





MAGYAR-LATIN
MISSZÁLE

AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA
A RÓMAI MISEKÖNYV SZERINT
FORDITOTTA, BEVEZETÉSEKKEL ÉS MAGYARÁZATOKKAL
ELLÁTTA
SZUNYOGH XAV. FERENC
O. S. B.

Második kiadás



SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

Nihil obstat. In S. Monte Pannoniae, die 10. Decembris 1944.
Dr. Polycarpus Radó O. S. B., censor deputatus. 1016/1944.
Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 10. Decembris
1944. Dr. Hadrianus Kál, O. S. B. prior, de mandato.

Nihil obstat. Dr. Michael Marzell, censor dioecesanus. Nr.
9081/1944. Imprimatur. Strigoniæ, die 13. Dec. 1944. Dr. Joannes
Drahos, vicarius generalis.

Kiadásért felelős: Dr. Takáts Ernő.
Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Ketskés János.



A MISEKÖNYV.

A teljes római misekönyvet adjuk a magyar katolikus hívek kezébe, mégpedig úgy, amint azt az Egyház adja papjai kezébe. Tehát nemcsak minden miseszöveget közlünk, melyet az egyetemes Egyház használ, hanem még a sorrenden, s a misekönyv beosztásán sem változtatunk semmit sem. Eppen ezért azonban legelőször a misekönyv kialakulásáról és beosztásáról kell néhány szót szólnunk.

A középkor derekáig csak énekes misét ismert a római Egyház és ebben az időben a szentmise isteni fölségű drámájában minden résztvevőnek megvolt a maga «szerepkönyve». Az imádságokat, a prefációkat, a kánont — tehát a pap imádságait — tartalmazták az ú. n. *sacramentarium*-ok. A szentleckék és evangéliumok ismét külön könyvekben, a *lectionarium*-okban és *evangelium*-okban állottak a szerepük használatára; míg az énekesek számára a *Kyriale* tartalmazta az állandó énekeket, amilyen pl. a Gloria, a Credo stb., a *Graduale* pedig a nagymisében levő négy felvonulás (körmenet) alatt énekelt változó részeket közölte.

Amikor a csendes szentmisék szokása elterjedt és a pap egyedül maga végezte el azt is, amit azelőtt a szerepük olvastak fel vagy a nép és az énekesek énekelt, akkor kezdték ezeket a különböző könyveket egy könyvbe egyesíteni. Így jött létre a mai misekönyv, amelynek kialakulásában azonban a véletlen és a gyakorlatiasság is szerepet játszott. A mai misekönyv ugyanis a következő részekből áll:

Az egyházi év miséi (65—801. lapig). Tartalmazza a szentmiséket az év minden vasárnapjára ádvent első vasárnapjától kezdve a Pünkösöd utáni utolsó vasárnapig. Itt vannak azoknak az ünnepeknek és hétköznapoknak miséi is, amelyek a liturgikus év két nagy ünnepkörével: a megtestesülés (karácsonyi) és a megváltás (húsvéti) ünnepkörével egybeesnek. Ezek általában a legrégebb misék (a IV. és X. század közt keletkeztek). Itt vannak végül a Karácsonytól jan. 14-ig terjedő időbe eső szentek miséi. Gyakorlati okból (hogy t. i. a leggyakrabban használt rész a misekönyv közepe tájára essék) ide iktatták be a Nagyszombat és a Húsvétvasárnap közé a második részt, ez a:

Szentmise rendje (548—586. lapig). Érdekes, hogy egyik felének latin fölírást adtak: *ordo missae*, a másik felének pedig

görgöt, canon missae. Mind a két szó pedig: ordo és canon, egyformán sorrendet jelent. Ez tartalmazza tehát a szentmise állandó részét és a szertartásokra vonatkozó legfontosabb utasításokat.

A *szentek miséi* (802—1243. lapig) a harmadik rész. Az egyházi év miséihez képest ezek újabb misék; kialakulásuk napjainkig tart, mert például 1933-ban is járult ide egy új mise febr. 27-ére, Szent Gáborról, melyet már szintén közlünk. De az egyházi naptárban előforduló minden szentnek nincs külön teljes szentmiséje, hanem néha az egészet, néha csak egyes részeket a *misekönyv* negyedik részéből:

A *közös misék* csoportjából kell vennünk (1244. laptól 1331. lapig). Itt találhatjuk meg az ú. n. *fogadalmi miséket* is (1332. laptól 1387. lapig). Ez utóbbiak egyes különleges alkalmakra szólnak, mint betegség, válság, halotti misék stb., vagy pedig akkor mondják őket, ha valamelyik napon nincs megszabott miseszöveg. A nevük onnan van, hogy magánáhitatból, buzgóságból vagy fogadalomból mondjuk őket.

A *megfelelő mise kikeresése*. Hogy a három nagy csoportba osztott misék közül melyiket kell mondanunk, erre nézve a papoknak külön egyházi naptár (directorium) ad utasítást. De ha nincs ilyen naptárunk, akkor magunktól is ki tudjuk keresni a megfelelő misét, ha a következő elveket tartjuk szem előtt:

1. A jelzőszalagok közül az egyiket az egyházi évnek, a másodikat az állandó résznek, a harmadikat a szentek miséinek, a negyediket a közös miséknek a jelzésére használjuk. Ha találunk máshová utalást, oda otthon egy szentképet teszünk.

2. Az állandó részt egyszersmindenkorra megjegyezzük. Ezt vesszük alapul, eszerint mondjuk a szentmisét s ebbe iktatjuk a megfelelő változó részeket. A változó részeket általában véve *csak két* helyen kell megnéznünk: az egyházi év miséi és a szentek miséi közt.

A szentek miséiről szóló rész a polgári év számozása szerint halad, tehát ezt nézzük meg először, hogy a megfelelő naptári napon mond-e az Egyház valamilyen szentről szentmisét vagy megemlékezést. Ha a jelzőszalagot ebben a részben napról-napra tovább vesszük, akkor ezt mindig azonnal meg tudjuk mondani.

Másodszor megnézzük, hogy az egyházi év miséi közt van-e külön miseszöveg ugyanerre a napra. Ilyen van minden vasárnapra, a kántorböjtökre, a karácsonyi időre (dec. 24-től jan. 14-ig), a nagyböjt hétköznapjaira, Húsvét és Pünkösöd nyolcadára. Ezekén kívül nincs is több, tehát ezt a részt máskor nem is kell megnéznünk; ha a jelzőszalagot itt is minden mise után tovább vesszük, ezeket a szentmiséket is mindig azonnal megtalálhatjuk.

3. Ezután három eset lehetséges: vagy egyik helyen sincs külön szentmise, vagy csak egyik helyen van, vagy mind a kettőn. Vegyük sorra ezeket.

a) *Ha egyik helyen sincs külön szentmise*, akkor vagy az előző vasárnap miséjét mondjuk, de Gloria és Credo nélkül, vagy tetszés

szerint választhatunk mi is egy fogadalmi misét, mint ez a papnak is tetszésére van bízva.

b) *Ha csak az egyik helyen van külön szentmise*, akkor ezt mondjuk el aznap, úgy, ahogy a misekönyv jelzi.

c) *Ha mind a két helyen van miseszöveg*, akkor megnézzük, melyik a magasabbrendű ünnep vagy nap és arról vesszük a szentmisét és a másik szövegből pedig megemlékezést veszünk. Utóbbi úgy történik, hogy az első mise könyörgése, illetve csendes Imádsága és áldozás utáni Imádság után a második (elmaradó) miséből is elmondjuk a könyörgést, illetve csendes imádságot és áldozás utáni imádságot; ha az elmaradó szentmisének külön, saját evangéliuma is van, akkor a rendes utolsó evangélium helyett azt mondjuk el. Ha a nap rangja duplexnél kisebb, akkor időszaki könyörgéseket is kell mondanunk. (L. 1388—1410. l.) Az ünnepek rangjáról a 17. lapon található naptár és az egyházi év alábbi magyarázata ad felvilágosítást.

Még egy utolsó megjegyzést. A misekönyvet legalább két-három éven át rendszeresen kell használnunk, hogy igazán megszeressük. De akkor nem tudnánk nála nélkül élni és akkor érezzük, hogy egyre mélyebben behatolunk szellemébe és egyre jobban gazdagodunk kincselvel. Megpróbáltuk a jegyzetekkel az első nehézségeket áthidalni és a későbbi megértést elősegíteni, hogy minél hamarabb, minél többen, minél több kincsre találjanak benne. Ha nem is sikerült mindent elérnünk, szeretettel kérjük a kitartást és biztosíthatunk mindenkit, hogy előbb-utóbb megtapasztalja, a szentség mily bőséges forrását, Krisztus kegyelmének mily gazdagságát, a földi életben mily megnyugtatót, az örök életnek mily biztos zálogát rejtj magában a szentmise és a misekönyv segítségével a szentmisén való tevékeny részvétel. Adja Isten, hogy ezt a könyv minden imádkozója megtapasztalja.

Az egyházi évről.

Hogy a misekönyvet öntudatosan és igazi lelki haszonnal tudjuk használni, elsősorban meg kell ismerkednünk az egyházi évvel.

Ez az ünnepeknek egy esztendő forgására elosztott és részben összefüggő sorozata, amelyben misztériumos valóságként megjelenül az üdvösség történetének minden fontos eseménye, hogy mi résztvéve benne, átélhessük és magunkévá tehessek annak minden kegyelmét.

Az Egyház liturgikus éve *nem készült, hanem lett*. Azaz nem az emberi alkotásokhoz hasonlóan, előre megfogalmazott terv szerint megcsinált mű. hanem az élő szervezetekhez hasonlóan az Istentől adott magból nőtt és fejlődött ki.

Ebben az organikus fejlődésben három-négy korszakot tudunk megkülönböztetni. Az első korszaknak vehetjük az egyházi év ősi kezdetét, az apostoli egyház és a katakombák hívőinek ünnepeit,

amelyekben már meglátszik az egyházi évnek sok eleme, de amely a fejlődésben megállt és ma csak töredékben maradt reánk. Ilyenek a vasárnap, a keresztény hét, a stációk és vigiliák, ünnepek és oktávák; továbbá a kántorböjtek.

A második korszak az egyházi év derekának a kialakulása a IV. századtól kezdve a XII. századig. Ekkor alakul ki először a húsvéti ünnepkör, majd a karácsonyi ünnepkör és ezzel az Úr Jézus életének megjelenítése a liturgiában. Az első a megtestesülés ünnepköre, a másik a megváltás köre. Ez adja a misekönyv fő részét: az egyházi év miséit.

A harmadik fejlődési fokozat, mely a vértanúk és egyes hitvallók liturgikus tiszteleteként már a keresztény ókorban megvolt, t. i. a szentek tisztelete, leginkább a középkornak jellemző vonása. Ettől kezdve gyarapodik napjainkig az egyházi év egyes szenteknek az ünnepével, amint a történelmi fejlődés kívánja. Ez adja a misekönyv második fő részét, a szentek miséit.

A keresztény hét.

Az egyház a zsidóktól örökölte a hét megszentelését. Mózes I. könyve a teremtés történetét hat napra osztja és azt követi a hetedik nap, a nyugalomnak a napja. Ez a hetes szám többször ismétlődik a zsidók kalendáriumában. Így tehát valóban azt mondhatjuk, hogy az Ószövetség hete és a belőle származó liturgikus hét is Isten rendelésére vezethető vissza. Míg azonban a zsidók szent napja a hetedik nap, a szombat volt, addig a keresztények szent napja az első nap, a prima sabbati (a Szentírás így emlegeti): a vasárnap. Már Szent Pál apostolnál megtaláljuk ennek nyomait (I. Kor. 16, 2.) Az apostolok cselekedeteiből tudjuk, hogy pl. Troasban, ahol olyan hosszú ideig prédikált, a szent áldozatot prima sabbati, a hét első napján mutatta be. Sőt a vasárnap keresztény neve (dies Dominica = az Úr napja) is megtalálható már a Szentírásban, mert az Apokalipszis I, 10 már ezen a néven emlegeti.

A vasárnap.

1. *Jellege.* Minthogy vasárnapon az uralkodó gondolat a feltámadás, azért e nap fő jellemvonása a remény. Barnabás levelében van: «E napot örömben töltjük el, íme, ez az a nap, mit az Úr alkotott, örvendezzünk és vigadjunk!» Ez pedig Húsvét zsoltárának az éneke. Épp az öröm miatt még nagybőjten is kivétel nekünk a vasárnap. Szinte szokatlan szigorúsággal mondja Tertullianus: «Szentégtörésnek tekintjük, ha valaki vasárnap böjttől vagy térdel». Minálunk egy-két maradványa van meg ennek az ősi szokásnak, hogy vasárnap állva imádkoztak, főként, hogy Angelus-ra és a Mária-antifonára szombat este és egész vasárnap állva maradunk.

2. A vasárnap a Szentháromság ünnepe. A vasárnap szoros vonatkozása a háromszemélyű Isten működésére, liturgiájából is kitetszik, valahányszor az nem a megváltás egy bizonyos titká-

nak emlékére szolgál. Ezt mutatja a szentmisében a Szentháromság tiszteletéről szóló Prefáció és a Credo, és, hogy vasárnap ünneplik mindig a Szentháromság ünnepét is.

3. *A vasárnapok rangsorozata.* Minthogy a liturgikus év szerkezetében a vasárnapnak az a rendeltetés is jutott, hogy az egyházi főünnepnek liturgikus eszméjét az elő- és utóünnepekben, valamint az egész ünnepkörben érvényesítse, némely vasárnapoknak mások előtt elsőbbség jutott. Vannak egyszerű vasárnapok (Dominicae per annum) és vannak kiváltságolt vasárnapok. Utóbbiak ismét lehetnek: *elsőosztályú kiváltságolt vasárnapok*, vagyis olyanok, melyeket minden évben meg kell ünnepelni és amelyeket semmi más ugyanerre a vasárnapra eső ünnep miatt nem szabad elejteni (ezek: advent első vasárnapja, böjt összes vasárnapja, Húsvétvasárnap, Fehérvasárnap és a Pünkösdvasárnap) és *másodosztályú kiváltságos vasárnapok*, vagyis olyanok, melyek helyüket csak elsőrangú ünnepeknek adják át. (Ezek a 2., 3. és 4. adventvasárnap és a vízkereszt utáni vasárnapok.) Az *egyszerű vasárnapok* az egyházi év többi vasárnapjal; ezek a helyüket csak az első- és másodrangú ünnepeknek és az Úr ünnepnek engedik át.

Ha az esztendő valamely vasárnapján e szabályok alapján valamely ünnepet kell megünnepelni, a vasárnapról mindig meg kell emlékezni,¹ vagyis az ünnepi szentmise három Imádsága: a könyörgés, a csendes és áldozás utáni Imádság után kell elmondani a megemlékezett vasárnap megfelelő imáját. Ilyenkor a prefáció is (a vasárnap miatt) a Szentháromságról szól, ha csak az illető ünnepnek saját prefációja nincs és a vasárnapi evangéliumot is elolvassuk, a szentmise végén, Szent János evangéliuma helyett.

A hétköznapok.

1. *A név.* A liturgikus élet az imában és eucharisztikus áldozatban nyilvánul és a földi érdekekkel számoló étellel szemben ünnepelést jelent. Ez okból a liturgia a hétköznapokat Ferae-nek, vagyis pihenő napoknak nevezi. A Feria szó ugyanis a héber Sabbat latin fordítása és annyit tesz, mint pihenő nap. A hét első napjának a neve Dies Dominica = az Úr napja, a többiek számsorrendben a Feria secunda, tertia, quarta, quinta, sexta nevet viselik az Egyház liturgiájában. A hetedik nap a Sabbatum, a szombat.

2. *A kiemelkedő napok.* A hétköznapok közül a szerda, amely napon Judás az Urat elárulta és a péntek, mint az Úr halála napja, a többi hétköznapokkal szemben már a régi keresztények óta előnyben részesült. Ezek vezeklő napok voltak és a régi fegyelmi szabályzatban a hétfővel együtt a *Feriae legitimae*-hez tartoztak, vagyis azokhoz a napokhoz, melyeken a nyilvános vezeklők a reájuk rótt bűjtöket voltak kötelesek megtartani. —

¹ Két ünnep összeesésekor a kisebb ünnepnek ilyen megemlékezését, mely a jelentősebb ünnep liturgiájába így belekapcsolódik, a liturgia nyelvén commemoratióknak (megemlékezésnek) nevezzük.

A szombat a vasárnap előnapja, vigillája. A vecsernyével megkezdődött a munkaszünet és a vasárnap vigilial ünnepe. A szombat vigilial böjttjére emlékeztetett az absztinencia, mely helyenkint a legújabb időkig szokásban volt. Ezt a hétköznapot már igen korán a boldogságos Szűz tiszteletére szentelték az Úr halála és feltámadása közötti szent sabbat emlékére, melyen a hit egyedül Isten Anyjának szívében nem ingott meg. Ha szombatra nem esik valami liturgikus ünnep, a szentmisét még ma is az Isten Anyjának tiszteletére szentelik.

4. *A kiváltságolt hétköznapok.* A liturgikus év folyamán olyan hétköznapok is vannak, melyek a többiekkel szemben előnyt élveznek, az ú. n. *Feriae majores* (magasabbrangú hétköznapok). Ezek vagy olyanok (feriae maiores privilegatae), melyeket más ünnepek miatt nem szabad elejteni, mint Hamvazószerda és a nagyhét napjal, vagy olyanok (feriae majores non privilegatae), hogy csak első- vagy másodrangú, továbbá duplex malus ünnepnek vagy egy kiváltságos nyolcadnak adnak helyet, mint a böjt hétköznapjal, a könyörgő hét hétfője, végül a kántorböjtök adventben és szeptemberben. Ezeknek a magasabbrangú hétköznapoknak *mindig saját miséjük van* és vasárnap módjára commemoratiót, megemlékezést kapnak, ha ezen a napon magasabb ünnepet kell ülni.

Ha olyan hétköznap van (Feria minor), melynek nincs saját miseformulája és ugyanakkor más liturgikus ünnep sincs, akkor a vasárnap miséjét kell ismételni, vagy pedig ú. n. *votiv* = *jogadalmi misét* lehet mondani. Ezek olyan misék, melyeknek imái és olvasmányai nem felelnek meg e napnak, vagy időszak liturgiájának, hanem valamely más liturgikus imacélra szolgálnak. A misekönyv végén hétfőn a Szentháromság tiszteletére, kedden a szent anyyak tiszteletére, szerdán Szent József és a szent apostolok tiszteletére, csütörtökön a Szentlélek és az Oltáriszentség tiszteletére, pénteken a szent kereszt és Krisztus keserves kínszenvedésének tiszteletére, szombaton Isten Anyjának tiszteletére szolgáló mise van. A misekönyv még ezenkívül különböző általános és magántermészetű óhajok részére szolgáló votiv-misé is tartalmaz. A legrégibb és legtöbbször használt votiv-mise az, melyet halottakért szolgáltunk. Kezdeté szerint Requiemnek nevezik.

Kántornapok. (Évszakos böjtök.)

1. *A kántornapok keletkezése.* A kántornapok törvényes határnapok, melyeken a papjelöltek a pappászentelés különböző fokozataiban részesülnek. Oly napok tehát, melyeken a hívőknek böjttel és bűnbánattal megerősített imádságokat kell mondanio, hogy méltó papokat nyerjünk. A kántorböjtnek célja ennél fogva első sorban az imádság.

2. *Az évnegyedes böjt története.* Az évnegyedes böjt Rómából származik és ott Nagy Szent Leó pápa (440—461) idejében már égen szokásban volt. A legelfogadhatóbb vélemény szerint úgy keletkezett, hogy a keresztények részben vezekléssel jóvátenni,

részben pótolni akarták a pogány ünnepeket, amelyeket a gabona, a szőlő és az olajmag aratás idejében tartottak a pogányok. Tehát először a római számítás szerint a IV. (jún.), VII. (szept.), X. (dec.) hónapokra eső böjtök voltak. A VI. században a római első hónapban, (márciusban) a vetés hónapjában, még egy böjti nap került hozzá. Először VII. Gergely (1078) pápa tette azután a kántorböjt határnapjait a négy évszak kezdetére. (Innen a latin nevük, quatuor temporum és ennek hangzásbeli utánpótlásából a magyar kántorböjt elnevezés. Ma advent harmadik hetében, a nagyböjt első hetében, pünkösdi hetében és a szept. 14-ére következő héten van szerdán, pénteken és szombaton kántorböjt.)

3. *A papszentelés napjai.* Az Egyház tehát ezekből az eredetileg aratóünnepekből fejlesztette ki lelki módon az évszakai böjt mai jelentését Krisztus szavai szerint: «Az aratnivaló ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe». (Máté 9, 37.) A kántorböjtök Húsvét és Pünkösdi mellett a római Egyház legrégebbi liturgikus napjai közé tartoznak és ünnepélyes stációs napok voltak, amiért is a szombatjaik papszentelések részére legalkalmasabb napoknak mutatkoztak. A papszentelést ugyanis apostoli hagyományok szerint általános böjttel kellett előkészíteni és az istentisztelet alatt a község jelenlétében és hozzájárulásával elvégezni. Így írják le ezt már az Apostolok Cselekedete is.

4. *A kántorböjti nap liturgiája.* A kántorböjt napjal most kiváltságolt hétköznapok. Mindegyiknek saját miseszövege van, ez azonban tartalmilag a megfelelő idő liturgiájához alkalmazkodik. A szerdai misében az őskeresztény szokás szerint a «Kyrie eleison» után még egy olvasmány van. A szombati mise pedig tulajdonképpen vigília és benne a «Kyrie . . .» után öt szentflecka van.

Ötödik olvasmányul mindig a kemencébe dobott három ifjú története szolgált. A papnövendékek példaképei gyanánt emlegetik őket, akiket a kísértések tüzeiben készítettek elő a szent szolgálatra.

A «római püspöki szertartáskönyv» rendelkezései szerint a szenteléseket kántorböjt szombatjának miséjében abban a sorrendben kell végezni, amint mi a megfelelő miséknél megjelöltük.

A kántorböjtök liturgiája, a pünkösdi kivételével, a bűnbánat jelét viseli magán.

A stációs napok.

1. *A stációs napok jelentősége.* A stációs napok az ősegyházban vezeklő napok voltak, melyeket imákká, szent olvasmányokkal, áldozatokkal és (d. u. 3 óráig tartó) böjtöl töltöttek el. Ezeknek a vezeklő-ünnepeknek neve volt *statio*, azaz órség, vagyis jelenlét, mert a keresztény az imádsággal és bűnbánattal mintegy őrt áll Isten előtt az ellenséggel szemben. Ez az őskeresztény szokás nyomában lassankint ünnepélyes bűnbánat és könyörgő körmenet alakult, melyen a pápa, a papság és a nép vettek részt. Előbb a

collectának nevezett templomban gyülekeztek s Innen közös ima (= collecta) után körmenetben a stációs templomhoz mentek, a stációs istentiszteletre. Mióta az ünnepi kántornapokon egyúttal papszentelés is volt, az erre a napra rendelt stációs liturgia különösen is ünnepélyessé alakult. Ilyen alkalmakkor a római istentisztelet a legfényesebb pompájában mutatkozott. A kántornapi stációk részére ez okból azokat a templomokat választották, melyek nagy néptömeg befogadására voltak alkalmasak : szerdára a Sancta Maria Major bazillikát ; péntekre a Tizenkét Apostol templomát ; szombatra az apostoli fejedelem bazilikáját, a Szent Pétert. A pápának, mint az első püspöknek és lelkipásztornak a temploma volt egyúttal a legalkalmasabb templom a papszentelés számára, mert innen indul ki minden papi hatalom és megszentelő erő. Eleinte minden stációs istentisztelet után kihirdették a következő stáció helyét, míg Nagy Szent Gergely pápa egész évre megállapította a stációsnapok és templomok sorrendjét, amint ez a misekönyv szerint ma is érvényben van.

3. *A stációk jelentősége.* Nem fölösleges archaizmus tehát, hogy a stációs misékhez a magyar fordításban is hozzátesszük, hogy Rómában melyik templomban van azon a napon stációs-mise. Először is segít a miseszövegek megértésében, mert ezek kiválasztásában sokszor fontos szerepe volt a helyi körülményeknek. Ezeket az egyes misék magyarázatánál mindig meg is jelöljük. Azután a liturgia átéléséhez is közelebb visznek. A stációs szent oly elevenen állt a régi hívők szeme előtt, hogy mintegy megjelenítve maguk közt élőknek látták. Ezért mondja ma is a misekönyv : statio ad Sanctum Paulum, stáció Szent Pálnál, tehát tulajdonképen nem Szent Pál bazillikájában, hanem magánál a szentnél. A stációs ünnepen tehát Szent Pált jelenlévőnek gondolták, mint az egybegyűlt hívők fejét vagy példaképét. Sőt a misztériumos gondolatban még tovább mentek : az egybegyűlt közösség benső egyesülésbe lép a szenttel, úgy hogy az áldozat által résztvesz ennek a szentnek glóriájában és a szentben előre átéli az Úr eljövetelét az áldozatban. Végül pedig a stációs-istentiszteletek tesznek minket a liturgia által az örök város, a mi szent városunk polgáraivá. Bárhol a világon lélekben mi is részesel lehetünk annak a kegyelemnek, mely azokra árad, kik valóságban jelen vannak Rómában a stációs-istentiszteleteken.

4. *A stációs búcsúk.* A pápák később a stációs templomok ájtatos látogatóinak a stációsnapokra rendkívüli búcsút engedélyeztek és pedig teljes búcsút Karácsonykor, Nagycsütörtökön, Húsvétkor és Áldozócsütörtökön. Ennek elnyerésére a templombanmeneten kívül a szentségekhez is kellett járulni. A többi stációs-búcsú nem teljes. A Rómán kívül lakó hívek ezeket a búcsúkat többnyire saját plébániatemplomaikban, a szerzetesek rendi templomaikban nyerhetik el. (Megjegyezhetjük még, hogy egy-két alkalommal nálunk is megvív a régi stációs ünnepeknek a maradványa. Különösen a keresztjárónapokon, 637. l. és a Szent Márk napi búzaszentelési körmenetben Lásd a függelékben.)

A liturgikus ünnepek.

1. *A liturgikus ünnepek.* A liturgia a hét legtöbb napján ünnepet ül és pedig vagy az Úrnak, vagy Szűz Máriának, vagy pedig szenteknek ünnepét, olyképpen, ahogy az általános római egyházi naptár felsorolja. Minden egyházmegyének rendszerint saját egyházi naptára van és ez az illető kerületet érdeklő ünnepeket tartalmazza.

2. *Az ünnepek felosztása.* Magának a megünneplésnek a napját tekintve, vannak:

a) *Mozgó ünnepek*, vagyis olyanok, melyek a hétnek mindig ugyanarra a napjára, de a hónapnak nem mindig ugyanarra a napjára esnek. Pl. Húsvét, Áldozócsütörtök, Úrnapja stb.

b) *Álló ünnepek*, vagyis olyanok, melyek a hónapnak mindig ugyanarra a napjára, de a hétnek nem mindig ugyanarra a napjára esnek. Pl. Karácsony, Vízkereszt s rendszerint a szentek ünnepei.

Rangsor tekintetében vannak:

a) *Duplex ünnepek*, vagyis olyanok, melyeknek két vecsernyjük van, az előző napon és magán az ünnepen és melyeken az antifónákat kétszeresen, minden zsoltár előtt és után, egészen elimádkozzák (duplicantur). Ezeken az ünnepeken a szentmisében rendszeren csak egy könyörgés van.

A duplex ünnepek is többfélék lehetnek: vannak: I., II. osztályú, azután nagyobb (majus) és közönséges duplex ünnepek.

b) *Semiduplex ünnepek*, vagyis olyanok, melyeknek ugyan szintén két vecsernyjük van, antifónáikat azonban a zsoltárok előtt csak jelzik a kezdőszavak elmondásával és csak a zsoltár elmondása után imádkozzák el egészen (semiduplicantur).

c) *Simplex ünnepek*, vagyis olyanok, melyekről az előzőnap vecsernyjében csak megemlékezés van.

A semiduplex és simplex ünnepeken a szentmisében legalább három könyörgés van.

Az ünnepek rangját az egyházi naptár közli. L. 17. lapon.

Külső megünneplés tekintetében vannak oly ünnepek, melyeket csak a papság tart meg és olyanok, melyeket munkaszünettel és szentmisén való részvétellel a híveknek is meg kell tartaniok. Az új egyházi törvény szerint ilyen kötelező ünnepek:

a) Az Úr ünnepei közül: Karácsony, Újév, Vízkereszt, Húsvét, Áldozócsütörtök, Pünkösöd és Úrnapja.

b) Szűz Mária ünnepei közül: a Szeplőtelen Fogantatás (dec. 8.), Nagyboldogasszony (aug. 15.).

c) Szentek ünnepei közül: Szent József (márc. 19.), Szent Péter és Pál (jún. 29.) és Mindenszentek (nov. 1.).

Egyes országokban különleges kiváltságok vagy állami rendelkezések folytán az Egyház hozzájárulásával még más napokat is ünnepként kell megtartani. Viszont a fenn felsorotakból egyik-másik nem kötelező ünnep. (Nálunk például Szent József ünnepe nem kötelező.)

A vigilia és oktáva.

Őskeresztény szokás szerint a fontosabb liturgikus ünnepeket közvetlen előünnepek vezetik be és sokszor nyolc napos közvetlen utóünnep követi. A bevezető ünnep neve *vigilia* (= éjjeli őrség); a befejező ünnep neve *oktáva*, mert a nyolcadik napig (= dies octáva) tart.

1. *Az őskeresztény vigiliák.* Az első keresztények Krisztus és az apostolok példája nyomán egész éjjeleket töltöttek böjttel, imádsággal és szent olvasmányokkal és ilyen vigiliákkal készültek a vasárnap, a liturgikus ünnepek és a vértanúk emlékének megünneplésére. Minthogy azonban az ilyen éjjeli istentiszteletnek különféle visszaélések veszélyével jártak, főleg pedig nagyon csekély látogatottságuk miatt kb. a X. században a megelőző délutánra, a XIV. században az előző nap reggelére tették.

2. *A mai vigiliák.* Manapság már csak a következő vigiliákat ünnepeljük meg a liturgiában külön misével: Karácsony, Vízkereszt, Húsvét (Nagyszombat), Áldozócsüdtörtök és Pünkösöd előtt; Szepiőtelen fogantatás és Nagyboldogasszony; Ker. Szent János, valamint Szent Péter és Pál, idősebb Jakab, Bertalan, Máté, Simon és Júdás, András, Tamás és Mátyás apostolok előtt; Szent Lőrinc és Mindenszentek előtt. Ezek közül szigorú böjt már csak a Karácsony, Húsvét (Nagyszombat délig), Pünkösöd, Nagyboldogasszony; enyhített böjt pedig a Mindenszentek előtt vigilián parancs és kötelesség. Liturgikus szempontból kiváltságolt vigiliák a Karácsony, Vízkereszt és Pünkösöd előtti vigiliák.

1. *A régi oktáva.* Az első keresztények a Húsvétot és Pünkösödöt, keleten pedig a Vízkeresztet is egész héten, vagyis nyolc napon át ünnepele. A főünnep titka volt a tárgya egész héten át a mindennapi liturgikus istentiszteletnek. Mintegy a VIII. század óta egyes szentek ünnepeit is oktávákkal tisztelték meg, hogy az ünnep fényét emeljék és a hívők szívében mélyítsék az ünnepi hangulatot.

2. *A mai oktávák.* Ma az Egyház a következő ünnepeket álli oktávákkal: Az Úr ünnepei közül Karácsony, Vízkereszt, Húsvét, Áldozócsüdtörtök, Pünkösöd, Úrnapja, Jézus szt. Szíve ünnepe és a templombúcsú napja. Szűz Mária ünnepei közül: Szepiőtelen Fogantatás és Nagyboldogasszony és Kisasszony napja után van oktáva. Szentek ünnepeiből a következőknek van nyolcada: Ker. Szent János születésnapja, Szent József oltalmának ünnepe, Péter-Pál, Mindenszentek, a templom és a község védőszentje s végül a szerzetesrendek alapítóinak a megfelelő szerzetben.

A másodrendű ünnepek közül: Szent István vértanu, Szent János evangélista, Aprószentek és Szent Lőrinc vértanu ünnepe jár nyolcaddal. De az utóbbi ünnepek oktáváit csak olyképpen tartják meg, hogy nyolcadik napjuk egy simplex ünnep szertartásával fejeződik be. Szent Ágnes ünnepének is van ilyen oktávája. Húsvét és Pünkösöd oktávája alatt minden napnak külön miseszövege van, mely minden más ünnepet kizár.

Az ünnepkörökről.

Az egyházi év miséit (*proprium de tempore*) ünnepkörökre szokták osztani. A köztudat szerint három ünnepkör van: a karácsonyi, mely az Atya jóságát, a húsvéti, mely a Fiú megváltását és pünkösd, mely a Szentlélek megszentelését ünnepli. A liturgia azonban csak két ünnepkört különböztet meg: az egyik a megtestesülés titkát ünnepli, a másik pedig a megváltás titkának ünnepköre. Ezt bizonyítja

1. a *misekönyv*. Ebben ugyanis világosan benne van, hogy Pünkösd ünnepe és nyolcada még a húsvéti időhöz tartozik, mert a Pünkösd utáni szombat miséjének a végén ott állanak ezek a szavak: *Exspirat tempus Paschale*. Itt végződik a húsvéti idő. Az utána következő vasárnapok, éppúgy, mint a Vízkereszt utáni 3—6. vasárnapok, szoros értelemben nem is tartoznak egyik ünnepkörhöz sem.

2. a *rendszer*. Az ünnepkör teljességéhez ugyanis hozzátartozik, hogy az ünneplésen kívül legyen arányos bevezető része és megfelelő befejezése. Ez pedig teljes mértékben megvan e két ünnepkörnél

	Bevezető rész:	Főünnep:	Befejező rész:
Megtestesülés ünnepköre	Ádvent	Karácsony és Vízkereszt	Vízkereszt utáni 2—6. vasárnap
Megváltás ünnepköre	Böjtbevezető Nagyböjt Szenvedés ideje (Távolabbi, rendszeres és közvetlen előkészület)	Húsvét és Pünkösd	Pünkösd utáni 1—24. vasárnap

3. a *történelem*. Amint az ünnepeknél majd részletesebben látjuk, először a Húsvétot és a Pünkösdöt kezdték megünnepelni (I—III. sz.); azután erre a két főünnepre kezdtek készülni hosszabb-rövidebb böjttel. Amikor már ez az ünnepkör megvolt, akkor ennek a mintájára alakult ki a második ünnepkör két főünnep: keleten az Epifánia, nyugaton a Karácsony; majd erre is készültek az ádventtel. A fentmaradt vasárnapok ebbe a kettős csoportosításba illeszkednek, mint átmenetek.

Változó ünnepek naptára.

Év	Hetvened vasárnap	Hamvazó szerda	Húsvét	Áldozó-csütörtök	Pünkösöd	Ürnapja	Pünk. u. vas. száma	Advent I. vasárnapja
1945	Január 28	Febr. 14	Ápr. 1	Május 10	Május 20	Május 31	27	December 2
1946	Febr. 17	Márc. 6	Ápr. 21	Május 30	Június 9	Június 20	24	December 1
1947	Febr. 2	Febr. 19	Ápr. 6	Május 15	Május 25	Június 5	26	November 30
1948	Január 25	Febr. 11	Márc. 28	Május 6	Május 16	Május 27	27	November 28
1949	Febr. 13	Márc. 2	Ápr. 17	Május 26	Június 5	Június 16	24	November 27
1950	Febr. 5	Febr. 22	Ápr. 9	Május 18	Május 28	Június 8	26	December 3
1951	Január 21	Febr. 7	Márc. 25	Május 3	Május 13	Május 24	28	December 2
1952	Febr. 10	Febr. 27	Ápr. 13	Május 23	Június 1	Június 12	25	November 30
1953	Febr. 1	Febr. 18	Ápr. 5	Május 14	Május 24	Június 4	26	November 29
1954	Febr. 14	Márc. 3	Ápr. 18	Május 27	Június 6	Június 17	24	November 28
1955	Febr. 6	Febr. 23	Ápr. 10	Május 19	Május 29	Június 9	25	November 27
1956	Január 29	Febr. 15	Ápr. 1	Május 10	Május 20	Május 31	27	December 2
1957	Febr. 17	Márc. 6	Ápr. 21	Május 30	Június 9	Június 20	24	December 1
1958	Febr. 2	Febr. 19	Ápr. 6	Május 15	Május 25	Június 5	26	November 30
1959	Január 25	Febr. 11	Márc. 29	Május 7	Május 17	Május 28	27	November 29
1960	Febr. 14	Márc. 2	Ápr. 17	Május 26	Június 5	Június 16	24	November 27

Az egyetemes egyház naptára.

JANUÁR.

1. Jézus körülmetélése. Karácsony nyolcada, II. oszt. *duplex*. illetve a január 1—6 közé eső vasárnapon: Jézus szentséges Neve, II. oszt. *duplex*.
2. Szent István vértanu nyolcada, *simplex*.
3. Szent János apostol nyolcada, *simplex*.
4. Aprószentek nyolcada, *simplex*.
5. Vízkereszt vigiliája, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Teleszforusz pápa és vértanuról.
6. Vízkereszt, I. oszt. *duplex*., II. oszt. kiváltságos nyolcaddal. Vízkereszt nyolcada alatti vasárnap: A Szent Család ünnepe, *duplex majus*. Megemlékezés a vasárnapról és a nyolcadról.
- 7—10. A nyolcad alatti 2-5. nap, *semiduplex*.
11. A nyolcad alatti 6. nap, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Hyginus pápa és vértanuról.
12. A nyolcad alatti 7. nap, *semiduplex*.
13. Vízkereszt nyolcada, *duplex majus*.
14. Szent Vidor (Hilarius) püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Félix pap és vértanuról.
15. Remete Szent Pál hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Mór apátról.
16. Szent Marcell pápa és vértanu, *semiduplex*.
17. Szent Antal apát, *duplex*.
18. Szent Péter római székfoglalása, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Pál apostolról és Szent Piroska szűz és vértanuról.
19. Szent Márius, Márta, Audifax és Abakum vértanuk, *simplex*. Megemlékezés Szent Kanut vértanuról.
20. Szent Fábián és Sebestyén vértanuk, *duplex*.
21. Szent Ágnes szűz és vértanu, *duplex*.
22. Szent Vince és Anasztáz vértanuk, *semiduplex*.
23. Pennaforti Szent Rajmund hitvalló, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Emerencia szűz és vértanuról.
24. Szent Timót püspök és vértanu, *duplex*.
25. Szent Pál apostol megtérése, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Péter apostolról.
26. Szent Polikarp püspök és vértanu, *duplex*.
27. Aranyszájú Szent János püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
28. Nolaszkó Szent Péter hitvalló, *duplex*. Szent Ágnes második ünnepe (nyolcada), *simplex*.
29. Szalézi Szent Ferenc püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
30. Szent Martina szűz és vértanu, *semiduplex*.
31. Szent Boszkó János hitvalló.

FEBRUÁR.

1. Szent Ignác püspök és vértanu, *duplex*.
2. Gyertyaszentelő Boldogasszony, II. oszt. *duplex*.
3. Szent Balázs püspök és vértanu, *simplex*.

4. Corsini Szent András püspök és hitvalló, *duplex*.
5. Szent Ágota szűz és vértanu, *duplex*.
6. Szent Títusz püspök és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Dorottya szűz és vértanuról.
7. Szent Romuald apát, *duplex*.
8. Máthai Szent János hitvalló, *duplex*.
9. Alexandriai Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl*. Megemlékezés Szent Apollónia szűz és vértanuról.
10. Szent Skolasztika szűz, *duplex*.
11. A szeplőtelenül fogantatott Szűz megjelenése, *duplex majus*.
12. Szűz Mária szolgál rendjének (a szervitarendnek) hét szent alapítója, hitvallók, *duplex*.
14. Szent Bálint pap és vértanu, *simplex*.
15. Szent Fausztinus és Jovita vértanuk, *simplex*.
18. Szent Simeon püspök és vértanu, *simplex*.
22. Szent Péter antiochiai széktoglalása, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Pál apostolról.
23. Damiáni Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Mátyás apostol vigiliájáról.
24. Szent Mátyás apostol, II. oszt. *duplex*.
27. A hétfájdalmú Szűzről nevezett Szent Gábor hitvalló, *duplex*.

MÁRCIUS.

4. Szent Kázmér hitvalló, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Lucius pápa és vértanuról.
6. Szent Perpétua és Felicitas vértanuk, *duplex*.
7. Aquinói Szent Tamás hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
8. Istenes Szent János hitvalló, *duplex*.
9. Római Szent Franciska özvegy, *duplex*.
10. A 40 szent vértanu, *semiduplex*.
12. Nagy Szent I. Gergely pápa, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
17. Szent Patrik püspök és hitvalló, *duplex*.
18. Jeruzsálemi Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl*.
19. Szent József, a Szent Szűz jegyese, hitvalló, I. oszt. *duplex*.
21. Szent Benedek apát, *duplex majus*.
24. Szent Gábor arkangyal, *duplex majus*.
25. Gyümölcsoltó Boldogasszony, I. oszt. *duplex*.
27. Damaszkuszi Szent János hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
28. Kapisztrán Szent János, hitvalló, *semiduplex*.
Péntek, Feketevasárnap után Szűz Mária hétfájdalmának ünnepe, *duplex majus*.

ÁPRILIS.

2. Paulai Szent Ferenc hitvalló, *duplex*.
4. Szent Izidor püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
5. Ferreri Szent Vince hitvalló, *duplex*.
11. Nagy Szent I. Leó pápa, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
13. Szent Hermenegild vértanu, *semiduplex*.

14. Szent Jusztin vértanu, *duplex*. Megemlékezés Szent Tibor, Valérián és Maximus vértanukról.
17. Szent Anicét pápa és vértanu, *simplex*.
21. Szent Anzelm püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
22. Szent Szótér és Kájusz pápák és vértanuk, *semiduplex*.
23. Szent György vértanu, *semiduplex*.
24. Szent Fidél vértanu, *duplex*.
25. Szent Márk evangélista, II. oszt. *duplex*.
26. Szent Klétus és Marcellinus pápák és vértanuk, *semiduplex*.
27. Canisius Szent Péter hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
28. Keresztes Szent Pál hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Vitális vértanuról.
29. Szent Péter vértanu, *duplex*.
30. Sziénai Szent Katalin szűz, *duplex*.
Szerda Húsvét 3. vasárnapja után: Szent József oltalma, I. oszt. *duplex*, nyolccaddal.
Szerda Húsvét 4. vasárnapja után: Szent József oltalmának nyolcada, *duplex majus*.

MÁJUS.

1. Szent Fülöp és Jakab apostolok, II. oszt. *duplex*.
2. Szent Atanáz püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
3. A szent Kereszt megtalálása, II. oszt. *dupl.* Megeml. Szent I. Sándor pápa, Eventius, Theodulus vértanukról és Szent Juvenális püspök és hitvallóról.
4. Szent Monika özvegy, *duplex*.
5. Szent V. Pius pápa és hitvalló, *duplex*.
6. Szent János apostol és evangélista (olajbafőzése) a Porta Latina előtt, *duplex majus*.
7. Szent Szaniszló püspök és vértanu, *duplex*.
8. Szent Mihály arkangyal megjelenése, *duplex majus*.
9. Nazianzi Szent Gergely püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.*
10. Szent Antoninus püspök és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Gordiánus és Epimachus vértanukról.
12. Szent Néreus, Achilleus, Domitilla szűz és Pongrác vtk., *semidupl.*
13. Bellarmin Szent Róbert, püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
14. Szent Bonifác vértanu, *simplex*.
15. De la Salle keresztes Szent János hitvalló, *duplex*.
16. Szent Ubald püspök és hitvalló, *semiduplex*.
17. Bayloni Szent Paskál, hitvalló, *duplex*.
18. Szent Venáncius vértanu, *duplex*.
19. Celesztin Szent Péter pápa és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Pudenciána szűzről.
20. Sziénai Szent Bernardin hitvalló, *semiduplex*.
25. Szent VII. Gergely pápa és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Orbán pápa és vértanuról.
26. Néri Szent Fülöp hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Aladár pápa és vértanuról.

27. Szent Béda (Venerabilis) hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés I. Szent János pápa és vértanuról.
28. Szent Ágoston püspök és hitvalló, *duplex*.
29. Pazzi Szent Mária Magdolna szűz, *semiduplex*.
30. Szent I. Félix pápa és vértanu, *simplex*.
31. Merici Szent Angela szűz, *duplex*. Megemlékezés Szent Petronilla szűzről.
Péntek: Úrnap nyolcada után Jézus Szentséges Szívének ünnepe, I. oszt. *duplex*, III. oszt. kiváltságos nyolcaddal.

JÚNIUS.

2. Szent Marcellin, Péter és Erazmus püspök vértanuk, *simplex*
4. Caracciolo Szent Ferenc hitvalló, *duplex*.
5. Szent Bonifác püspök és vértanu, *duplex*.
6. Szent Norbert püspök és hitvalló, *duplex*.
9. Szent Primus és Felicián vértanuk, *simplex*.
10. Szent Margit királyné, özvegy, *semiduplex*.
11. Szent Barnabás apostol, *duplex majus*.
12. Sahaguni Szent János hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Bazilidesz, Cirinus, Nábor és Nazarius vértanukról.
13. Páduai Szent Antal hitvalló, *duplex*.
14. Nagy Szent Vazul püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
15. Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia vértanuk, *simplex*.
18. Szíriai Szent Efrém, diakonus, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Márk és Marcellianus vértanukról.
19. Falkonéri Szent Juliánna szűz, *duplex*. Megemlékezés Szent Gyárfás és Protáz vértanukról.
20. Szent Szilvér pápa és vértanu, *simplex*.
21. Gonzagai Szent Alajos hitvalló, *duplex*.
22. Szent Paulin püspök és hitvalló, *duplex*.
23. Keresztelő Szent János vigiliája.
24. Keresztelő Szent János születésnapja, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal.
25. Szent Vilmos apát, *duplex*. Megemlékezés Keresztelő Szent János nyolcadáról.
26. Szent János és Pál vértanuk, *duplex*. Megemlékezés a nyolc.-ról.
27. Negyedik nap a nyolcad alatt, *semiduplex*.
28. Szent Iréneus püspök és vértanu, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról és a vigiliáról.
29. Szent Péter és Pál apostolok, I. oszt. *dupl.*, közöns. nyolc.-dal.
30. Szent Pál apostol emlékezete, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Péter apostolról és Keresztelő Szent János nyolcadáról.

JÚLIUS.

1. Jézus Krisztus legdrágább Vérének ünnepe, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Keresztelő Szent János nyolcadáról.
2. Szűz Mária látogatása (Sarlós Boldogasszony), II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Processus és Martinianus vértanukról.

3. Szent II. Leó pápa és hitvalló, *semiduplex*. Megemlékezés az apostolok nyolcadáról.
4. Hatodik nap Szent Péter és Pál apostolok nyolcada alatt, *semiduplex*.
5. Zaccaria Szent Antal Mária hitvalló, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról.
6. Szent Péter és Pál apostolok nyolcada, *duplex majus*.
7. Szent Cirill és Metód püspökök és hitvallók, *duplex*
8. Szent Erzsébet királyné, özvegy, *semiduplex*.
10. A hét szent vértanustestvér és Szent Rufina és Szekunda szűzek és vértanuk, *semiduplex*.
11. Szent I. Pius pápa és vértanu, *simplex*.
12. Gualbert Szent János apát, *duplex*. Megemlékezés Szent Nabor és Félix vértanukról.
13. Szent Anaklét pápa és vértanu, *semiduplex*.
14. Szent Bonaventura püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
15. Szent Henrik császár, hitvalló, *semiduplex*.
16. Kármelhegyi Boldogasszony, *duplex majus*.
17. Szent Elek hitvalló, *semiduplex*.
18. Lellisi Szent Kamill hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Szimforozáról és hét vértanu fláról.
19. Páli Szent Vince hitvalló, *duplex*.
20. Aemillani Szent Jeromos hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Margit szűz és vértanuról
21. Szent Praxedis szűz, *simplex*.
22. Bűnbánó Szent Mária Magdolna, *duplex*.
23. Szent Apollináris püspök és vértanu, *duplex*. Megemlékezés Szent Liborius püspök és hitvallóról.
24. Szent Jakab apostol vigiliája. Megemlékezés Szent Krisztina szűz és vértanuról.
25. Id. Szent Jakab apostol, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Kristóf vértanuról.
26. Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária anyja, II. oszt. *duplex*.
27. Szent Pantaleon vértanu, *simplex*.
28. Szent Nazarius és Celzus vértanuk, I. Viktor pápa és vértanu, I. Ince pápa és hitvalló, *semiduplex*.
29. Szent Márta szűz, *semiduplex*. Megemlékezés Szent II. Félix pápáról és Szent Simplicius, Fausztin és Beatrix vértanukról.
30. Szent Abdon és Szennen vértanuk, *simplex*.
31. Loyolai Szent Ignác hitvalló, *duplex majus*.

AUGUSZTUS.

1. Szent Péter bilincsei, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Pál apostolról és a Szent Makkabeus vértanustestvérekről.
2. Ligouri Szent Alfonz Mária püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent I. István pápa és vértanuról.
3. Szent István első vértanu (testének) megtalálása, *semiduplex*.
4. Szent Domonkos hitvalló, *duplex majus*.
5. Havas Boldogasszony, *duplex majus*.

6. Urunk Jézus Krisztus színeváltozása, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent II. Xistus pápáról, Felicissimus és Agapitus vtk-ról.
7. Szent Kajetán hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Donát püspök és vértanuról.
8. Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuk, *semiduplex*.
9. Vianney Szent János Mária hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Lőrinc vigiliájáról és Szent Román vértanuról.
10. Szent Lőrinc vértanu, II. oszt. *duplex*, egyszerű nyolcaddal.
11. Szent Tibor és Zsuzsánna szűz vértanuk, *simplex*.
12. Szent Klára szűz, *duplex*.
13. Szent Ipoly és Kasszián vértanuk, *simplex*.
14. Nagyboldogasszony vigiliája. Megemlékezés Szent Özséb hitvallóról.
15. Nagyboldogasszony I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal.
16. Szent Joákim, a Boldogságos Szűz Mária atyja, II. oszt. *duplex*.
17. Szent Jácint hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Nagyboldogasszony és Szent Lőrinc nyolcadáról.
18. Negyedik nap Nagyboldogasszony nyolcada alatt, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Agapitus vértanuról.
19. Eudes Szent János hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Nagyboldogasszony nyolcadáról.
20. Szent Bernát apát, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról.
21. Chantal Szent Franciska özvegy, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról.
22. Nagyboldogasszony nyolcada, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Timót, Ipoly és Szimfórián vértanukról.
23. Benici Szent Fülöp hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Bertalan vigiliájáról.
24. Szent Bertalan apostol, II. oszt. *duplex*.
25. Szent Lajos király, hitvalló, *semiduplex*.
26. Szent Zefirin pápa és vértanu, *simplex*.
27. Calazanci Szent József hitvalló, *duplex*.
28. Szent Ágoston püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Hermes vértanuról.
29. Keresztelő Szent János fejtétele, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Szabina vértanuról.
30. Límai Szent Róza szűz, *duplex*. Megemlékezés Szent Félix és Adauktus vértanukról.
31. Szent Rajmund hitvalló, *duplex*.

SZEPTEMBER.

1. Szent Egyed apát, *simplex*. Megemlékezés a 12 vértanustestvérről.
2. Szent István király, hitvalló, *semiduplex*.
5. Szent Jusztinán Lőrinc püspök és hitvalló, *semiduplex*.
8. Kisasszonynapja, II. oszt. *duplex*, egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Szent Adorján vértanuról.
9. Szent Gorgonius vértanu, *simplex*.

10. Tolentinól Szent Miklós hitvalló, *duplex*.
11. Szent Protusz és Jácint vértanuk, *simplex*.
12. Szűz Mária szentséges Neve, *duplex majus*.
14. Szent Kereszt felmagasztalása, *duplex majus*.
15. Hétfájdalmas Szűz, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Nikomédész vértanuról.
16. Szent Kornél pápa és Ciprián püspök, vértanuk, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Eufémia szűz, Lucia és Geminiánus vtk-ről.
17. Assiszi Szent Ferenc hitvalló stigmatizálása, *duplex*.
18. Kupertinói Szent József hitvalló, *duplex*.
19. Szent Januárius püspök és társai, vértanuk, *duplex*.
20. Szent Euszták és társai vértanuk, *duplex*. Megemlékezés Szent Máté apostol vigiliájáról.
21. Szent Máté apostol és evangélista, II. oszt. *duplex*.
22. Villanovai Szent Tamás püspök és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Móric és társai vértanukról.
23. Szent Linus pápa és vértanu, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Tekla szűz és vértanuról.
24. Fogolykiváltó Boldogasszony (Maria de Mercede), *duplex majus*.
26. Szent Ciprián és Jusztina szűz vértanuk, *simplex*.
27. Szent Kozma és Damján vértanuk, *semiduplex*.
28. Szent Vencel herceg, vértanu, *semiduplex*.
29. Szent Mihály arkangyal, I. oszt. *duplex*.
30. Szent Jeromos áldozópap, hitvalló és egyháztanító, *duplex*

OKTÓBER.

1. Szent Remig püspök és hitvalló, *simplex*.
2. Szent Örzőangyalok, *duplex majus*.
3. Kis Szent Teréz szűz, *duplex*.
4. Assiszi Szent Ferenc hitvalló, *duplex majus*.
5. Szent Placidus és társai vértanuk, *simplex*.
6. Szent Brunó hitvalló, *duplex*.
7. Szent Olvasó Királynéja, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Márk pápa és hitvallóról és Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanukról.
8. Szent Birgitta özvegy, *duplex*.
9. Szent Leonardus János hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Dénes püspök, Rusztikus és Aladár vértanukról.
10. Borgla Szent Ferenc hitvalló, *semiduplex*.
11. A boldogságos Szűz Mária anyasága, II. oszt. *duplex*.
13. Szent Ede király, hitvalló, *semiduplex*.
14. Szent I. Kallszt pápa és vértanu, *duplex*.
15. Nagy Szent Terézia szűz, *duplex*.
16. Szent Hedvig özvegy, *semiduplex*.
17. Alacoque Szent Mária Margit szűz, *duplex*.
18. Szent Lukács evangélista II. oszt. *duplex*.
19. Alkantarai Szent Péter hitvalló, *duplex*.
20. Kantí Szent János hitvalló, *duplex*.
21. Szent Hiláron apát, *simplex*. Megemlékezés Szent Orsolya és társai szűzek és vértanukról.

24. Szent Rafael arkangyal, *duplex majus*.
 25. Szent Krizanthusz és Dária vértanuk, *simplex*.
 26. Szent Evaristus pápa és vértanu, *simplex*.
 27. Szent Simon és Júdás apostolok vigillája.
 28. Szent Simon és Júdás apostolok, II. oszt. *duplex*.
 31. Mindenszentek vigiliája.
 Október utolsó vasárnapja. Krisztus Király ünn., I. oszt. *duplex*.

NOVEMBER.

1. Mindenszentek, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal.
 2. Halottak napja, *duplex*.
 3. Harmadik nap Mindenszentek nyolcada alatt, *semiduplex*.
 4. Borromei Szent Károly püspök és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról és Szent Vitális és Agrikola vértanukról.
 5—7. Ötödik—hetedik nap a Mindenszentek nyolc. alatt, *semiduplex*.
 8. Mindenszentek nyolcada, *duplex majus*. Megemlékezés a négy
 9. megkoronázott vértanuról.
 A Megváltó bazilikájának felszentelése, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Tivadar vértanuról.
 10. Avellinói Szent András hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Trifon, Respicus és Nimfa vértanukról.
 11. Szent Márton püspök és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Mennas vértanuról.
 12. Szent I. Márton pápa és vértanu, *semiduplex*.
 13. Szent Didákus hitvalló, *semiduplex*.
 14. Szent Josafát püspök és vértanu, *duplex*.
 15. Nagy Szent Albert püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
 16. Szent Gertrúd szűz, *duplex*.
 17. Csodatevő Szent Gergely püspök és hitvalló, *semiduplex*.
 18. Szent Péter és Pál apost. bazilikának felszentelése, *duplex majus*.
 19. Szent Erzsébet özvegy, *duplex*. Megemlékezés Szent Ponciánus pápa és vértanuról.
 20. Valois Szent Félix hitvalló, *duplex*.
 21. Boldogasszony bemutatása, *duplex majus*.
 22. Szent Cecília szűz és vértanu, *duplex*.
 23. Szent I. Kelemen pápa és vértanu, *duplex*. Megemlékezés Felicitász vértanuról.
 24. Keresztes Szent János hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Krizogónus vértanuról.
 25. Szent Katalin szűz és vértanu, *duplex*.
 26. Szent Szilveszter apát, *duplex*. Megemlékezés Alexandriai Szent Péter püspök vértanuról.
 29. Szent András apostol vigliája. Megemlékezés Szent Szaturnusz vértanuról.
 30. Szent András apostol, II. oszt. *duplex*.

DECEMBER.

2. Szent Bibiána szűz és vértanu, *semiduplex*.
3. Xavéri Szent Ferenc hitvalló, *duplex majus*.
4. Krizológus Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.* Megemlékezés Szent Borbála szűz és vértanuról.
5. Megemlékezés Szent Szabbas apátról.
6. Szent Miklós püspök és hitvalló, *duplex*.
7. Szent Ambrus püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés a Szeplőtelen Fogantatás vigiliájáról.
8. Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal.
9. Második nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semidupl.*
10. Harmadik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Melkiádesz pápa és vértanuról.
11. Szent I. Damazus pápa és hitvalló, *semiduplex*. Megemlékezés a nyolcadról.
12. Ötödik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex*.
13. Szent Luca szűz és vértanu, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról.
14. Hetedik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex*.
15. Szeplőtelen Fogantatás nyolcada, *duplex majus*.
16. Szent Özséb püspök és vértanu, *semiduplex*.
20. Szent Tamás apostol vigiliája.
21. Szent Tamás apostol, II. oszt. *duplex*.
24. Karácsony vigiliája.
25. Karácsony, Jézus Krisztus születése, I. oszt. *duplex*, III. oszt. kiváltságos nyolcaddal. A második misében megemlékezés Szent Anasztázia vértanuról.
26. Szent István első vértanu, II. oszt. *duplex*, egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
27. Szent János apostol és evangélista, II. oszt. *duplex*, egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
28. Aprószentek, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
29. Szent Tamás püspök és vértanu, *duplex*. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
30. Hatodik nap Karácsony nyolcada alatt, *semiduplex*.
31. Szent I. Szilveszter pápa és hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.

Általános tudnivalók a szentmiséről.

A szentmise ősl nevei.

Ha a szentmise lényegét meg akarjuk érteni, akkor legjobb a régi elnevezéseinek magyarázatából kilindulni, ahogy a legelső századokban nevezték. Ezek között a legismertebbek voltak: a kenyérlörés vagy az Úr asztala, azután a megemlé-

kezés az Úrról, majd az Eucharisztia név terjedt el, de ezzel egyidőben misztériumnak is nevezték és a legkésőbbben illették az áldozat névvel. Ezeket vesszük egyenként sorra, mert jobban rámutatnak a mise lényegére, mint maga a mise szó.

A magyar mise elnevezés ugyanis a latin *missa* szóból származik. Ez pedig késő latin alakja a régebbi *missio* szónak és eredetileg annyit jelentett, mint elbocsátás. A régi misében kétszer is felhangzott az: «Ite missa est» felszólítás; az evangélium után a hittanulóknak és a vezeklőknek és a mise végén valamennyi hívőnek. Ez az elnevezés azonban nem érinti a szentmise lényegét és így nem is kifejező igazán.

1. Az apostolok és az első keresztények kenyértörésnek nevezték. «Ők állhatatosan kitartottak... a kenyértörésnek közösségében» (Ap. cs. 2, 42.). Ez az elnevezés magának az Úr Jézusnak a cselekedetére megy vissza, mert ő az utolsó vacsorán a kenyeret «megtörte» és a tanítványoknak adta. Még jobban megértjük ezt a nevet, ha tudjuk, hogy a zsidóknál a kenyérnek egészen vékony, lapos formája volt, ezért a kenyértörés náluk az étkezéssel, a lakomával azonos jelentésű volt. És valóban a misének a képe a tanítványok előtt a lakomával volt kapcsolatos. Ez a lakoma azonban csak külsőségeiben és csak távolról volt előttiük hasonló a zsidók és a pogányoknál szokásos áldozati lakomákhoz, mert ez előttiük az «Úr asztala», az «Úr lakomája» volt. Az apostolok más nevet nem is használnak, mert ők nem feledték el, hogy amikor az Úr Jézus a csodálatos kenyérszaporítás után megígérte az Oltáriszentséget, akkor világosan megmondotta, hogy ételt és italt ad, ezek pedig örök életet adnak. Megmondotta azt is, hogy ez az étel az ő teste és ez az ital az ő vére lesz. Aki eszi az ő testét és issza az ő véré, az örökké élni fog. Amikor a zsidók azt mondták erre, hogy ez kemény beszéd, akkor az Úr Jézus egy szót sem változtatva, megismétli szavait, sőt tanítványainak is azt mondja, hogy nem akarják elfogadni, elmehetnek. Az ő követőinek tehát el kell fogadniuk, hogy áldozati lakomát ad és ebben önmagát adja efedelül, hogy örök életiünk legyen. Világos tehát, hogy a mise igenis kenyértörés, az Úr lakomája. Ezért a hagyományokhoz jobban ragaszkodó kelet ma is így nevezi. És ez az oka, hogy az oltár első alakja az asztal volt és bármennyire is fejlődött az oltárépítés, az asztallapot a mai napig minden oltár megőrizte.

2. Mikor az Úr Jézus a szentmisét megalapította, akkor azt mondotta: «Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.» Innen ered másik ősi elnevezése: *commemoratio Domini*, megemlékezés az Úrról. Szent Jusztin a II. század közepe táján már így nevezi.

A szentmisének egyik legrégebbi imádsága, amely rögtön az átváltoztatás után következik, ezt a görög nevet viseli: Anamnézis és ennek jelentése: megemlékezés. Így kezdődik: «Ime ezért megemlékezünk, Uram, ... Krisztusnak boldog szenvedéséről, ugyanígy halottaliból való feltámadásáról, valamint dicsőséges mennybemenetéről.» A szentmise tehát megemlékezés, az Úr Jézus megváltói életéről és haláláról.

3. Már Tertullianus *miszterium*-nak nevezi a szentmisét. De ez a név egyre általánosabb lesz és a misekönyv számos imádságában (ilyen formában: *frequentatio* vagy *celebratio mysterii*) mai napig megmaradt. Sőt magának az átváltoztatásnak a szövegében is benne van, hogy a szentmise «*mysterium fidei*» hitünknek és a hívőknek *miszteriuma*. Ez az elnevezés és fogalom a görögöktől került a keresztények gondolatvilágába. Ez a szó a liturgiában nem a hitünk titkát jelenti, mint ahogy ma *miszterium* általánosan titkot jelent, hanem *valami isteni (ezért titokzatos) és a lélek mélyén végbemenő folyamatot, amelyben az isteni az emberhez leereszkedik, átjárja és átalakítja és így a földit, az emberit a maga isteni magasságába emeli*. Ez végbemehet az isteni tanítás által, mely titkos és mélyebb ismereteket ad az embereknek (ez a mai használathoz áll közel), — de végbemehet valamely cselekedet által, melyben az ember az Istennel érintkezik és így az isteni élet részesévé lesz (ez történik a szentmisében). A *szentmise tehát mint miszterium, szent cselekedet* (V. ö. «Ezt cselekedjétek az én emlékeztetemre»), *mely üdvösségünk tényeit misztikusan, de valósággal láthatóan, foghatóan, hallhatóan megjelenít, elének állítja és végbeviszi*. A dramatikus formában, jelképes cselekedetekben elrejtve, vallásunknak azon nagy tényeit állítja elének, melyek által Krisztus Urunk a megváltásunkat eszközölte.

4. A második században terjedt el a misének a negyedik neve: **Eucharistia**. Ez a görög szó annyit jelent, mint hálaadás és a misére való alkalmazása szintén visszamegy az Úr Jézus alapítására, mert ő is nagy hálaadó imádság elmondása közben változtatta át a kenyeret és a bort. Ezért kezdték az egész misét Eucharistiának, hálaadásnak hívni. Később magát az eledelt, az átváltoztatott kenyeret és bort mondták Eucharistiának. A mai általános használatban az Eucharistia szó a legméltóságosabb Oltáriszentiséget jelenti.

5. Az első század vége óta (Didaché, Római Szent Kelemen), használatos az **áldozat** elnevezés. Hogy a szentmise áldozat, azt már az alapítás szavai is mutatják. Krisztus Urunk azt mondotta: «Ez az én testem, mely értetek adatik (t. i. a keresztthalálban) és ez az én vérem, mely értetek ontatik». Az értünk adott test és az értünk kiomlott vér világosan mutatják a szentmise áldozati voltát. Az áldozat szó tulajdonképpen mind a négy régebbi elnevezésnek: a kenyértörésnek, a megemlékezésnek, a *miszterium*nak és az Eucharistiának az összefoglalása. A szentmise ugyanis mint áldozat

a) először is *ételáldozat*, tehát áldozati eledel, lakoma, kenyértörés is; b) azután *hálaadás* is, hálaadó-áldozat: Eucharistia; c) végül mint áldozat egyúttal áldozati *cselekedet* is, tehát *miszterium*; d) és benne a *megemlékezés, misztériumos jelenlét és valóság*.

Mindezeket a vonásokat együtt megtaláljuk az utolsó vacsora történetében, tehát mindegyik név annak egy részét emeli ki. «Az Úr Jézus vette a kenyeret, *hálát adott* (Eucharistia), *megettörte a kenyeret* és odanyújtotta a tanítványoknak: Egyetek ebből mindnyájan

(kenyértörés, az Úr asztala), mert ez az én *értetek adott testem* és igyatok, mert ez az én *értetek ontott vérem* (áldozat). Ezt *cselekedjétek* (m isztérium) az én *emlékezeteimre* (megemlékezés).

A szentmise mint áldozat.

Hogy teljesen megérthessük, mit jelent a szentmise mint áldozat, három kérdésre kell megfelelnünk: 1. mi az áldozat általában? 2. mi volt az Úr Jézus kereszthalála? 3. mi a kapcsolat a szentmise és a keresztaáldozat között?

I. Az áldozat. a) Az áldozat bemutatása a legfölségesebb és legnagyobb istentiszteleti tény. Ezért minden kultusznak legfőbb része az áldozat bemutatása. *Az áldozattal hódol az ember Istenének, mint teremtőjének és egyellen urának és megvallja, hogy egész életével Isten rendelkezik, mert Isten adta, tehát Istené.* Vagyis tulajdonképpen az embernek önmagát kell mindig áldozatul adnia Istennek. Ezt értették félre azok a szegény pogányok, akik valóságos emberáldozatokat mutattak be. A Szentírásból tudjuk, hogy Isten a lelket nézi és ha megvan az áldozatos lelkület, amint megvolt Ábrahában, akkor a tényleges áldozatot helyettesíteni lehet mással. Az ember önfeláldozásának kifejezésére azonban jelképet (szimbolumot) használtak. A jelkép tehát az embert helyettesítette. Kain maga helyett gabonát, Ábel bárányt, Melchizedek kenyeret és bort stb. adott. De ha tudjuk, hogy az áldozatnak mindig az ember önfeláldozásának kell lennie, akkor világos az is, hogy nem a magunk helyett vitt ajándék a fő, hanem amit az jelképez, vagyis az embernek önátadása Urának.

b) Az áldozatnak első eleme tehát, hogy *magunk helyett valamit adunk Istennek.* De minden adásban két elem van: az egyik, hogy magunkat megfosztjuk attól a tárgytól, a másik, hogy azt másnak átadjuk. A közhasználat, különösen az utóbbi időkben, csak az előbbit: a lemondást, a megfosztást, elszakadást nevezi áldozatnak. Ez a szóhasználat sok zavart okoz most is a hívők között, a szentmiseáldozatra vonatkozóan. *Az Egyház* ugyanis az áldozatban a második elemet, *az adományok Istennek való átadását emeli ki.* Mert mentől jobban szeretek valakit, annál kevésbbé fogom érezni az adással járó lemondást és megfosztást és annál jobban örülök, hogy adhatok. Istennek boldogan, örömmel kell mindent odaadni, mert ő a Szépség és a Jóság.

c) Az áldozatnak a második eleme, hogy *az Istennek adott tárggyal még történik valami.* Enélkül ugyan minden, amit Istennek adunk: az imádság, a jócselekedet stb. szintén áldozat volna. Csak ha az adományokkal valami történik, ha azok valami olyan cselekedetnek tárgyai lesznek, amelyből kiténik a mi Istennek való teljes önátadásunk és ennek Isten részéről való elfogadása, akkor lesz az áldozat.

A kérdés tehát: mi történik a magunk helyett Istennek adott tárggyal?

d) *Ha valamit Istennek áldozatul adunk, azzal ettől fogva egyedül Isten rendelkezhetik.* Ezért elkülönítjük a többi hasonló tárgyaktól, melyek továbbra is az ember célját szolgálják. Ezt fejezi ki

az áldozat latin neve is : sacrificium. Ez a szó ugyanis ebből származik : sacra facere ; de itt a «sacer» szó nem szentet jelent, hanem eredeti értelmében kell venni. A sacer szó ugyanis a secerno igéből származik és azt jelenti : elkülöníteni, elválasztani. Sacra facere tehát annyit jelent, mint elkülönítetté tenni.

Ezt az elkülönítést (vagyis azt a tényt, hogy a magunk helyett felajánlott és a minket helyettesítő tárggyal csak Isten rendelkezhetik, minden mástól elkülönítve egyedül neki van szentelve) *több módon ki lehet fejezni.* Az egyik módja, hogy *elpusztítják* az áldozati tárgyat. A gabonát, tömjént elégetik, a bárányt levágják stb. Ez a *lerontás*, destructio. A másik módja az, hogy *valamilyen liturgikus szertartással megszentelik* és ezzel a régebbi természetes állapotánál magasabb rendbe helyezik, átváltoztatják. Ez a *megszentelés*; consecratio. A hittudósok egy része azt állította, hogy a szentmisében az áldozati tárgyat lerontjuk és a lerontásban keresték az áldozat lényegét. Egyes újabb tudósok azt mondják, hogy a szentmisében az áldozati cselekmény a minket helyettesítő kenyér- és bornaka megszentelésében, illetve átváltoztatásában áll.

Igazában sem a lerontás (destructio), sem a megszentelés (consecratio) nem alkotja egymagában az áldozat lényegét, ez csak szükséges, kiegészítő rész. Áldozat az összes eddig említett elemek egyesítéséből áll. *Áldozatot bemutatni annyit tesz tehát, mint önátadásunk kifejezéséeként valami látható adományt Istennek átadni és valamilyen liturgikus ténykedéssel egyedül az ő rendelkezésére bocsátani, hogy ezzel elismerjük őt életünk és halálunk urának.*

II. Az Úr Jézus keresztáldozata. Az ószövetségi áldozatok — melyek jórészen az Úr Jézus áldozatának előképei is voltak — sok áldást esdettek le az égből. De a végtelen felségű Isten megbántásáért, Ádámnak a bűnéért nem tudtak eleget tenni. Ezért kellett az Isten Fiának emberi alakot öltenie és mint második Ádámnak, az emberiség új képviselőjének és a természetfeletti rendben új ősatyjának a megváltás nagy áldozatát bemutatnia. Ez az Atyának örök végzéséből önként elvállalt keresztáldozattal történt. Az Isten Fiának teljes és maradéknélküli önátadásának kellett ugyanis kiengesztelnie az első emberpár bűnét : az engedetlenséget és önmaguknak felmagasztalását.

Az Úr Jézusban teljesen megvolt ez az áldozatos lelkület. Megmondotta, hogy ő azért jött, hogy az Atya akaratát teljesítse. «Atyám, ne az én akaratom legyen, hanem a tied!» (Mt. 26, 39.) Ezenkívül az Úr Jézus a maga áldozatos készségbe belefoglalta övéit, az egész Egyházat is. «Krisztus meghalt a mi bűneinkért . . . hogy minket áldozatul adjon az Atyának.» (1. Pét. 3, 18.)

Az áldozatos lelkületnek megfelelően megvolt a külső cselekedet is. Az Úr Jézus teljesen a maga akaratából adta át magát a halálra. Így nemcsak jelképesen, hanem valósággal is «éltét adta sokakért váltságdíj gyanánt». (Mt. 20, 28.) Ezért mondja Szent Pál : «A mi húsvéti bárányunk (pascha nostrum), Krisztus feláldoztatott. (1. Kor. 5, 7.) Az ő tökéletes önátadását kifejezik utolsó szavai : «Beteljesedett» (Ján. 19, 30) és utána : «Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet» (Lk. 23, 46).

Végül a *Megváltó halála istentiszteleti tény*, kultusz is volt. Elsősorban azért, a) mert az Úr Jézus az újszövetség egyetlen főpapja is, tehát az ő áldozata népéért bemutatott istentisztelet. A pap Istentől rendelt közbenjáró Isten és ember között. A Megváltóról pedig már az ószövetségi jóvendölés megmondotta: «Te pap vagy Melkizedek rendje szerint» (Zs. 109, 4). (V. ö. Szent Pálnak a zsidókhoz írt levelét, egészében.) b) Azután bizonyítja azt is, hogy az Úr áldozatának ószövetségi előképe is szintén istentiszteleti tények és valódi áldozatok voltak, következésképpen a valóság annál inkább istentisztelet és igazi áldozat.

Eredmény: az újszövetség egyetlen áldozata az Úr Jézus keresztáldozata a Golgotán. Átala Jézus Krisztus megváltott minket és az emberiség személyét magára véve, helyettünk soha felül nem mulható és kiegészítésre egyáltalán nem szoruló módon eleget tett Istennek. *Más és több áldozatra tehát tárgyilag és önmagában véve nincs szükség.*

De szükség van alanyi szempontból, vagyis a hívők és az Egyház szempontjából. Mégpedig két okból. a) Először is, mit érne Krisztus keresztáldozata, ha nem volna valami mód, hogy annak kegyelmében a késő századok hívői részesülhessenek. Hiába fakad a kegyelmek forrása a keresztfa tövében, ha nincs csatorna, mely hozzánk elvezesse azt. Ilyen csatorna a szentmise. b) Szükséges másodsor, hogy minden ember a maga részéről is áldozatot mutasson be. De szinte semmi értéke se lenne a mi áldozatunknak, ha nem volna mód, hogy a mi önfeláldozásunkat egyesíthessük Krisztus Urunk áldozatával, hogy annak érdemeiben részesülhessünk. Ez a mód a szentmise.

A szentmise tehát az újszövetség áldozata, melyben kettő történik: először Jézus Krisztus a maga véres keresztáldozatát vérontás nélkül megjeleníti olyképen, hogy a kenyér és bor külső «színe» alatt önmagát jeláldozza a mennyei Atyának; másodsor a hívők önmagukat a kenyér és bor «jelképe» alatt az oltárra helyezik és ott önmaguk átadását egyesítik Jézus Krisztus áldozatával, hogy így annak érdemeiben részesülhessenek.

Íme, így egyesül csodás harmóniában a szentmisében a keresztáldozat vérontás nélküli objektív megjelenítése és a mi önátadásunk szubjektív áldozata. Az első: a keresztáldozat megjelenítése a *legfőbbesőbb istentiszteletté* teszi a misét; a másik: a mi átadásunk pedig a *legkegyelmesebb és legáldottabb áhitatgyakorlattá*.

III. A szentmise mint a keresztáldozat megjelenítése. Hitünk tanítása, hogy a szentmise és a keresztáldozat egy és ugyanazon áldozat. Kettő között csak a külső megjelenésben van különbség, de a belső lényegben teljes azonosság van. Vagyis más szóval csak az különbözik, amit az ember érzéke tapasztal, de amit Isten lélekbelátó és lényegmegismerő szeme lát, az teljesen ugyanaz.

A külső különbség nyilvánvaló; csak gondoljunk a Kálváriára és az oltárra, mennyire más, amit testi szemünk lát e két helyen. De nézzük meg, mi a belső és lényeges azonosság? Ha megfontoljuk, hogy áldozatot bemutatni annyit tesz, mint a) magunktól valamit elvonni és b) az Isten egyedül rendelkező-

sére átadni; továbbá, hogy c) ebben a kettős cselekedetben a legfontosabb és igazán döntő az áldozatos lelkület, akkor könnyű megtalálnunk ezt a belső lényeket.

Tehát a szentmisében és a keresztdózatban azonosság van, mert a) mind a kettőt ugyanaz a főpap mutatja be: az Úr Jézus Krisztus; b) mind a kettőben ugyanaz az áldozati tárgy: az Úr Jézus Krisztus; c) mind a kettőben ugyanaz a lélek nyilvánul: az Úr Jézus áldozatos lelke.

Ha tehát az Atya az égből letekint az oltárra a szentmise alatt, akkor lényegében ugyanazt látja, mint a Golgotán: látja szent Fiát, aki az emberiség iránti szeretetből egyforma áldozatos lélekkel mind a kettőben önmagát adja át az Atya rendelkezésére. Így az Atya is ugyanúgy fogadja mind a kettőt.

IV. A szentmise, mint a mi áldozatunk. Mikor az Úr a keresztfán bemutatva áldozatát, magára vette az emberiség személyét, tehát már akkor is vele együtt ott voltunk. A szentmisében nem a «reális» Krisztus áldozza fel magát, aki testet öltve magára, a földön járt, szenvedett és meghalt, hanem a «misztikus» Krisztus, az Egyházban a földön örökké tovább él és megszentelő Krisztus. De akkor ebbe a «*corpus Christi mysticum*»-ba beletartozunk mi is, most élő hívők és *mi is áldozati tárgyak vagyunk.*

És valóban az *adományok a szentmisében egyúttal szimbolumok is*, az áldozatot bemutató egyénnek és közösségnek személyét jelző szent jelek. Ez az oka, hogy az áldozati adományok más áldozatban is olyan tárgyak, melyek az ember táplálására, az életerő fenntartására (kenyér), vagy az életkedv fokozására (bor) szolgálnak és ezzel nagyon jó jelei lehetnek az egyes személyeknek. A szentmiséről már Malachiás próféta is azt jövendölte, hogy az «tisztá áldozat» lesz; és maga az Úr Jézus is így ígérte meg és így alapította meg, amikor adományul a kenyeret és hert választotta és ezeknek színe alatt akarta magát, szent testét és véréát az Atyának átadni.

Nagyon fontos tehát a szentmiseáldozat fogalmának teljes megértéséhez és igazi bemutatásához az az igazság: hogy magunkat is át kell adnunk a mi Urunknak, Istenünknek az adományokkal együtt. A kenyér és bor átadásának csak úgy van értelme, ha azok minket is jelentenek. És a mi Urunk Jézus Krisztus testvére és vérévé átváltoztatott adományoknak is az a teljes értelme, hogy *édes Üdvözítőnk így akart minket magával egybekapcsolni, hogy értékes adományok lehessünk.* Éppen ezért vett be minket is misztikus testének kegyelmi közösségébe, hogy azután magát, mint ezt a misztikus testet, mint Isten gyermekeinek nagy közösségét, amelynek ő a feje, az Atyának felajánlja és átadja.

A hívők feladata tehát a szentmisében való részvétel alkalmával az, hogy magukat, mint áldozati adományt, Isten előtt elfogadhatóvá tegyék. Ebből a célból egész lélekkel azon kell lennünk, hogy Krisztussal egyre bensőbben egyesülhessünk és így méltóbbak legyünk az Atyának való átadásra és alkalmasabbak az elfogadásra. Hogy mint a kis ostyák a paténán ott vannak a nagy ostya mellett, úgy legyünk mi is együtt Krisztussal, hogy vele együtt el is fogadjon az Atya.

A szentmise szertartásainak magyarázata.

1. A szentmiseáldozat lényeges részét maga az Úr Jézus alapította az utolsó vacsorán. Ez alkalommal a zsidó *Pascha ünnepe* ülte meg az Úr Jézus tanítványaival együtt és ehhez kapcsolta az Oltáriszentség megalapítását. A Pascha ünnepe hálaünnep volt a zsidóknál annak emlékére, hogy kiszabadultak az egyiptomi rabságból és az öldöklő angyal pusztításából. Ezért megemlékeztek az Úristen nagy jóságáról és nagy hálaadó imádságot mondtak, melynek szertartása meg volt szabva. Útrakészen, felöltözve fogyasztották el a húsvéti bárányt és a kovásztalan kenyeret és közben a családya egy serlegből bort adott a jelenlevőknek. Ezt a szertartást végezte el az Úr Jézus, de valamit hozzátett: a kenyér átadása előtt azt átváltoztatta szent testévé és a bort átváltoztatta szent vérévé és meghagyta, hogy ezt cselekedjék az ő emlékezetére.

Valahányszor tehát az apostolok és az első keresztények megemlékeztek az Úr parancsairól, ezt a Pascha-szertartást végezték el, de nem a zsidóknál szokásos módon, hanem ahogy azt az Úr Jézus végezte az utolsó vacsorán.

2. E mellett az évenként megismétlődő Pascha-szertartás mellett volt a zsidóknak egy hetenként ismétlődő istentiszteletük: a *sabbath* (szombat) *napi istentisztelet*. Az evangélium egyik elbeszéléséből tudjuk, hogy az Úr Jézus maga is résztvett ezen. (Luk. 4, 16.) Ez a zsidóknál nagy vonásokban a következőképpen folyt: elmondtak néhány imádságot; azután két olvasmány következett, az egyik a *thorából* (Mózes öt könyvéből), a másik a *nebiimből* (a prófétákból); a két olvasmány közt énekeltek és utána pedig a jelenlevők közül valaki beszédet mondott. Ilyen alkalommal prédikált az Úr Jézus is, meg az apostolok is. A zsidóból lett keresztények is megtartották ezt a szokást és ehhez hasonló istentiszteletet tartottak.

3. Az «Apostolok Cselekedetei»-ből világosan látható, hogy eleinte ez két, teljesen különböző istentisztelet volt. Az elsőt este tartották és össze volt kötve még *szerelellakomával* (Agape). De, mert ez már az apostolok idejében sok visszaélésre adott alkalmat, azért nagyon hamar megszüntették. És csakhamar nem este végezték, hanem hajnalban. (Igy volt Plinius levele szerint már Trajanus császár idején.) Előtte azonban egész éjjel virrasztottak és az éjjelt imádsággal, énekkel, szent olvasmányokkal töltötték. Ennek volt a neve: *vigília*. Ezeket a *vigiliákat* úgy végezték, mint a zsidó szombat-napi istentiszteletet és így az eleinte két külön istentiszteletből alakult ki a mai szentmise.

4. A szentmise szerkezetében ma is világosan meg lehet ezt a két részt különböztetni. Az első rész a zsidó *sabbath-napi istentiszteletéből* és az őskeresztény *vigiliákból* fejlődött ki, ma is imádságokból és énekekből, azután szent olvasmányokból és azok magyarázatából áll. Ezt nevezték a *hittanulók miséjének* (*missa catechumenorum*), mert ezen az első keresztény századokban

résztvehetek a meg nem keresztelt hívők, akik csak készültek a keresztség felvételére.

A második részt, mely az utolsó vacsora-szertartásból alakult, úgy, ahogy az Úr Jézus végezte akkor a Pascha-szertartást, a *hívők miséjének* (*missa fidelium*) nevezzük. Ezen csak a megkeresztelt hívők vehettek részt, mert csak ők áldozhattak. Ez a rész ugyanis a szentmisében a tulajdonképpeni áldozat és ma is ezen a részen kell minden vasárnapon és parancsolt ünnepnapon a hívőknek halálos bűn terhe alatt résztvenniök.

5. Ehhez a két főrészhez csatlakozott a X-ik századtól egy *bevezető rész*, mely addig a pap magános előkészülete volt a sekrestyében. Továbbá egy *befejező rész*, mely kerek egészé teszi a szentmisét. Ezek után megérthetjük a szentmisének mai szerkezetét:

Bevezető rész.

I. Főrész: **A hittanulók miséje.** (Vagy: **Az előmise.**)

a) Imádságok és énekek.

b) Szent olvasmányok.

II. Főrész: **A hívők miséje.** (Vagy: **Az áldozat.**)

a) Az adományok előkészítése (offertorium).

Az adományok átváltoztatása és Istennek való átadása (Eucharisztia, kánon).

c) Az átváltoztatott adományok visszaadása (communio).

Befejező rész

A szentmise bevezető része.

A szentmise szertartásában a bevezető rész a többinél újabb keletű. Kezdetben a pap magános előkészülete volt a szent áldozat bemutatása előtt és a sekrestyében csendben mondta el. Ma pedig a mise megkezdésekor az oltár lépcsőjén állva végzi, ezért is hívják lépcsőimádságnak.

A lépcsőimádság áll 1. a keresztvetés után a 42. zsoltárból egy antifonával és 2. a nyilvános bűnvallomásból a hozzátartozó könyörgésekkel.

1. A **keresztvetés** a legrégebb keresztény szokások egyike. Kétségtelenül az őskeresztény korból származik. Azóta majdnem minden szertartásban megvan.

A 42. zsoltár következik ezután. Ezt a zsoltárt Dávid király akkor szerezte, amikor ellenségei elől menekült és rejtkehelyében bolyongva szíve Jeruzsálem után vágyódott. Szeretne visszatérni a szent városba, résztvenni Isten templomában az istentiszteleten, hol ifjúságában oly sok örömet talált. Ebben a zsoltárban szép kifejezésre találtak azok az érzelmek, melyeknek a pap és a hívők szívében meg kell lenniök, mikor Isten oltárához lépnek. Minket is sok ellenség vesz körül: az istentelen világ és üldöz az igazil gonosz és cselvető ember: a mi rossz természetünk. Magunk-

ban gyöngék vagyunk ; Isten a mi erősségünk. Benne bízunk és már most is örülhetünk, mert vele biztosan győzünk.

Remény, vágyódás, bizalom és öröm kifejezése ez a zsolttár, azért elmarad a gyászmisében. Elmarad továbbá feketevasárnap-tól húsvétig, elsősorban azért, mert a szentmise introitusa éppen ebből a zsolttárból való. Ilyenkor csak az antifonát mondja el a pap egyszer.

Az **antifona** egy rövid kis mondás, melyet a zsolttár előtt és után mondanak. A legtöbbször a zsolttárból emel ki egy sort és ezzel mintegy rávilágít a zsolttár liturgikus értelmére.

2. A szentmise bevezető részének második fele a nyilvános **bűnvallomásból** és könyörgésekből áll. Mivel ez új és jelentős rész, azért az Úr Jézus segítségül hívásával kezdődik.

Az áldozat bemutatásához mindenkinek tiszta szívvel kell járulnia. A halálos bűnöket nemük és számuk szerint meg kell vallanunk a bűnbánat szentségében. De ha ilyen halálos bűn nincs is lelkünkön, bocsánatos bűnünk majdnem mindig van. Ezeknek eltörlésére szolgálnak az **egyház szentelményei**. Ezek az egyháztól jóváhagyott külső jelek és szavak és ha alázatos töredelemmel végezzük, eltörlik bocsánatos bűneinket. A szentmise elején három ilyen szentelményünk van : a szenteltvíz, a kereszttetés és a Confiteor, másként közös gyónás.

A közös gyónás világosan két részből áll. Az egyik bűnös voltunk nyilvános megvallása, a másik a szentek segítségével együtt bocsánatkérés. Az imádság szavai, a mély meghajlás, mellünk háromszor való megütése, mind a töredelem felkeltésére szolgálnak. Tanulság ebből : *Ne legyen szentmisénk, melyet ne a tökéletes bánat felkeltésével kezdenénk.* A tökéletes bánat a mennyország aranykulcsa. Hogy szükség esetén tudjunk rágondolni, be kell gyakorolnunk. Azért minden este lefekvéskor és minden szentmise elején mondjuk el a Confiteort, vagy ha többre nincs időnk, legalább ennyit : *«Istenem szeretlek és ezért bánom, hogy ellened vétettem».*

A pap ezután alázatosan meghajolva néhány könyörgést mond, majd felmegy az oltárhoz és felérve, megcsókolja az oltárkövet, közben bűnbocsánatért esedezik.

Az **oltárkö** ereklyél jelzik, hogy a szentek egyességének hitével kell résztvevni a szentmisében. Ez nem lehet csak holt hittétel a mi számunkra, hanem élettel átjárt valóság. Azt jelenti, hogy a földön küzdő keresztények, a mennyországban örvendező szentek, a tisztítófűzben szenvedő lelkek mindannyian egy testnek : Krisztus misztikus testének vagyunk a tagjai. Egyek vagyunk tehát elsősorban egymás segítségében az imádság által. **Maga az oltárkö** pedig a szentek királyára : az Úr Jézusra figyelmeztet. Őt jelképezi az oltárkö, ezért csókolja meg a pap és ezért kell minden oltár előtt tisztelettel fejet hajtanunk, ha nem őrzik ott az Oltárszentséget. Ha az örökmécses azt mutatja, hogy ott őrzik az Oltárszentséget, akkor pedig térdet hajtunk.

Ünnepélyes szentmisében most következik az **oltár incenzálása**, tömjénfüsttel való megfűstölése. A tömjén-áldozat már az Ősz

vetségben is szokásban volt. A tömjén maga is értékes anyag s tűzben jó illatú változik. Szép jelképe a tüzes, áldozatos léleknek és az égbe szálló, Istennek tetsző imádságnak. A körülterjedő felhő pedig mutatja az égből leáradó isteni kegyelmet. A tömjén továbbá a tiszteletnek is a jele és ezért azt is tömjénnel veszi körül az Egyház, amit meg akar tisztelni. Végül pedig nagyobb méltóságot, pompát, ünnepélyességet ad a szentmisének.

Az oltárnál elmondott imádságokon kívül a szentmise bevezetéséhez számíthatjuk azokat az imádságokat, amiket a papnak a szentmise megkezdése előtt kell elmondania. A misekönyvben megtalálhatók ezek az imádságok, amelyek egyúttal a legjobb előkészítő imádságok a szent áldozat bemutatásához és a szentmiséhez. (L. 53. lapon.)

Ezenkívül a plébániai vasárnapi ünnepélyes misék elején a miséző pap a szenteltvízzel meghinti a jelenlevőket. Szertartása egy antifoniával kezdődik, melyet a pap kezd el és a kórus folytat: *Asperges me, Domine; Hints meg engem, Uram.* (Húsvétkor: *Vidi aquam; Láttam a vizet.*) Egy verssel és imádsággal fejeződik be. (L. függelék.)

A hittanulók miséjének imádságos része.

A szentmise első főrészét a hittanulók miséjének nevezik, mert a régi keresztényeknél ezen résztvehettek a meg nem keresztelték is, akik még csak készültek a kereszttség felvételére. Tudjuk a történelemből, hogy ez a rész eredetileg a zsidók sabbath napi szertartásából fejlődött, úgy, amint a vigillákon végezték az első keresztények, ezért ehhez hasonlóan imádságokból és énekekből meg a szent könyvek olvasásából áll. Ma már sokkal rövidebb, mint régebben volt. Legjobban megőrizte a régi formát a nagypénteki mise első része. Célja ennek a résznek, hogy az imádság és a hit tanítása által felkeltse bennünk az áldozathoz szükséges érzelmeket és lelkületet.

Első felében imádságok és énekek vannak; mégpedig: 1. *Introitus*. 2. *Kyrie*. 3. *Gloria*. 4. *Dominus vobiscum*. 5. *Collecta*.

1. A pap a középről a misekönyvhöz megy és ott elimádkozza az *Introitus*-t, a bemenetre való éneket. Ezt abban az időben, amikor az előző részt a pap a sekrestyében végezte, a kórus énekelte, amíg a papság ünnepélyes menetben az egész templomon keresztül az oltárhoz ment. Innen a neve *introitus*: bevonulásra való ének. Régen egy antifonából és egy hosszabb zsolnárból állott. Ma csak az antifona maradt meg belőle és a zsolnár egy versszaka. De azért ma is — különösen, ha az egész zsolnárt figyelembe vesszük — megadja a mise hangulatát. Ezért nevezik a szentmise kulcsának is. Sokszor a kezdő szaváról nevezik el a misét (*Requiem, Rorate*), vagy a vasárnapot (*Laetare vasárnap*).

2. A *Kyrie* is csak maradvány a réglből. Valamikor a mai litániákhoz hasonló könyörgéseket mondott a pap és a nép mind-egyikre azt válaszolta: *Uram, Irgalmazz.* Ma a nagyszombatli mise kezdődik még litániával. Később a számuk kilenc lett és ebből az

első három az Atyát, a második három a Fiút, az utolsó három a Szentlelket dicsőíti. Azt is mondják, hogy a bűnös ember, tehát a megváltás előtti emberiség könyörgése, adventi vágya nyilatkozik meg ezekben a szavakban. De még inkább mondhatjuk, hogy az őskeresztény lélek hódolt ezzel a Kyrios, a Király, a Végtelen felé — Isten előtt.

3. Még mindig közepén állva elkezdi a pap: **Gloria in excelsis Deo**-t. A nagymisében a kórus is folytatja, kisimisében csak maga a pap mondja. Ez, az angyalok karácsonyi örömhírével kezdődő ének tulajdonképpen *nagy doxologia*: azaz a Szentháromságot dicsőítő himnusz. Kezdeté a keleti egyházra és a IV—V. századig vezethető vissza. Onnan terjedt el az egész egyházban. De nem minden misében éneklik. Ha viola vagy fekete színben van a mise, tehát a bőjti misékben és a gyászmisékben, továbbá az egyszerű, hétköznapi misékben elmarad. Az énekesmisékben a pap a segédkező papokkal együtt mondja el és utána, míg a kórus befejezi az éneket, oldalt leül a megfelelő helyre. A gloria a kereszténység bölcsődala; az imádás és hála éneke: igazi angyali himnusz.

4. Az imádságos részt befejezi a napi könyörgés. A szentmise a közösség istentisztelete, azért minden fontosabb imádsága előtt a pap megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva mondja: «*Dominus vobiscum*». Az Úr legyen veletek. És mindannyiunknak felelni kellene: «*Et cum spiritu tuo*». És a te lelkeddel is. Az oltárt azért csókolja meg, mert az Krisztust jelenti és benne a szentek ereklyéi vannak, tehát ez a csók a hívőknek Krisztussal és a szentekkel való egységét jelenti. A felszólítás pedig a pap részéről összeszedettségre hív fel, mert a pap a mi nevünkben imádkozik, viszont az Úr kegyelmét kérjük az ő számára. A misében nyolcszor fordul elő ez a felszólítás és valahányszor halljuk, hallgassunk rá, egyesítsük imádságunkat a pap közvetítésével az Egyházzal és imádkozzunk vele együtt. Sok helyen fel is állnak a pap köszöntésére és így fogadják. Másutt — és ezt mi is megtehetjük — a papra néznek és egy kicsit meghajtják fejüket.

5. A felszólítás után következő könyörgést: *collecta*-nak nevezzük. Ezt a nevet többféleképpen magyarázzák. Mondják, hogy ez az «*Ecclesia collecta*», az egybegyűlt teljes egyház imádsága, amelyben a hívők és hittanulók még egyformán résztvettek. Mondják, hogy annyit is jelent, mint összegyűjtött imádság: «*oratio collecta*». A pap mintegy az Egyház nevében összegyűjti a hívők imádságát és így mutatja be Istennek.

Csodálatosan szépek az Egyháznak ezek az ősrégi imádságai. Igazi remekmű akárhány, és sok tanulságot rejt magában. Rendesen négy részből áll: 1. az Istent dicsőítő megszólításból; — 2. azután az ünnep titkáról való megemlékezésből; — 3. majd a misével kapcsolatos kérésből; — és 4. végül befejezésből, amelyben Jézusunk érdemeire hivatkozunk, hogy a kért kegyelmet az ő közvetítésével — *per Dominum nostrum Jesum Christum* — megkaphassuk. Nagyon jellemző, hogy a legtöbbje, (az ősrégiek mind) az AtyaIstenhez fordulnak és a Fiúisten közvetítését kéri. Így

tanított ugyanis az Úr Jézus. Azt mondta először, mikor imádkoztok, mondjátok : Miatyánk . . . Majd máskor azt mondotta, hogy bármit kértek, az én nevemben kérjétek. Jellemző azután az is, hogy az Egyház imádsággal igazi szociális imádságok. A közösség imádsága valamennyi, azért mindig többszám van bennük. Imádkozunk mi is : *együtt és egymásért*, hogy imádságunk igazán katolikus, egyetemes imádság legyen. A végén a hívők felelik : *Amen*. Ez a zsidó szó vagy annyit jelent, hogy igen : így van : — vagy pedig, hogy így legyen. Tehát a közösség óhaját, vagy meggyőződését fejezi ki nagyon szépen.

A szentmise ezen részében az egyház imádkozik. Ha tehát mi is vele együtt cselekedni akarjuk a misét, vele együtt kell imádkoznunk. Az imádság minden fajtája együtt van itt. Megvan a bűnbánat imádsága (Confiteor); megvan a kérő imádság (collecta); és megvan az Istent dicsőítő (Kyrie) és a neki hálat adó imádság (Gloria). Az áldozathoz szebb és jobb előkészület nem lehet, mint ez az imádság.

A hittanulók miséjének tanító része.

Míg az előző részben mi szóltunk Istenhez és kifejeztük bánatunkat, vágyunkat, dicséretünket, hálaikat és kérésünket, addig a hittanulók miséjének második részében Isten szól mihozzánk. Mégpedig 1. először apostolai és prófétái által : — a szent leckében ; 2. azután szent Fia által : — az evangéliumban ; és 3. végül az Egyház által : — a szent beszédben, homlíában. A két felolvasás között van még 4. egy ének. És az egészet befejezi 5. a hitvallás. Ebből az öt részből áll tehát a szentmise ezen része.

1. Az első tanítás a **szentlecke**. A pap az oltár jobb oldalára megy és ott olvassa fel a Szentírás megfelelő részletét ; a nagymisében pedig ez alatt a szubdiákonus az oltár lépcsőjénél állva olvassa fel. A szentlecke legtöbbször az apostoloknak, különösen Szent Pálnak leveleiből való. Ezért is nevezik *epistolá*-nak (levélnek). De sokszor olvasunk fel részletet az ószövetségi szentírásból is, főként adventben és nagybőjtben. A végén a felelet : *Deo gratias* : — mert valóban hála és köszönet jár a minket tanító Istennek.

2. a) A szentlecke után az oltár másik oldalára megy a pap ; nagymisében pedig körmenettel vonulnak az evangélium felolvasásának a helyére. Míg ez az átmenet tartott, az alatt a kórus legjobb énekesei egy zsoltárt énekeltek, mégpedig az ambo lépcsőjén állva. Ezért a latin neve: **Graduale, lépcsőének**. Ez az ének mintegy visszhang a szentlecke szavaira. Legtöbbször a zsoltárokból vett részlet, amely a szentlecke gondolatát, vagy a nap ünnepi hangulatát fejezi ki. Dallama sokszor nagyon nehéz és művészi s a legtöbbje az Egyház legrégebbi énekei közé tartozik.

b) Valamikor még egy olvasmány volt, de ez ma már megszűnt, csak egyes régi misékben maradt meg (pl. kántorbőjtök szerdái). Ez után is következett egy ének, az **Alleluja**. Ma az olvasmány nincs meg, de ez az ének megmaradt és mintegy bevezetés az evangéliumhoz, az örömhír felolvasásához. Dallama nagyon gazdag

és tele van ujjongással. Szent Ágoston mondja, hogy amikor a lélek már szavakba sem tudja foglalni örömét, akkor szavak nélkül, csak énekel. Az Alleluja vége ilyen szöveg nélküli örvendő dallam, amelyet *jubilus*nak is neveztek.

c) Hogy ezt a jubilust könnyebben tudják megjegyezni, a középkorban szöveget írtak alá. Ebből az eleinte prózai szövegből alakultak ki a *sequentíák*, vagyis a *szentmisében használatos himnuszok*. Valamikor nagyon sok volt, ma csak öt használatos, de ezek a világirodalom költői remekművei között is a legelső helyen állnak. Ez az öt: 1. Húsvétkor a *Victimae paschall laudes*; 2. Pünkösdkor a *Veni Sancte Spiritus*; 3. Úrnapján a *Lauda Sion Salvatorem*, a *Quinói Szent Tamástól*; 4. gyászmisékben a *Dies irae dies illa*, a *celanói Tamástól*; 5. a Fájdalmas Szűz ünnepén a *Stabat mater dolorosa*, a *Jacobo da Toditól*. Minthogy az Allelujának örvendő jellege van, ezért nagyobbjében elmarad. Viszont a húsvéti időben még a *graduale* is elmarad és csak egy nagyobb Alleluja következik.

d) A nagyobbjti ének a *Tractus*. Eredetileg egy zsoltár volt, melyet nem váltakozva mondtak, hanem egy énekes egyhuzamban (= *tractum*) énekelte és gazdagon kialakított melódiái tipikus alakra vezethetők vissza. A legújabb vélemény szerint innen van a neve is: *tractus*. Ez a szó a görög zenében használatos szak kifejezésnek latin fordítása és jelöljük vele a tipikus melódiák egyik fajtáját. Bőjti jellegét az adja meg, hogy dallama komoly és szomorú hangulatú. A zsinagógai hagyománynak majdnem változatlan emléke ez az ének.

3. A hittanulók miséjének legfontosabb része következik most, a *szent evangélium* felolvasása. Ebben Isten az ő szent Fia, Krisztus által szól hozzánk. Tiszteletüknek jeléül keresztény őseink sok szép szertartást alkalmaztak és ezekből több megmaradt ma is.

Minden misében a pap közepén mélyen meghajolva imádkozik először, hogy méltón hirdethesse Krisztus szavát. Ezalatt a misékönyvet átvizsgál az oltár másik oldalára. Erre régen szükség is volt, hogy az oltár jobboldala szabad legyen a kenyér és bor és az áldozati adományok számára. Nagymisében nem az oltártól olvassák fel, hanem előbbre jönnek a szentélybe; régen pedig külön emelvényről (ambo) olvasták fel. Erre a helyre azután valószínűleg diadalmenetben vitték el az evangéliumos könyvet.

Az evangéliumos könyvek maguk is az Egyház műtárgyai közé tartoztak. Ékes festmények díszítették; drága kötés védte. Külön helyen őrizték, mint ma az Oltáriszentséget, mert valóban az Úr Jézus, a «*Verbum Dei*» jelképének tartották. Ezért csókolja meg a pap az evangéliumot, ezért veszi ma is tömjénfüsttel körül, ezért kell a nagyobb esküt ma is az evangéliumra tett kézzel letenni, ezért van a zsinatokon ma is külön trónus a főhelyen, az evangéliumos könyv számára.

A pap, miután *Domínus vobiscum*mal köszöntötte a hívőket, elkezdí az evangéliumot: *Sequentia sancti Evangelii secundum (Mattheum, Marcum, Lucam, Joannem)...* A *sequentia*: követ-

*kezdő rész, egy szakasz jelent, tehát arra az időre mutat, amikor egymásután folytatólagosan felolvasták az egész evangéliumot. Ma minden mise számára ki van jelölve a szentlecke, meg az evangélium is. Az így megállapított résznek *pericopa* a neve. A hívők erre azt felelik: Glória tibi, Dómine = Dicsőség neked, Urunk.*

A bevezető szavak után a pap kereszttel jelöli meg az evangélium kezdetét, azután a homlokára, ajkára és mellére is keresztet vet. Ugyanezt teszik a hívők is, annak jeléül, hogy az evangélium szavait eszükbe vésni, ajkukkal mindenkor megvallani és szívükben megőrizni akarják, hogy így szerinte tudjanak élni. Mindnyájan állva hallgatják az evangéliumot, egyrészt, hogy kifejezzék ezzel tiszteletüket Krisztus tanítása iránt, másrészt pedig, hogy jelezzék szolgálatkészségüket, mellyel készek azonnal indulni az evangélium parancsának teljesítésére.

Az evangélium a négy evangélistának munkájából való. Maga az evangélium név görög szó, annyit jelent, mint jó hír. Az evangélium végén a pap (régente a hívők is) megcsókolja a könyvet. A hívők pedig a jó hírért való hálájuk kifejezésekképpen azt mondják: *Laus tibi, Christe* = Dicséret neked, Krisztus.

4. Már a zsidóknál is a szent olvasmányok után következett azoknak magyarázata. Így tettek a keresztyének is és ezért szabály ma is, hogy a *szentbeszédnek* az evangéliumhoz kell csatlakoznia és ha lehet, a misében kell történnie. Ha a misétől külön mondják el, akkor is előbb felolvassák az evangéliumot. A szentbeszédeknek azt a régen szokásos fajtáját, amelyek a Szentírás szövegét egymásutáni sorrendben magyarázták: *homiliának* nevezték. A szentmise teljességéhez hozzátartozik, hogy hallgassuk meg a prédikációban az Egyház által minket tanító Istent. Ha pedig elfogadható okból nem lehetünk jelen a szentbeszédén, akkor olvassunk a vasárnap folyamán valamely vallásos könyvből. De ne legyen vasárnapunk szentbeszéd hallgatása vagy szent olvasmány végzése nélkül.

5. A szentmise tanító részét befejezi a *Credo*, a niceai (325) és konstantinápolyi (381) zsinat hitvallása. Isten szólt hozzánk háromféle módon. Az 5. szavára az első felelet csak az lehet: *Hisszük mindazt, amit prófétái és apostolai (szentlecke), azután szent Fia (evangélium) és végül Egyháza (prédikáció) által tanít.*

Nem minden misében mondjuk a hitvallást. Mondjuk először az *ünneplés* miatt, amikor valami olyan hittételt ünnepel az Egyház, ami a Credóban benn van; azután a *tanítás* miatt, az apostolok, evangélisták és egyháztanítók ünnepein (a többi szentek ünnepein nincs Credo, kivéve Mária Magdolna ünnepe); végül az *ünneplés* miatt, hogy a szentmise fényét emeljék.

A szentmise ebben a részében a mi kötelességünk, hogy hallgassuk és meghallgassuk az Isten szavát. Ha megfigyeljük, hogy minden szentmisének tanítása az elmélkedő lélek számára ad éppen arra a napra való tanítást, megtudjuk belőle, mit kíván tőlünk aznap az Úr és azt tegyük is meg.

A hívők miséjének felajánlási része.

A szentmise második főrésze, az áldozati rész kezdődik. Az őskeresztényeknél ezen már csak a megkeresztelt hívők vehettek részt, mert mint az általános papságnak részesei, ők mutathatták be a pappal együtt az áldozatot. A legnagyobb átalakuláson ennek első része: az offertorium ment át. Valamikor szinte tiszta cselekvés volt, ma pedig majdnem végig imádság.

A régi szertartás abból állt, hogy a hívők a magukkal hozott bort és kenyeret körmenetben az oltárhoz vitték. Míg a körmenet tartott, a kórus egy zsoltárt énekelt úgy, hogy minden vers után egy antifonát ismételtek mindnyájan. Azután a pap kiválasztotta az adományokból a szentmiséhez szükséges kenyeret és bort, ezt az oltárra tették, míg a többi részben a papság fenntartására, részben a szegények támogatására szolgált. Az oltárra tett adományok felett azután egy rövid imádságot mondott a pap és ezzel be is fejeződött a felajánlási rész.

Ma már el van készítve a kenyér és a bor az oltárra, a hívők nem viszik adományaikat az oltárhoz, így az elmaradt körmenet helyét imádságok foglalták el. A régi időnek emléke még a *misestipendium*, melyet a papnak fizetnek a hívők, hogy az ő szándékukra végezze a szentmisét; — továbbá a *perselybe való gyűjtés* — és némely vidéken, különösen a gyászmisékben való körmenet.

A mai szertartás áll a következő részekből: 1. A felajánlási ének; — 2. azután imádságok az adományok felajánlásával együtt; — 3. tömjénezés és kézmosás; és 4. összefoglaló imádságok.

1. A felajánlási ének (offertorium) maradványa annak a hosszú zsoltárnak, amelyet régente a felajánlási körmenet alatt énekelt a kórus. Ma már ennek is csak az a kis részlete maradt meg, melyet mint antifonát minden vers után ismételtek. Mielőtt a pap ezt az éneket elmondaná azt mondja: Oremus, imádkozzunk és utána nem következik imádság. Ez is mutatja, hogy itt valami eltűnt. Régente ekkor imádkozott a pap az Egyháznak minden szükségletéért, úgy mint ma is még megmaradt a nagypénteki misében, és részben a Mindszentelek Iltániája után való általános könyörgésekben.

2. Felajánló imádságok. a) A kenyér felajánlása. A pap most a paténán felemeli az ostyát és felajánlja az Atyának egy imádsággal. A kenyérnek a jelentése sokféle. Jelenti először is az *emberi életet*, mert a kenyér az életet fenntartó legfőbb táplálék. De jelenti azután az *emberi munkát* is, mert a paradicsomi ítélet szerint az embernek orcája veritékével kell megkeresnie kenyerét. Végül jelentette az őskeresztények szemében az *egész közösséget* is, mert amint a kenyér a sok kis búzából lett egy kenyérré, úgy mi is sok egyes emberből lettünk egy testté: Krisztus misztikus testévé.

b) A bor és víz keverése. A pap a kehelyben elkészíti a szentmiséhez szükséges bort. De egy csepp vizet is elegyít hozzá. A kísérelő imádság nagyon szépen és világosan megmagyarázza ezt a szertartást: a víznek és a bornak keveredése kettőt jelképez. Először Krisztusban az Istennek és embernek teljes egyesülését. Az-

után a szent misztérium útján mibennünk az embernek az egyesülését Istennel. Ezért imádkozzuk és ezért cselekedjük a szentmisét; — és amit kérünk, az meg is valósul a szentmisében, mint misztériumban.

c) **A bor felajánlása.** Az elkészített kelyhet most felemeli a pap és bemutatja Istennek. A bornak is megvan a maga jelentése. Először jelenti azt a vidámságot, derűt, amellyel Istennek áldozzuk önmagunkat. De azután jelenti a kehely a szenvedések kehelyét is. És mert a paradicsomi ítélet szerint a munka mellett szenvedés az ember osztályrésze, jelenti egész emberi voltunkat. Tekintsünk tehát a szentmise ezen részében úgy az ostyára, hogy az minket jelent és a kehelyre is úgy tekintsünk, hogy abba belehelyeztük minden gondunkat, szenvedésünket.*

d) **Önmagunk felajánlása.** Hogy a kenyér és bor a szentmise ezen részében még valóban minket jelképeznek, bizonyítja az is, hogy a pap most mélyen meghajolva, buzgó imádsággal kéri az Istent, hogy fogadjon el minket magunkat adományul; akiket a kenyér és bor helyettesít.

e) **A Szentlélek segítségül hívása.** Végül felegyenesedik a pap és kezét széttárva, mintegy leesdi az égből a Szentlélek Istent, hogy áldja meg a magunk helyett adott kenyeret és bort.

2. **A tömjénezés és kézmosás.** Az ünnepélyes nagymisében most az adományokat tömjénfüsttel veszi körül a miséző pap. Sőt tömjénnel megfüstöli a hívőket is, mintegy annak jelképéül, hogy a hívők is az adományokkal együtt felajánlottak (conoblati) az Istennek. A tömjénezés után következik a kézmosás. Ez megvan minden szentmisében. Valamikor szükség volt rá, mert az adományok összegyűjtése közben a pap keze beszennyeződhetett. Ma azonban pusztán jelkép és mutatja, hogy mily tisztán kell lelkileg az oltárhoz járulnunk, ha azt akarjuk, hogy imádságunk és áldozatunk kedves legyen Istennek. Ez alatt a 25. zsoltárt imádkozza a pap.

3. **Összefoglaló imádságok.** a) **Szenháromság**hoz. A pap még egy imádságot mond a Szenháromsághoz. Ez mintegy összefoglaló második felajánlás, ezért hivatkozik már a megváltás tényeire, az Úr Jézus szenvedésére, halálára és feltámadására és a szentek közbenjárására.

b) **Orate fratres.** A hívők felé fordulva a pap, hosszabb, ünnepélyesebb felszólítással kéri őket, hogy imádkozzanak. Ezt az imádságot és feleletet érdemes jól megjegyeznünk, mert a szentmise lényegére mutatnak rá. A pap szava világosan mutatja, hogy a szent-

* *Ma a nyugati egyházban az áldozati tárgyak: a tiszta búzalisztból készült kovásztalan ostya és a szőlőből préselt, tehát nem mesterségesen készített, tiszta bor. Ezt használta ugyanis az Úr, aki magát az élet kenyérének és a mi szőlőtölknek nevezte. Régen és keleten ma is kovászos kenyeret használnak, hogy kiemeljék az őszövetséggel való ellentétet. Nálunk a kovásztalan kenyér jelzi Krisztus Urunk bűnnélküli voltát. A búza és a szőlő kiválasztása, a kenyér elkészítése és a bor kipréselése is sokszor szép szokásokkal egybekötött ünnepség volt.*

mise nem csak Krisztus keresztdozatának megjelenítése, hanem az Egyháznak is az áldozata, melyben a felszentelt pappal együtt a hívők is részt vesznek, mint együttáldozatot bemutatók (conoffertentes). A hívők feleletében pedig bent van a szentmisének a célja ; első dicsőség a magasban Istennek, a második békesség nekünk embereknek. Ez az ünnepélyes felszólítás is mutatja, hogy a szentmisének fontos része következik, amelyhez átvezet a következő Imádság :

c) **Csendes Imádság** a kiválasztott adományok felett. Latin neve ennek az imádságnak : *secreta*. Ezt fordították le csendes imádságnak. De valamikor nem csendben végezték és valóban első jelentése nem is ez. A *secreta* szó vonatkozhatik a hívőkre is és ez akkor a kiválasztott hívőknek (tehát *ecclesia secretá-nak*, amelyből a hittanulók és vezeklők hiányzanak) az imádsága. Vagy pedig származhatott a következő kifejezésből : *Oratio super dona* (vagy : *oblata*) *secretá* : imádság a kiválasztott adományok felett. Amikor csak röviden *secretá-nak* emlegették és elfelejtették régi jelentését, akkor kezdték csendben mondani. Tartalmilag ezek az imádságok mind a kiválasztott adományra vonatkoznak és azt kérik Istentől, hogy tegeye méltókká a következő részben az áldozat bemutatásához.

Ma a gyakorlat az, hogy a szentmise ezen része alatt a hívők nem vesznek cselekvően részt a szentmisében. Ha azonban értjük a szentmisének ezt a részét, akkor tudjuk, hogy akkor teljesítjük Krisztus parancsát és az Egyház óhaját, ha önátadásunk kifejezésére adunk valamit az Istennek. *Ne is legyen szentmisénk, amelyben ne adnánk valamit az Úrnak. Áldozatos lélekkel, akár néhány fillért a perselybe, akár alamizsnát az ajtón álló szegénynek, akár adományt valamely jó célra, pl. : a katolikus sajtóra, missziókra, stb., akár valamilyen erénygyakorlatot, önmegtagadást, vagy az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek valamelyikét. Csak azt jegyezzük meg, hogy a szentmise ezen részében adnunk kell magunkat és magunk helyett valamit az Úrnak.*

A hívők miséjének áldozati része.

A kenyér és bor jelképe alatt magunkat az oltárra tettük. Most következik a szentmisének legfontosabb és legfölségesebb része. Ezt a részt *kánon-nak* szokták nevezni. Ennek a szónak görög eredetje ugyanis zsinórmértéket jelentett és ma is meg van szabva a szentmise ezen részének minden szava és cselekedete, amint azt az Úr Jézus Krisztus elrendelte és a legelső keresztény századok kialakították. Ehhez a részhez sem hozzátenni, sem elvenni nem szabad, ez változatlan zsinórmérték marad minden szentmisében. De nevezzük ezt a részt **Eucharisztikus Imádságnak** is, és talán ez a kifejezőbb elnevezés. Amint az Úr Jézus Krisztus maga is nagy hálaadó imádság közt alapította meg az utolsó vacsorán az Oltáriszentséget, úgy most is ez a rész tulajdonképpen egy összefüggő, nagy hálaadó imádság, amelybe csak később iktattak közbe egyes megemlékezéseket és imádságokat.

Tulajdonképpen két dolog történik a szentmise ezen részében : 1. először a pap a magunk helyett vitt kenyeret és bort átváltoztatja az Úr Jézus Krisztus testévé és vérévé ; 2. azután az átváltoztatott színeket, (tehát az Úr Jézus Krisztust és vele együtt minket magunkat) átadja az Atyának.

A kánon egész szerkezetét könnyen meg tudjuk magunknak jegyezni, ha arra gondolunk, hogy ez összefüggő hálaadó imádság volt és csak később iktattak bele mind az átváltoztatás elé, mind az átváltoztatás után három-három megemlékezést és két-két imádságot. Ez a szabályosság is mutatja, hogy végső alakban valószínű egy ember állította össze ezt az imádságot, de hogy az ki volt, nem tudjuk. Mai alakjában tehát a kánon a következő részekből áll (a kiemelt részek adják az ősi összefüggő imádságot) :

- | | |
|---------------------|---|
| 1. BEVEZETÉS : | A prefáció és a sanctus ; |
| 2. Megemlékezések : | a) az Egyházzól,
b) az <i>élőkről</i> ,
c) a <i>szentekről</i> . |
| 3. Imádságok : | a) a <i>helyettesítésért</i> ,
b) az <i>eljogadhatóságért</i> . |
| 4. ÁTVÁLTOZTATÁS : | a) az utolsó vacsora elbeszélése,
b) az átváltoztatás és Úrjelmutatás,
c) megemlékezés (anamnézis). |
| 5. Imádságok : | a) az <i>eljogadásért</i> ,
b) a <i>mennvbevételért</i> . |
| 6. Megemlékezések : | a) a <i>megholtakról</i> ,
b) <i>magunkról</i> ,
c) a <i>természetről</i> . |
| 7. BEFEJZÉS : | az <i>ünnepélyes nagy doxologia</i> . |

1. A prefáció és a sanctus. Kezdődik a kánon párbeszédés felszólítással. A pap ekkor ünnepélyes éneket énekel ; ennek az éneknek a neve : praefatio : ünnepi szózat. A *prefációk száma* valamikor több volt, majdnem minden ünnepnek meg volt a maga prefációja. Ma 15 prefáció van a misekönyvben, mégpedig 11 régebbi (Karácsony, Vízkereszt, böjt, szenvedés, Húsvét, Mennybemenetel, Pünkösöd, Szentháromság, Szűz Mária, az apostolok és a közös misék prefációja). Ehhez fűzte hozzá XV. Benedek pápa a halotti misék prefációját és Szent Józsefét, XI. Pius pápa pedig Krisztus Király és Jézus Szent Szíve prefációját. A prefációk *dallama* az Egyháznak legszebb és legünnepélyesebb dallamai közé tartozik és háromféle lehet : egyszerű, ünnepélyes és ünnepélyesebb.

Befejeződik a pap éneke a Sanctussal, melyet a népnek is kellene énekelnie. Ezek a szavak első felében visszamennek Izaías próféta szavaira (6, 3). Mutatja a sabaoth zsidó szó, amely annyit jelent, mint «seregek». A második fele (Mk. 11, 9—10 ; Mt. 21, 9) újszövetségi eredetű. A Sanctus második felét, újabb rendelkezés szerint, a kórusnak az átváltoztatás után kell énekelnie, mert áldottnak magasztaljuk benne azt, ki az Úr nevében jő. Hozsannával végződik s ez annyit jelent : jöjj Üdvözítőm, dicsőség neked.

2. Megemlékezések. A kánon egységes menetét most három megemlékezés szakítja meg.

a) Először megemlékezünk az **egész Egyházzól**. Ez részben maradványa annak az imádságnak, amelyet offertóriumkor mondtak s amely kiesett a mai szentmiséből. Míg a pap ez imádságot mondja, háromszor keresztet vet az adományok felett, mintegy jelezve, hogy a kereszt-áldozattól veszi erejét a szentmise. Az első betűjét, „Te igitur», díszesen szokták kifesteni. A keresztre feszített Úr Jézus képét festették bele. Ebből lett a kánon elején látható keresztkép.

b) Az **élőkről**. A pap ezután az élőkért imádkozik s összetett kezekkel magában megemlékezik mindazokról, akik imádságába ajánlották magukat, vagy akikről meg kell emlékeznie. Régente egy kettősfedelű könyvben (*dipticha*) összelírták azoknak a nevét, akikről a szentmisében meg kell emlékezni és a pap vagy a diakonus ebből olvasta fel. Az imádság ma is kifejezi, hogy a pap mindazokért imádkozik, akik magukat áldozatul hozták Isten dicséretére, bűneik engesztelésére és a kegyelmek megszerzésére.

c) A **szentekről**. Nem feledkezik meg a pap arról sem, hogy a hívő az Egyházban nincs magára hagyva, hanem mindnyájan egy nagy családot alkotnak, melyben az érdemek is közösek. Ebben bizva, imádkozik az Egyház, a szentekkel egyesülve. A névszerint is megemlített szentek (a Szent Szűzön és 12 apostolon kívül) a Rómában leginkább tisztelt vértanuk.

3. **Imádságok**. Közvetlenül az áldozat megkezdése előtt két imádságot mond a pap.

a) A **helyettesítésért** imádkozik először, miközben két kezét az adományok felé terjeszti. Az őszövétségben kézzátétellel ruházta rá a főpap az áldozati állatra a nép bűneit. Ma is ilyen értelemben magyarázhatjuk ezt a kézzátételt, de azt is mondhatjuk, hogy lekönnyörgi az Isten kegyességét az adományokra.

b) Az **elfogadhatóságért** imádkozik a pap ezután és az imádság alatt öt keresztet vet. Az öt jelző a római jogi nyelvből vett öt kifejezés és erősítve ugyanazt a gondolatot fejezi ki, hogy az Úr tegye elfogadhatóvá adományunkat. Az öt keresztjel emlékeztet az Úr Jézus öt sebére. Maguk az ősrégi imádságos szavak határozottan kérik most már az átlényegülést, hogy az adományok Krisztus testvévé és vérévé legyenek.

4. Az **átváltoztatás**. A közbeszúrt imádságok és megemlékezések után folytatódik a hálaadó imádság. Elmondja a pap először az *utolsó vacsora történetét*. E történet keretében azután *átváltoztatja* a kenyeret Krisztus testvévé és a bort Krisztus vérévé. Rögtön utána mond még egy rövid imádságot, amely az Úr Jézus Krisztus szavához fűződik: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre és azért *megemlékezésnek* (*anamnézis*) nevezik. A megemlékezés mibenlétét és jelentőségét pedig már előbb láttuk. Az imádság közben öt keresztet vet, de ez most nem áldó mozdulat, hanem tisztelettel teljes rámutatás.

A pap a felséges titok imádására maga is térdre hull az oltáron megjelent Krisztus Urunk előtt. Azután a XII. századtól kezdve

Imádságra felmutatja a hívőknek. A csengetyű szava is figyelmezteti a jelenlévőket, hogy most minden más imádságot elhagyva, szemüket az oltárra kell szegezniök és szívüket oda kell fordítaniok. Az ünnepélyes csendben, amely alatt orgona legfeljebb halkán játszhatik, a hívőknek is ugyanazt kell tenniök, mint a papnak. Amikor ő letérdel, vele együtt mi is fejet hajtunk, s amikor a színeket felmutatja, feltekintünk és mély hittel mondjuk magunkban Szent Tamás szavát: Én Uram és én Istenem.

Itt van most az oltáron az Úr Jézusnak a keresztfáján értünk adott teste. Itt van a Golgotán értünk kiomlott és mintegy az angyalok kezével, kehelyben felfogott vére. És a szenvedő Úr Jézussal egyesülve, mi is ott vagyunk az oltáron. Most jön a szentmisének az a része, amely a legjenségesebb áldozattá teszi az egész szentmisét. Most adja át a pap által az Úr Jézus sajátmagát Istennek, de önmagával egyesítve minket is átad a mi Urunknak Ez a nagy átadás két imádsággal történik.

5. Imádságok. a) **Az elfogadásért.** Először az igaz Ábel, az engedelmes Ábrahám és a királyi Melkizedek áldozatára hivatkozva kéri a pap, hogy fogadja el ezt a szent és szeplőtelen áldozatot Isten. És mert a legkedvesebb van az oltáron, az Úristen egyszülött Fia és azután akikért még Fiának sem kegyelmezett: a lelkek, azért bizonyos, hogy az Isten el is fogadja ezt az áldozatot. Innen van a szentmisének nagy megnyugtató objektív értéke. Ravennában van egy nagyon régi mozaikkép, ezt a hármas áldozatot mutatja be. A művész úgy akarta ábrázolni, hogy az Isten biztosan elfogadja ezt az adományt, hogy a felhőkből lenyúló kézzel mutatja az Atyának az elfogadását. Valóban minden szentmisében szinte lenyúl az Atya az égből és elfogadja az oltáron levő adományt: az ő szent Flát és vele minket magunkat.

b) **A mennybevételért.** A pap egészen mélyen meghajolva; még alázatosabban imádkozik, hogy ezeket az adományokat: az Úr Jézust és vele magunkat, az imádság szent anyala vigye fel az égbe és tegye arra a mennyei oltárra, amelyet Szent János evangélista látott a Titkos Jelenésekben (6. 9). Elmondhatjuk, hogy ha valahol teljesül az imádság szava, itt feltétlenül teljesül és minden oltárnál megjelenik az angyal, hogy mennybe vigye áldozatunkat és mi pedig minden mennyei áldásos kegyelemmel eltélünk.

6. Megemlékezések. A pap ismét megszaktlja az eucharisztikus imádságot, hogy megemlékezzék először

a) **a megholtakról.** Közben összetett kézzel imádkozik úgy, mint az átváltoztatás előtt az élőkért, most a megholtakért. Régente ugyanis ők is rajta voltak a diptichán. A megemlékezésnél ajánljuk a következő sorrendet:

- α) akik most agonizálnak;
- β) akik még ma meghalnak;
- γ) akikről senki meg nem emlékezik;
- δ) akikről nekem meg kell emlékezniem;
- ε) akl legrégebb óta szenved a tisztítóűzben.

b) **Magunkról is megemlékezik most már a pap, mégpedig**

bűnös voltunk miatt alázatosan mellét veri és a kánonnak három hangosan kimondott szavával: *Nobis quoque peccatoribus*, hangosan is megvallja bűnös voltunkat. És mint az átváltoztatás előtt a szentek segítségét is kérte, most is névszerint megemlékezik hét férfi és hét nő vértanuról, mint Rómában nagyon tisztelt szentekről.

c) **A természetéről.** A legrégebb időben nemcsak kenyeret és bort vittek az oltárhoz, hanem más termést is és ezeket az adományokat a szentmise ezen részénél áldotta meg a pap. Közben keresztet vet az áldozati adományokra. Ma ennek maradványa Nagycsütörtökön a szentolajnak megszentelése. Az imádság azt fejezi ki, hogy az Isten minden teremtménye megszentelődik Jézus Krisztus által és számunkra az áldás forrásává lesz.

7. Befejezés. Az egész részt a *Szentháromság*nak ünnepélyes dicsérete (*doxologia*) fejezi be. A pap a szentostyával háromszor keresztet vet a kehely felett és utána az ostyát és a kelyhet egy kissé felemeli. Valamikor ez volt az Úrfelmutatás és azért sok helyen még ma is csöngetnek e helyen.

Liturgikus szempontból elérkezünk a szentmiseáldozat tetőpontjára. A felajánlásban kiválasztott kenyeret és bort a pap az Úr Jézus testvére és vérévé változtatta. Ettől kezdve a pap teljesen az Úr Jézus helyettese lett, amikor Jézus testét és vérért az ő nevében és hatalmában átadja az Úrnak. Áldozatunk immár teljes, mert egyszülött Fiának áldozatát elfogadja az Isten és vele együtt elfogadja a mi áldozatunkat is. De az Úr nem marad adósunk. A neki adott földi kenyérért cserébe mennyel kenyeret ad. A neki adott emberi életünkért az isteni élet részesévé tesz. Ez valósul meg a szentmise következő részében, amely kiegészíti a szentmisét.

A kánon mindig a papnak fenntartott imádság volt. Sok helyen még függönnyel is elzárták az oltárt, míg a pap a kánont imádkozta. A hívők ma is csak a legvégén az örvendező Amen-nel szólhatnak közbe. *A feladatunk tehát a szentmise ezen részénél az, amit az Úr Jézus is akar: vagyis, hogy áldozati közösségbe lépünk ő vele. Tehát arra kell törekednünk, hogy egyre tökéletesebben egyesülhessünk az Úr Jézus Krisztussal.*

A hívők miséjének áldozati része.

Kiegészíti és teljessé teszi a szentmiseáldozatot az utolsó rész, amelyet szentáldozásnak nevezünk. A magyar «áldozás» szónak az «áldozat» szóval való rokonsága is mutatja, hogy a kettő összetartozik. Liturgikus szempontból nem teljes a szentmise, amelyben nem járulunk szentáldozáshoz; éppen ezért végezzünk, ha nem áldozhatunk, legalább vágyáldozást.

A szentáldozás a távolabbi és közelebbi előkészülettel kezdődik és rövid imádsággal végződik. 1. *A távolabbi előkészület* a Miatyánk és ennek kibővített utolsó kérése, azután a kenyértörés és ostyának a borral való elegyítése. 2. *A közelebbi előkészület* az Agnus Dei, a békecsók és békeimádság és a szentáldozási imádságok. 3. Ezután jön maga a szentáldozás. 4. Végül jönnek a *befejező imádságok* és

szertartások: a kehelyöblítés, az ujjak lemosása, az áldozási ének és az áldozás utáni imádság.

1. **Távolabbi előkészület.** a) **Miatyánk.** Az Úr imádságával kezdődik a szentáldozás, mert ez az Isten gyermekeinek *asztali imádsága*, amelyben a mindennapi kenyeret kérjük. Maga az imádság a szentmisében *szentelmény*, amikor tehát bűnünk bocsánatát kérjük benne az Egyház közbenjárásával, ha buzgón végeztük, meg is nyerjük azt. Ez az imádság a mennyben kezdődik és a földi ügyes-bajainkkal végződik be. Így alkalmas arra, hogy a kánon alatt elért mennyei magasságból visszahozzon a földre.

b) **Libera nos, Domine.** A Miatyánk utolsó kérését még bővebben is kifejti az Egyház (ezért a neve: *embolizmus* = *kibővítés*), amikor a múlt, a jelen és a jövő minden bajából kéri a szabadulást.

c) **Kenyértörés és elegyítés.** A pap ezután a szentostyát három darabra töri és az egyiket beleejti a borba. A kenyértörésben sokan az Úr Jézus Krisztus misztikus halálát látták, a bornak és a szentostyának egyesítésében pedig a feltámadását. Valójában ez a régi kenyértörésből származott és maradványa annak a szokásnak, hogy a püspök a maga szentostyájából küldött a többi papnak, azután egy darabot eltett a maga következő szentmiséje számára, hogy így jelezze a szentmiséknek egységes láncolatát.

2. **Közelebbi előkészület.** a) **Agnus Dei.** Az oltáron ott van az Isten Báránya. Keresztelő Szent János szavaival mutat rá az Egyház is. Közben a pap alázattal mellét veri. A gyázmisében azonban nem magunkért könyörgünk, hanem a megholt hűvek számára kérünk békét és nyugalmat.

b) **Imádságok.** Közvetlen a szentáldozás előtt három imádságot mond el a pap. Az elsőben *a békéért* imádkozik. Az ünnepélyes nagymisékben a pap ezután megcsókolja az oltárt, mint az Úr Jézus jelképét és a diakonusnak továbbadja a békecsókot. Tőle átveszi a szubdiakonus és a segédkezők mindegyike a másíknak átadja. Valamikor a hívők is adtak egymásnak békecsókot, amint az Úr kívánja. A második imádság a szentáldozásra készít elő és benne *a bűneinkért való bocsánatot* kérjük. Végül a harmadik imádság *a jó áldozás kegyelmét* kéri az Istentől.

3. **A szentáldozás.** Most következik maga a szentáldozás, mégpedig először a papnak áldozása. Ezután következik a hívők áldozása. Ez a szentáldozásnak az igazi helye. Az veheti az Úr Jézus testét elsősorban, aki adott neki. Az áldozhat, aki áldozott, aki tehát odaadta a földi kenyerét, emberi életét, az veheti most a mennyei kenyeret és az isteni életet.

4. **Befejező szertartások.** a) **A kehely kiöblítése.** A szentáldozás után először a pap bort töltet a kehelybe. A kelyhet kitisztítja, hogy a szent vérből egy szemernyi se vesszék kárba.

b) **A kehely kitisztítása** következik ezután. Még egyszer bort és vizet tölt a kehelybe, ezzel megmossa ujjait is. Eközben imádkozik. Azután a kehelytörlővel megtörli ajkát, ujját és a kelyhet. Ez a két szertartás is arra tanít, hogy az Egyházzal együtt a legnagyobb tisztelettel vigyázzunk az Úr testére és vérére.

c) **Áldozási ének (communio).** Amíg a hívők áldozása tartott, addig a régi időkben a kórus énekelt. Ebből az énekből ma már csak egy kis szakasz van meg és most az áldozás után a pap ezt olvassa. Az áldozási ének igen sokszor az evangéliumból vett részletet ad és így mintegy megmutatja, hogy aki a szentmise első részében szavával táplált, mint az Élet Igéje, most önmagát adva, mint az Élet Kenyere, valósággal is lelkünk tápláléka lett.

d) **Áldozás utáni imádság.** (Postcommunio.) Az előző két miseimádsághoz (ezek a Collecta és a Secreta) hasonló szerkezetű, rövid hálaadó imádságot mond még a pap és ezzel be is fejeződik a szentáldozásért való hálaadás. Talán feltűnő, hogy mily rövid és szűkszavú a szentmisében a hálaadás. Ez azért van, mert mikor még minden misében valamennyi hívő a szentáldozáshoz járult, volt ideje az egyes embernek egyéni hálája kifejezésére, az Egyháznak már csak egybe kellett foglalnia; másrészt pedig azt akarja, hogy ne az imádság, hanem az életünk legyen a hálaadás. Ha a szentáldozás után gyorsan be is fejeződik a mise, minekünk a szentáldozás lelkét kell magunkkal vinnünk és azzal megszentelni minden munkánkat, életünket.

A szentmise befejezése.

A szentmise befejezése már nagyon rövid. Tulajdonképpen a következő részekből áll: 1. az elbocsátás, 2. egy rövid imádság és áldás, 3. az utolsó evangélium, 4. a csendes misék után még egy kis imádság és 5. a magános hálaadás.

1. **Az elbocsátás** a következő szavakkal történik: *Ite missa est. Menjeteq, itt az elbocsátás.* Amikor a szentmisében nincs Glória, akkor ehelyett *Benedicamus Domino*-t énekel a pap, de nem a hívők felé fordulva, hanem az oltár felé. A papnak mind a két szavára hálás szívvel *Deo gratias*-t mondunk. Ez az *Ite missa est*, amelyből a mise neve is származik, a rómaiak szokásából került át az Egyház liturgiájába. A rómaiaknál ugyanis minden gyűlést ezekkel a szavakkal fejeztek be és oszlattak fel. A gyászmisékben a pap: *Requiescant in pace* (Nyugodjanak békében) szavakat mondja és a felelet rá: *Amen*. Tulajdonképpen a szentmise ezzel véget is ér, de később még egy-két részt tettek hozzá, ilyenek:

2. **Az imádság és az áldás.** A pap az oltár közepénél mélyen meghajolva, csendesen imádkozik, hogy az Isten bocsássa meg, ha esetleg hibázott a szentmise mondásában. Igazi szép papi imádság, amelyre következik az áldás. Származott abból a szokásból, hogy a pápa, amikor a mise után a hívők sorfala között hazament, áldást osztott. Később a püspökök is megtették ezt. Majd végül minden pap áldást ad a szentmise végén, hogy még egyszer biztosítsa a jelenlévők számára a szentmise gyümölcsseit. Csak a gyászmisékben marad el az áldás, mert ott mindent a megholtakra fordítanak. A pap egyszerű keresztvetéssel ad áldást; a püspök áldása ünnepélyesebb és három keresztvetéssel történik.

3. **Az utolsó evangélium** járult legkésőbb a szentmise római ritusához. A pap az oltár evangélium-oldalára megy és ott Szent

János evangéliumának az elejét olvassa fel. Az eredete ősrégi szokásra vezethető vissza. A régi keresztények szívesen használták Szent János evangéliumát, hogy az ördög hatalmát megtörjék. Gyakran az evangéliumot a hívők fejére téve imádkoztak erre a célra. Szent Ágoston mondja, hogy az ő idejében már kérték a hívők, hogy a könyvnek feltételével olvassák el felettük Szent János evangéliumának kezdetét, amelynek a nagy veszélyben különös erőt és hatást tulajdonítottak. Később majdnem minden mise végén megtették ezt, mint magánajtatosságot és így került be végül is rendszeren a szentmise szertartásába. Szent Jánosnak e szavai megmutatják előttünk az Igét, először mint Istent, azután mint Teremtőt, majd mint a kinyilatkoztatás Urát. És mikor elmondja a kinyilatkoztatás történetét, utána térdre borulva köszöni meg a megtestesülés csodáját, hogy: az Ige testté lett. *Ami az evangélium utolsó szavai mondanak, az megvalósul minden szentmisében; újra megjelenik közöttünk a testté lett Ige és mi láttuk őt dicsőséges hatalma teljében.* Igazi szép befejezése a szentmisének, azért szívből fakad utána mégegyszer a felelet: Deo gratias.

4. XIII. Leó pápa óta a csendes misék végén a pap az oltár lépcsőjén térdelve, a néppel felváltva elmond először három Üdvözlégy Máriát, majd a Salve Reginát imádkozzák el együtt és utána a bűnösök megtéréséért, az Anyaszentegyház szabadságáért és felmagasztalásáért, majd pedig Szent Mihály arkangyal oltalmáért imádkoznak. Az imát Jézus Szent Szívéhez intézett fohással fejezik be.

5. Mint a mise elején, az Egyház kívánja, hogy a pap magános imádsággal is készüljön a szentmiseáldozat méltó bemutatására, a mise végén magános hálaadást kíván. Illő, hogy szentáldozásaink és szentmiséink után mi is ezt az imádságot mondjuk el. (Lásd az 59. lapon.)

Néhány tudnivaló a szentmiséről.

I. Szentmise célja és gyümölcse.

A szentmisét négy főcélra mutatjuk be: 1. először, hogy Isten imádjuk; 2. hogy neki a jótéteményekért hálát adjunk; 3. majd, hogy igazságának eleget tegyünk; 4. végül, hogy elnyerjük kegyelmét. Ennek a négy célnak a teljesítése adja a szentmise hatását. Van tehát a szentmisének *Istent dicsőítő hatása* (latreutikus), azaz a szent áldozat bemutatása a legnagyobb hódolat az isteni felség előtt. Azután van *hálaadó* (eucharisztikus) hatása, mert a szentmise a legkiválóbb hálaadás Isten minden jótéteményeiért. Harmadszor van *könyörgő és elégtételi hatása* (propiciatorikus), a szentmise kiesdi a bűnösökre a megtérés kegyelmét és az igazak számára megszerzi az ideiglenes büntetéseknek az elengedését. Végül van *kieszközlő hatása*, lehoz számunkra az égből minden kegyelmet és általa még ideiglenes javakat is kapunk, amennyiben az Isten dicsőségére és a mi javunkra szolgálnak. Ezek a hatások létrejönnek a szentmiseáldozat által

önmagában, függetlenül a bemutatónak szentségétől. Az első kettő Istenre vonatkozik, a másik kettő az embert illeti.

A szentmise, mint a keresztdózat, végtelen értékű: mert, ami a lényegét alkotja — tehát a pap és az áldozat — az maga Jézus Krisztus; az Úr méltósága pedig végtelen és így elégtétele is végtelen. De a szentmise erejének alkalmazása a hívőkre, amit a mise gyümölcseinek is nevezünk, nem végtelen, hanem függ kinek-kinek a lelki készségétől. Ebből a szempontból a hívők részvétele szerint megkülönböztetünk: 1. *általános gyümölcset*, melyet megkap minden élő és megholt hívő, de különösen azok, akik a szentmisén résztvesznek; 2. a *különös gyümölcs*, melyet az nyer el, akiért bemutatják a szentmisét; 3. legvégül a *személyes gyümölcs*, ezt a pap nyeri el, aki a szentmisét bemutatja.

A szentmiseáldozat az imádásnak a megnyilatkozása, azért egyedül csak Istennek lehet bemutatni. De gyakran bemutatjuk Isten valamely szentjének tiszteletére is. Azért, hogy a) tiszteljük Istent szentjeiben és megköszönjük neki mindazt a nagy dolgot, amit bennünk és általuk művelt; azután, b) hogy a szentek közbenjárása által új kegyelmeket nyerjünk. A szentmisét be lehet mutatni minden hívő lelke hasznára, élőkért épügy, mint holtakért.

II. Szentmise fajtái.

1. A **csendes mise** (*missa lecta*) a legegyszerűbb módja a szent áldozat bemutatásának. A pap csak a ministránsal megy az oltárhoz és ott olvassa a szentmisét. Sem maga nem énekel, sem pedig a kórus nem énekl a liturgikus énekeket. Az áldozat bemutatásának ez a módja csak a XIII. századtól terjedt el, amikor a papság száma nagyobb lett. A népet legalább egy ministráns képviseli. Szükség esetén nő is ministrálhat, csak a szentmise alatt nem szabad az oltárhoz lépnie és az oltár lépcsőjére térdelnie, hanem messzebb térdelve felel, a pap pedig maga viszi át a könyvet és önt bort a kehelybe.

2. A **gyászmise** (*Requiem*). A megholtak lelkiüdvéért már az őskeresztények mutattak be szentmisét, amint ezt Tertullianus bizonyítja. Ez az úgynevezett *votív-misék* között a legrégebb. Ezek azokat a miséket értjük, amelyeket a napi misétől eltérően *jogadalomból* (*ex voto*) valamely szentnek, vagy valamely titoknak a tiszteletére végez az Egyház, vagy pedig külön célra imádkoznak el. A halotti misék akkor jöttek szokásba, amikor még a lépcsőimádságban a 42. zsoltárt, a Glóriát, Credót, áldást nem mondták, az evangélium olvasásánál tömjént és a gyertyát nem használták, azért hiányzik ma is minden halotti miséből. De hiányoznak mindezek azért is, mert az öröim ébresztésére szolgálnak, a gyászmise pedig a szomorúságnak a jele. Klmarad ezért a gyászmiséből az élőkre vonatkozó minden áldás. A pap a mise introitusánál nem magára, hanem a könyvre vet keresztet, mert ez az áldás szól a szegény lelkeknek. Nem áldja meg offertóriumkor a vizet sem, mert ez az élöket jelképezi. Épügy elmarad a mise végén a jelenlevőkre adott áldás is. Az Agnus Dei után is azért imádkozik a pap,

hogyan az Úr adjon nyugalmat a megholtaknak s ezért nem üti meg a mellét. Elmarad áldozás előtt a békéért való imádság. És a végén «Ite missa est» helyett «Requiescant in pace» szóval még egyszer a megholtakra hívja fel figyelmünket. Íme, látszik, hogy mennyire törődik az Egyház a megholt hívek lelkével.

Régekte többfajta gyászmise volt, ma csak négy maradt meg. Az első szól valamennyi halottért, a második a temetés napjára, a harmadik a halál évfordulójára, a negyedik pedig az egyszerű hétköznapi gyászmise. XV. Benedek pápa elrendelte, hogy november 2-án minden pap három misét mondjon az elhunyt lelkek üdvösségére. November hónapban általában a hívó lelkek áhítata teljesen a megholt hívek felé fordul. Ne felejtjük azonban el, hogy olyan napon is lehet azért halottainkért misét végeztetni, amikor valamilyen nagy ünnep miatt nem lehet feketében misézni, mert azért minden szentmisének a gyümölcset alkalmazhatjuk elhunyt szeretteinkre. A szentségimádás alatt is lehet gyászmisét mondani, csak nem a szentségi oltárnál és fekete szín helyett violaszínt használunk.

3. A párbeszédese misé (missa recitata) tulajdonképpen az egyszerű csendes misének liturgikusabbá tétele azáltal, hogy a résztvevők nem pusztán hallgatják a szentmisét, hanem közösen felelnek és egyes imádságokat közösen mondanak el. *a) Szabad* így közösen mondani mindazt, amit a ministráns mond a nép nevében; *b) lehet* mondani közösen, amit a nagymisében a kórus és az egész nép énekel, tehát a Kyriet, Gloria-t, Credo-t, Sanctus-t és az Agnus Dei-t. E szokás elkezdéséhez szükséges azonban a helyi főpásztor engedélye, melyet csak akkor ad meg, ha nem zavarja a többi miséző szentmiséjét.

4. Az egyszerű nagymisé, vagy énekes misé (missa cantata). A pap egymaga megy az oltárhoz egy ministránssal, de a megfelelő részeket hangosan énekl, a kórus is énekelve válaszol, mint az ünnepélyes nagymisében. Tömjénezés azonban rendesen nincsen és az evangéliumhoz sem visznek gyertyát.

5. Az ünnepélyes nagymisé (missa sollemnis); ez az Egyház értelmében teljes fényvel megünnepelt szentmise. Az oltáron virágok díszlenek és minden ragyogó fényben pompázik. A mise-könyv már kinyitva fekszik az oltáron. Oldalt egy külön fehérrel takart asztalon ott áll a kehely, felette egy szép nagy véltum, melyet később a szubdiákonus vesz magára. A szentlecke oldalán három szék áll készen a pap, a diákonus és a szubdiákonus számára. Ezek ünnepi öltözetben vonulnak az oltárhoz és végzik a szent áldozatot. Két akolit is megy az oltárhoz, égő viaszgyertyákkal és tömjéntartóval vonul ki a két turifer. A szubdiákonus énekl a szentleckét, a diákonus az evangéliumot és az Ite missa est-et, a pap pedig a többi részt: a Glóriát, orációkat, Credót, prefációt és a Pater nostert.

6. A főpapl misé (missa pontificalis): a püspököknek az ünnepélyes szentmiséje, amely még fényesebb, mint a rendes nagymisé. A püspök külön ruhákat vesz fel magára. Nevezetesen felveszi még a szubdiákonus tunicelláját, a diákonus dalmatikáját is, továbbá a

mellkeresztet, kesztyűket, külön sarukat, harisnyát, gyűrűt, mitrát és pásztorbotot. A misekönyv mellett egész idő alatt egy kézgyertyával világítanak. A püspök ezeket a pontifikális ruhákat az oltár előtt veszi magára. Az érsekek a miseruha fölé még a palliumot is felveszik. Magának a misének szertartása csak egy-két lényegtelen ceremóniában különbözik a nagymiséétől. Legfeltűnőbb, hogy az első «Dominus vobiscum» helyett: «Pax vobis» mond a püspök és a mise végén az áldás ünnepélyesebb, mert a püspök mitrával a fején, a pásztorbottal a kezében, háromszoros keresztjellel áldja meg a népet.

7. A pápai szentmise (missa papalis). Az ünnepélyes pápai miséhez a szentatya ugyanúgy öltözik fel, mint az érsekek. A mise szertartásában azonban van néhány eltérés. A szentleckét és evangéliumot görögül és latinul is felolvassák, mert nyugat és kelet egyformán az egy, szent, katolikus, apostoli Egyházhoz tartoznak. A felajánlásnál három ostyát visznek az oltárhoz, kettőt a sekrestyésnek a pápa szeme előtt meg kell ennie és a bort és a vizet is meg kell kóstolnia. Ez azoknak a szomorú időknek a maradványa, amikor még a pápa megmérgezésétől is tartani kellett. Az átváltozás után a pápa a szent színeket felemeli és félkörbe balról-jobbra megfordulva mutatja be imádásra az egész népeknek. A szentáldozásnál a pápa trónusán térdelve veszi magához a szentostyát, amelyet egyik kardinális nyújt át neki és ugyanannak az ostyának két másik felét a két segédkező kardinális veszi magához. A szent vért a kehelyből egy kis aranycsővön át szívja fel a pápa, de csak részben, mert a másik részét a két segédkező veszi magához. Egy pápai mise a pápai oltáron, Szent Péter sírja felett a legnagyobb szabású istentisztelet a földön.

III. Az egyházi ruhák színei.

A templomi ruháknak színe ötféle lehet: fehér, vörös, zöld, lila és fekete.

a) A *fehér* — a hit, öröm és ártatlanság színe — az Úr, a Boldogságos Szűz, az angyalok s a nem vértanu szentek ünnepein használatos.

b) A *vörös* — a tűznek, vérnek, szeretetnek színe — Pünkösdkor és a szent vértanuk ünnepein használatos.

c) A *zöld* — a remény színe — oly napokon fordul elő, melyekre különösebb ünnep nem esik.

d) A *lila* vagy *viola* szín alázatosságra és bűnbánatra int és ezért böjti napokon, könyörgő körmeneteknél használják.

e) A *fekete* szín a gyásznak jele; Nagypénteken, gyázmiséken és a temetésekénél szerepel.

(Két vasárnap, az advent 3. és a nagyböjt 4. vasárnapján szabad lenne rózsaszínből misézni, de a legtöbb templomban lila színt használnak helyette. Szabad továbbá a fehér, vörös és zöld szín helyett aranszínt alkalmazni. De nem szabad, csak tűri dolog, az aranszínek sárgával való helyettesítése.)



ELŐKÉSZÜLET A SZENTMISÉRE.

A szentmisére való előkészület igazában már otthon kezdődik. Az őseink úgy mentek el szentmisére, hogy már otthon elkészítették adományukat; — azután elmentek a *collecta-templomba* és onnan körmenetben imádkozva és énekelve mentek az áldozat bemutatására a *stációs-templomba*. Ezt kövessük mi is. Otthon határozzuk el magunkat, hogy ma mit adunk Istennek. Azután összeszedve lelkivilágunkat (ez a «*collecta*»), úgy menjünk az utcán, a villamoson a templomba, mintha körmenettel mennénk. Ha a templomban azután a szentmise megkezdéséig még van időnk, akkor a következő imádságokból mondjuk el, amit tudunk. Ezek a misekönyvben is bent vannak, mint a pap előkészülete a szent cselekedetek végzésére és egyúttal a szentáldozáshoz is előkészítenek minket.

Antifona. Feledd el * Uram, bűneinket és atyáink bűnét és ne büntess minket bűneinkért. (Húsvéti időben : Alleluja.)

83. zs. *Quam dilecta.*

A zsidó zarándokok vágya van ebben a zsoltárban Sion szentélye után. — Helyezzük bele a magunk szíve vágyát Isten igaz temploma után, a katolikus szentély és oltára után, melyen bemutatjuk ma a *dicséret áldozatát*.

Mily kellemesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura !

Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után.

Hisz házat talál magának a veréb, fészket magának a gerlice, hová fiait helyezze :

oltáraidnál, seregek Ura, én királyom és én Istenem !

Mily boldogok, Uram, kik házadban lakhatnak, Téged örökkön örökké magasztalhatnak !

Boldog az az ember, akit te megsegítesz, mikor szívében elhatározza, hogy fel-

megy a Könnyek völgyén át a kitűzött helyre !

Mert megáldja a törvény szerzője, erőt erővel tetézve haladnak az úton, és meglátják az istenek Istenét a Sionon.

Uram, seregek Istene, hallgasd meg imádságomat, vedd füledbe Jákobnak Istene !

Oltalmazó Istenünk, tekints ide, nézz fölkentednek arcára !

Mert jobb egy nap a te udvaraidban, mint más helyen ezer. Inkább akarok utolsó lenni Istenem házában, mint lakni a gonoszok sátraiban.

Mert irgalomban és igazságban leli kedvét az Isten, kegyelmet és dicsőséget ad az Úr ;

Nem vonja meg javait azoktól, kik ártatlanságban járnak. Seregek Ura, boldog az az ember, ki benned bízik. Dicsőség.

84. zs. Benedixitstl.

A babilóniai fogságból hazatért zsidókat elfogja a kislelkűség a templomépítéssel járó nehézségek miatt ; egy vigasztalásuk maradt : a boldog messiánváras és a benne való remény. — Az én szívem is megszabadult a halálos bűn fogságából, de a mindennapi élet ezer hibája és gyarlósága miatt elfog a kislelkűség, mikor Isten templomába megyek ; mégis van egy isteni vigasztalásom : Krisztus áldozata, az oltáron *engesztelő áldozat*, megszerzi nekem a békét és kegyelmet.

Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. Megbocsátottad néped vétkeit, betakartad minden bűnét.

Egészen lecsendesítetted haragodot, megszüntetted haragos indulatodat.

Állíts minket helyre, szabadító Istenünk, és fordítsd el haragodot rólunk.

Avagy mindörökre haragszol-e ránk, és nemzedékről-nemzedékre terjeszted-e ki haragodot?

Isten, kelts új életre minket, hogy örvendezzék benned néped ;

Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat, s add meg nekünk szabadításodat.

Hadd halljam meg, mit szól hozzám az Úristen, hisz ő békét hirdet nemzetének, szentjeinek s mindazoknak, kik szívükbe térnek.

Bizony, közel van a szabadulás azokhoz, akik őt félik, hogy dicsőség lakozzék országunkban.

Az irgalom és a hűség találkozik, az igazság s a béke csókot vált.

Hűség sarjad a földből, s igazság tekint le az égről.

Valóban, az Úr megadja kegyelmét, és földünk megtermi gyümölcsét.

Igazság jár előtte, s követi az úton lépteit. Dicsőség.

85. zs. *Inclina.*

A legnagyobb bajok közt a bizalommal teljes kérést fejezi ki ez a zsoltár. — Itt állok én is szegényen és segítség nélkül az oltár előtt. Emellett ellenségem is szorongat, meg akarja ölni lelkemet. A szentmisében bizalommal kérek erőt és segítséget, kérem Isten kegyelmét lelkem megmentésére, mert a szentmise, melyre most készülök, a leghathatósabb *könyörgő áldozat*.

Hajtsd hozzám, Uram, fületet, hallgass meg, hisz nyomorult és szegény vagyok.

Őrizd meg életemet, hiszen jámbor vagyok, mentsd meg, Istenem, szolgálodat, ki benned bízik.

Könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap;

Örvendeztesd meg szolgálodat, hisz hozzád emelem, Uram, lelkemet.

Hisz te, Uram, jóságos és kegyes vagy, nagyirgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak.

Figyelj, Uram, imádságomra, hallgass könyörgésem szavára.

Hozzád kiáltok szorongatásom idején, mert te meghallgatsz engem.

Uram, nincs az istenek közt tehozzád hasonló, műveidhez semmi sem fogható;

A nemzetek, melyeket alkottál, mindnyájan eljönnek, leborulnak, Uram, előtted és dicsőítik nevedet.

Mert nagy vagy te és csodákat művelsz, csak te vagy az Isten.

Uram, vezess engem utadon, hogy hűségesen járjak előtted, és szívem örvendezve félje nevedet.

Teljes szívemből dicsérlek, Uram, én Istenem, és mindörökké magasztalom nevedet,

Mert felette nagy volt irgalmad irántam, megmentetted az alvilág mélyéből életemet.

Isten, gonoszok keltek fel ellenem, s erőszakosak serege tör életemre, ők nem vesznek téged tekintetbe.

De te, Uram, könyörültes, irgalmas Isten vagy, türelmes, nagyirgalmú és igaz.

Tekints rám, könyörülj rajtam, add szolgálódnak erőt, szabadítsd meg szolgálódnak fiát.

Add jelét rajtam jóságodnak, hogy gyűlölöim lássák és szégyent valljanak, minthogy te, Uram, megsegítesz és megvigasztalsz engem. Dicsőség

115. zs. *Crédidi.*

A jámbor izraeliták ezzel a zsoltárral dicsérték Istent és mutatták meg hálájukat a kapott segítségért. — Én is hálát adok az Úrnak, hogy kiségtett a bűnből és örömmel készülök, hogy a Főlséges Szentháromságnak bemutassam a magaméval

együtt Krisztus áldozatát, a szentmise nagy *hálaadó, eucharisztikus áldozatát*.

Híttem, s azért így szól-
tam, felette nagy megalá-
zás ért.

Elkeseredésemben mon-
dottam: hazug minden em-
ber!

Mivel viszonzom az Úr-
nak mindazt, amit velem
cselekedett?

Felemelem a szabadulás
kelyhét, s az Úr nevét segít-
ségül hívom.

Teljesítem az Úrnak tett
fogadalmimat egész népe
előtt.

Az Úr színe előtt drága do-
log, hogy meghaljanak a
jámborok.

Én is, Uram, a te szolgád
vagyok, szolgád vagyok, és
fia szolgálódnak. Széttörted
bilincseimet!

A hála áldozatát neked be-
mutatom, s az Úr nevét se-
gítségül hívom.

Teljesítem az Úrnak tett fo-
gadalmimat egész népe előtt,

Az Úr házának udvarai-
ban, tebenned, Jeruzsálem.
Dicsőség.

129. zs. De profúndis.

A jámbor zsidók ostromló kérése bünelk bocsánatáért. — Én is hívő lélekkel és bánattal eltelve akarom bemutatni az én szent-
miseáldozatomat, melyet Isten Fia «a bűnök bocsánatára» rendelt.
Egyik főszabályom: Nem lesz misém, hogy ne a tökéletes bánat
felkeltésével kezdeném. Itt is van rá hely és alkalom.

Mélységekből kiáltok hoz-
zád, Uram!

Uram, hallgasd meg sza-
vamat! Legyen füled fi-
gyelmes hangos esedezé-
semre.

Uram, ha a vétkeket figye-
lembe veszed, Uram, ki áll-
hat meg előtted?

Ám tenálad bocsánat va-
gyon, törvényed miatt bí-

zom benned, Uram, lelkem
remél az ő szavában,

Lelkem bízik az Úrban.

A reggeli órváltástól éj-
jelig bízzék Izrael az Úrban.

Mert az Úrnál van az irga-
lom, és bőséges nála a sza-
badítás;

S ő megszabadítja Izraelt
minden gonoszságától. Dicső-
ség.

Feledd el, Uram, a mi bűneinket és atyáink bűneit; és
ne büntess minket bűneinkért. (Húsvéti időben: Allelúja.)

Uram irgalmazz.

Krisztus irgalmazz.

Uram irgalmazz.

Miatyánk...

Ű. És ne vigy minket a
kísértésbe.

Ű. De szabadíts meg a
gonosztól.

Ű. Kimondom: Uram,
könyörülj rajtam.

Ű. Mentsd meg lelkemet,
mert ellened vétkeztem.

☩. Fordulj hozzám, Uram, csak egy keveset.

℞. És könyörülj szolgálaidon.

☩. Legyen, Uram, irgalmad rajtunk.

℞. Mert mindnyájan bened bízunk.

☩. Papjaid öltözzenek igazságba.

℞. És szentjeid ujjongjanak.

☩. Rejtett bűneimtől tisztíts meg engem Uram.

℞. És az idegen bűnöktől óvd meg szolgálodat.

☩. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

℞. És az én kiáltásom jusson eléd.

☩. Az Úr legyen veletek.

℞. És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk.

Kegyes Isten, figyelj jóságosan imádságunkra és a Szentlélek kegyelmével világosítsd fel szívdünket : hogy a te misztériumaidban neked méltón szolgáljunk és téged örök szeretettel szeretni méltók legyünk.

Isten, ki előtt nyitva áll minden szív és megnyilatkozik minden akarat és aki előtt semmi titokban nem marad : a Szentlélek belénk áramlása által tisztíts meg szívdünk gondolatait ; hogy téged tökéletesen szerethessünk és méltón dicsérhessünk.

Égesd, Uram, a Szentlélek tűzével vesénket és szívdűnkét : hogy neked tiszta testtel szolgálhassunk és tiszta szívvel neked tetszhessünk.

Kérünk, Uram, hogy a tőled származó Vigasztaló világosítsa meg elménket : és tanítson meg Fiaid ígérete szerint minden igazságra.

Kérünk, Uram, legyen velünk a Szentlélek ereje : hogy szívdűnkét kegyesen megtisztítsa és minden bajtól megvédjen.

Isten, ki híveid szívét a Szentlélek megvilágosításával oktatód : add meg nekünk, hogy ugyanazon Léleken a helyeset megismerjük és az ő vigasztalásának szüntelen örvendhessünk.

Látogatásoddal kérünk, Uram, tisztíts meg lelkiismeretűnkét : hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiaid hozzánk betérve, bennünk neki elkészített lakóhelyet találhasson : ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. Amen.

Szent Ambrus imádsága.

Jóságos Uram, Jézusom, én bűnös lélek semmi érdemre nem támaszkodhatom, csak a te irgalmadban bízhatok és édes asztalodhoz járulni szégyenlek és félek. Mert szívem és testem számtalan bűnnel bemocskoltam, eszemet és nyelvemet eléggé meg nem őriztem. Ezért ó jóságos Istenség, ó félelmetes Főnség, én szerencsétlen az aggodalmaktól szorongatva az irgalmasság forrásához futok, gyógyulásért hozzád sietek, a te oltalmad alá menekülök: és ahhoz, akit bírámnak el nem viselhetnék, mint üdvözlőtömhöz sóhajtok. Előtted, Uram, kitérom sebeimet: szégyenemet felfedem. Tudom, hogy sok és nagy az én vétkem, miattok félek. De irgalmadban remélek, melynek nincs határa. Tekints tehát reám irgalmas tekintettel, Uram, Jézus Krisztus, örök király, Istenember, az emberekért Megfeszített. Hallgass meg engem, ki benned bízom: könyörülj meg rajtam nyomorúsággal és bűnökkel elhalmozottan, te ki örökké árasztod a könyörület forrását. Üdvözlégy megváltó Áldozat, ki értem és az egész emberi nemért a keresztfán feláldoztattál.

Üdvözlégy drága nemes vér, mely az én megfeszített Uramnak, Jézus Krisztusnak sebeiből kiáradsz és lemosod az egész világ bűneit. Ne feledkezzél meg Uram, teremtményedről, kit szentséges véreddel megváltottál. Bánom, hogy vétkeztem és vágyódom jóvátenni, amit hibáztam. Vedd el tőlem jóságos Atya, minden gonoszágomat és bűnömet: hogy testben-lélekben megtisztítva méltóan izlelhessem a szentek szentjét. És engedd meg, hogy testednek és vérednek ájtatos vétele, melyhez méltatlanságom ellenére is járulni akarok, legyen bűneim bocsánata, hibáim tökéletes megtisztítása, a gonosz gondolatok elűzője, a jókívánságok gerjesztője, Neked tetsző cselekedetek hathatós fogatosítója és ellenségeimmel szemben testem, lelkem biztos oltalmazója. Amen.

Aquínói Szent Tamás imája.

Örök, mindenható Isten! közeledem egyszerűt Fiad, Jézus Krisztusnak szentségéhez, közeledem, mint beteg az élet orvosához, tisztátalan az irgalom forrásához, vak az örök dicsőség fényéhez, szegény és ügyefogyott az ég és föld Urához, végtelen irgalmadért könyörgök, kegyeskedj meggyógyítani, mosd le útalatosságom, világosítsd meg vakságom, gazdagítsd szegénységem, fedezd meztelent-

ségem, hogy az angyalok kenyerét, királyok királyát, uralkodók urát oly tisztelettel és alázattal, annyi töredelemmel és áhítattal, oly hittel, javulási feltétellel és szándékkal vegyem magamhoz, mint lelkem üdvének hasznos. Engedd, Uram, hogy necsak látszatra vegyem magamhoz Krisztus szent testét és vérét, hanem úgy, hogy e szentség erejét és hatását is érezzem. Ó, jóságos Isten! add, hogy egyszülött Fiadnak, Jézus Krisztusnak testét, melyet Szűz Máriától vett magára, úgy vegyem magamhoz, hogy ezáltal misztikus testének élő tagja legyek. Ó, szerelmes Atyám, engedd, hogy a kenyér színe alatt rejlő kedves Fiadat, kit most magamhoz veszek, egykor színről-színre láthassam és az örökkévalóságban vele lehessenek: Ki veled. Amen.

HÁLAADÁS A SZENTMISE UTÁN.

A három ifjú hálaéneke.

Antifona. Énekeljük a három ifjú énekét, melyet a szent ifjak a tüzes kemencében énekeltek az Urat áldva. (Húsvéti időben: Alleluja.)

(Dániel 3, 57—88 és 56.)

Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat * dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Áldjátok az Úr angyalai az Urat: * áldjátok egek az Urat.

Áldjátok minden egek fölötti vizek az Urat: * áldjátok az Úr minden erői az Urat.

Áldjátok nap és hold az Urat: * áldjátok az ég csillagai az Urat.

Áldjátok minden záporosó és harmat az Urat: * áldjátok Isten minden szelei az Urat.

Áldjátok tűz és hőség az Urat: * áldjátok hideg és hőség az Urat.

Áldjátok harmat és zuzmára az Urat: * áldjátok fagy és hideg az Urat.

Áldjátok jég és hó az Urat: * áldjátok éjek és napok az Urat.

Áldjátok világosság és sötétség az Urat: * áldjátok villámok és felhők az Urat.

Áldja a föld az Urat: * dicsérje és magasztalja őt mindörökké.

Áldjátok hegyek és halmok az Urat: * áldjátok a föld minden növényei az Urat.

Áldjátok kútforrások az Urat: * áldjátok tengerek és folyóvizek az Urat.

Áldjátok tenger halai és élőlényei az Urat: * áldjátok ég madarai az Urat.

Áldjátok vad- és szelíd állatok mind az Urat: * áldjátok emberek az Urat.

Áldja Izrael az Urat: *

dicsérje és magasztalja mindörökké.

Áldjátok Úr papjai az Urat: * áldjátok Úr szolgálai az Urat.

Áldjátok igazak szívei és lelkei az Urat: * áldjátok szentek és alázatos szívűiek az Urat.

Áldjátok Ananiás, Azariás és Mizael az Urat: *

(Ez után nem mondjuk el a Dicsőséget.)

150. zs. Laudáte.

Dicsérjétek az Urat szent hajlékában,

Dicsérjétek őt az ég erős boltozatában.

Dicsérjétek őt hatalmas tetteiért,

Dicsérjétek őt nagyságának teljességéért.

Dicsérjétek őt harsonaszóval.

Dicsérjétek őt lanttal és kobozzal.

(Ismételjük az antifonát.)

Énekeljük a három ifjú énekét, amelyet a szent ifjak a tűzes kemencében énekeltek az Urat áldva. (Húsvéti időben: Alleluja.)

Uram irgalmazz!

Krisztus irgalmazz!

Uram irgalmazz!

Miatyánk...

☩. És ne vigy minket a kísértésbe.

R. De szabadíts meg a gonosztól.

☩. Magasztaljon téged, Uram, minden alkotásod.

R. És szentjeid magasztaljanak téged.

☩. Ujjonganak a szentek dicsőségben.

dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Áldjuk az Atyát és a Fiút a Szentlélekkel együtt: * dicsérjük és magasztaljuk őt mindörökké.

Áldott vagy Uram az ég erősségében: * dicséretes és dicsőséges és magasztos mindörökké.

Dicsérjétek őt dobbal és körtánccal,

Dicsérjétek őt húrokkal és fuvolával.

Dicsérjétek őt zengő cintányérral.

Dicsérjétek őt csengő cintányérral.

Minden lélek dicsérje az Urat! Dicsőség.

R. És örvendeznek nyugvóhelyükön.

☩. Ne nekünk, Uram, ne nekünk.

R. Hanem a te nevednek adj dicsőséget.

☩. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

R. És kiáltásom jusson eléd.

☩. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk.

Isten, ki a három ifjú számára megenyhítetted a tűz lángját : engedd kegyelmesen ; hogy minket, a te szolgálodat, ne égessen meg a bűnök lángja.

Minden tettünket kérünk, Urunk, sugallataiddal előzd meg és segítségeddel kísérd : hogy minden imádságunk és tettünk tőled induljon ki és megkezdve általad fejeződjék be.

Vétkeink lángját kérünk, oltsd el bennünk, Urunk, aki Szent Lőrincnek megengedetted, hogy legyőzze a kínzó lángokat. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Ű. Amen.

Aquinói Szent Tamás imádsága.

Hálát adok neked, szentséges Uram, mindenható Atyám, örök Isten, hogy engem, méltatlan bűnös szolgálodat, nem saját érdemeim szerint, hanem egyedül csak irgalmad jóvoltából, eltölteni kegyeskedtél Fiadnak, a mi Urunknak, Krisztus Jézusnak drága testével és vérével. Esedezem azért, hogy e szentáldozás ne legyen vétkem a büntetésre, hanem üdvös közbenjárás a bocsánatra. Szolgáljon ez nekem a hit fegyverzetéül, és a jó akarat pajzsául. Legyen vétkeimnek megsemmisítése, a rossz kívánságoknak és bujaságnak kiirtása, a szeretetnek és béketűrésnek, az alázatosságnak és engedelmisségnek, és minden erénynek öregbítése ; mind a látható, mind pedig a láthatatlan ellenségek incselkedései ellen erős védelem ; mind testi, mind lelki indulataimnak tökéletes lecsendesítése ; hozzád, egy és igaz Istenhez erős ragaszkodás, és kimúlásom boldog befejezése. És kérlek, hogy engem, bűnöst, azon kimondhatatlan vendégségbe vezetni méltóztassál, hol te, a te Fiaddal és a Szentlélekkel szenteidnek igazi fénye, teljes kielégülése, örök vígsága, legnagyobb gyönyörűsége és tökéletes boldogsága vagy. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

Szent Bonaventura imádsága.

Járd át, édes Uram, Jézus, lelkem legmélyét szeretetednek édes és üdvöthozó sebével, az apostol igaz, tiszta és szent szeretetével, hogy megpuhuljon és alkalmas legyen lelkem, hogy egyedül téged szeressen, utánad vágyódjék, téged kívánjon, szentélyedben szünjék meg, és kívánsága az legyen, hogy benned megszűnve, veled lehessen. Add,

hogy lelkem utánad éhezze, angyalok kenyere, szentek táplálója, mindennapi természetfeletti kenyere, mely minden édességet és jóságot és gyönyörűséget magában foglal. Téged, akinek látása után vágyódnak az angyalok, éhezzen és vegyen magához szívem. A te édességeddel teljék meg lelkem legbenseje. Mindig utánad szomjúhoz-zék, élet forrása, a bölcsesség és tudomány forrása, az örök világosság forrása, a gyönyörök folyama, Isten házának bősége. Mindig téged keressen, te utánad járjon, téged megtaláljon, feléd törjön, hozzád eljusson, rólad elmé-kezdjék, rólad beszéljen és mindent neved dicséretére és dicsőségére tegyen. Legyen alázatos és mértéktartó, szerető és örvendező, készséges és lángbuzgalmú és legyen a végsőkig kitartó. És te édes Jézusom, te légy mindig az én egyetlen reményem, minden bizalmam, gazdagságom és örömöm, vidámságom és gyönyörűségem, nyugalmam és enyhülésem, békém és édességem, kegyességem és jó illatom, eledelem és táplálékom, menedékem és segítségem, bölcsességem és osztályrészem, birtokom és kincsem! Beléd legyen egyedül erősen és szilárdan és mindörökké megmozdíthatatlanul belegyökerezve szívem és lelkem. Amen.

Szent Ignác fohászai.

Krisztus lelke, szentelj meg!
 Krisztus teste, üdvözíts!
 Krisztus vére, tölts be!
 Krisztus oldalából kifolyt víz, moss tisztára!
 Krisztus kínszenvedése, erősíts!
 Ó, édes Jézusom hallgass meg engem!
 Szent sebeidbe rejts el!
 Ne hagyj téled soha elválni!
 A gonosz ellenségtől oltalmaz!
 Halálom óráján hívj magadhoz!
 És engedj hozzád jutni!
 Hogy szenteiddel dicsőíthesselek!
 Mindörökkön örökké!
 Amen.

Xaveri Szent Ferenc fohászai.

Istenem! szeretlek téged.
 Nemcsak, hogy add meg üdvömet,
 Vagy mert, ki téged nem szeret,
 Örök tűzzel bünteted.

Te Jézusom! a keresztfán,
 Egész valóm felkarolván,
 Értem szeg- és lándzsaszúrást,
 Türtél sok gyaláztatást,
 Véghetetlen fájdalmakat,
 Verítékezést s kinokat,
 Sőt halált. És mindezt kiért?
 Értem, szegény bűnösért.
 Hogyne szeretne hát szívem,
 Ó, Jézusom! én szerelmem!
 S nem, hogy a mennyben üdvözíts,
 Vagy örökre el ne taszíts,
 Sem jutalom reményéből,
 De, mint te szeretted engemet,
 Úgy szeret most s mindig szívem,
 Csupán mivel királyom vagy,
 És csak mert Istenem vagy!
 Amen.

Búcsúima a megfeszített Jézushoz.

Íme, óh jóságos és legédesebb Jézus, színed előtt térdreborulok és lelkem legnagyobb buzgalomával esengek és kérek, öntsd kegyesen szívembe a hit, remény és szeretet élő érzelmeit, a bűneim felett érzett igaz bánatot s azok jóvátételére az elszánt, erős akaratot, amíg én lelkem mélységes fájdalmával őt szent sebedről gondolkodom és elmélkedem, szemem előtt tartva azt, amit már Dávid próféta adott a te ajkadra, óh jóságos Jézus: «Átlyuggatták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat». (21. zsolt. 17, 18.)



(Ha áldozás után a feszület előtt végezzük és a pápa szándékára még valamit imádkozunk, teljes búcsút nyerhetünk.)

Az imádságok befejezése:

1. Ha az imádság az Atyaistenhez szól:

A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké.

R. Amen.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

2. Ha az imádság az Atyaistenhez szól, de elején a Fiúistent is megemlíjtük:

Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké.

R. Amen.

Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

3. Ha az imádság az Atyaistenhez szól, de a végén a Fiúistent is megemlíjtük:

Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké.

R. Amen.

Qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

4. Ha az imádság a Fiúistenhez szól:

Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké.

R. Amen.

Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

5. Ha az imádság a Szentlélekistent megemlíti:

A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik ugyanazon Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké.

R. Amen.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate ejúsdem Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.



AZ EGYHÁZI ÉV MISÉI.

A megtestesülés ünnepkörének bevezetése.

ÁDVENT.

A karácsonyi ünnepkör bevezető része az ádvent. Természetes, hogy ez a bevezető rész csak azután keletkezett, amikor az Egyházban elterjedt a karácsony megünneplése, tehát az V. századtól fogva, de még akkor is majd négy, majd öt hétig tartott, míg végül VII. Gergely pápa véglegesen rendezte és négy vasárnapban állapította meg. Ádvent ma Szent András apostol ünnepéhez (nov. 30.) legközelebb eső vasárnapkal kezdődik és tart december 24-ig. (A neve a latin adventus: eljövétel szóból származik és ez a név jelzi, hogy ez az idő az Úr eljövetelére emlékeztet.)

Ezt az időszakot három vonás jellemzi: 1. ádvent az imádság ideje; 2. Krisztus eljövetelére való várakozás és a Messiás után való vágy; 3. a Szűzanya tisztelete.

1. *Az ádvent, mint bűnbánati idő.* Minthogy az egész karácsonyi ünnepkör kialakulására a már meglévő húsvéti ünnepkör volt hatással, azért az ádvent hasonlít a nagyböjthöz, mint előkészítő idő. Ezért az ádventnek első jellemvonása a bűnbánat, mert erre és imádságra serkent. Ennek a külső jelei: *a)* Az egyházi szín ádventben a bűnbánat és vezeklés színe: a viola; kivétel a harmadik vasárnap, amelynek örvendetes jellege van, azért rózsaszínben misézhet a pap. *b)* A szentmisében nem mondja a pap az angyalok énekét, a Glóriát és a végén Ite Missa est helyett *Benedicamus Domino*-t mond. A breviáriumban pedig nincs

Te Deum. c) Az orgona nem szól az istentiszteletek alatt, nehogy zavarja a bűnbánó hangulatot. d) A szerpapok nem öltöznek az öröm ruhájába: a dalmaticába és tunicellába, hanem csak az albát veszik magukra, vagy az úgynevezett «casula plicata»-t, a felhajtogatott miseruhát. e) A szentmise szövege is erre a bűnbánatra és komolyságra int. A szentleckékben Szent Pál apostol önmeztagadásra, bűnbánatra, böjtre, imádságra és az erények gyakorlására figyelmeztet. Az evangéliumok közül az első az utolsó ítéletről, a többi Keresztelő Szent Jánosról szól, és szintén arra intenek, hogy tartsunk bűnbánatot és így készítsük elő az Úr útját. f) Ezért pl. egyes szerzetekben még ma is böjt van ádvent szerdái és azért nem szabad ádvent idején ünnepélyes menyegzőt tartani. (Csendeset szabad.) Mindazonáltal az ádvent nem olyan szigorú idő, mint a negyvennapos nagyböjt, mert teli van bizalommal, reménnyel. Ezért például a szentmisében van Alleluja.

2. *Ádvent az Úr eljövételére való várakozás ideje.* Az Úrnak hármaskor eljövételéről szól a liturgia: a történelmi eljövételéről a múltban; kegyelmi eljövételéről ma is minden ember lelkében, a jelenben; és az utolsó eljövételéről a jövőben, a világ végén. — A liturgia azért hármaskor alakban mutatja be ádventben az Urat. Mint *gyermeket*, ki Betlehemben született; mint *Üdvözítőt*, ki ma is lelkünk megváltója; és mint *Bíró*t, aki felhőtrónján ítél éleveníket és holtakat. Az első eljövételéről úgy emlékeznek meg az Egyház, hogy lélekben visszahelyezkedik a Krisztus előtti korszakba. Ahogy ebben az időben vágytak az igazak a Messiás után, ahogy ők imádkoztak az eljövételéért, úgy vágyódnak és imádkoznak az Egyház ma is a liturgiában. Különösen sokszor olvassa ebben az időben Izaiás próféta jóvendőléseit, aki a legmegkapóbban felezte ki az ószövetség messiási vágyát. A második, kegyelmi eljövételéről azzal emlékeznek meg a liturgia, hogy egyrészt int az Úr útjának előkészítésére, másrészt valóban elő is készíti ádvent liturgiájával, hogy méltán fogadhassuk szívünkbe az Urat. A harmadik eljövételéről az első vasárnapi evangélium szól. De ezenkívül az egész ádvent telve van a «paruzia», az Úr eljövételének gondolatával. Az utolsó ítéletre eljövő Úrról a keresztény ókorban nem úgy gondolkodtak, mint a középkor a «Dies irae» himnuszában — félve és remegve az igazságos bírótól. Azonban egyúttal mint a győzelem és az öröm boldogító napját várták Krisztus dicsőséges eljövetelét. Így tehát egész földi életünk nagy ádvent, melynek karácsonya lesz az Úr Jézusnak színről-színre való látása. Ebből a szempontból az egész egyházi év tulajdonképpen ádvent, mert évről-évre megismétlődő misztériumaival előkészíti az egész Egyházat a nagy napra, «Krisztus napjára», amelyre gondolva mondták az őskeresztények: «Mara-nata» — Jöjj el, Urunk! — Hogy ez utolsó eljövétel volt a karácsonyi ünnepkörben uralkodó eredeti gondolat, mutatja az a tény is, hogy egyideig Hetvened vasárnapjával kezdődött a liturgikus év — és a mennybemenetel után folytatódott az Úr ismét eljövetele után való vágygal, és az év befejezése volt az

Epiphania — Krisztus királyi megnyilatkozásának ünnepe. Csak mikor advent lett a liturgikus év kezdete, akkor gondoltak inkább az Úr Jézus történeti életére.

3. Végül advent a leggyengédebb Mária-tisztelet ideje. Hogy is ünnepelhetné az Egyház advent idején az eljövendő és várva-várt Üdvözítőt anélkül, hogy ne gondolna a Szűzanyára, ki szíve alatt hordozta, akit az egész világ várt. Ezért teljes joggal nevezhetjük adventet liturgikus Mária-hónapnak. Erre szolgálnak a liturgikus szövegben előforduló Mária-köszöntéseken kívül első-sorban a hajnali misék — a roráték. Így nevezük az introitus első szaváról *Rorate* azokat a votív miséket, melyeket adventben naponként lehet mondani. (1328. l.) És szép, igazán finom szimbólum van abban is, hogy a hajnal pirkadásakor mondják ezeket a miséket, mert Mária a hajnal, aki jelezte, hogy jön Krisztus, a világ világossága, az igaz Nap. Még jobban a kereszténység hajnalcsillagának mutatja be a szent Szűzet a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe, mely advent elejére, december 8-ára esik. Ekkor ünnepeljük Máriát, mint azt a «signum magnum»-ot, nagy jelet, melyet Szent János evangélista ír le. Ő az az asszony, kinek «ruhája a nap, a hold a lábai alatt és fején tizenkét csillagból álló korona ragyog». Ő az, kit úgy köszöntött az angyal: Üdvözlegj teljes malasztal.

Advent első vasárnapja.

(Stációs-templom: Sancta Marla Major bazilika.)

A liturgikus év első vasárnapja. Ott állunk az egyházi évnek és karácsony ünnepének kapujában. Ezért az Egyház rámutat az Úrra, aki eljött szegénységben és alázatosságban, hogy megváltson bennünket és az Úrra, aki eljön megegyeszer dicsőségben és hatalomban, hogy megtérítse az eleveneket és holtakat. Ezért a mai vasárnap alaphangulata a félelem, mert «a félelem a bölcsesség kezdete». Ezt a félelmet akarja bennünk felkelteni édesanyánk, az Egyház, hogy rettegve a Bírótól, meneküljünk a Megváltóhoz. Az újesztendő kapujában az utolsó ítélet harsonája fogad: rövid az idő, jön az örökkévalóság. Térjünk meg tehát (mondja a szent-lecke), tekintsünk bizalommal a Megváltóra (figyelmeztet az introitus), hogy ne kelljen remegnünk az eljövendő Bírótól. Íme

mai vasárnap nagy döntése: vagy-vagy. Vagy a kegyelmes Megváltó, — vagy a szigorú ítélő Bíró. Melyiket válasszuk?

Bevonulásra. (Zs. 24, 1-3.)

Mozzád emelem lelke-
met, Istenem, te-
benned remélek; ne
hagyd, hogy megszégyenül-
jek, s ellenségeim belőlem
gúnyt űzenek: hisz senki,

Introitus (Ps. 24, 1-3.)

Ad te levávi ánimam
meam: Deus meus,
in te confido, non
erubescam: neque irrideant
me inimici mei: étenim uni-
vérsi, qui te expéctant.

aki tebenned bízik, meg nem szégyenül (Zs. u. a. 4.) Utaidat, Uram, mutasd meg nekem s ösvényeidre taníts meg engem. V. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Miképpen volt kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökkön örökké. Amen. Hozzád emelem . . .

non confundentur. (Psalmus ibid., 4.) Vias tuas Dómine, demonstra mihi: et sémitas tuas édoce me. V. Glória Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen. Ad te levávi animam meam . . .

(Az Introitust mindig elismételjük egészen a zsoltárig.)

(A Glória az egész ádvent alatt elmarad, az ünnepnapok kivételével.)

Könyörgés. Keltsd fel, kérünk, Urunk, hatalmadat és jöjj, hogy oltalmad által bűneink fenyegető veszedelmektől megszabadulhassunk és szabadításod által megmenekülhessünk: Kí élsz és uralkodol az Atyaistennel a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké. R. Amen.

Óráció. Excita, quaesumus, Dómine, potentiam tuam, et veni: ut ab imminéntibus peccatorum nostrorum periculis, te mereámur protegente éripi, te liberánte salvári: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculorum. R. Amen.

A legtöbb szentmisében a napi könyörgésen kívül még egy második és harmadik könyörgést is kell mondanunk. Ha van két megemlékezés, akkor az ilyen szentmisékben azokat mondjuk. Ha csak egy megemlékezés van, akkor 2-ik könyörgésnek azt mondjuk, 3-iknak pedig u. n. időszaki könyörgést mondunk. Ha egy megemlékezés sincs, akkor 2-ik és 3-ik könyörgésnek egy-egy időszaki könyörgést mondunk. Ezek évszakonként különbözök. Ádvent idején a 2-ik könyörgés a szent Szűzhöz szól, a 3-ik az Egyház üldözői ellen, vagy a pápáért, amint alább következik.

2. könyörgés: Szűz Máriához:

Isten, ki azt akartad, hogy Igéd a boldogságos Szűz Mária méhéből anyagi izenettel testet vegyen magára: add meg a hozzád esdeklőknek, hogy akik őt igazán Isten szülőjének hisszük, előtted az ő esedezései-vel segítséget nyerjünk. (Ugyanazon a mi Urunk . . .)

Deus, qui de beatae Mariae Virginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscipere voluisti: praesta supplicibus tuis; ut, qui vere eam Genitricem Dei credimus, ejus apud te intercessionibus adjuvemur. (Per eúmdem Dóminum nostrum . . .)

3. könyörgés : Az Egyházért :

Fogadd, kérünk Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden vizzály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placátus admítte : ut, destrúctis adversitatibus et erróribus universis, secúra tibi sérviat libertáte. Per Dóminum nostrum.

Vagy : A pápáért :

Isten, minden hívő pástora és kormányzója, tekints kegyelmesen N. szolgádra, kit Egyházad főpástorává rendeltél : s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek előljárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábízott nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk.

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeesse voluisti, propítius réspice : da ei, quaesumus, verbo et exémplo, quibus praeest, proficere ; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, perveniat sempitérnam. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (13, 11-14.)

Léctio Epistolae beáti Pauli Apostoli ad Romános. (13, 11-14.)

Testvérek : Tudjátok meg, hogy már itt az óra, hogy felkeljünk az álomból. Most ugyanis az üdvösség közelebb van hozzánk, mint amikor hívők lettünk. Az éjtszaka előre haladt, a nappal pedig elközelgett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltünk magunkra a világosság fegyvereit. Mint nappal, járjunk tisztességesen ; nem tobzódásban és részegeskedésben, nem bujálkodásban és kicsapongásban, nem civódásban és versengésben, hanem öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust.

Fratres : Sciéntes, quia hora est jam nos de somno súrgere. Nunc enim própior est nostra salus, quam cum credidimus. Nox praecéssit, dies autem appropinquávit. Abjiciámus ergo ópera tenebrárum, et induámur arma lucis. Sicut in die honéste ambulémus : non in comessatió nibus, et ebrietátibus, non in cubilibus, et impudicítiis, non in contentióne, et aemulatióne : sed induímuni Dóminum Jesum Christum.

Átvonulásra. (Zs. 24, 3-4.)
Uram, mindazok, kik téged
várnak, meg nem szégye-
nülnek. *Ÿ.* Utaidat Uram,
mutasd meg nekem, s ösvé-
nyeidre taníts meg engem.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs.
84, 8.) Mutasd meg nekünk,
Uram, irgalmasságodat s
add meg nekünk szabadi-
tásodat. Alleluja!

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, elmarad az Alleluja!)

✠ A szent evangélium sza-
kasza Szent Lukács szerint.
(21, 25-33.)

Az időben: Mondá Jézus az
8 tanítványainak: És
jelek lesznek a napban és
holdban és csillagokban és
a földön a népek kétségbe-
esett rettegése a tenger zú-
gása és háborgása miatt; és
megdermednek az emberek
azok félelmétől és várásától,
mik a földkerekségre jö-
vendők. Mert az egek erői
megindulnak; és meglátják
majd az Emberfiát, amint
jön a felhőkben nagy hata-
lommal és dicsőséggel. Mi-
dőn pedig ezek elkezdőd-
nek, egyenesedjete föl, és
emeljéte föl fejeteke, mert
közelget a ti váltságtok. És
hasonlatosságot monda ne-
kik: Nézzéte a fügefát és a
többi fákat. Mikor azok már
hajtanak, tudjátok, hogy
közel van a nyár. Úgy ti is,
midőn ezeket történni lát-
játok, tudjátok meg, hogy
közel van az Isten országa.
Bizony mondom nektek, el

Graduale. (Ps. 24, 3 et 4.)
Univérsi, qui te exspéctant,
non confundéntur, Dómine.
Ÿ. Vias tuas, Dómine, notas
fac mihi: et sémitas tuas
édoce me.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps.
84, 8.) Ostende nobis, Dó-
mine, misericórdiam tuam:
et salutáre tuum da nobis.
Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Lucam. (21,
25-33.)

In illo témpore: Dixit Je-
sus discípulis suis: Erunt
signa in sole, et luna, et
stellis, et in terris pressúra
géntium prae confusióne só-
nitus maris, et flúctuum:
arescéntibus homínibus prae
timóre et exspectatióne,
quae supervénient univérso
orbi: nam virtútes caelórum
movebúntur. Et tunc vidé-
bunt Fílium hóminis veni-
éntem in nube cum potes-
táte magna, et majestáte.
His autem fieri incipiénti-
bus, respicite, et leváte cá-
pita vestra: quóniam ap-
propínquat redemptio ve-
stra. Et dixit illis similitúdi-
nem: Vidéte ficúlneam, et
omnes árbores: cum prodú-
cunt jam ex se fructum, scit-
tis quóniam prope est aestas.
Ita et vos cum vidéritis haec
fieri, scitóte quóniam prope
est regnum Dei. Amen dico
vobis, quia non praeteribit
generátio haec, donec óm-

nem múlik e nemzedék, míg-nem mindezek meglesznek. Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.

Felajánlásra. (Zsolt. 24, 1-3.) Hozzád emelem lelke-met, Istenem, tebenned remélek; ne hagyd, hogy meg-szégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hiszsenki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

Csendes imádság. E szent adományok, Urunk, hatalmas erejűkkel tisztítsanak meg minket, hogy egyre jobban megtisztulva eljuthassunk forrásukhoz. A mi Urunk.

(Mint a könyörgésnél, itt is még két változó imádságot mond a pap. A szabály ugyanaz marad.)

2. csendes imádság: Szűz Máriához:

Erősítsd meg, kérünk, Urunk, értelmünkben az igaz hit titkait, hogy akik megvalljuk, hogy a Szűztől igaz Isten és ember fogantatott, az ő üdvöthöző feltámadásának hatalmánál fogva méltók legyünk az örök vigasságba eljutni. (Ugyanazon a mi Urunk...)

nia fiant. Caelum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt.

Offertorium. (Psalm. 24, 1-3.) Ad te levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei: étenim univérsi, qui te exspectant, non confundentur.

Secreta. Haec sacra nos, Dómine, poténti virtúte mundátos, ad suum faciánt puriôres veníre princípium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

In méntibus nostris, quae sumus, Dómine, verae fidei sacraménta confirma: ut, qui concéptum de Vírgine Deum verum et hóminem confitémur; per ejus salutiferae resurrecciónis poténtiam, ad aetérnam mereámur pervenire laetítiam. (Per eúndem Dóminum...)

3. csendes imádság: Az Egyházért:

Oltalmazz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

Prótege nos, Dómine, tuis mystériis serviéntes: ut, divínis rebus inhaeréntes, et córpore tibi famulémur et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Vagy: A pápáért:

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgádat, kit egyházad főpásztorává rendeltél, vezérelj folytonos oltalmaddal. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiæ tuæ praeesse voluisti, assídua protectióne guberná. Per Dóminum.

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 84, 13.) Az Úr megadja kegyelmét és földünk megtermi gyümölcsét.

Communio. (Ps. 84, 13.) Dóminus dabit benignitatem: et terra nostra dabit fructum suum.

Áldozás utáni imádság. Enged urunk, hogy megtaláljuk irgalmadat templomodban és így méltó tisztelettel készülhessünk megváltásunk közelgő ünnepeire. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Postcommunio. Suscipiámus, Dómine, misericórdiam tuam in médio templi tui: ut reparatiónis nostrae ventúra solénnia congruis honóribus praecedámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság szabálya ugyanaz, mint a könyörgésnél.)

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriához:

Malasztodat, kérünk, Urunk, öntsd lelkünkbe, hogy kik angyali üzenet által Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztje által a feltámadás dicsőségére eljuthassunk. (Ugyanazon a mi Urunk.)

Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut qui, Angelo nuntiánte, Christi Filii tui ihcarnatiónem cognóvimus; per passiónem ejus et crucem, ad resurrectiÓnis glóriam perducámur. (Per eúdem Dóminum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedj emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos dívina tríbuis participatiÓne gaudére; humánis non sinas subjacére perículis. Per Dóminum.

Vagy : A pápáért :

Ez isteni szentség vétele. kérünk, Urunk, védjen meg minket, és N. szolgádat, kité Egyházad főpásztorává rendeltél, a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Haec nos, quaesumus, Dómine, divlni sacraménti percéptio prótegat: et fámulum tuum N., quem pastorem Ecclésiiae tuae praeesse voluisti; una cum commisso sibi grege, salvét semper et múniat. Per Dóminum.

(«Ite Missa est» helyett ádventben: «Benedicamus Domino»-t mond a pap; erre a felelet: «Deo gratias».)

(Ádvent hétköznapjain, ha nem valamely szentről van a mise, a vasárnapi misét mondja a pap.)

Ádvent második vasárnapja.

(Stációs-templom : a jeruzsálemi Szentkereszt temploma.)

A félelem vasárnapja után a mai vasárnap a remény ünnepe. Krisztus valóban a mi Megváltónk. Az evangélium szerint ő az, aki eljövendő volt és nem kell mást várnunk. Reméljünk hát benne, mondja a szentlecke és a szentmise minden imádsága. — Az evangéliumban Jézus bizonyítja, hogy Jánost küldte az Úr az ő útjainak elkészítésére. Mi is utat akarunk készíteni szívünkben a Megváltó számára; hallgassunk tehát Jánosra, akit az Anyaszentegyház ádvent folyamán még többször is megszólaltat.

Bevonulásra. (Iz. 30, 30.)

Sion népe, íme jön az Úr a népek megmentésére: és hallatni fogja az Úr dicsőséges szavát szívetek örömére. (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet, nyájként vezérled. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Rázd fel, Urunk, szívünket, hogy előkészítsük Egyszülötted útját és így eljövetele által tisztult lélekkel szolgálhassunk neked: Ki veled.

Introitus. (Isai. 30, 30.)

Rópulus Sion, ecce Dóminus véniet ad salvándas gentes: et auditam fáciét Dóminus glóriam vocis suae in laetitia cordis vestri. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ♪. Glória Patri.

Orátio. Excita, Dómine, corda nostra ad prae-parándas Unigéniti tui vias: ut per ejus advéntum, purificátis tibi méntibus servíre mereámur: Qui tecum.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (15, 4-13.)

Testvérek: Mind, ami előre megíratott, okulásunkra íratott meg, hogy reménységünk legyen az Írásokból merített béketűrés és vigasztalás által. A béketűrésnek és vigasztalásnak az Istene pedig adja nektek, hogy Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg köztetek, hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Jézus Krisztusnak a mi Urunknak Istenét és atyját. Azért karoljátok fel egymást, amikép Krisztus is magáévá tett benneteket az Isten dicsőségére. Azt mondom ugyanis, hogy Krisztus Jézus a zsidóknak szolgálja lett, hogy bebizonyítsa az Isten igazmondását, megvalósítván az atyáknak tett ígéreteket. A pogányok azonban irgalmasságáért dicsőítik az Istent, amint meg van írva: Ezért magasztallak, Uram, a pogányok között és zengnek dalt nevednek. Azt mondja továbbá: Pogányok, örvendjétek az ő népével együtt. Majd meg: Nemzetek, dicsérjétek mindnyájan az Urat! Magasztaljátok őt minden nép! Izaiás továbbá azt mondja: Jesszének gyökere lésszen, aki felkel, hogy uralkodjék a nemzeteken, benne reménykednek a nemzetek. A remény-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános.

(15, 4-13).

Fratres: Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, et consolationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiae, et solatii, det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Jesum Christum: ut unánimes, uno ore honorificetis Deum et Patrem Domini nostri Jesu Christi. Propter quod suscipite invicem, sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in gentibus, Domine, et nomen tuum cantabo. Et iterum dicit: Laetamini gentes cum plebe ejus. Et iterum: Laudate omnes gentes Dominum: et magnificate eum omnes populi. Et rursus Isaias ait: Erit radix Jesse, et qui exsurget regere gentes, in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio, et pace in credendo: ut abundetis in spe, et virtute Spiritus Sancti.

ségnek Istene töltsön el titeket a hitnek teljes örömé-

vel és békéjével, hogy a remény bőven meglegyen bennetek a Szentlélek erejéből.

Átvonulásra. (Zs. 49, 2, 3, 5.) Felragyog a Sionból dicsősége, jön íme az Isten. *Ÿ.* Gyűjtsétek eléje szentjeit, kik szövetségre léptek vele áldozatokkal.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: az Úr házába megyünk. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (11, 2-10.)

Az időben: Mikor János meghallotta a fogságban Krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt tanítványai közül, mondá neki: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk? És felelvén Jézus nekik: Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok: A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az Evangélium hirdettek; és boldog az, ki bennem meg nem botránkozik. Azok elmenetele után pedig kezdé Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? Széltől lengetett nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? Íme, akik puha ruhákat viselnek, a királyok házaiban vannak. Hát

Graduale. (Ps. 49, 2-3 et 5.) Ex Sion spécies decóris ejus: Deus maniféste véniet. *Ÿ.* Congregáte illi sanctos ejus, qui ordinavérunt testaméntum ejus super sacrificia.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini ibimus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (11, 2-10.)

In illo témpore: Cum audisset Joánnés in vinculis ópera Christi, mittens duos de discipulis suis, ait illi: Tu es, qui ventúrus es, an álium exspectámus? Et respóndens Jesus, ait illis: Eúntes renuntiáte Joánni, quae audistis, et vidístis. Caeci vident, claudi ámbulant, leprósi mundántur, surdi áudiunt, mórtui resúrgunt, páuperes evangelizántur: et beátus est, qui non fuerit scandalizátus in me. Illis autem abeúntibus, coepit Jesus dícere ad turbas de Joánné: Quid existis in desértum vidére? arúndinem vento agitátam? Sed quid existis vidére? hóminem móllibus vestítum? Ecce qui móllibus vestiúntur, in dómibus regum sunt. Sed quid existis vidére? próphétam? Etiam dico vobis,

mit mentetek ki látni? Prófétát-e? Igenis mondom nektek, prófétánál is nagyobb. Mert ez az, akiről írva vagyon: Íme, én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted az utadat.

Felajánlásra. (Zs. 84, 7-8.) Ha felénk fordulsz, Istenünk, új életre kelünk és a te néped örvendezni fog benned: mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat s add meg nekünk szabadításodat.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, alázatos imádságunk és áldozati ajándékunk engeszteljen meg téged és hol érdemünk nincs a meghallgatásra, oltalmaddalsiess segítségünkre. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Baruch 5, 5; 4, 36.) Kelj fel, Jeruzsálem! és állj magas helyre, és lásd az Istentől számodra küldött örömet.

Áldozás utáni imádság. A lelki táplálékkal betöltve, alázatosan kérünk, Urunk, hogy e szent misztériumban való részvétellel taníts meg minket a földiek megvetésére és az égiek szeretetére. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 72. l.)

et plus quam prophétam. Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciē tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.

Offertorium. (Ps. 84, 7-8.) Deus, tu convērsus vivificabis nos, et plebs tua laetabitur in te: ostēde nobis, Dómine, misericórdiam tuam, et salutāre tuum da nobis.

Secreta. Placāre, quaesumus, Dómine, humilitatis nostrae precibus et hostiis: et ubi nulla suppetunt suffragia meritórum, tuis nobis succurre praesidiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Bar. 5, 5; 4, 36.) Jerúsalem surge, et sta in excēlso, et vide jucunditatem, quae véniet tibi a Deo tuo.

Postcommunio. Replēti cibo spirituális alimóniae, supplices te, Dómine, deprecámur: ut hujus participatióne mystérii, dóceas nos terrēna despícere et amāre caeléstia. Per Dóminum.

Ádvent harmadik vasárnapja.

(Stációs-templom: Szent Péter bazillikája.)

Az ádventi öröm vasárnapja. Az Anyaszentegyház, mint jó édesanyánk, ezzel az örömmel akarja enyhíteni a bűnbánat szigorúságát. Az egész istentisztelet alaphangulata az öröm. Ma szabad rózsaszínbén mondani a misét és szólhat az orgona. Az öröm forrása: közel van az Úr. Ezt mondja a bevezető ének, erről beszél a szentlecke, ezt erősíti meg az evangélium: Íme köztek van a Megváltó. Ám hozzátesszi, de ti nem ismeritek. Kell-e édesanyánk, az Anyaszentegyház figyelmeztetésénél erősebb ösztökélő? Iparkodjunk megismerni az Urat, aki köztünk van most is.

Bevonulásra. (Fil. 4, 4-6.)

Örüljete az Úrban mindig; újra mondom: örüljete. Ismerje meg mindenki a szelidségeket: mert az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszete a kéréseitek az Isten elé. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak: véget vetettél Jákob fogságának. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, könyörgésünket és értelmünk sötéttségét világosítsd meg látogatásod kegyelmével: Ki élsz és uralkodol.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján. 68., 69. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből (4, 4-7).

Testvérek: Örüljete az Úrban mindig, újra mondom, örüljete. Ismerje meg mindenki a szelidségeket: az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggo-

Introitus (Philipp 4, 4-6.)

Gaudete in Dómino semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit ómnibus hominibus: Dóminus enim prope est. Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione petitiones vestrae innotescant apud Deum. (Ps. 84, 2.) Benedixisti, Dómine, terram tuam: avertisti captivitatem Jacob. ♪. Glória Patri.

Orátio. Aurem tuam, quaesumus, Dómine, precibus nostris accómmoda: et mentis nostrae ténebras, grátia tuae visitationis illústra: Qui vivis.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippenses (4, 4-7).

Fratres: Gaudete in Dómino semper: iterum dico, gaudete. Modestia vestra nota sit ómnibus hominibus: Dóminus prope est. Nihil solliciti sitis: sed in

dalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. S az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 79, 2, 3, 2.) Uram! Ki kerubok felett trónolsz, gerjeszd fel erődöt és jöjj. *℣.* Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérled.

Alleluja, alleluja! *℣.* Mustasd meg hatalmadat, Uram, jöjj és üdvözíts minket. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (1, 19-28.)

Az időben: A zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből Jánoshoz, hogy megkérdezzék őt: Ki vagy te? És megvallá és nem tagadá; és megvallá, hogy: én nem vagyok a Krisztus. És kérdezik őt: Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: Nem vagyok. Próféta vagy-e te? És felelé: Nem. Mondák azért neki: Ki vagy tehát, hogy feleletet vigyünk azoknak, kik minket küldöttek? Mit mondasz magad felől? Mondá: Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: Egyenesítsétek az Úr útját, amint Izaiás próféta mondotta. A küldöttek pedig

omni oratione, et obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, et intelligentias vestras, in Christo Jesu Domino nostro.

Graduale (Ps. 79, 2, 3, et 2). Qui sedes, Domine, super Chérubim, excita potentiam tuam, et veni. *℣.* Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph.

Allelúja, allelúja. *℣.* Excita, Domine, potentiam tuam, et veni, ut salvos facias nos. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangelii** secundum Joannem. (1, 19-28.)

In illo tempore: Misérunt Judaei ab Jerosólymis sacerdotés et levitas ad Joannem, ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est, et non negávit: et confessus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elías es tu? Et dixit: Non sum. Prophéta es tu? Et respóndit: Non. Dixérunt ergo ei: Quis es, ut respóndis demus his, qui misérunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaiás prophéta. Et qui misérunt, erant ex pharisaeis. Et interrogaverunt

a farizeusok közül voltak. És kérdék őt, mondván neki: Mért keresztelsz, tehát ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta? Felele nekik János, mondván: Én vízzel keresztetek: de köztetek áll az, kit ti nem ismertek. Ő az, ki utánam jövendő, ki megelőzött engem, kinek nem vagyok méltó sarusziját megoldani. Ezek Betániában történtek, a Jordánon túl, ahol János keresztel vala.

Felajánlásra. (Zs. 84, 2.) Megáldottad, Uram, országot: véget vetettél Jákob fogságának, megbocsátottad néped vétkeit.

Csendes imádság. Áldozatkészségünknek adományait kérünk, Urunk, szünet nélkül felajánljuk neked, hogy azok rendelkezésed szerint a szent misztériumot megvalósítsák, és csodás erejükkel megváltásodat munkálják bennünk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznapon a közös, 568. l.

Áldozásra. (Iz. 35, 4.) Mondjátok: a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljete. Ime, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nekünk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük, Urunk, kegyeségedet, hogy ez isteni segítség tisztítson meg min-

eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elías, neque prophéta? Respondit eis Joánnes, dicens: Ego baptizo in aqua: médius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me ventúrus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceaménti. Haec in Bethánia facta sunt trans Jordánem, ubi erat Joánnes baptizans.

Offertorium. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob: remisísti iniquitátem plebis tuae.

Secreta. Devotiónis nostrae tibi, quaesumus, Dómine, hóstia júgiter imolétur: quae et sacri péragat institúta mystérii, et salutáre tuum in nobis mirabiliter operétur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Communio. (Isai. 35, 4.) Dícite: pusillánimes confortámini, et nolite timére: ecce Deus noster véniet, et salvábit nos.

Postcommunio. Implorámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut haec divína subsidia, a vítiis explátos,

ket minden büntől és készl-
sen elő a közeledő ünnepekre.
A mi Urunk.

ad festa ventúra nos prae-
parent. Per Dóminum no-
strum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 72. l.)

Az adventi kántorbőjt szerdája.

(Stációs templom : a Sancta Maria Major bazilika.)

A téli kántorbőjt először *hálaadás* volt a délvidéken oly fontos olajtermésért. Azután könyörgés, hogy Isten áldását továbbra is megkapják. Ezért *bőjtöltek* és ezért *adták alamizsnaként* Isten oltárára és Isten szegényeinek termésük tizedét. Végül mind-
ezeknek következtében *lelki tisztulás és megújulás* napjai voltak ezek a napok. Ma a régi, sokszoros és szép jelentésük háttérbe szorult és elsősorban fokozottabb karácsonyi előkészületi napok lettek. A mai mise éppen ezért a középkor kedves miséje volt. Aranymisének (*missa aurea*) nevezték. A miseszövegek szólnak az örök Ige megtestesüléséről a Szent Szűz méhében. Ezért lett a Rorate misék példaképe. Régi voltát mutatja, hogy két könyör-
gés van benne és megvan az eredeti két szentlecke. (Ezt a régi részt, amely beszúrásként hat, két vonal között közöljük minden alkalommal, hogy a szokott sorrendben zavart ne keltsen.)

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Tarmatozzatok, egek,
onnan felülről és
csepegjék a felhők az
igazat : nyílják meg a föld
és teremje a Szabadítót. (Zs.
18, 2.) Isten dicsőségét be-
szélik az egek s keze művét
hirdeti az égbolt. ¶ Dicső-
ség.

Introitus. (Isai. 45, 8.)

Rorate, caeli, desuper
et nubes pluant jus-
tum : aperiatur ter-
ra, et germinet Salvatórem.
(Ps. 18, 2). Caeli enarrant
glóriam Dei : et ópera má-
nuum ejus annúntiat firma-
méntum. ¶ Glória Patri et
Filio et Spirítui Sancto.

A Kyrle eleison után ezt mondja a pap :

Könyörögjünk. Hajtsunk
térdet. R. Álljatok föl.
Add meg, kérünk, minden-
ható Isten, hogy megváltá-
sunk közelgő ünnepe hozzon
nekünk segítséget a jelen
életre és szerezzé meg ne-
künk az örök boldogság ju-
talmát. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus gé-
nuá. R. Leváte.
Praesta, quaesumus, om-
nípotens Deus: ut redemptió-
nis nostrae ventúra solémni-
tas, et praeséntis nobis vitae
subsídia cónferat, et aetérnae
beatitúdinis praemia largia-
tur. Per Dóminum.

Szentlecke Izaiás prófétától.

(2, 2-5.)

Ama napokban: Mondá Izaiás próféta: Az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halmoknál; hozzátódnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: Rajta! Menjünk fel az Úr hegyére, és Jákob Istenének házához, hogy megtanítson minket utaira, és ösvényein járjunk, mert a Sionról jó a tanítás és Jeruzsálemből az Úr igéje. És ő tesz majd ítéletet a nemzetek között, és szolgáltat igazságot számos népnek; és ők kardjait ekevasakká olvasztják, és lándzsáikat sarlókká. Nemzet nemzet ellen nem emel kardot, és nem tanul többé hadviselést. Jákob háza, jöjjetek, és járjunk az Úr világosságában.

Átvonulásra. (Zs. 23, 7, 3-4.) Táruljatok fel, hatalmas kapuk: táruljatok fel örök kapuk; hadd vonuljon be a dicsőség Királya. *V.* Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta.

Lectio Isaiæ Prophætae.

(2, 2-5.)

In diébus illis: Dixit Isaias prophæta: Erit in novissimis diébus præparátus mons domus Dómini in vértice móntium, et elevábitur super colles, et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt pópuli multi, et dicent: Veníte et ascendámus ad montem Dómini, et ad domum Dei Jacob, et docébit nos vias suas, et ambulábitus in sémitis ejus: quia de Sion exíbit lex, et verbum Dómini de Jerúsalem. Et judicábit gentes, et árguet pópulos multos: et conflábunt gládios suos in vómeres, et lanceas suas in falces. Non levábit gens contra gentem gládium: nec exercebúntur ultra ad proelium. Domus Jacob venite, et ambulémus in lúmine Dómini Dei nostri.

Graduale. (Ps. 23, 7, 3 et 4.) Tóllite portas, príncipes, vestras: et elevámini portae aeternáles: et introíbit Rex glóriæ. *V.* Quis ascéndet in montem Dómini? aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens mánibus et mundo corde.

Itt mondja a pap a Dominus vobiscum-ot és azután rendesen folytatódik a mise.

Könyörgés. Siess kérünk, Urunk, ne késsél, és fordítsd felénk égi erőd segítségét, hogy azokat, kik ke-

Oráció. Festina, quaesumus, Dómine, ne tardáveris, et auxiliium nobis suppérnae virtútis impénde: ut

gyességében bíznak eljöveteled vigasztalása felemelje: Ki élsz és uralkodol.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján 68., 69. l.)

Szentlecke: Locútus 913. l.

Átvonulásra. (Zs. 144, 18. és 21.) Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják: mindazokhoz, kik őt őszintén segítségül hívják. *V.* Hirdesse szájam az Úr dicséretét, és minden élő áldja szent nevét.

advéntus tui consolatióibus sublevéntur, qui in tua pietate confidunt: Qui vivis.

Graduale. (Ps. 144, 18 et 21.) Prope est Dóminus ómnibus invocántibus eum: ómnibus qui invocant eum in veritate. *V.* Laudem Dómini loquétur os meum: et benedícat omnis caro nomen sanctum ejus.

A szent evangélium: Missus, 914. l.

Felajánlásra. (Iz. 35, 4.) Bátorság! Ne féljete! Ime a mi Istenünk igazságot tesz: maga jön, hogy szabadulást hozzon nekünk.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, legyen előtted elfogadott bűjtölésünk: s annak engesztelő ereje tegyen minket kegyelmedre méltóvá és vezessen el az örök jutalomra. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság u. a., mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Iz. 7, 14.) Ime: a szűz méhében fogan és fiút szül; neve Emmánuel lesz.

Áldozás után imádság. Üdvös adományaiddal eltelve, könyörögve kérünk, Urunk, hogy aminek megfizelése megörvendeztetett, annak hatása meg is újítson. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Offertorium. (Isa. 35, 4.) Confortámini, et jam nolite timére: ecce enim Deus noster retribuét judícium: ipse véniet, et salvos nos faciet.

Secreta. Accépta tibi sint, quaesumus, Dómine, nostra jejúnia: quae et expiándo nos tua grátia dignos efficiant, et ad sempitérna promissa perdúcant. Per Dóminum.

Communio. (Isa. 7, 14.) Ecce Virgo concípiet, et páriet filium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel.

Postcommunio. Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súpplices deprecámur: ut, cujus laetámur gustu, renovémur efféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Az ádventi kántorbőjt péntekje.

(Stáció-templom: a tizenkét apostol bazilikája.)

A tizenkét apostol bazilikájában fogadták egykor vissza a vezeklőket a hívők közösségébe, azért ebben a misében több szó van a bűnbánatról és vezeklésről. Tegyük ezt a napot tartalmának megfelelően a magunk bűneiért vezeklő nappá.

Bevonulásra. (Zs. 118, 151-152.)

Közelemben vagy te, Uram, és utaid mind igazak: kezdettől megismertem bizonyosságaidból, hogy mindörökre vagy. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Keltsd föl, kérünk, Urunk, hatalmat és jöjj, hogy akik kegyeségedben bíznak, minden viszontagságtól csakhamar megszabaduljanak: Ki élsz.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (11, 1-5.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Vessző két majd Jessze törzsökéből, és virág nő ki gyökeréből. És rajta leszen majd az Úr lelke: A bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és a jámborság lelke, és eltölti őt az Úr félelmének lelke. Nem aszerint ítél majd, amit a szem lát, és nem aszerint ítélkezik, amit a fül hall, hanem igazságosan ítél majd a

Introitus. (Ps. 118, 151-152.)

Rope es tu, Dómine, et omnes viae tuae veritas: iníitio cognóvi de testimóniis tuis, quia in aetérnum tu es. (Ps. ibid., 1). Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. *V.* Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Oráció. Excita, quaesumus, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut hi, qui in tua pietáte confidunt, ab omni cítius adversitáte liberéntur: Qui vivis.

Lectio Isaiæ Prophætae. (11, 1-5.)

Haec dicit Dóminus Deus: Egrediétur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascéndet. Et requiescet super eum spirítus Dómini: spirítus sapiéntiae, et intellectus, spirítus consilii, et fortitúdinis, spirítus sciéntiae, et pietátis; et replébit eum spirítus timóris Dómini. Non secúndum visiónem oculórum judicábit: neque secúndum audítum áurium arguet: sed judicá-

szegények fölött, és méltányosan ítélkezik a föld szelídeinek; megveri a földet szája vesszejével, és ajkának lehelletével megöli a gonoszt. Az igazságosság lesz derekának öve, s a hűség csipőjének kötője.

Átvonulásra. (Zs. 84., 8, 2.) Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat és add meg nekünk szabadtásodat. V. Megáldottad, Uram, országodat: véget vetettél Jákob fogságának.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 39-47.)

Az időben: Útrakelvén Mária, sietve méne a hegyek közé, Juda városába. És beméne Zakariás házába és köszönté Erzsébetet. És lőn, hogy amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat és betelék Erzsébet Szentlélekkel és nagy szóval fölkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülembé hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemből. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez

bit in justitia páuperes, et arguet in aequitate pro mansuetis terrae: et percútiét terram virga oris sui, et spírítu labiórúrum suórúrum interficiét impiúrum. Et erit justitia cingulum lumbórum ejus et fides cinctórium renúrum ejus.

Graduale. (Ps. 84, 8 et 2.) Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam: et salútáre tuum da nobis. V. Benedixisti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob.

✠ Sequéntia sancti Evangélii sécúndum Lucam. (1, 39-47.)

In illo témpore: Exsúrgens María ábit in montána cum festinátione in civitátem Juda: et intrávit in domum Zachariae, et salutávit Elisabéth. Et factum est, ut audívit salutatióem Maríae Elisabéth, exsultávit infans in útero ejus: et repléta est Spírítu Sancto Elisabéth: et exclamávit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut véniat mater Dómini mei ad me? Ecce enim, ut facta est vox salutatiónis tuae in áuribus meis exsultávit in gáudio infans in útero meo. Et beáta, quae credidísti, quóniam perficiéntur ea, quae dicta sunt tibi a Dómino. Et ait María: Magnificat ánima mea Dóminum: et exsultávit spíri-

az én szívem megváltó Istenem felett.

Felajánlásra. (Zs. 84, 7-8.) Isten, ha hozzánk fordulsz, fölélesztesz minket és néped örvideni fog benned : mutasd meg, nekünk, Uram, irgalmadat és add meg nekünk szabadításodat.

Csendes imádság. Elfogadván áldozati ajándékaikat és könyörgésünket, kérünk, Urunk, a mennyei misztérium által tisztíts meg minket és hallgass meg egyesesen. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zakariás 14, 5-6.) Íme, jön az Úr valamennyi szentjeivel : és azon napon nagy világosság lesz.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek szent áldozata újítson meg minket, Urunk : és a régi bűnöktől megtisztítva tegyen az üdvötszerző misztériumnak részeseivé. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 72. l.)

tus meus in Deo salutári meo.

Offertorium. (Ps. 84, 7-8.) Deus, tu convérsus vivificábis nos, et plebs tua laetábitur in te: osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam, et salutáre tuum da nobis.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménte exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Zach. 14, 5-6.) Ecce Dóminus véniet, et omnes sancti ejus cum eo: et erit in die illa lux magna.

Postcommunio. Tui nos, Dómine, sacraménti libátio sancta restáuret: et a vetustáte purgátos, in mystérii salutáris fáciat transíre consórtium. Per Dóminum.

Az ádventi kántorbőjt szombatja.

(Stációs-templom Rómában: a Szent Péter bazillika.)

Papszentelési mise és mint a 4. vasárnap vigília-miséjét éjtszaka mondották valaha. Ezért az olvasmányai részben a felszentelendőknek szóltak, részben az éj és a fényesség motívumait használják fel. A bűn éjtszakája és Krisztus várva-várt világossága igazi ádventi hangulatot adnak és arra intenek: Ki az éjtszakából! Menjünk a világ Világosságához. Imádkozzunk jó papokért.

Bevonulásra. (Zs. 79, 4, 2.)

Dőjj és ragyogtasd fel arcodat, Uram, ki a kerubok felett trónolsz és megszabadulunk. (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérléd. *Ÿ*. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 79, 4 et 2.)

Meni, et ostende nobis faciém tuam, Dómine, qui sedes super Chérubim : et salvi érimus. (Ps. ibid., 2). Qui regis Israel, inténde : qui dedúcis, velut ovem, Joseph. *Ÿ*. Glória Patri.

Az itt következő rész a régi papszentelési mise maradványa. A Kyrie után volt és van ma is a hajkorona (tonzura) feladása ; aztán így folytatja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Isten, ki látod, hogy gonoszságaink miatt, szenvedünk, engedd kegyesen, hogy látogatásodból vigaszt meríthessünk : Ki élsz.

Szentlecke Izaiás prófétától. (19, 20-22.)

Ama napokban : Ha az Úrhoz kiáltanak szorongatójuk miatt, ő megmentőt és oltalmazót küld nekik, hogy megszabadítsa őket. És az Úr majd kinyilatkoztatja magát Egyiptom előtt, és az egyiptomiak megismerik az Urat azon a napon, és vágóáldozatokkal meg eledeláldozatokkal hódolnak majd előtte, és fogadalmakat tesznek az Úrnak és teljesítik is őket. Csapásokkal sújtja majd az Úr Egyiptomot, de meg is gyógyítja : megtérnek ugyanis az Úrhoz és ő megengesztelődik irántuk és meggyógyítja őket az Úr, a mi Istenünk.

Itt van az ajtónállók (ostláriusok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 18, 7, 2.) Az ég egyik szélén kel

Orémus. Flectámus génua. *R.* Leváte.

Deus, qui cónspicis, quia ex nostra pravitáte affligimur : concéde propítius ; ut ex tua visitatióne consolémur : Qui vivis.

Léctio Isaiæ Prophéte. (19, 20-22.)

In diébus illis : Clamábunt ad Dóminum a fácie tribulántis, et mittet eis salvatórem, et propugnatórem, qui liberet eos. Et cognoscétur Dóminus ab Aegypto, et cognóscént Aegyptii Dóminum in die illa : et colent eum in hóstiis, et in munéribus : et vota vovébunt Dómino, et solvent. Et percútiét Dóminus Aegyptum plaga, et sanábit eam : et reverténtur ad Dóminum, et placábitur eis, et sanábit eos Dóminus Deus noster.

Graduale. (Ps. 18, 7 et 2.) A summo caelo egressio ejus:

föl: és útja annak másik széléig jut el. *V.* Isten dicsőségét, beszélük az egek: és keze művét hirdeti az égbolt.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Engedd, kérünk, mindenható Isten: hogy minket, kiket a bűn igája oly régen nyomorult szolgaságban tart: egyszülött Fiad várva-várt új születése megszabadítson: Ki veled él.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(35, 1-7.)

Ezeket mondja az Úr: Örvend majd a pusztaság és a járatlan vidék, ujjong majd a sivatag, és virul, mint a lilium. Virulva virul és ujjong. Ujjong és hálát zeng. Övé lesz a Libanon dicsősége, a Kármel és a Sáron pompája. Meglátják őket az Úr dicsőségét, Istenünknek fenségét. Erősítsétek meg a lankadt kezeket, s a roskadozó térdeket szilárdítsátok meg! Mondjátok a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljete. Ime a ti Istenetek bosszút áll és megfizet, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nektek! Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva lesz; ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve. Bizony, vizek fakadnak majd a pusztaságban, és

et occúrsum ejus usque ad summum ejus. *V.* Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmamentum.

Orémus. Flectámus gēnua. *R.* Leváte.

Concede, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui sub peccati jugo ex vetusta servitute deprimimur; exspectata unigeniti Filii tui novae natiuitate liberemur: Qui tecum vivit et regnat.

Lectio Isaiae Prophetae.
(35, 1-7.)

Haec dicit Dominus: Laetabitur deserta et inivata, et exsultabit solitudo, et florébit quasi lilium. Germi nans germinabit, et exsultabit laetabunda et laudans: glória Libani data est ei: decor Carmeli, et Saron, ipsi vidébunt glóriam Domini, et decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas, et gēna debilia roborate. Dicitur pusillānimis: Confortāmini, et nolite timere: ecce Deus vester ultionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, et salvabit vos. Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum patébunt. Tunc sáliet sicut cervus claudus, et apérta erit lingua mutorum: quia scissae sunt in deserto aquae, et torrentes in solitudine. Et quae erat arida, erit in stagnum, et sitiens in fontes aquarum: ait Dominus omnipotens.

patakok a sivatagban; a száraz hely tóvá leszen, s a szomjas föld vizek forrásává. Mondá a mindenható Úr.

Itt következik a felolvasók (lectorok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 18, 6, 7.) A napban ütötte fel sátorát: s olyan, mint a vőlegény, ha kilép nászházából. *Ÿ.* Az ég egyik szélén kel föl és útja annak másik széléig jut el.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl. Kérünk, Urunk, méltatlan szolgálodat, kiket vétkes cselekedetelk szomorítanak, örvendeztesd meg egyszülött Fiad eljövételével: Ki veled él.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(40, 9-11.)

Ezeket mondja az Úr: Eredj fel magas hegyre, te, ki Sionnak jó hírt viszel; emeld fel hatalmasan hangodat, ki Jeruzsálemnek jó hírt viszel; emeld fel szavadat, ne félj! Mondd Juda városainak: Ime a ti Isteneitek! Ime az Úr Isten hatalommal jó, és karja uralkodásra kész; ime, vele jó jutalma, és előtte zsákmánya. Mint a pásztor, legelteti nyáját; karjával összegyűjti a bárányokat s ölébe emeli az Úr, a mi Istenünk.

Graduale. (Ps. 18, 6 et 7.)
In sole pósuit tabernaculum suum: et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo. *Ÿ.* A summo caelo egressio ejus: et occursus ejus usque ad summum ejus.

Orémus. Flectámus genua.
R. Leváte.

Indignos nos, quaesumus, Dómine, fámulos tuos, quos actiónis própriae culpa contrístat, unigéniti Fílii tui adventu laetífica: Qui tecum.

Lectio Isaiæ Prophætae.
(40, 9-11.)

Haec dicit Dóminus: Super montem excélsium ascénde tu, qui evangelizas Sion: exálta in fortitúdine vocem tuam, qui evangelizas Jerúsalem: exálta, noli timére. Dic civítatibus Judæ: Ecce Deus vester: ecce Dóminus Deus in fortitúdine véniet, et bráchium ejus dominábitur: ecce merces ejus cum eo, et opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in bráchio suo congregábit agnos, et in sinu suo levábit, Dóminus Deus noster.

Itt van a gonosz lélek kiűzőinek (exorcisták) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 79, 20, 3.) Uram, seregek Istene, állíts minket helyre, ragyog-

Graduale. (Ps. 79, 20 et 3.)
Dómine Deus virtútum, converté nos: et osténde fáciem

tasd fel arcodat, hogy megszabaduljunk. *V.* Gerjeszd fel, Uram, erődöt és jöjj, szabadíts meg minket.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Fiad eljövendő örömnépe hozzon nekünk a jelen életben segítséget s adja meg az örök jutalmat. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(45, 1-8.)

Igy szól az Úr fölkenetemhez, Círushoz, kinek jobbát megfogtam, hogy színe előtt meghódoltassam a nemzeteket és megfutamítsam a királyokat, megnyissam előtte az ajtókat, és a kapuk ne maradjanak zárva. Én előtted megyek, s a föld nagyjait megalázom; összetöröm az ércapukat és összezújom a vasreteszeket; és neked adom az elrejtett kincseket és a rejtekhelyek eldugott javait, hogy megtudjad: Én vagyok az Úr, ki neveden szólítlak, Izrael Istene. Szolgámért, Jákóbert, és választottamért, Izraelért, szólítottalak neveden és adtam dicső nevet neked, noha nem ismertél engem. Én vagyok az Úr, és senki más, rajtam kívül Isten nincs! Felőveztelek, noha nem ismertél engem, hogy megtudják napkeleten és napnyugaton: Rajtam

tuam, et salvi érimus. *V.* Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos.

Orémus. Flectámus génuá. *R.* Leváte.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut Filii tui ventúra solémnitas, et praeséntis nobis vitae remédia cónferat, et praemia aetérna concédát. Per eúndem Dóminum.

Léctio Isaiáe Prophétae.
(45, 1-8.)

Haec dicit Dóminus christo meo Cyro, cujus apprehéndi dexteram, ut subjiciam ante fáciem ejus gentes, et dorsa regum vertam, et apériam coram eo jánuas, et portae non claudéntur. Ego ante te ibo: et gloriósus terrae humiliábo: portas aereas cónteram, et vectes férreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos, et arcána secretórum: ut scias quia ego Dóminus, qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter servum meum Jacob, et Israel eléctum meum, et vocávi te nómine tuo assimilávi te, et non cognovísti me. Ego Dóminus, et non est ámplius: extra me non est Deus: accínxi te, et non cognovísti me: ut sclant hi, qui ab ortu solis, et qui ab occidenté, quóniam absque me non est. Ego Dóminus, et non est alter, formans lucem, et

kívül nincsen más! Én vagyok az Úr, és nincs több, ki a világosságot alkottam s a sötétséget teremttem, ki boldogságot szerzek és bajt teremtek; én, az Úr, cselekszem mindezeket! Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat; nyílják meg a föld, és teremje a szabadítót, és legyen egyszerűmind igazságosság. Én, az Úr, teremtettem őt.

Átvonulásra. (Zs. 79, 3, 2, 3.) Gerjessz fel, Uram, erődöt, és jöjj, szabadíts meg minket. *V.* Figyelmezz Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezérled: ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efraim, Benjámín és Mánássze előtt.

Ezután van a gyertyavivők

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok fel. Néped imádságait, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy akik bűneink miatt méltán szenvedünk, kegyes látogatásodból vigaszt meríthesünk. Ki élsz.

Szentlecke Dániel prófétától. (3, 47-51.)

Ama napokban: Azariásal és társaival az Úr angyala leszállt a kemencébe és kiverte a tűz lángját a kemencéből és olyanná tette a kemence belsejét, mintha harmatos szellő fujdogált volna benne. A láng negyvenkilenc könyöknyire kicsapott a kemencéből, s amikor kitört, elégette mind-

creans ténebras, faciens pacem, et creans malum : ego Dóminusfaciens ómnia haec. Rorate caeli désuper, et nubes pluant justum : aperiátur terra, et gérmínet Salvatórem : et justítia oriátur simul : ego Dóminus creávi eum.

Graduale. (Ps. 79, 3, 2 et 3). Excita, Dómine poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos. *V.* Qui regis Israel, inténde : qui dedúcis, velut ovem, Joseph : qui sedes super Chérubim, apáre coram Ephraim, Benjámín, et Manásse.

(akolythusok) felszentelése.

Orémus. Flectámus génua *R.* Leváte.

Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménte exáudi : ut, qui juste pro peccátis nostris affligimur, pietátis tuae visitatióne consolémur : Qui vivis.

Léctio Daniélis Prophétae. (3, 47-51.)

In diébus illis: Angelus Dómini descéndit cum Azaría, et sóciis ejus in fornácem : et excússit flammam ignis de fornáce, et fecit médium fornácis quasi ventum roris flantem. Flamma autem effundebátur super fornácem cúbitis quadráinta novem : et erúpit, et incéndit quos réperit

azokat, kiket a káldeusok közül a kemence közelében talált De Azariásékat a tűz egyáltalán nem érintette, sem fájdalmat, sem semmiféle bántódást nem okozott nekik. Ekkor azok mind a hárman egy szájjal dicsérték, magasztalták és áldották Istent a kemencében, mondván:

Itt Deo gratias felelet nélkül rögtön következnek:

Himnusz. (Dániel 3, 52-56.)

Áldott vagy, Urunk, Atyáink Istene! Dicséretreméltó, és dicsőséges mindörökké.

És áldott a te dicsőséges szent neved. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy dicsőséged szent templomában. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy királyi trónodon. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy te istenséged hatalmánál fogva. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy, ki a mélységeket szemléled s a kerubok fölött trónolsz. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy, ki a szellők szárnyán és a tengerek hullámain jársz. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldjanak minden anyalaid és szentjeid. És dicsér-

juxta fornacem de Chaldaeis ministros regis, qui eam incendebant. Et non tétigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiae intulit. Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant, et glorificabant, et benedicébant Deum in fornace, dicentes:

Hymnus. (Dániel 3, 52-56.)

Benedictus es, Dómine Deus patrum nostrorum. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Et benedictum nomen glóriae tuae, quod est sanctum. Et laudábile, et gloriósum in saecula.

Benedictus es in templo sancto glóriae tuae. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedictus es super thronum sanctum regni tui. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedictus es super sceptrum divinitátis tuae. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedictus es qui sedes super Chérubim, intuens abyssos. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedictus es qui ámbulas super pennas ventórum, et super undas maris. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedicant te omnes Angeli, et Sancti tui. Et lau-

jenek és dicsőítsenek mindörökké.

Aldjanak ég, föld, ten-
ger és minden, mi bennök
van. És dicsérjenek és di-
csőítsenek mindörökké.

Dicsőség az Atyának és
Fiúnak és Szentléleknek; a
dicséretreméltónak és mind-
örökké dicsőségesnek.

Miképpen volt kezdetben
és van most és lesz mindig,
mindörökön örökké. Amen.
A dicséretreméltónak és
mindörökké dicsőségesnek.

Aldott vagy Urunk,
atyáink Istene. És dicsé-
retreméltó és dicsőséges
mindörökké.

Itt van az alszerpap (subdiákonus) felszentelése. A szerpap (diákonus) szentelése a következő szentlecke után van, míg a papszentelés maga közvetlenül az evangélium felolvasása előtt történik.

Most mondja a pap: Dominus vobiscum, és ettől kezdve a szokott módon folytatja a misét.

Könyörgés. Isten, ki a há-
rom ifjú számára a tűz
lángját megenyhítetted, en-
gedd kegyesen, hogy szol-
gádat vétkeik tüze meg ne
eméssze. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés, u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69l.).

Szentlecke Szent Pál apos-
tólnak a Tesszalonikaiakhoz
írt leveléből. (II. 2, 1-8.)

Testvérek: Urunknak, Jé-
zus Krisztusnak eljöve-
tele és a hozzá való egybe-
gyülekezésünk dolgában ké-
rünk titeket, ne tántorodja-
tok el egyhamar a józan fel-
fogástoktól és ne riasszon
meg titeket sem valami lé-
lek, sem beszéd, sem állító-

dent te, et glorificent in
saecula.

Benedicant te caeli, terra,
mare, et ómnia quae in eis
sunt. Et laudent te, et glori-
ficent in saecula.

Glória Patri, et Filio, et
Spirítui Sancto. Et laudá-
bili, et glorióso in saecula.

Sicut erat in princípío, et
nunc, et semper: et in sae-
cula saeculórum. Amen. Et
laudábili, et glorióso in sae-
cula.

Benedictus es, Dómine
Deus patrum nostrórum. Et
laudábilis, et gloriósus in
saecula.

Orátio. Deus, qui tribus
púeris mitigásti flam-
mas ignium: concéde pro-
ptius; ut nos fámulos tuos
non exúrat flamma vitió-
rum. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli
Apóstoli ad Thessalonicén-
ses. (II. 2, 1-8.)

Fratres: Rogámus vos per
advéntum Dómini no-
stri Jesu Christi, et nostrae
congregatiónis in ipsum: ut
non cito moveámini a vestro
sensu, neque terreámini, ne-
que per spíritum, neque per
sermómem, neque per epi-
stolam tamquam per nos

lag tőlünk küldött levél, mintha az Úr napja már közel volna. Senki se ámitson el titeket bármiképpen, mert előbb jönnie kell az elszakadásnak és meg kell jellenie a bűn emberének, a kárhozat fiának, aki ellenszegül és föléje emeli magát mindannak, amit Istennek, avagy isteni tiszteletre méltónak mondunk, úgyannyira, hogy az Isten templomába ül és úgy mutatja magát, mintha az Isten volna. Nem emlékeztek rá, hogy mikor még nálatok voltam, ezt megmondottam nektek? És most tudjátok, mi tartóztatja, míg meg nem jelenik majd a maga idejében. A gonoszság titka ugyanis már munkálkodik, csakhogy annak, aki most még tartóztatja

az útból el kell távollittatnia. És akkor majd megjelenik az a gonosz, akit az Úr Jézus elpusztít majd szájának lehellelével és megsemmisít eljövételének fényességével.

Böjti ének. (Zs. 79, 2-3.)
Figyelmezz, Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezérel. *Ÿ*. Ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efráim, Benjámín és Mánásze előtt. *Ÿ*. Gerjeszd fel, Uram erődöt, és jöjj szabadíts meg minket.

A szent evangélium : Anno quintodécimo, 96. 1.

Felajánlásra. (Zak. 9, 9.)
Felette örvendezzél Sion leánya! Ujjongj Jeruzsálem leánya! Ime, bevonul Királyod, igaz ó és megszabadít.

missam, quasi instet dies Dómini. Ne quis vos seducat ullo modo: quóniam nisi vernerit discéssio primum, et revelátus fuerit homo peccáti, filius perditiónis, qui adversátur, et extóllitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod cólitur, ita ut in templo Dei sédeat osténdens se tamquam sit Deus. Non retinétis, quod cum adhuc essem apud vos, haec dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ut revelétur in suo tēpore. Nam mysterium jam operátur iniquitátis: tantum ut qui tenet nunc, tēneat, donec de médio fiat. Et tunc revelábitur ille iniquus, quem Dóminus Jesus interficiet spiritu oris sui, et déstruet illustratióne advéntus sui.

Tractus. (Ps. 79, 2-3.)
Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. *Ÿ*. Qui sedes super Chérubim, appáre coram Ephraim, Bénjamine, et Manásse. *Ÿ*. Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut salvos fácias nos.

Offertorium. (Zach. 9, 9.)
Exsúltasatis, filia Sion, praedica, filia Jerúsalem: ecce rex tuus venit tibi sanctus, et Salvátor.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve ez áldozati ajándékokra, hogy mind áldozatkészségünknek, mind örök üdvösségünknek hasznára váljanak. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 18, 6-7.)
Mint a hős, ujjongva indul neki útjának: az ég egyik szélén kel föl, és útja annak másik széléig jut el.

Áldozás utáni imádság.
Engedd, kérünk, Urunk Istenünk, hogy e szentséges misztériumok, melyeket megváltásunk megerősítésére rendeltél, mind a jelenben, mind a jövőben javunkra váljanak. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Ádvent negyedik vasárnapja.

(Stációs-templom: a tizenkét apostol bazillikája.)

Az ádventi bizonyosság vasárnapja. Már az előző vasárnap liturgiájában az öröm hangja csendült fel az Egyház ajkán. Ma a várakozást nyugodttá teszi annak a nagy ténynek a tudata és a belőle fakadó bizonyosság, hogy Krisztus eljött. Ezt hirdeti a szentlecke, de ugyancsak ennek a ténynek a következményére mutat rá az evangélium. A tényekkel ugyanis számolnunk kell. Krisztus eljött és itt él köztünk. Ha ezzel a ténnyel nem számolunk, most önként, kénytelenek leszünk meghajolni előtte, mikor majd eljön másodszer «ítélni eleveneket és holtakat». Ezért csak egy logikus következtetést vonhatunk le: azt, amit az Egyház is hirdet a mai szentmisében Keresztelő Szent János szája által: «Készítsétek el az Úr útját». Itt a legfőbb ideje karácsonyi gyónásunk elvégzésére, hogy tiszta szívvel fogadhassuk Üdvözítőnket. Egész ádvent alatt sokszor gondol továbbá az Egyház a boldog-

Secreta. Sacrificiis praesentibus, quaesumus, Dómine, placátus inténde: ut et devotióni nostrae proficiant, et salutí. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 18, 6-7.)
Exsultávit ut gigas ad curréndam viam: a summo caelo egressio ejus, et occúrsum ejus usque ad summum ejus.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, Deus noster: ut sacrosáncta mystéria, quae pro reparatióni nostrae munímine contulísti; et praesens nobis remédium esse fácias, et futúrum Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

ságos Szent Szűzre. A mai szentmise énekei szintén öt magasztalják, aki által az Ige testet öltöhetett.

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Marmatozzatok egek onnan felülről és csepegjék a felhők az igazat: nyílják meg a föld és teremje a Szabadítót. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét beszél az egek, és keze művét hirdeti az égbolt. *Ű. Dicsőség...*

Könyörgés. Kelj fel, kérünk, Urunk, hatalmaddal és nagy erőddel sietve jöjj segítségünkre, hogy kegyelmed segítségével által megbocsátó irgalmad siettesse azt, amit bűneink visszatartanak: Ki élsz és uralkodol.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69.1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 1-5.)

Testvérek! Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálót, és Isten titkainak sáfárait. Itt már megkívántatik a sáfároktól, hogy kiki hűségesnek találtsassék. Nekem azonban legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet, vagy emberi nap, sőt magam sem ítélem meg magamat. Semmiben sem érzem ugyan magamat bűnösnek, de azért még nem vagyok igazolva; aki pedig megítél engem, az Úr az. Tehát ne mondjatok ítéletet idő előtt, míg el nem jő

Introitus. (Isaí. 45, 8.)

Roráte, caeli, désuper et nubes pluant justum: aperiátur terra, et gérminet Salvatórem. (Ps. 18, 2.) Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúnciat firmamentum. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, potentiam tuam, et veni: et magna nobis virtúte succurre; ut per auxiliúum grátiae tuae, quod nostra peccáta praepédiunt, indulgéntia tuae propitiatiónis accéleret: Qui vivis.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 4, 1-5.)

Fratres: Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatóres mysteriórum Dei. Hic jam quaeritur inter dispensatóres, ut fidélis quis inveniátur. Mihi autem pro mínimo est, ut a vobis júdicer, aut ab humano die: sed neque me ipsum júdico. Nihil enim mihi cóncius sum: sed non in hoc justificátus sum: qui autem júdicat me, Dóminus est. Itaque nolíte ante tempus júdicáre, quoadúsque véniat Dóminus: qui et illuminábit abscondíta tenebrárum, et manifestábit consí-

az Úr, ki a sötétség titkait is megvilágítja, és a szívek szándékait is nyilvánosságra hozza, és akkor dicsérete leszen kinek-kinek az Istentől.

Átmenetre. (Zs. 144, 18 és 21.) Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják: mindazokhoz, kik őt őszintén segítségül hívják. *℣.* Hirdesse szájam az Úr dicséretét és minden élő áldja szent nevét.

Alleluja, alleluja. *℣.* Jöjj, Uram, és ne késs, oldd le népedről, Izraelről bűneinek rabláncát. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (3, 1-6.)

Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Pontius Pilátus helytartója vala Judeának, és Heródes negyedes fejedelme Galileának, Fülöp az ő testvére pedig negyedes fejedelme Itureának és Trachonitis tartománynak, és Lizaniás negyedes fejedelme Abilínának, Annás és Kaifás főpapok alatt, lőn az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztaban. És elméne a Jordán egész környékére, hirdetvén a bűnbánat kereszttségét a bűnök bocsánatára, amint írva vagyon Izaiás próféta beszédeinek könyvében: A pusztaban kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit. Min-

lia córdium: et tunc laus erit unicuique a Deo.

Graduale. (Ps. 144, 18 et 21.) Prope est Dóminus ómnibus invocántibus eum: ómnibus qui invocant eum in veritate. *℣.* Laudem Dómini loquétur os meum: et benedícat omnis caro nomen sanctum ejus.

Allelúja, allelúja. *℣.* Veni Dómine, et noli tardáre: reláxa facinora plebis tuae Israel. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (3, 1-6.)

Anno quintodécimo imperii Tibérii Caesaris, procurante Póntio Piláto Judaeam, tetrárcha autem Galilaeae Heróde, Philippo autem fratre ejus tetrárcha Ituraeae, et Trachonítidis regiónis, et Lysánia Abilínae tetrárcha, sub principibus sacerdotum Anna et Cáipha: factum est verbum Dómini super Joánnem, Zachariae filium, in deserto. Et venit in omnem regiónem Jordánis, praedicans baptismum poeniténtiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermónum Isaiae prophetae: Vox clamántis in deserto: Paráte viam Dómini: rectas fácite sémitas ejus: omnis vallis implébitur: et omnis mons, et collis humiliábitur:

den völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyítottatik és a görbék egyenesekké lesznek, és a göröngyösek síma utakká; és meglátja minden test az

et erunt prava in directa, et áspera in vias planas: et vidébit omnis caro salutáre Dei.

Isten üdvösségét.

Felajánlásra. (Lk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.

Offertorium. (Luc. 1, 28.) Ave María, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve ezen áldozati ajándékokra, hogy mind áldozatkészségünknek, mind örök üdvösségünknek hasznára váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Sacrificiis praesentibus, quaesumus, Dómine, placátus inténde: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Izai. 7, 14.) Ime, a szűz méhében fogan, és fiút szül, és annak neve Emmanuel lesz.

Communio. (Izai. 7, 14.) Ecce Virgo concípiet, et páriet filium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel.

Áldozás utáni imádság. Adományaidat magunkhoz véve, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban való gyakori részvétel növelje bennünk megváltásunk hatását. A mi Urunk.

Postcommunio. Sumptis munéribus, quaesumus, Dómine: ut cum frequentatione mystérii, crescat nostrae salutis effectus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint advent első vasárnapján, 72. l.)

December 24: Karácsony vigiliája.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

Reményei teljes vágyakozás és derűs, könnyed vidámság jellemzi ezt a napot. Ha nem öltöznék a pap a bűnbánat lila színébe és ha nem lenne böjt, szinte azt hihetnők, hogy meg-

kezdődött karácsony szépséges ünnepe. A biztos tudat, hogy jön az Úr, örömmel tölt el, de az Egyház mégegyszer, az utolsó percben, figyelmeztetni akar, hogy készen várjuk jövetelét. Engeszteljük meg az Urat bűneinkért böjttel és az Egyház imádságával egyesített könyörgésekkel.

Bevonulásra. (Ex. 16, 6-7.)

Ma megtudjátok, hogy eljő az Úr és megszabadít minket: s reggel meglátjátok az ő dicsőségét. (Zs. 23, 1.) Az Úr é a föld s ami azt betölti, a földkerekség, és minden lakója. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki minket megváltásunk évenkénti várásával megörvendeztetsz, add, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel veszünk, mint jövendő bírót is nyugodtan szemlélhessük; a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled.

(Ma nincs több könyörgés.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (1. 1-6.)

Pál, Jézus Krisztusnak szolgálója, meghívott apostol, aki kiválasztatott az Isten evangéliumára — amelyet az Isten előre megígért a szentiratokban prófétái által Fiáról, — aki a testet tekintve Dávid nemzetségéből született, de megtétezt az Isten hatalomban levő Fiának a szentség Lelke szerint a halottaiból való feltámadás által — Jézus Krisztusról, a mi Urunkról; aki által kapunk kegyelmet és apostoli

Introitus. (Exodi 16, 6 et 7.)

Módie sclétis, quia veniet Dóminus, et salvabit nos: et mane videbitis glóriam ejus. (Ps. 23, 1.) Dómini est terra, et plenitúdo ejus: orbis terrarum, et universi, qui hábitant in eo. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos redemptionis nostrae ánnua exspectatione laetificas: praesta; ut Unigénitum tuum, quem Redemptórem laeti suscipimus, veniéntem quoque júdicem secúri videámus, Dóminum nostrum Jesum Christum Fíllum tuum: Qui tecum.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános.

(1, 1-6.)

Paulus, servus Jesu Christi, vocátus Apóstolus, segregátus in Evangélium Dei, quod ante promiserat per prophétas suos in Scriptúris sanctis de Fíllio suo, qui factus est ei ex sémíne David sécundum carnem: qui praedestinátus est Fílius Dei in virtúte secúndum spíritum sanctificationis ex resurrectione mortuórum Jesu Christi Dómini nostri: per quem accépimus grátiam, et apostolatúm ad obediéndum

tisztséget az összes nemzettekre nézve, hogy engedelmeskedjenek hit által az ő nevének dicsőségére, akik között vagytok ti is, Jézus Krisztusnak meghívottjai.

Átvonulásra. (Ex. 16, 6-7.) Ma megtudjátok, hogy eljő az Úr és megszabadít minket s reggel meglátjátok dicsőségét. *Ű.* (Zs. 79, 2-3.) Figyelmezz Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezérel: ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efraim, Benjamin és Manassze előtt.

(Az Alleluját csak akkor mondjuk, ha e nap vasárnapra esik.)

Alleluja, alleluja *Ű.* A holnapi napon eltöröltetik a föld gonoszsága; és fölötünk a világ Megváltója fog uralkodni. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Máté szerint. (1, 18-21.)

Mikor el volt jegyezve Jézus anyja, Mária Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani. Amint pedig ezen gondolkozott, íme az Úr angyala megjelenék neki ál-mában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát; mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagy. És flat fog szülni, kit Jézus-

fidei in ómnibus géntibus pro nómine ejus, in quibus estis et vos vocáti Jesu Christi Dómini nostri.

Graduale. (Exod. 16, 6 et 7.) Hódie sciétis, quia véniet Dóminus, et salvábit nos: et mane vidébitis glóriam ejus *Ű.* (Ps. 79, 2-3.) Qui regis. Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph: qui sedes super Chérubim, appáre coram Ephraim, Bénjamin, et Manásse.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Crástina die delébitur iniquitas terrae: et regnábit super nos Salvátor mundi. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangelii** secúndum Mattheum. (1, 18-21.)

Cum esset desponsáta mater Jesu María Joseph, ántequam convenirent, invénta est in útero habens de Spíritu Sancto. Joseph autem vir ejus, cum esset justus, et nollet eam tradúcere, voluit occúlte dímittere eam. Haec autem ec cogítante, ecce Angelus Dómini appáruit in somnis ei, dicens: Joseph, filli David, noli timére accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spíritu Sancto est. Páriet autem filium, et vocábis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum

nak fogsz nevezni, mert ő szabadtja meg népét bűneitől. | fáciat pópulum suum a pec-
cátis eórum.

(Ha e nap vasárnapra esik, akkor Credo is van.)

Felajánlásra. (Zs. 23, 7.)
Tárujlatok fel, hatalmas kapuk: tárujlatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya.

Offertorium. (Ps. 23, 7.)
Tóllite portas, príncipes, vestras: et elevámini portae aeternáles, et introíbit Rex glóriiae.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten: hogy amint Fiad imálandó születésnapjára előkészülünk, úgy az ő örök ajándékait is örömmel fogadjuk: Ki veled.

Secreta. Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sicut adoránda Fílii tui natalícia praevensimus, sic ejus múnera capiámus sempitérna gaudéntes: Qui tecum.

**Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a kö-
zös, 568. l.**

Áldozásra. (Iz. 40, 5.)
Megnyilvánul majd az Úr dicsősége és meglátja minden test a mi üdvözítő Istenünket.

Communio. (Isaí. 40, 5.)
Revelábitur glória Dómini: et vidébit omnis caro salutáre Dei nostri.

Áldozás utáni imádság.
Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy egyszülött Fiadnak, ki e mennyei misztériumban ételünk és italunk, születéséről megemlékezve felújuljunk: Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine: unigéniti Fílii tui recensíta nativitáte respiráre; cujus caelésti mystério páscimur et potámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.





A megtestesülés ünnepkörének főünnepei.

KARÁCSONY ÜNNEPE.

Talán minden ember legkedvesebb ünnepe a Karácsony, még pedig azért, mert Karácsony a gyermek és család ünnepe. Ma talán az egyetlen ünnep, mely mutatja, hogy mit tud adni a liturgikus év a polgári évnek, ha a liturgia szelleme átjárja. Nem is lehet igazán katolikus ember, aki ma ne örülne az Egyházzal együtt. «Krisztus Jézus született, örvendezzünk.» — Liturgikus szempontból az Ige megtestesülésének ünnepe két nagy ünnepet foglal magában: Karácsonyt és Vízkeresztet. Ez a liturgikus idő a következő érzelmeket akarja felkelteni bennünk: 1. az emberiség határtalan örömet megváltásának hajnalán; 2. mély-séges imádást, mert a betlehemi gyermek Isten; 3. és a gyermek Jézus anyja iránt tisztelő csodálatot.

Az egész liturgián az ünnepen érzett öröm hangulata vonul végig. Meglátszik már az a külsőben is. 1. Az egyházi szín az ünnepek alatt a fehér. 2. A templomban újra szól az orgona. 3. A szerpapok és alszerpapok ismét az öröm ruhájában, a dalmaticában és a tunicellában jelennek meg az oltárnál. 4. A szent-misében újra felhangzik a Glória, a legmegfelelőbb imádság karácsonyra.

A karácsonyi liturgiának sajátossága a *három mise*. Ennek keletkezését Jeruzsálemre lehet visszavezetni. Az ottani őskeresztény hitközség éjjel is tartott egy istentiszteletet a betlehemi barlangban, ahol az Ige testté lett. Hazafelé menet hajnalban is egyet a város szélén levő feltámadás templomában. Végül magán e napon a jeruzsálemi főtemplomban is volt ünnepélyes istentisztelet. Ezt vették példaképpül Rómában is a Karácsony meg-

ünneplésére. Éjjelkor a nagyobb Mária-templomban gyűltek össze, mert itt őrzik ma is a jászol néhány darabkáját és így ez volt a betlehemi barlang a rómaiak számára. A második mise hajnalban a görög udvari templomban, Szent Anasztázia templomában volt, mert anastasis: feltámadás. Végül a harmadik misét egykor a főtemplomban, a Szent Péter templomában mondták, ma ismét a Mária-templom a stációs-templom.

A karácsony három misés ünnepét az első három század nem ismerte. Rómában a IV. század derekán vezették be az Úr születésnapjának megünneplését. Keleten január 6-ika volt ennek az ünnepe. Egyes helyeken ismét más napon tartották, mert a leggondosabb kutatás ellenére sem lehet megállapítani, hogy pontosan mely napon született az Ödvöztető.

Hogy miért éppen december 25-ét fogadta el az Egyház, ennek külső oka van. A pogány rómalak között nagyon elterjedt a IV. században általános volt a nap kultusza. Minthogy a tél napforduló alkalmával, mely az antik számítás szerint dec. 25-én volt, a legrövidebb a nap, látszat szerint a napot legyőzte a sötétség. De csakhamar hosszabbodni kezd a nap; ezért megünnepezték a «sol invictus», a legyőzhetetlen nap születését. Az Egyház, hogy a pogány szokást ellensúlyozza, erre az alkalomra tette a világ világosságának az igazság Napjának, az Úr Jézus Krisztus születésének megünneplését.

(Mikor ezt a történelmi fejlődést elfelejtették, akkor jelképesen kezdték magyarázni ezt a három misét, hogy ez jelentené Krisztus Urunk hármasság születését. Az éjjeli mise jelképezné Krisztus test szerinti való születését, Betlehemben szegénységben és gyöngeségben. A hajnali jelentené a lelki születését az emberi lélekben, a kegyelem megvilágosítása által. Végül az ünnepi mise Krisztus örök születését ünnepezné az Atyától, hatalomban és ragyogásban. — Maguk a liturgikus szövegek nem tudnak erről a jelképes magyarázatról. A három misét ezzel szemben teljesen átszövi a fény, a világosság szimbolizmusa, mert az «igazi nap», az Úr Jézus születésnapját ünnepli.)

Karácsony a gyermekek és a családi otthonok igazi ünnepe. Ezért a legkedvesebb minden ember előtt. És ezért vették körül sok szép szokással. Kettőre kell azonban vigyáznunk: először, hogy ami igazán szép és helyes szokás volt, azt ne engedjük elpusztulni; másodsor, hogy a megmaradt szokásokat ne engedjük elpogányosodni, katolikus tartalmától elszakadni. Ilyen szokások: a) *A betlehemi jászol felállítás.* A hívő lélek testi szemével is látni szeretne volna a szent éjtszaka eseményeit. Az első betlehemi jászolt Asszisi Szent Ferenc állította fel 1223-ban és ez a szokás csakhamar elterjedt. Mily szép lenne, ha ma is minden családban lenne ilyen kis Betlehem és mindenki minden reggel vinne valami kis ajándékot a kis Jézuskának. b) *A karácsonyfa* egészen újabbkori szokás. A múlt században Észak-Németországból terjedt el. De nagyon kedves és a karácsony hangulatába illő szokás. A gyertyáktól ragyogó, édességekkel megrakott örökzöld fenyő szép jelképe Krisztusnak, aki a világosságunk lett és

kegyelmének édességével eláraszt. A karácsonyfa tehát semmi kapcsolatban nincs sem a pogány germánok szokásával, sem pedig Luther Mártonnal. c) *A betlehemi-játék*. A régi misztériumnak a maradványa, de sok népies elem vegyült bele. Tisztítsuk meg ezektől és ahol csak lehet, újítsuk fel.

Há megkapja lelkünket Karácsony varázsa és szeretnők, hogy életünk minden napja oly vonzó és kedves legyen, mint karácsonyeste, ne feledkezzünk meg arról, hogy mi teszi oly bűvös-bájossá a szent karácsony estét. Kettő: az egyik, hogy három mise van, tehát háromszor annyit gondolunk Istenre, mint máskor; a másik, hogy egy estére meg tudunk feledkezni énes magunkról és másoknak iparkodunk örömet szerezni. Tegyük meg ezt máskor is: gondoljunk háromszor annyit Istenre, feledkezzünk meg önző énünkről, törődjünk mások boldogságával és mindig karácsonyi hangulat lesz lelkünkben.

Az éjféλι mise.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

Az éjféλι misét tekinthetjük az Egyházban még egyedül megmaradt vigiliának. A pásztorok a betlehemi mezőkön virrasztanak. Egyszerre csodálatos fény veszi körül őket és angyal-szózat hirdeti nekik Krisztus születését. Ez a fény Krisztus szimbóluma. A világ is a bűn sötétségében volt, mikor ez az «isten fény» eljött az emberekhez. És a szent éjjelen évenként újra megjelenik ez a fény, hogy ami a bűn sötétségéből még megmaradt a szívekben, azt kikergesse onnan. Az éjfélikor ragyogóan kivilágított templomnak a fénye körülvesz minket, mint egykor a pásztorokat és lelkünkre hull ez a fény, mely számunkra nem más a szentlecke szaval szerint, mint Isten kegyelme. Mindez a liturgiában misztérium, — azaz titkos, — de jelenlevő szentségi valóság számunkra. A szentmisében újra megszületik az Úr és mi tanúi vagyunk. Adjuk át neki magunkat, hogy szent csereként kapjuk Őt. Krisztus megszületik bennünk — kegyelmével; és mi újrászületünk Krisztusban — mint Isten gyermekei.

Bevonulásra. (Zs. 2, 7.)

Szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzetelek én téged. (Zs. 2, 1.) Miért dühöngenek a nemzetek, terveznek céltalan dolgokat a népek? *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki e szent éjtszakát az igaz világosság fényességével ra-

Introitus. (Ps. 2, 7.)

Dominus dixit ad me: Filius meus es tu ego hodie genui te (Ps. ibid., 1.) Quare fremuerunt gentes: et pópuli meditati sunt inania? *V.* Glória Patri.

Oratio. Deus, qui hanc sacratissimam noctem veri lúminis fecisti illustra-

gyógóvá titted, add meg, kérünk, hogy amint a vilá-gosság misztériumát szem-léljük mostan — a földön, úgy — annak örömeit is megízlelhessük a mennyben: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apos-tolnak Tituszhoz írt levelé-ből. (2, 11-15.)

Kedvesem: Megjelent Üd-vözítő Istenünk ke-gyelme minden embernek s arra oktat minket, hogy tagadjuk meg az istentelen-séget s a világi vágyakat, s éljünk józanul, igazán és jámborul e világon, várva a boldog reménységet, s a nagy Isten és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének eljövételét, ki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszság-tól, s jócselekedetekre igyek-vő, tulajdon népévé tisztít-son. Ezt beszéld, erre buz-díts Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 109, 3, 1.) Tied lesz az uralom hatalmadnak napján a szent-tek fényességében; a méh-ből a hajnalcsillag előtt nem-zettelek én téged. *℣.* Szólt az Úr az én Uramnak: ülj le jobbam felől: míg én ellenségeidet lábad zsámo-lyává teszem.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Zs. 2, 7.) Szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nem-zettelek én téged. Alleluja!

tióne claréscere: da, quae-sumus; ut, cujus lucis my-stéria in terra cognóvimus, ejus quoque gáudiis in caelo perfruámur: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Titum. (2, 11-15.)

Caríssime: Appáruit grá-tia Dei Salvatóris no-stri ómnibus hominibus, erú-diens nos, ut abnegátes impi-etátém, et saeculária des-idéria, sóbrie, et juste, et pie vivámus in hoc saeculo, exspectántes beátam spem, et advéntum glóriae magni Dei et Salvatóris nostri Jesu Christi: qui dedit semetíp-sum pro nobis: ut nos redí-meret ab omni iniquitáte, et mundáret sibi pópulum ac-ceptábilem, sectatórem bó-nórum óperum. Haec ló-quare, et exhortáre: in Christo Jesu Dómino no-stro.

Graduale. (Ps. 109, 3 et 1). Tecum principium in die virtútis tuae: in splendóri-bus sanctorum, ex útero ante lucíferum génui te. *℣.* Dixit Dóminus Dómino meo: Sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos, scabéllum pedum tuorum.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 2, 7.) Dóminus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hódie génui te. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.
(2, 1-14.)

Az időben: Rendelet méne aki Augusztus császártól, hogy irassék össze az egész földkerekség. Ez az első összeírás történt, mikor Szíriát Cirinusz kormányozta. És mennek vala mindennek, hogy összeírassanak, kiki a maga városába. Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából, Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hivatik, mivelhogy Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeírassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát, és bepólyáza őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson. És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyáztván és őrt állván az éjtszakában nyájuk felett. Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük, és az Isten fényessége körülragyogá őket, és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: Ne féljetek, mert ime nagy örömet hirdetek nektek, mely léssen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Údvözlő, ki az Úr Krisztus Dávid városában. És ez nektek a jel:

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. (2, 1-14.)

In illo tempore: Exiit editum a Caesaro Augusto, ut describeretur universus orbis. Haec descriptio prima facta est a praeside Syriae Cyrino: et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem et Joseph a Galilaea de civitate Nazareth, in Judaeam in civitatem David, quae vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo et familia David, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. Factum est autem, cum essent ibi, implenti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio: quia non erat eis locus in diversorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigiliis noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum: Inveniētis infantem pannis involutum, et positum in praesepio. Et

találni fogtok egy kisedet, pólyákba takarva és jászolba fektetve. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent, mondván: Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön a

Felajánlásra. (Zs. 95, 11 és 13.) Örvendjenek az egek, ujjongjon a föld az Úr előtt, hogy eljő.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, a mai ünnepen felajánlott áldozati ajándékot, hogy bőséges kegyelmeddel e szent-séges csere által hasonlóká lehessünk ahhoz, akiben a lényünk veled egyesült: Ki veled.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zs. 109, 3.) A szentek fényességében, a méhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek én téged.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy mi, akik a mi Urunk Jézus Krisztus születését e misztériumban örvendezve megünnepeljük, méltó életünk által a vele való együttlétet kiérdemelhessük: Ki veled.

súbító facta est cum Angelo multitúdo milítiae caeléstis, laudantium Deum, et dicentium: Glória in altíssimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntátis.

jóakarató embernek.

Offertorium. (Ps. 95, 11 et 13.) Laetentur caeli, et exsultet terra ante faciém Dómini: quóniam venit.

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, quaesumus, hodiérnae festivitátis oblátio: ut, tua grátia largiénte, per haec sacrosáncta commercia, in illius inveniámur forma, in quo tecum est nostra substántia: Qui tecum vivit et regnat.

Communio. (Ps. 109, 3.) In splendoribus sanctorum, ex útero ante luciferum genui te.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, qui Nativitátem Dómini nostri Jesu Christi mystériis nos frequentáre gaudémus; dignis conversatió nibus ad ejus mereámur pervenire consórtium: Qui tecum vivit et regnat.

Hajnali mise.

(Stációs-templom: Szent Anasztázia bazillikája.)

A hajnali misét a pásztorok miséjének is nevezik, mert az evangélium elmondja, hogy az angyal szavára mint feleltek tettel a pásztorok, mint siettek azonnal a kis Jézus imáadására. Van-e

bennünk hasonló készség? — A szentmise szövege Jézusnak mind a három születésére figyelmeztet: az énekek az örök születésre, az evangélium az időben való születésre, az imádság és a szentlecke a lelkünkben való kegyelmi születésre. Megemlékezünk még a szentmisében Anasztázia vértanuról, akinek temploma Rómában a mai stáclós-templom, mert ezen a napon szentvedett vértanuhalált. — A második mise a feltámadás órájában hajnalban van. A nap felkelőben, hogy ragyogó fényével mindent elárasszon. A fölséges felkelő nap Krisztusnak új, ragyogó jelképe. Az ő felkeltével új korszak, természetfölötti korszak kezdődik az emberiség történelmében. Ennek fényét magasztalják az Egyház énekei a szentmisében és az imádság azt kéri, hogy Krisztus legyen a mi földi életünk fénye.

Bevonulásra. (Iz. 9, 2 és 6.)

Milágosság ragyog ma felettünk, mert Urunk megszületett: és az ő neve lesz: Csodálatos, Isten, a béke Királya, az örökkévalóság Atyja: és országának vége nem lesz. (Zs. 92, 1.) Királyné lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, nekünk, akik a te Igéd megtestesülésének új fényében élünk, hogy tettünkben az sugározzék vissza, ami a hit által lelkünkben tündökölt. Ugyanazon a mi Urunk.

Introitus. (Isai. 9, 2 et 6.)

Lux fulgēbit hodie super nos: quia natus est nobis Dōminus: et vocābitur Admirābilis, Deus, Princeps pacis, Pater futūri saeculi: cuius regni non erit finis. (Ps. 92, 1.) Dōminus regnāvit, decōrem indūtus est: indūtus est Dōminus fortitudinem, et praecinxit se. *Ű.* Glória Patri.

Oratio. Da nobis, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui nova incarnati Verbi tui luce perfundimur; hoc in nostro resplēdeat opere, quod per fidem fulget in mente. Per eūdem Dōminum nostrum.

2. könyörgés: megemlékezés Szt. Anasztáziáról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy vértanudnak, Szent Anasztáziának ünnepét ülve, közbenjárásának hatását is érezhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beatae Anastasiae Martyris tuae solēnnia cōlimus; ejus apud te patrocīnia sentiāmus. Per Dōminum nostrum Jesum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Tituszhoz írt leveléből. (3, 4-7.)

Kedvesem: Mikor Üdvözítő Istenünk jósága s emberszeretete megjelent, megmentett minket, nem az igazságnak azon cselekedeteiért, melyeket véghezvitünk, hanem az ő irgalmasága folytán, és pedig a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által, kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örökösivé legyünk az örök életnek: Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Atvonulásra. (Zs. 117, 26, 27, 23.) Áldott, ki az Úr nevében jön: Isten az Úr, derítsen fel minket. *Ÿ*. Az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza. Szent Lukács szerint. (2, 15-20.)

Az időben: Így szólának egymáshoz a pásztorok: Menjünk át Betlehembe, és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet. Lát-

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Titum. (3, 4-7).

Carissime: Apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei: non ex operibus justitiae, quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abunde per Jesum Christum Salvatorem nostrum: ut justificati gratia ipsius, heredes simus secundum spem vitae aeternae: in Christo Jesu Domino nostro.

Graduale. (Ps. 117, 26, 27 et 23.) Benedictus qui venit in nomine Domini: Deus Dominus; et illuxit nobis. *Ÿ*. A Domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Ps. 92, 1.) Dominus regnavit, decorem induit: induit Dominus fortitudinem, et praecinxit se virtute. Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. (2, 15-20.)

In illo tempore: Pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes: et invenerunt Mariam, et Joseph, et infantem positum in prae-

ván pedig ezeket, elhíresztelék a beszédet, melyet nekik e gyermek felől mondotak vala. És mind, akik hallották, csodálkoznak azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik. Mária pedig megjegyzé vala mindeme dolgokat, szívében forgatván. És visszatérének a pásztorok, magasztalván és dicsérvén az Istent mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy ahogy megmondott vala nekik.

Felajánlásra. (Zs. 92, 1-2.) Megerősítette Isten a föld kerekességét, hogy ne ingadozzék: trónod kezdet óta szilárd, öröktől fogva vagyte.

Csendes imádság. Áldozati ajándékaink, kérünk, Urunk, legyenek méltók mai születésed misztériumaihoz és áraszsanak ránk állandóan békét, hogy valamint az, aki embernek születve Istenként is ragyog, úgy ezek a földi adományok isteni viszontadományokat eszközöljenek ki nekünk. Ugyanazon a mi Urunk.

2. csendes imádság: Szent Anasztáziáról:

Fogadd, kérünk Urunk, e méltó módon felajánlott áldozati ajándékokat és engedd, hogy Szent Anasztázia vértanud közbenjárása által üdvünk segítő eszközeivé váljanak. A mi Urunk.

sépio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de púero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: et de his, quae dicta erant a pastóribus ad ipsos. Maria autem conservabat ómnia verba haec, cónferens in corde suo. Et reversi sunt pastóres glorificántes, et laudántes Deum in ómnibus, quae audierant, et viderant, sicut dictum est ad illos.

Offertorium. (Ps. 92, 1-2.) Deus firmávit orbem terrae, qui non commovébitur: paráta sedes tua, Deus, ex tunc, a saeculo tu es.

Secreta. Múnera nostra, quaesumus, Dómine, Nativitátis hodiérnae mystériis apta provéniant, et pacem nobis semper infúndant: ut, sicut homo géntus idem refúlsit et Deus, sic nobis haec terréna substántia cónferat, quod divinum est. Per eúndem Dóminum Jesum Christum, Fílium tuum.

Accipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter obláta: et beátae Anasztásiae Mártýris tuae suffragántibus méritis, ad nostrae salutis auxílium proveníre concéde. Per Dóminum Jesum Christum.

Áldozásra. (Zak. 9, 9.)
Felette örvendezzél Sion leánya, ujjongj Jeruzsálem leánya: Ime bevonul királyod, igaz ő és megszabadítja a világot.

Áldozás utáni imádság. E szentségben való újra megszületése által újítson meg minket, Urunk, az, akinek egyszer történt születése az emberiség régi állapotát megszüntette. Ugyanazon a mi Urunk.

2. áldozás utáni imádság: Szent Anasztáziáról:

Betöltötted, Urunk, családodat szent ajándékkal: erősíts is meg, kérünk, minket annak közbenjárására mindenkor, kinek ünnepeét üljük. A mi Urunk.

Communio. (Zach. 9, 9.)
Exsulta filia Sion, lauda filia Jerúsalem: ecce rex tuus venit sanctus, et salvator mundi.

Postcommunio. Huius nos Dómine, sacraménti semper nóvitas natális instáuret: cujus Nativitas singuláris humánam réppulit vetustátem. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Satiásti, Dómine, familiam tuam munéribus sacris: ejus quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Ünnepi mise.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

Teljes fényben ragyog Karácsony napja, azért az Egyház is teljes fényben állítja elének a ma született gyermeket, akiről fennen hirdeti az egész mise, hogy Isten egyszülött Fia, az örök Ige, aki előtt hódol az egész világ, még a messze idegen és pogány bölcsek is. Az Introitusban ujjongó örömet fejezi ki az Egyház, hogy eljött Isten nagy végzésének hirdetője, ki megvalósítja majd a Szentháromság fontos tervét. A szentlecke arra int, hogy ne felejtjük el, hogy aki a jászolban fekszik, az igaz Isten. Erre figyelmeztet az Egyház Szent Pál szavaival, aki egyúttal megmondja a Fiúisten megtestesülésének a célját is, hogy visszavezesse a világot alkotó Urához. Az evangéliumkor a mindennapos szentmise utolsó evangéliumára olvasott részletet ma itt alkalmazza az Egyház, mert ez ünnepélyesen összefoglalja Krisztus hármas születését. Szól először az öröktől való születéséről: Kezdetben vala az Ige. Azután megemlékezik az időben való születéséről: És az Ige testté lón. Végül int arra, hogy kegyelem által lelkünkben is megszületik az Úr és mi is: Isten fia lehetünk.

A harmadik mise valamikor a világegyházat, hatalmat jelképező Szent Péter templomban volt, mert a liturgia elsősorban nem a betlehemi kisdédet ünnepli, aki tehetetlenül gúgyög bölcsejében, hanem a kisdédben a világ Urát köszönti, kinek vállán

a hatalom, Isten egyszülött Fiát, ki előtt az egész világ hódolni tartozik és akiben való hit Isten gyermekeivé tesz minket.

Bevonulásra. (Iz. 9, 6.)

Gyermekek születik nekünk, és Fiú adatik nekünk, a fejedelemség az ő vállára kerül, és leszen az ő neve: a nagy határozat angyala. (Zs. 97, 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodás dolgokat cselekedett. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyszülöttednek a testben való új születése szabadítson fel minket, kik a bűn igája alatt régi rabszolgaságban élünk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (1, 1-12.)

Sok rendben és sokféle módon szólván hajdan Isten az atyákhoz a próféták által, legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk, kit mindenek örökösévé rendelt, ki által a világokat is teremtette, ki mivel az ő dicsőségének fénye és lényegének képmása, és mindent fenntart hatalmának igéjével, miután a bűnöktől megtisztulást szerzett, a Fölség jobbán ül a magasságban annyival kiválóbb lévén az angyaloknál, amennyivel különb nevet örökölt azoknál. Mert melyik angyalnak mondotta valaha: Fiam vagy te, én ma nemzetelek

Introitus. (Isaí. 9, 6.)

Puer natus est nobis, et filius datus est nobis: cujus imperium super humerum ejus: et vocabitur nomen ejus, magni consilii Angelus. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino canticum novum, quia mirabilia fecit. *V.* Glória Patri.

Orátio. Concéde, quae sumus, omnipotens Deus: ut nos Unigéniti tui nova per carnem Nativitas liberet; quos sub peccati jugo vetusta sérvitus tenet. Per eúndem Dóminum nostrum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (1, 1-12).

Multifariam, multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: novissime diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et saecula: qui cum sit splendor glóriae, et figura substantiae ejus, portansque ómnia verbo virtutis suae, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram majestatis in excelsis: tanto melior Angelis effectus, quanto differentius prae illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hódie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem,

téged? És ismét : Én Atyja leszek neki, és ő nekem fiam leszen? És midőn ismét bevezeti elsőszülöttét a föld kerekiségére, így szól : És imádják őt Istennek összes angyalai. És az angyalokat illetőleg ugyanígy szól : Aki angyalait szelekké teszi, és szolgálait tűzlánggá. Fiához pedig : A te trónod, ó, Isten, örökön örökké való; igazság jogara a te országod jogara. Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonosztságot; azért kent föl téged az Isten, a te Istened a vidámság olajával társaid fölött. És : Kezdetben te, Uram, megalapítottad a földet, és kezdednek művei az egek. Ezek elmúlnak, te pedig megmaradsz; és mind, miként a ruha, elavulnak, és miként az öltözetet, változtatod azokat, és elváltoznak; te pedig ugyanaz vagy, és éveid nem fogynak el.

Átvonulásra. (Zs. 97, 3, 2.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását: ujjongjatok az Istennek, országok mind. *℣.* Megismertette az Úr az ő szabadítását: megmutatta a nemzetek előtt igazságát.

Alleluja, alleluja! *℣.* Felragyogott előttünk ez a szent nap: jöjjetek népek és imádjátok az Urat, mert ma nagy világosság szállt a földre. Alleluja!

et ipse erit mihi in filium? Et cum iterum introducit primogénitum in orbem terrae, dicit: Et adorant eum omnes Angeli Dei. Et ad Angelos quidem dicit: Qui facit Angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. Ad Filium autem: Thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi: virga aequitatis, virga regni tui. Dilixisti iustitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis prae participibus tuis. Et: Tu in principio, Domine, terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt caeli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis; et omnes ut vestimentum veterascent: et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient.

Graduale. (Ps. 97, 3 et 2.) Vidérunt omnes fines terrae salutem Dei nostri: jubilante Deo omnis terra. *℣.* Notum fecit Dominus salutem suam: ante conspectum gentium revelavit iustitiam suam.

Allelúja, allelúja. *℣.* Dies sanctificatus illuxit nobis: venite gentes, et adorante Dominum: quia hodie descendit lux magna super terram. Allelúja.

A szent evangélium a mai szentmisében ugyanaz, mint a rendes utolsó evangélium. (Lásd a szentmise állandó részében, 585. l.)

Felajánlásra. (Zs. 88, 12 és 15.) Tied az ég és tied a föld: te alkottad a földkerekséget és mindent, ami rajta vagyon: igazság és jog királyi széked alapja.

Csendes imádság. Felajánlott áldozati adományainkat, Urunk, szenteld meg Egyszülötted új születése által: és minket tisztíts meg bűneink szennyétől. Ugyanazon.

Offertorium. (Psal. 88, 12 et 15.) Tui sunt caeli, et tua est terra: orbem terrarum, et plenitudinem ejus tu fundásti: justitia et judicium praepratio sedis tuae.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera, nova Unigéniti tui Nativitáte sanctifica: nosque a peccatorum nostrorum maculis emúnda. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zs. 97, 3.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy miként a világnak ma született Megváltója, a mi Istenben való újjászületésünknek szerzője, hasonlóképpen ugyan ő legyen halhatatlanságunk osztogatója is: Ki veled.

Communio. (Ps. 97, 3.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei nostri.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut natus hódie Salvátor mundi, sicut divinae nobis generatiónis est auctor; ita et immortalitatis sit ipse largitor: Qui tecum vivit et regnat in unitate.

Mivel az utolsó evangéliumra rendelt állandó részletet ma már hallottuk a szentmisében, azért ma egy más szakaszt olvastat fel az Egyház: hogy mint jöttek Jézus imáadására a napkeleti bölcsek. (Lásd a vízkereszt napi misében, 145. l.)

KARÁCSONY NYOLCADA.

A Karácsony nyolcada eltér más ünnepek nyolcadától, mert nem az ünnepről szólnak a misék, hanem más-más szentről. A valószínű magyarázat, hogy az első három ünnep régibb eredetű, mint maga a Karácsony. Így pl. december 26-ika valószínű, hogy Szent István vértanúságának az évfordulója. És Szent Jánost is, testvérével, Szent Jakabbal együtt már régen megünnepelték ezen a napon keleten. Később kapcsolatot kerestek ezen ünnepek és karácsony között és a nyolcad elején ünnepelt szenteket a kis Jézus kísérőinek nevezték (comites Christi). Közülük az első

kettő az őskereszténység két ideális szentjét: a vértanút és a szűzet ünnepli. Szent Bernát pedig azt mondja, hogy három vértanút ünnepel az Egyház. Az első, Szent István, vértanu volt valóságban is, meg akaratával is (*facto et voluntate*); a második, Szent János, csak akaratával, de még az olajbafőzéstől és a valódi vértanuhaláltól megóvta az Isten (*non facto, sed voluntate*). A harmadik, az aprószentek serege, valósággal vértanu volt, de akarata ellenére (*facto, sed non voluntate*).

December 26: Szent István első vértanu.

(Stációstemplom: Szent István temploma a Mons Coeliuson.)

Szent István a hét első diákonus egyike. Legelőször szenvedett vértanúságot Krisztusért, mint a szentlecke leírja. Ünnepe nem előre elgondolt terv szerint, hanem a történeti fejlődés szerint került Karácsony második napjára. De az isteni gondviselésnek tanítása rejlik ebben számunkra, mely sokszor a látszólagos véletlenekben nyilvánul meg. Mintha csak arra készítené elő, hogy Krisztus követésének útja a vértanúság útja. Vegyük fel keresztünket és legyünk készek vérünk hullásával is megmutatni a betlehemi kisded iránt való szeretetünket, akkor leszünk az ő igazi követői.

Bevonulásra. (Zs. 118, 23, 86, 23.)

Msszeültek a fejedelmek és ellenem szóltak: s a gonoszok üldöztek engem: segíts meg, Uram, Istenem, mert szolgád megismerte igazságodat. (Zs. u. a. 1.) Boldogok, akiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *V. Dicsőség.*

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy kövessük, amit tisztelünk, és így megtanuljuk ellenségeinket is szeretni, mert annak születését ünnepeljük, aki üldözőiért is tudta kérni a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiaidat: Ki veled.

Introitus. (Ps. 118, 23, 86 et 23.)

Sedérunt principes, et adversum me loquebatur: et iniqui persecuti sunt me: adjuva me, Dómine Deus meus, quia servus tuus exercebatur in tuis justificatióibus (Ps. ibid., 1). Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dómini. *V. Glória Patri.*

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, imitari quod colimus: ut discamus et inimicos diligere; quia ejus natalitia celebrámus, qui novit étiam pro persecutoribus exoráre Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

(2. könyörgés: megemlékezés karácsonyról, 111. 1.)

Az ünnep nyolcadán :

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, aki Szent István levita véreben a vértanaság első gyümölcsét megszentelted, add, hogy ő legyen a mi közbenjárónk, aki üldözödiért is könyörgött a mi Urunk Jézus Krisztusnál, Fiadnál: Ki ved él és uralkodik a Szentlélek Istennel együtt.

(2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke az Apost. Cselekedeteiből. (6, 8-10; 7, 54-59.)

Ama napokban: István, ki telve volt malaszttal és erővel, csodákat és nagy jeleket művel vala a nép között. Felléptek azonban némelyek abból a zsinagógából, melyet a libertinusokénak, a cireneiekének, az alexandriaiakénak és azokénak neveznek, kik Ciliciából és Ázsiából valók, s vitakoznak vala Istvánnal: de nem tudnak vala helytállani a bölcsesség és Lélek előtt, aki szól vala. Amikor ezeket hallották, megdühödtek szívükben és fogukat csikorogtatják vala rája. Ő azonban tele Szentlélekkel, föltekintvén az égre, látá az Isten dicsőségét és Jézust Istennek jobbjá felől állani. S megszólalt: Íme nyitva látom az eget és az Ember fiát állani az Isten jobbjá felől. Erre ők fennhangon kiáltván befogták fülüket és egy

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui primitias Mátyrum in beati Levitae Stéphanii sanguine dedicásti: tribue, quaesumus; ut pro nobis intercessor existat, qui pro suis étiam persecutoribus exorávit Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Lectio Actuum Apostolorum (6, 8-10; 7, 54-59.)

In diébus illis: Stéphanus plenus grátia et fortitudine, faciébat prodigia et signa magna in pópulo. Surrexérunt autem quidam de synagoga, quae appellátur Libertinorum, et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eórum, qui erant a Cilicia, et Asia, disputántes cum Stéphanis: et non póterant resistere sapiéntiae et Spirítui, qui loquebátur. Audiéntes autem haec, dissecabántur córdibus suis, et stridébant déntibus in eum. Cum autem esset Stéphanus plenus Spirítu Sancto, inténdens in caelum, vidit glóriam Dei, et Jesum stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video caelos apértos, et Filium hóminis stantem a dextris Dei. Exclamántes autem voce magna continuérunt aures suas, et ímpetum fecérunt unánimiter in eum. Et eji-

akarattal reá rohantak. Azután kihurcolván őt a városon kívülre, megkövezék: a tanuk pedig letették ruháikat egy ifjú lábához, akit Saulnak hívnak vala. És kövezék Istvánt, ki könyörögvén mondá: Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet. Mikor pedig térdre esett, fennhangon kiálta, mondván: Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül. S ezt mondván elaludt az Úrban.

Atvonulásra. (Zs. 118, 23, 86.) Összcűltek a fejedelmek és ellenem szóltak: s a gonoszak üldöztek engem. *Ű.* Segíts meg, Uram, Istenem: szabadíts meg irgalmasságodért.

Alleluja, alleluja! *Ű.* (Ap. cs. 7, 56.) Nyitva látom az egeket és Jézust állani az Isten jobbjára felől. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (23, 34-39.)

Az időben: Mondá Jézus az írástudóknak és farizeusoknak: Azért íme küldök hozzátok prófétákat, bölcseket és írástudókat. Némelyeket majd ezek közül megöltök és keresztre feszíttek, másokat közülük megostoroztok zsinagógáitokban és városról-városra üldöztök: hogy rátok szálljon minden igaz vér, melyet kiontottak a földön az igaz Ábel vére-től Zakariásnak, Barakiás fiának véreig, kit megölte-

ciéntes eum extra civitatem, lapidábant: et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabátur Saulus. Et lapidábant Stéphanum invocántem, et dicéntem: Dómine Jesu, súscipe spiritum meum. Pósisit autem génibus clamávit voce magna, dicens: Dómine, ne státuas illis hoc peccátum. Et cum hoc dixisset, obdormívit in Dómino.

Graduale. (Ps. 118, 23 et 86.) Sedérunt príncipes, et advérsum me loquebántur: et iníqui persecúti sunt me. *Ű.* Adjuva me, Dómine Deus meus: salvum me fac propter misericórdiam tuam.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Act 7, 56.) Vídeo caelos apértos, et Jesum stantem a dextris virtútis Dei. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaëum. (23, 34-39.)

In illo témpore: Dicébat Iesus scribis et pharisaeis: Ecce ego mitto ad vos prophétas, et sapiéntes, et scribas et ex illis occidétis et crucifigétis, et ex eis flagellábitis, in synagógis vestris, et persecúmini de civitate in civitatem: ut véniat super vos omnis sanguis iustus, qui effúsus est super terram, a ságuine Abel iusti usque ad ságuinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidístis inter tem-

tek a templom és oltár között. Bizony mondom néktek, rájön mindez erre a nemzedékre. Jeruzsálem, Jeruzsálem! mely megöli a prófétákat és megkövezed azokat, kik hozzád küldettek; hányszor akartam egybegyűjteni flaidat, mint ahogy a tyúk egybegyűjti csibéit szárnyai alá és te nem akartad! Íme, pusztán hagyatik nektek a ti házatok. Mert mondom néktek: nem láttok engem mostantól, mígnem mondjátok: Áldott, aki az Úr nevében jön.

plum et altáre. Amen dico vobis, venient haec ómnia super generatiómem istam. Jerúsalem, Jerúsalem, quae occidis prophétas, et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quótiés vólui congregáre filios tuos, quemádmódm gallína cóngregat pullos suos sub alas, et noluiisti? Ecce relinquétur vobis domus vestra desérta. Dico enim vobis, non me vidébitis ámodo, donec dicátis: Benedictus, qui venit in nómine Dómini.

Credo ma van, az ünnep nyolcadán elmarad.

Felajánlásra. (Ap. cs. 6, 5; 7, 59.) Kiválaszták az apostolok István levitát, kit eltöltött a hit és a Szentlélek, akit a zsidók megkövezték, míg ő könnyörögvén mondá: Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet, allelujal

Offertorium. (Act. 6, 5 et 7, 59.) Elegérunt Apóstoli Stéphanum Levítam, plenum fide et Spíritu Sancto: quem lapidaverunt Judaei orántem, et dicéntem: Dómine Jesu, áccipe spíritum meum, allelúja.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ez adományokat szenteidről való megemlékezésésként, hogy amint őket a szenvedés dicsőkké tette, úgy minket áldozatkészségünk ártatlannokká tegyen. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera pro tuórum commémoratióne sanctórum: ut, sicut illos pássio gloriósos effécit; ita nos devótió reddat innócuos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság megemlékezés karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint december 30-án, 132. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Ap. cs. 7, 56, 59, 60.) Nyitva látom az eget és Jézust állani az Isten jobbjá felől. Úr Jézus,

Communio. (Act. 7, 56, 59 et 60.) Vídeo caelos apértos, et Jesum stantem a dextris virtútis Dei: Dómine

vedd magadhoz lelkemet és ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül.

Áldozás utáni imádság.
Segítsenek rajtunk, Urunk, a magunkhoz vett misztériumok és Szent István vértanud közbenjárására örök oltalommal erősítsenek meg. A mi Urunk.

Jesu, accipe spiritum meum, et ne státuas illis hoc peccatum.

Postcommunio. Auxilién- tur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedente beáto Stéphano Mártire tuo, sempitérna protectióne confirmet. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)
(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

December 27: Szent János apostol és evangélista.

(Stáció-templom: Sancta Maria Major bazilika.)

Szent János dicsőségéből semmi sem hiányzik: *apostol* (az Úr legkedvesebb tanítványa), *evangélista* (a legmagasabban szárnyaló tanubizonyosságot ő hagyta ránk a testté vált Igéről, ezért a jelképe a sas), *prófeta* (aki a Titkos Jelenéseket látta és leírta), *szűz* és *vértanu* (bár a forró olaj nem ártott neki, melyben ki akarták végezni). Ezeken felül a Szűzanya gondozója az Úr Jézus halála után. (Ezért van az ő templomában a stáció.) Karácsonyi ünnepkör gondolatában élve: valljuk meg mi is minden tettünkkel a testté vált Igét.

Bevonulásra. (Sirák. 15, 5.)

A gyülekezetben megnyitotta ajkát és betöltötte őt az Úr a bölcsesség és értelem lelkével s a dicsőség ruháját adta reá. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni és nevednek, Fölséges, éneket zengeni. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Világosítsd meg, Urunk, kegyesen Egyházadat, hogy apostolodnak és evangélistádnak, Szent Jánosnak tanai által fölvilágosítsva, az örök

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In medio ecclésiæ aperuit os ejus: et implevit eum Dóminus spiritu sapiéntiæ, et intellectus: stolam glóriæ induit eum. (Ps. 91, 2.) Bonum est confiteri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. *Ÿ.* Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Oratio. Ecclésiám tuam, Dómine, benignus illústra: ut beáti Joánnis Apóstoli tui et Evangélistæ illumináta doctrinis, ad dona pervéniat sempitérna. Per

jutalomra eljuthasson. A mi Urunk.

Dóminum nostrum Jesum Christum.

2. könyörgés megemlékezés karácsonyról, 111. l.

(Az ünnep nyolcadára a 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 15, 1-6.)

Ki Istent féli, jót cselekszik, s aki kitart az igazság mellett, elnyeri azt (a bölcseséget). Az pedig eléje megy, mint tisztességes anya, mint szűz menyasszony fogadja őt; táplálja őt az élet és értelem kenyérével, s itatja az üdvös bölcsesség vizével; támaszra talál benne, úgyhogy meg nem inog. Megtartja őt és meg nem szégyenül, felmagasztalja őt a társai előtt. Megnyitja száját gyülekezet közepette, betölti őt a bölcsesség és értelem lelkével, s a dicsőség náját adja reá. Elárasztja örömmel és üjjongással, s örök hírnevet juttat neki az Úr, a mi Istenünk.

Átvonulásra. (Ján. 21, 23, 19.) Elterjede a testvérek között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg, holott nem azt mondta Jézus: Nem hal meg. *℣.* Hanem: Akarom, hogy ő így maradjon, míg eljövök: te kövess engem.

Alleluja, alleluja! *℣.* (U. o. 24.) Ez az a tanítvány, ki bizonyágot teszen mindczeokről: és tudjuk, hogy igaz neki a bizonyága. Alleluja!

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccl. 15, 1-6.)

Qui timet Deum, fáciat bona: et qui continens est justítiae, apprehéndet illam, et obviábit illi quasi mater honorificáta. Cibábit illum pane vitae et intelléctus, et aqua sapiéntiae salutáris potábit illum: et firmábitur in illo, et non flectétur: et continébit illum, et non confundétur: et exaltábit illum apud próximos suos, et in médio ecclésiae apériet os ejus, et adimplébit illum spiritu sapiéntiae et intelléctus, et stola glórlae véstiet illum. Jucunditátem, et exsultationem thesaurizábit super illum, et nómine aetérno hereditábit illum, Dóminus Deus noster.

Graduale. (Joann. 21, 23 et 19.) Exiit sermo inter fratres, quod discipulus ille non móritur: et non dixit Jézus: Non móritur. *℣.* Sed: Sic eum volo manére, donec véniam: tu me séquere.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ib., 24.) Hic est discipulus ille, qui testimónium pérhibet de his: et scimus, quia verum est testimónium ejus. Allelúja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint.

(21, 19-24.)

Az időben: Így szólt Jézus Péterhez: Kövess engem! Amint Péter hátrafordult, látá, hogy utána jön a tanítvány, kit szeret vala Jézus, ki a vacsorán az ő keblére is borult és mondotta: Uram! ki az, ki téged elárul? Látván tehát ezt Péter, kérdi Jézust: Uram! hát ez? mondá neki Jézus: Ha azt akarom, hogy ő így maradjon, míg eljövök: mi közöd hozzá? te csak kövess engem. Elterjede tehát az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg. Pedig nem mondotta neki Jézus, nem hal meg, hanem: Ha azt akarom, hogy így maradjon, míg eljövök, mi közöd hozzá? Ez az a tanítvány, ki bizonyágottesen mindezekről, és ezeket írta: és tudjuk, hogy igaz neki a bizonyága.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem.

(21, 19-24.)

In illo tempore: Dixit Jesus Petro: Séquere me. **C**onversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligébat Jesus, sequentem, qui et recubuit in coena super pectus ejus, et dixit: Dómine, quis est qui tradet te? **H**unc ergo cum vidisset Petrus, dixit Jesu: Dómine, hic autem quid? **D**icit ei Jesus: Sic eum volo manére, donec véniam, quid ad te? tu me séquere. **E**xiit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non móritur. **E**t non dixit ei Jesus: Non móritur; sed: Sic eum volo manére, donec véniam: quid ad te? **H**ic est discipulus ille, qui testimónium pérhíbet de his, et scripsit haec: et scimus, quia verum est testimónium ejus.

Credo ma van, az ünnep nyolcadán azonban elmarad.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.)

Virul majd az igaz, mint a pálma; gyarapszik, mint a Libanon cedrusa.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ez adományokat, melyeket annak ünnepén ajánlunk föl neked, kinek védelmétől reméljük szabadításunkat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

Offertorium. (Ps. 91, 13.)

Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Libano est, multiplicábitur.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in ejus tibi solemnitate deférimus, cujus nos confldimus patrocinio liberári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l., az ünnep nyolcadán az apostolokról 568. l.

Áldozásra. (Ján. 21, 23.) Elterjede az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg: holott nem azt mondta Jézus: Nem hal meg, hanem: Akarom, hogy így maradjon, míg eljövök.

Áldozás utáni imádság. A Mennyei ételtől és italtól megújulva, alázatosan kérünk, Istenünk, hogy aki nek emléknepjén ezeket fogadtuk, annak esedezése meg is erősítsen minket. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 21, 23.) Exiit sermo inter fratres, quod discipulus ille non móritur: et non dixit Jesus: Non móritur; sed: Sic eum volo manére, donec véniam.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caeléstí, Deus noster, te súpplices deprecámur: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)
(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

December 28: Aprószentek ünnepe.

(Stációs-templom: Szent Pál bazilika.)

A betlehemi kisedek köré csodálatos sereg gyülekezik. Ott van Isten legszebb csillaga, a boldogságos Szűzanya. Ott van az igaz: Szent József, a vértanu: Szent István, a szűz: Szent János. Ma új sereg veszi körül: a betlehemi ártatlanok serege, kik halálukkal tettek vallomást, hogy ez a gyermek, aki istállóban született, király. Az Aprószentek ünnepe már az ötödik évszázadban december 28-ra esett. Liturgiái színe a lila, a miséből hiányzik a Glória és az Alleluja, mert ezek a gyermekvértanuk nem kerültek azonnal Isten színe elé. A mennyország kapuját ugyanis Krisztus keresztje nyitotta meg, addig az igazaknak is várniok kellett. Ha azonban az ünnep vasárnapra esik, akkor, mint az oktávján is, a vértanuk ünnepének teljes fényével tartják meg.

Bevonulásra. (Zs. 8, 3.)

A kisedek és csecsemők szájával hirdetted ellenségeiddel szemben dicséretedet (Zs. 8, 2.) Uram! mi Urunk! mily csodálatos az egész világon

Introitus. (Ps. 8, 3.)

Lx ore infántium, Deus, et lacténtium perfectí laudem propter inimícos tuos. (Ps. ibid., 2.) Dómine, Dóminus noster: quam admírabíle est nomen

a te neved! *Ÿ*. Dicsőség
az Atyának.

tuum in univérſa terra! *Ÿ*.
Glória Patri.

(Magán ezen az ünnepen nem mondják a «Gloria in excelsis»-t; kivéve, ha vasárnapra esik; de nyolcadán igen.)

Könyörgés. Isten, kinek dicsőségét az ártatlan vértanuk a mai napon nem szóval, hanem halálukkal vallották: fojtsd el bennünk a vétkeknek minden gonoszságát, hogy a benned való hitet, melyet nyelvünk hirdet, erkölcseink által életünk is hirdesse. A mi Urunk.

Oráció. Deus, cujus hodiérna die praecónium innocéntes Mártýres non loquéndó, sed moriéndó conféſſi sunt: ómnia in nobis vitiórum mala mortífica: ut fidem tuam, quam lingua nostra loquitur, étiam moribus vita fateátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(2-ik könyörgés megemlékezés Karácsonyról, 111. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint december 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent János jelenések könyvéből. (14, 1-5.)

Ama napokban: Látám, hogy a Bárány Sion hegyén állott és vele száznegyvennégyezer, akiknek homlokára volt írva az *ő* neve és az *ő* Atyjának neve. És szót hallék az égből, mint nagy vizek zúgását, és mint nagy mennydörgés hangját: s a szót, amelyet hallottam, olyan vala, mint a hárfájukon játszó hárfásoké. És mintegy új éneket éneklének a királyi szék és a négy élőlény és a vének előtt; és senki más nem mondható az éneket, mint az a száznegyvennégyezer, akik meg vannak váltva a földről. Ezek azok, akik nem fertőztették meg magukat asszonyokkal, mert

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (14, 1-5.)

In diébus illis: Vidi supra montem Sion Agnum stantem, et cum eo centum quadraginta quátuor millia, habéntes nomen ejus, et nomen Patris ejus scriptum in fróntibus suis. Et audivi vocem de caelo, tamquam vocem aquárum multárum, et tamquam vocem tonitruí magni: et vocem, quam audivi, sicut citharoedórum citharizántium in citharis suis. Et cantábant quasi cánticum novum ante sedem, et ante quátuor animalia, et senióres: et nemo póterat dícere cánticum, nisi illa centum quadraginta quátuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum mulléribus non sunt

szüzek. Ezek követik a Báránnyt, amerre csak megyen; ezek váltattak meg az emberek közül, zsengeül Istennek és a Báránynak, és szájukban nem találtaték hazugság, mert szeplőtelenül vannak Isten trónja előtt.

Átvonulásra. (Zsolt. 123, 7-8.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok töréből. *℣.* Összetört a tőr és mi megszabadultunk. Segítségünk az Úr nevében van, ki az eget és a földet alkotta.

Ha e nap vasárnapra esik, valamint a nyolcadon, hozzáteszszük:

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, gyermekek, dicsérjétek az Úr nevét. Alleluja!

Egyébként az Alleluja és a *℣* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 78, 3, 10.) Kiöntötték a szentek vérének Jeruzsálem körül, akárcsak a vizet. *℣.* És nem akadt, ki eltemette volna őket. *℣.* Bosszuld meg, Uram, szenteidnek vérének, mely kiöntatott a földre.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (2, 13-18.)

Az időben: Az Úr anyyala megjelenék álmában Józsefnek, mondván: Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba és maradj ott, amíg majd mondom neked; mert Heródes keresni fogja a gyer-

coinquináti: vírgines enim sunt. Hi sequúntur Agnum, quocúmque lerit. Hi empti sunt ex hominibus primitiae Deo, et Agno: et in ore eórum non est inventum mendácium: sine mácula enim sunt ante thronum Dei.

Graduale. (Ps. 123, 7-8.) Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venántium. *℣.* Láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus. Adjutoriúm nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 112, 1.) Laudáte, púeri, Dóminum, laudáte nomen Dómini. Allelúja.

Tractus. (Ps. 78, 3 et 10.) Effuderunt ságuinem Sanctórum, velut aquam, in circúitu Jerúsalem. *℣.* Et non erat qui sepelliret. *℣.* Vindica, Dómine, ságuinem Sanctórum tuórum, qui effúsus est super terram.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (2, 13-18.)

In illo témpore: Angelus Dómini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, et áccipe púerum, et matrem ejus, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Futúrum est enim, ut Heródes quaerat púerum

meket, hogy elveszítse. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját éjjel és távozék Egyiptomba. És ott maradt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavai által mondott: Egyiptomból hívtam az én fiamat. Akkor Heródes látván, hogy kijátsozták a bölcsek, igen megharagudék, és elküldvén megölete minden fiúgyermeket, aki Betlehemben és annak egész környékén vala a két esztendősktől lefelé, amint a bölcsektől megtudakolta az időt. Akkor beteljesedett, amit Jeremiás próféta megjövendölt, mondván: Szózat hallatszék Rámában, nagy sírás és jajgatás: Ráchel siratta fiait, és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.

Credo ma van, a nyolcadon elmarad.

Felajánlásra (Zs. 123, 7.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok töréből: összetört a tör, és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. Szenteidnek jámbor könyörgése legyen velünk, Urunk, hogy ez adományainkat kedvesekké tegye előtted, és bocsánatodat is mindenkor megszerezze nekünk. A mi Urunk.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum, et matrem ejus nocte, et secéssit in Aegyptum: et erat ibi usque ad óbitum Heródis: ut adimplerétur quod dictum est a Dómino per Prophétam dicentem: Ex Aegypto vocávi Filium meum. Tunc Heródes videns quóniam illúsus esset a Magis, irátus est valde, et mittens occídít omnes púeros, qui erant in Béthlehem, et in ómnibus fínibus ejus, a bimátu et infra, secúndum tempus quod exquisíerat a Magis. Tunc adimplétum est quod dictum est per Jeremiam prophétam dicentem: Vox in Rama audíta est, plorátus, et ululátus multus: Rachel plorans filios suos, et nóluit consolári, quia non sunt.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra sicut passer erépta est de láqueo venántium: láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Sanctórum tuórum, Dómine, nobis pia non desit orátio: quae et múnera nostra concíliet, et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 18.) Szózat hallatszék Rámában, sírás és jajgatás: Rachel siratta fiait, és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük az adományokat és kérünk, Urunk, engedd, hogy azok a szentek esedezéseit által nekünk mind a jelen, mind az örök életre egyaránt segítségül szolgáljanak. A mi Urunk.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

Ma: *Benedicamus Dómino*, a nyolcadon: *Ite missa est* van.

Vasárnap karácsony nyolcadában.

Karácsony liturgiája teljes szépségében ragyog a mai szentmisében is. Karácsony ünneplése egész Vízkeresztig a megtestesülés nagy titkát akarja örömmel teli ismeretté varázsolni bennünk. Az Ige megtestesülésének *gyümölcseről* szól a mai szentlecke. Megszabadultunk az ószövetségi törvényektől, megszűnt a szolgaság ideje, Isten gyermekei lehetünk. A köztünk megjelent isteni gyermek szépségét és királyi fönségét magasztalja az Egyház éneke. A Messiást hűségesen váró zsidók két képviselője lép elénk. Anna és Simeon hirdetik számunkra is, hogy ez a gyermek a világ megváltója. A karácsonyi örömökből itt vegyül bele először a szenvedés megjövendölése. Szeressük még jobban ezt a kisdedet, akire annyi szenvedés vár még — miérettünk.

Bevonulásra. (Bölcs. 18, 14-15.)

Míg mély csönd borult mindenre s az éjjel sietős útja közepén tartott, jött a te mindenható Igéd, Uram, az égből, királyi székedből.

Communio. (Matth. 2, 18.) *Vox in Rama audita est, ploratus, et ululatus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.*

Postcommunio. *Votiva, Dómine, dona percipimus: quae Sanctorum nobis precibus, et praesentis, quaesumus, vitae pariter et aeternae tribue conferre subsidium. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.*

Introitus. (Sapiéntiae 18, 14-15.)

Dum médium siléntium tenérent ómnia, et nox in suo cursu médium iter habéret, omnípotens sermo tuus, Dómine, de caelis a regálibus sédibus

(Zsolt. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. ✠. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, irányítsd cselekedeteinket a te akaratod szerint, hogy szeretett Fiad nevében bővelkedhesünk a jócselekedetekben: Ki veled.

(2. könyörgés megemlékezés Karácsonyról, 111. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Galatákhoz írt leveléből. (4, 1-7.)

Testvérek: Míg az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, bár mindennek ura; hanem gyámok és gondviselők alatt van az atyjától előre meghatározott időig. Így mi is, míg kiskorúak voltunk, a világ elemeinek szolgálása alatt voltunk. De midőn elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldé Fiát, ki asszonyból lett, ki a törvény alattvalója lett, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük. Mivel pedig fiak vagytok, az Isten elküldé Fiának Lelkét szívetekbe, aki azt kiáltja: Abba Atya! Azért már többé nem szolgál, hanem fiú; ha pedig fiú, örökös is az Isten által.

Atvonulásra. (Zs. 44, 3, 2.) Ékesebb vagy az emberek

venit. (Ps. 92, 1). Dóminus regnávít, decórem indútus est: indútus est Dóminus fortitúdinem, et praecinxit se. ✠. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, dirige actus nostros in beneplácito tuo: ut in nómine dilécti Filii tui mereámur bonis opéribus abundáre: Qui tecum vivit et regnat.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (4, 1-7.)

Fratres: Quanto témpore heres párvulus est, nihil differt a servo, cum sit dóminus ómnium: sed sub tutóribus et actóribus est usque ad praefinítum tempus a patre: ita et nos cum essémus párvuli, sub eleméntis mundi erámus serviéntes. At ubi venit plenitúdo témporis, misit Deus Fílium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiórum reciperémus. Quóniam autem estis filii, misit Deus Spíritum Filii sui in corda vestra, clamántem: Abba, Pater. Itaque jam non est servus, sed filius: quod si filius, et heres per Deum.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 2.) Spéciosus forma prae filii

fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon. *Ÿ.* Szivem ünnepi szózáttól árad: zengem dalomat a királynak; gyorsíró vesszeje lett a nyelvem.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. Alleluja!

✠ Szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (2, 33-40.)

Az időben: József, és Mária Jézus anyja csodálkozásának azon, amiket felőle mondtak. És megáldá őket Simeon és mondá Máriának, az ő anyjának: Íme tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellene mondanak; neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok. És vala egy Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, Áser törzséből, ki igen előhaladott napjaiban, miután férjével hét esztendeig élt szüzessége után, s már nyolcvannégy éves özvegy volt, és nem vált meg a templomtól, bőjtöléssel és imádsággal szolgálván éjjel és nappal. Ez is ugyanazon órában odajöven, dicséré az Urat, és szóla felőle mindazoknak, kik várják vala Izrael megváltását. És miután min-

hóminum: diffusa est gratia in labiis tuis. *Ÿ.* Eructavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi: lingua mea calamus scribae, velociter scribentis.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 92, 1.) Dominus regnavit, decorem induit: induit Dominus fortitudinem, et praecinxit se virtute. Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. (2, 33-40.)

In illo tempore: Erat Joseph et Maria mater Jesu, mirantes super his quae dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel: et in signum cui contradicetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octoginta quatuor: quae non discedebat de templo, jejuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Et haec ipsa hora superveniens, confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel. Et ut

dent elvégeztek az Úr törvénye szerint, visszatérének Galileába, az ő városukba, Názaretbe. A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta.

Felajánlásra. (Zsolt. 92, 1-2.) Isten erősítette meg a föld kerekességét, hogy ne ingadozzék: trónod Isten kezdet óta szilárd: öröktől fogva vagy te.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez a fölségednek bemutatott adomány megszerezze számunkra a jámbor áldozatkétség kegyelmét és az örök üdvösséget. A mi Urunk.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 20.) Vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földére, mert meghaltak, kik a gyermek életére törtek.

Áldozás utáni imádság. A E misztériumnak hatása által töröld el, Urunk, vétkeinket és teljesítsd igaz óhajásainkat. A mi Urunk..

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, et confortabatur, plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo.

Offertorium. (Psalm. 92, 1-2.) Deus firmavit orbem terrae, qui non commovabitur: parata sedes tua, Deus, ex tunc, a saeculo tu es.

Secreta. Concède, quae sumus, omnipotens Deus: ut oculis tuae majestatis munus oblátum, et grátiam nobis pie devotiõnis obtineat, et effectum beatae perennitatis acquirat. Per Dóminum.

Communio. (Mt. 2, 20.) Tolle puerum, et matrem ejus, et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri.

Postcommunio. Per hujus, Dómine, operationem mystérii, et vitia nostra purgéntur et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

December 29: Szent Tamás püspök és vértanu († 1170).

Szent Tamás, Canterbury érseke és Anglia primása volt. Az Egyház szabadságának védelmében szenvedett vértanuhalált saját templomában. A Jó Pásztor hívja meg általa a lelkipásztorokat a kis Jézus jászolához. Menjünk velük mi is.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, és ünnepelejünk meg ezt a napot Szent Tamás vértanu tiszteletére: kinek szenvedésin örülnek az angyalok és dicsérik az Isten Fiát. (Zs. 32, 1.) Örvendezetek igazak az Úrban; a jámborokhoz illik a dicséret. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek Egyházáért a dicsőséges Tamás püspök az istentelenek kardja által halált szenvedett: add meg, kérünk, hogy mindazok, kik segítségéért könyörögnek, kérésüknek üdvös eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

(2. könyörgés: megemlékezés Karácsonyról, 111. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (5, 1-6.)

Testvérek: Minden főpap emberek közül választván, emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért; ki részvétellel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, mert maga is körül van véve gyöngeséggel és ezért, valamint a népért, de önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnökért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát dicsőítette meg, hogy főpappá legyen,

Introitus.

Gaudeamus omnes in Dómino, diem festum celebrantes sub honore beati Thomae Martyris: de cuius passione gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. (Ps. 32, 1). Exultate justi in Dómino: rectos decet collaudatio. *V.* Glória Patri.

Oratio. Deus, pro cuius Ecclésia gloriósus Póntifex Thomas gládiis impiórum occúbuit: praesta, quaesumus; ut omnes, qui ejus implórant auxiliium, petitionis suae salutárem consequántur effectum. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (5, 1-6.)

Fratres: Omnis póntifex ex homínibus assúptus, pro homínibus constitúitur in iis, quae sunt ad Deum: ut offerat dona, et sacrificia pro peccátis: qui condolere possit iis, qui ignórant, et errant: quóniam et ipse circumdátus est infirmitate: et propterea debet quemádmódum pro pópulo, ita étiam et pro semetipso offerre pro peccátis. Nec quisquam sumit sibi honórem, sed qui vocátur a Deo, tamquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificávit ut póntifex flet: sed qui locútus est ad

hanem az, aki mondotta neki: Fiam vagy te, én ma nemzetelek téged. Amint más helyen is mondja: Te pap vagy mindörökké, Melkizedek rendje szerint.

Átvonulásra. (Sirák. 44, 16.) Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. V. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. V. (János 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor és ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem. Alleluja.

A szent evangélium: Dixit Jesus 623. 1.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram! Fejére drágakövből koronát helyeztél: éltet kért tőled s te megadtad neki, alleluja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat és Szent Tamás vértanud közbenjárására, általuk megengesztelődve kegyesen tekints le ránk. A mi Urunk.

(2. csendes imádság: karácsonyról, 113. 1.)

Prefáció a karácsonyi, 561. 1.

Áldozásra. (János 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől és Szent Tamás vértanud és püspököd közbenjárására, tegyen minket a

eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo. V. (Ibid., 20.) Non est inventus similis illi, qui conservaret legem Excelsi.

Alleluja, alleluja. V. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.) Posústi, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretioso: vitam petiit a te, et tribuisti ei, alleluja.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicata sanctifica: et, intercedente beato Thoma Mártire tuo atque Pontífice, per eadem nos placatus inténde. Per Dóminum nostrum.

(2. csendes imádság: karácsonyról, 113. 1.)

Communio (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedente beato Thoma Mártire tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse

mennyei orvosság részeseivé.
A mi Urunk.

consórtes. Per Dóminum
nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: karácsonyról, 113. l.)

December 30.

Nincs külön mise erre a napra. Hanem, ha 26., 27., vagy 28-ika vasárnapra esett és a vasárnapi mise emiatt elmaradt, akkor ma azt (Dum medium 125. l.) mondják. Ha nem így volt, akkor a karácsonyi harmadik misét kell elmondani (111. l.), a hajnali mise leckéjével és evangéliumával; ebben az esetben, valamint február 2-ig mindenkor, amikor időszakos imádságokat kell vennünk, a következő imádságokat mondjuk:

2. könyörgés: Szűz Máriáról:

Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szüzesége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg, kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, aki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk Jézus Krisztust, a te Fiadat. (Ki veled.)

Deus, qui salutis aeternae, beatae Mariae virginitate fecunda, humano generi praemia praestitisti: tribue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitae suscipere, Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum. (Qui tecum.)

3. könyörgés: Az Egyháért:

Fogadd, kérünk Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden vizsály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placatus admitte: ut, destructis adversitatibus et erroribus universis, secúra tibi sérviat libertate. Per Dóminum nostrum.

Vagy: A pápáért:

Isten, minden hívő pásztor és kormányzója, tekint kegyelmesen N. szolgálóra, kit Egyházad főpásztorává rendeltél: s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek előjárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábízott

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, famulum tuum N., quem pastorem Ecclésiae tuae praeesse voluisti, propitius respice: da ei, quaesumus, verbo et exemplo, quibus praest, proficere; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, per-

nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk . . . véniat sempitérnam. Per Dóminum nostrum . . .

2. csendes imádság: Szűz Máriáról:

A te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. (A mi Urunk.)

Tua, Dómine, propitiatióne, et beatae Marlae semper Virginis intercessióne, ad perpétuam atque praesentem haec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pacem. (Per Dóminum.)

3. csendes imádság: Az Egyházért:

Oltalmaz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

Prótege nos, Dómine, tuis mystériis serviéntes: ut, divinis rebus inhaeréntes, et corpore tibi famulémur et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Vagy: A pápáért:

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgálodat, kit egyházad főpásztorává rendeltél, vezérelj folytonos oltalmazd. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placare munéribus: et famulum tuum N., quem pastórem Ecclésiæ tuæ praeesse voluisti, assidua protectióne guberná. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról:

Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől: és Isten anyja, a boldogságos Szűz Mária közbenjárására tegyen a menynevei orvosság részesévé. (Ugyanazon a mi Urunk.)

Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedente beata Virgine Dei Genetrice Maria, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. (Per eúmdem Dóminum nostrum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk, Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedd emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divina tribuis participatióne gaudére; humánis non sinas subjacére periculis. Per Dóminum.

Vagy: A pápáért:

Ez isteni szentség vétele, kérünk, Urunk, védjen meg minket és N. szolgádat, kité Egházad főpásztorává rendeltél, és a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Haec nos, quaesumus, Dómine, divini sacraménti percéptio prótegat: et fámulum tuum N., quem pastorem Ecclésiae tuae praeesse voluisti; una cum commissio sibi grege, salvat semper et múniat. Per Dóminum.

December 31: Szent Szilveszter pápa és hitvalló.

Szent Szilveszter pápa Nagy Konstantin barátja és tanácsadója volt. Így része volt Konstantin rendeleteiben, melyek felszabadították az Egházát és megadták a hívőknek azt a békét, melyet az isteni Gyermekek hozott a földre. Ez a nagy pápa erősítette meg a niceai zsinat határozatait, melyek megvédték Áriussal szemben Krisztus isteni voltát, melynek hirdetésével telve van karácsony liturgiája. Meghalt 335-ben.

Szentmise: Si diligis me 1248. 1.

2. könyörgés: megemlékezés Karácsony ünnepéről.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyszülöttned a testben való új születése szabadítson fel minket, kik a bűn igája alatt régi rabszolgaságban élünk. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut nos Unigéniti tui nova per carnem Nativitas liberet; quos sub peccati jugo vetusta sérvitus tenet. Per eúmdem Dóminum nostrum.

2. csendes imádság: megemlékezés karácsonyról.

Csendes imádság. Felajánlott áldozati adományainkat, Urunk, szenteld meg Egyszülöttned új születése által: és minket tisztíts meg bűneink szennyétől. Ugyanazon.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera, nova Unigéniti tui Nativitáte sanctifica: nosque a peccatorum nostrorum máculis emúnda. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. 1.

2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról. 113. 1.

Áldozásutáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy miként a világnak ma született Megváltója, a mi Istenben való újjászületésünknek szerzője, hasonlóképpen ugyan ő legyen halhatatlanságunk osztogatója is: Ki veled.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut natus hodie Salvátor mundi, sicut divinae nobis generatiónis est auctor; ita et immortalitatis sit ipse largitor: Qui tecum vivit et regnat in unitate.





Január 1: Kiskarácsony. (Karácsony nyolcada.)

(Stációs-templom: Sancta Maria trans Tiberim.)

A mai szentmisében három ünnep egyesül. 1. Megüljük az *Úr körülmélettelésének* évfordulóját. Erről szól az evangélium. 2. De a mai ünnep egyúttal *karácsony nyolcada* is, azért a kórus énekei jórészt a karácsonyi miséből valók. Innen van a magyar neve is: Kiskarácsony. 3. Végül ünnepli a mai szentmise *Megváltónk anyját* is, mert a közös imádságok mind róla szólnak.

Erre a napra esik a Julianus naptár behozatala óta — Kr. e. 46 — a polgári esztendő első napja. De erről a mai liturgia semmi említést sem tesz. Régen, mivel a pogány rómaiak kicsapongó mulatságokkal és erkölcstelenségekkel ülték meg ezt a napot, ezeknek ellensúlyozására az Egyház sok helyen böjtöt rendelt el és külön miseszöveget a bálványistenisztelet ellen (Missa de prohibendo ab idolis). De a IX. századtól kezdve mint karácsony oktaváját és a XIII. századtól pedig, mint az Úr körülméletelésének emlékét ünnepelte az Egyház.

Bevonulásra. (Iz. 9, 6.)

Gyermek születik nekünk, és Fiú adatik nekünk, a fejedelemség az ő vállára kerül és leszen az ő neve: a nagy határozat angyala. (Zs. 97. 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodás dolgokat cselekedett. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te a boldogságos Máriának gyümölcsötadó szüzessége által

Introitus. (Isaí. 9, 6.)

Ruer natus est nobis, et filius datus est nobis: cujus imperium super húmerum ejus: et vocábitur nomen ejus, magni consílii Angelus. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabilia fecit. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui salutis aetérnae, beátae Mariae virginitáte fecúnda, hu-

az emberiséget az örök üdvösség ajándékában részesítettetted: add meg nekünk, kérünk, hogy annak közbenjárását érezzük, aki által méltókká lettünk az élet szerzőjének, Jézus Krisztusnak befogadására, a te Fiadnak s a mi Urunknak Ki veled.

Szentlecke ugyanaz, mint az éjféli misében, 104. 1.

Atvonulásra. (Zs. 97, 3, 4, 2.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását: ujjongjatok az Istennek mind. **¶** Megismertette az Úr az ő szabadítását, megmutatta a nemzetek előtt igazságát.

Alleluja, alleluja. **¶** (Zsid. 1, 1-2.) Sokféleképpen szólott hajdan az Isten az atyákhoz a próféták által; legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Sz. Luk. szerint. (2, 21.)

Az időben: Midőn betelt a nyolcadnap, hogy körülmetéljék a gyermeket, hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.

Felajánlásra. (Zs. 88, 12, 15.) Tíéd az ég és tíéd a föld: te alkottad a föld kerekességét és mindazt, ami rajta vagyon: az igazság és jog, királyi széked alapja.

Csendes imádság. Elfogadván áldozati ajándékainkat és könyörgésünket, kérünk, Urunk, a mennyei misztérium által tisztíts

máno generi praemia praestitisti: tribue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitae suscipere, Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

Graduale. (Ps. 97, 3-4 et 2.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei nostri: jubiláte Deo, omnis terra. **¶** Notum fecit Dóminussalutáre suum: ante conspéctum géntium revelávit justítiam suam.

Allelúja, allelúja. **¶** (Hebr. 1, 1-2.) Multifárie olim Deus loquens pátribus in prophétis, novissime diébus istis locútus est nobis in Filio. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Luc. (2, 21.)

In illo témpore: Postquam consummáti sunt dies octo, ut circumciderétur puer: vocátum est nomen ejus Jesus, quod vocátum est ab Angelo priúsquam in útero conciperétur.

Offertorium. (Ps. 88, 12 et 15.) Tui sunt caeli, et tua est terra: orbem terrarum, et plenitudinem ejus tu fundásti: justítia et júdicium praeparátio sedis tuae.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cle-

meg minket és kegyesen hallgass meg. A mi Urunk.

mémenter exáudi. Per Dóminum nostrum.

Prefáció a karácsonyi, 561. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 97, 3.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását.

Communio. (Psalm. 97, 3.) Vidérunt omnes fines terrae, salutáre Dei nostri.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől: és a boldogságos Szűz Máriának, Isten anyjának közbenjárása tegyen minket a mennyei orvosság részesévé. Ugyanazon.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedente beáta Vírgine Del Genitrice María, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Jézus szentséges Nevének ünnepe.

A Kiskarácsonnyal szoros összefüggésben áll az Úr Jézus szent Nevének ünnepe, melyet, ha január 2—6-ika közé esik vasárnap, akkor ezen vasárnapon, ha pedig ilyen nincs, akkor január 2-án kell megilnepelni. Üdvösségünk e névben van, azért tiszteljük mi is az Egyházzal és hívjuk e szent Nevet a bűnök elleni harcokban segítségünkre. Főként ne hagyjuk elveszni ezt a szép köszöntést: «Laudetur Jesus Christus — in aeternum. Amen.» Aki az ősi katolikus üdvözlést: Dicsértessék a Jézus Krisztus-t használja, mindannyiszor 50 napi és halála óráján a megkivánt föltételek teljesítése mellett (XIII. Kelemen pápa 1759. évi szept. 5-én kiadott rendelete szerint) teljes bűcsút nyerhet. Ez ünnepen és ennek nyolcada alatt teljes bűcsút nyerhet, ki meggyónik, megáldozik, legalább kis misét hallgat és templomot látogatva, Ő Szentsége szándékára néhány Miatyánkot és Üdvözléyet imádkozik. (IX. Pius, 1866.)

Bevonulásra. (Filip. 2, 10-11.)

Jézus nevében hajoljon meg minden térd az égieké, a földieké és az alvilágiaké és minden nyelv vallja meg, hogy az Úr Jézus Krisztus az Atyaisten dicsőségében van. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk! mily csodálatos az egész világon a te neved! *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te egyszülött Fiadat az emberi nem megváltójává ren-

Introitus. (Phil. 2, 10-11.)

In nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium, et infernórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris. (Ps. 8, 2.) Dómine, Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in universa terra! *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui unigéntium Fílium tuum constitulsti humáni géneris

delted és megparancsoltad, hogy Jézusnak nevezzék: engeddd kegyelmesen, hogy akinek szent nevét tiszteljük a földön, annak látásán is örvendezhessünk a menyekben. Ugyanazon.

Szentlecke az apostolok cselekedeteiből. (4, 8-12.)

Ama napokban: Péter eltelve Szentlélekkel, így szólt: Fejei a népnek és ti vének halljátok! Ha mi ma a beteg emberen véghezvitt jótétemény miatt kerülünk ítélkezés alá, hogy miáltal épült ez fel, vegyétek tudomásul mindnyájan ti és Izrael egész népe, hogy a mi Urunknak, a názáreti Jézus Krisztusnak neve által, kit ti keresztre feszítettetek, kit Isten feltámasztott halottaiból, őáltala áll ez itt előttetek egészségesen. Ez az a kő, melyet ti, mint építők elvetettetek, mely szegletfő lett és nincsen üdvösség senki másban. Mert más név nem is adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözlünk kellene.

Átvonulásra. (Zs. 105, 47.) Szabadíts meg minket, Urunk, Istenünk, és gyűjts össze minket a nemzetek közül, hogy hálát adhassunk szent nevednek és dicsekedhessünk dicséreteddel. *℣.* (Iz. 63, 16.) Te vagy Uram, a mi Atyánk s Megváltónk, a te neved öröktől fogva van.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Zs.

Salvatórem, et Jesum vocári jussisti: concède propítius; ut, cujus sanctum nomen venerámur in terris, ejus quoque aspéctu perfruámur in caelis. Per eúdem Dóminum.

Léctio Actuum Apostolorum. (4, 8-12.)

In diébus illis: Petrus, repletus Spíritu Sancto, dixit: Principes pópuli et senióres, audíte: Si nos hódie dijudicámur in benefácto hóminis infirmi, in quo iste salvus factus est, notum sit ómnibus vobis, et omni plebi Israel: quia in nómine Dómini nostri Jesu Christi Nazaréni, quem vos crucifixístis, quem Deus suscitávit a mórtuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis, qui reprobátus est a vobis aedificántibus: qui factus est in caput ánguli: et non est in álio áliquo salus. Nec enim áliud nomen est sub caelo datum homínibus, in quo opórteat nos salvos fieri.

Graduale. (Ps. 105, 47.) Salvos fac nos, Dómine Deus noster, et cógrega nos de natió nibus: ut confiteámur nómini sancto tuo, et gloriémur in glória tua. *℣.* (Isaí. 63, 16.) Tu, Dómine, Pater noster, et Redemptor noster: a saeculo nomen tuum.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps.

144, 21.) Az Úr dicséretét hirdesse szám és minden élő áldja szent nevét! Alleluja!

A szent evangélium ugyanaz, mint újév ünnepén, 136. l.

Felajánlásra. (Zs. 85, 12, 5.) Teljes szívemből dicsérlek, Uram, én Istenem és mindörökké magasztalom nevedet: mert te, Uram, jóságos és kegyes vagy: nagyirgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak, Alleluja!

Csendes imádság. Áldásod, kegyelmes Isten, mely minden teremtményt meg elevenít, szentelje meg, kérünk, ez áldozatunkat, melyet neked Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus nevének dicsőségére felajánlunk, hogy az szent Fölséged előtt kedves legyen dicséretedre, és nekünk is használjon az üdvösségre. Ugyanazon.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra (Zs. 85, 9-10.) A nemzetek, melyeket alkottál, mindnyájan eljönnek és leborulnak Uram, előtted, és dicsőltik nevedet: mert nagy vagy te, és csodákat művelsz; csak te vagy az Isten. Alleluja!

Áldozás utáni imádság. Örök, mindenható Isten, ki minket alkottál és megváltottál, tekintsd kegyesen könyörgéseinket és méltóztassál nyájas és kegyes arccal fogadni ennek

144, 21.) Laudem Dómin loquétur os meum, et benedicat omnis caro nomen sanctum ejus. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 85, 12 et 5.) Confitébor tibi, Dómine Deus meus, in toto corde meo, et glorificábo nomen tuum in aetérnum: quóniam tu, Dómine, suávis et mitis es: et multae misericórdiae ómnibus invocántibus te, allelúja.

Secreta. Benedictio tua, clementissime Deus, qua omnis víget creatúra, sanctíficet, quaesumus, hoc sacrificium nostrum, quod ad glóriam nóminis Filii tui, Dómini nostri Jesu Christi, offérimus tibi: ut majestáti tuae placére possit ad laudem, et nobis proficere ad salutem. Per eúndem Dóminum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 85, 9-10.) Omnes gentes quascúmque fecisti, vénient, et adorábunt coram te, Dómine, et glorificábunt nomen tuum: quóniam magnus es tu, et fáciens mirabilia: tu es Deus solus. Allelúja.

Postcommunio. Omnípotens aetérne Deus, qui creásti et redemísti nos, respice propítius vota nostra: et sacrificium salutáris hóstitiae, quod in honórem nóminis Filii tui, Dómini no-

az üdvöthozó áldozatnak bemutatását, melyet Fiad, Jézus Krisztus, a mi Urunk nevének tiszteletére hoztunk Fölséged elé, hogy kegyelmed belénk öntetvén, Jézus dicsőséges neve alatt örvendhessünk annak, hogy nevünk az örök kiválasztásnál fogva a mennyekben föl van jegyezve. Ugyanazon.

stri Jesu Christi, majestati tuae obtulimus, placido et benigno vultu suscipere digneris; ut gratia tua nobis infusa, sub glorióso nómine Jesu, aeternae praedestinationis titulo gaudeámus nómina nostra scripta esse in caelis. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Január 2: Szent István első vértanu nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 114. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 3: Szent János apostol ünnepének nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 118. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 4: Aprószentek ünnepének nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 121. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 5: Vízkereszt (háromkirályok) vigiliája.

A mai evangélium kettős tanulságot rejt számunkra. Megtanuljuk belőle egyrészt Szent József alázatos engedelmisségét, hogy követésére buzduljunk; másrészt megismerhetjük, hogy mennyi elrejtett szépség tárul fel a liturgiában, ha megértjük azt. Mert ez az evangélium már bevezetés a holnapi ünnephez, amikor az isteni Gyermekek kinyílvánítja Isten-voltát az egész világ előtt. — Már Szent Hilárius szerint a pogányok megtérését jelentette az Üdvözítő Egyiptomba menekülése és visszatérése.

A mai napon üli az Egyház Szent Teleszforusz emlékét is, ki mint pápa 127—137 között kormányozta az Egyházat és vértanuként halt meg Rómában.

A szentmise ugyanaz, mint a karácsony nyolcada alatti vasárnapon, 125. l., az alábbiak kivételével:

2. könyörgés: megemlékezés Szent Teleszforuszról a Si diligis kezdetű szentmise könyörgésével. 1248. l.

3. könyörgés: a Szent Szűzről, 131. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(2, 19-23.)

✠ Sequéntia sancti Evangelii sec. Matthaeum.
(2, 19-23.)

Az időben: Mikor Heródes meghalt, íme az Úr angyala megjelenék Józsefnek álmában Egyiptomban,

In illo tempore: Defuncto Heróde, ecce Angelus Dómini apparuit in somnis Joseph in Aegypto, dicens:

mondván : Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére, mert meghaltak, kik a gyermek életére törtek. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját és Izrael földére méne. Hallván pedig, hogy Archelaus uralkodik Judeában atyja, Heródes után, félt odamenni: és megintetvén álmában, eltéte a galileai részekre. És megérkezvén, ama városban lakék, melyet Názáretnek neveznek, hogy beteljesedjék, ami meg volt mondva a próféták által, hogy názáretinek fogják hívni. Hiszek.

Surge, et accipe puerum, et matrem ejus, et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quaerébant animum pueri. Qui consurgens, accépit puerum, et matrem ejus, et venit in terram Israel. Audiens autem, quod Archelaus regnaret in Judaea pro Heróde patre suo, tímuit illo ire: et admónitus in somnis, secéssit in partes Galilaeae. Et véniens habitávit in civitáte, quae vocábitur Názareth: ut adimpletúr quod dictum est per prophétas: Quóniam Nazaraeus vocábitur. Credo.

2. csendes imádság: megemlékezés Szent Teleszforusról: a Si diligis kezdetű szentmiséből 1248. l.

3. csendes imádság: a Szent Szűzről, 132. l.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Teleszforusról: a Si diligis kezdetű szentmiséből 1248. l.

3. áldozás utáni imádság: a Szent Szűzről, 132. l.



Január 6: Vízkereszt. (Epiphania.)

(Stációs-templom : Szent Péter bazilikája.)

Az ünnepekör második főünnepé az Epiphania, amelyet magyarul Vízkeresztnek vagy a Háromszentkirályok napjának is neveznek, de a magyar elnevezések nem fejezik ki eléggé az ünnep gondolatát. Egyike az Egyház legrégebbi ünnepeinek és eredetileg az Úr születésének volt az ünnepe, majd pedig a keleti Egyház kereszteselési ünnepe lett. Mivel Keleten keletkezett, azért igazi megértéséhez a keleti nép gondolatvilágából kell két dolgot megértenünk. A keleti népek szeretik a pompát és ha egy király vagy nagy úr érkezett egy városba, nagy ünneppel fogadták és a király is roppant pompával vonult be, kitüntetésekkel osztogatott és hódolatot fogadott. Az ilyen látogatást nevezték: Theophánia vagy Epiphánia névvel — az Isten megjelenésének. Továbbá Keleten a menyegző több napon át tartó ünnepség volt, nagy lakomával. Úgy, hogy a keleti ember a másvilági életét sem tudta másként elképzelni, minthogy a «mennyeek országa» hasonló egy menyegzői lakomához.

Ez a két gondolat egyesül az Epiphánia ünnepére. Krisztus, a király, az Isten bevonul ma városába és megünnepli menyegzőjét Jegyesével; erre mindnyájunkat meghív és naponként vidám lakomát ad az Eucharistiában. — Az Epiphánia ünnepségei január 6-án kezdődtek és három napon át tartottak. Közben a bölcsék imádásáról, Jézus megkereszteléséről a Jordánban és a kánaai menyegzőről szóló evangéliumot olvasták, mert ezek a keresztségre és az Eucharistiára vonatkoztak, melyet mind a három napon kiosztottak.

Mikor a római Egyház a IV. században átvette ezt az ünnepet keletről, akkor már az Úr születését december 25-én tartotta

meg és így lett ez az ünnep Krisztusnak, mint az örök királynak, az egész világ színe előtt való megnyilatkozása. Így azután a *Krisztus király régebbi ünnepe* is ez a nap, amelyen az Egyházzal együtt érző hívek igyekeznek elősegíteni, hogy Krisztus a mai pogányok közt is megjelenhessen, mint király és Isten. — A pogányokat a bölcsek képviselik, akik ma eljöttek hódolni a világ Megváltója előtt és ajándékol aranyat, tömjént és mirrhát vittek neki. A Szentírás csak bölcseknek nevezi és sem számukat, sem nevüket nem mondja meg. De a középkor jámbor gondolkozása királyoknak tette meg őket, mert adományaik szerint gazdagok voltak és talán a zsoltáros jövendölések beteljesedését látták bennök. (71. zsolt.) Az ajándékok számából már Szent Leó pápa arra következtet, hogy hárman voltak. A IX. században nevet is adnak nekik: Gáspár, Menyhért, Boldizsár. A három ajándékot jelképesen magyarázzák: az arany mutatja királyi hatalmát, a tömjén illata a főpapot illeti és a mirrha Krisztus szenvedésének és eltemetésének az előképe. Keleten az arany a király előtt hódolat volt, a tömjén és a mirrha az anyának és gyermekének szólt: az egyik jó illatot terjesztett, a másik szerintük a tejképzést segíti elő. És valószínű, hogy ez utóbbi az igazi jelentése az adományoknak. A liturgiában a secreta szerint ezek az adományok az Úr Jézust jelentik, akit ma ezeknek jelképe alatt átadunk és akit visszkapunk a misztériumban.

Az Epiphánia misztériumába belehelyezkedve: mi magunk vagyunk a «királyok», akik Krisztusnak hódolunk, a felajánlási menetben neki ajándékot viszünk és ezért viszonzásul az áldozati lakomában új fény és új öröm tölt el, hogy a csillagot követtük. Bárcsak tiszta lélekkel és értelemmel felfoghatnánk, amit ma így ünnepeltünk — imádkozza az Egyház is és kívánjuk magunk is.

Az Epiphánia ünnepét több szentelmény is gazdagítja. Ezek a következők:

a) *A vízszentelés* (Vízkereszt). Az Úr Jézus keresztségének emlékére Keleten a keresztség szentségének kiszolgáltatása volt ez a nap. A keresztkút vizéből hazavittek és jámbor módon használták. Ennek emlékére ma az egész Egyházban vizet szentelnek.

b) *A házszentelés*. Az ünnep vigíliáján sok helyen a pap ünnepléses menetben megy a családok otthonába és ott imádság után a ház helyiségeit a szenteltvízzel és tömjénnel megszenteli.

c) *A krétaszentelés*. Sok helyen szokás, hogy a pap a házszentelés alkalmával vagy pedig a család feje az ajtó fölé odairja a három király nevének kezdőbetűit és az évszámot:

19 † G. † M. † B. † 45.

A krétát, mellyel ezt felírják, szintén megszentelik.

Hogyan üljük meg a Vízkeresztet? 1. Adjunk hálát a kat. hitért, mely csillagként felragyogott a lelkünkben és Istenhez vezet. És egyúttal fogadjuk meg, hogy a három királyokhoz hasonló elhatározottsággal és áldozatkészséggel követjük e csillagot, a katolikus hitnek minden tanítását. 2. Ezen az élet-

utunkon mi is három ajándékot viszünk: az istenszeretet *aranyát*, az Imádság *tömjénjét* és az önmegtágadás, a bűnbánat *mírrháját*. 3. A liturgikus szokásokból kettőt megtartunk: viszünk haza szenteltvizet és sokszor használjuk, mint az Egyház szentelményét. Megáldatjuk házunkat és felírjuk G. † M. † B. nevét. 4. Ezen idő alatt kétszeresen buzgólkodunk az Egyház szándékának megfelelően a pogány missziók ügyéért. Imádkozunk — és adakozunk. Az Egyházzal való együttérzés kifejlesztésének hatalmas eszköze a missziókért való áldozatosság.

Bevonulásra. (Malach. 3, 1; Krón. I. 29, 12.)

Mé, megjött a Fejedelem, az Úr: királyság, hatalom és uralkodás ékesítik őt. (Zs. 71, 1.) Isten I add át ítélteledet a királynak, igazságot a király fiának. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a csillag vezérlete mellett a mai napon kinyilatkoztattad egyszülött Fiadat a pogányoknak, engedd kegyesen, hogy mi, kik téged már hitünk által ismerünk, magasztos színed látására is eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Izaiás próféta könyvéből. (60, 1-6.)

Kelj fel, ragyogj fel, Jeruzsálem, mert eljött a te világosságod, s az Úr dicsősége felragyogott fölötted. Mert Ime sötétség borítja a földet és homály a népeket, de fölötted felragyog az Úr, és dicsősége megnyilvánul rajtad. Népek jönnek majd világosságodhoz, és királyok a neked támadt fényességhez. Hordozd körül sze-

Introitus. (Malach. 3, 1; I. Par. 29, 12.)

Ecce, advénit dominátor Dóminus: et regnum in manu ejus, et potestas, et impérium. (Ps. 71, 1.) Deus, judicium tuum Regi da: et justitiam tuam Filio Regis. *V.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui hodie verna die Unigénitum tuum géntibus stella duce revelásti: concéde propítius; ut, qui jam te ex fide cognóvimus, usque ad contemplándam spéciem tuae celsitúdinis perducámur. Per eúndem Dóminum nostrum.

Lectio Isaiae Prophetae. (60, 1-6.)

Surge, illumináre, Jeruzsálem: quia venit lumen tuum, et glória Dómini super te orta est. Quia ecce ténebrae opérient terram, et caligo pópulos: super te autem oriétur Dóminus, et glória ejus in te vidébitur. Et ambulábunt gentes in lúmine tuo, et reges in splendóre ortus tui. Leva in circuitu óculos tuos, et vide:

medet, és lásd: Egybegyűlnek ők mindnyájan, tehozzád jönnek; jönnek fiaid a távolból, és hátukon hozzák leányaidat. Meglátod majd és felderülsz, szíved csodálkozik és kitágul, mivel majd hozzád tér a tenger özöne, és hozzád megy a nemzetek kincse. Elborít majd téged a tevék áradata, Mádián és Éfa dromedárja; valamennyien Sábából jönnek, aranyat és tömjént hoznak, s az Úr dicséretét hirdetik.

Átvonulásra. (Iz. 60, 6 és 1.) Mind eljönnek Sábából aranyat és tömjént hoznak, és az Úr dicséretét hirdetik. V. Kelj fel, ragyogj fel Jeruzsálem: mert az Úr dicsősége felragyogott fölötted.

Alleluja, alleluja! V. (Mt. 2, 2.) Láttuk az ő csillagát napkeleten és eljöttünk ajándékainkkal imádni az Urat. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (2, 1-12.)

Mikor megszületett Jézus a judeai Betlehemben, Heródes király napjaiban, íme, bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembé, mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? mert láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt. Hallván pedig ezt Heródes király, megza-

omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: filii tui de longe venient, et filiae tuae de latere surgent. Tunc videbis, et afflues, mirabitur et dilatabitur cor tuum, quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madiam et Epha: omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes, et laudem Domino annuntiantes.

Graduale. (Isai. 60, 6 et 1.) Omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes, et laudem Domino annuntiantes. V. Surge, et illuminae, Jerusaleme: quia gloria Domini super te orta est.

Alleluja, alleluja. V. (Matth. 2, 2.) Vidimus stellam ejus in Oriente, et venimus cum muneribus adorare Dominum. Alleluja.

✠ **Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum.** (2, 1-12.)

Cum natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam, dicentes: Ubi est qui natus est rex Judaeorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Jerosolyma

varodék és vele egész Jeruzsálem. És összegyűjtvén mind a papi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie. Azok pedig mondák neki: Juda Betlehemében; mert így van megírva a próféta által: És te Betlehem, Júda földje, éppen nem vagy legcsekélyebb Júda nagyjai közt; mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népeket, Izraelt. Akkor Heródes titkon hivatván a bölcséket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent. És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjete, kérdezősködjete szorgalmasan a gyermek felől, és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén, imádjam őt. Kik, miután meghallgatták a királyt, elmenének. És íme, a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen odaérkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala. Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel. És bemenvén a házba, megtalálák a gyermeket anyjával Máriával, és leborulva imádkák őt. (Térdelhajtnak.) És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát. És intéstkapván álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez; más úton térének vissza országukba.

cum illo. Et cóngregans omnes príncipes sacerdotum, et scribas pópuli, sciscitabátur ab eis, ubi Christus nascerétur. At illi dixerunt ei: In Bétlehem Judae: sic enim scriptum est per Prophétam: Et tu Bétlehem terra Juda, nequáquam mínima es in princípibus Juda: ex te enim éxiet dux, qui regat pópulum meum Israel. Tunc Heródes, clam vocátis Magis, diligénter didicit ab eis tempus stellae, quae appáruít eis: et mittens illos in Bétlehem, dixit: Ite, et interrogáte diligénter de púero: et cum invenéritis, renuntiáte mihi, ut et ego véniens adórem eum. Qui cum audissent regem, abiéruunt. Et ecce stella, quam viderant in Oriénte, antecédébat eos, usque dum véniens, staret supra, ubi erat Puer. Vidéntes autem stellam, gavísi sunt gáudio magno valde. Et intrántes domum, invenéruunt Púerum cum María matre ejus, (hic genuflectitur) et procidéntes adoravéruunt eum. Et apértis thesáuris suis, obtuléruunt ei múnera, aurum, thus, et myrrham. Et respónso accépto in somnis, ne redírent ad Heródem, per áliam viam revérsi sunt in regiónem suam.

Felajánlásra. (Zsolt. 71, 10-11.) Tarzisz királyai és a szigetek adományokat hordoznak: Arábia és Szába királyai ajándékokat hozzanak: és hódoljon előtte a föld minden királya, s legyen minden nemzet a szolgája.

Csendes imádság. Egyházad áldozati adományaira kérünk, Urunk, kegyesen tekints le, melyekkel már nem aranyat, tömjént és mirhát ajánlunk fel neked, hanem amit ezek az adományok jelentenek, azt áldozzuk fel és azt vesszük viszont magunkhoz, Jézus Krisztust, a te Fiadat, a mi Urunkat: Ki veled él.

Offertorium. (Psalm. 71, 10-11.) Reges Tharsis, et insulae múnera offerent: reges Arabum et Saba dona addúcent: et adorábunt eum omnes reges terrae, omnes gentes sérvient ei.

Secreta. Ecclesiae tuae, quaesumus, Dómine, dona propítius intuere: quibus non jam aurum, thus, et myrrha profértur; sed quod eisdem munéribus declarátur, immolátur, et súmitur, Jesus Christus Fílius tuus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

Prefáció a vízkereszti, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 2.) Látuk az ő csillagát napkeleten és eljöttünk ajándékainkkal imádni az Urat.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, add meg nekünk, mindenható Isten, hogy amit ünnepi áldozattal ünnepelünk, azt megtisztult lélekkel el is érheszük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Communio. (Mt. 2, 2.) Vídumus stellam ejus in Oriénte, et vénimus cum munéribus adoráre Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut quae solémni celebrámus officio, purificátae mentis intelligéntia consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

A Szentcsalád ünnepe.

(Vízkereszt nyolcadába eső vasárnap. — Vízkereszt nyolcada alatt, ha más ünnep nem esik e napra, az ünnepről vesszük a misét. De a könyörgéshez, csendes imádsághoz és az áldozás utáni imádsághoz 2. és 3. helyen a 153—156. lapon levőket csatoljuk.)

A betlehemi jászol mellett fakadt a Szentcsalád tisztelete, ahol a kisdéd Jézus imáadására egybejövő pásztorok ott találták Szűz Anyját és nevelőatyját, Szent Józsefet is és a kis Jézusra

ragyogó fényözönből rájuk is hullott a tisztelet sugara. Így tehát nagyon szépen beleillik ez az ünnep a karácsonyi ünnepkör gondolatába, bár a legújabb ünnepek egyike. A liturgiába 1898-ban került és akkor a breviárium himnuszait maga a pápa, XIII. Leó írta meg. Legújabban pedig 1921-ben XV. Benedek pápa az egész világra kötelezővé tette megülését és erre a vasárnapra állandósította. Bár segítene hozzá ez az ünnep, hogy korunk legnagyobb bajára, a családok széttörlésére és ezzel a társadalom elkereszténytelenedésére orvosság lenne. Szép lesz a mi családi életünk, ha követjük a szentleckében olvasott tanácsokat.

Bevonulásra. (Péld. 23, 24-25.)

Crömmel ujjongjon az Igaz atyja, örüljön atyád és anyád és örvendezzék, ki téged szült. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura: sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, ki a családi életet szóval ki nem fejezhető erényeiddel megszentelted, mikor Máriának és Józsefnek alávetetted magadat: engedd, hogy mindkettőjüknél segítségével Szentcsaládod példája legyen a mi tanítónk és hogy egykor mi is az ő örök közösségükbe juthassunk: Ki élisz.

(2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról, 153. l., 3. könyörgés: Vízkeresztről, 144. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (3, 12-17.)

Testvérek: Vegyétek magatokra, mint az Istennek szent és kedves választottjai, az irgalom in-

Introitus. (Prov. 23, 24 et 25.)

Exsültet gaudio pater Justi, gaudeat Pater tuus et Mater tua, et exsültet quae genuit te. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilecta tabernacula tua, Dómine virtutum! concupiscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ♪. Glória Patri.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui Maríae et Joseph súbditus, domésticam vitam ineffabilibus virtutibus consecrásti: fac nos utriúsque auxilió, Famíliae sanctae tuae exemplis instrui; et consórtium consequi sempiternum: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spíritus Sancti Deus.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossenses. (3, 12-17.)

Fratres: Indúite vos sicut elécti Dei, sancti, et dilecti viscera misericórdiae, benignitátem, humilitátem,

dulatát, a jóságot, az alázatosságot, a szelidséget és a béketűrést; szenvedjétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amikép az Úr is megbocsátott nektek, épúgy ti is. Mindezek fölött pedig szeretetetek legyen, mert ez a tökéletességnek köteléke. S Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodjék a szívetekben. Legyetek hála-lásak. Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsatok és intsetek egymást, zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljétek szívből az Istennek. S bármit cselekesztek, szóval, vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében, és adjatok hálát az Istennek,

Átvonulásra. (Zs. 26, 4.) Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjam az Úr házában éltetnem minden napján. V. (Zs. 83, 5.) Boldogok, kik házában laknak, Uram, mindörökön örökké dicsérnek téged.

Alleluja, alleluja. V. (Iz. 45, 15.) Valóban te elrejtett király vagy, Izrael üdvöztető Istene. Alleluja!

A szent evangélium: Cum factus esset, 154. 1.

Felajánlási ének. (Lk. 2, 22.) Jézust szülői felvívék

modéstiam, pátiéntiam : supportántes Invicem, et donántes vobismetípsis, si quis advérsus áliquem habet querélam : sicut et Dóminus donávit vobis, ita et vos. Super ómnia autem haec, caritátem habéte, quod est vínculum perfectiónis : et pax Christi exsúltet in córdibus vestris, in qua et vocáti estis in uno córpore : et grati estóte. Verbum Christi hábitet in vobis abundánter, in omni sapiéntia, docéntes, et commonéntes vosmetípsos, psalmis, hymnis, et cánticis spirituálisibus, in grátia cantántes in córdibus vestris Deo. Omne, quodcúmque fáctis in verbo aut in ópere, ómnia in nómine Dómini Jesu Christi, grátias ágéntes Deo et Patri per ipsum.

az Atyának általa.

Graduale. (Psalm. 26, 4.) Unam pétíi a Dómino, hanc requíram, ut inhábitem in domo Dómini ómnibus diébus vitae meae. V. (Ps. 83, 5.) Beáti, qui hábitant in domo tua, Dómine : in saecula saeculórum laudábunt te.

Alleluja, alleluja. V. (Isai. 45, 15.) Vere tu es Rex absconditus, Deus Israel Salvátor. Alleluja.

Offertorium. (Luc. 2, 22.) Tulérunt Jesum paréntes

Jeruzsálembé, hogy bemutassák az Úrnak.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az engesztelő áldozati adományt és könyörögve kérünk, hogy Isten Szűzanyjának és Szent Józsefnek közbenjárására családunkat békében és kegyelmedben megerősítsd és megőrizd. A mi Urunk.

ejus in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Secreta. Placationis hostiam offerimus tibi, Domine, suppliciter deprecantes: ut, per intercessionem beato Joseph, famulias nostras in pace et gratia tua firmiter constituas. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum.

(2. csendes imádság: megemlékezés a vasárnapról, 155. l., 3. Vízkeresztről 147. l.)

Prefáció a vízkereszti, 561. l.

Áldozásra. (Lk. 2, 51.) Jézus hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik.

Áldozás utáni imádság. Add meg, Urunk Jézus, hogy mi, akiket mennyei szentségeddel megerősítettél, Szentcsaládodnak példáját állhatatosan kövessük: hogy halálunk óráján dicsőséges Szűzanyád-nak és Szent Józsefnek a segítségével az örök hajlékokba való befogadásra méltók legyünk: Ki élsz.

Communio. (Luc. 2, 51.) Descendit Jesus cum eis, et venit Nazareth, et erat subditus illis.

Postcommunio. Quos caelestibus réficis sacramentis, fac, Domine Jesu, sanctae Familiae tuae exemplum júgiter imitari: ut, in hora mortis nostrae, occurrénte gloriósa Vírgine Matre tua cum beato Joseph; per te in aeterna tabernacula récipi mereámur: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a vasárnapról, 156. l., 3. Vízkeresztről 147. l.)

Január 11: Megemlékezés Szent Hyginusról.

(Szent Hyginus pápa volt és 143-ban vértanuhalált halt. A szentmise ugyanaz, mint vízkeresztkor, de a 2. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot a szent pápáról kell vennünk úgy, mint a Si diligis kezdetű szentmisében van 1248. l., a 3. pedig a Szent Szüzzről. (Deus qui 131. l.)

Január 13: Vízkereszt nyolcada.

Szentmise ugyanaz, mint az ünnepen 144. l., a következők kivételével:

Könyörgés. Isten, kinek Egyszülötte testünk lényegében megjelent, kérünk, add, hogy azáltal, kit külsőben magunkhoz hasonlónak megismertünk, bensőleg is hozzá hasonlók lehessünk: Ki veled él.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (1, 29-34.)

Az időben: Látá János Jézust magához jönni, és mondá: Íme, az Isten Báránya, íme, ki elveszi a világ bűnét! Ez az, kiről mondtam: Utánam jön egy férfiú, ki megelőzött engem, mert előbb volt nálamnál. És én nem ismertem őt; hanem hogy ő kijelentessék Izraelnek, azért jöttem én, a vízzel keresztelek. És tanúságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket mint galambot leszállani az égből; és rajta maradt. És én nem ismertem őt; hanem aki vízzel keresztelekni küldött engem, az mondá nekem: Akire látod a Lelket leszállani és rajta maradni, ő az, ki Szentlélekkel keresztelek. És én láttam és tanúságot tettem, hogy ez az Isten Fia.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, ez adományokat emberré lett

Oráció. Deus, cujus Unigenitus in substantia nostrae carnis apparuit: praesta, quaesumus; ut per eum, quem similem nobis foris agnovimus, intus reformari mereamur: Qui tecum.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (1, 29-34.)

In illo tempore: Vidit Joannes Jesum venientem ad se, et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Joannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de caelo, et mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu Sancto. Et ego vidi: et testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.

Secreta. Hóstias tibi, Domine, pro nati Filii tui apparitione deférimus, sup-

Fiad megjelenésének emlékeztére és alázatosan kérünk, hogy amint ő adományaink szerzője, ugyancsak ő legyen azok irgalmas elfogadója is, a mi Urunk Jézus Krisztus: Ki veled él.

Áldozás utáni imádság.
A Mennyei fényeddel, kérünk, Urunk, mindig és mindenütt siess elénk: hogy a misztériumot, melyben részesülni engedté, tiszta meglátással szemléljük és méltó érzelemmel felfoghasuk. A mi Urunk.

plíciter exoráns: ut, sicut ipse nostrorum auctor est munerum, ita sit ipse misericors et suscceptor, Jesus Christus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitate.

Postcommunio. Caelésti lúmine, quaesumus, Dómine, semper et ubique nos praeveni: ut mystérium, cujus nos partícipes esse voluísti, et puro cernámus intuitu, et digno percipiámus afféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A megtestesülés ünnepkörének befejezése.

A megtestesülés ünnepkörének befejezéséül szolgál a Vízkereszt után következő hat vasárnap és Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe. (Lásd a 863. lapon.) Ha húsvét nagyon korán van, akkor nincs hat hét Vízkereszt és Hetvenedvasárnap közt. Ilyenkor a Vízkereszt után elmaradt vasárnapok miséit Pünkösd után mondja el az Egyház a 23. és 24-ik vasárnap közé iktatva.

A hat vasárnap mindegyike az Epiphánia folytatásának tekinthető, mert mindegyikében Krisztus királyként jelenik meg az evangélium elbeszélése szerint. Az 1. vasárnap a 12 éves ifjú az *egész emberiség királyaként* Isten Fiának jelenti ki magát. A 2-ik vasárnap a kánai menyegzőn a férfiúvá lett Üdvözítő a *család királyának* mutatja magát. A 3-ik vasárnap a kafarnaumi századossal hittelt valljuk őt királyunknak minden bajban. A 4-ik vasárnap evangéliuma a *természet királyának* mutatja be az Urat, aki parancsol a viharoknak. Az 5-ik vasárnap a *mennyek királya*, akinek földjébe konkolyt akar hinteni az ellenség, de hasztalan fárads. És az utolsó, a 6-ik vasárnap az *Egyház és a szívek királyának* hódol, aki a hajócskáról hirdeti országa törvényeit.

Vízkereszt utáni 1. vasárnap.

Legtöbbször ez a vasárnap beleesik a Vízkereszt nyolcadába, azért még mindig az Epiphánia: Krisztus dicsőségének megnyilatkozása a szentmise főérzelme. Krisztus, mint az ifjúság királya jelenik meg, aki tizenkétéztendő korában példát mutat az ifjúságnak. Ha a Szentcsaládról szóló misét mondottuk helyette (lásd a 147. lapon), akkor a következő napon mondjuk el a mai

misét. A mai vasárnapal mintegy befejezzük az Úr Jézus gyermekségéről való megemlékezést. Ebben halljuk a gyermek Jézus első és egyetlen ismert szavát, de ebben is az Isten Fiának öntudata nyilvánul meg. A gyermekkor után következő názáreti elrejtett életére, mely a mi hétköznapi életünknek a példaképe, az evangélium utolsó szavai vetnek fényt, melyek az Atya előtt való mély meghódolásra és kötelességeink készséges teljesítésére tanítanak.

Bevonulásra.

Bölséges trónon láttam ülni egy férfiút, kit imád az angyalok sokasága, együtt zengedezve: íme az ő uralma örökké való. (Zs. 99, 1.) Újjongjatok Istennek, országok mind: szolgáljátok az Urat örvendezve. ♫. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, esdeklő néped imádságát kísérd kegyelmeddel, hogy egyrészt meglássa, amit meg kell tennie, másrészt erőt nyerjen annak teljesítésére, amit meglátott. A mi Urunk.

(2. könyörgés: megemlékezés Vízkeresztről, 144. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 1-5.)

Testvérek: Kérlek tehát bennetek az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű istentiszteletetek. És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem alakuljatok át értelmeteknek megújításával, hogy felismerjétek, mi az

Introitus.

In excélsio throno vidi sedére virum, quem adorát multitúdo Angelórum, psalléntes in unum: ecce cujus impérii nomen est in aetérnum. (Ps. 99, 1.) Jubiláte Deo, omnis terra: servíte Dómino in laetítia. ♫. Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Orátio. Vota, quaesumus Dómine, supplicántis pópuli caelésti pietáte proséquere: ut et quae agénda sunt, vídeant, et ad implénda quae víderint, convaléscant. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (12, 1-5.)

Fratres: Obsécro vos per misericórdiam Dei, ut exhibeátis córpora vestra hóstiam vivéntem, sanctam, Deo placéntem, ratonábile obséquium vestrum. Et nolíte conformári huic saeculo, sed reformámini in novitáte sensus vestri: ut probétiis, quae sit volúntas Dei bona, et benéplacéns, et perfécta.

Isten akarata, mi a jó, a kedves és a tökéletes. Azt mondom ugyanis mindeniteknek a nekem adott kegyelemnél fogva, hogy senki se gondoljon magáról kelle-ténél többet; hanem józa-nul gondolkodjék, mind-egyik a hit mértéke szerint, amelyet az Isten kiosztott neki. Amint ugyanis egy testben sok testrésznünk van, nincs azonban minden test-résznek ugyanaz a rendel-tetése, aképpen sokan va-gyunk egy test Krisztusban; egyenként azonban egymásnak tagjai: Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 71, 18, 3.) Áldott legyen az Úr, Izrael Istene, ki egyedül művel csodákat öröktől fogva. *Ÿ.* Békét teremjenek a hegyek a népnek, és igazságot a hal-mok.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 99, 1.) Ujjongjatok Istennek, orszá-gok mind, szolgáljátok az Urat örvendezve. Alleluja!

✠ **A szent evangélium sza-kasza** Szent Lukács szerint. (2, 42-52.)

Mikor Jézus tizenkét esz-tendő s lett, fölmen-vén azok Jeruzsálembe, az ünnepi szokás szerint, és bevégezvén az ünnepnapo-kat, midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vél-vén pedig, hogy az úti tár-saságban van, menének egy-

Dico enim per grátiam, quae data est mihi, ómnibus qui sunt inter vos: Non plus sápere, quam opórtet sápere sed sápere ad sobrietátem: et unicuique sicut Deus di-vísit mensúram fidei. Sicut enim in uno córpore multa membra habémus, ómnia autem membra non eúdem actum habent: ita multí unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 71, 18 et 3.) Benedictus Dóminus Deus Israel, qui facit mira-bília magna solus a saeculo. *Ÿ.* Suscípíant montes pacem pópulo tuo, et colles justí-tiam.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 99, 1.) Jubiláte Deo, omnis terra: servíte Dómino in laetítia. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (2, 42-52.)

Cum factus esset Jesus an-nórum duódecim, ascen-déntibus illis Jerosólymam secúndum consuetúdinem diéi festi, consummatisque diéibus, cum redirent, re-mánsit puer Jesus in Jerú-sálem, et non cognoverunt paréntes ejus. Existimátes autem illum esse in comi-tátu, venérunt iter diél, et

napi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt. És lőn három nap mulva, megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdeze őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkoznak. És mondá neki az ő anyja: Gyermekeim! miért cselekedtéi így velünk? Íme, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik. Anyja meg szlvében tartja vala mindez ígétet. Jézus pedig növekedék bölcsességben és korban és kedvességben Istennél és embereknél.

Felajánlásra. (Zsolt. 99, 1-2.) Ujjongjatok Istennek, országok mind; szolgáljátok az Urat örvendezve. Járvljatok eléje lelkendezve: mivel az Úr maga az Isten.

Csendes imádság. Ez a neked felajánlott ajándék, Urunk, éltesen és erősítsen minket. A mi Urunk.

(2. csendes imádság: megemlékezés Vízkeresztről, 147. 1.)

requirébant eum inter cognátos, et notos. Et non inveniéntes, regréssi sunt in Jerúsalem, requiréntes eum. Et factum est, post tríduum invenérunt illum in templo, sedéntem in médio doctórum, audiéntem illos et interrogántem eos. Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, super prudéntia et respónsis ejus. Et vidéntes admiráti sunt. Et dixit mater ejus ad illum : Fili, quid fecísti nobis sic? Ecce pater tuus, et ego doléntes quarebámus te. Et ait ad illos : Quid est quod me quarebátis? Nesciebátis quia in his, quae Patris mei sunt, opórtet me esse? Et ipsi non intellexérunt verbum, quod locútus est ad eos. Et descendit cum eis, et venit Názareth : et erat súbditus illis. Et mater ejus conservábat ómnia verba haec in corde suo. Et Jesus proficiébat sapiéntia, et aetáte, et grátia apud Deum, et hómines.

Offertorium. (Ps. 99, 1 et 2.) Jubiláte Deo, omnis terra, servíte Dómino in laetitia : intráte in conspéctu ejus in exsultatióne : quia Dóminus ipse est Deus.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrificium vivíficet nos semper, et múniat. Per Dóminum.

Prefáció Vizkeresztről, 561. 1.

Aldozásra. (Lk. 2, 48-49.) Fiam, miért cselekedtél így velünk? Én és atyád bánkódva kerestünk téged. És miért, hogy engem kerestetek? Nem tudátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?

Aldozás utáni imádság. Alázattal kérünk téged, mindenható Isten, hogy azok, kiket szentségeiddel táplálsz, tetsző erkölcsökkel is méltóképpen szolgáljanak neked. A mi Urunk.

Communio. (Luc. 2, 48 et 49.) Fili, quid fecisti nobis sic? ego, et pater tuus dolentes quaerebamus te. Et quid est, quod me quaerebatis? nesciebatis, quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?

Postcommunio. Súplices te rogámus, omnipotens Deus: ut quos tuis réficis sacraméntis, tibi étiam plácitis móribus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Vizkeresztről, 147. 1.)

Vízkereszt utáni 2. vasárnap.

A mai mise is az «Epiphania», a kinyilatkoztatás folytatása. Krisztus kinyilatkoztatja Istenségét a kánai menyegzőn, hogy ő az, aki az elemeknek is parancsol és nyilvános működésének legelső tetteivel is csodában mutatja meg isteni hatalmát. — Ezeknek a vasárnapoknak tárgya Krisztus isteni méltóságának kinyilatkoztatása. Nekünk is el kell tehát őt Istenünknek ismerünk. Ennek eszköze tanít minket az Egyház, amikor a szentleckében folytatja Szent Pál megkezdett levelét az erényekről, melyeket kinek-kinek a maga tehetsége szerint meg kell valósítania életében.

Bevonulásra. (Zs. 65, 4.)

Az egész föld imádjon és dicsérjen téged: zengjen nevednek dicséretet, Fölséges. (Zs. u. a. 1-2.) Ujjongj az Istennek, egész világ, mondjatok nevének éneket, dicsőségét dicsérve zengjétek. ♫. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a földet és az eget egyaránt igazga-

Introitus. (Ps. 65, 4.)

Omnis terra adoret te, Deus, et psallat tibi: psalmum dicat nómini tuo, Altíssime. (Ps. ibid., 1-2.) Jubiláte Deo, omnis terra, psalmum dicite nómini ejus: date glóriam laudi ejus. ♫. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui caeléstia simul et terréna mo-

tod: hallgasd meg kegyesen néped könyörgését és add meg napjainkban a te békeességedet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. könyörgés: ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 6-16.)

Testvérek: Különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően: ha próféta-ság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor tevékenykedjünk a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki előljáró, buzgóságban; aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban. A szeretet legyen tettetés nélkül: útáljátok a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz. Ami a testvéri szeretetet illeti, legyetek egymás iránt gyengédek, a tisztelet dolgában egymást megelőzők, az igyekezetben nem restek, lélekben buzgók; az Úr az, akinek szolgáltok! Legyetek örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban, résztvevők a szentek bajai-ban, gyakoroljátok a vendégszeretetet. Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket, áldjátok és ne átkozzátok. Örvendjétek az örvendezőkkel és sírjátok a sírókkal.

deráris: supplicatiónes pó-puli tui cleméter exáudi: et pacem tuam nostris concéde tempóribus. Per Dó-minum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (12, 6-16.)

Fratres: Habéntes donatiónes secúndum grátiam, quae data est nobis, differéntes: sive prophetiam secúndum ratiónem fidei, sive ministérium in ministrádo, sive qui docet in doctrína, qui exhortátur in exhortádo, qui tríbuit in simplicitáte, qui praest in sollicitúdi-ne, qui miserétur in hilaritáte. Diléctio sine simulatióne. Odiéntes malum, adhaeréntes bono: Caritáte fraternitátis invicem diligéntes: Honóre invicem praeveniéntes: Sollicitúdi-ne non pigri: Spíritu fervéntes: Dómino serviéntes: Spe gaudéntes: In tribulatióne paciéntes: Oratióni instántes: Necessitá-tibus sanctórum communi-cántes: Hospitalitátem sec-tántes. Benedícite perse-quéntibus vos: benedícite, et nolíte maledícere. Gaudére cum gaudentibus, flere cum fléntibus: Idípsum invicem sentiéntes: Non alta sapiéntes, sed humilibus consentiéntes.

Egymás között ugyanazon

érzéssel legyetek: nem nagyravágyók, hanem együttérzők az alacsonyrendűekkel.

Átvonulásra. (Zsolt. 106, 20-21.) Elküldte szavát az Úr és meggyógyította őket és kimentette őket a sírveremből. *V.* Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáért.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 148, 2.) Dicsérjétek az Urat angyalai mind, dicsérjétek őt, seregei mind. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (2, 1-11.)

Az időben: Menyegző lőn a galileai Kánában; és ott vala Jézus anyja. Meg volt pedig híva Jézus is tanítványaival együtt a menyegzőre. És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk. Felelé neki Jézus: Mi közöm nekem és neked, asszony? még nem jött el az én óráim. Mondá az ő anyja a szolgáltnak: Amit nektek mond, cselekedjétek. Vala pedig ott hat kőveder elhelyezve a zsidók tisztulására, egyenként két vagy három korsó tartalmú. Mondá nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színing tölték azokat. És mondá nekik Jézus: Merítsetek most, és vigyétek a násznagynak. És elvívék. Amint pedig megízlelte a násznagy a borrá vált vizet, és nem tudta honnét

Graduale. (Ps. 106, 20-21.) Misit Dóminus verbum suum, et sanávit eos: et eripuit eos de intéritu eórum. *V.* Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabilia ejus filiis hóminum.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 148, 2.) Laudáte Dóminum, omnes Angeli ejus: laudáte eum, omnes virtútes ejus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (2, 1-11.)

In illo témpore: Núptiae factae sunt in Cana Galilaeae: et erat mater Jesu ibi. Vocátus est autem et Jesus, et discipuli ejus ad núptias. Et deficiénte vino, dicit mater Jesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei Jesus: Quid mihi et tibi est, múlier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus ministris: Quodcúmque dixerit vobis, fácite. Erant autem ibi lapídaeae hydriae sex pósitae secúndum purificatiónem Judaeórum, capiéntes síngulae metrétas binas vel ternas. Dicit eis Jesus: Impléte hydrias aqua. Et implevérunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus: Hauríte nunc, et ferte architriclíno. Et tulérunt. Ut autem gustávit architriclínus aquam vinum factam, et non sciébat unde esset, mi-

való az, de tudták a szolgák, kik a vizet merítették vala, előhívá a násznagy a vőlegényt, és mondá neki: Minden ember először a jó bort adja, és miután megittasodtak, akkor az alábbvalót; te pedig mindeddig tartogattad a jó bort. Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában és nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hívének őbenne tanítványai.

Felajánlásra. (Zs. 65, 1, 2, 16.) Ujjongj az Istennek egész világ: mondjatok nevének éneket: jertek és halljátok, elbeszélem mindnyájatoknak, kik Istent féltitek, hogy mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem, alleluja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott áldozati ajándékokat és tisztíts meg minket bűneink szennyétől. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság: ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 2, 7-11.) Mondá az Úr: töltsétek meg a vedreket vízzel és vigyétek a násznagynak. Amint megízlelte a násznagy a borra vált vizet, mondá a vőlegénynek: Te a jó bort mindeddig tartogattad. Ezt az első csodatettet művelte Jézus tanítványai előtt.

Áldozás utáni imádság. Növekedjék bennünk, kérünk, Urunk, kegyelmed

nistri autem sciébant, qui háuserant aquam: vocat sponsum architriclínus, et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: et cum inebriáti fuerint, tunc id, quod detérius est. Tu autem servásti bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit initium signórum Jesus in Cana Galilaeae: et manifestávit glóriam suam, et credidérunt in eum discipuli ejus.

Offertorium. (Ps. 65, 1-2 et 16.) Jubiláte Deo univérsa terra: psalmum dícite nómini ejus: veníte, et audíte, et narrábo vobis, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus ánimae meae, alleluja.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum maculis emúnda. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság: ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Communio. (Joann. 2, 7, 8, 9 et 10-11.) Dicit Dóminus: Impléte hydrias aqua, et ferte architriclínó. Cum gustásset architriclínus aquam vinum factam, dicit sponso: Servásti bonum vinum usque adhuc. Hoc signum fecit Jesus primum coram discipulis uis.

Postcommunio. Augeátur in nobis, quaesumus, Dómine, tuae virtútis ope-

működése, hogy így az isteni szentségekkel táplálkozva, lelkünket elkészítsük az ígért jutalmak élvezésére. A mi Urunk.

rátio: ut divinis vegetati sacramentis, ad eorum promissa capienda, tuo munere praeparémur. Per Dominum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Ha ez a vasárnap, vagy az utána következők bármelyike Hetvenedvasárnap miatt elmaradna és Pünkösöd után sem lehet elmondani, akkor minden kiváltságával felruházva az előtte való szombaton kell elvégezni.

Vízkereszt után 3. vasárnap.

A mai vasárnap már nem tartozik szorosan a karácsonyi tiltok megünnepléséhez. A miseruha színe sem fehér, hanem zöld. Hogy nem tartozik szorosan Vízkereszthez sem, azt mutatja az a szokás is, hogy ha a korai Húsvét miatt Vízkereszt után már nem lehet hat vasárnapot közbeiktatni a Húsvétra való előkészület megkezdéséig, akkor ezeket a vasárnapi miséket a Pünkösöd utáni 23. és 24. vasárnap közé iktatják be. Ennek a négy misének a karénekei közések és mind Krisztust magasztalják, mint Istenünket. (De ha Pünkösöd utánra kerülnek ezek a misék, akkor helyettük a pünkösöd utáni 23. vasárnap karénekeit mondjuk el, csak az olvasmányok és imádságok lesznek ebből a miséből.) Szent Pálnak az előző vasárnap megkezdett leveleit folytatja az Egyház. Megmutatja a népek apostola, hogy mily békésszívűnek és szeretőlelkűnek kell lennie annak, aki aláveti magát a királyként előttünk megjelent Krisztusnak. — Az evangélium ismét Krisztus Isten-ségét nyilatkoztatja ki. Az a Krisztus, aki Kánaánban a vizet borrrá változtatta, most csak kinyújtja kezét és meggyógyul a belpoklos. Sőt szavával távolról is meggyógyítja a százados beteg szolgáját. De tanuljuk meg mi is a belpoklostól a mély alázatosságot és a századostól az élő hitet, hogy királyunk meghallgassa a mi könyörgésünket is. — Isten jobbának nevezi az Úr Jézus Krisztust az Egyház. És valóban nagy dolgokat cselekedett az evangélium szerint, amikor a földön járt. De nagy dolgokat cselekedett mivelünk is nem egyszer, ezt meg kell mindegyünknek vallania és ezért hálásan mondhatjuk az Egyházzal ezt az imádságát is.

Bevonulásra. (Zs. 96, 7-8.)

T mádják az Urat angyalai mind: hallja ezt Sionésörvendezik s ujjonganak Júda leányai. (Zs. u. a. 1.) Királlyá lett az Úr, ujjongjon a föld: örvendezzék a temérdek sziget. **V.** Dicsőség.

Introitus. (Ps. 96, 7-8.)

A dorate Deum omnes Angeli ejus: audit, et laetata est Sion: et exsultaverunt filiae Judae. (Ps. ibid., 1.) Dominus regnavit, exsultet terra: laetentur insulae multae. **V.** Glória Patri.

Könyörgés. Tekints kegyesen, kérünk, mindenható örök Isten, a mi gyarlóságunkra és nyujtsd ki oltalmunkra isteni Jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 16-21.)

Testvérek: Ne legyetek bölcsék a magatok szemében. Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért, a jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem minden ember előtt is. Amennyiben rajtatok áll, lehetőleg éljetekek békében minden emberrel. Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjatok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én majd megfizetek, úgymond az Úr. Hanem ha ellenséged éhezik, adj neki enni, ha szomjazik, adj neki italt. Mert ha ezt műveled, eleven paraszt gyűjtesz a fejére. Ne hagyj magad legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat jóval.

Átvonulásra. (Zsolt. 101, 16-17.) Félik majd, Uram, nevedet a nemzetek, s a föld minden királyai fölségedet. ♫. Mert felépíti az Úr Siont, és megnyilvánul dicsősége.

Alleluja, alleluja! ♫. (Zs. 96, 1.) Királlyá lett az Úr

Oratio. Omnipotens sempitérne Deus, infirmitatem nostram propitius respice: atque ad protegendum nos, dexteram tuae majestatis extende. Per Dominum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. (12, 16-21.)

Fratres: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos: nulli malum pro malo reddentes: providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos defendentes, carissimi, sed date locum irae. Scriptum est enim: Mihi vindicta, ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurferit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

Graduale. (Psalm. 101, 16-17.) Timébunt gentes nomen tuum, Dómine, et omnes reges terrae glóriam tuam. ♫. Quóniam aedificavit Dóminus Sion, et vidébitur in majestáte sua.

Alleluja, alleluja. ♫. (Ps. 96, 1.) Dóminus regnávít,

ujjongjon a föld: örvendezzék a temérdek sziget. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (8, 1-13.)

Az időben: Mikor Jézus lejött a hegyről, nagy sereg követé őt. És íme, egy bélpoklos jöven hozzá, imádá őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem. És kinyujtván kezét Jézus, illeté őt, szólván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal megtisztula poklossága. És mondá neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd; hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak, és áldozd föl az ajándékot, melyet Mózes rendelt, bizonyságul nekik. Mikor pedig bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt, és mondván: Uram! szolgálom inaszakadtan fekszik házámban és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgálom. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másíknak: Jöszte, ő jön, és szolgálomnak: Tedd ezt, és teszi. Hallván pedig ezt Jézus,

exsúltet terra: laeténtur insulae multae. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (8, 1-13.)

In illo témpore: Cum descendisset Jesus de monte, secútae sunt eum turbae multae: et ecce leprósus véniens adorábat eum, dicens: Dómine, si vis, potes me mundáre. Et extendens Jesus manum, tétigit eum, dicens: Volo. Mundáre. Et conféstim mundáta est lepra ejus. Et ait illi Jesus: Vide, némini dixeris: sed vade, osténde te sacerdoti, et offer munus, quod praecépit Móyses, in testimónium illis. Cum autem introísset Caphárnaum, accésit ad eum centúrio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquétur. Et ait illi Jesus: Ego véniam, et curábo eum. Et respóndens centúrio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitútus, habens sub me millites, et dico huic: Vade, et vadit: et alii: Veni, et venit: et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Jesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invéni tantam fidem in Israel.

csodálkozók és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Felajánlásra. (Zsolt. 117, 16-17.) Az Úr jobbjá győzelmet szerzett, az Úr jobbjá felmagasztalt engem: nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Csendes imádság. Ez az áldozati adomány, Urunk, kérünk, vegye el bűneinket és az áldozat bemutatására szentelje meg alattvalóid testét és lelkét. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Luk. 4, 22.) Csodálkoznak mindnyájan azokon az igéken, melyek az Isten szájából jöttek.

Áldozás utáni imádság. Akiket ily nagy misztériumban való részvétellel gazdagítasz, Urunk, kérünk, hogy minket ennek hatására

Dico autem vobis, quod multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelorum: filii autem regni eiciuntur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. Et dixit Jesus centurioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Dextera Dómini fecit virtutem, dextera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emundet nostra delicta: et ad sacrificium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 4, 22.) Mirabántur omnes de his, quae procedébant de ore Dei.

Postcommunio. Quos tantis, Dómine, largíris uti mystériis: quaesumus; ut efféctibus nos eórum veráciter aptáre dignéris. Per

is alkalmassá tenni kegyeskedjél. A mi Urunk.

Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Vízkereszt utáni 4. vasárnap.

Krisztus isteni méltósága domborodik ki még jobban a mai szentmisében. «Higgyünk benne, mint Istenünkben», ezt tanítja az evangélium és kövessük tanítását, mely egy szóba foglalható a szentlecke szerint: Szeretet. A Krisztusban való hit, mely a szeretet tetteiben nyilatkozik meg, tesz igazán élő tagjává az Egyháznak, melyet a viharban hányódó csónak képvisel. — A szentatyák mindig az Egyházat látták ebben jelképezve. Jöhetnek az Egyházra is viharok, de akl bent van ebben a hajóban, az nyugodt lehet, mert a veszélyben mindig ott az Úr. Higgyünk tehát az Egyházban: higgyünk az Egyház liturgiájában, mellyel valóban Krisztushoz vezet minket az élet tengerén át.

A szentmise u. a., mint a 3. vasárnapon, az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, aki tudod, hogy emberi gyarlóságunknál fogva az élet oly nagy veszedelmei között nem tudunk megállani: adj nekünk testi-lelki üdvösséget, hogy azon bajokon, melyeket bűneink miatt szenvedünk, segítségeddel diadalt arathassunk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui in tantis periculis constitutos, pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis et corporis; ut ea, quae pro peccatis nostris patimur, te adjuvante vincamus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig, a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetézés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (13, 8-10.)

Testvérek: Ne tartozatok senkinek sem semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki embertársát szereti, betöltötte a törvényt. Mert azt, hogy ne paráználkodjál, ne ölj, ne lopj, hamistanuságot ne szólj, ne kívánd meg a másét, és ami még egyéb parancsolat van, azt újra

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Romanos. (13, 8-10.)

Fratres: Némini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implévit. Nam: Non adulterabis: Non occides: Non furaberis: Non falsum testimonium dices: Non concupisces: et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum

egybefoglalja ez az egy ige: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A szeretet nem cselekszik rosszat a felebarátnak. A törvénynek tel-

sicut te ipsum. Diléctio próximi malum non operátur. Plenitúdo ergo legis est diléctio.

Jesitése tehát a szeretet,

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (8, 23-27.)

Az időben: Beszállott Jézus a hajóba, és követék őt tanítványai. És íme, nagy háborgás lőn a tengeren, úgyhogy a hajócskát elborították a hullámok; ő pedig alszik vala. És hozzá járulván tanítványai, felkölték őt, mondván: Uram! szabadíts meg minket, elvezűnk. És mondá nekik Jézus: Mit féltetek, kicsinyhitűek? Akkor fölkelvén, parancsola a szeleknek és a tengernek, és nagy csendesség lőn. Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez, hogy a szelek és a tenger engedelmeskednek neki?

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozatnak neked felajánlott adománya gyenge természetünket a gonosztól mindenkor megtisztítsa és oltalmazza. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l., azután pedig a 2. szentek eszedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Ajándékaid, Isten, a földi örömöktől szabadítsanak meg és a mennyei eledel által adjanak folytono-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (8, 23-27.)

In illo témpore: Ascendénte Jesu in navículam, secúti sunt eum discípuli ejus: et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navícula operirétur flúctibus, ipse vero dormiébat. Et accessérunt ad eum discípuli ejus, et suscitavérunt eum, dicéntes: Dómine, salva nos, perimus. Et díxit eis Jesus: Quid tímidi estis, módicæ fidei? Tunc surgens, imperávit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. Porro hómines miráti sunt, dicéntes: Qualis est hic, quia venti et mare obédiunt ei?

Secreta. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut hujus sacrificií munus oblatum, fragilitátem nostram ab omni malo purget semper, et múníat. Per Dóminum.

Postcommunio. Múnera tua nos, Deus, a delectationibus terrénis expédiant: et caeléstibus semper instáurent aliméntis. Per

san új erőt. A mi Urunk | Dóminum nostrum Jesum
Jézus Krisztus. | Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l., azután pedig a 2. szentek esedezéseért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Vízkereszt utáni 5. vasárnap.

A mai szentmise szemünk elé állítja Isten földi birodalmát: az Egyházat. Ennek isteni alapítóját magasztalják az énekek, törvényeit és nehézségeit tárják elénk a tanító részek; és az imádságokban Isten oltalmát kérjük az Egyházra. (Ha pünkösd utánra esik ez a mise, akkor a bevonulásra, átvonulásra, felajánlásra és áldozásra való énekeket a pünkösd utáni 23-ik vasárnapról kell venni.) — A szentlecke végén a liturgiáról szól az apostol, mely hatalmas segítők, hogy meglegyen lelkünkben az evangélium jó magja. Míg a szentlecke a keresztény erényeket állította szemünk elé, addig az evangélium figyelmeztet a veszedelemre, mely még Isten szántóföldjén, az Egyházban is fenyeget minket, mert az ellenség oda is belopódzik, hogy konkolyt hintsen a hívők lelkébe. Ragaszkodjunk tehát még jobban a szent liturgiához, mert ott az igazi keresztény élet forrására és biztosítékára találunk.

A szentmise ugyanaz, mint a 3. vasárnapon, 160. l. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Családodat, kéré-
rünk, Urunk, állandó
szeretettel őrizd meg, hogy
akiknek egyedüli remény-
sége a mennyei kegyelem-
ben van, azokat a te oltal-
mad erősítse meg minden-
kor. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés a szentek esedezéseért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke: Indúlte, mint a Szentcsalád ünnepén, 148. l.

✠ A szent evangélium sza-
kasza Szent Máté szerint.
(13, 24-30.)

Az időben: Mondá Jézus a
seregnek a következő
példabeszédet: Hasonlít a
mennyei országa olyan em-
berhez, ki jó magot vetett
földjébe. Mikor pedig alud-
tak az emberek, eljőve az

Orátio. Familliam tuam,
quaesumus, Dómine,
contínua pietáte custódi:
ut quae in sola spe grátiae
caeléstis innítitur, tua sem-
per protectióne muniátur.
Per Dóminum nostrum Je-
sum Christum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Matthaeum.
(13, 24-30.)

In illo témpore: Dixit Je-
sus turbis parábolam
hanc: Simile factum est re-
gnum caelórum hómini, qui
seminávit bonum semen in
agro suo. Cum autem dor-
mírent hómines, venit in-

ellensége, és konkolyt vete a búza közé, és eltávozték. Amint pedig felnőtt a vetés és termést hozott, föltet- szék a konkoly is. Akkor a házigazdához menvén szolgálai, mondák neki: Uram! úgy-e jó magot vetettél földedbe; honnét vagyon tehát benne a konkoly? Erre felelé nekik: Ellenséges ember cselekedte ezt. A szolgák pedig kérdezték tőle: Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt? Ő megmondá: Nem; nehogy a konkolyt szedgetve, kitépjétek vele együtt a búzát is. Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak: szedjétek ki előbb a konkolyt, és kössétek azt kékékbe, hogy elégessék; a búzát pedig gyűjtsétek össze csűrőmbé.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az engesztelő áldozati adományokat, hogy bűneinket kegyesen megbocsásd, és ingatag szívrünket jóra vezessed. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy megnyerjük azt az örök üdvösséget, melynek zálogául ezt a misztériumot magunkhoz vettük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

imicus ejus, et supereminavit zizania in medio tritici, et ábiit. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Dómine, nonne bonum semen seminásti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus, et colligimus ea? Et ait: Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum. Sínite útraque créscere usque ad messem, et in témpore messis dicam messóribus: Colligite primum zizania, et alligáte ea in fascículos ad comburéndum, triticum autem congregáte in hórreum meum.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, placatiónis offerimus: ut et delicta nostra miserátus absólvás, et nutántia corda tu dirigas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut illius salutáris capiámus efféctum, cujus per hanc mystéria pignus accépiamus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Vízkereszt utáni 6. vasárnap.

Az evangéliumi jó mag, melyet ma is elsősorban a liturgiában hint el a földi Krisztus, az Egyház, csodás hatással van ma is a lelkekre. Amit Szent Pál apostol a szentleckében mond, ma is megismétlődik a missziókban. És a kis mustármag mindenhol és mindenkor hatalmas fává lesz. (Ha pünkösöd utánra esik ez a mise, akkor az énekeket a pünkösöd utáni 23-ik vasárnapról kell venni.)

A szentmise ugyanaz, mint a 3. vasárnapon, 160. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig megfelelően gondolkozva, szóval és tettel egyaránt szent tetszésed szerint éljünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés a szentek esedeztéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 1, 2-10.)

Testvérek: Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, mikor megemlékezünk rólatok imádságainkban; szüntelenül gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetetek művére és tűrő reménységtekre, és tudjuk, testvérek, kiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok, mert mi az evangéliumot nálatok nem egyedül beszéddel hirdettük, hanem erővel és Szentlélekkel is és nagy teljességgel, hiszen tudjátok, milyenek voltunk köztetek tiérettetek. És ti követőink lettetek és az

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut semper rationabilis meditantes, quae tibi sunt placita, et dictis exsequamur, et factis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicenses. (I. 1, 2-10.)

Fratres: Grátias ágimus Deo semper pro ómnibus vobis, memóriam vestri faciéntes in oratióibus nostris sine intermissióne, memores óperis fidei vestrae, et labóris, et caritátis, et sustinéntiae spei Dómini nostri Jesu Christi, ante Deum et Patrem nostrum: sciéntes fratres, dilécti a Deo, electiónem vestram: quia Evangélium nostrum non fuit ad vos in sermóne tantum, sed et in virtúte, et in Spíritu Sancto, et in plenitúdine multa, sicut scitis quales fuérimus in vobis propter vos. Et vos imitátóres nostri facti estis, et Dó-

Úréri, elfogadtátok az ígét sok szorongatás közt a Szentlélek örömevel. Ekként példakép lettetek minden hívő előtt Macedóniában és Achájában. Az Úrigéjének hirdetése ugyanis töletek haladt tovább, nemcsak Macedóniában és Achájában, hanem az Istenben való hitetek eljuttott mindenhová, hogy szükségtelen is arról beszélnünk. Hiszen azok maguk hirdetik rólunk, mikép léptünk be nálatok, s mikép tértetek az Istenhez a bálványoktól, hogy szolgáljatok az élő, igaz Istennek s várjátok a mennyből a Fiát (akit feltámasztott halottaiból), Jézust, aki megmentett minket a jövőendő haragtól.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (13, 31-35.)

Az időben: Mondá Jézus a seregnek a következő példabeszédet: Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet vévén az ember, elvete földjébe; mely kisebb ugyan minden magnál, mikor pedig felnő, nagyobb minden veteménynél, és fává leszén, úgyhogy az égi madarak eljönnek és ágai közt laknak. Más példabeszédet monda nekik: Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, melyet vévén az asszony, elvegyíte három véka lisztbe, míg mind megkovászosodott. Mindezeket

mini, exclpiéntes verbum in tribulatióne multa, cum gaudio Splritus Sancti: ita ut facti sitis forma ómnibus credéntibus in Macedónia, et in Achája. A vobis enim diffamátus est sermo Dómini, non solum in Macedónia, et in Achája, sed et in omni loco fides vestra, quae est ad Deum, profécta est, ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui. Ipsi enim de nobis annúntiant qualem intróitum habuerimus ad vos: et quómodo convérsi estis ad Deum a simulácris, servíre Deo vivo, et vero, et exspectáre Filium ejus de caelis (quem suscitávit ex mórtuis) Jesum, qui eripuit nos ab ira ventúra.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (13, 31-35.)

In illo témpore: Dixit Jésus turbis parábolam hanc: Símile est regnum caelórum grano sinápis, quod accípiens homo seminávit in agro suo: quod mínimum quidem est ómnibus semínibus: cum autem créverit, majus est ómnibus oléribus, et fit arbor, ita ut vólucres caeli véniant, et hábitent in ramis ejus. Aliam parábolam locútus est eis: Símile est regnum caelórum fermento, quod accéptum múlier abscondit in farínac satis tribus, donec fermentátum est totum.

példabeszédekben mondá Jézus a seregnek, és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik; hogy beteljesedjék a próféta szava, ki mondotta: Megnyitom számat példabeszédekben, hirdetni fogom, ami el volt rejtve a világ kezdetétől.

Csendes imádság. Ez adományok felajánlása kérünk, Isten, tisztítson és javítson meg, vezessen és oltalmazzon minket. A mi.

(A 2. csendes imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Élveztük, Urunk, mennyei lakomádat: kérünk, hogy mindig az után kívánczunk, ami által valóban élünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Haec ómnia locútus est Jesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: ut impleretur, quod dictum erat per Prophetam dicentem: Apérim in parabolis os meum, eructábo abscondita a constitutione mundi.

Secreta. Haec nos oblátio, Deus, mundet, quaesumus, et rénovet, gubérnet, et próteget. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Caeléstibus, Dómine, pasti delíciis: quaesumus; ut semper éadem, per quae veraciter vívimus, appetámus. Per Dóminum.

A megváltás ünnepkörének távolabbi előkészülete.

A BŐJTBEVEZETŐ IDŐ.

Új időszak kezdődik. A természet is fakadóban; még vad és szeles-viharos, de már közeledik az új tavasz. Az Egyház szent évében is tavasz kezdődik, a lelkek tavasza. A talajkészítésnek munkás korszaka, a sziv friss földjén az új mag elvetésének ideje. Mert most jött el újra az az idő, amelyben egykor az isteni mag, az Úr Jézus Krisztus a földbe temetett és meghalt, hogy halála által százaszoros, ezerszeres gyümölcsöt hozzon. Itt az idő, hogy megünnepeljük újra a halálnak és a feltámadásnak ünnepét, Krisztusnak és az Egyháznak ezt a tavaszi ünnepét. Komoly és komor ez az idő. A régit ki kell söpörni és a kinövéseket le kell metszeni: — ez is halál. De egyúttal reménnyel teljes is ez az idő, mert az új most kialakulhat.

Kilenc vasárnapból álló novéna kezdődik tulajdonképpen. Kilenc vasárnap és ezzel kilenc hét liturgiáján át akar elvezetni

minket az Egyház a megváltás főfő ünnepeihez: a Húsvéthoz és a Pünkösdhöz. De mély bölcseséggel, édesanyai szeretettel, isteni pedagógiával három fokozaton át vezet ide minket: a *böjtbevezető*, a *nagyböjt* és a *szenvedés idején* át. Ebből a böjtbevezető csak az előcsarnoka az igazán komoly nagyböjti fegyelemnek és egyúttal átmenet a karácsonyi ünnepkör derűs világából a negyvennapos nagyböjtbe. Elmult a Karácsony és az Egyház nem akarja, hogy elfeledjük: szenvedni jött az Úr a földre, ezért a megtestesülés, mert így nyithatja meg nekünk az eget. Tehát készülünk megemlékezni az Úr haláláról.

De miért kellett az Úrnak szenvednie? Miért kellett meghalnia értünk? Erre felel a böjtbevezető idő liturgiájában az Egyház; — még pedig most a papi zsolozsma és a misekönyv kiegészítik egymást és kölcsönösen megmagyarázzák a most következő időt. A böjtbevezető idő három vasárnapot foglal magában: a Hetvened-, Hatvanad- és az Ötvenedvasárnapot. Ezalatt a papi zsolozsma olvasmányai az ószövetségi szentírás első könyveit idézik. (A zsolozsma ugyanis egy évre elosztja az egész Szentírást és így olvastatja hűveivel.) Ezekből az olvasmányokból három nagy pátriárka alakja domborodik ki: Ádám, Noé és Ábrahám, akik egyúttal Krisztus Urunk példaképei. *Ádám* a bűn atyja és az ő bűne miatt kell Krisztusnak szenvednie. De egyúttal előképe Krisztusunknak, az új Ádámnak, a megváltott emberiség új ősatyjának. *Noé* és az ő bárkája előképe a megváltásnak, a keresztségben és az Egyház hajójában. *Ábrahám* áldozata már sejteti velünk Jézusunknak haláláldozatát.

De az evangéliumok is a következő idők szellemét világítják meg előttünk. A három evangélium elénk tárja a nagyböjt: meghívását, feladatát, célját. Az *Úr meghívása* hangzik Hetvened-, vasárnapján, hogy menjünk az ő szőlőjébe dolgozni. Vagy kezdjünk el tavasszal újra dolgozni! A *nagyböjt feladata* lesz előkészíteni lelkünket, a mi szőlőskertünket a magvető számára, hogy az isteni magvető magja százszoros termést hozzon bennünk is. És *mi a célja* ennek a munkának? A megvilágosodás a keresztségben, a Húsvét felragyogása bennünk, a megdicsőülés az egekben, ahová az Egyház liturgiája által a megdicsőült Krisztushoz megdicsőült hívőket akar elvezetni.

A három stációs-templom szentje is fokozatosan visz közelebb a nagyböjthöz. Az első *Szent Lőrinc*, a bátor vértanu, a hit-tanulók vezére, a diakonus vezet minket Krisztus küzdő tanítványai közé. A második *Szent Pál* és megmutatja, mily küzdelmet tud kiállani, aki a kegyelemben bíz. A harmadik *Szent Péter*, Krisztus földi helytartója és ő megerősíti testvéreit az Úr szava szerint.

A három vasárnap nevét a történelemből értjük meg. Két forrásból tevődött össze ez a böjtbevezető idő. Az egyik a római liturgia alkotása. Valószínűen már a VI. században Rómában stációs szentmisét tartottak a Rómában legjobban tisztelt három szent bazilikájában, hogy a népvándorlás zavaros, komor világában, a pestisek és más járványok idején, a gyakori természeti

csapások közt és az ebből fakadó éhínségben kőrmenettel, böjttel kérjék Isten kegyelmét és segítségét. Ez a sötét háttér teszi érthetővé a miseénekek égbeszálló, szinte kétségbeesett felkiáltását. — A másik tényező kelet; itt kezdődött az a szokás, hogy húsvét előtt egyes helyeken ötven, máshol hatvan napon át böjtöltek; sőt volt olyan hely, ahol a hetven évig tartó babiloni fogság emlékére hetven napon át böjtöltek. Mikor azután a VI. században (még I. Gergely pápa († 604) előtt) ezt a három vasárnapot bevezetőként a nagyböjt elé csatolták, legalább a névben ineghagyták a régebbi nagyobb böjtök emlékét.

Ebből következik, hogy ha még nem is az igazi böjtnek az ideje ez a három hét, azért komoly, magunkbaszállásra késztető, szent idő. Meglátszik ez a liturgikus szabályokon is. Az első jel: az Alleluja elmaradása. Dehogy énekelhetné az öröm énekét az Egyház, mikor a Hetvenedvasárnapja azt juttatja eszünkbe, hogy az egész földi élet számkivetés, fogság. Ilyen volt a zsidók élete, mikor Babilon folyóinak partján ültek és sírtak. Hiába kérték: énekeljenek. Hárfáikat a fűzfákra akasztották és elnémult ajkukon a dal. — Nincs a liturgiában sem öröm-ének; ezért nincs Glória sem a szentmisében, ha az egyházi szín a viola. Most pedig abba öltözik a papság. Nem hangzik az «Ite missa est» sem, helyette a «Benedicamus Domino» van. Felhangzik a tractus böjti éneke (hamvazószerdáig csak vasárnapon; hétköznap kimarad).

Íme, így készül az Egyház a nagyböjtre.

Hetvenedvasárnap.

(Stációs-templom: Szent Lőrinc bazilikája.)

A mai liturgiában az uralkodó gondolat az áteredő bűn és annak gyászos következményeinek a megfontolása. Ezért kell mindnyájunknak arcunk verejtékével dolgoznunk itt a földön, mely az Isten szőlőskertje. Itt kell mindnyájunknak dolgoznunk lelkünk üdvéért. Ha kora reggeltől dolgozunk már, adjunk hálát az Istennek és ne nézzük le a későn jötteket. Ha magunk is későn álltunk munkába, itt az idő és alkalom bűneink meggyónására és mulasztásunk helyrehozására.

Bevonulásra. (Zs. 17, 5-7.)

Körülvettek a halál gyötrelmei, körülfogtak az alvilág gyötrelmei: szorultságomban az Urat segítségül hívtam és ő meghallgatta szent templomából szomat. (Zs. u. a. 2-3.) Szeretlek, Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és meg-

Introitus. (Ps. 17, 5, 6 et 7.)

Circumdedérunt me gemitus mortis, dolores inférni circumdedérunt me: et in tribulatione mea invocavi Dóminum, et exaudivit de templo sancto suo vocem meam. (Ps. ibid. 2-3.) Diligam te, Dómine, fortitúdo mea: Dóminus firmamentum meum,

szabadítottóm. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Néped könyörgését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen: hogy mi, akik bűneink miatt igazságosan bűnhődünk, nevednek dicsőségéért irgalmasságod által megszabaduljunk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 9, 24-27; 10, 1-5.)

Testvérek: Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy nyeri el a jutalmat? Ugy fussatok, hogy elnyerjétek! Mindaz pedig, aki részt vesz a versenyben, mindentől tartózkodik; azok, hogy hervatag koszorút nyerjenek, mi pedig hervadhatatlant. Én bizony futok, nemcsak úgy bizonytalanra vívok, nemcsak úgy a levegőt verdesve: hanem megsanyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy míg másokat tanítok, magam valamiképp elvetésre méltó legyek. Mert nem akarom, hogy figyelmen kívül hagyjátok testvérek, hogy atyáink mindnyájan a felhő alatt voltak és mindnyájan átvonultak a tengeren és mindnyájan megkereszteltetek Mózesben, a felhőben

et refúgium meum, et liberátor meus. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: ut, qui juste pro peccátis nostris affligimur, pro tui nóminis glória misericorditer liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 9, 24-27; 10, 1-5.)

Fratres: Nescítis quod ii, qui in stádio currunt, omnes quidem currunt, sed unus áccipit bráviúm? Sic cúrrite, ut comprehendátis. Omnis autem qui in agóne conténdit, ab ómnibus se ábstinet: et illi quidem ut corruptibilem corónam accipiant; nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi in incértum: sic pugno, non quasi áerem vérberans: sed castígo corpus meum, et in servitútem rédigo: ne forte cum áliis praedicáverim, ipse réprobus efficiar. Nolo enim vos ignoráre, fratres, quóniam patres nostri omnes sub nube fuérunt, et omnes mare transiérunt, et omnes in Móyse baptizáti sunt in nube, et in mari: et omnes eámdem escam spiritálem manducáverunt, et omnes eúmdem potum spiritálem

és a tengerben. És mindnyájan ugyanazt a szellemi eledelt ették és mindnyájan ugyanazt a szellemi italt itták; (ittak pedig az őket követő szellemi sziklából; a szikla pedig Krisztus vala), de legtöbbjünkben nem telt

Átvonulásra. (Zsoltár 9, 10-11, 19-20.) Szükségünkben, szorultságunkban segítőnk: benned bízunk mindenki, ki megismert téged, mert te nem hagyod el a téged keresőket, Uram. *℣*. Mert a szegényről nem feledkezel meg teljesen: a szegények túrése nem vész el örökre: kelj fel, Uram, az ember ne legyen elbizakodott.

Böjti ének. (Zsoltár 129, 1-4.) Mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavam. *℣*. Legyen füled figyelmes, szolgálj könyörgésére. *℣*. Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed: Uram, ki állhat meg előtted? *℣*. Ám te nálad bocsánat vagy, törvényeid miatt bízom benned, Uram.

(Ha a szentmisét hétköznap mondjuk, a böjti ének elmarad.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (20, 1-16.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő hasonlatot: Hasonló a mennyek országa a házigazdához, ki jókor reggel kiméne műveseket fogadni szőléjébe. Megegyeztén pedig a művesekkel egy

bibérunt: (bibébant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus): sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo.

kedve az Istennek.

Graduale. (Psalm. 9, 10-11 et 19-20.) Adjutor in opportunitatibus, in tribulatione: sperent in te, qui novérunt te: quoniam non derelinquis quaerentes te, Dómine. *℣*. Quoniam non in finem oblivio erit páuperis: patientia páuperum non peribit in aeternum: exsúrge, Dómine, non praevaléat homo.

Tractus. (Psalm. 129, 1-4.) De profundis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi vocem meam. *℣*. Fiant aures tuae intendentes in orationem servi tui. *℣*. Si iniquitates observáveris, Dómine: Dómine, quis sustinébit? *℣*. Quia apud te propitiatio est, et propter legem tuam sustínui te, Dómine.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum. (20, 1-16.)

In illo témpore: Dixit Jézus discipulis suis parabolam hanc: Simile est regnum caelorum hómini patrifamíliás, qui éxiit primo mane conducere operários in vineam suam. Conventióne autem facta cum ope-

dénár napibérben, elküldé őket szőlejébe. És kimenvén három óra tájban láta másokat tétlenül állani a piacon, és mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe, és ami igazságos leszen, megadom nektek. Azok pedig elmenének. Ismét kiméne hat és kilenc óra körül, és hasonlóképpen cselekvék. Tizenegy óra tájban pedig kimenvén, találá más veszteglőket és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap hivalkodva? Felelék neki: Mivel senki sem fogadott meg bennünket. Mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe. Mikor pedig beesteledezt, mondá a szőlő ura ispánjának: Hidd elő a műveseket, és add meg nekik bérüket, kezdve az utolsóktól az elsőig. Előjövén tehát, akik tizenegy óra tájban érkeztek vala, kaptak egy-egy denárt. Jövén pedig az első is, azt vélték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy denárt kaptak. És átvévén, zúgolódának a szőlősgazda ellen, mondván: Ezek az utolsók egy óráig dolgoztak, és egyenlőkké tetted őket mivelünk, kik a nap terhét és hevét viseltük. Ő pedig felelvén egyiknek közülük, mondá: Barátom! nem teszlek veled igazságtalanságot; nem egy dénárban egyeztél-e meg velem? Vedd, ami a tied, és menj; annyit akarok pedig adni ennek az

ráriis ex denário diúrno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod justum fuerit, dabo vobis. Illi autem abiérunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similiter. Circa undécimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos condúxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios, et redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undécimam horam vénerant, accepérunt singulos denarios. Venientes autem et primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: accepérunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurábant advérsus patremfamilias, dicentes: Hi novissimi una hora fecérunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diéi, et aestus. At ille respóndens uni eórum, dixit: Amice, non fácio tibi injúriam: nonne ex denário convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi.

utolsóinak is, mint neked. Avagy nem szabad-e nekem azt tenni, amit akarok? Vagy a te szemed álnok, mert hogy én jó vagyok? Így lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká; mert sokan vannak a hivatalosak, kevesen pedig a választottak.

Felajánlásra (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni és nevednek, ó Fölséges! éneket zengeni,

Csendes imádság. Áldozati ajándékainkat és imádságunkat, kérünk, Urunk, fogadd el és e mennyei misztériummal tisztíts meg minket és hallgass meg kegyesen. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a szentek esedezéseért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 30, 17-18.) Ragyogtasd fel szolgád fölött arcodat és szabadítsd meg irgalmasságodban őt, Uram, szégyent ne lássak, mert hozzád kiáltok.

Áldozás utáni imádság. Erősödjének meg híveid, Isten, a te viszontajándékaid által, hogy egyrészt azokat megnyerve is mindig keressék, másrészt keresve mindenkor elnyerhessék. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a szentek esedezéseért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

quod volo, fácere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt novíssimi primi, et primi novíssimi. Multi enim sunt vocáti, pauci vero elécti.

Offertorium. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino, et psállere nómini tuo, Altíssime.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménte exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum.

Communio. (Ps. 30, 17-18.) Illúmina fáciem tuam super servum tuum, et salvum me fac in tua misericórdia: Dómine, non confundar, quóniam invocávi te.

Postcommunio. Fidèles tui, Deus, per tua dona firméntur: ut éadem et percipiéndó requirant, et quaeréndó sine fine percípiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui vivit.

Hatvanadvasárnap.

(Stációs-templom : Szent Pál bazilikája.)

A mai szentmise szövegét csak úgy érthetjük meg teljesen, ha tudjuk, hogy Rómában a Szent Pál-bazilikában van az ünnepi mise. A népek apostolát állítja elének az Egyház a szentleckében példa gyánánt. Az ő élete a kegyelem nagy csodája. A mai szentmisével arra tanít minket édesanyánk, hogy örök üdvünkért munkálkodva, ne a magunk erejében bizzunk, hanem az isteni kegyelemben, mert enélkül az evangéliumban hallott isteni tanítás magja nem tud gyökeret verni szívünkben és nem tudja megteremni bennünk a krisztusi élet gyümölcsét. — Szent Pál felel a szentleckében, mikor az álapostoiok megtámadták és a maga védelmére kénytelen volt érdemeivel dicsekedni (saját szavaival: balgatóg módon beszélni). De éppen ez mutatja meg nekünk legjobban, hogy a kegyelem mit tudott kialakítani egy Saulusból. Küzdelmeinkben mi is ebben a kegyelemben bizzunk. És Szent Pál sok tettét látva, kérdezzük meg : mit tettünk mi? Megtettük-e legalább azt, ami rajtunk áll? Mert aki ezt megteszi, attól Isten nem vonja nieg kegyelmét.

Bevonulásra. (Zs. 43, 23-26.)

Bredj fel, miért alszol, Uram? Ébredj fel, ne taszíts el végképen: miért fordítod el arcodat: s felejtéd el szorongatásunkat? Testünk a földhöz tapadott: keljfel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket! (Zs. u. a. 2.) Isten, fulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy semmi tettünkben nem bízhatunk: engedd meg kegyelmesen, hogy minden bajjal szemben a népek apostolának közbenjárása védelmezzen meg minket. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 43, 23-26.)

Exsúrge, quare obdormis, Dómine? exsúrge, et ne repéllas in finem: quare fáciem tuam avértis, oblivisceris tribulationem nostram? adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Dómine, ádjua nos, et libera nos. (Ps. ibid., 2.) Deus, áuribus nostris audivimus: patres nostri annuntiavérunt nobis. V. Glória.

Orátio. Deus, qui conspicias, quia ex nulla nostra accióne confidimus: concéde propítius; ut contra advérsa ómnia, Doctóris géntium protectione muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 131. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 11, 19-33; 12, 1-9.)

Testvérek: Örömet eltűritek a balgatagokat, holott ti bölcsek vagytok: Mert elviselitek, ha valaki titeket szolgaságra vet, ha valaki felemészt, ha valaki megfog, ha valaki felfuvalkodik, ha valaki arcul ver. Szégyenemre mondom, mintha mi gyöngék lettünk volna ebben a tekintetben. Amit valaki mer (oktalan-ságban mondom), azt én is merem. Zsidók ők? Én is! Izraeliták ők? Én is! Ábrahám ivadéka ők? Én is! Krisztus szolgálói ők (mint kevésbé okos mondom:) én még inkább: számtalan fáradság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. A zsidóktól öt ízben kaptam egy híján negyven ütést. Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, éjjel és nappal a mély tengeren voltam. Gyakran voltam úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetembeliectől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben városban, veszélyben pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, fáradságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok börtölésben, hi-

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Corinthios. (II. 11, 19-33; 12, 1-9.)

Fratres: Libénter suffértis insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustinétis enim si quis vos in servitútem rédigit, si quis dévorat, si quis áccipit, si quis extóllitur, si quis in fáciem vos caedit. Secúndum ignobilitátem dico, quasi nos infírmi fuérimus in hac parte. In quo quis audet (in insipientia dico) áudeo et ego: Hebraei sunt, et ego: Israelitae sunt, et ego: Semen Abrahae sunt, et ego: Ministri Christi sunt (ut minus sapiens dico) plus ego: in labóribus plúrimis, in carcéribus abundántius, in plagis supra modum, in mór-tibus frequénter. A Judaeis quinquies quadragénas, una minus, accépi. Ter virgis caesus sum, semel lapidátus sum, ter naufrágium feci, nocte et die in profúndo maris fui: in itinéribus saepe, periculis flúminum, periculis latrónum, periculis ex genere, periculis ex géntibus, periculis in civitáte, periculis in solitúdine, periculis in mari, periculis in falsis frátribus: in labóre et aerúmna, in vigiliis multis, in fame et siti, in jejúniis multis, in frigore et nuditáte: praeter illa quae extrínsecus sunt, instántia mea quotidiana, sollicitúdo ómnium Ecclesiárum. Quis in-

degben és meztelenségben, eltekintve attól, ami ezenfelül van, naponkénti zaklatásom az összes egyházak gondja. Ki szenved, hogy én ne szenvednék? ki botránkozik meg, hogy én ne égnék? Ha dicsekedni kell, erőtlenségeimmel dicsekszem. Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki áldott legyen mindörökké, tudja, hogy nem hazudom. Damaszkuszban Aretás király helytartója őriztette a damaszkusiak városát, hogy engem elfogjon és az ablakon keresztül kosárban bocsátottak le a falon, és így menekedtem meg kezéből. Ha dicsekedni kell (nem hasznos ugyan), de áttérek a látomásokra és az Úr kinyilatkoztatásaira. Ismerek egy embert Krisztusban, ki tizennégy évvel ezelőtt — testben-e, nem tudom, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a harmadik égig; és tudom, hogy ugyanez az ember — testben-e, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a paradicsomba, és titkos igéket hallott, melyeket embernek nem szabad kimondania. Az ilyesmivel dicsekszem; önmagammal pedig semmit sem dicsekszem, csak erőtlenségeimmel. Pedig, ha dicsekedni akarnék is, nem lennék oktan, hi-

firmátur, et ego non infirmor? quis scandalizátur, et ego non uror? Si gloriári opórtet: quae infirmitátis meae sunt, gloriabor. Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, qui est benedíctus in saecula, scit quod non méntior. Damásci praepósitus gentis Aréetae regis, custodiébat civitátem Damascenórum, ut me comprehénderet: et per fenéstram in sporta dimíssus sum per murum, et sic effúgi manus ejus. Si gloriári opórtet (non expedit quidem), véniam autem ad visiónes, et revelatiónes Dómini. Scio hóminem in Christo ante annos quatuórdecim, sive in córpore néscio, sive extra corpus néscio, Deus scit, raptum hujúsmodi usque ad tertium caelum. Et scio hujúsmodi hóminem, sive in córpore, sive extra corpus néscio, Deus scit: quóniam raptus est in paradísium: et audívit arcána verba, quae non licet hómini loqui. Pro hujúsmodi gloriábor: pro me autem nihil gloriábor, nisi in infirmitátibus meis. Nam, et si volúero gloriári, non ero insípiens: veritátem enim dicam: parco autem, ne quis me existímet supra id quod videt in me, aut áliquíd audit ex me. Et ne magnítudo revelatiónum extóllat me, datus est mihi stímulus carnis meae, ángelus sátanae, qui me co-

szen igazságot mondanék; de tartózkodom ettől, hogy valaki többre ne becsüljön engem annál, amit bennem lát, vagy amit tőlem hall. És hogy a kinyilatkoztatások nagysága kevélyé ne tegyen, tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy arcomba üssön. Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az tőlem; de azt mondá nekem: Elég neked az én kegyelmem; mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé. Örömet dicsekszem tehát erőtlensegéimmal, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem.

Átvonulásra. (Zs. 82, 19 és 14.) Tudják meg a népek, hogy Isten a te neved: az egész földön egyedül te vagy Főlséges. *Ÿ.* Istenem, tedd olyanokká őket, mint a forगतag, s amilyen a polyva a szél előtt.

Böjti ének. (Zs. 59, 4 és 6.) Megmozgattad és megrendítetted a földet, Uram. *Ÿ.* Gyógyítsd meg sebeit, mert ingadozik már. *Ÿ.* Hogy az ijak elől megmeneküljenek: hogy szeretteid megszabaduljanak.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, a böjti ének elmarad.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (8, 4-15.)

Az időben: Nagy sereg gyűlt egybe, és városról-városra tódultak Jézushoz és ő mondá példabeszédben: Kiméne a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, némely része az útfélre esék, és eltapostaték, és az égi madarak felevék

laphizet. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discerneret a me: et dixit mihi: Sufficient tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.

laphizet. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discerneret a me: et dixit mihi: Sufficient tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.

Graduale. (Ps. 82, 19 et 14.) Sciant gentes, quoniam nomen tibi Deus: tu solus Altissimus super omnem terram. *Ÿ.* Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti.

Tractus. (Ps. 59, 4 et 6.) Commovisti, Domine, terram, et conturbasti eam. *Ÿ.* Sana contritiones ejus, quia mota est. *Ÿ.* Ut fugiant a facie arcus: ut liberentur electi tui.

✠ **Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam.** (8, 4-15.)

In illo tempore: Cum turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad Jesum, dixit per similitudinem: Exiit, qui seminavit, et dum seminavit, aliquid cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres caeli come-

azt. És másik a kősziklára esék, és kikelvén elszárad, mert nem volt nedvessége. És másik a tövisek közé esék és vele együtt nővén a tövisek, elfojták azt. Másik a jó földbe esék, és kikelvén, százszoros gyümölcsöt hoz. Ezeket mondván, kiálta: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg. Megkérdezék őt azért tanítványai, mit jelent e példabeszéd. Kiknek ő mondá: Nektek adatott tudni az Isten országának titkait, másoknak pedig példabeszédekben, hogy látván ne lássanak és hallván ne értsenek. Ez tehát a példabeszéd: A mag az Isten igéje. Az útféle esők azok, kik hallgatják, de azután eljön az ördög és kiveszi az igét szívéből, nehogy hívén, üdvözljenek. A kősziklára esők azok, kik mikor hallják, örömmel fogadják az igét, de nincs gyökerük; egy ideig hisznek, és a kísértet idején elpártolnak. A tövisek közé esők azok, kik hallgatják, de az igék utóbb az élet gondjai, gazdagsága és gyönyörűségei közt elfojtatnak, és gyümölcsöt nem teremnek. Amelyik pedig jó földbe esett, azok, kik tiszta és jó szívvel hallván az igét, megtartják azt magukban, és gyümölcsöt hoznak állhatatosságban.

Felajánlásra. (Zs. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden

dérunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortae spinae suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens, clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discipuli ejus, quae esset haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant, et audientes non intelligant. Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram: qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent: qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt, qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae eunt, suffocantur, et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia.

Offertorium. (Ps. 16, 5, 6-7.) Perfice gressus meos

szilárd léptekkel járjak, és meg ne inogjon lábam: hajtsd hozzám füledet, hallgassd meg szavaimat: mutassd meg csodás irgalmadat, hisz megmented a benned bízót, Uram!

Csendes imádság. A neked hozott adomány, Urunk, éltesen mindenkor és erősítsen minket. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 42, 4.) Bemegyek az Isten oltárához, az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, engedd meg azoknak, akiket szentségeiddel táplálsz, azt is, hogy neked tetsző életmódjukkal méltóképpen szolgáljanak neked. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

in sémitis tuis, ut non moveántur vestigia mea: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: mirífica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Secreta Oblátum tibi, Dómine, sacrificium, vivíficet nos semper, et múníat. Per Dóminum.

Communio. (Psalm. 42, 4.) Introibo ad altáre Dei, ad Deum qui laetificat juventútem meam.

Postcommunio. Súpplíces te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, tibi étíam plácítis móribus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Ötvenedvasárnap.

(Stáció-templom: Szent Péter bazilikája.)

Nagybőjt előtt az utolsó vasárnap már mintegy bevezetés Krisztus szenvedésének megünnepléséhez. Az evangélium azt hirdeti már, hogy Isten szőlőjét: a világot és Isten földjét: a lelkünket Krisztus szenvedése fogja megváltani. A szentlecke pedig az isteni Mester tanításának összefoglalását adja, hogy a nagybőjti önmegtágadásainkat és jócselekedeteinket helyes lélekkel végezzük. — Farsangnak ezen három utolsó napjan valósággal megtévelyednek az emberek. Ezért rendelte el XII. Kelemen pápa ezekre a napokra a negyvenórai szentségimádást. X. Pius pápa

ismét búcsút engedélyezett azoknak, akik ezekben a napokban meggyónnak, megáldoznak és a pápa szándékára imádkoznak. A farsangot nevezik karneválnak is. Ezt a nevet abból származtatják, hogy búcsút mondanak a húsnak (carne vale). A magyar «húshagyó napok» elnevezés is erre vall. Valójában pogány maradvány. A bor és mámor Istenének, Dionysusnak kicsapongó körmenetein egy hajót húztak egy kocsin (carris navalis) és innen a név. De nemcsak névben, hanem tartalomban is pogány még ma is ez a multság. Mennyit kellene még imádkoznunk, hogy a pogányság szűnjék meg köztünk.

Bevonulásra. (Zsolt. 30, 3-4.)

Légy oltalmazó Istenem és menedékem, hogy megszabadíts engem: mert erősségem és menedékem vagy, tennevedért légy vezérem és viseld gondomat. (Zs. u. a. 2.) Tebened remélek, Uram, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. *Ÿ*. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Könyörgésünket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen és bűneink kötelekeiből megszabadítván, őrizd meg minket minden bajtól. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 13, 1-13.)

Testvérek: Szóljak bár az emberek, vagy az angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő érc, vagy a pengő cimbalom. És legyen bár prófétáló tehetségem, és ismerjem bár az összes titkokat és minden tu-

Introitus. (Psalm. 30, 3-4.)

Lesto mihi in Deum protectorem, et in locum refugii, ut salvum me facias: quoniam firmamentum meum, et refugium meum es tu: et propter nomen tuum dux mihi eris, et enutries me. (Ps. ibid. 2.) In te, Dómine, sperávi, non confundar in aeternum: in justitia tua líbera me, et éripe me. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Preces nostras, quaesumus, Dómine, cleménte exáudi: atque a peccatorum vinculis absolutos, ab omni nos adversitáte custódi. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthos.

(I. 13, 1-13.)

Fratres: Si linguis hóminum loquar, et Angelórum, caritátem autem non hábeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habúero prophetiam, et nóverim mystéria ómnia, et omnem sciéntiam: et si habúero omnem

dományt, és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár egész vagyonomat a szegények táplálására, és adjam bár át testemet, úgy, hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem! A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha meg nem szűnik; a prófétálások — véget érnek, a nyelvek — megszűnnek, a tudomány — elenyézik. Mert rész szerint való az, amit megismerünk, és rész szerint való az, amit prófétálunk; midőn pedig majd eljő, ami tökéletes, véget fog érni az, ami rész szerint való. Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy vélekedtem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek; midőn pedig férfivá lettem, felhagytam azokkal, amik gyermekhez valók. Most tükör által homályban látunk; akkor pedig majd színről-színre. Most rész szerint ismerem;

ita ut montes transférám, caritátem autem non habúero, nihil sum. Et si distribúero in cibos páuperum omnes facultátes meas, et si tradídero corpus meum, ita ut árdeam, caritátem autem non habúero, nihil mihi prodest. Cárítas pátiens est, benígna est: cárítas non aemulátur, non agit péperam, non inflátur, non est ambióiosa, non quaerit quae sua sunt, non irritátur, non cógitat malum, non gaudet super iniquitáte, congáudet autem veritáti: ómnia suffert, ómnia credit, ómnia sperat, ómnia sústinet. Cárítas numquam éxcedit: sive prophetiae evacubúntur, sive linguae cessábunt, sive sciéntia destrúetur. Ex parte enim cognóscimus, et ex parte prophetámus. Cum autem vénerit quod perféctum est, evacuábitur quod ex parte est. Cum essem párvulus, loquébar ut párvulus, sapiébam ut párvulus, cogitábam ut párvulus. Quando autem factus sum vir, evacuávi quae erant párvuli. Vidémus per spéculum in aenígmate: tunc autem fácie ad fáciem. Nunc cognóscó ex parte: tunc autem cognóscam sicut et cógnitus sum. Nunc autem manent fides, spes, cárítas, tria haec: maior autem horum est cárítas.

akkor pedig úgy fogom is-

merni, amint én is ismert vagyok. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek között legnagyobb a szeretet.

Átvonulásra. (Zs. 76, 15-16.) Te vagy az Isten, egyedül te művelsz csodákat: megmutattad a népeknek hatalmadat. *Ÿ.* Karoddal megváltottad népedet, Jákob és József fiait.

Böjti ének. (Zs. 99, 1-4.) Ujjongjátok Istennek országok mind: szolgáljátok az Urat örvendezve. *Ÿ.* Járuljátok eléje lelkendezve. Tudjátok meg, hogy az Úr az Isten. *Ÿ.* Ő alkotott minket és nem mi magunk: az ő népe s az ő legelőjének nyája vagyunk.

(Ha a szentmisét hétköznap mondjuk, a böjti ének elmarad.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (18, 31-43.)

Az időben: Magához vevén Jézus a tizenkettőt, mondá nekik: Íme, fölme gyünk Jeruzsálembe, és beteljesednek mind, amiket megírtak a próféták az Emberfiáról. Mert a pogányok kezébe adatik, és megcsúfolják, bántalmazzák, megköpdösik; és miután megostorozták, megölik őt, de harmadnap föltámad. Azonban ők mit sem értenek ezekből, és ez az Ige el volt rejtve előlük, és nem értették a mondottakat. Lőn pedig, mikor Jerikóhoz közeledett, hogy egy vak ül vala az útfélen, kéregetvén.

Graduale. (Ps. 76, 15 et 16.) Tu es Deus qui facis mirabilia solus: notam fecisti in gentibus virtutem tuam. *Ÿ.* Liberasti in brachio tuo populum tuum, filios Israel, et Joseph.

Tractus. (Psalm. 99, 1-4.) Jubiláte Deo, omnis terra: servite Dómino in laetitia. *Ÿ.* Intráte in conspectu ejus in exultatióne: scitóte, quod Dóminus ipse est Deus. *Ÿ.* Ipse fecit nos, et non ipsi nos: nos autem populus ejus, et oves páscae ejus.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Lucam. (18, 31-43.)

In illo tempore: Assumpsit Jesus duodecim, et ait illis: Ecce ascéndimus Jerosólymam, et consummabúntur ómnia, quae scripta sunt per prophetas de Filio hóminis. Tradétur enim Géntibus, et illudétur, et flagellábitur, et conspuétur: et postquam flagelláverint, occídent eum, et tertia die resúrget. Et ipsi nihil horum intellexérunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur. Factum est autem, cum appropinquáret Jéricho, caecus quidam sedébat secus

És amint hallotta az átvonuló sereget, tudakozódék, micsoda az. Mondák neki, hogy a názáreti Jézus megyen arra. És kiálta, mondván: Jézus, Dávidnak fia! könyörülj rajtam. Az előlmenők pedig inték őt, hogy hallgasson. De ő annál jobban kiáltozék: Dávidnak fia! könyörülj rajtam. Megállván tehát Jézus, parancsolá, hogy vezessék őt hozzá. Mikor azután közel jött, kérdezé őt, mondván: Mit akarsz, hogy veled cselekedjem? Amaz pedig mondá: Uram! hogy lássak. És Jézus mondá neki: Láss; a te hited megszabadított téged. És azonnal látá és követé őt, magasztalván az Istent. És az egész nép, mely ezt látta, dicséretet monda Istennek.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 12-13.) Áldott vagy Uram! Taníts meg engem rendeleidre: hirdetni akarom ajkammal szájad minden végzését.

Csendes imádság. Ez az áldozati ajándék, kérünk, Urunk, vegye el bűneinket és az áldozat bemutatására szentelje meg szolgálád testét és lelkét. A mi Urunk.

viam, mendicans. Et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixérunt autem ei, quod Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, dicens: Jesu, fili David, miserere mei. Et qui praelabant, increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Stans autem Jesus, jussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. Et Jesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, deit laudem Deo.

Offertorium. (Psalm. 118, 12-13.) Benedictus es, Domine, doce me justificationes tuas: in labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris tui.

Secreta. Haec hostia, Domine, quaesumus, emundet nostra delicta: et ad sacrificium celebrandum, subditurum tibi corpora, mentisque sanctificet. Per Dominum nostrum Jesum.

(A 2. és 3. csendes imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 77, 29-30.) Ettek és felette jóllaktak, mert megadta nekik az Úr, amit kívántak és vágyaik nem maradtak ki-elégítés nélkül.

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy mi, akik e mennyei eledelt magunkhoz vettük, ennek erejével minden bajjal szemben védelmet nyerjünk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetés szerint az 1390—1410. lapról.)

Communio. (Ps. 77, 29-30.) Manducaverunt, et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis Dóminus: non sunt fraudati a desiderio suo.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A megváltás ünnepeinek közelebbi előkészülete.

A NAGYBŐJT.

1. **A nagybőjt szelleme.** «Advenerunt nobis dies poenitentiae ad redimenda peccata, ad salvandas animas.» — «Ítt van számunkra a bűnbánat ideje, hogy bűneinkért vezekeljünk és így lelkünket megmentjük», mondja az Egyház a zsolozsmában. Szent Benedek, aki Regulájában az ősegyház szellemét őriz meg számunkra, azt mondja: «Bár a keresztény ember egész életének folytonos nagybőjtnek kellene lennie, mégis legalább ezeknek a szent napoknak a megtartásában tanusítsunk teljes buzgóságot, hogy a többi idő hanyagságait helyrehozzuk». Hogy ezt a két tanácsot követhessük, meg kell ismernünk a nagybőjt lelkét, erre pedig két dolog segít: elmélkednünk kell a liturgiának a természet életével való kapcsolatáról és ismernünk kell a történetét.

A természetben most folyik a tél és a tavasz közti küzdelem; de már a hó és a jég elmúltak, már új csirák rügyeznek, új virágok fakadnak. A liturgiában is lelki tavasz van; tart még a közöny tele és a bűn sötétsége, de bontakozik az új élet, a kegyelem kipattantja a lélekcsirákat és bontakoznak az új élet, a szebb élet mennyek számára nyíló virágai. A *vita nuova*, melyről Dante énekel, ez a tavasz ígérete a természetben és a lélekben és ennek az új életnek a szolgálatában áll a liturgia. A nagybőjt először a *hívők számára* volt a lelki megújulás ideje. Azt mondhatnók, ez volt a hívők negyvennapos lelkigyakorlata; ezért a liturgia szellemében cselekszünk, ha a nagybőjt idején lelkigyakorlatot tartunk (még pedig, ha lehet, zárt lelkigyakorlatot!). De azután a liturgia

a *bűnösök számára* is új életet jelent, a vezeklés útján újra beoltódhatnak ezek a bűn által elszakított és elszáradt ágak a régi töbe, a mi Urunk Jézus Krisztusba, hogy az ő életerejé keringjen bennük is. Végül az újonnan jöttek, a *most megtértek számára* is az új életre való előkészület, amely új élet a keresztségben kezdődik az örökkévalóság számára. Amit a liturgia és a természet közti kapcsolat mutat, azt bizonyítja a történelmi fejlődés is.

2. A nagybőjt régen. A nagybőjt kialakulásában több fokozatot látunk:

a) A *bőjt* maga fejlődött ki legelőször. Szent Irén püspök érteztése szerint († 202) a második században a húsvéti bőjt csak egy vagy két napig tartott; Nagypénteken és Nagyszombaton, mikor az isteni Völegényt kiszakították övéi közül s azok utáná szomorkodtak. A harmadik századból való feliratok szerint (például Szent Ipoly püspök szobrán levő felirat szerint a lateráni múzeumban) már kb. két hétig tartott a bőjt. A negyedik században már majdnem általános volt a «quadagesima», a negyvennapos bőjt; ez a mai első nagybőjti vasárnapkal kezdődött (lásd ennek ősrégi secretáját), de mivel vasárnap nem bőjtöltek, azért tulajdonképpen csak 36 napon át tartott. Valószínű, Nagy Szent Gergely pápa csatolta még ide a Hamvazószerdától vasárnapig terjedő négy napot, hogy teljes legyen a negyven nap, amint az Úr Jézus is negyven napig bőjtölt.

b) Amikor Európa népei még jórészt pogányok voltak, akkor ez a negyven nap arra is szolgált, hogy a *katechumeneket*, a keresztségre kijelölt hittanulókat előkészítsék a szent keresztség felvételére, melyet Húsvét vigíliáján, azaz Nagyszombat éjszakáján szolgáltattak ki. Ez Rómában a IV. és V. században virágzott, de Európa többi országaiban a VII. századig tartott. Ez az oktatás különféle vizsgákkal (scrutinium = kipróbálás) és szertartásokkal járt, amelyek a mai miseszövegekben is megláthatók. Az egyes miséknél rámutatunk és még az egészről külön is szólnak.

c) A kora középkorban még egy másik komoly szertartás is járult a nagybőjthöz: a *nyilvános bűnösök vezeklése*. Nagybőjt elején kezdődött, amikor a közösséget elhagyták (expulsio paenitentium) és nagycsütörtökön fejeződött be az ünnepélyes visszafogadással. Ez a szokás körülbelül a XII. századig volt szokásban. Ma is megvan a nyoma a hamvazásban és a nagycsütörtöki szertartásban. Alább erről is szólnak részletesen, hogy megismerhesük teljesen a nagybőjt lelkét.

d) A vezeklőkre és a hittanulókra való tekintettel, most Rómában minden nap volt *stáció* (lásd ezt a II. lapon). Ezek határozott befolyással voltak a mai miseszövegekre, amint a megfelelő helyen rá is mutatunk. Most csak annyit jelzünk, hogy a nagybőjt idején különösen ügyeljünk erre. Rómának azt a helyet kellene elfoglalnia a katolikus hívők lelki világában, minőt Jeruzsálem foglalt el a hithű őszövetségi zsidóság lelkében. A megértett és átélt liturgia hathatósan hozzásegít, hogy igazán «római» katolikusok lehessünk és lélekben egyesülhessünk legalább a stációnapokon a szentatyával és a köréje seregülő római hívőkkel.

e) Az *Úr Jézus szenvedése* eleinte nem domborodott ki a liturgiában; csak az utolsó két hétben (lásd 352. lapon). Az első négy hét azonban már lelkileg arra készített elő, hogy a szenvedés hetén és a nagyhéten teljesen együttérző lélekkel vegyünk részt az Úr Jézus keresztjében. A későbbi középkor áhítata inkább a liturgián kívüli ájtatosságokat teremtette meg, aminő a keresztúti ájtatosság. A liturgiában a szenvedésről szóló votív-miséék (lásd az 1341. és 1343. lapon) és a Fájdalmas Szűz ünnepe (lásd a 922. lapon) tanúsítja a középkor áhítatát. A keresztény ókor nem a szenvedő Emberfiát szemlélte elsősorban, hanem a kereszt által győzelmes és megdicsőült királyunkat. Ezért az utolsó történelmi motívum:

f) A *húsvét misztériuma*, a halál és az élet csodálatos megjelenítése, előrevetí diadalmas fényét és át- meg átszövi a nagybőjt miséit is a megváltott nemzedék misztériumos lelkülete. Erről sem szabad megfeledkeznünk, há a most következő miséket igazán meg akarjuk érteni. Ezen hat motívum közül domborodik ki valamelyik mindegyik szentmisében, hogy azután ezeknek az összetétele adja meg azt a lelkületet, amely keresztény őseink lelkivilágát oly széppé tette.

3. A *nagybőjt ma*. Napjainkban (amikor nincsenek már sem vezeklők, sem a keresztiségre készülő hittanulók), a Húsvét előtti idő minden keresztény ember számára az élet megújításának ideje az Úr Jézus szellemében. Krisztussal keresztre kell feszítenünk bűneinket őszinte bánattal és elégtétellel (*húsvéti gyónás*) és a dicsőségesen győzedelmes királyunkkal fel kell támadnunk a bűn sírjából (*húsvéti szentáldozás*). Ennek a fenséges célnak elérésére három eszközünk van: *a bőjt, az imádság és az alamizna*.

a) A bőjt kettőt foglal magában. Az egyik a *testi bőjt*. Ez valaminor igen szigorú volt, de az Egyház az idők folyamán igen enyhítette. Ma nálunk a következő bőjti rend áll fenn:

I. *Szigorú bőjti napok* (a naptárban három keresztrel †††), vagyis amelyeken húslélet nem eszünk és napjában csak egyszer lakunk jól, a következők: Hamvazószerda, a nagybőjt minden péntekje; a kántorbőjtök péntekje; Nagyszombaton délig; Karácsony, Pünkösöd és Nagyboldogasszony vigiliája.

II. *Enyhített bőjti napok* (két keresztrel, ††), vagyis amelyeken kétszer szabad ugyan húst enni, de csak egyszer lakunk jól: a nagybőjt többi napjai (a nagybőjt vasárnapjain többszöri jóllakás és húsevés mindenkinek meg van engedve); a kántorbőjti szerdák és szombatok; Mindszentek vigiliája.

III. *Megtartóztatási napok* (egy keresztrel, †), vagyis amelyeken csupán a húsételek élvezetétől tartózkodunk: az évnek minden péntekje.

IV. *Kivételes felmentvényben részesülnek a tilalom alól:*

1. Az összes hívek, valahányszor valamely parancsolt ünnepnap megtartóztatási napra esik a nagybőjti időn kívül.

2. Egyes községek, midőn búcsúnapi vagy országos vásár megtartóztatási napra esik.

3. Egyes személyek:

A) Minden böjti napon — kivéve a Nagypénteket, Karácsony és Pünkösd vigiliáját — a hústilalom alól felmentetnek: a) a gyári munkások és bányászok; b) kik a vendéglőben kénytelenek étkezni vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, amennyiben böjti eledelt nehezen kapnak.

B) Minden hústilalom alól — kivéve a nagypénteket — felmentetnek: a) a vasúti vonatokon szolgálatot tevő személyek, b) mindazon utasok, kik vasúti vendéglőben vagy gőzhajón kénytelenek étkezni; c) kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tartózkodnak, kíséretükkel együtt, d) alamizsnából élő szegények és a cselédek, ha uraik böjti eledelt nekik nem adnak, e) katonák stb. és családtagjaik.

Jegyzet. 1. Böjti napokon bármilyen zslradék használata meg van engedve. 2. Nagyszombat délben megszűnik a nagyböjt.

A böjti rendet, vagyis megtartásának módját, a felmentéseket és magyarázatokat, melyeket a püspök az alattvalóknak a böjtre és a megtartóztatásra vonatkozóan ad, minden évben egy úgynevezett «böjti pásztorlevél» ismerteti. Egyes hívek és egyes családok a plébánostól is nyerhetnek a böjtre és az önmegtartóztatásra felmentést, ha erre megfelelő alap van.

Önmegtartóztatásra kötelezett, minden keresztény katolikus, ha értelmét használni tudja, vagyis a jót a rossztól meg tudja különböztetni, vagyis körülbelül a 7-ik életévtől kezdve. *Böjtre* azonban csak az kötelezett, aki a 21-ik életévet betöltötte és 60-ik életévét még meg nem kezdette, ha csak a fentebbi címek valamelyikén felmentést nem kapott.

A böjtben a) követjük az Úrnak és a szenteknek a példaképét. A böjt továbbá b) az Egyház és parancsa iránti alázatos tisztelet gyakorlása. A böjtben azonkívül c) a bűnből való feltámadást is megőrneljük, mert a böjt a leghatásosabb vezeklés és elégtétel bűneinkért. «Böjt nélkül hiúság és értéktelen a bánat.» (Szent Basillus.) «Böjtléssel könnyebben távol tudjuk tartani magunkat a bűntől.» — «Sanyargatom a testemet és a lélek szolgálatába állítom.» (Szent Pál.) «A böjtölés tisztítja a szívet, megvilágítja az értelmet, erősíti az akaratot, gyöngíti az érzékiséget, megfélemezi a vágyakat, a szenvedélyek fátylát eloltja és meggyújtja a tisztaság világosságát.» — mondja Szent Ágoston.

A testi böjt azonban a negyvennapos programnak csak egyik fele. A másik a *lélek böjtje*; meg kell fékezni bensőnk is; rendetlen hajlamainkat; a világi szórakozásokat (zajos menyegzőt nem enged az Egyház tartani és még a templomi szertartása is csak az egyszerűbb lehet). Így mondja Szent Benedek: Vonjunk meg magunktól valamit nemcsak ételben, italban, hanem álomban, könnyelmű beszélgetésben, vidám tréfákban. — Így mondja az Egyház himnusza is:

Utamur ergo parcius

Verbis, cibis et potibus,

Somno, iocis. Et arctius

Perstemus in custodia.

Éljünk tehát *mérsékeltbben*

Szóval, étellel, itallal,

Álommal, tréfával. És *jegyzetmezettebben*

Álljunk önmagunk megőrzésébe.

Még inkább pozitív lesz a böjt a másik lelkigyakorlattal és ez

b) Az *imádság*. «Akkor tartjuk meg méltóan a böjtöt, — mondja Szent Benedek — ha könnyeink közt imádkozunk, szent olvasmányokkal foglalkozunk és a szívbeli töredelmet keltjük fel.» (Regula 49. fejezet.) Azért, ha lehet, most igazán naponként vegyünk részt a szentmisén, hiszen az Egyház is minden napra külön miseszöveget ad. A böjti ájtatosságokat (Miserere-ájtatosság, keresztút, bűnbánati zsoltárok, böjti szentbeszédek, lelkigyakorlat) gyakoroljuk. És kövessük Szent Benedek tanácsát: válasszunk ki nagyböjtre egy szentkönyvet és olvassuk ezt végig «per ordinem ex integro», sorrendben, naponként a meghatározott időben és ha nehéz is lenne a választott könyv, ne hagyjuk abba. hanem olvassuk el teljesen.

c) Az *alamizsnákodás* a harmadik nagyböjti lelkigyakorlat. Mennyire elfeledkeznek erről ma a katolikusok is. Bűneink eltörlése és az értük való elégtétel nagyböjtben a célunk és őseink jól tudták, hogy ennek egyik eszköze az alamizsna. Már Szent Kelemen pápa írja: «Jó az alamizsna, mint a bűnök levezeklése. Jobb a böjt a puszta imádságnál, de az alamizsna mindkettőnél jobb; a szeretet (ha az alamizsnálkodó és tevékeny) befödi a bűnök sokaságát». (1. Pét. 4, 8.) «Boldog, aki ezekben tökéletes, mert az alamizsna elveszi a bűnöket.» (Ad Cor. II. 16, 4.) És ebben a hitükben a Szentírásra támaszkodtak, mert ott olvasták: «az alamizsna megszabadít minden bűntől és a haláltól és nem engedí, hogy a lélek a sötétség honába kerüljön». (Tób. 4, 11.) És az újszövetségben Krisztus Urunk is azt tanítja, hogy egy pohár víz és egy falat kenyér, a legkisebb alamizsna az Úr választottjai közé segít. Természetesen az alamizsnán értjük a keresztény caritas minden megnyilatkozását, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit mind. Ime: a modern caritas-mozgalom mennyit nyerne, ha az oltárral (amelyre letett adományok egy része Isten szegényeinek szólt) és az egyházi évvel (amelyben még a kántorböjtek is alamizsnálkodó tizedadással járnak együtt) összekapcsolódnék. Böjtnek úgy lesz teljes értelme, ha az így megtakarított összeget a szegények javára fordítjuk.

4. Liturgikus utasítások. A böjtbevezetőben (a 172. lapon) említett liturgikus szokások folytatódnak a nagyböjtben is, sőt fokozatosan erősödnek, míg Nagypénteken tetőpontjukat érik el. A lélekbevágó figyelmeztetés az *orgona elhallgatása* a vasárnapi és a hétköznapi miséken. Az *oltár díszítése* is részben vagy teljesen elmarad. Három nap (az ú. n. «feriae legitimae»-n, a törvényes napokon), hétfőn, szerdán és pénteken a graduale után felhangzik a «tractus», mely tele van böjti szellemmel és utolsó szavainál bűnbánóan térdet hajtunk. A hétköznapi misében a postcommunio után következik még egy «imádság a nép fölött» (oratio super populum), amely előtt a diakonus felszólítja a hívőket, hogy alázatosan hajtsák meg fejüket. A diakonus és szubdiakonus nem az örömet jelentő dalmatikát, illetve tunicellát veszi fel, hanem az elől felhajtott (ú. n. «casula plicata»-t) miseruhát. És minden ruhának

a színe viola. Ezenkívül az *oltárképet is eltakarják* sok helyen egy nagy lepellel, melynek egyetlen díszje Krisztus keresztje.

A nagybőjt történetéből.

Mivel a nagybőjt oly fontos korszaka az egyházi évnek, azért kell a történelméből még két dologról részletesebben szólnunk: nevezetesen a nyilvános vezeklésről és a hittanulókról.

I. A nyilvános vezeklésről.

a) *A vezeklés az ősegyházban.* A keresztény ókorban a XII. és XIII. századig a bűnösök, akik a szentgyónásban bizonyos nagy bűnökkel vádolták magukat, a gyóntatójuktól a vezeklő könyvek utasításai szerint, nyilvános beismerésre vagy nyilvános vezeklésre is köteleztettek. Ez az ünnepélyes vezeklés szabályai szerint történt. A nyilvános vezeklést az ősegyházban három úgynevezett főbűnért kellett tartani: bálványimádás, gyilkosság és erkölcstelenségért. Későbbi századokban a varázslásért, jóslásért, hitszegésért, törvény előtti hamistanuságért, rablásért, gyújtogatásért, zsorszáért, nőrablásért és törvénytelen házasságért is nyilvánosan kellett vezeklenni. Az ünnepélyes vezeklés Hamvazószerdától Nagycsütörtökig tartott. Az enyhítésben a püspök döntött. Ennek tudása a legjobb magyarázattal szolgál a liturgikus szövegek igazi megértéséhez.

b) *A vezeklés szertartásai.* A nyilvános vezeklőket külsőleg a nyilvános bünbánati viselet is megjelölte. Hajukat lenyirták, nem mehettek kocsin vagy lovon és nem kereskedhettek és nem katonáskodhattak, nem vehettek részt vendégségben és más megengedett élvezetekben. Bőjtölniök kellett; búcsújárásokat és önsanyargatásokat kellett magukra vállalniok és néha mindezt heteken, hónapokon, sőt éveken át. Az úgynevezett *Feriae legitimae*-ben, tehát a nagybőjt hétfőin, szerdáin és péntekain különösen kellett böjtölniök.

Nyugaton a katechumenekkel egyenlő bánásmódban részesültek az istentisztelet alatt, úgy, amint a következő pontban látjuk majd. Keleten azonban a vezeklők között négy fokozatot vagy osztályt különböztettek meg. Az első csoport a *«flentes»*, akik a bazilika bejárata előtt álltak és a belépőket az értük való könyörgésre kérték. A második az *«audientes»*. Ezek a bazilika háttérében jelen lehettek a szentmisén a felajánlásig, tehát hallgathatták az imádságokat és a szent olvasmányokat. A következő csoport a *«genuslectentes»*. Ezek ugyan leülhettek a bazilikában, de felajánlaskor az audientesekkel együtt távoznok kellett. Az utolsó csoport a *«consistentes»*. Az ebben levők jelen lehettek az istentiszteleten, de nem áldozhattak.

Aki vonakodott a nyilvános vezeklésen résztvenni, azt egyházi büntetésekkel kényszerítették, vagy akár világi törvényekkel is. Néha a püspök részben vagy egészben elengedhette ezeket az egyházi vezekléseket az imádságok vagy az egyházi, vagy akár

a közjó érdekében tett jócselekedetek jutalmául, hogy a hívők buzgóságát és áldozatkészségét ezzel is fejlessze. (Enyhítés vagy búcsú.) Minden esetre eredményesebben tették jobb emberré a bűnösöket ezek a nyilvános vezeklések, mint később és most a börtönök és fegyházak.

c) *A vezeklők fajai.* Azok a nyilvános bűnösök, akik az ünnepléses vezeklésre mehettek, Hamvazószerdán lelkészük kíséretében a püspök előtt megjelentek; a férfiak levágott hajjal és mezitláb. Miután a püspök hamut szentelt, a papságával együtt bement a templom hajójába. A bűnösöket bevezették és előtte földre vetették magukat. Azután a püspök elimádkozta a papsággal együtt a hét bűnbánati zsoltárt felettük, majd kezét rájuk tette annak jeléül, hogy vezeklésüket elfogadja és a még ma is fennálló rítus szerint hamut szórt a fejükre. Utoljára a durva szövetből készült vezeklési ruhát (cilicium) adta rájuk, amely egész a földig ért és ezt mondta: «Mint Ádám bűne miatt a paradicsomból kiűzetett, úgy üzünk most ki titeket is a templomból». Ekkor a püspök parancsára a szentélyből kiutasították őket.

A liturgikus imádságokban azonban, valamint ezeknek a vezeklőknek a szívében tovább is felhangzott a «Miserere», a «Könyörögj érettünk» és a «Szabadíts meg a gonosztól», meg a «Tisztíts meg a bűnöktől» egészen a vezeklési idő bezáráig, vagyis Húsvétig, az Egyházba való újrafelvételükig.

d) *A visszafogadás.* Nagycsütörtökön ismét a püspök elé vitték a vezeklőket és az előcsarnokban állottak. Itt a földre vetették magukat, kezükben gyújtatlan gyertyát tartva. A püspök a kórusban a papsággal együtt ismét a hét bűnbánati zsoltárt imádkozta és a Mindenszentek litániáját. Ezeknél a szavaknál: «Minden szent pátriárkák és próféták» — két papot küldött égő gyertyával a templomajtóhoz. Ezek a vezeklőkhöz szóltak: «En élek, mondotta az Úr és nem akarom a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen». Ekkor eloltották a gyertyákat és visszatértek a kórushoz. Ezeknél a szavaknál: «Minden szent mártírok» ismét két papot küldött a püspök a vezeklőkhöz ezzel a híradással: «Az Úr mondotta: Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa». Az «Agnus Dei»-nél egy diákonus nagy égő gyertyával kezében ezt mondta nekik: «Emeljétek fel fejeteket, mert közel egy ti megváltások». Ekkor a vezeklők felállottak és a diákonus gyertyájánál meggyújtották a maguk gyertyáit. Most a püspök is lejött a templom hajójába a papsággal és háromszor így szólt a vezeklőkhöz: «Jöjjetek, gyermekeim, hallgassatok engem! Istenfélelemre akarlak benneteket tanítani». Mikor trónusára visszatért, ismét így szólt hozzájuk: «Keljete fel, akik alusztok, keljete fel halottaitokból; Krisztus megvilágosít benneteket». És ezután megadta nekik a nyilvános feloldozást.

2. A hittanulókról.

a) *A katechumenek.* Katechumenek vagy hittanulók azok a gyermekek vagy felnőttek, akik a keresztény vallás tanításai-

ban részesültek ugyan, de nincsenek megkeresztelve. Az ősegházban ezt a szentséget Húsvét éjjelén nyerték el és a nagybőjti időben készítették elő erre őket. A katechumenatus az apostoli időből származik, amikor, ha nem is kizárólag, de elsősorban felnőtteket kereszteltek, mint ahogy azt az apostolok első térítése magával hozta. Fő virágzása a III—V. századig tartott. Ettől kezdve általában a gyermekkeresztelés lett túlnyomó és az Egyház békés fejlődésében majdnem teljesen kiszorította a felnőttek keresztelését.

b) A katechumenatusba való felvétel kezdetben a püspök által történt vagy egy általa felhatalmazott lelkészétől. Az újoncok méltó voltát két hívő kereszténynek kellett igazolnia. Ezeket nevezték *«Sponsores»*-eknek vagy *«patronus»*-oknak. Ezután először a bálványimádás hiábavalóságáról, az egy Isten létezéséről és az Isten világegyetemi hatalmáról kaptak tanítást. Ezen bevezető tanítás után következett a kereszténységbe való tulajdonképpeni felvétel, az úgynevezett *Signalio*, a kereszt jelével való megjelölés és kézfeltétel által. Most katechumen lett a jelentkező és résztvehetett a szentmisén felajánlásig. A bazilikának a háttérében volt a helyük. Szentbeszéd után a katechumeneket a püspöki áldással elbocsátották. A tanítás eredetileg a püspök házában volt, később az első keresztény iskolákban. Ez volt a bevezetés a keresztény igazságokba és a keresztény életbe, tehát az imádságoknak és éretnyeknek tanítása és gyakorlása. A katechumenatusnak nem voltak osztályai vagy tanítási fokai, sem pedig határozott időtartama. Általában a rendes idő 2—3 év volt. Minden évben a legméltóbbakat kiválasztották a keresztiségre való közvetlen előkészítésre. Ezeket *Electi* vagy *Competentes* névvel nevezték.

c) *Hatása a liturgiára.* Ha a katechumenek és nyilvános bűnösök intézménye a gyakorlatban már nincs is meg, befolyásuk észrevehető a quadrages ima alatti misék imádságaira, énekeire és liturgikus olvasmányaira. A könyörgő kérések Istenhez kegyelemért gyöngye bűnösök számára, valamint ezeknek buzdítása a bőjtben és bánatban való kitartásra egykor és most is az Egyház gondja volt. De különös szeretetteljes gondoskodást jelentettek az Egyház számára a húsvéti előünnepekben a keresztelendők. Az ő előkészítésük a keresztiségre magyarázza meg még ma is a nagybőjti liturgia nagyon sok gondolatát és igazi értelmét.

A keresztelendők kiválasztása a bőjt első vasárnapja utáni hétfőn történt és alkalmat ad e nap szentmise tanításának szép és mélyértelmű magyarázatára: «A pásztor megtekinti nyáját, jó legelőre vezet és minden báránka jólétéről atyal módon gondoskodik». (A szentleckében Ezekiél tanítása.) «A király összegyűjti népét és megkülönbözteti a jókat és rosszakat.» (Evangélium.)

d) *A vizsgák.* A negyvennapos előkészület alatt a kiválasztottak nyilvános istentiszteleten a püspök és a papság előtt több vizsgát (*Scrutinium*) tettek le. Ezek imádságokkal, fogadalmakkal és gazdag vallásos szertartásokkal voltak összekötve. Így például a jelölteknek a homlokát és a mellét megjelölték a szentkeresztel: ilyen volt még a kézzel, a háromszori rálehelés.

Sőt nyújtottak nekik ízelelőül a következő szavakkal: «Vedd a bölcsesség sóját és legyen ez a kegyelem eszköze az örökéletre». (Ez a mai keresztelelési szertartásnak is az eredete.)

Az első skrutinium a bőjt harmadik vasárnapja után, szerdán volt. Ez a bőjt közepe. Az epistola elmondja a misében a keresztelezőknek Istennek a Sínai hegyen való csodálatos megjelenését, az evangélium pedig Krisztus ajkával tanítja őket arra, hogy mennyire megrontja és beszennyezi az embert a parancsolatok áthágása.

A második skrutinium — a bőjt negyedik vasárnapja utáni szerdán — a legfontosabb és a legünnepélyesebb volt. Ennek a liturgiája alkotja még ma is ennek a napnak miseszövegét. Ekkor is a fentebbi imádságokat, fogadalmakat és szertartásokat ismételték el a megkeresztelezőkkel. A második gradualé-ének alatt a pap megérintette a kereszteleésre készülőket fülét és orrát és ezt mondotta: «Ephpheta = Nyilj meg» (az üdvösség igazságaira). Erre következett ünnepélyes szertartás közben az Átadás, azaz a hit tizenkét ágazatának (Symbolum) és a Miatyánk-nak a közlése és pedig «titoktartási fejelem» miatt csak szóbelileg. Ugyanis hogy a szent szövegeket a félremagyarázástól és kigúnyolástól megmentsék, ezeket a legnagyobb titokban tartották. Ez az oka, hogy a Miatyánkot a misén kívül ma is halkán imádkozza a liturgia. Ezután elolvasták vagy elénekelték a vakon született történetét az evangéliumból. Ezen a skrutiniumhéten (szerdától szerdáig) különös szeretetteljes gondoskodással viseltettek a keresztelezők iránt a püspökök és az egész klérus. De egyúttal édes örömei is ők voltak Krisztus Egyházának. Már megkezdődött rajtuk a szentkeresztiség kiszolgáltatásának folyamata, már megszabadultak a pogányságból és szent tisztelettel viselték homlokukon és mellükön a kereszt jelét. Nemsokára «Krisztus halálával vele együtt lesznek eltemetve» (Róm. 6, 4) és a keresztiség által Krisztussal együtt új életre feltámadnak. Ezért ez szent öröme volt az egész keresztény közösségnek és ez az öröm ennek a hétnek vasárnapi (Laetare-vasárnap) liturgiájában még ma is él.

e) *A Laetare-vasárnap.* A Laetare vasárnapján a római Szent Kereszt-bazilikában volt a stációk-istentisztelet. A pápa rózsával a kezében vonult a templomba. A lelki tavasz jelképe volt ez a róza, amely tavasz a keresztelelési szertartásokban éled fel. Meg a szent szeretetnek a jelképe, mely a kereszten virágozott ki. Az oltár is virágdíszes, a papok ünnepi ruhákban jelennek meg, dalmaticában és tunicellában és pedig mindnyájan rózsaszínbén. A szentmise és a vespernye alatt megszólalt ismét az orgona. Az első énekes a szentmise bevezető énekében Izaiás próféta (1, 66) szavait énekli: «Örvendj Jeruzsálem, gyülekezetek, ti, kik szerettetek, örvendjetek, kik gyászban voltatok». Ezután az egész közösség a katechumenekkel énekli ezt az újszövetségi húsvéti záródok-éneket: «Örülök, amikor azt mondják nekem, az Úr házába megyünk». (121. zsolt.) Egykor a zsidó zarándokok énekelték ezt, ha messziről Jeruzsálem városába és a szent templomba mentek. Örömmel teljesen hangzottak ezek az ének a római keresztelező-

bazilikában is, a katechumenek hetének vasárnapi liturgiáján. A szentmisének többi liturgikus szövegei Jeruzsálemre emlékeztetnek bennünket, Krisztus Egyházának előképére, mert a keresztségben az Egyház mintegy Isten gyermekeivé szült minket. Az evangéliumban az Üdvözítő, mint az új Jeruzsálem atyja áll előttünk.

A rózsát, mellyel a pápa Laetare vasárnapján a templomba megy, egyik udvari emberének ajándékozta. Ez vezetett ahhoz a szokáshoz, hogy a pápa körülbelül a XI. századtól ezen a vasárnapon, melyet *Domínica de Rosa* vagy rosata-nak is neveznek, egy aranyból készített rózsát áld meg, az úgynevezett *aranyrózsát*, egy különösen szép és gondolatban gazdag imádsággal; azután azt szent krizmával meghinti és finom illattal beillatosítja. Megszentelés után az oltárhoz viszi és mise után egy kiváló és vallásáért buzgólkodó személynek átadja, mint a mi csodás virágunknak, az Úr Jézus Krisztusnak jelképét, aki minden szentek öröme és koronája. És azt a benső kívánságot csatolja hozzá, hogy az így megajándékozottak erényességben úgy virágózzanak, mint a rózsák a patak partján.

A skrutinium hete régi szertartásának felel meg, hogy sok egyházmegye püspöke a Laetare-vasárnapal nyitja meg az úgy-, nevezett *húsvéti időt*. Ez az az idő, amelyben a katolikus keresztény az Egyház IV-ik parancsának megfelelően húsvéti gyónását és szentáldozását elvégzi, még pedig, ha csak lehet, a saját plébániáján.

f) *A szimbolum elmondása*. A harmadik és utolsó skrutinium közvetlenül a húsvéti szertartás előtt volt, Nagycsütörtökön. (Meg kell azonban jegyeznünk, hogy sok helyen 5, 7, sőt 9 skrutinium is volt.) Ekkor kellett a katechumeneknek az összegyűlt közösség előtt a Hiszekegyet és Miatyánkot kívülről elmondaniok (*redditio symboli*). Ezután szent olajjal megkenték őket, Krisztus üdvözítő erejének jelképével. A további fogadalmakban ünneplésen ellentmondanak az ördögnek, a bűnnek és a bűnre vezető alkalmaknak. Ezzel végződött a szent keresztségre való előkészület, míg maga a keresztség Nagyszombat éjtszakáján (540. l.) történt.

g) *Tanulság számunkra*. A katechumenek fiatalos buzgóságával és az ősegyház nyilvános vezeklőinek példájára szeressük és gyakoroljuk mi is szent vallásunkat és bátran tegyünk eleget bűneinkért. Ez úgy történik meg, ha a) már a Hamvazószerdát is egyháziilag megünnepeljük; b) a böjtben távöltartjuk magunkat az élvezetektől és hangos multságoktól, melyek csak érzékeinknek hízelegnek; c) a parancsolt böjtöt a hét folyamán megtartjuk, ha csak az alól megfelelő ok fel nem ment; d) ha csak lehet, mindennap részt veszünk a szentmiseáldozaton és a liturgikus szöveg tanítását és szellemét komolyan megszívleljük; e) más egyházi imádságokat is buzgón és odaadóan, szeretettel gyakoroljuk; gyakran, lehetőleg naponta, Krisztus keresztútját járjuk, szeretetben és hálában (keresztút); f) végül erősítjük magunkat a szentség buzgó és méltó fogadásával a természetfölötti élet feltámadására, a szent hitben, a krisztusi lelki reménységben és a vétket nem ismerő igazi szeretetben.

Hamvazószerda.

(Stációk templom: Szent Szabina.)

a) *Eredete.* A Hamvazószerda a farsang utáni első szerda. Nevét: *Feria IV. Cinerum*, a hamutól nyerte, melyet a püspök vagy a pap ezen a reggelen a szentmise előtt megszentel és a hívők fejére szór e szavakkal: «Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris = El ne feledd, ember, hogy porból vagy és porrá leszel». Mert az első bűn után így szólt Isten Ádámmal: «Átkozott legyen a föld, melyet munkálsz, tövist és bojtort teremjen, arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg vissza nem térsz a földre; mert por vagy és porrá leszel». (Móz. I. 3, 17—19.)

A szenthamu elfogadásával elismerjük az embernek a föld porából való származását és a halál után a földre való széthullását, bűnel büntetéséért. Ez szentelmény és a hamu az Egyház szentelőlmái által gyógyítóerőt nyer és lelkünkben az Igazi bánat felébresztésére szolgál, hogy általa egy új és jobb életre feltámadjunk.

A hamut az előző év Virágvasárnapján szentelt pálmaágból kell előállítani, tehát a győzelem és a diadal szimbólumából, mert az igaz bánat is erre vezet el.

b) *Története.* A hamuval való meghintés már az ószövetségben a bűnbánat jele volt. Így a niniveiek is Jónás prédikációjára bűnbánatot tartottak és ennek jeléül hamuval hintették be fejüket. Ugyanazt olvassuk Juditnál és Mardocheusról is. A hamu ugyanis kifejező jelképe a földiek mulandóságának és így természetes voltánál fogva magában is alkalmas, hogy bűnbánatra intsen. A keresztényeknél eleinte csak a nyilvános vezeklők homlokát szórták be a böjt kezdetén a gyász és vezeklés jeléül, később, a IX. századtól kezdve a hívők is közéjük álltak és meghamvazkodtak. A X. században rendelte el II. Orbán pápa, hogy mindenkint hintsenek meg hamuval, a világiakat és a papokat egyaránt.

c) *Szertartása.* Áll egy bevezetésből, mint a szentmise ritusa. Ezután jön négy szentelő imádság, majd magának a hamvazásnak a szertartása és lezárul egy imádsággal, melyben eredményes vezeklésért és a böjt áldásos megkezdéséért imádkozik az Egyház. A hamvazás alatt a kórus bűnbánati énekeket énekel. Ezek életünk megjavítására serkentenek és eredetileg a nyilvános vezeklők kizárása alkalmával és a vezeklő-körmeneteken énekeltek.

A hamu megáldása.

(Zs. 68, 17.)

Mallgass meg, Uram, hisz irgalmad kegyes: te-kints reám nagy könyörületedben, Uram. (Zs. II. o. 2.) Szabadíts meg engem, Istenem: mert a vi-

(Psalm. 68, 17.)

Bxáudi nos, Dómine, quóniam benigna est misericórdia tua: secúndum multitúdinem miseratiónum tuárum respice nos, Dómine. (Ps. ib., 2.) Sal-

zek (a szenvedések) lelkemig hatolnak. *V.* Dicsőség az Atyának.

V. Az Úr legyen veletek. *R.* És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, bocsáss meg a bűnbánóknak, könyörülj az esedezőkön, és méltóztassál leküldeni a mennyből szent angyalodat, hogy az meg \times áldja és meg \times szentelje ezt a hamut mindazok gyógyító orvosságául, akik szent nevedet alázattal segítségül hívják, bűneik tudatában magukat vádolják, isteni jóságodnak színe előtt vétkeiket megsiratják, vagy kegyes irgalmadért alázattal leborulva esdekelnek, és engedd, hogy a te szent neved segítségül hívására mindazok, akiket ezzel meghintenek, bűneik bocsánatának megszerzésére testi épiséget és lelki oltalmat nyerjenek. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

*p*iant. Per Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Isten, ki nem kívánod a bűnös halálát, hanem bűnbánatát, tekintsd kegyelmesen az emberi természet gyarlóságát, s méltóztassál jóságodnál fogva meg \times áldani ezt a hamut, mellyel alázatossá gunk nyilvánítására és bűneink bocsánatának megérdemlésére fejünket behintjük: hogy akik elismerjük,

vum me fac, Deus: quóniam intraverunt aquae usque ad ánimam meam. *V.* Glória.

V. Dóminus vobiscum. *R.* Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, parce poeniténtibus, propitiare supplicántibus: et mittere dignéris sanctum Angelum tuum de caelis. qui bene \times dicat, et sancti \times ficet hos cíneres, ut sint remédium salúbre ómnibus nomen sanctum tuum humlíter implorántibus, ac semetipsos pro consciéntia delictórum suórum accusántibus, ante conspéctum divínae cleméntiae tuae facinora sua deplorántibus, vel sereníssimam pietátem tuam supplíciter obnixéque flagitántibus: et praesta per invocatiónem sanctíssimi nóminis tui; ut, quicumque per eos aspérsi fuerint, pro redemptióne peccatórum suórum, córporis sanitátem, et ánimae tutelam perci-

Orémus. Deus, qui non mortem, sed poenitentiam desideras peccatórum: fragilitátem conditionis humanae benigníssime respice; et hos cíneres, quos causa proferéndae humilitátis, atque promeréndae véniae, capítibus nostris impóni decérnimus, bene \times dicere pro tua pietáte dignáre: ut, qui nos cínerem esse, et ob pra-

hogy porból lettünk és gonoszságunk vétsége miatt ismét porrá leszünk, minden bűnünk bocsánatát és a bűnbánóknak ígért jutalmakat irgalmadból megnyerni méltók legyünk. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Isten, kit az alázatosság megkérlel s az elégtétel kiengesztel, hallgasd meg kegyelmesen könyörgésünket és áraszd kegyesen e hamuval meghintett szolgálid fejére áldásod kegyelmét: hogy őket a töredelmesség szellemével eltöltsd, és nekik, amiért igazán folyamodnak, sikeresen megadjad és amit megkaptak, azt akaratom támogatásával sértetlenül és állandóan bírják. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, ki Ninive hamuban és szörköntösben vezeklő lakosainak bűneit megbocsátottad: engedd kegyelmesen, hogy úgy utánozhassuk őket külső viseletükben, hogy bűneink bocsánatát megnyerjük. A mi Urunk.

Ekkor a pap az *Asperges* kezdetű (l. függelék) antifonát mondva, háromszor meghinti a hamut szenteltvízzel s megfüstöli tömjénnel, azután először a papságnak, majd a jelenlévő híveknek homlokára hamuval keresztet vet, mondván:

El ne feledd ember, hogy por vagy és vissza kell térned a porba. (Móz. I. 3, 19.)

vitatis nostrae demeritum in pulverem reversuros cognoscimus; peccatorum omnium veniam, et praemia poenitentibus repromissa, misericorditer consequi mereamur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Oremus. Deus, qui humilitione flēctis, et satisfactione placaris: aurem tuae pietatis inclina precibus nostris; et capitibus servorum tuorum, horum cinerum aspersione contactis, effunde propitius gratiam tuae benedictionis: ut eos et spiritu compunctionis repleas, et quae juste postulaverint, efficaciter tribuas; et concessa perpetuo stabili, et intacta manere decernas. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Oremus. Omnipotens sempiternus Deus, qui Nini-vitis in cinere et cilicio poenitentibus, indulgentiae tuae remedia praestitisti: concede propitius; ut sic eos imitemur habitu, quatenus veniae prosequamur obtentu. Per Dominum.

Memēto homo, quia pulvis es, et in pulverem revertēris. (Gen. 3, 19.)

Közben a kar e verseket éneklí:

Antif. (Joel 2, 13.) Öltözünk hamuba és szörkőn-

Antiphona. (Joel. 2, 13.) Immutemur habitu, in

tösbe: böjtöljünk és siránkozzunk az Úr előtt; mert fölötté irgalmas a mi Istenünk bűneink megbocsátására.

Másik antif. (U. a. 17.) Sirjanak az előcsarnok és az oltár között a papok, az Úr szolgálói, és mondják: Könyörülj, Uram! könyörülj népeden és ne némissd el a téged énekkel dicsőítők száját, Uram!

R. (Eszter 13. Joel 2.) Javítsuk meg, amit tudatlanságból vétettünk, nehogy hirtelen megleljen a halál és hiába óhajtsunk időt a bűnbánatra, mert azt meg nem nyerhetjük. — * Figyelj, Uram! reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. **V.** (Zs. 78, 9.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk: és neved dicsőségéért ments meg, Uram! minket. Figyelj, Uram, reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. **V.** Dicsőség az Atyának stb. Figyelj, Uram! reánk stb.

A hamvazás befejeztével a pap az oltárnál ezt mondja:

V. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk! Engedd, nekünk, Urunk, hogy a gonosz szellemek ellen való keresztény küzdelmet a szent böjttel kezdjük meg és e harcban az önmegtartóztatás segítségével szilárdítson meg minket. A mi Urunk, Krisztus által. **R.** Amen.

clnere et cilicio: jejunemus, et ploremus ante Dóminum: quia multum misericors est dimittere peccata nostra Deus noster.

Alia Antiph. (Ibid., 17.) Inter vestibulum et altáre plorábunt sacerdotés ministri Dómini, et dicent: Parce, Dómine, parce pópulo tuo: et ne claudas ora canéntium te, Dómine.

R. (Esther 13; Joel. 2.) Emendemus in mélius, quae ignoranter peccávimus: ne súbito praeoccupáti die mortis, quaeramus spátium poeniténtiae, et invenire non possimus. * Atténde, Dómine, et miserére: quia peccávimus tibi. **V.** (Ps. 78, 9.) Adjuva nos, Deus salutaris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos. Atténde, Dómine, et miserére, quia peccávimus tibi. **V.** Glória Patri, et Filio, et Spirítui Sancto. Atténde, Dómine et miserére: quia peccávimus tibi.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spirítu tuo.

Oremus. Concéde nobis, Dómine, praesídia mílítiae cristiánae sanctis inchoáre jejúniis: ut contra spirítales nequítias pugnatúri, continéntiae muniámur auxiliis. Per Christum Dóminum nostrum. **R.** Amen.

A szentmise.

Bevonulásra. (Bölcs. 11, 24, 25 és 27.) Introitus. (Sap. 11, 24, 25 et 27.)

Könyörülj mindenem, Uram, és mit sem útálsz abból, amit alkottál; elnézed az emberek bűneit a bűnbánatért és megbocsátasz nekik; mert te vagy a mi Urunk Istenünk! (Zs. 56, 2.) Könyörülj rajtam, Isten könyörülj rajtam; mert benned bízok lelkem! V. Dicsőség.

Misereris omnium, Domine, et nihil odisti eorum quae fecisti, dissimulans peccata hominum propter poenitentiam et parces illis: quia tu es Dominus Deus noster. (Ps. 56, 2.) Miserere mei, Deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. V. Glória.

Könyörgés. Engedd, Urunk, híveidnek, hogy a bűjtnök tiszteletreméltó ünnepeit mind illő kegyelettel kezdjék, mind biztos áhítattal végezzék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Praesta, Domine, fidelibus tuis: ut jejuniorum veneranda solémnia, et congrua pietate suscipiant, et secúra devotióne percúrrant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A nagybűjt folyamán egész Feketevasárnapig még a következő két időszak könyörgés van:

2. könyörgés: a szentek esedezéséért:

Óvj meg minket, kérünk, Urunk, minden lelki és testi veszélytől és a boldogságos és dicsőséges, mindenkor szűz Mária, Isten anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. s minden szentjeid közbenjárására adj nekünk kegyelmesen épséget és békességet, hogy minden háborúság és tévely megszüntével Anyaszentegyházad biztos szabadságban szolgálhasson neked. (A mi Urunk.)

Acunctis nos, quaesumus, Domine, mentis et corporis defénde periculis: et, intercedente beáta et glóriosa semper Virgine Del Genitrice María, cum beato Joseph, beáteis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beato N., et omnibus Sanctis, salútem nobis tríbue benignus et pacem; ut, destrúctis adversitatibus et erróribus universis, Ecclesia tua secúra tibi sérviat libertáte. (Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum.)

3. könyörgés: az élőkért és holtakért:

Örök, mindenható Isten, ki az eleveneken és holtakon uralkodol, és irgalmas vagy mindazok iránt, akiket a hit és jócselekedetek szerint előre tiednek ismersz: alázatosan esedezünk, hogy azok, akikért könyörögni szándékozunk, akár még a testben e világon élnek, akár a testből már kiköltöztek és a másvilágra jutottak, minden Szentjeidnek esedezése által, jóságodnak kegyességéből minden bűnüknek bocsánatát megnyerjék. A mi Urunk.

Szentlecke Joel próféta jövendöléseiből. (2, 12-19.)

Ezeket mondja az Úr: Térjetez hozzám teljes szívetekből, böjttel, sírással és jajgatással. Szagassátok meg szíveteket, nem pedig ruhátokat, és térjetez meg az Úrhoz, a ti Istentekhez, mert jóságos ő és irgalmas, türelmes és nagyirgalmú, és szánakozik bajotok felett. Ki tudja, hátha ismét megbocsát, és áldást hagy hátra maga után, hogy legyen áldozat és italáldozat az Úr, a ti Istentek számára? Fújjátok meg a harsonát Sionban, hirdessetek szent böjtot, hívjátok egybe a sokaságot, gyűjtsétek össze a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet, hívjátok egybe a véneket,

Omnipotens sempiterno Deus, qui vivorum dominaris simul et mortuorum, omniúmque misereris, quos tuos fide et ópere futuros esse prae-noscis: te supplices exoramus; ut, pro quibus effundere preces decrévimus, quosque vel praesens saeculum adhuc in carne rétinet, vel futurum jam exutos corpore suscepit, intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, pietátis tuae cleméntia ómnium delictórum suórum véniam consequántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Joélis Prophetae. (2, 12-19.)

Haec dicit Dóminus: Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejúnio, et in fletu, et in planctu. Et scíndite corda vestra, et non vestiménta vestra, et convertimini ad Dóminum Deum vestrum: quia benignus, et miséricors est, pátiens, et multae misericórdiae, et praestábilis super malítia. Quis scit, si convertátur, et ignóscat, et relínquat post se benedictiónem, sacrificium, et libámen Dómino Deo vestro? Cánite tuba in Sion, sanctificáte jejúnium, vocáte coetum, congregáte pópulum, sanctificáte ecclésiám, coadunáte senes, congregáte párvulos, et sugéntes úbera:

gyűjtsétek össze a gyermekeket és a csecsemőket; jöjjön ki kamrájából a vőlegény, és nászházából a menyasszony, — és sírjanak az előcsarnok és az oltár között a papok, az Úr szolgálái, és mondják: Könyörülj, Uram, könyörülj népeden; ne engedd, hogy gyalázzák örökrészedet, és uralkodjanak rajta a nemzetek. Miért mondják a népek között: Hol van az ő Istenük? Ekkor az Úr féltő szeretetre gerjedt országa iránt és megkegyelmezett népének. És felelt az Úr és így szólt népéhez: Íme én küldök nektek gabonát, bort és olajat, úgy hogy jóllakhattok velük, és nem tesztek ki többé titeket a nemzetek gyalázkodásának, úgy

egrediatur sponsus de cubili suo, et sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes ministri Domini, et dicent: Parce, Domine, parce pópulo tuo: et ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut dominentur eis nationes. Quare dicunt in pópulis: Ubi est Deus eórum? Zelatus est Dominus terram suam, et pepercit pópulo suo. Et respondit Dominus, et dixit pópulo suo: Ecce ego mittam vobis frumentum, et vinum, et oleum, et replebimini eis: et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus: dicit Dominus omnipotens.

Átvonulásra. (Zs. 56, 2, 4.) Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam: mert beléd vetem bizodalimat. *Ÿ.* Az égből küld szabadságot nekem, és gyalázatba taszítja, kik taposnak rajtam.

Graduale. (Ps. 56, 2 et 4.) Miserere mei, Deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. *Ÿ.* Misit de caelo, et liberavit me, dedit in opprobrium conculcantes me.

Nagybőjtben nincs Alleluja; helyette ma van:

Bőjti ének. (Zs. 102, 10.) Uram! ne elkövetett bűneink szerint, és ne gonoszságaink szerint fizess nekünk. *Ÿ.* (Zs. 78, 8-9.) Uram! ne emlékezzél meg régi gonoszságainkról: hiszen élénk irgalmasságod; mert felette szegények letünk. *Ÿ.* (E vers alatt tér-

Tractus. (Psalm. 102, 10.) Domine, non secundum peccata nostra, quae fecimus nos: neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis. *Ÿ.* (Ps. 78, 8-9.) Domine, ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum: cito anticipent nos misericordiae tuae, quia pauperes

dethajtunk.) Segíts minket, szabadító Istenünk; és neved dicsőségéért ments meg, Uram! minket: és bocsásd meg nevedért bűneinket.

(Ezt a böjti éneket mondja az hétfőn, szerdán és pénteken; tehát a régi «feriae legitimaes»-ken. Más hétköznap nincsen Tractus, vasárnap és a nagyböjti kántorböjti szerdáján pedig más szövege van.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (6, 16-21.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Mikor böjttöltök, ne legyetek búsak, mint a képmutatók; mert meghervasztják orcáikat, hogy böjtlőni lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. Te pedig mikor böjttölsz, kend meg fejedet és orcádat mosd meg, hogy ne lássanak böjtlőni az emberek, hanem a te Atyád, ki rejtekben vagy; és Atyád, kilát a rejtekben, megfizet neked. Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol rozsda és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják: hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti, és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. Mert ahol kincsed vagy, ott leszen a szíved is.

Felajánlásra. (Zs. 29, 2-3.) Magasztallak, Uram! mert fölemeltél engem, és nem

facti sumus nimis. ✠. (Hic genufléctitur.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter glóriam nóminis tui, Dómine, líbera nos: et propítius esto peccátis nostris, propter nomen tuum.

Egyház a nagyböjten minden

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (6, 16-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum jejunátis, nolíte fieri sicut hypócritae, tristes. Extérminant enim fácies suas, ut appareant homínibus jejunántes. Amen dico vobis, quia recepérunt mercédem suam. Tu autem, cum jejúnas, unge caput tuum, et fáciem tuam lava, ne videáris homínibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Nolíte thesaurizáre vobis thesáuros in terra: ubi aerúgo, et tínea demolítur: et ubi fures effódiunt, et furántur. Thesaurizáte autem vobis thesáuros in caelo: ubi neque aerúgo, neque tínea demolítur; et ubi fures non effódiunt, nec furántur. Ubi enim est thesáurus tuus, ibi est et cor tuum.

Offertorium. (Ps. 29, 2-3) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me, nec de-

engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem: Uram! hozzád kiáltottam és meggyógyítottál engem.

Csendes imádság. Tégy minket, kérünk Urunk, megfelelő módon alkalmassá ez adományok bemutatására, amelyekkel e szent idő misztériumának kezdetét ünnepeljük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A nagyböjt folyamán, egész Feketevasárnapig a következő két időszak csendes imádság van.)

2. csendes imádság: a szentek esedezéséért:

Hallgass meg bennünket, üdvözítő Istenünk és e szentség erejével minden lelki és testi ellenségünk ellen oltalmazz meg minket és adj kegyelmet a jelen, dicsőséget a jövő életben. (A mi Urunk.)

lectásti inimicos meos super me: Dómine, clamávi ad te, et sanásti me.

Secreta. Fac nos, quaesumus, Dómine, his munéribus offeréndis conveniénter aptári: quibus ipsius venerábilis sacraménti celebrámus exórdium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, per hujus sacraménti virtútem, a cunctis nos mentis et corpóris hóstibus tueáris; grátiam tríbuens in praesénti et glóriam in futúro. (Per Dóminum.)

3. csendes imádság: az élőkért és holtakért:

Isten, ki egyedül tudod azoknak a választottaknak számát, akik a mennyei boldogságra eljutnak, engedd kérünk, hogy minden szented esedezése folytán mindazoknak, kiket imáinkba ajánlottak és minden más hívődnek nevét a boldog előrendeltetés könyve magában foglalja. A mi Urunk.

Deus, cui soli cónnitus est númerus electórum in supérna felicitáte locándus: tríbue, quaesumus; ut intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, universórum, quos in oratióne commendátos suscepimus, et ómnium fidélium nómina, beátae praedestinátiónis liber adscripta retíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 1, 2, 3.)
Ki éjjel-nappal az Úr törvényéről elmélkedik, gyümölcsét idejében meghozza.

Communio. (Ps. 1, 2 et 3.)
Qui meditábitur in lege Dómini die ac nocte, dabit fructum suum in témpore suo.

Áldozás utáni imádság.
Nyujtsanak, Urunk, nekünk segílyt a magunkhoz vett szentségek, hogy bűnjaink előtted kedvesek legyenek, nekünk pedig orvoslásunkra szolgáljanak. A mi.

(A nagybűjt folyamán egész Feketevasárnapig a következő két időszakai áldozás utáni imádság van.)

2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért:

Tisztítson és erősítsen meg minket, kérünk, Urunk, ez isteni szentség ajándéka, és a boldogságos Szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. és minden szentek közbenjárása által tegyen mentekké minden gonoszságtól szabadítson meg minden háborúságtól. (A mi Urunk Jézus Krisztus.)

3. áldozás utáni imádság: az élőkért és holtakért:

Tisztogassanak minket, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, a magunkhoz vett szentségek és engedj, hogy minden szent esedezése folytán ez a szentséged ne váljék büntetést érdemlő vétékké, hanem szolgáljon a bocsánat üdvösséges eszközlésére, a bűnök eltörlésére, a gyarlók megszilárdítására, e föld minden veszélye ellen való megerősítésre és az élő és megholt hívek minden vétékének bocsánatára. A mi Urunk.

Nagybűjt hétköznapjain ezután itt következik a nép felett (super populum) mondott nagybűjti zárókönyörgés:

Postcommunio. Percépta nobis, Dómine, praebeant sacramenta subsidium: ut tibi grata sint nostra jejúnia, et nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum Jesum Christum.

Mundet et múniat nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti munus oblátum: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitrice María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N., et ómnibus Sanctis; a cunctis nos reddat et perversitátibus expiátos, et adversitátibus expeditos. (Per eúndem Dóminum.)

Purificent nos, quaesumus, omnipotens et misericors Deus, sacramenta quae súmpsimus: et, intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, praesta; ut hoc tuum sacraméntum non sit nobis reátus ad poenam, sed intercessio salutáris ad véniam: sit ablútio scélerum, sit fortitúdo fragílium, sit contra ómnia mundi perícula firmaméntum: sit vivórum atque mortuórum fidélium remissio ómnium delictórum. Per Dóminum.

Könyörgjünk. Alázzátok meg fejetekeket Isten előtt. Tekints, Urunk, kegyesen azokra, akik szent Főlséged előtt megalázzák magukat, hogy kiket isteni adomány táplál, mennyel segítség is gyámoltsa. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Inclinátes se, Dómine, majestáti, tuae, propitiátus inténde: ut, qui divino múnere sunt refécti, caeléstibus semper nutriántur auxiliis. Per Dóminum.

Csütörtök, Hamvazószerda után.

(Stációs-templom : Szent György bazillikája.)

A nagybőjt csütörtöki miséi későbbi eredetűek. A népvándorlás veszedelmei közt hozta be őket II. Gergely pápa († 731). Az Egyház imádkozik szabadulásért ellenségei közül. Számunkra pedig figyelmeztetés, hogy az első nagybőjti gyakorlat a több és buzgóbb imádság, amilyen volt Ezekias és a százados imádsága.

Bevonulásra. (Zsoltár 54, 17-20 és 23.)

Midőn az Úrhoz kiáltok, ő meghallgatja szavamat azokkal szemben, kik hozzám közelednek; megalázza őket, ki öröktől fogva vagyon és örökké megmarad: vesd az Úrra gondodat és ő majd gondoskodik rólad. (Zs. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kit a bűn megbánt, a bűnbánat kiengesztel, tekints kegyesen néped aláztatos könyörgésére és haragod ostorát, amelyet bűneinkért megérdemlünk, fordítsd el tőlünk. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 54, 17-20, 23.)

Dum clamárem ad Dóminum, exaudivit vocem meam ab his, qui appropínquant mihi, et humillavit eos, qui est ante saecula, et manet in aetérnum: jacta cogitátum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. (Ps. ibid., 2-3.) Exáudi, Deus, orationem meam, et ne despéxeris deprecationem meam: inténde mihi, et exáudi me. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui culpa offénderis, poeniténtia placáris: preces pópuli tui supplicántis propítius respice; et flagélla tuae iracúndiae, quae pro peccátis nostris merémur, avérte. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától.
(38, 1-6.)

Ama napokban: Ezekias halálosan megbetegedett. Ekkor bement hozzá Izaiás próféta, Ámosz fia és mondotta neki: Ezt üzeni az Úr: Intézkedjél házad felől, mert meghalsz és nem maradsz életben. Erre Ezekias arccal a fal felé fordult és imádkozott az Úrhoz, és mondotta: Könyörgök, Uram, emlékezzél meg, kérlek, arról, mint jártam előtted hűséggel és egész szívvel, és hogy azt cselekedtem, ami jó a te szemed előtt. Aztán keserves sírásra fakadt Ezekias. Erre az Úr így szólt Izaiáshoz: Menj, és mondd Ezekiasnak: Ezt üzeni az Úr, atyádnak, Dávidnak Istene: Meghallgattam könyörgésedet és tekintetbe vettem könnyeidet; íme megtoldom életedet tizenöt esztendővel, és megszabadítalak téged és évárost az asszírok királyának kezétől, és megoltalmazom azt, úgymond a mindenható Úr.

Atvonulásra. (Zs. 54, 23, 17, 18 és 19.) Vesd az Úrra gondodat és ő majd gondoskodik rólad. *℣.* Midőn az Úrhoz kiáltok, meghallgatja szavamat azokkal szemben, kik hozzám közelednek.

✠ A szent evang. szakasza Szent Máté szerint. (8, 5-13.)

Az időben: Midőn Jézus bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá,

Lectio Isaiae Prophetae.
(38, 1-6.)

In diēbus illis: Aegrotavit Ezechias usque ad mortem: et introiit ad eum Isaias filius Amos propheta, et dixit ei: Haec dicit Dominus: Dispone domui tuae, quia morieris tu, et non vives. Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem, et oravit ad Dominum, et dixit: Obsecro, Domine, mememento quaeso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et flevit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad Isaiam, dicens: Vade, et dic Ezechiae: Haec dicit Dominus Deus David patris tui: Audiui orationem tuam, et vidi lacrimas tuas: ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos: et de manu regis Assyriorum eruum te, et civitatem istam, et protegam eam, ait Dominus omnipotens.

Graduale. (Psalm. 54, 23, 17, 18 et 19.) Jacta cogitatum tuum in Domino, et ipse te enutriet. *℣.* Dum clamarem ad Dominum, exaudivit vocem meam ab his qui appropinquant mihi.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matth. (8, 5-13.)

In illo tempore: Cum introisset Jesus Capharnaum, accessit ad eum cen-

kérvén őt és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondjad és meggyógyul a szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák levén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másoknak: Jöszte, ő jön és szolgámnak: Tedd ezt és teszi. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában: az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj és amint hittél, úgy legyen szolgálta abban az órában.

Felajánlásra. (Zs. 24, 1-3.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek: s ellenségeim belőlem gúnyt űzenek: hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

túrio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquétur. Et ait illi Jesus: Ego véniam, et curábo eum. Et respóndens centúrio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestáte constitútus, habens sub me mílites, et dico huic: Vade, et vadit; et álíi: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Jesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invéni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quod multi ab Oriénte et Occidénte vénient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelórum: filii autem regni ejiciéntur in ténebras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Et dixit Jesus centurióni: Vade, et sicut credidísti, fiat tibi. Et sanátus est puer in illa hora.

neked. És meggyógyult a

Offertorium. (Psalm. 24, 1-3.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubescam: neque irrideant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te expéctant, non confundéntur.

Csendes imádság. Az itt jelenlevő áldozati adományokra, kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy azok mind áldozatkészségünket, mind üdvösségünket előmozdítsák A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 50, 21.) Kedvedet leled az igaz áldozatban, ajándékokban, egészen eléggő áldozatokban oltárodon, Uram.

Áldozás utáni imádság. A mennyei adományok áldását elnyerve, könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy ugyanaz legyen számunkra megszentelődésünk és üdvösségünk oka. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejéteket Isten előtt. Irgalmazz, Urunk, irgalmazz népednek, hogy a méltó látogatástól megfenyítve, irgalmadban újjá éledjen. A mi Urunk.

Secreta. Sacrificiis praesentibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jésum Christum, Filium tuum.

Communio. (Ps. 50, 21.) Acceptábis sacrificium justitiae, oblatiões, et holocausta, super altáre tuum, Dómine.

Postcommunio. Caeléstis doni benedictiõe percépta: súpplices te, Deus omnípotens, deprecámur; ut hoc idem nobis et sacraménti causa sit, et salúti. Per Dóminum Jésum Christum Filium tuum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Parce, Dómine, parce populo tuo: ut dignis flagellatió nibus castigátus, in tua miseratiõe respíret. Per Dóminum.

Péntek, hamvazószerda után.

(Stációs-templom: Szent János és Szent Pál bazilikája.)

A stációs-templom két szentje az alamizsnálkodásban tűnt ki. Az ő példájuk és a szentmise szövege is figyelmeztet, hogy az alamizsnaadás, a felebaráti szeretetnek tevékeny gyakorlata legyen a második nagyböjti gyakorlatunk.

Bevonulásra. (Zs. 29, 11.)

Meghallgatott az Úr és megkönyörült rajtam; megsegített az Úr engem. (Zs. 29, 2.) Magasztallak, Uram! mert fölemeltél engem: és nem engedted, hogy elleneim örüljenek. *∇*. Dicsőség.

Könyörgés. A megkezdett böjtöt kísérd, Urunk, kegyelmeddel és áldásoddal, hogy az önmegtágadást, melyet testileg végzünk, őszinte lélekkel is gyakorolni képesek legyünk. A mi Urunk. (A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201.) Szentlecke Izaiás prófétától.

(58, 1-9.)

Ezeket mondja az Úr-isten: Kíálts, abba ne hagyj, emeld fel hangodat, mint a harsona, hirdesd népem előtt gonosz tetteit, és Jákob háza előtt bűneit, noha napról-napra keresnek engem, és ismerni akarják utaimat, mint olyan nemzet, mely igazságot cselekszik, és el nem hagyta Istene törvényét. Kérdik tőlem az igazságos ítéletet, közeledni akarnak az Istenhez: «Miért böjtöltünk, ha te nem láttad meg, miért sanyargattuk meg lelkünket, ha te tudomásul nem vetted?» Íme böjtötök napján is a saját hasznokat keresitek, és valamennyi adóstockat zaklatjátok. Íme veszekedés és pereskedés között azért böjtöltök, hogy ökölrel gonoszul verekedje-

Introitus. (Ps. 29, 11.)

Audívit Dóminus, et misértus est mihi: Dóminus factus est adjutor meus. (Ps. ibid., 2.) Exaltábo te, Dómine, quoniam suscepisti me: nec delectásti inimicos meos super me. *∇*. Glória Patri.

Orátio. Inchoáta jejúnia, quaesumus, Dómine, benigno favóre proséquere: ut observántiam, quam corporáliter exhibémus, mentibus étiam sincéris exercére valeámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201.)

Lectio Isaiae Prophetae.

(58, 1-9.)

Haec dicit Dóminus Deus: Clama, ne cesses: quasi tuba exálta vocem tuam: et annúntia pópulo meo scélera eórum, et dómui Jacob peccáta eórum. Me étenim de die in diem quaerunt, et scire vias meas volunt: quasi gens, quae justítiam fécerit, et judícium Dei sui non dereliquerit: rogant me judícia justítiae: appropinquáre Deo volunt. Quare jejunávimus, et non aspexísti: humiliávimus ánimas nostras, et nescísti? Ecce in die jejúnii vestri inventur volúntas vestra, et omnes debitóres vestros repétitis. Ecce ad lites, et contentiónes jejunátis, et percútitis pugno impie. Nolíte jejunáre sicut usque ad hanc diem, ut audiátur in excélsó clamor vester. Numquid

tek. Ne úgy böjtöljete, mint eddig, hogy meghallgatást nyerjen a magasságban kiáltástok. Vajjon az-e a böjt, amelyben én kedvet lelem, abból áll-e az a nap, amelyen az ember sa nyargatja lelkét, hogy mint akáka, lehajtja fejét, és szőr ruhát meg hamut terít maga alá? Vajjon ezt nevezed-e böjtnek, s az Úr előtt kedves napnak? Vajjon nem inkább ez-e a böjt, melyet én kedvelek: Oldozd meg az istentelenség kötelékeit, oldd meg az iga köteleit, bocsásd szabadon a megtörteteket, törj össze minden igát; törd meg az éhezőnek kenyeredet, s a szükölködőket és a bujdosókat vidd be házádba; hamezitelent látsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet! Akkor majd felvirrad, mint a hajnal, világosságod, és gyógyulásod gyorsan bekövetkezik; színed előtt halad majd igazságosságod, és az Úr dicsősége gyűjt egybe téged.

Akkor majd könyörögsz, és és Ő így szól: Íme itt vagyok! Mert irgalmas vagyok, én az Úr, a te Istened.

Átvonulásra. (Zs. 26, 4.) Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjam az Úr házában. *℣.* Hadd lássam az Úr pompáját, hadd látogassamszenttemplomát.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evang. szakasza**
Szt Máté sz. (5, 43-48; 6, 1-4.)

tale est jejúnium, quod elégi per diem affligere hóminem ánimam suam? numquid contorquere quasi circulum caput suum, et saccum et cínerem stérnere? numquid istud vocábis jejúnium, et diem acceptábilem Dómino? Nonne hoc est magis jejúnium quod elégi? dissólve colligatiónes impietátis, solve fascículos depriméntes: dímítte eos, qui confrácti sunt, líberos, et omne onus dirúmpe. Frange esuriénti panem tuum, et egénos, vagósque induc in domum tuam: cum víderis nudum, óperi eum, et carnem tuam ne despéxeris. Tunc erúmpet quasi mane lumen tuum, et sánitas tua cítius oriétur, et anteíbit fáciem tuam justítia tua, et glória Dómini colliget te. Tunc invocábis, et Dóminus exáudiet: clamábis, et dicet: Ecce adsum. Quia miséricors sum, Dóminus Deus tuus.

és az Úr meghallgat, kiáltasz, és Ő így szól: Íme itt vagyok! Mert irgalmas vagyok,

Graduale. (Ps. 26, 4.) Unam pétii a Dómino, hanc requíram, ut inhábitem in domo Dómini. *℣.* Ut vídeam voluptátem Dómini, et prótegar a templo sancto ejus.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii**
sec. Matth. (5, 43-48; 6, 1-4.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnék és imádkoztatok üldözőitekért és rágalmazóitekért, hogy fiaii legyetek Atyátoknak, ki mennyekben vagyon, ki napját fölkelte jókra és gonoszokra és esőt ad az igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, kik titeket szeretnek, micsoda jutalmatok leszen? Nem azt cselekszik-e a vámosok is? És ha csak atyátokfiat köszöntitek, mi különöset műveltek? Nem azt cselekszik-e a pogányok is? Legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes. Vigyázatok, hogy igazságtokat ne cselekedjétek az emberek előtt, hogy lássanak titeket, mert akkor nem leszen jutalmatok Atyátoknál, ki mennyekben vagyon. Mikor tehát alamizsnát adsz, ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik a zsinagógákban és az utcákon, hogy dicsérjék őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. Te pedig mikor alamizsnát adsz, ne tudja balkezed, mit cselekszik jobbkezed, hogy alamizsnád titokban legyen; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked.

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum: et odio habis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui odérunt vos, et orate pro persecutentibus, et calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius faciatis? nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est. Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in caelis est. Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis, et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receptorum mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Felajánlásra. (Zs. 118, 154, 125.) Uram, éltes engem, amint megigérted, hogy bizonyosságaidat megismerjem.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy a negyvennapos böjt áldozata, amelyet bemutatunk, előtted kedvessé tegye lelkünket, nekünk pedig egyre készségesebb önmegtagadásra erőt adjon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zs. 2, 11-12.) Szolgáljatok az Úrnak rettegve, és ujjongjatok előtte remegve, tanuljatok fegyelmet s az igaz útról el ne vesszetek.

Áldozás utáni imádság. Önts belénk, Urunk, szereteted lelkét, hogy akiket egy és ugyanazon égi kenyérrel tápláltál, kegyességeddel egyetértőkké is tedd. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. 1.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Oltalmazd, Urunk, népedet és minden bűntől kegyesen tisztítsd meg, mert semmi rossz sem árthat neki, ha semmi gonoszság sem lakik benne. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 118, 154 et 125.) Dómine, vivifica me secundum elóquium tuum: ut sciam testimónia tua.

Secreta. Sacrificium, Dómine, observántiae quadragesimalis, quod offerimus, praesta, quaesumus: ut tibi et mentes nostras reddat accéptas, et continéntiae promptiórís nobis tríbuat facultátem. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Ps. 2, 11-12.) Servíte Dómino in timóre, et exultáte ei cum tremóre: apprehéndite disciplinam, ne pereátis de via justa.

Postcommunio. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos uno pane caelésti satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Tuére, Dómine, pópulum tuum, et ab ómnibus peccátis cleménter emúnda: quia nulla ei nocébit advérsitas, si nulla ei dominétur iníquitas. Per Dóminum.

Szombat, Hamvazószerda után.

(Stáció-templom : Szent Trypho bazilikája.)

Ősrégen szombaton nem volt külön mise, hanem az éjtszakán át az első vasárnapra készültek vigiliát tartva. Innen érthető a szövegben az éjtszakára és a világosságra való célzás. Ezenkívül nagybőjti gyakorlataink örömeiről és gyümölcseiről szól még a liturgia, hogy bátran menjünk tovább a megkezdett úton. A szentmise ugyanaz, mint tegnap, a következők kivételével:

Könyörgés. Légy, Urunk, kegyesen jelen könyörgéseinknél és engedd, hogy a bőjtnék ez ünnepét, melyet a léleknek és a testnek gyógyítására rendeltél, áldozatra kész szolgálattal ünnepeljünk. A mi Urunk.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(58, 9-14.)

Ezeket mondja az Úr-isten: Ha eltávolítod körödből az igát, és megszűnsz ujjaddal mutogatni és haszontalanságot beszélni; ha odaadod kenyeredet az éhezőknek, és jóllaktatod a lesujtott lelket: Akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik, és az Úr nyugalmat ad neked mindenkoron, fényességgel tölti be lelkedet és megszabadítja csontjaidat; olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás, melynek el nem fogynak vizei. Fiaid felépitik majd az ősrégi romokat, nemzedékek és nemzedékek alapjait lerakod; a sövények újjáépítőjének neveznek majd téged, ki nyugalmat hoz az utaknak. Ha

Oráció. Adesto, Dómine, supplicationibus nostris: et concede; ut hoc solémne jejúnium, quod animabus corporibusque curándis salúbriter institútum est, devóto servítio celebrémus. Per Dóminum.

Lectio Isaiæ Prophætæ.
(58, 9-14.)

Hæc dicit Dóminus Deus: Si abstúleris de médio tui caténam, et desleris exténdere digitum, et loqui quod non prodest. Cum effúderis esuriénti ánimam tuam, et ánimam afflictam repléveris, oriétur in ténebris lux tua, et ténebræ tuæ erunt sicut merídiés. Et réquiem tibi dabit Dóminus semper, et implébit splendóribus ánimam tuam, et ossa tua liberábit, et eris quasi hortus irriguus, et sicut fons aquárum, cujus non defícient aquæ. Et aedificabúntur in te desérta sæculórum: fundaménta generatiónis et generatiónis suscitábis: et vocáberis aedificátor sépium, avértens sémitas in quiétem. Si avértéris a sábbato pedem tuum,

nem jársz-kelsz szombaton, hogy a saját hasznodat keresed az én szent napomon, és a szombatot gyönyörűségnek nevezed s az Úr szent napját dicsőségesnek, és megdicsőíted azzal, hogy nem járod utaidat, és nem keresed a saját hasznodat, és nem folytatsz szóbeszédet: Akkor gyönyörűséged leszen az Úrban, és felemellek a föld magaslataira, és atyád, Jákob örökrészével táplállak. Bizony, az Úr szája szólott.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint.
(6, 47-56.)

Az időben: Amint beesteledett, a hajó a tenger közepén vala, Jézus meg egymaga a szárazon. És látván őket küzködni az evezésben (mert ellenkező szélük vala), az éjtszaka negyedik órváltása körül hozzájuk méne a tengeren járva és el akara mellettük haladni. Azok pedig látván őt a tengeren jární, kísértetnek vélek és fölkiáltának. Mert mindnyájan láták őt és megzavarodának. De ő azonnal megszólíttá őket és mondá nekik: Bátorságl én vagyok, ne féljetek. Ekkor beszálla hozzájuk a hajóba, és elállá a szél. Azok pedig még jobban álmélkodának magukban; mivel nem okultak a kenyerekből, hanem szívük el vala vakulva. Miután pedig át-

fácere voluntátem tuam in die sancto meo, et vocáveris sabbatum delicátum, et sanctum Dómini gloriósum, et glori ficáveris eum, dum non facis vias tuas, et non invenítur volúntas tua, ut loquáris sermónem: tunc delectáveris super Dómino: et sustóllam te super altitúdines terrae, et cibábo te hereditáte Jacob patris tui. Os enim Dómini locútum est.

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Marcum.
(6, 47-56.)

In illo témpore: Cum sero esset, erat navis in médio mari, et Jesus solus in terra. Et videns discípulos suos laborántes in remigándo (erat enim ventus contrárius eis), et circa quartam vigilliam noctis venit ad eos ámbulans supra mare: et volébat praeterire eos. At illi, ut vidérunt eum ambulántem supra mare, putáverunt phantásma esse, et exclamáverunt. Omnes enim vidérunt eum, et conturbáti sunt. Et statim locútus est cum eis, et dixit eis: Confidite, ego sum, nolíte timére. Et ascendit ad illos in navim, et cessávit ventus. Et plus magis intra se stupébant: non enim intellexérunt de pánibus: erat enim coreórum obcaecátum. Et cum transfretássent, ve-

hajóztak, Genezáret földére jutának és kikötének. De mihelyt kiszállottak a hajóból, azonnal megismerék őt az emberek, és befutkosván az egész környéket, kezdék a betegeket ágyakban körülhordozni, ahol hallák, hogy ő vala. És amerre csak betért a falvakba, vagy majorokba, vagy városokba, az utcákra tették a betegeket, és kérék őt, hogy legalább ruhája szélét illethessék; és valamennyien illették őt, meggyógyulának.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ezt az adományt, mert azt akartad, hogy ezeknek átadásával méltóképpen engesztelhesünk s engedd, kérünk, hogy ennek működése által megtisztuljunk és neked tetsző lélekkel szívünket szenteljük áldozatul. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei élet adományával megerősítve, kérünk, Urunk, hogy ami a jelen életben nekünk misztérium, az legyen örök boldogságunk elősegítője. A mi Urunk.

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Erősödjenek meg híveid, Isten, adományaid által, hogy azokat megnyerve is keressék, és keresve mindenkör elnyerhessék. A mi.

nérunt in terram Genésareth, et applicuerunt. Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum: et percurrētes univēsam regiōnem illam, coeperunt in grabātis eos, qui se male habēbant, circumfēre ubi audiēbant eum esse. Et quocūque introibat, in vicōs, vel in villas, aut civitātes, in platēis ponēbant infirmos, et deprecabāntur eum, ut vel fimbriam vestimentī ejus tangerent: et quotquot tangēbant eum, salvi fiēbant.

Secreta. Súscipe, Dómine, sacrificium, cujus te voluisti dignāter immolatione placāri: praesta, quaesumus; ut, hujus operatione mundāti, beneplácitum tibi nostrae mentis offerāmus affectum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Caelēstis vitae múnere vegetāti, quaesumus, Dómine: ut, quod est nobis in praesenti vita mystérium, fiat aeternitātis auxiliūm. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Oremus. Humiliāte cāpita vestra Deo.

Fidéles tui, Deus, per tua dona firmēntur: ut eadem et percipiēdo requirant, et quaerēdo sine fine percipiant. Per Dóminum.

Nagybőjt I. vasárnapja.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János bazilika.)

A mai szentmise megtanít minket a szentleckében arra, hogy ez az idő *szent idő*, a kegyelem ideje s erre az időre ad nagyböjti programot Szent Pál. De az evangélium megmutatja, hogy egyúttal *a harc ideje* is. A szebb élet alakításáért folytatott küzdelmeinkben és önmegtartóztatásainkban Krisztus a mi példaképünk. Őt is megkísértette a sátán, hogyan lehetnénk mi mentek a kísértésektől? De nem is kell tőlük annyira félnünk, mert isteni mesterünk megmutatta, hogyan kell csábításait visszavernünk. A szentmise többi imádságával pedig arra segít el, hogy megfelelő érzelemmel: nagy bizalommal és önbizalommal tudjuk átélni ezt a szent időt. Egyébként ez a vasárnap a legnagyobb vasárnapok közé tartozik a liturgikus évben; mutatja az is, hogy Rómában a hivatalos szentmise a legfőbb székesegyházban, a lateráni bazilikában van.

Bevonulásra. (Zs. 90, 15, 16.)

Ma kiált hozzám, meghallgatom: megmen-tem: és megdicsőítem: betöltöm őt: hosszú étellel. (Zs. u. a. 1.) Ki a Fölségesnek oltalmában lakik, az ég Istenének védelmében nyugszik. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat a negyvennapos böjti évenkénti megtartása által tisztogatod, add meg népednek, hogy amit önmegtartóztatás által tőled el akar nyerni, azt jótetteivel el is érhesse. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)
Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 6, 1-10.)

Testvérek: Intünk titeket, hogy hiába ne vetétek legyen az Isten malsztját. Mert ő mondja: Nekem tetsző időben meghallgatlak téged, és az üd-

Introitus. (Ps. 90, 15 et 16.)

Invocábit me, et ego exaudiam eum: eripiam eum, et gloriificábo eum: longitudine dierum adimplébo eum. (Ps. ibid., 1.) Qui hábitat in adiutorio Altíssimi, in protectione Dei caeli commorabitur. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Ecclesiam tuam ánnua quadragesimáli observatióne purificas: praesta familiae tuae; ut, quod a te obtinére abstinéndo nltitur, hoc bonis opéribus exsequatur. Per Dóminum nostrum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (2. Cor. 6, 1-10.)

Fratres: Exhortámur vos, ne in vácuum grátiam Dei recipiátis. Ait enim: Témptore accépto exaudívi te, et in die salútis adjúvi te. Ecce nunc tempus acceptá-

vösség napján megsegítlek téged. Ime, most van a kellő idő; ime, most van az üdvösség napja! Senkinek se okozzunk semmiféle botrányt, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk; hanem viselkedjünk mindenben Isten szolgálaként sok tőrésben: nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájaságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becsstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és ime, mégis élünk; mint megverték, de meg nem öltek; mint szomorúak, és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők, és mégis sokakat gazdagítsinccsen és mindenük megvan.

Atvonulásra. (Zsolt. 90, 11-12.) Angyalainak parancsolt felőled az Isten, hogy minden utadon őrizzenek. *Ű.* Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.

Böjti ének. (Zs. 90, 1-7; 11-16.) Ki a Fölségesnek oltalmában lakik, az ég Iste-

bile, ecce nunc dies salutis. Némini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministérium nostrum: sed in ómnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa paciéntia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angústiiis, in plagis, in carcéribus, in seditiónibus, in labóribus, in vigiliis, in jejúniis, in castitate, in sciéntia, in longanimitate, in suavitate, in Spíritu Sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtúte Dei, per arma iustitiae a dextris, et a sinistris: per glóriam, et ignobilitatem: per infámiam, et bonam famam: ut seductóres, et veráces: sicut qui ignóti, et cóginiti: quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigáti, et non mortificáti: quasi tristes, semper autem gaudéntes: sicut egéntes, multos autem locupletántes: tamquam nihil habéntes, et ómnia possidéntes.

Graduale. (Ps. 90, 11-12.) Angelis suis Deus mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. *Ű.* In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum.

Tractus. (Ibid. 1-7 et 11-16.) Qui hábitat in adiutorio Altíssimi, in prote-

nének védelmében nyugszik. ¶ Azt mondja az Úrnak: te vagy az én oltalmazóm, menedékem, Istenem, kiben bizakodom. ¶ Mert ő megment engem a vadászok törétől, a súlyos veszélytől; ¶ Szárnyával árnyékot borít reád, és tollai alatt menedékre találsz. ¶ Hűsége pajzsként vesz körül, nem kell félned az éjtszaka rémétől. ¶ A nappal repülő nyíltól, a sötétben kószáló járványtól, a délben támadó gonosztól. ¶ Ezren essenek el bár oldalad mellől, és tízezen jobbod felől, hozzád mi sem közeledik. ¶ Mert angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek; ¶ Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. ¶ Áspiskigyón és viperán fogsz járni, oroszlánt és sárkányt fogsz tiporni. ¶ Mivel bennem bízik, megszabadítom, oltalma leszek, mert ismeri nevetemet. ¶ Ha kiált hozzám, meghallgatom, a szorongatás idején velem leszek. ¶ Megmentem és megdicsőttem: betöltöm őt hosszú élettel, és megmutatom neki segítségemet.

adimplébo eum, et ostendam illi salutáre meum.

✠ A szent evang. szakasza Sz. Máté szerint. (4, 1-11.)

Az időben: Jézust a pusztába vivé a Lélek hogy megkísértse az ördög. És mi-

ctióne Dei caeli commorabitur. ¶ Dicet Dómino: Suscéptor meus es tu, et refúgium meum: Deus meus, sperábo in eum. ¶ Quóniam ipse liberávit me de láqueo venantium, et a verbo áspero. ¶ Scápuilis suis obumbrábit tibi, et sub pennis ejus sperábis. ¶ Scuto circumdabit te véritas ejus: non timébis a timóre noctúrno. ¶ A sagitta volánte per diem, a negótio perambulánte in ténebris, a ruína et daemónio meridiáno. ¶ Cadent a látere tuo mille, et decem míllia a dextris tuis: tibi autem non appropinquábit. ¶ Quóniam Angellis suis mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. ¶ In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum. ¶ Super áspidem et basilliscum ambulábis, et conculcábis leónem et dracónem. ¶ Quóniam in me sperávit, liberábo eum: prótegam eum, quóniam cognóvit nomen meum. ¶ Invocábit me, et ego exáudiam eum: cum ipso sum in tribulatióne. ¶ Eripiam eum, et glorificábo eum: longitúdine diérum

✠ Sequéntia sancti Evangélii sec. Matthaeum. (4, 1-11.)

In illo témpore: Ductus est Jesus in desértum a Spíritu, ut tentarétur a diábolo.

után negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezék. És hozzájárulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak. Ki felelvén, mondá: Írva vagyon: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik. Akkor magával vivé őt az ördög a szent városba és a templom ormára álltá, és mondá neki: Ha Isten fia vagy, vedd le magadat; mert meg van írva, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Mondá neki Jézus: Megint írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat Istenedet. Majd ismét egy igen magas hegyre vivé őt az ördög, és megmutatá neki a világ minden országot és azok dicsőségét, és mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál, sátán! mert írva vagyon: A te Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj. Akkor elhagyá őt az ördög, és ime angyalok jövének és szolgálának neki.

Felajánlásra. (Zs. 90, 4-5.) Szárnyával árnyékol borít read az Úr, és tollai alatt menedékre talál: hűsége pajzsként vesz körül.

Et cum jejunasset quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens tentator, dixit ei: Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens, dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et stavit eum super pinnaculum templi, et dixit ei: Si Filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: Quia Angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum, et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Jesus: Vade, Satana: scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: et ecce Angeli accesserunt, et ministrabant ei.

Offertorium. (Ps. 90, 4-5.) Scápulis suis obumbrabit tibi Dominus, et sub pennis ejus sperabis: scuto circumdabit te veritas ejus.

Csendes imádság. A negyvennapos böjt áldozatát ünnepélyesen felajánljuk neked, Urunk, és kérünk, hogy a húseledelektől való önmegtartóztatással együtt a káros élvezetektől is tartózkodjunk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 90, 4-5.) Szárnyával árnyékot borít reád az Úr, és tollal alatt menedékre találsz: hűsége pajzsként vesz körül.

Áldozás utáni imádság. Szentséged szent vétele, Urunk, újítson meg minket és a régi bűnöktől megtisztítva, ez üdvöt adó misztériumnak közösségébe segítsen el minket. A mi.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Secreta. Sacrificium quod dragesimalis intii sollemniter immolamus, te, Dómine, deprecantes: ut, cum epulárum restrictióne carnálíum, a nóxiis quoque voluptátibus temperemus. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 90, 4-5.) Scápolis suis obumbrábit tibi Dóminus, et sub pennis ejus sperábis: scuto circúmdabit te véritas ejus.

Postcommunio. Tui nos, Dómine, sacraménti libátio sancta restáuret: et a vetustáte purgátos, in mystérii salutáris fáciat transire consórtium. Per Dóminum.

Hétfő, nagyböjt I. vasárnapja után.

(Stáclós-templom: Vasas Szent Péter bazilikája.)

A Jó Pásztor képét ragyogtatja fel a liturgia a nagyböjt idején vezeklő bűnösöknek és a keresztségre készülő hittanulóknak. Kövessük mi is velük együtt Jó Pásztorunkat, hogy egykor jobbjára állítson majd minket is.

Bevonulásra. (Zs. 122, 2.)

Mint a szolgák szeme uraik kezére, úgy tekint az Urra, Istenünkre, a mi szemünk, míg rajtunk meg nem könyörül, könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk. (Zs. 122, 1.) Hozzád emelem szememet, ki az égben lakol. ♯. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 122, 2.)

Sicut óculi servórum in mánibus dominórum suórum: ita óculi nostri ad Dóminum Deum nostrum, donec misereátur nobis: miserére nobis, Dómine, miserére nobis. (Ps. ibid., 1.) Ad te levávi oculos meos: qui hábitas in caelis. ♯. Glória Patri.

Könyörgés. Változtass meg minket, üdvözlő Istenünk, és, hogy a negyvennapos böjt javunkra váljék, világosítsd meg lel-künkét mennyei tanításokkal. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Szentlecke Ezekiel prófétától. (34, 11-16.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Íme én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat. Amint a pásztor gondját viseli nyájának azon a napon, amelyen elszéledt juhai között van, úgy viselem majd én is gondját juhaimnak és kiszabadítom őket minden helyről, amerre elszéledtek a felhő és a sötétség napján. Kihozom őket a népek közül és egybegyűjtöm őket az országokból; a saját országukba viszem, és Izrael hegyein legeltetem őket a patakok mentén és az ország minden lakott helyén. A legdúsabb legelőkön legeltetem őket és Izrael magas hegyein lesznek az ő legelőik; ott fognak megpihenni zöldelő fűvön, és kővér legelőkön legelnek majd Izrael hegyein. Én magam legeltetem juhaimat, és én pihentetem meg őket, úgymond az Úr Isten! Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesültet bekötözgetem, a

Oráció. *Convérte nos, Deus salutáris noster: et, ut nobis jejúnium quadragesimále proficiat, mentes nostras caeléstibus instrue disciplinis. Per Dóminum.*

Lectio Ezechiélis Prophetae. (34, 11-16.)

Haec dicit Dóminus Deus: *Ecce ego ipse requiram oves meas, et visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die, quando fuerit in medio óvium suarum dissipatarum: sic visitabo oves meas, et liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis, et congregabo eas de terris, et inducam eas in terram suam: et pascam eas in montibus Israel, in rivis, et in cunctis sedibus terrae. In pascuis uberrimis pascam eas, et in montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis viréntibus, et in pascuis pinguibus pascéntur super montes Israel. Ego pascam oves meas, et ego eas accubare faciam, dicit Dóminus Deus. Quod perlerat, requiram; et quod abjectum erat, reducam; et quod confractum fuerat, alligabo; et quod infirmum fuerat, consolidabo; et quod pingue et forte, custodiam: et pascam illas in*

gyengét megerősítem, a hízottat és az erőst megoltalmazom, és igazságosan legettetem őket, úgymond a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk; tekints és nézz le szolgáládra. *Ű.* Seregek Ura, Istene! hallgasd meg szolgálád könyörgéseit.

Bőjti ének ugyanaz mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (25, 31-46.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor eljövend az Emberfia fölségében és vele mind az angyalok, akkor ő beül fölségének királyi székébe. És összegyűjtenek eléje minden nemzeteket; és elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a bakoktól. És a juhokat jobbjára állítja, a bakokat pedig baloldalára. Akkor majd így szól a király azoknak, kik jobbjára felül lesznek: *Jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem, mezíten és felruháztatok engem, beteg voltam és meglátogattatok engem, fogságban voltam és eljöttetek hozzám. Erre feleltek neki az Igazak,*

judicio, dicit Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et respice super servos tuos. *Ű.* Dómine Deus virtutum, exáudi preces servorum tuorum.

Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Matthaeum. (25, 31-46.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum venerit Filius hóminis in majestáte sua, et omnes Angeli cum eo, tunc sedébit super sedem majestátis suae: et congregabúntur ante eum omnes gentes, et separábit eos ab invicem, sicut pastor ségregat oves ab hoedis: et státuet oves quidem a dextris suis, hoedos autem a sinistris. Tunc dicet Rex his, qui a dextris ejus erunt: Veníte, benedicti Patris mei, possidéte parátum vobis regnum a constitutióne mundi. Esurívi enim, et dedístis mihi manducáre: sitívi, et dedístis mihi bíbere: hospes eram, et collegístis me: nudus, et cooperuístis me: infirmus, et visitástis me: in cárcere eram, et venístis ad me. Tunc respondébunt ei justí, dicéntes: Dómine, quando te vídimus esuriéntem, et pávimus te:

mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni, és tápláltunk téged? szomjúhozni és italt adtunk neked? mikor láttunk idegenül, hogy befogadtunk volna? vagy meztelenül, hogy felruháztunk volna téged? vagy mikor láttunk téged betegen, vagy fogságban, hogy hozzámentünk volna? És feleletül a király azt mondja nekik: Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek. Akkor így fog szólni azokhoz is, kik balfelől lesznek: Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek készített és az ő angyalainak. Mert éheztem és nem adtatok ennem, szomjúhoztam és nem adtatok nekem italt, idegen voltam és nem fogadtatok be engem, meztelen és nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam és nem látogattatok meg engem! Erre azok is felelik neki, mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni vagy szomjúhozni, idegenül vagy meztelenül, betegen vagy a fogságban, és nem szolgáltunk néked? Akkor majd megfelel nekik, mondván:

Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e legkisebbek közül, nekem sem cselekedtetek. És ezek örök büntetésbe mennek, az igazak pedig örök életbe.

Felajánlásra. (Zs. 118, 18, 26, 73.) Felemelem szemem-

si tiéntem, et dédisimus tibi potum? quando autem te vidimus hóspitem, et collégimus te: aut nudum, et cooperúimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in cárcere, et vénimus ad te? Et respóndens Rex, dicit illis: Amen dico vobis: quámdu fecistis uni ex his frátribus meis mínimis, mihi fecistis. Tunc dicit et his, qui a sinistris erunt: Discédite a me maledicti in ignem aetérnum, qui parátus est diabolo, et ángelis ejus. Esurívi enim, et non dedístis mihi manducáre: sitívi, et non dedístis mihi potum? hóspes eram, et non collegístis me: nudus, et non cooperuístis me: infirmus, et in cárcere, et non visitástis me. Tunc respondébunt ei et ipsi, dicéntes: Dómine, quando te vidimus esuriéntem, aut sitiéntem, aut hóspitem, aut nudum, aut infirmum, aut in cárcere, et non ministrávimus tibi? Tunc respondébit illis, dicens: Amen dico vobis: Quámdu non fecístis uni de minóribus his, nec mihi fecístis. Et ibunt hi in supplicium aetérnum: justí autem in vitam aetérnam.

Offertorium. (Ps. 118, 18, 26 et 73.) Levábo óculus

met, és csodáidról elmélkedem, Uram, hogy megtaníts igazságaidra: adj értelmet nekem, hogy megtanuljam parancsaidat.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat és bűneink szennyétől tisztíts meg minket. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Máté 25, 40, 34.) Bizony mondom nektek, amit egynek a legkisebb atyámfiái közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek: jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot.

Áldozás utáni imádság. **Á**ldozás után **Ü**dvőt szerző adománnyoddal betöltve, könyörögve kérünk, Urunk, hogy aminek megízlelésében gyönyörködünk, annak hatása által megújuljunk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Oldozd fel, kérünk, Urunk, bűneink bilincseit és mind azt, amit miattuk megérdemlünk, kegyesen fordítsd el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

meos, et considerabo mirabilia tua, Dómine, ut dóceas me justítias tuas: da mihi intelléctum, et discam mandata tua.

Secreta. Múnere tibi, Dómine, oblata sanctífica: nosque a peccatorum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 25, 40 et 34.) Amen dico vobis: quod uni ex mínimis meis fecistis, mihi fecistis: veníte, benedícti Patris mei, possidéte parátum vobis regnum ab infito saeculi.

Postcommunio. Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súpplices exorámus: ut, cujus laetámur gustu, renovémur efféctu. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Absólve, quaesumus, Dómine, nostrórum víncula peccatorum: et, quidquid pro eis merémur, propitiátus avérte Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Kedd, nagybőjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom : Szent Anasztázia bazilikája.)

Tanító jellegű mise. Szól az Isten útjáról és az emberek utairól. Buzdít : keressük az Urat és járjunk az ő útján. Ez az ő Ideje ; most megtalálható. (A stációs körmenet a római állatpiac mellett vitt el és a lárna behatolt a templomig, ezért szól az evangélium a kereskedők kiűzéséről.)

Bevonulásra. (Zs. 89, 1, 2.)

Eram! te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre: öröktől fogva és mindörökké vagy te. (Zs. 89, 2.) Mielőtt hegyek lettek, föld és világ születtek, öröktől fogva és mindörökké vagy te, Isten. *Ÿ. Dicsőség.*

Könyörgés. Tekints, Urunk, családodra és engedd, hogy lelkünk, mely a test sanyargatása által tisztítja magát, utánad vágyakozván tündököljön előtted. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, Szentlecke Izaiás prófétától. (55, 6-11.)

Ama napokban: Szólott Izaiás próféta, mondván: Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgy-

Introitus. (Ps. 89, 1 et 2.)

Dómine, refúgium factus es nobis a generatione et progénie: a saeculo, et in saeculum tu es. (Ps. ibid., 2.) Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, et orbis: a saeculo, et usque in saeculum tu es, Deus. *Ÿ. Glória Patri.*

Orátio. Réspice, Dómine, familiam tuam: et praesta; ut apud te mens nostra tuo desiderio fülgeat, quae se carnis maceratione castigat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(mint Hamvázszerdán, 201. 1.)

Lectio Isaeae Prophetae. (55, 6-11.)

In diébus illis: Locutus est Isaeas prophéta, dicens: Quaerite Dóminum, dum inveniri potest: invocáte eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dóminum: et miserébitur ejus, et ad Deum nostrum: quóniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, di-

mond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál. És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megítatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: Úgy lesz az én igém is, mely szájamból kimegy; Nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, És végrehajtja azt, amire küldöm, mondja a mindenható Úr.

Atvonulásra. (Zsolt. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. ♯. Kezem (imádságra) felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 10-17.)

Az időben: Midőn Jézus bement Jeruzsálembe, izgalomba jött az egész város, mondván: Kicsoda ez? A nép pedig mondá: Ez Jézus, a próféta, a galileai Názáretből. És bemenvén Jézus az Isten templomába, mind kiűzé azokat, kik a templomban árulnak és vesznek vala s a pénzváltók asztalait és a galambárosok székeit fölforgatá; és mondá nekik: Irva vagyon: Az én

cit Dóminus. Quia sicut exaltántur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. Et quomodo descendit imber, et nix de caelo, et illuc ultra non revértitur, sed inébríat terram, et infúndit eam, et germinare eam facit, et dat semen sérénti, et panem comedénti: sic erit verbum meum, quod egrediétur de ore meo: non revertétur ad me vácuum, sed fáciat quaecúmque vólui et prosperábitur in his, ad quae misi illud: ait Dóminus omnipotens.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) Dirígátur orátio mea sicut incénsium in conspéctu tuo, Dómine. ♯. Elevátio mánum meárum sacrificium vespertinum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (21, 10-17.)

In illo témpore: Cum intráset Jesus Jerosólymam, commóta est univérsa civitas, dicens: Quis est hic? Pópuli autem dicébant: Hic est Jesus Próphéta a Názareth Galilaeae. Et intrávit Jesus in templum Dei, et ejiciébat omnes vendéntes, et eméntes in templo; et mensas nummulariórum, et cáthedras vendéntium colúmbas evértit: et dicit eis: Scriptum

háza imádság házána fog hivatni; ti pedig azt latrok barlangjává tettétek. És hozzá menének a vakok és sánták a templomban és meggyógyítá őket. Látván pedig a papi fejedelmek és írástudók a csodákat, melyeket művelt és a gyermekeket, kik a templomban kiáltozának, mondván: Hosanna Dávid fiának! boszszankodának és mondák neki: Hallod, mit beszélnek ezek? Jézus pedig felelé nekik: Igen. Sohasem olvastatok-e, hogy a kisdetek és csecsemők szájából készítettél dicséretet? És elhagyván őket, kiméne a városból Bethániába és ott maradt.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15, 16.) Binned bízom, Uram; mondom: Te vagy az én Istenem! Sorsom a te kezében van.

Csendes imádság. A bemutatott adományok által kérünk, Urunk, engesztelődjél ki és oltalmaz meg minket minden veszélytől. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagybőjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 4, 2.) Meghallgattál, igazságom Istene, valahányszor segítségül hívtalak, tágasságra változtattad szorongatásomat: könyörülj rajtam, Uram, és hallgasd meg imámat.

est: Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo: et sanavit eos. Videntes autem principes sacerdotum, et scribae mirabilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David: indignati sunt, et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis: Uti que. Numquam legistis: Quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam: ibique mansit.

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te speravi, Dómine; dixi: Tu es Deus meus, in manibus tuis tempora mea.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placare munéribus: et a cunctis nos defende periculis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Psalm. 4, 2.) Cum invocárem te, exaudisti me, Deus justitiae meae: in tribulatione dilatásti me: miserere mihi, Dómine, et exáudi orationem meam.

Áldozás utáni imádság.
Kérünk, mindenható Isten, hogy annak üdvös hatását elnyerjük, aminek e misztériumban zálogát kaptuk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint hamvazószerdán. 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Szálljanak fel hozzád, Urunk, könyörgéseink és távolíts el Egyházadtól minden gonoszsgót. A mi.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut illius salutáris capiámus effectum, cujus per haec mystéria pignus accepimus. Per Dóminum.

Oremus. Humiliáte cápita vestra Deo. Ascendant ad te, Dómine, preces nostrae: et ab Ecclesiá tua cunctam repelle nequítiam. Per Dóminum.

Szerda, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stáció-templom: Sancta Maria Major bazilika.)

A nagyböjt és kántorböjt együtt. Nyomatékos figyelmeztetés, melyet Mózes, Illés és Krisztus Urunk példája is megerősít. És amint Szűzanyánk azért is boldog, mert meghallgatta és követte az Úr szavait, úgy cselekedjünk mi is hasonlóképpen. (Régi mise emléke a két vonal közé eső rész. Abból az időből való, amikor két szentlecke volt minden misében.)

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.)

Emlekezzél meg, Uram, könyörületedről és irgalmadról, hisz azok megvannak öröktől: sohase uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket, Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. 24, 1, 2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istenem, tebenned remélek, meg ne szégyenüljek. *℣.* Dicsőség.

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.)

Reminiscére miseratiónum tuárum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo sunt: ne umquam dominentur nobis inimíci nostri: libera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústíis nostris. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam. *℣.* Glória Patri.

A két vonal között levő rész a régi mise maradványa. A Kyrice eleison után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *℞.* Álljatok föl. Könyörgéseinket, kérünk,

Oremus. Flectámus genua. *℞.* Leváte. Preces nostras, quaesu-

Urunk, hallgasd meg kegyesen és fönséges jobboldat terjeszd ki minden ellenségünk ellen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (24, 12-18.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek: Jer hozzám a hegyre, és maradj ott; és én átadom neked a köztáblákat, a törvényt és a parancsolatokat, amelyeket írtam, hogy tanítsd Izrael fiait. Fel is szedelőzködék Mózes és szolgálja Jósue; és mikor elindult Mózes az Isten hegyére, mondá a véneknek: Várjatok itt, míg vissza nem térünk hozzátok. Áron és Hur veletek vannak, ha valami peres dolog felmerül, ő eljűk vigyétek. Mikor fölment Mózes, a felhő elborítá a hegyet. És az Úr dicsősége leszálla a Sinai hegyére és miután azt hat napig borította felhővel, a hetedik napon szóltá őt a felhő közepéből. Izrael fiainak szeme előtt olyan jelenség volt az Úr dicsősége, mint a hegy ormán égő tűz. Erre Mózes beméne a felhő közepébe s felméne a hegyre s ott volt negyven nap és negyven éjen át.

Átvonulásra. (Zs. 24, 17-18.) Szívem szorongatásai megsokasodtak; vezess ki inségeimből engem, Uram. **V.** Nézd megalázottságomat

mus, Dómine, cleménter exáudi: et contra cuncta nobis adversántia, dexteram tuae majestátis exténde. Per Dóminum.

Léctio libri Exodi. (24, 12-18.)

In diébus illis: Dixit Dóminus ad Móysen: Ascénde ad me in montem, et esto: ibi dabóque tibi tábulas lapídeas, et legem ac mandáta quae scripsi: ut dóceas filios Israel. Surrexérunt Móyses et Jósue mínister ejus: ascendénsque Móyses in montem Dei, senióribus ait: Exspectáte hic, donec revertámur ad vos. Habétis Aaron et Hur vobíscum: si quid natum fuerit quaestiónis, referétis ad eos. Cumque ascendísset Móyses, opéruit nubes montem, et habitávit glória Dómini super Sínai, tegens illum nube sex diébus: sép-timo autem die vocávit eum de médio caliginis. Erat autem spécies glóriæ Dómini, quasi ignis ardens super vérticem montis, in conspéctu filiórum Israel. Ingressúsque Móyses médium nébulæ, ascéndit in montem: et fuit ibi quadraginta diébus, et quadraginta nóctibus.

Graduale. (Ps. 24, 17-18.) Tribulatiónes cordis mei dilatátae sunt: de necessitatibus meis éripe me, Dómine. **V.** Vide humilitátem meam,

és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkeket.

et laborem meum: et dimitte omnia peccata mea.

(Itt mondja a pap: Dóminus vobiscum és ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.)

Könyörgés. Néped áldozatkészségére, kérünk, Urunk, tekints le jóságosan, hogy azok, akiket az önmegtartóztatás testileg sa nyargat, a jó cselekedetek megerősödjének. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke a Királyok könyvéből. (III. 19, 3-8.)

Ama napokban, Illés a júdabeli Bersabéba érve, otthagya legényét, maga pedig egy napi járásnyira beméne a pusztába. Miután beért s egy borókafenyő alá leült, azt kíváná magának, hogy haljon meg. Így szóla: Elég volt, Uram, vedd el életemet, mert én sem vagyok jobb, mint atyáim. Majd lefeküvék és elaluvék a borókafenyő árnyában. Ekkor, íme, az Úr angyala megérinté és azt mondá neki: Kelj fel és egyél. Odatekinte s íme egy hamuban sült lepény és egy edény víz volt a fejénél; evék tehát és ivék s ismét elaluvék. Ekkor másodszor is eljőve az Úr angyala s megérinté és mondá neki: Kelj fel, egyél, mert nagy út vár reád. Felkele, evék és ivék s ennek az ételnek az erejével negyven nap és negyven éjjel méne,

Oráció. Devotió nem pó puli tui, quaesumus, Dómine, benignus inténde: ut, qui per abstinentiam macerántur in corpore, per fructum boni óperis reficiántur in mente. Per Dóminum nostrum Jesum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Léctio libri Regum. (III. 19, 3-8.)

In diébus illis: Venit Elias in Bersabée Juda, et dimisit ibi púerum suum, et perréxit in desértum, viam unius diéi. Cumque venisset, et sedéret subter unam juniperum, petívit ánimae suae ut morerétur, et ait: Súfficit mihi, Dómine, tolle ánimam meam: neque enim mélior sum, quam patres mei. Projecítque se, et obdormívit in umbra juniperi: et ecce Angelus Dómini tétigit eum, et dixit illi: Surge et cómede. Respéxit, et ecce ad caput suum subcinerícus panis, et vas aquae: comédit ergo et bibit, et rursum obdormívit. Reversúsque est Angelus Dómini secúndo, et tétigit eum, dixitque illi: Surge, cómede: grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset, comédit, et bibit, et ambulávit in fortitúdi ne cibi

egészen az Isten hegyéig, a Hóreb-ig.

Böjti ének. (Zs. 24, 17-18, 1-4.) Vezess ki inségemből, Uram: nézd megaláztatásomat és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkeket. *℣.* Hozzad emelem, Uram, lelkeket: Istenem, tebenned remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek. *℣.* Hiszsenki, aki benned bízik, meg nem szégyenül: de szégyen éri, kik hívságot cselekszenek.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (12, 38-50.)

Az időben: Felelének Jézusnak némelyek az írástudók és farizeusok közül, mondván: Mester! jelt akarunk tőled látni. Ő pedig felelvén, mondá nekik: A gonosz és házasságtörő nemzedék jelt kíván; de nem adatik neki jel, hanem csak Jónás próféta jele. Mert valamint Jónás a cethal gyomrában volt három nap és három éjjel, úgy leszen az Emberfia a föld szívében három nap és három éjjel. A ninivei emberek föltámadnak az ítéletkor ezzel a nemzedékkel és kárhozzatni fogják azt; mert ők bűnbánatot tartottak Jónás prédikációjára; pedig íme, nagyobb van itt Jónásnál. A déli királynő föl fog

illius quadraginta diébus, et quadraginta nóctibus, usque ad montem Dei Horeb.

Tractus. (Ps. 24, 17, 18 et 1-4.) De necessitatibus meis éripe me, Dómine: vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimitte ómnia peccáta mea. *℣.* Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei. *℣.* Etenim univérsti qui te expéctant, non confundántur: confundántur omnes faciéntes vana.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (12, 38-50.)

In illo témpore: Respondé- runt Jesu quidam de scribis et pharisaeis, dicéntes: Magister, vólumus a te signum vidére. Qui respóndens, ait illis: Generátio mala et adúltera signum quaerit: et signum non dábitur ei, nisi signum Jonae prophétae. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diébus, et tribus nóctibus: sic erit Filius hóminis in corde terrae tribus diébus, et tribus nóctibus. Viri Ninivítæ surgent in júdicio cum generatióne ista, et condemnábunt eam: quia poeniténtiam egerunt in praedicatione Jonae. Et ecce plus quam Jonas hic. Regina Austri surget in júdicio cum

kelni az ítéletkorenemzedékekkel és kárhozzatni fogja azt: mert ő eljött a föld határaitól hallgatni Salamon bölcsességét; pedig íme nagyobb van itt Salamonnál. Mikor pedig a tisztátalan lélek kimegy az emberből, vizetlen helyeken jár nyugalmat keresve, de nem talál. Akkor így szól: Visszatérek házamba, ahonnet kijöttem. És eljövén, üresen találja azt, kisöpörve és felékesítve. Akkor elmegegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat és bemenvén, ott laknak; és annak az embernek utóbbi dolga rosszabb lesz az előbbinél. Így jár ez a gonosz nemzedék is. Mialatt még szólott a sereghez, íme, az ő anyja és atyjafiai kinn állnak vala, beszélni akarván vele. Mondá tehát neki valaki: Íme, anyád és atyádfiai kinn állanak, keresvén téged. Ő pedig felel-vén annak, ki neki szólott, mondá: Kiz én anyám és kik az én atyámfiai? És kiterjesztvén kezét tanítványai felé, mondá: Íme, az én anyám és atyámfiai. Mert aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagon, az az én fivérem és nővérem és anyám.

Felajánlásra. (Zs. 118, 47, 48.) Parancsaidról elmélkedem, mert nagyon szeretem őket és fölemelem kezemet parancsaid felé, mert kedvesek nekem.

generatióne ista, et condemnabit eam: quia venit a fñibus terrae audire sapientiam Salomónis. Et ecce plus quam Sálomon hic. Cum autem immúndus spíritus exierit ab hómine, ámbulat per loca árida, quaerens réquiem, et non invenit. Tunc dicit: Revértar in domum meam, unde exívi. Et véniens invenit eam vacántem, scopis mundátam, et ornátam. Tunc vadit, et asúmit septem álios spíritus secum nequióres se, et intrántes hábitant ibi: et fiunt novíssima hóminis illius pejóra prióribus. Sic erit et generatióni huic péssimae. Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater ejus, et fratres stabant foris, quaeréntes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant, quaeréntes te. At ipse respóndens dicénti sibi, ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Et exténdens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. Qui-cúmque enim fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, az engesztelő áldozatot, hogy könyörületesen feloldozd bűneinket és te irányítsd ingadozó szílvünket. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 5, 2-4.) Halld meg kiáltásomat: figyelj könyörgésem szavára, én Királyom és én Istenem: mert hozzád könyörgök imádkozva, Uram.

Áldozás utáni imádság. Szentséged vétele tisztítson meg minket, Urunk, rejtett bűneinktől és szabadítson meg az ellenség cselvetéseitől. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Kérünk, Urunk, világosítsd meg lelkünket tiszta fényeddel, hogy láthassuk, mit kell tennünk és a helyeset segítségeddel végrehajthassuk. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Domine, placationis offerimus: ut et delicta nostra miseratus absolvás, et nutantia corda tu dirigas. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 5, 2-4.) Intéllige clamórem meum: inténde voci orationis meae, Rex meus, et Deus meus: quóniam ad te orábo, Domine.

Postcommunio. Tui, Domine, perceptióne sacraménti, et a nostris mundémur occultis, et ab hóstium liberémur insídiis. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Mentes nostras, quaesumus, Domine, lúmine tuae claritátis illústra: ut vidére possimus, quae agénda sunt; et, quae recta sunt, ágere valeámus. Per Dóminum.

Csütörtök, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a panispernai Szent Lőrinc-templom.)

A bünbánat felkeltésére szolgáló mise. Ezt hirdeti az evangéliumi kánaáni asszony. A stációs szent pedig, mint vértanu, az állhatatos istenmegvallásra (confessio) int. Továbbá, mert Szent Lőrinc a szegényeknek a kenyeret osztogató diakonus volt, azért miséje a mennyei kenyérre is felhívja figyelmünket.

Bevonulásra. (Zsolt. 95, 6.)

Szine előtt fenség van és szépség, szentélyében szentség és dicsőség. (Zs. 95, 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket: énekeljete az Úrnak országok mind. *Ÿ*. Dicsőség.

(Könyörgés ugyanaz mint szerdán: Devotiónem 232. 1.)

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)
Szentlecke Ezeziel prófétától. (18, 1-9.)

Ama napokban: Az Úr ezt a szózatot intézte hozzám: Mi dolog az, hogy közmondássá lett közöttek Izrael földén az a mondás, mely így szól: «Az atyák ették meg a savanyú szőlőt, és a fiúk foga vásik el tőle?» Életemre mondom, én, az Úristen: Nem leszen nektek többé közmondásul ez a mondás Izraelben! Íme minden lélek az enyém; miként az atya lelke, úgy a fiú lelke is az enyém; amely lélek vétkezett, az hal meg. És ha egy férfit igaz leszen, jog és igazság szerint jár, nem eszik a hegyeken és nem emeli szemét Izrael házának bálványaira, nem gyalázza meg társának feleségét és nem közeledik havi tisztulásban szenvedő asszonyhoz, nem nyom el senkit sem, visszaadja a zálogot az adósnak, semmit sem vesz el erőszakkal, kenyerét odaadja az éhezőnek és ruhájával betakarja a mezítelent, nem kölcsönöz ka-

Introitus. (Psalm. 95, 6.)

Confessio et pulchritudo in conspectu ejus: sánctitas et magnificentia in sanctificatione ejus. (Ps. ibid., 1.) Cantate Dómino cánticum novum: cantate Dómino, omnis terra. *Ÿ*. Glória Patri.

(Könyörgés ugyanaz mint szerdán: Devotiónem 232. 1.)

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)
Lectio Ezechiélis Prophétae. (18, 1-9.)

In diébus illis: Factus est sermo Dómini ad me, dicens: Quid est, quod inter vos parabolam vértitis in provérbium istud in terra Israel, dicéntes: Patres comedérunt uvam acérbam, et dentes filiórum obstupéscunt? Vivo ego, dicit Dóminus Deus, si erit ultra vobis parabola haec in provérbium in Israel. Ecce omnes animae, meae sunt: ut anima patris, ita et anima filii mea est: anima, quae peccáverit, ipsa moriétur. Et vir si fúerit justus, et fécerit iudicium et justítiam, in móntibus non coméderit, et óculos suos non leváverit ad idóla domus Israel: et uxórem próximi sui non violáverit, et ad mulierem menstruátam non accésserit: et hóminem non contristáverit: pignus debitóri reddéderit, per vim nihil rapúerit: panem suum esuriénti déderit, et nudum operúerit vestiménto: ad usúram non commodáverit, et ámplius

matra és nem fogad el ráadást, elfordítja kezét a gonoszagtól és igazságos ítéletet teszen az emberek között, parancsaim szerint jár és megtartja ítéleteimet, hogy igazságot cselekedjék: az ilyen ember igaz, bizton életben marad, úgymond az Úr, a mindenható.

Átvonulásra. (Zs. 16, 8, 2.) Óvj, Uram, mint szemed fényét: szárnyaid árnyéka alatt oltalmaz meg engem. *Ű.* Színed elől jöjjön igazság nekem, szemed lássa meg igazamat.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (15, 21-28.)

Az időben: Elmenvén Jézus, félrevonula Tirus és Szidon vidékére. És íme, egy kánaáni asszony, ki ama vidékről kijött, kiálta, mondván neki: Könyörülj rajtam, Uram, Dávid fia! leányomat gonoszul gyötri az ördög. De ő egy szót sem felele neki. És hozzájárulván tanítványai, kérék őt, mondván: Bocsásd el, mert utánunk kiabál. Ő pedig felelvén, mondá: Én csak Izrael házának elveszett juhahoz küldtettem. Amaz pedig odajövé, imáda őt, mondván: Uram! segíts rajtam. Ki felelvén, mondá: Nem helyes elvenni a gyermekek kenyerét és az ebeknek vetni. De az asszony mondá: Úgy van, Uram!

non accéperit: ab iniquitate avérterit manum suam, et iudicium verum fécerit inter virum et virum: in praeceptis meis ambuláverit, et iudicia mea custodierit, ut fáciat veritátem: hic justus est, vita vivet, ait Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 16, 8 et 2.) Custódi me, Dómine, ut pupillam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. *Ű.* De vultu tuo iudicium meum pródeat: óculi tui videant aequitátem.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (15, 21-28.)

In illo témpore: Egréssus Iesus secéssit in partes Tyri et Sidónis. Et ecce múlier Chananaea a fínibus illis egréssa clamávit, dicens ei: Miserére mei, Dómine, fili David: filia mea male a daemónio vexátur. Qui non respóndit ei verbum. Et accedéntes discípuli ejus rogábant eum, dicéntes: Dimítte eam; quia clamat post nos. Ipse autem respóndens, ait: Non sum missus nisi ad oves, quae periérunt domus Israel. At illa venit, et adorávit eum, dicens: Dómine, ádjuva me. Qui respóndens, ait: Non est bonum súmeré panem filiórum, et mittere cánibus. At illa dixit: Etiam, Dómine: nam et catélli edunt de

csakhogy a kis kutyák is esznek a morzsákból, melyek lehullanak uraik asztaláról. Akkor felelvén Jézus, mondá neki: Ó, asszony, nagy a te hited; legyen neked, amint kívánod. És meggyógyula leánya attól az órától fogva.

Felajánlásra. (Zs. 33, 8-9.)

Az Úr angyala táboroz azok körül, kik őt félik és szabadulást hoz nekik: izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.

Csendes imádság. Ezek az adományok, kérünk, Urunk, szolgáljanak annál biztosabban üdvösségünkre, mert a gyógyító böjt számára vannak rendelve. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 6, 52.)

A kenyér, melyet én adok, az én testem a világ életéért.

Áldozás utáni imádság. Adományaid gazdagsága által, Urunk, mind a földi oltalommal emelj fel, mind az örök segítséggel újíts meg minket. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Add a keresztény népeknek, kérünk, Urunk, hogy felfogják, amit vallanak, s szeressék a mennyei adományokat, melyekben részeseinek. A mi Urunk.

micis, quae cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa hora.

Offertorium. (Ps. 33, 8-9.) Immittet Angelus Domini in circuitu timementium eum, et eripiet eos: gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus.

Secreta. Sacrificia, Domine, quaesumus, propensius ista nos salvent, quae medicinalibus sunt instituta jejuniis. Per Dominum nostrum.

Communio. (Joann. 6, 52.) Panis, quem ego dedero, caro mea est pro saeculi vita.

Postcommunio. Tuorum nos, Domine, largitate donorum, et temporalibus attolle praesidiis, et renova sempiternis. Per Dominum Jesum Christum.

Orémus. Humiliate capita vestra Deo.

Da, quaesumus, Domine, populis christianis: et, quae profitentur, agnoscere, et caelaste munus diligere, quod frequentant. Per Dominum.

Péntek, nagybőjt 1. vasárnapja után.

(Stáció-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

Az egész mise a bűnbocsánatról szól és Isten irgalmasságát hirdeti. De a keresztviz csodálatos erejét is példázza az evangélium. Mily szépen megegyezik mindez a stáció-templommal. Az oldó és kötő hatalommal felruházott apostolok temploma szolgált ugyanis a vezeklők visszafogadására.

Bevonulásra. (Zs. 24, 17-18.)

Vezess ki inségemből engem, Uram: nézd megalázottságomat és szenvedésemet, bocsásd meg minden vétkeket. (Zs. 24, 1-2.) Hozzád emelem Uram, lelkemet: Istenem! tebenned remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, népedhez, és anint te tetted őt irántad áldozatos lelküvé, úgy irgalmasan erősítsd is meg jósgos segítségiddel. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)
Szentlecke Ezeziel prófétától. (18, 20-28.)

Ezeket mondá az Úristen: Aki vétkezik, az hal meg. A fiú nem viseli atyja gonoszságát, és az atya nem viseli fia gonoszságát; az igaznak igazsága őrajta leszen, és az istentelennek isten:elensége őrajta leszen. Ha azonban a gonosz bűnbánatot tart minden elkövetett vétke fölött, megtartja minden parancsomat és jog és igazság szerint jár:

Introitus. (Ps. 24, 17 et 18.)

De necessitatibus meis éripe me, Dómine: vide humilitatem meam et labórem meum, et dimitte ómnia peccáta mea. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam. *Ÿ*. Glória Patri.

Oráció. Esto, Dómine, propítius plebi tuae: et, quam tibi facis esse devótam, benigno réfove miserátus auxilio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Lectio Ezechiélis Prophetae. (18, 20-28.)

Haec dicit Dóminus Deus: Anima, quae peccáverit ipsa moriétur: fílius non portábit iniquitatem patris, et pater non portábit iniquitatem fílii: justitia justí super eum erit, et impietas impíi erit super eum. Si autem impius égerit poeniténtiam ab ómnibus peccátis suis, quae operátus est, et custodierit ómnia praecepta mea, et féccrit judi-

bizton életben marad és nem hal meg; semmi elkövetett gonoszságáról sem emlékezem meg; igazságért, melyet cselekedett, élni fog. Vajjon a gonosznak halálát akarom-e, úgymond az Úristen, és nem azt-e, hogy megtérjen utairól és éljen? Ha pedig az igaz elfordul igazságától és gonoszságot cselekszik mindamaz utálatosságok szerint, melyeket az istentelen el szokott követni, vajjon élni fog-e? Semmi igazsága sem leszen emlékezetben, mellyel cselekedett; hűtlensége miatt, melyet elkövetett, és bűne miatt, mellyel vétkezett, ezek miatt meg fog halni. Ti pedig azt mondjátok: Nem igazságos az Úr útja! Halljátok tehát, Izrael háza: Vajjon az én utam nem igazságos-e, és nem inkább a ti utaitok gonoszak-e? Mert ha az igaz elfordul igazságától, és gonoszságot követ el és abban hal meg, igazságtalanságában hal meg, melyet elkövetett. És amikor az istentelen megtér istelenségétől, melyet elkövetett, és jog és igazság szerint jár el, megtartja életét. Mivel magába szállt és elfordult minden gonoszságától, melyet elkövetett, bizton életben marad és nem hal meg, mondja a mindenható Úr.

Átvnlásra. (Zsolt. 85, 2, 6.) Mentsd meg, Istenem,

cium et justítiam: vita vivet, et non moriétur. Omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor: in justítia sua, quam operatus est, vivet. Numquid voluntatis meae est mors Impii, dicit Dóminus Deus, et non ut convertatur a viis suis, et vivat? Si autem avérterit se justus a justítia sua, et fécerit iniquitatem secundum omnes abominatiónes, quas operari solet Impius, numquid vivet? omnes justitiae ejus, quas fécerat, non recordabuntur: in praevaricatióne, qua praevaricatus est, et in peccato suo, quod peccavit, in ipsis moriétur. Et dixistis: Non est aequa via Dómini. Audíte ergo domus Israel: Numquid via mea non est aequa, et non magis viae vestrae pravae sunt? Cum enim avérterit se justus a justítia sua, et fécerit iniquitatem, moriétur in eis: in injustítia, quam operatus est, moriétur. Et cum avérterit se Impius ab impietate sua, quam operatus est, et fécerit judícium et justítiam: ipse ánimam suam vivificábit. Considerans enim, et avértens se ab omnibus iniquitatibus suis, quas operatus est, vita vivet, et non moriétur, ait Dóminus omnipotens.

Graduale. (Psalm. 85, 2 et 6.) Salvum fac servum tuum,

szolgádat, ki benned bizik.
 7. Figyelj, Uram, imád-
 ságomra.

Deus, meus sperántem in te.
 7. Auribus percipe, Dómine,
 oratiómem meam.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium sza-
 kasza Szent János szerint.
 (5, 1-15.)

✠ Sequéntia sancti Evangélii
 secúndum Joánnem.
 (5, 1-15.)

Az időben: A zsidók ün-
 nepe vala és fölméne
 Jézus Jeruzsálembe. Van pe-
 dig Jeruzsálemben a Juh-
 kapunál egy fürdőtó, mely
 héberül Betszaidának ne-
 veztetik és öt tornáca van.
 Ezekben fekvék a betegek,
 vakok, sánták, sorvadtak
 nagy sokasága, kik a víz
 mozdulását várják vala.
 Mert az Úr angyala időn-
 ként leszálla a tóba és fel-
 kavará a vizet; s aki a víz
 felzavarása után először
 ment bele a tóba, meggyó-
 gyult, akármiféle betegség-
 ben sínylődött. Vala pedig
 ott egy ember, ki már har-
 mincnyolc esztendő óta be-
 teg volt. Mikor Jézus ezt ott
 feküdni látta, megtudván,
 hogy már sok idő óta van
 úgy, mondá neki: Akarsz-e
 meggyógyulni? Felelé neki a
 beteg: Uram! nincs embe-
 rem, ki midőn felkavarodik a
 víz, engem a tóba bocsásson:
 mire pedig én odaérek, más
 száll le előttem. Mondá neki
 Jézus: Kelj föl, vedd ágya-
 dat és járj. És azonnal meg-
 gyógyult az ember, fölvevé
 ágyát és jára. Azon a napon
 pedig szombat vala. Mon-
 dák azért a zsidók a meg-

In illo témpore: Erat dies
 festus Judaeórum, et as-
 céndit Jesus Jerosólymam.
 Est autem Jerosólymis Pro-
 bática piscina, quae cogno-
 minátur hebraíce Bethesda
 quinque pórticus habens.
 In his jacébat multitúdo
 magna languéntium, caecó-
 rum, claudórum, aridórum
 exspectántium aquae mo-
 tum. Angelus autem Dó-
 mini descendébat secúndum
 tempus in piscinam, et mo-
 vebátur aqua. Et qui prior
 descendisset in piscinam
 post motiónem aquae, sa-
 nus fiébat a quacúmque de-
 tinebátur infirmitáte. Erat
 autem quidam homo ibi,
 triginta et octo annos ha-
 bens in infirmitáte sua.
 Hunc cum vidisset Jesus
 jacéntem, et cognovisset
 quia jam multum tempus
 habéret, dicit ei: Vis sanus
 fieri: Respóndit ei languí-
 dus: Dómine, hóminem non
 hábeo, ut cum turbáta fú-
 erit aqua, mittat me in pi-
 scinam: dum vénio enim
 ego, álius ante me descén-
 dit. Dicit ei Jesus: Surge,
 tolle grabátum tuum, et
 ámbula. Et statim sanus
 factus est homo ille: et sú-

gyógyított embernek: Szombat van, nem szabad ágyadat vinned. Felelé nekik: Aki engem meggyógyított, az mondá nekem: Vedd ágyadat és járj. Kérdezek tehát őt: Kicsoda az az ember, ki neked azt mondotta: Vedd ágyadat és járj? A meggyógyult pedig nem tudta, ki volt az; mert Jézus eltávozott a helyszínén levő népsokaságból. Később Jézus a templomban találkozik vele és mondá neki: Íme egészséges lettél, többé már ne vétkezzél, nehogy rosszabbul járj. Elméne az ember és hírvül adá a zsidóknak, hogy Jézus volt az, ki őt meggyógyította.

et nuntiávit Judaeis, quia Jesus esset, qui fecit eum sanum.

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 2, 5.) Áldjad lelkem az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét és mint a sasé, visszatér ifjúságod.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, az adományokat, amelyeket szolgálattalunkkal bemutatunk és szenteld meg kegyesen saját adományaidat. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. I.

Áldozásra. (Zsolt. 6, 11.) Piruljon el és jöjjön nagy zarva megannyi ellenségem: és valljon ezúttal is szégyent egy szempillantás alatt.

stulit grabátum suum et ambulábat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicébant ergo Judaei illi qui sanátus fúerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabátum tuum. Respóndit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabátum tuum, et ámbula. Interrogavérunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabátum tuum et ámbula? Is autem, qui sanus fúerat efféctus, nesciébat quis esset. Jesus enim declinávit a turba constitúta in loco. Póstea invénit eum Jesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es: jam noli peccáre, ne detérius tibi áliiquid contingat. Abiit ille homo,

Offertorium. (Psalm. 102, 2 et 5.) Bénedic, ánima mea, Dómino, et noli oblivisci omnes retributiónes ejus: et renovábitur, sicut áquila, juvéntus tua.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera nostris obláta servítiis: et tua propítius dona sanctifica. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Psalm. 6, 11.) Erubéscant, et conturbéntur omnes inimíci mei: avertántur retrórsum, et erubéscant valde velóciter.

Áldozás utáni imádság.
Ennek a misztériumnak a működése, Urunk, törölje el bűneinket és teljesítse igaz kívánságainkat. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán 206. l.)

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejéteket Isten előtt. Hallgass meg minket, irgalmas Isten s mutasd meg lelkünknek kegyelmed fényét. A mi Urunk.

Postcommunio. Per hujus Dómine, operatió-nem mystérii, et vitia nostra purgéntur, et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

ugyanaz, mint Hamvazószerdán 206. l.)

Orémus. Humiliáte cá-pita vestra Deo. Exáudi nos, miséricors Deus: et méntibus nostris grátiae tuae lumen osténde. Per Dóminum.

Szombat, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Péter-bazilika.)

A mai mise a húsvéti fény felragyogása a böjti éjszakában. A papszentelés napja volt egykor és a két vonal közt levő rész ennek az időnek az emléke. Egyúttal a szorongatott római népnek a segélykiáltását is halljuk leisikoltani a szövegekben. Az olvasmányok a hittanulókhoz fordulnak, de rajtuk át hozzánk is. A megdicsőült Krisztust meglátva, tartsunk ki: ez vár reánk is utunk végén.

Bevonulásra. (Zs. 87, 3.)

Usson imádságom színed elé; hajtsd füledet könyörgésemre, Uram. (Zs. 87, 2.) Uram, szabadításom Istene: éjjelnappal kiáltok előtted. *Ÿ.* Dicsőség.

Introitus. (Ps. 87, 3.)

Intret oratio mea in conspéctu tuo: inclina aurem tuam ad precem meam, Dómine. (Ps. ibid., 2.) Dómine, Deus salutis meae: in die clamávi, et nocte coram te. *Ÿ.* Glória.

Itt van a hajkorona (tonsura) feladása. A Kyrie eléison után a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve népedre és haragod ostorát fordítsd el tőle kegyesen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte. Pópulum tuum, quaesumus, Dómine, propítius respice: atque ab eo flagella tuae iracundiae cleménter avérte. Per Dóminum

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (26, 12-19.)

Ama napokban: Szóla Mózes a néphez, mondván: Amikor minden termésed tizedét teljesen leróttad, akkor így szólj az Úr, a te Istened színe előtt: Kivitem a szent részt a házamból s odaadtam a levitának s a jövevénynek, az árvának s az özvegynek, úgy, ahogy parancsoltad nekem: nem szegtem meg parancsolataidat s nem feledkeztem meg rendelededről. Engedelmeskedtem az Úr, az én Istenem szavának s mindent úgy cselekedtem, ahogy parancsoltad nekem. Tekints le szent helyedről, magasságos mennyei lakóhelyedről s áldd meg népedet, Izraelt s a földet, ezt a tejjel s mézzel folyó földet, melyet nekünk adtál, amint megesküdtél atyáinknak. Ma az Úr, a te Istened azt parancsolja neked, hogy tedd meg mindezeket a parancsolatokat és rendeleteket: tartsd meg tehát és teljesítsd őket teljes szívedből és teljes lelkedből. Te ma az Urat választottad, hogy Istened legyen, hogy az ő útjain jársz, megtartsd szertartásait, parancsolatait s rendeléseit s az ő szavának engedelmeskedjél, az Úr pedig ma téged választott, hogy tulajdon népe légy, amint szólott nekéd s megtartsd minden paran-

Lectio libri Deuteronomii. (26, 12-19.)

In diébus illis: Locútus est Móyses ad pópulum, dicens: Quando compléveris décimam cunctárum frugum tuárum, loquéris in conspéctu Dómini Dei tui: Abstuli quod sanctificátum est de domo mea, et dedi illud levitae, et ádvenae, et pupillo, ac víduae, sicut iussisti mihi: non praeterívi mandáta tua, nec sum oblítus impérii tui. Obedívi voci Dómini Dei mei, et feci ómnia sicut praecepisti mihi. Réspice de sanctuário tuo, et de excélsu caelórum habitáculo, et bédedic pópulo tuo Israel, et terrae, quam dedisti nobis, sicut jurásti pátribus nostris, terrae lacte et melle manánti. Hódie Dóminus Deus tuus praecépit tibi, ut fácias mandáta haec atque júdicia: et custódias, et ímpleas ex toto corde tuo, et ex tota ánima tua. Dóminum elegísti hódie, ut sit tibi Deus, et ámbules in viis ejus, et custódias caeremónias illius, et mandáta atque júdicia, et obédias ejus império. Et Dóminus elégit te hódie, ut sis ei pópulus peculiáris, sicut locútus est tibi, et custódias ómnia praecépta illius: et fáciat te excelsiórum cunctis géntibus, quas creávit in laudem, et nomen, et glóriam suam: ut sis pópulus san-

csolatát s fenségesebbé tegyen téged minden nemzetnél, amelyet teremtett, a maga dicséretére, hírnevére és dicsőségére, hogy szent népe légy az Úrnak, a te Istenednek, amint megmondotta.

Itt történik az ajtónállók (ostiarusok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9, 10.) Bűneink iránt, Uram, légy kegyelmes, hogy ne mondják a pogányok: hol van az ő Istenük? *Ÿ.* Segíts rajtunk, szabadító Istenünk: és neved dicsőségéért. ments meg, Uram, minket.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Oltalmazó Istenünk, tekints ránk, hogy kik vétkeink súlya alatt nyomorgunk, irgalmasságot nyerve szabad lélekkel szolgáljunk neked. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (11, 22-25.)

Ama napokban: Mondá Mózes Izrael fiainak: Ha megtartjátok és teljesítitek azokat a parancsolatokat, melyeket meghagyok néktek, hogy szeressétek az Urat, a ti Isteneteket s mindenben az ő útjain járjatok s hozzá ragaszkodjatok: akkor elveszíti az Úr mindazokat a nemzeteket a színetek elől s meghódítjátok őket, bár nagyobbak s erősebbek nálatoknál. Minden hely, melyre lábatok lép, a tiétek léssen: a pusztától a Libanonig, a nagy folyótól, az Eufrátestől a nyugati ten-

ctus Dómini, Dei tui, sicut locútus est.

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propitius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? *Ÿ.* Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, libera nos.

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte.

Protéctor noster áspice, Deus: ut, qui malórum nostrórum póndere pré-mimur, percépta misericórdia, libera tibi mente famulémur. Per Dóminum.

Léctio libri Deuteronomii. (11, 22-25.)

In diébus illis: Dixit Móyses flliis Israel: Si custodiéritis mandáta, quae ego praecipio vobis, et fecéritis ea, ut diligátis Dóminum Deum vestrum, et ambulátis in ómnibus viis ejus, adhaeréntes ei, dispérdet Dóminus omnes gentes istas ante faciem vestram, et possidébitis eas, quae majóres et fortióres vobis sunt. Omnis locus quem calcáverit pes vester, vester erit. A desérto, et a Libano, a flúmine magno Euphráte usque ad mare Occidentále, erunt términi vestri. Nullus

gerig terjed majd határotok. Senki sem fog ellenetek állhatni: töletek való retteget és félelmet bocsát az Úr, a ti Istenetek arra az egész földre, amelyre léptek, amint mondta néktek.

stabit contra vos: terrórem vestrum et formidinem dabit Dóminus Deus vester super omnem terram, quam calcaturí estis, sicut locútus est vobis Dóminus Deus vester.

Itt következik a felolvasók (lectorok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk: tekints ide és nézz szolgáládra. *Ÿ.* Seregek Ura Istene, hallgass meg szolgálád könyörgéseit.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Légy kegyes, kérünk, Urunk, alázatos könyörgéseink iránt, hogy kegyelmeddel a jólétben alázatosak s a bajban bizalommal teljesek lehessünk. A mi Urunk.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II, 1, 23-27.)

Ama napokban: Mialatt elégett az áldozat, az egész papság imát mondott. Jonatás: reákezde, a többiek pedig folytatták. Nehemiás imája így hangzott: Úr Isten, mindenek teremője! Te félelmetes, hatalmas, igazságos, irgalmas és egyedül jó király! Egyedül segítő, egyedül igazságos, mindenható, örök, aki megszabadítod Izraelt minden bajtól. Kiválasztottad atyáinkat és megszentelted őket. Fogadd el ezt az áldozatot egész népedért, Izraelért. Óvd meg osztályrészedet és szen-

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster aspice, Deus, et respice super servos tuos. *Ÿ.* Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte.

Adésto, quaesumus, Dómine, supplicatióibus nostris: ut esse, te largiente, mereámur et inter próspéra húmiles, et inter advérsa secúri. Per Dóminum.

Lectio libri Machabaeórum. (II, 1, 23-26 et 27.)

In diébus illis: Oratióem faciébant omnes sacerdótes, dum consummarétur sacrificium, Jónatha inchoánte, céteris autem respondéntibus. Et Nehemiae erat oratió hunc habens modum: Dómine, Deus ómnium creatórum, terríbilis et fortis, justus et miséricors, qui solus es bonus rex, solus praestans, solus justus, et ómnipotens, et aetérnus, qui líberas Israel de omni malo, qui fecísti patres electos, et sanctificásti eos: áccipe sacrificium pro unívérso pópulo tuo Israel, et custódi

teld meg. Hadd tudják meg a pogányok, hogy te vagy a mi Istenünk!

partem tuam, et sanctifica: ut sciant gentes, quia tu es Deus noster.

Itt van a gonoszlélek kiűzőinek (exorcisták) felszentelése.

Átvonulásra. (Zsolt. 89, 13, 1.) Fordulj meg, Uram, végre valahára és légy irgalmas szolgálidhoz. *V.* Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet *R.* Álljatok föl.

Néped könyörgését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy akik bűneink miatt igazságosan szenvedünk, neved dicsőségéért irgalomból megszabaduljunk. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sírak, 36, 1-10.)

Könyörülj rajtunk, mindenség Istene, tekints reánk, és mutasd meg nekünk irgalmad világosságát! Bocsásd félelmedet a népekre, kik nem keresnek téged; hadd tudják meg, hogy nincsen Isten kívüled, és híreszteljék csodás tetteidet! Emeld fel kezedet az idegen népek ellen, hogy lássák hatalmadat! Amint rajtunk szentnek bizonyultál az ő szemük láttára, úgy mutasd magad dicsőnek irányukban szemünk előtt; hadd ismerjék meg, amint mi már tudjuk, hogy nincs Isten kívüled, Uram! Újítsd meg a jeleket és ismételd a csodákat; dicsőítsd meg ke-

Graduale. (Psalm. 89, 13 et 1.) *Con*vertere, Dómine, aliquantum, et deprecare super servos tuos. *V.* Dómine, refugium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte.

Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: ut, qui juste pro peccátis nostris affligimur, pro tui nóminis glória misericórditer liberémur. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Ecclí. 36, 1-10.)

Miserére nostri, Deus ómnium, et respice nos, et osténde nobis lucem miseratiónum tuárum: et immitte timórem tuum super gentes, quae non exquisierunt te, ut cognóscant, quia non est Deus nisi tu, et enárrent magnália tua. Alleva manum tuam super gentes aliénas, ut vídeant poténtiam tuam. Sicut enim in conspéctu eórum sanctificátus es in nobis, sic in conspéctu nostro magnificáberis in eis, ut cognóscant te, sicut et nos cognóvimus, quóniam non est Deus praeter te, Dómine. Innova signa, et immúta mirabilia. Glorifica manum, et brá-

zedet, jobb karodat! Szítsad haragodat és öntsd ki bosszúságodat, törd meg az ellenséget és verd meg az ellenfélt! Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zsolt. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. *Ÿ*. Kezem (imádságra) felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

Itt szentelik fel a gyertyavivőket (akolythus-okat).

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Cselekedeteinket, kérünk, Urunk, sugallatoddal előzd meg és segítségével kísérd, hogy minden imádságunk és munkánk tőled induljon ki és megkezdve általad végződjék. A mi Urunk.

Szentlecke és himnusz ugyanaz, mint az adventi kántorböjt szombatján, 90. l.

Ezután *Dominus vobiscum*-ot mond a pap és a szokott módon folytatódik a mise.

Könyörgés. Isten, ki a három ifjú számára a tűz lángját megennyhítetted, engeddd kegyesen, hogy szolgálodat vétkeik tüze meg ne eméssze. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 5, 14-23.)

Testvérek! Kérünk titeket, feddjétek meg a nyughatatlanokat, bátorítók a félenkszívűeket,

chium dextrum. Excita furorrem, et effúnda iram. Tolle adversarium, et afflige inimicum. Festina tempus, et meménto finis, ut enárrent mirabília tua, Dómine, Deus noster.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) *Dirigátur orátio mea sicut incensum in conspéctu tuo, Dómine. Ÿ. Elevátio mánum meárum sacrificium vespertinum.*

Orémus. *Flectámus genua. R.* Leváte.

Actiões nostras, quaesumus, Dómine, aspirándo praéveni, et adjuvándo prosequere: et cuncta nostra orátio et operátio a te semper incípiat, et per te coepta finiátur. Per Dóminum.

Orátio. *Deus, qui tribus pueris mitigásti flammás ignium: concéde propítius; ut nos fámulos tuos non exúrat flamma vitlórum. Per Dominum.*

mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Léctio *Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicén-ses. (I. 5, 14-23.)*

Fratres: *Rogámus vos, corripite inquietos, consolámini pusillánimes, suscipite infirmos, patiéntes es-*

gyámolítsátok a gyengéket, legyetek türelmesek mindenki iránt. Vigyázzatok, hogy senki se fizessen rosszért rosszal, hanem mindenkor szolgáljátok egymást és mindenki javát. Mindig örvendjete. Szüntelenül imádkozzatok. Mindenben hálát adjatok, mert ezt akarja az Isten mindnyájatoktól Krisztus Jézusban. A Lelket ki ne oltsátok. A prófétai beszédet meg ne vessétek. Mindent vizsgáljatok meg; ami jó, tartsátok meg. Mindenfajta rossztól óvakodjatok. A béke Istene szenteljen meg titeket mindenképpen, hogy egész lelki valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlen maradjon Urunk

Böjti ének. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat, mind ti nemzetek! dicsérjétek őt valamennyien népek. *Ÿ*. Mert bőséges az ő irgalma irántunk: és örökre megmarad az Úr hűsége.

A szent evangélium u. a., mint következő vasárnapon, 252. l.

Felajánlási ének. (Zs. 87, 2-3.) Uram, szabadítsom Istene, éjjel, nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram.

Csendes imádság. A jelen áldozati adományokkal kérünk, Urunk, szenteld meg böjtlésünket, hogy amit tetteinkkel külsőleg megvallunk, bensőnkben váljék hatásossá. A mi Urunk.

tóte ad omnes. Vidéte ne quis malum pro malo allcui reddat: sed semper quod bonum est sectámini in invicem, et in omnes. Semper gaudéte. Sine intermissióne oráte. In ómnibus grátias ágíte: haec est enim voluntas Dei in Christo Jesu in ómnibus vobis. Spíritum nolíte exstinguere. Prophetías nolíte spérnere. Omnia autem probáte: quod bonum est tenéte. Ab omni spécie mala abstinéte vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per ómnia: ut integer spíritus vester, et ánima, et corpus sine queréla, in adventu Dómini nostri Jesu Christi servétur.

Jézus Krisztus eljövetelére

Tractus. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. *Ÿ*. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et veritas Dómini manet in aetérnum.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine, Deus salutis meae, in die clamávi, et nocte coram te: intret orátio mea in conspéctu tuo, Dómine.

Secreta. Praeséntibus sacrificiis, quaesumus, Dómine, jejúnia nostra sanctífica: ut, quod observántia nostra profitétur extrinsecus, intérius operétur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagybőjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsoltár 7, 2.)
Uram, én Istenem, benned remélek; ments meg minden üldözömtől, és szabadíts meg engem.

Áldozás utáni imádság.
Megszentelő erőd, mindenható Isten, gyógyítsa meg bűneinket és az örökkévalóságra legyen orvosságunk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u.a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázatok megfejeteket Isten előtt.
Az óhajtott áldás, Isten, erősítse meg híveidet és eszközölje ki, hogy akaratodtól soha el ne térjenek s jótéteményeidnek mindenkor örvendezzenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Communio. (Psalm. 7, 2.)
Dómine Deus meus, in te sperávi; líbera me ab ómni-bus persecuéntibus me, et éripe me.

Postcommunio. Sanctificatió-nibus tuis, ómni-potens Deus, et vltia nostra curéntur, et remédia nobis aetérna provéniant. Per Dó-minum.

Orémus. Humiliáte cá-pita vestra Deo.
Fidéles tuos, Deus, benedictio desideráta confírmét: quae eos, et a tua voluntáte numquam fáciat discrepáre, et tuis semper indúlgéat beneficiis gratulári. Per Dóminum.

Nagybőjt 2. vasárnapja.

(Stáclós-templom: a Sancta Maria in Dominca.)

Az egész liturgiában, de különösen a nagybőjt liturgiájában uralkodik a megdicsőülés gondolata. Az Egyház a liturgia által a mi eszínváltásunkat akarja elérni, a megdicsőült Krisztus elé megdicsőült hívőket akar vezetni. Ezért mutat ismét az Úr Jézusra, akihez hasonlóan megdicsőülünk mi is, ha hozzá hasonlóan küzdünk a kísértések ellen. Üdvözítőnknek is szenvednie kellett, mielőtt dicsőségébe bement; nekünk, tanítványainak sem lehet jobb helyzetünk, mint Mesterünknek volt. Bőjttel és önmegtagadással elkészülve élvezhetjük csak a Húsvét örömeit. A szentlecke is erre buzdít, az imádságok és énekek is ezt kéri.

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.)

Emlékezzél meg, Uram, könyörületedről, és irgalmadról, hisz azok megvannak, öröktől:

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.)

Reminiscere miseratió-num tuárum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo

sohse uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. u. a. 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy nincssemmierőnk, őrizz meg minket belülről és kívülről, hogy testünk minden bajtól védve legyen és lelkünk a rossz gondolatoktól megtisztuljon. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 4, 1-7.)

Testvérek: Kérünk és intünk titeket az Úr Jézusban, amint tőlünk tanultátok, miképpen kell élnetek és az Isten kedvében járnotok, úgy éljete is, hogy az előhaladástok mind nagyobb legyen. Hiszen ismeritek a parancsokat, melyeket nektek adtam az Úr Jézus által. Az Isten akaratát tudniillik ez: a ti megszentelődéstek, hogy megtartóztassátok magatokat a paráznaságtól; mindenitek tudja tartani a maga feleségét szentségben és tisztességben, nem a vágyódás szenvedélyében úgy, mint a pogányok, akik nem ismerik az Istent. És senki se károsítsa meg, se meg ne

sunt: ne umquam dominentur nobis inimici nostri: libera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústiiis nostris. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam. *Ű.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui conspicias omni nos virtute destitui: intérius exteriúsque custódi; ut ab ómnibus adversitatibus muniámur in córpore, et a pravís cogitationibus mundémur in mente. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicén-ses. (I. 4, 1-7.)

Fratres: Rogámus vos, et obsecrámus in Dómino Jesu: ut, quemámodum accepístis a nobis, quómodo opórteat vos ambuláre et placére Deo, sic et ambulétis, ut abundétis magis. Scítis enim quae praecépta déderim vobis per Dóminum Jesum. Haec est enim volúntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstineátis vos a fornicatióne, ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidére in sanctificatióne, et honóre; non in passióne desidérii, sicut et gentes, quae ignoránt Deum; et ne quis supergrediátur, neque circumvéniat in negótio fratrem suum: quóniam vindex est Dóminus de his óm-

csalja bármi ügyletben testvérét, mert az Úr bosszút áll mindezért, amikép régebben megmondottuk nektek és bebizonyítottuk, mert az Isten nem tisztátalanságra hívott meg minket, hanem szentségre: a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 24, 17-18.) Szívem szorongatásai megsokasodtak: vezess ki inségemből engem, Uram. *℣.* Nézd megalázottságomat és szenvedésemet: és bocsásd meg minden vétkeket.

Böjti ének. (Zs. 105, 1-4.) Áldjátok az Urat, mert jó: mert irgalma örökké való. *℣.* Ki tudná elmondani az Úr nagy tetteit: ki tudná elbeszélni teljes dicséretét? *℣.* Boldogok, kik az igazságot követik és mindenkor igazat cselekszenek. *℣.* Gondolj reánk, Uram, néped iránt való jókedveddel, látogass meg minket segítségeddel.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (17, 1-9.)

Az időben: Jézus maga mellé vevé Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét, és fölvivé őket külön egy magas hegyre. És elváltozék színében előttük. És orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó. És ime, megjelenének nekik Mózes és Illés, beszélgetvén vele.

nibus, sicut praediximus vobis, et testificati sumus. Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem: in Christo Jesu Domino nostro.

Graduale. (Ps. 24, 17-18.) Tribulationes cordis mei dilatatae sunt: de necessitatibus meis eripe me, Domine. *℣.* Vide humilitatem meam, et laborem meum: et dimitte omnia peccata mea.

Tractus. (Ps. 105, 1-4.) Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia ejus. *℣.* Quis loquetur potentias Domini: auditas faciet omnes laudes ejus? *℣.* Beati qui custodiunt iudicium, et faciunt justitiam in omni tempore. *℣.* Meménto nostri, Domine, in beneplácito populi tui: visita nos in salutari tuo.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Matthaeum. (17, 1-9.)

In illo tempore: Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem ejus, et duxit illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies ejus sicut sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias

Megszólalván pedig Péter, mondá Jézusnak: Uram! jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három sátorot; neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. Míg ő szólott, egyszerre fényes felhő árnyékolá be őket. És íme, szózat hallatszék a felhőből, mely mondá: Ez az én igen kedves fiam, kiben nekem kedvem telt; őt hallgassátok. Hallván ezt a tanítványok, arcukra borultak, és igen megfélemlének. És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket, mondá nekik: Keljete föl és ne féljete. Fölemelvén pedig szemeiket, senkit sem láttak, csak egyedül Jézust. És amint lemenének a hegyről, meghagyá nekik Jézus, mondván: Senkinek se mondjátok a látomást, míg csak az Emberfia halottából föl nem támad.

Felajánlásra. (Zs. 118, 47, 48.) Parancsaidról elmélkedem, mert nagyon szeretem őket. Parancsaid felé emelem kezem, mert kedvesek nekem.

Csendes imádság. A jelenlevő ajándékokra kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy mind áldozatos lelkünk, mind üdvösségünk gyarapítására váljanak. A mi.

cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Jesum: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Móysi unum, et Eliae unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lúcida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in fáciem suam, et timuerunt valde. Et accersit Jesus, et tétigit eos, dixitque eis: Súrgite, et nolite timere. Levantes autem oculos suos, néminem viderunt, nisi solum Jesum. Et descendéntibus illis de monte, praecépit eis Jesus, dicens: Némini dixéritis visiónem, donec Filius hóminis a mórtuis resúrgat.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Secreta. Sacrificiis praeséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 5, 2-4.)
Halld meg kiáltásomat és figyelj hangos könyörgésemre, én királyom és én Istenem, mert hozzád imádkozom, Uram.

Áldozás utáni imádság.
Alázatosan kérünk téged, mindenható Isten, hogy mi, akiket szentségeddel táplálsz, neked tetsző életmódunkkal is szolgálhassunk neked. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Communio. (Psalm. 5, 2-4.)
Intéllige clamorem meum: intende voci orationis meae, Rex meus, et Deus meus: quoniam ad te orabo, Domine.

Postcommunio. Súpplíces te rogámus, omnipotens Deus: ut, quos tuis réflicis sacraméntis, tibi étiam plácitis móríbus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum.

ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Hétfő, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Kelemen-bazilika.)

Az imádságok és olvasmányok, mint az előző hétfőn, most is a vezeklőknek és a hittanulóknak szólnak. De emellett megjelenik már a szenvedés gondolata és Nagypéntek is előreveti árnyát, mert a száműzetésben levő Dániel a szenvedő Úr Krisztus képe.

Bevonulásra. (Zs. 25, 11-12.)

Málts meg engem, Uram és irgalmaz nekem: lábam egyenes úton áll; a gyülekezetekben áldalak Uram. (Zs. 25, 1.) Szolgáltass, Uram, igazságot nekem, mert ártatlanságban járok s az Úrban való bizalmamban meg nem ingok. V. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy családod, mely teste fenyítésére a táplálékban megtartóztatja magát, az igazságra törekedve, a büntől is tartózkodjék. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Introitus. (Ps. 25, 11-12.)

Rédime me, Dómine, et miserere mei: pes enim meus stetit in via recta: in ecclésiis benedícam Dóminum. (Ps. ibid., 1.) Júdica me, Dómine, quoniam ego in innocentia mea ingrèssus sum: et in Dómino sperans, non infirmabor. V. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut familia tua, quae se, affligéndo carnem, ab aliméntis abstinet; sectándo justítiam a culpa jejúnet. Per Dóminum.

Szentlecke Dániel prófétától. (9, 15-19.)

Ama napokban: Könyörge Dániel az Úrhoz, mondván: Urunk, Istenünk, ki erős kézzel kihoztad népedet Egyiptom földéről és nevet szereztél magadnak mind a mai napig, — noha vétkeztünk, gonoszságot cselekedtünk: kérlek, Uram, egész igazságodra, forduljon el haragod és bosszúságod városodtól, Jeruzsálemtől, és szent hegyedtől, hiszen Jeruzsálem és néped a mi vétkeink miatt és atyáink gonoszsága miatt gyalázat tárgya mindazok előtt, akik körülöttünk vannak. Most azonban hallgass meg, Istenünk, szolgálj könyörgését és esdeklését, és önnön kedvedért ragyogtasd arcodat feldúlt szentélyed felett. Hajtsd hozzánk, Istenem, füledet, és hallgass meg; nyisd fel szemedet és lásd meg pusztulásunkat és azt a várost, mely nevedet viseli, hiszen nem a mi érdemeinkben, hanem a te nagy irgalmasságodban bízva terjesztjük színed elé könyörgéseinket. Hallgass meg, Uram! Légy kegyes, Uram! Figyelj reánk és cselekedjél önnön kedvedért késedelem nélkül, Istenem, hiszen a te nevedet viseli városod és néped, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zsolt. 69, 6,

Lectio Daniélis Prophetae. (9, 15-19.)

In diébus illis: Orávit Dániel Dóminum, dicens: Dómine, Deus noster, qui eduxísti pópulum tuum de terra Aegypti in manu forti, et fecísti tibi nomen secundum diem hanc: peccávimus, iniquitátem fécimus. Dómine, in omnem justítiam tuam: avertátur, óbsecro, ira tua, et furor tuus a civitáte tua Jerúsalem, et monte sancto tuo. Propter peccáta enim nostra, et iniquitátes patrum nostrórum, Jerúsalem et pópulus tuus in opprobrium sunt ómnibus per circúitum nostrum. Nunc ergo exáudi, Deus noster, oratióem servi tui, et preces ejus: et osténde fáciem tuam super sanctuárium tuum, quod desértum est, propter temetípsum. Inclína, Deus meus, aurem tuam, et audi: áperi óculos tuos, et vide desolatióem nostram, et civitátem, super quam invocátum est nomen tuum: neque enim in justificatióibus nostris prostérnimus preces ante fáciem tuam, sed in miseratióibus tuis multis. Exáudi, Dómine, placáre, Dómine: atténde et fac: ne moréris propter temetípsum, Deus meus: quia nomen tuum invocátum est super civitátem, et super pópulum tuum, Dómine, Deus noster.

Graduale. (Psalm. 69, 6 et

3.) Segítöm és szabadítóm vagy: Uram! ne késlekedjél! *Ÿ.* Jöjjenek zavarba és szégyenüljenek meg ellenségeim, kik életre törnek.

3.) Adjutor meus, et liberator meus esto: Domine, ne tardaveris. *Ÿ.* Confundantur, et revereantur inimici mei, qui quaerunt animam meam.

Bőjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (8, 21-29.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Én elmegyek és keresni fogtok engem és meghaltok bűnökben. Ahová én megyek, ti oda nem jöhettek, Mondák tehát a zsidók: Tán csak nem öli meg magát, hogy azt mondja: Ahová én megyek, ti oda nem jöhettek. És mondá nekik: Ti innen alulról valók vagytok, én felülről vagyok; ti e világból vagytok, én nem vagyok e világból. Azért mondtam nektek, hogy meghaltok bűneitekben. Mert ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok bűneitekben. Kérdék tehát őt: Ki vagy te? Mondá nekik Jézus: Amit kezdet óta beszélek nektek. Sokat kellene még felőletek beszélnem és ítélnem; de aki engem küldött, igaz és én amiket őtőle hallottam, azokat beszéltem a világban. Nem érték meg, hogy az Istent mondta Atyjának. Mondá azért nekik Jézus: Majd mikor fölemelitek az Emberfiát, akkor megtudjátok, hogy én vagyok

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (8, 21-29.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis Judaeorum: Ego vado, et quaerētis me, et in peccato vestro moriēmini. Quo ego vado, vos non potēstis venire. Dicēbant ergo Judaei: Numquid interficiet semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dicēbat eis: Vos de deōsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriēmini in peccatis vestris: si enim non credideritis quia ego sum, moriēmini in peccato vestro. Dicēbant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Jesus: Principium, qui et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui, et iudicare. Sed qui me misit, verax est: et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo. Et non cognoverunt, quia Patrem ejus dicēbat Deum. Dixit ergo eis Jesus: Cum exaltaveritis Filium hominis tunc cognoscētis quia ego sum, et a me ipso facio nihil: sed sicut docuit me Pater, haec loquor: et qui me misit,

és semmit sem cselekszem magamtól, hanem amire engem az Atya tanított, azt beszélem és aki engem küldött, velem vagyon; nem hagyott engem magamra, mert én mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves.

Felajánlásra. (Zs. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki értelmet adott nekem; szüntelenül szemem előtt látom az Urat; hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak.

Csendes imádság. Ez az engesztelő és dicsérő áldozat tegyen minket, Urunk, oltalmazra méltóvá. A mi

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 8, 2.) Uram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a te neved!

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől és tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán 206. 1.)

Nagyböjti záró könyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejéteket Isten előtt. Hald meg, mindenható Isten, könyörgésünket és add meg kegyesen azoknak, akikbe jóságod iránt reményi és bizalmat árasztasz, szokott irgalmasságod hatását. A mi Urunk

mecum est, et non relinquit me solum: quia ego, quae placita sunt ei, facio semper.

Offertorium. (Ps. 15, 7 et 8.) Benedicam Dóminum, qui tribuit mihi intelléctum: providébam Dóminum in conspéctu meo semper: quóniam a dextris est mihi, ne commóvear.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, placatiónis et laudis, tua nos protectione dignos efficiat. Per Dóminum.

Communio. (Psalm. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsa terra!

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et caeléstis remédii faciát esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Adésto supplicatióibus nostris, omnipotens Deus: et, quibus fidúciam sperándaé pietátis indúlgés; consuétáe misericórdiae tribue benignus efféctum. Per Dóminum nostrum.

Kedd, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Balbina-templom.)

A szentlecke és stációs szent egyformán a böjti alamizsnadásra buzdítanak és megmutatják, mily bőven árad ezért ránk majd a kegyelem olaja. Urunk, Krisztus is, az igazi Mester, így tanít minket.

Bevonulásra. (Zs. 26, 8, 9)

Neked szól szívem, téged keres tekintetem: a te arcodat keresem Uram: ne fordítsd el tőlem arcodat. (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? *Ÿ*. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 26, 8 et 9.)

Ibi dixit cor meum, quaesivi vultum tuum, vultum tuum, Dómine, requiram: ne avertas faciém tuam a me. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illuminatio mea, et salus mea: quem timébo? *Ÿ*. Glória Patri.

Könyörgés. Segíts jóságon mindvégig, kérünk, Urunk, a szent böjt megtartásában, hogy azt, amit általad kötelességünknek megismertünk, segítségeddel meg is tegyük. A mi Urunk.

Orátio. Pérfice, quaesumus, Dómine, benignus in nobis observantiae sanctae subsidium: ut, quae te auctore faciéndā cognovimus, te operante impleamus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán. 201. 1.)

Szentlecke a Királyok III. könyvéből. (17, 8-16.)

Ama napokban: Az Úr szótát intéze a teszbii Illéshez, mondván: Kelj fel s eredj a szídoniak Száreftájába s tartózkodjál ott: ime, meghagytam ott egy özvegyasszonynak, hogy tápláljon téged. Felkele és elméne Száreftába. Mikor a város kapujához ért, megláta egy özvegyasszonyt, ki fát szedegetett; megszólította s mondá neki: Adj nekem egy kis vizet valami edény.

Lectio libri Regum.
(3 Reg. 17, 8-16.)

In diébus illis: Factus est sermo Dómini ad Ellam Thesbiten, dicens: Surge, et vade in Saréphtha Sidoniórum, et manébis ibi: praecépi enim ibi mulleri víduae, ut pascat te. Surréxit, et ábiit in Saréphtha. Cumque venisset ad portam civitatis, apparuit ei múlier vídua colligens ligna, et vocávit eam, dixitque ei: Da mihi páululum aquae in vase, ut bibam. Cumque illa pérge-

ben, hadd igyam. Mikor aztán az elment, hogy hozzon, utána kiálta, mondván: Hozz nekem, kérlek, egy falat kenyeret is kezvedben. Az ezt felelé: Az Úrnak, a te Istenednek életére mondom, hogy nincs semmiféle kenyerem, csak egy maroknyi lisztem a vékában s egy kis olajam a korsóban: éppen egy pár darabka fát szedek, hogy elkészítsem azt magamnak s fiamnak, hogy megegyük s azután meghaljunk. Mondá néki Illés: Ne félj, csak eredj s tégy, ahogy mondtad; először azonban nekem készíts abból a lisztecskéből egy kis hamuban sült lepényt s hozd ki azt nekem, magadnak és fiadnak azután csinálj. Ezt üzeni ugyanis az Úr, Izrael Istene: Nem ürül ki lisztes vékád s nem apad el olajos korsód mindaddig, míg esőt nem ad az Úr a föld színére. Erre az elméne s Illés szava szerint cselekvék s evék ő s az asszony s egész házanépe s attól a naptól kezdve nem ürült ki a lisztes véka s nem apadt el az olajos korsó — az Úr szava szerint, melyet Illés által szólott.

Átvonulásra. (Zs. 54, 23, 17-19.) Vesd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. **¶** Midőn az Urhoz kiáltok, meghallgatja szavamat azokkal szemben, akik ellenem törnek.

ret, ut afféret, clamávit post tergum ejus, dicens: Affer mihi, óbsecro, et buccellam panis in manu tua. Quae respóndit: Vivit Dóminus Deus tuus, quia non hábeo panem, nisi quantum pugillus cápere potest farinae in hydria, et páulum ólei in lécytho: en, cól-ligo duo ligna, ut ingrédíar, et fáciam illum mihi, et filio meo, ut comedámus, et moriámur. Ad quam Elías ait: Noli timére, sed vade, et fac sicut dixisti: verúm-tamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem párvulum, et affer ad me: tibi autem et filio tuo fácies póstea. Haec autem: dicit Dóminus Deus Israel: Hydria farinae non deficiet, nec lécythus ólei minuétur, usque ad diem, in qua Dóminus datúrus est plúviam super fáciem terrae. Quae ábiit, et fecit juxta verbum Elíae: et comédit ipse, et illa, et domus ejus: et ex illa die hydria farinae non defécit, et lécythus ólei non est imminú-tus, juxta verbum Dómini, quod locútus fúerat in manu Elíae.

Graduale. (Ps. 54, 23, 17-19.) Jacta cogitatum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. **¶** Dum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam ab his, qui appropinquant méi.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(23, 1-12.)

Az időben: Szóla Jézus a seregekhez és tanítványaihoz, mondván: Mózes székében az írástudók és farizeusok ültek. Mindazt tehát, amit mondanak nektek, tartsátok meg és tegyétek; de tetteik szerint ne cselekedjete; mert mondják és nem teszik. Ugyanis nehéz és elviselhetetlen terheket kötözgetnek és raknak az emberek vállaira, de maguk egy ujjukkal sem akarnak azokon lendíteni. Minden cselekedetüket pedig azért teszik, hogy lássák őket az emberek; mert kiszélesítik imaszíjajukat és megnagyobbítják köntösük bojtjait. Szeretik a főhelyeket a lakomákon és az első székeket a zsinagógákban és a köszöntéseket a piacon és hogyha rabbinak hívják őket az emberek. Ti pedig ne hívassátok magatokat rabbinak; mert egy a tanítótok, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. És ne hívjatok senkit atyátoknak a földön; mert egy a ti Atyátok, ki mennyekben van. Mestereknek se hívassátok magatokat; mert egy a Mesteretek, a Krisztus. Aki nagyobb közületek, az lesz a ti szolgátok. Akipedig magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum.
(Matth. 23, 1-12.)

In illo tempore: Locutus est Jesus ad turbas, et ad discipulos suos, dicens: Super cáthedram Móysi sederunt scribae et pharisaei. Omnia ergo quaecúmque dixerint vobis, serváte, et fácite: secundum ópera vero eórum nolíte fácere: dicunt enim, et non faciunt. Alligant enim ónera grávia et importabilia, et impónunt in húmeros hóminum: dígito autem suo nolunt ea movére. Omnia vero ópera sua faciunt, ut videántur ab homínibus: dilátant enim phylactéria sua, et magnificant fimbrias. Amant autem primos recúbitus in coenis, et primas cáthedras in synagógis, et salutatiónes in foro, et vocári ab homínibus Rabbi. Vos autem nolíte vocári Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolíte vocáre vobis super terram, unus est enim Pater vester, qui in caelis est. Nec vocémini magistri: quia Magister vester unus est, Christus. Qui major est vestrum. erit minister vester. Qui autem se exaltáverit, humiliábitur: et qui se humiliáverit exaltábitur.

Felajánlásra. (Zs. 50, 3.)
Könyörülj rajtam, Uram, nagy irgalmad szerint; töröld el, Uram, gonoszágomat.

Csendes imádság. Megengesztelődötten engedd meg, Urunk, hogy megszentelő kegyelmed e misztérium által bennünk hatásos legyen és minket a földi bűnöktől megtisztítson és a mennyei javakhoz vezessen. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 50, 3.)
Miserére mei, Dómine, secundum magnam misericordiam tuam: dele, Dómine, iniquitatem meam.

Secreta. Sanctificationem tuam nobis, Dómine, his mystériis operare placatus: quae nos et a terrénis purget vítiis, et ad caeléstia dona perdúcat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 9, 2-3.)
Hirdetem minden csodatettedet, örvegezem és ujjongok benned: zsoltárral dicsőítem, óh, Fölséges, nevedet.

Áldozás utáni imádság.
A Hogy szent adományaidra, Urunk, méltók legyünk, engedd, hogy parancsaidnak mindig engedelmeskedjünk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 9, 2-3.)
Narrábo ómnia mirabilia tua: laetábor, et exultábo in te: psallam nómni tuo, Altissime.

Postcommunio. Ut sacris, Dómine, reddámur digni munéribus: fac nos tuis, quaesumus, semper obedire mandátis. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörgés. Alázzátok meg fejetekeket Isten előtt.

Engesztelődjél meg, Urunk, könyörgéseinkre és gyógyítsd meg lelkünk gyengeségeit, hogy miután bocsánatot nyertünk, áldásban mindig örvehdhessünk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Propitiáre, Dómine, supplicationibus nostris, et animárum nostrárum medére languóribus: ut, remissióne percépta, in tua semper benedictióne laetémur. Per Dóminum.

Szerda, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Cecília-templom.)

A stációs szent a két pogány ifjút, Tiburtiust és Valerianust a pogányságból a kereszttség kegyelmére és a vértanúság dicsőségére vezette el. Az Egyház ma az ő alakjában vezet minket bűnbánatra, készít a kereszttség megünneplésére és segít Krisztus kelyhéhez : mindezek által pedig a húsvéti feltámadásra. Tanulásokkal teli igazi nagyböjti mise.

Bevonulásra. (Zs. 37, 22-23.)

Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem! ne távozzál el tőlem: figyeij reám, segíts meg engem, Uram, szabadítóm. (Zs. 37, 2.) Uram! ne fedj meg engem bosszúságodban, ne fenyíts meg haragodban. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Népedre, kérünk, Urunk, tekint kegyesen és engedd meg, hogy azok, akik parancsod szerint a húsételtől tartózkodnak, a veszélyes bűnökkel is szakítsanak. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Eszter könyvéből. (13, 8-11, 15-17.)

Ama napokban: Mardocheus könyörge az Úrhoz, mondván: Uram, Uram, te mindenható király! Hatalmad alá tartozik minden, és nincs, aki akaratodnak ellentállhatna, ha azt határozod el, hogy megmented Izraelt. Te alkottad az eget, a földet és mindent, amit az ég pereme magába foglal. Te vagy mindennek az Úra.

Introitus. (Ps. 37, 22-23.)

Ne derelinquas me, Dómine, Deus meus, ne discedas a me: intende in adiutorium meum, Dómine, virtus salutis meae. (Ps. ibid., 2.) Dómine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. *Ű. Glória.*

Oráció. Pópulum tuum, quaesumus, Dómine, propitius respice: et quos ab escis carnalibus praecipis abstinere, a nóxiis quoque vítiis cessare concede. Per Dóminum.

mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Lectio libri Esther. (13, 8-11 et 15-17.)

In diébus illis: Oravit Mardocheus ad Dóminum, dicens: Dómine, Dómine Rex omnipotens, in dicióne enim tua cuncta sunt posita, et non est qui possit tuae resistere voluntáti, si decreveris salvare Israel. Tu fecisti caelum et terram, et quidquid caeli ámbitu continetur. Dóminus omnium es, nec est qui resistat inaje-

és nincs, ki ellentállhatna fölségednek. Azért tehát, Uram, király, Ábrahám Istene, könyörülj meg népeden, ellenségeink ugyanis el akarnak veszíteni minket, örökségedet pedig kiirtani. Ne vesd meg tulajdonodat, melyet kiszabadítottál magadnak Egyiptomból. Hallgasd meg könyörgésemet, légy irgalommal kötélmérte osztályrészedhez, változtasd örömré gyászunkat, hogy életben maradjunk és dicsérjük nevedet, Uram; ne zárd le azoknak ajakát, akik magasztalnak téged, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 27, 9, 1.) Uram, mentsd meg népedet, áldd meg örökségedet. *V.* Hozzád kiáltok, Uram, Istenem! ne fordulj el szótlanul tőlem, nehogy hasonló legyek a sírba szállókhöz.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (20, 17-28.)

Az időben: Mikor Jeruzsálem felé tartott Jézus, magához vevé a tizenkét tanítványt külön és mondá nekik: Íme, felmegyünk Jeruzsálembe és az Emberfiát a papi fejedelmek és írástudók kezeibe fogják adni, és halálra ítélik: és átadják őt a pogányoknak, hogy kicsúfolják, megostorozzák és felfeszítsék és harmadnapon álljék fel. Akkor hozzá já-

státi tuae. Et nunc, Dómine Rex, Deus Abraham, misérére pópuli tui, quia volunt nos inimici nostri pérdere, et hereditátem tuam delére. Nec despicias partem tuam, quam redemísti tibi de Aegypto. Exáudi deprecationem meam, et propítius esto sorti et funiculo tuo, et convertéte luctum nostrum in gáudium, ut vivéntes laudémus nomen tuum, Dómine, et ne claudas ora te canéntium, Dómine, Deus noster.

akik magasztalnak téged,

Graduale. (Ps. 27, 9 et 1.) *Salvum fac pópulum tuum, Dómine, et bédedic hereditáti tuae. V.* Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne síleas a me, et ero símilis descendéntibus in lacum.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (20, 17-28.)

In illo témpore: Ascéndens Iesus Jerosólymam, assúmpsit duódecim discipulos secréto, et ait illis: Ecce ascéndimus Jerosólymam, et Filius hóminis tradétur principibus sacerdotum, et scribis, et condemnábunt eum morte, et tradent eum géntibus ad illudéndum, et flagellándum, et crucifigéndum, et tértia die resúrget. Tunc accessit ad eum mater

rula Zebedeus fiának anyja fiaival együtt, imádván őt és kérvén tőle valamit. Ő pedig kérdé: Mit akarsz? Felelé amaz neki: Mondd, hogy ez az én két fiam egyik jobboldon, másik baloldaldon üljön országodban. Felel-vén pedig Jézus, mondá: Nem tudjátok, mit kértek. Meg tudjátok-e inni a poharat, melyet én inni fogok? Felelének: Meg tudjuk. Mondá nekik: Az én poharamat ugyan inni fogjátok; de jobb-, vagy baloldalomon ülni nem az én dolgom, hogy megadjam nektek, hanem akiknek Atyám készítette. És hallván ezt a tíz, bosszankodának a két testvérré. Jézus pedig magához híván őket, mondá: Tudjátok, hogy a népek fejedelmei uralkodnak rajtuk, és nagyjaik hatalmat gyakorolnak felet-tük. Nem úgy leszen tiköz-tetek: hanem aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a ti cselédetek, és aki első akar lenni köztetek, az lesz a szolgátok; miként az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért.

Felajánlásra. (Zs. 24, 1-3.) Hozzád emelem Uram, lel-kemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek: s ellensé-geim belőlem gúnyt űzzenek, hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

filiórum Zebedaei cum filiiis suis, adorans et petens ali- quid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sédeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Je- sus, dixit: Nescitis quid pe- tátis. Potéstis bibere cálicem, quem ego bibitúrus sum? Dicunt ei: Póssumus. Ait illis: Cálicem quidem meum bibétis: sedére autem ad dexteram meam vel si- nístram, non est meum dare vobis, sed quibus parátum est a Patre meo. Et audién- tes decem, indignáti sunt de duóbus frátribus. Jesus autem vocávit eos ad se, et ait: Scitis quia principes gentium dominántur eórum: et qui majóres sunt, pote- státem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed qui- cúmque volúerit inter vos major fieri, sit vester minis- ter: et qui volúerit inter vos primus esse, erit vester ser- vus. Sicut Filius hóminis non venit ministrári, sed ministráre, et dare ánimam suam, redemptionem pro multis.

Offertorium. (Ps. 24, 1-3) Ad te, Dómine, levávi ani- mam meam: Deus meus, in te confído, non erubés- cam: neque irrideant me inimíci mei: étenim uni- vérsi, qui te expéctant non confundéntur.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, kegyesen a neked hozott áldozati adományokra, és e szent csere által oldozd fel bűneink bilincseit. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 10, 8.) Igaz az Úr s az igazságot kedveli, arca az igazságot nézi.

Áldozás utáni imádság. A Szent titkaidnak vétele gyarapítsa bennünk, kérünk, Urunk, az örök megváltás kegyelmét. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejetekeket Isten előtt.

Isten, az ártatlanság helyreállítója és kedvelője, fordítsd magad felé hived szívével, hogy lelked buzgalmtól lángra lobbanva, a hitben állhatatosak és a cselekvésben tevékenyek legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offerimus, propitius respice: et per haec sancta commercia, vincula peccatorum nostrorum absolve. Per Dóminum.

Communio. (Psalm. 10, 8.) Justus Dóminus, et justitiam dilexit: aequitatem vidit vultus ejus.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, sacramentis: ad redemptionis aeternae, quaesumus, proficiamus augmentum. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte capita vestra Deo.

Deus, innocéntiae restitutor et amator, dirige ad te tuorum corda servorum: ut, spíritus tui fervóre concepto, et in fide inveniantur stábiles, et in ópere effícaces. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csütörtök, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Sancta Maria trans Tiberim.)

A stációs-templom egykor a gazdag zsidók negyedében volt, a szegény keresztények háza között. Ezért int a szentmise, hogy vezekeljünk, ha a pénzvággy és élvezet minket is hatalmába kerített. Járjuk az élet útját, nehogy bűneink miatt az Egyházból kiteszítva éljünk.

Bevonulásra. (Zs. 69, 2-3.)

Isten, figyej segítségemre; Uram! siess megsegítemre: jöjjenek zavarba és szegyenüljenek meg, kik életemre

Introitus. (Ps. 69, 2 et 3.)

Deus, in adiutorium meum inténde: Dómine, ad adiuvandum me festína: confundantur et revereantur inimici

törnek. (Zs. 69, 4.) Hátrálganak meg, valljanak szegyet, kik bajt kívánnak nekem. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, kegyelmed segítségét, hogy buzgó böjtölésünk és imádságaink által megszabaduljunk a lélek és test ellenségeitől. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Jeremiás prófétaétól. (17, 5-10.)

Ezeket mondja az Úristen: Átkozott az az ember, ki emberben bízik és halandóra támaszkodik, és szíve eltávozik az Úrtól! Mert olyan lesz, mint a cserje a pusztában; ha valami jó jön, semmit sem lát belőle, hanem a kiaszott sivatagban tanyázik, sós és lakhatatlan földön. Áldott az az ember, kinek az Úrban van bizodalma, és az Úr neki a reménysége! Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, mely nedves talajba bocsátja gyökereit, és nem fél, ha eljő a nyár. Lombja zöldelleni fog, s a szárazság idején nem kell aggódnia, nem is szűnik meg sohasem gyümölcsöt teremni. Csalfább a szív mindennél és kifürkészhetetlen: ki ismerheti meg azt? Én, az Úr azonban kivizsgálom a szívet, és kikutatom a veséket, aztán megfizetek kinek-

mei, qui quaerunt animam meam. (Psalm. ibid., 4.) Avertantur retrorsum, et erubescant: qui cogitant mihi mala. *Ÿ.* Glória Patri.

Oráció. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, auxiliium grátiae tuae: ut jejúniis et oratióibus conveniénter inténti, liberémur ab hóstibus mentis et córporis. Per Dóminum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio Jeremiae Prophetae. (17, 5-10.)

Haec dicit Dóminus Deus: Maledíctus homo, qui confidit in hómine, et ponit carnem bráchium suum, et a Dómino recédit cor ejus. Erit enim quasi myrícae in deserto, et non vidébit cum vénerit bonum: sed habitábit in siccitáte in deserto, in terra salsúginis, et inhabitábili. Benedíctus vir, qui confidit in Dómino, et erit Dóminus fidúcia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantátur super aquas, quod ad humórem mittit radices suas: et non timébit cum vénerit aestus. Et erit fólium ejus víride, et in témpore siccitátis non erit sollicitum, nec aliquándo désinet fácere fructum. Právum est cor ómnium, et inscrutábile: quis cognóscet illud? Ego Dóminus scrutans cor, et probans renes: qui do unicuique juxta viam suam, et juxta fructum

kinek az ő útja szerint, mondá a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy nemondják a pogányok: Hol van az ő Istenük? *Ÿ.* Segíts rajtunk szabadító Istenünk! és neved dicsőségéért, ments meg, Uram, minket.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (16, 19-31.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Vala egyszer egy gazdag ember, biborba és patyolatba öltözködő és mindennap dúsan lakínarozó. És vala egy Lázár nevű koldus is, ki annak kapuja előtt fetreng vala, rakva fekélyekkel és szeretett volna jóllakni a morzsákból, melyek lehullának a gazdag asztaláról, de senki sem adott neki; csak az ebek jövének és nyalogaták az ő sebeit. Történt pedig, hogy meghala a koldus és az angyalok Ábrahám kebelébe vivék; meghala pedig a gazdag is és eltemetették a pokolban. Fölemelvén pedig szemeit, midőn a kínek közt volt, meglátá Ábrahámot messziről és Lázárt az ő kebelén; és kiáltván mondá: Atyám, Ábrahám! könyörülj rajtam és küldd el Lázárt, hogy vízbe mártván ujjá hegyét, hűsítse meg nyelvemet; mert kínlódom e lángban. Mondá

adinventiónum suarum: dicit Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? *Ÿ.* Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, libera nos.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (16, 19-31.)

In illo témpore: Dixit Jésus pharisaeis: Homo quidam erat dives, qui induebátur púrpura et bysso: et epulabátur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus, nómine Lázarus, qui jacébat ad jánuam ejus, ulcéribus plenus, cúpiens saturári de micis, quae cadébant de mensa dívitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et língébant úlcerá ejus. Factum est autem ut morerétur mendicus, et portarétur ab Angelis in sinum Abrahae. Mórtuus est autem et dives, et sepúltus est in inférno. Elevans autem óculos suos, cum esset in torméntis, vidit Abraham a longe, et Lázarus in sinu ejus: et ipse clamans, dixit: Pater Abraham, miserére mei, et mitte Lázarus, ut intingat extrémum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crúciór in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili,

neki Ábrahám: Fiam, jusszon eszedbe, hogy elvetted javaidat életedben, Lázár pedig hasonlóképpen a rosszakat; ő tehát most itten vigasztalódik, te meg gyöt-rődöl. Azonfelül köztünk és köztetek nagy mélység tá-tong, hogy akik innen át akarnának hozzátok menni, ne tudjanak, sem az onnét valók ide át ne jöhessenek. És mondá: Kérlek hát Atyám! küldd el őt atyai házamba, mert őt testvérem van, tegyen nekik bizonyosságot, hogy ne jussanak ők is a kínok e helyére. Felelé neki Ábrahám: Van Mózesük és prófétáik, hallgassanak rájuk. Amaz pedig mondá: Nem úgy Atyám, Ábrahám! hanem ha valaki a holtak közül megy hozzájuk, bűnbánatot tartanak. Felelé pedig neki: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, akkor ha valaki annak sem fognak hinni.

Felajánlásra. (Móz. II. 32, 11, 13, 14.) Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? szünt-jék meg haragod: emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy nekik adod a tejjel-mézzel folyó földet. És megengesztelődék az Úr, és nem tévé meg azt a rosszat, melyet népe ellen mondott.

recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lázarus simlliter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciáris. Et in his ómnibus, inter nos et vos chaos magnum firmátum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei. Hábeo enim quinque fratres, ut testétur illis, ne et ipsi véniant in hunc locum tormentórum. Et ait illi Ábraham: Habent Móysen et prophétas: áudiant illos. At ille dixit: Non, pater Ábraham: sed si quis ex mórtuis ferit ad eos, poeniténtiam agent. Ait autem illi: Si Móysen et prophétas non áaudiunt, neque si quis ex mórtuis resurréxerit, credent.

a holtak közül feltámad,

Offertorium. (Exodi 32, 11, 13 et 14.) Precátus est Móyses in conspéctu Dómini Dei sui, et dixit: Quare, Dómine, irásceris in pópulo tuo? parce irae animae tuae: meménto Ábraham, Isaac, et Jacob, quibus jurásti dare terram fluéntem lac et mel. Et placátus est Dóminus de malignitáte, quam dixit fácere pópulo suo.

Csendes imádság. A jelen adomány, Urunk, amelyet a böjttel nevednek ajánlunk, szenteljen meg minket, hogy amit önfegyel-münk külsőleg vall, bensőleg hatásossá váljék. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Áldozásra. (Ján. 6, 57.) Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne, mondá az Úr.

Áldozás utáni imádság. Kégyelmed, kérünk, Urunk, ne hagyjon el minket: hanem tegyen minket szent szolgálatodra méltókká és szerezze meg nekünk mindenkor segítségedet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. 1.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Légy, Urunk, szolgálid segítségére és add meg nekik könyörgéseikre örökös áldásodat, hogy azoknak, kik örömmel vallanak teremdjüknek és vezérüknek, megújítsd amit szereztek s megőrizd, amit megújítottak. A mi Urunk.

Secreta. Praesenti sacrificio, nómini tuo nos, Dómine, jejúnia dicáta sanctificent: ut, quod observántia nostra profitétur extérius, intérius operétur efféctu. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Joann. 6, 57.) Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum ságuinem, in me manet, et ego in eo, dicit Dóminus.

Postcommunio. Grátia tua nos, quaesumus, Dómine, non derelinquat: quae et sacrae nos déditos fáciat servitúti, et tuam nobis opem semper acquirat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Orémus. Humiliáte cápite vestra Deo.

Adésto, Dómine, fámulis tuis, et perpétuam benignitátem largíre poscéntibus: ut iis, qui te auctóre et gubernátore gloriántur, et congregáta restáures, et restauráta conséves. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Péntek, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Vitális-templom.)

Négy héttel Nagypéntek előtt az Úr szenvedéseire mutat rá a stációs szent, akit egy verembe dobtak, mint Józsefet testvérei és kit megölték, mint a király fiát a szőlőművesek.

Bevonulásra. (Zsolt. 16, 15.)

En pedig igazságban jelenek meg színed előtt: s majd akkor bővelkedem, ha megjelenik dicsőséged. (Zs. 16, 1.) Hallgasd meg, Uram, igaz ügyemet: figyelj könyörgésemre. **Ű.** Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent bőjt minket megtisztítson s tiszta szívvel érhessük el a jövőendő ünnepeket. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)
Szentlecke Mózes 1. könyvéből. (37, 6-22.)

Ama napokban: Mondá József testvéreinek: Halljátok álmomat, amelyet láttam. Azt álmodtam, hogy kévét kötöttünk a mezőn s az én kévém felemelkedett és megállott, a ti kévéitek pedig köréje állottak és leborultak kévém előtt. Felelék testvérei: Talán bizony királyunk leszesz, vagy uralmad alá kerülünk? Ezek az álmok és beszédek csak taplót adának az irigység s a gyűlölség alá. Másik álmot is láta s azt is elbeszélé testvéreinek, mondván: Azt láttam álmomban, hogy a nap és a hold, meg tizenegy csillag leborult előttem. Mikor ezt atyjának s testvéreinek elbeszélte, atya megdörögál s mondá: Mit jelentsen ez az álom, amelyet láttál? Talán bizony hogy én meg

Introitus. (Psalm. 16, 15.)

Ego autem cum iustitia apparebo in conspectu tuo: satiabor dum manifestabitur glória tua. (Ps. ibid., 1.) Exáudi, Dómine, justítiam meam: inténde deprecationi meae. **Ű.** Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, sacro nos purificánte jejúnio, sincéris méntibus ad sancta ventura fácias pervenire. Per Dóminum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)
Léctio libri Génesis. (Gen. 37, 6-22.)

In diébus illis: Dixit Joseph frátribus suis: Audíte sómnum meum, quod vidi: Putábam nos ligáre manipulos in agro: et quasi consürgere manipulum meum, et stare, vestrósque manipulos circumstántes adoráre manipulum meum. Respondérunt fratres ejus: Numquid rex noster eris? aut subjiciémur dicióni tuae? Haec ergo causa somniórum atque sermónum, invidiae et ódii fómitem ministrávit. Aliud quoque vidit sómnum, quod narrans frátribus, ait: Vidi per sómnum, quasi solem, et lunam, et stellas úndecim adoráre me. Quod cum patri suo et frátribus retulisset, increpávit eum pater suus, et dixit: Quid sibi vult hoc sómnum, quod

anyád és testvéreid földig boruljunk előtted? Irigykedtek ezért reá testvérei, atyja azonban hallgatagon fontolgatta magában a dolgot. Mikor aztán egyszer testvérei atyjuk nyájait legeltetve, Szichemben tartózkodtak, mondá néki Izrael: Testvéreid Szichemben legeltetik a juhokat; jer, hadd küldjelek el hozzájuk. Ő felelé: Itt vagyok. Mondá erre néki: Eredj s nézd meg, jól van-e minden testvéreid s a juhok körül s hozz nekem hírt, mi van? Elküldé tehát Hebron völgyéből s ő el is juta Szichembe. Amint aztán a mezőn bolyongott, találkozék vele egy ember és megkérdezé, mit keres. Ő felelé: Testvéreimet keresem; mondd meg nekem, hol legeltetik nyájukat. Mondá erre néki az az ember: Elmentek innen, de hallottam, hogy azt mondták: Menjünk Dotáinba. Elméne tehát József a testvérei után és Dotáinban meg is találá őket. Mikor messziről meglátták, mielőtt még odaért volna hozzájuk, arra gondolának, hogy megölik. Így szólának ugyanis egymáshoz: Itt jó az álomlátó! Jertek, öljük meg s dobjuk egy régi vízverembe s mondjuk azt, hogy fenevad ette meg, — s akkor majd kitűnik, mit használnak néki álmai. Mikor azonban ezt Rúben

vidísti? Num ego et matetua et fratres tui adorábir mus te super terram? Invidébant ei Igitur fratres sui: pater vero rem tácutus considerábat. Cumque fratres illíus in pascéndis grégibus patris moraréntur in Sichem, dixit ad eum Israel: Fratres tui pascunt oves in Síchimis: veni, mittam te ad eos. Quo respondénte: Praesto sum, ait ei: Vade, et vide si cuncta próspersint erga fratres tuos, et pécora: et renúntia mihi quid agátur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem: invenítque eum vir errántem in agro, et interrogávit quid quaereret. At ille respóndit: Fratres meos quaero: indica mihi ubi pascant greges. Dixitque ei vir: Recessérunt de loco isto: audívi autem eos dicéntes: Eámus in Dóthain. Perréxit ergo Joseph post fratres suos, et invénit eos in Dóthain. Qui cum vidissent eum procul, ántequam accéderet ad eos, cogitavérunt illum occidere, et mútuo loquebántur: Ecce somniátor venit: veníte, occidámus eum, et mittámus in cistérnam véterem, dicémusque: Fera péssima devorávit eum: et tunc apparebit quid illi prosint sómnia sua. Audiens autem hoc Ruben, nitebátur liberáre eum de máribus eórum, et dicébat: Non interficiátis

meghallotta, azon volt, hogy kiszabadítsa kezükből és azért azt mondá: Ne vegyétek el életét; ne ontsatok vért, hanem dobjátok ebbe a pusztai vízverembe s őriztétek meg tisztán kezeteiket. Ezt azonban csak azért mondotta, mert ki akarta szabadítani kezükből és visszaadni atyjának.

Átvonulásra. (Zsolt. 119, 1-2.) Szorongatásomban az Úrhoz kiáltottam s ő meghallgatott engem. *Ÿ.* Uram, szabadítsd meg lelkemet a gonosz ajkaktól és a csalárd nyelvtől.

Böjti ének ugyanaz, mint Hanvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 33-46.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének és a papi fejedelmeknek e példabeszédet: Vala egy gazdaember, ki szőlőt ültetett, bekeríté azt sövényvel, sajtóása benne és tornyot építé és szőlőműveseknek adván azt bérbe, idegen földre méne. Mikor pedig a gyümölcsérés ideje közelgett, a művesekhez küldé szolgálait, hogy beszédjék a termését. De a művesek megfogván szolgálait, egyiket elverék, másikat megölék, harmadikat pedig megkövezék. Ismét más szolgálait küldé, többet az elsőknél; és hasonlóképpen hántak azokkal is. Utoljára ifjút küldé

ánimam ejus, nec effundá-tis ságuinem: sed projicite eum in cisternam hanc, quae est in solitúdine, manúsque vestras serváte innoxias: hoc autem dicébat, volens eripere eum de má-nibus eórum, et réddere patri suo.

Graduale. (Ps. 119, 1-2.) Ad Dóminum cum tribulá-rer clamávi, et exaudivit me. *Ÿ.* Dómine, libera á-nimam meam a lábiis inquis, et a lingua dolósa.

✠ **Sequentia sancti Evan-gélii secundum Matthaeum.** (21, 33-46.)

In illo tempore: Dixit Je-sus turbis Judaeórum, et princípibus sacerdotum parabolam hanc: Homo erat paterfamilias, qui plan-távit vineam, et sepem circúmdedit ei, et fodit in ea tórcular, et aedificávit turrim, et locávit eam agrí-colis, et péregre proféctus est. Cum autem tempus frúctuum appropinquáset, misit servos suos ad agri-coias, ut accíperent fructus ejus. Et agricolae, apprehénsis servis ejus, álium cecidérunt, álium occidérunt, álium vero lapidá-vérunt. Iterum misit álios servos plures prióribus, et fecérunt illis simíliter. No-

hozzájuk, mondván: Fia-
mat csak meg fogják be-
csülni. Azonban a művesek
látván a fiút, mondák ma-
guk közt: ez az örökös; jer-
tek, öljük meg és mienk lesz
az öröksége. És megragad-
ván őt, kiveték a szőlőből és
megölik. Mikor tehát eljön
a szőlő ura, mit fog csele-
kedni azon művesekkel?
Felelék neki: A gonoszokat
gonoszul fogja elveszíteni és
szőlőjét más műveseknek
adja bérbe, kik beadják
neki a termést a maga ide-
jén. Mondá nekik Jézus:
Sohasem olvastátok-e az
Írásokban: A kő, melyet
megvetettek az építők, szeg-
letkövé lőn? Az Úr tette azzá
és csodálatos az szemek
előtt. Azért mondom nektek,
hogy elvételik tőletek az Is-
ten országa és oly népnek
adatik, mely meghozza an-
nak gyümölcsét. És aki erre
a kőre esik, összezúzódik,
akire pedig ráesik, szétmor-
zolja azt. Hallván pedig a
papi fejedelmek és farizeu-
sok példabeszédeit, megér-
ték, hogy róluk szóla. És
szerették volna megfogni;
de félték a néptől, mert
prófétának tartják vala őt.

Felajánlásra. (Zsolt. 39,
14-15.) Uram, tekints reám
és segíts meg engem: jöjje-
nek zavarba mind és szégye-
nüljenek meg, kik életemre
törnek, hogy elvegyék:
Uram, tekints segítségemre.

vissime autem misit ad eos
filiū suū, dicens: Vere-
buntur filiū meū. Agrī-
colae autem vidētes filiū,
dixerunt intra se: Hic est
heres, venite, occidāmus
eū, et habēbimus heredi-
tatem ejus. Et apprehēn-
sum eū eiecērunt extra
vineam, et occidērunt. Cum
ergo vēnerit dōminus vineae
quid faciēt agricolis illis?
Ajunt illi: Malos male per-
det: et vineam suam locābit
aliis agricolis, qui reddant
ei fructum temporibus suis.
Dicit illis Jesus: Numquam
legistis in Scripturis: Lāpi-
dem, quem reprobaverunt
aedificātes, hic factus est
in caput anguli? A Dōmino
factum est istud, et est mi-
rābile in oculis nostris.
Ideo dico vobis, quia afe-
rētur a vobis regnum Dei,
et dābitur genti faciēti
fructus ejus. Et qui ceci-
derit super lapidē istum,
confringētur: super quem
vero ceciderit, cōteret eū.
Et cum audissent p̄ncipes
sacerdotū et pharisaei pa-
rābolas ejus, cognoverunt
quod de ipsis diceret. Et quaerētes
eū tenēre, timuērunt
turbas: quōniam sicut
prophētā eū habebant.

Offertorium. (Ps. 39, 14
et 15.) Dōmine, in auxiliū
meū respice: confundā-
tur et revereātur, qui
quaerunt animam meam,
ut auferant eam: Dōmine,
in auxiliū meū respice.

Csendes imádság. Ez adományok legyenek, Isten, bennünk, cselekvésükben állandóak és hatásukban erősek. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 11, 8.) Uram, te meg fogsz oltalmazni minket, megőrizöl e nemzedéktől mindörökre minket.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy az örök üdvösség zálogát megkapva, ennek megfelelően úgy iparkodjunk, hogy ahhoz el is érhesünk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Secreta. Haec in nobis sacrificia, Deus, et actione permáneant, et operatione firméntur. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 11, 8.) Tu, Dómine, servábis nos, et custódies nos a generatióne hac in aetérnum.

Postcommunio. Fac nos, quaesumus, Dómine: accépto pignore salútis aetérnae, sic téndere congruenter; ut ad eam pervenire possimus. Per Dóminum.

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Adj, Urunk, kérünk, népnek testi és lelki jólétet, hogy jócselekedetek után törekedve mindenkor kiérdemelje hatalmad oltalmát. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da, quaesumus, Dómine, pópulo tuo salútem mentis et córporis: ut bonis opéribus inhaeréndo, tuae semper virtútis mereátur protectione defénda. Per Dóminum.

Szombat, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Marcellinus- és Szent Péter-templom.)

A vértanuságban testvérré lett két stációs szent adott okot a szentmise olvasmányainak kiválasztására. De ezenkívül a szentlecke figyelmeztet a kiválasztás, az evangélium pedig a megtérés kegyelmére. A keresztség és a bűnbánat szentségéért mondjunk mi is köszönetet az Úrnak a hittanulókkal és a vezeklőkkel együtt.

Bevonulásra. (Zs. 18, 8.)

Szeplőtelen az Úr törvénye, felüdíti a lelkeket: megbízható az Úr bizonyosága, bölcseséget ad a kisdedeknek. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét, beszélük az eget és keze művét hirdeti az égbolt. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, böjtölésünknek az üdvös hatást, hogy a test fenyítése, amelyet magunkra vettünk, lelkünk éltetőjévé váljék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Mózes I. könyvéből. (27, 6-40.)

Ama napokban: Mondá Rebekka, fiának Jákobnak: Hallottam, amint atyád beszélt bátyáddal, Ézsauval és azt mondotta néki: Hozz nekem vadászatodból s készíts belőle étket, hogy egyem és megáldjalak az Úr előtt, mielőtt meghalok. Most tehát, fiam, hallgass tanácsomra: menj el a nyájhoz s hozz nékem két igen jó gödölyét, hogy étket készítssek belőlük atyádnak, olyat, amelyet szeret, hogy amikor beviszed és megeszi, téged áldjon meg, mielőtt meghal. Ő felelé néki: Tudod, hogy bátyám, Ézsau szőrös ember, én meg csupasz vagyok: ha atyám megtapogat és

Introitus. (Ps. 18, 8.)

Lex Dómini irreprehensibilis, convertens animas: testimonium Dómini fidele, sapientiam praestans parvulis. (Ps. ibid., 2.) Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmamentum. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Da, quaesumus, Dómine, nostris effectum jejúniis salutárem: ut castigatio carnis assumpta, ad nostrárum vegetatiónem transeat animárum. Per Dóminum.

mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio libri Génesis.

(27, 6-40.)

In diébus illis: Dixit Rebécca filio suo Jacob: Audívi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, et dicéntem ei: Affer mihi de venatióne tua, et fac cibos ut cómedam, et benedicam tibi coram Dómino ántequam móriar. Nunc ergo, fili mi, acquiesce consiliis meis: et pergens ad gregem, affer mihi duos haedos óptimos, ut faciam ex eis escas patri tuo, quibus libénter véscitur: quas cum intúleris, et coméderit, benedicat tibi priúsqvam moriátur. Cui ille respóndit: Nosti quod Esau frater meus homo pilósus sit, et ego lenis: si attrectáverit me pater meus, et sénserit, timeo

megismer, félek, azt gondolja, hogy gúnyt akartam űzni belőle s áldás helyett átkot vonok magamra. Mondá néki anyja: Énreám szálljon az az átok, fiam: csak hallgass szavamra, menj el és hozd meg, amit mondtam. El is méne tehát, meghozá és odaadá anyjának. Az elkészíté az ételt, úgy, amint tudta, hogy atyja szereti, aztán felöltözteté őt Ézsau legjobb ruháiba, amelyek nála voltak a házban, s a gödölyék bőrcskéivel körülvevé kezét s befödé nyaka csupaszságát, és odaadá az étket meg a kenyeret, amelyet készített. Ő bevivé és mondá: Atyám! Az felelé: Hallom. Ki vagy te, fiam? Mondá erre Jákob: Én vagyok elsőszülötted, Ézsau; úgy cselekedtem, ahogy parancsoltad nékem. Kelj fel, ülj le és egyél vadászatomból, hogy megáldjon engem a lelked. Ám Izsák ismét szóla a fiához: Hogy találhattál ilyen hamar, fiam? Az felelé: Az Isten akarata volt, hogy hamar élembe jöjjön, amit akartam. Mondá erre Izsák: Jer ide, hadd tapogassalak meg, fiam s hadd győződjem meg, te vagy-e az én Ézsau fiam, vagy sem. Ő odaméne atyjához és Izsák megtapogató és mondá: A hang ugyan Jákob hangja, de a kéz Ézsau keze. De nem ismeré meg,

ne putet me sibi voluisse illudere, et inducam super me maledictionem pro benedictione. Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantum audi vocem meam, et pergens affer quae dixi. Abiit, et attulit, deditque matri. Paravit illa cibos, sicut velle noverat patrem illius. Et vestibus Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum: pelliculasque haedorum circumdedit manibus, et colli nuda protexit. Deditque pulmentum, et panes, quos coxerat, tradidit. Quibus illatis, dixit: Pater mi! At ille respondit: Audio. Quis es tu, fili mi? Dixitque Jacob: Ego sum primogenitus tuus Esau: feci sicut praecepisti mihi: surge, sede, et comedere venatione mea, ut benedicat mihi anima tua. Rursumque Isaac ad filium suum: Quomodo, inquit, tam cito invenire potuisti, fili mi? Qui respondit: Voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi quod volebam. Dixitque Isaac: Accede huc, ut tangam te, fili mi, et probem utrum tu sis filius meus Esau, an non. Accessit ille ad patrem, et palpato eo, dixit Isaac: Vox quidem vox Jacob est, sed manus manus sunt Esau. Et non cognovit eum, quia pilosae manus similitudinem majoris expresserant. Benedicens

mert keze szőrös volt, mint bátyjéé. Meg akará tehát áldani és mondá: Te vagy az én Ézsau fiam? Ő felelé: Én. Erre azt mondá: Hozd tehát ide nekem az étket vadászatodból, fiam, hogy megáldjon téged a lelkem. Ő odavivé s mikor megette, bort is nyujta neki; miután azt megitta, mondá neki: Jer ide hozzám és csókolj meg, fiam. Ő odaméne s megcsókolá. Erre, mihelyt megérezte ruhái illatát, megáldá őt s mondá: Íme, olyan az én fiam illata, mint a telt mező illata, melyet megáldott az Úr. Adjon néked az Isten az ég harmatából s a föld kövérségéből bőséget a gabonából s borból. Népek szolgáljanak néked s nemzetségek boruljanak eléd: légy ura testvéreidnek s hajoljanak meg előtted anyád fiai; aki átkoz téged, legyen átkozott, s aki áld téged, teljék meg áldással. Alighogy befejezte Izsák a beszédet és éppen csak hogy kiment Jákob, megjöve Ézsau s étket készíté a vadászatból és bevivé atyjának, mondván: Kelj fel, atyám s egyél fiad vadászatából, hogy megáldjon engem a lelked. Mondá erre neki Izsák: Hát ki vagy te? Ő felelé: Én vagyok elsőszülött fiad, Ézsau. Megrémüle Izsák nagy megdöbbenéssel s jobban, mintsem véléné, csodálkozva, mondá:

ergo illi, ait: Tu es filius meus Esau? Respondit: Ego sum. At ille: Affer mihi, inquit, cibos de venatione tua, fili mi, ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatus comedisset, obtulit ei etiam vinum. Quo hausto, dixit ad eum: Accede ad me, et da mihi osculum, fili mi. Accessit, et osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens illi, ait: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Det tibi Deus de rore caeli, et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini. Et serviant tibi populi, et adorent te tribus: esto dominus fratrum tuorum, et incurventur ante te filii matris tuae. Qui maledixerit tibi, sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur. Vix Isaac sermone impleret, et egresso Jacob foras, venit Esau, coctosque de venatione cibos intulit patri, dicens: Surge, pater mi, et comedere de venatione filii tui, ut benedicat mihi anima tua. Dixitque illi Isaac: Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau. Expavit Isaac stupore vehementi, et ultra quam credi potest, admirans, ait: Quis igitur ille est, qui dudum captam venationem attulit mihi, et comedi

Kicsoda tehát az, aki az imént a vadat, ameyet ejtett, elhozta nékem, úgy-hogy én ettem mindemből, mielőtt te jöttél? Őt áldottam meg én s ő leszen áldott. Amint Ézsau meghalotta atyja szavait, nagy kiáltással elordítá magát s megrökönyödvé mondá: Áldj meg engem is, atyám! Ő azonban mondá: Eljött álnokul az öcséd s elvette áldásodat. Erre ő hozzátevé: Méltán neveztek el Jákobnak, mert íme másodízben csalt meg engem: a multkor elvette elsősülöttségemet, most meg másodsor: alattomban elcsente áldásomat. Aztán pedig mondá atyjának: Nem tartottál-e fenn énnekem is áldást? Felelé Izsák: Uraddá őt tettem s minden testvérét az ő szolgálata alá vettem, gabonával s borral őt láttam el: ezek után tehát mit tehetnék még tenéked, fiam? Mondá néki Ézsau: Csak ez az egy áldásod van, atyám? Esedezem, áldj meg engem is. És mivel nagy jajgatással sira, Izsák megindula s mondá néki: A föld kövérségében s feiüről az ég harmatában leszen a te áldásod.

Átvonulásra. (Zs. 91, 2-3.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. *Ÿ.* Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

ex ómnibus priúsquam tu venires? Benedixique ei, et erit benedictus. Auditis Esau sermónibus patris, irrúgiit clamóre magno, et consternátus, ait: Benedic étiam et mihi, pater mi. Qui ait: Venit germánus tuus fraudulénter, et accépit benedictionem tuam. At ille subjúnxit: Juste vocátum est nomen ejus Jacob: supplantávit enim me en áltera vice: primogénita mea ante tulit, et nunc secúndo surripuit benedictionem meam. Rursúmque ad patrem: Numquid non reservásti, ait et mihi benedictionem? Respóndit Isaac: Dóminum tuum illum constitui, et omnes fratres ejus servitúti illius subjugávi: fruménto et vino stabilívi eum, et tibi post haec, fili mi, ultra quid fáciam? Cui Esau: Num unam, inquit, tantum benedictionem habes, pater? mihi quoque óbsecro ut benedícas. Cumque ejulátu magno fleret, motus Isaac, dixit ad eum: In pinguédine terrae, et in rore caeli désuper erit benedictio tua.

Graduale. (Ps. 91, 2-3.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. *Ÿ.* Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (15, 11-32.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak és írástudóknak e példabeszédet: Egy embernek volt két fia. És mondá az ifjabbik atyjának: Atyám! add ki nekem az örökség részét, mely rám esik. És elosztá köztük vagyonát. Kevés idő múlva összeszedvén mindenét az ifjabbik fiú, messze országba költözék és ott eltékozla vagyonát léha étellel. Miután mindent elpazarolt, nagy éhség lón azon a földön és ő szűkölködni kezdé. És menvén, beszegődött azon ország egy polgárához, ki tanyájára küldé őt, hogy őrizze a sertéseket. És szerette volna megtölteni gyomrát a sertések eledelével, de abból sem adának neki. Akkor magába szállván, mondá: Hány béres duskál atyám házánál kenyérben, én pedig itt éhen veszek. Fölkelek és atyámhoz megyek és mondom neki: Atyám! vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó fiadnak hivatni, csak béreseid közé fogadj be engem. És fölkerekedvén, atyjához méne. Mikor még messze volt, meglátá őt atyja, megesett rajta a szíve, és hozzá futván, nyakába borula és összecsókolá. És mondá neki fia: Atyám! vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (15, 11-32.)

In illo tempore: Dixit Jesus pharisaeis et scribis parabolam istam: Homo quidam habuit duos filios, et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: et nemo illi dabat. In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor? Surgam et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccavi in caelum, et coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit su-

vagyok méltó, hogy fiadnak hivassam. Atyja pedig mondá szolgáinak: Hamar vegyétek elő a legdrágább köntöst és adjátok rá, huzatok gyűrűt kezére és sarut lábaira; és hozzátok elő a hizlalt borjút, öljétek le, együnk és vigadjunk: mert ez az én fiam megholt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott. És elkezdének vigadozni. Idősebb fia pedig a mezőn volt és midőn megjött, közeledvén a házhoz, hallá a muzsikát és táncot. És előszólván egyet a szolgák közül, tudakozódek, mi van itten. Az pedig mondá neki: Megjött az öcséd és atyád leölette a hizlalt borjút, mivelhogy egészségben kapta őt vissza. Erre amaz megbosszankodék és nem akart bemenni. Atyja tehát kimenvén, elkezdé kérlelni. Amaz pedig felelvén, mondá atyjának: Ime, annyi esztendő óta szolgálok neked és soha át nem hágtam parancsodat és sohasem adtál nekem egy gödölyét sem, hogy barátaimmal lakmározzam. Midőn pedig ez a fiad, ki elmulatta vagyonedat parázna személyekkel, megérkezett, leölted neki a hizlalt borjút. Ő pedig mondá neki: Fiam! te mindig velem vagy és mindenem a tied; de illet vigadni és örvendezni, mert ez a te öcséd meghalt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott.

per collum ejus, et osculátus est eum. Dixitque ei filius: Pater, peccávi in caelum, et coram te, jam non sum dignus vocári filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos: Cito proférte stolam primam, et induíte illum, et date ánnulum in manum ejus, et calceaménta in pedes ejus: et addúcite vítulum saginátum, et occidíte, et manducémus, et epulémur, quia hic filius meus mórtuus erat, et revíxit: perierat, et inventus est. Et coepérunt epulári. Erat autem filius ejus sénior in agro: et cum veniret, et appropinquáret dómui, audívit symphóniam, et chorum: et vocávit unum de servis, et interrogávit, quid haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occídít pater tuus vítulum saginátum, quia salvum illum recépit. Indignátus est autem, et nolébat introíre. Pater ergo illíus egréssus, coepit rogáre illum. At ille respóndens, dixit patri suo: Ecce tot annis sérvio tibi, et numquam mandátum tuum praeterívi, et numquam dedísti mihi haedum, ut cum amicis meis epulárer: sed postquam filius tuus hic, qui devorávit substántiam suam cum metrétrícibus, venit, occidísti illi vítulum saginátum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et ómnia mea tua sunt: epulári

autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est.

Felajánlásra (Zs. 12, 4-5.)
Ragyogtasd fel szemeimet, hogy halálos álomba sohase merüljek: hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem.

Csendes imádság. Ez áldozati adományok által kiengesztelődve, engedd, Urunk, hogy minket, akik saját bűneink feloldozásáért könyörgünk, idegen bűn ne terheljen. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Luk. 15, 32.)
Illett vigadni fiam és örvendezni, mert ez a te öcséd meghalt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott.

Áldozás utáni imádság.
Szentségednek isteni lakomája árássa el, Urunk, szívünk legmélyét és tegye hathatóssá a benne való részvételünket. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázatok megfeketeket Isten előtt. Állandó kegyességeddel kérünk, Urunk, őrizd meg családodat, melynek egyedüli támasza a mennyei adományokba vetett remény, hogy mennyei oltalmad által meg is őriztessék. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 12, 4-5.)
Illúmina oculos meos, ne umquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus: Praeválui adversus eum.

Secreta. His sacrificiis, Dómine, concéde placátus: ut, qui própriis óremus absólvi delictis, non gravémur extérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Luc. 15, 32.)
Opórtet te, fili, gaudere, quia frater tuus mortuus fuerat, et revixit: perierat, et inventus est.

Postcommunio. Sacraménti tui, Dómine, divína libátio, penetrália nostri cordis infúndat: et sui nos partícipes poténter effíciat. Per Dóminum.

Oremus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Famíliam tuam, quaesumus, Dómine, continúa pietáte custódi: ut, quae in sola spe grátiae caeléstis innítur, caelésti étiam proteccióne muniátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nagyböjt 3. vasárnapja.

(Stációs-templom : Szent Lőrinc bazilikája.)

A mai vasárnap régi neve «scrutinium» (vizsgálat) vasárnapja. A katechumenek, azaz keresztség felvételére készülők első nagyobb vizsgálója e héten volt. A diákonusnak volt nagy szerepe ebben, azért volt a szentmise Rómában Szent Lőrinc vértanu diákonus bazilikájában, hogy az ő példája is segítsen a kereszteny hit felvételével járó áldozatok elviselésére. Az evangélium tanítása is nekik szól, mert a keresztség szabadít meg minket a sátán hatalmából. De a vezeklő bűnösök is okulhattak, látván Jézust a bűnösök közt. Ott van a szinte hibáján kívül, talán gyarlóságból az ördög hatalmába került szegény : vele szemben mily irgalmas az Úr. Ott vannak a megátalkodott farizeusok, velük keményen beszél. Ott az akaratnélküli tömeg, mely ma jó, de holnap már rosszra vezethető. Őket figyelmezteti, hogy vele szemben senki közömbös nem lehet ; ha nincs vele, akkor ellene van. Végül szól az Üdvözlő a visszaeső bűnösökről. A nagyböjt a húsvéti gyónás ideje, tartunk lelkiismeretvizsgálatot, a bűnösöknek melyik fajtájához tartozunk mi? A sátán hatalmának megismerése még jobban fokozta az első keresztenyekben a vágyat, hogy a keresztség felvétele által szabaduljanak tőle, a bűnösöket pedig intette, hogy a megbocsátás után óvakodjanak a visszaeséstől.

Bevonulásra. (Zs. 24, 15-16.)

Az Úrra tekint állandóan szemem, mert ő húzza ki lábamat a tőrből: tekints reám és irgalmaz nekem, mert elhagyatott és szegény vagyok. (Zs. u. o. 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelke-met: Istenem, tebenned remélek, ne hagyj, hogy meg-szegyenyüljek. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, tekints áldozatos fogadásunkra és nyujtsd ki védelmünkre fölséges jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 24, 15-16.)

Culi mei semper ad Dóminum, quia ipse evéillet de láqueo pedes meos: respice in me, et miserere mei, quóniam únicus et pauper sum ego. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam. *Ÿ*. Glória Patri et Filio.

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus, vota humílium respice: atque ad defensionem nostram, dexteram tuam majestátis extendé. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201 l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (5, 1-9.)

Testvérek: Kövessétek, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját: s éljeteke szeretetben, amikép Krisztus is szeretett minket s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul az Istennek. Paráznaság és semmiféle tisztátalanság, vagy kapzsiság szóba se jöjjön köztetek, amikép az a szentekhez illik. Hasonlóképp ocsmányság sem, sem pedig ostoba, vagy kétértelmű beszéd, ami illetlen, hanem inkább hálaadás. Mert értsétek és jegyezzétek meg magatoknak, hogy paráznának, vagy tisztátalannak, kapzsinak, azaz a bálvány szolgájának nincs öröksége Krisztus és az Isten országában. Senki se csaljon meg benneteket hívságos beszédekkel, ilyenek miatt sújtja az Isten haragja a hitetlenség fiait. Ne legyetek tehát bűneik részesei. Mert valamikor sötétség voltak ugyan, most azonban világosság vagytok az Űrban. Úgy éljeteke, mint a világosság gyermekei: a világosság gyümölcsei pedig: csupa jóság, az igazságosság és az igazság.

Atvonulásra. (Zs. 9, 20, 4.)
Kelj fel, Uram, ember ne legyen elbizakodott: szined előtt itéletre kerüljenek a nemzetek. **V.** Ellenségeim

Léctio Epistolae beáti Paull Apóstoli ad Ephésios. (5, 1-9.)

Fratres: Estóte imitatóres Dei, sicut filii caríssimi: et ambuláte in dilectióne, sicut et Christus diléxit nos, et trádidit semetípsum nobis oblatiónem, et hóstiam Deo in odórem suavitátis. Fornicátio autem, et omnis immundítia, aut avarítia, nec nominétur in vobis, sicut decet sanctos: aut turpitúdo aut stultilóquium, aut scurrilitas, quae ad rem non pértinet: sed magis gratiárum actio. Hoc enim scitóte intelligéntes, quod omnis fornicátor, aut immundus, aut avárus, quod est idolórum sérvitus, non habet hereditátem in regno Christi, et Dei. Nemo vos sedúcat inánibus verbis: propter haec enim venit ira Dei in filios diffidéntiae. Nolite ergo éffici participes eórum. Erátis enim aliquándo ténebrae: nunc autem lux in Dómino. Ut filii lucis ambuláte: fructus enim lucis est in omni bonitáte, et justitia, et veritáte.

Graduale. (Ps. 9, 20 et 4.) Exsúrge, Dómine, non praeváleat homo: judicéntur gentes in conspectu tuo. **V.** In converténdo inimicum:

meghátráltak, színed előtt meginogtak s elpusztultak.

Bőjti ének. (Zs. 122, 1-3.)
Hozzád emelem szememet, ki az égben lakozol. *Ÿ.* Íme, mint a szolgák szeme uruknak kezére. *Ÿ.* Mint a szolgáló szeme úrnőjének kezére, úgy tekint az Úrra, Istenünkre, a mi szemünk míg rajtunk meg nem könyörül. *Ÿ.* Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 14-28.)

Az időben: Jézus egy ördögöt űze ki, mely néma vala. Mikor pedig kiment az ördög, megszólalt a néma; és csodálkozának a seregek. Némelyek pedig közölök mondák: Belzebub, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. Mások meg kísértvén, égi jelt kérenek tőle. Ő pedig látván gondolataikat, mondta nekik: Minden magában meghasonlott ország elpusztul, és ház házra omlik. Ha tehát a sátán magával meghasonlott, miképpen állhat fenn az ő országa? mert azt mondjátok, hogy Belzebub által űzöm ki az ördögöket. Ha pedig én Belzebub által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? Azért ők lesznek a ti bírAITOK. Ha meg én Isten ujja-

meum retrorsum, infirma buntur, et peribunt a facie tua.

Tractus. (Ps. 122, 1-3.)
Ad te levávi óculos meos, qui hábitas in caelis. *Ÿ.* Ecce sicut óculi servórum in mánibus dominórum suórum. *Ÿ.* Et sicut óculi ancillae in mánibus dóminae suae: ita óculi nostri ad Dóminum Deum nostrum, donec misereátur nostri. *Ÿ.* Miserére nobis, Dómine, miserére nobis.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 14-28.)

In illo témpore: Erat Jé-
sus ejiciens daemónium,
et illud erat mutum. Et cum
ejecisset daemónium, locú-
tus est mutus, et admirátae
sunt turbae. Quidam autem
ex eis dixerunt: In Beélze-
bub, príncipe daemoniórum
ejicit daemónia. Et álii ten-
tántes, signum de caelo
quaerébant ab eo. Ipse au-
tem ut vidit cogitatiónes
eórum, dixit eis: Omne re-
gnum in seípsum divisum
desolábitur, et domus supra
domum cadet. Si autem et
sátanas in seípsum divisus
est, quómodo stabit regnum
ejus? quia dicitis, in Beélze-
bub me ejicere daemónia.
Si autem ego in Beélzebub
ejico daemónia: filii vestri
in quo ejiciunt? Ideo ipsi
júdices vestri erunt. Porro
si in dígito Dei ejicio dae-

val űzöm ki az ördögöket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa. Midőn az erős fegyveresen őrzi udvarát, békében van a tulajdona. De mikor nálánál erősebb jöven, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott, és elosztja prédáját. Aki nincs velem, ellenem vagyok, és aki nem gyűjt velem, szétszór. Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vizetlen helyeken jár, nyugalmat keresvén; de nem találván, így szól: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem. És odamenvén, kisöpörve találja azt és fölékesítve. Akkor elmegyén és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat, és bemenvén, ott laknak; és azon ember utóbbi állapota rosszabb leszén az előbbinél. Lőn pedig, midőn ezeket mondotta, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boidogok, kik az Isten igéjét hallgatják, és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Zs. 18, 9-12.) Egyenesek az Úr végzései, vidámmá teszik a szívet és az ő ítéletei édesebbek a méznél, meg a lépesméznél: szolgál meg is tartja őket.

Csendes imádság. Ez az áldozati ajándék, Urunk, kérünk: tisztítson meg min-

mónia: profecto pervénit in vos regnum Dei. Cum fortis armátus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quae possidet. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, et spolia ejus distribuet. Qui non est mecum, contra me est: et qui non colligit mecum, dispérgit. Cum immundus spíritus exierit de hómine, ámbulat per loca inaquósa, quaerens requiem: et non invéniens, dicit: Revértar in domum meam, unde exívi. Et cum vénerit, invenit eam scopis mundátam, et ornátam. Tunc vadit, et assumit septem álios spíritus secum nequióres se, et ingrési hábitant ibi. Et fiunt novíssima hóminis illius pejóra prióribus. Factum est autem, cum haec diceret: extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera, quae suxísti. At ille dixit: Quinímo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Offertorium. (Ps. 18, 9-12.) Justitiae Dómini rectae, laetificantes corda, et judicia ejus dulcióra super mel et favum: nam et servus tuus custodit ea.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delicta: et ad sac-

ket bűneinktől és szentelje meg az áldozat méltó bemutatására alattvalóid testét és lelkét. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zs. 83., 4-5.) Házat táial magának a veréb, fészket magának a gerlice, hová fiait helyezze: oltáraidnál seregek Ura, én királyom és én Istenem! Boldogok, kik házadban lakhatnak: téged örökön örökké magasztalhatnak.

Áldozás utáni imádság. Minden bűntől és veszedelemtől kérünk, Urunk, ments meg kiengesztelődötten minket, akiket ily nagy misztériumnak részeseivé tettél. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u.a., mint Hamvazószerdán, 206. 1.)

rificium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Communio. (Ps. 83, 4-5.) Passer invénit sibi domum, et turtur nidum, ubi repónat pullos suos: altária tua, Dómine virtútum, Rex meus, et Deus meus: beáti qui hábitant in domo tua, in saeculum saeculi laudábunt te.

Postcommunio. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, reátibus et perículis propitiátus absólve: quos tanti mystérii trlbuis esse partícipes. Per Dóminum nostrum.

Hétfő, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Márk-templom.)

A mise szövege ismét a hittanulóknak és a vezeklőknek szól. Őket hívja a szerdai scrutiniumra, amikor megvizsgálják. Nekik szól Náámán példája, hogy hozzá hasonlóan alázatosan és engedelmesen készüljenek a keresztségre. De mindannyiunknak szól az evangélium, hogy igaz orvosunkat ne lökjük ki magunk közül, mint a zsidók, kik meg is ölték őt. Íme, a szenvedő Jézus képe is megjelenik a mai misében.

Bevonulásra. (Zs. 55, 5.)

Istenben dicsekszem szóval, az Úrban dicsekszem beszédeimmel : Istenben remélek, nem felek, ember mit árthat ne-

Introitus. (Psalm. 55, 5.)

In Deo laudábo verbum, in Dómino laudábo sermónem: in Deo sperábo, non timébo quid fáciat mihi homo. (Ps.

kem. (Zs. 55, 2.) Könyörülj rajtam, Isten, mert taposnak rajtam az emberek, egész nap bántanak, gyötörnek. V. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Öntsöd kegyesen szívünkbe, kérünk, Urunk, kegyelmedet, hogy miként a hús élvezetétől tartózkodunk, úgy érzékeinket a bűnös kicsapongásoktól visszatartsuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke a Királyok könyvéből. (IV. 5, 1-15.)

Ama napokban: Náámán, Szíria királyának hadvezére, nagy és tekintélyes ember volt ura előtt, mert általa adott az Úr győzelmet Szíriának. Vitéz és gazdag ember volt, de poklos. Egyszer azonban portyázni menének a szíriaiak s foglyul ejtének Izrael földéről egy kis leányt. Ez Náámán feleségének szolgálatába jutott és azt mondá asszonyának: Bárcsak lett volna az én uram annál a prófétánál, aki Szamariában vagon: biztosan meggyógyította volna a poklosságtól, amelyben vagon. Náámán erre beméne urához s elbeszélé néki, mondván: Így s így szólt az az Izrael földéről való leány. Mondá erre néki Szíria királya: Eredj el s én majd küldök egy levelet Izrael királyának. Az, miután

ibid., 2.) Miserére mei, Deus, quóniam conculcávit me homo: tota die bellans tribulávit me. V. Glória Patri et Filio et Spirítui sancto. Sicut erat.

Órátió. Córdibus nostris, quaesumus, Dómine, grátiam tuam benignam infunde: ut, sicut ab escis carnálibus abstinémus: ita sensus quoque nostros a nóxiis retrahámus excéssibus. Per Dóminum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio libri Regum. (IV. 5, 1-15.)

In diébus illis: Náaman, princeps militiae regis Syriae, erat vir magnus apud dóminum suum, et honorátus: per illum enim dedit Dóminus salútem Syriae: erat autem vir fortis et dives, sed leprósus. Porro de Syria egressi fuerant latrúnculi, et captivam dúxerant de terra Israel puéllam párvulam, quae erat in obséquio uxóris Náaman, quae ait ad dóminam suam: Utinam fuisset dóminus meus ad prophétam, qui est in Samaria: profecto curáset eum a lepra, quam habet. Ingressus est itaque Náaman ad dóminum suum, et nuntiávit ei, dicens: Sic et sic locúta est puélla de terra Israel. Dixitque ei rex Syriae: Vade, et mittam líteras ad regem Israel. Qui cum profectus esset, et tu-

elment és magával vitt tíz talentum ezüstöt, hatezer aranyat s tíz váltóruhát, elvivé a levelet Izrael királyának. Ezek 2 szavak voltak benne: Ha e levelet megkapod, tudd, hogy hozzád küldöttem szolgámat, Náámánt, hogy meggyógyítsd poklosságából. Mikor Izraelkirálya elolvasta a levelet, megszaggatá ruháját s mondá: Isten vagyok-e én, hogy ölni s éltet adni tudjak, hogy ez hozzám küld, hogy meggyógyítsak valakit poklosságából? Észrevehetitek s láthatjátok, hogy csak ürügyet keres elenem. Mikor ezt Elizeus, az Isten embere meghallotta, azt tudniillik, hogy Izrael királya megszaggatta ruháját, elküldé hozzá ezzel az üzenettel: Miért szaggattad meg ruháidat? Jöjjön hozzám, s tudja meg, hogy van próféta Izraelben. Odaméne tehát Náámán, lovaival és szekereivel együtt és megállá Elizeus házának ajtaja előtt. Ekkor Elizeus követet küldé ki hozzá ezzel az üzenettel: Menj s fürödjél meg hétszer a Jordánban s akkor tested visszanyeri egészségét s megtisztulsz. Megharaguvék erre Náámán és elméne, mondván: Azt hittem, hogy ki fog jönni hozzám, megáll, segítségül hívja az Úrnak, Istenének nevét, megérintí kezével a poklosság helyét s meggyó-

lisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum, detulit litteras ad regem Israel in haec verba: Cum accéperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Náaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta sua, et ait: Numquid Deus ego sum, ut occidere possim, et vivificare, quia iste misit ad me, ut curem hóminem a lepra sua? animadvértite, et vidéte quod occasiones quaerat adversum me. Quod cum audisset Eliséus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? véniat ad me, et sciat esse prophétam in Israel. Venit ergo Náaman cum equis et curribus, et stetit ad ostium domus Eliséi: misitque ad eum Eliséus nuntium, dicens: Vade, et lavare sépties in Jordáne, et recipiet sanitátem caro tua, atque mundaberis. Irátus Náaman recedébat, dicens: Putábam quod egrederétur ad me, et stans invocáret nomen Dómini Dei sui, et tangeret manu sua locum leprae, et curáret me. Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar, flúvii Damásci, ónnibus aquis Israel, ut laver in eis, et

gyit. Hát nem jobbak-e az Abána és a Fárfár, Damaszkusz folyói, Izrael valamennyi vizénél arra, hogy bennük megfürödjem és megtisztuljak? Mikor azonban megfordult s bosszankodva elment, eléje járulának szolgálái s így szólának hozzá: Atyám, ha nagy dolgot mondott volna is neked a próféta, bizonyára meg kellett volna tenned; mennyivel inkább, hogy most csak azt mondotta néked: Fürödjél meg és megtisztulsz. Leméne s megfürdék hétszer a Jordánban az Isten emberének szava szerint s ismét olyan lőn a teste, mint egy kis gyermek teste s megtisztula. Erre egész kíséretével együtt mondá: Immár tudom, hogy földön, hanem csakis Izraelben.

Átvonulásra. (Zsolt. 55, 9, 2.) Isten, feltárom előtted élkemet: gyűjtsd magad elé könnyeimet. *Ÿ*. Könyörülj rajtam, Uram! mert taposnak rajtam az emberek; egész nap bántanak, gyötörnek.

Bőjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (4, 23-30.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Bizonyára azt a példabeszédet fogjátok nekem mondani: Orvos, gyógyítsd te magadat. Amiket hallot-

munder? Cum ergo vertisset se, et abiret indignans, accesserunt ad eum servi sui, et locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixisset tibi prophéta, certe fácere debúeras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Laváre, et mundáberis? Descéndit, et lavit in Jordáne sépties, juxta sermónem viri Dei, et restítuta est caro ejus, sicut caro púeri párvuli, et mundátus est. Reversúsque ad virum Dei cum unívérso comitátu suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio, quod non sit álius Deus in unívérsa terra, nisi tantum in Israel.

visszatére az Isten emberéhez s beméne s megállá előtte s nincs másutt Isten az egész

Graduale. (Ps. 55, 9 et 2.) Deus, vitam meam annuntiávi tibi: posulsti lácrimas meas in conspéctu tuo. *Ÿ*. Miserére mei, Dómine, quóniam conculcávit me homo: tota die beilans tribulávit me.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (4, 23-30.)

In illo témpore: Dixit Jézus pharisaeis: Utique dicétis mihi hanc similitúdinem: Médice, cura te ipsum: quanta audívimus facta in Caphárnaum, fac

tunk, hogy Kafarnaumban történtek, cselekedd itt is hazádban. Ő pedig mondá: Bizony mondom nektek, hogy egy próféta sem kedves a maga hazájában. Igazán mondom nektek, sok özvegy vala Illés napjaiban Izraelben, mikor bezárult az ég három évig és hat hónapig, úgy hogy nagy éhség lőn az egész földön; mégis azok közül egyikhez sem küldetétek Illés, hanem csak a szidonföldi Szareptába, az özvegyasszonyhoz. És sok poklos vala Izraelben Elizeus próféta idejében, de azok közül senki sem tisztult meg, hanem csak a szíriai Námán. Hallván ezeket, eltélének mindnyájan dühvel a zsinagógában; és fölkelvén, kiűzék őt a városból és fölvivék ama hegy párkányára, melyen városuk vala építve, hogy letaszítsák. Ő pedig átmenvén közöttük, eltávozék.

Felajánlásra. (Zsolt. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten! könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem.

Csendes imádság. Szolgálatunk neked hozott áldozati adományait változtasd át, Urunk, számunkra üdvöt hozó szentséggé. A mi Úfünk.

et hic in pátria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo prophéta accéptus est in pátria sua. In veritate dico vobis, multae viduae erant in diébus Ellae in Israel, quando clausum est caelum annis tribus, et ménsibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra: et ad nullam illárum missus est Ellas, nisi in Sarépta Sidóniae, ad mulierem viduam. Et multi leprósi erant in Israel sub Eliséo prophéta: et nemo eórum mundátus est nisi Náaman Syrus. Et repléti sunt omnes in synagóga ira, haec audientes. Et surrexérunt, et ejecérunt illum extra civitatem: et duxérunt illum usque ad superclium montis, super quem civitas illórum erat aedificáta, ut praecipitarent eum. Ipse autem tránsiens per médium illórum, ibat.

Offertorium. (Ps. 54, 2-3.) Exáudi, Deus, oratiómem meam, et ne despéxeris deprecatiómem meam: inténde in me, et exáudi me.

Secreta. Munus, quod tibi, Dómine, nostrae servitútis offerimus, tu salutáre nobis perface sacraméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 13, 7.) Ki ad Izraelnek Sionból szabadulást? Mikor az Úr jóra fordítja népe sorsát, ujjong majd Jákob és örvendezik majd Izrael.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit ajkainkkal veszünk, tiszta szívvel fogadjuk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörgjünk. Alázzátok megfejeteket Istenelőtt.

Jöjjön, Urunk, irgalmad segítségünkre, hogy a bűneink miatt fenyegető veszélyektől oltalmad által megszabaduljunk és szabadításod által megmeneküljünk A mi Urunk.

Communio. (Ps. 13, 7.) Quis dabit ex Sion salutáre Israel? cum avérterit Dóminus captivitátem plebis suae, exsultábit Jacob, et laetábitur Israel.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Oremus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Subvéniat nobis, Dómine, misericórdia tua: ut ab imminéntibus peccatórum nostrórum periculis, te mereámur protegénte éripi, te liberánte salvári. Per Dóminum nostrum.

Kedd, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Pudentiana-templom.)

A stációs-templom a hagyomány szerint Szent Péter első lakóhelye Rómában. Ezért szól az evangélium a tekintélyről és az oldó-kötő hatalomról. A templom bejárata fölött Pudentiana az okos szüzek mintájára kezében olajos edénnyel áll.

Bevonulásra. (Zs. 16, 6 és 8.)

Kíáltok, hisz, te meghallgatsz, Istenem: hajtsd hozzám füledet és hallgasd meg szavaimat: óvj meg, Uram, mint szemed fényét; nyujts szárnyad árnyékában menedéket nekem. (Zs. 16, 1.) Hallgasd meg, Uram, igaz ügyemet,

Introitus. (Ps. 16, 6 et 8.)

Ego clamávi, quóniam exaudísti me, Deus: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: custódi me, Dómine, ut pupillam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. (Ps. ibid., 1.) Exáudi, Dómine, justítiam meam: in-

méltasd figyelmedre könyörgésemet. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, mindenható és irgalmas Isten, és add meg nekünk kegyesen az üdvös megtartóztatás adományát. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke a Királyok könyvéből. (IV. 4, 1-7.)

Ama napokban: Egy aszszony segítségért kiálta Elizeushoz, mondván: Szolgád, a férjem meghalt s te tudod, hogy szolgád félté az Urat s íme, eljött a hitelző, hogy elvegye két fiamat s rabszolgáivá tegye. Mondá néki Elizeus: Mit akarsz, hogy cselekedjem veled? Mondd meg nekem, mid van házádban? Ő azt felelé: Nincs nekem, szolgálódnak semmim sem házámban, csak egy kis olajom, amellyel kenni szoktam magamat. Mondá erre néki: Eredj, kérj kölcsön minden szomszédasszonyodtól üres edényeket, de ne keveset, aztán menj be házádba s ha benn leszesz fiaiddal együtt, zárd be ajtódat s tölts olajodból mindezekbe az edényekbe s ha megtelnek, állítsd őket félre. Elméne tehát az aszszony s rázará magára s fiaira az ajtót s azok adogatták az edényeket, ő pedig töltögetett. Mikor aztán megteltek az edények, mondá fiának: Hozz ide

ténde deprecationem meam. *V.* Glória Patri.

Orátio. Exáudi nos, omnipotens et misericors Deus: et continentiae salutaris propitius nobis dona concède. Per Dóminum nostrum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Léctio libri Regum. (IV. 4, 1-7.)

In diébus illis: Mulier quaedam clamabat ad Eliséum prophétam, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti, quia servus tuus fuit timens Dóminum: et ecce créditor venit, ut tollat duos filios meos ad serviéndum sibi. Cui dixit Eliséus: Quid vis ut fáciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respóndit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum ólei, quo ungar. Cui ait: Vade, pete mútuo ab ómnibus vicinis tuis vasa vácuá non pauca. Et ingredere, et claude óstium tuum, cum intrínsecus fúeris tu, et filii tui: et mitte inde in ómnia vasa haec: et cum plena fúerint, tolles. Ivit itaque mulier, et clausit óstium super se, et super filios suos: illi offerébant vasa, et illa infundébat. Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respóndit: Non habeo. Stetitque óleum. Venit

nekem még edényt. De az azt felelé: Nincsen. Ekkor megállta az olaj. Erre elméne s elmondá a dolgot az Isten emberének. Ő ezt mondá: Eredj, add el az olajat s fizess ki hiteleződöt, te pedig s fiaid éljetekek abból, ami megmarad.

Átvonulásra. (Zs.18,13-14.) Tisztíts meg titkos bűneim-től, Uram, és mentsd meg az idegenektől szolgálodat. ♯. Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek és nagy vétéktől tiszta maradok.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 15-22.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha vétkezik ellened atyádfia, menj és intsd meg őt négy szem között. Ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat, végy magadhoz még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanu szája állítson minden dolgot. Hogyha azokra sem hallgat, mondd meg az egyháznak: ha pedig az egyházra sem hallgat, legyen neked mint a pogány és a vámos. Bizony mondom nektek, amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve mennyben is és amiket föloldoztok a földön, fel lesznek oldozva mennyben is. Ismét mondom nektek, hogyha ketten kö-zületek megegyeznek a földön bármely dologban, me-

autem illa, et indicávit hómini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende óleum, et redde creditóri tuo: tu autem, et filii tui vivite de réliquo.

Graduale. (Psalm. 18, 13-14.) Ab occúltis meis munda me, Dómine: et ab aliénis parce servo tuo. ♯. Si mei non fúerint domináti, tunc immaculátus ero: et emundábor a delicto máximo.

✠ **Sequéntia sancti Evángélii** secúndum Matthaeum. (18, 15-22.)

In illo témpore: Dixit Jé-sus discipulis suis: Si peccáverit in te frater tuus, vade, et córripe eum inter te, et ipsum solum. Si te audierit, lucrátus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duórum, vel trium téstium stet omne verbum. Quod si non audierit eos: dic ecclésiæ. Si autem ecclésiám non audierit: sit tibi sicut éthnicus et publicánus. Amen dico vobis, quaecúm-que alligáveritis super terram, erunt ligáta et in caelo: et quaecúm-que solvéritis super terram, erunt solúta et in caelo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consénserint super terram, de omni re. quancúm-que pe-tíerint, fiet illis a Patre meo,

lyet kérnek, megnyerik azt Atyámtól, ki mennyekben vagyon. Mert ahol ketten vagy hárman összejönnek nevemben, ott vagyok közöttük. Akkor hozzájárulván Péter, mondá: Uram! hányszor vétkezhetik ellenem atyámfia, hogy megbocsássak neki? talán hétszer? Felelé neki Jézus: Nem mondom neked hétszer, hanem hetvenhétszer.

Felajánlásra. (Zs. 117, 16-17.) Az Úr jobbjá győzelmet szerzett, az Úr jobbjá felmagasztalt engem. Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Csendes imádság. E szent misztérium által, kérünk, Urunk, jöjjön el megváltásunk gyümölcse: tartson vissza minket a világi kicsapongásoktól és juttasson az üdvös adományokhoz. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 14, 1-2.) Uram! ki lakozhatik sátrában? vagy ki tartózkodhatik szent hegyeden? Az, aki szeplőtelenül jár és igazságot cselekszik.

Áldozás utáni imádság. A szent misztérium által kiengesztelve kérünk, Urunk, hogy mind a bocsánatot, mind a kegyelmet elnyerhessük. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

qui in caelis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nómine meo, ibi sum in médio eórum. Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Dómine, quóties peccábit in me frater meus, et dimittam ei? usque sépties? Dicit illi Jesus: Non dico tibi usque sépties, sed usque septuágies sépties.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Secreta. Per haec véniat, quaesumus, Dómine, sacraménta nostrae redemptiónis efféctus: qui nos et ab humánis rétrahat semper excéssibus, et ad salutária dona perdúcat. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 14, 1-2.) Dómine, quis habitábit in tabernáculo tuo? aut quis requiéscat in monte sancto tuo? Qui ingréditur sine mácula, et operátur justítiam.

Postcommunio. Sacris, Dómine, mystériis expiáti: et véniam, quaesumus, consequámur, et grátiam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nagybőjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzatok meg fejetekeket Isten előtt. **O**rémus. Humiliáte cá-pita vestra Deo.
Oltalmaddal, Urunk, védelmezz minket és minden rossztól szüntelenül őrizz meg. A mi Urunk. Tua nos, Dómine, protectione defende: et ab omni semper iniquitate custódi. Per Dóminum.

Szerda, nagybőjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Sixtus-templom.)

Az első vizsga nagy napja. Ma kapták meg a hittanulók a tizparancs szövegét és ezt meg kellett tanulniok. Számunkra is a lelkiismeretvizsgálat napja, mint tartjuk meg azokat. De nem betű szerint, hanem lélek szerint. Mi nem az ószövetségi törvény alattvalói vagyunk, mi az Isten gyermekeinek szabadságát éljük.

Bevonulásra. (Zs. 30, 7-8.)

En az Úrba vetem bizalmamat: ujjongva örvendek irgalmas-ságodnak; hisz megtekintetted megalázottságomat. (Zs. 30, 2.) Uram, tebenned remélekl soha meg ne szegyenüljek: igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. V. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk; hogy az üdvös bőjtből tanulva, az ártalmas bűnöktől is tartózkodjunk és így kegyességedet könnyebben elnyerjük. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Introitus. (Psalm. 30, 7-8.)

Ego autem in Dómino sperábo: exsultábo, et laetábor in tua misericórdia: quia respexisti humilitátem meam. (Ps. ibid., 2.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua libera me, et éripe me. V. Glória Patri.

Oráció. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, ut salutáribus jejúniis erudíti, a nóxiis quoque vitiis abstinéntes, propitiatiónem tuam facilius impetrémus. Per Dóminum.

mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (20, 12-24.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy hosszú életű légy azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened

Léctio libri Exodi. (20, 12-24.)

Haec dicit Dóminus Deus: Honóra patrem tuum et matrem tuam, ut sis longaevus super terram, quam Dóminus Deus tuus dabit

majd neked ád. Ne ölj. Ne paráználkodjál! Ne lopj! Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen. Ne kívánd meg felebarátod házát, ne kívánd meg feleségét, se rabszolgáját, se rabszolgálóját, se marháját, se szamarát: semmijét se, ami az övé. Az egész nép hallotta a mennydörgéseket és a harsonzengést, látta a lángokat s a füstölgő hegyet s megrettenve s a félelemtől, remegve megállta a távolban és mondá Mózesnek: Te szólj hozzánk s meghallgatjuk, ne az Úr szóljon hozzánk, hogy meg ne találjunk halni. Mondá erre Mózes a népnek: Ne féljete! Azért jött az Isten, hogy próbára tegyen titeket s félelme legyen bennetek, hogy ne vétkezzetek. A távolban marada tehát a nép, Mózes pedig odajárta ahhoz a homályhoz, amelyben az Isten volt. Mondá ekkor az Úr Mózesnek: Ezt mondd Izrael fiainak: Magatok láttátok, hogy az égből szólottam hozzátok. Ne csináljatok tehát ezüstisteneket s ne csináljatok aranyisteneket magatoknak. Oltárt földből csináljatok nekem s azon mutassátok be egészen elégő- és békeáldozataitokat, aprószágaitokat és marhaitokat minden olyan helyen,

Átvonulásra. (Zs. 6, 3-4.)

Könyörülj rajtam, Uram! Mert elernyedek: gyógyíts

tibi. Non occides. Non moechaberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces domum proximi tui: nec desiderabis uxorem ejus, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia, quae illius sunt. Cunctus autem populus videbat voces, et lampades, et sonitum buccinae, montemque fumantem: et perterriti, ac pavore concussi, steterunt procul, dicentes, Móysi: Loquere tu vobis, et audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Et ait Móyses ad populum: Nolite timere: ut enim probaret vos, venit Deus, et ut terror illius esset in vobis, et non peccaretis. Stetitque populus de longe. Móyses autem accessit ad caliginem, in qua erat Deus. Dixit praeterea Dominus ad Móysen: Haec dices filiis Israel: Vos vidistis, quod de caelo locutus sim vobis. Non faciétis deos argenteos, nec deos aureos faciétis vobis. Altare de terra faciétis mihi, et offerétis super eo holocausta et pacifica vestra oves vestras, et boves in omni loco, in quo memoria fuerit nominis mei.

hol emléke lesz nevemnek, Graduale. (Psalm. 6, 3-4.) Miserére mei, Dómine, quoniam infirmus sum: sana me

meg, Uram! Ψ . Csontjaim remegnek és lelkem nagyon szomorú.

Böjti ének ugyanaz, mint

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(15, 1-20.)

Az időben: Irástudók és farizeusok jövének Jézus-hoz Jeruzsálemből, mondván: Miért hágják át tanítványaid az öregek hagyományát? mert hát nem mossák meg kezeiket, mikor kenyeret esznek. Ő pedig felelvén, mondá nekik: És ti miért hágjátok át az Isten parancsolatát hagyományotok miatt? Mert az Isten mondotta: Tiszteljed atyádat és anyádat; és: Aki atyját, vagy anyját szidja, halállal haljon meg. Ti pedig mondjátok: Aki atyjának, vagy anyjának azt mondja: Istennek szentelt ajándék mindaz, ami részemről neked használhatna, és nem tiszteli atyját, vagy anyját: és így meghiusítottátok az Isten parancsát a hagyományotok által. Képmutatók! jól jövendölt rólatok Izaiás, mondván: Ez a nép szájjal tisztel engem, szív pedig távol vagyon tőlem. Pedig hiába tisztelnek engem, tanítván emberi tudományt és parancsokat. És magához híván a sereget, mondá nekik: Halljátok és értsétek meg: Nem az szennyezi be

Dómine. Ψ . Conturbáta sunt ómnia ossa mea: et ánima mea turbáta est valde.

Hamvazószerdán, 203. l.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum.
(15, 1-20.)

In illo témpore: Accesserunt ad Jesum ab Jerosólymis scribae et pharisaei, dicéntes: Quare discipuli tui transgrediúntur traditiónem seniórum? Non enim lavant manus suas, cum panem mandúcant. Ipse autem respóndens, ait illis: Quare et vos transgredimini mandátum Dei propter traditiónem vestram? Nam Deus dixit: Honóra patrem, et matrem. Et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriátur. Vos autem dicitis: Quicúmque dixerit patri, vel matri: munus quodcúmque est ex me, tibi próderit: et non honorificábit patrem suum, aut matrem suam: et irritum fecistis mandátum Dei propter traditiónem vestram. Hypócritae, bene prophetávit de vobis Isaiás, dicens: Pópulus hic lábiis me honórat: cor autem eórum longe est a me. Sine causa autem colunt me, docéntes doctrínas et mandáta hóminum. Et convocátis ad se turbis, dixit eis: Audite, et intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hóminem: sed quod procédit ex ore, hoc

az embert, ami szájába bemegy, hanem ami a szájából kijön, az szennyezi be az embert. Akkor hozzájárulván tanítványai, mondák neki: Tudod-e, hogy a farizeusok e beszéd hallatára megbotránkoztak? Ő pedig felelvén, mondá: Minden növény, melyet nem ültetett mennyei Atyám, tövestül kltépetik. Haggyátok őket; vakok ők és vakok vezetői. Ha pedig a vakot vezet, mindketten verembe esnek. Felelvén pedig Péter, mondá neki: Magyarázd meg nekünk e példabeszédet. Ő pedig mondá: Még ti is mindig értelem nélkül vagytok? Nem értitek-e, hogy mindaz, mi a szájba bemegy, a gyomorba jut és a csatornába kerül? Ami pedig a szájból kijön, a szívből származik és az teszi tisztátalanná az embert. Mert a szívből erednek a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúságok, káromlások. Ezek azok, amik tisztátalanná teszik az embert; mosdatlan kezekkel enni pedig nem szennyezi be az embert.

Felajánlásra. (Zsolt. 108, 21.) Velem, Uram, bánj nevedért kegyesen: mivel irgalmad jóságos.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, kérünk, néped könyörgéseit az áldozati

coínquinat hóminem. Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quia pharisaei, audito verbo hoc, scandalizati sunt? At ille respondens, ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelstis, eradicabitur. Sinite illos: caeci sunt, et duces caecorum. Caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus, dixit ei: Edissere nobis parabolum istam. At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, et in secussum emittitur? Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coínquant hóminem: de corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adultéria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. Haec sunt, quae coínquant hóminem. Non lotis autem manibus manducare, non coínquinat hóminem.

Offertorium. (Psalm. 108, 21.) Dómine, fac mecum misericórdiam tuam, propter nomen tuum: quia suavis est misericórdia tua.

Secreta. Suscipe, quaesumus, Dómine, preces pópuli tui cum oblationibus

adományokkal együtt s oltalmaz minden veszélytől minket, kik misztériumaladat ünnepeljük. A mi.

hostiárum: et tua mystéria celebrátes, ab ómnibus nos defénde periculis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagyböjti, 562. 1.

Aldozásra. (Zs. 15, 11.) Megmutatod az élet útját nekem, színed előtt örömmel töltesz el engem, Uram.

Communio. (Ps. 15, 11.) Notas mihi fecisti vias vitae adimplébis me laetitia cum vultu tuo, Dómine.

Aldozás utáni imádság. Szenteljen meg minket, Urunk, a mennyei lakoma, mely bennünket táplált, és minden tévelytől megszabadítva, tegyen a mennyei ígéretek szerint elfogadottakká. A mi Urunk.

Postcommunio. Sanctificet nos, Dómine, qua pasti sumus, mensa caeléstis: et a cunctis erroribus expiátos, supérnis promissionibus reddat accéptos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. 1.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy kik oltalmazd kegyelmét keressük, minden rossztól megszabadulva, nyugodt lélekkel szolgáljunk neked. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui protectionis tuae grátiam quaerimus, liberáti a malis ómnibus, secúra tibi mente serviámus. Per Dóminum.

Csütörtök, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Kozma és Damján-bazilika.)

Későbbi mise és amikor bevezették, átvették e napra a stációs szentek bazilikájának felszentelési miséjét. Szent Kozma és Damján orvosok voltak : ez a szentmise másik gondolata. Ebben látjuk az Egyház Igazi édesanyai gondoskodását. Ma van a böjtnek a kellős közepe. Az orvosszentekhez visz el tehát, hogy a böjt fegyelme az ő közbenjárásukra ne ártson testünknek. Igazán ez az anyai szeretet megszegyenlítheti azokat, akik mindenféle és csak féligaz jogcimen ki akarnak bújni a böjti fegyelem alól.

Bevonulásra.

En vagyok a nép megszabadítója, úgy mond az Úr: bármilyen szükségben fohászkodnak hozzám, meghallgatom őket és Uruk leszek mindörökké. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ✠. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Dicsőítsen meg téged, Urunk, Szent Kozma és Damján áldott ünnepe, mellyel kimondhatatlan gondviselésedben nekik örök dicsőséget, nekünk pedig segítséget adottál. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Jeremiás prófétaétól. (7, 1-7.)

Ama napokban: Ezt a szózatot intézte az Úr hozzám: Állj az Úr házának kapujába, hirdesd ott ezt a szózatot és mondjad: Halljátok az Úr szózatát, egész Júda, kik beléptek ezeken a kapukon, hogy imádjátok az Urat. Így szól a seregek Ura, Izrael Istene: Tegyétek jobbakká utaitokat és szándékaitokat, és veletek lakom majd ezen a helyen. Ne bizzatok a hazug beszédekben, mindván: Az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma! Mert ha jóra irányítjátok utaitokat és szándékaitokat, ha igazságot tesz-

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dóminus: de quacúmque tribulatione clamáverint ad me, exáudiam eos: et ero illórum Dóminus in perpétuum. (Psalm. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ✠. Glória.

Orátio. Magníficet te, Dómine, sanctorum tuórum Cosmae et Damiáni beáta solémnitas: qua et illis glóriam sempitérnám, et opem nobis ineffábili providéntia contulisti. Per Dóminum.

mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio Jeremiae Prophetae. (7, 1-7.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Sta in porta domus Dómini: et praedica ibi verbum istud, et dic: Audíte verbum Dómini omnis Júda, qui ingredimini per portas has, ut adorétis Dóminum. Haec dicit Dóminus exercituum Deus Israel: Bonas fácite vias vestras, et stúdia vestra: et habitábo vobiscum in loco isto. Nolíte confidere in verbis mendácii, dicéntes: Templum Dómini, templum Dómini, templum Dómini est. Quóniam si bene direxéritis vias vestras, et stúdia vestra: si fecéritis iudícium inter vi-

tek az ember és társa között, ha nem nyomjátok el a jövevényt, az árvát és az özvegyet, sem ártatlan vért nem ontotok ezen a helyen, sem más istenek után nem jártok önmagatok kárára: veletek lakom majd ezen a helyen, azon a földön, amelyet atyáitoknak adtam, örökön örökké; mondá a mindenható Úr.

Átvonulásra (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bízik, Uram: és te idejében megadod ételüket. *Ÿ*. Megnyitod kezedet és betöltesz minden élőt áldással.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (4, 38-44.)

Az időben: Felkelvén Jézus, a zsinagógából Simon házába méne. Simon napa pedig nagy forró lázban szenvedé és könyörgének neki érette. És melléje állván, megfeddé a lázt, mire az elhagyá őt. És azonnal fölkelvén, szolgálá nekik. Naplementekor pedig mindazok, akiknek különféle bajokban szenvedő betegek valának, hozzá vivék azokat. Ő pedig mindegyikre rátevévén kezeit, meggyógyítá őket. Az ördögök is sokakból kimenének, kiáltozván és mondván: Te vagy az Isten Fia. És megdorgálván, nem hagyá őket szólani; mivel tudták, hogy ő a Krisztus. Mikor pe-

rum et próximamejus, ád-venae, et pupillo, et viduae non feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismetipsis: habitabo vobiscum in loco isto, in terra, quam dedi patribus vestris a saeculo et usque in saeculum: ait Dominus omnipotens.

Graduale. (Ps. 144, 15-16.) Oculi omnium in te sperant Domine: et tu das illis escam in tempore opportuno. *Ÿ*. Aperis tu manum tuam: et imple omne animal benedictione.

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Lucam. (4, 38-44.)

In illo tempore: Surgens Iesus de synagoga, introivit in domum Simónis. Socrus autem Simónis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illum, imperavit febrim: et dimisit illum. Et continuo surgens, ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducébant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Exibant autem daemónia a multis, clamántia et dicéntia: Quia tu es Filius Dei: et increpans non sinébat ea loqui, quia sciébant ipsum esse Christum. Facta autem

dig megvirradt, kimenvén egy puszta helyre vonult és a seregek keresik vala őt és megtalálván, tartóztaták, hogy ne menjen el tőlük. Kiknek ő mondá: Más városoknak is kell hirdetnem az Isten országát; mert azért küldettem. És tanít vala Galilea zsinagógáiban.

Felajánlásra. (Zs. 137, 7.) Uram, ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet; elleneim haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.

Csendes imádság. Igazaid drága halálának emlékeztére felajánljuk neked, Urunk, ezt az áldozatot, mert ettől nyerte kezdetét minden vértanúság. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagybőjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.) Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani; bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényeidet.

Áldozás utáni imádság. Legyen, Urunk, biztos számunkra szentséged megváltó ereje, melyért szent vértanuid Kozma és Damján érdemeivel egyesülten esedezünk. A mi.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

die egressus ibat in desertum locum, et turbae requirébant eum, et venérunt usque ad ipsum: et detinébant illum ne discéderet ab eis. Quibus ille ait: Quia et állis civitatibus opórtet me evangelizáre regnum Dei: quia ideo missus sum. Et erat praedicans in synagógis Galilaeae.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulávero in médio tribulatiónis, vivificábis me, Dómine: et super iram inimicórum meórum exténdes manum tuam, et salvum me fáciét dextera tua.

Secreta. In tuórum, Dómine, pretiósá morte justórum sacrificium illud offérimus, de quo martyrium sumpsit omne principium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 4-5.) Tu mandásti, mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiéndas justificatiónes tuas.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, sacraménti tui certa salvátio: quae cum beatórum Mátyrum tuórum Cosmae et Damiáni méritis implorátur. Per Dóminum.

ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejetekeket Isten előtt.

Neked hódoló népedet, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem tegye gazdaggá és adja meg neki, hogy mindig parancsaidnak szolgáljon. A mi Urunk.

Orémus. Humilláte cá-pita vestra Deo.

Subjéctum tibi pópulum, quaesumus, Dómine, propitiátio caeléstis amplíficet: et tuis semper fáciat servíre mandátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Péntek, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stáclós-templom : a Szent Lőrinc-templom «in Lucina».)

Lucina nevű keresztény nő alapította a stáclós-templomot Szent Lőrincnek, a hittanulók védőjének tiszteletére. Mellette egy híres forrás volt. Ezek a mai mise megértéséhez szükséges adatok. A keresztségre készülőkhez fordul és szól az örök élet forrásáról, mert közeleg a keresztség napja. Mindnyájunknak örömmünnepe ez. Járjon át azért a hála és szeretet és így vegyünk részt a szentmisén.

Bevonulásra. (Zs. 85, 17.)

Add jelét, Uram, rajtam jószágodnak, hogy gyűlöldöm lás-sák és szégyent valljanak, minthogy te, Uram, meg-segítesz és megvigasztalsz engem. (Zs. 85, 1.) Hajtsd hozzám, Uram, füledet és hallgass meg; hisz nyomorult és szegény vagyok. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Kísérd böjtünket, kérünk, Urunk, kegyes jószággal s engedd, hogy amint a testi tápláléktól tartózkodunk, lelkünkben a bűnöktől is tartózkodjunk. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 85, 17.)

Rac mecum, Dómine, signum in bonum: ut videant, qui me odérunt, et confundántur: quóniam tu, Dómine, adjuvísti me, et consolátus es me. (Ps. ibid., 1.) Inclína, Dómine, aurem tuam, et exáudi me: quóniam inops et pauper sum ego. *Ÿ*. Glória Patri et Filio.

Orátio. Jejúnia nostra, quaesumus, Dómine, benigni favóre proséquere: ut, sicut ab aliméntis abstínemus in córpore; ita a vítilis jejunemus in mente. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Szentlecke Mózes IV. könyvéből. (20, 1, 3, 6-13.)

Ama napokban: Izrael fiai egybegyűlének Mózes és Áron ellen; és pörölni kezdvén, mondák: Adjatok vizet, hogy igyunk. Erre Mózes és Áron otthagyták a sokaságot és bemenének a szövetség sátrába s arcukkal a földre borulának s az Úrhoz kiáltának s mondák: Úristen! Hallgasd meg a nép kiáltását és nyisd meg nekik tárházadat, az élővíz forrását, hogy kielégíthessék szomjukat s megszűnjék zúgolódásuk. Erre megjelenék nekik az Úr dicsősége és szóla az Úr Mózeshez, mondván: Vedd a botot és gyűjtsd egybe, te meg Áron bátyád a népet és szóljatok előttük a sziklának s az vizet fog adni. Ha aztán így vizet fakasztottál a sziklából, ihatik az egész sokaság és jószága. Vevé tehát Mózes az Úr színe előtt levő botot, amint parancsolta neki s egybegyűjté a sokaságot a szikla elé és mondá nekik: Halljátok, ti lázadók s hitetlenek! Fogunk-e tudni vizet fakasztani nektek ebből a sziklából? Azzal felemelé Mózes a kezét, ráúte kétszer a bottal a sziklára és bőséges víz fakada, úgy, hogy ihatott a nép és jószága. Mondá erre az Úr Mózesnek és Áronnak: Mivel nem hittetek nekem s így nem bizonyítottatok engem

Lectio libri Númeri. (20, 1, 3 et 6-13.)

In diébus illis: Convenérunt filii Israel advérsum Móysen et Aaron: et versi in seditióne, dixerunt: Dare nobis aquam, ut bibámus. Ingressúsque Móyses et Aaron, dimíssa multitúdine, tabernáculum foederis, corruérunt proni in terram, clamaverúntque ad Dóminum, atque dixerunt: Dómine Deus, audi clamórem hujus pópuli, et áperi eis thesáurum tuum, fontem aquae vivae, ut satiáti, cesset mururatio eórum. Et apparuit glória Dómini super eos. Locutusque est Dóminus ad Móysen, dicens: Tolle virgam, et cógrega pópulum, tu et Aaron frater tuus, et loquímíni ad petram coram eis, et illa dabit aquas. Cumque edúxeris aquam de petra, bibet omnis multitúdo, et juménta ejus. Tullit igitur Móyses virgam, quae erat in conspéctu Dómini, sicut praecéperat ei, congregáta multitúdine ante petram, dixítque eis: Audíte, rebélles et incréduli: Num de petra hac vobis aquam potérimus eijcere? Cumque eleváset Móyses manum, percútiens vírga bis scilicet, egréssae sunt aquae largissimae, ita ut pópulus bíberet, et juménta. Dixítque Dóminus ad Móysen et Aaron: Quia non credidistis mihi, ut sanctificarétiis me

szentnek Izrael fiai előtt, nem vizitek be a népet arra a földre, amelyet nekik adok. Ez a Pörölés-vize: ott pöröltek Izrael fiai az Úr ellen s ő ott bizonyította be rajtuk szentségét.

Átvonulásra (Zs. 27, 7, 1.) Szívem az Úrban remélt és ő megsegített: és újra felvirágozik testem, s örömben hálát zengek neki. *Ű.* Hozzád kiáltok, Uram; Istenem! ne fordulj el szóttalanul tőlem.

Bőjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (4, 5-42.)

Az időben: Jézus Szamaria városába jöve, mely Szikarnak nevezetik, közel ahhozaföldbirtokhoz, melyet Jákob az ő fiának, Józsefnek adott. Ott vala pedig Jákob kútja. Jézus tehát elfáradván az útban, azon módon leüle a kútnál. Az óra mintegy hatra járt. Odajöve egy asszony Szamariából vizet meríteni. Mondá neki Jézus: Adj innom. Tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy élelmet vegyenek. Mondá erre neki a szamariai asszony: Hogyan kérhetsz te zsidó létedre éntőlem inni, aki szamariai asszony vagyok? mert a zsidók nem érintkeznek a szamariakkal. Felelé Jézus és mondá neki: Ha tudnád az Isten ajándékát és

coram filiis Israel, non introducētis hos pópulos in terram, quam dabo eis. Haec est aqua contradictionis, ubi jurgāti sunt filii Israel contra Dóminum, et sanctificátus est in eis.

Graduale. (Ps. 27, 7 et 1.) In Deo sperávit cor meum, et adjútus sum: et reflóruit caro mea, et ex voluntáte mea confitébor illi. *Ű.* Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne síleas, ne discédas a me.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (4, 5-42.)

In illo témpore: Venit Jesus in civitátem Samarlae, quae dicitur Sichar: juxta praedium, quod dedit Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigátus ex itinere, sedébat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit múlier de Samaria hauríre aquam. Dicit ei Jesus: Da mihi bíbere. (Discípuli enim ejus abierant in civitátem, ut cibos émerent.) Dicit ergo ei múlier illa Samaritána: Quómodo tu, Judaeus cum sis, bíbere a me poscis, quae sum múlier Samaritána? non enim coutúntur Judaei Samaritánis. Respóndit Jesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bíbere: tu fórsitan petísses ab eo, et de-

hogy ki az, ki neked mondja: Adj innom, talán te kérted volna őt és ő élő vizet adott volna neked. Mondá neki az asszony: Uram! nincs is mivel merítened, a kút pedig mély; honnan vennél hát élő vizet? Csak nem vagy te nagyobb Jákob atyánknál, ki nekünk e kutat adta, melyből ő maga ivott és fiai és jószágai? Felele Jézus és mondá neki: Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik; aki pedig abból a vízből iszik, melyet én adok neki, soha többé nem szomjazik mindörökké; hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne. Mondá neki az asszony: Uram, add nekem azt a vizet, hogy ne szomjazzam és ne járjak ide meríteni. Mondá neki Jézus: Menj, hívd el az uradat és jöjj ide. Felelé az asszony és mondá: Nincs uram. Mondá neki Jézus: Jól mondád, hogy nincs urad. Mert őt urad volt és akid most van, nem urad; ezt igazán mondtad. Mondá neki az asszony: Uram! látom, hogy próféta vagy. A mi atyáink ezen a hegyen imádták (Istent), ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálem a hely, ahol imádni kell. Mondá neki Jézus: Hidd el nekem, asszony! hogy eljön az óra, mikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem fogjátok imádni az Atyát. Ti azt

dísszet tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit, et filii ejus, et pecora ejus? Respondit Jesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc. Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Jesus: Bene dixisti, quia non habeo virum: quinque enim viros habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video, quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod non scitis: nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judaeis est. Sed venit hora, et nunc

imádjátok, amit nem ismeretek; mi azt imádjuk, amit ismerünk, mert az üdvösség a zsidóktól van. De eljön az óra és már itt vagyon, mikor igazi imádói lélekben és igazságban fogják imádni az Atyát; mert az Atya is ilyen imádkokat keres magának. Lélek az Isten, és akik őt imádják, lélekben és igazságban kell imádniok. Mondá neki az asszony: Tudom, hogy eljön a Messiás: (ki Krisztusnak mondatik) mikor tehát eljövend, majd kijelent nekünk mindent. Mondá neki Jézus: Én vagyok az, ki veled beszélek. Erre odaérkezének tanítványai és csodálkoznak, hogy asszonnyal beszélgetett; mindazonáltal senki sem kérdezé: Mit akarsz, vagy mit beszélsz vele? Az asszony pedig ott hagyá vedrét és a városba méne és mondá az embereknek: Jertek, lássátok az embert, ki elmondott nekem mindent, amit cselekedtem; vajjon nem ő-e a Krisztus? Kimenének tehát a városból és hozzájövének. Eközben kérék őt a tanítványok, mondván: Rabbil egyél. Ő pedig mondá nekik: Van nekem ennivalóm, melyről ti nem tudtok. Mondák azért egymásnak a tanítványok: Talán enni hozott neki valaki? Mondá nekik Jézus: Az én eledelem az, hogy annak akaratát csele-

est, quando veri adoratóres adorábunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui adórent eum. Spiritus est Deus: et eos, qui adórant eum, in spiritu et veritate opórtet adoráre. Dicit ei múlier: Scio, quia Messias venit (qui dicitur Christus). Cum ergo vénerit ille, nobis annuntiábit ómnia. Dicit ei Jesus: Ego sum, qui loquor tecum. Et continuo venérunt discipuli ejus: et mirábantur, quia cum múlfere loquebátur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris, aut quid lóqueris cum ea? Relíquit ergo hydriam suam múlier, et ábiit in civitátem, et dicit illis homínibus: Veníte, et vidéte hóminem, qui dixit mihi ómnia quaecúmque feci: numquid ipse est Christus? Exiérunt ergo de civitáte, et veniébant ad eum. Intérea rogábant eum discipuli, dicéntes: Rabbi, mandúca. Ille autem dicit eis: Ego cibum hábeo manducáre, quem vos nescítis. Dicébant ergo discipuli ad Invicem: Numquid áliquis áttulit ei manducáre? Dicit eis Jesus: Meus cibus est, ut fáciam voluntátem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nonne vos dicitis, quod adhuc quátuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Leváte óculos vestros, et vidéte regiónes, quia albae sunt jam

kedjem, ki engem küldött, hogy elvégezzem az ő művét. Nemde ti azt mondjátok, hogy még négy hónap és eljön az aratás? Íme, én mondom nektek: Emeljétek föl szemitek és lássátok a szántóföldeket; mert már fehérek az aratásra. Az arató már jutalmát veszi és termést gyűjt az örökéletre, hogy együtt örvendjen a vető az aratóval. Mert abban igaza van a mondásnak, hogy más, aki vet és más, aki arat. Én aratni küldöttelek titeket, amit nem ti munkáltatok; mások fáradoztak és ti azok munkájába álltatok be. Azon városból pedig a szamaritanusok közül sokan hívének benne az

asszony bizonyító szavára, hogy megmondotta neki mind, amit cselekedett. Midőn tehát hozzája mentek a szamaritanusok, kérék őt, hogy maradjon náluk. És ott maradt két napig. És sokkal többen hívének benne az ő

beszédeért. Az asszonymak pedig mondák, hogy már nem a te fecsegésedre hiszünk; hanem mert mi magunk halottuk és tudjuk, hogy ez valóban a világ Üdvözlője.

Felajánlásra. (Zs. 5, 3-4.) Méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, Királyom és én Istenem: mert hozzád intézem imádságomat, Uram.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, az adományokra, melyeket neked szentelünk: hogy neked kedvesek legyenek, ne-

ad messem. Et qui metit, mercédem accipit, et congregat fructum in vitam aeternam: ut, et qui seminatur, simul gaudeat, et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminatur, et alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labore eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritanum, rogaverunt eum, ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant: Quia jam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, et scimus, quia hic est vere Salvator mundi.

Offertorium. (Ps. 5, 3-4.) Inténde voci orationis meae, Rex meus, et Deus meus: quoniam ad te orábo, Dómine.

Secreta. Réspice, quaesumus, Dómine, propitius ad múnera, quae sacrámus: ut tibi grata sint, et nobis salutária semper ex-

künk pedig üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagybőjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 4, 13-14.) Aki abból a vízből iszik, melyet én adok neki, mondá az Úr, az örökéletre szokellő vízforrás lesz benne.

Áldozás utáni imádság. E szentség vétele, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és vezessen el a mennyei birodalomba. A mi.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzatok megfejeteket Isten előtt.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik oltalmadban bízunk, segítségeddel minden rosszszat legyőzhessünk. A mi Urunk.

sistant. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Joann. 4, 13 et 14.) Qui bíberit aquam quam ego dabo ei, dicit Dóminus, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aetérnam.

Postcommunio. Hujus nos, Dómine, percéptio sacraménti mundet a crímine: et ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui in tua protectióne confídimus, cuncta nobis adversántia, te adjuvánte, vincámus. Per Dóminum nostrum.

Szombat, nagybőjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Zsuzsanna-templom.)

A stációs-templom védőszentje adott alkalmat a szentlecke és közvetve az evangélium kiválasztására. Mily megkapó szembeállítás, ott az ártatlanul elítélt asszony, itt a bűnös asszony. Az ószövetség csak az ártatlant tudta megmenteni, az újszövetség a bűnösnek is megbocsátást szerez. Mily öröm és vigasztalás ez nekünk!

Bevonulásra. (Zsolt. 5, 2-3.)

Medd füledbe, Uram, szómat, halld meg kiáltásomat: méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, én Királyom és

Introitus. (Psalm. 5, 2-3.)

Merba mea áuribus percípe, Dómine, intéllige clamórem meum: inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus

én Istenem. (Zs. 5, 4.) Mert hozzád intézem imádságomat, Uram: hallgasd meg reggel szavamat. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik testük fenylésére a tápláléktól tartózkodnak, az igazságra törekedve, a bűntől is tartózkodjanak. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Dániel prófétától. (13, 1-9, 15-17, 19-30, 33-62.)

Ama napokban: Babilonban lakott egy férfiú, kit Jóákimnak hívtak. Ez Helkiásnak Zsuzsanna nevű leányát vette feleségül, ki igen szép és istenfélő volt, mert szülei, kik igazak voltak, leányukat Mózes törvénye szerint nevelték. Jóákim igen gazdag volt; háza szomszédságában gyümölcsöskertje is volt, és nála jöttek össze a zsidók, mert mindnyájuknál tekintélyesebb volt. Abban az esztendőben két olyan vént tettek a népből bírónak, hogy reájuk illett az Úr mondása: A vénektől indult ki a gonoszság Babilonból, a bíraktól, kik a népet kormányozni látszottak. Ezek Jóákim házába jártak, és oda mentek hozzájuk mindazok, akiknek pörös ügyük volt. Mikor aztán déltájban a néphazatért, Zsuzsanna be ment sétálni férjének gyü-

meus. (Ps. *ibid.*, 4). Quoniam ad te orábo, Dómine: mane exáudies vocem meam. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, ómnipotens Deus: ut, qui se, affligendo carnem, ab aliméntis ábstinent; sectándo justítiam, a culpa jejúnent. Per Dóminum.

Lectio Daniélis Prophétae. (13, 1-9, 15-17. 19-30 et 33-62.)

In diébus illis: Erat vir habitans in Babylóne, et nomen ejus Jóákim: et accépit uxórem nómine Susánnam, fíliam Helciae, pulchram nimis, et tíméntem Deum: paréntes enim illius, cum essent justí, erudiérunt fíliam suam secúndum legem Móysi. Erat autem Jóákim dives valde, et erat ei pomárium vicinum dómui suae: et ad ipsum confluébant Judaei, eo quod esset honorabílior ómnium. Et constitúti sunt de pópulo duo senes júdices in illo anno: de quibus locútus est Dóminus: Quia egréssa est iníquitas de Babylóne a senióribus júdicibus, qui videbántur régere pópulum. Isti frequentábant domum Jóákim, et veniebant ad eos omnes, qui habébant júdicia. Cum autem pópulus revertísset per merídiem, ingrediebátur Susánnam, et deambulábat in

mölcsöskertjébe. A vének naponkint látták őt, amint bement és sétált, és kívánságra gerjedtek iránta; értelmüket elfordították és szemüket lesütötték, hogy ne lássák az eget és meg ne emlékezzenek az igazságos ítéletekről. Történt pedig egyszer, amikor ők az alkalmas napot várták, hogy ő megint lement, éppúgy, mint azelőtt, csupán két szolgálóleányával, és fürödni akart a gyümölcsöskertben, mert hőség volt. Nem volt ott senki sem, csak a két vén, kik elrejtözve nézték őt. Mondotta tehát szolgálóinak: Hozzatok nekem olajat és kenőcsöket, és zárjátok be a gyümölcsöskert ajtait, hogy megfürödhessen. Mikor aztán a szolgálók kimentek, a két vén felkelt, odafutott és mondotta: Íme, a gyümölcsöskert ajtai be vannak zárva és senki sem lát minket, és mi vágyódunk reád. Engedj tehát nekünk és hálj velünk. Ha pedig ezt nem akarod, bizonyosságot teszünk ellened, hogy egy ifjú volt veled, és ezért küldted el magadtól a szolgálókat. Felsőhajtott Zsuzsanna és mondotta: Szorongatás vesz körül mindenünnen, mert ha ezt megteszem, ez nekem halálom lesz, ha pedig nem teszem meg, nem menekülök meg kezeteiktől. De jobb nekem

pomário viri sui. Et vidébant eam senes quotidie ingrediētem, et deambulāntem: et exarsērunt in concupiscēntiam ejus: et everterunt sensum suum, et declinavērunt oculos suos, ut non vidērent caelum, neque recordarēntur judiciōrum justōrum. Factum est autem, cum observārent diem aptum, ingressa est aliquādo sicut heri et nudius-tertius, cum duābus solis puellis, voluitque lavāri in pomārio: aestus quippe erat, et non erat ibi quisquam, praeter duos senes absconditos, et contemplāntes eam. Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum et smīgmata, et ostia pomārii clāudite, ut laver. Cum autem egressae essent puellae, surrexērunt ad eam, et dixerunt: Ecce ostia pomārii clausa sunt, et nemo nos videt, et nos in concupiscēntia tui sumus: quam ob rem assentire nobis, et commiscere nobiscum. Quod si nolueris, dicemus contra te testimōnium, quod fuerit tecum juvenis, et ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingenuit Susanna, et ait: Angustiae sunt mihi undique: si enim hoc ēgero, mors mihi est: si autem non ēgero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Dōmini.

a ti kezetekbe esnem, a nélkül, hogy valamit elkövetnék, mint vétkezmem az Úr színe előtt. Erre Zsuzsanna hangosan kiáltozni kezdett, de a vének is kiáltozni kezdtek ellene, sőt az egyik oda-futott a gyümölcsöskert ajtajához és kinyitotta. Mikor aztán a ház szolgálai meghallották a kiáltozást a gyümölcsös kertben, a hátsó ajtón berohantak, hogy megnézzék, mi az? Miután a vének elmondották, igen elszégyelték magukat a szolgák, mert sohasem mondtak még ilyesmit Zsuzsannáról. Mikor aztán másnap a nép elment Jóákimhoz, a férjéhez, odament a két vén is, telve gonosz szándékkal Zsuzsanna ellen, hogy kivégeztessék őt, és mondták a nép előtt: Küldjetekek el Zsuzsannáért, Helkiás leányáért, Jóákim feleségéért. Erre rögtön érte küldtek, és ő eljött szüleivel, fiaival és egész rokonságával együtt. Sírtak tehát az övéi és mindnyájan, kik őt ismerték. Aztán felkelt a két vén a nép közepette és reá tette kezét az ő fejére. Erre ő sírva az égre tekintett, mert szíve bizalommal volt az Úr iránt; és mondták a vének: Mialatt mi egyedül sétáltunk a gyümölcsöskertben, ő bejött két szolgálóleánnyal és bezárta a gyümölcsöskert ajtajait, és elküldte magától a

Et exclamavit voce magna Susanna: exclamaverunt autem et senes adversus eam. Et cucurrit unus ad ostia pomarii, et aperuit. Cum ergo audissent clamorem famuli domus in pomario, irruerunt per posticum, ut viderent quidnam esset. Postquam autem senes locuti sunt, eruberunt servi vehementer: quia numquam dictus fuerat sermo hujusmodi de Susanna. Et facta est dies crastina. Cumque venisset populus ad Joakim virum ejus, venerunt et duo seniores pleni iniqua cogitatione adversus Susannam, ut interficerent eam. Et dixerunt coram populo: Mittere ad Susannam filiam Helciae, uxorem Joakim. Et statim miserunt. Et venit cum parentibus, et filiis, et universis cognatis suis. Flebant igitur sui, et omnes qui noverant eam. Consurgentes autem duo seniores in medio populi, posuerunt manus suas super caput ejus. Quae flens suspexit ad caelum: erat enim cor ejus fiduciam habens in Domino. Et dixerunt seniores: Cum deambularemus in pomario soli, ingressa est haec cum duabus puellis: et clausit ostia pomarii, et dimisit a se puellas. Venitque ad eam adolescens, qui erat absconditus, et concubuit cum ea. Porro nos, cum essemus in angulo, pomarii, videntes

szolgálókat. Ekkor odament hozzá egy ifjú, ki el volt rejtözve, és vele hált. Erre mi, kik a gyümölcsöskert szegletében voltunk, látva a gonoszságot, odarohanunk hozzájuk és láttuk, amint egymással háltak. Azt ugyan nem tudtuk elfogni, mert erősebb volt mint mi, és kinyitotta az ajtót és elfutott; de őt megfogtuk és meg is kérdeztük, ki volt az az ifjú, de nem akarta nekünk megmondani. Ennek a dolognak tanui vagyunk. Hitt nekik a sokaság, mint a nép véneinek és bíráinak, és halálra ítélték Zsuzsannát. Erre Zsuzsanna hangosan kiáltva így szólt: Örök Isten, ki látod, ami titokban történik, és tudsz mindent, mielőtt meg lenne, te tudod, hogy hamis tanúságot mondtak ellenem; és íme meg kell hálnom, noha semmit sem követtem el mindabból, amit ezek gonoszul reám fogtak. Szavát az Úr meghallgatta. Mikor ugyanis halálra vitték, fölkelte az Úr egy fiatalember szent lelkét, kinek neve Dániel volt. Ez hangosan így kiáltott: Én ment vagyok ennek a véretől. Feleje fordult erre az egész nép és így szólt: Mi az, amit mondasz? Erre ő megállott közöttük és mondotta: Izrael fiai, ti ilyen oktalannul, a nélkül, hogy vizsgálatot tartanátok és az igaz-

iniquitátem, cucúrrimus ad eos, et vídimus eos páriter commiscéri. Et illum quidem non quívimus comprehendere, quia fórtior nobis erat, et apértis óstiis exsilívit: hanc autem cum apprehendissémus, interrogávimus, quisnam esset adoléscens, et nóluit indicáre nobis: hujus rei testes sumus. Crédidit eis multitúdo quasi sénibus, et judicibus pópuli, et condemnáverunt eam ad mortem. Exclamávit autem voce magna Susánna, et dixit: Deus aetérne, qui absconditórum es cógnítor, qui nosti ómnia ántequam fiant, tu scis quóniam falsum testimónium tulérunt contra me: et ecce móríor, cum nihil hórúm fécerim, quae isti malitióse composuérunt advérsus me. Exaudívit autem Dóminus vocem ejus. Cumque ducerétur ad mortem, suscitávit Dóminus spíritum sanctum púeri junióris, cujus nomen Dániel. Et exclamávit voce magna: Mundus ego sum a sángine hujus. Et convérsus omnis pópulus ad eum, dixit: Quis est iste sermo, quem tu locútus es? Qui cum staret in médio eórum, ait: Sic fátui, fllii Israel, non judicántes, neque quod verum est cognoscéntes, condemnástis flliam Israel? Revertímini ad judícium, quia falsum testimónium locúti sunt advérsus eam. Revér-

ságot megállapítanátok, elítéletek Izraelnek egyik leányát? Térjete vissza az ítélet helyére, mert hamis tanúságot mondtak ellene! Erre a nép sietve visszatért, és a vének így szóltak neki: Jer, ülj közénk és oktass minket, mert neked az Isten megadta az aggkor dicsőségét. Dániel azonban mondotta nekik: Válasszátok el őket egymástól jó messzire, hadd ítéljek feletűk. Mikor aztán elválasztották őket egymástól, előhívta közülük az egyiket és mondotta neki: Te megátalkodott vén gonosztevő! Most jött el ama bűneid büntetése, melyeket a multban elkövettél, amikor igazságtalan ítéleteket hoztál, elnyomtad az ártatlanokat és szabadon eresztetted a bűnösöket, noha az Úr azt mondotta: Az ártatlant és az igazat meg ne öld! Nos tehát, ha láttad őt, mondd meg, milyen fa alatt láttad őket egymással beszélgetni? Ő azt felelte: Mézgafa alatt. Dániel pedig mondotta: Valóban önnön fejed ellen követted el a hazugságot, mert íme az Isten angyala az ő parancsára kettéhasít téged! Aztán félreállította őt, és előhozatta a másikat és mondotta neki: Te Kánaánnak és nem Júdának ivadéka! A szépség elvette eszedet és a vágy megrontotta szivedet. Így csele-

sus est ergo pópulus cum festinatióne. Et dixit ad eos Dániel: Separáte illos ab invicem procul, et dijudicábo eos. Cum ergo divísi essent alter ab áltero, vocávit unum de eis, et dixit ad eum: Inveteráte diérum malórum, nunc venérunt peccáta tua, quae operabáris prius: júdicans júdicia injústa, innocétes ópprimens, et dimíttens nóxios, dicénte Dómino: Innocétem et justum non interficies. Nunc ergo si vidísti eam, dic, sub qua árbore víderis eos colloquéntes sibi. Qui ait: Sub schino. Dixit autem Dániel: Recte mentítus est in caput tuum. Ecce enim Angelus Dei, accépta senténtia ab eo, scindet te médium. Et, amóto eo, jussit venire álium, et dixit ei: Semen Chánaan, et non Juda, spécies decépit te, et concupiscéntia subvértit cor tuum: sic faciebátis filiábus Israel, et illae tíméntes loquebántur vobis: sed filia Juda non sustínuit iniquitátem vestram. Nunc ergo dic mihi, sub qua árbore comprehénderis eos loquéntes sibi: Qui ait: Sub prino. Dixit autem ei Dániel: Recte mentítus es et tu in caput tuum: manet enim Angelus Dómini, gládium habens, ut secet te médium, et interficiat vos. Exclamávit itaque omnis coetus voce magna, et benedixerunt De-

kedettetek Izrael leányaival, és azok félve szóba álltak veletek; de Júda leánya nem engedett gonoszságtoknak. Nos tehát mondd meg nekem, milyen fa alatt kaptad őket rajta, hogy beszélgettek egymással? Ő felelte: Tölgyfa alatt. Dániel pedig mondotta neki: Valóban te is önnön fejedre hazudtál;

itt van kardjával az Úr angyala, hogy téged kettévágjon és megöljön titeket! Ekkor az egész gyülekezet nagy szóval felkiáltott, és áldották az Istent, ki megmenti a benne bízókat. Aztán reárontottak a két vénre (mert Dániel a saját szájukból reájuk bizonyította, hogy hamis tanúságot mondtak), és úgy cselekedtek velük, ahogy ők cselekedtek gonoszságukban felebarátjuk ellen, és megölték őket, és az ártatlan vér megszabadult azon a napon.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.)
Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól sem, mert te velem vagy, Uram. *Ÿ.* Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (8, 1-11.)

Az időben: Jézus az Olajfák hegyére méne; és korán reggel ismét megjelent a templomban, hol az egész nép hozzá gyülekezék és leülvén, tanítja vala őket. Hozzá vivének pedig az írástudók és farizeusok egy asszonyt, kit házasságtörésen értek s középre állítván, azt mondák neki: Mester! Ezt az asszonyt házasságtörésen kaptuk. Ámde Mózes a törvényben azt parancsolta,

um, qui salvat sperantes in se. Et consurrexerunt adversus duos seniores (convicerat enim eos Dániel ex ore suo falsum dixisse testimonium), feceruntque eis sicut male égerant adversus proximum: et interfecerunt eos, et salvátus est sanguis innocuus in die illa.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in medio umbrae mortis, non timébo mala: quóniam tu mecum es, Dómine. *Ÿ.* Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (8, 1-11.)

In illo témpore: Perréxit I Jesus in montem Olivéti: et dilúculo iterum venit in templum, et omnis pópulus venit ad eum, et sedens docébat eos. Addúcunt autem scribae et pharisaei mulierem in adultério deprehénsam: et statuérunt eam in médio, et dixerunt ei: Magister, haec mulier modo deprehénsa est in adultério. In lege autem Móyses mandávit nobis hujúsmodi lapí-

hogy az ilyet meg kell kövezni. Hát te mit mondasz? Ezt persze kísértésül mondák, hogy vádolhassák. Jézus pedig lehajolván, ujjával ír vala a földre. Midőn tovább faggatták őt, fölgyenesedvén, mondá nekik: Aki közületek bűn nélkül vagyon, az vesse rá először a követ. És újra lehajolván, ír vala a földre. Azok pedig, hallván ezt, egymás után elmenének, kezdve a vénektől, úgy hogy Jézus egyedül maradt a középen álló asszonnyal. Fölegyenesedvén tehát Jézus, mondá neki: Asszony! hol vannak, akik téged vádoltak? Senki sem ítélte el téged? Aki felelé: Senki, Uram! Jézus pedig mondá: Én sem ítéllek el téged. Menj el és többé ne vétkezzél.

Felajánlásra. (Zs. 118, 133.) Irányítsd lépteimet beszéded szerint, hogy semmiféle hamisság se uralkodjék rajtam, Uram.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy e felajánlott adomány gyarlóságunkat minden rossztól mindenkoron megtisztítsa és oltalmazza. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 8, 10-11.) Asszony, senki sem ítélte el téged? Senki, Uram! Én sem ítéllek el téged: Többé ne vétkezzél.

dáre. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicébat tentantes eum, ut possent accusare eum. Jesus autem inclinans se deorsum, digito scribébat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans, scribébat in terra. Audiéntes autem unus post unum exíbant, incipientes a senióribus: et remánsit solus Jesus, et múlier in médio stans. Erigens autem se Jesus, dixit ei: Múlier, ubi sunt, qui te accusábant? Nemo te condemnávit? Quae dixit: Nemo, Dómine. Dixit autem Jesus: Nec ego te condemnábo: Vade, et jam ámplius noli peccáre.

Offertorium. (Psalm. 118, 133.) Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: ut non dominétur mei ómnis injustítia, Dómine.

Secreta. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut hujus sacrificii munus oblatum, fragilitátem nostram ab omni malo purget semper, et múniat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Communio. (Joann. 8, 10 et 11.) Nemo te condemnávit, múlier? Nemo, Dómine. Nec ego te condemnábo: jam ámplius noli peccáre.

Áldozás utáni imádság.
Kérünk, mindenható Isten, hogy annak tagjai közé számíttassunk, akinek testével és vérével egyesülünk: Ki veied él.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság 206. l.)

Nagybőjti zárókönyörgés.

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Nyujtsd, Urunk, híveidnek mennyei segítő jobbot, hogy teljes szívékből keressenek, s amit méltó módon kérnek, elnyerni is méltók legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut inter ejus membra numeremur, cujus corpori communicamus, et sanguini: Qui tecum.

ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Praetende, Dómine, fidelibus tuis dexteram caeléstis auxilií: ut te toto corde perquirant; et quae digne postulant, cónsequi mereántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, Qui tecum.

Nagybőjt 4. vasárnapja.

(Stációs-templom: a Jeruzsálemi Szent Kereszt-bazilika.)

A mai szentmise szövegét is csak úgy érthetjük meg igazán, ha ismerjük a történetét. A stációs-templom egyrészt Jeruzsálemet, az Úr szenvedéseinek helyét juttatta a hívők eszébe, másrészt figyelmeztette őket a mennyei Jeruzsálemre. A mai imádságok és énekek erre az utóbbira vonatkoznak, mert a katechumeneknek, a mennyei Jeruzsálem új polgárainak örül az Egyház. Ezért a mai mise kezdőszava: «Laetare», Örvendj! — Mint Adventben is a középső vasárnap örvendetes jellegű, a nagybőjt középső vasárnapján is örömről szól fel az Egyház. Ma a nagybőjt ellenére teljes erejével szólhat az orgona, a papnak szabad rózsaszinben miséznie, a diákonus és szubdiákonus dalmatikát, illetve tunicellát ölthet magára. Jó anyánk, az Egyház, ezzel először a katechumenek, Krisztus teste új tagjai felett érzett örömet fejezi ki. De azután másodszer a nagybőjt fegyelmének elviselésében is segíteni akar. Íme, közeledik Húsvét és a nagybőjt nagyobb felén már átjutottunk. Könnyebb lesz a többi, ha örülni tudunk. És az öröm egyik forrása számunkra az a tudat, hogy az újszövetség részesei vagyunk, melynek az ószövetséget felülmúló fenségére mutat rá a szentleckében Szent Pál. A lelki öröm egy másik forrására a mai evangélium mutat. Az egész liturgián át érezhetjük még ma is a katechumenek, a vezeklők és a hívők alig fékezhető örömet, mert közeledik a keresztség, a szolgaságtól és a bűntől való szabadulás, az új élet, melyet az élet kenyere növel. Legyünk gondosságáért hálásak és ha a liturgiában így iparkodik lelkünket nevelni, mi is iparkodjunk legalább mentől jobban megérteni és lelki életünket az Egyház vezetése szerint alakítani.

Bevonulásra. (Iz. 66, 10-11.)

Örvendj, Jeruzsálem! Jöjjetek össze mindenyan, kik őt szeretitek. Örüljetek vele örömmel, kik rajta bánkódtok: ujjongjatok és vigasztalások forrásából töltekezzetek. (Zs. 121, 1.) Örveztem, mikor azt mondták nekem: az Úr házába megyünk. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akiket tetteink miatt méltán ér a büntetés, vigasztaló kegyelmed által enyhülést nyerjünk. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhöz írt leveléből. (4, 22-31.)

Testvérek: Irva vagyon: Ábrahámnak két fia volt, egy a szolgától, és egy a szabad asszonytól. De az, aki a szolgától volt, test szerint született; aki pedig a szabad asszonytól, ígéret folytán. Ezek példázat-képen mondattak, mert ezek a két szövetség: és pedig az egyik Sina hegyéről való, mely szolgálásra szült, ez Ágár; a Sina ugyanis hegy Arábiában, mely megfelel a mostani Jeruzsálemnek, és szolgál fialval együtt; az a magasságbeli Jeruzsálem pedig szabad, mely a mi anyánk. Mert Irva vagyon: Örvendj, te magtalan, ki

Introitus. (Isai. 66, 10 et 11.)

Laetare, Jerúsalem: et convéntum fácite, omnes qui diligitis eam: gaudete cum laetitia, qui in tristitia fuistis: ut exsultétis, et satlémni ab ubéribus consolatiónis vestrae. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini ibimus. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui ex mérito nostrae actiúnis affligimur, tuae grátiae consolatióne respirémus. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Léctio Epistolae beáti Paul Apóstoli ad Gálatas. (4, 22-31.)

Fratres: Scriptum est: Quoniam Abraham duos filios hábuit: unum de ancilla, et unum de libera. Sed qui de ancilla, secúndum carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testaménta. Unum quidem in monte Sina, in servitútem génerans: quae est Agar: Sina enim mons est in Arábia, qui conjúctus est ei, quae nunc est Jerúsalem, et servit cum fillis suis. Illa autem, quae sursum est Jerúsalem, libera est, quae est mater nostra. Scriptum est enim: Laetare, stérilis, quae

nem szülsz; ujjongj és kiált, ki nem vajúdol, mert több a fia az elhagyottnak, mint annak, akinek férje van. Mi pedig, testvérek, miként Izsák, az ígéret fiai vagyunk. De valamint akkor az, aki test szerint született, üldözte a lélek szerint valót, úgy van most is. De mit mond az Írás? Űzd el a szolgát és fiát, mert a szolgáló fia nem fog örökölni a szabad asszony fiával. Tehát, testvérek, nem a szolgálónak vagyunk fiai, hanem a szabad asszonynak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.

Átvonulásra. (Zsolt. 121, 1 és 7.) Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: Az Úr házába megyünk. *Ű.* Békesség legyen várásban és bőségtornyaidban.

Bőjti ének. (Zs. 124, 1-2.) Aki az Úrban bíz, olyan, mint a Sion-hegye; meg nem inog sohasem, ki ott lakik Jeruzsálemben. *Ű.* Hegyek vannak körülötte s népét az Úr veszi körül most és mindörökké.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (6, 1-15.)

Az időben: Jézus a galileai, vagyis tiberiási tengeren túlra méne. És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselek-

non paris: erúmpe, et clama, quae non párturis: quia multi filii desértae, magis quam ejus, quae habet virum. Nos autem, fratres, secundum Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum: ita et nunc. Sed quid dicit Scriptúra? Ejice ancillam et filium ejus: non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae. Itaque, fratres, non sumus ancillae filii, sed liberae: qua libertate Christus nos liberávit.

Graduale. (Psalm. 121, 1 et 7.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini ibimus. *Ű.* Fiat pax in virtúte tua: et abundantia in túrribus tuis.

Tractus. (Psalm. 124, 1-2.) Qui confidunt in Dómino, sicut mons Sion: non commovébitur in aetérnum, qui hábitat in Jerúsalem. *Ű.* Montes in circúitu ejus: et Dóminus in circúitu pópuli sui, ex hoc nunc et usque in saeculum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Joánnem. (6, 1-15.)

In illo tempore: Abiit Jesus I trans mare Galilaeae, quod est Tiberiádis: et sequebatur eum multitúdo magna, quia vidébant signa, quae faciébat super his, qui infir-

szik vala. Fölméne tehát Jézus a hegyre, és leüle ottan tanítványaival. Közeli vala pedig a húsvét, a zsidók ünnepe. Fölemelvén tehát szeméit Jézus, és látván, hogy nagy sokaság gyűl hozzája, mondá Fülöpnek: Honnét veszünk kenyeret, hogy ezek egyenek? Ezt pedig azért mondá, hogy őt próbára tegye; mert ő maga tudta, mit akart cselekedni. Felelé neki Fülöp: Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson. Mondá neki egyik tanítványa közül, András, Simon Péternek testvére: Van itt egyfiú, kinek öt árpakenyere van és két hala; de mi ez ennyinek? Jézus erre mondá: Telepítsétek le az embereket. Ama helyen pedig sok fű vala. Letelepédének tehát a férfiak, számszerint mintegy ötezren. Jézus pedig vevé a kenyeret és hálaadván, elosztá a letelepülteknek; hasonlóképpen a halakból is adott, amennyit akartak. Miután jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek föl a megmaradt hulladékokat, hogy el ne vesszenek. Összeszedték tehát, és tizenkét kosarat töltének meg az öt árpakenyér hulladékaiból, melyek megmaradtak az étkezés után. Az emberek pedig látván a jelt, melyet Jézus cselekedett, mondák, hogy ez bi-

mabántur. Súblit ergo, in montem Jesus: et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pascha, dies festus Judaeorum. Cum sublevasset ergo oculos Jesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri: Est puer unus hic, qui habet, quinque panes hordeaceos, et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Jesus: Facite homines discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discubuérunt ergo viri, numero quasi quinque millia. Accipit ergo Jesus panes, et cum gratias egisset, distribuit discumbéntibus: similiter et ex piscibus quantum volébant. Ut autem impléti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quae superavérunt fragmenta, ne péreant. Collegerunt ergo, et implevérunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quae superfuérunt his, qui manducáverant. Illi ergo homines cum vidissent quod Jesus

zonnal az a próféta, ki e világra jövendő. Azért észrevevén Jézus, hogy készülnek jönni és megragadni őt, hogy királlyá tegyék, ismét a hegyre meneküle maga egyedül.

Felajánlásra. (Zsolt. 134, 3 és 6.) Dicsérjétek az Urat, mert jó: zengedeztetek nevének, mert kedvességgel van tele: amit akar, mindent megtehet égen és földön.

Csendes imádság. A jelenlevő ajándékokra kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy mind áldozatos lelkünk, mind üdvösségünk gyarapítására váljanak. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. 1.)

Prefáció a nagybőjti, 562. 1.

Áldozásra. (Zs. 121, 3-4.) Jeruzsálem városnak épült, pompásan egybeillenek részei: oda járnak fel a törzsek, az Úr törzsei, Uram, nevednek hálát adni.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, irgalmas Isten, hogy szent misztériumodat, mellyel szünet nélkül gazdagítasz minket, őszinte hódolattal végezzük és mindig hívő lélekkel vegyük. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. 1.)

fécerat signum, dicébant: Quia hic est vere Prophéta, qui ventúrus est in mundum. Jesus ergo cum cognovisset, quia ventúri essent ut ráperent eum, et fácerent eum regem fugit iterum in montem ipse solus.

Offertorium. (Ps. 134, 3 et 6.) Laudáte Dóminum, quia benignus est: psállite nómini ejus, quóniam suávis est: ómnia quaecúmque voluit, fecit in caelo, et in terra.

Secreta. Sacrificiis praeséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 121, 3-4.) Jerúsalem, quae aedificátur ut civitas, cujus participatio ejus in idípsum: il luc enim ascendérunt tribus, tribus Dómini, ad confiténdum nómini tuo, Dómine.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, miséricors Deus: ut sancta tua, quibus incessánter explémur, sinceris tractémus obséquiiis, et fidéli semper mente sumámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Hétfő, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a négy Megkoronázott Szent temploma.)

Ismét két asszony lép elénk e szentmisében és a jó anyában a mi Egyházunkat kell látnunk. Az evangélium pedig a közelgő Húsvétra figyelmeztet, hogy alakítsuk lelkünket Isten templomává, kiűzve minden rosszat belőle. Jézus rámutat szenvedésére is és az énekekben is az ő panaszszava csendül ki. Együttérző részvétellel tartsunk ki keresztünk mellett.

Bevonulásra. (Zs. 53, 3-4.)

Isten, szabadíts meg engem nevedben, hatalmaddal szolgáltatass igazságot nekem. Isten! hallgasd meg imádságomat: fogadd füledbe szájam beszédeit. (Zs. 53, 5.) Mert idegenek keltek föl ellenem: életemre erőszakosak törtek. V. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent böjt által, amelyet áldozatra készen évente megismétlünk, testileg és lelkileg neked tessünk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke a Királyok könyvéből. III. (3, 16-28.)

Ama napokban: Két parázna asszony jöve Salamon királyhoz. Eléje állának s egyikük ezt mondá: Kérek, uram, én és ez az asszony egy házban laktunk s én ott szültem nála, a hálószobában. Harmadnapra szülésem után ő is szült; mi együtt voltunk s kettőnkön kívül senki más sem volt velünk a házban. Egy éjjel azonban

Introitus. (Ps. 53, 3-4.)

Deus, in nómine tuo salvum me fac, et in virtúte tua líbera me: Deus, exáudi oratiómem meam: áuribus pércipe verba oris mei. (Ps. ibid., 5.) Quóniam aliéni insurrexérunt in me: et fortes quaesiérunt ánimam meam. V. Glória Patri.

Oráció. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut observatiónes sacras ánua devotióne recoléntes, et córpore tibi placeámus, et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio libri Regum.

(3 Reg. 3, 16-28.)

In diébus illis: Venérunt duae mulieres meretrices ad regem Salomómem, stereruntque coram eo, quarum una ait: Obsecro, mi dómíne: ego et múlier haec habitabámus in domo una, et péperi apud eam in cubículo. Tértia autem die postquam ego péperi, péperit et haec: et erámus simul, nullusque álius nobiscum in

meghalt ennek az asszony-
nak a fia, mert álmában
agyonyyomta. Erre ő felkelt
az éjféli csendjében, elvette
mellőlem fiamat, mikor én,
szolgálód, aludtam s a maga
keblére helyezte, az ő fiát
pedig, ki meghalt, az én keble-
mre tette. Mikor aztán
hajnalban felkeltem, hogy
tejet adjak fiamnak, íme,
halott volt. Mikor azonban
fényes nappal jobban szem-
ügyre vettem, rájöttem,
hogy nem az én szülöttem.
Felelé erre a másik asszony:
Nem úgy van, ahogy mon-
dod, hanem a te fiad halt
meg s az enyém él. Amaz vi-
szont mondá: Hazudol, mert
az én fiam él s a te fiad halt
meg. Ilyenképpen veszeked-
tek a király előtt. Mondá ek-
kor a király: Ez azt mondja:
az én fiam él s a te fiad
halt meg, az viszont azt
mondja: nem, hanem a te
fiad halt meg s az enyém él.
Mondá tehát a király: Hoz-
zatok elem egy kardot. Mi-
kor aztán odavitték a kar-
dot a király elé, ő így szóla:
Vágjátok kétfelé az élő
gyermeket s adjátok felét
az egyiknek s felét a má-
siknak. Mondá erre az az
asszony, akié az élő fiú
volt (megindult ugyanis
szíve a fián): Kérlek,
uram, adjátok inkább neki
az élő gyermeket, de ne
öljétek meg. Amaz azonban
mondá: Se az enyém, se a
tied ne legyen: el kell csak

domo, excéptis nobis duá-
bus. Mórtaus est autem fil-
lius mulieris hujus nocte:
dórmiens quippe opprésit
eum. Et consürgens intem-
péstae noctis siléntio, tulit
fillum meum de látere meo
ancillae tuae dormiéntis, et
collocávit in sinu suo: suum
autem filium, qui erat mór-
tuus, pósuit in sinu meo.
Cumque surrexissem mane,
ut darem lac filio meo, ap-
páruit mórtaus: quem dili-
géntius íntuens clara luce,
deprehéndi non esse meum,
quem genúeram. Respondít-
que áltera múlier: Non est
íta ut dicis, sed filius tuus
mórtaus est, meus autem
vivit. E contráριο illa dicé-
bat: Mentíris: filius quippe
meus vivit, et filius tuus
mórtaus est. Atque in hunc
modum contendébant co-
ram rege. Tunc rex ait: Haec
dicit: Filius meus vivit, et
filius tuus mórtaus est. Et
ista respóndit: Non, sed fi-
lius tuus mórtaus est, meus
autem vivit. Dixit ergo rex:
Afférte mihi gládium. Cum-
que attullissent gládium co-
ram rege: Divídite, inquit,
infántem vivum in duas par-
tes, et date dimídiam par-
tem uni, et dimídiam par-
tem álteri. Dixit autem mú-
lier, cujus filius erat vivus,
ad régem (commóta sunt
quippe víscera ejus super
filio suo): Obsecro, dómine,
date illi infántem vivum, et
nolite interficere eum. E con-

felelni. Felelé erre a király és mondá: Adjátok oda annak az élő gyermeket s ne öljétek meg, mert az az anyja. Meghallá erre egész Izrael az ítéletet, melyet a király hozott, s megfélemlék a királytól, mert látta, hogy az Isten bölcsesége vezet az ítékezésben.

Átvonulásra. (Zs. 30, 3.) Légy oltalmazó Istenem és menedékhelyem: hogy megszabadíts engem. *Ÿ*. (Zs. 70, 1.) Istenem, tebenned remélek; Uram! soha meg ne szégyenüljek.

Bőjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (2, 13-25.)

Az időben: Közel vala a zsidók húsvétja és fölméne Jézus Jeruzsálembe. És a templomban tulok-, juh- és galambkereskedőket találá s letelepedett pénzváltókat. Akkor ostort fonván kötelekből, mindnyájukat kihajtá a templomból a juhokkal és tulkokkal együtt és a nyereszkezők pénzét szétszórá és asztalaikat fölforgatá. És a galambárosoknak mondá: Vigyétek el inéket ezeket, ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká. Akkor megemlékezének tanítványai, hogy írva vagyon: A házadért való buzgóság megemészt engem. Megszólták azért a zsidók

trário illa dicébat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividátur. Respondit rex, et ait: Date huic infántem vivum, et non occidátur: haec est enim mater ejus. Audívit itaque omnis Israel judícium, quod judicásset rex, et timuérunt regem, vidéntes sapiéntiam Dei esse in eo ad faciéndum judícium.

Graduale. (Psalm. 30, 3.) Esto mihi in Deum protectórum, et in locum refúgii, ut salvum me fácias. *Ÿ*. (Ps. 70, 1.) Deus, in te sperávi: Dómine, non confúndar in aetérnum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (2, 13-25.)

In illo témpore: Prope erat Pascha Judaeórum, et ascéndit Jesus Jerosólymam: et invénit in templo vendéntes boves, et oves, et colúmbas, et nummulários sedéntes. Et cum fecisset quasi flagéllum de funículis, omnes ejécit de templo, oves quoque, et boves, et nummuláriorum effúdit aes, et mensas subvértit. Et his, qui colúmbas vendébant, dixit: Auférte ista hinc, et nolíte fácere domum Patris mei, domum negotiatiónis. Recordáti sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tuae comédit me. Respondérunt ergo Judaei, et dixerunt ei: Quod

és mondák neki: Micsoda jelt mutatsz nekünk, hogy ezeket cselekszed? Felelvén Jézus, mondá nekik: Bontsátok el e templomot és harmadnapra fölállítom azt. Mondák erre a zsidók: Negyvenhat esztendeig épült ez a templom és te három nap alatt fognád azt fölállítani? Ő pedig ezt a maga testének templomáról mondotta. Mikor tehát föltámadott halottaiból, visszaemlékezének tanítványai, hogy ezt mondotta vala; és hívének az Írásnak és a beszédnek, melyet Jézus mondott. Mikor pedig Jeruzsálemben vala a húsvéti ünnepen, sokan hívének az ő nevében, látván csodajeleit, melyeket cselekszik vala. De Jézus nem bírta magát rájuk, mert ismerte mindnyájukat és mert nem szorult rá, hogy valaki bizonyágot tegyen az ember felől; mert ő tudta, mi van az emberben.

Felajánlásra. (Zs. 99, 1-2.)

Ujjongjatok országok Istennek mind, szolgáljatok az Urat örvendezve: járuljatok eléje örvendezve: mert az Úr az Isten.

Csendes imádság. Az áldozat, melyet, Urunk, neked bemutatunk, mindenkor éltesen és erősítsen minket. A mi Urunk.

signum ostēdis nobis, quia haec facis? Respondit Jesus, et dixit eis: Sólvite templum hoc, et in tribus diēbus excitābo illud. Dixērunt ergo Judaei: Quadraginta et sex annis aedificātum est templum hoc, et tu in tribus diēbus excitābis illud? Ille autem dicēbat de templo cōrporis sui. Cum ergo resurrexisset a mōrtuis, recordāti sunt discipuli ejus, quia hoc dicēbat, et crediderunt Scriptūrae, et sermōni, quem dixit Jesus. Cum autem esset Jerosōlymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nōmine ejus, vidētes signa ejus, quae faciēbat. Ipse autem Jesus non credēbat semetīpsū eis, eo quod ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat, ut quis testimōnium perhiberet de hōmine: ipse enim sciēbat, quid esset in hōmine.

Offertorium. (Ps. 99, 1-2.)

Jubilāte Deo omnis terra, servite Dōmino in laetitia: intrāte in conspēctū ejus in exsultatiōne: quia Dōminus ipse est Deus.

Secreta. Oblātum tibi, Dōmine, sacrificium vivificet nos, semper, et mūniat. Per Dōminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Aldozásra. (Zs. 18, 13-14.) Tisztíts meg Uram, titkos bűneimtől: és mentsd meg az idegenektől szolgádat.

Aldozás utáni imádság. Szent titkaidnak vétele, Urunk, növelje bennünk, kérünk, az örök megváltás kegyelmét. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Communio. (Ps. 18, 13 et 14.) Ab occúltis meis munda me, Dómine: et ab aliénis parce servo tuo.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, salutáribus sacraméntis: ad redemptiónis aetérnae, quaesumus, proficiámus augméntum. Per Dóminum.

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen és akiknek az imádságra bátorságot adsz, nyujtsd oltalmazó segítségdet. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Deprecatióem nostram, quaesumus, Dómine, benignus exáudi: et quibus supplicánda praestas afféctum, tribue defensiónis auxíllium. Per Dóminum.

Kedd, nagybőjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Lőrinc-templom in Damaso.)

A szenvedés gondolata egyre erősödik a liturgiában, bár az evangélium azt mondja, hogy az Úr órája még nem jött el. De, mint Mózes a szentleckében, már most könyörög népéért, melyért életét is odaadja majd.

Bevonulásra. (Zs. 54., 2-3.)

Mallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esedezésemet; figyelj rám és hallgasd meg engem. (Zs. 54, 3-4.) Elcsüggedtem küzdelmemben, meggyötört az ellenség kiáltozása, a bűnösök szorongatása. *V.* Dicsőség.

Introitus. (Psalm. 54, 2-3.)

Exáudi, Deus, oratióem meam, et ne despéxeris deprecatióem meam: inténde in me, et exáudi me. (Ps. ibid., 3-4.) Contristátus sum in exercitatióne mea: et conturbátus sum a voce inimici, et a tribulatióne peccatóris. *V.* Glória Patri.

Könyörgés. A szent böjt megtartása, kérünk, Urunk, szerezzé meg nekünk mind az erényes életben való gyarapodást, mind a te könyörületed állandó segítségét. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (32, 7-14.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: Eredj, menj le a hegyről: vétkezett néped, melyet kihoztál Egyiptom földéről. Hamar letértek arról az útról, melyet mutattál nekik: öntött borjút csináltak maguknak, imádták, áldozatokat mutattak be néki s azt mondták: Ezek a te isteneid, Izrael, kik kihoztak téged Egyiptom földéről. Mondá továbbá az Úr Mózesnek: Látom immár, hogy keménynyakú e nép, hagyj, hadd gerjedjen fel ellenük haragom, hogy eltöröljem őket s téged tegyelek nagy nemzetté. Kérlelte erre Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen, melyet kihoztál Egyiptom földéről, nagy erővel és hatalmas kézzel? Kérlek, ne mondhassák az egyiptomiak: Álnokul vitte ki őket, hogy megölje őket a hegyekben s eltörölje őket a földről. Szűnjék meg haragod s légy kegyelmes néped gonoszságával szemben. Em-

Orátio. Sacrae nobis, quaesumus, Dómine, observationis jejúnia: et pia conversationis augméntum, et tuae propitiatiónis cóntinuum praestent auxílium. Per Dóminum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio libri Exodi.

(32, 7-14.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Descénde de monte: peccávit pópulus tuus, quem eduxísti de terra Aegypti. Recessérunt cito de via, quam ostendísti eis: fecerúntque sibi vítulum conflátilem, et adoravérunt, atque immolántes ei hóstias, dixerunt: Isti sunt díi tui Israel, qui te eduxérunt de terra Aegypti. Rursúmque ait Dóminus ad Móysen: Cerno quod pópulus iste durae cervícis sit: dímítte me, ut irascátur furor meus contra eos, et déleam eos, faciámque te in gentem magnam. Móyses autem orábat Dóminum Deum suum, dicens: Cur, Dómine, iráscitur furor tuus contra pópulum tuum, quem eduxísti de terra Aegypti, in fortitúdine magna, et in manu robústa? Ne quaeso dicant Aegyptii: Cállide edúxit eos, ut interfíceret in móntibus, et deléret e terra: quiéscat ira tua, et esto placábilis super nequítia pópuli tui. Recordáre Abraham, Isaac,

lékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Izraelről, a te szolgálóidról, kiknek megesküdtél tenmagadra, mondván: Megsokasítom ivadékokat, mint az ég csillagait s ezt az egész földet, amelyről szólottam, ivadékoknak adom és bírni fogjátok örökké. Megengesztelődék erre az Úr és nem tevé meg azt a rosszat, melyet népe ellen mondott.

Átvonulásra. (Zs. 43, 26, 2.) Kelj föl, Uram, nyujts segítséget és tennevedért ments meg minket. *✚* Isten! tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszéltek el nekünk, mit műveltél napjaikban, a hajdankor napjaiban.

✚ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (7, 14-31.)

Az időben: Midőn már az ünnep közepe volt, föl-méne Jézus a templomba és tanít vala. És csodálkoznak a zsidók, mondván, miképpen tudja ez az Írásokat, holott nem tanulta? Felelé nekik Jézus és mondá: Az én tanításom nem enyém, hanem azé, ki engem küldött. Aki kész az ő akaratát cselekedni, megismeri a tanításról, vajjon Istentől van-e az, vagy én magamtól szólok-e? Aki önmagától beszél, az a maga dicsőségét keresi. Aki pedig küldőjének dicsőségét keresi, az igaz és

et Israel servórum tuórum, quibus jurásti per temetípsum, dicens: Multiplicábo semen vestrum sicut stellas caeli: et univérsam terram hanc, de qua locútus sum, dabo sémini vestro, et possidébitis eam semper. Placatusque est Dóminus, ne fáceret malum, quod locútus fúerat advérsus pópulum suum.

Graduale. (Ps. 43, 26 et 2.) Exsúrge, Dómine, fer opem nobis: et líbera nos propter nomen tuum. *✚* Deus, áuribus nostris audívimus: et patres nostri annuntiavérunt nobis opus, quod operátus es in diébus eórum, et in diébus antíquis.

✚ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (7, 14-31.)

In illo témpore: Jam die festo mediánte, ascéndit Jesus in templum, et docébat. Et mirábuntur Judaei, dicéntes: Quómodo hic líteras scit, cum non didícérit? Respóndit eis Jesus, et dixit: Mea doctrína non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis volúerit voluntátem ejus fácere, cognóscet de doctrína, utrum ex Deo sit, an ego a méipso loquar. Qui a semetípso lóquitur, glóriam própriam quaerit. Qui autem quaerit glóriam ejus, qui misit eum, hic verax est, et in justítia in illo non est.

hamisság nincs benne. Nem adta-e Mózes nektek a törvényt? és senki közületek nem cselekszi a törvényt? Miért akartok megölni? Felelé a sereg és mondá: Ördögöd vagyoni! Ki akar téged megölni? Feelvén Jézus, mondá nekik: Egyetlen tetet cselekedtem és mindnyájan botránkoztok felettem. Mózes adta nektek a körülmetélést (ámbár nem Mózes-től való, hanem az atyáktól), és szombaton körülmetéletek az embert. Ha a körülmetélést fölveszi az ember szombaton, hogy Mózes törvénye meg ne szegessék: miért agyarkodtok rám, hogy az egész embert meggyógyítottam szombaton. Ne ítéljete látszat után, hanem igaz ítéllettel ítéljete. Mondák tehát némelyek a jeruzsálemiek közül: Nemde ez az, kit halálra keresnek? És íme nyilvánosan beszél és semmit sem mondanak neki. Csak tán nem ismerték meg valóban a főemberek, hogy ez a Krisztus? Ámde erről tudjuk, hogy honnét való, a Krisztust pedig, mikor eljön, senki sem tudja, honnét van. Jézus tehát kiállta a templomban, tanítván és mondván: Engem magamat is ismertek, azt is tudjátok, honnan való vagyok; és én nem magamtól jöttem, hanem az igaz az, ki engem küldött, akit ti nem ismertek. Én ismerem őt, mert tőle vagyok

Nonne Móyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem? quid me quaeritis interficere? Respondit turba, et dixit: Daemónium habes: quis te quaerit interficere? Respondit Jesus, et dixit eis: Unum opus feci, et omnes mirámini. Propterea Móyses dedit vobis circumcisiónem (non quia ex Móyse est, sed ex pátribus): et in sábbato circumcíditis hóminem. Si circumcisiónem áccipit homo in sábbato, ut non solvátur lex Móysi: mihi indignámini, quia totum hóminem sanum feci in sábbato? Nolíte iudicáre secúndum fáciem, sed justum iudícium iudicáre. Dicébant ergo quidam ex Jerosólymis: Nonne hic est, quem quaerunt interficere? Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognóverunt príncipes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus, unde sit: Christus autem, cum vénerit, nemo scit, unde sit. Clamábat ergo Jesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim, scitis, et a méipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me misit. Quaerébant ergo eum apprehéndere: et nemo misit in illum manus, quia nondum vénerat hora ejus. De turba autem multi credidérunt in eum.

és ő küldött engem. Szerették volna tehát őt megfogni, de senki sem vetette rá kezét, mert még nem jött el az ő órája. A seregből pedig sokan hívének benne.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 2-4.) Várva vártam az Urat s ő figyelmét felém fordította: meghallgatta könyörgésemet: és szájamba új éneket adott, Istenünket dicsérő szózatot.

Csendes imádság. Ez adomány, Urunk, kérünk, tisztítson meg minket bűneinktől és az áldozat bemutatására szentelje meg szolgálid lelkét és testét. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 39, 2, 3 et 4.) Exspéctans exspectávi Dóminum, et respéxit me: et exaudivit deprecationem meam: et immisit in os meum cánticum novum, hymnum Deo nostro.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delicta: et ad sacrificium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 19, 6.) Hadd örvendjünk győzelmednek, hadd diadalmaszkodjunk Istenünk nevében.

Áldozás utáni imádság. E szentség vétele, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és vezessen el a mennyei birodalomba. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 19, 6.) Laetábimur in salutári tuo: et in nómine Dómini Dei nostri magnificábimur.

Postcommunio. Hujus nos, Dómine, percéptio sacraménti mundet a crsmine: et ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Irgalmazz, Urunk, népednek és engedj kegyesen, hogy a folytonos megpróbáltatásokból megmenekülhessünk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Miserére, Dómine, pópulo tuo: et contínuis tribulatióribus laborántem, propítius respiráre concéde. Per Dóminum nostrum.

Szerda, nagybőjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Pál-bazilika.)

Eljött a hittanulók nagy napja : a legnagyobb és legünnepélyesebb vizsgálat (scrutinium) napja. Ünnepestes exorcismus után megkapta a hittanuló a «megvilágosított» nevet. Azután megjelölték őket a kereszt jelével, megízlelték ajkukkal «a bölcsesség sóját»; majd nyugatnak fordulva, ellene mondtak az ördögnek és minden pompájának, hogy azután keletre fordulva felesküdjenek Krisztusnak, az igazi Világosságnak, akitől kapja mindenki a megvilágosítást. Később következett a «fülek megnyitása»; a pap megérintette a hittanulók fülét hamuból készült sárral és Krisztus szavát ismételte : «Effeta !», azaz «Nyilj meg !» Most megismertették velük az evangéliumot : az oltár sarkán felolvasták mind a négy evangélium kezdetét. — A mai szentmise is ezekre utal, mert az ősi szöveg maradt ránk, amit a kettős szentlecke is bizonyított. Az evangélium is beszél a vakon született «megvilágosítósáról» és «megnyitósáról». Benne látták a hittanulók megtestesítőjét és mindnyájan boldogan várták a lemosást a keresztkút vizében. — Ha a liturgia szellemében a nagybőjtöt felhasználjuk a keresztségi fogadás évenkénti megújítására való előkészületül, akkor számunkra is élmény a mai mise. — A vakon született térdrehullva vallotta meg : Hiszek. A hittanulókkal is ekkor ismertették meg először a Hiszekegyet, majd a hit után az imádságot, a Miatyánkot. Ezeket most meg kellett tanulniok. Így folytatódott a mise. A gazdag tartalmú mise átélését segíti elő még a stációs-templom ismerete is. A népek apostolának, a keresztlelendők lelkiatyjának, Szent Pálnak a bazilikájában gyűltek egybe, mert ő is vakságból megtérve nyerte el a kegyelem világosságát.

Bevonulásra. (Ez. 36, 23-26.)

Mikor majd közöttetek megszentelésre talállok, összegyűjtelek titeket az egész földről: és tiszta vizet öntök rátok és minden szennyetektől megtisztítlak titeket: és új lelket adok nektek. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. *Ÿ*. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ezech. 36, 23-26.)

Eum sanctificátus fúero in vobis, congregábo vos de univérsis terris: et effúdam super vos aquam mundam, et mundabímini ab ómnibus inquinaméntis vestris: et dabo vobis spíritum novum. (Ps. 33, 2.) Benedícám Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. *Ÿ*. Glória Patri.

(A két vonal közti rész a régi mise maradványa.)

(A pap a Kyrrie után mondja :)

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. R. Álljatok fel.

Isten, ki a bűjtölésért az igazaknak megérdemelt jutalmat, a bűnösöknek pedig bocsánatot adsz, irgalmazz nekünk, akik alázatosan hozzád könyörögünk és engeddd, hogy vétkeink beismérése a bűneink bocsánatát megnyerje. A mi Urunk.

Szentlecke Ezekiel prófétától. (36, 23-28.)

Igy szól az Úr Isten: Szentté teszem nagy nevemet, melyet meggyalázás ért a nemzetek között, melyet meggyaláztak közöttük, hogy megtudják a nemzetek, hogy én vagyok az Úr, amikor majd megmutatom szentségemet köztetek az ő szemük láttára. Mert kiviszlek titeket a nemzetek közül és összegyűjtelek minden országból, és elvezetlek a saját országotokba. És tiszta vizet hintek reátok, és megtisztultok minden szennyetektől, és minden bálványotoktól megtisztítlak titeket. És új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek; elveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. És az én lelkemet adom majd belétek, és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint járjatok, és törvényeimet megtartsátok és megselekedjétek. És azon a

Orémus. Flectámus genua. R. Leváte.

Deus qui et justis praeemia meritórum et peccatóribus per jejúnium véniam praebes: miserére supplícibus tuis; ut reátus nostri conféssio, indulgéntiam váleat percipere delictórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Léctio Ezechiélis Prophéetae. (36, 23-28.)

Haec dicit Dóminus Deus: Sanctificábo nomen meum magnum, quod pollútum est inter gentes, quod polluístis in médio eárum: ut sciant gentes, quia ego Dóminus, cum sanctificátus fuero in vobis coram eis. Tollam quippe vos de gentibus, et congregábo vos de univérsis terris, et addúcam vos in terram vestram. Et effúdam super vos aquam mundam, et mundabimini ab ómnibus inquinaméntis vestris, et ab univérsis idólis vestris mundábo vos. Et dabo vobis cor novum, et spíritum novum ponam in médio vestri: et áuferam cor lapídeum de carne vestra, et dabo vobis cor cárneum. Et spíritum meum ponam in médio vestri: et fáciam ut in praecéptis meis ambulétis, et júdicia mea custodiátis et operémíni. Et habitábíbis in terra, quam dedi pátribus vestris:

földön laktok majd, melyet atyáitoknak adtam, és ti az én népemmé lesztek, én pedig a ti Istenetekké lesztek, mondja a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek fiaim! hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére. *V.* Járuljatok hozzá és felvidultok és nem szégyenül meg arcotok.

et éritis mihi in pópulum, et ego ero vobis in Deum; dicit Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, filii, audíte me: timórem Dómini docébo vos *V.* Accédite ad eum, et illuminámini: et fácies vestrae non confundéntur.

(Itt mondja a pap: Dóminus vobiscum, és ettől kezdve rendszeren folyik tovább a mise.)

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akiket a fogadott böjtök megtisztítanak, azokat a szent áldozatkészség meg is örvendeztesse, hogy a földiekhez való ragaszkodást megfékezve, könnyebben elnyerjük a mennyieiket. A mi Urunk.

Órátió. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, quos jejúnia votíva castigant, ipsa quoque devotio sancta laetíficet; ut, terrénis affectibus mitigáti, fácllius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától (1, 16-19.)

Léctió Isaiae Prophetae. (1, 16-19.)

Ezt mondja az Úristen: Mosakodjatok meg, tisztítsátok meg magatokat! Távolítsátok el szemem elől gonosz gondolataitokat! Hagyjatok fel azzal, hogy rosszat cselekesztek, tanuljatok jót tenni! Keressétek az igazságot, siessetek segítségére az elnyomottak; szolgáltassatok igazságot az árvának, védelmezzétek az özvegyet! És jöjjetek, szálljatok velem perbe, -- úgy-

Haec dicit Dóminus Deus: Lavámini, mundi estóte, auférte malum cogitátionum vestrarum ab óculis meis: quiéscite ágere perverse, díscite benefácere: quaerite júdicium, sub, veníte opprésso, júdicáte pupíllo, deféndite víduam. Et veníte, et argúite me, dicit Dóminus: sí fúerint peccáta vestra ut cóccinum, quasi nix dealbabúntur: et sí fúerint rubra quasi ver-

mond az Úr. — Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú. Ha úgy akarjátok és reám hallgattok, majd a föld

miculus, velut lana alba erunt. Si volueritis, et audieritis me, bona terrae comeditis: dicit Dóminus omnipotens.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr: az a nép, melyet tulajdonául kiválasztott az Úr. 7. Az Úr igéje alkotta az egeket; és szájának lehellete minden seregüket.

Graduale. (Ps. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dóminus Deus eórum: pópulus, quem elégit Dóminus in hereditátem sibi. 7. Verbo Dómini caeli firmáti sunt: et spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (9, 1-38.)

Az időben: Továbbmenvén Jézus, látta egy vakon született embert. És kérdezők őt tanítványai: Rabbil ki vétkezett, ez-e vagy a szülei, amiért, hogy vakon született? Felelé Jézus: Sem ez nem vétkezett, sem az ő szülei; hanem hogy megnyilvánuljanak benne az Isten művei. Nekem annak műveit kell cselekednem, ki engem küldött, míg nappal vagyon; eljön az éjtszaka, midőn senki sem munkálkodhatik. Míg e világban vagyok, e világ világossága vagyok. Miután ezeket mondotta, földre köpven, sarat csinála a nyálból és a sarat a vak szemekre kené és mondá neki: Eredj, mosakodjál meg a Siloe tavában (ami

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Joánnem. (9, 1-38.)

In illo tempore: Praetériens I Jesus vidit hóminem caecum a nativitáte: et interrogavérunt eum discipuli ejus: Rabbi, quis peccávit, hic, aut paréntes ejus, ut caecus nascerétur? Respóndit Jesus: Neque hic peccávit, neque paréntes ejus: sed ut manifesténtur ópera Dei in illo. Me opórtet operári ópera ejus, qui misit me donec dies est: venit nox, quando nemo potest operári. Quámdiu sum in mundo, lux sum mundi. Haec cum dixisset, éxspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linívit lutum super óculos ejus, et dixit ei: Vade, lava in natatória Siloe (quod interpretátur Missus). Abiit ergo, et lavit, et venit vi-

küldöttet jelent). Elméne tehát és megmosdék és ép szemmel tére vissza. Azért a szomszédok és akik azelőtt látták őt mint koldust, mondák: Nem ez az, ki itt ül és koldul vala? Némelyek mondák, hogy ez az, mások hogy nem az, hanem hasonló ahhoz. Ő pedig mondá: Én vagyok az. Kérdezék tehát őt: Miképpen nyíltak meg szemeid? Felelé: Az az ember, kit Jézusnak hívnak, sarat csinála és megkené vele szemeimet és mondá nekem: Menj a Siloe távára és mosdjál meg. Elmenék tehát, megmosdám és látok. És kérdezék őt: Hol van ő? Mondá: Nem tudom. Elvívék a farizeusokhoz azt, aki előbb vak volt. Szombat vala pedig ama napon, mikor Jézus a sarat csinálta és megnyitotta annak szemeit. Ismét kérdezik tehát őt a farizeusok is, hogyan nyerte vissza szemvilágát? Ő pedig mondá nekik: Sarat tett szemeimre és megmosdám és látok. Mondák erre némelyek a farizeusok közül: Nem Istentől való ez az ember, ki a szombatot meg nem tartja. Mások mondák: Hogyan cselekedhet bűnös ember ilyen jeleket? És szakadás lőn közöttük. Ismét mondák tehát a vaknak: Te mit tartasz arról, aki megnyitotta szemeidet? Ő pedig felelé: Hogy próféta. Nem hívék azonban a zsidók

dens. Itaque vicini, et qui viderant eum prius, quia mendicatus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit, et unxit oculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloe, et lava. Et abiit, lavi, et video. Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio. Adducunt eum ad pharisaeos, qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, et aperuit oculos ejus. Iterum ergo interrogabant eum pharisaei, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video. Dicebant ergo ex pharisaeis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo caeco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. Non crediderunt ergo Judaei de illo, quia caecus fuisset, et vidisset, donec vocaverunt parientes ejus, qui viderat: et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos

felőle, hogy vak volt és viszszenyerte látását, míg nem előhívák annak szüleit, ki látott. És kérdezek őket, mondván: Ez a ti fiatok, kiről mondjátok, hogy vakon született? Hogyan lát tehát most? Felelvén nekik szülei, mondák: Tudjuk, hogy ez a mi fiunk és hogy vakon született; hogy van hogy most lát, nem tudjuk; vagy ki nyitotta meg szemcét, mi nem tudjuk: kérdezzétek őt magát, megvan a kora, hadd szóljon ő maga felőle. Ezeket mondák az ő szülei, mert félték a zsidóktól; mivelhogy már elhatározták vala a zsidók, hogy ha valaki őt Krisztusnak vallja, kizárassék a zsinagógából. Azért mondák szülei, hogy megvan a kora, őt kérdezzétek. Másodszor is előhívák tehát az embert, ki vak volt és mondák neki: Adj dicsőséget Istennek! Mi tudjuk, hogy ez az ember bűnös. Felelé amaz: Hogy bűnös-e, én nem tudom; egyet tudok, hogy vak voltam és most látok. Mondák azért neki: Mit csinált veled? miképpen nyitotta meg szemeidet? Felelé nekik: Megmondottam már nektek és hallottátok; miért akarjátok újra hallani? Csak nem akartok ti is tanítványai lenni? Erre megátkozáék őt és mondák: Te légy az ő tanítványa; mi pedig Mózes tanítványai vagyunk. Mi tudjuk, hogy Mó-

dicitis, quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Respondérunt eis paréntes ejus, et dixerunt: Scimus, quia hic est filius noster, et quia caecus natus est: quomodo autem nunc videat, nescimus: aut quis ejus aperuit óculos, nos nescimus: ipsum interrogáte, aetátem habet, ipse de se loquátur. Haec dixerunt paréntes ejus, quóniam tímébant Judaeos: jam enim conspiráverant Judaei, ut si quis eum confiterétur esse Christum, extra synagógam fíeret. Proptérea paréntes ejus dixerunt: Quia aetátem habet, ipsum interrogáte. Vocavérunt ergo rursum hóminem, qui fúerat caecus, et dixerunt ei: Da glóriam Deo. Nos scimus quia hic homo peccátor est. Dixit ergo eis ille: Si peccátor est, nescio: unum scio, quia caecus cum essem, modo video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi óculos? Respóndit eis: Dixi vobis jam, et audistis: quid iterum vultis audire? Numquid et vos vultis discípuli ejus fíeri? Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: Tu discipulus illius sis: nos autem Móysi discipuli sumus. Nos scimus quia Móysi locútus est Deus: hunc autem nescimus unde sit. Respóndit ille homo, et dixit eis: In hoc enim mirábile est, quia vos nescitis unde

zesnek szólott az Isten, ezt pedig nem tudjuk, honnét van. Felelé az ember és mondá nekik: Éppen az a csodálatos, hogy ti nem tudjátok, hogy honnét való, nekem pedig megnyitotta szemeimet. Már pedig tudjuk, hogy Isten a bűnösöket meg nem hallgatja; hanem aki istenfélő és akaratát cselekszi, azt meghallgatja. Soha, mióta a világ áll, nem hallatszott, hogy valaki megnyitotta volna a született vak szemeit. Ha ez nem Istentől való, nem tehetett volna semmit. Felelvén, mondák neki: Csupa bűnökben születél és te oktatsz minket? És kivették őt. Meghallá Jézus, hogy kivették őt és találkozáván vele, mondá neki: Hiszsz-e az Isten Fiában? Felelé amaz és mondá: Kicsoda az, Uram, hogy higgyek benne? És is őt és aki veled beszél, ő az. Uram! és leborulván imáda őt. [Itt térdet hajtunk.]

Felajánlásra. (Zsolt. 65, 8-9, 20.) Áldjátok az Urat, a mi Istenünket ti nemzetek és hallassátok dicséretének szavát: ő lelkemnek életet ad, és nem hagyja meg-inogni lábamat: áldott az Isten, ki imámat el nem vetette és irgalmát meg nem vonta tőlem.

Csendes imádság. Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozat törölje el bűneinket, mert

sit, et apéruit meos óculos: scimus autem quia peccatóres Deus non audit: sed, si quis Dei cultor est, et voluntatem ejus facit, hunc exaudit. A saeculo non est auditum, quia quis apéruit óculos caeci nati. Nisi esset hic a Deo, non póterat fá-cere quidquam. Respondérunt, et dixerunt ei: In peccátis natus es totus, et tu doces nos? Et ejecérunt eum foras. Audívit Jesus quia ejecérunt eum foras, et cum invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respóndit ille, et dixit: Quis est, Dómine, ut credam in eum? Et dixit ei Jesus: Et vidisti eum, et qui lóquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo, Dómine. Et próci-dens adorávit eum. (Hic genuflectitur.)

mondá neki Jézus: Láttad Amaz pedig mondá: Hiszek,

Offertorium. (Ps. 65, 8-9 et 20.) Benedícite gentes Dóminum Deum nostrum, et obaudíte vocem laudis ejus: qui pósuit ánimam meam ad vitam, et non dedit commovéri pedes meos: benedíctus Dóminus, qui non amóvit deprecatiómem meam, et misericórdiam suam a me.

Secreta. Súpplíces te rogámus omnípotens Deus: ut his sacrificiis peccáta nostra mundéntur; quia

akkor adsz a testnek és léleknek valódi egészséget. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (János 9, 11.) Az Úr sarat csinála nyálból és megkené szemeimet; és elmenék és megmosdám és látok és hiszek az Istennek.

Áldozás utáni imádság. A szentség, amelyet vettünk, Urunk Istenünk, árásson el minket lelki táplálékkal és védjen meg testi segítséggel. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Nyiljon meg, Urunk, irgalmas füled az alázatos könyörgésre, és hogy a hozzád esdeklőknek megadhasd, amit óhajtanak, add, hogy mindig neked tetszőt kívánjanak. A mi Urunk Jézus Krisztus.

tunc veram nobis tribuis et mentis et corporis sanitatem. Per Dóminum.

Communio. (Joannes 9, 11.) Lutum fecit ex sputo Dóminus, et linxit oculos meos: et ábil, et lavi, et vidi, et crédidi Deo.

Postcommunio. Sacramenta, quae súpsimus, Dómine, Deus noster: et spirituálibus nos répleant aliméntis, et corporálibus tueántur auxiliis. Per Dóminum.

Oremus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Páteant aures misericórdiae tuae, Dómine, précibus supplicántium: et, ut peténtibus desideráta concédas, fac eos, quae tibi sunt plácita, postuláre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csütörtök, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent Szilveszter és Márton bazilikája.)

A stációs szentek közül toursi Szent Mártont nagyon tisztelték a halottak feltámasztásával tett csodái miatt. Ezért a szentmise is két halottfeltámasztást mond el. Mi is halottak vagyunk, ha bűnök fedik lelkünket. És mint a misében olvasott két esetben egy édesanya könyörög és az ő kérésére támad fel a halott, úgy most is egy édesanya, az Egyház könyörög Istennél, hogy bűnelnkből feltámadjunk. És engedjük, hogy értünk hiába könyörögjön?

Bevonulásra. (Zs. 104, 3-4.)

Örvendezzék az Urat keresők szíve: keresétek az Urat és erejét; keressétek szüntelenül színet. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akiket a fogadott böjtök megtisztítanak, azokat a szent áldozatkészség meg is örvendeztesse, hogy a földiekhez való ragaszkodást megfélekezve, könnyebben elnyerjük a mennyeket. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecka a Királyok könyvéből. (IV. 4, 25-38.)

Ama napokban: Elindula a sunámi asszony Elizeushoz a Karmel hegyére. Mikor az Isten embere átellenből meglátta, mondá legényének, Giezinek: Íme, ama sunámi asszony. Eredj csak eléje s mond néki: Jól vagy-e te s a férjed, meg a fiad? Ő azt felelé: Jól. Mikor aztán eljutott az Isten emberéhez a hegyre, megragadá lábát. Odaméne erre Giezi, hogy eltávolítsa, de az Isten embere azt mondá: Hagyd csak, mert keserűségben van a lelke, de az Úr azt eltitkolta előlem s nem adta tudtomra. Az asszony

Introitus. (Ps. 104, 3-4.)

Laetetur cor quaerentium Dóminum: quaerite Dóminum, et confirmámini: quaerite faciém ejus semper. (Ps. ib., 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, quos jejúnia votiva castigant, ipsa quoque devótio sancta laetificet; ut, terrénis afféctibus mitigáti, facilius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio libri Regum. (IV. 4, 25-38.)

In diébus illis: Venit mulier Sunamítis ad Eliséum in montem Carméli: cumque vidisset eam vir Dei contra, ait ad Giezi púerum suum: Ecce Sunamítis illa. Vade ergo in occursum ejus, et dic ei: Recte ne ágitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quae respóndit: Recte. Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehéndit pedes ejus: et accessit Giezi ut amovéret eam. Et ait homo Dei: Dimítte illam: ánima enim ejus in amaritudíne est, et Dóminus celá-

azt mondá neki: Vajjon kért-e én fiút uramtól? Nemde azt mondtam néked: Ne ámrts engem? Erre ő azt mondá Giezi-nek: Övezd fel derekadat s vedd kezedbe botomat s menj el. Ha találkozol valakivel, ne köszönts s ha köszönt téged valaki, ne válaszolj neki: s tedd botomat a gyermek arcára. Ám a gyermek anyja azt mondá: Az Úr életére s a te életedre mondom, hogy nem hagylak el téged. Felkele tehát és követé. Giezi azonban előre méne s rátevé a botot a gyermek arcára, de az nem szólala meg s nem eszméle fel. Erre visszatére s jelenté néki, mondván: Nem kelt fel a gyermek. Mikor Elizeus bement a házba, íme a gyermek csakugyan holtan feküdt ágyán. Erre beméne s rázará az ajtót magára s a gyermekre s imádkozék az Úrhoz. Aztán föllépe az ágyra s ráfeküvék a gyermekre s rátevé száját a szájára, szemét a szemére s kezét a kezére s ráborula. Ekkor meleg lőn a gyermek teste. Erre ő lejöve, sétála egyet föl s alá a házban, aztán föllépe az ágyra s ráfeküvék: erre a gyermek hetet ásíta s kinyitá szemét. Erre ő beszóltá Giezi-t s mondá néki: Hívd ide azt a sunámi asszonyt. Az a hívásra be is méne hozzá. Erre ő azt mondá: Vedd fiadat. Az odaméne, a lába elé omlék s

vit a me, et non indicávit mihi. Quae dixit illi: Numquid petivi filium a dómno meo? Numquid non dixi tibi: Ne illúdas me? Et ille ait ad Giézi: Accinge lumbos tuos, et tolle báculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salútes eum: et si salutáverit te quispiam, non respóndes illi: et pones báculum meum super fáciem púeri. Porro mater púeri ait: Vivit Dóminus, et vivit ánima tua, non dimíttam te. Surréxit ergo, et secútus est eam. Giézi autem praecésserat ante eos, et posúerat báculum super fáciem púeri, et non erat vox, neque sensus: reversúsque est in occúrsum ejus, et nuntiávit ei, dicens: Non surréxit puer. Ingréssus est ergo Eliséus domum, et ecce puer mórtuus jacébat in léctulo ejus: ingresúsque clausit óstium super se, et super púerum: et orávit ad Dóminum. Et ascéndit, et incúbuit super púerum: posúitque os suum super os ejus, et óculos suos super óculos ejus, et manus suas super manus ejus: et incurvávit se super eum: et calefácta est caro púeri. At ille revérsus, deambulávit in domo, semel huc atque illuc: et ascéndit et incúbuit super eum: et oscitávit puer sépties, aperúitque óculos. At ille vo-

földig hajtá magát, majd vevé fiát s kiméne. Elizeus erre visszatére Galgalába.

filium tuum. Venit illa, et adoravit super terram: tulitque est, et Eliséus revérsus est in Gálgala.

Átvonulásra. (Zs. 73, 20, 19 és 22.) Tekints, Uram, szövetségedre; és ne felejtse el végképen szegényeid lelkét. *Ű.* Kelj föl, Uram, véd meg ügyedet: emlékezzél meg szolgálid gyalázatáról.

cávit Giézi, et dixit ei: Voca Sunamítidem hanc. Quae vocata ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle corruit ad pedes ejus, et egressa est in Gálgala.

Graduale. (Ps. 73, 20, 19 et 22.) Réspice, Dómine, in testamentum tuum: et ánimas páuperum tuórum ne obliviscáris in finem. *Ű.* Exsúrge, Dómine, júdica causam tuam: memor esto oprobrii servórum tuórum.

A szent evangélium: Ibat Jesus, 750. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 69, 2, 3-4.) Uram, siess segítségemre, szégyenüljenek meg, kik bajt kívánnak szolgálidnak.

Csendes imádság. Tisztíts meg minket, irgalmas Isten, hogy Egyházad könyörgései, melyek neked a bemutatott jámbor adományokkal kedvesek, a lelkek megtisztulásával még kedvesebbek legyenek. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Offertorium. (Ps. 69, 2, 3 et 4.) Dómine, ad adiuvándum me festina: confundántur omnes, qui cógitant servis tuis mala.

Secreta. Purifica nos, mi séricors Deus: ut Ecclesiae tuae preces, quae tibi gratae sunt, pia múnere deferéntes, fiant expiátis méntibus gratióres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 70, 16-18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem: Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem: öregségemre s aggkoromra se hagyj engem, Isten, magamra.

Communio. (Ps. 70, 16-17 et 18.) Dómine, memorábor justítiae tuae sollus: Deus, docuísti me a juventúte mea: et usque in senéctam et sénium, Deus, ne derelinquas me.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, ne engedd, hogy Itéletünkre le-

Postcommunio. Caeléstia dona capiéntibus, quae sumus, Dómine: non ad

gyenek a vett mennyei adományok, amelyeket te híveid gyógyítására szántál. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni Imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzatok meg fejeteket Isten előtt. Isten, néped teremtménye és kormányzója, üzd el a bűnt, mely őt ostromolja, hogy neked mindig tessenék és oltalmad alatt biztonságban legyen. A mi Urunk.

judicium provenire patiáris, quae fidelibus tuis ad remedium providisti. Per Dominum nostrum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Pópuli tui, Deus, institutor et rector, peccáta, quibus impugnátur, expelle: ut semper tibi plácitus, et tuo munimine sit securus. Per Dominum nostrum.

Péntek, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stáclós-templom : a Szent Özséb-templom.)

A stáclós-templom Róma egykori nagy pogány temetője fölött állott. Ezért ma is két halottfeltámasztásról szól a mise. A hit-tanulók és a hívők is feltámadnak és új életre ébrednek a kereszt-ség és az Eucharistia által. Megerősíti ezt a hitünket még jobban az Úr szava: Én vagyok a Feltámadás és az Élct. Ime még ma is ezekről az örvendetes igazságokról szól a liturgia, pedig két hét múlva Nagypéntek.

Bevonulásra. (Zs. 18, 15.)

Szívem elmélkedése legyen kedves előtted mindenkoron, Uram, én segítőm és üdvözítőm! (Zsolt. 18., 2.) Isten dicsőségét beszélék az egek és keze művét hirdeti az égbolt. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a szavakkal ki nem fejezhető szentségek által a világot megújítod, add meg kérünk, hogy Egyházad az örök javakban gyarapodjék és az ideigvaló segítséget se nélkülözze. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 18, 15.)

Meditatio cordis mei in conspéctu tuo semper: Dómine, adjutor meus, et redemptor meus. (Ps. ibid., 2.) Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánum ejus annúntiat firmamentum. ✠. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ineffabilibus mundum rénovas sacraméntis: praesta, quaesumus; ut Ecclesia tua et aetérnis proficiat institútis, et temporálibus non destituátur auxiliis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)
Szentlecke a Királyok könyvéből. (III. 17, 17-24.)

Ama napokban: Megbetegedett az asszony, a ház asszonyának fia s oly súlyos volt betegsége, hogy nem maradt lélekzet benne. Mondá azért az asszony Illésnek: Mi dolgom van veled, Isten embere? Azért jöttél-e hozzám, hogy felhidd a figyelmet vétkeimre s megöljed fiamat? Mondá erre néki Illés: Add ide fiadat. Azzal elvevé öléből s felvivé a tetőszobába, ahol ő lakott s ágyára fekteté, majd kiálta az Úrhoz és mondá: Uram Istenem, sujtod ezt az özvegyet is, akinél én úgy ahogy ellátást találok, hogy fiát így megölöd? Aztán kinyujtá magát s háromszor ráborula a gyermekre s az Úrhoz kiálta és mondá: Uram Istenem, kérlek, térjen vissza e gyermek lelke a testébe. Az Úr meg is hallgatá Illés szavát s a gyermek lelke visszatére beléje s az ismét éle. Erre Illés vevé a gyermeket, levivé a felső teremből az alsó házba, átadá anyjának s mondá annak: Íme, fiad él. Mondá erre az asszony Illésnek: Ezáltal most megtudtam, hogy az Isten embere vagy s az Úr szava szájadban igazság.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 8-9.) Jobb az Úrban bízni,

Lectio libri Regum. (III. 17, 17-24.)

In diébus illis: Aegrotávit filius mulleris matrisfamilias, et erat languor fortissimus; ita ut non remaneret in eo hálitus. Dixit ergo ad Ellam: Quid mihi et tibi, vir Dei? Ingressus es ad me, ut rememoraréntur iniquitates meae, et interficeres filium meum? Et ait ad eam Ellas: Da mihi filium tuum. Tullitque eum de sinu ejus, et portávit in coenaculum ubi ipse manébat, et pósuit super lectulum suum, et clamávit ad Dóminum, et dixit: Dómine, Deus meus, étiam ne víduam, apud quam ego utcúmque sustentor, afflixisti, ut interficeres filium ejus? Et expándit se, atque mensus est super púerum tribus vicibus, et clamávit ad Dóminum, et ait: Dómine, Deus meus, revertátur, óbsecro, ánima púeri hujus in viscera ejus. Et exaudivit Dóminus vocem Eliae: et reversa est ánima púeri intra eum, et revíxit. Tullitque Elias púerum, et depósuit eum de coenaculo in inferiorem domum, et trádidit matri suae, et ait illi: En vivit filius tuus. Dixitque mulier ad Ellam: Nunc in isto cognóvi quóniam vir Dei es tu, et verbum Dómini in ore tuo verum est. Graduale. (Ps. 117, 8-9.) Bonum est confidere in Dó-

mint emberben reménykedni. *Ÿ.* Jobb az Úrban bizakodni, mint fejedelmekben reménykedni.

mino, quam confidere in hómine. *Ÿ.* Bonum est speráre in Dómino, quam speráre in princípibus.

Bőjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint.
(11, 1-45.)

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.
(11, 1-45.)

Az időben: Vala egy Lázár nevű beteg Betániából, Mária és nővére, Márta falujából. (Mária meg az volt, ki megkente az Urat kenettel és lábait hajával törölgette, kinek testvére, Lázár, beteg vala.) Nővérei tehát hozzája küldének, mondván: Uram! Ime, akit szeretsz, beteg. Hallván ezt Jézus, mondá nekik: Ez a betegség nem válik halálára, hanem az Isten dicsőségére, hogy megdicsőíttessék általa az Isten Fia. Szereti vala pedig Jézus Mártát és nővérét, Máriát és Lázárt. Midőn tehát meghallotta, hogy ez beteg, akkor azon a helyen marada ugyan két napig; azután mondá a tanítványoknak: Menjünk ismét Judeába. Mondák neki a tanítványok: Rabbil most akartak téged a zsidók megkövezni, és ismét odamégy? Felelé Jézus: Nemde, tizenkét órája vagyon a napnak? Aki nappal jár, nem botlik meg, mert e világ világosságát látja; aki pedig éjjel jár, megbotlik, mert nincs világossága. Így szóla és azután mondá nekik: Lázár, a mi

In illo témpore: Erat quidam languens Lázarus a Bethánia, de castélló Máriæ, et Marthæ soróris ejus. (María autem erat, quæ unxit Dóminum unguénto, et extérsit pedes ejus capillis suis: cujus frater Lázarus infirmabátur). Misérunt ergo soróres ejus ad eum, dicéntes: Dómine, ecce quem amas infirmátur. Audiens autem Jesus, dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mórtém, sed pro glória Dei, ut glorificétur Filius Dei per eam. Diligébat autem Jesus Martham, et sorórem ejus Mariam et Lázarum. Ut, ergo audivit, quia infirmabátur, tunc quidem mansit in eódem loco duóbus diébus. Deínde post hæc dixit discipulis suis: Eámus in Judæam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærébant te Judæi lapidáre, et iterum vadis illuc? Respóndit Jesus: Nonne duodecim sunt horæ diéi? Si quis ambuláverit in die, non offéndit, quia lucem hujus mundi videt: si autem ambuláverit in nocte, offéndit, quia lux non est in eo. Hæc

barátunk elaludt; de meggyek, hogy az álomból fölkeltsem. Mondák erre a tanítványok: Uram! ha alszik, meggyógyul. Jézus azonban az ő haláláról mondotta: azok pedig azt vélték, hogy az álombeli nyugvásról beszél. Akkor azután Jézus nyíltan megmondá nekik: Lázár meghalt; és örülök tiértetek, hogy nem voltam ottan, hogy majd higgyetek. De menjünk hozzája. Mondá tehát Tamás, ki kettősnek neveztetik, a többi tanítványhoz: Menjünk mi is, hogy meghaljunk vele. Odamenvén tehát Jézus, úgy találá, hogy már négy napja a sírban vala. (Betánia pedig Jeruzsálem közelében volt, mintegy tizenöt futamatnyira.) Azért a zsidók közül sokan mentek vala Mártáékhoz és Máriáékhoz, hogy vigasztalják őket testvérük miatt. Márta tehát, amint meghallotta, hogy Jézus jön, elébe méne; Mária meg otthon ül vala. Mondá pedig Márta Jézusnak: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. De most is tudom, hogy bármit is kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Felelé neki Jézus: Fel fog támadni testvéred. Mondá neki Márta: Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon. Mondá neki Jézus: Én vagyok a feltámadás és az élet; aki én-

ait, et post haec dixit eis: Lázarus amicus noster dormit: sed vado, ut a somno excitem eum. Dixérunt ergo discipuli ejus: Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putavérunt, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Jesus dixit eis manifeste: Lázarus mórtuus est: et gaudeo propter vos, ut credátis, quóniam non eram ibi: sed eámus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Dídymus, ad condiscipulos: Eámus et nos, ut moriámur cum eo. Venit itaque Jesus, et invénit eum quátuor dies jam in monumento habéntem. (Erat autem Bethánia juxta Jerosólymam quasi stádiis quindecim.) Multi autem ex Judaeis vénerant ad Martham, et Mariam, ut consolaréntur eas de fratre suo. Martha ergo, ut audívit quia Jesus venit, occúrrit illi: María autem domi sedébat. Dixit ergo Martha ad Jesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mórtuus: sed et nunc scio, quia quaecúmque popósceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus: Resúrget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resúrget in resurrectione in novíssimo die. Dixit ei Jesus: Ego sum resurréctio, et vita: qui credit in me, étiam si mórtuus fuerit, vivet: et omnis, qui vivit, et credit

bennem hiszen, még ha meg is halt, élni fog; és mindaz, aki él és énbennem hiszen, nem hal meg soha mindörökké. Hiszed-e ezt? Felelé neki: Igen, Uram! én hittem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten fia, ki e világra jön. És amint ezeket mondta, elméne és eldívá nővérét, Máriát, titokban, mondván: A Mester itt van és hí téged. Amint ez ezt hallotta, hamar fölkele és hozzáment. Mert Jézus még nem ért a faluba, hanem azon a helyen vala, ahol Márta elébe ment. A zsidók tehát, kik a házban vele valának és őt vigasztalák, midőn látták, hogy Mária gyorsan fölkel és kiment, utána menének, vélvén, hogy a sírhoz megyen, hogy ott sírjon. Mária tehát, midőn odaért, ahol Jézus vala, meglátván, lábaihoz borula, mondván neki: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. Jézus pedig, amint látta őt sírni és a vele jött zsidókat is, hogy sírnak, lelke mélyéig megindula és megrendüle és kérdezé: Hová tettétek őt? Felelének neki: Uram, jöjj és lásd. És könnyezék Jézus. Mondák tehát a zsidók: Íme, mennyire szerette őt! Némelyek pedig közülök mondák: Nem tehette volna meg ő, ki megnyitotta a vak szeméit, hogy ez meg ne haljon? Jézus tehát ismét bel-

in me, non moriétur in aetérnum. Credis hoc? Ait illi: Utique, Dómine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venísti. Et cum haec dixisset, ábiit, et vocávit Mariam sorórem suam, siléntio, dicens: Magíster adest, et vocat te. Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum: nondum enim vénerat Jesus in castéllum; sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Judaei ergo, qui erant cum ea in domo et consolabántur eam, cum vidíssent Mariam, quia cito surréxit, et éxiit, secúti sunt eam, dicéntes: Quia vadit ad monuméntum, ut ploret ibi. María ergo, cum veníisset ubi erat Jesus, videns eum, cécidit ad pedes ejus, et dicit ei: Dómine, si fulsses hic, non esset mórtuus frater meus. Jesus ergo, ut vidit eam plorántem, et Judaeos, qui vénerant cum ea, plorántes, infrémuit spírítu, et turbávit seipsum, et dixit: Ubi posuístis eum? Dicunt ei: Dómine, veni, et vide. Et lacrimátus est Jesus. Dixérunt ergo Judaei: Ecce quómoado amábat eum. Quidam autem ex Ipsis dixérunt: Non póterat hic, qui apéruit óculos caeci nati, fácere ut hic non morerétur? Jesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monuméntum. Erat au-

sőleg megindulva a sírhoz méne. Barlang vala pedig az és kő volt rátéve. Mondá Jézus: Vegyétek el a követ. Mondá neki Márta, a megholtinak nővére: Uram! már szaga van, hiszen negyednapos. Felelé neki Jézus: Nem mondtam-e, hogyha hiszel, meg fogod látni az Isten dicsőségét? Elvevék tehát a követ. Jézus pedig fölemelvén szemeit, mondá: Atyám! hálát adok neked, hogy meghallgattál engem. Én ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz; csak a körülálló népért mondom, hogy higgyék, hogy te küldöttél engem. Miután ezeket mondta, nagy szóval kiálta: Lázár! jöjj ki! és azonnal kijöve, aki halott vala, lábán és kezén pólyával megkötözve, arca pedig kendővel bekötve. Mondá neki Jézus: Oldjátok föl őt és bocsássátok el. A zsidók közül tehát sokan, kik Máriához és Mártához jöttek vala, látván amiket Jézus tett, hívének őbenne.

Felajánlási ének. (Zs. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét, mert kicsoda Isten, kívüled Uram?

Csendes imádság. A bemutatott áldozati adományok, kérünk, Urunk, tisztítsanak meg minket és tegyenek téged hozzánk min-

tem spelúnca, et lapis superpositus erat ei. Ait Jesus: Tóllite lápidem. Dicit ei Martha soror ejus, qui mórtuus fúerat: Dómine, jam foetet, quatríduanus est enim. Dicit ei Jesus: Nonne dixi tibi, quóniam si crederis, vidébis glóriam Dei? Tulérunt ergo lápidem: Jesus autem, elevátis sursum óculis, dixit: Pater, grátias ago tibi, quóniam audisti me. Ego autem sciébam, quia semper me audis, sed propter pópulum, qui circumstat, dixi: ut credant, quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamávit: Lázare, veni foras. Et statim pródiit, qui fúerat mórtuus, ligátus pedes et manus institis, et fácies illius sudário erat ligáta. Dixit eis Jesus: Sóluite eum, et sínite abire. Multi ergo ex Judaels, qui vénerant ad Mariám, et Martham, et víderant quae fecit Jesus, crediderunt in eum.

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies, Dómine, et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Secreta. Múnera nos, Dómine, quaesumus, oblata purificent: et te nobis júgiter fácient esse placatum. Per Dóminum nos-

denkor kegyessé. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad. | trum Jesum Christum Fíli-
um tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 11, 33, 35, 43, 44, 39.) Az Úr amint látta Lázár nővéreit a sírnál sírni, könnyezék a zsidók előtt és kiálta: Lázár! jöjj ki. És kijöve, lábán és kezén pólyával megkötözve, ki négy napja halott vala.

Áldozás utáni imádság.
A E szent misztériumban valórésztétel, kérünk Urunk, szabadítson meg minket bűneinktől s oltalmazzon meg minden bajtól mindenkor. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy akik gyöngeségünk tudatában a te erődben bíznunk, kegyességednek mindig örvendezhessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Communio. (Joann. 11, 33, 35, 43, 44 et 39.) Videns Dóminus flentes soróres Lázari ad monuméntum, lacrimátus est coram Judaeis, et exclamávit: Lázare, veni foras: et pródiit ligátis má-nibus et pédibus, qui fúerat quatríduanus mórtuus.

Postcommunio. Haec nos, quaesumus, Dómine, participátio sacraménti: et a própriis reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da nobis, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui infirmitátis nostrae cóncii, de tua virtúte confídimus, sub tua semper pietáte gaudeámus. Per Dóminum Jesum Christum.

Szombat, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Miklós «a börtönben».)

A stációs-templom alatt egykor börtön volt és a stációs szent a foglyok iránt való jótékonyosságával tűnt ki. A közelben pedig kút volt, ami a vízben szegény Rómában nagy jelentőségű volt. A miseszöveg ezért hívja a szomjazókat az élő vízhez és a börtön sötétségében sanyalódókat világosságra és szabadságra. Minden részében a keresztség, az Oltáriszentség, a Jó Pásztor nagy csodáit tárja fel ez a szép mise.

Bevonulásra. (Iz. 55, 1.)

Szomjúhozók! jöjjetek a vizekre, mondá az Úr, és akiknek nincs pénzetek, jöjjetek és igyatok örömmel. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra; hajtsd füledet szájam igéire. **Ű.** Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Legyen, Urunk, kérünk, kegyelmed által termékeny a mi áldozatkészségünk, hisz a magunkra vett böjtök csak akkor lesznek nekünk hasznosak, ha kegyességednek kedvesek. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz,

Szentlecke Izaiás prófétától. (49, 8-15.)

Ezt mondja az Úr: A kegyelem idején meghallgatlak téged, és a szabadság napján segítségedre leszek; megőrizlek s a népnek szövetségévé teszek, hogy helyreállítsd az országot, és birtokodba vedd az elpusztított örökséget; hogy azt mondd a foglyoknak: Eredjete, és azoknak, kik sötétségben vannak: Mutasátok magatokat! Legelnek majd ők az utakon, és legelőjük lesz minden mezőn. Nem éheznek és nem szomjaznak, nem veri őket forráság és nap, mert Aki megkönyörült rajtuk, vezeti őket, és vizek forrásainál megitatja őket. Hegyeimet mind utakká teszem, és ős-

Introitus. (Isaf. 55, 1.)

Sitiéntes, venite ad aquas, dicit Dóminus: et qui non habetis prætium, venite, et bibite cum laetitia. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. **Ű.** Glória Patri.

Orátio. Fiat, Dómine, quaesumus, per grátiam tuam fructuósus nostrae devotiónis afféctus: quia tunc nobis próderunt suscépta jejúnia, si tuae sint plácita pietáti. Per Dóminum.

(mint Hamvazószerdán, 201. 1.)

Lectio Isafae Prophetae.

(49, 8-15.)

Haec dicit Dóminus: In témpore plácito exaudivi te, et in die salutis auxiliátus sum tui: et servávi te, et dedi te in foedus pópuli, ut suscitáres terram, et possidéres hereditátes dissipátas: ut diceres his, qui vincti sunt: Exite: et his, qui in ténebris: Revelámini. Super vias pascéntur, et in ómnibus planis páscua eórum. Non esúrient, neque sítient, et non percútiet eos aestus et sol: quia miserátor eórum reget eos, et ad fontes aquárum potábit eos. Et ponam omnes montes meos in viam, et sémitae meae exaltábuntur. Ecce isti de longe vénient, et ecce illi ab aquí-

vényeim feltöltetnek. Íme emezek messziről jönnek, íme amazok északról s a tenger felől, azok pedig a dél földéről. Mondjatok dicséretet, egek, és ujjongj, te föld; hegyek, zengjétek dicséretet, mert az Úr megvigasztalja népét, és megkönyörül szegényein. Azt mondotta Sion: «Elhagyott engem az Úr! Megfeledkezett rólam az Úr!» Hát megfeledkezhetik-e gyermekéről az asszony, hogy ne könyörüljön méhe fián? De még ha az meg is feledkezne, én akkor sem feledkezém meg rólad, mondja a

lőne et mari, et isti de terra austráli. Laudáte, caeli, et exsúltá, terra, jubiláte, montes, laudem: quia consolátus est Dóminus pópulum suum, et páuperum suórum miserébitur. Et dixit Sion: Dereliquit me Dóminus, et Dóminus oblítus est mei. Numquid oblivisci potest múlier infántem suum, ut non misereátur filio úteri sui? et si illa oblíta fúerit, ego tamen non oblivíscar tui, dicit Dóminus omnipotens.

mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 9, 14, 1-2.) Magát, Uram, a szegény tereád bizza: az árvának te vagy a segítője. *V.* Miért távoztál el, Uram, oly messzire, miért tekintesz félre a szorongatás idején? Tűz égeti a szegényt, míg a gonosz kevélykedik.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (8, 12-20.)

Az időben: Szóla Jézus a zsidók seregéhez, mondván: Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága. Mondák neki azért a farizeusok: Te tenmagadról teszel tanúságot: a te bizonyágod nem számít. Felelé Jézus és mondá nekik: Ha én magam felől teszek is tanúságot, igaz az én bi-

Graduale. (Ps. 9, 14 et 1-2.) Tibi, Dómine, derelictus est pauper: pupillo tu eris adjutor. *V.* Ut quid, Dómine, recessisti longe, despicias in opportunitatibus, in tribulatione? dum superbit impius, incénditur pauper.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Joánnem. (8, 12-20.)

In illo témpore: Locútus est Jesus turbis Judaeórum, dicens: Ego sum lux mundi: qui séquitur me, non ámbulat in ténebris, sed habébit lumen vitae. Dixérunt ergo ei pharisaei: Tu de te ipso testimónium pérhibes: testimónium tuum non est verum. Respóndit Jesus, et dixit eis: Et si ego testimónium pérhibeo de méipso, verum est testimó-

zonyságom, mert tudom, honnan jöttem és hová megyek; ti pedig nem tudjátok honnan jövök és hová megyek. Ti test szerint ítéletek; én nem ítélek senkit. Ha pedig ítélek, igaz az én ítéletem, mert nem vagyok egyedül, hanem én és aki engem küldött, az Atya. Már pedig a ti törvényetekben is meg vagyok írva, hogy két ember bizonyágtétele igaz. Én vagyok, aki bizonyágot teszek magamról és bizonyágot tesz rólam, aki engem küldött, az Atya. Mondák azért neki: hol van a te atyád? Felelé Jézus: Sem engem nem ismertek, sem Atyámat; ha engem ismernétek, bizonyára Atyámat is ismernétek. Ez igéket mondá Jézus a kincstárban, tanítván a templomban; és senki sem fogá meg őt, mert még nem jött el az ő órája.

Felajánlási ének. (Zs. 17, 3.) Az Úr az én erősségem, menedékem és megszabadítóm; és én reménykedem benne.

Csendes imádság. Adományaink elfogadása által, kérünk, Urunk, engesztelődjél meg és lázongó akaratunkat is vond kegyesen magadhoz. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagybőjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 22, 1-2.) Az Úr az én pásztorom,

nium meum: quia scio unde veni, et quo vado: vos autem nescitis unde venio, aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam: et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Jesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. Haec verba locutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

Offertorium. (Ps. 17, 3.) Factus est Dominus firmamentum meum, et refugium meum, et liberator meus: et sperabo in eum.

Secreta. Oblationibus nostris, quaesumus, Domine, placare susceptis: et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius voluntates. Per Dominum.

Communio. (Ps. 22, 1-2.) Dominus regit me, et nihil

semmi sem hiányzik énnekem: legelőhelyen megpihentet, üdítő víz mellé vezet.

Áldozás utáni imádság. Szent adományaid tisztítsanak meg minket, kérünk, Urunk, s hatásukkal tegyenek előtted kedvesekké. A mi Urunk.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán 206. l.)

mihī déerit: in loco páscuae ibimecollocávit:superaquam refectiōnis educávit me.

Postcommunio. Tua nos, quaesumus, Dómine, sancta puríficent: et operatiōne sua tibi plácitos esse perficiant. Per Dóminum nostrum.

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Isten, ki harag helyett inkább irgalmazni akarsz a benned bizóknak; add meg nekünk, hogy az elkövetett rosszat megsíratva, vigasztalásod kegyelmét elnyerjük. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cáplta vestra Deo.

Deus, qui sperántibus in te miseréri pótius éligis, quam irásci: da nobis digne fiere mala, quae fécimus; ut tuae consolatiōnis grátiam invenire mereámur Per Dóminum

Közvetlen előkészület a megváltás ünnepeire.

A SZENVEDÉS IDEJE.

A Húsvét közvetlen előkészületi ideje két hét és a mai vasárnapal kezdődik. Ennek a vasárnapnak a neve az introitusról *Judica*-vasárnap vagy más néven *Passio*-vasárnap. De idetartozik már e vasárnap vigília-ünnepe is, a Sítientes-szombat. Az egész hetet a szenvedés (*passio*) hetének nevezzük, mert a Szentkereszt megdicsőítése és Krisztus haláláldozatának gondolata áll a liturgia előterében. A szentmise lépcsőimádságában a *Judica*-zsolttárt (42. zs.) kihagyják, mert ezt imádkozza az Egyház a *passio*-vasárnap introitusában és ez egyúttal a szenvedés hetében az egész áldozati liturgia ünnepélyes és közös megnyitása. Ezért a pap magánimádságában — és a lépcsőima ilyen volt eredetileg — nincs helye. És ezenkívül a liturgia, ha lehetséges, kerüli a közvetlen ismétléseket. Később úgy magyarázták a lépcsőimádságban való elmaradását, hogy ez a zsolttár az imádkozóban örömet és vígságot kelt és ezért nem illik olyan időben, amikor

a szív fájdalommal és belső részvétellel van tele. A hétköznapi misékben már említett marad el ez a zsoltár. A szentmisében és minden más liturgikus cselekményben elnémul a dicsőítés, a «Gloria Patri» = «Dicsőség legyen az Atyának», — még pedig azon gyalázat miatt marad el, melyet Isten Fiának szenvedésében és halálában el kellett szenvednie. Hogy figyelmünket semmi el ne vonja, letakarják vagy eltávolítják az Isten házából a képeket. Még pedig szabály szerint minden oltárképet el kellene takarni, hogy minden figyelem csak a keresztre irányuljon. Leplük nagyszombaton, a húsvét vigillájának ünnepélyes «Gloria in excelsis Deo»-jára hull le. (A középkorban fekete lepel fedte, innen van a feketevasárnap elnevezés.) Oka, hogy az evangélium szerint Krisztus elrejtőzött ellenségei elől, akik meg akarták kövezni. Másrészt úgy is magyarázzák, hogy ezekben a napokban Isten-séget teljesen elrejtette, hogy mint ember szenvedhessen értünk. Így tehát a figyelmünket magára a szenvedésre fordítjuk és szinte naplószerű pontossággal napról-napra követjük és átéljük az Üdvözítő utolsó földi napjait.

A szent Kereszt a szenvedés hetében. A szent Kereszt dicsőítésére a zsolozsmában ismételten felhangzanak a keresztet dicsőítő himnuszok. A naponkénti szentmisében külön prefációt énekel a pap és ebben szintén a keresztet magasztalja. Az oltárokon és a templomban lévő keresztteken magát a testet lilaszínű lepellel takarják el a nagy titok iránti hódolat kifejezéséül, amely rajta végbe fog menni, míg azután a nagy-pénteki liturgiában, amidőn a megváltás áldozata megtörtént, a lepel ismét lehull és az Egyház, a klérus és nép megható ritussal azt hódolattal imádják.

Ha az Egyház egy szent titkot tisztel, akkor azt sokszor a letakarással vonja el a profán tekintet elől; így letakarja az áldozatokatélyhet és tabernákulumot, ha azok a legszentebb Oltáriszentséget foglalják magukban; hasonlóképpen a főpapi misében az evangéliumos könyvet, amely az Isten igéjét tartalmazza. Így takarja el ezen napokon a Szentkeresztet. A kereszt letakarását a gyász jeléül magyarázni: ellentmond a liturgiának, amely éppen ezeken a napokon a zsolozsmában és a szentmisében hangosan dicsőíti a keresztet.

A szenvedés ezen szent idejében mindenekelőtt meg kell ismerünk Jézus szenvedéstörténetének lefolyását és részleteit és amellett tudnunk kell és alázatosan beismernünk, hogy ezen gyalázzattal teljes szenvedést a mi bűneink okozták. Magunknak azonban a szenvedésekben és megpróbáltatásokban, amelyeket Isten reánk bocsát, türelemmel kell megnyugodnunk és szívünkben kell mondanunk: Uram, nem úgy, ahogy én akarom, hanem ahogy te akarod. A keresztet tisztelőtben kell tartanunk, bárhol találkozzunk vele s fel kell ismernünk benne Isten szeretetének és jóságának bizonyítékát, üdvösségünk jelét és az örök dicsőséghez vezető utat.

A szenvedés vasárnapja. (Feketevasárnap.)

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A mai napon főpapunk bevonul a szentélybe. Az ember szemében keserű az a szenvedés, amit az áldozati oltáron el kell majd szenvednie, de Isten gondolata szerint dicső szenvedés. Míg a középkor (melynek szelleme inkább a zsolozsmában nyilatkozik meg) a «passio amara»-ról elmélkedik, addig a keresztény ókor (és a szentmise ennek az alkotása) a «passio gloriosa»-t látja és magasztalja. Csak a szentleckét kell végigelmélnünk, hogy azután a liturgia fényében lássuk meg Krisztus szenvedését és mondhassuk: ez valóban boldogságot szerző, «passio beata» volt. Tehát míg egyébként együttérezve részvételt enyhítjük a «fájdalmak férfiai»-nak szenvedéseit, a szentmisében vegyük körül a kereszt trónján uralkodó királyunkat és kövessük hívását, hogy vegyünk részt papságában és áldozatában, adjuk oda a szent misztériumban vele együtt életünket az Atyának.

Bevonulásra. (Zs. 42, 1-2.)

Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, kelj védelmére ügyemnek az istentelen nemzetséggel szemben: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem: hisz te vagy az Isten, az énerősségem. (Zs. 42, 3.) Küldd el világosságodat és igazságodat, hadd vezessenek és vigyenek el engem szent hegyedre s hajlékaidba. Szolgáltass.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, tekints kegyesen családodra, hogy a te jóságod vezesse a testi ügyekben és a te oltalmad őrizze a lelkiekben. A mi.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (9, 11-15.)

Testvérek: Krisztus, mint a jövődő javak főpapja jelenvén meg, a na-

Introitus. (Ps. 42, 1-2.)

Júdice me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo, et doloso eripe me: quia tu es Deus meus, et fortitudo mea. (Ps. ibid., 3.) Emitte lucem tuam, et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. Júdice me.

Oráció. Quaesumus, omnipotens Deus, familiam tuam propitius respice: ut, te largiente, regatur in corpore; et, te servante, custodiatur in mente. Per Dominum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Hebraeos. (9, 11-15.)

Fratres: Christus assistens pontifex futurorum bonorum, per ampius et per-

gyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, nem is bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszer mindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve. Mert ha a bakok és bikák vére, és az üszőnek elhintett hamva a fertőzötteket megtisztelteti a test megtisztulására, mennyivel inkább fogja Krisztus vére, ki a Szentlélek által önmagát hozta áldozatul szeplőtelenül Istennek, megtisztítani lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk! És ezért új szövetségnek a közvetítője ő, hogy halálát az első szövetség alatt történt törvényszegések váltságáért közbevetvén, a hivatottak az örökké tartó örökségnek ígéretét elnyerjék Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra (Zs. 142, 9, 10.) Ments meg engem, Uram, ellenségeimtől: taníts meg akaratom teljesítésére. *V.* (Zs. 17, 48-49.) Megszabadítottál, Uram, haragos ellenségeimtől: az ellenem állók fölé juttattál: az erőszak emberétől megszabadítottál.

Böjti ének. (Zs. 128, 1-4.) Gyakran támadtak ellenem ifjúkorom óta. *V.* Vallja meg most Izrael, gyakran támadtak ellenem ifjúkorom

féctius tabernaculum non manufactum, id est, non hujus creatiónis: neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introvit semel in Sancta, aeterna redemptióne inventa. Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersione, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis; quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad servendum Deo viventi? Et ideo novi testaménti mediátor est: ut morte intercedente, in redemptionem earum praevaricationum, quae erant sub priori testaménto, repromissionem accipiant, qui vocati sunt aeternae hereditatis, in Christo Jesu Domino nostro.

Graduale. (Ps. 142, 9 et 10.) Éripe me, Dómine, de inimicis meis: doce me facere voluntatem tuam. *V.* (Ps. 17, 48-49.) Liberátor meus, Dómine, de gentibus iracundis: ab insurgentibus in me exaltábis me: a viro iniquo erípies me.

Tractus. (Ps. 128, 1-4.) Saepe expugnáverunt me a juventute mea. *V.* Dicat nunc Israel: saepe expugnáverunt me a juventute mea.

óta. *Ÿ.* Mégsem bírtak velem: Hátamon ácsoltak a bűnösök. *Ÿ.* Sokáig űzték gonoszságukat: igazságos az Úr, nyakukat szegte a bűnösöknek.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (8, 46-59.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek. Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem? Aki Istentől van, Isten ígéit hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert az Istentől nem vagytok. Felelék azért a zsidók, és mondák neki: Nemde, jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van? Felelé Jézus: Énnekem ördögöm nincsen, hanem tisztelem Atyámat, és ti gyalázattal illettek engem. Én azonban nem keresem a magam dicsőségét; van, aki keresi és megítéli. Bizony, bizony mondom nektek: Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké. Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt, a próféták is, és te azt mondog: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem ízleli meg a halált mindörökké. Avagy tán nagyobb vagy Ábrahám atyánknál, ki meghalt? a próféták is meghaltak. Mivé

Ÿ. Etenim non potuerunt mihi: supra dorsum meum fabricaverunt peccatores. *Ÿ.* Prolongaverunt iniquitates suas: Dominus justus concidit cervices peccatorum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (8, 46-59.)

In illo tempore: Dicébat Jesus turbis Judaeorum: Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo Judaei, et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, et daemonium habes? Respondit Jesus: Ego daemonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me. Ego autem non quaero gloriam meam: est qui quaerit, et iudicet. Amen, amen dico vobis: si quis sermone meo servaverit, mortem non videbit in aeternum. Dixerunt ergo Judaei: Nunc cognovimus quia daemonium habes. Abraham mortuus est, et prophetae: et tu dicis: Si quis sermone meo servaverit, non gustabit mortem in aeternum. Numquid tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et prophetae mortui sunt. Quem teipsum facis? Respondit Jesus: Si ego glorifico

teszed magadat? Felelé Jézus: Ha én dicsóítem magamat, az én dicsőségem semmi; az én Atyám az, aki dicsóít engem, kiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek. De ti nem ismeritek őt, én pedig ismerem; és ha azt mondom, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug leszek; ámde ismerem őt, és beszédét megtartom. Ábrahám, a ti atyátok, örömmel kívánta látni az én napomat; látta, és örvendezett. Mondák azért a zsidók neki: Még ötven esztendőös sem vagy, és Ábrahámot láttad? Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. Köveket ragadának azért, hogy rája hajítsák; Jézus pedig elrejtőzék és kiméne a templomból.

Felajánlásra (Zs. 118, 17, 107.) Dicsérlek, Uram, teljes szívemből: tégy jót szolgáladdal: adj nekem életet, hogy megtartsam beszédeidet: kelts életre, amint megígérted, Uram.

Csendes imádság. Ez áldozati ajándékok, kérünk, Urunk, oldozzák fel bűneink bilincseit és szerezzék meg nekünk irgalmaságod ajándékait. A mi.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Kor. I. 11, 24, 25.) Ez az én testem, mely értetek adatik: ez a

melpsum, glória mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, et non cognovistis eum: ego autem novi eum: et si dixeró, quia non scio eum, ero símilis vobis, mendax. Sed scio eum, et sermónem ejus servo. Abraham pater vester exsultávit, ut vidéret diem meum: vidit, et gávisus est. Dixérunt ergo Judaei ad eum: Quinquagínta annos nondum habes, et Abraham vidísti? Dixit eis Jesus: Amen, amen dico vobis, ántequam Abraham fieret, ego sum. Tulérunt ergo lápides, ut jácerent in eum: Jesus autem abscóndit se, et exívit de templo.

Offertorium. (Ps. 118, 17 et 107.) Confitébor tibi, Dómine, in toto corde meo: retribue servo tuo: vivam, et custódiám sermónes tuos: vivífica me secúndum verbum tuum, Dómine.

Secreta. Haec múnera, quaesumus, Dómine, et víncula nostrae pravítatis absólvant, et tuae nobis misericórdiae dona concílient. Per Dóminum.

Communio. (I. Cor. 11, 24 et 25.) Hoc corpus, quod pro vobis tradétur: hic ca-

kehely az újszövetség az én véremlében, mondá az Úr: ezt cselekedjétek, valahányszor veszitek, az én emlékezetemre.

Áldozás utáni imádság.
Állj mellettünk, Urunk Istenünk, és azokat, akiket misztériumoddal új életre keltettél, oltalmazd meg állandó segítségeddel. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. ninc.)

lix novi testamenti est in meo sanguine, dicit Dominus: hoc facite, quotiescunque sumitis, in meam commemorationem.

Postcommunio. Adesto nobis, Domine Deus noster: et quos tuis mysteriis recreasti, perpetuis defende subsidiis. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Hétfő, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációk-templom: Szent Krizogonus temploma.)

A mise ismét a hittanulókhoz és főként a vezetőkhez fordul és őket hívja az élő vizek forrásához. Az ő vágyukkal várjuk mi is a Húsvétot. Továbbá a szenvedő Úr képe és az énekekből kicsendülő panasz indítson buzgóbb bűnbánatra.

Bevonulásra. (Zs. 55, 2.)

Könyörülj rajtam, Uram, mert taposnak rajtam az emberek: egész nap bánom, gyötörnek engem. (Zs. 55, 3.) Ellenségeim egész nap taposnak: be sokan vannak, kik ellenem harcolnak. Könyörülj.

Könyörgés. Szenteld meg, kérünk, Urunk, bűntőlésűnket és ajándékozz nekünk kegyesen minden bűneinkért bocsánatot. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. ninc.)

Szentlecke Jónás prófétától.
(3, 1-10.)

Ama napokban: Ismét szólt az Úr Jónáshoz, mondván: Kelj fel,

Introitus. (Ps. 55, 2.)

Miserere mihi, Domine, quoniam conculcavit me homo: tota die bellans tribulavit me. (Ps. ibid., 3.) Conculvaverunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes adversum me. Miserere mihi.

Oratio. Sanctifica, quae sumus, Domine, nostra jejunia: et cunctarum nobis indulgentiam propitius largire culparum. Per Dominum.

Lectio Jonae Prophetae.
(3, 1-10.)

In diebus illis: Factum est verbum Domini ad Jonam prophetam secundo.

menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd ott a szót, melyet majd mondok neked. Felkelt erre Jónás és elment Ninivébe az Úr szava szerint. Ninive háromnapos járőföldre terjedő nagy város volt. Alighogy bement Jónás a városba, egynapi járásnyira, nagy hangon hirdette: Még negyven nap, és Ninive elpusztul! Ninive lakói hittek az Istenben és bűntőt hirdettek, és nagyjaik, kicsinyeik egyaránt szőrruhát öltöttek. És amikor a beszéd Ninive királyához eljutott, ő felkelt trónjáról, letette palástját, szőrruhába öltözött és hamuba ült. És közhírré tette és megparancsolta Ninivében: «A királynak és főembereinek rendeltére! Se ember, se állat, se marha, se juh ne egyék és ne legeljen, és vizet se igyék! Öltözzön szőrruhát ember és állat, és kiáltson nagy szóval az Úrhoz, és térjen meg kiki gonosz útjáról és az istentelenségből, mely kezéhez tapad. Ki tudja, hátha visszafordul és megbocsát az Úr, és lelohad haragjának tüze, és nem veszünk el?» Mikor látta az Isten az ő cselekedeteiket, hogy megtértek gonosz útkükről, megkönyörült népén az Úr, a mi Istenünk.

dicens: Surge, et vade in Níniven civitatem magnam: et praedica in ea praedicationem, quam ego loquor ad te. Et surrexit Jonas, et abiit in Níniven juxta verbum Domini. Et Nínive erat civitas magna itinere trium dierum. Et coepit Jonas introire in civitatem itinere diei unius: et clamavit, et dixit: Adhuc quadraginta dies, et Nínive subvertetur. Et crediderunt viri Nínivitae in Deum: et praedicaverunt jejunium, et vestiti sunt saccis a majore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad regem Nínive: et surrexit de solio suo, et abiecit vestimentum suum a se, et indutus est sacco, et sedit in cinere. Et clamavit, et dixit in Nínive ex ore regis, et principum ejus, dicens: Homines, et jumenta, et boves, et pecora non gustent quidquam: nec pascantur, et aquam non bibant. Et operiantur saccis homines, et jumenta, et clament ad Dominum in fortitudine, et convertatur vir a via sua mala, et ab iniquitate, quae est in manibus eorum. Quis scit, si convertatur, et ignoscatur Deus: et revertatur a furoris irae suae, et non peribimus? Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala: et misertus est populo suo Dominus Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 53, 4, 3.) Isten! hallgasd meg imádságomat: fogadd füledbe szájam beszédeit. *Ÿ.* Isten, szabadíts meg engem nevedben, hatalmaddal szolgáltass igazságot nekem.

Graduale. (Ps. 53, 4 et 3.) Deus, exáudi orationem meam: áuribus percipe verba oris mei. *Ÿ.* Deus, in nómine tuo salvum me fac, et in virtúte tua líbera me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (7, 32-39.)

Az időben: A papi fejedelmek és farizeusok poroszlókat küldének, hogy megfoghják Jézust. Mondá nekik tehát Jézus: Még kevés ideig vagyok veletek és ahhoz megyek, aki engem küldött. Keresni fogtok majd, de nem találtok; és ahol én vagyok, ti nem jöhettek oda. Mondák azért a zsidók egymás közt: Hová akar ez menni, hogy nem találjuk őt? Csak nem akar a pogány világba menni és a pogányokat tanítani? Micsoda beszéd ez, melyet mondott? Keresni fogtok engem, de nem találtok és ahol én vagyok, ti oda nem jöhettek? Az ünnep utolsó nagy napján pedig megállta Jézus és kiálta, mondván: Ha valaki szomjazik, jöjjön énhez-zám és igyék. Aki hisz énbenem, mint az Írás mondja, élő víz folyói fakadnak majd belőle. Ezt pedig a Lélekről mondotta, melyet veendőknél valának az őbenne hívők.

Felajánlásra. (Zs. 6, 5.) Fordulj felém, Uram! és

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (7, 32-39.)

In illo témpore: Misérunt príncípes et pharisaei ministros, ut apprehénderent Jesum. Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum témpus vobiscum sum: et vado ad eum qui me misit. Quaerétis me, et non inveniétis: et ubi ego sum, vos non potéstis venire. Dixérunt ergo Judaei ad semetipsos: Quo hic itúrus est, quia non inveniémus eum? numquid in dispersionem géntium itúrus es, et doctúrus gentes? Quis est hic sermo, quem dixit: Quaerétis me, et non inveniétis: et ubi sum ego, vos non potéstis venire? In novíssimo autem die magno festivitátis stabat Jesus, et clamábat, dicens: Si quis sitit, véniat ad me, et bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptúra, flúmina de ventre ejus fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spíritu, quem acceptúri erant cre-déntes in eum.

Offertorium. (Ps. 6, 5.) Dómine, convertére, et éripe

szabadítsd meg lelkemet:
ments meg engem irgalmad-
ban.

Csendes imádság. Engedd,
Urunk Istenünk, hogy
ez az üdvöt szerző adomány
minket bűneinktől is meg-
tisztítson és Felségedet is
kiengesztelje. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. 1.;
3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. 1.

Áldozásra (Zsolt. 23, 10.)
A seregek Ura maga a dicső-
ség Királya.

Áldozás utáni imádság.
Az üdvöt szerző misz-
tériumban való részvétel,
kérünk, Urunk, adjon nek-
ünk tisztulást és gyó-
gyulást. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. 1.;
3. nincs.)

ánimam meam: salvum me
fac propter misericórdiam
tuam.

Secreta. Concéde nobis,
Dómine Deus noster;
ut haec hóstia salutáris;
et nostrorum fiat purgatio de-
lictórum, et tuae propitiatio
majestátis. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 23, 10.)
Dóminus virtútum ipse est
Rex glóriae.

Postcommunio. Sacra-
ménti tui, quaesumus,
Dómine, participatio salu-
táris, et purificationem no-
bis tríbuat, et medélam.
Per Dóminum.

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok
megfejeteket Isten előtt.
Adj népednek, kérünk,
Urunk, testi és lelki üdvös-
séget, hogy jócselekedetek
után törekedve kiérdemelje
védelmed mindenkori oltal-
mát. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cá-
pita vestra Deo.
Da, quaesumus, Dómine,
pópulo tuo salútem mentis
et cóporis: ut bonis opé-
ribus inhaeréndo, tua sem-
per mereátur protectióne
defénda. Per Dóminum.

Kedd, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Cyriakus-templom.)

A nagyböjt keddi miséi általában mind az alamizsnálkodásra buzdítanak. A mai stációs-
szent is a tevékeny felebaráti szeretet tanítómestere. De most a szenvedés gondolata is erősödik. Dániel a szenvedő Úr Jézus előképe, de minket is jelképez, mert a böjt és szenvedés idején az Eucharistia csodás eledele táplál a feltámadásig.

Bevonulásra. (Zs. 26, 14.)

Remélj az Úrban, légy férfias: bátor legyen szíved és bízzál az Úrban. (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem. Remélj.

Könyörgés. Böjtölésünk kérünk, Urunk, legyen elfogadott előtted, és a kiengesztelést megszerezve tegyen minket méltóvá kegyelmedre és vezessen el az örök üdvösségre. A mi.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Dániel prófétától. (14, 27, 28-42.)

Ama napokban: A babiloniak gyűlést tartottak a király ellen és mondták: Add ki nekünk Dánielt, aki Belt elpusztította, a sárkányt megölte, s a papokat meggyilkolta. Majd elmentek a királyhoz és mondták: Add ki nekünk Dánielt, különben megölünk házad népével együtt! Mikor a király látta, hogy hevesen támadják, kényszerhelyzetében kiadta nekik Dánielt. Erre ők az oroslánok vermébe vetették, és ő ott volt hat napon keresztül. A veremben hét oroslán volt; naponként két testet és két juhot adtak nekik, de ekkor nem adtak nekik semmit sem, hogy falják fel Dánielt. Júdeában volt ekkor Habakuk a próféta.

Introitus. (Ps. 26, 14.)

Exspécta Dóminum, viriliter age: et confortétur cor tuum, et sústine Dóminum. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illuminátio mea, et salus mea: quem timébo? Exspécta Dóminum.

Orátio. Nostra tibi, Dómine, quaesumus, sint accépta jejúnia: quae nos et expiándo grátia tua dignos efficiant; et ad remédia perdúcant aetérna. Per Dóminum.

Léctio Daniélis Prophéetae. (14, 27 et 28-42.)

In diébus illis: Congregáti sunt Babylónii ad regem, et dixérunt ei: Trade nobis Daniélem, qui Bel destrúxit, et draconem interfécit, alióquin interficiémus te, et domum tuam. Vidit ergo rex, quod irrúerent in eum veheménter: et necessitáte compúlsus trádidit eis Daniélem. Qui misérunt eum in lacum leónum, et erat ibi diébus sex. Porro in lacu erant leónes septem, et dabántur eis duo córpora quotidie, et duae oves: et tunc non data sunt eis, ut devorárent Daniélem. Erat autem Hábacuc prophéta in Judaea, et ipse cóxerat pulméntum, et intríverat panes in alvéolo: et ibat in campum, ut ferret messóribus. Dixítque Angelus Dó-

Ez éppen megfőzte a főzeléket, beleaprította a tálba a kenyeret, és kiment a mezőre, hogy elvigye az aratóknak. Az Úr angyala azonban így szólt Habakuknak: Vidd el ezt az ebédet, mely a kezeden van, Babilonba Dánielnek, ki az oroszlánok vermében van. Mondotta erre Habakuk: Uram, Babilont én még nem láttam és a vermet sem ismerem. Erre az Úr angyala megragadta őt üstökénél és elvitte hajánál fogva, és letette szellemének erejével Babilonban a verem fölé. És kiáltott Habakuk, mondván: Dániel, az Isten szolgálja! vedd az ebédet, melyet az Isten neked küld! Mondotta erre Dániel: Megemlékeztél rólam, Istenem, mert nem hagyod el azokat, kik szeretnek téged. Aztán felkelt Dániel és evett, az Úr angyala pedig azonnal visszavitte Habakukot lakóhelyére. A hetedik napon aztán elment a király, hogy meggyászolja Dánielt. Amikor a veremhez ért, betekintett, és ime Dániel ott ült az oroszlánok között. Erre a király nagy szóval felkiáltott és mondotta: Nagy vagy, Uram, Dániel Istene! Aztán kihuzatta az oroszlánok verméből, azokat pedig, kik veszedelmének okai voltak, bedobatta a verembe s az oroszlánok előtte egy pillanat alatt felfalták őket. Mondotta ekkor a király: Félje az egész ország minden

mini ad Hábacuc: Fer prándium, quod habes, in Babylónem Daniéli, qui est in lacu leónum. Et dixit Hábacuc: Dómine, Babylónem non vidi, et lacum nescio. Et apprehéndit eum Angelus Dómini in vértice ejus, et portávit eum capíllo cápitis sui, posúitque eum in Babylóne supra lacum in impetu spíritus sui. Et clamávit Hábacuc, dicens: Dániel serve Dei, tolle prándium, quod misit tibi Deus. Et ait Dániel: Recordátus es mei, Deus, et non dereliquisti diligéntes te. Surgénsque Dániel comédit. Porro Angelus Dómini restituit Hábacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die séptimo, ut lugéret Daniélem: et venit ad lacum, et introspéxit, et ecce Dániel sedens in médio leónum. Et exclamávit voce magna rex, dicens: Magnus es, Dómine Deus Daniélis. Et extráxit eum de lacu leónum. Porro illos, qui perditionis ejus causa fúerant, intromísit in lacum, et devoráti sunt in momento coram eo. Tunc rex ait: Páveant omnes habitantes in univérsa terra Deum Daniélis: quia ipse est salvátor, fáciens signa, et mirábilía in terra: qui liberávit Daniélem de lacu leónum.

lakója Dániel Istenét, mert ő megszabadít, jeleket és csodákat művel a földön és megszabadította Dánielt az oroszlánok verméből.

Atvonulásra. (Zsolt. 42, 1, 3.) Kelj védelmére ügyemnek, Uram: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem. *Ÿ.* Küld el világosságodat és igazságodat, elvezetnek azok és elvisznek szent hegyedre.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (7, 1-13.)

Az időben: Jézus Galileában tartózkodék, mert nem akart Judeában járni, mivelhogy a zsidók halálra keresték őt. Közel vala pedig a zsidók ünnepe, a sátoros ünnep. Mondák tehát neki atyjafiai: Távozzál innét és menj Judeába, hogy tanítványaid is lássák cselekedeteidet, melyeket művelsz. Hiszen senki sem cselekszik rejtekben, aki nyilvánosságra akar jutni. Ha ezeket cselekszed, mutasd meg magadat a világnak. Mert még atyjafiai sem hittek őbenne. Mondá azért nekik Jézus: Az én időm még nincs itten; de a ti időtök mindenkor készen vagyon. Nem gyűlölhet titeket a világ, engem pedig gyűlöl; mert én bizonyosságot teszek fölőle, hogy cselekedetei gonoszak. Ti menjetek föl az ünnepre, én nem megyek föl erre az ünnepre, mert az én időm még nem telt be. Ezeket mondván nekik, maga Galileában

Graduale. (Ps. 42, 1 et 3.) Discérne causam meam, Dómine: ab hómine iníquo, et dolóso éripe me. *Ÿ.* Emítte lucem tuam, et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (7, 1-13.)

In illo témpore: Ambulábat I Jesus in Galilaeam, non enim volébat in Judaeam ambuláre, quia quaerébant eum Judaei interfícere. Erat autem in próximo dies festus Judaeórum, Scenopégia. Dixérunt autem ad eum fratres ejus: Transi hinc, et vade in Júdaeam, ut et discípuli tui vídeant ópera tua, quae facis. Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manífesta teípsum mundo. Neque enim fratres ejus credebant in eum. Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestram semper est parátum. Ncn potest mundus odísse vos: me autem odit: quia ego testimónium perhíbeo de illo, quod ópera ejus mala sant. Vos ascéndite ad diem festum hunc, ego autem non ascéndo ad diem festum istum: quia meum témpus nondum im-

maradt. Amint pedig fölmentek atyjafiai az ünnepre, ő is fölme né nyilvánosan, hanem mint egy titokban. A zsidók tehát keresték őt az ünnepen, és mondák: Hol vagyon ő? És sokféle suttogás vala a nép között fölöle; némelyek ugyanis azt mondták, hogy jó ember, mások pedig azt mondták: Nem, hanem ámtlja a népet. Mindamellett senki sem szolt róla nyilván, a zsidóktól való félelem miatt.

Felajánlásra. (Zsolt. 9, 11-13.) Bizzanak tebenned mindnyájan, kik ismerik nevedet, Uram: mert nem hagyod el a téged keresőket: Zengjete az Úrnak, ki a Sionon lakik; mert nem feledte el a szegények könyörgéseit.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az áldozathoz szükséges adományokat, hogy vigasztalást jelezenek a földön és így el ne veszítsük reményünket az örök ígéretekre. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Aldozásra. (Zs. 24, 22.) Izrael Istene, szabadíts meg minden szorongatásomból.

Aldozás utáni imádság. Add, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig azt teljesítve, ami isteni,

plétum est. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Judaei ergo quaerébant eum in die festo, et dicébant: Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicébant: Quia bonus est. Alii autem dicébant: Non, sed sedúcit turbas. Nemo tamen palam loquebátur de illo, propter metum Judaeorum.

Offertorium. (Ps. 9, 11, 12 et 13.) Sperent in te omnes, qui novérunt nomen tuum, Dómine: quóniam non derelinquis quaerentes te: psállite Dómino, qui hábitat in Sion: quóniam non est oblitus orationes páuperum.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, deférimus immolándas: quae temporalem consolationem significant; ut promissa non desperemus aeterna. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Communio. (Ps. 24, 22.) Ré dime me, Deus Israel, ex ómnibus angústias meis.

Postcommunio. Da, quae sumus, omnipotens Deus: ut quae divina sunt, júgiter exsequentes, donis me-

méltók legyünk a mennyel adományokhoz közelebb jutni. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Adj nekünk kérünk, Urunk: akaratod teljesítésében állhatatosságot, hogy napjainkban a neked szolgáló nép mind érdemben, mind számban növekedjék. A mi.

reámur caeléstibus propinquáre. Per Dóminum nostrum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da nobis, quaesumus, Dómine: perseverántem in tua voluntáte famulátum; ut in diébus nostris, et mérito et número, pópulus tibi sérviens augeátur. Per Dóminum.

Szerda, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Marcellus-templom.)

Ez a szép régi mise ismét egybekapcsolja a Jó Pásztor képében a keresztség és a szenvedés gondolatait. A Jó Pásztor engedelmeséget kér a mai vizsgára megjelenő hittanulóktól (és tőlünk is!), akiknek ma kellett felmondaniok a tízparancsolatot és örök életet ad.

Bevonulásra. (Zs. 17, 48, 49.)

Megszabadítottál haragos ellenségeimtől, az ellenem állók fölé juttattál: az erőszak emberétől, Uram, megszabadítottál. (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek Uram, én erőm: az Úr az én erősségem, oltalmam és megszabadítottam. Megszabadítottál.

Könyörgés. Szenteld meg, Isten, e böjtölést és világosítsd meg irgalmasan híveid szívét és akiknek megadod az áldozatos lelkület érzelmét, add meg kegyesen könyörgéseik jósgos meghallgatását. A mi.

Introitus. (Psalm. 17, 48-49.)

Liberátor meus de gentibus iracúndis: ab insurgéntibus in me exaltábis me: a viro iniquo erípies me, Dómine. (Ps. ibid., 2-3.) Dilligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmamentum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. Liberátor meus.

Orátio. Sanctificáto hoc jejúnio, Deus, tuórum corda fidéllum miserátor illústra: et quibus devotiónis praestas afféctum, praebe supplicántibus píum benignus audítum. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131 l.; 3. nincs.)

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (19, 1-2, 11-19, 25.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: Szólj Izrael fiainak egész gyülekezetéhez és mondd nekik: Én vagyok az Úr, a ti Istenetek. Ne lopjatok, ne tagadjatok le semmit és ne csalja meg egyitek a másikat. Ne esküdjél nevemre hamisan, hogy meg ne szentségtelenítsd Istened nevét; én vagyok az Úr! Ne keress ürügyet felebarátod ellen és erőszakkal se nyomd el őt. Napszámosod bére ne maradjon reggelig tenálad. Ne átkozz süketet és ne tégy gáncsot vak elé: féld az Urat, a te Istenedet, mert én vagyok az Úr. Ne kövess el jogtalanságot és ne ítélj igazságtalanul. Ne nézd a szegény személyét s ne légy tekintettel a hatalmas arcára: igazság szerint ítélj felebarátodnak. Ne légy rágalmazó, se besúgó a nép között. Ne törj felebarátod vérére, én vagyok az Úr! Ne gyűlöld testvéredet szívedben, hanem fedd meg nyíltan, hogy ne legyen bűnöd miatta. Ne állj boszút s ne emlékezzél meg polgártársaid igazságtalanságáról: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat: én vagyok az Úr! Tartsátok meg törvényeimet: mert Én, az Úr, vagyok a ti Istenetek!

Lectio libri Levitici. (19, 1-2, 11-19 et 25.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Lóquere ad omnem coetum filiórum Israel, et dices ad eos: Ego Dóminus Deus vester. Non faciétis furtum. Non mentiémini, nec decipiet unusquisque próximum suum. Non perjúrabis in nómine meo, nec póllues nomen Dei tui. Ego Dóminus. Non fácies calúmniam próximo tuo: nec vi ópprimes eum. Non morábitur opus mercenárii tui apud te usque mane. Non maledíces surdo, nec coram caeco pones offendiculum: sed timébis Dóminum Deum tuum, quia ego sum Dóminus. Non fácies quod iniquum est, nec injúste judicábis. Non consideres personam páuperis, nec honóres vultum poténtis. Juste júdica próximo tuo. Non eris criminátor, nec susúrro in pópulo. Non stabis contra sanguinem próximi tui. Ego Dóminus. Non óderis fratrem tuum in corde tuo, sed públice árgue eum, ne hábeas super illo peccátum. Non quaeras ultiónem, nec memor eris injúriæ civium tuórum. Díliges amicum tuum sicut teípsum. Ego Dóminus. Leges meas custodíte. Ego enim sum Dóminus Deus vester.

Átvonulásra. (Zsolt. 29, 2-4.) Magasztallak Uram! mert fölemeltél engem: nem engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem. *Ÿ.* Hozzád kiáltottam Uram, Istenem, és te meggyógyítottál: Uram, visszahoztad lelke-met az alvilágból; megmen-tettél engem a sírba szállók közül.

Graduale. (Ps. 29, 2-4.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepisti me: nec delectásti inimicos meos super me. *Ÿ.* Dómine Deus meus, clamávi ad te, et sanásti me: Dómine, abstraxisti ab inferis ánimam meam, salvásti me a descendéntibus in lacum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (10, 22-38.)

Az időben: Lőn Jeruzsálem-ben a templomszentelés ünnepe és tél vala. És Jézus a templomban jára Salamon tornácában. Körül-vevék tehát őt a zsidók és mondák neki: Meddig tartod függőben lelkünket? Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk nyíltan. Felelé nekik Jézus: Mondtam nektek és nem hiszitek. A cselekedetek, melyeket én teszek Atyám nevében, azok tesznek bizonyosságot rólam, de ti nem hiszitek, mert nem vagytok az én juhaim közül valók. Az én juhaim szavamat hallgatják; és én ismerem őket és követnek engem; és én örökéletet adok nekik és nem vesznek el mindörökké és senki sem ragadja el őket kezemből. Amit Atyám nekem adott, mindennél nagyobb és senki sem ragadhatja ki Atyám kezéből. Én és az Atya egy vagyunk.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (10, 22-38.)

In illo témpore: Facta sunt I Encaenia in Jerosólymis: et hiems erat. Et ambulábat Jesus in templo, in pórticu Salomónis. Circumdederunt ergo eum Judaei, et dicébant ei: Quóusque ánimam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Respóndit eis Jesus: Loquor vobis, et non créditis: Opera quae ego fácio in nómine Patris mei, haec testimónium péribent de me: sed vos non créditis, quia non estis ex óvibus meis. Oves meae vocem meam áudiunt: et ego cognóscó eas, et sequúntur me: et ego vitam aetérnam do eis: et non períbunt in aetérnum, et non rápiet eas quisquam de manu mea. Pater meus, quod dedit mihi, majus ómnibus est: et nemo potest rápere de manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus. Sustulérunt ergo lápidés Judaei, ut lapí-

Ismét köveket ragadának a zsidók, hogy megkövezzék őt. Jézus pedig mondá nekik: Sok jótettet mutattam nektek Atyámtól, azok közül melyik dologért köveztek meg engem? Felelék neki a zsidók: Jó tettért nem kövezünk meg téged, hanem a káromlásért, mivel-hogy ember létedre Istenné teszed magadat. Felelé nekik Jézus: Nincs-e megírva a ti törvényetekben: Én mondtam: Istenek vagytok? Ha azokat monddta isteneknek, kikhez az Isten ígéje szólott és az Írás föl nem bomolhatik: mikép mondhatjátok arról, kit az Atya megszentelt és a világra küldött, hogy istenkáromló, mivel azt mondtam: Isten Fia vagyok? Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem; ha pedig cselekszem: és ha nekem nem hisztek, higgyetek a tetteknek, hogy megtudjátok és belássátok, hogy az Atya én bennem, és én az Atyában.

Felajánlásra. (Zs. 58, 2.)
Ments meg ellenségeimtől,
Istenem, és támadóimtól
szabadíts meg engem, Uram!

Csendes imádság. Ints be-
leegyezően, irgalmas
Isten: hogy az engesztelés
és dícséret adományait
őszinte hódolattal hozzuk
el neked. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. 1.;
3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562.1.

dárent eum. Respóndit eis
Jesus: Multa bona ópera
osténdi vobis ex Patre meo,
propter quod eórum opus
me lapidátis? Respondérunt
ei Judaei: De bono ópere
non lapidámus te, sed de
blasphémia: et quia tu,
homo cum sis, facis teípsum
Deum. Respóndit eis Jesus:
Nonne scriptum est in lege
vestra: quia Ego dixi, dii
estis? Si illos dixit deos, ad
quos sermo Dei factus est,
et non potest solvi Scrip-
túra: quem Pater sanctifi-
cávit, et misit in mundum,
vos dicitis: Quia blasphé-
mas: quia dixi, Filius Dei
sum? Si non fácio ópera Pa-
tris mel, nolíte crédere mihi.
Si autem fácio, et si mihi
non vultis crédere, opéribus
créдите, ut cognoscátis, et
credátis, quia Pater in me
est, et ego in Patre.

higgyetek a tetteknek, hogy
hogy az Atya én bennem

Offertorium. (Ps. 58, 2.)
Éripe me de inimícis meis,
Deus meus: et ab insurgénti-
bus in me libera me, Dómine.

Secreta. Annue, miséri-
cors Deus: ut hóstias
placatiónis et laudis, sincéro
tibi deferámus obséquo.
Per Dóminum nostrum Je-
sum Christum.

Áldozásra. (Zs. 25, 6-7.)
 Ártatlanok között mosom
 kezeimet és körülveszem ol-
 tárodat, Uram: hogy halljam
 a dicséret szavait és hirdes-
 sem minden csodatettedet.

Áldozás utáni imádság.
 A mennyei adomány ál-
 dását megkapva, könyör-
 rögvé kérünk, mindenható
 Isten, hogy hozzon az meg-
 szentelődést és üdvösséget.
 A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.;
 3. ninc.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok
 megfejeteket Isten előtt.
 Figyelj, mindenható Isten,
 könyörgésünkre és add meg
 kegyesen azoknak, kiknek
 megengeded, hogy jóságod-
 ban reménykedve bízzanak,
 szokott irgalmad hatását.
 A mi Urunk Jézus Krisztus.

Communio. (Ps. 25, 6-7.)
 Lavábo inter innocéntes ma-
 nus meas, et circuíbo altáre
 tuum, Dómine: ut áudiam
 vocem laudis tuae, et enár-
 rem univérsa mirabília tua.

Postcommunio. Caeléstis
 doni benedictióne per-
 cépta: súpplices te, Deus
 omnipotens, deprecámur; ut
 hoc idem nobis et sacra-
 ménti causa sit, et salutis.
 Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cá-
 pita vestra Deo.

Adésto supplicatió nibus
 nostris, omnipotens Deus:
 et, quibus fidúciam sperán-
 dae pietátis indulges; con-
 suétae misericórdiae tribue
 benignus effectum. Per Dó-
 minum.

Csütörtök, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Apollinár temploma.)

A vezeklőkhöz fordul a mai mise. Utoljára a nagycsütörtöki feloldozás előtt, amikor ünnepélyesen visszafogadják őket az Egyház közösségébe. Ezért énekel az Egyház a babiloni fogságból a szabadulás után vágyódó zsidók énekeit, ezért állítja szemünk elé a bűnbánó Magdolnát, hogy mi is felébredjünk szívünkben a bűnbánat szentté tevő érzelmeit.

Bevonulásra. (Dániel, 3, 31.)

B gazságos ítélettel cse-
 lekedted mindazt,
 amit velünk tettél:
 mert vétkeztünk ellened
 és parancsaldnak nem en-
 gedelmeskedtünk: de di-
 csőítsd meg nevedet és bánj

Introitus. (Dan. 3, 31.)

Omnia, quae fecisti no-
 bis, Dómine, in vero
 iudicio fecisti: quia
 peccávimus tibi, et mandá-
 tis tuis non obedívimus: sed
 da glóriam nómini tuo, et fac
 nobiscum secúndum multi-

velünk irgalmad sokasága szerint. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. Igazságos...

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az emberi természetnek a mértéktelenség miatt megsérült méltósága a mértéktartó bűjt orvossága által újra helyreálljon. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Dániel prófétától. (3, 25, 34-45.)

Ama napokban: Azariás pedig ott állt, és a tűz közepette imádságra nyitotta száját és így szólt: Kérünk, ne szolgáltass ki minket végleg tennevedért, és ne semmisítsd meg szövetségedet, se meg ne vond tőlünk irgalmadat kedveltedért, Ábrahámért, és szolgádért, Izsákért, és szentédért, Izraelért, kiknek azt mondottad és ígérted, hogy megsokasítod ivadékukat mint az ég csillagait, és mint a tengerparti fővenyt: mert kisebbek lettünk, Urunk, minden népnél, és meg vagyunk ma alázva bűneinkért az egész földön. Nincs ez időben fejedelem, vezér vagy próféta, sem égő-, sem eledel-, sem hála-, sem illatáldozat, sem hely a zsengeáldozatok számára előtted, hogy megnyerhesük irgalmadat; de fogadd

túdinem misericórdiae tuae. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. Omnia quae fecisti nobis, Dómine, in vero...

Órátió. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut dignitas conditiónis humanae per immoderántiam sauciáta, medicinális parsimóniae stúdio reformetur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Daniélis Prophetae. (3, 25 et 34-45.)

In diébus illis: Orávit Azariás Dóminum, dicens: Dómine Deus noster: ne, quaesumus, tradas nos in perpétuum propter nomen tuum, et ne dissipés testaméntum tuum: neque áufferas misericórdiam tuam a nobis propter Abraham diléctum tuum, et Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum: quibus locútus es, póllicens quod multiplicáres semen eórum sicut stellas caeli, et sicut arénam, quae est in líttore maris: quia, Dómine imminúti sumus plus quam omnes gentes, sumúsque húmiles in univérsa terra hódie propter peccáta nostra. Et non est in témpore hoc princeps, et dux, et prophéta, neque holocáustum, neque sacrificium, neque oblátio, neque incénsus, neque locus primitiárum coram te, ut possi-

kegyesen megtört szívünket és alázatos lelkünket! Mint kosokból, bikákból és ezernyi kövér bárányból álló égőáldozat, olyan kedves legyen előtted ma a mi áldozatunk, hiszen akik benned bíznak, meg nem szégyenülnek. Most teljes szívvel követünk és félünk téged, és keressük kedvedet. Ne engedd, hogy szégyent valljunk, hanem tégy velünk kegyesség és nagy irgalmasságod szerint. Szabadíts meg minket csodáiddal, és dicsőítsd meg, Urunk, nevedet! Szégyenüljenek meg mindazok, kik gonoszságot tanúsítanak szolgálid iránt; szégyenüljenek meg mindenhatóságod által, és semmisüljön meg erejük; hadd tudják meg, hogy egyedül te, az Úr, vagy Isten, és dicsőséges a föld kerekéig, mi Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 95, 8-9.) Hozzatok áldozati ajándékot és jertek udvaraiba, boruljatok le szent udvarában az Úr előtt. *Ű.* (Zs. 28, 9.) A sűrűséget megritkítja az Úr, s templomában mindenki így szól: Be dicső!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (7, 36-50.)

Az időben: Meghívá Jézust egy farizeus, hogy egyék nála; és bemenvén a

mus invenire misericordiam tuam: sed in ánimo contrito, et spíritu humilitátis suscipiamur. Sicut in holocausto arietum, et taurorum, et sicut in millibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hódie, ut placeat tibi: quóniam non est confusio confidentibus in te. Et nunc sequimur te in toto corde, et timémus te, et quaerimus faciém tuam. Ne confundas nos: sed fac nobiscum juxta mansuetudinem tuam, et secundum multitudinem misericordiae tuae. Et érue nos in mirabilibus tuis, et da glóriam nómini tuo, Dómine: et confundántur omnes, qui osténdunt servis tuis mala, confundántur in omni poténtia tua: et robur eórum conterátur: et sciant, quia tu es Dóminus Deus solus, et glóriósus super orbem terrarum, Dómine Deus noster.

Graduale. (Psalm. 95, 8-9.) Tóllite hóstias, et introíte in átria ejus: adoráte Dóminum in aula sancta ejus. *Ű.* (Ps. 28, 9.) Revelávit Dóminus condensa: et in templo ejus omnes dicent glóriam.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Lucam. (7, 36-50.)

In illo témpore: Rogábat Jésum quidam de pharisaeis, ut manducáret cum

farizeus házába, asztalhoz telepedék. És íme, egy asszony, ki bűnös vala a városban, amint megtudta, hogy ebéden van a farizeus házában, kenetet hoz a egy alabástrom edényben és megállván hátul az ő lábainál, elkezdé könnyeivel öntözni lábait, megtörle fejének hajával és csókolgatá lábait és megkené a kenettel. Látván ezt a farizeus, ki őt meghítta vala, szóla magában, mondván: Ha ez próféta volna, bizonytal tudná, kicsoda és miféle asszony az, aki őt illeti, tudniillik, hogy bűnös. És felelvén Jézus, mondá neki: Simon! mondanék neked valamit. Az pedig mondá: Mester! szólj. Két adósa vala egy hitelezőnek. Egyik ötszáz dénárral tartozott, a másik ötvennel. Nem lévén nekik honnét megfizetni, elengedé mind a kettőnek. Melyik fogja őt közülük jobban szeretni? Felelvén Simon, mondá: Úgy vélem az, ki nek többet engedett el. Ő mondá neki; helyesen ítéltél. És az asszonyhoz fordulván, mondá Simonnak: Látod ezt az asszonyt? Bejöttem házába, vizet lábaimra nem adott; ez meg könnyeivel öntözte lábaimat és hajával törölte meg. Csókot nekem nem adott; ez meg, mióta bejött, nem szűnt meg csókolgatni lábaimat. Olajjal nem kent

illo. Et ingressus domum pharisaei, discubuit. Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit, quod accubisset in domo pharisaei, attulit alabastrum unguenti: et stans retro secus pedes ejus, lacrimis coepit rigare pedes ejus, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes ejus, et unguento ungebat. Videns autem pharisaeus, qui vocaverat eum, ait intra se, dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae et qualis est mulier, quae tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Jesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon, dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte judicasti. Et conversus ad mulierem, dixit Simóni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrimis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: haec autem, ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: haec autem unguento unxit

meg fejemet; ez meg kenettel kente meg lábaimat. Azért mondom neked: Megbocsáttatott az ő sok bűne, mert nagyon szeretett; akinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret. Mondá tehát amannak: Meg vannak bocsátva bűneid. És az asztaltársak kezdék mondogatni magokban: Kicsoda ez, aki még a bűnöket is megbocsátja? Ő pedig mondá az asszonyoknak: A te hited megszabadított téged, menj el békével.

pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illum: Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illum: Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

Felajánlásra. (Zs. 136, 1.) Ott ültünk Babilon folyóvizei mellett és sírtunk, amikor a Sionra gondoltunk.

Csendes imádság. Urunk, Istenünk, ki a gyengeségünk táplálására szolgáló terményeket rendelted áldozati adományokul neved megszentelésére, kérünk, add hogy ezek a jelen életben segítséget és az örökkévalóságra megszentelődést szerezzenek nekünk. A mi.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. 1.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről. 562. 1.

Aldozásra. (Zsolt. 118, 49-50.) Emlékezzél meg, Uram, szavadról, melyet szolgálóknak mondtál, mellyel nekem reménységet nyújtottál: nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Áldozás utáni imádság. Amit ajkunkkal vetünk, Urunk, engedd tiszta

Offertorium. (Ps. 136, 1.) Super flumina Babilonis illic sedimus, et flevimus: dum recordamur tui, Sion.

Secreta. Dómine Deus noster, qui in his fragilitatis nostrae subsidium condidisti, tuo quoque nómini múnere iussisti dicanda constitui: tribue, quaesumus; ut et vitae nobis praesentis auxiliium, et aeternitatis efficiant sacramentum. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 49-50.) Meménto verbi tui servo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedisti: haec me consolata est in humilitate mea.

Postcommunio. Quod ore súmpsimus, Dómine, pura mente capiámus: et de

lélekkel fogadnunk s a földi adományból legyen számunkra örök életet szerző orvosság. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Légy kegyes, kérünk, Urunk, néped iránt, hogy megvesse, ami neked nem tetszik és mentől nagyobb örömmel teljesítse parancsolataidat. A mi Urunk.

münere temporáli, fiat nobis remedium sempiternum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Orémus. Humilláte cápita vestra Deo.

Esto, quaesumus, Dómine, propítius plebi tuae: ut, quae tibi non placent, respuéntes; tuórum pótius repléantur delectationibus mandatórum. Per Dóminum.

Péntek, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent István «kerek» bazilikája, a Coeliushalmon.)

Nagypéntek árnyéka borul már a mai szentmisére. Az énekekből az Úr panasza sir fel s ezt tolmácsolja a szentleckében Jeremiás próféta is, hiszen a mai evangélium már arról beszél, hogy a zsidók elhatározták Jézus halálát. Ez a nap különben is a fájdalom péntekje: ma üli az Egyház a Boldogságos Szűz hét fájdalmanak ünnepét is. A szentmisét többnyire az ünnepről mondják, ilyenkor a mai napról csak megemlékezünk s az utolsó evangéliumot vesszük.

Bevonulásra. (Zsolt. 30, 10, 16, 18.)

Introitus. (Psalm. 30, 10, 16 et 18.)

Könyörülj rajtam, Uram! mert szorongatnak engem: ments meg és szabadíts meg ellenégeim kezéből s üldözőimtől: Uram, ne hagyj, hogy szégyen érjen, hisz segítségül hívlak téged. (Zs. 30, 2.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban, szabadíts meg engem. Könyörülj.

Miserére mihi, Dómine, quóniam tríbulor: líbera me, et éripe me de mánibus inimicórum meórum, et a persecúentibus me: Dómine, non confúndar, quóniam invocávi te. (Ps. ibid., 2.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me. Miserére mihi.

Könyörgés. Önts kegyesen szívünkbe, kérünk, Urunk, kegyelmedet, hogy bűneinket az önkéntes fenyítés által megfékezve in-

Orátio. Córdibus nostris, quaesumus, Dómine, grátiam tuam benignus infúnde: ut peccáta nostra castigatióne voluntária co-

kább gyötörjük magunkat az életben, mintsem magunkra vonjuk az örök büntetéseket. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. ninc.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (17, 13-18.)

A ma napokban: Szóla Jeremiás: Uram! Megszégyenülnek mindazok, kik elhagytak téged, a porba írják azokat, kik eltávoztak tőled, mert elhagyták az élővizek forrását, az Urat. Gyógyíts meg engem, Uram, és meggyógyulok; szabadíts meg engem, és megszabadulok, mert dicsőséget te vagy! Íme ők így szólnak hozzám: Hol van az Úr igéje? Jöjjön el! Én azonban nem jöttem zavarba, mert téged, a pásztor követtelek, s a szörnyű napot nem kívántam, te jól tudod. Ami ajkamról jött, igaz volt színed előtt. Ne légy nekem félelmemre, én reménységem a nyomorúság napján. Szégyenüljenek meg, kik engem üldöznek, de ne szégyenüljek meg én, reszkessenek ők, de ne reszkessenek én; hozd reájuk a nyomorúság napját, és zúzd össze őket kétszeres csapással, mi Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 34, 20, 22.) Habár ellenségeim velem békésen beszélnek, ellenem dühösen álnok dolgokat terveznek. *Ű.* Uram, te láttad; ne maradj csendben: ne távozzál tőlem.

hibétes, temporáliter pótius macerémur, quam supplicii deputémur aetérnis. Per Dóminum.

Lectio Jeremiae Prophetae. (17, 13-18.)

In diébus illis: Dixit Jeremias: Dómine, omnes qui te derelinquunt, confundentur: recedentes a te, in terra scribentur: quóniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dóminum. Sana me, Dómine, et sanabor: salvum me fac, et salvus ero: quóniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est verbum Dómini? Véniat. Et ego non sum turbatus, te pastórem sequens: et diem hóminis non desiderávi, tu scis. Quod egrésum est de lábiis meis, recitum in conspéctu tuo fuit. Non sis tu mihi formídini, spes mea tu in die afflictiónis. Confundántur, qui me persequántur, et non confundar ego: páveant illi, et non páveam ego. Induc super eos diem afflictiónis, et dúplici contritióne cón tere eos, Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 34, 20 et 22.) Pacífice loquebántur mihi inimici mei: et in ira molésti erant mihi. *Ű.* Vidísti, Dómine, ne síleas: ne discédas a me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint.
(11, 47-54.)

Az időben: Egybegyűjték a főpapok és farizeusok a főtanácsot Jézus ellen és mondták: Mit csináljunk? mert ez az ember sok csodajelt művel? Ha tovább is így hagyjuk őt, mindnyájan hinni fognak benne és eljönnek a rómaiak és elveszik helyünket és nemzetünket. Egyik pedig közülük, Kaifás nevű, ki abban az esztendőben főpap vala, monda nekik: Ti nem tudtok semmit és nem gondoljátok meg, hogy jobb nektek, hogy egy ember haljon meg a népért, mintsem az egész nemzet elveszen. Ezt pedig nem magától monda, hanem főpap lévén az esztendőben, megjövendölé, hogy Jézus meg fog halni a nemzetért, és nemcsak a nemzetért, hanem hogy az Isten szétszórta gyermekeit egybegyűjtse. Attól a naptól tehát elhatározták, hogy megölik őt. Azért Jézus már nem jár vala nyilvánosan a zsidók közt, hanem elméne onnan a pusztá mellett vidékre, Efrem nevű városba és ott tartózkodék tanítványaival együtt.

Felajánlásra. (Zs. 118, 12, 121, 42.) Áldott vagy te, Uram! taníts meg engem rendeleteidre: ne szolgáltsak ki kevély rágalmozóimnak:

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Joannem.
(11, 47-54.)

In illo tempore: Collegérunt pontifices et pharisaei concilium advérsus Jesum, et dicébant: Quid fácimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic omnes crederent in eum: et vénient Románi, et tollent nostrum locum, et gentem. Unus autem ex ipsis, Cáiphás nómine, cum esset póntifex anni illíus, dixit eis: Vos nescítis quidquam, nec cogítátis quia éxpedit vobis, ut unus moriátur homo pro pópulo, et non tota gens péreat. Hoc autem a semetípso non dixit: sed cum esset póntifex anni illíus, prophetávit, quod Jesus moritúrus erat pro gente et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispérsi, congregáret in unum. Ab illo ergo die cogitavérunt, ut interficerent eum. Jesus ergo jam non in palam ambulábat apud Judaeos: sed ábiit in regió-nem juxta desértum, in civitátem, quae dicitur Ephrem, et ibi morabátur cum discipulis suis.

Offertorium. (Ps. 118, 12, 121 et 42.) Benedíctus es, Dómine, doce me justificatiónes tuas: et non tradas calumniántibus me super-

hadd feleljek meg azoknak, kik gyaláznak engem.

Csendes imádság. Add meg, nekünk, irgalmas Isten, hogy oltárodnak szolgálni mindig méltók legyünk és a benne való állandó részvétel által elnyerhessük az üdvösséget. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 12.) Ne adj át, Uram, elleneim akarátának, mert hamis tanuk támadnak ellenem és hazudik a gonoszság önmagával szemben.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett áldozat oltalma, Urunk, ne hagyjon el minket, és minden ártalmast üzzön el mindenkoron tőlünk. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy kik kegyes oltalmadat keressük, minden rossztól megszabadulva, neked biztos lélekkel szolgáljunk. A mi Urunk.

bis: et respondébo exprobrántibus mihi verbum.

Secreta. Praesta nobis, miséricors Deus: ut digné tuis servíre semper altáribus mereámur; et eórum perpétua participatióne salvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 26, 12.) Ne tradíderis me, Dómine, in ánimas persecúentium me: quóniam insurrexérunt in me testes iníqui, et mentíta est iníquitas sibi.

Postcommunio. Sumpti sacrificii, Dómine, perpétua nos tuítio non derelinquat: et nóxia semper a nobis cuncta depéllat. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui protectionis tuae grátiam quaerimus, liberáti a malis ómnibus, secúra tibi mente serviámus. Per Dóminum.

Szombat, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent János-bazilika, a «latin kapu előtt».)

Virágvasárnap vigillája volt valamikor, ezért nem volt külön miséje. Amikor a vigília megszűnt, akkor lett külön miséje, de az összes énekek ma is ugyanazok, mint a tegnapi misében. Olvasmá-

nyai pedig Virágvasárnap, Nagypéntek, Nagyszombat és Húsvét motívumait villantatják fel. (Figyeljük meg és átélmélkedve tegyük magunkévá a közös imádság tanítását.)

Könyörgés. Növekedjék, kérünk, Urunk, a neked szentelt nép az áldozatos lelkiületben: hogy a szent cselekedetekből okulva, minél kedvesebb lesz Fölséged előtt, annál kiválóbb adományokkal gyarapodjék. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (18, 18-23.)

Ama napokban: Mondák az istentelen zsidók egymásnak: «Jertek és gondoljunk ki terveket az igaz ellen; mert nem veszhet el a törvény a paptól, sem a tanács a bölcstől, sem a beszéd a prófétától; jertek, verjük őt meg nyelvvel, és ügyet se vessünk semmiféle beszédére!» Figyelj reám, Uram, és halljad ellenségeim szavát! Vajjon rosszal szokás-e fizetni a jóért, hogy vermet ásnak nekem? Emlékezzél meg, hogy színed előtt álltam, és jót kértem számukra, hogy elfordíthassam haragodat tőlük. Juttasd ezért fiaikat éhínségre, és add őket a kard hatalmába; feleségeik gyermektelenekké és özvegyekké legyenek, férjeik hajlanak meg dögvészben, ifjaikat pedig kard sújtsa le a harcban. Hangozzék fel házaikból a kiáltás, amikor hirtelenül reájuk hozod a rablót;

Orémus. Proficiat, quaesumus, Dómine, plebs tibi dicata pleae devotiõnis affectu: ut sacris actiõnibus erudita, quanto majestati tuae fit grãtior, tanto donis potiõribus augeatur. Per Dõminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Jeremiae Prophetae. (18, 18-23.)

In diẽbus illis: Dixerunt Impii Judaei ad invicem: Venite, et cogitemus contra justum cogitationes: non enim peribit lex a sacerdote, neque consilium a sapiente, nec sermo a propheta: venite, et percutiamus eum lingua, et non attendamus ad universos sermones ejus. Attende, Dõmine, ad me, et audi vocem adversariorum meorum. Numquid redditur pro bono malum, quia foderrunt foveam animae meae? Recordare, quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, et avorterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem, et deduc eos in manus gladii: fiant uxores eorum absque liberis, et viduae: et viri eorum interficiantur morte: juvenes eorum confodiantur gladio in praelio. Audiatur clamor de domibus eorum: aditices enim super eos latro-

mert vermet ástak, hogy elfogjanak engem, és tört rejtettek el lábamnak. De te, Uram, ismered minden ellenem szőtt halálos tervüket! Ne irgalmazz gonoszságuknak, és vétkük ne töröltessék el színed elől; roskadjanak össze szemed előtt, haragod idején büntesd meg őket, Urunk Istenünk.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (12, 10-36.)

Az időben: A papi fejedelmek tanakodának, hogy Lázárt is megöljék; mivel-hogy sokan mentek oda a zsidók közül őérette és hittek Jézusban. Másnap a nagy sereg, mely az ünnepre jött vala, hallván, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, pálmaágakat vőn és elébe méne és kiáltoza: Hozsánná! áldott, aki az Úr nevében jó, Izrael királya. És találván Jézus egy számárvemhet, felüle arra, amint meg van írva: Ne félj Sion leány! Íme, a te királyod jó, számárvemhén ülve. Ezeket tanítványai eleinte nem értették, hanem mikor megdicsőült Jézus, akkor jutott eszükbe, hogy ezek meg voltak írva róla és hogy ezeket cselekedték neki. Bizonyoságot tőn tehát a sereg, mely ővele volt, hogy előhívta Lázárt a sírból és föltámasz-

nem repénte: quia fodérunt fóveam, ut cáperent me, et láqueoos abscondérunt pédi-bus meis. Tu autem, Dómine, scis omne consílium eórum advérsum me in mor-tem: ne propitiéris iniquitáti eórum, et peccátum eórum a fácie tua non deleátur. Fiant corruéntes in conspéctu tuo, in témpore furóris tui abútere eis, Dómine Deus noster.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (12, 10-36.)

In illo témpore: Cogitavérunt príncipes sacerdotum ut et Lázarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex Judaeis, et credébant in Jesum. In crástinum autem turba multa, quae venérat ad diem festum, cum audíssent quia venit Jesus Jerosólymam, accepérunt ramos palmárum, et processérunt óbviám ei, et clamábant: Hosánná, benedictus qui venit in nómine Dómini, Rex Israel. Et invénit Jesus aséllum, et sedit super eum, sicut scriptum est: Noli timére, filia Sion: ecce Rex tuus venit sedens super pullum ásinae. Haec non cognovérunt discípuli ejus prímu: sed quando glori ficátus est Jesus, tunc recordáti sunt quia haec erant scripta de eo: et haec fecérunt ei. Testimónium ergo perhibébat

totta halottaiból; azért is ment elébe a sereg, mivel hallotta, hogy e jelt művelé vala. A farizeusok tehát mondák egymás között: Látjátok, hogy semmire sem mentek? íme, az egész világ utána indult. Valának pedig némely hellének azok között, kik fölmentek, hogy imádkozzanak az ünnepen. Ezek tehát Fülöphöz menének, ki a galileai Betszaidából vala és kérték őt, mondván: Uram! látni akarnók Jézust. Elméne Fülöp és szóla Andrásnak, András ismét és Fülöp méne megmondani Jézusnak. Jézus pedig felelé nekik, mondván: Eljött az óra, hogy megdicsőítse: sék az Emberfia. Bizony, bizony mondom nektek: hacsak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszti; és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrizi meg azt. Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen szolgálóm is. Ha valaki nekem szolgál, meg fogja azt tisztelni Atyám. Most az én lelkem megrendült; és mit mondjak? Atyám, ments meg engem ettől az órától. De hiszen azért jöttem ez órára. Atyám! dicsőítsd meg nevedet. Erre szózat jöve az égből: Meg is dicsőítettem és újra meg fogom dicsőíteni. Az ott álló sereg

turba, quae erat cum eo, quando Lázarus vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Vidētis quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles ex his, qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae: et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Jesum videre. Venit Philippus, et dicit Andraeae: Andraeus rursus et Philippus dixerunt Jesu. Jesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, clarifica

tehát, mely ezt hallotta, mondá, hogy mennydörgés volt; mások azt mondák, hogy angyal szólott neki. Felelé Jézus és mondá: Nem érettem jött e szózat, hanem tiértetek. Most van ítélet e világ fölött; most fog kivettetni e világ fejedelme. Én pedig, ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok. (Ezt pedig mondá, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.) Felelé azért neki a sereg: Mi azt hallottuk a törvényből, hogy a Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának? Kicsoda az az Emberfia? Mondá tehát nekik Jézus: Már csak kevés ideig vagyon nálatok a világosság; járjatok, míg tiétek a világosság, hogy sötétség ne lepjen meg benneteket; mert aki sötétben jár, nem tudja, hová megyen. Míg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy világosság fiai legyetek. Ezeket mondá Jézus és elmenvén, elrejtőzék előlük.

Csendes imádság. Minden büntölés veszedelemtől, kérünk, Urunk, könyörületesen szabadíts ki minket, akiknek ily nagy misztériumban való részvételt engedsz. A mi Urunk.

nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificávi, et iterum clarificábo. Turba ergo, quae stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans quae morte esset moriturus). Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum, et quomodo tu dicis: Opórtet exaltári Filium hóminis? Quis est iste Filius hóminis? Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum lumen in vobis est. Ambuláte dum lucem habétis, ut non vos ténebrae comprehéndant: et qui ámbulat in ténebris, nescit quo vadat. Dum lucem habétis, créдите in lucem: ut filii lucis sitis. Haec locutus est Jesus: et ábiit, et abscondit se ab eis.

Secreta. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, reátibus et perículis propitiátus absolve: quos tanti mystérii tríbuis esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy pápáért, 132. l. ; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozás utáni imádság.
Az isteni adomány bő-
ségével eltelve, kérünk,
Urunk Istenünk: hogy a
benne való részvétel éltes-
sen mindenkor minket. A
mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni Imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. 1. ;
3. ninc.)

Nagybőjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzátok
meg fejeteket Isten előtt.
Oltalmazza meg kérünk,
Urunk, jobbod a hozzád
könyörgő népet és kegyelmed
által megtisztítva tanítsa
meg, hogy a jelen vigasztal-
ás által segítve a jövőendő
javak felé haladjon. A mi.

Postcommunio. Divíni
múneris largitáte sa-
tiáti, quaesumus, Dómine
Deus noster: ut hujus sem-
per participatióne vivámus.
Per Dóminum nostrum Je-
sum Christum.

Orémus. Humiliáte cá-
pita vestra Deo.
Tueátur, quaesumus, Dó-
mine, dextera tua pópulum
deprecátem: et purificá-
tum dignánte erúdiat; ut
consolatióne praesénti, ad
futúra bona proficiat. Per
Dóminum nostrum.

Virágvasárnap.

Virágvasárnap először az Úr Jézus Jeruzsálembé vonulásának ünnepe, azután az Úr szenvedésének kezdete.

1. *Története.* Virágvasárnap ünnepe Jeruzsálemből származik. A kereszténység felszabadulása után a IV. században hamarosan nagy fényvel kezdték megünnepelni. Először az Olajfák hegyén jöttek össze a Jeruzsálemben lakó keresztények és ott imádkoztak. Közben a Szentírásnak a mai napnak megfelelő részelt olvasták. Azután felolvasták az Úr Jézus bevonulásáról szóló evangéliumot. Majd pálma- és olajágakkal kezükben bevonultak ők is a püspökkel és a papokkal a városba. Közben a «Benedictus» antifonát énekelték. A körmenet az Anastasis templomában fejeződött be. — Nyugaton eleinte *dominica competentium* volt a vasárnap neve, mert a keresztségre készülőknek sok helyen most mondták el először a hitvallást — ez a *traditio Symboli* — hogy ezt kívülről megtanulják. A VIII. század végéfelé terjed el nyugaton is ez a keleti ünnep és ettől kezdve nevezik *Dominica* (in ramis) *Palmarum*nak.

2. *A pálmaszentelés.* A VIII. századtól szokásos pálmaszentelés az ú. n. «missa sicca», szárazmise, azaz oly szertartás, mely liturgikusan úgy van felépítve, mint a szentmise rítusa. Van introitusa, oratóija és olvasmánya. (Ez leírja Izrael népének kivonulását a bájosan szép Ellimből, ahol 12 forrás bugyogott és 70 pálma emelkedett az ég felé és útjukat a Sin-sivatagba, ahol Isten a mannát, az égből való csodakenyeret küldte.) A *graduale* he-

lyett következik két responsorium, azután Jézusnak Jeruzsálembé való bevonulásáról szóló evangélium. Eddig tart a hittanulók miséjének megfelelő rész.

Következik a kenyér és bor felajánlása helyett a pálmaágak felajánlása. Az áldozati adományokat ugyanis a hívők hitből fakadó jócselekedetei adják, akik ma győzelmi pálmákkal, boldog húsvéti örömmel mennek az Üdvözítő elé. Erre következik prefáció formájában a háromszoros sanctus-szal végződő Istent dicsőítő ének, mint a világ alkotójához és urához.

Azután következnek a rendes mise átváltoztatása helyett a megszentelési imák, melyek által a pálmák és az olajágak *szentelményekké* válnak és azok ájtatos használatuknál nekünk a mennyből kegyelmeket közvetítenek, amint ezt az öt Imádság is mutatja. Ezen megszentelési imák után a pap szenteltvízzel hinti meg a pálmákat annak jeléül, hogy a bűn átkától megtisztíthatnak és megfűstöli azokat tömjénnel, szentségük jelképeivel.

A rendes misében következik a viszontadományoknak, az átváltoztatott kenyérnek és bornak a kiosztása a szentáldozásban, ehhez hasonlóan most is egy imával a pálmák szétosztásához fog a pap és ebben a »szárazmisében» ez mintegy az áldozás helyét képviseli. Ez az Imádság kéri azt a kegyelmet, hogy az Úrnak a hit útját készítsük, amelyen minden gonoszság eltávolítása után a mi cselekedeteink mintegy az igazságosság hajtásai viruljanak az Isten előtt, hogy méltók lehessünk az ő nyomdokait követni.

Mialatt a pap a megszentelt pálmát a klerus és a nép között szétosztja, a kórus felváltva két antifonát énekel. Ezek a jeruzsálemi ifjúságot dicsőítik, amely valamikor ájtatos tisztelettel az Üdvözítő elé ment, előtte az úton még a ruhákat is kiterítette és pálmákkal integetve, így üdvözölte őt: »Hozsanna a magasságban, áldott legyen, ki az Úr nevében jön».

3. *A körmenet.* Mint ahogyan ez a pálmaszentelés Izrael fiainak az egyiptomi rabságból való örvendetes kivándorlására emlékeztet minket és ezzel ezen a napon gondolatainkat az ószövetség jelképes pászkájára irányítja, épúgy a liturgia is ünnepélyes pálmafelvonulással megy annak elébe, aki minket a bűn rabságából megvált. A pálmás körmenet, amelyen a résztvevők a megszentelt pálmákat kezükben tartják, antifonák éneklése közben, kivonul az előcsarnokba, vagy a templom előterére. Az antifonák Jézusnak Jeruzsálembé való bevonulását éneklik. A visszavonulásnál azonban a pálmavivők a templomot zárva találják és belülről ünnepélyes ének csendül: »Gloria laus et honor tibi sit». Ezt a verset a kinnvárazók ismétlik és így felelnek a most következő himnuszok mindegyikére, amelyek mind odaadó tisztelettel dicsőítik az Üdvözítőt. Az ének után a keresztyvő ráút a kereszt nyelével (háromszor) a bezárt ajtóra, ez kinyílik és Jézusnak Jeruzsálembé való bevonulására vonatkozó ünnepélyes responsorium éneklése közben bevonulnak a templomba. Ez az ősrégi és valamikor rendkívül népszerűvé vált pálmakörmenet nem akar pusztán Jézusnak, az Isteni király és igazi

főpapnak földi királyi és templomvárosába való bevonulásáról szóló liturgikus drámai ábrázolás lenni, hanem egyúttal jelképe annak, hogy Krisztus kereszthalála által a mennyel Jeruzsálem kapuit nekünk megnyitotta és hogy csak Krisztus keresztje nyitja ki azokat.

Ez a körmenet már a 386-ik évben előfordult Jeruzsálemben, a nyugaton azonban csak a VII. századtól kezdve terjed el. A középkorban gyakran az evangélium-könyvet vitték, mint Krisztus képviselőjét egy tartón, vagy pedig a keresztet, melyről a leplet eltávolították, sőt néhol a legfölségebb Oltáriszentséget. Később az Üdvözlő számaron ülő alakját ábrázolták és azt is magukkal vitték. Néha két körmenetet is rendeztek; ezek egymás elé vonultak. Vagy egy a városon kívül lévő templomban szentelték meg a pálmákat, dicsőítették a keresztet a zárt városkapu előtt és azután a himnusz éneklése mellett bevonultak a városba.

Milyen csodálatosan szép, mily ünnepélyes és szent a régi idők-ből való palma-körmenet, mily felemelő egyúttal az a gondolat is, hogy ezen a napon az egész földkerekségen mindenütt, a katolikusk és igazán hívő nép ezen öskeresztény módon hódol Megváltójának. Éppen ezért hozzuk mi is ezen hódolatot az Üdvözlőnek, kinek tanítása és példája a mi üdvösségünket és boldogságunkat jelenti. Alakítsuk életmódunkat is pálmáskörmenetté, amelynél erényselekedeteink a szentelt pálmák és ájtatosságunk dicsőítő énekek legyenek. Szenteljük magunkat és mindenünket Isten magas érdekeinek Jeruzsálem lakói példájára, akik az Úr elé még ruháikat is leterítették.

1. A pálmaágak vagy barkák szentelése.

Bevezetésül a kar éneklj vagy a pap elmondja a következő antifonát: (Máté 21, 9.)

Hozsánna Dávid fiának! áldott, ki az Úr nevében jár! Ó Izrael királya: Hozsánna a magasságban!

Hozsánna filio David: benedictus qui venit in nómine Dómini. O Rex Israel: Hosánna in excélsis.

A pap a szentlecke oldalán, az oltár felé fordulva, összetett kézzel mondja:

V. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Isten, téged szeretni és tisztelni igazság, kifejezhetetlen kegyelmed ajándékait sokasítsd meg bennünk és aki Fiad halálában hitünknek reményt adtál, add, hogy

V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spíritu tuo.

Oremus. Deus, quem diligere et amare justitia est ineffabilis grátiae tuae in nobis dona múltiplica; et qui fecisti nos in morte Filii tui sperare quae credimus; fac nos eódem resurgente

az Ő feltámadása által cé-
lunkhoz el is jussunk: Ki
veled. R. Amen.

Szentlecke Mózes II. könyvé-
ből. (15, 27; 16, 1-7.)

Ama napokban: Izrael fiai
Elimbe jutának, hol ti-
zenkét forrás és hetven
pálmafa volt: és tábort
ütének a vizek mellett.
Majd elindulának Elim-
ből és Egyiptom földéről
való kivonulásuktól szá-
mítva, a második hónap ti-
zenötödik napján eljuta
Izrael fiainak egész soka-
sága a Sín-pusztába, mely
Elim és a Sínai között va-
gyon. Zúgolódék ekkor Iz-
rael fiainak egész gyüleke-
zete Mózes és Áron ellen a
pusztában. Azt mondák né-
kik Izrael fiai: Bárcsak meg-
haltunk volna az Úr keze
által Egyiptom földén, ami-
kor a húsos fazekak mellett
ültünk s jóllakásig ettünk
kenyeret. Miért hoztatok ki
minket ebbe a pusztába,
hogy éhen veszítsétek ezt
az egész sokaságot? Mondá
erre az Úr Mózesnek: Íme,
én majd kenyeret hullat-
tok néktek az égből; men-
jen ki a nép és szedjen
egy-egy napra valót, hogy
próbára tegyem, vajjon tör-
vényem szerint jár-e el vagy
sem. A hatodik napon is ké-
szítsék el azt, amit bevisz-
nek, de az kétszerannyi le-
gyen, mint amennyit napon-
kint szedni szoktak. Mondá

pervenire quo tēdimus:
Qui tecum vivit et regnat.
R. Amen.

Lectio libri Exodi. (15, 27;
16, 1-7.)

In diēbus illis: Venērunt fi-
lii Israel in Elim, ubi erant
duōdecim fontes aquarum,
et septuaginta palmae: et
castrametati sunt juxta
aquas. Profectique sunt de
Elim, et venit omnis multi-
tudo filiōrum Israel in de-
sērtum Sīn, quod est inter
Elim et Sīnai: quintodécimo
die mensis secūndi, post-
quam egressi sunt de terra
Aegypti. Et murmuravit
omnis congregatio filiōrum
Israel contra Mōysen et Aa-
ron in solitudine. Dixerunt-
que filii Israel ad eos: Uti-
nam mōrtui essemus per
manum Dōmini in terra
Aegypti, quando sedebā-
mus super ollas cārnium, et
comedebāmus panem in sa-
tunitate: cur eduxistis nos
in desērtum istud, ut occi-
derētis omnem multitūdi-
nem fame? Dixit autem Dō-
minus ad Mōysen: Ecce, ego
pluam vobis panes de caelo:
egrediātūr populus, et colligat
quae sufficiunt per sīngulos
dies: ut tentem eum,
utrum ambulet in lege mea,
an non. Die autem sexto
parent quod inferant: et sit
duplum, quam colligere so-
lēbant per sīngulos dies.
Dixeruntque Mōyses et Aa-
ron ad omnes filios Israel:

erre Mózes és Áron Izrael valamennyi fiának: Estére megtudjátok, hogy az Úr hozott ki titeket Egyiptom földéről, reggel pedig meglátjátok az Úr dicsőségét.

Átvonulásra. R. (Ján. 11, 47-50, 53.) Egybegyűjték a főpapok és farizeusok a főtanácsot és mondák: Mit csináljunk? mert ez az ember sok csodajelt művel. Ha tovább is így hagyjuk őt, mindnyájan hinni fognak benne: * És eljönnek a rómaiak, és elveszik helyünket és nemzetünket. V. Egyik pedig közülök, Kaifás nevű, ki abban az esztendőben főpap vala, jövendölve, mondá nekik: Jobb nektek, hogy egy ember haljon meg a népért, mintsem az egész nemzet elveszen. Attól a naptól tehát elhatározták, hogy megölik őt, mondván: * És eljönnek.

Vagy: R. (Máté 26, 39, 41.) Az Olajfák hegyén az Atyához imádkozott: Atyáml ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár. * A lélek ugyan kész, de a test gyöngye: legyen meg a te akaratod. V. Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne esetek. * A lélek.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 1-9.)

Az időben: Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett és Betfagéba ért az Olajfák hegyéhez, akkor el-

Véspere sciétis, quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti: et mane vidébitis glóriam Dómini.

Graduale. R. (Joann. 11, 47-49, 50 et 53.) Collegérunt pontífices et pharisaei concílium, et dixerunt: Quid fácimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes crederent in eum: * Et vénient Románi, et tollent nostrum locum, et gentem. V. Unus autem ex illis, Cálphas nómine, cum esset pónitifex anni illíus, prophetávit dicens: Expedít vobis, ut unus moriátur homo pro pópulo, et non tota gens péreat. Ab illo ergo die cogitavérunt interficere eum, dicéntes: * Et vénient.

Vel: R. (Matth. 26, 39 et 41.) In monte Olivéti orávit ad Patrem: Pater, si fferi potest, tránseat a me calix iste. * Spíritus quidem promptus est, caro autem infirma: fiat volúntas tua. V. Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatióne. * Spíritus quidem.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (21, 1-9.)

In illo témpore: Cum appropinquáset Jésus Jerosólymis, et venísset Bétphage ad montem Olivéti: tunc mi-

külde két tanítványt, mondván nekik: Menjétek a helységbe, mely előttetek vagy on és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vehétek; oldjátok el és hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagy on rájuk; és azonnal elbocsátja azokat. Mind ez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mondván: Mondjátok Sion leányának: Íme, a te királyod jön hozzád szelíden, számaron és vehén, a teherhordónak fián ülve. Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vala nekik Jézus. És elhozák a szamarat és vehétek, rájuk tévék ruháikat és őt azokra ültetétek. A nagy sereg pedig leteríté ruháit az úton; mások meg galyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsánna Dávid fiának: áldott, ki az Úr nevében jól

(Ezután következik a

¶. Az Úr legyen veletek. R. És a te lelkeiddel.

Könyörögjünk. Növelj a benned bízókat hitét, Isten, és alázatos könyörgésünket hallgasd meg kegyesen; szálljon reánk bőséges irgalmad; áldas \times sanak meg e palma- vagy olajfaágak;

sit duos discipulos suos, dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim inveniétis ásinam alligátam, et pullum cum ea: sólvite, et addúcite mihi: et si quis vobis áliquíd dixerit, dícite, quia Dóminus his opus habet, et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimplerétur quod dictum est per Prophétam, dicentem: Dícite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuétus, sedens super ásinam et pullum, filium subjugális. Eúntes autem discipuli, fecerunt sicut praecépit illis Jésus. Et adduxerunt ásinam, et pullum: et imposuerunt super eos vestiménta sua, et eum desuper sedere fecerunt. Plúrima autem turba straverunt vestiménta sua in via: álli autem caedébant ramos de arbóribus, et sternerébant in via: turbae autem, quae praecedébant, et quae sequebantur, clamábant, dicéntes: Hosánna filio David: benedictus, qui venit in nómine Dómini.

barkák megszentelése.)

¶. Dóminus vobiscum. R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Auge fidem in te sperántium, Deus, et súpplicum preces cleménte exáudi: véniat super nos múltiplex misericórdia tua: bene \times dicántur et hi pálmities palmárum, seu olivárum:

és valamint a bárkából kijött Noét és az Egyiptomból Izrael fiaival együtt kiköltözött Mózeszt, megszorítottad, mint az Egyház előképeit; úgy menjünk mi Krisztus elé, kik e pálma- és olajfaágakat hordozzuk, jó cselekedetekkel és jussunk be általa az örökkétartó örömbé. Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben.

et sicut in figura Ecclesiae multiplicasti Noe egrediéntem de arca, et Móysen exeúntem de Aegypto cum filiis Israel: Ita nos portantes palmas, et ramos olivarum, bonis áctibus occurrámus óbviam Christo: et per ipsum in gáudium introeámus aetérnum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

Prefáció :

Mindörökkön örökké. R. Amen. V. Az Úr legyen veletek. R. És a te lelkeddel. V. Emeljük fel szívünket. R. Felemeltük az Úrhoz. V. Adjunk hálát Urunknak, Istenünknek. R. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Ki dicsőséges vagy szenteid tanácsában; mivel neked szolgálnak teremtményeid és egyedül téged ismernek el alkotójuknak és Istenüknek, és téged minden alkotmányod dicsér és áldának szenteid, szabad szóval vallván e világ királyai és hatalmasságai előtt Egyszülötted nagy nevét, kinek szolgálatára készen állanak az angyalok és a főangyalok, a trónállók és uralkodók és az egész mennyei sereggel a

Per ómnia saecula saeculorum. R. Amen. V. Dóminus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. V. Sursum corda. R. Habémus ad Dóminum. V. Grátias agámus Dómino Deo nostro. R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Qui gloriáris in consílio Sanctórum tuórum. Tibi enim sérviunt creatúrae tuae: quia te solum auctórem et Deum cognóscunt, et omnis factúra tua te colláudat, et benedicunt te Sancti tui. Quia illud magnum Unigéniti tui nomen coram régibus et potestátibus hujus saeculi líbera voce confiténtur. Cui assístunt Angeli et Archángeli, Throni et Dominatiónes: cumque omni militia caeléstis exér-

te dicsőséged himnuszát zen-
gik, szünet nélkül mondván:

A kar elénekli a Sanctus-t, aztán a pap így folytatja:

¶. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten: hogy az olajfának ezt a terményét, melyet a fából sarszítottál s melyet szájában vitt a bárkába visszatérő galamb, megáldani és megszentelni méltóztassál, hogy mindazok, kik azt átveszik, lelki és testi oltalmat nyerjenek és legyen, Urunk, kegyelmednek ez a szent jelképe üdvösségünk eszköze. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiaid által.

Könyörögjünk. Isten, ki egybegyűjtöd, ami el van szórva s fenntartod, ami egybe van gyűjtve, ki megáldottad a Jézus elé ágakkal menő népet: áldd meg e pálma- s olajfákat is, melyeket szolgálád szent neved tiszteletére híven tartanak, hogy ahová csak beviszik, az ott lakók megnyerjék áldásodat és számúzve minden bajt, oltalmazza meg jobbod azokat, kiket megváltott a te Fiaid Jézus Krisztus, a mi Urunk. Ki veled él és uralkodik.

Könyörögjünk. Isten, ki végzésed csodálatos rendje szerint érzéketlen dolgok által is meg akartad

citus, hymnum glóriæ tuæ concinunt, sine fine dicentes.

¶. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Orémus. Pétimus, Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: ut hanc creatúram olivæ, quam ex ligni matéria prodire jussisti, quamque colúmba rédiens ad arcam próprio pértulit ore, bene dicere, et sancti ficare dignéris: ut, quicúmque ex ea recéperint, accípiant sibi protectiónem ánimæ et córporis: fiátque, Dómine, nostræ salutis remédium, tuæ grátiaæ sacraméntum. Per Dóminum.

Orémus. Deus, qui dispérsa cóngregas, et cóngregata consérvas: qui pópulis óbviam Jesu ramos portántibus benedixisti: béne dic étiam hos ramos palmae et olivæ, quos tui fámulí ad honórem nóminis tui fidéliter suscípiunt: ut, in quemcúmque locum introdúcti fuerint, tuam benedictiónem habitatóres loci illius consequántur: et, omni adversitáte effugata, dextera tua prótegat, quos redémit Jesus Christus, Fílius tuus, Dóminus noster: Qui tecum.

Orémus. Deus, qui miro dispositiónis órdine, ex rebus étiam insensibílibus, dispensatióem nostræ sa-

mutatni üdvösségünk megszerzését, add, kérünk, hogy híveid ájtatos szívvel megértsék annak titkos értelmét, mit a sokaság mai napon mennyei világosság sugallatára cselekedett, midőn a Megváltó elé menvén, pálma- és olajágakat terített lába alá. A pálmaágak tehát azt jelentik, hogy közel van a halál fejedelme fölötti diadal: az olajfa sardjékai pedig mintegy azt kiáltják, hogy a lelki olaj megérkezett. Megértette ugyanis már akkor az emberek boldog sokasága, hogy Megváltónk megkönyörül az emberi nem nyomoruságain és az egész világ életéért harcba száll a halál fejedelmével és halálával le is győzi. Azért szót fogadván, olyanokat cselekedett, mik őbenne mind a győzelem diadalát, mind az irgalom bőségét jelentik. Mi is, teljes hittel hívén, hogy ezek így és ezért történtek, alázatosan kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által, hogy ő benne s ő általa, kinek tagjaivá rendeltél minket, a halál országa felett győzedelmeskedjünk és így az ő dicsőséges feltámadásának is részesei lehessünk: Ki veled.

Könyörögjünk. Isten, ki azt parancsoltad, hogy a galamb olajfaág által hirdesse

lútis ostendere voluisti: da, quaesumus; ut devóta tuorum corda fidelium salubriter intelligant, quid mystice designet in facto, quod hodie caelesti lúmine afflata, Redemptóri obviam procedens, palmárum atque olivárum ramos vestigiis ejus turba substrávit. Palmárum igitur rami de mortis principe triúmphos expéctant; súrculi vero olivárum, spirituálem unctiónem advenisse quodámodo clamant. Intellexit enim jam tunc illa hóminum beata multitúdo praefigurári: quia Redemptor noster humanis condolens misériis, pro totius mundi vita cum mortis principe esset pugnatúrus, ac moriéndo triumphatúrus. Et ideo tália óbsequens administrávit, quae in illo, et triúmphos victóriae, et misericórdiae pinguédinem declararent. Quod nos quoque plena fide, et factum et significátum retinéntes, te, Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus, per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum suppliciter exorámus: ut in ipso, atque per ipsum, cujus nos membra fferi voluisti, de mortis império victóriam reportántes, ipsius gloriósae resurrectionis partícipes esse mereámur: Qui tecum.

Oremus. Deus, qui per olivae ramum, pacem terris columbam nuntiáre

a világnak a békét, kérünk, szent ✠ tedd meg ez olaj- és egyéb ágakat mennyei áldásoddal, hogy egész népednek üdvösségére váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus által. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Áldd ✠ meg kérünk, Urunk, ezeket a palma- és olajágakat és tedd, hogy amit ma néped tiszteletedre tetszileg cselekszik, azt végezze teljes áldozatkészséggel lelkiileg, ellenségén győzedelmeskedve s az irgalmasság cselekedeteit kiváltképpen szeretve. A mi Urunk Jézus Krisztus.

jussisti: praesta, quaesumus; ut hos olivae, ceterarumque arborum ramos, caelesti benedictione sanctifices: ut cuncto populo tuo proficiant ad salutem. Per Christum. *R.* Amen.

Orémus. Béne ✠ dic, quaesumus, Dómine, hos palmárum, seu olivárum ramos: et praesta; ut, quod populus tuus in tui venerationem hodierna die corporáliter agit, hoc spiritaliter summa devotióne perficiat, de hoste victoriam reportándo, et opus misericórdiae summópere diligéndo. Per Dóminum.

Ekkor a pap tömjént tesz a füstölőbe s az Asperges kezdetű (lásd az 1427. oldalt) antifonát mondva, háromszor meghinti szenteltvízzel a barkát s háromszor megtömjénezi. Aztán így folytatja:

V. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

V. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Könyörögjünk. Isten, ki Fiadat, a mi Urunk Jézus Krisztust, üdvösségünkért e világra küldötted, hogy magát hozzánk aláza, minket hozzád visszavezessen: kinek, midőn Jeruzsálembé ment, hogy az Írást betöltse, a hívő nép serege buzgó áhitattal ruháit palmaágakkal útjára terítette: engedd, kérünk, hogy mi is utat készítsünk annak a hitnek, mely által a botlás kövénnek és botránysziklájának eltávolítása után jó cselekedeteink az igazság ágaival viruljanak

Orémus. Deus, qui Filium tuum Jesum Christum Dóminum nostrum pro salutē nostra in hunc mundum misisti, ut se humiliáret ad nos, et nos revocáret ad te: cui etiam, dum Jerúsalem venit, ut adimpleret Scriptúras, credentium populórum turba, fidelissima devotióne vestimēta sua cum ramis palmárum in via sternébant: praesta, quaesumus; ut illi fidei viam praeparémus, de qua, remóto lápide offensionis, et petra scándali, fróndeant apud te ópera nostra justítiae ra-

előttd, hogy méltók lehessünk annak nyomdokait követni: Ki veled.

mis: ut ejus vestigia sequi mereámur: Qui tecum.

Ezután kiosztják a barkát előbb a papság, majd a nép között. Mindenki térdenállva veszi át és megcsókolja először a barkát és azután a pap kezét. Közben a kar a következő antifonákat énekl:

Ant. A zsidók gyermekei olajágakat hordozva mentek az Úr elé, ujjongván és mondván: Hozsánna a magasságban.

Ant. A zsidók gyermekei ruháikat terítették az útra s kiáltozták, mondván: Hozsánna Dávid Fiának. Áldott, ki az Úr nevében jó.

℣. Az Úr legyen veletek.
℞. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, aki azt akartad, hogy Urunk Jézus Krisztus a szamárvemhére üljön és aki a népsereget megtanítottad, hogy ruhákat és ágakat terítsen az útra, és az ő dicséretére Hozsannát énekeljen, add kérünk, hogy mi az ő ártatlanságát követhessük és ezáltal érdemét is megnyerni méltók lehessünk. Ugyanazon Krisztus Urunk.

Ant. Púeri Hebraeorum portantes ramos olivárum, obviáverunt Dómino, clamantes, et dicentes: Hosánna in excélsis.

Ant. Púeri Hebraeorum vestimenta prosternébant in via, et clamábant dicentes: Hosánna filio David: benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

℣. Dóminus vobiscum.
℞. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, qui Dóminus nostrum Jesum Christum super pullum ásinæ sedére fecísti, et turbas populórum vestimenta, vel ramos árborum in via stérnere, et Hosánna decantáre in laudem ipsíus docuísti: da, quaesumus; ut illórum innocéntiam imitári possímus, et eórum méritum cónsequi mereámur. Per eúmdem.

2. A körmenet.

Ezután kezdődik a körmenet. A pap tömjént tesz a füstölőbe, majd a diákonus a nép felé fordulva mondja: Procedámus in pace. = Induljunk békevel. — A kar felel: In nómine Christi. Amen. = Krisztus nevében. Amen. A körmenet alatt a papság és a hívők kezükben viszik a barkát és az itt következő antifonából énekelnek:

Ant. (Máté 21, 1-3, 7-9.)
Midőn Jeruzsálemhez köze-

Ant. (Matth. 21, 1-3, 7, 8 et 9.) Cum appropin-

ledett az Úr, elküldte két tanítványt, mondván: Menjete a helységbe, mely előttetek vagyon és találtok egy megkötött számárvemhet, melyen még ember nem űlt; oldjátok el és hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagyon rá. Eloldván a számárvemhet, elvezeték Jézushoz és rájatevén ruháikat, őt ráülteték. Némelyek leteríték ruháikat az úton, mások meg gallyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. Akik pedig követék, kiáltozának: Hozsánna, áldott, ki az Úr nevében jó. Áldott a mi atyánknak, Dávidnak országa. Hozsánna a magasságban. Dávid fia, könyörülj rajtunk.

Ant. (Ján. 12, 12-13.)
Midőn a nép meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, pálmaágakat vőn és elébe méne s a gyermekek kiáltozának, mondván: Ez az, ki a nép üdvösségére jött. Itt a mi üdvösségünk és Izrael megváltása. Milyen hatalmas ő, kinek elébe mennek a trónok és uralkodók. Ne félj, Sion leánya; ime, a te Királyod jön hozzád számárvemhén űlve, miként írva van. Üdvözlégy Király, világ alkotója, ki megváltani jöttél minket.

Ant. Hat nappal húsvét ünnepe előtt, midőn az

quáret Dóminus Jerosólymam, misit duos ex discipulis suis, dicens: Ite in ca-stellum, quod contra vos est: et inveniētis pullum ásinae alligátum, super quem nullus hóminum sedit: sólvite, et addúcite mihi. Si quis vos interrogáverit, dicite: Opus Dómino est. Solvētes adduxérunt ad Jesum: et imposuérunt illi vestimēta sua, et sedit super eum: álii expandébant vestimēta sua in via: álii ramos de arbóribus sternébant: et qui sequebántur, clamábant: Hosánna, benedictus, qui venit in nómine Dómini: benedictum regnum patris nostri David: Hosánna in excélsis: misere-re nobis, fili David.

Ant. (Joann. 12, 12-13.)
Cum audisset pópulus, quia Jesus venit Jerosólymam, accepérunt ramos palmárum: et exiérunt ei óbviam, et clamábant púeri, dicētes: Hic est, qui ventúrus est in salútem pópuli. Hic est salus nostra, et redēptio Israel. Quantus est iste, cui Throni, et Dominationes occurrunt! Noli timé-re, filia Sion: ecce Rex tuus venit tibi, sedens super pullum ásinae, sicut scriptum est. Salve Rex, fabricátor mundi, qui venisti redímere nos.

Ant. Ante sex dies solémnis Paschae, quando ve-

Úr Jeruzsálem városába jött, gyermekek jövének eléje és kezükben pálmá-
ágakat vivének és kiáltának nagy szóval, mondván: Hozsánna a magasságban, áldott vagy, ki irgalmasságod bőségeben jöttél: Hozsánna a magasságban.

Ant. A sereg virágokkal és pálmákkal jön a Megváltó elé: s a diadalmas győztesnek illő hódolatot mutat be: a népek az Isten Fiát ajkukkal dicsőítik: és Krisztus dicséretére az egekig felhangzanak e szavak: Hozsánna a magasságban.

Ant. Az angyalokkal s a gyermekekkel egyesülünk, mi is, hívek, és kiált-
suk a halál legyőzőjének: Hozsánna a magasságban.

Ant. A nagy sokaság, mely az ünnepre egybe-
gyűlt, az Úrnak kiálta: Áldott, aki az Úr nevében jő: Hozsánna a magasságban.

nit Dóminus in civitatem Jerusalem, occurrerunt ei pueri: et in manibus portabant ramos palmiarum, et clamabant voce magna, dicentes: Hosanna in excelsis: benedictus, qui venisti in multitudine misericordiae tuae: Hosanna in excelsis.

Ant. Occurrunt turbae cum floribus et palmis Redemptóri óbviam: et victóri triumphánti digna dant obséquia: Filium Dei ore gentes praedicant: et in laudem Christi voces tonant per núbila: Hosanna in excelsis.

Ant. Cum Angelis et pueris fidéles inveniámur, triumphatóri mortis clamántes: Hosanna in excelsis.

Ant. Turba multa, quae convenerat ad diem festum, clamabat Dómino: Benedictus qui venit in nómine Dómini: Hosanna in excelsis.

A körmenet visszatérével két vagy négy énekes bemegy a templomba, belülről beteszik az ajtót s a künnlevőkkel felváltva éneklék:

Dicséret és tisztelet és öröm neked Krisztus, Király, Megváltó, kinek jámbor hozsánnát énekeltek a gyermekek. R. Dicséret.

Izrael királya, és Dávid sarja te vagy, aki, áldott királyunk, az Úr nevében jöttél. R. Dicséret.

Téged az angyali kar dicsérve magasztal az égből, s velük az ember, és

Glória, laus, et honor, tibi sit, Rex Christe Redemptor: Cui puerile decus prompsit Hosanna plum. R. Glória, laus.

Israel es tu Rex, Davidis et inclyta proles: Nómine qui in Dómini, Rex benedícte, venis. R. Glória, laus.

Coetus in excelsis te laudat caelicus omnis: Et mortális homo, et cuncta

minden teremtmény a földön. R. Dicséret.

A zsidó nép pálmát szórt utad elébe, mi imádságot, fogadalmat és himnuszt hozunk íme neked. R. Dicséret.

Azok neked, a szenvedésre készülők adtak dicsérfő hódolatot: mi neked, az uralkodónak zengjük íme énekünket. R. Dicséret.

Azok tetszettek neked: tessék a mi hódolatunk is, jószágos király, kegyes király, kinél a jó mindig tetzésre talál. R. Dicséret.

Ezután az aszerpap megüti a kereszt szárával a templom ajtaját, mire az megnyílik és a körmenet a templomba megy, ezt énekelve:

R. Bemenvén az Úr a szent városba, a zsidók gyermekei a jövő föltámadást hirdetvén előre,* Pálmaágakat tartva, kiálták: Hozsánna a magasságban. V. Midőn meghallotta a nép, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, kimenének elébe.* Pálmaágakat.

creata simul. R. Glória, laus.

Plebs Hebraea tibi cum palmis óbvia venit: Cum prece, voto, hymnis, adsumus ecce tibi. R. Glória, laus.

Hi tibi passúro solvábant múnia laudis: Nos tibi regnánti pángimus ecce melos. R. Glória, laus et honor tibi sit.

Hi placuére tibi, pláceat devótio nostra: Rex bone, Rex clemens, cul bona cuncta placent. R. Glória, laus.

R. Ingrediénte Dómino in sanctam civitátem, Hebraeorum púeri resurrectiónem vitae pronuntiántes, * Cum ramis palmárum: Hosánna, clamábant, in excélsis. V. Cum audísset pópulus, quod Jesus veníret Jerosólymam, exiérunt óbiviam ei.* Cum ramis.

4. A szentmise.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János bazilika.)

Bevonulásra. (Zs. 21, 20, 22.)

Uram, ne vond meg tőlem segítségedet, figyelj reám és oltalmaz meg engem: szabadíts meg az oroslán torkából, engem, a megalázottat, a bölény szarvától. (Zs. u. a. 2.) Istenem, Istenem, tekints reám: miért hagyta el engem? távol van szabadulá-

Introitus. (Ps. 21, 20 et 22.)

Dómine, ne longe ficias auxiliium tuum a me, ad defensionem meam aspice: libera me de ore leónis, et a cornibus unicornium humilitatem meam. (Ps. ibid., 2.) Deus Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? longe a salute mea

somtól hangos jajveszékelésem. Uram.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki az emberi nem számára az aláztosság követendő példajaként megengedted, hogy Üdvöztőnk testet öltson és kereszthalált haljon, engedd meg kegyesen, hogy az ő békétűrését követhessük és így feltámadásának részesei lehessünk. Ugyanazon a mi Urunk.

(Több könyörgés ma nincs.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (2, 5-11.)

Testvérek: Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. Megalázta magát és engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van: hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké, s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy

verba delictorum meorum. Dómine, ne longe.

Óráció. Omnipotens sempitérne Deus, qui humano generi ad imitandum humilltatis exemplum, Salvatorem nostrum carnem sümere, et crucem subire fecisti: concède propitius; ut et patientiae ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereámur. Per eúdem Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Philippenses. (2, 5-11.)

Fratres: Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo: sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum: et donavit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Jesu omne genu flectatur caeléstium, terrestrium, et infernorum: et omnis lingua confiteatur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris.

Jézus Krisztus az Úr.

Átvonulásra. (Zs. 72, 24, 1-3.) Te megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz, s aztán dicsőségre emelsz. *V.* Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igazszívűek. Az én lábam mégis majdnem meg-ingott, lépésem majdnem megtántorodott, mert elfogott a gonoszokkal szemben az irigység, amikor láttam a bűnösök jólétét.

Bőjti ének. (Zsolt. 21, 2-9, 18, 19, 22, 24, 32.) Istenem, Istenem, tekints reám: miért hagytál el engem? *V.* Távol van szabadulásomtól hangos jajveszékélesem. *V.* Én Istenem, kiáltok nappal, de te nem hallgatsz meg, kiáltok éjjel is és nyugtot nem találok. *V.* Te pedig ott lakol a szent helyen és Izrael dicsér téged. *V.* Benned bíztak atyáink: bíztak és te megszabadítottad őket. *V.* Hozzád kiáltottak és megszabadultak, benned bíztak és meg nem szégyenültek. *V.* Én azonban féreg vagyok, nem ember, embereknek csúfja, népnek útálata. *V.* Aki csak lát, mind gúnyt űz belőlem, félrehúzza ajkát, fejét csóváltgatja. *V.* Az Úrban bizott, mentse meg őt, szabadítsa meg, ha kedvét leli benne. *V.* Néznek rám, bámulnak engem: szétosztották egymás között ruhámat, és köntösömre sorsot vetettek. *V.* Szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat, a

Graduale. (Ps. 72, 24 et 1-3.) Tenuísti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxísti me: et cum glória assumpsísti me. *V.* Quam bonus Israel Deus rectis corde! mei autem paene moti sunt pedes: paene effúsi sunt gressus mei: quia zelávi in peccatóribus, pacem peccatorum videns.

Tractus. (Ps. 21, 2-9, 18, 19, 22, 24 et 32.) Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquísti? *V.* Longe a salute mea verba delictorum meorum. *V.* Deus meus, clamábo per diem, nec exáudies: in nocte, et non ad insipientiam mihi. *V.* Tu autem in sancto hábitas, laus Israel. *V.* In te speravérunt patres nostri: speravérunt, et liberásti eos. *V.* Ad te clamavérunt, et salvi facti sunt: in te speravérunt, et non sunt confúsi. *V.* Ego autem sum vermis, et non homo: opprobrium, hóminum, et abjéctio plebis. *V.* Omnes qui vidébant me, aspernabántur me: locúti sunt lábili, et movérunt caput. *V.* Sperávit in Dómino, erípiat eum: salvum fáciat eum: quóniam vult eum. *V.* Ipsi vero consideravérunt, et conspexérunt me: divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam miserunt sortem. *V.* Libera me de ore leónis: et a

bőlény szarvától. *Ÿ.* Ti, kik félitek az Urat, d'csérjétek őt, Jákob minden ivadéka, magasztaljátok őt. *Ÿ.* Az Úrról beszélek az eljövendő nemzedéknek: az ő igazságát fogják hirdetni az egek. *Ÿ.* A születendő népnek, mivel az Úr így cselekedett.

cornibus unicornium humilitatem meam. Ÿ. Qui timetis Dominum, laudate eum: universum semen Jacob, magnificate eum. Ÿ. Annuntiabitur Domino generatio ventura: et annuntiabunt caeli justitiam ejus. Ÿ. Pópulo, qui nascetur, quem fecit Dominus.

(Ezután következik a szenvedés története. Csendes misében a pap az evangélium oldalán olvassa, de a hívek csak a végén állanak fel. Nagymisében a pap a passiót a lecke-oldalon mondja és énekesek éneklik. Az egyik énekes (C.) az evangélium elbeszélő részzeit, a másik (Ÿ) az Úr Jézus szavait, a harmadik énekes vagy a kar (S.) a többi személyek és a tömeg szavait énekl.)

A mi Urunk Jézus Krisztus kínsvendése Szent Máté szerint. (26-27. fejj.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: *Ÿ* Tudjátok, hogy két nap múlva húsvét lesz és az Emberfiát elárulják, hogy megfeszítsék. C. Akkor egybegyülenek a papi fejedelmek és a nép vénei a főpap udvarába, aki Kaifásnak nevezetett és tanácsot ülének, hogy Jézust csellel megfogják és megöljék. Mondák azonban: S. Ne az ünnepnapon, nehogy lázadás támadjon a nép között. C. Mikor pedig Jézus Bethániában vala, a bélpoklos Simon házában, hozzája járula egy asszony, alabástrom-edényben drága kenettel, melyet az asztalnál ülőnek fejére önt. Látván ezt a tanítványok, bosszankodának, mondván: S. Mire való ez a pazarlás?

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secundum Matthaeum. (Cap. 26-27.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: *Ÿ* Scitis quia post bídium Pascha fiet, et Filius hóminis tradetur ut crucifigatur. C. Tunc congregati sunt príncipes sacerdotum, et senióres pópuli in átrium príncipis sacerdotum, qui dicebatur Cáiphas: et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant autem: S. Non in die festo, ne forte tumultus fíeret in pópulo. C. Cum autem Jesus esset in Bethánia in domo Simónis leprósi, accessit ad eum mulier habens alabástrum unguénti pretiósí, et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes: S. Ut quid perditio

Mert drágán el lehetett volna ezt adni és árát a szegényeknek adni. C. Észrevevén pedig ezt Jézus, mondá nekik: ✠ Mit bántjátok ezt az asszonyt? Hiszen jó dolgot cselekedett velem. Mert a szegények veletek vannak mindenkor, de én nem mindig vagyok nálatok. Ő meg testemre öntvén e kenetet, temetésemre cselekedte. Bizony mondom nektek, ahol csak hirdetni fogják ezt az evangéliumot az egész világon, azt is majd elmondják, amit ez cselekedett, az ő emlékezetére. C. Akkor elméne egy a tizenkettő közül, kinek neve volt iskarióti Júdás, a papi fejedelmekhez és mondá nekik; S. Mit fogtok nekem adni, ha én őt kezetekbe adom? C. Azok pedig rendelének neki harminc ezüst pénzt. És attól fogva alkalmat keres vala, hogy őt elárulja.

A kovásztalanok első napján pedig Jézushoz járának a tanítványok, mondván: S. Hol akarod, hogy elkészítsük néked a húsvéti bárányvacsorát? C. Jézus pedig mondá: ✠ Menjetek a városba egy bizonyos emberhez és mondjátok neki: A mester üzeni: Az én időm közel vagyok, nálad tartom a húsvéti vacsorát tanítványaimmal együtt. C. És úgy cselekvének a tanítványok, amint rendelte nekik Jézus és elkészíték a húsvéti bá-

haec? pótuit enim istud venúmdari multo, et dari paupéribus. C. Sciens autem Jesus, ait illis: ✠ Quid molésti estis huic mulieri? opus enim bonum operáta est in me. Nam semper páuperes habétis vobiscum: me autem non semper habétis. Mittens enim haec unguéntum hoc in corpus meum, ad sepeliéndum me fecit Amen dico vobis, ubicúmque praedicátum fúerit hoc Evangélium in toto mundo, dicétur et, quod haec fecit in memóriam ejus. C. Tunc ábiit unus de duódecim, qui dicebátur Judas Iscariótes, ad príncipes sacerdotum, et ait illis: S. Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? C. At illi constituérunt ei triginta argénteos. Et exínde quaerebat oportunitátem ut eum tráderet.

Prima autem die azymórum accessérunt discipuli ad Jesum, dicéntes: S. Ubi vis parémus tibi comédere pascha? C. At Jesus dixit: ✠ Ite in civitátem ad quemdam, et dícite ei: Magíster dicit: Tempus meum prope est, apud te fácio pascha cum discipulis meis. C. Et fecérunt discipuli, sicut constituit illis Jesus, et paravérunt pascha. Véspere autem factó, discumbébat cum duódecim discipulis suis. Et edén-

rányt. Mikor aztán este lett, asztalhoz telepedék tizenkét tanítványával. És amint esznek vala, mondá: ✠ Bizony mondom nektek, hogy egy közületek el fog árulni engem. C. És igen megszomorodván, kezdék egyenként kérdezni: S. Csak nem én vagyok, Uram? C. Ő pedig felelvén, mondá: ✠ Aki velem kezét a tába nyújtja, az árul el engem. Az Emberfia ugyan elmegyén, amint megvagyón írva fölöle; de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb lett volna annak, ha nem született volna az az ember. C. Megszólalván Judás, ki elárulta őt, mondá: S. Csak nem én vagyok, Rabbi? C. Felelé neki: ✠ Te mondád. C. Midőn pedig vacsoráltak, vevén Jézus a kenyeret, megáldá, megszegé és tanítványainak adá, mondván: ✠ Vegyétek és egyétek, ez az én testem. C. És vevén a kelyhet, hálát ada és nekik adá, mondván: ✠ Igyatok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Mondom pedig nektek: Mostantól fogva nem iszom a szőlő eme terméséből addig a napig, mikor azt az újat iszom majd veletek Atyám országában. C. És szent éneket énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére. Akkor mondá nekik Jézus: ✠ Mind-

tibus illis, dixit: ✠ Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est. C. Et contristáti valde, coepérunt singuli dícere: S. Numquid ego sum, Dómine? C. At ipse respóndens, ait: ✠ Qui intíngit mecum manum in parópside, hic me tradet. Filius quidem hóminis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem hómini illi, per quem Filius hóminis tradétur: bonum erat ei, si natus non fulsset homo ille. C. Respóndens autem Judas, qui trádidit eum, dixit: S. Numquid ego sum, Rabbi? C. Ait illi: ✠ Tu dixísti. C. Coenántibus autem eis, accépit Jesus panem, et benedíxit, ac fregit, dedítque discipulis suis, et ait: ✠ Accípíte et comédíte: hoc est corpus meum. C. Et accípiens cálicem, grátias egít: et dedit illis, dicens: ✠ Bibíte ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testaméti, qui pro multis effundétur in remissionem peccatórum. Dico autem vobis: non bibam ámodo de hoc genímine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. C. Et hymno dicto, exiérunt in montem Olivéti. Tunc dicit illis Jesus: ✠ Omnes vos scándalum patiémini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: Percútiam pastórem,

nyájan megbotráncoktoltok énbennem ez éjjel. Mert írva vagyom: Megverem a pásztorrt és elszélednek a nyájjuhái. De ha majd feltámadtam, előttetek megyek Galileába. C. Péter pedig megszólalván, mondá neki: S. Ha mindnyájan megbotráncokznak is tebenned, én meg nem botráncokozom soha. C. Mondá neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, hogy ez éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem. C. Mondá neki Péter: S. Ha meg is kellene halnom veled, nem tagadlak meg téged. C. Hasonlóképpen beszélének a tanítványok mindnyájan.

Akkor Jézus a Getszemáni nevezetű majorba méne velük és mondá tanítványainak: ✠ Üljetek le itt, míg odébb megyek és imádkozom. C. És maga mellé vévén Pétert és Zebedeus két fiát, kezde szomorkodni és gyötrődni. Akkor mondá nekik: ✠ Szomorú az én lelkem mindhalálig. Várjatok itt és virrasszatok velem. C. És kissé előbbre menvén orcájára borula, imádkozván és mondván: ✠ Atyáml ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár. Mindazonáltal, ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te. C. És tanítványaihoz méne és alva találván őket, mondá Péternek: ✠ Így hát egy óráig sem bírtatok virrasztani velem? Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísér-

et dispergéntur oves gregis. Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. C. Respondens autem Petrus, ait illi: S. Et si omnes scandalizáti fúerint in te, ego numquam scandalizábor. C. Ait illi Jézus: ✠ Amen dico tibi, quia in hac nocte, ántequam gallus cantet, ter me negábis. C. Ait illi Petrus: S. Etiam si oportúerit me mori tecum, non te negábo. C. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

Tunc venit Jesus cum illis in villam, quae dicitur Gethsémani, et dixit discipulis suis: ✠ Sedéte hic, donec vadam illuc, et orem. C. Et assumpto Petro, et duóbus flliis Zebedaei, coepit contristári, et moestus esse. Tunc ait illis: ✠ Tristis est ánima mea usque ad mortem: sustinéte hic, et vigiláte mecum. C. Et progressus pusillum, prócidit in fáciem suam, orans, et dicens: ✠ Pater mi, si possibile est, tránseat a me calix iste. Verúm tamen non sicut ego volo, sed sicut tu. C. Et venit ad discipulos suos, et invénit eos dormiéntes: et dicit Petro: ✠ Sic non potuístis una hora vigiláre mecum? Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatióne. Spiritus qui-

tésbe ne esetek. A lélek ugyan kész, de a test gyöngö. C. Másodszor is újra elméne és imádkozék, mondván: ✠ Atyám! Ha el nem múlhatik e pohár anélkül, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod. C. És megint visszatérvén, alva találá őket, mert szemeik el voltak nehezedve. És ott hagyván őket, ismét elméne és harmadszor imádkozék, ugyanazon beszédet mondván. Akkor tanítványaihoz méne és mondá nekik: ✠ Aludjatok már és nyugodjatok; íme elközelgett az óra és az Emberfia a bűnösök kezébe adatik. Keljetekek föl, menjünk; íme közeledik, aki engem elárul. C. Míg ő szól vala, íme Judás, egy a tizenkettő közül, eljőve és vele nagy sereg, kardokkal és dorongokkal, küldetve a papi fejedelmektől és a nép véneitől. Aki pedig elárulta őt, jelt adott nekik, mondván: S. Akit megcsókolok, ő az, fogjátok meg. C. És azonnal Jézushoz járulván, mondá: S. Üdvözlégy, Rabbi! C. És megcsókolá őt. Jézus megmondá neki: ✠ Barátom! mi végre jöttél? C. Akkor hozzáménének és kezet vetének Jézusra és megragadák őt. És íme egy azok közül, kik Jézussal valának, kinyujtván kezét, kardot ránta és rá-sujtván a főpapszolgájára, levágá annak fülét. Erre mondá neki Jézus: ✠ Tedd vissza he-

dem promptus est, caro autem infirma. C. Iterum secundo ábiit, et orávit, dicens: ✠ Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. C. Et venit iterum, et invénit eos dormiéntes: erant enim oculi eorum graváti. Et relíctis illis, iterum ábiit, et orávit tertio, eúdem sermóne dicens. Tunc venit ad discipulos suos, et dicit illis: ✠ Dormite jam, et requiescite: ecce appropinquávit hora, et Fílius hóminis tradétur in manus peccatórum. Súrgite, eámus: ecce appropinquávit qui me tradet. C. Adhuc eo loquente, ecce Judas unus de duódecim venit, et cum eo turba multa cum gládiis, et fústibus, missi a princípibus sacerdotum, et senióribus pópuli. Qui autem tradídit eum, dedit illis signum dicens: S. Quemcúmque osculátus fuero, ipse est, tenéte eum. C. Et conféstim accédens ad Jesum, dixit: S. Ave Rabbi. C. Et osculátus est eum. Dixitque illi Jesus: ✠ Amíce, ad quid venísti? C. Tunc accessérunt, et manus inyecérunt in Jesum, et tenuérunt eum. Et ecce unus ex his, qui erant cum Jesu, exténdens manum, exémit gládium suum, et percútiens servum princípis sacerdotum, amputávit aurículam ejus. Tunc ait illi

lyébe kardodat; mert mindazok, akik fegyvert fognak, fegyver által vesznek el. Vagy azt hiszed, hogy nem kérhetem Atyámat és rögtön adna nekem többet tizenkét ezred angyalnál? De akkor hogyan teljesednének be az írások, hogy így kell történnie? C. Abban az órában mondá Jézus a seregnek: ✠ Mint latorra, úgy jötetek ki kardokkal és dorongokkal megfogni engem. Naponkint nálatok ültem, tanítván a templomban és nem fogtatok el engem. C. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjenek a próféták írásai. Akkor a tanítványok mindnyájan elhagyák őt és elfutának.

Amazok pedig fogván Jézust, Kaifás főpaphoz vivék, hol az írástudók és vének egybegyűltek. Péter meg messziről követé őt a főpap udvaráig; és bemenvén oda, leüle a szolgák közé, hogy lássa a végét. A papi fejedelmek pedig és az egész gyülekezet hamis tanuságot keresének Jézus ellen, hogy őt halálra adják és nem találtak, noha sok hamis tanu jelentkezett. Utoljára előáll két hamis tanu és szóla: S. Ez azt mondotta: Le tudom rontani az Isten templomát és három nap alatt felépíteni azt. C. És fölkelvén a főpap mondá neki: S. Semmit sem felelsz-e azokra, mikről ezek ellened tanuskodnak? C.

Jesus: ✠ Converté gládium tuum in locum suum. Omnes enim, qui accéperint gládium, gládio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, et exhibébit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelórum? Quómodo ergo implebúntur Scriptúrae, quia sic opórtet fferi? C. In illa hora dixit Jesus turbis: ✠ Tamquam ad latrónem existis cum gládiis, et fústibus comprehérendere me: quotidie apud vos sedébam docens in templo, et non me tenuistis. C. Hoc autem totum factum est, ut adimpleréntur Scriptúrae prophetárum. Tunc discípuli omnes, relicto eo, fugérunt.

At illi tenétes Jesum, duxérunt ad Cáiphám principem sacerdotum, ubi scribae, et senióres convénérunt. Petrus autem sequebátur eum a longe, usque in átrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedébat cum ministris, ut vidéret finem. Principes autem sacerdotum, et omne conclium, quaerébant falsum testimónium contra Jesum, ut eum morti tráderent: et non invenérunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venérunt duo falsi testes, et dixerunt: S. Hic dixit: Possum destrúere templum Dei, et post trídium reaedificáre illud. C. Et surgens prin-

Jézus pedig hallgat vala. És a főpap mondá neki: S. Megesketelek téged az élő Istenre, hogy valld meg nekünk, te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia? C. Felelé neki Jézus: ✠ Te mondad. Azonban mondom nektek: Majd egykor látni fogjátok az Emberfiát az Isten hatalmának jobbján ülni és eljönni az ég felhőiben. C. Akkor a főpap megszagatá ruháit, mondván: S. Káromkodott mi szükségünk van még tanukra? Íme most hallottátok a káromkodást. Mit gondoltok? C. Azok pedig felelvén, mondák: S. Méltó a halálra. C. Akkor orcájára köpdösének és ököllet csapdosák, őt, mások pedig arcul verék, mondván: S. Találd ki, te Krisztus! ki ütött meg téged? C. Péter pedig künn az udvarban ül vala. És hozzájöve egy szolgáló, mondván: S. Te is a galileai Jézussal valál. C. Ő pedig tagadá mindnyájok előtt, mondván: S. Nem értem, mit mondasz. C. Midőn pedig kiment a kapu alá, meglátá őt egy másik szolgáló és mondá az ottlevőknek: S. Ez is a názareti Jézussal volt. C. És megint tagadá esküvel, hogy: Nem ismerem azt az embert. Kisvártatva hozzámenvén az ott állók, mondák Péternek: S. Valóban, te is közülük való vagy, mert beszéded is elárul té-

ceps sacerdotum, ait illi: S. Nihil respōdes ad ea, quae isti adversum te testificāntur? C. Jesus autem tacēbat. Et princeps sacerdotum ait illi: S. Adjúro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. C. Dicit illi Jesus: ✠ Tu dixisti. Verūtmamen dico vobis, ámodo vidēbitis Fillum hóminis sedentem a dextris virtútis Dei, et venientem in núbibus caeli. C. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimēta sua, dicens: S. Blasphemávit: quid adhuc egēmus tēstibus? Ecce nunc audístis blasphemiam: quid vobis vidētur? C. At illi respondētes dixerunt: S. Reus est mortis. C. Tunc expuērunt in faciē eus, et cólaphis eum cecidērunt, álii autem palmas in faciē eus dedērunt, dicētes: S. Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percússit? C. Petrus vero sedēbat foris in átrio: et accēssit ad eum una ancilla, dicens: S. Et tu cum Jesu Galilaeo eras. C. At ille negávit coram ómnibus, dicens: S. Nescio quid dicis. C. Exeunte autem illo jánuam, vidit eum álla ancilla, et ait his, qui erant ibi: S. Et hic erat cum Jesu Nazaréno. C. Et iterum negávit cum juramēto: Quia non novi hóminem. Et post pusillum accessērunt qui

ged C. Erre kezdé átkozódni és esküdözni, hogy nem ismeri ezt az embert. És azonnal megszólala a kakas. Akkor eszébe jutott Péternek Jézus szava, melyet mondott vala: Mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem. És kimenvén onnan, keserves sírásra fakadt.

Mikor pedig reggel lőn, tanácsot ülének mindnyájan a papi fejedelmek és a nép vénei Jézus ellen, hogy őt halálra adják. És megkötözvén őt, vivék és átadják Pontius Pilátus helytartónak. Akkor látván Judás, ki őt elárulta, hogy elítélték, megbánván tettét, visszavivé a harminc ezüstpénzt a papi fejedelmeknek és véneknek, mondván: S. Vétkeztem, elárulván az igaz vért. C. Am azok mondák: S. Mi közünk hozzá? Te lássad. C. És odavetve az ezüstpénzeket a templomba, eltávozék és kimenvén, fölakasztá magát. A papi fejedelmek pedig föl-szedvén az ezüstpénzt, mon-dák: S. Nem szabad azt a templom kincstárába tenni, mert vér díja. C. Tanácsot tartván tehát, megvevék rajta a fazekas földjét az idegenek temetőjének. Azért hívják azt a földet Hakeldamának, azaz vérmezőnek, mai napiglan. Akkor beteljesedék Jeremiás próféta mondása, aki így szólott:

stabant, et dixerunt Petro: S. Vre et tu ex illis es: nam et loquéla tua manifestum te facit. C. Tunc coepit detestári, et jurare quia non novisset hóminem. Et continuo gallus cantávit. Et recordátus est Petrus verbi Jesu, quod dixerat: Priúquam gallus cantet, ter me negábis. Et egressus foras, flevit amáre.

Mane autem factó, consilium iniérunt omnes príncipes sacerdotum, et senióres pópuli advérsus Jesum, ut eum mortí tráderent. Et vinctum adduxérunt eum, et tradidérunt Póntio Piláto praesidi. Tunc videns Judas, qui eum trádidit, quod damnátus esset; poeniténtia ductus, rétulit triginta argénteos príncípi-bus sacerdotum, et senióri-bus, dicens: S. Peccávi, tradens sánguinem justum. C. At illi dixerunt: S. Quid ad nos? Tu víderis. C. Et pró-jéctis argénteis in templo, recéssit: et ábiens, láqueo se suspéndit. Príncipes autem sacerdotum, accéptis argénteis, dixerunt: S. Non licet eos míttre in córbonam: quia prétium ságuinis est. C. Consilio autem ínito, emérunt ex illis agrum figulí, in sepultúram peregrinórum. Propter hoc vocátus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager ságuinis, usque in hodiérnum diem. Tunc implétum est,

És vevék a harminc ezüst-pénzt, a megbecsültnek árát, kit ennyire becsültek Izrael fiai részéről; és a fazekas földjéért adták azt, amint az Úr parancsolta nekem. Jézus pedig a helytartó előtt áll vala és kérdezé őt a helytartó, mondván: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Felelé neki Jézus: ✠ Te mondod. C. És midőn vádolták a papi fejedelmek és vének, semmit sem felelt. Akkor mondá neki Pilátus: S. Nem hallod-e, mi mindenről tanuskodnak ellened? C. És egy szavára sem felele neki, úgy hogy a helytartó szerfölött csodálkozik. Szokás volt pedig, hogy az ünnepen a helytartó elbocsásson egy foglyot a népnek, akit kívántak. Vala éppen akkor egy híres foglya, ki Barabbásnak hivatott. Összegyűjtven azért őket, mondá Pilátus: S. Kit akartok, hogy elbocsássak nektek, Barabbást-e, vagy Jézust, kit Krisztusnak mondanak? C. Mert tudta, hogy irigységből adták őt kezébe. Midőn pedig az ítélőszéken ül vala, hozzája küldé felesége, mondván: S. Semmi köződ se legyen avval az igazsal; mert sokat szenvedtem ma álmomban miatta. C. De a papi fejedelmek és vének rábeszéltek a népet, hogy Barabbást kérjék, Jézust pedig elveszítsék. Szólván hát a helytartó, mondá nekik:

quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem: Et accepérunt triginta argenteos pretium appetiati, quem appetiaverunt a filiis Israel: et dedérunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. Jesus autem stetit ante praesidem, et interrogávit eum praeses, dicens: S. Tu es Rex Judaeorum? C. Dicit illi Jesus: ✠ Tu dicis. C. Et cum accusarétur a principibus sacerdotum, et senióribus, nihil respóndit. Tunc dicit illi Pilátus: S. Non audis quanta adversum te dicunt testimónia? C. Et non respóndit ei ad ullum verbum, ita ut mirarétur praeses vehementer. Per diem autem solémnem consuéverat praeses pópulo dimittere unum vincium, quem voluissent. Habébat autem tunc vincium insignem, qui dicebátur Barábbas. Congregátis ergo illis, dixit Pilátus: S. Quem vultis dimittam vobis: Barábbam, an Jesum, qui dicitur Christus? C. Sciébat enim quod per invidiam tradidissent eum. Sedénte autem illo pro tribunáli, misit ad eum uxor ejus, dicens: S. Nihil tibi, et justo illi: multa enim passa sum hódie per visum propter eum. C. Principes autem sacerdotum, et senióres persuasérunt pópulis, ut péterent Barábbam,

S. Melyiket akarjátok, hogy a kettő közül elbocsássam nektek? C. Azok pedig feleltek: S. Barabbást. C. Mondá nekik Pilátus: S. Mit csináljak tehát Jézussal, kit Krisztusnak mondanak? C. Felelének mindnyájan: S. Keresztre vele! C. Mondá nekik a helytartó: S. De hát mi rosszat cselekedett? C. Azok még jobban kiáltoznak, mondván: S. Keresztre vele! C. Látván tehát Pilátus, hogy semmire sem megy, hanem annál inkább nő a zajongás, vizet vévén, megmosá kezeit a nép előtt mondván: S. Én ártatlan vagyok ennek az igaznak vére-től, ti lássátok. C. És felelvén az egész nép, mondá: S. Az ő vére mirajtunk és a mi gyermekeinken. C. Erre elbocsátá kedvükért Barabbást, Jézust pedig megostorozván, átadá nekik, hogy megfeszítsék. Akkor a helytartó katonái magukkal vivén Jézust a törvényházba, egybegyűjték körülötte az egész csapatot. És levetkőztetvén őt, biborszínű köpönyeget adának rája és koszorút fonván tövisből, fejére tevék azt és nádat jobbkezébe; és térdet hajtván előtte, kicsúfolták őt, mondván: S. Üdvözlégy zsidók királya! C. És ráköpdösvén, vevék a nádat és fejét verék vele. Miután pedig csúfot úztek belőle, levévén róla a köpönyeget, ráadák saját ru-

Jesum vero pérderent. Respóndens autem praeses ait illis: S. Quem vultis vobis de duóbus dimitti? C. At illi dixerunt: S. Barábbam. C. Dicit illis Pilátus: S. Quid igitur fáciam de Jesu, qui dicitur Christus? C. Dicunt omnes: S. Crucifigátur. C. Ait illis praeses: S. Quid enim malí fecit? C. At illi magis clamábant, dicéntes: S. Crucifigátur. C. Videns autem Pilátus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accépta aqua, lavit manus coram pópulo, dicens: S. Innocens ego sum a sángine justí hujus: vos vidéritis. C. Et respóndens univérsus pópulus dixit: S. Sanguis ejus super nos, et super filios nostros. C. Tunc dimísit illis Barábbam: Jesum autem flagellátum trádidit eis, ut crucifigerétur. Tunc milites praesidis suscipiéntes Jesum in praetórium, congregavérunt ad eum univérsam cohórtem: et exuéntes eum, chlámýdem coccíneam circumdédérunt ei: et plecténtes corónam de spinis, posuérunt super caput ejus, et arúndinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, il-ludébant ei, dicéntes: S. Ave, Rex Judaeórum. C. Et expuéntes in eum, accépérunt arúndinem, et percutiébant caput ejus. Et postquam illusérunt ei, exuérunt eum chlámýde, et

háit és elvivék, hogy megfeszítsék.

Kimenvén pedig találának egy Simon nevű cirenei embert; ezt kényszeríték, hogy vigye keresztjét. És mikor elérkeztek a helyre, melyet Golgotának neveznek, ami koponyahelyet jelent, epével vegyített bort adának neki inni, de megízlelvén, nem akart inni belőle. Minekutána pedig felfeszítették őt, megosztóznak ruháin, sorsot vetvén, hogy beteljesedjék: amit a próféta jövendölt, mondván: Elosztották maguk közt ruháimat és köntösömre sorsot vetettek. Azután leülvén, őrzik vala. És feje fölé tették vétkének föliratát: Ez Jézus, a zsidók királya. Akkor megfeszítének vele együtt két latrot, egyiket jobbról, másikat balfelől. A járókelek pedig káromolák őt, hajtogatván fejüket és mondván: S. Há! Te, ki lerontod az Isten templomát és harmadnapra fölépítéd azt, szabadítsd meg magadat! Ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről! C. Hasonlóképpen a papi fejedelmek is az írástudókkal és vénekkel egyetemben csúfolódva mondák: S. Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni! ha Izrael királya, szálljon le most a keresztről és hiszünk neki. Az Istenben bízott, mentse meg most, ha

induérunt eum vestiméntis ejus, et duxérunt eum ut crucifigerent.

Exeúntes autem, invenérunt hóminem Cyrenaeum, nómine Simónem: hunc angariavérunt, ut tólleret crucem ejus. Et venérunt in locum qui dicitur Gólgotha, quod est Calváriae locus. Et dedérunt ei vinum bíbere cum felle mixtum. Et cum gustásset, nóluit bíbere. Postquam autem crucifixérunt eum, divisérunt vestiménta ejus, sortem miténtes: ut implerétur, quod dictum est per Prophétam, dicéntem: Divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam misérunt sortem. Et sedéntes, servábant eum. Et imposuérunt super caput ejus causam ipsius scriptam: Hic est Jesus Rex Judaeórum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrónes: unus a dextris, et unus a sinistris. Praeteréúntes autem blasphemábant eum, movéntes cápita sua, et dicéntes: S. Vah, qui destruis templum Dei, et in trídúo illud reaedificas: salva temetípsum. Si Filius Dei es, descénde de cruce. C. Simíliter et príncipes sacerdotum illudéntes cum scribis et senióribus, dicébant: S. Alios salvos fecit, seípsum non potest salvum fácere: si Rex Israel est, descéndat nunc de cruce, et crédimus ei: confldit in

akarja őt; mert azt mon-
dotta, hogy: Isten Fia va-
gyok. C. Ugyanezzel szidal-
mazták őt a latrok is, kik
vele együtt voltak felfeszít-
ve. Hat órától pedig sötét-
ség lőn az egész földön ki-
lenc óráig. És kilenc óra táj-
ban felkiálta Jézus nagy szó-
val, mondván: ✠ Eli! Eli!
lamma sabaktáni? C. Azaz:
✠ Én Istenem, én Istenem!
miért hagytál el engem. C.
Némelyek pedig az ott állók
közül hallván ezt, mondák:
S. Ez Illést hívja. C. És
mindjárt odaszaladván egyik
közülök, spongyát vett elő,
megtölté ecettel és nádszálla
tűzvé, inni ada neki.
A többiek pedig mondák:
S. Hadd ell lássuk, eljön-e
Illés, hogy megszabadítsa
őt. C. Jézus pedig ismét
nagy szóval kiáltván, kiadá
lelkét.

Deo: Iſberet nunc, ſi vult
eum; dixit enim: Quia Fí-
lius Dei ſum. C. Idípſum
autem et latrónes, qui cruci-
fixi erant cum eo, imprope-
rábant ei. A ſexta autem
hora ténebrae factae ſunt
ſuper univérſam terram us-
que ad horam nonam. Et
circa horam nonam clamá-
vit Jeſus voce magna, di-
cens: ✠ Eli, Eli, lamma
ſabachtháni? C. Hoc eſt:
✠ Deus meus, Deus meus, ut
quid dereliquiſti me? C.
Quidam autem illic ſtan-
tes, et audiéntes, dicébant:
S. Elíam vocat iſte. C. Et
continuo currens unus ex
eis, accéptam ſpóngiam im-
plévit acéto, et impóſuit
arúndini, et dabat ei bí-
bere. Céteri vero dicébant:
S. Sine, videámus an véniat
Elías líberans eum. C. Jeſus
autem íterum clamans voce
magna, emiſit ſpíritum.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

És íme, a templom kár-
pitja kettéhasadt fölétől-al-
jáig; és a föld megindula, a
kősziklák megrepedének; és
a sírboltok megnyílnak és
sok elhúnyt szentnek teste
feltámadott; és kijövé a sí-
rokból, az ő feltámadása
után bemenének a szent
városba, és sokaknak meg-
jelenének. A százados pedig
és akik vele együtt őrzik
vala Jézust, látván a föld-
indulást és a történeteket,
igen megfélemlének, mond-

Et ecce velum templi
ſciſſum eſt in duas partes
a ſummo uſque deórſum:
et terra mota eſt, et petrae
ſciſſae ſunt, et monuménta
apérta ſunt: et multa cór-
pora ſanctórum, qui dor-
mílerant, surrexérunt. Et
exeúntes de monuméntis
poſt reſurrecciónem ejuſ, ve-
nérunt in ſanctam civitátem
et apparuérunt multis. Cen-
túrio autem, et qui cum eo
erant, cuſtodiéntes Jeſum,
viſo terraemótu et hiſ, quae

ván: S. Ez valóban Isten Fia volt. C. Sokan valának pedig ottan asszonyok, messziről nézvé, kik követték vala Jézust Galileából, szolgálván neki; kik között volt Mária Magdolna és Mária, Jakab és József anyja és Zebedeus fiainak anyja.

Mikor pedig esteledett, jöve egy arimathei gazdag ember, névszerint József, aki maga is tanítványa volt Jézusnak; ez Pilátushoz járulván, elkéré Jézus testét. Akkor Pilátus megparancsolá, hogy adják ki a testet. És vevén József a testet, tiszta gyolcsba takará és ezt saját új sírboltjába helyezé, melyet kősziklába vágott vala; és nagy követ gördítvén a sírbolt ajtajára, elméne. Ott voltak pedig Mária Magdolna és a másik Mária, a sír átellenében ülven.

fiébant, timuérunt valde, dicéntes: S. Vere Filius Dei erat iste. C. Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Jesum a Galilaea, ministrantes ei: inter quas erat Maria Magdaléne, et Maria Jacóbi, et Joseph mater, et mater filiorum Zebedaei.

Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea, nomine Joseph, qui et ipse discipulus erat Jesu. Hic accessit ad Pilátum, et petiit corpus Jesu. Tunc Pilátus jussit reddi corpus. Et accepto corpore, Joseph involvit illud in sindone munda. Et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, et abiit. Erat autem ibi Maria Magdaléne, et altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

(Itt a pap — vagy ha van, a szerpap — elmondja a Munda cort és Dóminus vobiscum mondása s a könyv megjelölése nélkül az evangélium szertartásai szerint mondja vagy éneklí a következő részt:)

Másnap pedig, mely a készültnap után esik, egybegyülnének a papi fejedelmek és farizeusok Pilátushoz, mondván: Uram! emlékszünk, hogy ez a család még életében azt mondotta: Három nap mulva feltámadok. Parancsold meg tehát, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, nehogy odamenvén tanítványai, ellopják őt és

Altera autem die, quae est post Parascéven, convenérunt principes sacerdotum, et pharisaei ad Pilátum dicéntes: Dómine, recordáti sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resúrgam. Jubet ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte véniat discipuli ejus, et furéntur eum,

azt mondják a népnek: feltámadott halottaiból; és az utóbbi ámitás rosszabb lesz az elsőnél. Mondá nekik Pilátus: Van őrségtek, menjetek, őrizzétek ahogy tudjátok. Azok pedig elmenvén, biztosíták a sírt őrséggel, miután lepecsételték a követ.

Felajánlási ének. (Zs. 68, 21-22.) Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem: kerestem, ki szánakoznék rajtam, de nem akadt senki sem: ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem: sőt enni nekem epét adtak, szomjúságomban ecettel itattak.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy a fölséged színe előtt följánlott adomány nekünk mind az áldozatos lelkület kegyelmét megnyerje, mind a boldog örökkévalóság birtoklását megszerezze. A mi.

Prefáció a szent Keresztről, 562. 1.

Áldozásra. (Máté 26, 42.) Atyám, ha el nem múlhatik e pohár nélkül, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod.

Áldozás utáni imádság. **A**E misztérium hatása törölje el, Urunk, bűneinket és teljesítse igaz kívánságainkat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

et dicant plebi: Surréxit a mórtuis: et erit novíssimus error pejor prióre. Ait illis Pilátus: Habétis custódiam, ite, custodíte sicut scitis. Illi autem abeúntes, muniérunt sepúlchrum, signántes lápidem, cum custódibus.

Offertorium. (Ps. 68, 21-22.) **Impropérium** exspectávit cor meum, et misériam: et sustíniui qui simul mecum contristarétur, et non fuit: consolántem me quaesívi, et non invéni: et dedérunt in escam meam fel, et in siti mea potavérunt me acéto.

Secreta. Concéde, quaesumus, Dómine: ut óculis tuae majestátis munus oblátum, et grátiam nobis devotiónis obtíneat, et efféctum beatae perennitátis acquirat. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 26, 42.) Pater, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum: fiat volúntas tua.

Postcommunio. Per hujus, Dómine, operatióem mystérii: et vítia nostra purgéntur, et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

(Csendes szentmiséken utolsó evangéliumnak a barkaszentelési evangéliumot mondjuk, 387. 1.)

A SZENT- ÉS NAGYHÉT.

A virágvasárnapi szertartás az egyházi év legszentebb hetének volt a nyitánya. A legszentebb hét, mert liturgiájában a legnagyobb, legcsodálatosabb és kegyelemben leggazdagabb titkokat ünnepeljük. Innen erednek a különböző nevek is, amelyek azt a liturgiában, vagy a nép ajkán jellemzik. A liturgiában «*Hebdomada major*»-nak is, meg «*sancta*»-nak is nevezik, azaz nagy- és szenthétnek, a nagy és szent titkok miatt, amelyeket megünnepel; de szentnek a komoly és jámbor életmód miatt is, amely ebbe az időszakba való. *Csendes hétnek* is nevezik, mert benne hangos ünnepek nincsenek megengedve, hanem igenis a léleknek csendes magábavonulása és legalább a három utolsó napon az ügyes-bajos dolgok lehető szüneteltetése. Az első keresztény császárok megtiltották ezeken a napokon a bírósági tárgyalásokat, közmunkákat és szórakozásokat. A középkorban az egész héten szombati nyugalom volt. Nagycsütörtöktől kezdve a zsidóknak nem volt szabad többé a keresztények között megjelenniük.

Németül «*Karwoche*»-nak vagy *gyászhetek* is nevezik, mert az Egyház a nagyhéten az Úr szenvedését és halálát ünnepli. Ezt a nevet eredetileg csak a péntek, a hét legnagyobb gyásznapja viselte (az ónémet «*Kara*» = siratás vagy gyász szóból származik). Csak lassanként, a régi liturgia szellemét elfeledve, ruházták át ezt a nevet az egész hétre.

Az ókeresztény évszázadokban általános szokás volt, a nagyhét alatt csak este kenyeret, sőt enni és vizet inni, az ú. n. xerophágiát tartani. Egyes buzgó emberek annyira böjtöltek, hogy a két utolsó napon, vagy legalább 40 óra hosszat, Húsvét reggeléig, egyáltalán semmit sem ettek.

2. *Jelentősége.* Ennek a hétnek a nagy jelentősége a rendkívüli és meghatározott szertartások által is kitűnik. Minden egyes nap kiváltságot nap, tehát ezen a héten semmi más ünnepet nem szabad tartani. Az összes liturgikus imákat, énekeket és olvasásokat Urunk szenvedéseire és megváltásunk nagy titkaira irányuló gondolatok töltik el.

Mennyire előkészített minket az Egyház, mielőtt ebbe beléphetünk. Mennyire észrevehető volt Hetvenedvasárnap óta a liturgiában a folyton fokozódó erősödés. Minden héttel magasabbra emelkedünk. Eleinte, ha az Egyház a keresztről vagy feltámadásról nyilatkozott is, ezt mindig burkoltan tette: képekben és jelekben, nehogy ezt a legdrágábbat profán tekinteteknek kitegye. Most azonban elhúzza a függőnyt és szemtől-szembe nézhetjük a legszentebbet, sőt többet tehetünk, most a legmegkapóbb szent történetben magunk is misztériumos valósággal részt vehetünk.

A nagy- és szenthét, jól jegyezzük meg: a liturgia szelleme szerint nem gyászhet és ezért benne a kereszt és a feltámadás elválaszthatatlanok. Krisztus megváltói működése nem végződik a halállal, hanem a feltámadás győzelmébe megy át. Nem szabad tehát az Úr szenvedését az ő feltámadásától különválasztani. A liturgia nem akar ezen a héten az Úr szenvedésein csupán

síránkozni és panaszkodni. Az ősi keresztény felfogás szerint az egész héten győzelem és öröm vonul keresztül, mely Krisztus szenvedéseiben csak átmenetet lát (pascha maga is átmenetet jelent) a feltámadás dicsőségéhez. A mai liturgiát sem érthetjük meg, ha nem tartjuk ezt a gondolatot világosan magunk előtt. Az elkövetkező hétnek nincs egy olyan napja, melyen ez a húsvéti és győzelmi motívum ne csengene ki világosan. Gondoljunk csak a tegnapi liturgiában az Úr iránt tanúsított királyi hódolatra és a nagypénteki keresztfelmagasztalásra.

Nagyhétfő.

(Stáció-templom: a Szent Praxedes-templom.)

Hat nappal vagyunk Húsvét előtt, erről a történelmi eseményről emlékezik meg az evangélium. Mária példáját mi is követhetjük, mert Krisztus misztikus testében a szegények jelentik az Úr lábait és nekik szolgálhatunk, mint a stációs szent is minden vagyonát a szegényeknek adta. Így enyhítsük az Úr szenvedéseit, akinek panaszszava hangzik fel ma is a misében.

Bevonulásra. (Zs. 34, 1-2.)

Szállj perbe, Uram, azokkal, kik ártanak nekem; harcolj azokkal, kik harcolnak ellenem: ragadj fegyvert és pajzsot; és kelj föl segítségemre, Uram, szabadításom ereje. (Zs. 34, 3.) Rántsd kardot és szorítsd vissza üldözömet, mondd nekem: Én vagyok a segítséged. Szállj.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik annyi bajunk között gyengeségünk miatt elesünk, egyszülött Fiad szenvedései által új erőt nyerhessünk: Ki veled él.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Izaiás prófétától.
(50, 5-10.)

Ama napokban: Mondá Izaiás: Megnyitotta az Úr Isten fületem, én pedig

Introitus. (Ps. 34, 1-2.)

Júdica, Dómine, nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende arma, et scutum, et exsurge in adiutorium meum, Dómine, virtus salutis meae. (Ps. ibid., 3.) Effunde frameam, et conclude adversus eos, qui persecúntur me: dic animae meae: Salus tua ego sum. Júdica, Dómine.

Oráció. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut qui in tot adversis ex nostra infirmitate defcimus; intercedente unigéniti Fílii tui passióne respirémus: Qui tecum vivit.

Lectio Isaiiae Prophetae.
(50, 5-10.)

In diébus illis: Dixit Isaiás: Dóminus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non

nem elleneztem, meg nem hátráltam. Testemet odaadtam az engem verőknek, orcámat a tépdésőknek; arcomat nem fordítottam el azoktól, kik gyaláztak és megköpdöstek engem. Az Úristen az én segítőm, azért nem szégyenülök meg; Azért tettem arcomat olyanná, mint a kemény kőszikla, és tudom, hogy nem szégyenülök meg. Közel van, ki igazságot szolgáltat nekem; ki szállhat perbe velem? Álljunk ki együtt! Ki az én ellenfelem? Jöjjön ide hozzám! Íme az Úr Isten az én segítőm: Ki kárhoz tathat engem? Íme mindnyájan elvesznek, mint a ruha, mely emészti meg őket. Ki féli közületek az Urat és hallgat szolgája szavára? Ki a sötétségben jár és nincs világossága, bizzék az Úr nevében, és támaszkodják Istenére.

Átvonulásra. (Zs. 34, 23, 3.) Ébredj fel, Uram és figyelj ítéletemre, én Istenem és Uram, az én ügyemre. **Ű.** Rántsz kardot és szorítsd vissza üldözőimet.

Böjti ének ugyanaz, mint Hainvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (12, 1-9.)

Hat nappal húsvét előtt Jézus Betániába méne, hol a megholt Lázár vala, kit Jézus föltámasztott halottaiból. Vacsorát szerzé-

contradico: retrorsum non ábil. Corpus meum dedi percutiéntibus, et genas meas velléntibus: fáciem meam non avérti ab increpántibus, et conspuéntibus in me. Dóminus Deus auxiliátor meus, Ideo non sum confúsus: ideo pósui fáciem meam, ut petram duríssimam, et scio, quóniam non confúndar. Juxta est, qui justíficat me, quis contradíctet mihi? Stemus simul, quis est adversárius meus? Accédát ad me. Ecce Dóminus Deus auxiliátor meus: quis est qui condémnet me? Ecce omnes quasi vestiméntum contérentur, tinea cómedet eos. Quis ex vobis timens Dóminum, áudiens vocem servi sui? Qui ambulávit in ténebris, et non est lumen ei, speret in nómine Dómini, et innitátur super Deum suum.

Graduale. (Ps. 34, 23 et 3.) Exsúrge, Dómine, et inténde júdicío meo, Deus meus et Dóminus meus, in causam meam. **Ű.** Effúnde frámeam, et conclúde advérsus eos, qui me persequúntur.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (12, 1-9.)

Ante sex dies Paschae venit Jesus Bethániam, ubi Lázarus fúerat mórtuus, quem suscitávit Jesus. Fecerunt autem ei coenam ibi:

nek tehát ott neki és Márta szolgál vala, Lázár meg egyik volt azok közül, kik asztalnál ültek ővele. Mária pedig vevén egy font drága igazi nárdusz-kenetet, megkené Jézus lábait és hajával törölgeté azokat és megtelék a ház a kenet illatával. Mondá azért egyik tanítványai közül, iskarióti Júdás, ki az ő árulója lett: Miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz denáron és adták a szegényeknek? Ezt pedig nem azért mondá, mintha a szegényekre lett volna gondja, hanem mivel tolvaj volt és nála lévén az erszény, az adományokat elsikkasztá. Mondá tehát Jézus: Hagyj békét neki, hogy temetésem napjára tartsa meg azt. Mert a szegények mindenkor veletek vannak, én pedig nem vagyok mindig nálatok. A zsidók közül pedig sokan megtudták, hogy ott van és odamenének, nemcsak magáért Jézusért, hanem hogy Lázárt is lássák, kit föltámasztott halottaiból.

Felajánlási ének. (Zsolt. 142, 9-10.) Ments meg engem ellenségeimtől, Uram: hozzád menekülök, taníts meg arra, hogy akaratodat megtegyem, mert te vagy az én Istenem.

Csendes imádság. Ez áldozat, mindenható Isten, hatalmas erejével tisztítson meg minket, hogy

et Martha ministrábat, Lázarus vero unus erat ex discumbéntibus cum eo. Maria ergo accépit libram unguénti nardi plstici pretiósí, et unxit pedes Jesu, et extérsit pedes ejus capíllis suis: et domus impléta est ex odóre unguénti. Dixit ergo unus ex discípulis ejus, Judas Iscariótes, qui erat eum traditúrus: Quare hoc unguéntum non véniit trecéntis denáriis, et datum est egénis? Dixit autem hoc, non quia de egénis pertinébat ad eum, sed quia fur erat, et lóculos habens, ea, quae mittebántur, portábat. Dixit ergo Jesus: Sínite illam, ut in diem sepultúrae meae servet illud. Páuperes enim semper habétis vobiscum: me autem non semper habétis. Cognóvit ergo turba multa ex Judaeis, quia illic est: et venérunt, non propter Jesum tantum, sed ut Lázarus vidérent, quem suscitávit a mórtuis.

Offertorium. (Psalm. 142, 9-10.) Éripe me de inimicis meis, Dómine: ad te confúgi, doce me fácere voluntátem tuam: quia Deus meus es tu.

Secreta. Haec sacrificia nos, omnipotens Deus, poténti virtúte mundátos, ad suum fáciant purióres ve-

egyre tisztulva, tisztábban juthassunk el forrásukhoz. A mi Urunk.

nfre princípium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 34, 26.)
Piruljanak el, jussanak szegyenbemind, kik örülnek szerencsétlenségemen: öltsenek szégyent és gyalázatot, kik kevélyen beszélnek ellenem.

Communio. (Ps. 34, 26.)
Erubescant, et reveantur simul, qui gratulántur malis meis: induántur pudóre et reveréntia, qui maligna loquúntur advérsus me.

Áldozás utáni imádság.
A Szent miszteriumaid, Urunk, növeljék bennünk az isteni tüzet, hogy egyaránt örülhessünk megünneplésüknek és gyümölcsöknek. A mi.

Postcommunio. Praebeat nobis, Dómine, divinam tua sancta fervórem: quo eórum páriter et actu delectémur, et fructu. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. nincs.)

Nagybőjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Segíts minket, megváltó Istenünk, hogy örömmel elnyerhessük jótéteményeidet, amelyekkel minket megújítani méltóztattál. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.
Adjuva nos, Deus salutaris noster: et ad beneficia recolénda, quibus nos instauráre dignátus es, tribue venire gaudéntes. Per Dóminum.

Nagykedd.

(Stációstemplom: Szent Piroska temploma.)

A szentleckében olvassuk Jeremiás szavait az isteni Bárányról, a passio elének tárja ennek a jövendölésnek teljesedését. De tudjuk, hogy a szenvedésből és halálból származik a dicsőséges új élet. azért a Húsvét bizonyosságával viseljük el mi is keresztünket.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvös-

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus,

ségünk, életünk és feltámasztásunk; ki által megváltattunk és megszabadultunk. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket: ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. Mi pedig.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, add meg nekünk az Úr szenvedéseinek miszteriumait úgy végeznünk, hogy a bocsánat elnyerését kiérdemljük. Ugyanazon . . .

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (11, 18-20.)

Ama napokban: Mondá Jeremiás: Te pedig, Uram, megjelentetted nekem ezt, és én megtudtam; te kitártad előttem szándékaikat. Én pedig mint valami szelíd bárány, melyet áldozatra visznek, nem tudtam, hogy terveket szóttek ellenem, mondván: Tegyük halálos mérget ételébe, és írtsuk ki őt az élők földéről, hogy még emléke se maradjon meg nevének! Nos hát, seregek Ura, te igazságos bíró, ki a veséket és a szíveket vizsgálod, hadd látnom, miként állasz bosszútrajtuk! — mert előttem tártam fel ügyemet, én Uram, Istenem.

Átvonulásra. (Zs. 34, 13, 1-2.) Én pedig, amikor bántottak, szőrruhát öltöttem, bőjtvel sanyargattam magamat s melire hajtott fővel

vita, et resurrectio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedicat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. Nos autem gloriári opórtet.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus: da nobis ita Dóminicae passiónis sacraménta perágere; ut indulgéntiam percípere mereámur. Per eúndem Dóminum.

Lectio Jeremiae Prophetae. (11, 18-20.)

In diébus illis: Dixit Jeremiás: Dómine, demonstrásti mihi, et cognóvi: tunc ostendísti mihi stúdia eórum. Et ego quasi agnus mansuétus, qui portátur ad víctimam: et non cognóvi, quia cogitavérunt super me consília, dicéntes: Mittámus lígnum in panem ejus, et eradámus eum de terra vivéntium, et nomen ejus non memorétur ámplius. Tu autem, Dómine Sábaoth, qui júdicas juste, et probas renes et corda, vídeam uliónem tuam ex eis: tibi enim revelávi causam meam, Dómine Deus meus.

Graduale. (Ps. 34, 13 et 1-2.) Ego autem, dum mihi molésti essent, Induébam me cilicio, et humiliábam in jejúnio ánimam meam: et

könyörögtem. *Ÿ*. Szállj perbe, Uram, azokkal, kik ártanak nekem, harcolj azokkal, kik harcolnak ellenem: ragadj fegyvert és pajzsot, kelj föl és segíts meg.

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Márk szerint. (14-15. feje.)

Az időben: Két nap mulva és a kovásztalanok ünnepe; és a pápi fejedelmek és írástudók azon tanakodának, miképpen fogják meg Jézust csellemel és hogyan öl-
jék meg. Mondák ugyanis: *S.* Ne az ünnepponon, nehogy zavargás támadjon a nép között. *C.* Mikor pedig Betániában volt, a belpoklos Simon házában és asztalnál ült, odaméne egy asszony alabástromedényben valódi drága nárduszo-lajjal és feltörvén az alabástromot, fejére önté. Voltak azonban ott, akik boszszankodának magukban és mondák: *S.* Mire való volt e kenetet így vesztegetni? Mert el lehetett volna adni ezt az olajat háromszáz denáron felül és a szegényeknek adni. *C.* És rátámadának az asszonyra. Jézus pedig mondá: *✠* Hagyjatok békét neki! Miért bántjátok? *Ő* jó dolgot művelt velem. Hiszen a szegények mindenkor veletek vannak és mikor akartok, jót tehettek velük; de én nem vagyok minden-

oráció mea in sinu meo convertetur. *Ÿ*. Júdica, Dómine, nocentes me, expúgna impugnantes me: apprehende arma, et scutum, et exsúrge in adjutoriúm mihi.

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Marcum. (Cap. 14-15.)

In illo tēpore: Erat Palscha, et ázyma post bíduum, et quaerébant summi sacerdotes et scribae, quómódo Jesum dolo tēnerent et occiderent. Dicébant autem: *S.* Non in die festo, ne forte tumúltus fíeret in pópulo. *C.* Et cum esset Jesus Bethániae in domo Simónis leprósi, et recúmberet: venit múlier habens alabástrum unguénti nardi spicáti pretiósí, et fracto alabástro, effúdit super caput ejus. Erant autem quídám indígne feréntes intra semetípso, et dicéntes: *S.* Ut quid perditio ista unguénti facta est? Póterat enim unguéntum istud venúmdari plus quam trecéntis denáriis, et dari paupéribus. *C.* Et fremébant in eam. Jesus autem dixit: *✠* Sínite eam: quid illi molésti estis? Bonum opus operáta est in me. Semper enim páuperes habétis vobíscum: et cum voluérítis, potéstis illis benefácere: me autem non semper habétis. Quod hábuit haec, fecit: praevenit úngere corpus meum in se-

kor nálatok. Azt tev , ami t le telt, el re megkené tes-temet a temet sre. Bizony mondom nektek, ahol csak hirdetni fogják ezt az evangéliumot az egész világon, azt is majd elbeszélik, amit ez cselekedett, az   emlékezetére. C. Iskari ti Judás pedig, egy a tizenkettő közül, elméne a papi fejedelmekhez, hogy  t nekik elárulja. Kik hallván ezt, megörülének és ig r k, hogy pénzt adnak neki.  s módot keres vala, hogyan adja át

A kov sztalanak el s napján pedig, mikor a húsvéti bárányt áldozták, mondák neki az   tanítványai: S. Hova akarod, hogy menjünk és elk sz ts k neked, hogy megegyed a húsvéti bárányt? C. Akkor elk lde kettőt tanítványai közül, mondván nekik:   Menjetek a városba és találkoztok egy vizeskors t v v  emberrel: kövessétek  t és ahova bemegyen, mondjátok a házi-gazdának, hogy a Mester azt üzeni: Hol van az  n szállásom, ahol a húsvéti bárányt tanítványaimmal elk lts m?  s   majd mutatni fog nektek egy nagy eb dl t k sz n f lter tve: ott k sz ts tek el nekünk. C.  s elindulv n tan tv nyai, a városba menének  s  gy találák, amint mondotta vala nekik  s elk sz t k a h sv ti bárányt. Esteledv n pedig, meg rkezik a tizenkett vel.

pult ram. Amen dico vobis: Ubi c mque praedicatum f erit Evangelium istud in univérso mundo, et quod fecit haec, narrabitur in memoria eius. C. Et Judas Iscariotes, unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut pr deret eum illis. Qui audientes, gavisi sunt: et promis erunt ei pecuniam se daturos. Et quarebat quomodo illum oportune traderet.

kezükbe alkalomadt n.

Et primo die azymorum quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli: S. Quo vis e mus, et parémus tibi, ut manducet pascha? C. Et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis:   It  in civitatem: et occurr t vobis homo lagenam aquae b julans, sequimini eum: et quoc mque introferit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande stratum: et illic parate nobis. C. Et abi erunt discipuli eius, et venerunt in civitatem: et inven erunt sicut dixerat illis, et paraverunt pascha. Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, et manducantibus, ait Jesus:   Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me,

És midőn letelepedtek és evének, mondá Jézus: ✠ Bizony mondom nektek, hogy egy közületek elárul engem, aki velem eszik. C. Azok pedig elszomorodván, kezdték egyenként kérdezni tőle: S. Csak nem én, Uram? C. Ki felelé nekik: ✠ Egy a tizenkettő közül, ki velem a tálból mártogat. Az Emberfia ugyan elmegyén, amint írva vagyon felőle, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb volna neki, ha nem született volna az az ember. C. Midőn pedig esznek vala, vevé Jézus a kenyeret és megáldván, megszegé és nekik adá, mondván: ✠ Vegyétek, ez az én testem. C. És vevén a kelyhet, hátát adván, nekik adá és ivának abból mindnyájan. És mondá nekik: ✠ Ez az én vérem, az új szövetségé, mely sokakért kiontatik. Bizony mondom nektek, hogy többé már nem iszom a szőlő ezen terméséből addig a napig, mikor azt mint újat iszom majd az Isten országában. C. És szenténeket énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére. És mondá nekik Jézus: ✠ Mindnyájan megbotráncoztok énbennem ez éjjel, mert írva vagyon: Megverem a pásztort és elszélednek a juhok. De majd ha feltámadtam, előttetek megyek Galileába. C. Mondá pedig neki Péter: S. Ha mindnyájan megbotráncoznak is

qui manducat mecum. C. At illi coeperunt contristari, et dicere ei singulatim: S. Numquid ego? C. Qui ait illis: ✠ Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur. Bonum erat ei, si non esset natus homo ille. C. Et manducantibus illis, accepit Jesus panem: et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: ✠ Sumite, hoc est corpus meum. C. Et accepto calice, gratias agens dedit eis: et bibérunt ex illo omnes. Et ait illis: ✠ Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quia jam non bibam de hoc genere vitis, usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei. C. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Et ait eis Jesus: ✠ Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pastorem, et dispergentur oves. Sed postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. C. Petrus autem ait illi: S. Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. C. Et ait illi Jesus: ✠ Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam galulus vocem bis dederit, ter me es negaturus. C. At ille

benned, de én nem. C. És felelé neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, hogy te ma, ez éjjel, mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem. C. Ő pedig még erősebben állítá: S. Ha meg is nem tagadlak meg téged. C. Hasonlóképpen beszélének a többiek is valamennyien.

És elérkezének a majorka, melynek neve Gethszemáni. Akkor mondá tanítványainak: ✠ Üljetek itt, míg imádkozom. C. És maga mellé vévén Pétert és Jakabot és Jánost, kezde remegni és gyötrődni. És mondá nekik: ✠ Szomorú az én lelkem mindhalálig; maradjatok itten és virrasszatok. C. És egy kissé előbbre menvén, földre borula és imádkozék, hogy ha lehetséges, távozzék el tőle ez óra; és mondá: ✠ Abba, Atyám! minden lehetséges neked, vedd el tőlem e poharat; de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te. C. Akkor visszajövé, alva találá őket. És mondá Péternek: ✠ Simon! alszol? nem bírtál virrasztani egy óráig? Ébren legyetek, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek; a lélek ugyan kész, de a test erőtlén. C. Ismét elmenvén, imádkozék, ugyanazt a beszédet mondván. És visszátérvén, megint alva találá őket (mert szemeik el voltak nehezdedve); és nem tudták, mit feleljenek neki. Harmadszor is eljőve, és mondá

ámplius loquebátur: S. Et si oportuerit me simul cómori tibi, non te negábo. C. Similiter autem et omnes dicébant.

kell halmom veled együtt, Hasonlóképpen beszélének a

Et véniunt in praedium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis. ✠ Sedete hic donec orem. C. Et assumit Petrum, et Jacóbum, et Joánnem secum: et coepit pavére, et taedére. Et ait illis: ✠ Tristis est ánima mea usque ad mortem: sustinéte hic, et vigiláte. C. Et cum processisset páululum, prócidit super terram, et orábat, ut si fieri posset, transíret ab eo hora: et dixit: ✠ Abba, Pater, ómnia tibi possibília sunt, transfer cálicem hunc a me: sed non quod ego volo, sed quod tu. C. Et venit, et invénit eos dormiéntes. Et ait Petro: ✠ Simon, dormis? non potuisti una hora vigiláre? Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatiómem. Spíritus quidem promptus est, caro vero infirma. C. Et iterum ábiens orávit, eúdem sermónem dicens. Et reversus, dénuo invénit eos dormiéntes (erant enim óculi eórum graváti) et ignorábant quid respondérent ei. Et venit tertio, et ait illis: ✠ Dormite jam, et requiescite. Súfficit: venit hora: ecce Filius hó-

nekik: ✠ Aludjatok már és nyugodjatok. Elég; eljött az óra; íme, az Emberfia a bűnösök kezébe adatik. Keljetekek föl, menjünk; ímhol közeleg, aki engem elárul. C. Midőn még szólott, megérkezék iskarióti Júdás, egy a tizenkettő közül és vele nagy sereg, kardokkal és dorongokkal, a papi fejedelmektől és írástudóktól és őregektől. Az ő árulója pedig jelt adott vala nekik, mondván: S. Akit majd megcsókolok, ő az, fogjátok meg és vigyétek el, jól vigyázva rá. C. És amint odaért, mindjárt hozzá lépven, mondá: S. Üdvözléggy Rabbi! C. És megcsókolá őt. Azok megkezet vetének rája és megragadák őt. Egyik pedig a körülállók közül kardot rántván, rásujta a főpap szolgájára és levágá annak fülét. Felelvén Jézus, mondá nekik: ✠ Mint valami latorra, úgy jöttetek ki kardokkal és dorongokkal megfogni engemet? Mindennap nálatok valék, tanítván a templomban és nem fogtatok el engem; de, hogy beteljesedjenek az Írások. C. Akkor tanítványai elhagyván őt, mindnyájan elfutának. Egy ifjú pedig követé őt, mezítelen testén egy szál gyolcsingben; és megragadák őt. De az otthagyan ingét, mezítelenül futa el tőlük.

És a főpaphoz vivék Jézust és egybegyülének nála mind a papi fejedelmek és

minis tradétur in manus peccatorum. Súrgete, eamus ecce qui me tradet, prope est. C. Et, adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes, unus de duodecim, et cum eo turba multa cum gládiis, et lignis, a summis sacerdotibus, et scribis, et seniöribus. Déderat autem tráditor ejus signum eis, dicens: S. Quemcúmque osculátus fuero, ipse est, tenéte eum, et dúcite caute. C. Et cum venisset, statim accédens ad eum, ait: S. Ave, Rabbi. C. Et osculátus est eum. At illi manus injecerunt in eum, et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus, edúcens gládium, percússit servum summi sacerdotis: et amputávit illi aurículam. Et respóndens Jesus, ait illis: ✠ Tamquam ad latrónem existis cum gládiis, et lignis comprehendere me? quotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Sed ut impleántur Scriptúrae. C. Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes fugerunt. Adolécens autem quidam sequebátur eum amíctus síndone super nudo: et tenuerunt eum. At ille, rejécta síndone, nudus profúgit ab eis.

mezítelenül futa el tőlük.

Et adduxerunt Jesum ad summum sacerdotem: et convenérunt omnes sacerdotó-

írastudók és őregek. Péter pedig távolról követé őt, be, egészen a főpap udvarába és a szolgálkkal a tűzhöz ülve melegsik vala. A papi fejedelmek pedig és az egész főtanács tanubizonyságot keresének Jézus ellen, hogy őt halálra adják, de nem találának. Mert sokan tanuskodának hamisan ellene, de a tanuságok nem valának megegyezők. És előállván némelyek, hamis tanuságot tevének ellene, mondván: S. Mi hallottuk, amint mondta: Én lebontom ezt a kézzel csinált templomot és három nap alatt mást építek, mely nem kézzel készült. C. De ebben sem egyezett meg tanuságuk. Akkor középre állva a főpap, kérdezé Jézust, mondván: S. Semmit sem felelsz-e azokra, amiket ezek ellened felhoznak? C. Ő pedig hallgat vala és semmit sem felele. Újra kérdé őt a főpap és monda neki: S. Te vagy-e a Krisztus, az imádott Istennek Fia? C. Jézus pedig felelé neki: ✠ Én vagyok; és látni fogjátok az Emberfiát a hatalmas Isten jobbján ülni és eljönni az ég felhőiben. C. Erre a főpap megszagatván ruháit, monda: S. Mi szükségünk van még tanukra? Hallottátok a káromkodást; hogyan ítéltetek? C. Azok pedig mindnyájan halálra méltónak ítélek őt. És kezdék őt némelyek leköpdösni, szemét

tes, et scribae, et senióres. Petrus autem a longe secutus est eum, usque intro in atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et calefaciebat se. Summi vero sacerdotés, et omne concilium, quaerebant adversus Jesum testimonium, ut eum morti traderent, nec inveniabant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum: et convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes, falsum testimonium ferabant adversus eum, dicentes: S. Quoniam nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manufactum, et per triduum aliud non manufactum aedificabo. C. Et non erat conveniens testimonium illorum. Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens: S. Non respondes quidquam ad ea, quae tibi objiciuntur ab his? C. Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum, et dixit ei: S. Tu es Christus Filius Dei benedicti? C. Jesus autem dixit illi: ✠ Ego sum: et videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum nubibus caeli. C. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait: S. Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam: quid

bekötte öklözni és mondogatni neki: S. Találd ki! C. A szolgálak is arcul verék őt. Amíg pedig Péter lent volt az udvarban, odajöve a főpap egyik szolgálója, ki látván Pétert melegedni, szemügyre véve őt, mondá: S. Te is a názareti Jézussal valál. C. Ő pedig tagadá, mondván: S. Nem ismerem; nem is értem, mit mondasz. C. És kiméne az előcsarnokba és megszólala a kakas. Ismét meglátván őt a szolgáló, megint kezdé mondogatni a körülállóknak, hogy ez is azok közül való. Ő pedig újra tagadá. És kisvártatva ismét az ott állók mondák Péternek: S. Valóban közülük való vagy, mert hiszen galileai vagy. C. Ő pedig kezdé átkozódni és esküdni, hogy nem ismerem azt az embert, akit mondtok. És azonnal másodszer szóla a kakas. És eszébe jutott Péternek az ige, melyet Jézus mondott vala neki, hogy mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor fogsz megtagadni engem; erre sírásra fakadt.

És mindjárt reggel tanácsot tartván a papi fejedelmek a vénekkel, írástudókkal és az egész főtanáccsal, megköltözvén Jézust, elvivek és átadák Pilátusnak. És kérdezé őt Pilátus: S. Te vagy a zsidók királya? C. Ő

vobis vidétur? C. Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam conspuere eum, et velare faciem ejus, et colaphis eum caedere, et dicerere ei: S. Prophetiza. C. Et ministri alapis eum caedebant. Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis: et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: S. Et tu cum Jesu Nazareno eras. C. At ille negavit, dicens: S. Neque scio, neque novi quid dicas. C. Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicerere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant Petro: S. Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. C. Ille autem coepit anathematizare, et jurare: Quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Jesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotis, cum senioribus, et scribis, et universo concilio, vincientes Jesum, duxerunt, et tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus: S. Tu es Rex Judaeorum?

pedig felelvén, mondá neki: ✠ Te mondod. C. És sok dologról vádolák őt a papi fejedelmek. Pilátus meg ismét kérdezé őt, mondván: S. Semmit sem felelsz? Nézd, mi mindenről vádolnak tégedet. C. Jézus pedig semmit sem felele többé, úgy hogy csodálkozáék Pilátus. Az ünneppon pedig el szokott nekik bocsátani egyet a foglyok közül, akit kértek. Vala pedig egy Barabbás nevezetű, kit a lázítókkal együtt fogtak el s aki a lázadásban gyilkosságot követett el. Fölvonulván tehát a sereg, kezdék kérni, amit nekik mindig megtesz vala. Pilátus pedig felelé nekik, mondván: S. Akarjátok-e, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát? C. Mert tudta, hogy irigységből adták őt kezébe a papi fejedelmek. A papi fejedelmek azonban felizgatták a sereget, hogy inkább Barabbást bocsássa el nekik. Pilátus pedig megint megszólalván, mondá nekik: S. Mit akartok tehát, hogy a zsidók királyával tegyek? C. Ámde azok ismét kiáltának: S. Feszítsd meg őt! C. Pilátus pedig mondá nekik: S. De hát mi rosszat cselekedett? C. De azok még jobban kiáltozának: S. Feszítsd meg őt! C. Pilátus tehát eleget akarván tenni a népnek, elbocsátá kedvükért Barabbást, Jézust pedig,

C. At ille respóndens, ait illi: ✠ Tu dicis. C. Et accusábant eum summi sacerdotés in multis. Pilátus autem rursum interrogávit eum, dicens: S. Non respóndes quidquam? vide in quantis te accúsant. C. Jesus autem ámplius nihil respóndit, ita ut mirarétur Pilátus. Per diem autem festum solébat dimíttre illis unum ex vinc-tis, quemcúmque petíissent Erat autem qui dicebátur Barábbas, qui cum seditiós-
sis erat vinc-tus, qui in sedi-tióne fécerat homicídium. Et cum ascendísset turba, coepit rogáre, sicut semper faciébat illis. Pilátus autem respóndit eis, et dixit: S. Vultis dimíttam vobis Regem Judaeórum? C. Sciébat enim quod per invidiam tradi-s-sent eum summi sacer-dótes. Pontífices autem concitavérunt turbam, ut magis Barábbam dimíttent eis. Pilátus autem iterum respóndens, ait illis: S. Quid ergo vultis fáciem Regi Ju-daeórum? C. At illi iterum clamavérunt: S. Crucifige eum. C. Pilátus vero dicébat illis: S. Quid enim mali fecit? C. At illi magis clamábant: S. Crucifige eum. C. Pilátus autem volens pó-pulo satisfácere, dimísit il-lis Barábbam, et trádidit Jesum flagéllis caesum, ut crucifigerétur. Mílites au-tem dixerunt eum in átrium praetórii, et cónvocant to-

miután megostoroztatta, átadá, hogy megfeszíttessék. Ekkor a katonák a törvényház csarnokába vivék őt és egybehívák az egész csapatot. És bíborba öltöztették őt és tövisből koronát fonva, fejére tevék; és elkezdék köszöntgetni: Üdvözlégy zsidók királya! És nédal verdesék fejét és leköpdösék és térdet hajtva imádnak. Minekutána pedig megcsúfolták, levevék róla a bíbort, felöltözteték a maga ruháiba és elvivék őt, hogy

Es kényszerítének egy arra menőt, Cirenei Simont, ki a mezőről jön vala, Sándor és Rufus atyját, hogy vigye az ő keresztyét. És a Gólgota nevű helyre vivék, ami annyit tesz, mint koponya helye. És mirhás bort adának neki inni, de nem fogadá el. Azután keresztre feszíték őt és eloszták ruháit, sorsot vetvén azokra, ki mit kapjon. Vala pedig három óra, mikor felfeszítették. És fel volt írva vétkének címe: a zsidók királya. Felfeszítének vele két latrot is, egyiket jobb-, másikat balfelől. És beteljesedék az Írás, mely mondja: És a gonoszok közé számíttatott. Az arra menők pedig káromlák őt, hajtogatván fejüket és mondván: S. Há! Te, ki lerontod az Isten templomát és harmadnapra feléplted azt, szabadítsd meg magadat, leszállván a keresztről. C. Ha-

tam cohórtem, et induunt eum púrpura, et impónunt ei plecténtes spíneam corónam. Et coepérunt salutáre eum: Ave, Rex Judaeórum. Et percutiébant caput ejus arúndine: et conspuébant eum, et ponéntes génua, adorábant eum. Et postquam illusérunt ei, exuérunt illum púrpura, et induérunt eum vestiméntis suis: et edúcunt illum, ut crucifigerent eum.

keresztre feszítsék.

Et angariavérunt praetereúntem quémpiam, Simónem Cyraeneum, veniéntem de villa, patrem Alexándri, et Rufi, ut tólleret crucem ejus. Et perdúcunt illum in Gólgotha locum, quod est interpretátum Calváriae locus. Et dabant ei bíbere myrrhátum vinum: et non accépit. Et crucifigéntes eum, divisérunt vestiménta ejus, mitténtes sortem super eis, quis quid tólleret. Erat autem hora tértia: et crucifixérunt eum. Et erat titulus causae ejus inscriptus: Rex Judaeórum. Et cum eo crucifigunt duos latrónes: unum a dextris, et álium a sinistris ejus. Et impléta est Scriptúra, quae dicit: Et cum iniquis reputátus est. Et praetereúntes blasphemábant eum, móvéntes cápita sua, et dicéntes: S. Vah, qui déstruis templum Dei, et in tribus

sonlóképpen a papi fejedelmek is csúfolódva, az Irástudókkal együtt mondogatták egymásnak: S. Másokon segített, magán nem tud segíteni; a Krisztus, Izrael királya, szálljon le most a keresztről, hogy lássuk és higgyünk. C. Azok is, akik vele valának felfeszítve, szidalmazták. És mikor hat óra volt, sötétség lőn az egész földön kilenc óráig. És kilenc órakor felkiálta Jézus nagy szóval, mondván: ✠ Eloi, Eloi! lamma sabaktani? C. Ami annyit tesz: ✠ Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el? C. Hallván ezt némelyek a körülállók közül, mondák: S. Íme, Illést hívja. C. Odafutván pedig egyik, spongyát töltte meg ecettel és nádszálla tüzvén, inni ada neki, mondván: S. Hagyjátok el! lássuk, vajjon eljön-e Illés, hogy levegye. C. Jézus pedig nagy szóval kiáltván, kiadá lelkét.

diébus reaedificas: salvum fac temetipsum, descéndens de cruce. C. Similiter et summi sacerdotés illudéntes, ad altérutrum cum scribis dicébant: S. Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Christus Rex Israel descéndat nunc de cruce, ut videámus, et credámus. C. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabántur ei. Et facta hora sexta, ténebrae factae sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et hora nona exclamávit Jesus voce magna, dicens: ✠ Eloi, Eloi, lamma sabacthani? C. Quod est interpretátum: ✠ Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? C. Et quidam de circumstantibus audiéntes, dicébant: S. Ecce, Ellam vocat. C. Currens autem unus, et implens spongiam acéto, circumponénsque cálamo, potum dabat ei, dicens: S. Sínite, videámus si véniat Ellas ad deponéndum eum. C. Jesus autem emíssa voce magna exspirávit.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

És a templom kárpitja kettéhasada fölülről egész le. Látván pedig a százados, ki vele szemben áll vala, hogy így kiáltva adá ki lelkét, mondá: S. Valóban, ez az ember Isten Fia volt. C. Valának pedig ottan asszonyok is, messziről nézván, akik közt vala Mária Magdolna és Mária, a kisebbik Jakab

Et velum templi scissum est in duo, a summo usque deorsum. Videns autem centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans exspirasset, ait: S. Vere hic homo Filius Dei erat. C. Erant autem et mulieres de longe aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi

és József anyja és Szalóme, kik mikor Galileában járt, követék őt és szolgálának vala neki és sok más asszony, kik vele együtt mentek fel Jeruzsálembe.

(A következő részt úgy éneklik vagy mondják, mint az evangéliumot.)

És mikor már esteledett (mivelhogy készület napja volt, azaz szombat előtti nap), előjvöve arimathei József, előkelő tanácsos, ki maga is várja vala az Isten országát és bátran beméne Pilátushoz és elkéré Jézus testét. Pilátus pedig csodálkozék, hogy már meghalt volna. És hivatván a századost, megkérdezé, csakugyan meghalt-e már. És midőn megtudta a századostól, Józsefnek ajándékozá a testet. József pedig gyolcsot vásárolván és levévén őt, begöngyölé a gyolcsba és sírba tevé, mely kősziklába volt vágva és követ hengeríté a sírbolt ajtajára.

Felajánlási ének. (Zsolt. 139, 5.) Óvj meg, Uram, a bűnös kezétől, és ments meg a gonosz emberektől engem.

Csendes imádság. Ez adományok, kérünk, Urunk, felette hathatósan újítsanak meg minket, mert üdvöt szerző böjttel hoztuk el őket. A mi.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

minóris, et Joseph mater, et Salóme: et cum esset in Galilaea, sequebántur eum, et ministrábant ei, et aliae multae, quae simul cum eo ascénderant Jerosólymam.

Et cum jam sero esset factum (quia erat Parasceve, quod est ante sabbatum) venit Joseph ab Arimathea nóbilis decúrio, qui et ipse erat exspéctans regnum Dei, et audácter introivit ad Pilátum, et pétilit corpus Jesu. Pilátus autem mirabátur si jam obiisset. Et accersíto centurióne, interrogávit eum si jam mórtuus esset. Et cum cognovisset a centurióne, donávit corpus Joseph. Joseph autem mercátus síndonem, et depónens eum invólvit sídone, et pósuit eum in monumento, quod erat excísum de petra, et advólvit lápidem ad óstium monumenti.

Offertorium. (Ps. 139, 5.) Custódi me, Dómine, de manu peccatóris: et ab hominibus iniquis éripe me.

Secreta. Sacrificia nos, quaesumus, Dómine, propénsius ista restáurent: quae medicinálibus sunt institúta jejúniis. Per Dóminum nostrum.

Áldozásra. (Zsolt. 68, 13-14.) Ellenem beszélnek, akik a kapuban ülnek; s akik boroznak, rólam énekelnek: az én imám pedig szálljon hozzád, Uram, a kegyelem idején, ó Isten, nagy irgalmasságodban.

Áldozás utáni imádság. Megszentelő erőd, mindenható Isten, gyógyítsa meg bűneinket, és az örökkévalóságra legyen orvoságunk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Irgalmad, Isten, tisztítson meg minket régi bűneink minden titkos maradványától, és tegyen szent megújulásra képessé. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 68, 13-14.) Advérsum me exercebántur, qui sedébant in porta: et in me psallébant, qui bibébant vinum: ego vero oratiómem meam ad te, Dómine: tempus benepláciti, Deus, in multitudíne misericórdiae tuae.

Postcommunio. Sanctificatióibus tuis, omnipotens Deus: et vitia nostra curéntur, et remédia nobis sempiterna provéniant. Per Dóminum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Tua nos misericórdia, Deus, et ab omni subreptiõe vetustátis expúrget, et capáces sanctae novitátis efficiat. Per Dóminum nostrum.

Nagyszerda.

(Stáclós-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A hittanulók scrutiniuma volt a mai napon; ezért van két szentlecke a mai misében. Ez a kettő Izaiás legmegkapóbb jövendölése a szenvedő Ödvözlőtőről. És a megváltóulást halljuk a szenvedés történetében és tapasztaljuk a szentmise misztériumában.

Bevonulásra. (Fil. 2, 10, 8, 11.)

Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké: mert az Úr engedelmes lett a haláláig, és pedig a kereszthaláláig, azért az Úr Jézus

Introitus. (Phil. 2, 10, 8 et 11.)

In nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium et infernórum: quia Dóminus factus est obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis: ideo Dóminus Jesus

Krisztus az Atyaisten dicsőségében van. (Zs. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. Jézus nevére.

Christus in glória est Dei Patris. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat. In nómine.

A Kyrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl. Tedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akiket hibáink szüntelenül sujtanak: egyszülött Fiad szentvédései által megszabaduljunk: Ki veled él.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(62, 11; 63, 1-7.)

Ezt mondja az Úr Isten: Mondjátok meg Sion leányának: Ime szabadítód eljő! Ime jutalma vele vagyson... Ki az, ki jő Edomból, színes ruhában Boszrából, köntösében ékesen, lépdelve ereje teljességében? Én, aki igazságot beszélek és a szabadítás harcosa vagyok. Miért vörös tehát ruházatod, és ruháid miért olyanok, mint a sajtóban taposóké? Egymagam tapostam a sajtót, s a nemzetek közül senki sem volt velem; összetapostam őket indulatomban, összetiportam őket haragomban; vérük ruházatomra fröccsent, és ruháimat mind beszenyyeztem. Mert a bosszúállás napja volt szívemben, megváltásom esztendeje eljött. Körülnéztem, és nem volt, aki segített volna; keres-

Orémus. Flectámus genua. R. Leváte.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui nostris excéssibus incessanter affligimur, per unigéniti Filii tui passiónem liberémur: Qui tecum.

Léctio Isaiæ Prophætae.
(62, 11; 63, 1-7.)

Haec dicit Dóminus Deus: Dicitæ filiae Sion: Ecce Salvátor tuus venit: ecce merces ejus cum eo. Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis véstibus de Bosra? Iste formósus in stola sua, grádiens in multitúdine fortitúdinis suae. Ego, qui loquor justítiam, et propugnátor sum ad salvándum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestiménta tua, sicut calcántium in torculari? Tórcular calcávi solus, et de géntibus non est vir mecum: calcávi eos in furóre meo, et conculcávi eos in ira mea: et aspérsus est sanguis eórum super vestiménta mea, et ómnia indumentá mea inquinávi. Dies enim últiónis in corde meo, annus redemptiónis meae venit. Circumspéxi, et non erat auxiliátor:

tem, és nem volt, ki támogatott volna; de megszabadított engem a magam karja, és haragom maga segített meg engem. Összetiportam a népeket indulatomban, megrészegítettem őket haragomban és levüket a földre csurgattam. Emlegetem az Úr irgalmasságát, dicséretet mondok az Úrnak mindazért, amit az Úr velünk cselekedett, a mi Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 68, 18, 2-3.) Ne fordítsd el szolgálótól arcodat, mert szorongatás gyötör; hallgass meg csakhamar. *Ű.* Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek lelkemig hatolnak: mélységes iszapba süllyedtem, megállni nem tudok.

quaesivi, et non fuit qui adjuvaret: et salvavit mihi brachium meum, et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et conculcavi populos in furore meo, et inebriavi eos in indignatione mea, et detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus, quae reddidit vobis, Dominus Deus noster.

Graduale. (Ps. 68, 18 et 2-3.) Ne avertas faciem tuam a puero tuo, quoniam tribulor: velociter exaudi me. *Ű.* Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam: infixus sum in limo profundum, et non est substantia.

(Most következik a Dominus vobiscum s ezután a szokott módon folytatódik a mise.)

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Fiaid értünk magára vegye a kereszt szégyenfáját, hogy az ellenség hatalmát tőlünk eltávolítsad, engeddd meg nekünk, szolgálidnak, hogy elnyerjük a feltámadás kegyelmét. Ugyanazon.

Oratio. Deus, qui pro nobis Filium tuum crucis patibulum subire voluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem: concede nobis famulis tuis; ut resurrectionis gratiam consequamur. Per eumdem Dominum nostrum.

A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (53, 1-12.)

Lectio Isaiae Prophetae. (53, 1-12.)

Ama napokban: Mondá Izaiás: Ki hitte volna azt, amit hallottunk, s az Úr karja ki előtt nyilvánult meg? Úgy nőtt fel előtte, mint a fiatal hajtás, és mint

In diébus illis: Dixit Isaias: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de

a gyökér a szomjas földből; nem volt sem szépsége, sem ékessége, hogy megnézzük rajta, és külseje sem volt kívánatos. Megvetett volt, a legutolsó az emberek között, a fájdalmak embere, a betegség ismerője; arca mintegy elrejtett és megvetett volt, azért nem is becsültük őt. Valóban a mi betegségeinket ő hordozta, s a mi fájdalmainkat ő viselte; és mi őt szinte belpoklosnak tekintettük, az Istentől megvertnek és megalázottnak. Pedig ő a mi gonoszságainkért sebesltette meg, a mi bűneinkért töretett össze; a mi békeségünkért van rajta a fenyíték, s az ő kék foltjai által gyógyultunk meg. Mi mindnyájan mint a juhok tévelyegtünk, kiki a saját útjára tért; s az Úr őreá helyezte mindnyájunk gonoszságát. Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját. Kiragadtatott a szorongatásból és az ítéletből. Ki sorolja fel az ő nemzetségét? Mert kivágatott az élők földéről, népeim bűnei miatt vertem meg őt. És gonoszok közt adtak neki sírt, és gazdag mellé jutott halálában; mert nem cselekedett gonoszsgot, sem álnokság nem volt szájában, és az Úr akarta

terra sitiénti: non est species ei, neque decor: et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum: despéctum, et novissimum virorum, virum dolórum, et sciéntem infirmitátem: et quasi abscónditus vultus ejus, et despéctus, unde nec reputávimus eum. Vere languóres nostros ipse tulit, et dolóres nostros ipse portávit: et nos putávimus eum quasi leprósum, et percúsum a Deo, et humiliátum. Ipse autem vulnerátus est propter iniquitátes nostras, attrítus est propter scélera nostra: disciplína pacis nostrae super eum, et livóre ejus sanáti sumus. Omnes nos quasi oves errávimus, unusquisque in viam suam declinávit: et pósuit Dóminus in eo iniquitátem ómnium nostrum. Oblátus est, quia ipse vóluit, et non apéruit os suum: sicut ovis ad occisiónem ducétur, et quasi agnus coram tondénte se obmutéscet, et non apériet os suum. De angústia, et de judfcio sublátus est: generatiónem ejus quis enarábit? quia abscíssus est de terra vivéntium: propter scelus pópuli mei percússi eum. Et dabit ímpios pro sepultúra, et divitem pro morte sua: eo quod iniquitátem non fécerit, néque dolus fúerit in ore ejus. Et Dóminus vóluit contérrere eum in infirmitáte: si pósúerit

öt összetörni a betegséggel. Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd, s az Úr akarata az ő keze által teljesül. Azért, mert lelke szenvedett, lát majd és jóllakik. Tudásával az én igaz szolgám sokakat megigazulttá tesz, és gonoszágaikat ő hordozza. Ezért igen sokakat adok neki osztályrészlül, és szétszítja az erősek zsákmányát, mivelhogy halálra adta életét s a gonoszok közé számíttatott, és sokaknak a bűnét hordozta, és ő a törvényszegőkért imádkozott.

Böjti ének. (Zs. 101, 2-5, 14.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. *V.* Ne fordítsd el tőlem arcodat, amikor engem szorongatás ér, hajtsd hozzám füledet. *V.* Amikor csak segítségül hívlak, sietve hallgass meg. *V.* Mert füstként enyésznek el napjaim, szárazak, mint a forgács csontjaim. *V.* Elperzselődtem, mint a fű, kiaszott a szívem, mert még azt is elfelejttem, hogy kenyeremet meg egyem. *V.* Te majd felkelsz, Uram, és megkönyörül színon; mert itt az ideje, hogy megkönyörülj rajta. A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Lukács szerint. (22 és 23, 1-53.)

Az időben: Közelgett vala a kovásztalanok ünnepe, melyet húsvétnak hívnak és módot keresének a papi feje-

pro peccato animam suam; vidébit semen longaeuum, et volúntas Dómini in manu ejus dirigétur. Pro eo quod laborávit ánima ejus, vidébit, et saturábitur: in sciéntia sua justificábit ipse justus servus meus multos, et iniquitátes eórum ipse portábit. Ideo dispértiam ei plúrimos: et fórtium dívidet spólia, pro eo quod trádidit in mortem animam suam, et cum scelerátis reputátus est: et ipse peccáta multórum tulit, et pro transgressóribus rogávit.

Tractus. (Ps. 101, 2-5 et 14.) Dómine, exáudi oratió-nem meam, et clamor meus ad te véniat. *V.* Ne avértas faciém tuam a me: in quacúmque die tríbulo, inclína ad me aurem tuam. *V.* In quacúmque die invocávero te, velóciter exáudi me. *V.* Quia defecérunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut in frixório confríxa sunt. *V.* Percússus sum sicut foenum, et áruit cor meum: quia oblitus sum manducáre panem meum. *V.* Tu exsúrgens, Dómine, miseréberis Sion: quia venit tempus miseréndi ejus.

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Lucam. (22 et 23, 1-53.)

In illo témpore: Appropinquábat dies festus azymórum, qui dicitur Pascha: et quaerébant príncipes sacer-

delmek és Irástudók, miképen veszítsék el Jézust; mert félték a néptől. Beleméne pedig a sátán Judásba, ki iskarriótinak neveztetik és egyik vala a tizenkettő közül. És elmenvén, beszéle a papi fedelmekkel és tisztekkal, mi módon adja őt kezeikbe. Kik megörülének és megállapodának, hogy pénzt adnak neki. Ez pedig megígéré. És alkalmat keres vala, hogy kezükbe adja őt a nép háta mögött.

Elérkezék pedig a kovásztalanok napja, melyen le kellett ölni a húsvéti bárányt. És elküldé Pétert és Jánost, mondván: ✠ Menjete, készítsétek el nekünk a húsvéti bárányt, hogy meg együk. C. Azok pedig kérdék: S. Hol akarod, hogy elkészítsük? C. Mondá nekik: ✠ Íme, amint bementek a városba, találkoztok egy korsó vizet vivő emberrel; kövessétek őt a házba, melybe beme gyen és szóljatok a házigazdának: A Mester azt izeni neked: Hol van a helyiség, hol a húsvéti bárányt tanítványaimmal elköltsem? És ő mutatni fog nektek egy nagy termet berendezve, ott készítsétek el. C. Elmenvén tehát, úgy találák, amint mondotta vala nekik; és elkészíték a húsvéti vacsorát. És midőn eljött az óra, asztalhoz ült és vele a tizenkét apostol. És mondá nekik: ✠ Vágyva-vágytam ezt a hús-

dótum, et scribae, quomodo Jesum interficerent: timébant vero plebem. Intrávit autem sátanas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. Et ábiit, et locútus est cum princípibus sacerdotum, et magistrátibus, quemádmódum illum tráderet eis. Et gavísi sunt, et pacti sunt pecúniam illi dare. Et spopóndit. Et quaerébat oppor-tunitátem ut tráderet illum sine turbis.

Venit autem dies azymórum, in qua necesse erat occídi pascha. Et misit Petrum, et Joánnem, dicens: ✠ Eúntes paráte nobis pascha, ut manducémus. C. At illi dixerunt: S. Ubi vis parémus? C. Et dixit ad eos: ✠ Ecce introeúntibus vobis in civitátem, occúrret vobis homo quidam ámphoram aquae portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, et dicétis patrifamílias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversórium, ubi pascha cum discípulis meis manducem? Et ipse osténdet vobis coenáculum magnum stratum, et ibi paráte. C. Eúntes autem invenérunt sicut dixit illis, et paravérunt pascha. Et cum facta esset hora, discúbuit, et duodecim Apóstoli cum eo. Et ait illis: ✠ Desidério desiderávi hoc pascha manducáre vobiscum, ántequam pátiar. Dico enim vobis, quia ex

véti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek. Mert mondom nektek, hogy soha többé nem eszem azt, míg be nem teljesedik az Isten országában. C. És felvén a poharat, hálát adván, mondá: ✠ Vegyétek ezt és osszátok el magatok között. Mert mondom nektek, hogy mostantól fogva már nem iszom a szőlő terméséből, míg nem eljövend az Isten országa. C. És vén a kenyeret, hálát adván, megszegé és nekik adá, mondván: ✠ Ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. C. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután vacsorált, mondván: ✠ Ez a kehely az újszövetség az én vérem által, mely értetek kiontatik. Azonban, íme, az én árulómnak keze velem van az asztalon. Mert az emberfia ugyan elmegyén, amint elvégeztett; ámde jaj annak az embernek, aki őt elárulja. C. És űk kezdének maguk közt tanakodni, vajjon ki az közülök, ki ezt cselekedni fogja? Versengés is támada köztük arról, ki tekintendő közülök nagyobbnek? ű pedig mondá nekik: ✠ A nemzetek királyai uralkodnak azokon és akik hatalmat gyakorolnak rajtuk, azokat kegyelmeseknek hívják. De ti ne úgy; hanem aki nagyobb köztek, legyen mint a kisebb és aki elűjáró, mint a szolgáló.

hoc non manducábo illud, donec impleátur in regno Dei. C. Et accépto cálice, grátias egit, et dixit: ✠ Accípíte, et dividíte inter vos. Dico enim vobis, quod non bíbam de generatióne vitis, donec regnum Dei véniat. C. Et accépto pane, grátias egit, et fregit, et dedít eis dicens: ✠ Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc fácíte in meam commemoratiónem. C. Simíliter et cálicem, postquam coenávit, dicens: ✠ Hic est calix novum testaméntum in ságuine meo, qui pro vobis fundétur. Verúm tamen ecce manus tradéntis me, mecum est in mensa. Et quidem Fílius hóminis, secúndum quod defínitum est, vadit: verúm tamen vae hómini illi, per quem tradétur. C. Et ipsi coepérunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc factúrus esset. Facta est autem et conténtio inter eos, quis eórum viderétur esse major. Dixit autem eis: ✠ Reges géntium dominántur eórum: et qui potestátem habent super eos, benéfíci vocántur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecéssor est, sicut ministrátor. Nam quis major est, qui recúmbit, an qui mínistrat? nonne qui recúmbit? Ego autem in médio vestrum sum, sicut qui mini-

Mert ki nagyobb, az-e, aki asztalnál ül, vagy aki fel-szolgál? nemde, aki asztalnál ül? Én mégis úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál. De ti vagytok, akik kitarthatok velem megpróbáltatásaimban, azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban és trónokon üljete, ítélvén Izrael tizenkét nemzetiségét. C. Mondá továbbá az Úr: ✠ Simon, Simon: Ime, a sátán kikért titeket magának, hogy megrostáljon, mint a búzát; de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited és te egykoron megtérvén, meg erősítsd testvéreidet. C. Az pedig mondá neki: S. Uram! Kész vagyok veled a börtönbe és a halálba is menni. C. Ő pedig felelé: ✠ Mondom neked, Péter! mielőtt ma a kakas szólna, háromszor fogod eltagadni, hogy ismeresz engem. C. És mondá nekik: ✠ Mikor erszény, táská és saru nélkül küldtelek titeket, szenvedtetek-e valamiben hiányt? C. Azok pedig felelék: S. Semmihen. C. Mondá azután nekik: ✠ De most akinek erszénye van, vegye elő, hasonlóképen a táskát is. Akinek pedig nincsen, adja el felsőruháját és vegyen kardot. Mert mondom nektek, hogy még be kell teljesednie annak az

strat: vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedeatis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. C. Ait autem Dominus: ✠ Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. C. Qui dixit ei: S. Domine, tecum paratus sum et in carcerem, et in mortem ire. C. At ille dixit: ✠ Dico tibi, Petre: Non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. C. Et dixit eis: ✠ Quando misi vos sine sacco, et pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? C. At illi dixerunt: S. Nihil. C. Dixit ergo eis: ✠ Sed nunc, qui habet sacculum, tollat similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum inquis deputatus est. Etenim ea, quae sunt de me, finem habent. C. At illi dixerunt: S. Domine, ecce duo gladii hic. C. At ille dixit eis: ✠ Satis est.

írásnak rajtam: És a gono-

szok közé számíttatott. Mert ami felőlem szól, véget ér.
C. Azok pedig mondák: S. Uram! íme itt van két kard.
C. Ő pedig mondá nekik: ✠ Elég.

C. És elindulván, szokása szerint az Olajfák hegyére méne; követék pedig őt a tanítványok is. Midőn a helyszínére érkezett, mondá nekik: ✠ Imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek.
C. És eltávozék tőlük mintegy kőhajításnyira és térdreborulván, imádkozik vala, mondván: ✠ Atyáml ha akarod, vedd el tőlem e poharat; mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tiéd.
C. Megjelenék pedig neki egy angyal mennyből, megerősítvén őt. És a halállal tusakodván, még buzgóbban imádkozik vala. És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei. Azután felkelvén az imádságtól és tanítványaihoz menvén, alva találá őket a szomorúság miatt.
S mondá nekik: ✠ Mit alusztok? Keljetek föl, imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek.
C. Még szólt, mikor íme, sereg jöve, mely előtt méne egy a tizenkettő közül, a Judás nevű és Jézushoz közeledék, hogy őt megcsókolja. Jézus azonban mondá neki: ✠ Judás! csókkal árulod el az Emberfiát?
C. Látván pedig azok, kik körülötte valának, hogy mi készül, mondák neki: S. Uram, közéjük vágjunk-e karddal?
C. És rácsapván

C. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, dixit illis: ✠ Orate, ne intréitis in tentationem.
C. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis, et positis genibus orabat, dicens: ✠ Pater, si vis, transfer cálicem istum a me: verúmtamen non mea vóluntas, sed tua fiat.
C. Appáruit autem illi Angelus de caelo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor ejus, sicut guttae sanguinis decurréntis in terram. Et cum surrexisset ab oratione, et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia.
Et ait illis: ✠ Quid dormitis? súrgite, orate, ne intréitis in tentationem.
C. Adhuc eo loquente, ecce turba: et qui vocabátur Judas, unus de duódecim, antecedebat eos: et appropinquávit Jesu, ut oscularétur eum. Jesus autem dixit illi: ✠ Juda, ósculo Filium hóminis tradis? Vidéntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futúrum erat, dixerunt ei: S. Dómine, si percútimus in gládio? C. Et percússit unus ex illis servum principis sacerdotum, et amputávit aurícu-

igéjéről, amint mondotta vala, hogy mielőtt ma a kakkas szól, háromszor fogsz megtagadni engem. És kimenvén Péter, keservesen síra. És a férfiak, kik őt fogva tartják vala, csúfolák és ütlegelék őt. És betakarván szemeit, arcul csapdosák és kérdezek, mondván: S. Találd ki, hogy ki ütött meg téged? C. És sok egyéb szidalmat szólának ellene. Amint pedig megvirradt, egybegyülenek a népvénei, a papi fejedelmek és írástudók és gyülekezetükbe vivék őt és mondák: S. Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk. C. És felelé nekik: ✠ Ha mondom is nektek, nem fogjátok hinni. Ha pedig kérdezlek, nem feleltetek nekem, sem el nem bocsátotok. Ámde mostantól fogva az Emberfia az Isten hatalmának jobbán fog ülni. C. Erre mindnyájan mondák: S. Tehát te vagy az Isten Fia? C. Ki felelé: ✠ Ti mondjátok, hogy én vagyok. C. Azok pedig mondák: S. Mi szükségünk van még tanuságra, hiszen mi magunk hallottuk a saját szájából.

C. És fölkerekedvén azok egész serege, Pilátushoz vivék őt. Elkezdék pedig őt vádolni, mondván: S. Azt tapasztaltuk, hogy ez félrevezeti nemzetünket és megtiltja, hogy adót fizessünk a császárnak és a Messiás

Petrum. Et recordátus est Petrus verbi Dómini, sicut dixerat: Quia priúsqum gallus cantet, ter me negábis. Et egréssus foras Petrus flevit amáre. Et viri, qui tenébant illum, illudébant ei, caedéntes. Et velavérunt eum, et percutiébant fáciem ejus: et interrogábant eum, dicéntes: S. Prophetíza, quis est, qui te percússit? C. Et ália multa blasphemántes dicébant in eum. Et ut factus est dies, convenérunt senióres plebis, et príncipes sacerdotum, et scribae, et duxérunt illum in concílium suum, dicéntes: S. Si tu es Christus, dic nobis. C. Et ait illis. ✠ Si vobis díxero, non credétis mihi: si autem et interrogávero, non respondébitis mihi, neque dimittétis. Ex hoc autem erit Fílius hóminis sedens a dextris virtútis Dei. C. Dixérunt autem omnes: S. Tu ergo es Fílius Dei? C. Qui ait: ✠ Vos dícitis, quia ego sum. C. At illi dixérunt: S. Quid adhuc desiderámus testimónium? Ipsi enim audívimus de ore ejus.

C. Et surgens omnis multitúdo eórum, duxérunt illum ad Pilátum. Coepérunt autem illum accusáre, dicéntes: S. Hunc invénimus subverténtem gentem nostram, et prohibéntem tribúta dare Caesari, et dí-

királynak mondja magát. C. Pilátus tehát kérdezé őt, mondván: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Ő pedig felelvén, mondá: ✠ Te mondosz. C. Pilátus erre kijelenté a papi fejedelmeknek és a seregeknek: S. Semmi vétket sem találok ebben az emberben. C. De azok erősködének, mondván: S. Fölizgatja a népet, tanítván egész Judeában, Galileától kezdve egész idáig. C. Hallván Pilátus Galileát, kérdezé, hogy galileai ember-e? És amint megtudta, hogy Heródes országából való, elküldé őt Heródeshez, ki maga is Jeruzsálemben vala ama napokban. Heródes pedig látván Jézust, nagyon megörült; mivel régóta kívánta őt látni, mert sokat hallott felőle és remélte, hogy szeme láttára valami jelt fog művelni. Azért hosszasan kikérdezé őt, de ő semmit sem felele neki. Ott állának pedig a papi fejedelmek és írástudók, hevesen vádolván őt. Heródes is megveté őt kíséretével együtt és csúfságból fényes ruhába öltöztetvén, visszaküldé Pilátushoz. És azon a napon jóbarátok lettek Heródes és Pilátus, mert annak előtte haragban valának egymással. Pilátus pedig összehíván a papi fejedelmeket és a főembereket és a népet, mondá nekik: S. Idehoztátok nekem ezt az em-

céntem se Christum regem esse. C. Pilátus autem interrogávit eum, dicens: S. Tu es Rex Judaeorum? C. At ille respondens, ait: ✠ Tu dicis. C. Ait autem Pilátus ad principes sacerdotum, et turbas: S. Nihil invénio causae in hoc hómine. C. At illi invalescébant, dicéntes: S. Cómmoveet pópulum, docens per univérsam Judaeam, incípiens a Galilaea usque huc. C. Pilátus autem áudiens Galilaeam, interrogávit si homo Galilaeus esset. Et ut cognóvit quod de Heródis potestáte esset, remisit eum ad Heródem, qui et ipse Jerosólymis erat illis díebus. Heródes autem viso Jesu gavisus est valde. Erat enim cúpiens ex multo témpore vidére eum, eo quod audíerat multa de eo, et sperábat signum áliquod vidére ab eo fieri. Interrogábat autem eum multis sermónibus. At ipse nihil illi respondébat. Stabant autem principes sacerdotum, et scribae constanter accusántes eum. Sprevit autem illum Heródes cum exércitu suo: et illúsit indútum veste alba, et remisit ad Pilátum. Et facti sunt amíci Heródes, et Pilátus in ipsa die: nam ántea inimíci erant ad ínvicem. Pilátus autem convocávis principibus sacerdotum, et magistrátibus, et plebe, dixit ad illos: S. Obtulístis mihi hunc hóminem,

bert, mint a nép lázítóját és íme, én előttem kihallgatván, semmi vétséget sem találtam ez emberben mindazokból, amikről vádoljátok, sőt Heródes sem, mert hozzá küldöttelek és íme, semmi főbenjáró dolog nem bizonyult rája. Azért megfenyíttem és elereszttem. C. Ugyanis az ünnepnapon szabadon kellett nekik bocsátani egyet. Ámde az egész népség fölkiálta, mondván: S. Veszítsd el ezt, és bocsásd el nekünk Barabbást, C. akit valami lázadásért és gyilkosságért, mely a városban történt, vetettek tömlőcre. Pilátus pedig újra beszéle hozzájuk, el akarván bocsátani Jézust. De amazok kiáltoznak, mondván: S. Feszítsd meg, feszítsd meg. C. Ő meg harmadszor is szólá hozzájuk: S. Hát mi gonoszat cselekedett? Én semmi okot nem találtam benne a halálra; megfenyíttem tehát és elbocsátom. C. De azok nem tágtának, nagy hangon követelvén, hogy megfelejtse; és lármájuk egyre erősödött. És Pilátus kimondá az ítéletet, hogy legyen meg az ő kívánságuk. Elbocsátá tehát azt, akit kívántak, akit gyilkosságért és lázadásért vetettek vala tömlőcbe, Jézust pedig kiszolgáltató akaratjuknak.

És amint elvezették őt, megfogának bizonyos Simont, Cirenéből valót, ki a

quasi avertentem pópulum; et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam invēni in hōmine isto ex his in quibus eum accusātis. Sed neque Heródes: nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. C. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum. Exclamavit autem simul universa turba, dicens: S. Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam. C. Qui erat propter seditiōnem quamdam factum in civitate, et homicidium, missus in cárcerem. Iterum autem Pilátus locutus est ad eos, volens dimittere Jesum. At illi succlamabant, dicentes: S. Crucifige, crucifige eum. C. Ille autem tertio dixit ad illos: S. Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis invēnio in eo: corripiam ergo illum, et dimittam. C. At illi instabant vōcibus magnis, postulantes ut crucifigeretur. Et invalescebant voces eorum. Et Pilátus adjudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium, et seditiōnem missus fuerat in cárcerem, quem petebant: Jesum vero tradidit voluntati eorum.

Et cum dúcerent eum, apprehēderunt Simōnem quemdam Cyrenensem, ve-

mezőről jön vala és rátevék a keresztet, hogy vigye Jézus után. Követé pedig őt a nép és az asszonyok nagy sokasága, kik siránkoznak és jajgatának felette. Hozzájuk fordulván Jézus, mondá: ✠ Jeruzsálem leányai! ne miattam sírjatok, hanem sírjatok magatok és gyermekeitek felett. Mert íme, eljönnek a napok, mikor mondják: Boldogok a magtalanok és a méhek, melyek nem szültek és az emlők, melyek nem szoptattak. Akkor majd kezdik mondani a hegyeknek: Szakadjatok ránk! és a halmoknak: Takarjatok el minket! Mert ha a zöldelő fával ezt cselekszik, mi lesz a szárazzal? C. Vele vivének pedig két gonosztevőt is, hogy kivégezzék. És mikor ama helyre értek, mely Koponya-hegynek neveztetik, ottan megfeszíték őt és vele a latrokat, egyiket jobb-, másikat balkez felől. Jézus pedig mondá: ✠ Atyám! bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. C. Az ő ruháit pedig eloszták, sorsot vetvén. És báméskodva álla ott a nép és vele együtt csúfolák őt a főemberek, mondván: S. Másokat megszabadított, magát szabadítsa meg, ha ő Krisztus, az Isten választottja. C. A katonák is gúnyolák őt, elébe állva, ecettel kínálván és mondván: S. Ha te vagy a zsidók

niéntem de villa: et imposuerunt illi crucem portare post Jesum. Sequebatur autem illum multa turba populi, et mulierum, quae plangebant, et lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus dixit: ✠ Filiae Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae stériles, et ventres, qui non genuerunt, et úbera, quae non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; et collibus: Operite nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? C. Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum: et latrones, unum a dextris, et alterum a sinistris. Jesus autem dicebat: ✠ Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. C. Dividentes vero vestimenta ejus, miserunt sortes. Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: S. Alios salvos fecit: se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. C. Illudabant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei, et dicentes: S. Si tu es Rex Judaeorum, salvum te fac. C. Erat autem et superscriptio scrip-

királya, szabadítsd meg magadat. C. Felírás is vala fölötte görög, latin és héber betűkkel írva: Ez a zsidók királya. Egyik pedig a felakasztott latrok közül szidalmazá őt, mondván: S. Ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket is. C. Megszólalván pedig a másik, dorgálá őt, mondván: S. Te sem félsz az Istentől, holott ugyanazon büntetésben vagy. Mi ugyan igazság szerint, mert tetteink méltó bérét vesszük; de ez itt semmi rosszat nem művelt. C. És mondá Jézusnak: S. Uram! emlékezzél meg rólam, midőn eljössz királyságodba. C. És mondá neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban! C. Vala pedig mintegy hat óra, mikor sötétség lőn az egész földön kilenc óráig. A nap elsötétedék és a templom kárpitja közepén kettéhasada. És Jézus nagy szóval kiáltván, mondá: ✠ Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet. C. És ezt

(Itt letérdelünk és néhány

Látván pedig a százados ami történt, dicsőíté az Istent, mondván: S. Valóban, ez az ember igaz volt. C. És az egész sereg, mely együtt vala a jelenetnél, látván a történeteket, mellét verve tére vissza. Ott állának pedig távolról mind az ő isme-

ta super eum litteris graecis, et latinis, et hebraicis: Hic est Rex Judaeorum. Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: S. Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, et nos. C. Respondens autem alter increpabat eum, dicens: S. Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es. Et nos quidem juste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit. C. Et dicebat ad Jesum. S. Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum. C. Et dixit illi Jesus: ✠ Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso. C. Erat autem fere hora sexta, et tenebrae factae sunt in universam terram usque in horam nonam. Et obscuratus est sol: et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna Jesus, ait: ✠ Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. C. Et haec dicens, exspiravit.

mondván, kilehelé lelkét.

pillanatig elmélkedünk.)

Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: S. Vere hic homo justus erat. C. Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur.

rősei, az asszonyok is, kik őt követték vala Galileából és látták ezeket.

Stabant autem omnes noti ejus a longe, et mulieres, quae secutae eum erant a Galilaea, haec videntes.

(A következő részt úgy éneklik vagy mondják, mint az evangéliumot.)

És íme, egy József nevű férfiú, ki tanácsbeli volt, jó és igaz ember, ki nem értett vala egyet az ő határozatukkal és cselekedetükkel, Arimatheából, Judea városából való, ki maga is várta az Isten országát, Pilátushoz méne és elkéré Jézus testét. És levén azt, gyolcsba takará és kőbe vájt sírba helyezé, melyben még soha senki sem feküdt.

Et ecce vir nómine Joseph, qui erat decúrío, vir bonus, et justus: hic non consenserat consilio, et áctibus eórum, ab Arimathea civitáte Judaea, qui exspectábat et ipse regnum Dei. Hic accessit ad Pilátum, et petiit corpus Jesu: et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam posítus fuerat.

Felajánlásra. (Zs. 101, 2-3.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd: ne fordítsd el tőlem arcodat.

Offertorium. (Ps. 101, 2-3.) Dómine, exáudi oratió-nem meam, et clamor meus ad te perveniat: ne avertas faciém tuam a me.

Csendes imádság. Fogadd el kérünk, Urunk, a bemutatott ajándékot és tedd kegyesen, hogy azt, amit Fiad, Urunk szenvedésének misztériumában cselekszünk, jámbor lélekkel meg is nyerjük. Ugyanazon.

Secreta. Suscipe, quaesumus, Dómine, munus oblátum, et dignánter operáre: ut, quod passió-nis Fílii tui Dómini nostri mystério gérimus, piis afféctibus consequámur. Per eúdem Dóminum nostrum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Aldozásra. (Zs. 101, 10, 13-14.) Italomat könnyel vegyítém: mert felemeltél s a földre sujtottál engem: és magam, mint a széna, elszáradok: de te, Uram, megma-

Communio. (Ps. 101, 10, 13 et 14.) Potum meum cum fletu temperábam: quia elevans allisisti me: et ego sicut foenum áruí: tu autem, Dómine, in aetérnum

radsz örökre: te majd felkelsz és megkönyörülsz Sionon, mert itt az ideje, hogy megkönyörülj rajta.

Áldozás utáni imádság. Töltsd be lelkünket kegyelmeddel, mindenható Isten: és engedj abban bízunk, hogy Fiaid földi halála által, melyet a megünnepelt misztériumok valónak hirdetnek, megadtad nekünk az örökéletet. Ugyanazon, a mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés.

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Tekints le kérünk, Urunk, családotra, amelyért a mi Urunk Jézus Krisztus nem vonakodott magát a gonoszok kezébe átadni és a kereszt kínját vállalni: Ki veled él és uralkodik.

pérmnes: tu exsürgens miseréberis Sion, quia venit tempus miseréendi ejus.

Postcommunio. Largire sénsibus nostris, omnipotens Deus: ut, per temporálem Fílii tui mortem, quam mystéria veneránda testántur, vitam te nobis dedisse perpétuam confidámus. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Réspice, quaesumus, Dómine, super hanc famíliam tuam, pro qua Dóminus noster Jesus Christus non dubitávit mánibus tradi nocéntium, et crucis subíre torméntum: Qui tecum.



A három szent nap.

(Triduum sacrum.)

A nagyhét három utolsó napját az Egyház «Triduum sacrum»-nak nevezi, három szent napnak.

Általában a liturgiának középpontja és tetőfoka Krisztusnak a keresztfán szenvedett véres áldozati halála, az újszövetség legszentebb és Istenhez egyedül méltó áldozati liturgiája. Mégis elsősorban ennek a három napnak szinte az egyedül tárgya az újszövetségi áldozati báránynak levágása, az újszövetség ez igazi, kegyelmekben gazdag pászkaünnepe. Így tehát ez a három nap is már a «Pascha»-hoz, a Húsvét ünnepéhez tartozik, mert Krisztus halála és feltámadása együtt alkotja a Húsvét misztériumát. Ezért éles elválasztás nélkül megy át a nagyhét a húsvét hetébe; Nagyszombat már feltámadási és keresztségi ünnep. Ezek a napok egy egészet alkotnak s már az apostolok napjaitól kezdve bőjtöl és külön istentisztelettel megszentelt napok voltak. Komolyságukat és szentségüket az egész nagyhétre, sőt az egész liturgikus évre kiterjesztik. Innen erednek azok a sajtáságos és tiszteletreméltó szertartások, melyeket az Egyház ezeken a napokon végez. A zsolozsmában, melyet «*Tenebrae*»-nek, azaz a sötétség zsolozsmájának is neveznek, Jeremiás siralmait, más néven a lamentációkat olvassa fel az Egyház, amelyeket a bűnös lélekre, vagy az Uráért gyászoló Egyházra kell vonatkoztatni.

A három nap gondolatát összefoglalva meg kell jegyeznünk, hogy a zsolozsma és a mise gondolatvilága nem egyezik meg, hanem egymást kölcsönösen kiegészítik. A zsolozsmában jobban érvényesül a középkori ember lelki világa, melyet jellemez az Úr szenvedésén az Emberfia iránt való részvét, azért az Üdvözítő emberl szenvedését emeli ki. Így Nagycsütörtökön az Olajfák hegyén vérrel verítékező Üdvözítőnk halálfélelméről elmélkedik; pénteken a Golgotán keresztrefeszített Urunkkal együtt érezve szenved; szombaton a művészetben oly sokszor ábrázolt, a «pietas» Szűzanyával a sírjában nyugovó Krisztus sebelt siratja. A szentmise az ősbibb keresztény felfogást lehel és inkább az Istenre szegezi tekintetét. A szenvedés előtte «beata passio», azaz boldogságot árasztó isteni tett; a kereszt pedig a «crux gemmata», a drágakövekkel ékesített diadaljel. A szentmise fő tárgya csütörtökön az Eucharistia, pénteken a kereszt diadala, szombaton a feltámadás és a keresztség. De ez a kettő azért nem áll ellentétben egymással, hanem együtt adja a liturgiának csodálatos szépségét és kiemelhetetlen gazdagságát.



Nagycsütörtök.

1. *Tárgy.* Nagycsütörtökkel kezdődik az újszövetség leg-szentebb pászkaünnepé. Liturgiája úgy mutatja nekünk Krisztust, mint főpapot, ahogy odaadó szeretetét az utolsó vacsora termében és az Olajfák hegyén hősiességel és egyben bensőséges szelíd-séggel, sőt megragadó szépséggel kinyilvánította.

Ma a *legjölségesebb Oltáriszentség* alkotja a liturgikus imádságok és cselekmények lényeges tartalmát mindazzal együtt, ami a Sion hegyén tartott kegyelmekben gazdag, utolsó vacsorán ehhez kapcsolódott: úgymint, az Úrnak nagy alázatossága a lábmosás-nál, annak az áldozatnak előzetes, vérontás nélküli bemutatása, amelyhez az Úr magát a következő nap, szörnyű kínok között, mint áldozati Bárány önként odaadja és ezzel az újszövetség titokzatos áldozati és szeretetlakomájának megalapítása, Jézus-nak az Olajfák hegyére vonulása, a getszemáni-kertben átszenve-dett órái és ellenségeinek hatalmába való önkéntes kiszolgáltatása.

Az ősegyházban ezen a napon volt a megkeresztelendőknek utolsó scrutiniuma. Ez volt a szent keresztségre való előkészü-letük befejezése, azért most szent olajjal megkenték őket. Erre emlékeztet minket ma az olajok megszentelése, amelyet a püspök a székesegyházban a szentmise alatt végez el.

Végül ezen a napon volt a nyilvános vezeklők felvétele és feloldozása, tehát vezeklésük ünnepélyes befejezése, amikor a töb-biekkel együtt először járultak a szentáldozáshoz.

2. *Neve.* Fölséges és tartalomban gazdag jelentősége miatt megfelelő nevekkel nevezték ezt a napot. A görögöknél és a nyugat némely országában *szent*, vagy *nagycsütörtök*nek is hívják. A litur-gikus könyvekben a főünnepségre vonatkoztatva, ezt a címet viseli: *Feria V. in Coena Domini* = csütörtök az Úr vacsorájának emlékére. Német nyelven és ezt utánózva sokszor magyarul is

*zöldcsütörtök*nek nevezik, ez a megjelölés egészen a XII. századig kimutatható és a legkülönbözőbb magyarzatokat vette fel. Egyesek nevét a zöld miseruhákból magyarázzák, amelyek III. Ince (1198—1216) előtt szokásban voltak, a nyilvános vezeklőkre való vonatkoztatással, akik a feloldozás által Krisztus szőlőtőkéjén száraz ágakból megint zöld ágakká lettek. Mások nevét az ónémet grünen = greinen, vagyis sírnál szóból származtatják, miután a bűnbánó vezeklők a templomba való bevezetésük alkalmával búnelket gyakran hangosan megsírártak, vagy mert az egész ritus szívet megindító szertartás volt, úgy, hogy a napot «Griner-Donnerstag»-nak nevezték. Mások megint a nevét a zöld füvekből magyarázzák, amelyeket az ebédnél használtak, emlékeztetésül arra a zöld salátára, amely a zsidó pászkalakomáknál is szabály volt.

3. *A történet.* Egészen biztosan tudjuk, hogy Nagycsütörtököt már a IV. és V. században Keleten és Nyugaton egyformán megünnepelték. Az első adat szerint (385-ből) Jeruzsálemben három istentisztelet volt. Az egyik korán reggel zoltáréneklésből állott; a második az ünnepélyes mise volt délután, melyen a hívők mind megáldoztak; este pedig magán az Olajfák hegyén. Nyugaton a legrégebbi adat szerint (V. század) Galliában ezt a napot «*nataliciae calicis*»-nek, a szent kehely születésnapjának nevezték és sok helyen ünnepnap volt az Oltárszentség alapításának emlékére. Nevezték még később «*dies indulgentiae*» vagy «*absolutionis*»-nak, a vezeklők feloldozásának, «*dies competentium*»-nak, mert a hittanulók ezen a napon mondták el tehát mintegy visszaadták a Virágvasárnap tanult hitvallást (redditio Symboli).

Később Nagycsütörtökön több mise is volt. Az első mindjárt a vezeklők feloldozása után zöld színben, a második az olajszenteléssel és a keresztelési scrutiniummal kapcsolatban, a harmadik a szent vacsora ünnepéről. Amidőn azonban a vezeklési és keresztelési rend megszűnt, csak az utolsó vacsorának megünneplése maradt a liturgia tárgya. Az olajszentelést valamint a klérus és a nép közös szentáldozását összekapcsolták ezzel, hogy mint valamikor az apostolok az Ödvözítőtől, úgy vegyék most mindnyájan a celebráns kezéből az Úr szent testét.

Ma a nagycsütörtöki liturgia 1. ünnepélyes (a püspöki székesegyházban való olajszenteléssel egybekapcsolt) szentmiséből, 2. a közös szentáldozásból, 3. szentségi körmenetből, 4. az oltárok megfosztásából és 5. lábmosásból áll, amelyet azok az előjárók végeznek alárendeltjeiken, akiknek Istentől adott tekintélyük van, tehát a pápa, a megyéspüspök, rendfőnök, keresztény uralkodók, fejedelmek és királyok. Ezek mindnyájan úgy szólhatnak ugyanis alárendeltjeikhez, mint az Ödvözítő az apostolokhoz «*Ti engem mesternek és úrnak híttok és jól mondjátok, mert az vagyok.*» (János 13, 13.)

4. *A szentmise.* A szentmise külsejében fényes ünnepi jelleggel bír, annak ellenére, hogy énekrészlet és imáls az Úr szenvedésére vonatkoznak. A miseruhák fehérszínűek, az oltár is fehér díszben van, virágokkal és szőnyegekkel gazdagon díszítve. Az oltárkeresz-

tet az eddigi violaszínű lepel helyett fehér takarja. Harangzúgás és orgonaszó mellett éneklék a Glóriát. Mindezt az Úr titokzatos szeretetére való örömteljes emlékeztetésül, amely szeretettel az Oltáriszentségben magát nekünk ide ajándékozta.

A Glória után azonban hirtelenül elnémul a hangos örömujjongás, az orgona és a harangok elnémulnak a nagyszombati húsvéti Glóriáig. Az ünnep most ama esti órának szent komolyságát viseli, amidőn az Úr apostolaival együtt utoljára ette a jelképes húsvéti bárányt és odaadta magát nekik titokteljes eledélül a kenyér és bor színében. A szentlecke emlékeztet bennünket a legfőlségesebb vacsora szerzésére, az evangélium pedig elmondja a lábmosást, míg a mise egyéb szövege majdnem kizárólag az Úr keserű lelki szenvedésével foglalkozik. A fakereplők, amelyek most az oltárszengőket és harangokat helyettesítik, a legrégebb keresztény időkre emlékeztetnek bennünket, amikor az élesen csengő érc-harangok még ismeretlenek voltak. Az átváltozásnál a római rítus szerint két, nálunk három nagy ostyát konszekrál, az egyiket a miséhez, a másikat a nagypénteki liturgiához, a harmadikat a szentsír számára. Ezeket a pap az áldozás után egy üres kehelybe teszi el, pallával és paténával befedi és fehér selyemleppel leköli. A máskor szokásos békecsók elmarad, mert Júdás a szeretet jelét áruló csókjával ma megszenteltségtelenítette. Az áldozásnál a jelenlévő papok mindnyájan karinget és stólát vesznek fel és mindnyájan magukhoz veszik az Úr testét a celebráns kezéből, mert magánmiséket ezen a napon nem lehet mondani. A világi hívőknek is a mai napon kellene, amennyire lehetséges, áldozáshoz járulva résztvenniök ez áldozási ünnepélyen, utánozva ama első szentáldozást, amely az utolsó vacsora termében volt.

5. *A szentségi körmenet.* A szentmise után az oltáron lévő befedett kelyhet a szent ostyával, lehetőleg a legünnepélyesebb körmenetben egy, a templomon belül lévő, virágokkal ünnepélyesen feldíszített és kivilágított kápolnába viszik át és ott elzárják. Itt a következő reggeli Istentiszteletig éjjel-nappal szentségimádást kellene tartani és a legfőlségesebb Oltáriszentséggel szemben ugyanazt a tiszteletet kellene megadni, mint a nyilvános kitételnél. Azokban a templomokban, ahol ünnepélyes karimát tartanak, körmenet után a vespera-t mondják el. E vespera alatt az áldoztató kehelyt is elviszik a tabernákulumból és a tabernákulumot nyitva hagyják annak emlékeztetére, hogy Krisztust szenvedéssel napjaiban övéinek köréből kiragadták.

6. *Oltárfosztás.* A nyitott ajtajú és üres tabernákulum látása hirtelen elvezet bennünket a nagypéntek komolyságába. A most következő *Denudatio Altarium* = az oltárok megfosztása is már készülődés a Nagypéntek liturgiájához. A vespera után, vagy az áldoztatási kehely átvitele után a celebráns (a szereppal együtt) alában és violaszínű stólában az oltár lépcsőjére megy és a következő antifonát imádkozza: «Diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem = felosztották maguk közt ruháimat, köntösömre sorsot vetnek». — Azután az oltárokon lévő oltárterítőket eltávolítja s közben a 21-ik, vagyis a szenvedé-

dési zsolnárt imádkozza. Az oltárokon csak a kereszt és a gyertya-tartók maradnak. Így állnak megfeszítva az oltárok Nagyszombatig és világosan jelképezik azokat a megfeszítéseket, amelyeket az Úrnak szenvedéseiben tűrnie kellett: legtisztább testének ruháitól való fájdalmas megfeszítését, a kereszt szegényfáján istenségétől és szentségétől való megfeszítését és minden vigasztalástól való megfeszítését az Istentől való elhagyatottságában.

Régebbi időkben az oltároknak borral és vízzel való ünnepélyes mosása volt szokásban ezen a napon (most csak a római Szent Péter-templomban végzik ezt) és szokásos volt még a liturgikus edények tisztogatása is.

7. Az olajszentelés. Püspöki székesegyházakban a püspökök a szentmise alatt a *szentolajakat szentelik*, azaz azokat az olajokat, amelyeket a liturgiában a szentségek kiszolgáltatásánál és a szentelésekhez használnak és a kegyelem lelki hatását jelképezik és közlik is. Ezek: a betegek olaja, a katechumenek, vagyis a megkeresztelendőek olaja és a szent krizma. Mind a három olajbogyóból sajtolt tiszta olaj, csak a krizmánál van egy kevés balzsam az olíva-olajjal összevegyítve. Megkülönböztetésüket csak a szentelési imák és alkalmazásuk által érik el. Ez a szentelés apostoli eredetű és a püspök kizárólagos joga, aki legfőbb tulajdonosa az Egyházban lévő összes szentelési meghatalmazásoknak. Ezen a napon pedig azért szentelik, mert egykor a mai scrutiniumban a katechumeneket a szent kereszttséghez való közvetlen előkészület céljából mellükön és a válluk között megszentelt olajjal, azaz a katechumenek olajával megkenték s a kereszttség és a bérálás felvétele előtt, mely régen Húsvét éjjelén történt, jobb szentelési alkalom nem kínálkozott. A szentelés kezdetben külön misében történt és még ma is a püspök miséjébe van beleszöve, mert minden áldás és szentelés, de különösen a szentségi kegyelmek üdvöztető erejüket Krisztus keresztthalálából nyerik. A betegek olaját amely arra van hivatva, hogy lelkünket az utolsó kenet szentségében a haláltusára megerősítse és a mennyországba való bejutás utolsó akadályait «a bűnök maradványait» elhárítsa, a püspök egyedül szenteli és pedig az átváltozás után a Kánon végső imádsága előtt, amely a következő szavakkal kezdődik: «Per quem haec omnia.» Ezen a helyen ugyanis az első keresztény századokban, bizonyos napokon, külön áldási formulák mellett más tárgyakat is megáldottak, különösen élelmiszereket, ú. m. mézet, tejet, szőlőt stb. A katechumenek olaját és a krizmát az áldozás után egy külön erre a célra előkészített asztalon szentelik. Ennél asszisztálnak a püspöknek: 12 pap, 7 diákonus és 7 subdiákonus, a 12 apostolra és a 7 őskeresztény diákonusra való emlékeztetül. A szentelési imák kizárólag a két olajnak a keresztelésnél és bérálásnál való alkalmazására vonatkoznak. A szentelés előtt a püspök és a papok az olajok fölé lehelnek, a Szentlélek üdvösséget hozó kegyelmeinek jeléül. A szentelés után a szent olajakat, mint a megszentelő erő viselőit, háromszoros térdhajtással és ez üdvözlettel köszöntik: «Ave sanctum Oleum», illetve «Ave sanctum Chrisma». Végül pedig megcsókolják az olajedényeket,

hálás megemlékezésül azokról a nagy kegyelmekről, amelyeket ez olajak az emberi lelkekben és általában Krisztus egyházában árasztani fognak. Az olajakat nagy ampullákban, vagy kannákban szentelik meg, azután kisebb edényekben szétküldik az espereseknek és ezek kis tartályokba öntik a plébánosok és lelkészek részére. Hogy felcserélés ne történhessék, minden tartály jelzést visel: *O. C.* = *Oleum Catechumenorum*, *S. C.* = *Sanctum Chrisma*, *O. I.* = *Oleum Infirmorum*. A szent olajakat a sekrestyében kell őrizni és csak a következő év új olajainak átvételéig szabad használni. Ami megmarad az előző évről, azt elégetik.

8. A *lábmosás*. V. Pius (1566—72), a római misekönyv reformátora óta, a *lábmosás* is hozzátartozik a nagycsütörtöki ünnepélyes liturgiához. Tanítja a nagy tisztaságot, amellyel a léleknek az áldozáshoz kell járulnia: mentnek kell lenni a bűnöktől, sőt azon kell mindenkinek iparkodnia, hogy tiszta maradjon a mindennapi élet kis hibáitól és tökéletlenségeitől is. Emlékeztet minket ez a szertartás arra a megfoghatatlan, kiáradó nagy szeretetre és alázatosságra, amellyel az Istenember ezt az utolsó rabszolga szolgálatot apostolainak tette és megbízta őket, hogy ezen példáját kövessék. A pápa a lábmosást 13 fehérbe öltözött papon végzi, a püspök 13 kanonokon, vagy 13 szegényen, az apátok, vagy más prelátusok 13 szegény aggastyánon, épúgy a keresztény fejedelmek és uralkodók is. A 13-ik jelenti Szent Pál apostolt, vagy magát Krisztust is, a Nagy Szent Gergely pápa életéből vett legenda alapján. A szent pápa ugyanis naponként 12 szegénynek adott enni, egy alkalommal maga Krisztus Urunk csatlakozott hozzájuk, mint 13-ik, egy angyal képében.

A szertartást végző prelátus violaszínű stólát és pluvialét vesz fel, de a mise alatt segédkező szerepük fehér paramentumokban segítenek neki. A diakonus először a szentmisében szokásos rítussal a lábmosásról szóló evangéliumot énekl. Erre a prelátus leveszi a pluvialét, körülövezi magát egy fehér vászondarabbal és kezd az «apostolokon» a lábmosást. Mindegyik előtt letérdel, vizet önt annak meztelen lábára, megtörli és megsókolja azt. Ez alkalommal az «apostolok» gyakran fehér köpönyegbe öltözve, egy vagy két sorban egymás mellett ülnek. A kórus közben antifonákat énekel, amelyek az Úr lábmosására vonatkoznak, avagy a szeretetre vonatkozó parancsát dicsőítik. Mivel e szavakkal kezdődnek: «*Mandatum novum do vobis*», azért ezt a szertartást «*Mandatum*»-nak is nevezik. A lábmosás után a prelátus a trónjához megy, a pluvialét megint felveszi és az egész szertartást szép kis versiculások egész sorával és lelkünk megtisztulásáért való imádsággal fejezi be, melyet a lábmosás jelképez.

9. *Más szokások*. A kolostorokban némely helyen a Nagycsütörtök liturgiája méltó befejezést nyer az *Úr búcsúbeszédével* (János 13, 18). A lábmosás után a diakonus elolvassa ezt egészen a következő szavakig: «*Keljetek fel, vonuljunk el*». — A közös ebédnél azután, amelyen az «apostolok» is résztvesznek s akiket most az apát maga szolgál ki, mint asztali olvasás végigfolytatódik az egész búcsúbeszéd. Komolyan és méltósággal átvezet a követ-

kező nagypénteki liturgiához, mert az Úr szavainak legnagyobb részét az Olajfák hegyére történt visszavonulásakor, az isteni főpap áldozati útján mondotta. Az utolsó vacsora termében vérontás nélkül kezdte meg főpapi funkcióját és azt most a keresztfán véresen fejezi be.

Az Üdvözítőnek az Olajfák hegyén kiállott gyötrelmes óráit az Egyház az egész éven át azzal hívja emlékezetünkbe, hogy sok helyen csütörtök este az Angelus-harangzás után megszólaltat egy harangot, az ú. n. «Krisztus halálfélelme» harangját. Ugyanazt a célt szolgálja a «szentóra»-nak nevezett ájtatosság is. A buzgó lelkek csütörtök éjjel 11—12-ig szentségimádást végeznek. Néha az éjtszakai imádság helyett, különösen a világi hívők, estefelé végzik el ezt az ájtatosságot. Hasonló módon emlékeztet minket a pénteken délután 3 órakor megszólaló harangszó az Úr halálára.

1. Szentmise.

(Stáció-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztségében, kiben vagyunk üdvösségünk, életünk és feltámadásunk: ki által megváltattunk és megszabadultunk. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. Mi pedig.

(A Glóriára ma minden csengő és harang megszólal és zeng az egész angyali ének alatt, de azután hallgat egészen a nagyszombati Glóriáig.)

Könyörgés. Isten, kitől Judás is megkapta bűnének büntetését és a lator is bűnbánatának jutalmát: engedd éreznünk irgalmas hatását, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, amint a szenvedése közben mindkettőjünknek megadta az érdemüknek megfelelő különböző díjat, úgy távolítsa el tőlünk a régi ember tévelygéseit és

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et resurrectio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. Nos autem.

Orátio. Deus, a quo et Judas reátus sui poenam, et confessiónis suae latro praemium sumpsit, concéde nobis tuae propitiatiónis efféctum: ut, sicut in passióne sua Jesus Christus Dóminus noster díversa utrísque intulit stípendia meritórum; ita nobis, abláto vetustátis errore, resurrectiúnis suae grátlam

adja meg nekünk föltámadása kegyelmét: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Korinthusiakhoz írt leveléből. (I. 11, 20-32.)

Testvérek: Midőn egybe gyűltök, ez már nem az Úr vacsorájának évése; mert kiki a saját vacsoráját veszi elő, hogy megegye. És az egyik éhezik, a másik meg dőzsöl. Vajjon nincsen-e házatok az evésre és ivásra? Vagy megvetitek Isten egyházát és megszegyenítitek azokat, akiknek nincsen? Mit mondjak nektek? Dícsérjelek-e titeket? Ebben nem dícsérlek! Mert én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg

largiátur: Qui tecum vivit et regnat.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. (I. 11, 20-32.)

Fratres: Conveniéntibus vobis in unum, jam non est Dominicam coenam manducare. Unusquisque enim suam coenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo. Ego enim accépi a Domino, quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accépit panem, et grátias agens fregit, et dixit: Accípite, et manducáte: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc fácite in meam commemorationem. Similiter et cálicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc fácite quotiescúmque bibétis, in meam commemorationem. Quotiescúmque enim manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis: mortem Domini annuntiábitis donec véniat. Itaque quicúmque manducáverit panem hunc, vel bíberit

magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét. Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen és alusznak sokan. Ha ellenben magunkat megtélnők, bizonyára nem ítéltetnék meg. Midőn pedig megtéltetünk, az Úr fenyít meg minket, hogy ne kárhozzunk el ezzel a világgal.

Atvonulásra (Fil. 2, 8-9.)
Krisztus engedelmes lett értünk a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. *¶* Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (13, 1-15.)

A húsvét ünnepe előtt, tudván Jézus, hogy eljött az órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket. És a vacsora alkalmával, mikor az ördög már szívébe sugallta az iskarióti Judásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt; tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya és hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: föl-

cálicem Dómini indigne, reus erit cörperis et sanguinis Dómini. Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de cálice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit: non dijudicans corpus Dómini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicáremus, non útique iudicáremur. Dum iudicámur autem, a Dómino corrípimur, ut non cum hoc mundo damnémur.

Graduale. (Phil. 2, 8-9.)
Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis. *¶* Propter quod et Deus exaltávit illum: et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

✠ Sequéntia sancti Evangelii secundum Joánnem. (13, 1-15.)

Ante diem festum Paschae sciens Jesus, quia venit, hora ejus, ut tránseat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem diléxit eos. Et coena facta, cum diabolus jam misisset in cor, ut tráderet eum Judas Simónis Iscariótæ: sciens quia ómnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exívit, et ad Deum vadit: surgit a coena, et ponit vestimenta sua: et cum accepisset línteam,

kele a vacsorától, letevé felső ruháit és vévén egy kendőt, maga elé köté; azután vizet önte a mosdótálba és mosni kezdé a tanítványok lábait és megtörle a kendővel, mellyel körül volt övezve. Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábaimat? Felelvén Jézus, mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Mondá neki Péter: Az én lábaimat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed velem. Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is. Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. Tudta ugyanis, ki az, ki őt elárulja; azért mondta: Nem vagytok tiszták mindnyájan. Miután tehát megmosta azok lábait és fölvette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e mit cselekedtem veletek? Ti engem Mesternek és Úrnak hívtok és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én az Úr és Mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.

praecinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat praecinctus. Venit ergo ad Simónem Petrum. Et dicit ei Petrus: Dómine, tu mihi lavas pedes? Respóndit Jesus, et dixit ei: Quod ego fácio, tu nescis modo, scies autem póstea. Dicit ei Petrus: Non lavábis mihi pedes in aetérnum. Respóndit ei Jesus: Si non lávero te, non habébis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Dómine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. Dicit ei Jesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciébat enim quisnam esset qui tráderet eum: proptérea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eórum, et accépit vestiménta sua: cum recubúisset iterum, dixit eis: Scitis quid fécerim vobis? Vos vocátis me Magister et Dómine: et bene dicitis: sum étenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dóminus et Magister: et vos debétis alter altérius lavare pedes. Exéplum enim dedi vobis, ut quemádmódu ego feci vobis, ita et vos faciátis.

Felajánlásra. (Zsoltár 117, 16-17.) Az Úr jobbjá győzelmet szerzett; az Úr jobbjá fölmagasztalt engem: nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Csendes imádság. Az tegye előtted kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, elfogadottá áldozatunkat, ki mai rendelkezésével tanítványainak meghagyta, hogy ezt cselekedjék az ő emlékeztére, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus: Ki veled él és uralkodik.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Dextera Dómini fecit virtútem, dextera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Secreta. Ipse tibi, quae sumus, Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus, sacrificium nostrum reddat accéptum, qui discipulis suis in sui commémoratióne hoc fieri hodiérna tradítione monstrávit, Jesus Christus Filius tuus, Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

(A Kánonban a megfelelő imádságokat ma így mondjuk:)

A szentek egyességében ezt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a mi Urunk Jézus Krisztust éretünk elárulták; mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról, úgyszintén boldog apostolaid és vértanuidről, Péter- és Pál-, András-, Jakab-, János-, Tamás-, Jakab-, Fülöp-, Bertalan-, Máté-, Simon- és Tádéról; Linus-, Klétus-, Kelemen-, Xistus-, Kornél-, Ciprián-, Lőrinc-, Krizogonus-, János-, és Pálról, Kozma-, és Damjánról, és minden szentedről; az ő érdemeikre és esedezéseikre

Communicáns, et diem sacratíssimum celebráns, quo Dóminus noster Jesus Christus pro nobis est tráditus: sed et memóriam veneráns, in primis gloriósae semper Virginis Mariae, Genitrícis ejúdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi: sed et beatórum Apostolórum ac Mátyrum tuórum, Petri et Pauli, Andréae, Jacóbi, Joánnis, Thomae, Jacóbi, Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simónis et Thadaei: Lini, Cleti, Cleméntis, Xysti, Cornélii, Cypriáni, Lauréntii, Chrysógóni, Joánnis et Pauli, Cosmae et Damiani: et ómnium Sanctórum tuórum; quorum méritis, precibusque concédas,

add, hogy pártfogó segítséged mindenben megerősítsen minket. Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által.

Szolgáidnak tehát, és egészszersmind egész családdodnak ezt az áldozatát, melyet neked följajnlunk ama nap miatt, melyen a mi Urunk, Jézus Krisztus apostolaira bírta teste és vére misztériumainak ünneplését, kérünk, Urunk, fogadd, megengesztelődöten; és napjainkat intézd a te békédben; ragadj ki minket az örök kárhozatból és sorozz választottaid nyájába, ugyanazon Krisztus Urunk által. Amen.

Ezt az adományt, kérünk, Isten, tedd mindenben ✠ áldottá, ✠ tulajdonoddá ✠ érvényessé, szellemivé és elfogadhatóvá, hogy számunkra szeretett Fiadnak, a mi Urunknak Jézus Krisztusnak tesztévé és véttévé váljék.

Ki a mi és minden ember üdvéért való szenvedése előtti napon, azaz ma, szent és tiszteletreméltó kezébe vette a kenyeret stb.

(A többi ugyanúgy van, mint a kánonban, 575. l.)

Békecsók ma nincs, mert Júdás csókkal árulta el Mesterét.

E napon a pap nálunk három ostyát változtat át. Egyiket magához veszi, a másikat elteszi a holnapi csonkamiséhez, a harmadikat pedig a szentsírnál tartandó szentségimádásra. Félretesz néhány particulát a betegek számára is, de a szent vért teljesen magához veszi. Áldozás után, mielőtt ujjait leöblítené, a consecrált ostyákat kehelybe teszi, azt a diakonus a pallával és a

ut in ómnibus protectionis tuae muniámur auxilio. Per eúndem Christum Dóminum nostrum.

Hanc igitur oblationem servitútis nostrae, sed et cunctae familiae tuae, quam tibi offerimus ob diem, in qua Dóminus noster Jesus Christus trádídit discipulis suis Córporis et Sanguinis sui mystéria celebranda: quaesumus, Dómine, ut placátus accipias: diésque nostros in tua pace disponas, atque ab aetérna damnatióne nos éripi, et in electórum tuórum júbeas grege numerári. Per eúndem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Quam oblationem tu, Deus, in ómnibus, quaesumus, bene ✠ dictam, adscrí ✠ ptam ra ✠ tam, rationábilem, acceptabilémque fácere dignéris: ut nobis Cor ✠ pus, et San ✠ guis fiat dilectíssimi Fílii tuí Dómini nostri Jesu Christi.

Qui pridie, quam pro nostra omniúmque salute paterétur, hoc est, hódie, accépit panem in sanctas, ac venerábiles manus suas etc.

paténával lefödi, a kehelytakaróval letakarja, aztán az oltár közepére helyezi. A pap mindannyiszor térdet hajt, valahányszor a kehelyben lévő szentség előtt elmegy. Hogy a szentségnek hátat ne fordítson, a *«Dóminus vobiscum»*-ot nem az oltár közepéről mondja, hanem az evangélium-oldalról és onnan adja az áldást is.

Aldozásra (Ján. 13, 12, 13, 15.) Az Úr Jézus, miután tanítványaival megvacso-
rázott, megmosta lábaikat és mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek, én az Úr és Mester? Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjetek.

Aldozás utáni imádság. Az életadó táplálékkal megerősítve, kérünk téged Urunk Istenünk, hogy amit halandó életünk folyamán teljesítünk, halhatatlanságod ajándéka által elnyerhessük. A mi.

Communio. (Joann. 13, 12, 13 et 15.) Dóminus Jé-
sus, postquam coenavit cum discipulis suis, lavit pedes eorum, et ait illis: Scitis quid fécerim vobis ego Dóminus, et Magister? Exémplum dedi vobis, ut et vos ita faciátis.

Postcommunio. Refécti vi-
tálibus aliméntis, quae-
sumus, Dómine Deus noster:
ut, quod tempore nostrae mortalitátis exséquimur, im-
mortalitátis tuae múnere consequámur. Per Dómi-
num.

(Az utolsó evangélium kezdetén ma a pap nem jelöli meg a keresztlével az oltárt.)

A szentmise után a pap fehér palástot ölt, háromszor megtömjénezi a kehelyben lévő szentséget s azt a velummal betakarva, ünnepélyes menetben a templom valamelyik kápolnájába vagy mellékkoltárára — nálunk többnyire a sekrestyébe — viszi. Közben ezt éneklik:

Mondj éneket, zengő nyelvem,
Szentséges Úr testének,
Adj hálákat, buzgó lelkeim!
Drágalátos vérenek,
Mit a Szűznek méhéből vón,
S ad emberf nemzetnek.

Tiszta Szűztől véve testet,
Földre szállt, és jára itt,
Boldogítva hintegette
Szent igéje magvait,

Pange lingua gloriósi,

Córpóris mystérium,
Sánguinsque pretiósi,
Quem in mundi prétium
Fructus ventris generósi
Rex effúdit Géntium.

Nobis datus, nobis natus
Ex íntacta Vírgine,
Et in mundo conversátus,
Sparso verbi sémine,

S befejezte nagy csodával
Életének napjait.

A vacsorán, mikor evett
Kedves tanítványaival,
S az ünnepet megszentelte
Az ótörvény módjával:
Kenyér és bor színe alatt
Testét adá csodával.

A test Ige, kenyér testté,
A bor vérré változik.
Bár az elme és az érzék

Ezen csodálkozik:
De a tiszta szív nyugodtan
A hitre támaszkodik.

Azért ezt a nagy Szentséget
Leborulva imádjuk;
Teste, vére Krisztusunknak
Hogy itt vagyon, megvall-
juk,
Ha elménkkel meg nem fog-
juk,
Hitünkkel megfoghatjuk.

Az Atyának és Fiúnak
Dicséret és tisztesség,
Szentlélekkel egyetemben
Áldás, örök dicsőség.
Háromságban egy szent Is-
tent
Áldjon minden nemzetség
Amen.

(Végül a pap ismét háromszor megtömjénezi a szentséget s elkészített helyére teszi.)

2. Oltárfosztás.

(A pap palást nélkül, violaszínű stólában az oltárokhoz megy s megfosztja őket ékességeiktől; közben kíséretével felváltva a következő Antifonát és zsoltárt mondja:)

Ant. (Zsolt. 21, 19.) Szét-
osztották egymás között

Sui moras ircolátus
Miro cláusit ordine.

In suprémæ nocte coenæ,
Recumbens cum fratribus,
Observata lege plene
Cibis in legalibus,
Cibum turbæ duodénæ
Se dat suis manibus.

Verbum caro, panem verum
Verbo carnem efficit:
Fitque sanguis Christi
merum,

Et si sensus deficit:
Ad firmandum cor sincerum
Sola fides sufficit.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui;
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui:

Praestet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitóri, Genitóque
Laus et jubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio:
Procedenti ab utroque

Compar sit laudatio.
Amen.

Ant. (Ps. 21, 19.) Divisé-
runt sibi vestimenta mea:

ruhámat és köntösökre sor-
sot vetettek.

Istenem, Istenem, tekints
reám, miért hagytál el en-
gem? Távolsz szabadulá-
samtól hangos jajveszékelé-
sem. Én Istenem, kiáltok
nappal, de te nem hallgatsz
meg, kiáltok éjjel is, és
nyugtót nem találok. Pedig
te ott lakol a szent helyen,
és Izrael dicsér téged. Ben-
ned bíztak atyáink, bíztak,
és te megszabadítottad
őket. Hozzád kiáltottak és
megszabadultak, benned
bíztak és meg nem szégye-
nültek. Én azonban féreg
vagyok, nem ember, embe-
reknek csúfja, népnek útá-
lata. Aki csak lát, mind
gúnyt űz belőlem, félre-
húzza ajkát, fejét csóvál-
gatja: az Úrban bízott,
mentse meg őt, szabadítsa
meg, ha kedvét leli bennel
Hiszen te vagy, ki kihoztál
engem anyám méhéből, te
vagy reménységem anyám
emléke óta. Reád vetődtem
anyámnak méhéből, anyám
mehétől fogva te vagy az
Istenem. Ne légy távol tő-
lem, mert közel a nyomorú-
ság, és nincs, ki segítséget
nyújtana. Körülvett engem
sok tulok, körülfogtak kö-
vér bikák, kitépték reám
szájukat, mint ragadozó s
ordító oroszlán. Szétfoly-
tam, miként a víz, minden
csontom szertevált, szívem
olyan lett testem belsejé-
ben, mint a megolvadt

et super vestem meam mi-
sérunt sortem.

Deus, Deus meus, respice
in me: quare me dereliquisti?
longe a salute mea verba
delictorum meorum. Deus
meus, clamabo per diem, et
non exaudies: et nocte, et
non ad insipientiam mihi.
Tu autem in sancto habitas,
laus Israel. In te speraverunt
patres nostri: speraverunt,
et liberasti eos. Ad te clama-
verunt, et salvi facti sunt:
in te speraverunt, et non
sunt confusi. Ego autem sum
vermis, et non homo: oppro-
brium hominum, et abjectio
plebis. Omnes videntes me,
deriserunt me: locuti sunt
labiis, et moverunt caput.
Speravit in Domino, eripiat
eum: salvum faciat eum,
quoniam vult eum. Quoniam
tu es, qui extraxisti me de
ventre: spes mea ab ubere
matris meae. In te projectus
sum ex utero: De ventre
matris meae Deus meus es
tu, ne discerneris a me:
Quoniam tribulatio proxima
est; quoniam non est qui
adjuvet. Circumdede-
runt me vituli multi: tauri
pingues obsederunt me.
Aperuerunt super me os
suum, sicut leo rapiens et
rugiens. Sicut aqua effusus
sum: et dispersa sunt omnia
ossa mea. Factum est cor
meum tamquam cera liquescens,
in medio ventris mei. Aruit
tamquam testa virtus mea,
et lingua mea adhaesit
faucibus meis: et

viasz. Erőm, mint a cserép, kiszáradt, nyelvem ínyemhez tapadt, lesujtottál a halál porába. Körülvett engem nagy sereg kutya, körülfogott a gonoszok zsinatja, átfúrták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat. Néznek reám, bámulnak engem, szétosztották egymás között ruhámat, és köntösökre sorsot vetettek. De te, Uram, ne vond meg tőlem segítségedet, figyelj reám és oltalmaz meg engem. Szabadíts meg, Istenem, a kardtól, mentsd meg egyetlen lelkemet a kutyák karmától. Szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat a bölény szarvától. Hadd hirdessem testvéreimnek nevedet, a gyülekezetben hadd dicsérjelek: ti, kik félitek az Urat, dicsérjétek őt, Jákob minden ivadéka, magasztaljátok őt. Féltre őt Izrael minden ivadéka, mert ő nem veti meg és nem nézi le a szegény könyörgését. Nem fordította el tőlem tekintetét, és meghallgatott, midőn hozzá kiáltottam. Dicsérlek majd téged a nagy gyülekezetben; amit fogadtam, teljesítem azok előtt, kik félik őt. Jóllakásig esznek majd a szegények, kik keresik az Urat, dicsérik majd őt, szívük feléled örökkön-örökre. Észbe kap és megtér az Úrhoz a föld

in pülverem mortis deduxisti me. Quóniam circumdedérunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me: divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam miserunt sortem. Tu autem, Dómine, ne elongáveris auxilium tuum a me: ad defensionem meam cónspice. Érué a frámea Deus, ánimam meam: et de manu canis únicam meam: Salva me ex ore leónis: et a córnicibus unicórnicium humilitátem meam. Narrábo nomen tuum frátribus meis: in médio ecclésiae laudábo te. Qui tímétis Dóminum, laudáte eum: univérsum semen Jacob, gloriificáte eum. Tímeat eum omne semen Israel: quóniam non sprevit, neque despéxit deprecationem páuperis: Nec avértit fáciem suam a me: et cum clamárem ad eum, exaudivit me. Apud te laus mea in ecclésia magna: vota mea reddam in conspéctu tíméntium eum. Edent páuperes, et saturabúntur: et laudábunt Dóminum, qui requirunt eum: vivent corda eórum in saeculum saeculi. Reminiscéntur et converténtur ad Dóminum univérsi fines terrae: Et adorábunt in conspectu ejus univérsae familliae Géntium. Quóniam

minden határa és leborul színe előtt a nemzetek valamennyi családja, mert az Úr a királyi hatalom, s ő a nemzetek uralkodója. Eszik és leborul előtte a földnek minden gazdag embere; leborulnak előtte mindazok, akik a porba leszállnak. Néki él majd a lelkem, néki szolgál majd nemzedékem. Az Úrról beszélek az eljövendő nemzedéknek, az ő igazságát fogják hirdetni az egek a születendő népnek, mivel az Úr így cselekedett.

Dómini est regnum: et ipse dominabitur Géntium. Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae: in conspéctu ejus cadent omnes, qui descéndunt in terram. Et ánima mea illi vivet: et semen meum serviet ipsi. Annuntiábitur Dómino generatio ventúra: et annuntiábunt caeli justítiam ejus pópulo qui nascétur, quem fecit Dóminus.

3. Nagycsütörtöki lábmosás.

(A főpap violaszínű stólában és palástban a lábmosás helyére megy s ott a diákonus a szokott módon elénekli az Ante diem festum kezdetű evangéliumot, 455. l.)

(Ezután a főpap leveszi a palástot s térdenállva vászonkendőt köt maga elé, megmossa, megtörli és megcsókolja a tizenhárom aggastyán lábát. Közben a kar a következő Antifonákból énekel:)

Ant. (Ján. 13, 34.) Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, mondá az Úr. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. Új parancsolatot.

Ant. (Ján. 13, 4, 5, 15.) Miután az Úr fölkele a vacsorától, vizet öntö a mosdótálba és mosni kezdé a tanítványok lábait; ezt a példát hagyta nekik. (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dicsérni kell őt felette Istenünk városában, az ő szent hegyén. Miután az Úr fölkele a vacsorától, vizet.

Ant. (Joann. 13, 34.) Mandátum novum do vobis: ut diligátis invicem, sicut diléxi vos, dicit Dóminus. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ambulánt in lege Dómini. Mandátum novum.

Ant. (Joann. 13, 4, 5 et 15.) Postquam surréxit Dóminus a coena, misit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulórum suórum: hoc exéplum reliquit eis. (Ps. 47, 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis nimis: in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus. Postquam surréxit Dóminus.

Ant. (Ján. 13, 12, 13, 15.) Az Úr Jézus miután tanítványaival megvacsorált, megmosta lábaikat és mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek én az Úr és Mester? Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjétek. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. Az Úr Jézus.

Ant. (Ján. 13, 6-7, 8.) Uram! te mosod az én lábaimat? Felelvén Jézus, mondá neki: Ha meg nem mosom lábaidat, nem lesz részed énvelem. *℣.* Odamene tehát Simon Péterhez és mondá neki Péter: Uram, te. *℣.* Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Uram.

Ant. (Ján. 13, 14.) Ha én, Uratok és Mesteretek megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. (Zs. 48, 2.) Halljátok meg ezt, nemzetek, mindnyájan, vegyétek fűletekbe földkerekség lakói, mindannyian. Ha én.

Ant. (Ján. 13, 35.) Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz. *℣.* Jézus mondá tanítványainak: Arról fogja mindenki.

Ant. (Kor. I. 13, 13.) Maradjon meg bennetek a hit, a remény, a szeretet, ez a három: ezek között legnagyobb a szeretet. *℣.* Most

Ant. (Joann. 13, 12, 13 et 15.) Dóminus Jesus, postquam coenavit cum discipulis suis, lavit pedes eorum, et ait illis: Scitis quid fécerim vobis ego Dóminus et Magister? Exéplum dedi vobis, ut et vos ita faciátis. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. Dóminus Jesus.

Ant. (Joann. 13, 6-7 et 8.) Dómine, tu mihi lavas pedes? Respóndit Jesus, et dixit ei: Si non lávero tibi pedes, non habébis partem mecum. *℣.* Venit ergo ad Simónem Petrum, et dixit ei Petrus. Domine, tu. *℣.* Quod ego facio, tu nescis modo: scies autem póstea. Dómine.

Ant. Si ego Dóminus et Magister vester lavi vobis pedes: quanto magis debetis alter altérius laváre pedes. (Ps. 48, 2.) Audíte haec, omnes gentes: áuribus percípíte, qui habitátis orbem. Si ego Dóminus et Magister vester.

Ant. (Joann. 13, 35.) In hoc cognóscet omnes, quia discipull mei estis, si dilectiónem habuéritis ad invicem. *℣.* Dixit Jesus discipulis suis. In hoc cognóscet.

Ant. (1 Cor. 13, 13.) Máneant in vobis fides, spes, cáritas, tria haec: major autem horum est cáritas. *℣.* Nunc autem manent fides,

megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; ezek között legnagyobb a szeretet. Maradjon.

Ant. Áldott legyen a Szentháromság és osztatlan Egység; dicsérjük, mert irgalmasságot cselekedett velünk. *℣.* Áldjuk az Atyát, a Fiút a Szentlélekkel. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura: sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. Áldott legyen a Szentháromság és osztatlan Egység.

Ant. (Ján. 1. 2, 3, 4.) Hol a szeretet és a jóakarát, ott az Isten. *℣.* Minket, íme, Krisztus szeretete gyűjtött egybe. *℣.* Ujjongjunk és örvendezzünk benne. *℣.* Féltjük és szeressük az élő Istent. *℣.* És őszinte szívvel szeressük egymást.

Ant. Hol a szeretet és jóakarát, ott az Isten. *℣.* Mikor tehát egybegyűlve együtt vagyunk. *℣.* Vigyázzunk, hogy lélekben meg ne oszoljunk. *℣.* Szűnjék meg a rossz megszólás, szűnjenek meg a pörök. *℣.* És legyen közöttünk Krisztus, a mi Istenünk.

Ant. Hol a szeretet és jóakarát, ott az Isten. *℣.* Szentjeiddel lássuk tehát, *℣.* a dicsőségben arcodat, Krisztus, a mi Istenünk. *℣.* A végtelen igaz örömet. *℣.* Mindörökkön örökre. Amen.

spes, caritas, tria haec: major horum est caritas. Maneant in vobis fides, spes, caritas.

Ant. Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa unitas: confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam. *℣.* Benedicamus Patrem, et Filium, cum Sancto Spiritu. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini. Benedicta sit.

Ant. (1 Joann. 2, 3, 4.) Ubi caritas, et amor, Deus ibi est. *℣.* Congregavit nos in unum Christi amor. *℣.* Exsultemus, et in ipso jucundemur. *℣.* Timeamus, et amemus Deum vivum. *℣.* Et ex corde diligamus nos sincero.

Ant. Ubi caritas, et amor, Deus ibi est. *℣.* Simul ergo cum in unum congregamur: *℣.* Ne nos mente dividamur, caveamus. *℣.* Cessent iurgia maligna, cessent lites. *℣.* Et in medio nostri sit Christus Deus.

Ant. Ubi caritas, et amor, Deus ibi est. *℣.* Simul quoque cum beatis videamus, *℣.* Glorianter vultum tuum, Christe Deus: *℣.* Gaudium, quod est immensum, atque probum. *℣.* Saecula per infinita saeculorum. Amen.

Lábmosás után a főpap kezet mos, felölti a palástot és mondja :
Miatyánk (csendben). Pater noster (secreto).

☩. És ne vígy minket a kísértésbe. R. De szabadíts meg a gonosztól.

☩. Uram, te meghagytad nekünk, hogy parancsaidat R. Hűségesen teljesítsük.

☩. Megmostad tanítványaid lábait. R. Ne vesd meg amit kezed művelt.

☩. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. R. És kiáltásom jusson eléd.

☩. Az Úr legyen veletek. R. És a te lelkeddel.

Könyörgés. Állj mellettünk, Urunk, alázatos szolgálatunkban és mivel tanítványaid lábait megmosni méltóztattál, ne vesd meg, amit kezed művelt s aminek megtartását nekünk megparancsoltad, hogy amint itt rajtunk és általunk a külső szenny a mossással eltűnik, úgy töröltessenek el belső bűneink általad. Engedd meg nekünk kegyesen ezt te: Ki élsz és uralkodol, Isten, mindörökkön örökké. R. Amen.

☩. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.

☩. Tu mandásti mandata tua, Dómine. R. Custodiri nimis.

☩. Tu lavásti pedes discipulorum tuorum. R. Opera manuum tuarum ne despicias.

☩. Dómine, exáudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat.

☩. Dóminus vobiscum. R. Et cum spíritu tuo.

Orátio Adésto, Dómine. quaesumus, officio servitutis nostrae: et quia tu discipulis tuis pedes lavare dignátus es, ne despicias ópera manuum tuarum, quae nobis retinenda mandásti: ut, sicut hic nobis, et a nobis exteriora abluuntur inquinaménta; sic a te ómnium nostrum interiora laventur peccáta. Quod ipse praestare dignéris, qui vivis et regnas Deus: per ómnia saecula saeculorum. R. Amen.





Nagypéntek.

1. *Tárgya.* A Nagypéntek Isten örök rendelésében a legnagyobb és legtermékenyebb misztériumot, azt a szent halált ünnepli, amelyet Jézus Krisztus, az Istenember érettünk, emberekért, a kereszt szégyenfáján kimondhatatlan kínok között szenvedett. Ez a földön eltöltött 33 éves áldozatos életének befejezése. Ez engedelmességének végső célja az összes bűnök elengedéséért való kiengesztelésül. A kinnak és sötétségnek kimondhatatlan szakadéka ez, amelyből azonban egy szentséggel, kegyelemmel teli világ keletkezett, egy új paradicsom és ez még mindig tökéletesedik.

2. *Neve és jellege.* A liturgiában a Nagypénteket *Feria VI. in Parasceve*-nek, azaz az Előkészülődés pénteki napjának nevezik. A zsidóknál ugyanis ez a nap volt az, amelyen mindent előkészítettek, ami az ő pászka-ünnepjükhöz szükséges volt. Másik neve: *missa praesantificatorum*, az előre megszentelt adományok miséje. Ma ugyanis nincs felajánlás, mert ma nem kenyeret és bort, hanem az Üdvözítő maga-magát áldozza fel. A misében csak a tegnapi előre átváltoztatott ostyával megáldozik a pap. Innen a magyar «csonka-mise» név is. Az Egyházban az apostolok idejétől kezdve a legszigorúbb vezeklőnap volt ez a nap és komolyságát az év összes péntekjei fölé szétterjeszti, mert Krisztus halálának emlékezetére az Egyház a pénteki napokon a húsételek élvezetét megtiltja. Amint nem örülhet a menyasszony vőlegényének halála napján, épúgy az Egyház sem tud örömmünnepet ülni azon a napon, amelyen Krisztust, az ő vőlegényét kimondhatatlan kínok között meghalni látja. Sőt annak a gondolatnak, hogy a mi bűneink okozták Krisztus halálát, minden jámbor hívő szívében fel kell keltenie azt a komolyságot és azt a gyászt, amely minden időktől fogva a Nagypéntek sajátossága volt. Ez a csendes magabavonulásnak napja, amelyen a keresztény nép szívesen szenteli magát az imádságnak és jámbor olvasásnak,

de a templomi liturgikus cselekményekben is nagy buzgalommal vesz részt. A megfosztott oltár, a nyitott tabernákulum, a fekete miseruhák, minden összhangban van a golgothai nagy titokra irányuló komoly gondolattal.

3. *Története.* A mai nagypénteki istentisztelet főrészében Jeruzsálemből származik. A IV. században az egész csüttörtöki éjtszakát az olajfák hegyén töltötték, imádság és zsolttárok mondásával; 7 órakor a Szentkereszt templomában az igazi kereszt-ereklyét kitették csókolásra; délután 3 óra táján az ó- és újszövetség szentírásaiból olvastak Jézus szenvedéseiről, és utána imádkoztak. Nyugaton, főként Rómában, a rendes stáclós istentiszteletet (zsolttárok, szent olvasmányok Jézus szenvedéseiről) végezték és imádkoztak minden állásért, de mise nem volt. Ez a régi (V. és VI. századbeli) istentisztelet alkotja ma is a nagypénteki szertartás első részét. De hamarosan (már a VIII. században) átvették keletről a kereszt tiszteletét és az áldozási szertartást és így alakult ki végleges formájában a mai nap liturgiája, mely felépítésében a rendes szentmisehez hasonlítható. Az első rész: a hittanulók ősi miséje teljesen megfelel a mai szentmise imádságos és oktató részének; a második a kereszt imádása a felajánlás és átváltoztatás helyett van; a harmadik rész az áldozási szertartás.

4. *A hittanulók miséje* megőrizte számunkra a mai mise ősi, kezdetleges alakját. Nincs még lépcsőimádság és Introitus, mert ezek később alakulnak. Viszont megvan még a két szentlecke és megvannak főként az «orationes fidelium», a hívőkért, azok minden csoportjáért és minden szükségletéért, valamint a többi emberekért mondott könyörgések. Ezek közvetlenül a felajánlás előtt voltak és utánuk bocsátották el a hittanulókat. Mikor ez a rész eltűnt, akkor a kánonba olvasztották be megemlékezéseinket.

5. *A kereszt leleplezése.* A nagypénteki liturgia középpontjában a keresztnek leleplezése és az előtte való hódolat áll, az *Adoratio Crucis*. Az igazi kereszt tiszteletének utánzása ez a szertartás, amint ez Jeruzsálemben régtől fogva szokásban volt. Nagypénteken a nép a kereszt szent fája előtt mélyen meghajolt, azt csókolta, homlokával és szemeivel érintette, anélkül azonban, hogy azt kezeivel megfogta volna. A kórus a szertartás alatt az ú. n. *Improperia*-kat énekli, a kereszt himnuszával: *Pange lingua*, (Szerzője: Venantius Fortunatus, poitiersi püspök, meghalt 600 körül.) Ezalatt a templomszolgák a mellékoltárokon lévő keresztet is leleplezték. Végül a keresztet a diakonus ismét az oltáron lévő helyére állítja és a következő nap «Nonan»-jáig, azaz a húsvéti ünnep kezdetéig térdhajtással tiszteljük.

Ez a térdhajtás által történő tiszteletadás tulajdonképpen nem imádás, hanem tisztelés, amilyen az Úr ereklyéinek, pl. az igazi keresztből való kegytárgynak jár és alapját abban a kapcsolatban leli, amelyben a kereszt az Üdvözítővel szemben áll. Ezt a tiszteletet *Cultus patriae relativus*-nak nevezik, ami kb. «átvitt értelemben való imádás»-t jelent. — «Krisztus tagjaival való érintkezés miatt» — mondja Aquinói Szent Tamás — «és mert a kereszt az ő vérével volt látva, azért imádkozunk a kereszthez úgy, mintha

magához a Megfeszítetthez imádkoznánk». A mi kereszt-tiszteletünk értelme tehát az, hogy mialatt a keresztet tiszteljük, amely által megváltattunk, imádjuk azt, aki minket megváltott. A testünkkel a kereszt előtt borulunk le, lelkünkkel azonban az Úr előtt.

Az *improperiák*, azaz szemrehányások mélyen komoly panaszok a kiválasztott zsidó népnek Isten iránt való hálátlansága miatt. A liturgia ezeket a Megfeszített Üdvözlőnek szájába adja. Az első három vers az ú. n. *trisagion*-ba van beillesztve; ez egy kibővített latin és görög nyelvű sanctus, amely által a világ a megfeszített Üdvözlő előtt, legmélyebb megalázása pillanatában istenségéről tesz fényes tanúságot. Ez a leleplezés és az előtte való hódolat tulajdonképpen a szentmise kánonját és az átváltozást helyettesíti.

6. A *szentáldozási szertartás*. Az adoratio crucis után kezdődik az áldozás szertartása. Az oltárt egy oltárterítővel, tulajdonképpen az áldozási terítővel letakarják, a gyertyákat most meggyújtják. A papság körmenetbe áll fel, hogy a szent Ostyát ünnepélyes módon a kápolnában lévő urnából a főoltárra vigyék. Most az Oltáriszentségnek és az oltárnak szokásos tömjénezése és a papnak erre következő kézmosása után kezdődik a megrövidített áldozási ünnep és pedig a szentmise áldozási ritusából való imákkal. Ezzel a nagypénteki áldozati ritus befejeződik. (Tulajdonképpen az ősegyház áldoztatási szertartásának maradványa ez. Így áldoztak keresztény őseink, ha a szentmisén kívül járultak az Úr asztalához.)

7. *Egyéb szokások*. Ahol nyilvános karének van, ismét vespera következik, mint előző napon. Azonban a nap komolyságának megfelelően az Egyház délután mindenütt istentiszteletet tart, a szomorú szenvedés tiszteletére, továbbá prédikációkat és keresztúti ájtatosságokat. Nálunk az Oltáriszentség az ú. n. szentsíron imádásra ki van téve. Az Egyház a szentsírok látogatását és az Oltáriszentség előtt való imádkozást ezen a napon és Nagycsütörtökön sok részleges búcsúval és teljes búcsúval is jutalmazta. Estefelé tartják a nagyszombati zsolozsmákat, amelyek különösen az Üdvözlő síri nyugalomát dicsőítik.

Nincs festő, aki a világ Megváltójának keresztthalálát oly tökéletes művészettel tudná szemléltetni, nincs költő, aki az Úr halálát oly szívhez szólóan tudná ábrázolni, mint az Egyház a liturgiában. Szó és ének, jelkép és valóság egyformán odahelyez minket a Kálváriára és lelkünket ellenállhatatlan erővel vonzza a Megfeszített felé. Nagypéntek liturgiája tele van megragadó szépséggel. Az egészen az őskeresztény gondolat vonul végig: a kereszt trónján uralkodik a mi királyunk. Ezt állítja elénk három emelkedő fokban. Az első rész *szóval*: a jövendőli próféta, a szenvedést elmondó evangélista és a királyhoz imádkozó Egyház szavával. A második rész *cselekedettel*: a kereszt felmagasztalásával és tiszteletével. A harmadik rész a *szentséggel*, mikor a szentség misztériumában valósággal nekünk adja a levágott és mégis megdicsőített Bárányt.

1. A hittanulók ősi miséje.

(Jövendölés, szenvedés, könyörgések.)

(Stációs-templom: a jeruzsálemi Szent Kereszt-templom.)

(A pap és segédlete fekete ruhába öltözve az oltárhoz megy s ott egy ideig arcra borulva imádkozik. Ezalatt a gyertyavivők terítőt tesznek az oltárra. Az ima végével a pap fölmege az oltárhoz és megcsókolja. Ezután egy felolvasó hangosan felolvassa, a pap pedig csendesen mondja a következő jövendölést:)

(Ozeás 6, 1-6.)

Ezt mondja az Úr: Nyomorúságukban csakhamar hozzám sietnek: Jöjjetek, térjünk vissza az Úrhoz, mert ő fogott meg, de ő gyógyít is meg minket, megvert, de gondjába is vesz minket. Két nap múlva ismét életre kelt minket; harmadnapon feltámaszt, és élünk majd színe előtt. Ismerjük meg, törekedjünk megismerni az Urat! Biztosan eljő az Úr, mint a hajnal, eljő hozzánk, mint az őszi eső a földre. Mit tegyek veled, Efraim? Mit tegyek veled, Júda? Jámborságtok olyan, mint a reggeli felhő, és mint a reggel tovatűnő harmat. Ezért vertem őket a próféták által, megöltem őket szájam igéjével. Ítéleteid nyilvánvalók, mint a világosság. Mert én irgalmaságot akarok és nem áldozatot, és az Isten ismeretét inkább, mint égő áldozatokat.

Böjti ének. (Habakuk 3.)
Uram! hallottam, amit hír-

(Osee 6, 1-6.)

Maec dicit Dóminus: In tribulatióne sua mane consurgent ad me: Veníte, et revertámur ad Dóminum: quia ipse cepit, et sanábit nos: percúttet, et curábit nos. Vivificábit nos post duos dies: in die tértia suscitábit nos, et vivémus in conspéctu ejus. Sciémus, sequemúrque, ut cognoscámus Dóminum: quasi dilúculum prae-parátus est egréssus ejus, et véniet quasi imber nobis temporáneus, et serótinus terrae. Quid fáciam tibi, Ephraim? Quid fáciam tibi, Júda? misericórdia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pertránsiens. Propter hoc dolávi in prophétis, occídi eos in verbis oris mei: et judícia tua quasi lux egrediéntur. Quia misericórdiam vólui, et non sacrificium, et sciéntiam Dei, plus quam holo-cáusta.

Tractus. (Habacuc 3.)
Dómine, audivi audítum

dettel és félttem: megtekintetem műveidet és megrettentem. *Ÿ*. Két állat közepette jelensz meg, midőn közelednek az évek, megismertettel; midőn megjő az idő megmutattatol. *Ÿ*. Midőn lelkem megháborodik, midőn megharagszom, megemlékezel az irgalmasságról. *Ÿ*. Isten a Libanon felől jő, és a Szent az árnyékos és erdős hegyről. *Ÿ*. Főnsége elfoglalta az eget és dicséretével tele van a föld.

tuum, et timui: considerávi ópera tua, et expávi. *Ÿ*. In médio duórum animálium innotescéris: dum appropinquáverint anni, cognoscéris: dum advénerit tempus, ostendéris. *Ÿ*. In eo, dum conturbáta fúerit áanima mea: in ira, mísericórdiae memtor eris. *Ÿ*. Deus a Líbano véniet, et Sanctus de monte umbróso, et condénso. *Ÿ*. Opéruit caelos majésta ejus: et laudis ejus plena est terra.

A böjti ének után a pap ezt mondja: Orémus = Könyörögjünk!
A szerpap: Flectámus génua = Hajtsunk térdet! Az alszerpap: Leváte = Keljete fel! — Ezután a pap elmondja a Deus a quo kezdetű könyörgést. (453. l.)

Ezután az alszerpap leckehangon, de cím nélkül olvassa a következő leckét:

(Mózes II, 12, 1-11.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek és Áronnak Egyiptom földén: Ez a hónap legyen nálatok a hónapok kezdete: ez legyen az első az esztendő hónapjai között. Szóljatok Izrael fiainak egész községéhez s mondjátok nekik: E hó tizedik napján vegyen kiki, atyafisága és háza szerint egy-egy bárányt. Ha háznépének száma kicsi egy bárány elköltésére, vegye maga mellé háza legközelebbi szomszédját, annyi számú lelket, amennyi elég egy bárány elköltésére. A bárány hibátlan, hírn, egyesztendős legyen; ugyanzen szabály szerint gödö-

(Exodi 12, 1-11.)

In diébus illis: Dixit Dóminus ad Móysen, et Aaron in terra Aegypti: Mensis iste, vobis principium ménsium: primus erit in ménsibus anni. Loquímmini ad univérsum coetum filiórum Israhel, et dícite eis: Décima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias, et domos suas. Sin autem minor est número, ut sufficere possit ad vescéndum agnum, assúmet vicínium suum, qui junctus est dómni suae, juxta número animárum, quae sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque mácula, másculus, annículus: juxta quem ritum tol-

lyét is vehettek. Aztán tartásatok őrizet alatt e hó tizennegyedik napjáig: akkor, estefelé, vágja le Izrael fiainak egész sokasága. A véreből vegyenek és tegyenek mind a két ajtófélfára meg a szemöldökfára azokban a házakban, amelyekben elköltik, a húsát pedig egyék meg azon éjjel, tűzön sütve, kovásztalan kenyérrel, vad salátával. Ne egyetek belőle se nyersen, se vízben főzve, hanem csak tűzön sütve: fejét lábszáraival és belső részeivel együtt egyétek. Semmi se maradjon belőle reggelre: ha valami marad, égessétek el a tűzben. És pedig ekkép egyétek: derekatokat övezzétek fel, sarutok legyen lábatokon, bototokat tartásatok kezetekben és sietve egyétek, mert az Úr Fázéja (vagyis: Elvonulása) az.

létis et haedum. Et servabit eum usque ad quartam decimam diem mensis huius: immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad vespeream. Et sument de sanguine ejus, ac ponent super utrumque postem, et in superliminariibus domorum, in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni, et azy-mos panes cum lactucis agréstibus. Non comedétis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, sed tantum assum igni: caput cum pedibus ejus, et intestinis vorabitis. Nec remanebit quidquam ex eo usque mane. Si quid residuum fuerit, igne comburétis. Sic autem comedétis illum: Renes vestros accingétis, et calceamenta habébitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, et comedétis festinanter: est enim Phase (id est transitus) Dómini.

Ezután:

Böjti ének. (Zsolt. 139, 2-10, 14.) Ments meg engem, Uram, a gonosz embertől: szabadíts meg az erőszakos férfiútól, ♫. Kik gonoszságot terveznek szívükben: és egész nap háborúságot keltenek. ♫. Mint kígyóknak hegyes a nyelvük: vipera mérge van a nyelvük alatt. ♫. Óvj meg, Uram, a bűnös kezétől: és ments meg engem a gonosz emberektől. ♫. Kik lépteimnek gáncsot

Tractus. (Ps. 139, 2-10 et 14.) Éripe me, Dómine, ab homine malo: a viro iniquo libera me. ♫ Qui cogitaverunt malitias in corde: tota die constituébant praelia. ♫. Acuérunt linguas suas sicut serpéntis: venenum áspidum sub lábiis eorum. ♫. Custódi me, Dómine, de manu peccatoris: et ab hominibus inquis libera me. ♫. Qui cogitaverunt supplantare gressus

vetnek: tört vetnek nekem titkon a kevélyek. *℣.* Kötelekből hálót feszítenek elém: kelepcét állítanak elém az út mentén. *℣.* Mondom az Úrnak: Te vagy az én Istenem, hallgasd meg, Uram, hangos könyörgésemet. *℣.* Uram, Uram, erős segítségem: takard be fejemet a harc napján. *℣.* Ne engedj át akaratom ellenére a bűnösnek: Roszszat terveznek ellenem, ne hagyj el, hogy fel ne fuvalkodjanak. *℣.* Felemelik körülöttem fejüket: önnön ajkuk gonoszsága borítsa el őket! *℣.* S áldják majd nevedet az igazak, és színed előtt laknak a jámborok.

(A tractus befejeztével eléneklik a passiót, a pap pedig a leckeoldalon halkán olvassa:)

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent János szerint. (18-19 fejj.)

Az időben: Jézus kiméne tanítványaival a Kedron patakon át, hol egy kert vala, melybe beméne ő és tanítványai. Tudta pedig ama helyet Judás is, ki őt elárulta, mert Jézus gyakran járt oda tanítványaival. Judás tehát vévén egy csapatot, s a főpapoktól és farizeusoktól poroszlókat, odaméne lámpákkal és szövétnekekkel és fegyverekkel. Jézus pedig tudván mindent, ami rá jövendő vala, eléjük méne és mondá nekik: ✠ Kik kerestek? C. Fe-

meos: abscondérunt supérbi láqueum mihi. *℣.* Et funes extendérunt in láqueum pedibus meis: juxta iter scandalum posuérunt mihi. *℣.* Dixi Dómino: Deus meus es tu: exáudi, Dómine, vocem oratiónis meae. *℣.* Dómine, Dómine virtus salútis meae: obúmbra caput meum in die belli. *℣.* Ne tradas me a desidério meo peccatóri: cogitavérunt advérsus me: ne derelínquas me, ne umquam exalténtur. *℣.* Caput circúitus eórum: labor labiórum ipsórum opériet eos. *℣.* Verúmtamen justí confitebúntur nómini tuo: et hábitábunt recti cum vultu tuo.

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Joánnem. (Cap. 18-19.)

In illo témpore: Egréssus est Jesus cum discipulis suis trans torrémentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introvit ipse, et discipuli ejus. Sciébat autem et Judas, qui tradébat eum, locum: quia frequénter Jesus convénerat illuc cum discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohórtem, et a pontificibus et pharisaeis ministros, venit illuc cum latérnis, et fácibus, et armis. Jesus itaque sciens ómnia, quae ventúra erant super eum, processit, et dixit

lelék neki: S. A názáreti Jézust. C. Mondá nekik Jézus: ✠ Én vagyok. C. Ott állá pedig velük Judás is, ki őt elárulta. Amint tehát mondotta nekik: Én vagyok! meghátrálának és a földre esének. Ismét kérdezé azért őket: ✠ Kit kerestek? C. Azok pedig mondák: S. A názáreti Jézust. C. Felelé Jézus: ✠ Mondtam nektek, hogy én vagyok; ha tehát engem kerestek, hagyjátok ezeket elmenni. C. Hogy beteljesedjék a beszéd, melyet mondott, hogy: akiket nekem adtál, senkit sem vesztettem el azok közül. Simon Péternek pedig kardja lévén, kirántá azt és rásujtván a főpap szolgájára elvágá annak jobb fülét. A szolgálja neve pedig Malchus vala. Mondá azért Jézus Péternek: ✠ Tedd hüvelyébe kardodat. A poharat, melyet nekem Atyám adott, ne igyam-e meg? C. A csapat tehát és a hadnagy és a zsidók poroszlói megfogák Jézust és megkötözik őt.

És először Annáshoz vivék, ki ipa volt Kaifásnak a főpaprak abban az esztendőben. Kaifás meg az vala, ki azt a tanácsot adta a zsidóknak, hogy jobb egy embernek meghalni a népért. Követé pedig Jézust Simon Péter és egy másik tanítvány. Ez a tanítvány ismerőse volt a főpaprak és be-

eis: ✠ Quem quaeritis? C. Respondérunt ei: S. Jesum Nazarénum. C. Dicit eis Jesus: ✠ Ego sum. C. Stabat autem et Judas, qui tradébat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: Ego sum: abiérunt retrórsum, et cecidérunt in terram. Iterum ergo interrogávit eos: ✠ Quem quaeritis? C. Illi autem dixerunt: S. Jesum Nazarénum. C. Respondit Jesus: ✠ Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos abire. C. Ut implerétur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gládium edúxit eum: et percússit pontíficis servum: et abscídit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Jesus Petro: ✠ Mitte gládium tuum in vaginam. Cálicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? C. Cohors ergo et tribúnus, et ministri Judaeórum comprehendérunt Jesum, et ligavérunt eum.

Et adduxérunt eum ad Annam primum, erat enim socer Cáiphae, qui erat pontífex anni illius. Erat autem Cáiphas, qui consílium dederat Judaeis: Quia expeclit, unum hóminem mori pro pópulo. Sequebátur autem Jesum Simon Petrus, et álius discípulus. Discípulus autem ille erat notus

méne Jézussal a főpap udvarába. Péter meg az ajtón kívül áll vala. Kiméne tehát az a másik tanítvány, ki ismerőse volt a főpapnak és szóla az ajtónálló szolgálónak és bevezeté Pétert. Akkor mondá az ajtónálló szolgáló Péternek: S. Nem vagy-e te is ennek az embernek tanítványai közül való? C. Felelé ő: S. Nem vagyok. C. Ott állának pedig a szolgálak és poroszlók, tüzet rakván, mert hideg volt és melegedének: velük vala Péter is, ott állván és fűtöztvén. A főpap tehát kérdezé Jézust az ő tanítványai és tanítása felől. Felelé neki Jézus: ✠ Én nyilván szóltam a világnak, én mindenkor a zsinagógában tanítottam és a templomban, ahova a zsidók mindnyájan összegyűlnek és titokban semmit sem szóltam. Mit kérdesz engem? Kérdezd azokat, kik hallották, mit beszéltem nekik; íme, ezek tudják, mit mondtam én. C. Midőn pedig ezeket mondotta, az ott álló poroszlók egyike arcul üté Jézust, mondván: S. Így felelsz-e a főpapnak? C. Felelé neki Jézus: ✠ Ha rosszul szóltam, tégy bizonyosságot a rosszról, ha pedig jól, miért ütysz engem? C. És elküldé őt Annás megkötözve Kaifás főpaphoz. Simon Péter pedig ott áll és melegszik vala. Mondák tehát neki: S. Nemde, te is

pontífici, et introivit cum Jesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: S. Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? C. Dicit ille: S. Non sum. C. Stabant autem servi, et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit Jesum de discipulis suis, et de doctrina ejus. Respondit ei Jesus: ✠ Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, et in templo, quo omnes Judaei conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. C. Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens: S. Sic respondes pontifici? C. Respondit ei Jesus: ✠ Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me caedis? C. Et misit eum Annas ligatum ad Caiapham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: S. Numquid et tu ex discipulis ejus es?

az ő tanítványai közül való vagy? C. Ő meg tagadá és mondá: S. Nem vagyok. C. Szóla neki a főpap egyik szolgája, rokona annak, ki nek Péter levágta a fülét: S. Nem láttalak-e téged a kertben ővele? C. Péter pedig ismét tagadá; és mindjárt megszólala a kakas.

És Kaifástól Jézust a helytartóságra vezeté. Akkor reggel vala; és ők nem menének be a törvényházba, hogy meg ne fertőztessenek, hanem hogy megehessék a húsvétot. Azért Pilátus méné ki hozzájuk és mondá: S. Micsoda vádat hoztok fel ez ellen az ember ellen? C. Felelék és mondák neki: S. Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt kezedbe. C. Mondá nekik Pilátus: S. Vegyétek át ti őt és törvényetek szerint ítéljétek meg. C. Ámde felelék neki a zsidók: S. Nekünk senkit sem szabad megölnünk. C. Hogy beteljesedjék Jézus beszéde, melyet mondott, jelezvén, minő halállal fog meghalni. Ismét beméne tehát Pilátus a törvényházba és előszólván Jézust, kérdé őt: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Felelé Jézus: ✠ Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked enfelelem? C. Mondá Pilátus: S. Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzeded és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél? C. Felelé

C. Negávit ille, et dixit: S. Non sum. C. Dicit ei unus ex servis pontificis, cognátus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam: S. Nonne ego te vidi in horto cum illo? C. Iterum ergo negávit Petrus: et statim gallus cantávit.

Addúcunt ergo Jesum a Cáipha in praetórium. Erat autem mane: et ipsi non introiérunt in praetórium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha. Exiit ergo Pilátus ad eos foras, et dixit: S. Quam accusatió nem affértis advérsus hóminem hunc? C. Respondérunt, et dixerunt ei: S. Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissémus eum. C. Dixit ergo eis Pilátus: S. Accípite eum vos, et secundum legem vestram judicáte eum. C. Dixerunt ergo ei Judaei: S. Nobis non licet interficere quemquam. C. Ut sermo Jesu implerétur, quem dixit, significans qua morte esset moritúrus. Introiit ergo iterum in praetórium Pilátus, et vocávit Jesum, et dixit ei: S. Tu es Rex Judaeórum? C. Respóndit Jesus: ✠ A temetípso hoc dícis, an álíi dixerunt tibi de me? C. Respóndit Pilátus: S. Numquid ego Judaeus sum? Gens tua, et pontífices tradidérunt te mihi: quid fecisti? C. Respóndit Jesus: ✠ Regnum

Jézus: ✠ Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgálaim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való. C. Mondá erre neki Pilátus: S. Tehát király vagy te? C. Felelé Jézus: ✠ Te mondod, hogy király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómrá. C. Mondá neki Pilátus: S. Mi az igazság? C. És e szavak után ismét kiméne a zsidókhoz és mondá nekik: S. Én semmi vétket sem találok őbenne. Szokás pedig nálatok, hogy elbocsássak nektek egyet húsvétkor. Akarjátok-e hát, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát? C. Ámde ismét mindnyájan kiáltozának, mondván: S. Ne ezt, hanem Barabbást! C. Barabbás pedig rabló vala. Akkor tehát Pilátus fogta Jézust és megostoroztatá. A katonák pedig tövisékből koronát fonván, fejére tevék és bíborszínű köpönyeget vetének rája és hozzá lépdelvén mondogatták: S. Üdvözlégy, zsidók király! C. és arculverték őt. Ismét kiméne Pilátus és mondá nekik: S. Íme, kihozom őt nektek, hogy megtudjátok, hogy én semmi vétket sem

meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei útique decertarent ut non tráderer Judaeis: nunc autem regnum meum non est hinc. C. Dixit itaque ei Pilátus: S. Ergo Rex es tu? C. Respondit Jesus: ✠ Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimónium perhibeam veritáti: omnis qui est ex veritáte, audit vocem meam. C. Dicit ei Pilátus: S. Quid est veritas? C. Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Judaeos, et dicit eis: S. Ego nullam invénio in eo causam. Est autem consuetúdo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis Regem Judaeórum? C. Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes: S. Non hunc, sed Barábbam. C. Erat autem Barábbas latro. Tunc ergo apprehéndit Pilátus Jesum, et flagellávit. Et mílites plecténtes corónam de spinis, imposuérunt cápiti ejus: et veste purpúrea circumdedérunt eum. Et veniébant ad eum, et dicebant: S. Ave, Rex Judaeórum. C. Et dabant ei álapas. Exiit ergo iterum Pilátus foras, et dicit eis: S. Ecce addúco vobis eum foras, ut cognoscátis, quia nullam invénio in eo causam. C. Exiit ergo Jesus

találok őbenne. C. Kiméne tehát Jézus, a töviskoronát viselvén és a bíbor köpönyeget. És mondá nekik: S. Íme, az ember! C. Midőn tehát látták őt a papi fejedelmek és poroszlók, kiáltozának, mondván: S. Feszítsd meg, feszítsd meg őt! C. Mondá nekik Pilátus: S. Vegyétek ti őt és feszítsétek meg; mert én nem találom vétket őbenne. C. Felelék neki a zsidók: S. Nekünk törvényünk van és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette magát. C. Midőn pedig Pilátus ezt a beszédet hallotta, még jobban megijedett. És megint beméne a törvényházba, és mondá Jézusnak: S. Honnan való vagy te? C. Jézus pedig nem adott neki feleletet. Mondá azért neki Pilátus: S. Nekem nem szólasz? Nem tudod-e, hogy hatalmam van megfeszíteni és hatalmam van elbocsátani téged? C. Felelé Jézus: ✠ Semmi hatalmad sem volna felettem, ha onnan felülről nem adatott volna neked; azért annak, ki engem kezébe adott, nagyobb bűne vagyok. C. Ettől fogva Pilátus azon volt, hogy elbocsássa őt. De a zsidók kiáltozának, mondván: S. Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja; mert mindaz, aki magát királlyá teszi, ellenszegül a császárnak. C. Pilátus tehát,

portans coronam spineam, et purpúreum vestiméntum. Et dicit eis: S. Ecce homo. C. Cum ergo vidissent eum pontífices et ministri, clamabant, dicentes: S. Crucifige, crucifige eum. C. Dicit eis Pilátus: S. Accipite eum vos, et crucifigite: ego enim non invénio in eo causam. C. Respondérunt ei Judaei: S. Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit. C. Cum ergo audisset Pilátus hunc sermónem, magis tímuit. Et ingressus est praetorium iterum: et dixit ad Jesum: S. Unde es tu? C. Jesus autem respónsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilátus: S. Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? C. Respondit Jesus: ✠ Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea, qui me trádidit tibi, majus peccátum habet. C. Et exinde quaerebat Pilátus dimittere eum. Judaei autem clamabant dicentes: S. Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesari. C. Pilátus autem cum audisset hos sermónes, addúxit foras Jesum, et sedit pro tribunáli, in loco, qui dicitur Lithóstrotos, hebraice autem Gábbatha. Erat autem Pa-

midőn e beszédeket hallotta, kihozatá Jézust és a bírói székbe üle azon a helyen, mely köemelvénynek neveztetik, héberül meg gabbatának. Akkor pedig a húsvét készültnapja vala, mintegy hat óra. És mondá a zsidóknak: S. Íme, a ti királyotok! C. Azok pedig kiáltozának: S. El vele, el vele, feszítsd meg őt! C. Mondá nekik Pilátus: S.

A ti királyotokat feszítsem delmek: S. Nincsen királyunk, aztán kezükbe adá őt, hogy

átvevék tehát Jézust és elvívék. Aki keresztjét hordozván, kiméne az úgynevezett koponya-helyre, mely héberül Golgotának mondatik, ahol megfeszítették őt és vele másik kettőt kétfelől, középen meg Jézust. Címtáblát is íra Pilátus és a kereszt fölé tevé. Vala pedig írva: Názáreti Jézus, a zsidók királya. Ezt a föliratot tehát sokan olvasák a zsidók közül, mert a városhoz közel volt a hely, hol megfeszítették Jézust; és héberül, görögül, meg latinul volt írva. Mondák azért Pilátusnak a zsidó papi fejedelmek: S. Ne írjad: a zsidók királya; hanem hogy maga mondotta: A zsidók királya vagyok. C. Felelé Pilátus: S. Amit írtam, megírtam. C. A katonák pedig miután megfeszítették őt, vevék ruháit (és négyfelé oszták, minden katonának egy részt) s a kön-

rascéve Paschae, hora quasi sexta, et dicit Judaeis: S. Ecce Rex vester. C. Illi autem clamabant: S. Tolle, tolle, crucifige eum. C. Dicit eis Pilátus: S. Regem vestrum crucifigam? C. Respondérunt pontífices: S. Non habémus regem, nisi Caesarem. C. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

meg? C. Felelék a papi fejedelmek, csak császáruk. C. Akkor megfeszítsék.

Suscepérunt autem Jesum, et eduxérunt. Et bájulans sibi crucem, exiit in eum, qui dicitur Calvariae, locum hebraice autem Gólgotha: ubi crucifixérunt eum, et cum eo alios duos, hinc et hinc, médium autem Jesum. Scripsit autem et títulum Pilátus: et pósuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus, Rex Judaeórum. Hunc ergo títulum multi Judaeórum legérunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum hebraice, graece, et latíne. Dicébant ergo Pilátó pontífices Judaeórum: S. Noli scribere, Rex Judaeórum, sed quia ipse dixit: Rex sum Judaeórum. C. Respondit Pilátus: S. Quod scripsi, scripsi. C. Milites ergo cum crucifixissent eum, accepérunt vestiménta ejus (et fecérunt quátuor partes:

töst is. A köntös pedig varratlan vala, fölülről egy darabban szövve. Mondák azért egymásnak: S. Ne vagdaljuk el azt, hanem vessünk rá sorsot, kié legyen. C. Hogy beteljesedjék az Írás, mely így szól: Eloszták maguk közt ruháimat és köntösömre sorsot vetének. A katonák tehát ezt cselekedték. Jézus keresztje mellett pedig állnak vala az ő anyja és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus azért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: ✠ Asszony! íme a te fiad. C. Azután mondá a tanítványnak: ✠ Íme a te anyád! C. És azon órától magához vevé őt a tanítvány. Ennek utána tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Írás, mondá: ✠ Szomjúhozom! C. Vala pedig ott egy edény tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvéni izsópra, odanyujták az ő szájához. Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: ✠ Beteljesedett! C. És lehajtván fejét, kiadá lelkét.

unicuique illi partem), et tunicam. Erat autem tunica inconsútilis, désuper contéxta per totum. Dixérunt ergo ad invicem: S. Non scindámus eam, sed sortiámur de illa cuius sit. C. Ut Scriptúra implerétur, dicens: Partiti sunt vestiménta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem haec fecérunt. Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, et soror matris ejus María Cléophae, et María Magdaléne. Cum vidisset ergo Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligébat, dicit matri suae: ✠ Mulier, ecce filius tuus. C. Deinde dicit discipulo: ✠ Ecce mater tua. C. Et ex illa hora accépit eam discipulus in sua. Póstea sciens Jesus quia ómnia consummáta sunt, ut consummarétur Scriptúra, dixit: ✠ Sitio. C. Vas ergo erat pósitum acéto plenum. Illi autem spongiam plenam acéto, hyssópo circumponéntes, obtulérunt ori ejus. Cum ergo accepisset Jesus acéto, dixit: ✠ Consummátum est. C. Et inclináto cápite trádidit spíritum.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

A zsidók pedig (mivel készültnap volt) hogy ne maradjanak keresztben a testek szombatban (mert ama szombatnap nagy vala), ké-

Judaei ergo (quóniam Parascéve erat) ut non remanérent in cruce córpora sábbato (erat enim magnus dies ille sábbati), rogavé-

rék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. Menének hát a katonák és az elsőnek ugyan megtörék szárait és a másikonak is, kit megfeszítettek ővele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyoságot tett róla és igaz az ő tanúsága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: Csontot nem fogtok törni benne. És ismét más Írás mondja: Látni fogják, kit vertenek által.

runt Pilátum, ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. Venérunt ergo milites: et primi quidem fregérunt crura, et alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregérunt ejus crura: sed unus militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exiit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum est testimonium ejus. Et ille scit, quia vera dicit: ut et vos credátis. Facta sunt enim haec, ut Scriptúra impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptúra dicit: Vidébunt in quem transfixerunt.

(A következő részt az evangélium szertartása szerint énekli a diakonus úgy, mint Virágvasárnapon, 411. l.)

Ezek után pedig kéré Pilátust az arimathei József (minthogy tanítványa vala Jézusnak, de csak titokban, a zsidóktól való félelem miatt), hogy levehesse Jézus testét. És megengede Pilátus. Elméne tehát és levevé Jézus testét. Jöve pedig Nikodémus is, aki először éjtszaka ment vala Jézushoz, mirrha- és áloevegyítéket hozván mintegy száz fontot. Vevék tehát Jézus testét és gyolcsruhákba göngyölék azt fűszerek közé, ahogy a zsidóknál szokás temetni. Volt pedig azon a helyen, ahol őt föl-

Post haec autem rogavit Pilátum Joseph ab Arimathea (eo quod esset discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judaeorum), ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pilátus. Venit ergo, et tulit corpus Jesu. Venit autem et Nicodémus, qui venerat ad Jesum nocte primum, ferens mixturam myrrhae, et aloes, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Jesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judaeis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: et in horto monu-

feszlítették, egy kert és a kertben új sírbolt, melyben még senki sem feküdt. Azért odatevék Jézust a zsidók készületnapja miatt, mivel-hogy a sír közel vala.

(Ezután a pap a leckeoldalon, összetett kézzel ezt mondja :)

Könyörögjünk kedveseim, az Isten szent Egyházáért, hogy azt a mi Urunk Istenünk az egész földön békében és egységben megtartani és megőrizni méltóztassék, alája vetve neki a fejedelemségeket és hatalmakat és adja, hogy békés és nyugodalmas életet élvén, magasztaljuk a mindenható Atya Istent.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl! Mindenható örök Isten, ki dicsőségedet Krisztusban minden nemzetnek kinyilatkoztattad, őrizd irgalmasságod műveit, hogy Egyházad az egész földön elterjedve, neved megvallásában állhatatos hittel megmaradjon. Ugyanazon Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk szentséges pápánkért, N.-ért is, hogy a mi Urunk Istenünk, ki őt a püspökség rendjébe kiválasztotta, épségben és erőben őrizze meg Egyházának, az Isten szent népének kormányzására.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl! Mindenható örök Isten, kinek ítéletén alapszik a

mémentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter Parascéven Judaeorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.

Orémus, dilectissimi nobis, pro Ecclesia sancta Dei: ut eam Deus et Dominus noster pacificare, adunare, et custodire dignetur toto orbe terrarum: subjiciens ei principatus, et potestates: detque nobis quietam et tranquillam vitam degentibus, glorificare Deum Patrem omnipotentem.

Orémus. *Ű.* Flectamus genua. *R.* Leváte.

Omnipotens sempiterna Deus, qui gloriam tuam omnibus in Christo gentibus revelasti: custodi opera misericordiae tuae; ut Ecclesia tua toto orbe diffusa, stabili fide in confessione tui nominis perseveret. Per eundem Dominum. *R.* Amen.

Orémus et pro beatissimo Papa nostro N... ut Deus et Dominus noster, qui elégit eum in ordine episcopatus, salvum, atque incolumem custodiat Ecclesiae suae sanctae, ad regendum populum sanctum Dei.

Orémus. *Ű.* Flectamus genua. *R.* Leváte.

Omnipotens sempiterna Deus, cujus iudicio uni-

világmindenség: tekints kegyelmesen esdekléseinkre és tartsd meg kegyesseddel választott legfőbb pástorunkat, hogy a keresztény nép, melyet tekintélyeddel kormányoznak, az ily nagy pápa alatt hitének érdemeiben gyarapodjék. A mi Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk valamennyi püspökért, és áldozópapért, szerpapért, alszerpapért, gyertyavivőért, ördögűzőért, olvasóért, ajtóőrért, hitvallóért, szűzért, özvegyért s Istennek egész szent népéért.

Könyörögjünk. *Ÿ.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl! Mindenható örök Isten, kinek Lelke megszenteli és kormányozza az Egyház egész testét, hallgass meg minket, midőn annak minden rendjéért esedezünk, hogy kegyelmed ajándékából neked minden osztály híven szolgáljon. A mi Urunk. *R.* Amen.

*

Könyörögjünk hittanulóinkért is, hogy a mi Urunk Istenünk nyissa meg szívüket-fülüket, és az irgalom kapuját, hogy az újjászületés fürdője által minden bűnük bocsánatát megnyervén ők is a mi Urunk Jézus Krisztusban tagok legyenek.

Könyörögjünk. *Ÿ.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

vérsa fundantur: réspice propítius ad preces nostras, et eléctum nobis Antistitem tua pietate conserva; ut christiána plebs, quae te gubernatur auctore, sub tanto Pontífice, credulitatis suae méritis augeatur. Per Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Orémus et pro ómnibus Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Acólythis, Exorcistis, Lectóribus, Ostiáris, Confessoribus, Virgínibus, Víduis: et pro omni pópulo sancto Dei.

Orémus. *Ÿ.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, cujus Spírítu totum corpus Ecclésiæ sanctificatur, et régitur: exáudi nos pro univérsis ordínibus supplicátes; ut, grátiae tuae múnere, ab ómnibus tibi grádibus fidéliter serviáture. Per Dóminum. *R.* Amen.

*

Orémus et pro catechúmenis nostris: ut Deus et Dóminus noster adapériat aures praecordiórum ipsórum, januámque misericórdiae; ut per lavácrum regeneratiónis accépta remissióne ómnium peccatórum, et ipsi inveniántur in Christo Jesu Dómino nostro.

Orémus. *Ÿ.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Mindenható örök Isten! ki Egyházadat mindig új sarjadékkal szaporítod, gyarapítsd hittanulóink hitét és értelmét, hogy a keresztség forrásában újjászülette, fogadott fiaid közé számíttassanak. A mi Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk, kedveseim, a mindenható Atya Istenhez, hogy tisztítsa meg a világot minden tévelytől, távolítsa el a betegségeket, háriítsa el az éhséget, nyissa föl a börtönöket, oldja föl a bilincseket, engedjen az utazóknak visszatérést, a betegeknek gyógyulást, a hajzóknak biztos kikötőbe jutást.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

Mindenható örök Isten, szomorúak vigasztalása, sanyargatottak erőssége, juszanak színed elé a bármely bajból hozzád kiáltók esedezései, hogy mindnyájan örvendezhessenek annak, hogy szükségükben irgalommal megsegítetted őket. A mi Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk az eretnekekért és szakadárokért is, hogy a mi Urunk Istenünk szabadítsa meg őket minden tévtantól, és a szent és apostoli katolikus Anyaszentegyház kebelébe visszavezetni méltóztassék

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

Omnípotens sempitérne Deus, qui Ecclesiam tuam nova semper prole foecundas: auge fidem et intellectum catechúmenis nostris; ut renáti fonte baptismatis, adoptionis tuae filiis aggregentur. Per Dómunim. *R.* Amen.

Orémus, dilectíssimi nobis, Deum Patrem omnipoténtem, ut cunctis mundum purget erroribus: morbos áuferat: famem depéllat: apériat cárceres: vinctula dissólvat: peregrinantibus réditum: infirmántibus sanitátem: navigántibus portum salutis indúlgat.

Orémus. *V.* Flectámus génuá. *R.* Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, moestórum consolátio, laborántium fortitúdo: pervéniant ad te preces de quacúmque tribulatióne clamántium; ut omnes sibi in necessitátibus suis misericórdiam tuam gáudeant affúisse. Per Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Orémus et pro haeréticis, et schismáticis: ut Deus et Dóminus noster éruat eos ab erroribus univérsis; et ad sanctam matrem Ecclesiam Cathólicam, atque Apostólicam revocáre dignétur.

Orémus. *V.* Flectámus génuá. *R.* Leváte.

Mindenható örök Isten, ki mindenkit üdvözítesz, és senkit sem akarsz elkárhoztatni, tekints az ördögi ravaszsággal megejtett lelkekre, hogy minden eretnek tévedést letéve, a tévelygők szíve megjavuljon és igazságod egységébe visszatérjen A mi Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk a hűtlen zsidókért is, hogy a mi Urunk Istenünk távolítsa el a leplet szívukról, és ők is megismerjék a mi Urunkat, Jézus Krisztust.

Itt nincs felszólítás és térdet sem hajtanak, mert a zsidók a mal napon az imádás jelét gúnynak használták, hanem a pap rögtön így folytatja:

Mindenható, örök Isten, ki a hűtlen zsidóktól sem tagadod meg irgalmasságodat, hallgasd meg könyörgéseinket, melyeket e nép vakságának elhárításaért neked följajnlunk, hogy megismerve igazságodnak világát, Krisztust, kibontakozzanak a sötétségből. Ugyanazon a mi Urunk. *R.* Amen.

Könyörögjünk a pogányokért is, hogy a mindenható Isten távolítsa el szívukból a gonoszságot, hogy elhagyván bálványait, térjenek meg az élő igaz Istenhez, s az ő egyetlen Fiához, Jézus Krisztushoz, a mi Urunkhoz és Istenünkhöz.

Könyörögjünk. *Ÿ.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

Mindenható, örök Isten, ki a bűnösöknek nem halá-

Omniipotens sempitérne Deus, qui salvas omnes, et néminem vis perire: respice ad ánimas diabólica fraude decéptas; ut, omni haerética pravitate depósita, errántium corda resipiscant et ad veritátis tuae rédeant unitátem. Per Dóminum. *R.* Amen.

Orémus et pro pérfidis Judaeis: ut Deus et Dóminus noster áuferat velámen de córdibus eórum; ut et ipsi agnóscant Jesum Christum Dóminum nostrum.

Omniipotens sempitérne Deus, qui étiam judáicam perfídiam a tua misericórdia non repéllis: exáudi preces nostras, quas pro illius pópuli obcaecatióne deférimus; ut, ágnita veritátis tuae luce, quae Christus est, a suis ténebris eruántur. Per eúndem Dóminum. *R.* Amen.

Orémus et pro pagánis: ut Deus omnipotens áuferat iniquitátem a córdibus eórum; ut, relictis idólis suis, convertántur ad Deum vivum et verum, et únicum Fílium ejus Jesum Christum, Deum et Dóminum nostrum.

Orémus. *Ÿ.* Flectámus génuá. *R.* Leváte.

Omniipotens sempitérne Deus, qui non mortem

lát, hanem mindig életét keresed, fogadd kegyelmesen imádságunkat és mentsd meg őket a bálványozástól; s gyűjtsd Anyaszentegyházad kebelébe, neved dicséretére és dicsőségére. A mi Urunk. R. Amen.

peccatorum, sed vitam semper inquiris: suscipe propitius orationem nostram, et libera eos ab idolorum cultura; et aggrega Ecclesiae tuae sanctae, ad laudem, et gloriam nominis tui. Per Dominum. R. Amen.

2. Hódolat a kereszttel előtt.

(Adoratio crucis.)

(A pap leteszi ruháját s a leckeoldalon leveszi a kereszttel fejről, majd jobb karjáról, végül az egész keresztről a leplet, mindjobban az oltár közepe felé menve s mindháromszor ezt énekelve:):

Íme a kereszttel fája.
Melyen a világ üdvössége függött.
Kar. Jertek, imádjuk.

Ecce lignum Crucis.
In quo salus mundi pependit.
Chor. Venite, adorémus)

(Ezután a kereszttel leteszi az oltár elé s háromszor térdet hajt a kereszttel előtt s megcsókolja. Utána ugyanezt teszi a segédkező papság, majd a nép. Közben a kar énekl, a pap pedig segédletével felváltva mondja:)

¶. Én nemzetem, te elled mit vétettem? vagy mi-ben szomorítottalak meg? felelj nekem.

¶. Amiért Egyiptomból kihoztalak, te Üdvözítődnek kereszttel készítettél.

R. Szent Isten!

R. Szent Isten!

R. Szent, erős!

R. Szent, erős!

R. Szent halhatatlan, irgalmazz nekünk.

R. Szent halhatatlan, irgalmazz nekünk.

¶. Amiért téged negyven éven át a pusztában vezettek és mannával tápláltak és igen jó földre vezettek: te Üdvözítődnek kereszttel készítettél. R. Szent Isten! stb.

¶. Pópule meus, quid feci tibi? aut in quo contristávi te? respónde mihi.

¶. Quia edúxi te de terra Aegypti: parásti Crucem Salvatóri tuo.

R. Agios o Theós.

R. Sanctus Deus.

R. Agios ischyrós.

R. Sanctus fortis.

R. Agios athánatos, elélson imas.

R. Sanctus immortális, miserére nobis.

¶. Quia edúxi te per desertum quadraginta annis, et manna cibávi te, et introdúxi te in terram satis bonam: parásti Crucem Salvatóri tuo. R. Agios o Theós. Etc.

¶ Mit kellett volna még veled cselekednem, amit meg nem cselekedtem? Én ugyan igen díszes szőlőmnek ültettelek: de te nekem igen keserűvé lettél, mert ecettel itattad szomjamat, lándzsával döfted át Üdvözítőd oldalát. R. Szent Isten!

¶ Én teéretted megvesszőztettem Egyiptomot elsőszülötteivel; és te engem megvesszőztél és kiszolgáltattál R. Én nemzetem.

¶ Én kivezettelek Egyiptomból, a Fáraót alámerítvén a Vörös tengerbe; és te átadtál engem a főpapoknak. R. Én nemzetem.

¶ Én megnyitottam előtted a tengert; és te lándzsával megnyitottad oldalamat. R. Én nemzetem.

¶ Én előtted jártam a felhőoszlopban: és te engem Pilátus tanácsházába vettél. R. Én nemzetem.

¶ Én mannával tápláltalak a pusztában: és te engem arcul vertél és megvesszőztél. R. Én nemzetem.

¶ Én téged forrásvízzel itattalak a sziklából: és te engem epével s ecettel itattál. R. Én nemzetem.

¶ Én teéretted megvertem a kananeusok királyait: és te náddal verted meg fejemet. R. Én nemzetem.

¶ Én neked királyi pálcát adtam: és te fejemre töviskoronát adtál. R. Én nemzetem.

¶ Én téged felmagasz-

¶ Quid ultra débui facere tibi, et non feci? Ego quidem plantávi te vineam meam speciosissimam: et tu facta es mihi nimis amara: aceto namque sitim meam potásti: et lancea perforásti latus Salvatóri tuo. R. Agios o Theós.

¶ Ego propter te flagellávi Aegyptum cum primogénitis suis: et tu me flagellátum tradidísti. R. Pópule meus.

¶ Ego edúxi te de Aegypto, demérso Pharaóne in Mare Rubrum: et tu me tradidísti princípibus sacerdotum. R. Pópule meus.

¶ Ego ante te apéruí mare: et tu aperuísti lancea latus meum. R. Pópule meus.

¶ Ego ante te praeívi in columna nubis: et tu me duxísti ad praetórium Piláti. R. Pópule meus.

¶ Ego te pavi manna per desértum: et tu me cecidísti álapis et flagéllis. R. Pópule meus.

¶ Ego te potávi aqua salútis de petra: et tu me potásti felle et aceto. R. Pópule meus.

¶ Ego propter te Chanaanéorum reges percússi: et tu percussísti arúndine caput meum. R. Pópule meus.

¶ Ego dedi tibi sceptrum regále, et tu dedísti cápiti meo spineam corónam. R. Pópule meus.

¶ Ego te exaltávi ma-

taltalak nagy erővel; és te engemet felmagasztaltál a kereszt bitófáján. *R.* Én nemzetem.

V. Keresztedet imádjuk, Uram, és dicsérjük s dicsőítjük szent föltámaszodást; mert íme, fa által jött az öröm az egész világra. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket:

R. Ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. *V.* Keresztedet.

(Ének a szent Keresztről.)

R. Szent keresztfa, drága hűség, tiszta töről sarjadott, ily virággal, ily gyümölcscsel fát az erdő nem hozott.

Drága szent fa, drága karja, drága terhet hordozott.

V. Zengj ma, ajkam: a dicső harc díja lett a pálmaág! Zengd el, ajkam, a keresztfa győzedelmi szent dalát: Üdvözítők holta győzött: életet nyert a világ. *R.* Szent keresztfa.

V. Bűnbe döntött őszülönkre ráhajolt az Ég kegye: amidőn a tiltott étken elveszett az élete, Istenünk a fára róttá: fának átkát megvegye. *R.* Drága szent fa.

V. Azt kívánta üdvőségünk, életünk, mely elveszett, a gonosznak cselvetését, hogy magas tény

gna virtúte: et tu me suspendisti in patibulo Crucis. *R.* Pópule meus.

V. Crucem tuam adoramus, Dómine: et sanctam resurrectionem tuam laudamus et, glorificamus: ecce enim propter lignum venit gáudium in univérso mundo. (Ps. 66, 2.) Deus misereatur nostri, et benedícat nobis:

R. Illúminet vultum suum super nos, et misereatur nostri. *V.* Crucem tuam.

R. Crux fidélis, inter omnes arbor una nóbilis: nulla silva talem profert, fronde, flore, gérmine.

Dulce lignum, dulces clavos, dulce pondus sústinet.

V. Pange lingua gloriósi láuream certáminis, et super Crucis trophaeo dic triúmphum nóbilem: quálliter Redemptor orbis immolátus vícerit. *R.* Crux fidélis inter omnes.

V. De paréntis protoplásti fraude Factor cóndolens, quando pomi noxiális in necem morsu ruit: ipse lignum tunc notávit, damna ligni ut sólveret. *R.* Dulce lignum . . .

V. Hoc opus nostrae salutis ordo depopóscerat: multifórmis proditóris ars ut artem fálleret: et medé-

törje meg, s arról adjon gyógyító irt, ami adta a sebet. R. Szent keresztfa.

¶ Szent időknek telje jöt-
tén földre szállt, ki Egyszü-
lött ésteremtő erejében áll az
ég és föld fölött: szüzi méh-
ben Istenember-test porába
öltözött. R. Drága szent fa.

¶ Sír a Gyermekek jászo-
lában, kint sikolt az éjt-
szaka; nyűtt ruhába,
rongyba rejtve védi őt a
Szűzanya. Ó, az Isten
gyenge teste szűk pólyába
takarva R. Szent keresztfa.

¶ Jártá-kele jöttevés
volt, élte estje: virradat.
Szentmagát hisz kínra adta,
— Istenvalló gondolat! —
szégyenfára vonva függ a
tisztaságos áldozat. R. Drága
szent fa.

¶ Túske szúrta, szeg
szaggatta, ajka tűznél tű-
zesebb; lándzsa-jártá szent
szívéből vért és vizet ont a
seb, égre, földre, minde-
nekre foly-e ár, mely éde-
sebb? R. Szent keresztfa.

¶ Édesülj, fa, szép sze-
lődre, lágyra enyhítsd szá-
laid, zord keménység bár-
sonyuljon, hajtsd feléje
ágaid, úgy karold át szép
vigyázva Isten drága tag-
jait. R. Drága szent fa.

¶ Rajtad függött, vá-
lasztott ág, megváltásunk
záloga, tengerárban holtra-
válnak üdve vagy te, drága
fa; tündökölvén rajtad ég a
Bárány vére bíbora. R.
Szent keresztfa.

lam ferret inde, hostis unde
laeserat. R. Crux fidelis in-
ter omnes.

¶ Quando venit ergo sa-
cri plenitudo temporis, mis-
sus est ab arce Patris Natus,
orbis Cónditor: atque ventre
virgináli carne amíctus pró-
diit. R. Dulce lignum . . .

¶ Vagit Infans inter ar-
cta cónditus praesépia:
membra pannis involúta
Virgo Mater álligat: at Del
manus, pedésque stricta cin-
git fáscia. R. Crux fidelis
inter omnes.

¶ Lustra sex qui jam
perégit, tempus implens cór-
poris, sponte libera Re-
demptor passióni déditus,
Agnus in Crucis levátur im-
molándus stípíte. R. Dulce
lignum . . .

¶ Felle potus ecce lan-
guet: spina, clavi, láncea
mite corpus perforárunt,
unda manat, et cruor: terra
pontus, astra, mundus, quo
lavántur flúminel R. Crux
fidelis . . .

¶ Flecte ramos arbor
alta, tensa laxa víscera, et
rigor lentéscat ille, quem de-
dit natívitás: et supérni
membra Regis tende miti
stípíte. R. Dulce lignum,
dulces clavos.

¶ Sola digna tu fuísti
ferre mundi víctimam: at-
que portum praeparáre arca
mundo náufrago: quam sa-
cer cruor perúnxit, fusus
Agni corpore. R. Crux fi-
delis . . .

¶ Szentháromság egy Istennek űdv, dicsőség, tisztelet! az Atyának, egy Fiának Szentléleknek zengjete! szent nevére porba hullva mondjunk áldó éneket. Amen. R. Drága szent fa.

¶ Sempitérna sit beátae Trinitáti glória: aequa Patri, Filióque; par decus Paráclito: Unus, Triníque nomen laudet univérsitas. Amen. R. Dulce lignum, dulces clavos.

A keresztt imádása után ünnepélyes körmenetben elmennek a Nagycsütörtökön eltett szentségért; visszajövet a következő himnuszt éneklék:

Királyi zászlók lobognak,
Fénylik titka keresztfának,
Min az élet megöletett,
S halálával nyert életet.

Vérrel s vízzel foly oldala,
Mit megsebesített vala
Bűncink éles dárdája,
S úgy mosogat annak árja.
Ime betelt, amit hirdete

Dávid királynak éneke,
Melyben jövendölt, így szolván:

Uralkodék Isten a fán.
Áldott fa, mely e nagy király

Szent vérében ragyoghattál,
Jeles gyökér! hogy törzsöke
Íly szent tagokhoz érhető.

Boldog fa, lelkünk zálogát,
Mely karjaidra fölfogád,
S minket kimentve, megtöréd

Lelkünk halálos ellenét.
Ó szent keresztt, remény-ségünk,

Üdvözlégymí békességünk,
Nyerj a híveknek malasztot,
Bűnösöknek bocsánatot.

Téged áldunk, legfőbb jó-ság!

Élő kútfő Szentháromság!

Vexilla Regis pródeunt:
Fulget Crucis mystérium,
Qua vita mortem pértulit,
Et morte vitam prótulit.

Quae vulneráta lánceae
Mucróné diro, críminum
Ut nos laváret sórdibus,
Manávit unda, et sáanguine.
Impléta sunt, quae cón-cinit

David fidéli cármine,
Dicéndo natióibus:

Regnávit a ligno Deus.
Arbor decóra, et fúlgida,

Ornáta Regis púrpura,
Elécta digno stípíte
Tam sancta membra tán-gere.

Beáta, cujus bráchiis
Prétium pepéndit saéculi,
Statéra facta córporis,

Tulítque praedam tártari.
O Crux ave spes única,

Hoc Passiósni tém-pore
Piis adáuge grátiam,
Reisque dele crímina.

Te, fons salúti-s Trínitas,

Colláudet omnis spíritus:

Add meg a kereszt jutalmát,
Ki megadtad diadalát.
Amen.

Quibus Crucis victóriam
Largíris, adde praeium.
Amen.

3. Az áldozási szertartás.

Az oltárhoz visszatérve, a pap tömjénnel hódol a szentség előtt, majd kiveszi a szentséget a kehelyből s ráteszi a corporaléra. Aztán a szerpap és az alszerpap bort és vizet önt a kehelybe s azt a pap az oltárra helyezi. Majd a rendes szertartás szerint megtömjénezi a szent ostyát és az oltárt s a lecke-oldalon kezét mos, de nem mondja hozzá a zsoltárt. Utána az oltár közepén elmondja az *In spiritu humilitatis* kezdetű imádságot (557 l.), majd az evangélium-oldalon a nép felé fordulva mondja: *Orate Fratres* (560. l.). Rögtön utána elénekli a *Pater noster*-t (579. l.), elmondja a *Libera nos* kezdetű imádságot (580. l.) s aztán a paténát a Szentség alá helyezve felmutatja a szent ostyát. Majd három részre töri a szent ostyát, egy részt a kehelyben lévő borba és vízbe tesz s rögtön utána elmondja a *Perceptio* kezdetű imádságot (582. l.). Aztán a szokott módon magához veszi a szent ostyát, utána pedig az imádságok nélküli a kehely tartalmát. Azután leöblíti ujjait borral és vízzel, azt magához veszi, elmondja a *Quod ore* kezdetű imádságot (584. l.) s eltávozik az oltártól.





Nagyszombat.

(Nagyszombat az Úr sírban való nyugvásának a napja.)

Története. Eredetileg nem volt a zsolozsmán kívül semmi liturgia ezen a napon; a bazilikák üresek, magányosak, csendesek voltak. Csak szombat este kezdődött a liturgia és ekkor egész éjjelen át tartott (pervigilium paschae, pannychia). Tehát tulajdonképpen a Húsvét vigiliája volt, amely a mai liturgia egyik részével egyenlő volt és amely közben kiszolgáltatták a keresztség szentségét a felnőtt hittanulóknak. A keresztelés után az újonnan megkereszteltek a papsággal és hívők seregével ünnepélyes körmenetben égő gyertyákkal a baptisteriumból a főtemplomba vonultak (Nagy Konstantin ez alkalommal az utcákat kivilágította), ahol ünnepélyes éjféli mise kezdődött, amelyben már énekelték az Alleluját és az újonnan megkereszteltek megáldoztak. A IX. században történt az első nagy változás, amikor a keresztséget már nagyjából gyermeknek szolgáltatták ki és ekkor az egész szertartást délutánra tették és a mise után elmondták a vecsernyét is, hogy ne kelljen még egyszer elmenni a templomba. A XIV. században azután délelőttre került és így alakult ki a mai alakja.

A mai liturgiát tehát csak úgy érthetjük meg, hogyha tudjuk, hogy először egész éjszakán át tartó húsvéti vigília volt, ezért hívja Szent Ágoston minden vigília anyjának — mater omnium vigiliarum — és másodsor, hogy a keresztség kiszolgáltatásának a napja. Latin neve: Sabbatum sanctum — a szent pihenőnap; a Fiúisten szent szombatja. Benne résztvenni pedig úgy tudunk legjobban, hogyha a megkeresztelkedők lelkületével veszünk benne részt, hogy hálát adjunk a mi keresztségünkért és ha átéljük lelkünkben a feltámadást, a mi lelkünk feltámadását a sötétségből a világosságra: mert Krisztus most a mi lelkünkben támadt fel. A zsolozsmán még a szomorúság érzelve vonul át és

az Egyház sirva virraszt a zsolozsmában Jegyesének sírban nyugvó teste mellett, de a délelőtti liturgia már átmenet Húsvéhoz és három részből áll: 1. a feltámadást jelképező szertartásokból; 2. a keresztség ünnepélyes kiszolgáltatásából és 3. az Allelujás miséből.

1. *A feltámadás jelképei.* Legelőször három szertartásban az Úr feltámadását akarja jelképekben lelkünkbe vésni az Egyház. Ez a három szertartás: a) az új tűz, b) az új világosság, c) a húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetése és a húsvéti gyertya.

a) *Az új tűz.* Korán reggel a templomon kívül kovából szikrát csiholnak és ezzel kis máglyát gyujtanak. A pap teljes kísérettel, violaszín palástban kimegy a tűzhöz és ott először is három imádsággal a tüzet áldja meg. Azután megáldja még az öt tömjéngyertyát és a húsvéti gyertyát, melyekre a későbbi szertartások alatt lesz szükség.

(*Története.* Rómában, amikor este kezdődött az istentisztelet, minden alkalommal volt tűzszentelés (lucernarium) és körmenet, mert az éjszakai istentiszteletnél csak megszentelt világosságot használtak. A templomban minden fényt eloltottak, mert az őszövényesség kialudott és jött a Világ Világossága. Krisztus maga nevezi így magát és így a tűz és világosság gyakran lesz az ő szimbóluma. Most is Nagyszüttörtökön a «sötétség zsolozsmáján» eloltottak minden tüzet a templomban és Nagyszombaton ünnepélyesen gyujtottak új világosságot. Ehhez járult, hogy a germánoknál tavasszal a tavasz istennőjének, Ostarának és a fény istenének, Balduinnak nagy máglyát szoktak gyujtani a jó aratásért. Ezt a szokást keresztelték meg az ír misszionáriusok, amikor Krisztus feltámadásán raktak a szabadban nagy máglyát és ennek meggyújtásához csak kovát használtak, hogy valóban új tűz legyen. Az ír papok hozták ezt a szokást Rómába, ahol a két szertartás egyesült és a mai alakját felvette.)

Jelentése világos. A kő jelképezi az Úr Krisztust, akit az építők megvetettek, de akl szegletkövé lett. De a kovakövből kipattanó szikra is az Úr jelképe, aki sziklasírjából új életre támadt fel. Az Úr tüzet jött hozni és nem akart mást, mint hogy égjen. Ahol a nép a liturgiával jobban együtt él, ott ma is szokásos, hogy otthonukban is kioltanak minden tüzet és a megszentelt tűz maradványából visznek haza és ezzel gyujtják meg a lámpákat és a tűzheket otthon is.

Különösen ünnepélyesen és bensőségesen fordul a pap az utolsó imádságban (a szokásos «Orémus» bevezetése nélkül) Istenhez, hogy áldását kérje a tömjénszemekre és a húsvéti gyertyára. Ezen imádságot csak úgy tudjuk igazán megérteni, ha meggondoljuk, hogy ez a húsvéti gyertya tulajdonképpeni felszentelő imádsága. Az őskeresztény időkben a nép a húsvéti gyertyát is, mint tárgyl szentelményt használta. A húsvéti ünnep után a húsvéti gyertyát a nép között, de különösen az új keresztények között szétosztották. Ez a szokás később az Agnus Dei-hez vezetett, (Az *Agnus Dei*-k viaszalakok, amelyek Isten bárányának a képét viselik, innen a nevük. Ezeket a húsvéti gyertyákat tiszta fehér

méhviaszból öntötték és már az V. században nagyszombaton szétosztották a megkereszteltek között. Jelenleg a pápa szenteli meg azokat fehérvasárnap a szentmisében az Agnus Dei-nél és pedig uralkodásának első évében, azután pedig minden hét évben. A pápa szentelési imák között balzsammal és krizmával kevert vízbe mártja ezeket s közben azok részére, akik azokat tisztelik, az égből rendkívüli jótéteményeket és kegyelmeket kér. Az Agnus Dei-ket méltó helyen, tiszteletteljesen meg kell őrizni, megfelelően el kell zárni, hogy a tiszteletlenség ellen biztosítva legyenek.)

b) A *«Lumen Christi», az új világosság.* A tüzet és világosságot a liturgiában gyakran mint Istennek és Krisztusnak jelképét alkalmazzák. Sőt Krisztus magamagát is világosságnak nevezte és apostolai is őt a világ világosságának nevezték. Minthogy ezen megszentelt tűz a kőből keletkezett, anélkül, hogy az elfőrt volna, épúgy Krisztus is feltámadt a lezárt sírból, anélkül, hogy azt kinyitották volna. A feltámadt Üdvözítő ezen szimbolumának hozzá méltó tiszteletét és ünnepélyes értékelését a következő szertartásokban nyeri el.

Jelentése: A gyenge nád jelenti Krisztusunk gyenge emberi természetét, de a háromágú égő gyertya már az ő isteni természetének jelképe, melynek misztériumáról, a Szentháromságról ő világosította fel a világot. Mindhárom isteni személy: az első, mint a világosság Atyja; a második, mint az emberré lett Világosság a világosságból és a harmadik személy, mint világosságot árasztó Lélek, egyformán résztvevett a megváltásban és a feltámadásban, valamint részt vesz most a keresztség kiosztásában.

A szertartásnál használt nádszál (*arundo* = zöld nád) három ágban végződik és mindegyik ág tetején egy gyertya van, de az ágak nem villaszerűleg, hanem háromszög alakjában oszlanak három karra és ezért *triangulum*-nak nevezik. Arundo-n zöldelő nádat és nem száraz botot értünk. Ennélfogva ha nád hiányában botot használnak, akkor azt friss zölddel veszik körül és magát a triangulum-ot virágokkal díszítik fel.

c) A *húsvét kihirdetése.* A húsvéti szent gyertyának liturgikus dicsőítése a *húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetésében* (*Praeconium paschale*) és a *húsvéti gyertya meggyújtásában* éri el tetőpontját. Mihelyt a diakonus, a kiválasztott húsvéti hírnök, az oltárnál a paptól az áldást megkapta, odaáll, ahol az ünnepélyes nagymisében az evangéliumot éneklük, a húsvéti gyertya elé és elkezd énekelni az összehasonlíthatatlanul szép *«Praeconium paschale»*-t, melyet kezdőszavai után *«Exsultet»*-nek is neveznek, a húsvéti dicséretet, melyet a gondolat mélysége, költői lendülete és dallamgazdagsága tekintetében semmiféle más liturgikus szöveg túl nem szárnyal, de még csak el sem ér. Ez elsősorban ünnepélyes kihirdetés és meghívás, azután egy prefáció-féle bevezetés után következik megváltásunk legszentebb titkának dicsőítő himnusza és végül könyörgés húsvéti örömeért és húsvéti békéért.

Az ének közben beilleszti a megszentelt tömjénzemeket a gyertyába és lezárja azokat leginkább pirosra festett viaszdarabbal, amelyek a keresztfeszítési szögek fejéhez hasonlítanak.

A szöveg egy másik helyénél meggyújtja a gyertyát a triangulum megszentelt tűzénél és egy következő résznél a húsvéti gyertya tűzével meggyújtják az oltárok valamennyi lámpáit.

3. *A húsvéti gyertya szimboluma.* A húsvéti gyertya gazdag liturgiájában a következő igazságok jelképeit találjuk meg: Az elején a húsvéti gyertya még nem ég és így Krisztus Urunk sírban nyugvó szent testének a jelképe. A megszentelt tömjénszemek, amelyeket kercsztalakban helyeznek el a gyertyában, a szent sebhelyek jelképei, mert ezeket még Krisztus megdicsőült teste is magán visel. A gyertya fellángolása jelképezi az új életet, amelyre Krisztus megdicsőült teste a sírból feltámadt. A húsvéti gyertyát azért gyújtják meg a triangulum-ról, hogy jelezzük azt, hogy Krisztus testének feltámadása is az isteni erő hatása. A húsvéti gyertya tűzével a templomban lévő lámpákat is meggyújtják, hogy jelezzék, hogy Krisztus a világ világossága, az igazság, minden igazság tőle származik. A világító húsvéti gyertya képe annak a csodálatos lángoszlopnak is, amely Isten népe előtt világított, amidőn a pusztán keresztül az Igéret Földjére vonult. Különösen akkor szolgált ilyen jelképül, amikor hajdan, Húsvét éjtszakáján, a megkeresztelendők előtt vitték a baptisteriumhoz, vagyis az Újszövetség vöröstengeréhez való körmenet közben. Krisztus, a Feltámadott, szintén világítónk földi életünknek a mennyország ígértföldjére vezető pusztá útjain. A húsvéti gyertyát Áldozócsütörtökig a főoltár evangéliumi oldalán egy magas gyertyatartóban állítják fel és minden ünnepélyes Isten-tiszteletnél meggyújtják. Feladata, hogy Krisztus emlékét bennünk ébren tartsa, aki feltámadása után még 40 napig élt a földön.

A húsvéti gyertya használatára vonatkozó legrégebb utalások a IV. századba nyúlnak vissza. Eredetileg a diakonus maga szövegezte meg húsvéti üdvözlését, amely a húsvéti gyertyához szóló dicsőítő beszéd volt. (*Laus Cerel.*) Szent Ágoston is említi a gyertya dicséretét. Egy VII. századbéli sacramentarium (Sacramentarium Gelasianum) tartalmaz már ilyen szöveget. A most énekelt szép himnusz a VII. században, Franciaországban már megvolt. Régi időben a húsvéti gyertyára felírták az illető év változó ünnepeinek dátumait, az évszámot, a pápa, a püspök és az ország uralkodójának uralkodási évét. Később ezt a feliratot pergamentre írva a gyertyára erősítették. Ma a fenti méltóságokat az «Exultet»-ben könyörgésképpen Isten kegyébe ajánlja az ének. Festményekkel is díszítik a húsvéti gyertyát, azoknak azonban az eredeti szimbolikus jelentőségét sohasem szabad befolyásolniok.

4. *A keresztség kiszolgáltatása.* A feltámadott Úr Jézus hozta meg az emberiségnek az új természetfeletti életet. Ez az új élet a szentségek által van meg bennünk és ezek közül az első és leg-szükségesebb a keresztség. Azért most szolgáltatták ki. A húsvéti keresztelés liturgikus ünnepe három részből áll: az első a 12 olvasmány és a megfelelő imádságok, a második a keresztség megszentelése és a harmadik a keresztség kiszolgáltatása abban az esetben, ha megkeresztelendők vannak. A keresztelést tehát még ma is megtartják, annak ellenére, hogy az őskeresztény katechumenatus

már nem létezik, mert a keresztelés szintén feltámadás új, jobb életre. — Az apostol is azt mondja: «Vagy nem tudjátok, hogy mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg? Eltemettünk tehát vele együtt a halálba a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, épúgy mi is éljünk új életet». (Rómalak 6, 3, 4.) Ennélfogva az Úr feltámadását valamikor a szentkeresztség kiszolgáltatásában látták a legjelentősebben ábrázolva. Minket pedig, akik már meg vagyunk kereszteleve, a nagyszombat ezen liturgikus imái, olvasmányai és cselekményei fel akarnak vidítani és arra akarnak ösztönözni, hogy lelkünkben feltámadást tartsunk a bűnből Isten kegyelméhez, a tökéletlen életből a tökéletességhez, amint az apostol mondja: «Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus, megöletett. Ülünk tehát ünnepet, de ne régi kovással, sem a rosszság és gonoszság kovásával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával». (1. Kor. 5, 8.) «Azért tehát, ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek az odafent valót, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagy. Az odafent való dolgokat keressétek, ne a földieket». (Kol. 3, 1—2.)

a) *A 1a olvasmány.* A húsvétéjtszakai szentkeresztség liturgiáját az ószövetségből való olvasmányok vezetik be. Valamikor latin és görög nyelven olvasták, de most már csak latinul. Ezek a hívőket és megkeresztelendőket megváltásunk mintaképeire emlékeztetik és imádságok és énekek által megszakítva, a szentéj legnagyobb részét betöltötték. Az olvasmányok száma valamikor különböző volt és minden négy olvasmány után egy tractus következik, amely az előző négy olvasmányt egy gondolattá foglalja össze. Egyúttal megfelel a zsolozsma három nocturnusának.

Ezen olvasmányoknál a pap miseruhát visel, mert ez, mint az eredeti *«Paenula»*, az összes liturgikus funkcionál a papi öltöny volt. Csak a XI. század óta lett kizárólag miseruhává.

b) *A keresztelezők körmenete.* A kereszteleési liturgia második része a keresztelező kápolnához, vagy *keresztikúthoz vonuló körmenet*, olyan templomokban, amelyek keresztelezőtemplomok. Elöl viszik a lobogó húsvéti gyertyát, hogy vezessen, mint a világító felhő vezette a pusztában vándorló zsidókat. Mögötte jönnek, telve húsvéti reményekkel és keresztszüldők által vezetve a boldog megkeresztelendők. Így vonult valamikor a jámbor hívő sereg a húsvéti gyertya világánál a bazilikából ki a csendes, csillagoktól ragyogó éjtszakába a baptisteriumhoz és a 41. zsoltárt énekelte. «Amint kívánkozik a szarvas a vízforrásokhoz, úgy kívánkozik lelkem tehez, Isten! Szomjúhozik lelkem az erős élő Istenhez; mikor jutok el s jelenek meg az Isten színe előtt?» — Mielőtt azonban a pap a keresztelezőkápolna küszöbét átlépi, még egyszer bensőséges imával Istenhez fordul ezen üdvözölj lelkem megszentelésének a kegyelméért.

Történet. A kereszteleési megszentelésének szertartása ósrégi eredetű. Szent Vazul már azt állítja, hogy a szent apostolok korára megy vissza. Szent Ambrus leírja az akkori szokást és az már a maival egyezik. Ez pedig a Gelasianus-féle misekönyvben, tehát

az V. században már majdnem teljesen megvan. Ily ősrégi és tiszteletreméltó imádságok és szertartások közt történik ma is a szentkeresztiség anyagának megszentelése.

c) *A keresztkút megszentelése.* Azután egészen a keresztkúthoz megy és egy imádsággal megkezdi a keresztvíz megszentelését.

Az imádság egy prefáció ünnepélyes énekévé fokozódik, amelynek lendülete nagyon közel jár a húsvéti dícséret szárnyalásához. Alázatos bizalmának bizonyítása után emlékeztet minket az üdvösségre és megszentelésre, amelyet Isten a világ teremtésénél és az özönvíznél a víz eleméhez fűzött és kéri Isten kegyelmének erejét ezen keresztkút számára is, hogy ez a földkerekség népeinek megújítására folyjék. A szentelési ének alatt felosztja a vizet négy irányba, jelezve, hogy az új paradicsom kegyelmi folyama a világ minden tája felé megoszlik. Megérinti azután kezével, annak jeléül, hogy azt Isten kegyelme érintse és megszentelje. Háromszor keresztjellel megáldja Isten nevében, aki az ószövetségben a vízzel csodát tett és Jézus nevében, aki az újszövetségben tett csodát a vízzel. Akkor kiönt a vízből a négy világtáj felé, annak az emlékezetére, hogy az Úr megbízta az apostolokat, hogy a keresztiséget a világba mindenhová elvigyék. Ezután keresztalakban háromszor rálehel a vízre Isten áldásának jeléül, hogy az a víz fölött szétáradjon. Leghatásosabban teljesítette a víz ezen szentelését az Istenember, amidőn a keresztelésnél lement a Jordán folyóba. Ennek emlékezetére a pap most a húsvéti gyertyát háromszor vízbemártja és minden alkalommal ezt énekli: «Szálljon le a kút teljébe a Szentlélek ereje.» Mikor ezt háromszor megtette, a gyertyát a vízben hagyja állni, e köré egy görög «Psi»-betű, azaz kereszt formájában a vízre lehel és közli vele a psychét (a «psi» ezt is jelenti) a lelket, majd tovább énekli: «És e víz teljes lényegét termékenyítse az újjászületés eszközlésére.» Akkor kiemeli a gyertyát és befejezi a szentelési éneket egy szép kéréssel.

Az így módon megszentelt vízzel meghinti a pap a jelenlévő népet és megtölt vele egy kisebb, a tulajdonképpeni keresztelésre szolgáló és elzárható medencét. Abba önt a katechumenek olajából egy keveset, azután krizmát és végül mindkettőt összevegyítve. Az így összevegyített vízzel most kiszolgáltatja a szent keresztiséget, ha vannak megkeresztelendők is a templomban. Sok helyen az utolsó héten született gyermek megkeresztelésével emiatt várnak Nagyszombatig. Az Egyháznak ugyanis az a kívánsága, hogy ha vannak esetleg megkeresztelendők, amennyire lehetséges, ezen az ünnepen tartsuk keresztvíz alá. Az ókorban a megkeresztelteknek mindjárt a bérmálás szentségét is kiszolgáltatták.

Ezen felemelően szép szentelési szertartás, amelynél Krisztus jelképét, a húsvéti gyertyát a keresztkúthoz belemártják és ezzel ezt szent Jordán folyóvá avatja, alapja lett annak az igen régi szokásnak, hogy a keresztkút fölött Krisztus keresztelését vagy pedig a folyó partján ivó szarvast, az üdvöt szomjazó katechumen szimbólumát ábrázolták. Innen van az, hogy a maga idejében Szent Ambrus gáncsolta azt a gyakori óhajt, hogy az emberek

az igazi Jordánban, Palesztinában szerettek volna megkeresztelkedni és mondja: «Ahol Krisztus van, ott a Jordán is van és ugyanaz a szentelés, amely valamikor azt a keleti folyót megáldotta, megszenteli a Nyugat vizelt is».

5. A *litánia*. A húsvétéjtszakai szentmise ünnepe alkotja e szent éj misztériumainak legméltóbb befejezését. A keresztkút-nál történt szertartások után a papság és a megkereszteltek megint visszamennek a templomba a rövidített «Mindszentekek litániája» éneklése közben, úgy, ahogy az az ősegyházban minden szentmise kezdetén szokásban volt. Az oltárhoz érve, a celebráns és a szerpapok levetik a miseruhákat, kivéve a stólat és arcukra borulnak az oltár lépcsőin a húsvéti szent titok legalázatosabb imáadására. A litánia e szavainál: «Peccatores: Te rogamus, audi nos» felállnak és a sekrestyében fehérszínű ruhákba öltöznek, hogy a litánia végén a Húsvét vigíliamiséjét megkezdjék. Eközben az oltárt az ünnepi miséhez megfelelően feldíszítik és a violaszínt fehérrel cserélik ki.

Ma már nincsenek katechumenek és nincs ünnepélyes keresztelés Nagyszombaton (kivéve a missziós-területeket), de azért ez a liturgia nem veszítette el jelentőségét reánk nézve. Eszünkbe idézi a mi keresztelésünk boldog óráját, amikor a keresztvízben, mint Krisztus a Golgotán, mi is vele együtt meghaltunk a bűnnek és a keresztvízből, mint Krisztus az ő sírjából, mi is vele együtt feltámadtunk az új életre. A kora középkornak (VIII. és IX. század) külön miséje volt a keresztelés évfordulójára és ennek neve «pascha annotina» volt. De ha nincs is meg, találhatunk-e megfelelőbb időt, mint Nagyszombat, hogy a jövendölések felolvasása alatt mi is számot vessünk magunkkal, hogyan tartottuk meg a keresztelési fogadást. Utána pedig az Allelujás misében hálát adjunk a Feltámadottnak, hogy a kereszttségben a megváltás kegyelmét a Szentlélek által először lelkünkbe öntötte.

6. Az *Allelujás mise*. Valamikor éjjel mondták és tulajdonképpen az Egyház dícsérő és hálaáldozata az új tagokkal való gyarapodásért, kiket a kereszttség által nyert, de egyúttal az Egyház első üdvözlője a sírjából feltámadt Üdvözlőtől. Egyike a legrégebb időkből származó miséknek, azért a többiekkel szemben jobban megőrizte a régi állapotot. Először is az énekelt részek (introitus, offertorium, communio, Agnus Dei, credo) még hiányoznak, mert ezeket a IV. század után vették be a liturgiába.

A Glória eléneklésére az orgona hangja ismét megszólal és végigbújja a legörvendetesebb újjongás akkordjait a templom csarnokain. A tornyokban a harangok is megcsendítik ércszavukat s hatalmasan és ünnepélyesen hirdetik világgá, város és falu fölött a húsvéti üzenetet. A violaszínű leplek, amelyek a passio napja óta a templom belsejében lévő képeket fődtek, lehullanak. A papok fehér ünnepi ruhákban állnak az oltárnál. A neofiták (= az újonnan megkereszteltek) boldog serege vakító fehér keresztelőruhákban, ünnepélyes, örömtől sugárzó, húsvéti képet nyújt. Húsvétja lett az egész ájtatosan imádkozó seregnek, tehát mindazoknak, akik a szent éjt ezen reggeli óráig átvirrasztották, amelyben az

Úr a sírból dicsőségesen feltámadott. Húsvét van a megkeresztelteknek tiszta lelkében is.

A húsvéti nagy szent öröm kifejezésére szolgál a következő szertartás is, melyben az előénekesek is ünneplik a Húsvétot. A szentlecke után a püspöki szertartáskönyv szerint a subdiákonus a prelátus trónja elé lép és hangos szóval mondja: «Főtisztelendő atyám, nagy örömet hirdetek, ez az Alleluja». Azután a prelátus az Alleluját háromszor kezdi énekelni, mindig magasabb hangon és az énekkar ezt mindig örömteljes dallamban újjongva ismétli. Alleluja annyit jelent, hogy: «Dicsőítsétek az Istent» és már az őszövétségben a hálátelt öröm kifejezése volt.

Az evangélium már az üres sírhoz vezet minket és elmondja, hogy az angyalok hogyan adták tudtul a jámbor asszonyoknak a feltámadást. Az akolythusok most nem visznek gyertyát az evangélium felolvasásához, amit Gavantus, a liturgikus, jelképileg a jámbor asszonyokra vonatkoztatva magyaráz, akik a sírhoz fűszerekkel (tömjén) mentek ugyan, de a feltámadásban való hit világossága nélkül. (Devotio aderat, sed non Fides.)

Egyébként az egész mise magán viseli az őskeresztény misék jellemző vonásait. Azért hiányzik belőle a Credo, mert ez csak a XI. század óta tartozik a mise ritusához. Ugyanezen okból hiányzik az Agnus Dei is. Elmarad a felajánlási antifona is, amelyet a régi miseliturgiák sem ismernek s amely ebben a misében nem is engedhető meg, mert ezen az éjtszakán nem volt áldozáshoz való körmenet. Most ugyanis az Egyház adta az áldozati kenyereket. A hívők közössége pedig leginkább húsvéti gyertyát, vagy egy bárányt áldozott. Ezért sok helyen szokásos ma is, hogy egy szép fehérre mosott és piros zászlóval díszített eleven bárányt visznek a templomba és azt a pap megáldja.

Az «Osculum pacis», a békecsók, a keresztény hitegység és hitközösség jele szintén elmarad, mert már a keresztelőünnepet a békecsók zárta be. Durandus, a középkor nagy liturgikusa, elméssen mondja: «A békecsók elmarad ezen a húsvéti éjtszakán, mert Krisztus, a mi békénk, a békét még nem hirdette ki». Az áldozás antifonája is hiányzik, mert az áldozási ünnephez a vecsernye csatlakozik. Ez most csak egy zsoltárból és a «Magnificat»-ból áll azon imádsággal együtt, amelyet az egész húsvéti időn át mint liturgikus szentáldozási imát kell elvégezni. Amint az ősegyházban minden misénél, úgy ennél is az összes jelenlévők szentáldozáshoz járulnak; sőt a gyermekeknek is, akik megkereszteltettek, odanyújtották az Úr testét.

7. *Nagyszombat vigília-ünnep.* A Nagyszombat miseünnepé még az őskeresztény *Pannychiák*-nak, vagyis azon vigiliáknak maradványa, amelyek az egész éjtszakán át tartottak és amelyeknél az Eucharisztikus áldozási ünnep egy zsoltárral és a Magnificattal zárult. Az első keresztények már az apostolok idejében gyülekeztek a közös szeretetlakomához, amelyet *Agape*-nak neveztek. És pedig az esti órákban jöttek össze, hogy az utolsó vacsoráról megemlékezzenek és azt lehetőleg híven utánozzák. Célja volt, hogy a keresztények között az egységet és szeretetet, nevezé-

tesen azonban a szegények karitatív támogatását előmozdítsa. Az Agape-hoz azután, egészen úgy, mint a jeruzsálemi vacsorateremben, csatlakozott az eucharisztikus ünnep, áldozással együtt. Midőn azonban a második században lassanként ez már a reggeli órákba tolódott el és az áldozásnál a testi éhgyomor lett a szabály, az Agape este a zsoltárral és a Magnificattal bezárult. Ekkor az Agape már a vigília-istentiszteletnek volt a bevezetője, amelyeket a vasárnapok és ünnepnapok, valamint a vértanuk évfordulója előtt szoktak tartani.

Íme, így vezet át Nagyszombat liturgiája az előző nap szomorúságából a holnap örömére. Ennek az örömnak fokozatai: az új tűz, a Lumen Christi, a húsvéti gyertya, a keresztség, a Glória harangzúgása, az ünnepélyes Alleluja és a szentmise misztériumában a feltámadt Krisztus ragyogása. Ezzel a szent örömmel várjuk a holnapot.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

I. A FELTÁMADÁS JELKÉPEI.

1. Az új tűz.

A szertartás előtt az oltárt leterítik a kendőkkel, de a gyertyákat nem gyújtják meg. A templom előtt kovából acéllal tüzet csiholnak s azzal néhány hasáb fát meggyujtanak. A pap violaszínű stólába és palástba öltözve segédletével, a kereszttel, szenteltvízzel és füstölővel a tűzhöz megy és mondja:

☩. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Isten, ki híveidnek Fiad, mint szegletkő által világosságod tüzeit adtad, szenteld meg ezt a kovából ütött s használatunkra szolgáló új tüzet és engedd, hogy e húsvéti ünnepek által a mennyei vágyak úgy felgyúljanak bennünk, hogy az örök fényesség ünnepeire tiszta lélekkel eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. R. Amen.

Könyörögjünk. Úristen, mindenható Atya, enyészhetetlen fény, s min-

☩. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Orémus. Deus, qui per Filium tuum, angulárem scilicet lápidem, claritátis tuae ignem fidélibus contulisti: productum e sílice, nostris profutúrum úsibus, novum hunc ignem sancti ☩ fica: et concéde nobis, ita per haec festa paschália caelestibus desidériis inflam mári; ut ad perpétuae claritátis, puris méntibus, valeamus festa pertingere. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Orémus. Dómine Deust Pater omnipotens, lumen inefficiens, qui es cón-

den világosság alkotója, áldd ✠ meg ezt a tüzet, mely általad, ki az egész világot megvilágosítottad, megszentelést és áldást nyert, hogy e tűz lángra gyújtsd és fényességed tűzével megvilágosítsd minket; és miként megvilágosítottad az Egyiptomból kiköltöző Mózeszt, úgy világosítsd meg szívünket és értelmünket is, hogy méltók lehessünk eljutni az örökélet világosságára. Krisztus Urunk által. R. Amen.

Könyörögjünk. Szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, méltóztassál együtt cselekedni velünk kik e tüzet megáldjuk egyszülött Fiad, a mi Urunk s Istenünk, Jézus Krisztus és a Szentlélek nevében, és oltalmazz meg minket az ellenség tüzes nyilai ellen és világosíts meg mennyei kegyelmeddel: Ki élsz és uralkodol ugyanazon Egyszülötteddel s a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké. R. Amen.

Ezután itt megszenteli a pap az öt tömjéncsomót a húsvéti gyertya számára:

Szálljon le kérünk, mindenható örök Isten, áldásodnak ✠ teljessége erre a tömjénre s gyújtsd meg, ó láthatatlan megújítónk ez éjjeli fényt, hogy ne csak ez éjjel bemutatott áldozatunk, tündököljék vi-

ditor ómnium luminum: béne ✠ dic hoc lumen, quod a te sanctificátum, atque benedíctum est, qui illuminásti omnem mundum: ut ab eo lumine accendámur, atque illuminémur igne claritátis tuae: et sicut illuminásti Móysen exeúntem de Aegypto, ita illúmines corda et sensus nostros; ut ad vitam, et lucem aetérnam pervenire mereámur. Per Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: benedicéntibus nobis hunc ignem in nómine tuo, et unigéniti Filii tui Dei ac Dómini nostri Jesu Christi, et Spiritus Sancti, cooperári dignéris; et ádjuva nos contra igníta tela inimíci, et illústra grátia caelesti: Qui vivis et regnas cum eódem Unigénito tuo, et Spírítu Sancto, Deus: per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

Véniat, quaesumus, omnipotens Deus, super hoc incénsium larga tuae benedíctiõnis infúsiõ: et hunc noctúrnum splendórem invisibilis regenerátor accénde; ut non solum sacrificium, quod hac nocte

lágosságod titkos hozzájárulása által, hanem mindenütt, ahová csak visznek valamit e megszentelésnek misztériumából, távozzék a gonosz lélek csalárdságának fondorlata, és működjék Fölseged ereje. A mi Urunk Krisztus által.

R. Amen.

litatum est, arcana lúminis tui admixtióne refúlgeat; sed in quocúmque loco ex hujus sanctificatiónis mystério áliquid fuerit deportatum, expulsa diabólicae fraudis nequítia, virtus tuae majestátis assistat. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

(Ezalatt szentelt parazsat tesznek a füstölőbe s a pap az imádság befejezése után tömjént tesz reá, majd az Asperges me Dómine kezdetű antifonát mondva szenteltvízzel háromszor meghinti, utána pedig háromszor megfüstöli a tömjéncsomókat és a tüzet.)

2. Az új világosság.

Ekkor a menet visszamegy a templomba. A szerpap fehér dalmaticába öltözve, nádszárra fűzött három gyertyát visz. A templom ajtajában az egyik gyertyát az új tüzről meggyújtják s a szerpap térdelhajtva énekli:

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

(A templom közepén meggyújtja a második gyertyát és térdelhajtva énekli:)

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

(Az oltár előtt meggyújtja a harmadik gyertyát és térdelhajtva harmadszor énekli:)

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

3. A húsvéti gyertya.

A szentélybe érve a miséző pap a leckeoldalhoz megy, a diákonus a háromágú gyertyát átadja egy akolithusnak, azután áldást kér, mint az Evangéliumnál, A pap feleli:

Az Úr legyen szívedben és ajkaidon, hogy az ő húsvéti dicséretét méltón és illően hirdessed: Az Atyának és Fiúnak, és Szentléleknek nevében.

Amen.

Dóminus sit in corde tuo, et in lábiis tuis: ut digne, et competenter annúnties suum paschále praeconium: In nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti.

Amen.

Erre a diákonus a könyvtartó állványhoz megy, ráteszi a misekönyvet, megfüstöli, a jelenlévők felállanak s a diákonus énekli:

Ujjongjon immár az ég angyalainak serege, vigadozzanak a mennyei karok és az ily nagy király győzelmi diadalát harsogja az üdv trombitája. Örvendezék az ily nagy világossággal elárasztott és az örök király dicsőségének fényével megvilágosított föld is s az egész föld kereksege tudja meg, hogy eltűnt sötétsége. Örvendjen az ily nagy világosság ragyogásával ékesített Anyaszentegyház is és visszhangozzék a népek hangos kiáltásától e lak. Ezért ti is, kérek titeket, köröttem álló kedves testvéreim, esedezetek e szent világosság oly csodálatos fényénél velem együtt a mindenható Isten irgalmáért: hogy aki engem érdemetlenül az Egyház szolgálói közé fölvenni méltóztatott, világosságának fényével eláraszson és engedje hogy, elzengjem e húsvéti gyertya dicséretére szolgáló örömeiket; a mi Urunk Jézus Krisztus, az ő Fla által, ki vele él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön

¶. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

¶. Emeljük fel szívünket.
R. Feleméltük az Úrhoz.

¶. Adjunk hálát Urunk Istenünknek. R. Méltó és igazságos.

Valóban méltó, és igazságos, hogy elménk és szívünk egész hevével s nyelvünk

Uxsúltet jam Angélica turba caelórum: exsúltent divína mystéria; et pro tanti Regis victória, tuba Insonet salutáris. Gáudeat et tellus tantis Irradiáta fulgóribus: et aetérni Regis splendóre illustráta, totlus orbis se séntiat amissse caliginem. Laetétur et mater Ecclesiá, tanti lúminis adornáta fulgóribus: et magnis populórum vóribus haec aula resúltet. Quaprópter adstántes vos, fratres carissimi, ad tam miram hujus sancti lúminis claritátem, una mecum, quaeso, Dei omnipoténtis misericórdiam invocáte. Ut qui me non meis méritis intra Levitárum númerum dignátus est aggregáre: lúminis sui claritátem infúndens, Cérei hujus laudem implére, perficiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium suum: qui cum eo vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus. Per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

¶. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spíritu tuo.

¶. Sursum corda. R. Habemus ad Dóminum.

¶. Grátias, agámus Dómino Deo nostro. R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, invisibilem Deum Patrem omnipoténtem, Fili-

minden képességével zengedezünk, a láthatatlan, mindenható Atya Isten és az ő Egyszülött Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus dicséretét, ki érettünk lerotta az örök Atyának Ádám tartozását és szent vérével eltörölte az első vétek adóslevelét. Mert ezek ama húsvét ünnepei, melyeken azt az igaz Bárányt megölték, kinek vére a hívek szívét megszenteli. Ez az az éj, melyen az Egyiptomból először kiszabadított atyáinkat, Izrael fiait száraz lábbal engedted átmenni a Veres-tengeren. Ez tehát az az éj, mely a tűzoszlop fényével szétoszlatta a bűn sötét-ségét. Ez az az éj, mely ma Krisztusnak az egész világon elszéledt s a világ gonoszságaitól és a bűnök homályától külön választott híveit visszavezeti a kegyelem állapotába és a szentekkel egyesíti. Ez az az éj, melyben Krisztus szétrombolta a halál bilincseit, s a poklon diadalt aratva, föl-támadott. Mert mit használt volna születnünk, ha nem lett volna megváltásunk. Ó mily csodálatos irántunk való jószágod, a te kegyességed. Ó megbecsülhetetlen szerelmes szeretet! ki, hogy aszolgát megváltsad, Fiadat halálra adtad! Ó Ádám valóban szükséges bűne, melyet eltörölt Krisztus halálal! Ó szerencsés vétek, mely ily nagy és ekkora föl-

úmque ejus unigénitum, Dó-minum nostrum Jesum Christum, toto cordis ac mentis afféctu, et vocis ministério personáre. Qui pro nobis aetérno Patri Adae débitum solvit: et véteris piáculi cautió-nem pio cruóre detérsit. Haec sunt enim festa paschália, in quibus verus ille Agnus occíditur, cujus sán-guine postes fidélium consecrántur. Haec nox est, in qua primum patres nostros, filios Israel edúctos de Aegypto, mare Rubrum sicco vestígio transíre fecísti. Haec igitur nox est, quae peccatórum ténebras, columnae illuminatióne purgávit. Haec nox est, quae hódie per univérsum mundum, in Christo credéntes, a vitiis saeculi, et calligine peccatórum segregátos, reddit grátiae, sóciat sanctitati. Haec nox est, in qua destrúctis vínculis mortis, Christus ab inferis victor ascéndit. Nihil enim nobis nasci prófuit, nisi rédimi profuisset. Ó mira circa nos tuae pietátis dignatió! Ó inaestimábilis diléctio caritátis: ut servum redimeres, Filium tradidísti! Ó certe necessárium Adae peccátum, quod Christi morte delétum est! Ó felix culpa, quae talem ac tantum méruit habére Redemptórem! Ó vere beáta nox, quae sola méruit scire tempus et horam, in qua Christus ab inferis resurré-

ségű Megváltót érdemelt! Ó valóban boldog éj, mely egymaga volt méltó tudni az időt és az órát, melyben Krisztus halottaiból föltámadott. Ez az az éj, melyről írva áll: És az éjjel oly világos lesz, mint a nappal és az éj világosságot derít rám gyönyöreimben. Ennek az éjnek megszentelő ereje elűzi a gonosztságot, lemossa a bűnököt és visszaserzi az elesetteknek az ártatlanságot, a szomorúaknak a vigasztalást; elűzi a gyűlölséget, kiszűri az egyetértést, s megalazza a birodalmakat.

Most a diákonus kereszt alakban a következő sorrendben :

1
4 2 5
3

a tömjéncsomókat a húsvéti gyertyába illeszti azután folytatja az éneket:

<p>Ennek az éjnek kegyelmében fogadd tehát szent Atyánk, e tömjének esti áldozatát, melyet Szentegyházad a méhek művéből, e húsvéti gyertyának ünnepélyes följánlásával szolgáló keze által neked bemutat. Ámde már ismerjük e viaszoszlop dicsőségét, melyet az Isten tiszteletére a fellobbanó tűz meggyújt.</p>	<p>In hujus igitur noctis grátia, súscipe, sancte Pater, incénsi hujus sacrificium vespertinum: quod tibi in hac Cérei oblatióne solémni, per ministrorum manus de opéribus apum, sacrosáncta reddit Ecclésia. Sed jam colúmnae hujus praecónia nóvimus, quam in honórem Dei rútilans ignis accéndit.</p>
--	---

(Ekkor a diákonus a háromágú gyertyatartón égő gyertyák egyikével meggyújtja a húsvéti gyertyát.)

<p>Mely ámbár részekre oszlik, kölcsönvett fényéből mindazonáltal semmit sem veszít; mivel az az olvadó viasz táplálja, melyet a méhkirálynő készített e drágalátos szövétnek anyagául.</p>	<p>Qui licet sit divísus in partes, mutuáti tamen lúminis detriménta non novit. Alitur enim liquántibus ceris, quas in substántiam pretiósae hujus lámpadis, apis mater edúxit.</p>
---	---

Ezután meggyújtják az oltár gyertyáit és a diakonus folytatja :

Ó, valóban boldog éj! mely az egyiptomiakat kifosztotta és a zsidókat gazdaggá tette; az az éj, melyben a mennyeiek a földiekkel, az isteniek az emberiekkel egyesülnek. Kérünk azért, Urunk, téged, hogy ez a neved tisztelére fölszentelt viaszgyertya szüntelen világítson az éj sötétségének szétoszlatására. Fogadd kellemes illatként, hogy a mennyei világosságokkal egyesüljön, és így lángja elhasson a hajnali csillaghoz, ahhoz a hajnali csillaghoz, aki alkonyatot nem ismer; ahhoz, ki halottaiból föltámadott és teljes fényében fölragyogott az emberi nem előtt. Azért kérünk téged, Urunk, hogy minket szolgálodat és az egész egyházi rendet s az ájtatos népet szentséges Atyánkkal, N. pápával, főpásztorunkkal, N-el együtt napjainkban békességet engedvén, e húsvéti ünnepek örömeiben folytonos örökösödéssel igazgatni, kormányozni és megtartani méltóztassál.* Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által: ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké R. Amen.

O vere beáta nox, quae exspoliávit Aegyptios, dítávit Hebraeos! Nox, in qua terrénis caeléstia, humanis divína jungúntur. Orámus ergo te, Dómine: ut céreus iste in honórem tui nóminis consecrátus, ad noctis hujus caliginem destruéndam, indeficiens perseveret. Et in odórem suavitátis accéptus, supérnis lumináribus misceátur. Flammas ejus lúCIFER matutínus invéniat. Ille, inquam, lúCIFER, qui nescit occásum. Ille, qui regréssus ab Inferis, humano géneri serénus illúxit. Precámur ergo te, Dómine: ut nos fámulos tuos, omnémque clerum, et devotíssimum pópulum: una cum beatíssimo Papa nostro N. et Antístite nostro N. quiéte téporum concéssa, in his paschálibus gáudiis, assídua protectióne régere, gubernáre, et conserváre dignéris.* Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

etemben, Isten, mindörökkön örökké R. Amen.

II. A KERESZTSÉG ÜNNEPÉLYES KISZOLGÁLTATÁSA.

(A diákonus lila stólát és manipulust vesz fel és a pap is violaszínű ruhát ölt és olvasni kezdi az olvasmányokat. Az olvasmányok a hittanulók oktatására szolgáltak és betöltötték szinte az egész éjtszakát. Valamennyi a keresztség felvételére készít elő.)

1. A szent olvasmányok.

Első jövendölés. (Mózes I. 1—31 ; 2, 1—2.)

Amint Isten egykor megteremtette a világot, úgy alkotja újjá az ember lelkét a természetfölötti életre. És amint a teremtéskor «Isten lelke lebegett a vizek felett», úgy száll le most is a Szentlélek a keresztség vizére, hogy akik benne elmerülnek, a víz és a Lélek által újra szülessenek.

Kezetben teremté az Isten a mennyet és a földet. A föld azonban puszta és üres volt és sötétség volt a mélység színén: de az Isten Lélek ott lebegett a vizek felett. És mondá az Isten: Legyen világosság! És lőn világosság. És látá az Isten, hogy a világosság jó s elválasztá a világosságot a sötétségtől, és elnevezé a világosságot nappalnak, a sötétséget meg éjtszakának. És lőn este meg reggel: egy nap. Mondá továbbá az Isten: Legyen boltozat a vizek között s válassza el a vizeket a vizektől. Meg is alkotá az Isten a boltozatot, s elválasztá azokat a vizeket, amelyek a boltozat alatt voltak, azoktól, melyek a boltozat felett voltak. Úgy lőn tehát. És elnevezé az Isten a boltozatot égnek. És lőn este meg reggel: második nap. Mondá továbbá az Isten: Gyűljenek a vizek, melyek az ég alatt vannak,

In principio creavit Deus caelum, et terram. Terra autem erat inánis, et vácuá, et ténebrae erant super faciém abyssi: et Spíritus Dei ferebátur super aquas. Dixítque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a ténebris. Appellavítque lucem Diem, et ténebras Noctem: factúmque est vésperé, et mane, dies unus. Dixit quoque Deus: Fiat firmaméntum in médio aquárum: et dívidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmaméntum, dívisítque aquas, quae erant sub firmaménto, ab his, quae erant super firmaméntum. Et factum est ita. Vocavítque Deus firmaméntum Caelum: et factum est vésperé, et mane, dies secundus. Dixit vero Deus: Congregéntur aquae, quae sub caelo sunt, in locum unum: et appareat árida. Et fa-

egy helyre, s tűnjék elő a száraz! Úgy is lőn. És elnevezé az Isten a szárazat földnek, az egybegyűlt vizeket pedig elnevezé tengernek. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Hajtsón a föld fűvet, mely zöldül és magot hoz, és gyümölcsöző fát, mely gyümölcsöt hoz faja szerint, belsejében maggal a földön. Úgy is lőn. Hajta ugyanis a föld fűvet, mely zöldül s magot hoz, faja szerint, s fát, mely gyümölcsöt hoz, mindegyiket maggal, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: harmadik nap. Mondá továbbá az Isten: Legyenek világítók az ég boltozatán, s válasszák el a nappalt az éjtszakától, jelezzék az időket, a napokat s az esztendőket, világoskodjanak az ég boltozatán s világítsanak a földre. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a két nagy világítót, a nagyobbik világítót: hogy uralkodjék a nappalon s a kisebbik világítót, hogy uralkodjék az éjtszakán, meg a csillagokat, és az ég boltozatára helyezé őket, hogy világítsanak a földre, uralkodjanak a nappalon és az éjtszakán, és válasszák el a világosságot a sötétségtől. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: negyedik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzanak elé a

ctum est ita. Et vocávit Deus áridam, Terram: congregationésque aquarum appellávit Mária. Et vidit Deus quod esset bonum. Et ait: Gérminet terra herbam viréntem, et faciéntem semen, et lignum pomíferum faciens fructum juxta genus suum, cujus semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et prótulit terra herbam viréntem, et faciéntem semen juxta genus suum, lignúmque faciens fructum, et habens unumquódque seméntem secundum spéciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere, et mane, dies tertius. Dixit autem Deus: Fiant luminária in firmaménto caeli, et dividant diem, ac noctem, et sint in signa, et témpora, et dies, et annos: ut luceant in firmaménto caeli, et illúminent terram. Et factum est ita. Fecitque Deus duo luminária magna: lumináre majus, ut praeéset diéi: et lumináre minus, ut praeéset nocti: et stellas. Et pósuit eas in firmaménto caeli, ut lucérent super terram, et praeéssent diéi ac nocti, et dividerent lucem, ac ténébras. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere, et mane, dies quartus. Dixit étiam Deus: Prodúcant aquae réptile ánimae vivéntis, et volátile super terram sub fir-

vizek csúszó-mászó élő lényeket és szárnyaljon szárnyas a föld felett, az ég boltozata alatt. Meg is teremté az Isten a nagy tengeri szörnyetegeket meg mindazt az élő- s mozgó lényt, melyet a vizek eléhoztanak, fajuk szerint, s minden szárnyast, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És megáldá őket, mondván: Szaporodjatok, sokasodjatok s töltsétek be a tenger vizeit, és sokasodjék a szárnyas a földön. És lőn este meg reggel: ötödik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzon elé a föld élőlényt, faja szerint: barmot, csúszó-mászót s szárazföldi vadat, faja szerint. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a szárazföld vadjait, fajuk szerint, meg a barmokat s a föld minden csúszó-mászóját, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Alkosunk embert a mi képünkre s hasonlatosságunkra, s uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, meg minden csúszó-mászón, mely mozog a földön. Meg is teremté az Isten az embert: a maga képe, az Isten képe teremtette; férfiúnak és asszonynak teremtette. És megáldá őket az Isten, és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet s hajtások uralmatok alá és ural-

maménto caeli. Creavitque Deus cete grándia, et omnem ánimam viventem atque motábilem, quam produxerant aquae in espécies suas, et omne volátile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. Benedixitque eis, dicens: Crescite, et multiplicámini, et repléte aquas maris: avésque multiplicéntur super terram. Et factum est vespere, et mane, dies quintus. Dixit quoque Deus: Producat terra ánimam viventem in genere suo: jumenta et reptíllia, et béstias terrae secundum espécies suas. Factumque est ita. Et fecit Deus béstias terrae juxta espécies suas, et jumenta, et omne reptíle terrae in genere suo. Et vidit Deus quod esset bonum, et ait: Faciámus hóminem ad imáginem, et similitúdinem nostram: et praesit piscibus maris, et volatílibus caeli, et béstiis, univérsaeque terrae, omnique reptíli, quod movétur in terra. Et creavit Deus hóminem ad imáginem suam: ad imáginem Dei creavit illum, másculum et féminam creavit eos. Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite, et multiplicámini, et repléte terram, et subjícite eam, et dominámini piscibus maris, et volatílibus caeli, et univérsis animántibus, quae movéntur super terram. Dí-

kodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön. Majd mondá az Isten: Íme, nektek adtam minden fűvet, mely magot hoz, a földön, s minden fát, melynek benn a gyümölcsében van fajának megfelelő magva, hogy eledelekre legyen, a zöld növényzetet pedig a föld minden állatának, az ég minden madarának s mindannak, mi mozog a földön s miben élő pára vagy, hogy eledelekre legyen. Úgy is lőn. És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, fellelte jó volt. És lőn este meg reggel: hatodik nap. Elkészüle tehát az ég és a föld s minden ékességük. És befejezé az Isten a hetedik napra munkáját, melyet végzett és megnyugovék a hetedik napon minden munkától, melyet folytatott.

Könyörögjünk. *Ÿ*. Hajtsunk térdet. *Ŕ*. Álljunk föl.

Isten, ki az embert csodálatosan teremtett és még csodálatosabban megváltottad, add, kérünk, hogy a bűn csábításainak eltökélt akarattal ellentálljunk és így az örökké tartó örömekre eljuthassunk. A mi Urunk.

xítque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna, quae habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam: et cunctis animantibus terrae, omni que volucris caeli, et universis, quae moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditque Deus cuncta, quae fécerat: et erant valde bona. Et factum est vespere, et mane, dies sextus. Igitur perfecti sunt caeli, et terra, et omnis ornatus eorum. Complevitque Deus die séptimo opus suum, quod fécerat: et requiavit die séptimo ab universo ópere quod parárat.

Orémus. *Ÿ*. Flectámus genua. *Ŕ*. Leváte.

Deus, qui mirabiliter creásti hóminem, et mirabilius redemísti: da nobis, quae sumus, contra oblectaménta peccáti, mentis ratióne persístere; ut mereámur ad aetérna gáudia pervenire. Per Dóminum nostrum.

Második jövendölés. (Mózes I. 5, 6, 7—8.)

A vízözön egykor eltemette a bűnös földet; így temeti el a régi bűnös embert a keresztvíz. A vízözönkor csak a bárkában lévők szabadulhattak meg a haláltól és most is azokra vár új élet és üdvösség, akik a keresztség által beléptek az Egyház bárkájába.

Noé, mikor ötszázszentdős volt, nemzé Szémet, Kámot és Jáfetet. Mikor pedig az emberek sokasodni kezdettek a földön s leányokat nemzettek, láták az Isten fiai, hogy az emberek leányai szépek és feleségül vevék közülük mindazokat, kiket kiszemeltek. Mondá erre az Isten: Ne maradjon az én lelkem örökké az emberben, mivel test ő: százhusz esztendő legyen még napjaiból. Az Óriások voltak a földön azokban a napokban. Miután ugyanis az Isten fiai bementek az emberek leányaihoz és azok szültek; ezek azok az erős, az ősidőkből híres férfiak. Mikor aztán látta az Isten, hogy nagy az ember gonoszsága a földön s hogy szíve minden gondolata mindenkor gonoszra irányul, megbáná, hogy embert alkotott a földön és mélyen bánkódván szívében, mondá: Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a föld színről, el az embert s a barmot, a csúszómászót s az égi madarat, mert bánom, hogy alkottam őket. Noé azonban kegyelmet talála az Úr előtt. Noé nemzetségtörténete a következő. Noé igaz és tökéletes ember volt nemzedékében: az Istennel jára. Három fiút nemze: Szémet, Kámot és Jáfetet. A föld azonban megromlék az Isten előtt és tele lőn gonosz-

Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham, et Japheth. Cumque coepissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum, quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. Gigantes autem erant super terram in diebus illi. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt, isti sunt potentes a saeculo viri famosi. Videns autem Deus, quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum, quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus: Delébo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres caeli: poenitet enim me fecisse eos. Noe vero invenit gratiam coram Domino. Hae sunt generationes Noe: Noe vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit. Et genuit tres filios, Sem, Cham, et Japheth. Corrupta est autem terra coram Deo, et

sággal. Mikor aztán látta az Isten, hogy a föld megromlott (mert romlott útra tért minden test a földön), monda Noénak: Minden testnek elérkezett a vége előttem: megtelt a föld gonosszággal általuk s én elpusztítom őket a földdel együtt. Készíts magadnak bárkát simított fából, kamrákat készíts a bárkában, és kend be szurokkal belülről, kívülről. És pedig ekképpen készítsd: háromszáz könyök legyen a bárka hossza, ötven könyök a szélessége, s harminc könyök a magassága. Ablakot csinálj a bárkára s attól egy könyöknyire csinálj a tetejét; a bárka ajtaját pedig oldalt helyezd el, alsó, második és harmadik emeletet készíts benne. Mert íme, én az özön vizeit hozom majd a földre, hogy megöljek minden testet, melyben az élet lehelete vagy az ég alatt: minden, mi a földön van, elvész. Veled azonban szövetséget kötök: menj be majd a bárkába, te s veled fiaid, feleséged s fiaid feleségei, s vigy be majd minden állatból, minden testből kettőt-kettőt, hímeket és nőstényeket a bárkába, hogy életben maradjanak veled. A madárból, faja szerint, a baromból, faja szerint, meg a föld minden csúszó-mászójából, faja szerint, mindenből kettőt-kettőt menjen be majd veled, hogy

repléta est iniquitáte. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corrúperat viam suam super terram), dixit ad Noe: Finis univérsae carnis venit coram me: repléta est terra iniquitáte a fácie eórum, et ego dispérdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis laevigátis: mansiúnculas in arca fácies, et bitúmíne línies intrínsecus et extrínsecus. Et sic fácies eam: Trecentórum cubitórum erit longitúdo arcae, quinquaginta cubitórum latitúdo, et triginta cubitórum altitúdo illius. Fenéstram in arca fácies, et in cúbito consummábis summitátem ejus: óstium autem arcae pones ex látere: deórsum coenácula, et trístega fácies in ea. Ecce ego addúcam aquas dilúvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spíritus vitae est subter caelum. Univérsa quae in terra sunt, consuméntur. Ponámque foedus meum tecum: et ingrediéris arcam tu, et filii tui, uxor tua, et uxóres fillórum tuórum tecum. Et ex cunctis animántibus univérsae carnis bina indúces in arcam, ut vivant tecum: masculíni sexus, et femínini. De volúcribus juxta genus suum, et de juméntis in génere suo, et ex omni réptili terrae secúndum genus suum: bina de ómnibus

életben maradjon. Végy tehát majd minden eledelből, ami enivaló, magaddal s hord be magadhoz, hogy elegendő legyen neked és nekik. Meg is cselekvé Noé mindazt, amit az Isten megparancsolt neki. Hatszázesztendő volt, amikor az özön vizei elárasztották a földet. Felszakada a nagy mélység minden forrása s megnyílnak az ég zsilipjei s lőn eső a földre negyven nap és negyven éjen át. Ugyancsak azon a napon méne be Noé meg Szém, Kám és Jáfet, a fiai, meg velük felesége s fiainak három felesége a bárkába, ők és minden állat faja szerint, s minden barom, faja szerint s minden csúszó-mászó, mely mozog a földön, faja szerint s minden, mi repül, faja szerint, minden madár s minden szárnyas. A bárka pedig tova haladt a vizeken. Végül igen elhatalmasodának a vizek a föld felett és elborítának minden magas hegyet az egész ég alatt: tizenöt könyökkel volt magasabb a víz, mint a hegyek, amelyeket elborított. Oda is vesze minden test, mely mozgott a földön, madár és barom, vad és minden csúszó-mászó, mely csúszik-mászik a földön — csak Noé marada meg s azok, kik vele voltak a bárkában. És százötven napig tarták hatalmukban

ingrediéntur tecum, ut possint vívere. Tolles igitur tecum ex ómnibus escis, quae mandi possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit igitur Noe ómnia, quae praecéperat illi Deus. Erátque sexcentórum annórum, quando dilúvii aquae inundavérunt super terram. Rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et cataractae caeli apértae sunt: et facta est plúvia super terram quadraginta diébus, et quadraginta nóctibus. In artículo diéi illius ingressus est Noe, et Sem, et Cham, et Japheth, filii ejus, uxor illius, et tres uxóres filiórum ejus cum eis in arcam: ipsi, et omne ánimál secundum genus suum, univérsaque juménta in génere suo, et omne, quod movétur super terram in génere suo, cunctúmque volátile secundum genus suum. Porro arca felebátur super aquas. Et aquae praevaluérunt nimis super terram: opértique sunt omnes montes excélsi sub univérso caelo. Quíndecim cúbitis áltior fuit aqua super montes, quos operúerat. Consumptaque est omnis caro, quae movebátur super terram, volúcrum, animántium, bestiárum, omniúmque reptilium, quae reptant super terram. Remánsit autem solus Noe, et qui cum eo erant in arca.

a vizek a földet. Ekkor megemlékezék az Isten Noéről s minden állatról, meg minden baromról, mely vele volt a bárkában, és szelet fúvata a földre és elapadának a vizek. És bezárulának a mélység forrásai meg az ég zsilipjel s megszűnik az eső az égből. És visszahúzódának a vizek a földről, folyvást vissza, s százötven nap mulva apadni kezdenek. Mikor aztán negyven nap elmúlt, kinyitá Noé a bárka ablakát, amelyet készített s kibocsátá a hollót; az künn repülgetett, míg a vizek fel nem száradtak a földön, de nem tére vissza. Kibocsátá utána a galambot is, hogy lássa, megszűntek-e már a vizek a föld színén. Az, mivel nem talált helyet, hol megpihessen lába, visszatére hozzá a bárkára: vizek voltak ugyanis még az egész földön, mire ő kinyujtá kezét, megfogá és bevevé a bárkába. Miután pedig várt még másik hét napig, újra kibocsátá a galambot a bárkából. Ez aztán este felé visszatére hozzá és zöldlevelű olajfagallyat hoz a csőrében. Megérté tehát Noé, hogy megszűnt a víz a földön. Mindazonáltal még másik hét napig vára, aztán kibocsátá a galambot s az többé nem tére vissza hozzá. Szóla ekkor az Isten Noéhez, mondván: Szállj ki a

Obtinueruntque aquae terram centum quinquaginta diebus. Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, et omnium jumentorum, quae erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, et imminutae sunt aquae. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et prohibitae sunt pluviae de caelo. Reversaeque sunt aquae de terra euntes, et redeuntes: et coeperunt minui post centum quinquaginta dies. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcae, quam fecerat, dimisit corvum, qui egrediebatur, et non revertebatur, donec siccarentur aquae super terram. Emisit quoque columbam post eum, ut videret si jam cessassent aquae super faciem terrae. Quae cum non invenisset, ubi quiesceret pes ejus, reversa est ad eum in arcam: aquae enim erant super universam terram: extenditque manum, et apprehensam intulit in arcam. Expectatis autem ultra septem diebus állis, rursus dimisit columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae viridibus fóliis in ore suo. Intelléxit ergo Noe, quod cessassent aquae super terram. Expectavitque nihilominus septem alios dies: et emisit columbam, quae non

bárkából, te és feleséged, fiaid meg fiaid feleségei véded. Hozz ki magaddal minden állatot, mely nálad vagy, minden testet, szárnyast, barmot s minden csúszó-mászót, mely csúszik-mászik a földön s járjatok-keljetek a földön: szaporodjatok és sokasodjatok rajta. Kiszállá tehát Noé és fiai, felesége meg fiainak feleségei vele és kijöve a bárkából valamenynyi állat, barom és csúszó-mászó, mely csúszik-mászik a földön, faja szerint. Ekkor Noé oltárt építte az Úrnak s vön minden tiszta baromból és madárból, és egészen elégő áldozatokat mutata be az oltáron. És megérzé az Úr a kedves illatot.

cribus mundis, óbtulit holocáusta super altáre. Odorátusque est Dóminus odórem suavitátis.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *Ŕ.* Álljatok föl!

Isten, változhatatlan erő és örök világosság, tekints kegyesen egész Egyházad csodálatos misztériumára s az emberi nem üdvösségének művét örök terveid szerint megbékélve hajtsd végre; hogy így az egész világ lássa és tapasztalja, hogy a lesujtottakat felemeled, az elavultakat megújítod s minden helyreáll, az által akitől ered, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által: Ki veled él.

est reversa ultra ad eum. Locútus est autem Deus ad Noe, dicens: Egrédere de arca, tu, et uxor tua, filii tui, et uxóres fillórum tuórum tecum. Cuncta animántia, quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatílibus, quam in béstiis, et univérsis reptílibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimíni super terram: créscite, et multiplicámíni super eam. Egrésus est ergo Noe, et filii ejus, uxor illius, et uxóres filiórum ejus cum eo. Sed et ómnia animántia, juménta, et reptília, quae reptant super terram, secúndum genus suum, egréssa sunt de arca. Aedificávit autem Noe altáre Dómino: et tollens de cunctis pecóribus, et volú-

Orémus. Flectámus génuá. *Ŕ.* Leváte.

Deus, incommutábilis virtus, et lumen aetérnum: réspice propítius ad totíus Ecclésiae tuae mirábile sacraméntum, et opus salútis humánae, perpétuae dispositiónis effectú tranquíllius operáre; totúsque mundus experiátur et vídeat dejécta érigi, inveteráta renovári, et per ipsum redíre ómnia in íntegrum, a quo sump-sére princípium: Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Harmadik jövendölés. (Mózes I. 22, 1—19.)

Ábrahám, a «mi hitünk atyja». Az ő hívő és engedelmes lelkülete mutatja, hogy minő hitnek és készséges engedelmességnek kell lennie a megkeresztelendőkben, hogy az Ábrahámnak adott és az Egyházban megvalósult ígéretnek részesei lehessenek.

Ama napokban: Próbára tevő az Isten Ábrahámot és mondá neki: Ábrahám, Ábrahám! Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá neki az Isten: Vedd egyszülött fiadat, kit szeretsz, Izsákot s menj el a Gondoskodás földére s áldozd fel ott egészen eléggő áldozatul az egyik hegyen, amelyet majd mutatok néked. Felkele erre Ábrahám az éjtszakából, megnyergelé szamarát, maga mellé vevé két legényét meg Izsákot, a fiát, s miután fát hasogatott az egészen eléggő áldozathoz, elindula arra a helyre, amelyet az Isten meghagyott neki. A harmadik napon, mikor felemelte szemét, meglátá azt a helyet a messziségben. Mondá erre legényeinek: Várjatok itt a számmal; én meg a gyermek elsietünk amoda s ha imádkoztunk, visszatérünk hozzátok. Vevé tehát az egészen eléggő áldozatra való fát s feltevé Izsákra, a fiára, ő maga meg a tüzet és a kardot vitte a kezében. Amint így ketten együtt mendegéltek, mondá Izsák az atyjának: Atyám! Az felelé: Mit akarsz, fiam? Íme, mondá amaz, itt a tűz meg a fa, de hol van az egé-

In diébus illis: Tentávit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respóndit: Adsum. Ait illi: Tolle filium tuum unigénitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocáustum super unum móntium, quem monstrávero tibi. Igitur Abraham de nocte consúrgens, stravit ásinum suum: ducens secum duos júvenes, et Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocáustum, ábiit ad locum, quem praecéperat ei Deus. Die autem tertio, elevátis óculis, vidit locum procul: dixitque ad púeros suos: Exspectáte hic cum ásino: ego, et puer illuc usque properánte, postquam adoravérimus, revertémur ad vos. Tulit quoque ligna holocáusti, et impósuit super Isaac filium suum: ipse vero portábat in mánibus ignem, et gládium. Cumque duo pérgerent simul, dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille respóndit: Quid vis, filli? Ecce, inquit, ignis, et ligna: ubi est víctima holocáusti? Dixit autem Abraham: Deus providébit sibi víctimam holocáusti, filli mi.

szen elég áldozatra való állat? Mondá erre Ábrahám: Az Isten majd gondoskodik magának egészen elég áldozatra való állatról, fiam. Így mendegéltek együtt, míg eljutottak arra a helyre, amelyet az Isten mutatott neki; ott olárt építé, elrendezé rajta a fát s miután megkötözte Izsákot, a fiát, feltevé az olártarra, a farakásra. Azzal kinyújtá kezét s megfogá a kardot, hogy levágja fiát. De íme, kiálta az Úr angyala a mennyből, mondván: Ábrahám, Ábrahám. Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá erre néki: Ne nyúljon kezéd a gyermekhez s mit se csinálj neki: most már tudom, hogy féled az Istent s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél. Felemelé erre Ábrahám a szemét s megláta maga mögött egy kőst, mely szarvával megakadt a bozótban; elhozá és azt áldozá fel egészen elég áldozatul a fia helyett. Annak a helynek pedig ezt a nevet adá: Gondoskodik az Úr! Azért mondják mindmáig: A hegyen majd gondoskodik az Úr! Erre ismét szólítá az Úr angyala Ábrahámot a mennyből, mondván: Enmagamra esküszöm, mondja az Úr, hogy mivel ezt megtetted s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél, megáldalak s megsokasítom ivadéko-

Pergébant ergo páriter: et venérunt ad locum, quem osténderat ei Deus, in quo aedificávit altáre, et désuper ligna compósuit: cumque alligásset Isaac filium suum, pósuit eum in altáre super struem lignórum. Extendítque manum, et arrípuit gládium, ut immoláret filium suum. Et ecce Angelus Dómini de caelo clamávit, dicens: Abraham, Abraham. Qui respóndit: Adsum. Dixitque ei: Non exténdas manum tuam super púerum, neque fácias illi quidquam: nunc cognóvi, quod times Deum, et non pepercísti unigénito filio tuo propter me. Levávit Abraham óculos suos, vidítque post tergum arietem inter vepres haeréntem córnibus, quem assúmens óbtulit holocáustum pro filio. Appellávitque nomen loci illius, Dóminus videt. Unde usque hódie dicitur: In monte Dóminus vidébit. Vocávit autem Angelus Dómini Abraham secúndo de caelo, dicens: Per memetípsum jurávi, dicit Dóminus: quia fecísti hanc rem, et non pepercísti filio tuo unigénito propter me: benedicam tibi, et multiplicábo semen tuum sicut stellas caeli, et velut arénam, quae est in líttore maris: possidébit semen tuum portas inimicórum suórum, et benedicéntur in sémine tuo omnes gentes terrae,

dat, mint az ég csillagait s mint a tengerpart fövényét: ivadékok fogja bírni ellenségeinek kapuit s ivadékokban nyer áldást a föld minden nemzete, mivel engedelmeskedtél szavamnak. Erre Ábrahám visszatére legényeihez s elmenének együtt Bersábéba és ott lakozék.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl Isten, minden hívő legfőbb Atyja, ki az ígélet fiait szent kegyelmed bősége által az egész föld kerékességén megsokasítod s a hűvélti misztériumok által esküd szerint szolgálodat Ábrahámot, valamennyi nép atyjává teszed, add, hogy népeid méltók legyenek arra a kegyelemre, mellyel őket örökségedbe meghívtad. A mi Urunk.

Orémus. *V.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, fidelium Pater summe, qui in toto orbe terrarum, promissionis tuae filios diffusa adoptionis gratia multiplicas: et per paschale sacramentum, Abraham puerum tuum universarum, sicut jurasti, gentium efficitis patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuae vocationis introire. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Negyedik jóvendülés. (Mózes II. 14, 24—31; 15, 1.)

Az izraeliták átvonulása a Vörösfengeren, a keresztségnek az előképe volt. Ebben Jézus a keresztfájával, mint Mózes a vesszővel, utat nyit számunkra. A bűnök szolgaságából, — ezek a keresztvízben megsemmisülnek, — elvezet minket Isten fiainak szabadságára.

Ama napokban: Mikor eljött a hajnali órállás ideje, íme, rátekinte az Úr a tűz- és felhőoszlopból az egyiptomiak táborára és megbontá hadseregüket és kidönté harci szekereik kerekeit, úgyhogy megfeneklettek. Mondák ekkor az egyiptomiak: Fussunk Izrael elől, mert az Úr harcol értünk ellenünk. Mondá azonban az Úr Mózesnek: Nyujtsd

In diébus illis: Factum est in vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis, et nubis, interfecit exercitum eorum: et subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixérunt ergo Aegyptii: Fugiámus Israël: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dominus ad Moysen: Extende

ki kezedet a tenger fölé, hogy térjenek vissza a vizek, rá az egyiptomiakra, harciszekereikre és lovasaikra. Mikor aztán Mózes kinyújtotta kezét a tenger fölé, az hajnalban visszatére előbbi helyére és a vizek nekifutának a menekülő egyiptomiaknak s az Úr belesodrá őket a habok közepébe. Így a visszatérő vizek elboríták a fáraó egész hadseregének harciszekereit s lovasait, kik utánuk nyomultak a tengerbe: egy sem marada meg közülük. Izrael fiai azonban átkelének a kiszáradt tenger közepén, miközben a víz olyan volt jobbjuk és baljuk felől, mint a kőfal. Így szabadítá meg az Úr azon a napon Izraelt az egyiptomiak kezéből. Mikor aztán látták a megholt egyiptomiakat a tenger partján s azt a nagy hatalmat, melylyel az Úr velük elbánt, félé a nép az Urat és hívének az Úrnak és szolgájának, Mózesnek. Akkor éneklék Mózes és Izrael fiai ezt az éneket az Úrnak, mondván:

Bőjti ének. (Ex 15, 1–2.) Énekeljünk az Úrnak, mert fenségeset mívelt: lovat és rajtaülőt a tengerbe vetett: segítőm és oltalmazóm lett üdvösségemre. *Ű.* Ó az én Istenem, hadd dicsóljem, Atyámnak Istene, hadd magasztalom. *Ű.* Olyan az Úr, mint a hősi harcos: Mindenható az ő neve.

manum tuam super mare, ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus, et equites eorum. Cumque extendisset Móyses manum contra mare, reversum est primo dilúculo ad priórem locum: fugientibusque Aegyptiis occurrerunt aquae, et invólvit eos Dóminus in médiis flúctibus. Reversaeque sunt aquae, et operuerunt currus, et equites cuncti exercitus Pharaónis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. Fílii autem Israel perrexerunt per médium sicci maris, et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: liberavitque Dóminus in die illa Israel de manu Aegyptiorum. Et viderunt Aegyptios mórtuos super litus maris, et manum magnam, quam exercúerat Dóminus contra eos: timuitque pópulus Dóminum, et crediderunt Dómino, et Móysi servo ejus. Tunc cécinít Móyses, et fílii Israel carmen hoc Dómino, et dixerunt:

Tractus. (Exodi 15, 1 et 2.) Cantemus Dómino: glorióse enim honorificátus est: equum, et ascensórem projéctit in mare: adjutor, et protéctor factus est mihi in salútem. *Ű.* Hic Deus meus, et honorificábo eum: Deus patris mei, et exaltábo eum. *Ű.* Dóminus cónterens bella: Dóminus nomen est illi.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

Isten, kinek hajdani csodáit korunkban is látjuk tündökölni, midőn az újjászületés vize által a népek üdvösségére azt eszközlöd, amit erős karoddal egy népnek az egyiptomiak üldözésétől való megszabadítására műveltél, engedd, hogy Ábrahám fiainak és a választott népnek méltósága az egész világ teljességére átmenjen. **A mi Urunk.**

Orémus. *V.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, cujus antiqua miracula étiam nostris saeculis coruscáre sentimus: dum quod uni pópulo, a persecutióne Aegyptiaca liberándo, dexteráe tuae poténtia contulisti, id in salútem géntium per aquam regeneratiónis operáris: praesta; ut in Abrahae filios, et in Israelliticam dignitátem totius mundi tránseat plenitúdo. **Per Dóminum.**

Ötödik jövendölés. (Izaiás 54, 17; 55, 1—11.)

Isten hív Izaiás próféta által a keresztség vizéhez. És Izaiás jövendöbe látó lélekkel magasztalja a Messiás birodalmát, melynek tagjaivá tett minket is a keresztség.

Ez az Úr szolgáinak örök-része, és az ő igazságuk nálam, úgymond az Úr. Ti szomjazók, jöjjetek a vizekhez mindnyájan, s akiknek nincsen pénzetek, siessetek, vegyetek és egyetek; jöjjetek, vegyetek pénz nélkül és minden ellenérték nélkül bort és tejet. Miért fordítjátok e pénzt arra, ami nem kenyér, és keresményeteket arra, ami jól nem lakat? Hallgassatok, hallgassatok reám, s akkor jót esztek, és kövér ételekben gyönyörködhetek. Hajtsátok hozzám fületeket, jöjjetek hozzám, hallgassatok ide, s akkor élni fog lelketek; és én örök szövetséget kötök veletek, a Dávidnak megígért állandó irgalmaság szerint. Ime tanuul ad-

Haec est heréditas servórum Dómini: et justítia eórum apud me, dicit Dóminus. Omnes sitiéntes veníte ad aquas: et qui non habétis argéntum, properáte, émite, et comédite: venite, émite absque argénto, et absque ulla commutatióne, vinum, et lac. Quare appénditis argéntum non in pá nibus, et labórem vestrum non in saturitáte? Audíte audiéntes me, et comédite bonum, et delectábitur in crassitúdine ánima vestra. Inclináte aurem vestram, et venite ad me: audíte, et vivet ánima vestra, et fériam vobiscum pactum sempitérnum, misericórdias David fi déles. Ecce testem pópulis dedi eum, ducem, ac praeeptórem géntibus. Ecce

tam őt a népeknek, vezérül és parancsolóul a nemzeteknek. Ime hívsz majd oly nemzetet, melyet nem ismertél, és nemzetek, melyek nem is ismertek téged, hozzád sietnek, az Úrért, a te Istenedért, Izrael Szentjéért, ki megdicsőített téged. Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgymond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál. És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megítatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: úgy lesz az én ígém is, mely szájamtól kimegy; nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, küldöm, úgymond a minden-

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl. Örök, mindenható Isten, szaporítsd szent neved dicső-

gentem, quam nesciēbas, vocābis: et gentes, quae te non cognoverunt, ad te current propter Dōminum Deum tuum, et sanctum Israel, quia glorificāvit te. Quae-rite Dōminum, dum inveniri potest: invocāte eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dōminum, et miserēbitur ejus, et ad Deum nostrum: quōniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dōminus. Quia sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. Et quōmodo descendit imber, et nix de caelo, et il-luc ultra non revētitur, sed inēbriat terram, et infūndit eam, et germināre eam facit, et dat semen serenti, et panem comedenti; sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quaecumque volui, et prosperabitur in his, ad quae misi illud: dicit Dōminus omnipotens.

és végrehajtja azt, amire mindenható Úr.

Oremus. *V.* Flectāmus genua. *R.* Levāte.

Omnipotens sempiternus Deus, multiplica in hono-

ségére azt, mit atyáink hitéért megígértél s terjeszd el az ígért fiait szent örökbe-fogadás által, hogy aminek bekövetkezéséről az ősidők szentjei nem kételkedtek, azt Egyházad immár nagyrészt teljesültnek lássa. A mi Urunk.

rem nóminis tui, quod patrum fidei sponondisti: et promissionis filios sacra adoptione dilata; ut, quod priores sancti non dubitaverunt futurum, Ecclesia tua magna iam ex parte cognoscit implendum. Per Dóminum.

Hatodik jövendölés. (Baruk 3, 9—38.)

Az igazi bölcseségről szól a próféta. Ez nem a világ flainak bölcsesége, mert az a pusztulásba vezet, hanem az Isten bölcsesége és szeretete, mert ez elvezet a keresztséghez, az örök élet forrásához.

Halld meg Izrael, az élet parancsait, figyelj, hogy okosságot tanulj! Hogy van az, Izrael, hogy ellenség földén vagy? Elaggottál az idegen földön, fertőzött vagy, mint a halottak, azok közé számítanak, kik leszállnak az alvilágba! Elhagytad a bölcsesség forrását! Ha az Isten útján jártál volna, bizonytal örökké békében lakhatnál! Tanuld meg: hol az okosság, hol az erő, hol az értelem, — hogy azt is megtanuld: hol a hosszú élet és a jólét, hol a ragyogó szem és a béke? Ki találta meg annak helyét, és ki hatolt be kincseibe? Hol vannak a nemzetek fejedelmei, a föld vadállatainak urai, kik az ég madaraival játszanak, kik ezüstöt halmoznak össze meg aranyat, amelyben bíznak az emberek és amely után vég nélkül törtetnek? Kik ezüstért fáradtak, érte-

Audi Israel mandata vitae: auribus percipe, ut scias prudentiam. Quid est, Israel, quod in terra inimicorum es? Inveterasti in terra aliéna, coinquinatus es cum mórtuis: deputatus es cum descendéntibus in inférnum. Dereliquisti fontem sapiéntiae. Nam si in via Dei ambulasses, habitasses útique in pace sempitérna. Disce ubi sit prudentia, ubi sit virtus, ubi sit intelléctus: ut scias simul ubi sit longitúrnitas vitae, et victus, ubi sit lumen oculórum, et pax. Quis invenit locum ejus? et quis intrávit in thesauros ejus? Ubi sunt principes géntium, et qui dominántur super béstias, quae sunt super terram? qui in ávibus caeli ludunt, qui argéntum thesaurizant, et aurum, in quo confidunt hómines, et non est finis acquisitionis eórum? qui argéntum fábricant, et solliciti sunt, nec

szorgoskodtak, és kiknek cselekedetei érthetetlenek? Eltűntek ők, leszálltak az alvilágba, és mások léptek helyükbe. Ifjabbak látták meg a napvilágot és laktak a földön, de a fegyelem útját nem ismerték, és nem értették meg ösvényeit; fiaik sem tudták felfogni, távol maradt az tőlük is. Nem hallottak róla Kánaán földén, Temánban sem látták. Ágár fiai, kik a földi okosságot kutatják, Merra és Temán kereskedői, a mesemondók, kik kutatják az okosságot és az értelmet, szintén nem ismerték fel a bölcsesség útját és nem gondoltak ösvényeire. Ó, Izrael, mily nagy az Isten háza, mily nagy az ő birtokának helye! Nagy és határtalan, fölséges és megmérhetetlen! Ott vannak azok a hírneves óriások, kik az ősidőkben éltek, hatalmas természetűek, hadakozáshoz értők: nem őket választotta ki az Úr, és nem ők találták meg a tudás útját. Elvesztek, mert nem volt bölcsességük, elvesztek a saját oktalanságuk miatt. Ki ment fel az égbe, hogy birtokba vegye, és ki hozta le a fellegekből? Ki kelt át a tengeren, hogy reá akadjon, és elhozza szőnaranyért? Nincs senki sem, ki ismerhetné utait, sem aki fel tudná kutatni ösvényeit; csak a Mindentudó ismeri,

est inventio operum illorum? Exterminati sunt, et ad inferos descendérunt, et álli loco eorum surrexérunt. Juvénis vidérunt lumen, et habitavérunt super terram: viam autem disciplinae ignoravérunt, neque intellexérunt sémitas ejus, neque filii eorum suscepérunt eam, a fácie ipsorum longe facta est: non est audita in terra Chánaan, neque visa est in Theman. Filii quoque Agar, qui exquirunt prudentiam, quae de terra est, negotiátóres Merrhae, et Theman, et fabulatóres, et exquisítóres prudentiae, et intelligentiae: viam autem sapientiae nesciérunt, neque commemorati sunt sémitas ejus. O Israel, quam magna est domus Dei, et ingens locus possessionis ejus! Magnus est, et non habet finem: excelsus, et immensus. Ibi fuérunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuérunt, statúra magna, scientes bellum. Non hos elégit Dóminus, neque viam disciplinae invenérunt: propterea periérunt. Et quóniam non habuérunt sapientiam, interlérunt propter suam insipientiam. Quis ascéndit in caelum, et accépit eam, et edúxit eam de núbibus? Quis transfretávit mare, et invénit illam? et áttulit illam super aurum eléctum? Non est qui possit scire vias ejus, neque qui

és találta meg okosságával: Ő, ki örök időre megalapította a földet, és betöltötte barmokkal meg négylábú állatokkal. Ki elküldi a fényt, s az elmegyén, és ha hívja, remegve engedelmeskedik neki. A csillagok örömmel ragyognak örhe-lyükön, ha hívja őket, azt mondják: «Itt vagyunk!» — és készséggel ragyognak alkotójuknak. Ő a mi Istenünk, Hozzá senki sem hasonlítható. Ő ismeri a bölcseségnek minden útját, s azt szolgáljának, Jákobnak adta át, Izraelnek, az ő kedveltjének. Ezután megjelent a földön s az emberekkel társalgott.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föll Isten, ki Egyházadat a népek meghívása által mindenkor gyarapítod, engedd kegyesen, hogy akiket a keresztség vizével lemosol, azokat folytonos oltalmazd. A mi Urunk.

Hetedik jóvendülés. (Ezekiel 37, 1—14.)

A halottak mezeje, melyet a próféta látott, az áteredő bűnben sínylődő emberiség képe. De az Isten Igéjére új élet száll a csontokba és új nép keletkezik. Így a keresztségben is Isten szava által új életre kelnek az addig halott lelkek és az Úr Igéje által Istennek új népe születik meg.

A ma napokban: Iőn rajtam az Úr keze és kivezett az Úr lelkében, és letett a mező közepén, mely telve volt csontokkal. És körülvitt engem mellettük mindenfelé; igen nagy volt a számuk a

exquirat sémitas ejus: sed qui scit univérſa, novit eam, et adinvénit eam prudentia ſua: qui praeparávit terram in aetérno tēpore, et replévit eam pecúdíbus, et quadrupédibus: qui emittit lumen, et vadit: et vocávit illud, et obédit illi in tremóre. Stellae autem dedérunt lumen in custódiis ſuis, et laetatae ſunt: vocatae ſunt, et dixerunt: Adſumus: et luxérunt ei cum jucunditate, qui fecit illas. Hic eſt Deus noſter, et non aeſtimábitur álius advérſus eum. Hic adinvénit omnem viam diſciplínae, et trádidit illam Jacob púero ſuo, et Iſrael dilécto ſuo. Poſt haec in terris viſus eſt, et cum homínibus converſátus eſt.

O rémus. *Ű.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, qui Ecclésiám tuam ſemper géntium vocatióne multiplicas: concéde propítius; ut, quos aqua baptíſmatis ábluis, continúa protec-tióne tueáris. Per Dóminum.

In diébus illis: Facta eſt ſuper me manus Dómini, et edúxit me in ſpírítu Dómini: et dimíſit me in médio campi, qui erat plenus óssibus: et circumdúxit me per ea in gyro: erant autem

mező színén, és teljesen ki voltak száradva. És mondotta nekem: Emberfia, vajjon életre kelnek még ezek a csontok? És mondtam: Uram, Istenem! Te tudod! És mondotta nekem: Prófétálj ezekről a csontokról, és mondjad nekik: Ti száraz csontok, halljátok meg az Úr igéjét! Így szól az Úr Isten a csontokhoz: Ime én lelket bocsátok belétek, hogy életre keljete! És izmokat adok reátok, húst növesztek rajtatok, bőrrel vonlak be és lelket adok nektek, hogy éljete; és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr. Erre én profétáltam, amint nekem megparancsolta; és miközben profétáltam, zaj támadt és ime zúgás lőn, és egyik csont a másikhoz közeledett, mindegyik az ő izületéhez. És én azt láttam, hogy ime rajtuk izom és hús nőtt, és bőr feszült ki rajtuk, de lelkük nem volt. És mondotta nekem: Prófétálj a léleknek; profétálj, emberfia, és mondd a léleknek: Így szól az Úr Isten: A négy szél tájékáról jöjj elő, lélek, és fújj ezekre a megöltekre, hogy új életre keljenek! És profétáltam, amint nekem megparancsolta; és beléjük szállt a lélek, és életre keltek; a lábukra álltak, mint valami igen nagy sereg. És mondotta nekem: Emberfia, mindez a csont Izrael

multa valde super fáciem campí, siccaque: vehementer. Et dixit ad me: Fili hóminis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Dómine Deus, tu nosti. Et dixit ad me: Vaticináre de óssibus istis; et dices eis: Ossa árida audite verbum Dómini. Haec dicit Dóminus Deus, óssibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivétis. Et dabo super vos nervos, et succrescere fáciem super vos carnes, et superexténdam, in vobis cutem: et dabo vobis spíritum, et vivétis et sciétis quia ego Dóminus, Et prophetávi sicut praecéperat mihi: factus est autem sónitus prophetánte me, et ecce commótio: et accessérunt ossa ad ossa, unumquódque ad junctúram suam. Et vidi, et ecce super ea nervi et carnes ascendérunt: et exténta est in eis cutis desuper, et spíritum non habébant. Et dixit ad me: Vaticináre ad spíritum, vaticináre fili hóminis, et dices ad spíritum: Haec dicit Dóminus Deus: A quátuor ventis veni spíritus, et insúffla super interféctos istos, et reviviscant. Et prophetávi sicut praecéperat mihi: et ingrèssus est in ea spíritus, et vixérunt: steterúntque super pedes suos exércitus grandis nimis valde. Et dixit ad me: Fili hóminis,

háza; űk azt mondják: Kiszáradtak csontjaink, elveszett a reménységünk, elvesztünk! Azért prófétájj és mondjad nekik: Így szól az űr Isten: Ime én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földére. És megtudjátok, hogy én vagyok az űr, amikor majd megnyitom sírjaitokat és kihozlak titeket sírhantjaitokból, én népem! És belétek adom lelkemet, hogy életre keljeteK és nyugodt lakóhelyet adok nektek földeteken; a mindenható űr.

Könyörögjünk. *ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl! Isten, ki minket a húsvéti misztérium megűlésére mindkét szövetség lapjain tanítasz; engedd megismer-nünk irgalmasságodat, hogy a jelenleg nyert adományok a jövődű javaknak bizalommal teljes várására buzdítsanak. A mi Urunk.

ossa haec univűrsa, domus Israel est: ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, et pėriit spes nostra, et abscıssi sumus. Proptėrea vaticināre, et dices ad eos: Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego apėriam tũmulos vestros, et edũcam vos de sepũlchris vestris, pópulus meus: et indũcam vos in terram Israel. Et sciėtis, quia ego Dóminus, cum aperũero sepũlchra vestra, et edũxero vos de tũmulis vestris, pópule meus: et dėdero spĩritum meum in vobis, et vixėritis, et requiescere vos fāciam super humum vestram: dicit Dóminus omnĩpotens.

Orėmus. *ű.* Flectāmus gėnua. *R.* Levāte. Deus, qui nos ad celebrāndum paschāle sacramėntum, utriũsque testamėnti pāginis instruis: da nobis intelligere misericórdiam tuam; ut ex perceptiõne praesentium mũnerum, firma sit exspectātio futurorum. Per Dóminum.

Nyolcadik jűvendűlės. (Izaiás 4, 1–6.)

Isten új népének dicsűsėge tárul fel elűttünk Izaiás jűvendűlėsűből. A megváltás gyűműlcsekėnt «az űr lemossa Sion leányának szennyét és elveszi Jeruzsálem adósságát» (t. i. a bűnűket) a keresztség által és a megkereszteltekek «szent» lesz a nevűk.

Azon a napon hét asszony ragad majd meg egy fėrűiut, és így szól: A saját kenyereűket essűk, s a aját ruhánkba űltűzűnk;

Aprehėdent septem mulieres virum unum in die illa, dicėntes: Panem nostrum comedimus, et vestimėntis nostris operiėmur:

csak hadd viselhessük nevedet, vedd le rólunk a gyalázatot! Azon a napon az Úr sarjadéka ékességben és dicsőségben leszen, s a föld gyümölcse felséges leszen, és ujjonganak majd, kik megmaradnak Izraelből. És leszen, hogy mindazt, aki Sionban megmarad, és Jeruzsálemben életben marad: szentnek hívják majd, mindazt, aki az élők jegyzékében van Jeruzsálemben. És az Úr majd kimossa Sion leányainak szennyét, és Jeruzsálem vérbűnét kimossa belőle az ítélet lelkével és a tűz lelkével. És teremt az Úr a Sion hegyének egész helye fölé és afölé, ahol ott az ő segítségét kéri, nappalra felhőt, és éjjelre füstöt és lobogó tűzhöz hasonló fényességet, mert minden dicsőség felett ott lesz az ő oltalma. És mint a sátor, árnyékot nyújt nappal a forróság ellen, és védelmet meg rejtekhelyet a

tantúmmodo invocétu nomen tuum super nos, aufe opprobrium nostrum. In die illa erit germen Dómini in magnificentia, et glória, et fructus terrae sublimis, et exsultatio his, qui salvati fuerint de Israel. Et erit: Omnis qui relictus fuerit in Sion, et residuus in Jerúsalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est in vita in Jerúsalem. Si abluerit Dóminus sordes filiarum Sion, et sanguinem Jerúsalem laverit de medio ejus, in spiritu iudicii, et spiritu ardoris. Et creabit Dóminus super omnem locum montis Sion, et ubi invocatus est, nubem per diem, et fumum, et splendorem ignis flammantis in nocte: super omnem enim gloriam protectio. Et tabernaculum erit in umbraculum diéi ab aestu, et in securitatem, et absconsiónem a turbine, et a pluvia. fergeget és az eső ellen.

Böjti ének. (Iz. 5, 1-2.) Szőleje volt szerelmesemnek igen termékeny hegytetőn. *V.* Sövényel körülvette, a köveket kiszedte belőle, és szépen beültette közepén tornyot épített. *V.* És sajtót vágott ki benne: a seregek Urának szállója ugyanis Izrael háza.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl Isten, ki a szent próféták

Tractus. (Is. 5, 1 et 2.) Vinea facta est dilecto in cornu, in loco uberi. *V.* Et maceriam circumdedit, et circumfodit: et plantavit vineam Sorec, et aedificavit turrim in medio ejus. *V.* Et torcular fodit in ea: vinea enim Dómini Sábath, domus Israel est.

Orémus. *V.* Flectamus genua. *R.* Leváte. Deus, qui in omnibus Ec-

szaval által Egyházadnak valamennyi fiain megmutatad, hogy uralkodásod minden helyén jó magvak vetője és kiváló szőlővesszők művelője vagy; add népeidnek, kiket szőlődnek és vetésednek is szoktál nevezni, hogy a tövisek és bojtorjánok gyomjait magukból kirirtsák és bő termésre méltók legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Kilencedik jóvendülés. Mózes

A húsvéti Bárány véérének megváltó ereje szállt ránk a keresztségkor és megmentett a pokolba bukástól.

Könyörögjünk. V. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl.

Örök mindenható Isten, ki minden műved elrendezésében csodálatos vagy, lássák át megváltottaid, hogy kezdetben a világ teremtese, nem volt fölségebb mű, mint az, midőn az idők teljében húsvéti bárányunk, Krisztus magát föláldozta: Ki veled él.

Tizedik jóvendülés. (Jónás

Ninive megmenekülése Jónás tanítására történt és az ő bűnbánatuk gyümölcse volt. Hasonló bűnbánó lélekkel és új életre kész elhatározással kell a keresztséghez járulnunk.

Könyörögjünk. V. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl.

Isten, ki a különböző népeket neved megvallásában egyesítetted, engedd nekünk, hogy akarjuk és meg is tehesük, amiket parancsolsz, és így az örök boldogságra meghívott népek a hitben és jócselekedetekben egyek legyenek. A mi Urunk.

clésiae tuae filiis, sanctorum prophetarum voce manifestasti, in omni loco dominationis tuae satorem te bonorum seminum, et electorum palmitum esse cultorem: tribue pópulis tuis, qui et vinearum apud te nómine censentur, et ségetum; ut, spinarum, et tribulorum squalore resecato, digna efficiantur fruge foecundi. Per Dóminum.

11, 12, 1—11.) (Lásd 471. l.)

Oremus. V. Flectámus genua. R. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, qui in ómnium óperum tuorum dispensatióne mirabilis es: intélligant redempti tui, non fuísse excellentius quod iníitio factus est mundus, quam quod in fine saeculorum Pascha nostrum immolátus est Christus: Qui tecum.

3, 1—10.) (Lásd 358. l.)

Oremus. V. Flectámus genua. R. Leváte.

Deus, qui diversitátem gentium in confessi óne tui nóminis adunásti: da nobis, et velle, et posse quae praecipis; ut pópulo ad aeternitátem vocáto, una sit fides méntium, et ple-tas acti ónum. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum, Filium tuum.

Tizenegyedik jövendölés. (Mózes V. 31, 22—30.)

Mózes búcsúbeszéde egyúttal komoly szavakkal inti a megkeresztelendőket, hogy a keresztségben kötött új szövetséget hiven őrizték meg.

Ama napokban: Mózes leírta az éneket s megtanította reá Izrael fiait. Majd parancsola az Úr Józsuénak, Nún fiának, mondván: Légy erős és bátor, mert te vezeted be Izrael fiait arra a földre, amelyet ígértem és én veled leszek. Mikor aztán Mózes teljesen leírta egy könyvbe e törvény igéit, parancsola a levitáknak, kik az Úr szövetségládáját hordozzák, mondván: Vegyétek e könyvet és tegyétek az Úr, a ti Isteneitek szövetségládája mellé, hogy ott bizonyosságul szolgáljon ellened. Ismerem ugyanis ellenszegülésedet és nyakasságodat. Még éltémben és veletek jártomban is mindig ellene szegültetek az Úrnak: mennyivel inkább, ha meghalok! Gyűjtsétek elém törzsről-törzsre valamennyi véneteket és előjárótokat, hadd mondjam el fülük hallatára ezeket az igéket s hadd hívjam fel bizonyosságul ellenük az eget és a földet, hiszen tudom, hogy halálom után gonoszul fogtok cselekedni s hamar letértek arról az útról, amelyet meghagytam néktek, miért is utólrétek titeket a bajok az idők folyamán, amikor azt cselekszitek, ami

In diébus illis: Scripsit Móyses cánticum, et dócuít filios Israel. Praecepítque Dóminus Jósue filio Nun, et ait: Confortáre, et esto robústus: tu enim introduces filios Israel in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit Móyses verba legis hujus in volúmine, atque complévit: praecépit Levítis, qui portábant arcam foederis Dómini, dicens: Tóllite librum istum, et pónite eum in látere arcae foederis Dómini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimoniúm. Ego enim scio contentiónem tuam, et cervícem tuam duríssimam. Adhuc vivénte me, et ingrediónte vobiscum, semper contentióse egístis contra Dóminum: quanto magis cum mórtuus fuero? Congregáte ad me omnes majóres natu per tribus vestras, atque doctóres, et loquar audiéntibus eis sermónes istos, et invocábo contra eos caelum, et terram. Novi enim quod post mortem meam inique agétis, et declinábitis cito de via, quam praecépi vobis: et occúrrent vobis mala in extrémó tempore, quando fecéritis malum in conspéctu Dó-

gonosz az Úr színe előtt, hogy ingereljétek őt kezeitek műveivel. Erre elmondá Mózes Izrael egész gyülekezetének hallatára a következő ének igéit egészen végig.

Bőjti ének. (Mózes V. 32, 1-4.) Halljátok egek, amit szólok; hallja a föld szájam igéit. *℣.* Esőként csepegjen tanításom, harmatként hulljon szólásom. *℣.* Úgy, mint a zápor a pázsitra és mint az esőcsepp a sarjúra; hirdetem ugyanis az Úr nevét. *℣.* Ismerjétek el Istenünk fenségét; mert az Isten tettei tökéletesek és útjai mind helyesek. *℣.* Hűséges az Isten, hamisság nincs benne, igaz ő és őszinte.

Könyörögjünk. *℣.* Hajtsunk térdet. *℞.* Álljatok föl Isten, az alázatosak fölmagasztalója s az igazak erőssége, ki szent szolgád Mózes által elrendelted, hogy népedet szent éneked zengedezése által úgy oktassák, hogy ez a törvény ismételése nekünk is irányul szolgáljon, ébreszd föl hatalmadat az összes megigazult népek fölé s enyhítvén fenyegetésedet, nyujts vigasztalást, hogy mindnyájunknak bűneit megbocsátásoddal eltöröld és amivel bűnhődésünkre fenyegettél, az üdvösségünkre váljék. A mi Urunk.

mini, ut irritétis eum per ópera mánuum vestrarum. Locútus est ergo Móyses, audiénte univérso coetu Israel, verba cárminis hujus, et ad finem usque complévit.

Tractus. (Deut. 32, 1-4.) Atténde caelum et loquar: et áudiat terra verba ex ore meo. *℣.* Exspectétur sicut plúvia elóquium meum: et descendant sicut ros verba mea. *℣.* Sicut imber super gramen, et sicut nix super foenum: quia nomen Dómini invocábo. *℣.* Date magnitúdinem Deo nostro: Deus, vera ópera ejus, et omnes viae ejus judícia. *℣.* Deus fidélis, in quo non est iníquitas: justus, et sanctus Dóminus.

Orémus. *℣.* Flectámus genua. *℞.* Leváte.

Deus, celsitúdo humílium, et fortitúdo rectórum, qui per sanctum Móysen púerum tuum, ita erudíre pópulum tuum sacri cárminis tui decantatióne voluisti, ut illa legis iteratió fletet étiam nostra directió: éxcita in omnem justificátarum géntium plenitúdinem poténtiam tuam, et da laetitiam, mitigándo terrórem; ut ómnium peccátis tua remissióne delétis, quod denuntiátum est in uliónem, tránseat in salutem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Tizenkettedik jövendölés. (Dániel 3, 1—24.)

A három ifjú éneke a tüzeskemencében példa arra, hogyan kell a legnagyobb megpróbáltatások közt is diadalmas, hívő és énekelni tudó lélekkel kitartani ebben a hűségben, amit a keresztségkor fogadtunk, mert Isten nem hagy elpusztulni bennünket, akik a keresztségben gyermekei lettünk.

Ama napokban: Nábukodonozor király egy hatvan könyök magas, hat könyök széles aranszobrot készíttetett, és azt felállította Dúra mezején, Babilon tartományában. Aztán követeket küldött Nábukodonozor király, hogy gyűjtsék egybe a szatrapákat, a hivatalnokokat, a bírakat, a vezéreket, a fejedelmeket, a főembereket és a tartományok összes kormányzóit, hogy jöjjenek össze a szobor felavatására, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Ekkor egybegyűltek a szatrapák, a hivatalnokok, a bírák, a vezérek, a fejedelmek, a hatalmon levő főemberek és a tartományok összes kormányzói, hogy együtt legyenek a szobor felavatásán, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Mikor aztán felálltak a szobor előtt, melyet Nábukodonozor király állíttatott, a hírnök hangosan így kiáltott: Parancs szól hozzátok, népek, törzsek és nyelvek! Mihelyt meghalljátok a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljatok tús-

In diébus illis: Nabuchodónosor rex fecit státuam áuream, altitudíne cubitórum sexaginta, latitudíne cubitórum sex, et státuit eam in campo Dura provinciae Babilónis. Itaque Nabuchodónosor rex misit ad congregandos sátrapas, magistrátus, et júdices, duces, et tyránnos, et praefectos, omnésque príncipes regiónum, ut convenirent ad dedicatiónem státucae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Tunc congregati sunt sátrapae, magistrátus, et júdices, duces, et tyránni, et optimátes, qui erant in potestátibus constitúti, et univérsi príncipes regiónum, ut convenirent ad dedicatiónem státucae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Stabant autem in conspéctu státucae, quam posúerat Nabuchodónosor rex, et praeco clamábat valénter: Vobis dicitur pópulis, tríbubus, et linguis: In hora, qua audieritis sónitum tubae, et fistulae, et cítharae, sambúcae, et psalterii, et symphóniae, et univérsi géneris musicórum, cadéntes, adoráte státuam áuream quam constituit Nabucho-

tént le és imádjatok az aranszobrot, melyet Nábukodonozor király állított! Aki pedig nem borulna le és nem imádná, az tüstént az égő tüzes kemencébe vettetik! Ettől fogva tehát, mihelyt meghallották az összes népek a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, tüstént leborultak az összes népek, törzsek és nyelvek, és imádták az aranszobrot, melyet Nábukodonozor király állított. De ugyanabban az időben legott káldeus férfiak álltak elő és bevádolták a zsidókat. Azt mondták Nábukodonozor királynak: Király, örökké élj! Te, király, parancsot adtál ki, hogy minden ember, ki meghallja a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljon le és imádjék az aranszobrot; aki pedig nem borulna le és nem imádná, vettessék az égő tüzes kemencébe. Nos, vannak itt zsidó férfiak, akiket te Babilon tartományának ügyei fölé állítottál, Sidrák, Misák és Abdenágó; ezek a férfiak megvetik, király, parancsodat, nem tisztelik isteneidet és nem imádják az aranszobrot, melyet állítottattál. Ekkor Nábukodonozor dühében és haragjában meg-

dónosor rex. Si quis autem non prostrátus adoráverit, eadem hora mittétur in fornacem ignis ardéntis. Post haec igitur statim ut audierunt omnes pópuli sónitum tubae, fistulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et omnis generis musicórum, cadéntes omnes pópuli, tribus, et linguae adoráverunt státuam áuream, quam constitúerat Nabuchodónosor rex. Statimque in ipso tempore accedéntes viri Chaldaei accusáverunt Judaeos, dixerúntque Nabuchodónosor regi: Rex in aetérnum vive: tu rex posulsti decretum, ut omnis homo, qui audlerit sónitum tubae, fistulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et univérsti generis musicórum, prostérnat se, et adóret státuam áuream: si quis autem non prócidens adoráverit, mittátur in fornacem ignis ardéntis. Sunt ergo viri Judaei, quos constituísti super ópera regiónis Babylónis, Sidrach, Misach, et Abdénago: viri isti contempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos non colunt, et státuam áuream, quam erexísti, non adórant. Tunc Nabuchodónosor in furóre et in ira praecépít ut adduceréntur Sidrach, Misach, et Abdénago: qui conféstim addúcti sunt in conspéctu regis.

parancsolta, hogy hozzák elő Sidrákot, Misákot és Abdenágót. Tüstént a király színe elé vezették is őket. Szólt ekkor Nábukodonozor és mondotta nekik: Igaz-e, Sidrák, Misák és Abdenágó, hogy nem tisztelitek isteneimet és nem imádjátok az aranyszobrot, melyet állíttattam? Nos tehát vagy készen vagytok arra, hogy mihelyt meghalljátok a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, leborultok és imádjátok a szobrot, melyet készíttettem, vagy pedig, ha nem imádjátok, tüstént az égő tüzes kemencébe vettetek titeket; és ki az az isten, aki kezemből megszabadíthatna titeket? Felelte és mondotta erre Sidrák, Misák és Abdenágó Nábukodonozor királynak: Nem szükséges, hogy mi neked erre feleljünk, mert ime a mi Istenünk, akit tisztelünk, ki tud ragadni minket az égő tüzes kemencéből és ki tud szabadítani minket, ó király, a kezedből. De ha ezt nem akarná is, tudd meg, király, hogy isteneidet akkor sem tiszteljük, és az aranyszobrot, melyet állíttattál, nem imádjuk. Erre Nábukodonozor eltelt haraggal és arcának színe elváltozott Sidrák, Misák és Abdenágó miatt, és megparancsolta, hogy hétszer

Pronuntiánsque Nabuchodonosor rex, ait eis: Veréne Sidrach, Misach, et Abdénago deos meos non colitis, et státuam áuream, quam constítui, non adorátis? Nunc ergo si estis paráti, quacúmque hora audiéritis sónitum tubae, fístulae, cíthàrae, sambúcae, et psal-téris, et symphóniae, om-nisque géneris musicórum, prostérnite vos, et adoráte státuam quam feci: quod si non adoravéritis, eádem hora mittémini in fornácem ignis ardéntis; et quis est Deus, qui erípiet vos de manu mea? Respondéntes Sidrach, Misach, et Abdénago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non opórtet nos de hac re respondére tibi. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest erípere nos de camíno ignis ardéntis, et de mánibus tuis, o rex, liberáre. Quod si nó-lúerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et státuam áuream, quam erexísti, non adorámus. Tunc Nabuchodonosor replétus est furóre, et aspéctus faciéi illius immutátus est super Sidrach, Misach, et Abdénago, et praecépit, ut succenderétur fornax séptuplum, quam succénderé consuéverat. Et viris fortíssimis de exércitu suo jussit, ut ligátis pédibus Sidrach, Misach, et Abdénago, mitterent eos in for-

jobban fűtsék be a kemencét, mint ahogy befűteni szokták. Megparancsolta továbbá serege legerősebb férfainak, hogy kötözzék meg Sidrák, Misák és Abdenágó lábát és vessék őket az égő tüzes kemencébe. Azonnal meg is kötözték e férfiakat, és nadrágostul, süvegestül, sarustól és ruhástul bedobták őket az égő tüzes kemence közepébe. Mivel pedig a király szigorú parancsa szerint a kemence igen be volt fűtve, a tűz lángja megölte azokat a férfiakat, kik Sidrákot, Misákot és Abdenágót belevetették. Ez a három férfiú, azaz Sidrák, Misák és Abdenágó, megkötözve beleesett az égő tüzes kemence közepébe. Ők azonban jártak-keltek a láng közepette, és dicsérték az Istent, és áldották az Urat.

(Most Flectamus genua nélkül rögtön jön a könyörgés.)

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, a világ egyetlen reménye, ki prófétaid jóvendölése által ki nyilatkoztattad a jelen idők titkait, ébreszd föl kegyesen népedben a jó után való vágyat, mivel híveid közül senki sem haladhat semmiféle erényben, hacsak szent ihletésed nem ösztönzi. A mi.

nácem ignis ardéntis. Et confestim viri illi vincti, cum braccis suis, et tiáris, et calceamentis, et vestibus, missi sunt in médium fornácis ignis ardéntis: nam jússio regis urgébat: fornax autem succénsa erat nimis. Porro viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, et Abdénago, interfécit flamma ignis. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdénago, cecidérunt in médio camino ignis ardéntis colligáti. Et ambulábant in médio flammae laudántes Deum, et benedicéntes Dómino.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, spes única mundi, qui prophetárum tuórum praecónio, praeséntium téporum declarásti mystéria: auge pópuli tui vota placátus; quia in nullo fidélium, nisi ex tua inspiratióne, provéniunt quarúmlibet increménta virtútum. Per Dóminum.

2. A keresztkút megáldása.

(Ahol nincs keresztkút, ez az egész rész elmarad.)

A pap violaszínű palástot ölt és ünnepélyes menetben megy a keresztkúthoz. Elöl viszik az égő húsvéti gyertyát, hogy vezessen fénye, mint a zsidókat vezette a pusztában a tűzoszlop világossága. A körmenetben a következő böjti éneket éneklük:

Böjti ének. (Zs. 41, 2-4.)
Amint kívánczik a szarvas
a forrás vizéhez, úgy kíván-

Tractus. (Psalm. 41, 2-4.)
Sicut cervus desiderat ad
fontes aquárum: ita desi-

kozik lelkem tehozzád, Istenem. *Ÿ.* Szomjazza lelkem az erős élő Istent: mikor jutok oda, hogy az Isten színe előtt megjelenjem? *Ÿ.* Éjjel-nappal könnyem a kenyerem, hisz napról-napra azt mondják nekem: Hol van a te Istened?

A keresztkút előtt megáll a pap és mondja:

Ÿ. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, tekints kegyesen újra születő néped ájtatosságára, mely mint a szarvas, vizeid forrása után eped: és engedd kegyesen, hogy a hit utáni szomja, a keresztség misztériumában lelkét és testét megszentelje. A mi Urunk.

R. Amen.

Ezután odalép a keresztkúthoz, és mondja:

Ÿ. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, állj mellettünk atyai nagy jószágod misztériumában, állj mellettünk a szentségekben; és küldd le az örökbefogadás Lelkét, hogy újjáteremtse az új népeket, melyeket neked a keresztkút szül; és amit most csekélységünk e szolgálatban, cselekszik teljék meg erős hatásával, Jézus Krisztus a te Fiad által: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten.

(A következő részt a pap úgy énekl, mint a prefációt.)

derat ánima mea adí te, Deus. *Ÿ.* Sitívit ánima mea ad Deum vivum: quando véniam, et apparébo ante faciém Dei? *Ÿ.* Fuérunt mihi lácrimae meae panes die ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?

Ÿ. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, respice propítius ad devotióнем pópuli renascéntis, qui sicut cervus, aquárum tuárum éxpetit fontem: et concéde propítius; ut fidei ipsíus sitis, baptísmatis mystério ánimam, corpúsque sanctíficet. Per Dóminum.

R. Amen.

Ÿ. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, adésto magnae pietátis tuae mystériis, adésto sacraméntis: et ad recreándos novos pópulos, quos tibi fons baptísmatis párturit, spíritum adoptiόνis emitte; ut, quod nostrae humilitátis geréndum est ministério, virtútis tuae impleátur effectu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti, Deus.

Mindörökkön örökké.

R. Amen.

☩. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

☩. Emeljük föl szívünket.

R. Fölemeltük az Úrhoz.

☩. Adjunk hálát Urunk Istenünknek.

R. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Ki szentségeidet láthatatlan hatalommal csodálatosan hathatósá teszed: És jöllehet, mi ily nagy misztérium végrehajtására méltatlanok vagyunk, te mégis, kegyelmed ajándékozását abba nem hagyod, hanem a mi könyörgésünkre is atyai jósággal meghallgatsz minket, Isten, kinek lelke már a világ kezdetekor a vizek fölött lebegett, hogy a víz természete már akkor elnyerje a megszentelés erejét, Isten, ki a vétkes világ bűneit vízzel lemosva, már a vízözön hullámaiban megmutattad az újjászületés előképét: hogy ugyanazon elem misztériuma által, mind a gonoszágok véget érjenek, mind az érények feltámadjanak, tekintis, Urunk, Egyházadra és sokasítsd benne újjászületéseidet, aki országot kiáradó kegyelmed hatalmával megörvendezteted és a keresztkutat az egész

Per omnia saecula saecula.

R. Amen. [lórum.

☩. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

☩. Sursum corda.

R. Habémus ad Dóminum.

☩. Grátias agámus Dómino Deo nostro.

R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus. Qui invisíbili poténtia, sacramentórum tuórum mirabílliter operáris efféctum: Et licet nos tantis mystériis exsequéndis simus indigni: Tu tamen grátiae tuae dona non déserens, étiam ad nostras preces, aures tuae pietátis inclínas. Deus, cujus Spíritus super aquas, inter ipsa mundi primórdia ferebátur: ut jam tunc virtútem sanctificatiónis, aquárum natúra conciperet. Deus, qui nocéntis mundi crimína, per aquas ábluens, regeneratiónis spéciem in ipsa dilúvii effusióne signásti: ut unus ejusdémque eleméti mystérió, et finis esset vitiis, et orlgo virtútibus. Réspice, Dómine, in faciém Ecclesiáe tuae, et multiplica in ea regeneratiónes tuas, qui grátiae tuae affluéntis ímpetu laetíficas civitátem tuam: fontémque baptísmatis áperis toto orbe terrárum géntibus innován-

földkerekségen a népek meg-
újítására megnyitod: hogy
Főlségednek parancsára
megkapja a Szentlélektől
Egyszülötted malasztját.

dis: ut tuae majestatis
império, sumat Unigéniti
tui grátiam de Spíritu
Sancto.

A pap keresztalakban elválasztja kezével a vizet, aztán meg-
törölve kezét, folytatja:

Ő termékenyítse meg ezt
az emberek újjászületésére
készített vizet, isteni erejé-
nek titokteljes hozzáadása
által; hogy megszentelést
nyerve, az isteni kegyelem-
forrásnak öléből új terem-
mények szülessenek újra és
mennyei nemzetség merül-
jön föl; és akiket megkülön-
bözöttet vagy a nem a testre,
vagy a kor az időre nézve, azo-
kat mindmegannyit a kegye-
lem, mint édesanyja, egyetlen
gyermeksereggé szülje. Mesz-
szire távozzék tehát, Urunk,
a te parancsodra innen min-
den tisztátalan lélek; legyen
távol az ördögi cselszövény
minden gonoszsága. Ne keve-
redhessék ide ellenséges erő;
ne röpködjön leselkedve, ne
alattomoskodják lappangva,
ne rontson fertőzve.

Qui hanc aquam regene-
rándis homínibus praepa-
rátam, arcána sui númi-
nis admixtióne foecúndet:
ut sanctificatióne concépta,
ab immaculáto divíni fon-
tis útero, in novam renáta
creatúram, progénies cae-
léstis emérgat: Et quos aut
sexus in corpore, aut aetas
discérnit in témpore, omnes
in unam páriat grátia ma-
ter infántiam. Procul ergo
hinc, jubénte te, Dómine,
omnis spíritus immúndus
abscédát: procul tota nequí-
tia diabólicae fraudis ab-
sístat. Nihil hic loci hábeat
contráriae virtútis admix-
tió: non insidiándo circúm-
volet: non laténdo subré-
pat: non inficiéndo cor-
rúmpat.

(A vizet kezével érinti.)

Legyen e teremtmény
szent és büntelen; ment az
ellenség minden támadá-
sától és tiszta minden go-
noszságtávozzása folytán. Le-
gyen élő forrás, újjászülő víz,
tisztító hullám: hogy mind-
azok, akik majd ebben az
üdvöthozó fürdőben mosak-
odnak, bennük a Szentlélek

Sit haec sancta, et in-
nocens creatúra, líbera ab
omni impugnatóris incúrsu,
et totíus nequítiae pur-
gáta discéssu. Sit fons vi-
vus, aqua regénerans unda
purificans: ut omnes hoc
lavácro salutífero diluéndi,
operánte in eis Spíritu
Sancto, perféctae purga-

működven, a tökéletes megtisztulás kegyelmét vegyék.

Háromszor keresztet vet a kút fölé és mondja:

Megáldalak tehát víznek teremtménye, az élő ✠ Isten, az igaz ✠ Isten, a szent ✠ Isten által: Isten által, ki téged kezdetben szavával a szárazföldtől elválasztott, akinek Lelke fölötted lebegett.

(Itt a vizet kezével szétválasztja a világ négy tája felé széthintli.)

Aki téged a paradicsomi forrásból fakasztott és neked meghagyta, hogy négy folyamban az egész földet megöntözzed. Ki téged a pusztában keserűségedből megédesítve ihatóvá tett a szomszéd népek a sziklából fakasztott. Megáldalak Jézus Krisztus, az ő egy szülött Fia, a mi Urunk által is; ki téged a galileai Kánában bámulandó csoda által hatalmával borrá változtatott át. Ki lábával rajtad járt és kit János a Jordánban benned megkeresztelt; ki téged vérrel együtt oldalából ontott és ki tanítványainak megparancsolta, hogy a hívőket benned megkereszteljék, mondván: Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.

Olvasva folytatja:

Midőn e parancsokat megtartjuk, légy te, mindenható Isten, kegyesen velünk: te ihless meg jóságosan.

tionis indulgentiam consequantur.

Unde benedico te, creatúra aquae, per Deum ✠ vivum, per Deum ✠ verum, per Deum ✠ sanctum: per Deum, qui te in principio, verbo separavit ab arida: cujus Spiritus super te ferebatur.

Qui te de paradisi fonte manare fecit, et in quatuor fluminibus totam terram rigare praecipit. Qui te in deserto amaram, suavitate indita fecit esse potabilem, et sitiénti pópulo de petra produxit. Be ✠ nedico te et per Jesum Christum Filium ejus únicum, Dóminum nostrum: qui te in Cana Galilaeae signo admirabili, sua poténtia convertit in vinum. Qui pedibus super te ambulavit: et a Joanne in Jordáne in te baptizátus est. Qui te una cum sanguine de látere suo produxit: et discipulis suis jussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nómine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

Haec nobis praecépta servántibus, tu Deus omnipotens, clemens adesto: tu benignus aspíra.

Háromszor keresztalakban rálehel a vízre és mondja :

Áldd meg saját száddal ezt az egyszerű vizet: hogy a természetes tisztításon kívül, mielőtt a mosakodók testét megtisztítja, hathatós legyen a lelkek megtisztítására is.

Tu has simplices aquas tuo ore benedícito: ut praeter naturálem emundatió-nem, quam lavándis possunt adhibere corpóribus, sint étiam purificándis méntibus effícaces.

Itt a pap háromszor belemártja a húsvéti gyertyát a vízbe és mindig magasabb hangon énekel:

Szálljon le a kút teljességébe a Szentléleknek ereje.

Descéndat in hanc plenitúdinem fontis virtus Spíritus Sancti.

A gyertyát vízben tartva háromszor rálehel ψ alakban a vízre és folytatja:

És e víz teljes lényegét termékenyítse meg az újjászületés eszközlésével.

Totámque hujus aquae substántiam, regenerándi foecúndat efféctu.

Ezután kiemeli a pap a gyertyát a vízből és folytatja:

Itt töröltessék el minden bűnnek szennye: itt tisztuljon meg ez a te képedre teremtett és ősi állapotának méltóságába visszahelyezett természet minden régi szennyétől; hogy minden ember, aki az újjászületés e szentségét fölveszi, az igazi ártatlanság új gyermekségére újjászülessék.

Hic ómnium peccatórum máculae deleántur: hic nátura ad imáginem tuam cón dita, et ad honórem sui reformáta princípíi, cunctis vetustátis squalóribus emundétur: ut omnis homo sacraméntum hoc regeneratió-nis ingrèssus, in verae innocéntiae novam infántiam renascátur.

(Olvasva :)

A mi Urunk Jézus Krisztus a te Fiad által, ki eljő majd eleveneket és holtakat és a világot tűz által megítélni.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui ventúrus est júdicáre vivos, et mórtuos, et saeculum per ignem.

R_x. Amen.

R_x. Amen.

Most a pap meghinti a jelenlévőket a megszentelt vízzel, a templomszolga pedig ad belőle azoknak, akik kívánnak. Azután a pap keresztalakban beleönt a vízbe egy keveset a keresztelendők olajából e szavakkal:

Szenteltessék és termékenyíttessék meg e kút az üdvösség olaja által azok számára, kik belőle az örök életre újjászületnek.

Rj. Amen.

Sanctificétur, et foecundétur fons iste Oleo salutis renascéntibus ex eo, in vitam aetérnam.

Rj. Amen.

A krizmából is önt hasonló módon, mondván:

A mi Urunk Jézus Krisztus és a vigasztaló Szentlélek krizmájának e vízbeöntése történjék a Szentháromság nevében. Rj. Amen.

Infúsió Chrismatis Dómini nostri Jesu Christi, et Spíritus Sancti Parácliti, fiat in nómine sanctae Trinitátis. Rj. Amen.

Most mindkét olajból egyszerre önt a keresztségbe és mondja:

A megszentelés krizmájának, a megkenés olajának és a keresztségnek vegyülése történjék hasonlóképpen az Atyáknak és a Fiúknak és a Szentléleknek nevében Rj. Amen.

Commixtio Chrismatis sanctificatiónis, et Olei unctiόnis, et Aquae baptis-matis, páriter fiat in nómine Patris tris, et Filii lii, et Spíritus Sancti. Rj. Amen.

Végül összekeveri az olajakat a vízzel.

3. A keresztség kiszolgáltatása.

(Régente ekkor történt a keresztség. Ma ez a legtöbb helyen, sajnos, elmarad. Pedig utasítás van rá, hogy ha van felnőtt áttérő, azt lehetően ezen a napon keresztségelje meg. De ha felnőtt nincs is, minden plébánián van gyermek, ki a nagybőjt utolsó hetében született, legalább azt keresztségelje meg ekkor. — Utána az énekesek előéneklék a Mindenszentek litániáját és a nép megismétli az egyes könyörgéseket. Közben a pap és segédlete az oltárhoz megy s ott arcraborul.)

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz nekünk!

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, hallgass minket!
Krisztus, hallgass meg minket!

Kyrie, eléison.
Christe, audi nos.
Christe, exáudi nos.

Mennybéli Atya Isten,¹
Mégváltó Fiú Isten,
Szentlélek Úristen,
Szentháromság egy Isten,

Pater de caelis Deus,¹
Fili, Redemptor mundi, De-
Spíritus Sancte, Deus, [us,
Sancta Trinitas, unus Deus,

¹ Irgalmazz nekünk.

¹ Miserére nobis.

Szentséges szűz Mária, ²	Sancta Maria, ²
Istennek szent anyja,	Sancta Dei Génitrix,
Szűzeknek szent Szűze	Sancta Virgo virginum,
Szent Mihály,	Sancte Michael,
Szent Gábor,	Sancte Gabriel,
Szent Ráfael,	Sancte Raphael,
Mindnyájan szent angyalok és főangyalok, ³	Omnes sancti Angeli et Ar- chángeli, ³
Mindnyájan dicsőült szentek lelkei,	Omnes sancti beatórum Spi- rituum órdines,
Keresztelő Szent János, ²	Sancte Joánnnes Baptísta, ²
Szent József,	Sancte Joseph,
Mindnyájan szent patriárkák és próféták, ³	Omnes sancti Patriarchae et Prophetae, ³
Szent Péter, ²	Sancte Petre, ²
Szent Pál,	Sancte Paule,
Szent András,	Sancte Andréa,
Szent János,	Sancte Joánnnes,
Mindnyájan szent apostolok és evangélisták, ³	Omnes sancti Apóstoli et Evangelistae, ³
Mindnyájan, Krisztusnak szent tanítványai,	Omnes sancti Discípuli Dó- mini,
Szent István, ²	Sancte Stéphane, ²
Szent Lőrinc,	Sancte Lauréti,
Szent Vince,	Sancte Vincéti,
Mindnyájan sz. vértanuk, ³	Omnes sancti Mártýres, ³
Szent Szilveszter, ²	Sancte Silvéster, ²
Szent Gergely,	Sancte Grégori,
Szent Ágoston,	Sancte Augustíne,
Mindnyájan szent püspökök és hitvallók, ³	Omnes sancti Pontífices et Confessóres, ³
Mindnyájan szent tanítók,	Omnes sancti Doctóres,
Szent Antal, ²	Sancte Antóni, ²
Szent Benedek,	Sancte Benedicte,
Szent Domonkos,	Sancte Domínice,
Szent Ferenc,	Sancte Francisce,
Mindnyájan szent papok és levíták, ³	Omnes sancti Sacerdótes et Levitae, ³
Mindnyájan szent szerzetesek és remeték,	Omnes sancti Mónachi et Eremítæ,
Szent Mária Magdolna, ²	Sancta Maria Magdaléna, ²
Szent Ágnes,	Sancta Agnes,

² Könyörögj érettünk.³ Könyörögjetek érettünk.² Ora pro nobis.³ Oráte pro nobis.

Szent Cecília, ² Szent Ágota, Szent Anasztázia, Mindnyájan szent szűzek és özvegyek, ³ Istennek minden szentjei, könyörögjetek érettünk. Légy irgalmas! Uram, ke- gyelmezz nekünk! Légy irgalmas! Uram, hall- gass meg minket! Minden gonosztól, ⁴ Minden büntől, Az örök haláltól, Megtstesülésed szent titka által, Eljöveteled által, Születésed által, Keresztséged és szent böj- tölésed által, Kereszted és kínszenvedé- sed által, Halálod és temetésed által, Szentséges föltámadásod ál- tal, Csodálatos mennybemene- teled által, A vigasztaló Szentlélek el- jövetele által, Az ítélet napján, Mi bűnösök, ⁵ (Itt a papság felkel s a sekrestyébe megy s ott fehér ruhákba öltözk.)	Sancta Caecilia, ² Sancta Ágatha, Sancta Anastasia Omnes sanctae Virgines et Viduae, ³ Omnes Sancti et Sanctae Dei, intercédite pro nobis. Propítius esto, parce nobis Dómine. Propítius esto, exáudi nos, Dómine. Ab omni malo, ⁴ Ab omni peccato, A morte perpétua, Per mystérium sanctae in- carnatiónis tuae, Per adventum tuum, Per nativitátem tuam, Per baptismum, et sanctum jejúnium tuum, Per crucem, et passiónem tuam, Per mortem, et sepultúram tuam, Per sanctam resurrectionem tuam, Per admirábilem ascensió- nem tuam, Per adventum Spíritus San- cti Parácliti, In die iudicii, Peccatóres, ⁵
Hogy nekünk irgalmazni méltóztassál, ⁵ Hogy Anyaszentegyházadat kormányozni és megerősít- teni méltóztassál,	Ut nobis parcas. ⁵ Ut Ecclesiam tuam sanctam régere, et conserváre di- gnéris,

² Könyörögj érettünk.³ Könyörögjetek érettünk.⁴ Ments meg, Uram, minket.⁵ Kérünk téged, hallgass meg minket.² Ora pro nobis.³ Orate pro nobis.⁴ Libera nos, Dómine.⁵ Te rogámus, audí nos.

Hogy a római pápát s az egész papi rendet a szent vallásban megtartani méltóztassál, ⁵	Ut domnum apostolicum, et omnes ecclesiásticos ordines in sancta religióne conserváre dignéris, ⁵
Hogy az Anyaszentegyház ellenségeit megalázni méltóztassál,	Ut inimicos sanctae Ecclesiae humilláre dignéris,
Hogy a keresztény királyoknak és fejedelmeknek békeséget és igaz egyetértést adni méltóztassál,	Ut régibus et princípibus christiánis pacem, et veram concórdiam donáre dignéris,
Hogy minket szent szolgálatodban megerősíteni és megtartani méltóztassál,	Ut nosmetípsos in tuo sancto servítio confortáre, et conserváre dignéris,
Hogy minden velünk jótévedőknek örökkévaló javadat adni méltóztassál,	Ut ómnibus benefactoribus nostris sempitérna bona retribuas,
Hogy a földnek bő termését megadni és megtartani méltóztassál,	Ut fructus terrae dare, et conserváre dignéris,
Hogy a megholt híveknek örök nyugodalmat adni méltóztassál,	Ut ómnibus fidélibus defunctis réquiem aetérnam donáre dignéris,
Hogy minket meghallgatni méltóztassál,	Ut nos exaudíre dignéris.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.
Krisztus hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.

III. AZ ALLELUJA-MISE.

A mai mise az Egyház ünnepélyes dicső és hálaadó áldozata azért, hogy a most kiosztott szentkeresztiség szentségében új tagokkal gyarapodott. (Erről szól a könyörgés, szentlecke, tractus.)

⁵ Kérünk téged, hallgass meg minket.

⁵ Te rogámus, audi nos.

De egyúttal az Egyház első üdvözllete a sírjából feltámadt Üdvözlőtől (Alleluja, Evangélium, Prefáció, Vecsernye). Ma kiesnek az Introitus, Offertorium, Communio, Credo, Agnus Dei, — mert ez a mise még abból az időből való, mikor ezek nem voltak. A Glóriára újra megszólalnak a harmadnapja elnémult harangok. Az áldozás előtt nincs békecsók, mert ma csak az újonnan megkeresztelték áldoztak, ők pedig megkapták a békecsókot a keresztelekor.

(A kar elénekli a Kyrie eleison-t, közben a pap az oltárhoz megy, elmondja a 42. zsoltárt, a könyörgést és a hozzátartozó imádságokat, megfűstöli az oltárt s mikor a kar befejezi az éneket, elkezd a Glóriát. Utána a szokott módon folytatódik a szentmise.)

Könyörgés. Isten, ki e szentséges éjt Urunk föltámadásának dicsőségével világossá tetted, tartsd fenn családod új sarjadékában a fiúvá fogadás lelkét, melyben részesítetted, hogy testben és lélekben megújulván, neked tisztán szolgálhasson. Ugyanazon a mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszaiakhoz írt leveléből. (3, 1-4.)

Testvérek: Ha feltámadtatok Krisztussal, keresétek az odafent valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagy. Az odafent való dolgokat keresétek, ne a földieket. Hiszen meghaltatok és életetek el van rejtve Krisztussal az Istenben. Amikor Krisztus, a ti életetek, megjelenik, akkor ti is megjelentek vele együtt a dicsőségben.

Azután a pap egyre magasabb hangon háromszor énekli: Alleluja; a kar mind a háromszor ismétli, majd ezt éneklük:

Ű. (Zs. 117, 1.) Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló.

Oratio. Deus, qui hanc sacratissimam noctem glória Dominicae Resurrectionis illustras: conserva in nova familiae tuae progénie adoptionis spiritum, quem dedisti; ut corpore et mente renováti, puram tibi exhibeant servitútem. Per eúdem Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossenses.

(3, 1-4.)

Fratres: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mórtul enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparúerit, vita vestra, tunc et vos apparébitis cum ipso in glória.

Ű. (Ps. 117, 1.) Conflémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

(Utána folytatódik a szentmise.)

Böjti ének. (Zs. 116, 1, 2.)
Dicsérjétek az Urat mind,
ti nemzetek, dicsérjétek őt
valamennyien népek! *¶*
Mert bőséges az ő irgalma
irántunk: s örökre megma-
rad az Úr hűsége.

**✠ A szent evangélium sza-
kasza** Szent Máté szerint.
(28, 1-7.)

Szombat végén pedig,
mely a hét első napjára
virrad, elméne Mária Mag-
dolna és a másik Mária meg-
nézni a sírt. És íme, nagy
földindulás lőn; mert az Úr
angyala leszálla az égből és
odamenvén, elhengeríté a
követ és ráült. Tekintete
olyan volt, mint a villám és
ruhája, mint a hó. Az örök
pedig tőle való félelmükben
megremegének és olyanok
lettek, mint a holtak. Meg-
szólalván pedig az angyal,
mondá az asszonyoknak: Ti
ne féljétek! hiszen tudom,
hogy Jézust keresitek, kit
megfeszítettek; nincs itt,
mert feltámadott, amint
megmondotta. Jertek és lás-
sátok a helyet, ahová tették
az Urat. És hamar elmenvén,
mondjátok meg tanítványai-
nak, hogy feltámadott, és
íme, elöttetek megyen Gali-
leába; ott majd meglátjá-
tok őt. Íme, eleve meg-
mondtam nektek.

Csendes imádság. Urunk,
kérünk, fogadd, néped
könyörgéseit az áldozati

Tractus. (Ps. 116, 1-2.)
Laudáte Dóminum, omnes
gentes: et collaudáte eum,
omnes pópuli. *¶* Quóniam
confirmáta est super nos
misericórdia ejus: et véritas
Dómini manet in aetérnum.

**✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Matthaeum.**
(28, 1-7.)

Véspere autem sábbati,
quae lucéscit in prima
sábbati, venit María Magda-
léne, et áltera María vidére
sepúlchrum. Et ecce terrae-
mótus factus est magnus.
Angelus ením Dómini des-
céndit de caelo: et accédens
revólvit lápidem, et sedébat
super eum: erat autem aspé-
ctus ejus sicut fulgur: et
vestiméntum ejus sicut nix.
Prae timóre autem ejus
extérriti sunt custódes, et
facti sunt velut mórtui. Re-
spóndens autem Angelus,
dixit muliéribus: Nolíte ti-
mére vos: scio enim, quod
Jesum, qui crucifixus est,
quaeritis: non est hic: sur-
réxit enim, sicut dixit. Ve-
níte, et vidéte locum, ubi
pósitus erat Dóminus. Et
cito eúntes, dícite discíplulis
ejus, quia surréxit: et ecce
praecédit vos in Galilaeam:
ibi eum vidébitis. Ecce prae-
díxi vobis.

Secreta. Súscipe, quaesu-
mus, Dómine, preces
pópuli tui, cum oblatiáni-

adományok följánlásával együtt; hogy a húsvéti misztériumok által megszentelve, segítségeddel nekünk orvos-ságul szolgáljanak az örök-életre. A mi Urunk.

bus hostiárum: ut pascháli-bus initiáta mystériis, ad aeternitátis nobis medélam, te operánte, proficiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

A pap áldozása után a vecsernye következik. Egy időben, ugyanis mikor az éjtszakai vigília megszűnt, délután tartották meg az egész nagyszombati szertartást. Ekkor került az idő miatt meg-rövidített vecsernye a szentmisébe és megmaradt mind a mai napig. A kar éneki:

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek: * dicsérjétek őt valamennyien népek! mert bőséges az ő irgalma irán-tunk* s örökre megmarad az Úr hűsége.

Dicsőség.

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja. (Psalm. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: * laudáte eum, omnes pópuli. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: * et veritas Dómini manet in aetérnum.

Glória.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja.

Ezután a miséző pap elkezdí a Magnificat antifonáját.

Ant. (Máté 28, 1.) Szombat végén pedig, (a kar folytatja:) mely a hét első napjára virrad, elméne Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt. Alleluja.

Ant. Véspere autem sabbati. (et prosequitur chorus:) Quae lucéscit in prima sabbati: venit Maria Magdaléne, et áltera Maria, vidére sepúlchrum, allelúja.

Ezután következik:

A Boldogságos Szűz Mária éneke. (Luk. 1, 46—55.)

Magasztalja * az én lelkem az Urat. És örvendez az én szívem * megváltó Istenem felett.

Mert ránézett szolgálója kicsinységére; * Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.

Magnificat * ánima mea Dóminum. Et exultávit spíritus meus, * in Deo salutári meo.

Quia respéxit humilitátem ancillae suae * ecce enim ex hoc beátam me dicent omnes generátiones.

Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, * kinek szent az ő neve.

És irgalma nemzedékről-nemzedékre * azokon van, akik őt félik.

Hatalmas dolgokat művelt karja erejével, * szét-szórta a szlvők terveiben kevélykedőket.

Hatalmasokat levetett a trónról, * és kicsinyeket fel-emelt.

Éhezőket betöltött jókkal, * és üresen bocsátott el gazdagokat.

Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját * megemlékezvén irgalmasságáról.

Amint szólott vala atyáinknak, * Ábrahámnak és ivadékanak mindörökre.

Dicsőség.

Ezalatt megtömjénezik az oltárt, majd az ének befejeztével megismélik az antifonát. Ezután mondja a miséző pap:

℣ Az Úr legyen veletek.
℞. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Öntsd belénk, Urunk, szereteted lelkét; hogy akiket a húsvéti szentségekkel gazdaggá tettél, azok kegyeségedből szlvükben is egygye legyenek. A mi Urunk.

(Utána)

℣. Az Úr legyen veletek,
℞. És a te lelkeddel.

Menjetek, itt az elbocsátás, alleluja, alleluja. ℞. Hála legyen Istennek, alleluja, alleluja.

Quia fecit mihi magna qui potens est * et sanctum nomen eius.

Et misericórdia ejus a progénie in progénies * tímentibus eum.

Fecit poténtiam in bráchio suo * dispérsit superbos mente cordis sui.

Depósuit poténtes de sede * et exaltávit húmiles.

Esuriéntes implévit bonis * et dívites dimísit inánes.

Suscépit Israel púerum suum * recordátus misericórdiae suae.

Sicut locútus est ad patres nostros * Ábraham et sémini ejus in saecula.

Glória.

℣. Dóminus vobíscum.
℞. Et cum spírítu tuo.

Oremus. Spírítum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos sacraméntis paschálibus satiásti, tua fáciás pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

℣. Dominus vobíscum,
℞. Et cum spírítu tuo.

Ite, missa est, allelúja, allelúja, ℞. Deo gratias, allelúja, allelúja.

(Áldás és utolsó evangélium, mint rendesen.)



A SZENTMISÉ RENDJE.

A pap elkészülve az oltárhoz megy; előtte megfelelő módon tisztelgés; azután keresztet vet, homlokát, mellét és két vállát érintve és érthető hangon mondja:

Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.

In nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti. Amen.

Azután melle előtt imára tett kézzel elkezdí az antifonát:
Bemegyek az Isten oltárához. Introíbo ad altáre Dei.

A ministerek felelik:

Az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Ad Deum qui laetificat juvenútém meam.

Igy mondja el a ministerekkel felváltva a következő zsolttárt:

(Zs. 42, 1-5.)

(Ps. 42, 1-5.)

Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, kelj védelmére ügyemnek az istentelen nemzetséggel szemben: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem.

Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.

M. Hisz te vagy az Isten, az én erősségem: miért vetsz el engem? miért kell szomo-

M. Quia tu es, Deus, fortítúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis

rúan járnom-kelnem? míg sa-
nyargat engem ellenségem.

P. Küldd el világosságo-
dat és igazságodat: hadd
vezessenek és vigyenek el
engem szent hegyedre s haj-
lékaidba.

M. És bemegyek az Isten
oltárához: az Istenhez, ki
ifjúi örömmel tölt el engem.

P. És lantszóval dicsérlek
téged, Isten, én Istenem:
miért vagy szomorú, lelkem?
miért háborgatsz engem?

M. Blizzál az Istenben,
mert fogom még áldani őt:
arcom üdvösségét, az én
Istenemet.

P. Dicsőség az Atyának
és Fiúnak és Szentléleknek.

M. Miképpen volt kezdet-
ben és van most és lesz min-
dig, mindörökön örökké.
Amen.

incédo, dum affligit me ini-
micus?

S. Emitte lucem tuam, et
veritatem tuam: ipsa me
deduxerunt, et adduxerunt
in montem sanctum tuum,
et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altáre
Dei: ad Deum qui laetificat
juventutem meam.

S. Confitébor tibi in ci-
thara, Deus, Deus meus:
quare tristis es, ánima mea,
et quare contúrbas me?

M. Spera in Deo, quóniam
adhuc confitébor illi: salu-
táre vultus mei, et Deus
meus.

S. Glória Patri, et Filio,
et Spirítui Sancto.

M. Sicut erat in princípío,
et nunc, et semper: et in
saecula saeculórum. Amen.

A pap ismétli az antifonát:

Bemegyek az Isten oltá-
rához.

R. Az Istenhez, ki ifjúi
örömmel tölt el engem.

Keresztet vetve magára, mondja:

Ÿ. Segítségünk az Úr ne-
vében.

R. Ki az eget és a földet
alkotá.

Introibo ad altáre Dei.

R. Ad Deum qui laetificat
juventutem meam.

Ÿ. Adjutórium nostrum
in nómine Dómini.

R. Qui fecit caelum et ter-
ram.

Ezután kezét összeteszi és mélyen meghajolva végzi el a közgyónást.

Gyászmisékben, továbbá Feketevasárnaptól Nagyszombatig be-
záróan elmarad a *Júdica me, Deus* zsoltár a Glória-val, meg
az antifona ismétlése. Ezekben tehát az *In nómine Patris,*
Introibo, Adjutórium után következik a közgyónás az alábbi
módon:

Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának, Szent Mihály főangyalnak, Keresztelő Szent Jánosnak, Szent Péter és Pál apostoloknak, minden szenteknek és nektek, testvérek: hogy nagyot vétkeztem gondolatlalt, szóval és cselekedettel: [Mellét háromszor megüti, mondván:] én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem. Kérem azért a boldogságos, mindenkor Szűz Máriát, Szent Mihály főangyalt, Keresztelő Szent Jánost, Szent Péter és Pál apostolokat, az összes szenteket, és titeket, testvérek, imádkozzatok érettem a mi Urunkhoz, Istenünkhöz.

Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi nimis cogitatione, verbo et opere: [Percutit sibi pectus ter, dicens:] mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beátam Mariam semper Virginem, beátum Michaelém Archangelum, beátum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos, fratres, oráre pro me ad Dóminum Deum nostrum.

A ministerek felelik:

Irgalmazzon neked a mindenható Isten és bocsássa meg vétkeidet és vezéreljen az örök életre.

Misereátur tui omnipotens Deus, et, dimíssis peccátis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.

A pap feleli: Amen és utána felegyenesedik:

Most a ministerek ismétlik el a közgyónást, de ahol a pap azt mondotta: vobis, fratres és vos, fratres, a ministerek azt mondják: tibi, pater és te, pater.

Utána a pap összetett kezekkel megadja a feloldozást e szavakkal:

Irgalmazzon nektek a mindenható Isten, és bocsássa meg vétkeiteket és vezéreljen az örök életre.

R. Amen.

Misereátur vestri omnipotens Deus, et, dimíssis peccátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.

R. Amen.

Most keresztet vet magára e szavakkal:

Bűneinknek elengedését, feloldozását és bocsátát: adja meg nekünk

Indulgéntiam, absolutiónem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat

a mindenható és irgalmas
Úr. R. Amen.

nobis omnipotens et misericors
Dóminus. R. Amen.

Meghajolva folytatja :

☩. Isten, ha te felénk for-
dulsz, újjá éledünk.

☩. Deus, tu convérsus vi-
vificábis nos.

R. És néped örvideni
fog benned.

R. Et plebs tua laetábitur
in te.

☩. Mutasd meg nekünk,
Uram, irgalmadat.

☩. Osténde nobis, Dó-
mine, misericórdiam tuam.

R. És üdvösségedet add
meg nekünk.

R. Et salutáre tuum da
nobis.

☩. Uram, hallgasd meg
könyörgésemet.

☩. Dómine, exáudi oratíó-
neim meam.

R. És kiáltásom jusson
eléd.

R. Et clamor meus ad te
véniat.

☩. Az Úr legyen veletek.

☩. Dóminus vobiscum.

R. És a te lelkeddel.

R. Et cum spíritu tuo.

Kitárja kezét, majd ismét összteszi, érthetően mondja :
Orémus : és felmegy az oltárhoz, miközben magában mondja :

Vedd el, kérünk, Urunk,
gonoszságainkat: hogy
a szentek szentjébe tiszta
szívvel mehessünk be. A
mi Urunk, Krisztus által.
Amen.

Aufer a nobis, quaesumus,
Dómine, iniquitátes no-
stras: ut ad Sancta sanctó-
rum puris mereámur ménti-
bus introire. Per Christum
Dóminum nostrum. Amen.

Ezután összetett kezét az oltárra helyezi és meghajolva mondja:

Kérünk téged, Urunk,
hogy szenteidnek, (Meg-
csókolja az oltárt középen) kik-
nek ereklyél itt vannak és
minden szentnek érdemei
által bocsásd meg minden
bűnömet. Amen.

Orámus te, Dómine, per
mérita Sanctórum tuó-
rum (Osculatur Altare in me-
dio) quorum reliquiae hic
sunt, et ómrium Sanctórum:
ut indulgére dignéris ómnia
peccáta mea. Amen.

Az ünnepi misében a celebráns az Introitus elolvasása előtt
megáldja a tömjént e szavakkal :

Áld ☩ jon meg téged az,
akinek tiszteletére elégsz.
Amen.

Ab illo bene ☩ dicáris, in
cujus honóre cremáberis.
Amen.

A diákonustól átveszi a füstölőt és megtömjénezi az oltárt
imádkozás nélkül. Azután a diákonus visszakapja a füstölőt
és megtömjénezi magát a celebránst.

Most a pap keresztet vetve magára, elimádkozza az Introitust; ennek befejezése után a ministerekkel váltakozva mondja:

Uram, irgalmazz nekünk. **K**yrrie, eléison. Kyrrie, eléison. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk.

Ezután az oltár közepén kezét kitarva, majd ismét összetéve, fejét kissé meghajtva mondja: Glória in excelsis Deo, és összetett kezekkel folytatja. Amikor azt mondja: Adorámus te, Grátias ágimus tibi, Jesu Christe, Súcipe deprecationem, fejét meghajtja. A végén pedig a Cum Sancto Spíritu szavaknál keresztet vet magára. A viola és fekete színben mondott szentmisékben, valamint a húsvéti időn kívül azokon a hétköznapi napokon, amikor a vasárnapi szentmisét mondjuk, a Gloria elmarad.

Dicsőség Istennek a magasságban, és békesség a földön a jóakarátú embereknek. Dicsérünk téged. Áldunk téged. Imádunk téged. Dicsőítünk téged. Hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért, Úr Isten, mennyei Király, mindenható Atyaisten! Úr Jézus Krisztus, egyszülött Fiú. Úr Isten, Istennek Baránya, az Atyának Fia. Ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk. Ki elveszed a világ bűneit, fogadd el könyörgésünket. Ki az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk. Mert egyedül te vagy a Szent, egyedül te vagy az Úr, egyedül te vagy a Magasság-beli, Jézus Krisztus. A Szentlélekkel egyetemben, az Atya-isten dicsőségében. Amen.

Gloria in excelsis Deo. Et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Laudámus te. Benedícimus te. Adorámus te. Glorificámus te. Grátias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam. Dómine Deus, Rex caeléstis, Deus Pater omnipotens. Dómine Fili unigénite, Jesu Christe. Dómine Deus, Agnus Dei, Filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserére nobis. Qui tollis peccata mundi, súcipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserére nobis. Quóniam tu solus Sanctus. Tu solus Dóminus. Tu solus Altíssimus, Jesu Christe. Cum Sancto Spíritu, in glória Dei Patris. Amen.

Ezután megcsókolja az oltárt középen és a nép felé fordulva mondja :

Ÿ. Az Úr legyen veletek. | Ÿ. Dóminus vobiscum.
R. És a te lelkeddel. | R. Et cum spiritu tuo.

Ezután ezt mondja : Orémus és elimádkozza a *könyörgéseket*, egyet vagy többet, amint a szolgálat rendje megkívánja. Utána következik a szentlecke, ennek végén a ministerek ezt mondják :

R. Istennek legyen hála. | R. Deo grátias.

Most következik az átvonulásra való énekek valamelyike, a *graduale*, a *tractus* (bőjti ének), az *Alleluja* a verssel, vagy a *sequentia* (ünnepi ének), amint az egyházi év vagy a mise rangja kívánja.

Ennek végeztével az ünnepi misében a diákonus leteszi az evangéliumos könyvet az oltár közepére és a celebráns megáldja a tömjént, mint az előbb ; ezután a diákonus az oltár előtt letérdel és összetett kezekkel mondja :

Tisztítsd meg szívemet és | Munda cor meum, ac lá-
ajkamat, mindenható | bia mea, omnípotens
Isten; miként Izaiás pró- | Deus, qui lábia Isafae Pro-
féta ajkát a tüzes üszökkal | phetae cálculo mundásti
megtisztítottad: méltóztas- | igníto: ita me tua grata mi-
sál engem is kegyes irgal- | seratióne dignare mundare,
maddal megtisztítani, hogy | ut sanctum Evangélium tu-
szent evangéliumodat méltó- | um digne váleam nuntiáre.
n tón hirdethessem, a mi | Per Christum Dóminum no-
Urunk Krisztus által. Amen. | strum. Amen.

Ezután elveszi a könyvet az oltarról és ismét letérdel és így kér áldást a paptól e szavakkal :

Áldj meg engem, Uram! | Jube, domne, benedícere!

A pap feleli :

Az Úr legyen szívedben és | Dóminus sit in corde tuo,
ajkodon, hogy méltón | et in láblis tuis: ut dí-
és illően hirdesd evangéliu- | gne et competénter annún-
mát. Az Atyának és Fiú- | tias Evangélium suum: In
nak ✠ és Szentléleknek ne- | nómine Patris, et Fílii, ✠ et
vében. Amen. | Spíritus Sancti. Amen.

Megkapván az áldást, megcsókolja a celebráns kezét és a ministerekkel, akik a tömjénezőt és a gyertyákat viszik, elmegy az evangélium felolvasásának a helyére. Ott megáll és összetett kezekkel mondja :

℣. Az Úr legyen veletek.
℞. És a te lelkeddel.

℣. Dominus vobiscum.
℞. Et cum spiritu tuo.

Ezután jobbkezének hüvelykujjával megjelöli a könyvet és magát homlokán, ajkán és mellén kis kereszttel és mondja :

✠ A szent evangélium szaka-
szaka Szent N. szerint.

✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum N., sive Inítium.

Míg a ministerek felelnek :

Dicsőség neked, Urunk | Glória tibi, Dómine

háromszor megtömjénezi a könyvet. Ezután felolvassa az evangéliumot összetett kezekkel. Ennek végeztével a szubdiákonus elviszi a könyvet a celebránsnak és az megcsókolja az evangéliumot ezekkel a szavakkal :

Az evangélium szavai törül-
rüljék el bűneinket.

Per evangélica dicta de-
leántur nostra delicta.

Most a diákonus megtömjénezi a papot.

Ha a pap diákonus és szubdiákonus nélkül mutatja be a szentmisét, akkor most a könyvet átviszlik az oltár baloldaláról a jobboldalára, miközben a pap közepén meghajolva és összetett kezekkel mondja :

Tisztítsd meg szívemet és ajkamat, mindenható Isten; miként Izaiás próféta ajkát a tüzes üszökkel megtisztítottad: méltóztassál engem is kegyes irgalmaddal megtisztítani, hogy szent evangéliumodat méltón hirdethessem, a mi Urunk Krisztus által. Amen.

Áldj meg, engem, Uram. Az Úr legyen szívemben és ajkamon, hogy méltón és illően hirdessem evangéliumát. Amen.

Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens Deus, qui labia Isaiae Prophetae calculo mundásti ignito: ita me tua grata miseratióne dignáre mundáre, ut sanctum Evangélium tuum digne váleam nuntiáre. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Jube, Dómine, benedicere. Dóminus sit in corde meo, et in lablis meis: ut digne et competenter annúntiem Evangélium suum. Amen.

Ezután a könyv felé fordulva, összetett kezekkel mondja :

℣. Az Úr legyen veletek.
℞. És a te lelkeddel.

℣. Dominus vobiscum.
℞. Et cum spiritu tuo.

Ezután megjelöli a könyvet és magát a homlokán, ajkán és mellén kis kereszttel és mondja :

✠ A szent evangélium szaka
Szent N. szerint.

✠ Sequéntia sancti Evan-
gélii secúndum N.

A ministerek felelnek:

Dicsőség neked, Urunk. | Glória tibi, Dómine.

Ezután a pap felolvassa az evangéliumot. Ennek végén a ministerek mondják:

Dícséret neked, Krisztus. | Laus tibi, Christe.

A pap pedig megcsókolja az evangéliumot, mondva:

Az evangélium szavai törüljék el bűneinket. | Per evangélica dicta deléantur nostra delicta.

A gyászmisében is kell mondani: Munda cor, de nincs áldáskérés és áldás; a felolvasáshoz nem viszik oda a gyertyát és a celebráns nem csókolja meg a könyvet.

Ezután következik minden vasárnapon, továbbá az Úr, a Boldogságos Szűz, az apostolok és az evangélisták összes ünnepén és ezek nyolcada alatt, bármiről szóljon is a szentmise, valamint mindazonkén az ünnepeken, amelyeken külön jelöljük a Credo. A pap az oltár közepére megy, megáll, karját kitarja, felemeli, majd összeteszi és mondja: Credo in unum Deum... és folytatja összetett kezekkel. Amikor ezt mondja: Deum fejét a kereszt felé meghajtja. Ugyanígy tesz, amikor azt mondja: Jesum Christum és simul adoratur. Ezekre a szavakra: Et incarnátus est letérdel és így marad, míg a Homo factus est szavakhoz nem ér. A végén Et vitam ventúri saeculi szavakra keresztet vet magára.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden látható és láthatatlan lénynek teremtőjében. És az egy Úr Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, ki az Atyától öröktől fogva született, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, igaz Isten az igaz Istentől. Született, nem alkotott, ki egylényegű az Atyával, és aki által minden lett. Ki érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért leszállott mennyekből, (Itt letérdelünk) testet öltött a

Credo in unum Deum. Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibílium ómnium, et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines, et propter nostram salútem descéndit de caelis. (Hic genuflectitur.) Et incarnátus est, de Spíritu Sancto ex Mari-

Szentlélek által Szűz Máriától és emberré lett. Pontius Pilátus alatt érettünk megfeszítettet, szenvedett és eltemettetett; harmadnapra az Írás szerint föltámadott; és fölment a mennyekbe, ott ül az Atyának jobbjára felől és ismét eljön dicsőséggel, hogy megítélje az élőket és a holtakat s országának nem lesz vége. És az elevenítő Szentlélek Ūristenben, ki az Atyától és a Fiútól származik, kit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, ki a próféták által szólt. Hiszek egy szent, katolikus apostoli Anyaszentegyházat. Vallok egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és a jövendő örök életet. Amen.

Virgine: Et homo factus est. Crucifixus étiam pro nobis: sub Póntio Piláto passus, et sepúltus est. Et resurrexit tertia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in caelum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum ventúrus est cum glória iudicare vivos, et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum, et vivificántem: qui ex Patre, Filióque procedit. Qui cum Patre, et Filio simul adorátur, et conglorificátur: qui locútus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiám. Confíteor unum baptisma in remissiónem peccatórum. Et exspecto resurrectionem mortuórum. Et vitam ventúri saeculi. Amen.

Ezután megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva mondja:

Ū. Az Ūr legyen veletek.

R. És a te lélkeddel.

Ū. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Ezután mondja: Orémus és elmádkozza a *felajánlási* körmenetre való éneket (offertorium). Ennek végeztével ünneplésben a diakonus adja át a paténát az ostyával a celebránsnak, a csendesmisében pedig a pap maga veszi fel a paténát az ostyával és míg azt felajánlja, mondja:

Fogadd el, szent Atya, mindenható örök Isten, ezt a szeplőtelen adományt, melyet én, méltatlan szolgád, felajánlok neked, élő és igaz Istenemnek, számtalan bűnömért, sértelmért és hanyagságaimért: felajánlom minden itt kö-

Súscipe, sancte Pater, omnipotens aetérne Deus, hanc immaculátam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi Deo meo vivo, et vero, pro innumerabilibus peccátis, et offensionibus, et neglegentiis meis; et pro ómnibus cir-

rülállókért, sőt minden keresztény hívőkért, élőkért és holtakért, hogy nekem és nekik üdvösségünkre válják az örök életre. Amen.

cumstántibus, sed et pro omnibus fidelibus christianis vivis atque defunctis: ut mihi, et illis proficiat ad salutem in vitam aeternam. Amen.

Ezután a paténával keresztet vet és leteszi az ostyát a korpórálára. A diákonus bort, a szubdiákonus vizet tölt a kehelybe; csendes misében mindkettőt a pap tölti be. A kehelybe keverésre szánt vizet a kereszt jelével megáldja és mondja:

Isten, ki az emberi természet méltóságát csodálatos módon alkottad és még csodálatosabb módon megújítottad: add, hogy e víz és bor misztériuma által annak istenségében részesülhessünk, aki emberségünknek részesévé lenni méltóztatt: Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten, mindörökön örökké. Amen.

Deus, qui humanae substantiae dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilis reformasti: da nobis per hujus aquae et vini mysterium, ejus divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostrae fieri dignatus est particeps, Jesus Christus, Filius tuus, Dominus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia saecula saeculorum. Amen.

A gyászmisében is el kell mondani ezt az imádságot, de a vizet nem áldják meg.

Most fogja a kelyhét és felajánlása közben mondja:

Felajánljuk neked, Urunk, az üdvösség kelyhét és kérjük kegyességedet, hogy isteni fölséged színe elébe a mi és az egész világ üdvösségéért édes illattal szálljon föl. Amen.

Offérimus tibi, Dómine, cálicem salutáris, tuam deprecánte cleméntiam: ut in conspéctu divinae majestátis tuae, pro nostra, et totius mundi saluté cum odóre suavitátis ascéndat. Amen.

Ezután a kehellyel keresztet vet az oltár felett és leteszi a kelyhét a korpórálára és a pallával befedi. Ekkor összetett kezét az oltárra téve, kissé meghajolva mondja:

Alázatos szívvel és tördött lélekkel fogadj el minket, Urunk, és add, hogy

In spiritu humilitátis, et in ánimo contrito suscipiámur a te, Dómine: et sic

úgy szálljon ma eléd áldozatunk, hogy tessék neked, Úr Isten. | fiat sacrificium nostrum in conspéctu tuo hódie, ut placet tibi, Dómine Deus.

Felegyenesedik és kitarja kezét, majd magasba emelve fel, összekulcsolja ; szemét is az égre emeli, majd azonnal letekint és mondja:

Jöjj el, megszentelő, mindenható, örök Isten: | Veni, sanctificátor omnipotens aetérne Deus:

(Megáldja a felajánlott adományokat.)

és áldd ✠ meg ezt a szent nevednek előkészített áldozatot. | et béne ✠ dic hoc sacrificium, tuo sancto. nómini praeparátum.

Az ünnepi misében ezután megáldja a tömjént e szavakkal :

Szent Mihály főangyalnak, aki ott állt a tömjénoltár jobb oldalán és minden választottadnak közbenjárására, kegyeskedjél, Urunk, ezt a tömjént meg ✠ áldani és kellemes illatként elfogadni. A mi Urunk, Krisztus által. Amen. | Per intercessiónem beáti Michaélis Archángell, stantis a dextris altáris incénsi, et ómnium electórum suórum, incénsum istud dignétur Dóminus bene✠dicere, et in odórem suavitátis accípere. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Átveszi a füstölőt a diákonustól és az általános szabályoknak megfelelően megtömjénezi a felajánlott adományokat, e szavakkal :

Ez az általad megáldott tömjénfüst szálljon fel hozzád, Urunk: és szálljon le ránk a te irgalmad. | Incénsum istud a te benedíctum, ascéndat ad te, Dómine: et descéndat super nos misericórdia tua.

Majd az oltárt tömjénezi meg, mondván :

Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram, s kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat. Tégy, Uram, lakatot szájamra, reteszt ajkam ajtajára, hogy ne térjen szívem gonoszságra és mentgetvén ne mentegessem bűnömöt. | Dirigátur, Dómine, orátio mea, sicut incénsum, in conspéctu tuo: elevátio mánum meárum sacrificium vespertinum. Pone, Dómine, custódiám ori meo, et óstium circumstántiae lábilis meis: ut non declínet cor meum in verba mallítiae, ad excusándas excusatiónes in peccátis.

Miközben a diakonusnak visszaadja a füstölőt, mondja :

Gyujsza fel bennünk az űr az ő szeretetének tüzét s az örök szeretet lángját. Amen.

Accéndat in nobis Dóminus ignem sui amoris, et flammam aetérnae caritátis. Amen.

Ezután a diakonus megtömjénezi a papot.

Ezután a pap kezét mos, mondván :

(Zs. 25, 6—12.)

Ártatlanok közt mosom kezem: és körülveszem oltárodát, Uram.

Hogy halljam a dicséret szavát: és hirdessem minden csodatettedet.

Uram, szeretem házad ékességét: és dicsőséged lakóhelyét.

Istenem, ne veszítsd el a gonoszokkal lelkemet: s a vér embereivel életemet.

Kiknek kezéhez gonoszság tapad: és jobbjuk telve van megvesztegetéssel.

Én azonban ártatlanságomban járok: ments meg engem, irgalmazz nekem.

Lábam egyenes úton áll: a gyülekezetekben áldalak, Uram.

Ű. Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek.

Miképen volt kezdetben és van most és lesz mindig: mindörökkön örökké. Amen.

Lavábo inter innocéntes manus meas: et circúmdabo altáre tuum, Dómine:

Ut áudiam vocem laudis, et enárrem univérsa mirabilia tua.

Dómine, diléxi decórem domus tuae, et locum habitatiónis glóriæ tuae.

Ne perdas cum ímpíis, Deus, ánimam meam, et cum viris sánguinum vitam meam:

In quorum mánibus iniquitátes sunt: dextera eórum repléta est munéribus.

Ego autem in innocéntia mea ingræssus sum: rédime me, et miserére mei.

Pes meus stetit in dirécto: in ecclésiis benedicam, te Dómine.

Glória Patri, et Filio, et Spirítui Sancto.

Sicut erat in princípío, et nunc, et semper: et in sæcula sæculórum. Amen.

(A gyászmissékben és a szenvedés hetén elmarad a Glória.)

Ezután az oltár közepén kissé meghajolva és összetett kezét az oltárra helyezve, mondja:

Fogadd kegyesen, Szentháromság, ezt a felajánlott adományt, melyet neked elhoztunk a mi Urunk

Súscipe, sancta Trínitas, hanc oblatiónem, quam tibi offérimus ob memóriam assiónis, resurrectiõnis. et

Jézus Krisztus szenvedésének, föltámadásának és mennybemenetelének emlékére, a boldogságos és mindenkor szűz Mária, Keresztelő Szent János, Szent Péter és Pál apostol, ezek és minden szentnek tiszteletére, hogy nekik tiszteletükre, nekünk pedig üdvösségünkre válják és hogy érettünk közbenjárjanak mennyekben azok, akiknek emlékét üljük a földön. Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

ascensionis Jesu Christi Domini nostri: et in honorem beatae Mariae semper Virginis, et beati Joannis Baptistae, et sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et istorum, et omnium Sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: et illi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memorem agimus in terris. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Most megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva kezét kitarja majd összeteszi és kissé emeltebb hangon mondja:

Imádkozzatok, testvérek, hogy az én áldozatom és a titekek elfogadható legyen a mindenható Atyaisten előtt.

Orate, fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

A minister vagy a körülállók felelik, egyébként maga a pap mondja:

Fogadja el az Úr kezéből (kezemből) ezt az áldozatot nevének dicséretére és dicsőségére, a mi javunkra és az egész Anyaszentegyház javára.

Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis (vel meis) ad laudem, et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

A pap halkán mondja: Amen, azután kitért kezekkel, Orémus nélkül elmondja a kiválasztott adományok feletti imádságokat (secreta). Ezek végeztével, érthető hangon mondja:

Mindörökön örökké. R. Amen.

Per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Aztán a kezét az oltárra helyezi és mondja:

¶ Az Úr legyen veletek. R. És a te lelkeddel.

¶ Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Kezét felemeli:

¶ Emeljük fel szívünket. R. Felemeltük az Úrhoz.

¶ Sursum corda. R. Habemus ad Dominum.

Kezét összetéve és fejét meghajtva mondja:

Ÿ. Adjunk hálát Urunk Istenünknek. R. Méltó és igazságos.

Ezután kitárt kezekkel elmondja a megfelelő prefációt s utána a Sanctust (569. l.)

Karácsonyi prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, amiért az Ige megtestesülésének titka által lelki szemünk előtt a te világosságod új fénye felragyogott! hogy míg Istent látható módon megismerjük, általa a láthatatlanok szeretetére ragadtassunk; és azért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónállókkal és uralkodókkal és a mennyei seregek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Ÿ. Grátias agámus Dómino Deo nostro. R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Quia per incarnáti Verbi mystérium, nova mentis nostrae óculis lux tuae claritátis infúlsit: ut dum visibíliter Deum cognóscimus, per hunc in invisibílium amórem rapiámur. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatió nibus, cumque omni milltia caeléstis, exercitus, hymnum glóri ae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Vizkeresztli prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Mert midőn Egyszülötted halandóságunk természetében megjelent, bennünket halhatatlanságának új fényével megújított. És azért az angyalokkal és főangyalokkal a trónállókkal és uralkodókkal és a mennyei seregek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Quia, cum Unigénitus tuus in substántia nostrae mortalitátis apparuit, nova nos immortalitátis suae luce reparávit. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatió nibus, cumque omni milltia caeléstis, e: exercitus-hymnum glóri ae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Bőjti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki a testi bőjti által a bűnöket elnyomod, a lelket fölemeled, erőt adsz és gazdagon jutalmazol a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik felségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat, és alázatos megvallással mondjuk:

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Qui corporáli jejúnio vítia cómprimis, mentem élevas, virtutem largíris et praemia: per Christum, Dóminum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adórant Dominationés, trémunt Potestátes, Coelli, coelorumque Virtútes, ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admítti júbeas deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

A szent Keresztről való prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki Krisztus keresztje által az emberiség üdvösségét megalapítottad, hogy ahonnan a halál származott, onnan élet támadjon, és aki a fán győzött, a fán győzessék le a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak:

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Qui salútem humáni géneris in ligno Crucis constituísti: ut, unde mors oriebátur, inde vita resúrgeret: et qui in ligno vincébat, in ligno quoque vincerétur: per Christum Dóminum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adórant Dominationés, trémunt Potestátes. Coelli, coelorumque Virtútes, ac beáta Séraphim, sócia exultatióne concélebrant.

talnak és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítve a mi szózatunkat, alázatos megvallással mondjuk:

brant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti jubeas, deprecámur, súpplici confessióne dicéntes :

Húsvéti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy téged, Urunk, mindenkor, de különösen ezen a napon (Nagyszombaton: éjjelen) ünnepélyesebben magasztaljunk, amelyen a mi húsvéti bárányunk, Krisztus feláldoztatott; mert ő az igazi bárány, ki elveszi a világ bűneit, ki halálával megsemmisítette a mi (örök) halálunkat és feltámadásával az életet visszaszerezte; ezért az angyalokkal és főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregnek egész csapattával dicsőséged himnuszát énekeljük, szünet nélkül zengve:

Vere dignum et justum est aequum et salutáre, Te quidem Dómine, ómni témpore, sed in hac potissimum die (in Sabb. Sancto: nocte; alias: in hoc potissimum) gloriósius praedicáre, cum Pascha nostrum immolátus est Christus. Ipse enim verus est Agnus, qui abstulit peccáta mundi. Qui mortem nostram moriéndó destrúxit, et vítam resurgéndo reparávit. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominationibus, cumque omni militia caeléstis exercitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Mennybemeneteli prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, Krisztus Urunk által. Ki föltámadása után minden tanítványának nyilván megjelent és szemük láttára emelkedett föl az égbe, hogy minket Istenségének részeseivé tegyen. És azért az angyalokkal és főangyalokkal, a

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: per Christum Dómnium nostrum. Qui post resurrectionem suam ómnibus discípulis suis manifestus apparuit, et ipsis cernéntibus est elevátus in caelum, ut nos Divinitátis suae tribúeret esse partícipes. Et ideo cum Angelis et Archán-

trónálló és uralkodó églekkel és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát énekeljük, szünet nélkül zengve:

gells, cum Thronis, et Dominatióibus, cumque omni militiá caeléstis exercitus, hymnum glóriæ tuæ cánimus, sine fine dicétes:

Páinköedi prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, Krisztus Urunk által, ki fölment a mennybe és jobboldon ül, ki a megígért Szentleket (a mai napon) fogadott fiaira klárasztotta. Ezért örömtől áradozva vigad a földkerekségén az egész világ, sőt a mennyei erők és az anygali hatalmasságok is dicsőséged énekével együtt zengik, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, æquum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, ætérne Deus, per Christum Dóminum nostrum. Qui ascéndens super omnes coelos, sedénsque ad dexteram tuam, promissum Spíritum Sanctum (hodiérna die) in filios adoptiõnis effúdit. Quaprópter profúsis gáudiis totus in orbe terrarum mundus exúltat. Sed et supérnae Virtútes, atque angélicæ Potestátes, hymnum glóriæ tuæ concinunt, sine fine dicétes:

Szenháromságról szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki egyszülött Fiaddal és a Szentlélekkel egy Isten vagy, egy Úr vagy; nem a személy egységében, hanem az egy lényeg Háromságában: mert amit kinyilatkoztatásod alapján a te dicsőségedről hiszünk, ugyanazt valljuk Fiadról és a Szentlélekről elválasztó megkülönböztetés

Vere dignum et justum est, æquum et salutáre, nos tibi semper et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, ætérne Deus. Qui cum unigénito Filio tuo et Spíritu Sancto, unus es Deus, unus es Dóminus: non in unius singularitáte persónæ, sed in unius Trinitáte substántiæ. Quod enim de tua glória, revelánte te, crédimus, hoc de Filio tuo, hoc de Spíritu Sancto, sine differentia discretiõnis sentimus.

nélkül, hogy az igaz és örök-
kévaló istenség megvallásá-
ban imádjuk mind a szemé-
lyekben a sajátosságot, mind
a lényegben az egységet, mind
a fölségben az egyenlőséget,
melyet dicsérnek az angya-
lok és főangyalok, a kerubok
és szeráfok, kik nem szűnnek
meg minden nap egy han-
gon kiáltani, mondván:

Ut in confessióne verae,
sempiternaeque Deitátis, et
in persónis proprietas, et in
esséntia únitas, et in majes-
táte adorétur aequáalitas.
Quam laudant Angeli atque
Archángeli, Chérubim quo-
que ac Séraphim: qui non
cessant clamáre quotídie,
una voce dicéntes:

Jézus Szíve prefáció.

V alóban méltó és igazsá-
gos, illő és üdvösséges,
hogy mi neked mindenkor
és mindenhol hálát adjunk,
szentséges Urunk, minden-
ható Atya, örök Isten, ki
azt akartad, hogy a keresz-
ten függő Egyszülöttedet
a katona lándzsája által-
verje, azért hogy megha-
sadt Szíve, mint isteni fogy-
hatatlan jóságodnak temp-
loma, reánk a könyörület és
a malaszt bőséges harmatát
árassza; és hogy e Szív,
mely sohasem szűnt meg
irántunk szeretetből lán-
golni, legyen a jámborok-
nak nyugvóhelye, a bűn-
bánóknak pedig az üdvös-
ség állandó menedéke. És
ezért az Angyalok, és a Fő-
angyalokkal a Trónok és
Uraságokkal, és a mennyei

V ere dignum et justum
est aequum et salutáre,
nos tibi semper et ubíque
grátias ágere: Dómine san-
cte, Pater omnipotens, ae-
térne Deus: qui Unigénitum
tuum in cruce pendéntem
láncea militis transfigi vo-
luísti, ut apértum Cor, diví-
nae largitátis sacrárium, tor-
réntes nobis fúnderet mise-
ratiónis et grátiae, et quod
amóre nostri flagráre nun-
quam déstitit, piis esset
réquies et poeniténtibus pa-
tértsalútis refúgium. Et ideo
cum Angelis et Archánge-
lis, cum Thronis et Domina-
tiónibus, cumque omni mi-
lítia coeléstis exércitus, hym-
num glóriae tuae cánimus,
sine fine dicéntes:

seregnék egész csapatával
és szünet nélkül mondjuk:

Krisztus-király prefáció.

V alóban méltó és igazsá-
gos, illő és üdvötszerző,
hogy mi neked mindenkor

V ere dignum et justum
est aequum et salutáre,
nos tibi semper, et ubíque

és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki a te egyszülött Fiadat, a mi Urunk Jézus Krisztust, az örök főpapot és a világmindenség királyát az öröm olajával felkented, mert ő önmagát a keresztt oltárán szeplőtelen és békeszerző áldozatul felajánlotta és ezzel az emberiség megváltásának szentséges misztériumát beteljesítette és a maga uralma alá megszerzett minden teremtményt, hogy átadja azután örök és egyetemes királyságként mérhetetlen fölségednek, mint az igazság és élet királyságát, a szentség és kegyelem királyságát, az igazságosság, szeretet és béke királyságát. Ezért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregek egész csapatával a te dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Szűz Máriáról szóló preláció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: és téged a mindenkor Szűz Mária [az ünnepnek megfelelően közbeszúrjuk: köszöntésének, látogatásának, mennybevitelének, születésének, bemutatásának, szeplőtelen Fogantatásának, fájdalmanak, meg-

grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Qui unigénitum Fílium tuum Dóminum nostrum Jesum Christum, Sacerdótem aetérnum et universórum Regem, óleo exsultatiónis unxisti: ut seípsum in ara crucis, hóstiam immaculátam et pacificam ófferens, redemptiÓnis humanáe sacraménta perágeret: et suo subjéctis império ómnibus creatúris, aetérnum et universále regnum imménsae tuae tráderet Majestáti: regnum veritátis et vitae; regnum sanctitátis et grátiae; regnum justítiae, amóris et pacis. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et DominatiÓnibus, cumque omni milltia caeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Et te in [AnnuntiatiÓne, VisitatiÓne, AssumptiÓne, Nativitáte, PraesentatiÓne, ConceptiÓne immaculáta, TransfixiÓne, CommemoratiÓne, Festivítáte, VeneratiÓne] beátae Maríae semper Virginis

emlékezésének, ünnepének, tiszteletének] alkalmából dicsérjünk, áldjunk és magasztaljunk, ki egyrészt Egyszülöttedet a Szentlélektől árnyékolva méhébe fogadta, másrészt a szűzeség dicsőségében megmaradva, az örök világosságot e világra szülte, Jézus Krisztust, a mi Urunkat, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok, még az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

collaudare, benedicere, et praedicare: Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione concepit: et virginitatis gloria permanente, lumen aeternum mundo effudit, Jesum Christum Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates; coeli colorumque Virtutes ac beata Séraphim sócia exultatione concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti júbeas, deprecámur, súpplíci confessione dicéntes:

Szent Józsefről szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: és hogy téged Szent József ünnepén megfelelő dicséretekkel magasztaljunk, áldjunk és dicsőítsünk: akit te, mint igaz férfiút, a Szűz Istenanya jegyesévé adtál s mint hűséges és okos szolgát a te családot fölé helyezted: hogy a te Egyszülöttedet, aki a Szentlélek árnyékolása által fogantatott, atya gyanánt őrizze, Jézus Krisztust, a mi Urunkat. Ki által Fölségedet dicsérik az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok, meg az

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos tibi semper et ubique grátias ágere, Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: Et te in Festivitate beáti Joseph débitis magnificare praecóniis, benedicere et praedicare. Qui et vir justus a te Desparae Virgini Sponsus est datus: et fidélis servus ac prudens super Familiam tuam est constitutus: ut Unigenitum tuum, Sancti Spiritus obumbratione conceptum, patérna vice custodiret, Jesum Christum, Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Coeli, coe-

egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

lorúmque Virtútes ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti júbeas, deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

Apostolokról szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy téged, Urunk, alázatosan kérjünk, hogy nyájadat te, örök pásztor, el ne hagyd, hanem boldog apostolaid által folytonos oltalommal őrizd; hogy ugyanazok kormányozzák, kiket, mint műved helynökeit, annak előljáró pásztoraivá rendeltél. És azért az angyalokkal és főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre: Te Dómine suppliciter exoráre, ut grégem tuum, Pastor aetérne, non déseras, sed per beátos Apóstolós tuos continúa protectióne custódiás. Ut ílsem rectóribus gubernétur, quos óperis tui Vicários eidem contullsti praeesse pastóres. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónebus, cumque omni militia caeléstis exercitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

A közös prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmaságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalják és engedd meg, kérünk, hogy velük egye-

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: per Christum, Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes: caeli caelorúmque Virtútes ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces ut admitti júbeas, de-

síthessük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

precámur, súpplíci confesíone dicéntes:

Halotti prefáció.

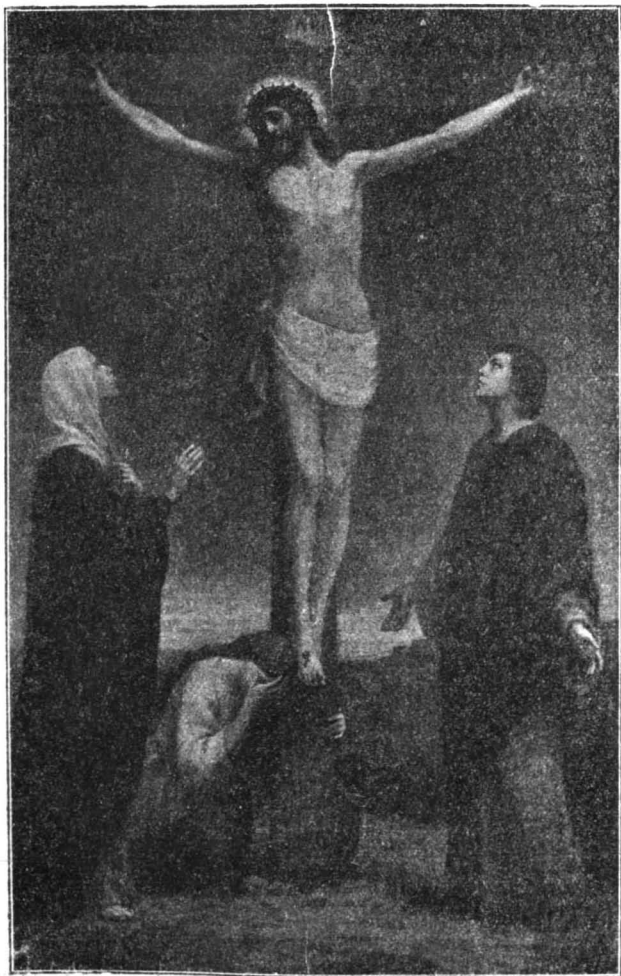
Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, a mi Urunk Krisztus által, akiben számunkra a boldog feltámadás reménye felragyogott, hogy akiket megszorít a halál bizonyossága, azokat megvigasztalja az eljövendő halhatatlanság ígérete, mert híveidnek élete megváltozik ugyan, Urunk, de nem szűnik meg és e földi élet szállásának porráválása után az égben örök lakóhelyet nyernek; és ezért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónálló és uralkodókkal és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondva:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: per Christum Dóminum nostrum. In quo nobis spes beatae resurrectionis effúlsit, ut, quos contrístat certa moriéndi condíció, eósdem consolétur futúrae, immortalitátis promíssio. Tuis enim fidélibus, Dómine, vita mutátur, non tóllitur: et, dissolúta teréstris huius incolátus domo, aetérna in caelis habitátio comparátur. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis et Dominatíonibus cumque omni militía caeléstis exercitus hymnum glóriæ tue cánimus, sine fine dicéntes:

A prefáció után kezét összetéve, meghajolva, a Benedictus-nál felegyenesedve és magára keresztet vetve mondja:

Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene. Tele van az ég és föld a te dicsőségeddel. Hozsánna a magasságban. Áldott, ki az Úr nevében jó. Hozsánna a magasságban.

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt caeli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. Benedictus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.



Asszony, íme a te fiad.

(Ján. 19, 26.)



A MISÉ KÁNONJA.

A prefáció befejeztével a pap kitárt karját kissé felemeli és utána kezét összeteszi; közben szemét az égre emeli, de azonnal lesüti és az oltár előtt mélyen meghajolva, kezét az oltárra téve mondja tovább az eucharisztikus imádságot.

Téged ezért, legkegyesebb Atya, Jézus Krisztus, a te Fiad s a mi Urunk nevében esedezve kérünk, [Megcsókolja az oltárt és melle előtt összetett kézzel mondja:] hogy fogadd el és áldd meg [Háromszor keresztet vet a kehely és az ostya felett egyszerre és mondja:] ezeket az ✠ ajándékokat, ezeket az ✠ adományokat, ezeket a ✠ szent és sértetlen áldozati tárgyakat, [Kitárt karokkal folytatja:] melyeket főképen a katolikus Anyaszentegyházadért neked bemutatunk, hogy azt az egész világon békében és egységben megőrizni, megtartani és kormányozni méltóztassál a

Te igitur, clementissime Pater, per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, supplices rogamus, ac pétimus, [osculatur Altare, et junctis manibus ante pectus, dicit:] uti accépta hábeas, et benedícas, [Signat ter super Hostiam, et Calicem simul, dicens:] haec ✠ dona, haec ✠ múnera, haec ✠ sancta sacrificia illibáta, [Extensis manibus proseguitur:] in primis, quae tibi offérimus pro Ecclésia tua sancta cathólica: quam pacificáre, custodíre, adunáre, et régere dignéris toto orbe terrarum: una cum famulo tuo Papa nostro N. et An-

te szolgáladdal: N. pápánkkal és N. püspökünkkel * és a katolikus apostoli hit minden igaz követőivel együtt.

tístite nostro N. * et ómnibus orthodoxis, atque catholicae, et apostolicae fidei cultóribus.

Megemlékezés az élőkéről:

Emlékezzél meg, Urunk, szolgálóidról és szolgálóidról: [N. N.-ről. Összeteszi a kezét és kissé imádkozik azokért, akikért imádkozni szándékozik; utána kitárt karokkal folytatja:] és minden itt jelenlevőről, kiknek hitét ismered és áldozatos lelkét tudod, kikért neked bemutatjuk, vagy akik neked bemutatják ezt a dicsőítő áldozatot magukért és minden hozzájuk tartozókért, lelkük váltságára, (lelki) üdvösségük, (testi) jólétük reményében és felajánlják neked, örök, élő és igaz Istennek áldozati adományaikat.

Memento, Dómine, famulorum, famularúmque tuarum [N. et N. Jungit manus, orat aliquantulum pro quibus orare intendit: deinde manibus extensis prosequitur:] et ómnium circumstantium, quorum tibi fides cónita est, et nota devótio, pro quibus tibi offerimus: vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se, suisque ómnibus: pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis, et incolumitátis suae: tibi que reddunt vota sua aetérno Deo, vivo et vero.

A szent cselekedet közben:

A szentek egyességében mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicántes, et memóriam venerántes, in primis gloriósae semper Virgínis Mariae, Genitricis Dei et Dómini nostri Jesu Christi:

Karácsonykor és az egész nyolcad alatt:

A szentek egyességében azt a szentséges napot (éjtszakát) ünnepeelve, amelyen a boldogságos Szűz Mária szűzessége a világnak az Üdvözítőt adta, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk az ugyanazon dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyan-

Communicántes et diem sacratíssimum (noctem sacratíssimam) celebrantes, quo (qua) beatae Mariae intemerata virgínitas huic mundo edidit Salvatórem: sed et memóriam venerántes, in primis eiusdem gloriósae semper Virgínis Mariae, Genitricis

azon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Vízkereszt ünnepén és az egész nyolcad alatt :

A szentek egységében ezt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a te Egyszülötted, ki dicsőségedben veled egy az örökkévalóságban, a mi lényünk valóságában, látható testben megjelent, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicantes et diem sacratissimum celebrantes, quo Unigenitus tuus, in tua tecum glória coaeternus, in veritate carnis nostrae visibiliter corporális apparuit: sed et memóriam venerantes in primis gloriósae semper Virginis Mariae, Genitricis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Nagyszombattól Fehérvasárnap előtti szombatig :

A szentek egységében a mi Urunk Jézus Krisztus feltámadásának szentséges napját (éjszakáját) ünnepelve, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicantes et diem (noctem) sacratissimum (am) celebrantes resurrectionis Dómini nostri Jesu Christi secundum carnem: sed et memóriam venerantes in primis gloriósae semper Virginis Mariae, Genitricis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Áldozócsütörtökön és az egész nyolcad alatt :

A szentek egységében azt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a mi Urunk, a te egyszülött Fiad törekeny lényegünket magával egyesítve, dicsőséges jobboldon helyét elfoglalta, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicantes et diem sacratissimum celebrantes quo Dóminus noster, unigenitus Filius tuus, unitam sibi fragilitatis nostrae substantiam in glóriae tuae dextera collocávit: sed et memóriam venerantes in primis gloriósae semper Virginis Mariae Genitricis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Pünkösöd vigíliájától az egész nyolcad alatt :

A szentek egységében Pünkösöd szentséges napját ünnepelve, melyen a Szentlélek megszámlálhatatlan lángnyelvben az apostolokra leszállott, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk

Communicantes et diem sacratissimum Pentecostes celebrantes, quo Spiritus Sanctus apostolis innúmeris linguis apparuit: sed et memóriam venerantes in primis gloriósae semper Virginis

a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Mariae, Genitricis, Dei et Domini nostri Jesu Christi,

úgyszintén boldog apostolaid és vértanuidről, Péter és Pál, András, Jakab, János, Tamás, Jakab, Fülöp, Bertalan, Máté, Simon és Tádéról; Linus, Klétus, Kelemen, Xistus, Kornél, Ciprián, Lőrinc, Krisogonus, János és Pálról, Kozma és Damjánról és minden szentetről; az ő érdemeikre és esedezéseikre add, hogy pártfogó segítséged mindenben megerősítsen minket. [Összeteszi kezeit.] Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

sed et beatorum Apostolorum ac Martyrum tuorum, Petri et Pauli, Andrae, Jacobi, Joannis, Thomae, Jacobi, Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis et Thaddaei: Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Corneli, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Joannis et Pauli, Cosmae et Damiani: et omnium Sanctorum tuorum; quorum meritis, precibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuae muniamur auxilio. [Jungit manus.] Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Kezét az adományok fölé teszi és mondja:

Szolgáidnak tehát és egy-szersmind egész családodnak ezt az áldozatát,

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae, sed et cunctae familiae tuae,

Nagyszombattól és Pünkösöd vigiliájától a következő szombatig bezáróan, egész héten át még hozzáadjuk:

melyet felajánlunk neked azokért is, akiket a vízből és Szentlélekből újjáteremteni kegyeskedtél, megadva nekik minden bűnök bocsánatát,

quam tibi offerimus pro his quoque, quos regenerare dignatus es ex aqua et Spiritu Sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum,

kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődöttén és napjainkat intézd a te békédben: ragadj ki minket az örök kárhozatból és sorozz választottaid seregébe. [Összeteszi kezeit.] A mi Urunk Krisztus által. Amen.

quaesumus, Domine, ut placatus accipias: diésque nostros in tua pace disponas, atque ab aeterna damnatione nos eripi, et in electorum tuorum júbeas grege numerári. [Jungit manus.] Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ezt az adományt kérünk, Isten, tedd mindenben [Háromszor keresztet vet az adományokra.] ✠ áldottá, ✠ tulajdonoddá, ✠ érvényessé, szellemivé és elfogadhatóvá: [Egy keresztet vet az ostyára] hogy számunkra szeretett Fiadnak, a mi Urunknak Jézus Krisztusnak tes ✠ tévé, [és egy keresztet vet a kehelyre.] és vé✠révé váljék. [Kezét összeteszi.]

Ki szenvedésének előestéjén, [Mefogja az ostyát] szent és tiszteletreméltó kezébe vette a kenyeret, [Szemét égre emeli,] fölemelte szemét az égre hozzád, Isten, mindenható Atyjához, [Fejet hajt,] neked hálát adva [Keresztet vet az ostyára,] meg✠ áldotta, megtörte és tanítványainak adta e szavakkal: Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan:

Quam oblationem tu, Deus, in ómnibus quaesumus, [Signat ter super oblata,] bene ✠ díctam, adscrí ✠ ptam, ra ✠ tam, rationábilem, acceptabilémque fá cere dignéris: [Signat semel super Hostiam,] ut nobis Cor ✠ pus, [et semel super Calicem,] et San ✠ guis fiat dilectísimi Filii tui [Jungit manus,] Dómini nostrí Jesu Christi.

Qui pridie quam pateretur, [Accipit Hostiam,] accépit panem in sanctas, ac venerábiles manus suas, [Elevat oculos ad caelum,] et elevátis óculis in caelum ad te Deum Patrem suum omnipoténtem, [Caput inclinat,] tibi grátias agens, [Signat super Hostiam,] bene ✠ díxit, fregit, deditque discípulis suis, dicens: Accípíte, et manducáte ex hoc omnes:

Két kezébe veszi az ostyát hüvelykujjával és mutatóujjával; — az átváltoztatás szavait csendben, tagoltan és figyelmesen mordja el az ostya, illetve ha többet konszekrál, az ostyák felett:

MERT EZ AZ ÉN
TESTEM

HOC EST ENIM
CORPUS MEUM.

E szavak kimondása után az átváltoztatott Ostya imadására térdet hajt; felkel, felmutatja a népnek (az rátekint!), leteszi a korporáléra és imádással ismét térdet hajt. Ettől kezdve a mutató- és hüvelykujját nem veszi szét, csak amikor az Ostyához nyúl, egészen addig, amíg le nem mossa ujjait. Ezután leveszi a fedőt a kehelyről és mondja:

Hasonló módon, miután megvacsoráltak, [Két kezébe fogja a kelyhet,] ezt a drága kelyhet is szent és

Simili modo postquam coenátum est, [Ambabus manibus accipit Calicem,] accípiens et hunc prae-

tiszteletreméltó kezébe vette : ugyancsak [Fejet hajt,] hálát adva neked, [Baljával a kelyhet tartja, jobbjával keresztet vet föléje,] meg ✠ áldotta és odaadta tanítványainak e szavakkal: Vegyétek és igyatok belőle mindnyájan :

clárum Cálicem in sanctas, ac venerábiles manus suas: item [Caput inclinat,] tibi grátias agens, [Sinistra tenens Cálicem, dextera signat super eum,] bene ✠ dixit, dedítque discipulis suis, dicens: Accípíte, et bíbite ex eo omnes :

Most mondja az átváltoztatás szavait a kehely felett, figyelmesen, folyamatosan és csendben, közben a kelyhet kissé fel-emelve tartja.

MERT EZ AZ ÉN VÉR-
REMNEK KELYHE, AZ
ÚJ ÉS ÖRÖK SZÖVET-
SÉGÉ, A HITNEK MISZ-
TÉRIUMA, MELY ÉRET-
TETEK ÉS SOKAKÉRT
KIONTATIK A BŰNÖK
BOCSÁNATÁRA.

HIC EST ENIM CALIX
SÁNGUINIS MEI, NOVI
ET AETÉRNÍ TESTA-
MÉNTI: MYSTÉRIUM
FÍDEI: QUI PRO VOBIS
ET PRO MULTIS EF-
FUNDÉTUR IN REMIS-
SIÓNEM PECCÁTORUM.

Ezen szavak kimondása után leteszi a kelyhet a korporáléra és csendben mondja :

Valahányszor ezt cselek-
szítek, az én emlékezetemre
cselekedjétek.

Haec quotiescúmque fe-
cérítis, in mei memóriam
faciétis.

Imádásul térdet hajt; felkel, felmutatja a népnek (az rátekint!), leteszi, befödi és imádásul ismét térdet hajt. Azután kitért kezekkel mondja :

Ime ezért megemlékezünk,
I Urunk, mi a te szolgálid és
egyszersmind a te szent né-
ped is, ugyanazon Krisztus-
nak, a te Fiadnak, a mi
Urunknak boldog szenvedéséről,
ugyanígy halottai-
ból való feltámadásáról, va-
lamint dicsőséges mennybe-
meneteléről is: és bemutat-
juk magasztos Főlségednek
saját ajándékaidból és ado-
mányaidból, [Összeteszi kezét

Unde et mémoires, Dó-
mine, nos servi tui, sed
et plebs tua sancta, ejús-
dem Christi Fílii tui Dómini
nostri tam beátae passiónis,
nec non et ab Inferis resur-
rectiónis, sed et in caelos
gloriósae ascensiónis: offé-
rimus praeclárae majestáti
tuae de tuis donis, ac datis,
[Jungít manus, et signat ter
super Hostiam, et Cálicem si-
mul, dicens:] hóstiám ✠ pu-

és háromszor keresztet vet az Ostyára és kehelyre együtt e szavakkal:] ezt a tiszta ✠ áldozatot, ezt a szent ✠ áldozatot, ezt a szeplőtelen ✠ áldozatot, [Egyszer keresztet vet az Ostyára e szavakkal:] az örök élet szent ✠ kenyerét, [és egyszer a kehelyre e szavakkal:] és az örök üdvösség ✠ kelyhét.

ram, hóstiam ✠ sanctam, hóstiam ✠ immaculátam, [Signat semel super Hostiam, dicens:] Panem ✠ sanctum vitae aetérnae, [et semel super Calicem, dicens:] et Cálicem ✠ salútis perpétuae.

Kitárt kezekkel folytatja :

Tekints ezekre kegyesen irgalmas és derűs tekintettel: és fogadd el, mint ahogy kegyesen elfogadtad igaz szolgádnak, Ábelnek ajándékait, és ősatyánknak, Ábrahámnak áldozatát: és azt a szent és szeplőtelen áldozatot, melyet Melkizedek, a te főpapod mutatott be neked.

Supra quae propítio ac seréno vultu respícere dignéris: et accépta habére, sicuti accépta habére dignátus es múnera púeri tui justí Abel, et sacrificium Patriárchae nostri Abrahae: et quod tibi óbtulit summus sacérdos tuus Melchisedech, sanctum sacrificium, immaculátam hóstiam.

Mélyen meghajol és összetett kezelt az oltárra téve mondja :

Esdve kérünk, mindenható Isten: parancsold meg, hogy ezt (az adományt) szent angyalod keze menyeyei oltárodra vigye, isteni Főlséged színe elé: hogy ahányan csak [Megcsókolja az oltárt,] résztveszünk ez oltár áldozatában és Fiadnak szentséges [Kezét összeteszi és keresztet vet egyszer az Ostyára és egyszer a kehelyre,] tes ✠ tét és vé ✠ rét magunkhoz veszszük, [Magára is keresztet vet e szavakkal:] minden menyeyei áldással és kegyelemmel eltéljünk. [Kezeit összeteszi.] Ugyanazon Krisztus, a mí Urunk által. Amen.

Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: jube haec perférri per manus sancti Angeli tui in sublímé altáre tuum, in conspéctu divínae majestátis tuae: ut quotquot, [Osculatur Altare,] ex hac altáris participatióne sacrosánctum Filii tui, [Jungit manus, et signat semel super Hostiam, et semel super Calicem,] Cor ✠ pus, et Sán ✠ guínem sumpsérimus, [Seipsum signat, dicens:] omni benedictióne caeléstí et grátia repléámur. [Jungit manus.] Per eúndem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Megemlékezés a holtakról.

Emlékezzél meg, Urunk, N. N. szolgálóidról és szolgálóidról, kik előttünk mentek hozzád a hit jelével és a béke álmát alusszák.

Memento étiam, Dómine, famulórum, famulárumque tuárum N. et N. qui nos praecesserunt cum signo fidei, et dórmiunt in somno pacis.

Kezét összeteszi és egy kissé imádkozik azokért a halottakért, akikért imádkozni szándékozott, majd kitárt kezekkel folytatja:

Ezeknek, Urunk, és minden Krisztusban elhunyt hívőnek add meg, kérünk, az enyhülés, világosság és béke helyét. [Kezét összeteszi és fejét hajt.] Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

Ipsis, Dómine, et ómnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis et pacis, ut indulgeas, deprecámur. [Jungit manus, et caput inclinat, dicens:] Per eúdem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Jobbkezével mellét megüti és kissé emeltebb hangon mondja:

Nekünk is, bűnös [Kitárja kezét, mint előbb és csendben folytatja:] szolgálóidnak, kik irgalmad bőségében bizakodunk, juttass kegyesen némi részt és közösséget szent apostolaidal és vértanuidal: János, István, Mátyás, Barnabás (apostolokkal), Ignác, Sándor, Marcellin, Péter Felicitász, Perpétua, Ágota, Luca, Ágnes, Cecília, Anasztázia (vértanukkal) és minden szenteddél és kérünk, hogy ha nem is mint érdemeink jutalmazója, hanem mint a bűnbocsánat adója, bocsáss be az ő társaságukba. [Kezét összeteszi.] Krisztus Urunk által.

Nobis quoque peccatoribus [Extensis manibus ut prius, secreta prosequitur:] famulis tuis, de multitudíne miseratiónum tuárum sperántibus, partem aliquam et societátem donáre dignéris, cum tuis sanctis Apóstolis et Martyribus: cum Joáinne, Stéphano, Matthía, Bárnaba, Ignátio, Alexándro, Marcellíno, Petro, Felicitáte, Perpétua, Agatha, Lúcia, Agnéte, Caecília, Anastásia, et ómnibus Sanctis tuis: intra quorum nos consórtium, non aestimátor mériti, sed vénia, quaesumus, largitor admítte. [Jungit manus.] Per Christum Dóminum nostrum.

Ki által mind e jókat,
Urunk, mindig alkotod,
[Keresztet vet az Ostyára és
kehelyre egyszerre e szavakkal:]
megszent \times teled, élte \times ted,
meg \times áldod és nekünk adod.

Lefedi a kelyhet, térdet hajt, az Ostyát hüvelykujjával és mutatóujjával megfogja; baljával ezután a kelyhet tartja és jobb-
jával a kehely egyik szélétől a másikig keresztet vet az Ostyával
e szavakkal:

Ál \times tala, és Ve \times le, és
Ben \times ne [Most magával az
Ostyával két keresztet vet a ke-
hely és maga között e szavak-
kal:] van neked mindenható
 \times Atyaisten a Szent \times lélek-
kel egyetemben, [Felemel
kissé a kelyhet az ostyával
együtt és mondja:] minden
tiszteleted és dicsőséged.

Leteszi az Ostyát, a kelyhet befödi, térdet hajt, felkel és ért-
hető hangon mondja vagy énekeli:

Mindörökön örökké.
R. Amen.

Per quem haec ómnia,
Dómine, semper bona
creas, [Signat ter super Hostiam
et Calicem simul, dicens:] sancti
 \times ficas, viví \times ficas, bene
 \times dícis et praestas nobis.

Per ip \times sum, et cum
ip \times so, et in ip \times so, [Cum
ipsa Hostia signat bis inter se
et Calicem, dicens:] est tibi Deo
Patri \times omnipoténti, in
unitáte Spíritus \times Sancti.
[Elevans parum Calicem cum
Hostia, dicit:] omnis honor,
et glória.

Per ómnia saecula saecu-
lórum. R. Amen.

Kezét összeszeszi.

Könyörögjünk. Üdvös pa-
rancsolatok készteté-
sére és isteni tanítással ki-
oktatva merjük imádkozni:

Orémus. Praeceptis salu-
táribus móniti, et di-
vína institutióne formáti,
audémus dícere:

Kezét kitarja.

Miatyánk, ki vagy a
mennyekben: szenteltessék
meg a te neved: jöjjön el a
te országod: legyen meg a te
akaratom, miképen menny-
ben, azonképen itt a földön
is. Mindennapi kenyerünket
add meg nekünk ma: és bo-
csásd meg a mi vétkeinket,
miképen mi is megbocsátunk
az ellenünk vétkezőknek: és
ne vigy minket a kísértésbe.

Pater noster, qui es in
caelis: Sanctificétur nomen
tuum: Advéniat regnum
tuum: Fiat volúntas tua,
sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum quotidiá-
num da nobis hódie: Et
dimítte nobis débíta nostra,
sicut et nos dimíttimus
debitóribus nostris. Et ne
nos indúcas in tentatiónem.

R. De szabadíts meg a gonosztól.

R. Sed líbera nos a malo.

A pap csendben mondja : Amen.

Azután jobbkezének mutató- és középső ujjával megfogja a paténát, felállítva az oltáron tartja és csendben mondja :

Szabadíts meg minket, kérünk Urunk, minden múlt, jelen és jövő bajtól: a boldogságos és dicsőséges, mindenkor Szűz Máriának, az Isten anyjának, Szent Péter és Pál, meg András apostolaidnak és minden szentnek közbenjárására, [Keresztet vet a paténával magára.] adj kegyesen békét napjainkban: [Megcsókolja a paténát,] hogy irgalmad segítségével a bűntől mindig mentek és minden háborítástól biztosak legyünk.

Libera nos, quaesumus, Dómine, ab ómnibus malis, praetéritis, praesentibus, et futúris: et intercedente beáta, et gloriósa semper Virgine Dei Genitrice María, cum beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque Andréa, et ómnibus Sanctis, [Signat se cum Patena a fronte ad pectus,] da propítius pacem in diébus nostris: [Patenam osculatur,] ut ope misericórdiae tuae adjúti, et a peccato simus semper líberi, et ab omni perturbatióne securi.

A paténát az Ostya alá csúsztatja, leveszi a fedőt a kehelyről, térdet hajt, felkel, veszi az Ostyát és azt a kehely fölött tartva mindkét kezével, középen kettétöri e szavakkal :

Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Azt a felét, amelyet jobbkezében tart, leteszi a paténára. Azután a másik részből, mely baljában maradt, letör egy részt e szavakkal :

Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten.

Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

A balkezében tartott felét az Ostyának odateszi a paténára, a másik féldarab mellé ; a kis részt pedig jobbában a kehely felett tartja, melyet a csésze alatt, a gombnál tart és érthető hangon mondja vagy éneklil :

Mindörökkön örökké.
R. Amen.

Per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

Magával a partikulával háromszor keresztet vet a kehely felett e szavakkal:

Az Úr ✠ békéje legyen
✠ mindenkor vele ✠ tek. R.
És a te lelkeddel.

Pax ✠ Dómini sit ✠ sem-
per vobis ✠ cum. R. Et
cum spíritu tuo.

A kis részecskét beleejti a kehelybe, csendben mondva:

Ami Urunk Jézus Krisz-
tus testének és vérének
ez az egyesítése és megszen-
telése váljék nekünk, kik
azt magunkhoz vesszük, az
örök életre. Amen.

Haec commixtio, et con-
secratio Corporis et
Sanguinis Dómini nostri
Jesu Christi, fiat accipiénti-
bus nobis in vitam aetér-
nam. Amen.

Befedi a kelyhet, térdet hajt, felkel és a Szentség fölé hajol
összetett kezekkel és mellét háromszor megütve, érthető hangon
mondja:

Isten Báránya, ki elve-
szed a világ bűneit, irgal-
mazz nekünk.

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi: miserére nobis.

Isten Báránya, ki elve-
szed a világ bűneit, irgal-
mazz nekünk.

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi: miserére nobis.

Isten Báránya, ki elve-
szed a világ bűneit, adj bé-
két nekünk.

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi: dona nobis pa-
cem.

A gyászmisében nem mondja miserére nobis (irgalmazz nekünk), hanem helyette dona eis réquiem (adj nekik nyugalmat), és harmadszor hozzáteszi sempiternam (örök nyugalmat).

Ezután összetett kezeit az oltárra teszi és meghajolva, csendben
mondja a következő imádságokat:

Uram, Jézus Krisztus, ki
azt mondottad aposto-
laidnak: Békét adok nek-
tek, az én békémet adom
nektek: ne tekintsd az én vét-
keimet, hanem Anyaszent-
egyházad hitét: és azt jó-
akaratom szerint tartsd meg
békében és egységben: Ki
élsz és uralkodol, mint Isten,
mindörökkön örökké. Amen.

Dómine Jesu Christe, qui
dixisti Apóstolis tuis:
Pacem relínquo vobis, pa-
cem meam do vobis: ne re-
spicias peccáta mea, sed fi-
dem Ecclésiae tuae: eám-
que secúndum voluntátem
tuam pacificáre et coadu-
náre dignéris: Qui vivis et
regnas Deus per ómnia sae-
cula saeculórum. Amen.

Ha van békecsókadás, akkor a pap megcsókolja az oltárt és a békét átadva mondja :

Béke veled.
R. És a te lelkeddel.

Pax tecum. R. Et cum
spíritu tuo.

Gyászmisében nincs békecsók, azért az előző inádság is elmarad.

Uram, Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, ki az Atya akaratából a Szentlélek közreműködésével halálod által a világnak életet adtál: szabadíts meg engem ezen szentséges tested és véred által minden gonoszástól és minden rossztól: add, hogy parancsaidhoz mindig ragaszkodjam és ne engedd, hogy valaha elszakadjam tőled: Ki ugyanazon Atyaistennel és a Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten, örökön örökké. Amen.

Testednek vétele, Uram, Jézus Krisztus, melyet én, méltatlan, magamhoz venni bátorkodom, ne váljék ítéletemre és kárhozzatomra, hanem kegyességed szerint szolgáljon lelkem és testem oltalmára és gyógyulására: Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel és a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. Amen.

Dómine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris cooperante Spiritu Sancto, per mortem tuam mundum vivificasti: libera me per hoc sacrosanctum Corpus et Sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus meis, et universis malis: et fac me tuis semper inhaerere mandatis, et a te numquam separari permittas: Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus in saecula saeculorum. Amen.

Percéptio Córporis tui, Dómine Jesu Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in iudicium et condemnationem: sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et córporis, et ad medelam percipiendam: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Térdet hajt, felkel és mondja :

A mennyei kenyeret veszem magamhoz és az Úr nevét hívom segítségül.

Panem caeléstem accipiam, et nomen Dómini invocábo.

Most kissé meghajolva, az Ostya mindkét részét balkezének hüvelyk- és mutatóujjával megfogja, azután a paténát ugyancsak

balkezőnek mutató- és középső ujja közé veszi, jobbával háromszor megüti mellét és kissé emeltebb hangon háromszor mondja áldozatra készen és alázatosan :

<p>Uram, nem vagyok méltó, [És csendben folytatja:] hogy hajlékomba jöjj: hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.</p>	<p>Dómine, non sum dignus, [Et secreta prosequitur:] ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.</p>
--	--

Ezután az Ostyával a paténa fölött keresztet vet maga előtt és mondja :

<p>Ami Urunk Jézus Krisztus teste őrizze meg lelkemet az örök életre. Amen.</p>	<p>Corpus Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam meam in vitam aeternam. Amen.</p>
--	--

Meghajolva tisztelettel magához veszi az Ostya mindkét részét : majd ennek vétele után leteszi a paténát a korporáléra és felemelkedve, kezét összeszi és kissé elmerül az Oltáriszentség imáadásában. Azután leveszi a fedőt a kehelyről, térdet hajt, összegyűjti a töredékeket, ha vannak, letörlí a paténát a kehely felett, közben mondja :

<p>Mit adjak az Úrnak viszonozásul mindazért, amit nekem adott? Az üdvösség kelyhét veszem és az Úr nevét hívom segítségül: dicsérve hívom az Urat és megszabadulok ellenségeimtől.</p>	<p>Quid retribuam Dómino pro ómnibus quae retribuit mihi? Cálicem salutaris accípiam, et nomen Dómini invocábo. Laudans invocábo Dóminum, et ab inimicis meis salvus ero.</p>
--	--

Megfogja a kelyhet jobbkezővel, azzal keresztet vet maga előtt és mondja :

<p>Ami Urunk Jézus Krisztus vére őrizze meg lelkemet az örök életre. Amen.</p>	<p>Sanguis Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam meam in vitam aeternam. Amen.</p>
---	---

És baljával a paténát a kehely alá tartva, tisztelettel magához veszi a szent Vért teljesen a beleejtett Ostyarészecskével együtt. Ennek vétele után, ha vannak áldozók, azokat megáldoztatja; mielőtt purifikálna. Aztán mondja :

Amit szánkkal magunkhoz vettünk, Urunk, fogadjuk azt tiszta szívbe: és a földi adomány váljék számunkra az örökkévalóság eszközlőjévé.

Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus: et de múnere temporáli fiat nobis remédium sempitérnium.

Közben odanyújtja a kelyhet a minísternek, aki kevés bort tölt és ezzel a pap purifikál; azután folytatja:

Tested, Urunk, mit magamhoz vettem, és véred, mit ittam, hassa át bennem: és add, hogy ne maradjon bennem a bűnnek semmi foltja, miután a tiszta és szent misztériumok megújítottak: Ki élsz és uralkodol mindörökkön örökké. Amen.

Corpus tuum, Dómine, quod sumpsi, et Sanguis, quem potávi, adhaereat viscéribus meis: et praesta; ut in me non remaneat scélerum mácula, quem pura et sancta refecerunt sacraménta: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. Amen.

Leöblíti és megtörli ujjal; a kehely tartalmát magához veszi: megtörli száját és a kelyhet, összehajtja a korporálét, letakarja és az oltár közepére teszi a kelyhet úgy, mint előbb volt; azután elolvassa az *áldozásra* való éneket (Communio), majd az *áldozás utáni imádságokat* (postcommunio).

Az utolsó áldozás utáni imádság elmondása után következik:

Ÿ. Az Úr legyen veletek.
Ŕ. És a te lelkeddel.

Ÿ. Dóminus vobiscum.
Ŕ. Et cum spíritu tuo.

Majd a misének megfelelően mondja:

Vagy (a nép felé fordulva)
MenjeteK, itt az elbocsátás.
Vagy (az oltár felé fordulva)
Mondjunk áldást az Úrnak.
Ŕ. Hála legyen Istennek.

Vel: Ite, missa est.

Vel: Benedicámus Dómino.
Ŕ. Deo grátias.

A gyászmisében szintén az oltár felé fordulva mondja:

Ÿ. BéKességben nyugodjanak.
Ŕ. Amen.

Ÿ. Requiéscant in pace.
Ŕ. Amen.

Ennek elmondása után a pap az oltár közepén meghajolva és összetett kezét az oltárra téve csendben mondja:

Legyen tetszésedre, Szent-háromság, hódoló szolgálatom és add, hogy az áldozat, melyet Fölséged színe előtt én, méltatlan, bemutattam, neked kedves legyen: nekem pedig és mindazoknak, kikért azt bemutattam, irgalmadból engesztelést szerezzen. A mi Urunk Krisztus által. Amen.

Pláceat tibi, sancta Trinitas, obsequium servitútis meae: et praesta; ut sacrificium, quod óculis tuae majestátis indignus óbtuli, tibi sit acceptábile, mihi-que, et ómnibus, pro quibus illud óbtuli, sit, te miseránte, propitiábile. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Azután megcsókolja az oltárt és szemét az égre emeli, kezét kitarja, felemeli és összeteszi, fejét a kereszt felé meghajtja és mondja:

Áldjon meg titeket a mindenható Isten,

Benedicat vos omnipotens Deus,

és a nép felé fordulva, azt egy keresztvetéssel megáldja, mondván:

az Atya, a Fiú és ✠ a Szentlélek.

Pater, et Filius, ✠ et Spiritus Sanctus.

R. Amen.

R. Amen.

A főpapi misében három keresztvetéssel van az áldás.

Azután a pap az evangélium oldalán összetett kezekkel mondja:

☩. Az Úr legyen veletek.

☩. Dóminus vobiscum.

R. És a te lelkeddel.

R. Et cum spiritu tuo.

És megjelöli a kereszt jelével először az oltárt, vagy a könyvet, azután magamagát, homlokán, ajkán és mellén és mondja:

✠ A szent evangélium kezdete Szent János szerint.

✠ Inítium sancti Evangélii secundum Joánnem.

(1, 1-14.)

(1, 1-14.)

R. Dicsőség neked, Urunk.

R. Glória tibi, Dómine.

Összetett kezekkel folytatja:

Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. Ez volt kezdetben az Istennél. Mindenek ő általa lettek, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága. És a világosság a ső-

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est: in ipso vita erat, et vita erat lux hóminum:

tétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta. Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. Ez tanuságul jöve, hogy tanuskodjék a világosságról, hogy mindenki higgyen általa. Nem volt ő a világosság, hanem hogy tanuságot tegyen a világosságról. Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világrajövő embert. A világban vala, és a világ általa lett, és a világ őt meg nem ismeré. Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadák. Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében, kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istentől születtek. [Térdet hajt e szavakkal:] És az Ige testté lön, és miköztünk lakozék; [És felkelve folytatja:] és láták az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal.

Rp. Istennek legyen hála.

et lux in ténebris lucet, et ténebrae eam non comprehendérunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joánnes. Hic venit in testimónium, ut testimónium perhibéret de lúmine, ut omnes créderent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimónium perhibéret de lúmine. Erat lux vera, quae illúminat omnem hóminem veniéntem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognóvit. In própria venit, et sui eum non recepérunt. Quotquot autem recepérunt eum, dedit eis potestátem fillos Dei fieri, his qui crédunt in nómine ejus: qui non ex sanguinibus neque ex voluntáte carnis, neque ex voluntáte viri, sed ex Deo nati sunt. [Genusflectit dicens:] Et Verbum caro factum est, [Et surgens proseguitur:] et habitávit in nobis, et vídimus glóriam ejus, glóriam quasi Unigéniti a Patre, plenum grátiae et veritátis.

Rp. Deo grátias.

A gyászmisében nincs áldás, hanem a *Requiescant in pace* elmondása után mondja: *Pláceat tibi, sancta Trínitas*; azután megcsókolja az oltárt és olvassa Szent János evangéliumát.

A csendesmisékben az oltár lépcsőjén térdelve elmondja a XIII. Leó pápától elrendelt imádságokat. (Lásd a függelékben.)

Az oltártól eltávozva, hálaadásként elkezdí a három ifjú hálaénekét a hozzátartozó zsoltárral, mint a misekönyv elején van, 59. 1.



A megváltás ünnepkörének főünnepei.

Húsvétvasárnap.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

«Ez a nap, melyet az Úr alkotott nekünk, örvendjünk és újjongjunk!» Felértünk a hegyre; a győzelem teljes; amire vágytunk a 40 napi böjtben, ami ádventtől kezdve előttünk lebegett, ma megvalósult: a világosság győzött a sötétség felett. Az isteni kegyelem napja most sugárzik, melegen és világítóan. Ádventben sötétség volt és vágyakozva vártuk a világosságot. Karácsony éjjelén hirtelen jött ez a világosság és megteremtette a világosság országát. «A világosság pompája felkelt a szent város (Egyház) fölött». Ez a megtestesülés ünnepkörének örömhíre. De ebbe a fényes ragyogásba árnyék vegyül, az örömujjongásba egy fájdalmas hang is belevegyül és egyre erősebb lesz. «És a világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem ismeri meg.» A fájdalom motívumát már Karácsony hetében hallottuk és ettől kezdve nem is némult el soha. A Hetvened vasárnaptól kezdve pedig ez lesz a vezető ének, áttör minden hangon és a böjt első vasárnapján látjuk az isteni Dávidot, amint megkezdi küzdelmét az óriási Góliáttal. Az egész böjtot összefoglalhatjuk ebbe: «A világosság küzd a sötétséggel». Ebben benne van Krisztus történeti küzdelme a zsidósággal, az ő szenvedése, de benne van Krisztus küzdelme azok lelkében, kiknek a világossághoz kellene jönniök, tehát a keresztségre készülők és a vezeklők lelkében. A világosságnak látszólag alá kell merülnie. Krisztus meghal a kereszten. De mégis ugyanoly hirtelen, mint Karácsonykor az éj sötétjében, felragyog a fény, úgy kél most a szomorú nagyhét után a feltámadás napja fel, hogy örökké világítson. Ez a Húsvét az ünnepek ünnepe. Az egyházi évnek kimagasló pontja. Ez kelt csak azután hangos, újjongó örömet szívünkben.

1. *Urunk feltámadása.* Krisztus saját erejéből támadt fel sírjából. Soha nem hallott és nem látott csoda ez. Megcáfolhatatlan bizonyíték, hogy hatalmas volt az életét odaadni és azt visszavenni, hogy ő nem pusztán ember volt, hanem az emberalakban köztünk megjelent Isten. Tehát igaz, amit tanított, igaz a mi hitünk, hogy a bűn hatalmából megszabadultunk. Innen a tiszta öröm, ami az Anyaszentegyházat és a hívő nép szívét átjárja. Mert örömeikeiben nem csupán Krisztusnak halottaiból való feltámadását ünnepli a liturgia, hanem a szíveknek és a lelkeknek a feltámadását is egy új, egy jobb életre. «Ahogy Krisztus halottaiból feltámadt, úgy járjunk mi is az életnek új útjain.» (Róm. 6, 4.)

2. *Az ünnep jelentése és tartalma.* A húsvéti liturgiának lényege és tartalma, tehát Krisztus dicsőséges feltámadása és ezzel a bűn és a halál hatalmából való megváltásunk befejezése, tehát a mi feltámadásunk most a kegyelem életére és egykor az örök boldogságra. Ez a fenséges eszménykép ott állt eleven valóságként az ősegyházban az újonnan megkereszteltekben, akik a bazilikákban tartott istentiszteleteken fehér keresztelőruhájukban ékeskedtek és megtérésük első buzdósága a hívők közösségét a keresztény erényes életben megerősítette. Ezért emlékezik meg a liturgia ünnepélyes szövege még ma is róluk. Azért a húsvéti liturgia minden részében mintegy a lélek mennyei örök dicsőségének visszavert fénye. Minden egyes istentiszteleten keresztülcseng a zsolttáros szava: «Ez az a nap, amelyet az Úr alkotott nekünk, örüljünk és újjongjunk.» (Zs. 117.)

Húsvéti öröm valóban ma is számunkra, amikor az Isten háza és az oltár ünnepi díszbe öltözve fénylenek és a boldog alleluja szinte nem akar megszűnni. Ez a húsvéti öröm kifáradhatatlan erővel egy teljes hétig tart. Az ünnepnek külön sequentiája, saját prefációja van, amelyek az Üdvözítőt magasztalják dicsőségében. A húsvéti sequentia fenséges párbeszéd az Úr feltámadásáról. Szerzőjét nem ismerjük pontosan. Egyesek Szent Damianus Péternek († 1072), sokan pedig Wipónak, II. Konrád udvari káplánjának tulajdonítják. († 1048.)

3. *Neve.* Már az ősegyházban ezt az ünnepet *Solemnitas solemnitatum*-nak, az ünnepek-ünnepének, vagy a legfőbbesebb ünnepnek hívták. A liturgiában a neve *Dominica Resurrectionis*, a mi Urunk, Jézus Krisztus feltámadásának napja. A román nyelvekben pászka-ünnepnek nevezzük, a zsidók pászka-ünnepé nyomán (átmenet, keresztülvonulás = pászka), amikor is a zsidók az egyiptomi fogságból való csodás kiszabadulásuk emlékére pászka-barányt áldoztak; de ez csak előképe volt az újszövetség áldozatának, Isten Bárányának. A Húsvét német neve az angolszász Ostara vagy Eastara nevű istenség nevéből származik, ami a kezdeti világosságot, vagy a tavaszt jelentette. A magyar neve pedig abból származik, hogy húshagyókedd óta ma vettek először húst magukhoz buzdó őseink.

4. *Húsvéti szokások.* A húsvéti örömnünnep keresztülhatol a templom, az Isten háza falain és kilép a társadalmi életbe. Általános szokás, hogy Húsvétkor a negyvennapos böjt utáni első napon

az ebédet a megszentelt ételekkel kezdik meg. Mivel a hús és a tojásos ételek evése a régi időkben a böjti időben még tilos volt, a keresztények ezeknek megáldásával akarták ezeknek az élvezését megkezdeni. A legrégebb és legszükségesebb étel-áldás a húsvéti bárány volt. Azonban más húsfélét, süteményt, különféle színes vagy festett tojást, majd mindazokat a mulatságokat és szórakozásokat is, amik a flatalságnak a nagyböjti folyamán tilosak voltak, az Egyház Húsvét reggelén megszentelte.

A középkorban sok helyen, mint ahogy a Karácsonyt, úgy a feltámadást is misztérium-játékokkal ünnepelték meg. Ezek drámai előadások voltak a bibliai húsvéti történetről. Eleinte mintegy a liturgia díszül és kiegészítő részül szolgáltak, de később annyira elfajultak, hogy az egyházi hatóság kénytelen volt szembeszállni velök, mint az ördögkisértők és az Úr házának megszenteltelenítői ellen. Ennek a drámai ünnepségek központjában Krisztus áll, vakító fehér ruhában, ki győzedelmeskedik a halálon és a poklon, kezében a kereszt zászlajával. A mai feltámadási szoborban ennek maradványát kell látnunk.

A húsvéti tojás képletes vonatkozásban áll a húsvéti titokkal. Látszólag élettelen, azonban mégis egy élet csiráját rejt magában. A húsvéti nyúl eredetét a pogányok tavaszi ünnepeiben találjuk meg, azonban a húsvéti titokhoz semmi köze.

A húsvéti újjongásnak legmagasabb pontja a húsvéti nagymise. Minden, ami a szent triduumban szóban, tettben és élőképpen jelent meg, most titokzatos való és jelenlét: «Krisztus, a mi húsvéti bárányunk feláldoztatott!» A szentmisében ez a gondolat uralkodik és vezérmotivumként minduntalan ez csendül meg. (Szentlecke, átvonulásra való ének, ünnepi ének, áldozásra való ének.) A stáció a Szűzanya nagyobb temploma, mert húsvéti örömmel legelőször is az Istenanyához megyünk. A szentmise bejáratánál áll már a feltámadott és így szól hozzánk: «Resurrexi! = Feltámadtam!» Ez Krisztus bevonulási éneke a földön, ez az ő reggeli imája a feltámadás napján. Melyek a legelső gondolatok? A teljes átadása az Atyának, a legbensőbb egyesülés jele. Ma azonban nincs egyedül, a misztikus Krisztus minden tagját magával viszi az Atya szívéhez. Ezt átérezve végezzük ezt a mai szentmisét.

Azt szeretné az Egyház, hogy szívünkben uralkodjék a béke, legyen szinte arcunk is derültebb és gyakran gondoljunk az égre. Segít is ezen cél elérésében a liturgia. A liturgikus év minden kiemelkedő ünnepének meg van a maga külön kegyelme. Húsvét külön kegyelme a feltámadt Jézus életébe való bensőbb bekapcsolódásunk. Ezt a külön kegyelmet a liturgia imádságaiban és szertartásaiban való tevékeny részvételünk szerzi meg. Ezért zeng az égi ének: Alleluja; ezért vesz az Egyház fehér ruhát magára, a világosság, a mennyei boldogság színe; ezért imádkozik a feltámadt Üdvözítőre gondolva, nem térdelve, hanem állva. Imádjuk mi is feltámadt Istenünket és töltsé el szívünket az Egyház érzelme: a mélységes hála és szent öröm. — Az introitusban Krisztus szavát éneklő az Egyház: vigasztalóbb énekünk nem lehet, mondjuk

tehát vele együtt szívvel-lélekkel. — A szentleckében pedig arról szól, hogy a zsidók is megünneplik a húsvétot, az egyiptomi szabadságuk emlékét, a húsvéti bárány és a kovásztalan kenyér evésével, amikor minden kovászosat eltávolítottak. Ehhez a szertartáshoz fűzi Szent Pál a maga intését.

Bevonulásra. (Zsolt. 138, 18, 5-6.)

Keltámadtam és íme, veled vagyok: alleluja. Felettem tartod kezedet, alleluja: tudásod csodálatos előttem, alleluja, alleluja. (Zs. 138, 1, 2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. **V.** Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki a mai napon Egyszülötted által a halált legyőzted és az örökkévalóság kapuját számunkra megnyitottad: fogadásainkat, melyeket előző kegyelmeddel te sugalltál, segítő kegyelmeddel kísérd. Ugyanazon a mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 5, 7-8.)

Testvérek: El a régi kovással, hogy új tésztává legyetek, aminthogy kovásztalanok vagytok! Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus, megöletett. Üljünk tehát ünnepet, de ne régi kovással, sem rosszaság és gonoszság kovásával, hanem egyenes lelküllet és igazság kovásztalanságával.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 1.) Ez az a nap, melyet

Introitus. (Psalm. 138, 18, et 5-6.)

Resurrexi, et adhuc tecum sum, alleluja: posuisti super me manum tuam, alleluja: mirabilis facta est scientia tua, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probasti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. **V.** Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodierna die per Unigenitum tuum, aeternitatis nobis áditum devicta morte reserasti: vota nostra, quae praeveniéndó aspiras, étiam adjuvándó proséquere. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 5, 7-8.)

Fratres: Expurgáte vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis ázymi. Étenim Pascha nostrum immolátus est Christus. Itaque epulémur: non in fermento véteri, neque in fermento malítiae, et nequitiae: sed in ázymis sinceritatis, et veritatis.

Graduale. (Psalm. 117, 24 et 1.) Haec dies, quam fecit

az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta! *V.* Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökévaló.

Alleluja, Alleluja! *V.* (Kor. I. 5, 7.) A mi húsvéti bárányunk: Krisztus megöletett.

Ünnepi ének. A húsvéti áldozatnak zengjenek dicséretet a keresztények.

A Bárány juhokat váltott meg, és a bűnnélküli Krisztus kibékítette az Atyával a bűnösöket.

Csodálatos viadallal megvívott az élet és a halál: és az élet meghalt vezére uralkodik élve.

Mondd el nekünk, Mária: Mit láttál az úton?

Láttam az élő Krisztus sírhelyét s a Föltámadtnak dicsőségét.

Az angyali tanukat, a szemfedőt s a ruhákat.

Föltámadt Krisztus, én reményem: Galileába, előtetek mégyen.

Tudjuk Krisztusról, hogy valóban föltámadt halottai-ból: győzelmes Királyunk: te irgalmazdál minékünk. Amen. Alleluja!

✠A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (16, 1-7.)

Az időben: Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja és Szalome illatszereket vásárolának, hogy elmenvén, megkenjék Jézust. És korán reggel a hét első

Dóminus: exsultemus, et laetémur in ea. *V.* Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

Allelúja, allelúja. *V.* (1 Cor. 5, 7.) Pascha nostrum immolátus est Christus.

Sequentia. Víctimae pascháli laudes Immolent Christiáni.

Agnus redémit oves: Christus innocens Patri reconciliávit peccatóres.

Mors et vita duéllo conflixére mirándo: dux vitae mórtuus, regnat vivus.

Dic nobis, Maríá, quid vídisti in via?

Sépúlcrum Christi vivéntis: et glóriam vídi resurgéntis.

Angélicos testes, sudárium, et vestes.

Surréxit Christus spes mea: praecedet vos in Galilaeam.

Scimus Christum surrexísse a mórtuis vere: tu nobis, victor Rex, miserére. Amen.

Allelúja.

✠Sequentia sancti Evangélii secúndum Marcum. (16, 1-7.)

In illo témpore: Maríá Magdaléne, et Maríá Jacóbi, et Salóme emérunt arómata, ut veniéntes úngerent Jesum. Et valde mane una sabbatórum, véniunt ad mo-

napján a sírhoz menének napfelkeltekor. És mondták egymás közt: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajából? Odatekintvén pedig, láták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala. És bemenvén a sírboltba, egy ifjút látának űlni jobbkez felől, hosszú fehér ruhába öltözve, és megrémülének. Az pedig monda nekik: Ne féljete! A megfeszített názáreti Jézust keressetek; feltámadott, nincs itt: ímhol a hely, ahová tették őt. De menjete, mondjátok meg tanítványainak és Péternek, hogy előttete megyen Galileába, ott majd meglátjátok őt, amint mondta nektek.

Felajánlásra. (Zsolt. 75, 9-10.) A föld megrendült és elcsöndesedett, mikor az Isten ítéletre kelt, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ez adományok felajánlásával együtt néped könyörgését, hogy azok a húsvéti misztériumokban megszentelve a te közreműködéseddel számunkra az örökkévalóság eszközeivé váljanak. A mi.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Kor. I. 5, 7-8.) A mi húsvéti Bárányunk: Krisztus megöletett, alleluja: Űljünk tehát ünnepet az egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával, alleluja, alleluja, alleluja!

numéntum, orto jam sole. Et dicébant ad invicem: Quis revólvet nobis lápidem ab óstio monumenti? Et respiciéntes vidérunt revólútum lápidem. Erat quippe magnus valde. Et introeúntes in monumentum vidérunt júvenem sedéntem in dextris, coopértum stola candida, et obstupuérunt. Qui dicit illis: Nolíte expavescere: Jesum quaeritis Nazarénum, crucifixum: surréxit, non est hic, ecce locus ubi posuérunt eum. Sed ite, dicíte discípulis ejus, et Petro, quia praecédit vos in Galilaeam: ibi eum vidébitis, sicut dixit vobis.

Offertorium. (Psalm. 75, 9-10.) Terra trémuit, et quiévit, dum resúrgeret in iudicio Deus, alleluja.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, preces pópuli tui cum oblationibus hostiárum: ut paschálibus initiáta mystériis, ad aeternitátis nobis medélam, te operánte, proficiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (1 Cor. 5, 7-8.) Pascha nostrum immolátus est Christus, alleluja: Itaque epulémur in ázymis sinceritátis, et veritátis, alleluja, alleluja, alleluja.

Aldozás utáni imádság.
 Szeretetednek lelkét
 önts belénk, Urunk, és
 tedd kegyelmeddel együtt-
 érzőkké azokat, akiket a
 húsvéti szentségekkel táp-
 láltál. A mi Urunk.

Postcommunio. Spiritum
 nobis, Dómine, tuae car-
 itátis infúnde: ut, quos sa-
 craméntis paschálibus sa-
 tiásti, tua fácias pietáte
 concórdes. Per Dóminum...
 in unitáte ejúsdem.

A HÚSVÉT KIS NYOLCADA.

Mint az ószövetségi Húsvét, úgy az újszövetségi Húsvét is egy hélig tart és egy nyolcadot alkot. Ez oly kiváltságot nyolcad, hogy alatta más ünnepet ünnepelni nem szabad és ezenkívül a két első napja önmagában is elsősztályú ünnep. A keresztény ókorban az egész héten át munkaszünet (szombat) volt. Sokan innen származtatják az egyházi nyelvszokás szerint a hétköznapoknak *feria* = ünnepnap elnevezését. Ezen az első héten, a többi keresztény hét mintáján, valóban minden nap ünnepnap volt. Később csütörtöktől kezdve csak a legszükségesebb üzletek voltak megengedve. Ma már a hétfő is csak egyes vidékeken ünnep, munkaszünettel.

A hét minden napjának saját miséje van. Ezeknek szövegei többnyire a szent keresztység kegyelmeiről emlékeznek meg, azonban az evangélium a feltámadás különböző jelenségeit mondja el. Minden nap stációs-nap. A nyolcad ünnepi fényét az új keresztények emelték, kik minden nap a fehér keresztelőruhájukban vettek részt az istentiszteleten. És először a keresztelési nyolcad ünnepéből kieső vasárnapon jelentek csak meg a régi mindennapi ruhájukban.

Húsvéthétfő.

(Stációs-templom: a Szent Péter bazillikája.)

Az Egyház új Báránykált: a Húsvét alkalmával megkeresztelt hívőket először a legfőbb pásztornak, Szent Péternek a templomába vezeti el. Szent Péter bazillikájában van ma Rómában a fő-istentisztelet, ő szól hozzánk a szentleckében, az evangélium elbeszélése szerint is neki jelenik meg az Úr. Egyébként az egész szentmise a megkeresztelt hívők új életének boldogságát hirdeti. A mai evangélium bevezet teljesen az apostolok lelkivilágába. Látjuk a küzdelmet, a hit és kételkedés, a remény és bizonytalanság közt, melyet a feltámadásról szóló első hírek keltettek bennük, míg végre a Megváltó jelenlétének világossága elűzött minden sötétséget.

Bevonulásra. (Móz. II. 13, 5, 9.)

Bevezetett titeket az
 Úr a tejjel-mézzel
 folyó földre, alleluja,
 hogy az Úr törvénye legyen

Introitus. (Mos. II. 13, 5 et 9.)

Introduxit vos Dómi-
 nus in terram fluén-
 tem lac, et mel, alle-
 lúja: et ut lex Dómini sem-

mindig ajkatokon, alleluja, allelujal (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki hűvét ünnepeén a világnak az üdvösség eszközt nyújtottad, add meg, kérünk, továbbra is népednek mennyei kegyelmedet, hogy méltó legyen mind a tökéletes szabadság elnyerésére, mind az örök élet útján való előhaladásra. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (10, 37-43.)

Ama napokban: Megállá Péter a nép között és mondá: **Férfiak, testvérek!** Ti ismeritek, mi történt egész Judeában, miután kezdetét vette Galileában, a Jánostól hirdetett keresztség után, tudniillik mikép kente föl az Isten Szentlélekkel és erővel a Názáretből való Jézust, ki körüljárt, jót cselekedvén és meggyógyítván mindazokat, kiken az ördög hatalmat vőn, mert az Isten vala ővele. Mi meg tanui vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett. Őt megölték, felfüggesztvén a fára. De az Isten harmadnapon feltámasztá s megadá, hogy megjelenjék nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanuknak, minékünk, akik ettünk és ittunk

per sit in ore vestro, allelúja, allelúja, (Ps. 104, 1.) **Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. V. Glória Patri.**

Orátio. Deus, qui solemnitáte pascháli, mundo remédia contullisti: pópulum tuum, quaesumus, caelesti dono proséquere; ut et perfectam libertátem consequi mereátur, et ad vitam proficiat sempitérnam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Actuum Apostolorum (10, 37-43.)

In diébus illis: Stans Petrus in médio plebis, dixit: Viri fratres, vos scitis quod factum est verbum per univérsam Judaeam: incípiens enim a Galilaea, post baptísmum, quod praedicávit Jóánnes, Jesum a Názareth: quómoado unxit eum Deus Spíritu Sancto, et virtúte, qui pertransiit beneficiéndo et sanádo omnes opprésos a diabolo, quóniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus ómnium, quae fecit in regione Judaeórum, et Jerúsalem, quem occiderunt suspendéntes in ligno. Hunc Deus suscitávit tértia die, et dedit eum maniféstum fieri, non omni pópulo, sed téstibus praeordinátis a Deo nobis, qui manducávimus, et bíbimus cum illo, postquam resurrexit a mórtuis.

övele, minekutána halottai-
ból feltámadott. Meg is pa-
rancsolá nekünk, hogy hir-
dessük a népnek és bizo-
nyítsuk, hogy ő az, akit az
Isten az élők és a holtak
bírájává tett. Róla tanusá-
got tesznek a próféták mind,
hogy mindenki megnyeri a
bűnök bocsánatát az ő neve
által, aki csak hisz benne.

Átvonulásra. (Zsolt. 117,
24 és 2.) Ez az a nap, ame-
lyet az Úr megszabott, uj-
jongjunk és vigadjunk raj-
ta! V. Mondja tehát Izrael,
hogy jó, hogy irgalma örök-
kévaló.

Alleluja, alleluja! V. (Mt.
28, 2.) Az Úr angyala le-
száll a égből és odamen-
vén elhengeríté a követ és
ráült.

Ünnepi ének ugyanaz, mint Húsvétvasárnapján, 591. l.

✠ A szent evangélium sza-
kasza Szent Lukács szerint.
(24, 13-35.)

Az időben: Ketten Jézus ta-
nítványai közül aznap
Emmaus nevű helyiségbe me-
nének, mely Jeruzsálemtől
hatvan futamatnyi távolság-
ra volt. És beszélgetének egy-
mással mindazokról, amik
történtek vala. Amint egy-
más között beszélgetének és
tanakodának, egyszer csak
maga Jézus is közeledvén,
velük méne. De szemeik aka-
dályozva valának, hogy meg
ne ismerjék őt. És mondá
nekik: Micsoda beszédek
azok, melyeket egymással

Et praecepit nobis praedi-
cäre pópulo, et testificári,
quia ipse est, qui constitú-
tus est a Deo iudex vivó-
rum, et mortuórum. Huic
omnes prophétae testimó-
nium pérhibent, remissió-
nem peccatórum accípere
per nomen ejus omnes, qui
credunt in eum.

Graduale. (Psalm. 117, 24
et 2.) Haec dies, quam fecit
Dóminus: exsultémus, et
laetémur in ea. V. Dicit
nunc Israel, quóniam bo-
nus: quóniam in saeculum
misericórdia ejus.

Allelúja, allelúja. V. (Mt.
28, 2.) Angelus Dómini des-
céndit de caelo: et accédens
revólvit lápidem, et sedébat
super eum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Lucam.
(24, 13-35.)

In illo témpore: Duo ex di-
scípulis Jesu ibant ipsa
die in castéllum, quod erat
in spátio stadiórum sexa-
gínta ab Jerúsalem, nómine
Emmaus. Et ipsi loquebán-
tur ad invicem de his ómni-
bus, quae accíderant. Et
factum est, dum fabularén-
tur, et secum quaerent: et
ipse Jesus appropínquans
ibat cum illis: óculi autem
illórum tenebántur, ne eum
agnóscerent. Et ait ad illos:
Qui sunt hi sermónes, quos
confértis ad invicem ambu-

útközben folytattok és hogy oly szomorúak vagytok? Felelvén egyik, kinek neve Kleofás volt, mondá neki: Csak te vagy-e idegen Jeruzsálemben, ki nem hallottad, amik ottan történtek eme napokban? Kiknek ő mondá: Mik? Felelének azok: A názáreti Jézus esete, ki próféta férfiú volt, hatalmas a tettben és szóban Isten és az egész nép előtt; miképpen adták őt halálos ítéletre a papi fejedelmek és a mi főembereink és megfeszítették őt. Pedig mi reménylők, hogy ő az, ki meg fogja váltani Izraelt. Azonfelül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek. De némely közülünk való asszonyok is megzavartak bennünket, kik hajnalban a sírnál voltak, és nem találván az ő testét, visszajövének azon hírrel, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondták, hogy ő él. És némelyek társaink közül a sírhoz menének, és úgy találták, amint az asszonyok mondták, őt magát pedig nem látták. Erre ő mondá nekik: Ó, ti balgatók és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, miket a próféták szólottak. Hát nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe? És kezdve Mózesen és valamennyi prófétán, megmagyarázá nekik mind,

lántes, et estis tristes? Et respóndens unus, cui nomen Cléophas, dixit ei: Tu solus peregrínus es in Jerúsalem, et non cognovisti, quae facta sunt in illa his diébus? Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Jesu Nazaréno, qui fuit vir prophéta potens in ópere et sermóne, coram Deo, et omni pópulo: et quómo eum tradiderunt summi sacerdotés, et príncipes nostri in damnatióne mortis, et crucifixerunt eum. Nos autem sperabámus, quia ipse esset redemptúrus Israel: et nunc super haec ómnia, tértia dies est hódie, quod haec facta sunt. Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, et, non invento corpore ejus, venerunt, dicéntes se étiam visiónem Angelórum vidisse, qui dicunt eum vívere. Et abiérunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita invenérunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenérunt. Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credéndum in ómnibus, quae locúti sunt prophétae! Nonne haec opórtuit pati Christum, et ita intráre in glóriam suam? Et incípiens a Móyse, et ómnibus prophétis, interpretabátur illis in ómnibus Scriptúris, quae de ipso erant. Et appropinquerunt castélló, quo ibant:

amik az Írásokban felőle szóltanak. És közeledvén a helységhez, ahová mennek vala, ő úgy tett, mintha továbbmenne. De nem ereszték, mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap. És betére hogy náluk maradjon. És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé, és nekik nyujtá. Azoknak pedig megnyílnak szemeik és megismerék őt; de ő eltűnt szemeik elől. És mondák egymásnak: Nemde, szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton, és megfejtette nekünk az Írásokat? És útra kelvén, abban az órában visszatérének Jeruzsálembe, hol egybegyűlve találák a tizenegyet és a velük levőket, kik mondák, hogy valóban feltámadt az Úr és megjelent Simonnak. És ők is elbeszélék, amik az úton történtek, és hogyan ismerték meg őt a kenyérszegésben.

Felajánlásra. (Máté 28, 2, 5-6.) Az Úr angyala leszálla az égből és mondá az aszszonyoknak: Akit kerestek, föltámadott, amint megmondotta, alleluja!

et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies. Et intravit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem: et invenerunt congregatos undecim, et eos, qui cum illis erant, dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant, quae gesta erant in via: et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

történtek, és hogyan ismer-

Offertorium. (Matth. 28, 2, 5 et 6.) Angelus Domini descendit de caelo, et dixit mulieribus: Quem quaeritis, surrexit, sicut dixit, alleluja.

Csendes imádság ugyanaz, mint vasárnap, 592. I.

Prefáció a húsvéti, 563. I.

Áldozásra. (Luk. 24, 34.) Feltámadt az Úr és megjelent Péternek, alleluja!

Communio. (Luc. 24, 34.) Surrexit Dominus, et apparuit Petro, alleluja.

Áldozás utáni imádság ugyanaz, mint vasárnap, 593. I.

Húsvétkedd.

(Stáclós-templom : a Szent Pál bazilikája.)

A népek apostola int a Krisztusban való lelki feltámadásra és új életre.

Bevonulásra. (Szlák 15, 3-4.)

A bölcsesség vízzel itatja őket, alleluja; és támaszra találnak benne és meg nem inognak, alleluja; felmagasztalja őket mindörökké, alleluja, alleluja! (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat szüntelenül új nemzedékekkel gyarapítod, engedd szolgálidnak, hogy életükkel megtartsák azt a szentséget, amelyet hittelettek. A mi Urunk.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (13, 16, 26-33.)

Ama napokban: Pál felemelkedék s kezével csendre intvén, szóla: Férfiak, testvérek! Ábrahám nemzetének fiai és köztetek levő istenfélők! Ezen üdvösségnek igéje nektek küldett. Mert Jeruzsálem lakói és főbbjei el nem ismerték Jézust, hanem ítélkezésükkel beteljesítették a próféta szavait is, melyek minden szombaton felolvastatnak, mert bár nem találtak benne semmi okot sem a halálra, azt kívánták Pilá-

Introitus. (Eccli. 15, 3 et 4.)

Aqua sapientiae potavit eos, alleluja: firmabitur in illis, et non flectetur, alleluja: et exaltabit eos in aeternum, alleluja, alleluja. (Ps. 104, 1.) Confitemini Domino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. *Ű.* Glória Patri et Filio.

Oráció. Deus, qui Ecclesiam tuam novo semper foetu multiplicas: concede famulis tuis; ut sacramentum vivendo teneant, quod fide percepérunt. Per Dóminum.

Lectio Actuum Apostolorum. (13, 16 et 26-33.)

In díebus illis: Surgens Paulus, et manu siléntium indicens, ait: Viri fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timent Deum, vobis verbum salutis hujus missum est. Qui enim habitabant Jerúsalem, et principes ejus, ignorantes Jesum, et voces prophetarum, quae per omne sabbatum leguntur, judicantes impleverunt: et nullam causam mortis inveniéntes in eo, petierunt a Piláto, ut interficerent eum. Cumque consummá-

tustól, hogy megöljék őt. Miután mindent végrehajtottak, ami róla meg volt írva, levették őt a fáról és sírba helyezték. De az Isten feltámasztotta halottaiból harmadnapra és ő megjelent több napon át azoknak, kik vele együtt jöttek fel Galileából Jeruzsálembe: s ezek tanúságot tesznek őróla mindeddig a nép előtt. Mi meg nektek hirdetjük az atyáinknak tett ígéretet; hogy az Isten teljesítette ezt a mi fiainknak, feltámasztván a mi Urunk Jézus Krisztust.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. *V.* (Zs. 106, 2.) Így szóljanak azok, akiket az Úr megváltott, az ellenség kezéből, megszabadított s egybegyűjtött az országokból.

Alleluja, alleluja. *V.* Föltámadott a sírból az Úr, aki értünk a fán függött.

sent ómnia, quae de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die: qui visus est per dies multos his, qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Jerusalem, qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam, quae ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris, resuscitans Jesum Christum Dominum nostrum.

Graduale. (Ps. 117, 24.) Haec dies, quam fecit Dominus: exultemus, et laetemur in ea. *V.* (Ps. 106, 2.) Dicant nunc, qui redempti sunt a Domino: quos redemit de manu inimici, et de regionibus congregavit eos.

Alleluja, alleluja. *V.* Surrexit Dominus de sepulcro, qui pro nobis pependit in ligno.

Ünnepi ének ugyanaz,

† **A** szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (24, 36-47.)

Az időben: Megállta Jézus tanítványai között és mondá nekik: Békesség nektek, én vagyok, ne féljeteK. Kik megrémülvén és félvén, azt vélték, hogy lelket látnak. És mondá nekik: Miért zavarodtatok meg és miért

mint vasárnap, 591. 1.

† **Sequentia sancti Evangelii** secundum Lucam. (24, 36-47.)

In illo tempore: Stetit Jesus in medio discipulorum suorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati vero, et conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis, et

támadnak ilyen gondolatok szíveitekben? Nézzétek meg kezeimet és lábaimat, hogy én magam vagyok; tapintsatok meg és lássátok, mert a léleknek húsa és csontjai nincsenek, amint látjátok, hogy nekem vannak. És ezt mondván, megmutatá nekik kezeit és lábait. De mikor örömben még mindig nem hittek és csodálkoztak, mondá nekik: Van-e itt valami ennivalótok? Ők pedig elébe tévének egy darab sült halat és lépesmézet. És miután evett előttük, vévén a maradékot, nekik adá: És mondá nekik: Ezek az igék, melyeket szólottam nektek, midőn még veletek valék, hogy be kell teljesedni mindennek, ami írva vagyon Mózes törvényében és a prófétákban és a zoltároknak énefelőlem. Akkor megnyitá elméjököt, hogy értsék az Írásokat. És mondá nekik: Mert így vagyon megírva és így kellett a Krisztusnak szenvedni és harmadnapon halottaiból feltámadni és hirdetni kell az ő nevében a megtérést és a bűnök bocsánatát minden nemzetek között.

Felajánlásra. (Zs. 17, 14, 16.) Dörgött az Úr az égből, hallatta hangját a Fölséges és láthatóvá lettek a vizek forrásai, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, híveidnek könyörgéseit az adományok

cogitatiónes ascéndunt in corda vestra? Vidéte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpáte, et vidéte: quia spíritus carnem, et ossa non habet, sicut me vidétis habére. Et cum hoc dixisset, osténdit eis manus, et pedes. Adhuc autem illis non credéntibus, et mirántibus prae gáudio, dixit: Habétis hic áliquid, quod manducétur? At illi obtulérunt ei partem piscis assi, et favum mellis. Et cum manducáset coram eis, sumens relliquias, dedit eis. Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae locútus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quóniam necesse est impléri ómnia, quae scripta sunt in lege Móysi, et Prophétis, et Psalmis de me. Tunc apéruit illis sensum, ut intelligerent Scriptúras. Et dixit eis: Quóniam sic scriptum est, et sic oportébat Christum pati, et resúrgere a mórtuis tértia die: et praedicári in nómine ejus poeniténtiam, et remissionem peccatórum in omnes gentes.

Offertorium. (Ps. 17, 14 et 16.) Intónuit de caelo Dóminus, et Altíssimus dedit vocem suam: et apparuérunt fontes aquárum, allelúja.

Secreta. Súscipe, Dómine, fidéllum preces cum oblatiõnibus hostiárum: ut

felajánlásával együtt, hogy a buzgó áldozatkészség megmutatása által mennyei dicsőségbe jussunk. A mi.

per haec piae devoti6nis officia, ad cael6stem gl6riam transe6mus. Per D6minum nostrum Jesum Christum.

Pref6ci6 a h6sv6ti, 563. 1.

Áldozásra. (Kolossz. 3, 1-2.) Ha felt6madtatok Krisztussal, keress6tek az odaf6nt val6kat, ahol az Isten jobb6n 6l6 Krisztus vagy6n, alleluja; az odaf6nt val6kat izlelj6tek, alleluja.

Communio. (Coloss. 3, 1-2.) Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in d6xtera Dei sedens, alleluja: quae sursum sunt s6p6te, alleluja.

Áldoz6s ut6ni im6ds6g. Engedd, k6r6nk, mindenhat6 Isten, hogy a h6sv6ti szents6gnek v6tele lelk6nkben 6lland6an megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Conc6de, quaesumus, omn6p6tens Deus: ut pasch6lis perc6ptio sacram6nti, contin6a in nostris m6ntibus persev6ret. Per D6minum.

H6sv6t ut6ni szerda.

(St6ci6s templom: a Szent L6rinc-templom a falakon k6v6l.)

A st6ci6s szent sirja k6r6 egybegy6lt 6j megkereszteltek ism6t Szent P6ter besz6d6t hallj6k a szentleck6ben 6s evang6liumban. Az 6nekek els6sorban nekik sz6lnak, de r6nk is vonatkoznak.

Bevonul6sra. (Mt. 25, 34.)

J6jjetek Aty6m 6ldottai, vegy6tek birtokba az orsz6got, alleluja; mely a vil6g kezdet6t6l nektek k6sz6ttetett, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 95, 1.) 6nekelj6tek az 6rnak 6j 6neket; 6nekelj6tek az 6rnek orsz6gok mind. 6. Dics6s6g.

K6ny6rg6s. Isten, ki az 6r felt6mad6s6nak 6venk6nt megism6tl6d6 6nnep6vel meg6rvendeztetsz m6nket, engedd kegyesen, hogy a jelen 6nnep 6ltal,

Introitus. (Matth. 25, 34.)

Ven6te, benedicti Patris mei, perc6p6te regnum, alleluja: quod vobis par6tum est ab origine mundi, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. 95, 1.) Cant6te D6mino c6nticum novum: cant6te D6mino, omnis terra. 6. Gl6ria Patri et F6lio.

Or6tio. Deus, qui nos Resurrecti6nis Dom6nicae 6nnua solemnitate laetificas: conc6de prop6tius; ut per tempor6lia festa quae 6gimus, perven6re ad g6udia

amelyet ünneplünk, az örök boldogságra méltók legyünk eljutni. Ugyanazon.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3-ik nincs.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (3, 13-15, 17-19.)

Ama napokban: Megnyitá Péter ajkait, mondván: Izrael férfiai és kik Istent féltitek, halljátok: Ábrahám-nak Istene és Izsáknak Istene, Jákobnak Istene és atyáinknak Istene megdicsőítette Fiát Jézust, kit ti kiszolgáltattatok ugyan s megtagadtatok Pilátus színe előtt, noha ez úgy ítélkezett, hogy szabadon bocsátja őt. Ti azonban megtagadtátok a szentet s igazat s azt kívántátok, hogy a gyilkos adasék nektek ajándéku; az életszerzőjét ellenben megöltétek, de az Isten feltámasztotta halottaiból, ennek mi tanui vagyunk. Ámde tudom testvérek, hogy tudatlanságból cselekedtetek, mint ahogy a ti előljáróitok is. Az Isten azonban ily módon teljesítette, amiket minden próféta szája által eleve hirdetett, hogy az ő Krisztus szenvedni fog. Tartsatok h t

bűnbánatot és térjete meg, hogy eltöröltessenek bűneitek. **Átvonulásra.** (Zsolt. 117, 24, 16.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. **Ű.** Az Úr jobbjá győzelmet szerzett, az Úr jobbjá felmagasztalt engem.

aeterna mereámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Actuum Apostolorum. (3, 13-15, 17-19.)

In diébus illis: Apériens Petrus os suum, dixit: Viri Israelitae, et qui timétis Deum, audíte. Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob, Deus patrum nostrorum, glorificávit Fíllum suum Jesum, quem vos quidem tradidístis, et negástis ante fáciem, Piláti, judicánte illo dimítti. Vos autem sanctum, et justum negástis, et petístis virum homicídám donári vobis: auctórem vero vitae interfecístis, quem Deus suscitávit a mórtuis, cujus nos testes sumus. Et nunc, fratres, scio quia per ignorántiam fecístis, sicut et príncipes vestri. Deus autem, quae praenuntiávit per os ómnium Prophetárum, pati Christum suum, sic implévit. Poenitémini igitur, et convertímini, ut deleántur peccáta vestra.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 16.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. **Ű.** Dextera Dómini fecit virtútem, dextera Dómini exaltávit me.

Alleluja, allelúja. *Ÿ.* (Luk. 24, 34.) Valóban feltámadt az Úr és megjelent Péternek.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Luc. 24, 34.) Surréxit Dóminus vere: et apparuit Petro.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (21, 1-14.)

Az időben: Megmutatkozék Jézus a tanítványoknak a tiberiási tenger-nél. Megmutatkozék pedig ekképpen: Együtt valának Simon Péter és Tamás, ki kettősnek mondatik és Natánael a galileai Kánából való és Zebedeus fiai, meg más kettő az ő tanítványai közül. Mondá nekik Simon Péter: Megyék halászni. Felelék neki: Mi is veled megyünk. És elindulának és bezállának a hajóba; de azon éjjel semmit sem fogának. Midőn pedig már megvirradt, Jézus a parton álla, ámde nem ismerék meg a tanítványok, hogy Jézus az. Mondá azért nekik Jézus: Fiaim! nincs valami enni-valótok? Felelék neki: Nincsen. Ő pedig mondá nekik: Vessétek a hálót a hajónak jobboldalára és találni fogtok. Beveték azért; és már nem bírták azt kihúzni a halak sokasága miatt. Akkor mondá az a tanítvány, kit szeret vala Jézus, Péternek: Az Úr az. Amint Simon Péter meghallotta, hogy az Úr az, magára ölté köntösét (mert neki volt vetkőzve) és a tengerbe ereszkedék.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (21, 1-14.)

In illo tempore: Manifestávit se iterum Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestávit autem sic. Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscári. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prenidderunt. Mane autem factó, stetit Jesus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est. Dixit ergo eis Jesus: Pueri, numquid pulmentarium habétis? Respondérunt ei: Non. Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete, et inveniétis. Miserunt ergo: et jam non valébant illud trahere prae multitudine piscium. Dixit ergo discipulus ille, quem diligébat Jesus, Petro: Dóminus est. Simon Petrus cum audisset quia Dóminus est, túnica succinxit se (erat enim nudus), et misit se in mare. Alii autem discipuli navigio venérunt (non enim longe erant a terra, sed quasi

A többi tanítvány pedig a hajóval méne (mert nem messze voltak a szárazföldtől, csak mintegy kétszáz könyöknyire), vonszolván a halakkal telt hálót. Midőn pedig partra szállottak, égő parazsat pillantának meg, rajta halat és kenyeret. Mondá nekik Jézus: Hozzatok a halakból, melyeket most fogtatok. Simon Péter kiszálla és partra voná a hálót, mely telve volt százötvenhárom nagy hallal. És noha ennyi volt benne, nem szakadozott a háló. Mondá nekik Jézus: Jertek, ebédeljtek: És senki a tanítványok közül nem merte kérdeni: Ki vagy? tudván, hogy az Úr az. És odamenvén Jézus, vevé a kenyeret és nekik adá, hasonlóképpen a halat is. Ekkor már harmadszor jelent meg Jézus támadott halottaiból.

Felajánlásra. (Zsolt. 77, 23-25.) Az Úr megnyitotta a mennynek ajtait és manát hullatott nekik eledelül: menyeyi kenyeret adott nekik: angyalok kenyerét ette az ember, alleluja.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, húsvéti örömmel áldozzuk fel neked, amelyekkel Egyházadat csodálatosan táplálad és neveled. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.; 3-ik nincs.)

cúbitis ducéntis), trahéntes rete piscium. Ut ergo descendérunt in terram, vidérunt prunas pósitas, et piscem superpósitum, et panem. Dicit eis Jesus: Aférte de piscibus, quos prendidístis nunc. Ascéndit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis Jesus: Veníte, prandéte. Et nemo audébat discumbéntium interrogáre eum: Tu quis es? sciéntes, quia Dóminus est. Et venit Jesus, et áccipit panem, et dat eis, et piscem simlitter. Hoc jam tertio manifestátus est Jesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis.

tanítványainak, mióta föl-

Offertorium. (Ps. 77, 23-25.) Portas caeli aperuit Dóminus: et pluit illis manna, ut éderent: panem caeli dedit eis: panem Angelórum manducávit homo, alleluja.

Secreta. Sacrificia, Dómine, paschálibus gáudiis immolámus: quibus Ecclésia tua mirábiliter et páscitur et nutritur. Per Dóminum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Róm. 6, 9.)
Krisztus feltámadva halottaiból, már nem hal meg, alleluja; a halál többé nem uralkodik rajta, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Tiszteletreméltó Szentséged vétele, kérünk, Urunk, tisztítson meg minket minden régi bűnünktől és változtasson új teremtményekké. Ki élsz.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért; 625. l.; 3-ik nincs.)

Communio. (Rom. 6, 9.)
Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, alleluja: mors illi ultra non dominabitur, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Ab omnino nos, quaesumus, Domine, vetustate purgatos: sacramenti tui veneranda perceptio in novam transferat creaturam: Qui vivis.

Húsvét utáni csütörtök.

(Stációs-templom: a tizenkét apostol bazilikája.)

A keresztség megnyitotta a mi ajkunkat is; magasztaljuk mi is az Úr jóságát irántunk. A szentleckében keresztelő Szent Fülöp apostol ereklýei a stációs-templomban nyugosznak, azért zarándokolunk ide lélekben. De köszöntjük az evangéliumban szereplő Mária Magdolnát is, ki «apostola apostolorum», az apostolok apostola volt, mert elsőnek hirdette: Feltámadott az Úr!

Bevonulásra. (Bölcs. 10, 20-21.)

Bgyetértve magasztalták, Uram, győztes kezedet, alleluja, a bölcsesség ugyanis megnyitotta a némák száját és a gyermekek nyelvét ékesszólvá tette. Alleluja, alleluja. (Zs. 97, 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a különböző nemzeteket neved megvallásában egyesítetted, add, hogy akik a keresztség forrásában újjászüllettek, egyik legyenek lelkük hitében és tetteik jámborságában. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3-ik nincs.)

Introitus. (Sapientiae. 10, 20-21.)

Victricem manum tuam, Domine, laudaverunt pariter, alleluja: quia sapientia aperuit os mutum, et linguas infantium fecit disertas, alleluja, alleluja. (Ps. 97, 1.) Cantate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit. ♪. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui diversitatem gentium in confessione tui nominis adunasti: da, ut renatis fonte baptismatis una sit fides mentium, et pietas actionum. Per Dominum nostrum Jesum.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (8, 26-40.)

Ama napokban: Az Úr agyala szóla Fülöphöz, mondván: Kelj föl és menj délre arra az útra, mely levisz Jeruzsálemből Gázába, amely elhagyatott. Fölkele tehát és elméne. S ime, egy ethiops férfiú Kandakének, az ethiopsok királynőjének hatalmas udvari tisztje s minden kincsenek kezelője Jeruzsálembe jött vala imádkozni és visszatértében, kocsián ülve, Izaiás prófétát olvasgatta. Ekkor a Lélek szóla Fülöphöz: Menj oda és szegődjél ahhoz a kocsihoz. Amint Fülöp odasiete, hallá, hogy Izaiás prófétát olvassa, szóla tehát: Véled-e, hogy érted, amiket olvasol? Ez felelé: Hogyan birnám, ha nincs, aki megmagyarázza nekem? Megkéré tehát Fülöpöt, hogy szálljon fel és üljön melléje. Az Írás helye pedig, amelyet olvasott, ez vala: Úgy vitték a megölésre, mint a juhót s ahogy a bárány meg-némul nyírója előtt, akként nem nyitotta fel száját. Megaláztatásában végződik be rajta az ítélet. Kiszámlálja el az ő nemzetségét, mert az ő élete elvétetik a földről. Mondá erre az udvari tiszt Fülöpnek: Kérlek, kiről mondja ezt a próféta, önmagáról, vagy másvalakiről? Ekkor Fülöp megnyitván száját s kiindulva

Lectio Actuum Apostolorum. (8, 26-40.)

In diébus illis: Angelus Domini locutus est ad Philippum, dicens: Surge, et vade contra meridiánum, ad viam, quae descendit ab Ierusalem in Gazam: haec est desérta. Et surgens abiit. Et ecce vir Aethiops eunúchus, potens Candacis reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas ejus, vénerat adorare in Ierusalem: et revertebátur sedens super currum suum, legénsque Isaiam prophétam. Dixit autem Spiritus Philippi: Accede, et adjúnge te ad currum istum. Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophétam, et dixit: Putásne intélligis, quae legis? Qui ait: Et quómodo possum, si non aliquis osténderit mihi? Rogavitque Philippum, ut ascenderet, et sederet secum. Locus autem Scripturae, quam legébat, erat hic: Tamquam ovis ad occisiónem ductus est: et sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non apéruit os suum. In humilitate iudícium ejus sublátum est. Generatióne ejus quis enarrábit, quóniam tollétur de terra vita ejus? Respóndens autem eunúchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo prophéta dicit hoc? de se, an de alio aliquo? Apériens autem Philippus

emez Írásból, hirdette neki Jézust. S amint az úton haladnak vala, valami vízhez jutának; erre az udvari tiszt mondá: Íme a víz, mi gátol abban, hogy meg ne keresztelkedjem? Fülöp erre azt mondá: Ha hiszel teljes szívedből, szabad. Az felelvén, mondá: Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia. S megállítá a kocsi s mindketten lemenének a vízbe, Fülöp és az udvari tiszt és megkeresztelé őt. Amint pedig feljöttek a vízből, az Úr Lelke elragadá Fülöpöt. Az udvari tiszt nem látta többé s tovább megy vala örvendezve az útján. Fülöp meg Azótusban termett s körüljárva minden városban, hirdeti vala az evangéliumot (míg nem Cezareába jutott), az Úr Jézus Krisztus nevében.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 22-23.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. *Ÿ*. A kő, melyet az építők elvetettek, szegletkővé lett: az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.

Alleluja, alleluja, *Ÿ*. Fel-támadott Krisztus, aki mindent teremtett és megkönyörült az emberiségen.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

os suum, et incipiens a Scriptúra ista, evangelizávit illi Jesum. Et dum irent per viam, venérunt ad quamdam aquam: et ait eunúchus: Ecce aqua, quid próhibet me baptizári? Dixit autem Philíppus: Si credis ex toto corde, licet. Et respóndens, ait: Credo, Fílium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare currum: et descendérunt uterque in aquam, Philíppus, et eunúchus, et baptizávit eum. Cum autem ascendissent de aqua, Spíritus Dómini rápuít Philíppum, et ámplius non vidit eum eunúchus. Ibat autem per viam suam gaudens. Philíppus autem invéntus est in Azóto, et pertránsiens evangelizábat civitatibus cunctis (donec veníret Cæsaráem) nomen Dómini Jesu Christi.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 22-23.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exultémus, et laetémur in ea. *Ÿ*. Lápídem, quem reprobavérunt aedificántes, hic factus est in caput ánguli: a Dómino factum est istud, et est mirábile in óculis nostris.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. Surrexit Christus, qui creávit ómnia: et misértus est humano géneri.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (20, 11-18.)

Az időben: Mária kinn áll a sírboltnál, sírván. Amint így sírdogála, oda hajolván, bepillant a sírboltba és látta két angyalt fehér ruhában ülni, egyiket fejtől, másikat lábtól, ahol Jézus teste feküdt vala. Mondák neki azok: Asszony, mit sírsz? Felelé nekik: Mert elvitték az én Uramat és nem tudom hová tették. Ezeket mondván, hátrafordula és látta Jézust ott állani és nem tudta, hogy az Jézus. Mondá neki Jézus: Asszony, mit sírsz? kit keresel? Amaz vélvén, hogy a kertész az, mondá neki: Uram! ha te vitted el őt, mondd meg nekem, hová tetted s én elviszem őt. Megszóllítá őt Jézus: Mária! Megfordulván amaz, felelé neki: Rabboni! (ami annyit tesz, mint Mester). Mondá neki Jézus: Ne illess engem, mert még nem mentem föl Atyámhoz; hanem eredj atyámfiához és mondjad nekik: Fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez. Elméne Mária Magdolna, hírül adván a tanítványoknak, hogy: Láttam az Urat és ezeket mondotta nekem.

Felajánlásra. (Mózes II. 13, 5.) Ünnepek napján, mondja az Úr, beviszlek

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joannem. (20, 11-18.)

In illo tempore: María stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo flet, inclinavit se, et prospexit in monumentum: et vidit duos Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu. Dicit ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulérunt Dóminum meum: et nescio, ubi posuerunt eum. Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Jesum stantem: et non sciébat quia Jesus est. Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Dómine, si tu sustulisti eum, dicitó mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. Dicit ei Jesus: María. Conversa illa, dicit ei: Rabbóni (quod dicitur Magister). Dicit ei Jesus: Noli me tângere, nondum enim ascéndi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascéndo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. Venit María Magdaléne annúntians discipulis: Quia vidi Dóminum, et haec dixit mihi.

Offertorium. (Exodi 13, 5.) In die solemnitatis vestrae, dicit Dóminus, indú-

titeket a tejjel és mézzel folyó földre, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd kegyesen, kérünk, Urunk, néped áldozati adományait, hogy neved megvallása és a keresztség által megújulva, az örök boldogságot elnyerhessék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. 1.

Áldozásra. (Pét. 1. 2, 9.) Kiválasztott nép, hirdessétek annak erényeit, alleluja; aki a sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Hallgasd meg, Urunk, kéréseinket, hogy megváltásunk szentséges cseréje legyen segítségünkre a jelen életben és szerezzé meg nekünk az örök boldogságot. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 625. 1.; 3. nincs.)

cam vos in terram fluéntem lac et mel, alleluja.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera populórum tuórum propítius: ut confessióne tui nóminis et baptísmate renováti, sempitérnam beatitúdinem consequántur. Per Dóminum.

Communio. (1 Petr. 2, 9.) Pópulus adquisitiónis annuntiáte virtútes ejus alleluja: qui vos de ténebris vocávit in admirábile lumen suum, alleluja.

Postcommunio. Exáudi, Dómine, preces nostras: ut redemptiÓnis nostrae sacrosáncta commércia, et vitae nobis cónferant praeséntis auxiliium, et gáudia sempitérna concilient. Per Dóminum.

Húsvét utáni péntek.

(Stációs-templom: Sancta Maria ad Martyres-templom.)

A mai szentmise stációs-temploma a Vértanúk királynőjének temploma. Gondolatainkat ez visszaviszi önkénytelenül is az előző két hét péntekjére: a Fájdalmas Péntekre és a Nagypéntekre. Akkor a keresztfánál állt az Istenanya, siránkozva látta halálba menni szent Fiát. Ma a Húsvét fényében ragyog a Szent Szűz, körülvéve «a vértanúk ragyogó seregével». Régebben nem ez volt a stációs-templom. A régi mise a keresztség alapítását és annak előképeit, a bárkát, a vizözönt, a Vöröstengeren való átvonulást emlegeti, hogy a húsvéti szentségekben mi is megújuljunk.

Bevonulásra. (Zs. 77, 53.)

Kivezette őket az Úr, biztonságban, alleluja; és elborította a tenger ellenségeiket, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ♪. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a húsvét szentségét, mint az emberiséggel való engesztelő szövetséget alapítottad, add meg lelkünknek, hogy amit a külső szertartással ünnepeünk, cselekedeteinkkel is utánozzuk. A mi Urunk.

(A 2 könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. 1.; 3. nincs.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 3, 18-22.)

Szeretteim: Krisztus is meghalt egyszer a mi bűneinkért, az igaz a bűnösökért, hogy minket Istennek bemutasson, megöletvén ugyan test szerint, de meg-elevenítettvén lélek szerint; melyben elmenvén azoknak a lelkeknek is, kik a börtönben voltak, a megváltást hirdette, kik valamikor hitetlenek voltak, midőn Isten béketűrését várták Noé napjaiban, mikor a bárka épült, melyben kevés, azaz nyolc lélek menekült meg a víz által. Hasonló módon ment meg titeket is most a keresztség, nem a test szennyeinek lemosása, hanem a jó lelkiismeretnek

Introitus. (Ps. 77, 53.)

Edúxit eos Dóminus in spe, alleluja: et inimicos eórum operuit mare, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. ibid. 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ♪. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui paschále sacraméntum in reconciliatiónis humánae foedere contulisti: da méntibus nostris; ut, quod professione celebrámus, imitémur efféctu. Per Dóminum nostrum.

Lectio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 3, 18-22.)

Carissimi: Christus semel pro peccátis nostris mórtuus est, justus pro injústis, ut nos offérret Deo, mortificátus quidem carne, vivificátus autem spírítu. In quo et his, qui in cárcere erant, spírítibus véniens praedicávit: qui increduli fuerant aliquándo, quando expectábant Dei patiéntiam in diébus Noe, cum fabricarétur arca, in qua pauci, id est octo animae salvae factae sunt per aquam. Quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma: non carnis depositio sórdium, sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectiónem

megkérdése Isten előtt Jézus Krisztus feltámadása által, aki az Isten jobbán van.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 26-27.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. *V.* Áldott, ki az Úr nevében jó; Isten az Úr, derítsen fel minket.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy a keresztfáról uralkodik az Úr.

Jesu Christi Dómini nostri, qui est in dextera Dei.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 26-27.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exultémus, et laetémur in ea. *V.* Benedíctus, qui venit in nómine Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 95, 10.) Dicite in géntibus: quia Dóminus regnávít a ligno.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint (28, 16-20.)

Az időben: A tizenegy tanítvány Galileába méne ama hegyre, hová Jézus rendelte vala őket. És látván őt, imádadk; némelyek pedig kételkedének. És hozzájuk menvén Jézus, szóla nekik, mondván: Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok minden nap, a világ végezetéig.

Felajánlásra. (Móz. 11, 12, 14.) Legyen ez a nap emléknap nálatok, alleluja; és üljétek meg ünnepül ezt a napot örök szertartásként

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (28, 16-20.)

In illo témpore: Undecim discipuli abiérunt in Galilaeam, in montem, ubi constitúerat illis Jesus. Et vidéntes eum adoravérunt: quidam autem dubitavérunt. Et accédens Jesus locútus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in caelo, et in terra. Eúntes ergo, docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti: docéntes eos serváre ómnia quaecúmque mandávi vobis. Et ecce ego vobiscum sum ómnibus diébus, usque ad consummationem saeculi.

Offertorium. (Exodi 12, 14.) Erit vobis haec dies memoriális, allelúja: et diem festum celebrábitis solémnem Dómino in progénies

az Úrnak nemzedékről nemzedékre, alleluja, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődve az adományokat, melyeket az újjászültetek bűneinek engesztelésére és a mennyei segítség siettetésére hozunk neked. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. 1.

Áldozásra. (Máté 28, 18-19.) Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön, alleluja; elmenvén, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Te-kints le, kérünk, Urunk, népedre és amint azt az örök misztérium által megújítani méltóztattál, úgy szabadítsd meg kegyesen az ideiglenes bűnöktől. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 625. 1.; 3. nincs.)

vestras: legitimum sempiternum diem, alleluja, alleluja, alleluja.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, placátus assúme: quas et pro renatorum expiatióne peccáti deférimus, et pro acceleratióne caeléstis auxiliíi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. (Matth. 28, 18-19.) Data est mihi omnis potestas in caelo, et in terra, alleluja: eúntes, docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Réspice, quaesumus, Dómine, pópulum tuum: et quem aetérnis dignátus es renováre mystériis, a temporálibus culpís dignánte absolve. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Húsvét utáni szombat.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

A keresztelés templomába jönnek ma újra össze a megkeresztelték. Egy hete kapták meg a fehér ruhát, ma le kell tenniök azt. Innen az ünnep neve. Fehérszombat, a fehér ruha letetésének szombatja. Ez bizony fájdalmas cselekedet volt. Ezért vigasztal ma mindnyájunkat az Egyház: megmarad a fehérség bennetek, hiszen egészen eltöltötte lelketeket a «Lumen Christi», Kriszt a Világosság.

Bevonulásra. (Zs. 104, 43.)

Kivezette népét az Úr
ujjongással, alleluja:
választottait vigas-
sággal, alleluja, alleluja.
(Zs. 104, 1.) Áldjátok az
Urát és hívjátok segítségül
nevét, hirdessétek a nem-
zetek közt műveit. *Ÿ*. Di-
csőség.

Könyörgés. Engedd, ké-
rünk, mindenható Is-
ten, hogy akik a húsvéti ün-
nepeket tisztelettel meg-
ültük, ezek által az örök
boldogságot elnyerni méltók
legyünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. 1.;
3. nincs.)

Szentlecke Szent Péter apos-
tol leveléből. (I. 2, 1-10.)

Szeretteim: Levétvén te-
hát minden gonoszsa-
got és minden álnokságot és
képmutatást, irigységet és
minden rágalmozást, mint
most született kisedek hamisítatlan szellemi tej után
vágyódjatok, hogy azáltal
növekedjete az üdvösségre,
ha ugyan megízleltétek,
hogy édes az Úr. Járuljatok
hozzá, mint élő kőhöz, kit az
emberek elvetettek ugyan,
de Isten kiválasztott és meg-
tisztelt; és ti is, mint élő kö-
vek épüljete fel rajta lelki
házzá, szent papsággá, lelki
áldozatok bemutatására, me-
lyek kedvesek Istennek Jé-
zus Krisztus által. Azért áll
az Írásban: Íme, kiválaszt-
ott értékes fűszegletkövet

Introitus. (Ps. 104, 43.)

Edúxit Dóminus pópu-
lum suum in exsul-
tatione, alleluja: et
eléctos suos in laetitia, alle-
luja, alleluja. (Ps. ibid. 1.)
Confitémini Dómino, et in-
vocáte nomen ejus: annun-
tiáte inter gentes ópera ejus.
Ÿ. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesu-
mus, omnipotens Deus:
ut, qui festa paschália ve-
nerándo égimus, per haec
contingere ad gáudia aetér-
na mereámur. Per Dómi-
num.

Lectio Epistolae beáti Petri
Apóstoli. (I. 2, 1-10.)

Carissimi: Deponétes ígi-
tur omnem malítiam,
et omnem dolum, et simu-
lationes, et invidias, et om-
nes detractiónes, sicut modo
géniti infántes, rationábile,
sine dolo lac concupiscite:
ut in eo crescátis in salú-
tem: si tamen gustástis,
quóniam dulcis est Dómi-
nus. Ad quem accedétes
lápidem vivum, ab homni-
bus quidem reprobátum, a
Deo autem eléctum, et ho-
noricátum: et ipsi tam-
quam lápidés vivi superae-
dificámini, domus spiritu-
ális, sacerdotium sanctum,
offére spirituáles hóstias,
acceptábiles Deo per Jesum
Christum. Propter quod
cóntinet Scriptúra: Ecce

teszek le Sionban; és aki abban hisz, nem fog meg szégyenülni. Nektek tehát, hívőknek, ez tisztesség; a nemhívőknek pedig ez a kő, melyet az építők elvetettek, szeglet fejevé lett és botlásoköve és botránysziklája azoknak, kik megütköznek az igazságnak és nem hisznek benne, amire pedig rendeltettek. Ti pedig választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok, hogy hirdessétek annak erényeit, aki sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára, kik valaha nem nép, most pedig Isten népe vagytok; kik azelőtt nem nyertetek irgalmat, most pedig irgalmat nyertetek.

Mától kezdve egészen a pünkösdi kántorböjti szombatjáig nincs graduálé, hanem kibővített, nagyobb alleluját énekel az Egyház.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 117, 24.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, szolgálai, dicsérjétek az Úr nevét.

Ünnepi ének ugyanaz,

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (20, 1-9.)

Az időben: A hét első napján Mária Magdolna reggel még sötétben a sírhoz méne és látá, hogy a kő el van mozdítva a sírbolttól. Elfuta tehát és Simon Péterhez s a másik tanítványhoz

pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: et qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus: non credentibus autem lapis, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli, et lapis offensivus, et petra scandalum: his, qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 117, 24.) Haec dies, quam fecit Dominus: exultemus, et laetemur in ea. Alleluja. *Ÿ.* (Ps. 112, 1.) Laudate, pueri, Dominum, laudate nomen Domini.

mint vasárnap, 591. 1.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (20, 1-9.)

In illo tempore: Una sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Cucurrit ergo, et venit ad

méne, kit szeret vala Jézus és mondá nekik: Elvitték az Urat a sírból és nem tudjuk hová tették őt. Kiméne azért Péter és a másik tanítvány és a sírhoz menének. Együtt futnak vala pedig ketten és a másik tanítvány megelőzé Pétert a futásban és hamarabb ért a sírhoz. És belenézvén, ott látá elhelyezve a lepedőket, de nem méne be. Majd oda ére Simon Péter is, követvén őt és beméne a sírboltba és látá az otthagyt lepedőket; a keszkenőt pedig, mely az ő fején volt, nem a lepedők mellé téve, hanem külön egy helyen összehajtva. Akkor azután beméne a másik tanítvány is, ki először érkezett vala a sírhoz és látá és hitt. Mert még nem értették az Írást, hogy fel kellett neki támadnia halottaiból.

didit: nondum enim sciébant eum a mórtuis resúrgere.

Felajánlásra. (Zs. 117, 26-27.) Áldott, ki az Úr nevében jó; áldunk az Úr házából titeket; Isten az Úr és felderített minket, alleluja, alleluja.

Csendes imáság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy e húsvéti misztériumok által mindig örvendhessünk: és megváltásunknak ez az állandó működése legyen számunkra az örök örömek oka. A mi Urunk.

Simónem Petrum, et ad álium discipulum, quem amábat Jesus, et dicit illis: Tulérunt Dóminum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus, et ille álius discipulus, et venerunt ad monumentum. Currébant autem duo simul, et ille álius discipulus praecucúrrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinásset, vidit pósita linteámina, non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteámina pósita, et sudárium, quod fúerat super caput ejus, non cum linteamínibus pósitum, sed separátim involútum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui vénerat primus ad monumentum: et vidit, et cré-

Scriptúram, quia oportébat

Offertorium. (Psalm. 117, 26-27.) Benedictus, qui venit in nómine Dómini: benediximus vobis de domo Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis, allelúja, allelúja.

Secreta. Concéde, quaesumus, Dómine, semper nos per haec mystéria paschália gratulári: ut continúa nostrae reparatiónis operátio, perpétuae nobis fiat causa laetítiae. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. 1.

Áldozásra. (Gal. 3, 27.)
Mindnyájan, kik Krisztusra megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra. Alleluja.

Communio. (Gal. 3, 27.)
Omnes qui in Christo baptizati estis, Christum induistis, alleluja.

Áldozás utáni imádság.
Meváltásunk adománya által táplálva, kérünk, Urunk, hogy az örök üdvösség ezen segítő eszköze által az igaz hit mindig gyarapodjék. A mi Urunk.

Postcommunio. Redemptiōnis nostrae mūnere vegetati, quaesumus, Dōmine: ut hoc perpētuae salutis auxiliō, fides semper vera proficiat. Per Dōminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért 625. 1.; 3. nincs.)

HÚSVÉT NAGY NYOLCADA.

1. *Húsvéti idő.* Húsvét ünnepét követő időt a liturgiában *Tempus paschale*-nak vagy húsvéti időnek nevezzük. Az Istenisztelet külső formálban megnyilatkozó szent öröm által a többi évszaktól megkülönböztetjük és mint ilyen örvedetes idő tart a pünködsdi hét szombatjáig. E mise után azt mondja a Misekönyv rubrikája: *Exspirat tempus paschale.* Ez is egy ok, hogy ne beszéljünk külön pünködsdi ünnepkőről, mert a misekönyv tanúsága szerint Pünkösd és egész oktávája még beletartozik a megváltás ünnepkörébe, vagy a húsvéti ünnepkörbe.

2. *Liturgiai jellege.* A húsvéti időt liturgikus szempontból a gyakran megismétlődő Alleluja különbözteti meg a többi évszaktól. A liturgikus órák és a szentmise énekes részei egy, két, sőt három Allelujával végződnek. A szentmisében a graduálé helyett csak az Alleluja éneket énekelik. A vasárnapi nagymise előtt a szenteltvíz kiosztásánál az antifona és a zsoltár a szent keresztség kegyelmeiről emlékezik meg, míg máskor a bűnbánatról és bűneinktől való megtisztulásról szól.

Húsvéti időben az egyházi ruhák színe mindig fehér. Ezzel is kifejezésre akarja juttatni az egyház azt a nagy örömet, mely Krisztus feltámadása miatt eltölti, hiszen ebben az időben a diadalmas Krisztust ünnepli. A győzedelmes Krisztus ugyanis a liturgia középpontja és üdvözülésünk biztos záloga.

A háromszori harangozásnál: reggel, délben és este, nem a megtestesülésre gondolunk, hanem az Úr feltámadására. Ezért az Urangyala helyett a Regina coeli, Mennynek királynője anti-

fonát mondjuk, még pedig mindig állva. Különbön is keresztény őseink éppen a feltámadásra való tekintettel vasárnapon és a húsvéti időben állva imádkoztak. Egyes helyeken, régi intézmény vagy szokásként, minden vasárnap az Oltáriszentséggel húsvéti ujjongó örömmel körmenetet tartanak.

3. *Húsvét utáni vasárnapok.* A Húsvét utóünnepelése, melyet a régi liturgikus könyvek *Quinquagesima paschalis*-nak vagy *Laetitia*-nak neveznek, hat vasárnapot ölel fel. Ezek alkotják a hétszer hét napot, vagyis Húsvét nagy nyolcadát. Részben a húsvéti örömhír hatása alatt állanak, részben az Áldozócsüdtörték búcsúzása nyomja rájuk a bélyegét, részben pedig a bizakodó, pünkösdi Szentlélek-várás hatja át őket.

Húsvét utáni I. vasárnap. (Fehérvasárnap.)

(Stációs-templom: Szent Pancratius temploma.)

A mai vasárnap tulajdonképpen húsvét kis nyolcadának befejező ünnepe. Amikor még szombat este kezdték a liturgiát, akkor a fehér ruhának a tegnapi említett letevése vasárnapra húzódott át; innen van a neve is a mai vasárnapnak. Ezzel függ össze az a szép szokás is, hogy a gyermekek a mai nap járulnak sok helyen az első szentáldozáshoz. Egyébként az egész mise még mindig húsvéti örvendező és a feltámadt Üdvözítőben bízó, hívő hangulattal van tele. Iparkodjunk mi is együttérezni az Anyaszentegyházzal és keltsük fel mi is magunkban a mai szentmisének érzeit. A Krisztusban való hit érdemeire és értékére tanít bennünket a mai szentleckében a szeretet tanítványa, Szent János. E hitnek az alapja a Szentháromság tanubizonyága. Bizonyágot tett az Atya a víz által a Jordán partján Fia megkeresztelésekor; — bizonyágot tett a Fiúisten vére által a Golgotán keresztfaáldozata alkalmával; — bizonyágot tett a Szentlélek, ki Krisztus feltámadásával bizonyította be az Üdvözítő isteni voltát. — A feltámadt Üdvözítő két megjelenéséről szól az evangélium. Az egyik egy héttel előbb volt, Húsvét napján, mikor megalapította a bűnbánat szentségét, a másik egy héttel később volt, a mai napon, mikor a hitetlen Tamást és vele minket is, kicsinyhitűeket, megerősített hitünkben. Mondjuk mi is hívő alázattal: Én Uram és én Istenem! — És ha adósak volnánk a húsvéti szentgyónással, Krisztus szava vezessenek el a gyóntatószékhez, hogy katolikus életünk egyik alapkötelességének, mely nélkül nem lehetünk élőhitű katolikusok, eleget tegyünk.

Bevonulásra. (Pét. I, 2, 2.): Introitus. (I Petr. 2, 2.)

Mint a most született kisdedek, alleluja, **Q**uasi modo geniti infans, alleluja: hamisítatlan szellemi tej után vágyódjatok, **Q**uasi modo geniti infans, alleluja: racionábiles, sine dolo lac concupiscite, alleluja, al-

alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjete az Istennek, a mi segítőnknek ujjongjatok Jákob Istenének. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a húsvéti ünnepeket megültük, azt kegyelmedből életünkben és erkölcsünkben megőrizzük. A mi.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a következő misében, 622. l.)

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 5, 4-10.)

Szeretteim: Minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot; és ez a győzelem, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk. Ki az, aki meggyőzi a világot, mint aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia? Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus, nem csupán víz által, hanem víz és vér által. És a Lélek az, aki bizonyágot tesz, hogy Krisztus az igazság. Mert hárman vannak, kik bizonyágot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy. És hárman vannak, kik bizonyágot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér; és ez a három egy. Ha az emberek bizonyágát elfogadjuk, az Isten bizonyága nagyobb, mert ez az Istennek bizonyága, amely nagyobb, hogy bizonyágot tett az ő Fiáról. Aki hisz az Isten Fiá-

lelúja, allelúja. (Ps. 80, 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob. *V.* Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui paschalia festa perégimus, haec, te largiente, móribus et vita teneamus. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Joánnis Apóstoli. (I. 5, 4-10.)

Caríssimi: Omne, quod natum est ex Deo, vincit mundum: et haec est victória, quae vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quóniam Jesus est Filius Dei? Hic est qui venit per aquam, et sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sanguine. Et Spíritus est, qui testificátur, quóniam Christus est veritas. Quóniam tres sunt, qui testimónium dant in caelo: Pater, Verbum, et Spíritus Sanctus: et hi tres unum sunt. Et tres sunt, qui testimónium dant in terra: Spíritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum sunt. Si testimónium hóminum accípmus, testimónium Dei majus est: quóniam hoc est testimónium Dei, quod majus est: quóniam testificátus est de Filio suo. Qui cre-

ban, az önmagában bírja Isten bizonyosságát.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Mt. 28, 7.) Feltámadásom napján, mondá az Úr, előttek megyek Galileába. Alleluja! *℣.* (Ján. 20, 26.) Nyolc nap múlva Jézus zárt ajtókon át megjelent tanítványai közt és mondá: Békesség nektek Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (20, 19-31.)

Az időben: Este lőn, a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljőve Jézus, megállá középben, és mondá nekik: Békesség nektek! És midőnezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendének tehát a tanítványok, látván az Urat. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván, rájuk lehele és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva. Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pe-

dit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Matth. 28, 7.) In die resurrectionis meae, dicit Dominus, praecedam vos in Galilaeam. Alleluja. *℣.* (Joann. 20, 26.) Post dies octo, januis clausis, stetit Jesus in medio discipulorum suorum, et dixit: Pax vobis. Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Joannem. (20, 19-31.)

In illo tempore: Cum sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli congregati propter metum Judaeorum: venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et latus. Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt. Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Jesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, et mit-

dig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegkek nyomát és ujjamat a szegkek helyére nem bocsátom, és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljőve Jézus a zárt ajtón át, és megállá középen, és szóla: Békesség nektek! Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő. Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram, és én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak és hittek. Még sok egyéb jelet is cselekvék ugyan Jézus az ő tanítványai láttára, melyek nincsenek megírva ebben a könyvben; ezek pedig megirattak, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az tettek legyen az ő nevében.

Felajánlásra. (Máté 28, 2, 5-6.) Az Úr anyaga leszálla az égből és mondá az asszonyoknak: Akit kerestek, feltámadott, amint megmondotta, alleluja!

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, örvendező Egyházad adományait és miután neki ily nagy öröme nyujtottál okot, add meg neki az örökké tartó öröm gyümölcsét is. A mi.

cum clavórum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus. Dixit ei Jesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt, et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.

Isten Fia, és hogy hívén, éle-

Offertorium. (Matth. 28, 2, 5 et 6.) Angelus Domini descendit de caelo, et dixit mulieribus: Quem quaeritis, surrexit sicut dixit, alleluja.

Secreta. Suscipe munera, Domine, quaesumus, exsultantis Ecclesiae: et cui causam tanti gaudii praestitisti, perpétuae fructum concede laetitiae. Per Dominum.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a következő misében, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 20, 27.) Nyujtsd ide kezedet és ismerd meg a szögek helyét, alleluja! És ne légy hitetlen, hanem hívő, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, Urunk Istenünk, hogy ezt a szentséges misztériumot, melyet megváltásunk biztosítására alapítottál, tedd mind a jelenben, mind a jövőben üdvösségünk eszközévé. A mi.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a következő misében. 625. l.)

Communio. (Joann. 20, 27.) Mitte manum tuam, et cognosce loca clavórum, alleluja: et noli esse incredulus, sed fidelis, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine Deus noster: ut sacrosáncta mysteria, quae pro reparationis nostrae munimine contulisti; et praesens nobis remedium esse facias, et futurum. Per Dóminum.

Húsvét után 2. vasárnap.

A mai vasárnap a Jó Pásztor vasárnapja. Amint korunk Krisztus-tisztelete a Jézus Szíve-kultuszban talált kifejezési formát, úgy mondhatjuk a katakombák kedves ájtatosságának, az igazi őskeresztény Krisztus-ájtatosságnak a Jó Pásztor tiszteletét. A szentmise hangulata a hála, szeretet és az öröm. Hálásnak kell lennünk, mert Nagypéntek után nem kell nekünk magyarázni, ki az a Jó Pásztor, aki életét adja juháért. Azután a szeretetnek kölcsönös voltára akar rámutatni a mai liturgia, mlkor annyiszor ismétli, hogy nemcsak a Jó Pásztor ismeri juhait (az Úr ismer tehát engem is!), hanem a juhok is ismerik őt és követik szavát. Ha a Jó Pásztornak ezt a szeretetét megértjük, kell, hogy állandó húsvéti öröm töltse el szívünket, amint az Egyház valóban azért imádkozik ma.

Bevonulásra. (Zs. 32, 5-6.)

Az Úr irgalma be-tölti a földet; alleluja: az Úr Igéje alkotta az eget, alleluja, alleluja! (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjétek igazak az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. ♪. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 32, 5-6.)

Misericórdia Dómini plena est terra, alleluja: verbo Dómini caeli firmati sunt, alleluja, alleluja. (Ps. ibid. 1.) Exsultáte, justí, in Dómino: rectos decet collaudatio. ♪. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki Fiadnak megalázódása által az elesett emberiséget fel-emelted: adj híveidnek állandó vidámságot, hogy akiket az örök halálba való zuhanástól megmentettél, az örökkétartó örömök élvezésében részesítsd. Ugyanazon.

Orátio. Deus, qui in Filii tui humilitate jacentem mundum erexit: fidelibus tuis perpetuum concede laetitiam; ut, quos perpetuae mortis eripuisti casibus, gaudeas facias perfrui sempiternis. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

2. könyörgés: Szűz Máriáról:

Engedd, kérünk, Úr Isten, hogy mi, a te szolgáid, folytonos lelki és testi jólétnek örvendhessünk és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának dicső közbenjárása által a jelen szomorúságtól megszabadulva, örökké tartó örömet élvezzünk. (A mi Urunk.)

Concede nos famulos tuos quaesumus Dómine Deus perpetua mentis et corporis sanitate gaudere: et gloriósa beatae Mariae semper Virginis intercessióne a praesenti liberari tristitia et aeterna perfrui laetitia. (Per Dóminum nostrum.)

3. könyörgés: Az Egyházért:

Fogadd, kérünk, Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden vizály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placatus admittite: ut, destructis adversitatibus et erroribus universis, secúra tibi sérviat libertate. Per Dóminum nostrum.

Vagy: A pápáért:

Isten! minden hívő pásztora és kormányzója, tekint kegyelmesen N. szolgádra, kit Egyházad főpástorává rendeltél: s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek előljárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábizott nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk.

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, famulum tuum N., quem pastorem Ecclésiae tuae praeesse voluisti, propitius respice: da ei, quaesumus, verbo et exemplo, quibus praeest, proficere; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, perveniat sempiternam. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (1. 2, 21-25.)

Szeretteim: Krisztus szenvedett értünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek; aki bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtott, ki midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott, midőn szenvedett, nem fenyegetődött, hanem átadta magát az őt igazságtalanul elítélőknek; ki a mi bűneinket maga elviselte testében a fán, hogy a bűnöknek meghalván az igazságnak éljünk; akiknek sebe által meggyógyultok. Mert úgy voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek a ti lelketek pásztorához és püspökéhez.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Luk. 24, 35.) A tanítványok megismerték az Úr Jézust a kenyérszegésről. Alleluja! *℣.* (Ján. 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor: és ismerem juhaimat és ismernek engem enyéim. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (10, 11-16.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a Jó Pásztor. A Jó Pásztor életét adja a juhokért. A béres pedig, és aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat, és elfut; és a farkas elragadozza és elszé-

Lectio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (1. 2, 21-25.)

Carissimi: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus: qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se injuste: qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, iustitiae vivamus: cujus livore sanati estis. Eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Luc. 24, 35.) Cognoverunt discipuli Dominum Jesum in fractione panis. Alleluja. *℣.* (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae. Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (10, 11-16.)

In illo tempore: Dixit Jesus pharisaeis: Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem, et qui non est pastor, cujus non sunt oves propriae, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus rapit, et di-

leszti azokat. A béres elfut, mert béres, és nem törődik a juhokkal. Én vagyok a Jó Pásztor, és ismerem enyéimet, és ismernek engem enyéim; amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért. Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból valók; azokat is ide kell terelnem, és hallgatni fogják az én szómat, és egy akol leszen és egy pásztor.

Felajánlásra. (Zsolt. 62, 2 és 5.) Isten, én Istenem, virradatkor tehozzád ébredék: és nevedben emelem (imára) kezemet, alleluja.

Csendes imádság. Ez a szent áldozati ajándék, Urunk, szerezzé meg számunkra mindig az üdvönyt nyújtó áldást, hogy erejével teljessé tegye azt, amit e misztériumban végbevisz. A mi Urunk.

2. csendes imádság: Szűz Máriáról:

Ate kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. (A mi Urunk.)

3. csendes imádság: Az Egyházzért:

Oltalmaz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

spérgitoves: mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: et cognosco meas, et cognoscunt me meae. Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem: et animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile, et unus pastor.

Offertorium. (Psalm. 62, 2 et 5.) Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo: et in nomine tuo levabo manus meas, alleluja.

Secreta. Benedictionem nobis, Domine, conferat salutarem sacra semper oblatio: ut, quod agit mysterio, virtute perficiat. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Tua, Domine, propitiatione, et beatae Mariae semper Virginis intercessione, ad perpetuam atque praesentem haec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pacem. (Per Dominum.)

Protege nos, Domine, tuis mysteriis servientes: ut, divinis rebus inhaerentes, et corpore tibi famulemur et mente. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Vagy: A pápáért

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgálodat, kit Egyházad főpásztorává rendeltél, vezérelj folytonos oltalmaddal. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiæ tuæ praeesse voluisti, assídua protectióne guberná. Per Dóminum.

Prefáció a húsvéti, 563. I.

Áldozásra. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor, alleluja, és ismerem juhaimat és ismernek engem enyéim, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus, allelúja: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Engedd meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy az új élet kegyelmét elnyerve, dicsőségünket mindig a te ajándékodban keressük. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, omnipotens Deus: ut vivificationis tuæ grátiam consequentes, in tuo semper múnere gloriémur. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról:

Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyeszerét, kérünk, add, hogy a boldogságos, mindenkoron Szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket felségednek bemutatjuk. (A mi Urunk.)

Sumptis Dómine salutis nostræ subsidiis: da quaesumus beatæ Mariæ semper Virginis patrociniis nos ubique prótegi in cuius veneratióne hæc tuæ obtúlimus majestáti. (Per Dóminum nostrum Jesum Christum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk, Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedd emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divína tribuis participatióne gaudére; humanis non sinas subjacére periculis. Per Dóminum.

Vagy: A pápáért:

Ez isteni szentség vétele, kérünk, Urunk, védjen meg minket és N. szolgálodat,

Haec nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti percéptio prótegat: et fámu-

kit Egyházad főpásztorává rendeltél, a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

lum tuum N., quem pastorem Ecclesiae tuae praeesse voluisti; una cum commisso sibi grege, salvet semper et munit. Per Dóminum.

Húsvét utáni 3. vasárnap.

Az egész húsvéti időn át Alleluját zeng az Egyház dicsőségesen feltámadt királyának, aki legyőzte a halált és a poklot. Mentől jobban közeledünk azonban a mennybemenetel ünnepéhez, annál erősebben belevegyül egy más hang is az örömenekbe: a tanítványok szomorúsága mesterük távozása miatt. A legközelebbi három vasárnap evangéliuma az Úr Jézus búcsúbeszédéből van véve, melyben megnyilatkozik szívének teljes gyengédsége. Tanuljuk meg a mostani liturgiából, hogyan kell örömlélekben, bánatunkban egyformán Krisztushoz csatlakoznunk. — Jézus szavalt az evangéliumban kétféle módon lehet felfognunk. Némelyek szerint halálát és rákövetkező feltámadását jövendölte meg ezekkel a szavakkal, mások szerint mennybemenetelére vonatkoznak. Az Egyház is ebben az utóbbi értelemben magyarázza, mikor most olvassa fel a hívőknek, mert most nem látjuk őt, de az utolsó ítéleten látni fogjuk és az örökkévalósághoz képest valóban csak rövid idő az egész világ létezése.

Bevonulásra. (Zs. 65, 1-2.)

Ljjongj az Istennek, egész világ, alleluja; mondjátok nevének éneket, alleluja: dicsőségét dicsérve zengjétek, alleluja, alleluja, allelujal (Zs. 65, 3.) Mondjátok az Istennek: Uram, mily félelmetesek műveid, hatalmad nagysága miatt hízelegnek neked ellenségeid. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a tévelygőknek, hogy az igaz útra visszatérhessenek, megmutatod igazságod fényét: add meg minden keresztyén hívőnek, hogy mindazt, ami e névvel ellenkezik, elvessék és mindazt,

Introitus. (Ps. 65, 1-2.)

Jubiláte Deo, omnis terra, alleluja: psalmum dicite nómini ejus, alleluja: date glóriam laudi ejus, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 3.) Dícite Deo, quam terribilia sunt ópera tua, Dómine! in multitúdine virtútis tuae mentiéntur tibi inimíci tui. ♪. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui errantibus, ut in viam possint redire justitiae, veritatis tuae lumen osténdis: da cunctis qui christiána professione censéntur, et illa respúere, quae huic inimíca sunt nómini; et ea quae

ami vele megegyezik, kövessék. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 2, 11-19.)

Szeretteim: Kérlek titeket, mint jövevényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélekellen harcolnak; jómagaviseletet tanusítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket megrágalmaznak, a jócselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsék Istent a látogatás napján. Engedelmesek legyetek tehát minden emberi teremtménynek az Istenért, akár a királynak, mint legfelsőbbnek, akár a helytartóknak, mint általa küldötteknek a gonosztevők büntetésére, a jóknak pedig dicséretére. Mert ez az Isten akarata, hogy jót cselekedvén, elnémitsátok az okatlan emberek tudatlanságát; mint szabadok, és nem mint olyanok, kik a szabadságot a gonoszság palástjául használjátok, hanem mint Isten szolgálói. Mindenkit becsüljétek, a testvériséget szeresétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek. Szolgák, engedelmesek legyetek uraitoknak minden félelemmel, nemcsak a jóknak és szeldeknek, hanem a keményeknek is, mert ez a kegyelem, a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

sunt apta, sectári. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 2, 11-19.)

Carissimi: Obsecro vos tamquam advenas, et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriiis, quae militant adversus animam, conversatió nem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quod detréctant de vobis tamquam de malefactoribus, ex bonis opéribus vos considerantes, glorificent Deum in die visitatió nis. Subjécti igitur estóte omni humánae creatúrae propter Deum: sive regi, quasi praecellénti: sive dúcibus, tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonórum: quia sic est volúntas Dei, ut benefaciéntes obmutéscere faciátis imprudentium hóminum ignorántiam: quasi liberi, et non quasi velámen habentes malítiae libertátem, sed sicut servi Dei. Omnes honoráte: fraternitátem diligite: Deum timéte: regem honorificáte. Servi, súbditi estóte in omni timóre dóminis, non tantum bonis, et modéstis, sed étiam dyscolis. Haec est enim grátia: in Christo Jesu Dómino nostro.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 110, 9.) Megváltást küldött az Úr népének, alleluja! *Ÿ.* (Luk. 24, 46.) Kelelt, hogy Krisztus szenvedjen és halottaiból feltámadjon és így menjen be az ő dicsőségébe. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (16, 16-22.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Még egy kis idő, és már nem láttok engem; és megint egy kis idő, és megláttok engem; mert az Atyához megyek. Mondák tehát némely tanítványai egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és megláttok engem; és: mert az Atyához megyek? Mondák azért: Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél. Észrevehé Jézus, hogy kérdeni akarják őt, és mondá nekik: Efelől tudakozódtok egymás között, hogy mondtam: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és megláttok engem? Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömmre fordul. Az asszony midőn szül, szomorúságban vagy, mert eljött az ő órája; mi-

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 110, 9.) Redemptiónem misit Dóminus pópulo suo. Allelúja. *Ÿ.* (Luc. 24, 46.) Oportebat pati Christum, et resurgere a mórtuis: et ita intrare in glóriam suam. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (16, 16-22.)

In illo témpore: Dixit Jesus I discipulis suis: Módicum, et jam non vidébitis me: et iterum módicum, et vidébitis me: quia vado ad Patrem. Dixérunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Módicum, et non vidébitis me: et iterum módicum, et vidébitis me, et quia vado ad Patrem? Dicébant ergo: Quid est hoc, quod dicit: Módicum? nescimus, quid loquitur. Cognóvit autem Jesus, quia volébant eum interrogare, et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos, quia dixi: Módicum, et non vidébitis me: et iterum módicum, et vidébitis me. Amen, amen dico vobis: quia plorábitis, et flébitis vos, mundus autem gaudébit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertétur in gáudium. Múlier cum parit, tristítiam habet, quia venit hora ejus: cum autem pepérerit páuerum, jam non méminit presúrae propter gáudium, quia

kor pedig megszülte a gyermekeket, már nem emlékszik a szorongatásra örömeiben, hogy ember született a világra. Ti is most ugyan szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket, és örvendeni fog szívetek, és örömeteket senki

natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habétis, iterum autem vidébo vos, et gaudébit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.

sem veszi el tőletek.

Felajánlásra. (Zs. 145, 2.) Dicsérd, lelkem, az Urat: dicsérem az Urat, amíg csak élek: zsoltárt éneklek Istenemnek, amíg csak leszek, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 145, 2.) Lauda, ánima mea, Dóminum: laudábo Dóminum in vita mea: psallam Deo meo, quámdiu ero, allelúja.

Csendes imádság. E szent misztérium által add meg nekünk, Urunk, hogy megtanuljuk a földi vágyakat megfékezni és az égiet szeretni. A mi Urunk.

Secreta. His nobis, Dómine, mystériis confératur, quo terréna desidéria mitigántes, discámus amáre caeléstia. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 16, 16.) Egy kis idő, és már nem láttok engem, alleluja: megint egy kis idő, és megláttok engem, mert az Atyához megyek, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 16, 16.) Módicum, et non vidébitis me, allelúja: iterum módicum, et vidébitis me, quia vado ad Patrem, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. E szentség, melyet magunkhoz vettünk, kérünk, Urunk, mind lelki táplálékkal üdítsen fel, mind testi segítséggel oltalmazzon meg minket. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménta quae súmpsimus, quaesumus, Dómine: et spirituális nos instáurent aliméntis, et corporális tueántur auxiliis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Húsvét utáni 4. vasárnap.

A mai liturgia gondolatai és érzelmei három alapra vezethetők vissza. Mint alaphangulat húzódik végig még a húsvéti öröm, mely most az Atya hatalmát dicsőíti az énekekben, aki Fiát kiragadta a halál hatalmából. De ebbe az örömbe már üröm is vegyül, közeledik az Úr mennybemenetelének napja és ez fájdalmas hangulatot kelt a tanítványok szívében. Ezt a szomorúságot azonban eloszlatja a Megváltó jövődőlő ígérete, hogy az Atya küld majd másvalakit, a Vigasztalót. Ezeket az érzelmeket keltsük fel mi is magunkban, követvén az Egyház imádságait. — A mai csendes imádság világosan rámutat arra a cserére, mely a szentmiseáldozat lényegéhez tartozik. Mi a szentmisében Krisztussal egyesülve feláldozzuk emberi életünket és az Atyaisten a Fia áldozatával egyesített áldozatunkat el is fogadta. Ezért cserébe adja a feláldozott emberi életünkért az isteni életet, midőn a szentáldozásban magát adja nekünk. Ezért, ha még nem végeztük el a húsvéti kötelességünket, tudatára ébredve ennek a szent cserének, még ma egyesüljünk Istenünkkel és vegyük az ő életét.

Bevonulásra. (Zs. 97, 1-2.)

Enekeljete az Úrnak új éneket, alleluja, mert csodálatos dolgokat cselekedett az Úr, alleluja: megmutatta a nemzetek előtt igazságát, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. u. a. 1.) Segítségére volt jobbja és szentséges karja. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Isten, ki híveid szívét egyakarátúvá teszed, add meg népednek, hogy azt szeresse, amit parancsolsz és azt kívánja, amit ígérsz, hogy ezáltal a változó világban szívünk oda legyen szögezve, ahol igazak az örömök. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)
Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 17-21.)

Szeretteim: Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan fe-

Introitus. (Ps. 97, 1 et 2.)

Cantáte Dómino cánticum novum, allelúja quia mirabilia fecit Dóminus, allelúja: ante conspéctum géntium revelávit justítiam suam, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1.) Salvávit sibi dextera ejus: et bráchium sanctum ejus. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Deus, qui fidelium mentes unius éfficis voluntátis: da pópulis tuis id amáre quod praecipis, id desideráre quod promittis; ut inter mundánas varietátes ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gáudia. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)
Léctio Epistolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 17-21.)

Carissimi: Omne datum optimum, et omne donum perfectum desúrsum

lülről vagyon, alászállva a világosságok Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengéje legyünk az ő teremtésének. Tudjátok, szeretett testvéreim. Legyen minden ember gyors a hallásra, de késedelmes a szólásra és késedelmes a haragra. Mert a férfiú haragja nem cselekszi Isten igazságát. Azért elvetvén minden tisztátalanságot és sokféle gonosztságot, fogadjátok szelídséggel a belétek ojtott Igét, mely meg tudja menteni lelketeket.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 117, 16.) Az Úr jobbjá győzelmet szerzett: az Úr jobbjá felmagasztalt engem. Alleluja! *Ÿ.* (Róm. 6, 9.) Krisztus feltámadt halottai-ból, már nem hal meg s a halál többé nem uralkodik rajta. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (16, 5-14.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Most elmegyek ahhoz, ki engem küldött; és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy? hanem mivel ezeket mondtam, szomorúság töltötte be szíveteket. De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én

est, descēdēns a Patre lūminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut simus inītium aliquod creatūrae ejus. Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum, et tardus ad iram. Ira enim viri, justitiam Dei non operatur. Propter quod abiciētes omnem immunditiam, et abundāntiam malitiae, in mansuetūdine suscipite insitum verbum, quod potest salvāre animas vestras.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 117, 16.) Dēxtera Dōmini fecit virtūtem: dēxtera Dōmini exaltāvit me. Alleluja. *Ÿ.* (Rom. 6, 9.) Christus resurgens ex mōrtuis, jam non mōritur: mors illi ultra non dominābitur. Alleluja.

✠ Sequēntia sancti Evangēlii secūndum Joānnem. (16, 5-14.)

In illo tēpore: Dixit Jēsus discipulis suis: Vado ad eum, qui misit me: et nemo ex vobis intērogat me: Quo vadis? Sed quia haec locūtus sum vobis, tristitia implēvit cor vestrum. Sed ego veritātem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero,

elmenjek; mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok. Ki mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről: tudniillik a bűnről, mert nem hisznek én bennem; meg az igazságról, hogy az Atyához megyek, és már nem láttok engem; az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett. Még sok mondani valóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. Mikor pedig eljövendő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban; mert nem fog magától szólni, hanem amiket hall, azokat fogja mondani, és a jövendőket hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem, mert az nektek.

Felajánlásra. (Zs. 65, 1-2, 16.) Ujjongj az Istennek, egész világ, mondjatok nevének éneket: ti mind, kik féltetek Istent, jertek, halljátok, elbeszélem, mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem, alleluja!

Csendes imádság. Isten, ki ennek az áldozatnak tiszteletreméltó cseréje által az egy fölséges istenség részeseivé teszel minket: engeddd, kérünk, hogy amint ez igazságodat megismertük, azt méltó életmódunkkal el is érhessük. A mi.

Paráclitus non véniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum vénerit ille, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me: de justitia vero, quia ad Patrem vado, et iam non vidébitis me: de iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potéstis portare modo. Cum autem vénerit ille Spiritus veritatis, docébit vos omnem veritatem. Non enim loquétur a semetipso: sed quaecúmque audiet, loquétur, et quae ventúra sunt, annuntiábit vobis. Ille me clarificábit: quia de meo accípiet, et annuntiábit vobis.

enyémből vesz, és kijelenti

Offertorium. (Ps. 65, 1-2 et 16.) Jubiláte Deo, universa terra, psalmum dicite nómini ejus: venite, et audíte, et narrábo vobis, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus áni-mae meae, alleluja.

Secreta. Deus, qui nos per huius sacrificii veneranda commércia, unius summae divinitatis participes effecísti: praesta, quaesumus; ut, sicut tuam cognóscimus veritatem, sic eam dignis moribus assequámur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 16, 8.) Midőn eljő a Vigasztaló, az Igazság Lelke, ő meggyőzi majd a világot a bűnről és az igazságról, és az ítéletről, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Légy mellettünk, Urunk, Istenünk, hogy e szentség által, melyet hívő lélekkel magunkhoz vetünk, bűneinktől megtisztuljunk, és valamennyi veszélyből megszabaduljunk. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 16, 8.) Cum vénerit Paráclitus Spíritus veritátis, ille árguet mundum de peccáto, et de justítia, et de judício, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Adesto nobis, Dómine Deus noster: ut per haec, quae fideliter sumpsimus, et purgemur a vitiis, et a periculis ómnibus eruámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Húsvét utáni 5. vasárnap.

A mai liturgia az üdvösség útjának két eszközére: a munkára és imádságra tanít. Ez utóbbinak gyakorlására mindjárt alkalmat is ad az Egyház, mert ezen a héten vannak Áldozócsütörtökig a keresztjáró napok, mikor szerető anyai gonddal könyörög az Egyház híveinek minden szükségletéért. Imádkozunk mi is vele együtt s utána kezdjük novénát a Szentlélek Isten eljövételének előkészítésére. — Mint a Húsvét utáni evangéliumok mindegyike, a mai is előkészít az Úr mennybemenetelére és a Szentlélek eljövételére. És egyúttal figyelmeztet a lelkiélet legfőbb eszközére: az imádságra. Az Úr Jézus ezen tanításának annyira megfelelnek a keresztjáró napok, hogy az evangélium hallása után csak az az elhatározás fakadhat bennünk: mi is együtt imádkozunk ezekben a napokban az imádkozó Egyházzal.

Bevonulásra. (Iz. 48, 20.)

Ujjongó szóval hirdes-
ségeket, adjátok tud-
tul, alleluja: terjesz-
ségeket el a föld határáig:
Az Úr megváltotta népét,
alleluja, alleluja! (Zs. 65,
1-2.) Ujjongj az Isten-

Introitus. (Isa. 48, 20.)

Vocem jucunditátis an-
nuntiáte, et audiá-
tur, alleluja: annun-
tiáte usque ad extrémum
terrae: liberávit Dóminus
pópulum suum, alleluja, al-
leluja. (Ps. 65, 1-2.) Jubiláte

nek egész világ, mondjatok nevének éneket; dicsőségét dicsérve zengjétek. *Ÿ.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kitől származik minden jó, add meg a hozzád esdeklőknek, hogy a te sugallatodra a helyest megismerjük és vezetéseddel meg is tegyük. **A mi Urunk.**

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 22-27.)

Szeretteim: Legyetek az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, megcsalván önmagatokat. Mert ha valaki hallgatója az igének és nem cselekvője, az ilyen hasonlít azon férfiúhoz, aki természetes ábrázatát a tükörben szemléli; megnézte ugyanis magát és elment és rögtön elfelejtette, hogy milyen volt. Aki azonban gondosan beletekint a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad benne, nem feledékeny hallgató lévén, hanem tettel cselekvő, ez boldog lesz cselekedete által. Ha pedig valaki vallásosnak tartja magát, nem fékezvén nyelvét, hanem megcsalva önszívét, annak hiábavaló a vallásossága. A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Deo, omnis terra, psalmum dicitte nómini ejus: date glóriam laudi ejus. *Ÿ.* Glória Patri.

Oráció. Deus, a quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus tuis: ut cogitemus, te inspirante, quae recta sunt; et, te gubernante, eadem faciamus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Lectio Epistolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 22-27.)

Carissimi: Estóte factóres verbi, et non auditóres tantum: falléntes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, et non factor: hic comparábitur viro consideránti vultum nativitátis suae in spéculo: considerávit enim se, et ábiit, et statim oblitus est, qualis fúerit. Qui autem perspéxerit in legem perféctam libertátis, et permánserit in ea, non auditor obliuósus factus, sed factor óperis: hic beátus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiósus esse, non refraenans linguam suam, sed sedúcens cor suum, hujus vana est religio. Religio munda, et immaculáta apud Deum et Patrem, haec est: Visitáre pupillos, et víduas in tribulatióne eórum, et immaculátum se custodíre ab hoc saéculo.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* Föltámadt Krisztus és ragyogva megjelent nekünk, kiket megváltott vérével. Alleluja. *Ÿ.* (Ján. 16, 28.) Kijöttem az Atyától és a világra jöttem: ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (16, 23-30.)

Az időben: Mondá Jézus az *Ÿ* tanítványainak: Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és megnyeritek, hogy örömetek teljes legyen. Ezeket példabeszédekben mondtam nektek; eljön az óra, midőn már nem példabeszédekben fogok nektek szólani, hanem nyíltan beszélek az Atyáról. Azon a napon majd az én nevemben kértetek; és nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek; mert maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem, és hittétek, hogy én az Istentől jöttem ki. Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. Mondák az *Ÿ* tanítványai: Íme, most nyíltan beszélsz, és semmi példabeszédet nem mondasz. Most tudjuk, hogy mindent tudsz, és

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Surrexit Christus, et illuxit nobis, quos redemit sanguine suo. Allelúja. *Ÿ.* (Joann. 16, 28.) Exívi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joannem. (16, 23-30.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nómine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nómine meo: Pé-tite, et accipiétis, ut gáudium vestrum sit plenum. Haec in provérbiis locútus sum vobis. Venit hora, cum jam non in provérbiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiábo vobis. In illo die in nómine meo petétis: et non dico vobis, quia ego rogábo Patrem de vobis: ipse enim Pater amat vos, quia vos me amástis, et credidístis, quia ego a Deo exívi. Exívi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palam loqueris, et provérbium nullum dicis. Nunc scimus, quia scis ómnia, et non opus est tibi, ut quis te interroget: in hoc crédimus, quia a Deo existi.

nincs szükséged, hogy valaki kérdezzen téged; ezért elhisszük, hogy az Istentől jöttél ki.

Felajánlásra. (Zs. 65, 8-9, 20.) Áldjátok Urunkat, Istenünket, ti nemzetek, hallassátok dicséretének szavát: ő lelkemnek életet ad, és nem hagyja meginogni lábamat: áldott az Isten, ki imámat el nem vetette s irgalmasságát tőlem meg nem vonta, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, híveidnek könyörgését a bemutatott ajándékokkal együtt, hogy az áldozatkészség ezen szent szolgálata által, a mennyei dicsőségbe eljuthassunk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 65, 8-9 et 20.) Benedicite, gentes, Dóminum Deum nostrum, et obaudite vocem laudis ejus: qui pösuit ánimam meam ad vitam, et non dedit commoveri pedes meos: benedictus Dóminus, qui non amóvit deprecationem meam, et misericórdiam suam a me, alleluja.

Secreta. Súscipe, Dómine, fidélium preces cum oblationibus hostiárum: ut per haec piaev devotiónis officia, ad caeléstem glóriam transeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Zs. 95, 2.) Énekeljete az Úrnak, alleluja: énekeljete az Úrnak és áldjátok nevét: hirdesséte napról-napra segítségét alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, Urunk, kiket az égi lakoma erejével tápláltál, hogy kívánjuk, ami helyes és amit kívántunk, elnyerhessük. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 95, 2.) Cantáte Dómino, alleluja: cantáte Dómino, et benedicite nomen ejus: bene nuntiáte de die in diem salutáre ejus, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Tribue nobis, Dómine, caeléstis mensae virtúte satiátis: et desideráre quae recta sunt, et desideráta percipere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Keresztjáró napok.

(Áldozócsüdtörtök előtti hétfő, kedd és szerda.)

Krisztus Urunk az előző vasárnap evangéliumában figyelmeztetett: Kérjétek és adatik nektek. — Ezt a parancsot teljesíti ma az Egyház s ezért tart könyörgő körmenetet. Ennek a szertartása (l. függelék) azonos a Szent Márk napján tartott körmenettel. Mind a kettőt litániának nevezi az Egyház, de mivel a Szent Márk-napi a régebbi, annak «litaniae maiores» = régebbi, öregebb, emennek «litaniae minores» = újabb, fiatalabb litánia a neve. A litánia szó görögből származik; λιτανεύειν annyit jelent, mint könyörögni. A liturgiában ünnepélyes kérest jelent. És valóban, a Mindenszentek litániája és a hozzáfűzött könyörgések csodálatos tanítást rejtenek magukban. Tanuljunk imádkozni az imádkozó Egyháztól és kövessük a gyakorlatban.—A mai nap szertartása egyébként Franciaországban keletkezett; (v. ö. a Szent Márk-napi jegyzettel). Földrengés, fagy, elemi csapások, rossz aratás sanyargatta a népet. Szent Mamertus ezért egybélvita a népet és imádkozva, énekelve körmenetben kivezette a határba és ott kérték Isten irgalmát és engesztelését. Innen jutott el körülbelül 300 év múlva Rómába és onnan az egész világra. Ebben a szertartásban ma is élő maradványát látjuk a régi stációs istentiszteletnek, mert az a templom, ahonnan a menet kilindul, megfelel a régi collecta-templomnak, míg a másik a stációs-templom, ahol az alábbi szentmisét bemutatják.

Bevonulásra. (Zsolt. 17, 7.)

Veghallgatta szent templomából szómat, alleluja: és hozzáintézett kiáltásom a füléhez jutott, alleluja, alleluja! (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm. *Ÿ*. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Kérünk, engedd, mindenható Isten: hogy akik sanyargatásunk idején kegyességben bízunk, oltalmaddal minden veszedelem ellen biztosítva legyünk. A mi.

Introitus. (Psalm. 17, 7.)

Exaudivit de templo sancto suo vocem meam, alleluja: et clamor meus in conspectu ejus, introivit in aures ejus, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 2-3.) Diligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmamentum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui in afflictione nostra de tua pietate confidimus; contra adversa ómnia, tua semper protectione muniámur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Jakab apostolnak leveléből. (5, 16-20.)

Szeretteim: Valljátok meg egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok, mert sokat tehet meg az igaznak állhatatos könyörgése. Illés hozzánk hasonló ember volt, szenvedésnek alávetve; és imádkozva imádkozott, hogy ne essék eső a földre, és nem esett három évig és hat hónapig. És ismét imádkozott és az ég esőt adott és a föld megadta termését. Testvéreim! ha valaki közületek eltéved az igazságtól és valaki megtéríti őt, tudja meg, hogy aki a bűnöst visszatéríti téves útról, megmenti annak lelkét a haláltól és betakarja bűneinek sokaságát.

Alleluja. ♪. (Zsolt. 117, 1.)
Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökévaló.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 5-13.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha valamelyiknek közületek barátja vagyon, és hozzámegegyen éjjelkor és azt mondja neki: Barátom! adj nekem kölcsön három kenyereket; mert egy barátom érkezett az útról, és nincs mit

Léctio Epistolae beáti Jacobi Apostoli. (5, 16-20.)

Carissimi: Confitémini alterutrum peccata vestra, et oráte pro invicem, ut salvémini: multum enim valet deprecátio justí assídua. Elías homo erat símilis nobis passibilis: et oratióne orávit ut non plúeret super terram, et non pluit annos tres, et menses sex. Et rursum orávit: et caelum dedit plúviam, et terra dedit fructum suum. Fratres mei, si quis ex vobis erráverit a veritaté, et converterit quis eum: scire debet, quóniam qui convérte fécerit peccátorem ab erróre viae suae, salvábit ánimam ejus a morte, et opériet multitúdinem peccátórum.

Alleluja, ♪. (Ps. 117, 1.)
Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (11, 5-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Quis vestrum habébit amicum, et ibit ad illum média nocte, et dicet illi: Amice, cómmoda mihi tres panes, quóniam amicus meus venit de via ad me, et non hábeo quod ponam ante illum: et

elébe adjak; és amaz belülről felelvén, mondja: Ne háborgass engem, az ajtó már be van zárva, gyermekeim velem vannak a fekvőhelyen nem kelhetnek föl, hogy adjak neked. De ha ő állhatatosan zörget, mondom nektek, ha nem is kelne föl és adna neki azért, mert barátja, mégis alkalmatlankodása miatt fölkel, és ad neki, amennyire szüksége van. Én is mondom nektek: Kérjétek és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. Ki az az atya közületek, aki, ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki; vagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? vagy ha tojást kér, vajjon skorpiót fog-e nyújtani neki? Ha tehát ti, rossz létekre tudtok jó adományokat adni gyermekeiteknek: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak,

Felajánlásra. (Zs. 108, 30-31.) Hangos szóval hálát adok az Úrnak: és áldom őt sokak előtt, mert jobbjára áll a szegénynek, hogy megmentsen üldözőimtől, alleluja.

Csendes imádság. Ez adományok, kérünk, Urunk, mind gonoszságaink bilin-

ille delntus respóndens, dicat: Noli mihi moléstus esse, jam ostium clausum est, et púeri mei mecum sunt in cubili, non possum súrgere, et dare tibi. Et si ille perseveráverit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens, eo quod amícus ejus sit, propter improbitátem tamen ejus surget, et dabit illi quotquot habet necessários. Et ego díço vobis: Pé-tite, et dábitur vobis: quae-rite, et inveniétiis: pulsáte, et aperiéetur vobis. Omnis enim qui petit, áccipit: et qui quaerit, invenit: et pulsánti aperiéetur. Quis autem ex vobis patrem petit panem numquid lápidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpéntem dabit illi? Aut si petierit ovum: numquid pórriget illi scorpiónem? Si ergo vos cum sítis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester de caelo dabit spíritum bonum peténtibus se?

kik tőle kérik.

Offertorium. (Psalm. 108, 30-31.) Confitébor Dómino nimis in ore meo: et in médio multórum laudábo eum, qui ástitit a dextris páuperis: ut salvam fáceret a persecuéntibus ánimam meam, alleluja.

Secreta. Haec múnera, quaesumus, Dómine, et víncula nostrae pravítatis

cseit oldják föl, mind a te irgalmasságod ajándékait nyerjék meg nekünk. A mi Urunk.

absolvant, et tuae nobis misericordiae dona concilient. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes Imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Luk. 11, 9-10.) KérjeteK és adni fognak nektek; keressetek, és találtok; zörgessetek, és megnyitnak nektek; mert mindaz, aki kér, kap, aki keres talál és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni, alleluja.

Communio. (Luc. 11, 9-10.) Pétite, et accipiétis: quaerite, et inveniétis: pulsáte, et aperiétur vobis: omnis enim qui petit, áccipit: et qui quaerit, invenit: et pulsánti aperiétur, alleluja.

Áldozás utáni imádság. **A** Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, kísérd kegyes jóságoddal, hogy mígszorongattatásunkban adományaidat fogadjuk, vigasztaltatásunk közben a te szeretetedben gyarapodjunk. A mi.

Postcommunio. Vota nostra, quaesumus, Dómine, pio favóre proséquere: ut, dum dona tua in tribulatione percípimus, de consolatione nostra in tuo amore crescámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét után 2. vasárnapon, 625. l.)

Áldozócsütörtök vigiliája.

(A szentmise ugyanaz, mint a Húsvét után 5. vasárnapon, 633. l., az alábbi szentleckével és evangéliummal. A 2. könyörgést csendes és áldozás utáni imádságot a kereszttjáró napok miséjéből (637. l.) kell vennünk, a 3-ikat a szent Szűzhöz kell intéznünk. Concéde, 622. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 7-13.)

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 7-13.)

Testvérek: A kegyelmet mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapta. Azért mondja: Felment a magasba és fogva vitte a zsákmányt;

Fratres: Unicuique nostrum data est grátia secundum mensúram donatiónis Christi. Propter quod dicit: Ascéndens in altum, captívam duxit captivitá-

ajándékokat adott az embereknek. Az pedig hogy felment, mit jelent egyebet, minthogy le is szállt előbb arra, ami mélyebben van, a földre? Aki leszállott, ő az, aki felment, feljebb minden égnél, hogy betöltsön mindent. És ő maga megtett némelyeket apostoloknak, némelyeket pedig prófétáknak, másokat meg evangélistáknak, másokat pedig pásztoroknak és tanítóknak, hogy alkalmassá tegye a szenteket a szolgálat munkájára, Krisztus testének kiéptése végett, míg nem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (17, 1-11.)

Az időben: Jézus az égre emelvén szemeit, szóla: Atyám! eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged; aminthogy hatalommal ruháztad fel őt minden test fölött, hogy mindenkinek, akit neki adtál, egykor örök életet adjon. Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust. Én téged megdicsőítettem a földön, a munkát elvégeztem, melyet rám bízál, hogy azt meg-

tem: dedit dona hominibus. Quod autem ascendit, quid est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae? Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores, et doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.

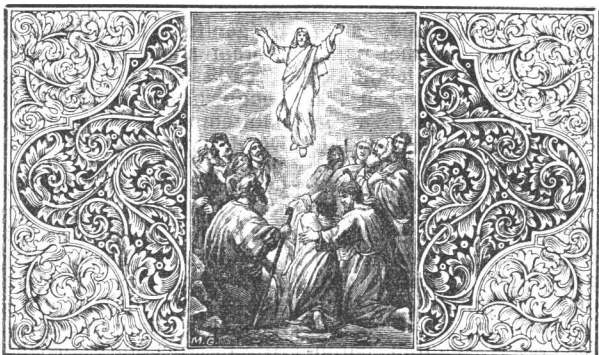
✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Joannem. (17, 1-11.)

In illo tempore: Sublevatis Jesus oculis in caelum, dixit: Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te: sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. Haec est autem vita aeterna: Ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum. Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam: et nunc clarifica me tu, Pater apud te ipsum,

tegyem; és most te dicsőíts meg engem, Atyám, tenmagadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt nálad, mielőtt a világ lett. Megismertetem nevedet az emberekkel, kiket e világból nekem adtál. Tied voltak és nekem adtad őket és a te beszédedet megtartották. Most már megtudták, hogy minden, amit nekem adtál, tetőled vagy; mert az igéket, melyeket nekem adtál, átadtam nekik és ők elfogadták és az igazságot megismerték, hogy tőled jöttem ki és elhitték, hogy te küldöttél engem. Én óérettük könyörgök; nem a világért könyörgök, hanem azokért, kiket nekem adtál; mert ők tied: és az enyémeik mind tied és a tied enyémeik és én megdicsőültem bennük. Én már nem vagyok e világban, ők meg a világban vannak, én pedig tehozza megyek.

claritate, quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti: et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt, quia omnia quae dedisti mihi, abs te sunt: quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis: et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu emisisti. Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt: et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificatus sum in eis. Et jam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio.





Áldozócsüörtök.

(Stációs-templom: Szent Péter bazillikája.)

A megváltás műve teljes: az Úr bemutatta engesztelő áldozatát, a feltámadás után megalapította Egyházát. Most még csak az van hátra, hogy elküldje a Szentlelket, aki befejezi és fenntartja a megváltás gyümölcsseit. Ünnepeljük tehát a mi szabadtónk diadalát, aki azért ment a mennybe, hogy azt nekünk megnyissa. De nekünk is iparkodnunk kell, hogy a liturgia által lelkünk megdicsőüljön és méltók legyünk az örök életre. — A szentlecke és az evangélium összefoglalja az Úr tanítását és utolsó rendelkezését és mennybemenetelét. Ezt egy szép szimbólumban is látjuk: a húsvéti gyertya, mely az Úr Jézus Krisztust jelképezi, ég Húsvétől kezdve a mai napig, de ma az evangélium után eloltják, annak jelképeül, hogy az Úr mennybe ment.

Bevonulásra. (Ap. csel. 1, 11.) Introitus. (Act. 1, 11.)

Galileai férfiak! Mit néztek csodálkozva az égre? alleluja! Amint láttátok őt felszállni az égbe, úgy jön ismét vissza, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 46, 2.) Tapsoljatek mindnyájan, nemzetek, örvendeztetek ujjongó szóval az Istennek. ♯. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik hiszük,

Viri Galilaei, quid admirámini aspicientes in caelum? alleluja: quemadmodum vidistis eum ascendentem in caelum, ita veniet, alleluja, alleluja. (Ps. 46, 2.) Omnes gentes, plaudite manibus: jubiláte Deo in voce exsultationis. ♯. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui hodiérna die

hogy Egyszülötted, a mi Megváltónk, a mai napon mennybe ment, lelkünkkel magunk is mennyben lakjunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (1, 1-11.)

Az első beszédben, Teofilus, szólottam mindarról, amit Jézus cselekedett és tanított kezdettől fogva addig a napig, melyen felvétetett, miután parancsot adott a Szentlélek által apostolainak, akiket kiválasztott. A kínszenvedése után ezeknek élve megmutatta magát sok bizonyosságban, megjelenvén nekik negyven napon át és beszélvén az Isten országáról. Mikor együtt étkezett velük, meghagyá nekik, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várják be az Atya ígérését, melyet (úgymond) hallottatok az én számból arról, hogy János vízzel keresztelt, ti azonban Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni ezen kevés nap múlva. Erre az egybegyűltek megkérdezték tőle, mondván: Uram, vajjon mostanában állítod-e helyre Izrael országát? Ő azonban azt mondá nekik: Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az idöket és a pillanatokat, melyeket az Atya önhatalmával megállapított, hanem veszitek majd

Unigénitum tuum Redemptorem nostrum ad caelos ascendisse credimus; ipsi quoque mente in caelestibus habitemus. Per eumdem Dominum.

Lectio Actuum Apostolorum. (1, 1-11.)

Primum quidem sermone feci de omnibus, o Theophile, quae coepit Jesus facere et docere, usque in diem, qua, praecipiens Apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit, assumptus est; quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apprensus eis, et loquens de regno Dei. Et convescens, praecipit eis, ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non post multos hos dies. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutem superveniens Spiritus Sancti in vos, et eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iudaea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae.

a reátok lejövő Szentléleknek az erejét és tanuim lesztek Jeruzsálemben és egész Judeában, Szamariában és a föld határáig. Miután ezeket mondotta, szemük látára felemelkedék és felhő vevé fel őt szemük elől. S miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme, két férfiú állta meg mellettük fehér ruhában s ezek mondák: Galileai férfiak, mit álltok és néztek az égbe? Ez a Jézus, aki felvétetett mellőletek az égbe, úgy jó majd el, mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.

Alleluja, alleluja! Ψ . (Zs. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten, harsonazenés között az Úr. Alleluja! Ψ . (Zs. 67, 18-19.) Az Úr Sína szenthegyén fölment a magasba és a rabságot fogságba vitte. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (16, 14-20.)

Az időben: Jézus az asztalnál ülő tizenegy tanítványnak jelenék meg; és szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, kik őt feltámadása után látták, nem hittek. És mondá nekik: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözülni; aki pedig nem hiszen, elkárho-

Et cum haec dixisset, vidéntibus illis, elevátus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intueréntur in caelum eúntem illum, ecce duo viri astitérunt juxta illos in vestibus albis, qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspiciéntes in caelum? Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic véniet, quemádmodum vidístis eum eúntem in caelum.

mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.

Allelúja, allelúja. Ψ . (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatione, et Dóminus in voce tubae. Allelúja. Ψ . (Ps. 67, 18-19.) Dóminus in Sina in sancto, ascéndens in altum, captívam duxit captivitátem. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (16, 14-20.)

In illo témpore: Recumbéntibus undecim discípulis, apparuit illis Jesus: et exprobrávit incredulitátem eorum, et durítiam cordis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Eúntes in mundum univérsum, praedicáte Evangélium omni creatúrae. Qui crediderit et baptizátus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnábitur. Signa

zik. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kíséрни: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik, és meggyógyulnak. Az Úr Jézus tehát, miután szólott nekik, fölvetették a mennybe, és űl az Istennek jobbjára felől. Azok pedig elmenvén, prédikálának mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr, és a beszédet megerősítvén a kíséři csodajelekkkel.

Felajánlásra. (Zsolt. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten, harsonazengés között az Úr, alleluja!

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket Fiad dicsőséges mennybemenetele emlékére hoztunk és engeddd meg kegyesen, hogy a jelen élet veszedelmeitől megszabaduljunk és az örök életre eljussunk. Ugyanazon.

Prefáció a mennybemenetelről, 563. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 67, 33-34.) Énekeljete az Úrnak, ki fölemelkedett az egek égébe, napkeleten, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit e látható misztériumban magunkhoz vettünk, annak

autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nómine meo daemónia eíficient: linguís loquentur novís: serpentes tollent: et sí mortíferum quíd bíberint, non eis nocébit: super aegros manus impónent, et bene habébunt. Et Dóminus quídem Jესus, postquam locútus est eis, assúptus est in caelum, et sedet a dextris Dei. Illi autem profécti, praedicavérunt ubique, Dómino cooperánte, et sermónem confirmánte, sequéntibus signís.

Offertorium. (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatíone, et Dóminus in voce tubae, allelúja.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae pro Fílii tui gloriósa Ascensíone deférimus: et concéde propítius; ut a praeséntibus perículis liberémur, et ad vitam perveniámus aetérnam. Per eúdem Dóminum nostrum Jესum Christum.

Communio. (Ps. 67, 33-34.) Psállite Dómino, qui ascéndit super caelos caelórum ad Oriéntem, allelúja.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, omnipotens et miséricors Deus: ut, quae visibílibus mystériis suménda percépiimus, invisibíli consequámur ef-

láthatatlan hatásában is részesedjünk. A mi Urunk. féctu. Per Dóminum nostrum.

(Az ünnep nyolcada alatt — vasárnap kivételével — ugyanezt a szentmisét mondjuk, a 622—625. l. lévő időszakos imádságokkal.)

(Áldozócsüdtörtök után kezdődik a novéna, melyet XIII. Leó pápa rendelt el az egész Egyházban az eretnekek és szakadárok visszatéréséért a római katolikus Egyház egységébe. Ez a novéna és a Szentlélek Isten segítségülhívása a legjobb előkészület Pünkösdre. Tartsuk meg azt a szent kilencedet, mert ezzel teljes búcsút nyerhetünk.)

Húsvét után 6. vasárnap.

Krisztus Urunk mennybe ment, az Egyház tehát az apostolokkal együtt kéri és várja a Szentlélek megígért eljöveteletét, aki a vigasztalás lelke sok bajainkban. De egyúttal az igazság lelke is, aki tanúságot tesz, hogy Krisztus az Isten Fia. Készüljünk tehát mi is az apostolokhoz és az Egyházhoz hasonlóan a Szentlélek Isten eljöveteleire, akinek vigasztalására és tanítására éppen napjainkban oly nagy szükségünk van.

Bevonulásra. (Zs. 26, 7-9.)

Lald meg, Uram, szózatomat, mellyel hozzád kiáltok, alleluja: neked szól szívem, téged keres tekintetem, a te arcodat keresem, Uram, ne fordítsd el tőlem arcodat, alleluja, alleluja! (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? *Ÿ*. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, tedd meg, hogy irántad mindig hódoló akarattal viselkedjünk és fölségednek mindig őszinte szívvel szolgáljunk. A mi.

(A 2. könyörgés megemlékezés Áldozócsüdtörtökről, 643. 1.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 4, 7-11.)

Szeretteim: Legyetek okosak és virrasszatok imádságokban. Mindenek-

Introitus. (Ps. 26, 7, 8 et 9.)

Lxáudi, Dómine, vocem meam, qua clamávi ad te, alleluja: tibi dixit cor meum, quaesivi vultum tuum, vultum tuum, Dómine, requiram: ne avértas faciém tuam a me, alleluja, alleluja. (Ps. ibid. 1.) Dóminus illuminátio mea, et salus mea: quem timébo? *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens semipitérne Deus: fac nos tibi semper et devótam gére voluntátem; et majestáti tuae sincéro corde servíre. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 4, 7-11.)

Carlssimi: Estóte prudentes, et vigiláte in oratíonibus. Ante ómnia autem,

előtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt szüntelenül, mert a szeretet befűdi a bűnök sokaságát. Legyetek vendégszeretők egymás iránt zugolódás nélkül. Mindegyiktek, amint kapta a kegyelmet, úgy közölje azt mással is, mint jó sáfárai az Isten sokféle kegyelmének. Ha valaki beszél, mintegy Isten szavai-val beszéljen; ha valaki szolgálatot tesz, mintha azon erővel tenné, melyet Isten oszt ki; hogy mindenben Isten tiszteltesék a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Zs. 46, 9.) Uralkodik az Úr az összes nemzeteken, ül szent trónusán az Isten. Alleluja! *℣.* (Ján. 14, 18.) Nem hagyalak árván benneteket: elme-gyek, de visszatérek hozzátok s örülni fog szívetek. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 26-27; 16, 1-4.)

Az időben: Mondá Jézus a tanítványainak: Mikor eljövend a Vigasztaló, kit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét, ki az Atyától származik, ő majd bizonyágot tesz én-felőlem; és ti is bizonyágot tesztek, mert kezdettől velem vagytok. Ezeket mon-dottam nektek, hogy meg ne botránkozzatok. Ki fog-nak zárni benneteket a zsi-

mútuam in vobismetipsis caritatem continuam habentes: quia caritas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicem sine murmuratióne: unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam ministrantes, sicut boni dispensatóres multifórmis grátiae Dei. Si quis loquitur, quasi sermónes Dei: si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in ómnibus honorificétur Deus per Jesum Christum Dóminum nostrum.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 46, 9.) Regnávit Dóminus super omnes gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam. Allelúja. *℣.* (Joann. 14, 18.) Non vos relinquam órphanos: vado, et vénio ad vos, et gaudébit cor vestrum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (15, 26-27; 16, 1-4.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum vénerit Paráclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spíritum veritátis, qui a Patre procedít, ille testimónium perhibébit de me: et vos testimónium perhibébitis, quia ab initio mecum estis. Haec locútus sum vobis, ut non scandalizémini. Absque synagógis fácient vos: sed venit hora, ut omnis, qui

nagógából; sőt eljön az óra, hogy mindaz, aki megöli titeket, szolgálatot vél tenni az Istennek. És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet. De ezeket szólottam nektek, hogy mikor eljövend az óra, rájok emlékezzetek, hogy én megmondottam nektek.

intérficit vos, arbitretur obsequium se praestare Deo. Et haec facient vobis, quia non novérunt Patrem, neque me. Sed haec locútus sum vobis: ut, cum vénerit hora eórum, reminiscámini, quia ego dixi vobis.

Felajánlásra. (Zsolt. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten; harsonazengés között az Úr, alleluja!

Offertorium. (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatione, et Dóminus in voce tubae, alleluja.

Csendes imádság. Ezek a szeplőtelen adományok tisztítsanak meg minket, Urunk, és lelkünknek szerezzenek hathatós égi gyelymet. A mi Urunk.

Secreta. Sacrificia nos, Dómine, immaculáta purificent: et méntibus nostris supérnae grátiae dent vígórem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Áldozócsütdörtökről, 646. 1.)

Prefáció a mennybemenetelről, 563. 1.)

Áldozásra. (Ján. 17, 12-13, 15.) Atyám, míg velük voltam, megőriztem őket, akiket nekem adtál: alleluja! Most pedig hozzád megyek: nem kérem, hogy vedd ki őket is a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 17, 12-13 et 15.) Pater, cum essem cum eis, ego servábam eos, quos dedísti mihi, alleluja: nunc autem ad te vénio: non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy mi, akik szent ajándékkal elteltünk, a hálaadásban mindig kitartsunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Repléti, Dómine, munéribus sacris: da, quaesumus; ut in gratiárum semper actióne maneámus. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Áldozócsütdörtökről, 646. 1.)

Szombat, Pünkösöd vigiliája.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

Azok a katechumenek, akik betegség miatt Húsvétra virradó vigilián nem vehették fel a szent keresztséget és talán néhány újonnan megtért is, Pünkösöd szombatján járulhattak a szentséghez. Ez a nap is ugyanis már Tertullianus idejében a keresztes napja volt. Az ünnep, mint Nagyszombaton, a Lateránban van és a szertartás is a nagyszombatinak a megrövidítése.

1. A jövendölések, a keresztkút megáldása és a keresztség kiszolgáltatása.

A pap violaszínű ruhában az oltárhoz megy, megcsókolja az oltárt s a leckeoldalon elmondja a következő jövendöléseket és imádságokat:

Első jövendölés. Mózes I. 22, 1—19., (516. l.)

Könyörögjünk. Isten, ki szolgádnak Ábrahámnak cselekedetében az emberi nemnek az engedelmesség példáját adtad, engedd nekünk, hogy megtörjük akaratumk gonoszságát és mindenben teljesítsük parancsaid igazságát. A mi.

Orémus. Deus, qui in Abrahæ fámuli tui ópere, humáno géneri obedientiæ exempla præbuisti: concède nobis, et nostræ voluntatis pravitatem frangere, et tuorum præceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per Dóminum.

Második jövendölés. Mózes II. 14, 24—31; 15, 1., (518. l.)

Bőjti ének: Cantemus Dómino, (519. l.)

Könyörögjünk. Isten, ki az újszövetség fényében feltártad az ősidőkben végbement csodáknak azt a jelentését, hogy a Vöröstenger a szent keresztkutat jelképezte, az egyiptomi szolgaságból kiszabadult nép a keresztény népek szentségeit jelezte előre; add, hogy az összes nemzetek elnyerjék a hit érdeme által Izrael kiváltságait és Le'kedben részesülve újjászülessenek. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Orémus. Deus, qui primis temporibus impléta miracula novi testaménti luce reserásti, ut et Mare Rubrum forma sacri fontis exsisteret, et liberáta plebs ab Aegyptiaca servitute, christiáni pópuli sacraménta præférret: da, ut omnes gentes Israélis privilégium mérito fidei consecútæ, Spíritus tui participatióne regenerentur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum... in unitate ejúsdem Spíritus Sancti.

Harmadik jövendölés. Mózes V. 31, 22—30., (529. 1.)

Böjti ének : Atténde caelum, (530. 1.)

Könyörögjünk. Isten, a hívők dicsősége és az igazak élete, ki szolgád Mózes által a szent ének szavaival minket is tanítottál; gyakorold minden népen irgalmad művét, add meg a boldogságot, vedd el a rettegést, hogy a büntetés, mellyel megfenyegettél, változzék át az örök élet gyógyító eszközévé. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Orémus. Deus, gloriificatio fidélium, et vita iustorum, qui per Móysen famulum tuum nos quoque modulatione sacri carminis erudisti: universis gentibus misericordiae tuae munus operare, tribuendo beatitudinem, auferendo terrorem; ut, quod pronuntiatum est ad supplicium, in remedium transferatur aeternum. Per Dóminum.

Negyedik jövendölés. Izaiás 4, 1—6., (526. 1.)

Böjti ének : Vinea facta, (527. 1.)

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, ki egyetlen Fiad által magadat Egyházad szőlőművésének mutattad, és ki kegyesen ápolsz minden szőlővesszőt, amely ugyanazon Krisztusban, az igazi szőlőtől gyümölcsöt hoz, hogy még több gyümölcsöt hozzon: ne engedd, hogy híveiden, akiket mint szőlőskertet Egyiptomból a keresztkút forrása által átültetél, a bűn tövisei elhatalmasodjanak, hanem megszentelő Lelked által megerősítve, örökké tartó gyümölcsökben gazdagodjanak. Ugyanazon a mi... ugyanazon Szentlélekkel.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, qui per únicum Filium tuum, Ecclesiae tuae demonstrasti te esse cultorem, omnem palmitem, fructum in eodem Christo tuo, qui vera vitis est, afferentem, clementer excolens, ut fructus afferat ampliorem: fidelibus tuis, quos velut vineam ex Aegypto per fontem baptismi transtulisti, nullae peccatorum spinae praevaleant; ut Spíritus tui sanctificatione muniti, perpétua fruge ditentur. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum... in unitate ejúsdem Spíritus Sancti.

Ötödik jövendölés. Baruk 3, 9—38., (522. 1.)

Könyörögjünk. Isten, ki prófétáid ajka által megparancsoltad, hogy a

Orémus. Deus, qui nobis per prophetarum ora praecepisti temporalia re-

földieket megvesszük és a mennyeiekre törekedjünk, add meg szolgálódnak, hogy amit akarodnak megismertünk, mennyei sugallatodra teljesíthessük. A mi Urunk.

Inquere, atque ad aeterna festinare: da fámulis tuis; ut, quae a te iussa cognovimus, implere caelesti inspiratione valeamus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Hatodik jövendölés. Ezekiel 37, 1—14., (524. l.)

Könyörögjünk. Isten, szeregek Istene, ki felemelled az elesettet és a felemeltet megörzöd; gyarapítsd neved megszentelésére újjászülető népedet és add, hogy mindazokat, akik a szent keresztség fürdőjében megtisztulnak, szüntelenül sugallatod vezesse. A mi Urunk.

Orémus. Dómine, Deus virtutum, qui collapsa réparas, et reparata conservas: auge pópulos in tui nominis sanctificatione renovandos; ut omnes, qui sacro baptísmate diluuntur, tua semper inspiratione dirigantur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Ezután a pap violaszínű palástot vesz magára és elindul a keresztkút megáldására. Közben a «Sicut cervus» kezdetű bőjtli éneket (534. l.) éneklék. A keresztkút előtt a pap megáll és mondja:

☩. Az Úr legyen veletek.

Rp. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a Szentlélek elküldésének ünnepét üljük, mennyei vágyakra gyúlva az élet forrása után szomjúhozunk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

☩. Dóminus vobiscum.

Rp. Et cum spiritu tuo.

Orémus. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui solemnitatem doni Sancti Spíritus colimus, caelestibus desideriiis accénsi, fontem vitae sitiámus. Per Dóminum... in unitate ejusdem Spíritus Sancti.

(Ezután a keresztkúthoz lép és mindent úgy végez, mint Nagyszombaton (535. l.). Ezért a következő szentmise introitusát sem mondja, hanem mikor a Mindenszentek litániáját befejező Kyrie véget ér, a Glóriát éneklék. A Glóriára minden harangot és csengetyűt megszólaltatnak, épúgy, mint Nagyszombaton. Utána a szokott módon következik a könyörgés.)

2. A Vigília-mise.

(Ha a szentmisét valamilyen okból nem előzi meg a keresztkút megáldása, a szentmise a szokott módon kezdődik.)

Bevonulásra. (Ezekiel 36, 23-26.)

Mikor általatok megszenteltem, összegyűjtelek titeket minden földről és tiszta vizet öntök rátok és megtisztultok minden förtelmetektől és új lelket adok nektek, alleluja, alleluja. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. *Ű.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ezech. 36, 23, 24 et 25-26.)

Cum sanctificátus fuero in vobis, congregábo vos de univérsis terris: et effúndam super vos aquam mundam, et mundabimini ab ómnibus inquinaméntis vestris: et dabo vobis spíritum novum, allelúja, allelúja. (Ps. 33, 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. *Ű.* Glória.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy ragyogásod fénye fölöttünk tündököljön és világosságod fénye a Szentlélek világossága által megerősítse azok szívéét, akik kegyelmeddel újjászülettek. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

(Több könyörgés ma nincsen.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (19, 1-8.)

Ama napokban: Lón pedig, míg Apolló Korintusban volt, hogy Pál bejártván a felső tartományokat, Efezusba jött s néhány tanítványra talált. Ezeknek mondá: Vajjon vettétek-e a Szentleket, minekutána hívők lettetek? Azok azonban felelék neki: De még azt sem hallottuk, hogy van-e Szentlélek. Ő pedig kérdé: Kiben vagytok hát megkeresztelve? Azok felelék: Jánosnak a keresztségében. Erre

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut claritátis tuae super nos splendor effúlgeat; et lux tuae lucis corda eórum, qui per grátiam tuam renáti sunt, Sancti Spíritus illustratione confirmet. Per Dóminum... in unitáte ejusdem Spíritus Sancti.

Lectio Actuum Apostolorum (Act. 19, 1-8.)

In diébus illis: Factum est, cum Apólló esset Corinthei ut Paulus peragrátis superioribus pártibus veniret Ephesum, et inveniret quosdam discipulos: dixitque ad eos: Si Spíritum Sanctum accepistis credéntes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spíritus Sanctus est, audivimus. Ille vero ait: In quo ergo baptizáti estis? Qui dixerunt: In Joánnis baptísmate. Dixit autem Paulus: Joánnes baptizávit

Pál azt mondotta: János a bűnbánat keresztségével keresztelte a népet, mondván, hogy abban higgyenek, aki utána jövendő, azaz Jézusban. Ezeket hallván, megkeresztelkedének az Úr Jézusnak a nevében. És amidőn Pál rájuk tette kezeit, a Szentlélek leszálla reájuk és szólnak vala nyelveken és prófétálnak vala. A férfiak valának pedig együttvéve mintegy tizenketten. Azután bejárogatva a zsinagógába, bizodalommal szól vala három hónapon át, vitatkozván meggyőzően az

baptismo poenitentiae populum, dicens: In eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Jesum. His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos, et loquebatur linguis, et prophetabant. Erant autem omnes viri fere duodecim. Introgressus autem synagogam, cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, et suadens de regno Dei.

Isten országáról.

(Az Alleluja, a Ψ . és a böjti ének ugyanaz, mint Nagyszombaton (544. l.), de az Alleluját nem ismétlik. Az evangélium ünnepélyes felolvasásához nem visznek gyertyát, hanem csak tömjént.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (14, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha engem szerettek, parancsaimat tartjátok meg. És én kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké, az igazság Lelkét, kit a világ meg nem kaphat, mert nem látja és nem ismeri őt. Ti pedig megismeritek őt; mert nálatok marad és bennetek léssen. Nem hagyok árván benneteket, hozzátok jövök. Még egy kevés idő és e világ már nem lát engem. De ti láttok engem, mert én élek és ti is élni fogtok. Azon a napon majd megtudjátok,

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (14, 15-21.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Si diligitis me, mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum: et mundus me jam non videt. Vos autem videtis me, quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego

hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én ti bennetek. Aki parancsaimat ismeri és azokat megtartja, az szeret engem. Aki pedig engem szeret, Atyám is szeretni fogja azt és én is szeretni fogom és kijelentem neki magamat.

Felajánlásra. (Zsolt. 103, 30, 31.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek, és megújítod a föld színét: dicsőség az Úrnak mindörökké, alleluja.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk, a nekedfelajánlott adományokat és a Szentlélek felvilágosítása által tisztítsd meg szívünket. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 7, 37-39.) Az ünnep utolsó napján mondá Jézus: Aki hisz énbennem, élővíz folyói fakadnak majd őbelőle. Ezt pedig a Lélekről mondta, melyet veendőök valának az őbenne hívők, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság ugyanaz mint Pünkösdkor. 662.

sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandata mea, et servat ea: ille est, qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei mecum.

Offertorium. (Psalm. 103, 30-31.) Emitte Spiritum tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terrae: sit gloria Domini in saecula, alleluja.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, oblata sanctifica: et corda nostra Sancti Spíritus illustratióne emunda. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum... in unitate ejúsdem Spíritus Sancti.

Communio. (Joann. 7, 37-39.) Ultimo festivitatis die dicébat Jesus: Qui in me credit, flúmina de ventre ejus fluent aquae vivae: hoc autem dixit de Spíritu, quem acceptúri erant credentes in eum, alleluja, alleluja.





Pünkösdvasárnap.

(Stációs-templom : Szent Péter bazilikája.)

A megváltás ünneplése Húsvétal kezdődik és tart nem hét napon át, mint a többi ünnepeknél, hanem hétszer hét napon át, úgy hogy betetőzést az ötvenedik napon, a második főünneppel, a pünkösddel nyer. Amit Krisztus Urunk halálával s feltámadásával megszerzett, azt most osztja ki az egész hívőereg számára a Szentlélek Úr Isten, kinek első megnyilatkozása történt a mai napon, noha már az őszövetségben is van homályos célzás reá. Mindjárt a világ teremtésénél is, hogy Isten Lelke lebegett a vizek felett. (Gen. 1, 2.) — De azért pünkösöd teljes tartalmát úgy értjük meg, ha történetét ismerjük. (Neve latinul-görögül : Pentecoste, azaz ötvenedik nap. Ebből lett a magyar Pünkösöd név.) Maga az ünnep a zsidóságnál is megvolt és két dolgot foglalt magában. A késői zsidóságnál megemlékezés volt arról a csodálatos és félelmetes liturgiáról, amellyel *Isten törvényt adott*, amikor a Sinai hegyen megjelent Izrael népének és tízparancsolatot adva megújította a vele való szövetségét. Eredetileg azonban *hálaadó ünnep* volt a befejezett aratásért, miért is zsengenapnak hívták, mert Pünkösdkor Istennek kellett feláldozniok az aratás zsengejét.

Isten az emberiséggel — Noéval és fiaival — a vizözön után kötött először szövetséget. A szövetségnek jele az égen megjelenő szivárvány volt. De az emberek hűtlenek lettek és bálványimádásba estek. Isten azután Ábrahámmal kötött szövetséget, amikor megtette őt az emberiség ősatyjává. Ennek a szövetségnek jele a circumcisio volt. Ezt a szövetséget újította meg most Izrael egész népével a Sinai hegynél, az egyiptomi fogságból való kiszabadulás után ötvenedik napra. E szövetség törvénye a tízparancsolat volt, amit Isten a két kőtáblán adott Mózesnek. A szövetség jele pedig a szombat (szombat) ünnepe volt. Ez a szövetség azonban külsőleges és tökéletlen volt, de mégis előképe volt a tökéletes szeretetszövet-

ségnek, amikor Isten a megváltással kiemelte az emberiséget a bűn rabszolgaságából. A szövetség törvénye a tökéletes szeretet, amit a Szentlélek, aki valóban a szeretet, az emberek lelkében elültet; az újszövetség jele pedig a keresztény vasárnap.

Ez az újszövetségi ünnep a mi keresztény Pünkösdünk. Pünkösöd liturgiájának így a keresztény liturgiában hármassá válik. Az első a *Szentlélek Isten eljövetele*, amint azt az Üdvözítő az apostolainak és tanítványainak megígérte, hogy elküldi a Tanítót és Vigasztalót. Másodszor annak az *újszövetségi szeretetszövetségnek a befejezése*, melyet Isten és a megváltott emberiség között Krisztus alapított meg egységes, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyház által. Harmadszor pedig a Pünkösöd tárgya: ennek az újszövetségnek hatása és megvalósulása, azaz az emberiség megszentelése, a *tanítás és a kegyelemosztás* által. A mi Pünkösdünk is, a szó legnemesebb értelmében aratási ünnep. Ennek az aratási ünnepnek Istennek feláldozott zsengeje az a 3000 zsidó volt, akik Szent Péter beszédjére ezen a napon megkeresztelkedtek.

A liturgiában a szentmise ezt a háromféle kegyelemtitkot tartalmazza. Ez cseng keresztül a szentleckéken, az evangéliumokon és az összes liturgikus olvasmányokon az egész ünneplő nyolcad alatt. A főünnepen az énekek ezt dicsőítik az introitusban (a Szentlélek eljövetelét a világra és a világ megújítását), a felajánlásban (a szövetség megalapítását) és a communióban (a Szentléleknek a mennyből való lejövetelét).

A pünkösdi misztérium csodálatos és kegyelemdús beteljesedése Krisztus megváltói működésének és már említett is szoros kapcsolatban áll a Húsvét titkával: a «mysterium redemptionis»-szal és azzal együtt egy összefüggő egészet alkotva, középpontja az egyházi év második ünnepekörének. Ezért nagy ünnep a Pünkösöd az egyházi évben és nem áll a Karácsony, az Epiphania és a Húsvét fénye mögött. Oltár és templom újból ünnepélyes díszben áll, a liturgikus ruhák színe piros, az ifjú, üde tavasz rózsájának a színe. A misének saját (pünkösdi) prefációja van a Szentlélek Isten tiszteletére és egy sequentiája: a *Veni Sancte Spiritus...* (Ez utóbbinak szerzőjét nem tudjuk pontosan megállapítani.)

Pünkösöd nyolcada is kiváltságos ünnep; ezen idő alatt semmiféle más ünnepet nem lehet ünnepelni. A két első nap elsősztályú ünnep és pedig a hétfői ünnep sok helyen teljes munkaszünettel járó nap. Azonkívül minden nap stációs-nap és saját miséje van. Ezeknek a miséknek liturgikus szövege az ifjú Egyház apostoli működését tárják elénk.

Jelentőségteljes, méltó és jogos, hogy a nyári évnegyedes böjtök pünkösöd nyolcadába esnek, mert hiszen a szentelési napokon a papjelöltek lelkében a pünkösödi csoda újul meg. Ekkor szokták továbbá a székese gyházakban a püspökök a bérálás szentségét is kiszolgáltatni. A Szentlélek eljövetelét mindenféle szemléltető módon jelképezték: rózsákat vagy égő tüzes csóvákat dobtak le a templom mennyezetéről, rózsákkal díszítették a templomokat és házakat; és innen is a név, hogy rózsás húsvét (*Pascha rosatum*).

Emlékeztessen minket a Pünkösöd arra, hogy a Szentlélek az Egyházban él, azt tanítja, megszenteli és kormányozza. A pápa és a püspökök a szervek, akik által Isten nekünk kinyilatkoztatja akaratát üdvösségünk dolgában. Jusson eszünkbe másodszer, hogy a Szentlélek Isten megszentelő kegyelme által a lelkünkben lakik, megvilágosít és megszentel, megerősít és megvigasztal minket. Ezért kötelességünk, hogy mi ez isteni lelki vendég belső sugallatait készséggel kövessük, őt lelkünkéből súlyos bűnnel soha ki ne űzzük. Végül pedig hét szent ajándékát hálással fogadjuk és úgy használjuk fel, hogy annak szent gyümölcsei lelkünkben megérjenek.

Bevonulásra. (Bölcs. k. 1, 7.)

Az Úr Lelke betölti a föld kerekességét, allelujal És ami egybefogja a mindenséget, az tud is minden szóról, allelujal, allelujal, allelujal (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei: és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a mai napon híveid szívében a Szentlélek felvilágosítása által oktattad, add meg nekünk, hogy ugyanazon Lélekben a jót megszeressük és az ő vigasztalásában mindig örvendjünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (2, 1-11.)

Midőn érkezett a Pünkösöd napja, mindannyian együtt valának ugyanazon helyen és hirtelenül zaj támadt az égből, olyan, mint heves szélvész zúgása s betöltte az egész házat, ahol ültek. Majd pedig szétoszló nyelvek jelenének meg nekik, olyanok, mint a tűz s leereszkedék mindegyikükre. Ekkor mindnyájan

Introitus. (Sap. 1, 7.)

Spíritus Dómini replévit orbem terrarum, allelúja: et hoc quod cóninet ómnia, sciéntiam habet vocis, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. 67, 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiérna die corda fidélium Sancti Spíritus illustratióne docuísti: da nobis in eódem Spíritu recta sápere; et de ejus semper consolatiónne gaudére. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Lectio Actuum Apostolorum. (2, 1-11.)

Cum compleréntur dies Pentecóstes, erant omnes discipuli páriter in eódem loco: et factus est repénte de caelo sonus, tamquam adveniéntis spíritus veheméntis: et replévit totam domum ubi erant sedéntes. Et apparuérunt illis dispertítæ linguæ tamquam ignis, sedítque supra singulos eórum: et repléti

betelének Szentlélekkel s beszélni kezdtek különféle nyelveken, amikép a Szentlélek adta nekik, hogy szólnak. Laktak pedig akkor Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak minden nemzetből, mely az ég alatt van. Amikor ez a zaj támadt, tömeg verődött össze s lelkében megzavarodék, mivel ki-ki tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket. Mindnyájan álmétkodtak és csodálkoztak, mondván: Íme, ezek, kik beszélnek, nemde mindnyájan galileaiak; hogyan hallottuk hát mégis mi mindegyikünk saját nyelvünket, melybenszülettünk? Mi, pártusok, médek, elamiták, Mezopotámiának, Judeának, Kappadociának, Pontusnak, Asiának, Frigiának, Pamfillának, Egyiptomnak és a Cirene körüli Libia részének lakói, a Rómából való jövevények, zsidók is, prozeliták is, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik az Istennek nagy tetteit.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek és megújítod a föld színét. Alleluja! (Térdhajtás.) *Ÿ.* Jöjj el, Szentlélek! Töltsd be híveid szívét és gyűjtsd fel bennük szereteted tűzét.

Ünnepi ének. Jöjj Szentlélek Istenünk, add a mennyből éreznünk fényességéd sugarát.

sunt omnes Spíritu Sancto, et coeperunt loqui váriis linguis, prout Spíritus Sanctus dabat éloqui illis. Erant autem in Jerúsalem habitántes Judaei, viri religiósi ex omni natióne, quae sub caelo est. Facta autem hac voce, convénit multitúdo, et mente confúsa est, quóniam audiébat unusquisque lingua sua illos loquéntes. Stupébant autem omnes, et mirábantur, dicéntes: Nonne ecce omnes isti, qui loquúntur, Galilaei sunt? Et quómódo nos audívimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, et Medi, et Aelanítae, et qui hábitant Mesopotámiám, Judaeám, et Cappadóciám, Pontum, et Asiam, Phrygiám, et Pamphylíam, Aegyptum, et partes Libyae, quae est circa Cyrénen, et ádvenae Románi, Judaei quoque, et Prosélyti, Cretes, et Arabes: audívimus eos loquéntes nostris linguis magnálla Dei.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 103, 30.) Emitte Spíritum tuum, et creabúntur, et renovábis fáciem terrae. Allelúja. (Hic genuflectitur.) *Ÿ.* Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Sequentia. Veni, Sancte Spíritus, et emitte caelitus, lucis tuae rádium.

Jöjj, szegények atyja te, bőkezűség Istene, lelkünk fényed hassa át.

Edességes vigaszunk, drága vendég, szomjazunk, édes lélekújulás.

Fáradottnak könnyülés, tikkadónak enyhülés, sírónak vigasztalás.

Boldogságos, tiszta fény, szállj meg szívünk rejtekén, híveidnek napja légy.

Ihleted ha fényt nem ad, emberszívben ellohad, minden érő, minden ép.

Mosd meg, ami szennyezett, asszúságra önts vizet, orvosold a sebhelyet.

Símogasd a darabost, fölmelegesd a fagyost, útra vidd, ki tévelyeg.

Add, vegyék el híveid, kik hitük beléd vetik, hétszeres kegyelmedet.

Jámbornak jutalmazást, engedj boldog kimulást, mindörökké mennyeket.

Amen. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (14, 23-31.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála. Aki engem nem szeret, az én beszédeimet nem tartja meg; a beszéd pedig, melyet hallottatok, nem az enyém, hanem az Atyáé, ki engem

Veni, pater páuperum, veni, dator munerum, veni, lumen cordium.

Consolátor óptime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium.

In labore réquies, in aestu tempéries, in fletu solátium.

O lux beatíssima, reple cordis íntima tuorum fidéllum.

Sine tuo númine, nihil est in hómine, nihil est in nóxium.

Lava quod est sórdidum, riga quod est áridum, sana quod est saucium.

Flecte quod est rigidum, fove quod est frigidum, rege quod est devium.

Da tuis fidéllibus, in te confidéntibus, sacrum septenárium.

Da virtútis méritum, da salutis éxitum, da perénne gáudium.

Amen. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (14, 23-31.)

In illo témpore: Dixit Jesus I discípuulis suis: Si quis diligit me, sermónem meum servábit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniémus, et mansiónem apud eum faciémus: qui non diligit me, sermónes meos non servat. Et sermónem quem audístis, non est meus: sed ejus, qui misit me, Patris. Haec locútus sum vobis,

küldött. Ezeket szólottam nektek, nálatok lévén. A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek. Békeséget hagyok nektek, az én békességemet adom nektek; nem miként a világ adja, adom én nektek. Ne riadjon meg szívetek, és ne féljen. Hallottátok, hogy azt mondottam nektek: Elme-
gyek és hozzátok jövök. Ha szeretnétek engem, csak örülnétek annak, hogy az Atyához megyek; mert az Atya nagyobb nálamnál. És most megmondottam nektek, mielőtt megtörténék, hogy midőn meglesz, higgyetek. Immár nem sokat fogok beszélni veletek; mert jön e világ fejedelme; de én bennem semmije sincsen; hanem, hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát és amint meghagyta nekem az Atya, úgy cselekszem.

Felajánlásra. (Zs. 67, 29, 30.) Erősítsd meg, Isten, amit köztünk készítettél: jeruzsálemi templomodból, királyok hozzanak neked ajándékot, alleluja!

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, szenteld meg ezeket a felajánlott ajándékokat: és szívünket a Szentléleknek felvilágosítása által tisztítsd meg. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

apud vos manens. Paráclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerō vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligerētis me, gauderētis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credātis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi hujus, et in me non habet quidquam. Sed ut cognōscat mundus, quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.

Offertorium. (Ps. 67, 29-30.) Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis: a templo tuo, quod est in Jerusaleem, tibi offerent reges múnera, alleluja.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, oblata sanctifica: et corda nostra Sancti Spiritus illustratióne emúnda. Per Dóminum nostrum... in unitate ejusdem Spiritus Sancti.

Áldozásra. (Ap. csel. 2, 2-4.) Hirtelenül zaj támadt az égből, ahol ültek, olyan, mint a heves szélvész zúgása, alleluja! És mindnyájan betelének Szentlélekkel és hirdették Isten nagy tetteit, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság.
A Szentléleknek ránk áradása tisztítsa meg, Urunk, szívünket és haramatja szívünk mélyéig hatolva, termékenyítse meg azt. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Communio. (Act. 2, 2-4.) Factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis spiritus vehemētis, ubi erant sedētes, allelúja: et replēti sunt omnes Spiritu Sancto, loquētes magnalia Dei, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Sancti Spiritus, Dómine, corda nostra mundet infúsió: et sui roris íntima aspersione foecúndet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum... in unitate ejúsdem Spiritus Sancti.

Pünkösdhétfő.

(Stáció-templom : Szent Péter bilincseinek temploma.)

A pünkösdi ünnep nagyságát mutatja az is, hogy egész októvájára alatt minden napra külön miseszöveget állított össze az Egyház és valamennyiben a Szentlélek csodáit ünnepli. A mai mise szövege utal több helyen az újonnan megkereszteltre is, mert ezen a napon is szoktak az ősegyházban keresztelni annak emlékére, hogy Szent Péter ezen a napon keresztelte meg a legelső hívőket.

Bevonulásra. (Zs. 80, 17.)

Táplálta őket a búza zsírjával, alleluja: és jóllaktatá mézzel a kősziklából, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjétek az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki apostolaidnak elküldted a Szentlelket, adj eredményt néped jámbor kérésének, hogy akiknek megadtad a hitet, ajándékozd meg azokat a békével is. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Introitus. (Ps. 80, 17.)

Cibávit eos ex ádipe frumēnti, allelúja: et de petra, melle saturávit eos, allelúja, allelúja. (Ps. *ibid.* 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubilate Deo Jacob. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Apóstolis tuis Sanctum dedisti Spiritum: concéde plebi tuae piae petitiónis effécum; ut, quibus dedisti fidem, largiáris et pacem. Per Dóminum... in unitate ejúsdem.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (10, 34, 42-48.)

Ama napokban: Péter megnyitván száját, mondá: Férfiak, testvérek! Megparancsolá nekünk az Úr, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és a holtak bírójává tett. Róla tanúságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsálatát az ő neve által, aki csak hisz benne. Még miközben Péter e szavakat mondotta, a Szentlélek leszálla mindazokra, kik az ígét hallgaták. A körülmételesből való hívek, kik Péterrel jöttek oda, elcsodálkoznak vala, hogy a Szentlélek malasztja kiöntetett a pogányokra is, hallják vala ugyanis őket nyelveken beszélni és magasztalni az Istent. Ekkor Péter mondá: Vajjon megtagadhatja-e valaki a vizet, hogy ezek meg ne kereszteltessenek, akik a Szentlelket épúgy elnyerték, mint mi? Elrendelé tehát, hogy kereszteljék meg őket az Úr Jézus Krisztus

Alleluja, alleluja! *℣.* (Ap. csel. 2, 4.) Az apostolok különféle nyelven hirdették Isten nagy tetteit. Alleluja! (Térthajtás.) *℣.* Jöjj el, Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyújtsd fel bennük a szereteted tüzeit.

Lectio Actuum Apostolorum. (10, 34, 42-48.)

In diébus illis: Apériens Petrus os suum, dixit: Viri fratres, nobis praecipit Dóminus praedicare pópulo: et testificári, quia ipse est, qui constitútus est a Deo iudex vivórum et mortuórum. Huic omnes prophétae testimónium pérhibent, remissionem peccatórum accipere per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba haec, cécidit Spíritus Sanctus super omnes, qui audiébant verbum. Et obstupéerunt ex circumcisióne fideles, qui vénerant cum Petro: quia et in natiónes grátia Spíritus Sancti effúsa est. Audiébant enim illos loquéntes linguis, et magnificántes Deum. Tunc respóndit Petrus: Numquid aquam quis prohibére potest, ut non baptizéntur hi, qui Spíritum Sanctum accepérunt sicut et nos? Et jussit eos baptizári in nómine Dómini Jesu Christi.

nevében.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Act. 2, 4.) Loquebantur váriis linguis Apóstoli magnalia Dei. Allelúja. (Hic genuflectitur.) *℣.* Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidelium: et tui amoris in eis ignem accénde.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 659. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (3, 16-21.)

Az időben: Mondá Jézus Nikodémusnak: Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy ítélje e világot, hanem hogy üdvözüljön e világ általa. Aki őbenne hiszen, meg nem ítéltetik; aki pedig nem hiszen, már megítéltetett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fia nevében. Az pedig az ítélet, hogy a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot; mivel cselekedeteik gonoszak valának. Mert mindaz, aki gonoszt cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy meg ne feddessenek az ő cselekedetei; aki pedig az igazságot teszi, a világosságra megy, hogy nyilvánosságra jöjjenek az ő cselekedetei, mert Istenben műveltettek.

Felajánlásra. (Zs. 17, 14 és 16.) Dörgött az Úr az égből, hallatta hangját a Fölseges: láthatóvá lettek a vizek forrásai, alleluja!

Csendes imádság. Szenteld meg kegyesen, Urunk, kérünk, ezeket az adományokat és e jelképes áldozatnak felajánlását elfo-

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (3, 16-21.)

In illo tempore: Dixit Jesus Nicodémo: Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non péreat, sed hábeat vitam aetérnam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut júdicet mundum, sed ut salvétur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicátur; qui autem non credit, jam judicátus est: quia non credit in nómine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem júdícium: quia lux venit in mundum, et dilexérunt hómines magis ténebras, quam lucem: erant enim eórum mala ópera. Omnis enim qui male agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguántur ópera ejus: qui autem facit veritátem, venit ad lucem, ut manifesténtur ópera ejus; quia in Deo sunt facta.

Offertorium. (Ps. 17, 14 et 16.) Intónuit de caelo Dóminus, et Altíssimus dedit vocem suam: et apparuérunt fontes aquárum, allelúja.

Secreta. Propítius, Dómine, quaesumus, haec dona sanctífica: et hóstiae spirítális oblatióne suscépta, nosmetipsos tibi pérface mu-

gadva, fogadj el minket magadnak örök áldozati ajándécul. A mi Urunk.

nus aeternum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a Szentlélekről, 564.

Áldozásra. (Ján. 14, 26.) A Szentlélek megtanít titeket, mindenre, alleluja, amit mondottam nektek, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 14, 26.) Spíritus Sanctus docebit vos, alleluja: quaecúmque díxero vobis, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Állj mellette kérünk, Urunk, népednek és az ellenség dühétől véd meg őket, akiket e mennyei misztériumban részesítettél. A mi Urunk.

Postcommunio. Adesto, quaesumus, Dómine, pópulo tuo: et quem mystériis caeléstibus imbuísti, ab hóstium furóre defénde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pünkösöd utáni kedd.

(Stációs-templom: a Szent Anasztázia-templom.)

A szentmise ismét a megkereszteltekkel van szoros kapcsolatban. Megmutatja két boldogító kincsünket: a Szentlelket és az Egyházat. A Szentlélekről sokat elmond nekünk: megtisztítja szívünket (or.), megerősít a bérálásban (lecke), tanít (all.) és az Eucharisziában megdicsőít (com.). Az Egyházat pedig bemutatja, mint a mennyek országát és az Úr aklát. És Krisztus, a Jó Pásztor Jobban megóv minket, mint a császár, akinek az udvari temploma a mai stációs-templom.

Bevonulásra. (Ezdrás 4, 2, 36 és 37.)

Megyétek dicsőségetek örömet, alleluja; hála lát adva Istennek, alleluja; ki titeket a mennyországára meghívott, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füled szájam ígéire. V. Dicsőség.

Introitus. (4 Esdr. 2, 36 et 37.)

Accípíte jucunditátem glóriæ vestrae, alleluja: grátias ágéntes Deo, alleluja: qui vos ad caeléstia regna vocávit, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. 77, 1.) Atténdíte, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. V. Glória Patri.

Könyörgés. Legyen segítségünkre, kérünk, Urunk, a Szentlélek ereje,

Orátio. Adsit nobis, quaesumus, Dómine, virtus Spíritus Sancti: quae et

és tisztítsa meg kegyesen szívünket és őrizze meg minden bajtól. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (8, 14-17.)

Ama napokban: Midőn az apostolok, kik Jeruzsálemben voltak, meghallották, hogy Szamaria befogadta az Isten Igéjét, elküldék hozzájuk Pétert és Jánost, kik odajövének, imádkoztak értük, hogy elnyerjék a Szentleket, mert az még egyikükre sem szállott le, hanem csak meg valának keresztelve az Úr Jézus nevében. Ekkor rájuk tevék kezüket s azok elnyerék a Szentleket.

Alleluja, alleluja! ♫. (Ján. 14, 26.) A Szentlélek majd megtanít titeket mindenre, amit mondtam nektek. Alleluja.

(Térdhajtás, Veni Sancte vers és sequentia ugyanúgy, mint vasárnap, 659. l.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (10, 1-10.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Bizony, bizony mondom nektek: aki nem az ajtón megyen be a juhok aklába, hanem másunnan mászik be, az tolvaj és rabló. Aki pedig az ajtón megyen be, pásztora a juhoknak. Ennek az ajtónálló ajtót nyit és a juhok az ő szavára hallgatnak és nevükön szólítja a maga ju-

corda nostra cleméner expúrget, et ab ómnibus tuetur advérsis. Per Dóminum . . . in unitate ejúdem.

Lectio Actuum Apostolorum. (8, 14-17.)

In diébus illis: Cum audissent Apóstoli, qui erant Jerosólymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, misérunt ad eos Petrum, et Joánnem. Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illórum vénerat, sed baptizáti tantum erant in nómine Dómini Jesu. Tunc imponébant manus super illos, et accipiébant Spiritum Sanctum.

Allelúja, allelúja. ♫. (Joann. 14, 26.) Spiritus Sanctus docebit vos quaecúmque dixero vobis. Allelúja.

és sequentia ugyanúgy, mint vasárnap, 659. l.)

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Joánnem. (10, 1-10.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis: Amen, amen dico vobis: qui non intrat per óstium in ovile óvium, sed ascéndit aliúnde, ille fur est, et latro. Qui autem intrat per óstium, pastor est óvium. Huic ostiárius áperit, et oves vocem ejus audiunt, et próprias oves vocat nominátim, et edúcit eas. Et cum próprias oves

hajt és vezeti azokat. Midőn juhait kiereszti, előttük megyen és a juhok őt követik, mert ismerik szavát. Idegen után pedig nem mennek, hanem futnak tőle, mert nem ismerik az idegenek szavát. E példabeszédet mondá nekik Jézus; ők pedig nem érték, mit beszéle nekik. Ismét mondá tehát nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, hogy én vagyok a juhok ajtaja. Mindnyájan, akik csak előttem jöttek, tolvajok és rablók, de nem hallgattak rájuk a juhok. Én vagyok az ajtó. Aki énrajtam keresztül megyen be, üdvözülni; és bejár és kijár és legelőt talál. A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon és öljön és pusztítson; én azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen.

Felajánlásra. (Zsolt. 77, 23-25.) Az Úr megnyitotta a mennynek ajtait és mannat hullatott nekik eledelül; mennyei kenyeret adott nekik, angyalok kenyerét ette az ember, alleluja!

Csendes imádság. Tisztítson meg minket, kérünk, Urunk, az itt levő adományok felajánlása és tegyen méltókká a szent áldozatban való részvételre. A mi Urunk.

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Aldozásra. (Ján. 15, 26; 16, 14.) A Lélek, ki az Atyától származik, alleluja; ő majd

emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non novérunt vocem alienórum. Hoc provérbium dixit eis Jesus. Illi autem non cognovérunt quid loquerétur eis. Dixit ergo eis iterum Jesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum óstium óvium. Omnes quotquot venérunt, fures sunt, et latrónes, et non audiérunt eos oves. Ego sum óstium. Per me si quis introferit, salvábitur: et ingrediétur, et egrediétur, et páscua invéniet. Fur non venit nisi ut furétur, et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam hábeant, et abundantius hábeant.

Offertorium. (Ps. 77, 23-25.) Portas caeli aperuit Dóminus: et pluit illis manna, ut éderent: panem caeli dedit eis, panem Angelórum manducávit homo, alleluja.

Secreta. Purificet nos, quae sumus, Dómine, muneris praesentis oblátio: et dignos sacra participatióne efficiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Joann. 15, 26; 16, 14.) Spíritus quia Patre procedit, alleluja:

megdicsőít engem, alleluja, alleluja.

Aldozásutáni imádság. Lelkünk, kérünk, Urunk, az isteni szentség által újítsa meg a Szentlélek, mert ő maga minden bűn megbocsátója. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

ille me clarificabit, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Mentis nostras, quaesumus, Domine, Spiritus Sanctus divinis réparet sacramentis: quia ipse est remissio omnium peccatorum. Per Dominum... in unitate ejusdem.

Pünkösöd utáni szerda.

(Stáció-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A nyári évnegyedes böjt első napja, de a szent szövegekben a pünkösdi misztérium gondolata áll előtérben. Talán az evangéliumban említett élet kenyere van kapcsolatban a kántorböjttel, amellyel áldást kérünk és hálát adunk a nyári aratásért, a földi kenyérért. — A nyári kántorböjt ugyanis eredetileg a gabonaaratásért hálaadó ünnep volt. Ma gondolhatunk az Egyház lelki aratására: a bér mátkozókra és az újonnan felszentelt papokra. — E miséknél egy másik, de gyöngén hangsúlyozott motívuma a lelki megújulás és a bűnbánat.

Bevonulásra. (Zs. 67, 8-9.)

Isten, mikor néped élén kivonultál, és utat készítettél nekik, és közöttük laktál, alleluja; megremegett a föld, csepegtek az egek, alleluja, alleluja. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei; és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. *Ű.* Dicsőség.

Introitus. (Ps. 67, 8 et 9.)

Deus, dum egredereris coram populo tuo, iter faciens eis, habitans in illis, alleluja: terra mota est, caeli distillaverunt, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 2.) Exsurgat Deus, et dissipentur inimici ejus: et fugiant, qui oderunt eum, a facie ejus. *Ű.* Glória Patri.

Ez a rész az ősi szentmise maradványa. A Kyrrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Lelkünk, kérünk, Urunk, világosítsa meg a Vigasztaló, ki belőled támad és vezessen el minden igazságra, amint Fiad megígérte: Ki veled él... ugyanazon Szentlélekkel.

Oremus. Mentis nostras, quaesumus, Domine, Paraclitus, qui a te procedit, illuminet: et inducat in omnem, sicut tuus promissit Filius, veritatem: Qui tecum... in unitate ejusdem.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (2, 14-21.)

Ama napokban: Péter a tizeneggyel ott áll a főlemelé szavát és beszédet intéze hozzájuk: Zsidó férfiak és Jeruzsálem összes lakói! Vegyétek tudomásul és halljátok fületekkel szavaimat. Nem részegek ezek, ahogy gondoljátok, hiszen a nappalnak még csak harmadik órája vagyok, hanem ez az, ami Joel próféta által mondatott: És leszen az utolsó napokban (mondja az Úr), hogy kiárasztok az én Lelkemből minden emberre, akkoron a ti fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, ifjaitok látomásokat látnak, öregjeiteknek pedig álomlátásaik lesznek. Es pedig szolgálóimra s szolgálóimra öntök ki ama napokban Lelkemből s prófétálni fognak. Csodákat fogok tenni odafönn az égen és jeleket lenn a földön, vért, tüzet és füstpárát. A nap sötétséggé fog változni, a hold pedig vérré, mielőtt eljő az Úrnak nagy és nyilvánvaló napja. És lesz, hogy mindaz, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.

Alleluja. ♪. (Zs. 32, 6.)
Az Úr igéje alkotta az eget, és szájának lehellete minden seregüket.

Lectio Actuum Apostolorum. (2, 14-21.)

In diébus illis: Stans Petrus cum undecim, levavit vocem suam, et locutus est eis: Viri Judaei, et qui habitatis Jerúsalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos aestimatis, hi ébrii sunt, cum sit hora diéi tertía: sed hoc est, quod dictum est per prophétam Joel: Et erit in novissimis diébus (dicit Dóminus) effúdam de Spíritu meo super omnem carnem, et prophetábunt filii vestri, et filiae vestrae, et júvenes vestri visiónes videbunt, et senióres vestri sómnia somniábunt. Et quidem super servos meos, et super ancíllas meas in diébus illis effúdam de Spíritu meo, et prophetábunt: et dabo prodígia in caelo sursum, et signa in terra deórsum, sánguinem, et ignem, et vapórem fumi. Sol converterétur in ténebras, et luna in sánguinem, ántequam véniat dies Dómini magnus et manífestus. Et erit: omnis quicumque invocáverit nomen Dómini, salvus erit.

Alleluja. ♪. (Ps. 32, 6.)
Verbo Dómini caeli firmati sunt, et Spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

(Itt mondja a pap Glória in excélsis-t és ettől kezdve rendszeren folytatódik tovább a mise.)

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható, irtógalmas Isten, hogy a Szentlélek hozzánk jöjjön és bennünk való lakása által tegyen minket kegyesen dicsőségének templomává. A mi Urunk... ugyanazon.

(A 2. könyörgés: az Egyházért, vagy a pápáért, 622. 1.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (5, 12-16.)

Ama napokban: Az apostolok keze által pedig sok jel és csoda történik vala a nép között. És mindnyájan egy érzülettel valának Salomon tornácában. Mások közül azonban senki sem mert közéjük elegyedni, viszont a nép nagyra becsülte őket. Az Úrban hívő férfiak és nők sokasága egyre növekszik vala, úgyannyira, hogy kivitték a beteget az utcákra s hordágyakra és nyoszolyákra rakták őket, hogy mikor Péter jön, legalább az árnyéka érje valamelyiküket s megszabaduljanak betegségeiktől. Sőt Jeruzsálem szomszédos városainak népsokasága is odatódult, hozva a beteget és a tisztátalan szellemektől gyötrötteket, kik mind meggyógyultak.

Alleluja és ünnepi ének, mint pünkösöd vasárnapján 659. 1.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 44-52.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Senki sem jöliet énhozzám, hacsak

Oratio. Praesta, quaesumus, omnipotens et misericors Deus: ut Spiritus Sanctus adveniens, templum nos glóriæ suæ dignanter inhabitando perficiat. Per Dñm... in unitate ejusdem.

Lectio Actuum Apostolorum. (5, 12-16.)

In diébus illis: Per manus autem Apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in pórticu Salomonis. Ceterorum autem nemo audébat se conjungere illis: sed magnificábat eos pópulus. Magis autem augebátur credentium in Dómino multitúdo virórum ac mulierum, ita ut in plateas ejicerent infirmos, et pónerent in léctulis ac grabátis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius obumbráret quemquam illórum, et liberaréntur ab infirmitatibus suis. Concurrébat autem et multitúdo vicinárum civitátum Jerúsalem, afferéntes aegros, et vexátos a spiritibus immúndis: qui curabántur omnes.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (6, 44-52.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Nemo potest venire ad me, nisi

az Atya, ki engem küldött, nem vonzza őt; és én feltámasztom őt az utolsó napon. Meg vagyon írva a prófétáknál: Mindnyájan az Istentől lesznek tanítva. Mindaz, aki az Atyától hallott és tanult, énhozzám jön. Nem mintha az Atyát látta volna valaki, mert csak aki Istentől való, az látta az Atyát. Bizony, bizony mondom nektek: Aki hisz énbennem, örök élete legyen. Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok mannat ettek a pusztában és meghaltak. Ez a mennyből leszálló kenyér, hogy aki abból eszik, meg ne haljon. Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 47-48.) Parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket: parancsaid felé emelem kezemet, mert kedvesek nekem, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, a bemutatott adományokat s tedd kegyesen, hogy amit a misztériumban megteszünk, azt kegyelmi hatásában is megünnepeljük. A mi.

A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.)

Prefáció a pünkösdi 564. 1.

Áldozásra. (Ján. 14, 27.) Békességet hagyok nektek,

Pater, qui misit me, tráxerit eum: et ego resuscitábo eum in novíssimo die. Est scriptum in prophétis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. Amen, amen dico vobis: qui credit in me, habet vitam aeternam. Ego sum panis vitae. Patres vestri manducavérunt manna in deserto, et mórtui sunt. Hic est panis de caelo descéndens: ut si quis ex ipso manducáverit, non moriátur. Ego sum panis vivus, qui de caelo descénda. Si quis manducáverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Offertorium. (Psalm. 118, 47-48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi, alleluja.

Secreta. Accipe, quaesumus, Dómine, munus oblátum: et dignánte operáre; ut, quod mystériis ágimus, piis efféctibus celebrémus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joann. 14, 27.) Pacem relínquo vobis,

alleluja; az én békességemet adom nektek, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság
A mennyei áldozati ele-
delt magunkhoz véve, kér-
jük, Urunk, kegyességedet,
hogy amit itt az időben cse-
lekszünk, azt az örök örömkök
közt elnyerjük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

allelúja: pacem meam do
vobis, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Suméntes,
Dómine, caeléstia sa-
craménta, quaesumus cle-
méntiam tuam: ut, quod
temporáliter gérimus, aetér-
nis gáudiis consequámur.
Per Dóminum.

Pünkösöd utáni csütörtök.

(Stációs-templom : a Szent Lőrinc-bazilika a falakon kívül.)

Csütörtökön eredetileg nem volt istentisztelet. Ezért ismét-
ljük ma is az olvasmányok kivételével a vasárnapi misét. (A 2. imád-
ság mind a három helyen az Egyházért, vagy a pápáért, 622—625. l.)

**Szentlecke az Apostolok cse-
lekedeteiből. (8, 5-8.)**

Ama napokban: Fülöp
Szamaria városába ju-
tott és hirdette nekik Krisz-
tust. Tömegesen és egyet-
értően figyeltek arra, ami-
ket Fülöp mondott, hallván
és látván a jeleket, melye-
ket cselekedett. Mert a tisz-
tátalan lelkek kimentek
hangos kiáltással sokakból,
kikben lakoztak és sok ina-
szakadt és sánta meggyó-
gyult. S lón nagy az öröm
abban a városban.

✠ **A szent evangélium sza-
kasza Szent Lukács szerint.**
(9, 1-6.)

Az időben: Összehívá Jé-
zus a tizenkét apostolt,
erőt és hatalmat ada nekik
minden ördögök fölött és a

**Lectio Actuum Apostoló-
rum. (8, 5-8.)**

In diébus illis: Philíppus
descéndens in civitátem
Samaríae, praedicábat illis
Christum. Intendébant au-
tem turbae his quae a Phi-
líppo dicebantur, unánimi-
ter audiéntes, et vidéntes
signa quae faciébat. Multi
enim eórum, qui habébant
spíritus immúndos, clamán-
tes voce magna, exíbant.
Multi autem paralytici, et
claudi curáti sunt. Factum
est ergo gáudium magnum
in illa civitáte.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Lucam**
(9, 1-6.)

In illo témpore: Convocáti
Jesus duódecim Apósto-
lis, dedit illis virtútem, et
potestátem super ómnia

nyavalyák gyógyítására. És elküldé őket, hogy hirdessék az Isten országát és a betegeket meggyógyítsák. És mondá nekik: Semmit se vigyetek az útra, se botot, se táskát, se kenyeret, se pénzt, se két köntöstök ne legyen. Amely házba bementek, ott maradjatok és onnan ki ne menjete. És ha valahol be nem fogadnak titeket, kimenvén abból a városból még lábaitok porát is rázzátok le bizonysgul ellenük. Elmenvén tehát, bejárák a falvakat, hirdetvén az evangéliumot és gyógyítván mindenütt.

daemónia, et ut languores curarent. Et misit illos praedicare regnum Dei, et sanare infirmos. Et ait ad illos: Nihil tuléritis in via, neque virgam neque peram, neque panem, neque pecúniam, neque duas túnicas habeátis. Et in quacúmque domum intravéritis, ibi manéte, et inde ne exeátis. Et quicúmque non recéperint vos: exeúntes de civitáte illa, étiam púlverem pedum vestrórum excútite in testimónium supra illos. Egréssi autem circuibant per castélla, evangélizántes, et curántes ubique.

Pünkösd utáni péntek

(Stációs-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

Az évnegyedes böjt vezeklése és a pünkösdí öröm a mai nap két gondolata. Az inaszakadtban, akinek az Úr megbocsátja bűneit és meggyógyítja betegségét, magunkat kell látnunk. És az Úr Lelke szerzi nekünk is a bocsánatot. Örülünk neki és imádkozunk érte.

Bevonulásra. (Zs. 70, 8, 23.)

Teljék el szájam dicséretteddel, alleluja; haddénekeljem, alleluja: örvendezik majd ajkam, ha neked énekelek, alleluja, alleluja. (Zs. 70, 1-2.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek, igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, irgalmas Isten, Egyháznak, hogy a Szent-

Introitus. (Ps. 70, 8 et 23.)

Repleatur os meum laude tua, alleluja: ut possim cantare, alleluja: gaudébunt lábia mea, dum cantávero tibi, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 1-2.) In te, Dómine, sperávi non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera, me, et éripe me. *℣.* Glória Patri et Filio.

Orátio. Da, quaesumus, Ecclésiiae tuae, miséricors Deus: ut Sancto Spí-

lélekben egyesülve semmiféle ellenséges támadás se nyugtalanítsa. Ami Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

ritu congregata, hostili nulationus incursione turbetur. Per Dóminum... in unitate ejusdem.

(A 2. könyörgés: az Egyházért, vagy a pápáért, 622. 1.)

Szentlecke Joel prófétától.
(2, 23-24, 26-27.)

Azt mondja az Úrsten: Sion fiai, ti is ujjongjatok, és örvendeztetek az Úrban, a ti Istenetekben, mert megadja nektek az igazság tanítóját, és korai meg késői esőt hullat reátok, mint egykoron. És megtelnek a szérúk gabonával, és árad a sajtókból a bor meg az olaj. Jóllakásig eszitek majd ennivalótokat, és áldjátok az Úrnak, Istenedeknek nevét, ki csodálatos dolgokat cselekedett veletek; és népem soha többé meg nem szégyenül. Akkor majd megtudjátok, hogy én Izrael közepette vagyok; és én, az Úr, vagyok a ti Istenetek, és nem más, és népem soha többé meg nem szégyenül, mondja a mindenható Úr.

Alleluja, alleluja! V. (Bölcs. 12, 1.) Mily jó és kegyes, Uram, a te Leelked közöttünk! Alleluja.

(Térdhajtás, Veni sancte vers és sequentia ugyanúgy, mint vasárnap, 659. 1.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.
(5, 17-26.)

Az időben: Történt egy napon, hogy Jézus leült tanítani, s ott ülének a

Lectio Joélis Prophetae. (2, 23-24 et 26-27.)

Haec dicit Dóminus Deus: Exsultate, filii Sion, et laetámini in Dómino Deo vestro: quia dedit vobis doctorem justitiae, et descendere fáciat ad vos imbrem matutinum et serotinum, sicut in principio. Et implebuntur araeae frumento, et redundábunt torcularia vino et oleo. Et comedétis vescéntes, et saturabimini, et laudábítis nomen Dómini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscum: et non confundetur pópulus meus in sempiternum. Et sciétis quia in médio Israel ego sum: et ego Dóminus Deus vester, et non est amplius: et non confundetur pópulus meus in aeternum: ait Dóminus omnipotens.

Alleluja, alleluja. V. (Sap. 12, 1.) O quam bonus et suavis est, Dómine, Spiritus tuus in nobis! Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Lucam.
(5, 17-26.)

In illo témpore: Factum est in una diérum, et Jesus sedébat docens. Et erant pha-

farizeusok és törvénytudók is, kik Galileának és Judeának minden falvaiból és Jeruzsálemből jöttek vala; és ott volt az Úr ereje azok meggyógyítására. És ime: több férfi hozza ágyon egy inaszakadt embert, kit igyekvének bevinni és eléje tenni. De nem találván utat a sokaság miatt, ahol őt bevigyék, fölmenének a héjazatra, s a padláson át bocsáták őt le ágyastul a közepre Jézus elé. Ki midőn látta azok hitét, mondá: Ember! megbocsáttatnak neked a bűneid. És kezdének az írástudók és farizeusok gondolkodni, mondván: Kicsoda ez, hogy ilyen káromkodást beszél? Ki bocsáthatja meg a bűnöket más, mint az Isten? Jézus pedig megismervén gondolataikat, feleletül mondá nekik: Mit gondoltok szíveitekben? Mi könnyebb, azt mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid, vagy azt mondani: Kelj fel és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma legyen a földön a bűnök megbocsátására, szóla az inaszakadthoz: Mondom neked: Kelj föl, vedd ágyadat és menj házadba. És azonnal fölkelvén szemük látára, vevé ágyát, melyen feküdt vala és hazaméne, magasztalván az Istent. Erre elámulának mindnyájan és dicsőlték az Istent és elte-

risaei sedentes, et legis doctores, qui vénerant ex omni castello Galilaeae, et Judaeae, et Jerúsalem: et virtus Dómini erat ad sanándum eos. Et ecce viri portantes in lecto hóminem, qui erat paralyticus: et quaerébant eum inférre, et pónere ante eum. Et non invenientes qua parte illum inférrent prae turba, ascenderunt supra tectum, et per tégulas summiserunt eum cum lecto in médium ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi peccáta tua. Et coeperunt cogitare scribae et pharisaei, dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccáta, nisi solus Deus? Ut cognóvit autem Jesus cogitationes eórum, respóndens dixit ad illos: Quid cogitátis in córdibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccáta, an dicere: Surge, et ámbula? Ut autem sciátis quia Fílius hóminis habet potestátem in terra dimittendi peccáta (ait paralytico): Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo jacébat: et áblit in domum suam, magnificans Deum. Et stupor apprehéndit omnes, et magnificábant Deum. Et repélti sunt timóre, dicentes:

lének félelemmel, mondván: Csodadolgokat láttunk ma.

Felajánlásra. (Zs. 145, 2.) Dicsérdlelkem az Urat, dicsérem az Urat, amíg csak élek, zsoltárténekelek Istenemnek, amíg csak leszek, alleluja.

Csendes imádság. Az adományokat, Urunk, melyeket színed elé viszünk, az az isteni tűz eméssze meg, amellyel a Szentlélek felgyújtotta a szívet Fiadnak, Krisztusnak tanítványaiában. Ugyanazon a mí... ugyanazon Szentlélekkel.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 14, 18.) Nem hagylok árván benneteket, újra hozzátok jövök, alleluja: és örvendezni fog a ti szívetek, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium viszontadományát, alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre tennünk parancsoltál, váljék gyengeségünk segítségévé: Ki élsz.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

Quia vidimus mirabilia hodie.

Offertorium. (Ps. 145, 2.) Lauda, ánima mea, Dóminum: laudábo Dóminum in vita mea: psallam Deo meo quámdiu ero, alleluja.

Secreta. Sacrificia, Dómine, tuis oblata conspéctibus, ignis ille divinus absúmat, qui discipulorum Christi Filii tui per Spíritum Sanctum corda succéndit. Per eúdem Dóminum nostrum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Communio. (Joann. 14, 18.) Non vos relinquam orphanos: véniam ad vos iterum, alleluja: et gaudébit cor vestrum, alleluja.

Postcommunio. Súpsumus, Dómine, sacri dona mystérii: humíliter deprecánte; ut, quae in tui commemoratióne nos fácere praecepísti, in nostrae proficiant infirmitátis auxiliium: Qui vivis.

Pünkösöd utáni szombat.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A kántorböjtök szombatja a papszentelés napja. Ma, az aratás ünnepén, kétszeresen kell imádkoznunk munkásokért az Úr földjére. Az olvasmányok azonban a nyári aratásra is utalnak. Isten áldása függ a parancsok teljesítésétől. A stációs-templomra való tekintetből a szentmise megemlékezik Péter házában történt gyógyításról. A mai nap egyébként a Pünkösöd oktávját és az egész húsvéti ünneplést fejezi be. Az összefoglaló zárószavakat az intró-

tus fejezi ki. Ebben foglalja össze a liturgia mindazt, amit a Szentlélekről tud mondani. Isten szeretete nem más, mint az Isten-gyermekség, a megszentelő kegyelem, a megdicsőülés, a megdicsőült Jézus életében való részesedés. Ez hitünk legbensőbb lényege.

Bevonulásra. (Róm. 5, 5.)

Az Isten szeretete ki-
áradt szílvünkbe, al-
leluja: a bennünk
lakozó Szentlélek által, alle-
luja, alleluja. (Zs. 102,
1.) Áldjad lelkem az Urat s
egész bensőm az ő szent ne-
vét. *Ű.* Dicsőség az Atyá-
nak.

Introitus. (Rom. 5, 5.)

Caritas Dei diffusa est
in cōrdibus nostris,
alleluja: per inhabi-
tāntem Spīritum ejus in no-
bis, alleluja, alleluja. (Ps.
102, 1.) Bēdic, ānima
mea, Dōmino: et ōmnia
quae intra me sunt, nōmini
sancto ejus. *Ű.* Glória Patri

A következő rész a papszentelési vigilia maradványa. Itt van a hajkorona (tonzura) feladása. Ma a Kyrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Kérünk,
Urunk, önts lelkünkbe
kegyesen a Szentlelket, mert
az ő bölcsesége teremtett és
gondviselése vezet min-
ket. A mi Urunk . . . ugyan-
azon Szentlélekkel.

Szentlecke Joel prófétától.
(2, 28-32.)

Ezt mondja az Úr Isten:
Kiöntöm lelkemet min-
den emberre, és prófétálni
fognak fiaitok és leányai-
tok; álmokat álmodnak vé-
neitek, és látomásokat lát-
nak ifjaitok. Sőt szolgálóira
és szolgálóimra is kiöntöm
ama napokban lelkemet. És
csodálatos jeleket idézek elő
az égen és a földön: vért,
tűzet és füstfelhőt; a nap
sötétséggé változik, a hold
pedig vérré, mielőtt eljő
az Úrnak nagy és rettenet-
es napja. És lesz: Min-

Orémus. Méntibus nostris,
quaesumus, Dōmine,
Spīritum Sanctum benīgnus
infūnde: cujus et sapiēntia
cōnditi sumus, et providēntia
gubernāmur. Per Dōmi-
num... in unitate ejusdem.

Lectio Joélis Prophētae. (2,
28-32.)

Haec dicit Dōminus Deus:
Effūdam Spīritum
meum super omnem car-
nem: et prophetābunt fīlīi
vestri, et fīliae vestrae: se-
nes vestris ōmnia somniā-
bunt, et jūvenes vestri vi-
sionēs vidēbunt. Sed et su-
per servos meos, et ancillas
in diēbus illis effūdam Spī-
ritum meum. Et dabo pro-
digia in caelo, et in terra,
sanguinem, et ignem, et va-
pōrem fumi. Sol convertētur
in tēnebras, et luna in sān-
guinem: antequam veniat

denki, aki segítségül hívja az Úr nevét, megszabadul.

dies Dómini magnus, et horribilis. Et erit: omnis qui invocaverit nomen Dómini, salvus erit.

Itt van az ajtónállók (ostláriusok) fölszentelése.

Alleluja. V. (Ján. 6, 64.)
A Lélek az, ami életet, a test pedig nem használ semmit.

Allelúja. V. (Joann. 6, 64.)
Spiritus est qui vivificat: caro autem non prodest quidquam.

Könyörögjünk. Gyujtson lángra minket, kérünk, Urunk, a Szentlélek azzal a tűzzel, amelyet Urunk Jézus Krisztushozott a földre és hatalmas erővel akart felgyújtani mibennünk is: Ki veled él . . . ugyanazon.

Orémus. Illo nos igne, quaesumus, Dómine, Spiritus Sanctus inflámmet: quem Dóminus noster Jesus Christus misit in terram, et voluit veheménter accéndi: Qui tecum... in unitáte ejúdem.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 9-11. 15-17, 21.)

Lectio libri Levítici. (23, 9-11, 15-17 et 21.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózesnek, mondván: Szólj Izrael fiaihoz és mondd nékik: Ha majd bejuttok arra a földre, amelyet én nektek adok s learatjátok vetését, vigyetek egy kalászos kévét aratások zseggéjül a paphoz, s az ajánlja fel a szombat után következő napon a kévét az Úr előtt és szentelje meg, hogy kedvesen fogadja tőletek. Számláljátok aztán a szombatot követő naptól, amelyen a zsenge-kévé be-mutatattátok, hét teljes hetet, a hetedik hét letelte után következő napig, azaz ötven napot s akkor mutassatok be új eledeláldozatot az Úrnak minden lakóhelyetekről: két zsengekenyeret, két-

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Lóquere filiis Israel, et dices ad eos: Cum ingrési fuéritis terram, quam ego dabo vobis, et messuérítis ségetem, ferétis manípulos spicárum, primitias messis vestrae ad sacerdotem: qui elevábit fasciculum coram Dómino, ut acceptábile sit pro vobis, áltero die sábbati, et sanctificábit illum. Númerábitis ergo ab áltero die sábbati, in quo obtulístis manípulum primitiárum, septem hebdómadas plenas, usque ad álteram diem expletiónis hebdómadae séptimae, id est, quinquaginta dies: et sic offerétis sacrificium novum Dómino ex ómnibus habitáculis vestris,

tized kovászos lisztlángból sütve, zsengeül az Úrnak. Magát ezt a napot pedig nagynak és szentnek hívják: semmiféle szolgálai munkát se végezzetek rajta. Örök törvény legyen ez minden lakóhelyeteken, nemzedékről - nemzedékre közztetek, úgymond az Úr, a mindenható.

Itt következik a felolvasók (lectorok) fölszentelése.

Alleluja. *V.* (Jób. 26, 13.)
Lelke ékesítette fel az eget.

Könyörögjünk. Isten, ki megparancsoltad, hogy a lélek gyógyítására a testet a bűjnek áldozatával tisztítsuk meg: engedj kegyesen, hogy testtel és lélekkel neked áldozzuk fel magunkat. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (26, 1-3, 7-11.)

Ama napokban: Mondá Mózes Izrael fiainak: Halld meg, Izrael, amit ma neked parancsolok. Ha majd bemegy arra a földre, amelyet neked az Úr, a te Istened birtokul adni fog s azt elfoglalod s megtelepedel rajta, vedd minden termésedből a zsenget, tedd kosárba s menj arra a helyre, amelyet majd az Úr, a te Istened kiválaszt, hogy ott tiszteljék nevét, és járulj a pap elé, ki abban az időben leszen s mond néki: Elismerem ma az Úr, a te Istened előtt, hogy ő

panes primitiarum duos de duabus decimis similiae fermentatae, quos coquetis in primitias Domini. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum: omne opus servile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis, et generationibus vestris: dicit Dominus omnipotens.

Alleluja. *V.* (Job 26, 13.)
Spiritus ejus ornavit caelos.

Oremus. Deus, qui ad animarum medelam, jejunii devotioe castigari corpora praecipisti: concede nobis propitius; et mente, et corpore tibi semper esse devotos. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Lectio libri Deuteronomii.
(26, 1-3, 7-11.)

In diebus illis: Dixit Moyses filiis Israel: Audi, Israel, quae ego praecipio tibi hodie. Cum intraveris terram, quam Dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam, et obtinueris eam, atque habitaveris in ea: tolles de cunctis frugibus tuis primitias, et pones in cartallo, pergésque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut tibi invocetur nomen ejus: accedésque ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, et dices ad eum: Proffiteor hodie coram Domino Deo tuo, qui exaudivit nos,

meghallgatott minket s megtekintette megalázásunkat, fáradozmainkat és szorongatásunkat, és erős kézzel, kinyújtott karral, nagy, féltelmetes tettekkel, csodákkal és jelekkel kihozott minket Egyiptomból s behozott erre a helyre s nekünk adta ezt a tejjel s mézzel folyó földet. Eppen azért, im, most bemutatom azon föld termésének zsengejét, melyet az Úr nekem adott. Így tedd le azt az Úr, a te Istened színe előtt s imádd az Urat, a te Istenedet s lakmározzál mindazon javakból, melyeket az Úr, a te Istened neked adott.

Itt van az ördögűzők (exorcisták) fölszentelése.

Alleluja. V. (Ap. csel. 2, 1.) Midőn elérkezett a Pünkösöd napja, mindannyian együtt ültek.

Könyörögjünk. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az üdvös böjtből tanulva, minden bűntől tartózkodva, megbocsátásodat könnyebben elnyerjük. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (26, 3-12.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek: Szólj Izrael fiainak és mondd nekik: Ha rendeleteim szerint jártok s parancsolataimat megtartjátok s megteszitek: megadom nektek az esőket a maguk idejében s megtermi a föld a maga termését s

et respexit humilitatem nostram, et laborem, atque angustiam: et eduxit nos de Aegypto in manu forti, et brachio extenso, in ingenti pavore, in signis atque portentis: et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primitias frugum terrae, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui, et adorato Domino Deo tuo. Et epulaberis in omnibus bonis, quae Dominus Deus tuus dederit tibi.

Alleluja. V. (Act 2, 1.) Cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter sedentes.

Oremus. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut salutáribus jejuniis eruditi, ab omnibus étiám vitiis abstinéntes, propitiatiónem tuam facilius impetrémus. Per Dóminum.

Lectio libri Levitici. (26, 3-12.)

In diébus illis: Dixit Dominus ad Móysen: Lóquere filiis Israel, et dices ad eos: Si in praecéptis meis ambulavéritis, et mandata mea custodiéritis, et fecéritis ea, dabo vobis plúvias tempóribus suis, et terra gignet germen suum, et pomis ár-

megtelnék a fák gyümölcs-csel. Az aratás cséplése eléri a szüretet, a szüret eléri a vetést, s jóllakásig fogjátok enni kenyereketek s rettegés nélkül laktok földetek. Békességet adok földetek, alhattok, mert nem lesz, ki felriasszon, kiirtom az ártalmas vadat s kard nem járja földeteket. Megkergetitek ellenségeiteket s ők elhullanak előttetek. Öten közületek száz idegent kergetnek meg és százan közületek tízezret: kardélre hullanak ellenségeitek előttetek. Reátok tekintek és megszorítalak titeket: megsokasodtok s megerősítem szövetségemet veletek. A réginel is régibb gabonát ehettek s ki kell hordanotok a régit a beérkező új elől. Közétek helyezem hajlékomat s nem vet meg titeket lelkem. Közöttetek járok s Istenetek leszek s ti az én népem lesztek mondja a mindenható Úr.

Itt következik a gyertyavivők (akolitusok) fölszentelése.

Alleluja. ♯. (Térdhajtás.) Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tűzét.

Könyörögjünk. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a testi tápláléktól úgy tartózkodjunk, hogy egszersmind a ránk tá-

bores replebúntur. Apprehéndet méssium tritúra vindémiam, et vindémia occupábit semément: et comedétis panem vestrum in saturitáte, et absque pavóre habitábitis in terra vestra. Dabo pacem in fínibus vestris: dormiétis, et non erit qui extérreat. Auferam malas béstias, et gládius non transíbit términos vestros. Persequémini inimícos vestros, et córruent coram vobis. Persequéntur quinque de vestris centum aliénos, et centum de vobis decem millia: cadent inimíci vestri gládio in conspéctu vestro. Respíciam vos, et créscere fáciam: multiplicabímini et firmábo pactum meum vobiscum. Comedétis vetustíssima véterum, et vétera novis superveniéntibus projiciétis. Ponam tabernáculum meum in médio vestri, et non abjiciet vos ánima mea. Ambulábo inter vos, et ero Deus vester, vosque éritis pópulus meus: dicit Dóminus omnipotens.

Alleluja. ♯. (Hic genuflectitur.) Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Oremus. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: sic nos ab épulis carnálibus abstinére; ut a vítiis irruéntibus páriter jejunemus. Per

madó bűnöktől is tartózkodjunk. A mi.

Dóminum nostrum Jesum Christum.

Az ötödik szentlecke ugyanaz, mint az ádventi kántorböjt szombatján (90. l.). Utána van az alszerpapok (subdiákonusok) felszentelése. E szentlecke végén nem mondjuk: Deo grátias, hanem azonnal így folytatjuk:

Alleluja. V. (Dániel, 3, 52.) Áldott vagy Uram, atyáink Istene és dicséretes mindörökké.

Allelúja. V. (Dán. 3, 52.) Benedictus es, Dómine Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saecula.

Ezután következik a Glória, ettől kezdve rendszeren folytatódik a mise.

Könyörgés. Isten, ki a három ifjú számára a tűz lángját megenyhítetted; engedd kegyesen, hogy szolgálodat vétkeik tüze meg ne emésze. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés az Egyházért, vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (5, 1-5.)

Testvérek: Megnyerve a megigazolást a hitből, legyen békességünk az Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által; aki által megnyílt nekünk az út a hit által a kegyelemhez, amelyben állunk, és dicsekszünk az Isten fiai dicsőségének reménysége alapján. Sőt dicsekszünk még a szorongatásokban is, tudván, hogy a szorongatás türelmet eredményez, a türelem kipróbáltságot, a kipróbáltság meg reményt, a reménység pedig nem engedi, hogy megszegyenüljünk; mert az Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.

Orátio. Deus, qui tribus púeris mitigásti flammam ignium: concéde propítius; ut nos fámulos tuos non exúrat flamma vitiórum. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (5, 1-5.)

Fratres: Justificáti ex fide, pacem habeámus ad Deum per Dóminum nostrum Jesum Christum: per quem et habémus accessum per fidem in grátiam istam, in qua stamus, et gloriámur in spe glóriae filiórum Dei. Non solum autem, sed et gloriámur in tribulatióibus: sciéntes quod tribulatio patiéntiam operátur, patiéntia autem probatiónem, probatio vero spem, spes autem non confúndit: quia caritas Dei diffusa est in córdibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.

Böjti ének. (Zsolt. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat, mind, ti nemzetek, dicsérjétek őt valamennyien népek, V. Mert bőséges az ő irgalma irántunk és örökre megmarad az Úr hűsége.

Ünnepi ének: Veni Sancte, 659. l., a végén elmarad az Alleluja.

A szent evangélium: Surgens Jesus, 301. l.

Felajánlásra. (Zs. 87, 2-3.) Uram, szabadításom Istene, éjjel nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram, alleluja.

Csendes imádság. Hogy böjtlésünk elfogadott legyen előtted, Urunk, kérünk, add meg nekünk, hogy e szent adományok által megtisztított szívet mutassunk be neked. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 3, 8.) A szél, ahol akarja, ott fú; és hallod zúgását, alleluja, alleluja; de nem tudod honnét jön, vagy hová megyen, alleluja, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Szent miszteriumod, Urunk, növelje bennünk az isteni tüzet, hogy mind a bemutatásának, mind a gyümölcsének örülhessünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

Tractus. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. V. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine, Deus salutis meae, in die clamávi et nocte coram te: intret oratio mea in conspéctu tuo, Dómine, alleluja.

Secreta. Ut accépta tibi sint, Dómine, nostra jejúnia: praesta nobis, quae sumus; hujus múnere sacraménti purificátum tibi pectus offerre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joann. 3, 8.) Spiritus ubi vult spirat: et vocem ejus audis, alleluja, alleluja: sed nescis unde véniat, aut quo vadat, alleluja, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Praebeant nobis, Dómine, divinum tua sancta fervorem: quo eórum páriter et actu delectémur, et fructu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A megváltás ünnepkörének befejezése.

A PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOK.

Megváltásunk misztériumait végig megünnepeltük. A kegyelem ezek által újra szívünkbe szállt, megerősödött és gyarapodott ott. Most kezdődik a nyugodt növekedés és érés ideje, a kipróbálás és megpróbáltatás ideje. És bezárul majd a teljessé levéssel. Ez tart egész nyáron és őszön át. És valóban, erre a két évszakra gondolva, két észrevétlenül egymásbaolvadó részre tudjuk osztani ezt az időt. A fordulópont a 18. vasárnap. Az első rész inkább visszatekint a múltba, a Húsvét ünnepére és a kegyelmekre, amelyeket hozott. A másik előretekint és Krisztus eljövetelére készül maga is és készít minket is. Mind a két részben azonban a vasárnap eucharisztikus misztérium-ünnep az üdvösség azon tényét, melyre elsősorban irányul, kegyelmi hatásában jelenlevő valósággá teszi.

Krisztus, az Úr az égben trónol, az Egyház azonban ittmaradt a földön és várja az ő visszatérését. Ebből a tényből és ennek következményéből fakad ennek az egész időnek a hangulata. És ez a *hála*; ezért a megváltásért «hálát adva» (azaz «Eucharisztliá»-t tartva) tekintsenek az Egyház tagjai Krisztusra. Örömmel gondolnak Húsvétra, mely nekik a megváltást, Krisztusnak pedig a dicsőséget hozta. Minden vasárnap új Húsvét nekik. Ezért a régi időben vasárnap, a feltámadás napján, csak állva imádkoztak. (Ennek nyoma még, hogy vasárnap a Mária-antifonát és az Úrangyalát állva imádkozzuk.) A vasárnapi nagymiséen a szenteltvízzel való meghintés is a keresztségünkről és a mi lelki feltámadásunkról való megemlékezés.

De a földi életünk, az időben való járásunk, «távol az Úrtól», a Krisztus-ellenes világban az Egyház számára szenvedést és üldözést és az üdvösség ellenségeivel való harcot hoz magával. És a belsőbe, a hívók szívébe is be akar hatolni a világ lelke és talál is valóban utat oda. Ebből fakad a vágy, a forró kívánság: szabadulni, megváltva lenni ettől a fáradságtól, ettől a harctól. *Vágyakozással* telítve néz a liturgiában a hívő lélek Krisztus eljövetele elé, aki ezt a megváltást hozza. Oly szívesen időzne Krisztusnál, fejénél és völgyénél, a megdicsőülésben. Ez a liturgia másik nagy érzelme ebben az időben.

Az Egyház a Pünkösöd utáni vasárnapokon a frissen rügyező élet zöld színebe öltözik. Az Egyház magasztos küldetését, a Szentlélek Úristen csendes működésének egészen megfelelően tölti

be, minden nagyobb változatosság és minden különösebb ünnep fény nélkül. A vasárnapi evangéliumok hasonlatai és Szent Pál leveleiből vett olvasmányok legnagyobb része, de különösen a forma és gondolatmélység tekintetében utólérhetetlen oratóiók, közös imádságok kifejezésre juttatják, amire a léleknek az üdvösség szempontjából szüksége van és amit Istentől kell és szabad remélnie: a bocsánatot, kegyelmet, Istennel való egyesülés boldogságát. Mindezeket azonban a Szentlélek Isten működése adja meg nekünk addig a napig, amíg az Úr mint Ítélobíró eljön, hogy megítélje az embereket és jókra és rosszakra, kiválasztottakra és átkozottakra ossza szét. Azért lesz a pünkösd utáni idő utolsó vasárnapjain az evangélium tárgya az általános utolsó ítélet, amely az egész egyházi évnek méltó és jelentőségteljes befejezését adja.

A vasárnapok száma. A római misekönyv 24 vasárnapot tartalmaz Pünkösd után s ezek tulajdonképpen nem is tartoznak be a szoros értelembbe vett liturgikus évbe, azaz a megtestesülés és megváltás misztériumába. A Misszale így is nevezi (a Vízkereszt utáni vasárnapokkal együtt): *infra annum*, tehát közbeeső idő. Aszerint, amint Húsvétot előbb vagy később ünnepli az Egyház, ingadozik ezeknek a vasárnapoknak a száma 23—28 között. Hogyha 24-nél több vasárnap van Pünkösd után, akkor a 23. és 24. vasárnap közé bele kell ékelni azokat a vasárnapokat, amelyek abban az évben Vízkereszt után a rövid idő miatt kimaradtak.

Az egész liturgikus év szent idejével és ünnepeivel misztériumában újra megjeleníti előttünk Jézus életét és főként megváltói működését. Krisztus ma is él Egyházában és az Egyház általa mibennünk. Azért lelki szemeinket állandóan rá kell irányítanunk amikor az Egyház vezetésével a liturgikus évet átéljük.





Szenháromság vasárnapja.

A Szentlélek Isten eljövetele után a három legnagyobb titkot ünnepli az Egyház : a Szenháromság, az Oltáriszentség és Jézus Szent Szíve titkát. Kérjük a Szentlélek Isten megvilágosító kegyelmét, hogy e nagy titkok előtt leborulva, hittel szívünkbe fogadhassuk. Az egész liturgia célja a Szenháromság dicsérete. Ezért kezdünk minden imádságot az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében és ezért fejezzük be azzal, hogy Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek. A szentmisében a Kyrie, a Glória, a Credo, a Sanctus, az imádságok befejezése : mind a Szenháromság dicsérete. Öntudatosítsuk magunkban a mai napon a liturgiának ezt a nagy tanítását és alakítsuk úgy lelki életünket hogy ez a Szenháromság nagy dicsérete legyen. Bár minden szentmise a Szenháromság tisztelete, a hívő lélek áhítata még is külön ünnepet keresett. Ennek nyomai a X. századig nyúlnak. De azért csak XXII. János pápa alatt lett az 1334. évben az egész Egyházra kötelező az ünnep megülése, mégpedig a pünkösöd utáni első vasárnapon. A külön prefáció szerzőjének. I. Pelagius pápát (555—560) tartják és először nem prefáció volt, hanem csak ezen titok hitvallási formulája. XIII. Kelemen pápa (1758—69) minden vasárnapra ezt rendelte el, hacsak nincs az ünnepkörnek megfelelően más prefációja a misének.

A Szenháromság ábrázolása a liturgikus művészetben többféle : Az egyik szerint az Atyaisten és Fiúisten papi öltözetben, az Atya mint aggastyán, kezében a földgömbbel, a Fiú életének virágkorában, a kereszttel, trónon ülnek és kettőjük fölött a Szentlélekisten lebeg galamb alakjában. Másik ábrázolás szerint

az Atyalsten mint aggastyán, ölében tartja mindkét kézzel a keresztet, melyen isteni Fia függ és keblén, vagy pedig feje fölött a Szentlélek lebeg galamb képében, kiterjesztett szárnyakkal. Néha a Szentlelket a másik két személyhez hasonlóan, mint embert ábrázolják, mégis leggyakrabban galamb jelképében. Egykor a galamb hirdette ugyanis Noénak a vízőzön után a béke olajágával Isten kiengesztelődését. És a Szentlélek is az engesztelés és béke szelleme. Nagyon elterjedt jelképe a Szentháromságnak az egyenlőoldalú háromszög is, melynek középpontjába egy szemet festenek, emlékeztetőül, hogy Isten mindenütt jelen van és mindenttudó. Vagy pedig ez a héber szó áll benn: «Jáhve» — t. i. «Én vagyok, aki vagyok» és Isten örökkévalóságára emlékeztet.

Ezen az ünnepen és életünk minden napján vegyük körül élő hittel és valljuk meg nyíltan a háromszemélyű egy Isten titkát. Erre szolgál a doxológia: «Dicsőség az Atyának»... stb. és a keresztvetés. Tudnunk kell, hogy minden áldást és kegyelmet a Szentháromság nevében nyerünk és ezért hálás szeretettel emlékezünk meg a jótéteményekről, melyeket nekünk a három isteni személy juttatott.

Bevonulásra. (Tób. 12, 6.)

Aldott legyen a Szentháromság és az osztatlan Egység. Zengjünk dalt neki, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a te neved. *☩* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki megadtad szolgálódnak, hogy az igazi hit megvallásában az örök Szentháromság dicsőségét megismerhessük és nagyhatalmú fölségében az egységet imádhassuk: kérünk, hogy ezen erős hitünk minden bajtól őrizzen meg minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Tob. 12, 6.)

Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa unitas: confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam. (Ps. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirabile est nomen tuum in univérſa terral *☩*. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui dedisti fámulis tuis in confessione verae fidei, aetérnae Trinitátis glóriam agnoscere, et in poténtia majestátis adoráre unitátem: quaesumus; ut ejúdem fidei firmitáte, ab ómnibus semper muniámur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról, 690. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (11, 33-36.)

Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az ő ítéletei és felkutathatatlanok az ő útjai! Mert ki ismerte meg az Úr gondolatát? Vagy ki volt az ő tanácsadója? Vagy ki adott elébb neki visszafizetés fejében? Mert minden belőle, általa, és érte van: dicsőség néki örökre. Amen.

Átvonulásra. (Dán. 3, 55, és 56.) Áldott vagy, Uram, ki átlátod a mélységeket és a kerubok felett trónolsz. *Ÿ.* Áldott vagy, Uram, az ég erősségében, dicséretes mindörökké.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Dán. 3, 52.) Áldott vagy, Uram, atyáink Istene és dicséretreméltó mindörökké. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (28, 18-20.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (11, 33-36.)

O altitúdo divitiárum sapiéntiae et sciéntiae Dei: quam incomprehensibília sunt iudícia ejus, et investigábiles viae ejus! Quis enim cognóvit sensum Dómini? Aut quis consiliárius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, et retribuétur ei? Quóniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt ómnia: ipsi glória in saecula. Amen.

Graduale. (Dan. 3, 55-56.) Benedíctus es, Dómine, qui intuéris abyssos, et sedes super Chérubim. *Ÿ.* Benedíctus es, Dómine, in firmaménto caeli, et laudábilis in saecula.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Dan. 3, 52.) Benedíctus es, Dómine, Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saecula. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (28, 18-20.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Data est mihi ómnis potéstas in caelo et in terra. Eúntes ergo docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti: docéntes eos serváre ómnia quaecúmque mandávi vobis. Et ecce ego vobiscum sum ómnibus diébus, usque ad consummationem saeculi.

Felajánlásra. (Tób. 12, 6.) Áldott legyen az Atyaisten és az Isten egyszülött Fia és a Szentlélek, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk Istenünk, szent neved segítségül hívása által ezeket a felajánlott adományokat és általuk tégy minket is tökéletes örök áldozattá. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a vasárnapról, 693. l.)

Prefáció a Szentháromságról, 564. l.

Áldozásra. (Tób. 12, 6.) Áldjuk a mennynek Istenét és mondjunk hálát neki minden élő lény előtt, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk.

Áldozás utáni imádság. Váljék nekünk testi és lelki üdvünkre, Urunk Istenünk, e szentségnek vétele és az örök Szentháromságnak és ugyanazon osztatlan Egységnek megvalósítása. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. áldozás utáni imádság: a vasárnapról, 693. l.)

(Az utolsó evangélium a vasárnapról, 692. l.)

Offertorium. (Tob. 12, 6.) Benedictus sit Deus Pater, unigenitusque Dei Filius, Sanctus quoque Spiritus: quia fecit nobiscum misericordiam suam.

Secreta. Sanctifica, quae sumus, Dómine Deus noster, per tui sancti nominis invocationem, hujus oblationis hostiam: et per eam nosmetipsos tibi perface munus aeternum. Per Dóminum.

Communio. (Tob. 12, 6.) Benedicimus Deum caeli, et coram ómnibus viventibus confitebimur ei: quia fecit nobiscum misericordiam suam.

Postcommunio. Proficiat nobis ad salutem corporis et animae, Dómine Deus noster, hujus sacramenti susceptio: et sempiternae sanctae Trinitátis, ejusdemque individuae unitátis confessio. Per Dóminum nostrum.

Pünkösöd után I. vasárnap.

Ezt a misét már rendszeresen nem mondják magán a vasárnapon, mert kiszorította a Szentháromság ünnepe, amelynek miséjében azonban megemlékeznek (a három imádsággal és az utolsó evangéliummal) a kiszorított vasárnapról. De a hét napjain, ha csak nincs valamely szentnek ünnepe, akkor ezt mondják.

Bevonulásra. (Zs. 12, 6.)

Uram, bízom a te irgalmadban, szívem ujjong, mert megszabadítasz: éneklek az Úrnak, ki jót tesz velem. (Zs. 12, 1.) Meddig felejtess el, Uram, egészen? arcodat meddig fordítod el tőlem? **¶**. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, a benedézés bizók erőssége, hallgasd meg kegyesen könyörgéseinket: és mert nélkülöd a gyenge halandó semmit sem tehet, add meg kegyelmed segítségét: hogy parancsaidat teljesítve, akaratunkkal és tetteinkkel tettsédségre legyünk. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 4, 8-21.)

Szeretteim: Isten a szeretet. Abban nyilvánult meg az Isten szeretete mirántunk, hogy az ő egy-
szülött Fiát küldötte Isten a világra, hogy általa éljünk. Ebben áll a szeretet; nem mintha mi szerettük volna az Istent, hanem mivel ő előbb szeretett minket és elküldötte az ő Fiát engesztelésül a mi bűneinkért. Szeretteim! ha Isten így szeretett minket, nekünk is kell egymást szeretnünk. Istent soha senki sem látta. Ha szeretjük egymást, Isten bennünk lakik és az ő

Introitus. (Ps. 12, 6.)

Dómine, in tua misericordia sperávi: exsultávit cor meum in salutári tuo: cantábo Dómino, qui bona tribuit mihi. (Ps. ibid., 1.) Usquequo, Dómine, obliviscéris me in finem? úsquequo avértis fáciem tuam a me? **¶**. Glória Patri.

Orátio. Deus, in te sperántium fortitúdo, adesto propítius invocatió-nibus nostris: et quia sine te nihil potest mortális infirmitas, praesta auxiliium grátiae tuae; ut in exsequendis mandátis tuis, et voluntáte tibi et actióne placeámus. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Joán-nis Apóstoli. (I. 4, 8-21.)

Caríssimi: Deus caritas est. In hoc apparuit caritas Dei in nobis, quóniam Filium suum unigénitum misit Deus in mundum, ut vivámus per eum. In hoc est caritas: non quasi nos dilexérimus Deum, sed quóniam ipse prior diléxit nos, et misit Filium suum propitiatió-nem pro peccátis nostris. Caríssimi, si sic Deus diléxit nos: et nos debémus altérutrum diligere. Deum nemo vidit unquam. Si diligámus invicem, Deus in nobis manet, et caritas ejus in nobis perfécta est. In hoc

szeretete tökéletes bennünk. Abból ismerjük meg, hogy benne lakunk és ő mibenünk, hogy az ő Lelkéből adott nekünk. És mi láttuk és bizonyosságot teszünk, hogy az Atya elküldötte Fiát, mint a világ üdvözítőjét. Bárki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban az Isten marad és ő az Istenben. És mi megismertük és hittünk a szeretetben, mellyel Isten irántunk viselkedik. Szeretet az Isten és aki a szeretetben marad, Istenben marad és az Isten őbenne. Azzal lesz teljes Istennek szeretete bennünk, hogy bizalmunk legyen az ítélet napján, mert amilyen ő, olyanok vagyunk mi is e világon. A szeretetben nincs félelem, hanem a tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelem gyötrelmmel jár; aki pedig fél, nem tökéletes a szeretetben. Mi tehát szeressük Istent, mert Isten előbb szeretett minket. Ha valaki azt mondja: Szeretem az Istent és felebarátját gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szeretheti? És az a parancsunk van Istentől, hogy aki szereti az Istent, szeresse testvérét is.

Átvonulásra. (Zs. 40, 5 és 2.) Így szóltam: Uram, kegyelmezz nekem: gyógyíts meg, bár ellened vétettem. *Ű.* Boldog, ki a szűkölködő-

cognóscimus, quóniam in eo manémus, et ipse in nobis: quóniam de Spíritu suo dedit nobis. Et nos vidimus, et testificámur, quóniam Pater misit Filium suum Salvatórem mundi. Quisquis conféssus fúerit, quóniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo. Et nos cognóvimus, et credidimus caritáti, quam habet Deus in nobis. Deus caritas est: et qui manet in caritáte, in Deo manet, et Deus in eo. In hoc perfécta est caritas Dei nobiscum, ut fidúciam habeámus in die iudícii: quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritáte: sed perfécta caritas foras mittit timórem, quóniam timor poenam habet. Qui autem timet, non est perféctus in caritáte. Nos ergo diligámus Deum, quóniam Deus prior diléxit nos. Si quis dixerit, quóniam diligo Deum, et fratrem suum óderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum, quem non videt, quómodo potest dilígere? Et hoc mandátum habémus a Deo: ut qui diligit Deum, diligit et fratrem suum.

Graduale. (Ps. 40, 5 et 2.) Ego dixi: Dómine, misere rére mei: sana ánimam meam, quia peccávi tibi. *Ű.* Beátus qui intélligit super

nek és a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 5, 2.) Vedd füledbe, Uram, szómat: halld meg kiáltásomat. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (6, 36-42.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas. Ne ítéljétek, és nem fogtok ítélni; ne kárhoztassatok, és nem fognak benneteket kárhoztatni; bocsássatok meg, és bocsánatot fogtok nyerni. Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, meg-
rázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe; mert amily mértékkel mértétek, olyannal fognak visszamérni nektek. Hasonlóságot is monda nekik: Vajjon a vak vezethet-e vakot? nemde mindketten verembe esnek? Nem fölebbvaló a tanítvány mesterénél; tökéletes lesz pedig mindenki, ha olyan, mint a mestere. Mit látod meg a szálkát atyádfia szemében, a gerendát pedig, mely tenseszmedben vagy, nem veszed észre? Avagy hogyan mondhatod atyádfiának: Atyámfia! hadd vegyem ki szemedből a szálkát, tenseszmedben a gerendát nem látván? Képinutató! vesd

egenum et páuperem: in die mala liberabit eum Dóminus.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 5, 2.) Verba mea áuribus pércipe, Dómine: intéllige clamórem meum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (6, 36-42.)

In illo témpore: Dixit Jésus discipulis suis: Estóte misericórdes, sicut et Pater vester misericors est. Nolíte judicáre, et non judicabimini: nolíte condemnáre, et non condemnabimini. Dimittite, et dimittémini. Date, et dábitur vobis: mensúram bonam, et confértam, et coagitáram, et supereffluéntem dabunt in sinum vestrum. Eádem quippe mensúra, qua mensi fuéritis, remetiétur vobis. Dicébat autem illis et similitúdinem: Numquid potest caecus caecum dúcere? nonne ambo in fóveam cadunt? Non est discipulus super magístrum: perféctus autem omnis erit, si sit sicut magíster ejus. Quid autem vides festúcam in óculo fratris tui, trabem autem, quae in óculo tuo est, non consideras? Aut quómoado potes dicere fratri tuo: Frater, sine, ejciam festúcam de óculo tuo: ipse in óculo tuo trabem non videns? Hypócrita, éjice prínum trabem de óculo tuo: et tunc perspícies, ut edú-

ki előbb a gerendát a magad szeméből, és azután nézz utána, hogy kivedd a szálkát atyádfia szeméből.

Felajánlásra. (Zsolt. 5, 3-4.) Méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, én Királyom és én Istenem: mert hozzád intézem imádságomat, Uram.

Csendes imádság. A neked adott adományokat, kérünk, Urunk, fogadd el kiengesztelődötten és add, hogy azok örök segítségünké váljanak. A mi.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 9, 2-3.) Hirdetem mindencsodatettedet: örvendezem és ujjongok benned: zsolttárral dicsőítem, óh Főlséges, nevedet.

Áldozás utáni imádság. Ily nagy adománnyal betöltve, Urunk, add meg, kérünk, hogy az üdvötszerző adományokat megkapjuk és téged dicsérni soha meg ne szűnjünk. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

cas festúcam de óculo fratris tui.

Offertorium. (Ps. 5, 3-4.) Inténde voci orationis meae, Rex meus, et Deus meus: quoniam ad te orábo, Dómine.

Secreta. Hóstias nostras, quaesumus, Dómine, tibi dicátas placátus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 9, 2-3.) Narrábo ómnia mirabilia tua: laetábor et exsultábo in te: psallam nómini tuo, Altissime.

Postcommunio. Tantis, Dómine, repléti munéribus: praesta, quaesumus; ut et salutária dona capiámus, et a tua numquam laude cessémus. Per Dóminum.





Úrnapja.

a) *Az ünnep története.* Az Úrnapja mindig a Szentháromság ünnepe utáni csütörtökre esik és azt a csodálatos titkot ünnepli, hogy a kenyér és a bor külső színe alatt Jézus Krisztusnak, az istenembernek teste és vére, istensége és embersége, valójában, igazán és lényegileg jelen van. Krisztus maga adta tudtul egy látomásban az ágostonrendi lüttichi Szent Juliannának († 1258), hogy szeretetének ezen titkát egyházi ünneppel is dicsőítsék. Először 1247. évben, Lüttichben ünnepelték meg és IV. Orbán pápa 1264-ben rendelte el az egész Egyház számára. Ugyanezen pápa megbízásából írta meg Aquinói Szent Tamás a liturgikus szövegeket és a szentmise sequentiáját: a «Lauda Sion»-t, az Isten iránt érzett izzó szeretetnek ezt a ragyogó himnuszát.

b) *Liturgiája.* Az Egyház ezt az ünnepet azzal a legnagyobb pompával üli meg, mely csak a liturgiában rendelkezésére áll. Elsőrendű ünnep a legünnepélyesebb istentisztelettel, szentséges körmenettel és ünnepélyes nyolcaddal. Az Isten háza és oltára az egész nyolcad alatt a leggazdagabb virágdíszben és illatos erdei zöldben pompázik. S a hívők tömege is azon versenyez városban és faluban, hogy a házakat és utcákat, kiváltképpen a körmenet útján, ájtatosan, hívő módon feldíszítse és ékesítse.

A nyolcad alatt, szabály szerint mindennap kiteszik imáadásra a legméltóságosabb Oltáriszentséget és ünnepélyes nagymiséét énekelnek úgy, mint magán az ünnepen. Esténként pedig az ünnepélyesen feldíszített templomban a kitett Oltáriszentség előtt népájtatosság van és a végén mindig áldást osztanak a szentséggel. Több helyen a nyolcad napján, ugyanúgy, mint az ünnepen, csak valamivel kisebb fényvel és kiterjedéssel, ünnepélyes körmenetet tartanak.

Nemsokára az ünnep bevezetése után a körmenet is általános gyakorlattá vált. Körülbelül a XIV. században Németországban

szokásba jött a körmenet útján négy oltárt készíteni és ezeken állomást tartani. Elénekelték a négy evangélium kezdetét és mindannyiszor áldást adtak a legszentebb Oltáriszentséggel. 1820-ban ezt a szokást Róma jóváhagyta. A római szertartáskönyv szerint a körmenetnél csak egyszer adják az áldást.

Ezen ünnepi hét eucharisztikus liturgiájával együtt arra törekedjünk, hogy minél mélyebben értsük meg a szent szövegeket, különösen Aquinói Szent Tamás himnuszait, melyeket az Egyház a legszentebb Oltáriszentség tiszteleténél használ. Kérjük a kegyelmet, hogy Isten hitünket ezen nagy és legszentebb titokkal szemben még jobban megelevenítse és ezáltal hódolatunkat kimélyítse és szeretetünket lobogóbb lángra lobbantsa. Valljuk meg, mindenkor és mindenütt, minden félelem és habozás nélkül nyilvánosan is meggyőződésünket: tiszteletteljes imádással (szentséglátogatással és térdhajtással), jámbor és méltó szentáldozással, a szentmisén és a többi szentségi istentiszteleten való ájtatos részvétellel, különösképpen azáltal, hogy méltón és meggyőződéssel csatlakozunk a körmenethez (l. függelék), melyben a szent Fejedelem és Istenkirály városon és falun diadalmenetben végigvonul az utcákon.

Bevonulásra. (Zs. 80, 17.)

Táplálta őket a búza zsírjával, alleluja: és jóllaktatá mézzel a kősziklából, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjete az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének. *V.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki nekünk e csodálatos Szentségben kinszenvedésednek emléket hagyta, engedd, kérünk, hogy testednek és vérednek szent misztériumát úgy tiszteljük, hogy megváltásodnak gyümölcsét magunkban szüntelen tapasztaljuk: Ki élsz.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 11, 23-29.)

Testvérek: Én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Úr Jézus

Introitus. (Ps. 80, 17.)

Elibávit eos ex ádipe fruménti, alleluja: et de petra, melle saturávit eos, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob. *V.* Glória Patri et Fílio et Spiritui Sancto.

Orátio. Deus, qui nobis sub Sacraménto mirábilis passiónis tuæ memoriám reliquisti: tríbue, quæsumus, ita nos córporis et sánguinis tui sacra mystéria venerári; ut redemptiónis tuæ fructum in nobis júgiter sentiámus: Qui vivis. et regnas.

Lectio Epístolæ beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 11, 23-29.)

Fratres: Ego enim accépi a Dómino quod et tradidí vobis, quóniam Dómi-

azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret, és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg magát az ember, és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét.

Átvonulásra. (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bizik, Uram, és te idejében megadod ételüket. *℣.* Megnyitod kezedet: és betöltesz minden élőt áldással.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Ján. 6, 56-57.) Az én testem bizonylyal étel, az én vérem bizonylyal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.

nus *Jesus in qua nocte tradébatur, accépit panem, et grátias agens fregit, et dixit: Accípite, et manducáte: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradétur: hoc fácite in meam commemoratió-nem. Similiter et cálicem, postquam coenávit, dicens: Hic calix novum testaméntum est in meo ságuine. Hoc fácite, quotiescúmque bibétis, in meam commemo-ratió-nem. Quotiescúmque enim manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis, mortem Dómini annuntiá-bitis, donec véniat. Itaque quicúmque manducáverit panem hunc, vel bíberit cálicem Dómini indigne, reus erit córporis et ságuinis Dómini. Probet autem se ípsum homo: et sic de pane illo edat, et de cálice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, júdicium síbi manducat, et bibit: non dijú-dicans corpus Dómini.*

Graduale. (Psalm. 144, 15-16.) *Oculi ómnium in te sperant, Dómine: et tu das illis escam in témpore oportúno. ℣. Aperis tu manum tuam: et imples omne áni-mal benedictió-ne.*

Allelúja, allelúja. *℣.* (Joann. 6, 56-57.) *Caro mea vere est cibus, et ságuis meus vere est potus: qui manducat meam carnem, et bibit meum ságuinem, in me manet, et ego in eo.*

Ünnepi ének. Dicsérd, Sion, Üdvözítőd, jó Pásztorod, hű segítőd, áldja hangos éneked.

Himnuszt mondj egész szíveddel, szóddal úgys nem érhedd el, méltón nem dicsérheted.

Nagy dologról zeng az ének: éiet élő kútfejének, a kenyérnek hódolunk,

Estelén a búcsútornak, a tizenkét apostolnak mit kiosztott Jézusunk.

Hangosan hát fönnesengjen, ujjongjon és égre csengjen zengő lelkünk hangja ma.

Mert mit ajkunk most magasztal: amaz ünnep, amaz asztal, amaz első lakoma.

Ott új húsvét napja támadt, új kötése új királynak; régi húsvét bétellelt.

Új világtól fut az óság, árnyat oszlat új valóság, fényesség úz éjfelet.

S amit ott tett önkezével: emlékére szent igével hagyta Krisztus végzenünk.

Szent igékkal megoktatva: üdvösséges áldozatra kenyeret s bort szentelünk.

Ágazatja szent hitünknek: testté, vérré lényegülnek, bor s kenyér mi volt előbb.

Régi rend itt újnak enged: szárnya lankad észnek, szemnek, élő hitből végy erőt.

Színében bor és kenyérnek (jel csak ez, de más a lényeg!) drága nagy jók rejlenek.

Vér már a bor, test az

Sequentia. Lauda, Sion, Salvatórem, lauda ducem et pastórem in hymnis et cánticis.

Quantum potes, tantum aude: quia major omni laude, nec laudáre súfficis.

Laudis thema speciális, panis vivus et vitális hódie propónitur.

Quem in sacrae mensa coenae, túrbae fratrum duodénae datum non ambigitur.

Sit laus plena, sit sonóra, sit jucúnda, sit decóra mentis jubilátio.

Dies enim solénnis ágitur, in qua mensae prima recólitur hujus institútio.

In hac mensa novi Regis, novum Pascha novae legis, Phase vetus términat.

Vetustátem nóvitas, umbram fugat véritas, noctem lux eliminat.

Quod in coena Christus gessit, faciéndum hoc expréssit in sui memóriam.

Docti sacris institútis, panem, vinum in salútis consecrámus hóstiam.

Dogma datur Christiánis, quod in carnem transit panis, et vinum in sánguinem.

Quod non capis, quod non vides, animósa firmat fides, praeter rerum órđinem.

Sub dívérsis speciébus signis tantum, et non rebus, latent res exlímae.

Caro cibus, sanguis po-

étel: egy is Krisztus, semmi kétely! két szín őt nem osztja meg.

Aki veszi, meg nem osztja, meg nem töri, nem szakasztja, mindenképpen épen veszik.

Veszi egy és ezrek veszik s mind egyenlően kapja részeit, mégis: nem fogyatkozik.

Veszi jó és veszi vétkes, ám gyümölcse vajmi kétes: élet vagy elkárhozás.

Rosznak átok, üdv a jóknak: lám az együtt áldozóknak végük milyen szörnyű más!

S ha megtört az áldozatban, kétség, tudd meg, nincsen abban: úgy van ott minden darabban, mint a teljes szín alatt.

Őt törés nem törheté meg, csak a jelnek, köntösének színe tört meg, ám a lényeg, változatlan egymarad.

Imhol angyaloknak étke, vándorútunk erőssége, édes fiak vendégsége! rút ebeknek el ne vesd!

Ősi manna ezt mutatja, ezt Izsáknak áldozatja, bárány vére csordulatja: képpen írja régen ezt.

Kegyes pásztor, igaz étek, édes Jézus, kérünk téged, te legeltesd, védj a néped, te mutasd meg kegyességed fönn az élők közepett.

Mindenható fejedelmünk, étkünk, éltetőnk, szerelmünk, engedj asztalodra lelnünk, testvérül engedd ölelnünk, odafönn a szenteket. Amen. Alleluja.

tus: manet tamen Christus totus, sub utraque specie.

A sumente non concisus, non confractus, non divinus: integer accipitur.

Sumit unus, sumunt mille: quantum isti, tantum ille: nec sumptus consumitur.

Sumunt boni, sumunt mali: sorte tamen inaequali, vitae, vel interitus.

Mors est malis, vita bonis: vide, paris sumptionis quam sit dispar exitus.

Fracto demum sacramento, ne vacilles, sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur.

Nulla rei fit scissura: signi tantum fit fractura: qua nec status, nec statūra signati minuitur.

Ecce panis Angelorum, factus cibus viatorum: vere panis filiorum, non mittendus canibus.

In figuris praesignatur, cum Isaac immolatur: agnus paschae deputatur: datur manna patribus.

Bone pastor, panis vere, Jesu, nostri miserere: tu nos pasce, nos tuere: tu nos bona fac videre in terra viventium.

Tu, qui cuncta scis et vales, qui nos pascis hic mortales: tuos ibi commensales, coheredes et sodales fac sanctorum civium. Amen Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (6, 56-59.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek: Az én testem bizonytal étel, és az én vérem bizonytal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véreket, énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya, és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él én által. Ez az a kenyér, mely az égből szállott alá. Nem úgy, mint atyáitok a mannátt ették és meghaltak; aki e kenyeret eszi, örökké élni fog.

Felajánlásra. (Móz. III. 21, 6.) Az Úr papjai tömjént és kenyeret visznek Istennek: azért szentek legyenek Istenük előtt és ne szennyezzék be az ő nevét, alleluja!

Csendes imádság. Egyháznak, kérünk, Urunk, az egység és a béke ajándékát add meg kegyesen, melyet a felajánlott adományok misztikusan jelentenek. A mi Urunk.

Prefáció a karácsonyi, 561. I.

Aldozásra. (Kor. I. 11, 26-27.) Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétke-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Joánnem. (6, 56-59.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis Judaeorum: Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Hic est panis, qui de caelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mórtui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

Offertorium. (Levít. 21, 6.) Sacerdotes Dómini incensum et panes offerunt Deo: et ideo sancti erunt Deo suo, et non polluent nomen ejus, alleluja.

Secreta. Ecclesiae tuae, quaesumus, Dómine, unitatis et pacis propitius dona concede: quae sub oblatis munéribus mystice designantur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (I Cor. 11, 26-27.) Quotiescúmque manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis, mortem Dómini annuntiábitis, donec véniat: Itaque quicúmque manducáverit panem, vel biberit cálicem Dómini in-

zik az Úr teste és vére ellen, alleluja!

Áldozás utáni imádság.
Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy Istenségednek állandó élvezésével elteljünk, melyet drága testednek és vérednek e földön való vétele előre jelez: Ki élsz és uralkodol.

digne, reus erit cörperis et sanguinis Dómini, alleluja.

Postcommunio. Fac nos, quaesumus, Dómine, divinitatis tuae sempitérna fruitióne repléri: quam pretiósí cörperis et sanguinis tui temporális percéptio praefigúrat: Qui vivis et regnas.

(Az Úrnap nyolcada alatt a szentmise ugyanaz, mint az ünnepen, a 2. és 3. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622—625. l.)

Pünkösd után 2. vasárnap.

Ez a vasárnap beleesik az Úrnap oktávjába, azért az evangélium arra tanít, hogy mint kell Isten asztalához járulnunk. Egyébként az egész mise alap gondolata: mint növekszik Isten oltalma alatt a legnagyobb támadások közt is Krisztus most alapított Egyháza. Ez a kitartás az üldözések közt volt a Szentlélek Isten jelenlétének az első tanujele. A másik a keresztényeknek egymás iránt való kölcsönös szeretete. Ha a mise szövegeit átelmélkedjük, ezekre az igazságokra akadunk. Az énekek Isten oltalmáról szólnak, az imádság a szeretetért könyörög, az olvasmányok kitartásra buzdítanak. Az evangélium első közvetlen magyarázatát az Úrnap oktávjája adja meg. A másik magyarázat szerint az egész hasonlat a Pünkösdkor alakult Egyházra vonatkozik, mert ez az a lakomás ház, ahová a gazda: az Isten meghívta a zsidókat és mikor azok visszautasították, meghívott új szolgálait, az apostolok által mindenkit, tehát a pogányokat is. Legyünk hálásak ezért és ne feledkezzünk meg a mennyegzős ruháról, mely akkor lesz meg, ha Szent János tanítása szerint nemcsak szóval, hanem tettel is szeretünk.

Bevonulásra. (Zs. 17, 19-20.)

Qlalmazom lett az Úr és kivezetett a szabad térre engem, megimentett, mert kedvét lelté bennem. (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek, Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm. **¶** Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 17, 19-20.)

Factus est Dóminus protéctor meus, et edúxit me in latitudinem: salvum me fecit, quóniam voluit me. (Ps. ibid., 2-3.) Diligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmamentum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. **¶** Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, Urunk, hogy szent nevedet épúgy féljük, mint örökké szeressük, mert soha gondviselésedből ki nem zárod azokat, kiket szeretetedben rendületlenül megerősítesz. A mi Urunk.

(A 2-ik könyörgés megemlékezés az Úrnapról, 695. l.)

Szentlecke Szent János apostolnak leveléből. (1. 3, 13-18.)

Szeretteim: Ne csodáljátok, ha a világ gyűlöli titeket. Mi tudjuk, hogy a halálból átvittünk az életre, mivel szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, halálban marad. Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos. És ti tudjátok, hogy egy gyilkosnak sincs magában maradó örök élete. Abban ismertük meg az Isten szeretetét, hogy ő életét adta miértünk; tehát nekünk is kell életünket adnunk testvéreinkért. Aki bírja e világ javait és szükködni látja testvérét és elzárja előle szívét: hogyan marad meg abban az Isten szeretete? Fiacskáim! ne szeressünk szóval, se nyelvel, hanem cselekedettel és igazsággal.

Átvonulásra. (Zsolt. 119. 1-2.) Szorongatásomban az Úrhoz kiáltottam, és ő meghallgatott engem. *Ű.* Uram, szabadítsd meg lelkemet a gonosz ajaktól és a csalárd nyelvtől.

Orátio. Sancti nóminis tui, Dómine, timórem páriter et amórem fac nos habere perpétuum: quia numquam tua gubernatióne destituis, quos in soliditate tuae dilectiόνis instítuis. Per Dóminum.

Lectio Epístolae beáti Joánis Apóstoli. (1. 3, 13-18.)

Carissimi: Nolite mirári, si odit vos mundus. Nos scimus, quóniam transláti sumus de morte ad vitam, quóniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte: omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quóniam omnis homicida non habet vitam aetérnam in semetipso manentem. In hoc cognóvimus caritatem Dei, quóniam ille ánimam suam pro nobis púsuit: et nos debémus pro frátribus ánimas pónere. Qui habúerit substántiam hujus mundi, et véderit fratrem suum necessitatem habere, et cláuserit víscera sua ab eo: quómodo caritas Dei manet in eo? Filii mei, non diligámus verbo, neque lingua, sed ópere, et veritate.

Graduale. (Ps. 119, 1-2.) Ad Dóminum cum tribulárer clamávi, et exaudivit me. *Ű.* Dómine, líbera ánimam meam a lábiis iníquis, et a lingua dolósa.

Alleluja, alleluja! Ψ . (Zs. 7, 2.) Uram, Istenem, bened remélek: ments meg minden üldözőmtől s szabaddíts meg engem. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (14, 16-24.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak ezt a hasonlatot: Egy ember nagy vacsorát szerze és sokakat meghíva. És elküldé szolgáját a vacsora órájában megmondani a hivatalosoknak, hogy jöjjenek, mert már minden el van készítve. És kezdék magukat mindnyájan sorra mentegetni. Az első mondá neki: Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt; kérlek téged, ments ki engem. Másik megmondá: Öt iga ökröt vettem, és megyek megpróbálni azokat; kérlek, ments ki engem. Más ismét mondá: Feleséget vettem, azért nem mehetek. Hazamenvén a szolgál, jelenté urának mindezt. Erre megharagudván a házigazda, mondá szolgájának: Menj ki hamar a város tereire és utcáira, s a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat hozd be ide. És mondá a szolgál: Uram! megtörtént, amint parancsoltad, de még mindig van hely. Akkor mondá az úr szolgájának: Menj ki az utakra és a sövényekhez, és kényszerítsd bejönni a járó-

Allelúja, allelúja. Ψ . (Ps. 7., 2.) Dómine Deus meus, in te sperávi: salvum me fac ex ómnibus persecuéntibus me, et líbera me. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evángélii secúndum Lucam. (14, 16-24.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis parábolam hanc: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocávit multos. Et misit servum suum hora coenae dícere invitátis ut venírent, quia jam paráta sunt ómnia. Et coeperunt simul omnes excusáre. Primus dixit ei: Villam emi, et necesse hábeo exíre, et vidére illam: rogo te, habe me excusátum. Et alter dixit: Juga boum emi quinque, et eo probáre illa: rogo te, habe me excusátum. Et álius dixit: Uxórem duxi: et ideo non possum veníre. Et réversus servus nuntiávit haec dómino suo. Tunc irátus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in platéas et vicos civitátis: et páuperes, ac débiles, et caecos, et claudos introduc huc. Et ait servus: Dómine, factum est ut imperásti, et adhuc locus est. Et ait dóminus servo: Exi in vias, et sepes: et compélle intráre, ut impleátur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virórum illórum, qui vocáti sunt, gustábit coenam meam.

kelőket, hogy megteljék a házam. Mondom azonban nektek, hogy senki ama férfiak közül, kik hivatalosak voltak, meg nem ízleli az én vacsorámat.

Felajánlásra. (Zsolt. 6, 5.)
Uram, fordulj hozzám és szabadíts meg ezúttal is, ments meg engem irgalmadban.

Csendes imádság. A nevednek szentelt felajánlás tisztítson meg minket, Urunk, és napról-napra vigyen előbbre a természetfölötti életben. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: az Úrnapról, 699. 1.)

Prefáció a karácsonyi, 561. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 12, 6.)
Éneklek az Úrnak, ki jót tesz velem, és a fölséges Úr nevét zsoltárral dicsérem.

Áldozás utáni imádság.
Magunkhoz véve e szent adományokat, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban való gyakori részvétel által megváltásunk hatása növekedjék bennünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Úrnapról, 700. 1.)

Offertorium. (Ps. 6, 5.)
Dómine, convertere, et éripe ánimam meam: saluum me fac propter misericórdiam tuam.

Secreta. Oblátio nos, Dómine, tuo nómini dicánda purificet: et de die in diem ad caeléstis vitae transférat actiónem. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 12, 6.)
Cantábo Dómino, qui bona tríbuit mihi: et psallam nómini Dómini altíssimi.

Postcommunio. Sumptis munéribus sacris, quae sumus, Dómine: ut cum frequentatióne mystérii, crescat nostrae salutis effectus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Pünkösöd után 3. vasárnap.

A Húsvét utáni második vasárnap is a Jó Pásztorról szólt. A különbség, hogy akkor csak a jó bárányai iránt való szeretetéről szólt az evangélium, ma pedig arról, hogy szereti és megkeresi az elveszett, rossz bárányt is. Ennek megfelelően a bűntudat és az irgalomban való nagy bizalom szól a mise énekeiből. Helyezzük mi is minden gondunkat a Jó Pásztorra és szeressük az Úr Jézus tiszteletének ezt az ősi és evangéliumi formáját. Ez a hasonlat Jézus szent Szívének a legszebb és az evangéliumban magától Krisztus Urunktól megrajzolt képe. — Szent Péter arra a sok veszedelemre figyelmeztet, mellyel ellenségünk iparkodik kiragadni minket Isten nyájából: az Egyházból. E veszedelem meg-

s merése csak fokozza bennünk a Jó Pásztorhoz való ragaszkodásunkat. — A Graduale kérdésére, melyet az ószövetség énekesei vet fel, vajjon szünet nélkül haragszik-e az Úr és nem bocsát meg soha, az újszövetség Jó Pásztorára felel: Nem haragszik az Úr, hanem megbocsátó szeretettel maga jön a bűnös megkeresésére. Ha bűn nyomja a lelkemet, várok-e addig? Nem, hanem magam is sietek hozzá! Nevezik ezt a vasárnapot Jézus Szent Szive vasárnapjának is. Ott, ahol külön körmenettel ünneplik, az öregmiseré a Szent Szívről mondható és a vasárnapról megemlékezés veendő.

Bevonulásra. (Zs. 24, 16, 18.)

Lekints reám és irgalmazz nekem, Uram, mert elhagyatott és szegény vagyok: nézd meg alázottságomat és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkeket, én Istenem. (Zs. 24, 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet, Istenem, tebenned remélek, ne hagyj, hogy megszegyenüljek. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, a benned bízók oltalmazója, aki nélkül nincs erő és nincs sen szentség, nagyobbítsd irántunk irgalmasságodat, hogy igazgatásod és vezetésed alatt úgy használjuk a földi javakat, hogy el ne veszítsük az örökkévalókat. A mi Urunk.

(2. könyörgés: Jézus Szent Szívéről, mint a 983. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 5, 6-11.)

Szeretteim: Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején, minden aggodalmatokat őreá bizván, mert neki gondja van rátok. Józanok

Introitus. (Ps. 24, 16 et 18.)

Respice in me, et miserere mei, Dómine: quoniam únicus, et pauper sum ego: vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimitte ómnia peccáta mea, Deus meus. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Protéctor in te sperántium, Deus, sine quo nihil est válidum, nihil sanctum: múltíplica super nos misericórdiam tuam; ut, te rectóre, te duce, sic transeámus per bona temporalia, ut non amittámus aetérna. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 5, 6-11.)

Carissimi: Humiliámini sub poténti manu Dei, ut vos exáltet in témpore visitatiónis: ómniem sollicitúdinem vestram projiciéntes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sóbrii estóte, et vigilate: quia ad-

legyetek és vigyázatok, mert a ti ellenségtek, az ördög, mint ordító oroslán körüljár, keresvén, akit elnyeljen; erős hittel álljatok ellen neki, tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a ti testvéreitekre, kik e világon vannak. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. Ő neki legyen dicsőség és uralom

Átvonulásra. (Zs. 54, 23, 17 és 19.) Vessd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. *V.* Midőn az Úrhoz kláltottam, meghallotta szavam azok ellen, akik reám törtek.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 7, 12.) Az Isten igazságos bíró, hatalmas ő, s türelme hosszú; vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (15, 1-10.)

Az időben: A vámosok és bűnösök közeledének Jézushoz, hogy hallgassák őt. És zúgolódának a farizeusok és írástudók, mondván, hogy ez a bűnösökkel társalog és velük eszik. Mondá tehát nekik e példabeszédet, szólván: Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juhja legyen, és

versarius vester diabolus tamquam leo rúgiens circuit, quaerens quem devoret: cui resistite fortes in fide: scientes eamdem passionem ei, quae in mundo est, vestrae, fraternitáti fieri. Deus autem omnis grátiae, qui vocávit nos in aeternam suam glóriam in Christo Jesu, módicum passos ipse perficiet, confirmábit, solidabitque. Ipsi glória, et impérium in saecula saeculorum. Amen.

mindörökön örökké. Amen.

Graduale. (Ps. 54, 23, 17 et 19.) *Jacta cogitatum in Dómino: et ipse te enútriet. V.* Dum clamárem ad Dóminum, exaudivit vocem meam ab his, qui appropínquant mihi.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 7, 12.) Deus iudex justus, fortis et pátiens, numquid iráscitur per síngulos dies? Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Lucam. (15, 1-10.)

In illo tempore: Erant apud propinquantes ad Jesum publicáni et peccatóres, ut audírent illum. Et murmurábant pharisaei et scribae, dicéntes: Quia hic peccatóres récipit, et mandúcat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: et si perdide-

elveszt egyet azok közül, ott nem hagyja a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megyen az elveszett után, míg nem megtalálja azt? És midőn megtalálja, örömmel veszi vállára, és hazamenvén, összehívja barátait és szomszédait, mondván nekik: Örvendjetelem velem, mert megtaláltam az én juhomat, mely elveszett vala. Mondom nektek, hogy oly nagy öröm leszen mennyben egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra. Vagy ha valamely aszszonynak tíz drachmája lévén, elveszt egy drachmát, nem gyújt-e világot, nem söpri-e ki házát, és nem keresi-e szorgalmasan, míg nem megtalálja? És mikor megtalálja, nemde egybehívja barátánótisszomszédait, mondván: Örvendjetelem velem, mert megtaláltam a drachmát, melyet elvesztettem. Mondom nektek, hasonló öröm leszen az Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön.

Felajánlásra. (Zsolt. 9, 11-12, 13.) Bizzanak benned, mind kik ismerik nevedet, Uram, mert nem hagyod el, kik téged keresnek: zengjetelem az Úrnak, ki a Sionon lakik, mert nem feledte el a szegények jajveszékélését.

Csendes imádság. Tekints le, Urunk, esdeklő Egyházadnak adományaira és

rit unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem in deserto, et vadit ad illam, quae perferat, donec inveniat eam? Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: et veniens domum, convocat amicos et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quae perferat. Dico vobis, quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonagintanovem justis, qui non indigent poenitentia. Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et evértit domum, et quaerit diligenter, donec inveniat? Et cum invenerit, convocat amicos et vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis: gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.

Offertorium. (Ps. 9, 11-12 et 13.) Sperent in te omnes, qui noverunt nomen tuum, Dómine: quóniam non derelinquis quaerentes te: psallite Dómino, qui habitat in Sion: quóniam non est oblitus orationem pauperum.

Secreta. Respice, Dómine, múnere supplicantis Ecclesiae: et saluti creden-

engedd meg, hogy a hívők üdvösségükre folyton gyarapodó életszentséggel vegyék magukhoz azokat. A mi Urunk.

tium perpétua sanctificatione sumenda concedere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum.

(2. csendes imádság: Jézus Szent Szívéről, mint a 986. l.)

Prefáció Jézus Szent Szívéről, mint a 565. l.

Áldozásra. (Luk. 15, 10.) Mondom nektek, öröm lesz en Istén angyalai közt egy megtérő bűnösön.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek vétele éltessen minket, Urunk, és hibáinkat kiengesztelve, készítsenek elő minket az örök irgalmasságra. A mi Urunk.

Communio. (Luc. 15, 10.) Dico vobis: gáudium est Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.

Postcommunio. Sancta tua nos, Dómine, sumpta vivificent: et misericordiae sempiternae praeparant expiátos. Per Dóminum nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: Jézus Szent Szívéről, mint a 987. l.)

Pünkösd után 4. vasárnap.

Az élet szenvedéseiben és küzdelmeiben bizzunk Istenben, ez a gondolat uralkodik az egész misében. A küzdelmekről szól a szentlecke és a bizalmat ébreszti fel bennünk az evangélium, mely az Egyházzól szól. Mi is benne vagyunk Szent Péter hajójában, nem félünk tehát az élet tengerének viharaitól! — Az áteredő bűn az egész fizikai világra ránehezedett és súlya alatt az is sőhajt és szenved, míg el nem jött a megváltás, mely őket is felszabadította. Ez a mai szentlecke alap gondolata.

Bevonulásra. (Zs. 26, 1-2.)

Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? Az Úr oltalmazza életemet, kitől kellene remegnem? Ellenségeim, akik szorongatnak, maguk botlanak meg és elesnek. (Zs. u. a. 3.) Ha táborkok kelnek is ellenem, nem ijed meg szívem. **Ű. Dicsőség.**

Introitus. (Ps. 26, 1 et 2.)

Dóminus illuminatio mea, et salus mea, quem timébo? Dóminus defensor vitae meae, a quo trepidábo? qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmáti sunt, et ceciderunt. (Ps. ibid., 3.) Si consistant adversum me castra: non timébit cor meum. **Ű. Glória Patri.**

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy mind a világ folyása a te gondviselésed alatt békés legyen, mind Egyházad tiszteleted zavartalan gyakorlásának örvendjen. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 18-23.)

Testvérek: Azt tartom, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövőd dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk. Mert a teremtett világ várakozása sóvárog az Isten fiainak kinyilvánítása után. Hiszen a teremtett világ alávetett a hiábavalóságnak, nem önként, hanem attól, aki alája vetette a reménység nyújtásával, mert a teremtett világ is felszabadul majd a romlottság szolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy minden teremtmény együttesen sóhajtozik és vajúdik mind idáig. Sőt nemcsak azok, hanem mi is, kik magunkban hordjuk a Lélek zsengeit: mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben s várjuk az Isten fiaivá való fogadást, testünknek a megváltását: a

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9 és 10.) Bocsásd meg, Uram, bűneinket, hogy ne mondják a pogányok között: Ho!

Oratio. Da nobis, quaesumus, Dómine: ut et mundi cursus pacífice nobis tuo ordine dirigatur; et Ecclesia tua tranquilla devotióne laetetur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (8, 18-23.)

Fratres: Existimo, quod non sunt condignae passiones hujus téporis ad futúram glóriam, quae revelábitur in nobis. Nam expectatio creatúrae, revelatiónem fillórum Dei expectat. Vanitati enim creatúra subjécta est, non volens, sed propter eum, qui subjécit eam in spe: quia et ipsa creatúra liberábitur a servitúte corruptiõnis, in libertatem glóriae filiõrum Dei. Scimus enim quod omnis creatúra ingemiscit, et párturit usque adhuc. Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus, adoptiõnem filiõrum Dei expectantes, redemptiõnem córporis nostri: in Christo Jesu Dómino nostro.

mi Urunk Jézus Krisztusban.

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus

van az ő Istenük? *Ÿ*. Segíts rajtunk, szabadító Istenünk és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Zs. 9, 5, 10.) Isten, ki trónodra ülsz és igazsággal ítélsz, légy a szegények menedéke szorongatásukban. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (5, 1-11.)

Az időben: Midőn a sereg Jézushoz tódult, hogy az Isten igéjét hallgassa, és ő a Genezáret tava mellett áll vala és láta a tó szélén két hajót állani, míg a halászok kiszállottak, és mossák vala hálóikat. Bemenvén tehát egyik hajóba, mely Simoné volt, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól; és leülvén, tanítá a hajócskából a sereget. Amint pedig megszűnt szólani, mondá Simonnak: Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat a halfogásra. Felelvén Simon, mondá neki: Mester! egész éjtszaka fáradozván, semmit sem fogtunk; de a te szavadra kivetem a hálót. És miután ezt megtette, a halaknak oly bő sokaságát rekeszték be, hogy szakadoz vala hálójuk. Intének tehát társaiknak a másik hajóban, hogy jöjjenek segítségükre. És menének, és megtölték mind a két hajócskát, úgyhogy csaknem elmerültenek. Lát-

eórum? *Ÿ*. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Ps. 9, 5et 10.) Deus, qui sedes super thronum, et júdicas aequitatem: esto refúgium páuperum in tribulatióne. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (5, 1-11.)

In illo témpore: Cum turbae irrúerent in Jesum, ut audírent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genésareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatóres autem descéndierant, et lavábant rétia. Ascéndens autem in unam navim, quae erat Simónis, rogávit eum a terra redúcere pusillum. Et sedens docébat de navícula turbas. Ut cessávit autem loqui, dixit ad Simónem: Duc in altum, et laxáte rétia vestra in captúram. Et respóndens Simon, dixit illi: Praecéptor, per totam noctem laborátes, nihil cépimus: in verbo autem tuo laxábo rete. Et cum hoc fecissent, conclusérunt piscium multitúdinem copiósam: rumpebátur autem rete eórum. Et annuérunt sóciis, qui erant in ália navi, ut venírent, et adjuvárent eos. Et venérunt, et implevérunt ambas navículas, ita ut pene mergeréntur. Quod

ván ezt Simon Péter, Jézus térdeihez borula, mondván: Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram! Mivelhogy félelem fogta el őt és mindazokat, kik vele voltak, a halfogás miatt, melyet csináltak vala; hasonlóképpen Jakabot és Jánost is, Zebedeus fiait, kik Simon társai valának. És mondá Jézus Simonnak: Ne félj! ezentúl már embereket fogsz. S kivonván hajóikat a szárazra, és elhagyván mindenüket, követék őt.

Felajánlásra. (Zsolt. 12, 4-5.) Ragyogtasd fel szememet, hogy halálos álomba sohase merüljek, hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem.

Csendes imádság. Áldozati adományainkat kegyesen elfogadván, kérünk, Urunk, hajlítsd kegyesen magadhoz lázongó akaratunkat is. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 17, 3.) Az Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm; én Istenem, én segítségem.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett misztériumok, Urunk, kérünk, tisztítsanak meg és erejűkkel védjenek meg minket. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetés szerint a 1390—1410. lapról.)

cum vidéret Simon Petrus, prócidit ad gēnua Jesu, dicens: Exi a me, quia homo peccātor sum, Dōmine. Stupor enim circumdēderat eum, et omnes, qui cum illo erant, in captūra piscium, quān cēperant: similiter autem Jacōbum et Joānnem, fīlios Zebedaei, qui erant socii Simōnis. Et ait ad Simōnem Jesus: Noli timēre: ex hoc jam hōmines eris cāpiens. Et subdūctis ad terram nāvibus, relictis omnibus, secūti sunt eum.

Offertorium. (Psalm. 12, 4-5.) Illúmina óculos meos, ne umquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus: Praeválui advērsus eum.

Secreta. Oblatiōnibus nostris, quaesumus, Dōmine, placāre suscēptis: et ad te nostras étiam rebēlles compēlle propítius voluntates. Per Dōminum.

Communio. (Psalm. 17, 3.) Dōminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus: Deus meus, adjutor meus.

Postcommunio. Mystéria nos, Dōmine, quaesumus, sumpta purificent: et suo múnere tueántur. Per Dōminum.

Pünkösöd után 5. vasárnap.

A krisztusi felebaráti szeretetre tanít a mai szentmise. Az Egyházban mindnyájan Krisztus misztikus testének tagjai lettünk, tehát szeretnünk kell mindazokat, akik velünk együtt ugyanazon isteni természetben egyesülnek. De ennek a felebaráti szeretetnek az Isten iránt való szeretetből kell fakadnia. Az evangélium mutatja, hogy amire Szent Péter tanított a szentleckében, az nem más, mint az Úr Jézus tanításának kifejtése, gyakorlati alkalmazása. És minden szentmise előtt kellene a mai evangéliumra gondolnunk, de legalább ma hozzuk helyre, ha lelkiismeretünk azt mondja, hogy mi sem járulhatunk igazán áldozatunkkal az oltárhoz, nem vehetünk részt megfelelő lélekkel a szentmiseáldozatban.

Bevonulásra. (Zs. 26, 7 és 9.)

Mald meg, Uram, szózatomat, mellyel hozzád kiáltok: légy segítőm, ne hagyj el és ne vess meg engem, Istenem, én segítségem. (Zs. u. a. 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a téged szeretőknek láthatatlan javakat készítettél: öntsd szívünkbe az irántad való szeretet érzelmét, hogy téged mindenben és mindenekfölött szeretve, elnyerhessük igéreteidet, melyek minden vágyat felülmúlnak. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (1. 3, 8-15.)

Szeretteim: Legyetek mindnyájan egyetértők, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények, alázatosak; nem viszonozván rosszat rosszal,

Introitus. (Ps. 26, 7 et 9.)

Dxáudi, Dómine, vocem meam, qua clamavi ad te: adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutáris meus. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illuminatio mea, et salus mea, quem timébo? *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui diligéntibus te bona invisibilia praeparásti: infunde córdibus nostris tui amoris afféctum; ut te in ómnibus et super ómnia diligéntes, promissiones tuas, quae omne desiderium súperant, consequámur. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (1. 3, 8-15.)

Carlissimi: Omnes unánimes in oratione estote, compatiéntes, fraternitátis amatóres, misericórdes, módésti, húmiles: non reddéntes malum pro malo, nec

sem szidalmat szidalommal, hanem inkább áldást mondván; mert arra vagytok hivatva, hogy az áldást örökségül bíjátok. Mert aki az életet akarja szeretni és jó napokat látni, fékezze nyelvét a rossztól és ajkai ne szóljanak álnokságot. Forduljon el a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a békét és kövesse azt. Mert az Úr szemei az igazakon és fülei az ő könyörgéseikre hallgatnak; de az Úr haragos tekintete a gonosztevőkön. És ki árthat nektek, ha a jónak buzgó követői lesztek? De ha valamit szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok. A félelem azoktól ne félemlítsen meg és meg ne háborodjatok. Hanem őrizzétek szentül szívetekben az Úr Krisztust.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz szolgálóra. *Ű.* Uram, seregek Istene, hallgasd meg szolgálid imádságát.

Alleluja, alleluja! *Ű.* (Zs. 20, 1.) Uram, hatalmadon örvend a király és felette ujjong segítségeden. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (5, 20-24.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha nem fogja felülmúlni a ti igazságtok az írástudókét és

maledictum pro maledicto, sed e contrario benedicentes: quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, et dies videre bonos, coercet linguam suam a malo, et labia ejus ne loquantur dolum. Declinet a malo, et faciat bonum: inquirat pacem, et sequatur eam. Quia oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum: vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est, qui vobis noceat, si boni aemulatores fueritis? Sed et si quid patimini propter justitiam, beati. Timorem autem eorum ne timeatis: et non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protector noster aspice, Deus, et respice super servos tuos. *Ű.* Domine Deus virtutum, exaudi preces servorum tuorum.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Ps. 20, 1.) Domine, in virtute tua laetabitur rex: et super salute tuum exsultabit vehementer. Alleluja.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Matthaeum. (5, 20-24.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Nisi abundaverit justitia vestra plus quam scribarum et phari-

farizeusokét, be nem mentek a mennyek országába. Hallottátok, hogy mondattott a régieknek: Ne öl; aki pedig öl, méltó az ítéletre. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre; aki meg azt mondja atyjafiának: rakal méltó a főtvényszékre; aki pedig azt mondja: bolond! méltó a gyehenna tűzére. Azért, ha ajándékokat az oltárra viszed, és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije: hagyd ott ajándékokat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni atyádfiával, és akkor menj és ajánld föl ajándékokat.

Felajánlásra. (Zsolt. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki ezt megérttette velem: szüntelenül inagam előtt látom az Istent, hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak.

Csendes imádság. Könyörülj meg, Urunk, könyörgésünkre és szolgálóidnak és szolgálóidnak ezeket a felajánlott ajándékait fogadd kegyesen, hogy amit az egyesek szent neved tisztetére felajánlottak, az mindnyájunknak üdvösségére váljék. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 4.) | **Communio.** (Ps. 26, 4.)

saeorum, non intrábitis in regnum caelorum. Audistis, quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fátue: reus erit gehennae ignis. Si ergo offers munus tuum ad altáre, et ibi recordátus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altáre, et vade prius reconciliári fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum.

Offertorium. (Psalm. 15, 7 et 8.) Benedícam Dóminum, qui tribuit mihi intelléctum: providébam Deum in conspéctu meo semper: quóniam a dextris est mihi, ne commóvear.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris: et has oblatiões famulorum famularúmque tuarum benignus assúme; ut, quod singuli obtulerunt ad honórem nóminis tui, cunctis proficiat ad salutem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium.

Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjak az Úr házában életemnek minden napján.

Áldozás utáni imádság.
Add meg, kérünk, Urunk, hogy mi, akiket mennyei adománnyal tápláltál, mind titkos bűneinktől megtisztuljunk, mind az ellenség cselvetéseitől megszabaduljunk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Unam pétii a Dómino, hanc requiram: ut inhábitem in domo Dómini ómnibus diébus vitae meae.

Postcommunio. Quos caelesti, Dómine, dono satiásti: praesta, quaesumus; ut a nostris mundémur occultis, et ab hóstium libéremur insídiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Pünkösd után 6. vasárnap.

A mai szentmise megtanít minket arra, hogy mily eszközökkel tudja az Egyház megtartani és megújítani a lelkekben a természetfölötti életet. Eszünkbe idézi tehát a szentleckében a keresztséget, amikor mélyértelmű hasonlattal egybeveti Szent Pál Krisztus halálával a mi keresztségünket. Mind a kettő elveszi a bűnt és új életet ad. Ha igazán Krisztusé akarunk lenni, akkor meg kell halnunk a bűnnek, mert csak így élhetünk Krisztussal. Az evangéliumhoz pedig Szent Ambrus fűz gyönyörű magyarázatot. A hét kenyér — szerinte — mellyel Krisztus az egész sereget táplálta, jelenti a hét szentséget, a lélek természetfölötti életének forrásait. A kenyér szétosztását azután rábizta az apostolokra, amint na is utódaikban, a papokban, az apostolok osztják szét a hívők seregének a szentségeket. A fentmaradt morzsák a szentségek kimeríthetetlen erejét jelképezik. Ebben van a liturgiának páratlan értéke, mert a szentségek kiszolgáltatása a papok által csak a liturgiában történik és azért igaz, hogy a liturgiában való részvétel az igazi katolikus élet legelső és nélkülözhetlen forrása. Erre gondolva oly megnyugtató lesz minden imádságunk a szentmisében a jobb és szebb élet után, mert érezzük, hogy az Egyház ezen hatalmas eszközei segítenek a megvalósításban. A mai vasárnap liturgiája is az egész liturgia alapvető tanítását erősíti meg: természetfölötti életünkben legbiztosabb út a célhoz, ha az Egyházzal együtt érzünk, imádkozunk és élünk.

Bevonulásra. (Zs. 27, 8-9.)

Az Úr az ő népének erőssége és Felkentjének megmentő védelmezője: mentsd meg né-

Introitus. (Ps. 27, 8-9.)

Dóminus fortitúdo plebis suae, et protector salutárium Christi sui est: salvum fac pó-

pedet, Uram, s áldd meg örökségedet és kormányozd mindörökké. (Zs. u. a. 1.) Hozzád kiáltok, Uram, Istennem, ne fordulj el szótlanul tőlem, hogy ne legyek, ha néma maradsz hozzám, olyan, mint aki a sírverembe száll. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Hatalmas Isten, kié minden jó, ültessd szívünkbe a neved iránt való szeretetet és növeld bennünk a vallásosságot, hogy így, ami bennünk jó, azt tápláld és amit tápláltál, azt atyai jóságod buzgóságával őrizd meg. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. 1., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (6, 3-11.)

Testvérek: Mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg. Eltemettünk tehát vele együtt a halálban a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, épúgy mi is éljünk új életet. Ha ugyanis egybenőttünk vele halálának hasonlatosságában, úgy majd a feltámasztásban is. Tudjuk azt, hogy a mi régi emberünk azért feszített meg vele együtt, hogy a bűnteste lerontassék, s ne szolgáljunk többé a bűnnek.

pulum tuum, Dómine, et benedic hereditáti tuae, et rege eos, usque in saeculum. (Ps. ibid., 1.) Ad te, Dómine, clamábo, Deus meus, ne síleas a me: ne quando táceas a me, et assimilábor descendéntibus in lacum. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Deus virtutum, cujus est totum quod est óptimum: insere pectoribus nostris amorem tui nóminis, et praesta in nobis religiónis augméntum; ut, quae sunt bona, nútrias, ac pietátis stúdio, quae sunt nutrita, custódiás. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (6, 3-11.)

Fratres: Quicumque baptizáti sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizáti sumus. Consepúlti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quómodo Christus surrexit a mórtuis per glóriam Patris, ita et nos in novitate vitae ambulémus. Si enim complantáti facti sumus similitúdini mortis ejus: simul et resurrectiónis érimus. Hoc sciéntes, quia vetus homo noster simul crucifixus est: ut destruátur corpus peccáti, et ultra non serviámus peccáto. Qui enim mórtuus est, justificátus est

Mert aki meghalt, az felszabadult a bűn alól. Ha tehát meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy Krisztussal együtt élni is fogunk, mert tudjuk, hogy Krisztus, miután feltámadt halottaiból, már nem hal meg, s a halál többé nem uralkodik rajta. Mert halála egyszer s mindenkiért való halál volt a bűnnek; az élete azonban élet az Istennek. Ekként ti is úgy tekintétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Krisztus Jézusban,

Átvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végre-valahára, légy irgalmas szolgálóidhoz. *V.* Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 30, 2-3.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban szabadíts meg engem és ragadj ki engem: hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szt. Márk szerint. (8, 1-9.)

Az időben: Midőn nagy sereg vala Jézussal és nem volt mit enniök, magához híván tanítványait, mondá nekik: Szánom a sereget, mert immár három napja tartanak velem, és nincs mit enniök; és ha étlen bocsátom haza őket, ellankadnak az úton,

a peccáto. Si autem mórtuis sumus cum Christo: crédimus quia simul étiam vivémus cum Christo: sciéntes quod Christus resúrgens ex mórtuis, jam non mórtur, mors illi ultra non dominábitur. Quod enim mórtuus est peccáto, mórtuus est semel: quod autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimáte, vos mórtuos quidem esse peccáto, vivéntes autem Deo, in Christo Jesu Dómino nostro.

a mi Urunkban.

Graduale. (Psalm. 89, 13 et 1.) Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. *V.* Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 30, 2-3.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me, et éripe me: inclína ad me aurem tuam, accélera, ut erípias me. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (8, 1-9.)

In illo témpore: Cum turba líbera esset cum Jesu, nec habérent quod manducárent, convocáti discíplis, ait illis: Miséreor super turbam: quia ecce jam trídúo sústinent me, nec habent quod mandúcent: et si dimísero eos jejúnos in domum suam, deficient in via:

mert némelyek közülök messzünnen jöttek. Felelék neki az ő tanítványai: Honnan elégíthetné ki az ember ezeket kenyérrel itt a pusztaiban? És kérdé őket: Hány kenyerek vagyon? Azok pedig mondák: Hét. Erre parancsolá a seregnek, hogy telepedjék le a földre. És vévén a hét kenyeret, hálát adván, megszegé és tanítványainak adá, hogy eléjük tegyék; és a sereg elé tevék. Egy kevés halacszkájuk is vala; azokat is megáldá és eléjük téteté. És evének és jóllakának. És a megmaradt hulladékokból hét kosárral szedének fel. Valának pedig, akik ettenek, mintegy négyezeren. És elbocsátá őket.

Felajánlásra. (Zsolt. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden szilárd léptekkel járjak, és meg ne inogjon a lábam: hajtsd hozzám füledet és hallgasd meg szavam: mutasd meg csodás irgalmat, Uram, ki megmented a benned bízókat.

Csendes imádság. Hallgasd meg kegyesen, Urunk, alázatos könyörgésünket és népednek ezeket az adományait fogadd kedvesen, hogy senkinek az óhaja ne legyen hiábavaló, hanem engedd meg, hogy amit hittel kérünk, valóban meg is nyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

quidam enim ex eis de longe venérunt. Et responderunt ei discipuli sui: Unde illos quis póterit hic saturáre pánibus in solitúdine? Et interrogávit eos: Quot panes habétis? Qui dixerunt: Septem. Et praecépit turbae discumbere super terram. Et accípiens septem panes, grátias agens fregit, et dabat discípuulis suis, ut appónerent, et apposuérunt turbae. Et habébant pisciculos paucos: et ipsos benedixit, et jussit appóni. Et manducavérunt, et saturáti sunt, et sustulérunt quod superáverat de fragméntis, septem sportas. Erant autem qui manducáverant, quasi quátuor millia: et dimisit eos.

Offertorium. (Ps. 16, 5 et 6-7.) Pérfice gressus meos in sémitis tuis, ut non moveántur vestigia mea: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: mirífica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris, et has pópuli tui oblatiões benignus assúme: et ut nullius sit irritum votum, nullius vácuá postulátió, praesta; ut, quod fideliter pétimus, effícaciter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 6.)
Körüljárók és hajlékában áldozatot mutatok be didalkiáltással: énekek és zoltárt zengek az Úrnak.

Áldozás utáni imádság.
Adományaiddal betöltve, kérünk, Urunk, engeddd meg, hogy egyrészt azoknak hatása megtisztítson, másrészt segítsége megerősítsen. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Communio. (Psalm. 26, 6.)
Circuíbo, et immolábo in tabernáculo ejus hóstiam jubilatiónis: cantábo, et psalmum dicam Dómino.

Postcommunio. Repléti sumus, Dómine, munéribus tuis: tríbue, quaesumus; ut eórum et mundémur efféctu, et muniámur auxílio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pünkösöd után 7. vasárnap.

Az örök üdvösség elnyerése földi életünk célja. Ennek elérésére seglt a liturgia. Ma is arra tanít, hogy mint kell óvakodjunk a hamis tanítóktól. De egyúttal figyelmeztet, hogy a magunk tetteit is vizsgáljuk meg. Mert nem elég a szó, az érzelem: a tettekben látszik meg bensőnk valódi képe. Ha tehát mások azt hirdetik, hogy az üdvösségünkre elég a hit, ne hallgassunk rájuk, mert hamis próféták. Íme, ma Krisztus Urunk maga tanít a katolikus gondolkodás alapigazságára, hogy a hit és a jócselekedet együtt vezetnek el az örök üdvösségre.

Bevonulásra. (Zsolt. 46, 2.)

Nemzetek! mindnyájan tapsoljatok, örvendeztetek ujjongó szóval az Istennek. (Zs. u. o. 3.) Mert az Úr fölséges, rettenetes, hatalmas Királya ő az egész földnek. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek gondviselése intézkedéseiben csálhatatlan, könyörögve kérünk téged, hogy

Introitus. (Ps. 46, 2.)

Quoniam Dóminus excélsus, terríbilis: Rex magnus super omnem terram. ♪. Glória Patri.

Orátio. Deus, cujus providéntia in sui dispositióne non fállitur: te súpplices exorámus; ut nóxia

minden ártalmast távoztass el tőlünk és minden javunkra szolgálót adj meg nekünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéseért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (6, 19-23.)

Testvérek: Emberi módon fejezem ki magam testetek gyarlósága miatt. Amint ugyanis átadtátok tagjaitokat a tisztátalanság és a gonoszság szolgálatába a gonoszságra, úgy adjátok most az igazság szolgálatába a megszentelődés végett. Mert amíg a bűn szolgálói voltatok, szabadok voltatok ugyan az igazsággal szemben. De micsoda gyümölcsöt kaptátok akkor? Most szégyenkeztek miattuk, mert halál a végük. Most azonban, miután felszabadultatok a bűn alól s Istennek szolgálói lettetek: megvan a gyümölcsötök a megszentelődésre, aminek a vége az örök élet. Mert a bűn zsoldja a halál; az Istennek a kegyelme azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám: hadd oktassalak az Úr félelmére. *Ÿ.* Járuljatok hozzá s felvidultok és nem szégyenül meg arcotok.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 46, 2.) Nemzetek! mindnyá-

cuncta submóveas, et ómnia nobis profutúra concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (6, 19-23.)

Fratres: Humánium dico, propter infirmitatem carnis vestrae: sicut enim exhibulstis membra vestra servíre immundítiae, et iniquitáti ad iniquitatem, ita nunc exhibéte membra vestra servíre justítiae in sanctificationem. Cum enim servi essétis peccáti, líberi fulstis justítiae. Quem ergo fructum habulstis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illórum mors est. Nunc vero liberáti a peccáto, servi autem facti Deo, habétis fructum vestrum in sanctificatió-nem, finem vero vitam aetérnam. Stipéndia enim peccáti, mors. Grátia autem Dei, vita aetérna, in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, filii, audíte me: timórem Dómini docébo vos. *Ÿ.* Accédite ad eum, et illuminámini: et fácies vestrae non confundéntur.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 46, 2.) Omnes gentes, pláu-

jan tapsoljatok: örvendezetek ujjongó szóval az Istennek. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (7, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Óvakodjatok a harnis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok; gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Vajjon szednek-e a tövisbokorról szőlőt, vagy a bojtortjánról fügét? Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet. Minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és tűzre vetnek. Azért tehát gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába; hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben van, az megyen be mennyek országába.

Felajánlásra. (Dán. 3, 40.) Mint a kosokból és tulkokból s ezer kövér bárányból való égőáldozatban, úgy legyen most a te színed előtt kedves a mi áldozatunk, mert nem szégyenülnek meg a tebenned bizók, Uram.

dite mánibus: jubiláte Deo in voce exsultatiónis. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum. (7, 15-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus I discipulis suis: Atténdite a falsis prophétis, qui véniunt ad vos in vestiméntis óvium, intrínsecus autem sunt lupi rapáces: a frúctibus eórum cognoscétis eos. Numquid cólligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus fácere: neque arbor mala bonos fructus fácere. Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidétur, et in ignem mittétur. Igitur ex frúctibus eórum cognoscétis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Dómine, Dómine, intrábit in regnum caelórum: sed qui facit voluntátem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrábit in regnum caelórum.

Offertorium. (Dán. 3, 40.) Sicut in holocáustis arietum et taurórum, et sicut in millibus agnórum pínguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspéctu tuo hódie, ut pláceat tibi: quia non est confúsió confidéntibus in te, Dómine.

Csendes imádság. Isten, ki az ószövetség különféle áldozatai helyébe egy tökéletes áldozatot szereztél, fogadd el neked hódoló szolgáláidtól ezt az áldozatot és szenteld meg ugyanazzal az áldással, mint Abel áldozatát, hogy amit egyesek bemutatnak fölséged dicsőségére, valamennyinek üdvösségére válják. A mi.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 30, 3.)
Hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg.

Áldozás utáni imádság.
A te gyógyító kegyelmed, Urunk, mind gonoszágainktól szabadítson meg minket kegyesen, mind a helyesre vezéreljen minket. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Secreta. Deus, qui legálum differentiam hostiárum unius sacrificii perfectione sanxisti: accipe sacrificium a devótis tibi fámulis, et pari benedictione, sicut múnera Abel, sanctífica; ut, quod singuli obtulerunt ad majestatis tuae honórem, cunctis proficiat ad salútem. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 30, 3.)
Inclína aurem tuam, accélera, ut erípias me.

Postcommunio. Tua nos, Dómine, medicinális operátio, et a nostris perversitátibus cleménter expédíat, et ad ea quae sunt recta, perdúcat. Per Dóminum.

Pünkösöd utáni 8. vasárnap.

A mai vasárnapi liturgia főgondolata az aláztatós, de mélyen hívő bizalom, mely a közös imádságban és az énekekben nyer szép kifejezést. Bizalmunknak legmélyebb alapjára mutat rá azután a szentlecke: hogy t. i. mindnyájan Isten gyermekei vagyunk, akik Istent atyánknak nevezhetjük, akik éppen ezér a mennyország örökösei vagyunk. De emellett a földről sem szabad megfeledkeznünk, hanem az evangélium tanácsa szerint a földi javakat helyesen kell felhasználnunk, hogy azok is örök célunk elérésére segítsenek. Az evangélium hallatára gondolkozzunk csak azon, hogy mit felelnénk mi a mi Urunknak, ha ma felszólítana minket: Adj számot sáfárkodásodról. Vajjon helyesen használjuk-e fel a ránk bízott vagyont? A keresztény felfogás csak olyan értelem-

ben ismer tulajdont, hogy amink van, az Istené és mi csak sáfárai vagyunk. Használjuk tehát úgy a földi javakat, hogy el ne veszítsük az örök jutalmat.

Bevonulásra. (Zs. 47, 10-11.) **Introitus. (Ps. 47, 10-11.)**

Megemlékezünk irgalmasadról, óh Isten, templomodnak benesében: miként híred, óh Isten, dicséreted is betölti a föld határait: jobbod igazsággal van tele. (Zs. u. o. 2.) Nagy az Úr, dicsérni kell őt felette: Istenünk városában, az ő szent hegyén. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Adj nekünk, kérünk, Urunk, olyan szellemet, hogy mindig helyesen gondolkodjunk és cselekedjünk, hogy így, akik nélküled nem létezhetünk, szerinted élhessünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért. 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 12-17.)

Testvérek: Nem vagyunk a test lekötelezettjei, hogy a test szerint éljünk. Ha ugyanis a test szerint éltek, meghaltok, de ha megölik a lélekkel a test cselekedeteit, élni fogtok. Mert akiket az Isten Lelke vezérel, mindazok az Istennek a fiai. Nem vettétek ugyanis a szolgaság lelkét, hogy ismét csak féljete, hanem vettétek a gyermekké fogadás lelkét, amely-

Suscipimus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secúndum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae: justítia plena est dextera tua. (Ps. ibid., 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis nimis: in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus. *℣.* Glória Patri.

Orátio. Largire nobis, quaesumus, Dómine, semper spíritum cogitándi quae recta sunt, propítius et agéndi: ut, qui sine te esse non pössumus, secúndum te vívere valeámus. Per Dóminum.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (8, 12-17.)

Fratres: Debitóres sumus non carni, ut secúndum carnem vivámus. Si enim secúndum carnem vixéritis, moriémíni: si autem spíritu facta carnis mortificavéritis, vivétiis. Quicúmque enim spíritu Dei agúntur, ii sunt filii Dei. Non enim accepístis spíritum servitútis íterum in timóre, sed accepístis spíritum adoptiónis filiórú, in quo clamámus: Abba (Pater). Ipse enim

ben azt kiáltjuk: Abba. (Atyánk!) Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt bizonyosságot, hogy az Istennek a fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösök is: Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei.

Átvonulásra. (Zs. 30, 3.) Légy oltalmazó Istenem és menedékhelyem, hogy megszabadíts engem. *Ű.* (Zs. 70, 1.) Istenem, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek, Uram.

Alleluja, alleluja! *Ű.* (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dicsérni kell őt felette, Istenünk városában, az ő szent hegyén. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (16, 1-9.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Vala egy gazdag ember, kinek sáfára vala; és ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja az ő javait. És előhíván őt, mondá neki: Mit hallok felőled? adj számot sáfárságodról, mert tovább nem lehetsz az én sáfárom. Mondá pedig a sáfár magában: Mit csináljak, mert uram elveszi tőlem a sáfárságot? kapálni nem bírok, koldulni szégyenlek. Tudom, mit tegyek, hogy mikor elmozdít a sáfárságból, befogadjanak engem házaikba. Magához híván tehát urának

Spiritus testimonium reddidit spirítui nostro, quod sumus filii Dei. Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi.

Graduale. (Psalm. 30, 3.) Esto mihi in Deum protectorem, et in locum refugii, ut salvum me facias. *Ű.* (Ps. 70, 1.) Deus, in te sperávi: Dómine, non confundar in aeternum.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 47, 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis valde, in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Lucam. (16, 1-9.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis parabolum hanc: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamátus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocávit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde ratiómem villicatiónis tuae: jam enim non póteris villicare. Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dóminus meus aufert a me villicatiómem? fódere non váleo, mendicare erubescó. Scio quid faciam, ut, cum amótus fuero a villicatióne, recipiant me in domos suas. Convocáti ita-

minden egyes adósát, mondá az elsőnek: Mennyivel tartozol uramnak? Az pedig felelé: Száz csőbör olajjal. És mondá neki: Vedd elő adósleveledet, ülj le hamar, és íj ötvenet. Azután kérdé a másiktól: Hát te mennyivel tartozol? Az pedig felelé: Száz köből búzával. Mondá neki: Vedd elő adósleveledet, és íj nyolcvanot. És dícséré az úr a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett; mert e világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál. Én is mondom nektek: Szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékba.

Felajánlásra. (Zsolt. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét: mert ki Isten, Uram, kívülled.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket a te bőkezűségedből hoztunk neked, hogy e szenteséges misztériumok kegyelmed működése következtében mind a jelen életmódot megszenteljék, mind az örök örömökre elvezessenek minket. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 654. l., hétköznap a közös, 658. l.

que singulis debitoribus dominum sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii hujus saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) Pópulum hümilem salvum facies, Dómine, et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera, quae tibi de tua largitate deférimus: ut haec sacrosáncta mystéria, grátiae tuae operánte virtúte, et praeséntis vitae nos conversatióne sanctíficent, et ad gáudia sempitérna perducant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum,

Áldozásra. (Zs. 33, 9.) Ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr: boldog az az ember, aki benne bízik.

Áldozás utáni imádság. Legyen, Urunk, ez a mennyei misztérium lelkünknek és testünknek megújítása, hogy amit megtettünk, annak hatását is érezzük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Communio. (Psalm. 33, 9.) Gustáte et vidéte, quóniam suávis est Dóminus: beátus vir, qui sperat in eo.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, reparátio mentis et córporis caeléste mystérium: ut, cujus exsequimur cultum, sentiámus effectum. Per Dóminum nostrum.

Pünkösd után 9. vasárnap.

A mai szentmise elének állítja Jeruzsálem pusztulását, amint azt az Úr megjövendölte és tudjuk, hogy az ő jövendölése szóról-szóra beteljesedett. Tanuljunk ebből, hiszen a szentleckében Szent Pál figyelmeztetett minket, hogy a Szentírás minden könyve a mi okulásunkra szolgál. Elmondhatjuk ezt a liturgiáról is, mely ma is oly sok mindenre tanít. Szent Pállal int, hogy álljunk ellent a kísértéseknek. Küzdelmeinkben ne bizalmatlankodjunk, higgyünk Krisztus erejében, az Isten oltalmában, melyről a mai szentmise énekei szólnak. Tiszteljük csak Isten házát, szeressük a liturgiát, mely egyedül teszi a templomot az imádság házává és ha úgy imádkozunk, mint a mai közös imádságban az Egyház, akkor biztosak lehetünk, hogy imádságunk meghallgatásra talál.

Bevonulásra. (Zs. 53, 6-7.)

Ime, az Isten segít engem és az Úr oltalmaz mazzá lelkemet: fordítsd a rosszat ellenségeimre és igazságodban veszi el őket, én Uram, oltalmazóm. (Zs. u. o. 3.) Isten, ments meg engem nevedben és hatalmaddal szabadíts meg. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Könyörgő imádságunkra, Urunk, nylljék meg irgalmas füled és hogy a téged kérők kíván-

Introitus. (Ps. 53, 6-7.)

Bcce Deus adjuvat me, et Dóminus suscep-tor est ánimae meae: avérte mala inimicis meis, et in veritate tua dispérde illos, protéctor meus, Dómine. (Ps. ibid., 3.) Deus, in nómine tuo salvum me fac: et in virtúte tua libera me. *V.* Glória Patri.

Orátio. Páteant aures misericórdiae tuae, Dómine, précibus supplicántium: et, ut peténtibus

ságait megadhasd, tedd meg, hogy neked tetsző dolgokat kérjenek. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I., 10, 6-13.)

Testvérek: Ne kívánjunk meg mi is rossz dolgokat, mint ahogy azok megkívántak. Se bálványimádók ne legyünk, mint némelyek azok közül, amint írva vagyon: Leüle a nép enni és inni, és fölkelének játszani. Se ne paráználkodjunk, mint némelyek azok közül paráználkodtak és elhullottak egy nap huszonháromezren. Se ne kísértjük Krisztust, mint némelyek azok közül kísértették, és elvesztek a kigyók által. Se ne zúgolódjatok, mint némelyek azok közül zúgolódtak és elvesztek a pusztító által. Mindezek pedig előképben történtek velük, és azért irattak meg, hogy okuljunk belőlük mi, kikhez az idők vége elközelgett. Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék. Emberi kísértésnél egyéb ne érjen titeket; de hűséges az Isten, és nem fogja megengedni, hogy erőtlökön felül szenvedjeteek kísértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhessétek.

desideráta concédas; fac eos, quae tibi sunt plácita, postuláre. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 10, 6-13.)

Fratres: Non simus concupiscéntes malórum, sicut et illi concupiérunt. Neque idolólatrae efficiámini, sicut quidam ex ipsis: quemádmódum scriptum est: Sedit pópulus manducáre et bíbere, et surrexérunt lúdere. Neque fornicémur, sicut quidam ex ipsis fornicáti sunt, et cecidérunt una die vigínti tria millia. Neque tentémus Christum, sicut quidam eórum tentavérunt, et a serpéntibus periérunt. Neque murmuravéritis, sicut quidam eórum murmuravérunt et periérunt ab exterminatóre. Haec autem ómnia in figura contingébant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saeculórum devenérunt. Ítaque qui se existimat stare, vídeat ne cadat. Tentátio vos non apprehéndat, nisi humana: fidélis autem Deus est, qui non patiétur vos tentári supra id quod potéstis, sed fáciét étiam cum tentatióne provéntum, ut possítis sustinére.

Átvonulásra. (Zs. 8, 2.)
Uram, mi Urunk: Mily csodálatos az egész világon a te neved. *V.* Hisz az egek-nél fenségesebb a te dicsőséged.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, és támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (19, 41-47.)

Az időben: Amint Jézus Jeruzsálemhez közeledett, látván a várost, megsiratá azt, mondván: Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békeségedre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemeid elől! Mert rád jönnek a napok, és körülvesznek ellenségeid sáncokkal, bekerítenek és megszorogatnak téged mindenfelől; és földre tipornak téged és gyermekidet, kik benned vannak; és nem hagynak benned követ követőn, mivelhogy nem ismered meg látogatásod idejét. És bemenvén a templomba, elkezdé kiűzni azokat, kik benne adnak és vesznek vala, mondván nekik: Írva vagyon: Az én házam az imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek. És tanít vala mindennap a templomban.

Felajánlásra. (Zsolt. 18,

Graduale. (Ps. 8, 2.) *Dómine* *Dóminus noster, quam admirabile est nomen tuum in univérsa terra! V.* *Quóniam* *eleváta est magnificéntia tua super caelos.*

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 58, 2.) *Éripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me libera me.* Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** *secúndum Lucam.* (19, 41-47.)

In illo tempore: *Cum appropinquáret* *Jesus Jerúsalem, videns civitátem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovísset et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab ócullis tuis. Quia vénient dies in te: et circúmdabunt te inimíci tui vallo, et circúmdabunt te: et coangustábunt te úndique: et ad terram prostérnent te, et filios tuos, qui in te sunt, et non relínquent in te lápidem super lápidem: eo quod non cognoveris tempus visitatiónis tuae. Et ingrèssus in templum, coepit ejícere vendéntes in illo, et eméntes, dicens illis: Scriptum est: Quia domus mea domus oratiónis est. Vos autem fecistis illam spelúncam latrónum. Et erat docens quotidie in templo.*

Offertorium. (Psalm. 18, 9,

9-12.) Egyenesek az Úr végzései, vidámmá teszik a szívet: és ítéletei édesebbek a méznél meg a lépesméznél, azért szolgál meg is tartja őket.

Csendes imádság. Engedd nekünk, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban méltón vegyünk részt, mert valahányszor ezen áldozatról való megemlékezést ünnepeljük, megváltásunk műve megvalósul. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (János 6, 57.)

Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbenem marad és én őbenne, úgymond az Úr.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek vétele, kérünk, Urunk, tisztítson meg mindegyikünket és egyesítsen mindnyájunkat. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

10, 11 et 12.) *Justitiae Domini rectae, laetificantes corda, et iudicia ejus dulcióra super mel et favum: nam et servus tuus custodit ea.*

Secreta. *Concede nobis, quaesumus Domine, haec digne frequentare mysteria: quia, quoties hujus hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur. Per Dominum.*

Communio. (Joannes 6, 57.) *Qui manducavit meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo, dicit Dominus.*

Postcommunio. *Tui nobis, quaesumus, Domine, communitio sacramenti, et purificationem conferat, et tribuat unitatem. Per Dominum.*

Pünkösöd után 10. vasárnap.

Talán sehol oly sokoldalúan és oly meggyőzően nem látjuk felsorolva az okokat, amiért minden ügyünkben-bajunkban gyermeki bizalommal lehetünk Isten iránt, mint a mai vasárnap liturgiájában. Istenben bízhatunk, mert ő erős Isten (introitus), kész a megbocsátásra (oratio), meghallgatja az alázatos szív imáját (evangelium), a neki vitt áldozatot visszaadja, mint üdvösségünk eszközeit (offertorium) és állandóan oltalmaz (postcommunio). Bizunk tehát oltalmában és adjuk át az Úrnak minden gondunkat. A hitellen ember szerint a vak és sötét véletlen, a sors irányítja az ember életét. A krisztusi hit szerint a Lélek működik

és vezet bennünket. Mennyivel nagyobb megnyugvást és biztonságot ad nekünk a mi hitünk! A katolikus lelkiélet egyik legnagyobb mestere, Szent Benedek, az alázatosságról írja regulája legszebb fejezetét. És ha a mai evangéliumot átelmélkedjük, igazat kell neki adnunk és alázattal kell ajtót-kaput nyitnunk a kegyelmek Lelkének. Ezért fontos az alázatosság, mert amint a szentleckében láttuk, nem magunk tesszük a magunk erejéből a jót, hanem a Lélek működik mindenben és a Lélek működésének legnagyobb akadálya bennünk a büszkeség, mely magában és érdemeiben bízik. Íme, így kapcsolódik bele Szent Benedek tanítása a liturgia szellemébe.

Bevonulásra. (Zs. 54, 17, 18, 20, 23.)

Midőn az Úrhoz kiáltottam, meghallgatta szavamat azok ellen, akik reám törtek és megalázta őket, aki minden idő előtt van és örökké lesz: vesd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. (Zs. u. o. 2.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esedeklésemet: figyelj reám és hallgass meg engem. *¶* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki mindenhatóságodat leginkább a megbocsátással és irgalommal mutatod meg, növelj velünk irgalmasságodat, hogy akik ígéreteid után törekszünk, a mennyei javaknak részeseivé lehessünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I., 12, 2-11.)

Testvérek: Tudjátok, hogy midőn pogányok voltatok, a néma bálvák

Introitus. (Ps. 54, 17, 18, 20 et 23.)

Gum clamárem ad Dóminum, exaudivit vocem meam, ab his, qui appropinquant mihi et humiliávit eos, qui est ante saecula, et manet in aeternum: jacta cogitatum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. (Psalm. ibid., 2.) Exáudi, Deus, orationem meam, et ne despéxeris deprecationem meam: inténde mihi, et exáudi me. *¶* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo máxime et miserando manifestas: multiplica super nos misericórdiam tuam; ut ad tua promissa curréntes, caeléstium bonórum fácias esse consórtes. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 12, 2-11.)

Fratres: Scitis quóniam cum gentes essétis, ad simulácrum muta prout duce-

nyokhoz mentetek, amint hajtottak titeket. Azért tudotokra adom, hogy senki, ki Isten Lelke által szól, nem mondja: Átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Úr Jézus! hanem csak a Szentlélek által. A kegyelmek ugyan különfélék, de ugyanaz a Lélek. És a szolgálatok is különfélék, de ugyanaz az Úr. És az erőnyilvánulások is különfélék, de ugyanaz az Isten, ki mindezt mindenki-ben cselekszi. A Lélek kinyilatkoztatása azonban mindenkinek hasznára adatik. Egyiknek ugyan bölcsesség beszéde adatik a Lélek által, a másiknak meg tudomány beszéde ugyanazon Lélek szerint; ennek hit ugyanabban a Lélekben; annak gyógyítások adománya ugyanazon egy Lélek által; ennek csodatevő hatalom, annak prófétálás; ennek a szellemek megté-lése, annak nyelvek nemei, amannak beszédek értelmezése. Mindezeket pedig egy és ugyanaz a Lélek műveli, kinek-kinek úgy adván részt, ahogy akarja.

Átvonulásra. (Zs. 16, 8, 2.) Óvj, Uram, mint szemed fényét: nyujts szárnyad árnyékában menedéket nekem. *Ÿ.* Színed elől jöjjön igazság nekem, szemed lássa meg igazamat.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 64, 2.) Téged, Isten, a Sio-

bámini eüntes. Ideo notum vobis fácio, quod nemo in Spíritu Dei loquens, dicit anáthema Jesu. Et nemo potest dícere, Dóminus Jesus, nisi in Spíritu Sancto. Divisiónes vero gratiarum sunt, idem autem Spíritus. Et divisiónes ministratiónum sunt, idem autem Dóminus. Et divisiónes operatiónum sunt, idem vero Deus, qui operátur ómnia in ómnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spíritus ad utilitatem. Alii quidem per Spíritum datur sermo sapiéntiae: álii autem sermo sciéntiae secundum eúdem Spíritum: álii fides in eódem Spíritu: álii grátia sanitátum in uno Spíritu: álii operatio virtutum, álii prophetia, álii discrétio spírituum, álii génera linguárum, álii interpretatio sermónum. Haec autem ómnia operátur unus atque idem Spíritus, dívidens síngulis prout vult.

és, kinek-kinek úgy adván

Graduale. (Ps. 16, 8 et 2.) Custódi me, Dómine, ut pupíllam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. *Ÿ.* De vultu tuo júdicium meum pródeat: óculi tui vídeant aequitatem.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 64, 2.) Te decet hymnus,

non dicséret illet: fogadalmi áldozatot mutassanak be neked Jeruzsálemben. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (18, 9-14.)

Az időben: Mondá Jézus a némelyekhez, kik elbizakodtak, hogy ők igazak, és másokat megvetettek, e példabeszédet: Két ember méne föl a templomba, hogy imádkozzék; egyik farizeus, másik vámos. A farizeus megállván, így imádkozék magában: Isten! hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. Kétszer böjtölök hetenkint, tizedet adok mindentől, amim van. A vámos pedig távol állván, szemét sem merte fölvetni az égre, hanem mellét verve mondá: Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek. Mondom nektek: ez megigazulva méne haza, inkább mint amaz; mert mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltaik.

Felajánlásra. (Zsolt. 24, 1-3.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istencm, tebened remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek: s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hisz senki, aki tebened bízik, meg nem szégyenül!

Deus, in Sion: et tibi reddetur votum in Jerúsalem. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (18, 9-14.)

In illo tempore: Dixit Jesus ad quosdam, qui in se confidébant tamquam justi, et aspernabántur céteros, parabolam istam: Duo hómines ascendérunt in templum ut orárent: unus pharisaeus, et alter publicánus. Pharisaeus stans, haec apud se orábat: Deus, grátias ago tibi, quia non sum sicut céteri hóminum: raptóres, injústi, adulteri: velut étiam hic publicánus. Jejúno bis in sábbato: décimas do ómnium, quae possideo. Et publicánus a longe stans nolébat nec óculos ad caelum leváre: sed percutiébat pectus suum, dicens: Deus, propítius esto mihi peccatóri. Dico vobis: descéndit hic justificátus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exáltat, humiliábitur: et qui se humiliat, exaltábitur.

Offertorium. (Ps. 24, 1-3) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei: étenim univérsi, qui te expéctant, non confundéntur.

Csendes imádság. A neked ajánlott adományokat, Urunk, kapjuk vissza, mert úgy rendelted ezeket szent neved tiszteletére felajánlani, hogy ugyanezek legyenek üdvösségünk eszközei. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 50, 21.) Kedvedet leled az igaz áldozatban, ajándékokban, egészen eléggő áldozatokban oltáron, Uram.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk Istenünk, hogy akiket nem szűnsz meg az isteni szentségekkel megújítani, azoktól ne vond meg kegyes oltalmadat. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Secreta. Tibi, Dómine, sacrificia dicata reddantur: quae sic ad honorem nóminis tui deferenda tribuisti, ut éadem remédia fieri nostra praestáres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 50, 21.) Acceptábis sacrificium iustitiae, oblatiónes, et holocausta, super altáre tuum, Dómine.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divínis reparáre non désinis sacramentis, tuis non destítuas benignus auxiliis. Per Dóminum.

Pünkösd után 11. vasárnap.

Az Egyház a mai vasárnap Isten végtelen hatalmát és irántunk való jóságát dicsóiti, mely csodával is megtéríti a tévelygő Szent Pált és csodával meggyógyítja a némát. Mi is süketek lennénk Isten dicséretére, ha az Egyház a szentkereszttségben meg nem nyitotta volna fülünket szavainak befogadására. Hallgassuk tehát a mai liturgiában is az Úr szavát és az Egyház énekével egyesülve dicsérjük hatalmát és jóságát. Valóban az Isten jósága felülmúlja kívánságainkat és bőven árasztja ránk kegyelmét, mely Saulusból is tud Pált alakítani. Hallgassuk csak őt magát, amint a szentleckében tanít hitünk alapigazságára. Hitünk alapja tehát Krisztus feltámadása. Természetfölötti életünknek is ebben van az alapja: nekünk is Krisztusban kell feltámadnunk az új életre. Ez történik a kereszttségben, melyre a mai evangélium emlékeztet. A kereszttség liturgiájában ugyanis megismétlődik az Effeta szava és jelentősége. Az a Krisztus, aki az evangéliumban mondja a siketnémának

ezeket a szavakat, ma is él közöttünk a liturgiában, mely folytatja az ő tanítását, cselekedeteit, imádságát, áldozatát, egyszóval folytatja és közénk állítja Krisztus papságát.

Bevonulásra. (Zs. 67, 6-7, 36.)

Isten az ő szent helyén, Isten lakóhelyet nyújt azoknak, akik egyetértők, és erőt és hatalmat ad népének. (Zs. u. o. 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, ki túláradó jóságodban a hozzád esedéklőknek mind az érdemeiket, mind a kívánságaikat felülmúlod: áraszd fölénk irgalmasodat és bocsásd meg, ami miatt lelkiismeretünk fél s add meg hozzá, amiért könyörögni sem merünk. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I., 15, 1-10.)

Testvérek: Figyelmetekbe ajánlom az evangéliumot, melyet hirdettem nektek, melyet el is fogadtatok, melyben álltok is, mely által üdvözülni is fogtok, ha megtartjátok úgy, amint hirdettem nektek; hacsak hiába nem lettetek volna hívők. Mert mindenekelőtt azt közöltem veletek, amit én is vettem: hogy Krisztus meghalt a mi bűneinkért, az Írások szerint, és hogy elte-

Introitus. (Ps. 67, 6-7 et 36.)

Deus in loco sancto suo: Deus qui inhabitare facit unánimes in domo: ipse dabit virtutem, et fortitudinem plebi suae. (Ps. ibid., 2.) Exsúrgat Deus, et dissipentur inimici ejus: et fugiant, qui oderunt eum, a fácie ejus. *Ű.* Glória Patri.

Oráció. Omnipotens sempitérne Deus, qui abundantia pietátis tuae, et mérita súpplicum excédis et vota: effúnde super nos misericórdiam tuam; ut dimittas quae consciéntia méruit, et adjicias quod oratio non praesúmit. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 15, 1-10.)

Fratres: Notum vobis fácio Evangélium, quod praedicávi vobis, quod et accepistis, in quo et státis, per quod et salvámini: quae ratióne praedicáverim vobis, si tenétis, nisi frustra credidístis. Trádidí enim vobis in primis, quod et acépí: quóniam Christus mórtuus est pro peccátis nostris secúndum Scriptúras: et quia sepúltus est, et quia resurréxit tértia die secúndum

mettetett, és hogy feltámadott harmadnapon, az Írások szerint, és hogy megjelent Kéfásnak, és azután a tizenegynek, azután megjelent több mint ötszáz testvérnek egyszerre, akik közül a legtöbben még élnek, egyesek pedig elszenderültek; azután megjelent Jakabnak, majd valamennyi apostolnak; mindnyájuk után pedig mint idéetlennek, megjelent nekem is. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, ki nem vagyok méltó apostolnak neveztetni, mert üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az ő kegyelme nem volt

Átvonulásra. (Zs. 27, 7, 1.) Szívem Istenben remél s ő megsegít engem: és újra felvirágozik testem s örömben hálát zengek neki. *Ű.* Hozzád kiáltok, Uram: Istenem, ne fordulj el szótlanul tőlem és ne távozz el tőlem.

Alleluja, alleluja! *Ű.* (Zs. 80, 2-3.) Örvendjete az Istennek, a mi segítőnknek, ujjongjatek Jákob Istenének: kezdjetek édes énekre és szóljon a lant. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (7, 31-37.)

Az időben: Jézus eltávozván Tírus vidékéről, Szidonon át a galileai tengerhez ménc. a tíz város

Scriptúras: et quia visus est Cephae, et post hoc undecim. Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Jacóbo, deinde Apóstolis ómnibus: novissime autem ómnium tamquam abortivo, visus est et mihi. Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocári Apóstolus, quóniam persecútus sum EccléSIam Dei. Grátia autem Dei sum id quod sum, et grátia ejus in me vacua non fuit.

bennem eredménytelen.

Graduale. (Ps. 27, 7 et 1.) In Deo sperávit cor meum, et adjútus sum: et reflóruit caro mea, et ex voluntáte mea confitébor illi. *Ű.* Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne sileas, ne discédas a me.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Ps. 80, 2-3.) Exsultáte Deo adjutóri nostro, jubiláte Deo Jacob: súmite psalmum jucúndum cum cithara. Alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (7, 31-37.)

In illo témpore: Exiens Jésus de finibus Tyri, venit per Sidónem ad mare Galilaeae, inter médios fines De-

határai közé. Ott hozzá vevének egy siketnémát, és kérék őt, hogy tegye rája kezét. És félrevívén őt külön a seregből, füleibe bocsátá ujjait, és köpvén, illeté nyelvét, és föltekintve az égre, fohászodék, és mondá neki: Effeta! azaz nyíljal meg! És azonnal megnyílanak fülei, és megoldódék nyelvének köteleke, és helyesen szól vala. És megparancsolá nekik, hogy ezt senkinek se mondják. De mennél jobban tiltá nekik, annál inkább hirdték, és szerfölött csodálkozáának, mondván: Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat, és megszólaltatta a némákat.

Felajánlásra. (Zsolt. 29, 2-3.) Magasztallak, Uram, mert fölemeltél engem, nem engeded, hogy elleneim örüljenek fölöttem: hozzád kiáltottam, Uram, és te meggyógyítottál engem.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, szolgálatunkra, hogy a bemutatott adomány neked kedves, nekünk pedig gyarlóságunkkal szemben segítségünk legyen. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Péld. 3, 9, 10.) Tiszteld meg az Urat vagyondból és termésed

capóleos. Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabántur eum, ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seórsum, missit digitos suos in aurículas ejus: et éxspuens, tégítigit linguam ejus: et suspiciens in caelum, ingémuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. Et statim apértae sunt aures ejus, et solútum est vinculum linguae ejus, et loquebátur recte. Et praecépit illis, ne cui dicerent. Quanto autem eis praeciépbat, tanto magis plus praedicábant: et eo ámplius admirábantur, dicéntes: Bene ómnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

Offertorium. (Ps. 29, 2, 3.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me, nec delectásti inimicos meos super me: Dómine, clamávi ad te, et sanásti me.

Secreta. Réspice, Dómine, quaesumus, nostram propítius servitútem: ut, quod offérimus, sit tibi munus accéptum, et sit nostrae fragilitátis subsídium. Per Dóminum.

Communio. (Prov. 3, 9, 10.) Honóra Dóminum de tua substántia, et de primí-

zsengéjéből s megtelnek csü-
reid bőséggel és túláradnak
sajtóid a musttól.

Áldozás utáni imádság.
A Szentségednek magunk-
hoz vételében, kérünk,
Urunk, érezzük testünk-lel-
künk megsegítését, hogy
mindkettőben megszaba-
dítva, e mennyei orvosság-
nak teljességében örven-
dezhessünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l.
a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

tiis frugum tuárum: et im-
plebúntur hórrea tua satu-
ritáte, et vino torculária re-
dundábunt.

Postcommunio. Sentiámus
quaesumus, Dómine,
tui perceptióne sacraménti,
subsídium mentis et córpo-
ris: ut in utróque salváti,
caeléstis remédii plenitú-
dine gloriémur. Per Dómi-
num nostrum Jesum Chris-
tum.

Pünkösd után 12. vasárnap.

A mai mise szövegének alapgondolata annak megvallása, hogy nagyon nagy szükség van Isten segítségére, különösen abban, hogy ingadozás nélkül járjunk az ő parancsainak útján. Ezer Isten segítőt és közbenjárót adott nekünk: az ószövetségben Mózeszt, az újban az apostolokat és elsősorban szent Fiát, mert ő az igazi szamaritánus és azután az újszövetség papságát. — Szükségünkben mily vigasztalás a szentlecke, hogy mi az újszövetség életadó szellemének hívei lehetünk lélek szerint. — Az újszövetség egyik legszebb tanítása, mely a felebaráti szeretet szociális érzésének igazi mivoltára tanít meg, az irgalmas szamaritánusról szóló evangélium. De egyúttal a Jó Pásztor szívébe is bele enged pillantanunk, mert az Úr Jézus a maga szívét tárja fel előttünk ebben a hasonlatban. Az Oltáriszentség kenyerére és borára és a keresztség, bérálás, betegek kenetének és a papszentelésnek olajára vonatkozik, amikkel életünk legnehezebb perceiben seglt minket a liturgiában Krisztus, az ő papjai által.

Bevonulásra. (Zs. 69, 2-3.)

Isten, fordítsd figyel-
medet segítségemre:
Uram, siess megse-
gítésemre: jöjjenek zavar-
ba és szégyenüljenek meg
ellenségeim, kik életemre
törnek. (Zs. u. o. 4.) Hátrál-
janak meg és valljanak
szégyent, kik bajt kívánnak
nekem. ✠. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 69, 2-3.)

Deus, in adjutórium
meum inténde: Dó-
mine, ad adjuván-
dum me festína: confundán-
tur et revearéantur inimíci
mei, qui quaerunt ánimam
meam. (Ps. ibid., 4.) Aver-
tántur retrórsum, et eru-
béscant: qui cógitant mihi
mala. ✠. Glória Patri.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, aki nek kegyelméből származik, hogy híveid neked méltóan és dicséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy ígéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II., 3, 4-9.)

Testvérek: Bizodalmunk Krisztus által van az Isten iránt, nem mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól, mint önmagunkból; ellenkezőleg, a mi elégséges voltunk az Istentől van. Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké; mert a betű öl, a Lélek pedig életet ad. Ha már a halálnak betűvel kövekre írt szolgálata oly dicsőséges volt, hogy Izrael fiai nem nézhettek Mózes arcára arcának mulandó dicsősége miatt: hogy ne lenne még dicsőségesebb a Lélek szolgálata? Mert ha már a kárhoytatás szolgálata dicsőségesebb volt, sokkal dicsőségesebb az igazságosság szolgálata.

Átvonulásra. (Zsolt. 33, 2-3.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsé-

Orátio. Omnipotens et miséricors Deus, de cuius múnere venit, ut tibi a fidelibus tuis digne et laudabiliter serviatur: tribue, quaesumus, nobis; ut ad promissiones tuas sine offensione currámus. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (II. 3, 4-9.)

Fratres: Fidúciam talem habémus per Christum ad Deum: non quod sufficiéntes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficiéntia nostra ex Deo est: qui et idóneos nos fecit ministros novi testaménti: non líttera, sed spírítu: líttera enim occídít, spírítus autem vivíficat. Quod si ministrátio mortis, lítteris deformáta in lapídibus, fuit in glória; ita ut non possent inténdere filii Israel in fáciem Móysi, propter glóriam vultus ejus, quae evacuátur: quómodo non magis ministrátio Spírítus erit in glória? Nam si ministrátio damnatiónis glória est: multo magis abundat ministérium justitiae in glória.

Graduale. (Psalm. 33, 2-3.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus

rete szüntelen. *V.* Az Úrban lelem dicsőségemet, hallják a szelldék és örven-dezzenek.

Alleluja, alleluja! *V.* (Zs. 87, 2.) Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (10, 23-37.)

Az időben: Mondá Jézus az 6 tanítványainak: Boldogok a szemek, melyek látják, amiket ti láttok. Mert mondom nektek, hogy sok próféta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látta; és hallani, amiket ti hallotok, de nem hallotta. És íme, fölkele egy törvénytudó, kísértvén őt, és mondván: Mester! mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Ő pedig mondá neki: Mi vagyon írva a törvényben? miképpen olvasod? Amaz felelvén, mondá: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, és minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint tennemagadat. És mondá neki: Helyesen feleltél; ezt cselekedjed és élni fogsz. Amaz pedig igazolni akarván magát, mondá Jézusnak: De hát ki az én felebarátom? Felvén pedig Jézus a szót, mondá: Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba menvén,

ejus in ore meo. *V.* In Dómino laudábitur ánima mea: áudiant mansuétí, et laeténtur.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 87, 2.) Dómine Deus salútis meae, in die clamávi et nocte coram te. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (10, 23-37.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Beáti óculi qui vident quae vos vidétis. Dico enim vobis, quod multi prophétae et reges voluérunt vidére quae vos vidétis, et non vidérunt: et audire quae audítis, et non audiérunt. Et ecce quidam legisperítus surréxit, tentans illum, et dicens: Magister, quid faciéndó vitam aetérnam possidébo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quómodo legis? Ille respóndens, dixit: Díliges Dóminum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota ánima tua, et ex ómnibus víribus tuis, et ex ónni mente tua: et próximum tuum sicut teípsum. Dixitque illi: Recte respondísti: hoc fac, et vives. Ille autem volens justificáre seípsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus próximus? Suscípíens autem Jesus, dixit: Homo quídam descendébat ab Jerúsalem in Jéricho, et incidit in latrónes, qui étiam despóliavérunt eum: et pla-

rablók közé került, akik kifosztották őt és sebesre ver-
vén, félholtan hagyák őt és
eltávoznak. Véletlenül azon
az úton jött lefelé egy
pap, és látván őt, tovább
méné. Hasonlóképpen egy
levita is, midőn azon hely-
hez ért és látta őt, elméne
mellette. Arra utazván pe-
dig egy samaritanus, oda-
méné, és látván őt, könyö-
rületre indula. És hozzája
járulván, bekötözé sebeit,
olajat és bort öntvén azokba,
föltevé őt barmára s a szál-
lásra vivé és gondját viselé.
Másnap elővén két dé-
nárt, a gazdának adá, mond-
ván: Viseld gondját neki, és
amit ezen felül ráköltesz,
mikor visszatérek, meg-
adom neked. E három közül
mit gondolsz, melyik volt
felebarátja annak, ki a rab-
lók közé jutott? Amaz pedig
mondá: Aki irgalmasságot
cselekedett vele. És mondá
neki Jézus: Menj, és te is
hasonlóképpen cselekedjél.

Felajánlásra. (Mózes II.
32, 11, 13, 14.) Kérlette Mó-
zes az Urat, Istenét, mond-
ván: Miért gerjedne fel,
Uram, haragod néped ellen?
Csenedesdjék haragvó lel-
ked! Emlékezzél meg Ábra-
hámról, Izsákról és Jákob-
ról, kiknek megesküdtél,
hogy tejjel és mézzel folyó
földet adsz nekik. És az Úr
megengesztelődött és el-
engedte a büntetést, mellyel
népét fenyegette.

gis impóstitis abiérunt, semi-
vivo relicto. Accidit autem,
ut sacerdos quidam descen-
deret eadem via: et viso illo
praeterivit. Similiter et le-
vita, cum esset secus locum,
et vidéret eum, pertránsiit.
Samaritanus autem quidam
iter fáciens, venit secus
eum: et videns eum, miseri-
córdia motus est. Et appró-
prians, alligávit vúlnera ejus,
infúndens óleum et vinum:
et impónens illum in ju-
mémentum suum, duxit in stá-
bulum, et curam ejus egit.
Et áltera die prótulit duos
denários, et dedit stabulá-
rio, et ait: Curam illius
habe: et quodcúmque super-
erogáveris, ego cum rediero,
reddam tibi. Quis horum
trium vidétur tibi próximus
fuisse illi, qui incidit in la-
trónes? At ille dixit: Qui
fecit misericórdiam in illum.
Et ait illi Jésus: Vade, et
tu fac similiter.

Offertorium. (Exodi 32,
11, 13 et 14.) Precátus est
Móyses in conspéctu Dó-
mini Dei sui, et dixit: Quare,
Dómine, irásceris in pópulo
tuo? Parce irae ánimae tuae
meménto Abraham, Isaac,
et Jacob, quibus jurásti dare
terram fluéntem lac et mel.
Et placátus factus est Dó-
minus de malignitáte, quam
dixit fácere pópulo suo.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, ezen adományokra, melyeket szent oltárodra tettünk, hogy nekünk bűnbocsánatot, nevednek dicsőséget szerezzenek. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, propítius inténde, quas sacris altáribus exhibemus: ut nobis indulgéntiam largiéndó, tuo nómini dent honórem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság : a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 103, 13, 14-15.) Lakjék jól a föld, Uram, műveid gyümölcsével, hogy kenyeret termelj a földből és bor vidámitsa az ember szívét: hogy ragyogjon arca olajtól és kenyér erősítse az ember szívét.

Communio. (Psalm. 103, 13 et 14-15.) De fructu óperum tuórum, Dómine, satiábitur terra: ut edúcas panem de terra, et vinum laetificet cor hóminis: ut exhiláret fáciem in óleo, et panis cor hóminis confirmet.

Áldozás utáni imádság. Adjon nekünk, kérünk, Urunk, életet e misztériumban való szent részvétel és egyúttal szerezze meg nekünk a kiengesztelődést és oltalmat. A mi Urunk.

Postcommunio. Vivificet nos, quaesumus, Dómine, hujus participatio sancta mystérii: et páriter nobis expiatiónem tribuat, et munímen. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság : a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 13. vasárnap.

A hit, remény és szeretet erényeiért imádkozunk ma és ezeknek jelentőségét akarja lelkünkbe vésni a mai liturgia. A szentlecke az újszövetségi hit nagyságát tárja elénk, az evangélium a szerető Üdvözítőre mutat rá és az ének a reményünket fejezi ki. A mai szentlekkét az első olvasásra nehéz megérteni, szét kell szednünk és át kell elmélkednünk. Arról szól Szent Pál, hogy a mózesi törvény nem tudta megadni a léleknek az igazi életet és a megváltást. Tehát Mózes törvénye nem az Ábrahámnak adott ígértet megvalósítása, sem nem annak eltörlése. Az ígértet érvényben maradt és Krisztusban teljesedett, aki halálával megszerezte minden embernek az üdvösséget.

Bevonulásra. (Zsolt. 73, 20, 19 és 23.)

Tekints, Uram, szövetségedre és ne felejtssd el végképpen szegényeidet: kelj fel, Uram, és véd meg ügyedet: és ne feledd el ellenségeid lármáját. (Zs. u. o. 1.) Miért vetted el, Isten, teljesen és miért gyúlt fel haragod legelőd juhái ellen? *Ű.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, növeld bennünk a hitet, reményt és szeretetet és hogy méltók legyünk elnyerhetni, amit ígértél, add, hogy szeressük, amit parancsoltál. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhöz írt leveléből. (3, 16-22.)

Testvérek: Ábrahámnak mondattak az ígéretek, és az ő ivadékaiknak. Nem mondja: És ivadékaiknak, mint soknak, hanem mint egynek: És a te ivadékoknak, aki a Krisztus. Azt mondom tehát, hogy az Istentől megerősített intézkedést a négyszázharminc évvel később adott törvény nem teszi érvénytelenné, hogy megszüntesse az ígérést. Mert ha a törvényből van az örökség, akkor már nem ígéretből; Ábrahámnak pedig ígéret által ajándé-

Introitus. (Ps. 73, 20, 19 et 23.)

Respice, Dómine, in testamentum tuum, et ánimas páuperum tuorum ne derelinquas in finem: exsúrge, Dómine, et júdica causam tuam, et ne obliviscáris voces quaeréntium te. (Ps. ibid., 1.) Ut quid, Deus, repulisti in finem: irátus est furor tuus super oves páscuae tuae? *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, da nobis fidei, spei, et caritátis augmentum: et, ut mereámu ássequi quod promíttis, fac nos amáre quod praecipis. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (3, 16-22.)

Fratres: Abrahae dictae sunt promissiones, et sémini ejus. Non dicit: Et séminibus, quasi in multis: sed quasi in uno: Et sémini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico: testamentum confirmátum a Deo, quae post quadringéntos et triginta annos facta est lex, non irritum facit ad evacuándam promissionem. Nam si ex lege heréditas, jam non ex promissione. Abrahae autem per re-promissionem donávit Deus. Quid igitur lex? Propter

kozta azt az Isten. Mi tehát a törvény? Vétségekért hozatott, míg el nem jő az ivadék, akinek az ígéretet adta; angyalok által rendeltetett, közvetítő által. Közvetítője pedig egynek nincsen, az Isten pedig egy. A törvény tehát az Isten ígéretei ellen van? Semmi esetre sem! Mert ha olyan törvény adatott volna, mely életet adhatna, valóban a törvényből lenne a megigazulás; de az Írás mindent a bűn alá foglalt, hogy az ígéret Jézus Krisztus

átvonulásra. (Zs. 73, 20, 19, 22.) Tekints, Uram, szövetségedre: ne felejtse el végképpen szegényeidet. *Ÿ*. Kelj fel, Uram, és véd meg ügyedet, emlékezzél meg szolgálóid szégyenéről.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Zs. 89, 1.) Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (17, 11-19.)

Az időben: Amint Jézus Jeruzsálem felé tartott, átméne Szamarián és Galileán. Mikor pedig beméne egy faluba, tíz poklos férfi jöve elébe, kik távolról megállának, és fölemelék szavukat, mondván: Jézus, mester! könyörülj rajtunk. Kiket midőn meglátott, mondá: Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak. És

transgressiónes pósita est donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per Angelos in manu mediatoris. Mediátor autem unius non est: Deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae posset vivificare, vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit Scriptura ómnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi darétur credéntibus.

hite által adassék a hívőknek.

Graduale. (Ps. 73, 20, 19 et 22.) Réspice, Dómine, in testaméntum tuum: et ánimas páuperum tuórum ne obliviscáris in finem. *Ÿ*. Exsúrge, Dómine, et júdica causam tuam: memor esto opprobrii servórum tuórum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Ps. 89, 1.) Dómine, refúgium factus es nobis a generatióne, et progénie. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (17, 11-19.)

In illo témpore: Dum iret Iesus in Jerúsalem, transibat per médiam Samariam et Galilaeam. Et cum ingrederétur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe; et levaverunt vocem dicentes: Jesu praecéptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, osténdite vos sacerdotibus. Et factum est,

lőn, hogy amint mentek, megtisztulának. Egyik pedig közülök, látván, hogy meggyógyult, visszatéren, nagy szóval magasztalván az Istent, és arcra borulva az ő lábainál, hálát ada: és ez samaritánus vala. Felelvén pedig Jézus, mondá: Nemde, tizen tisztultak meg, és kilenc hol vagyon? Nem akadt, aki visszatérvén, dicsőséget adjon Istennek, hanem csak ez az idegen. És mondá neki: Kelj föl, menj el; mert hited meggyógyított téged.

Felajánlásra. (Zsolt. 30, 15, 16.) Benned bízom, Uram, azt mondom: Te vagy az én Istenem, sorsom a te kezében van.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, néped iránt és tekints kegyesen ezen adományokra, hogy ezeknek felajánlása által megengesztelődve bűneinket megbocsássad, és kéréseinket teljesítsed. A mi.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Bölcs. 16, 20.) Kenyeret adtál az égből nekünk, Uram, melyben megvolt minden gyönyörűség és minden íz édessége.

Áldozás utáni imádság. **A**E mennyei szentség magunkhoz vétele által, kérünk, Urunk, engedd, hogy

dum irent, mundáti sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundátus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, et cecidit in fáciem ante pedes ejus, grátias agens: et hic erat Samaritánus. Respóndens autem Jesus, dixit: Nonne decem mundáti sunt? et novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret, et daret glóriam Deo, nisi hic alienígena. Et ait illi: Surge, vade; quia fides tua te salvum fecit.

Offertorium. (Ps. 30, 15, 16.) In te sperávi, Dómine; dixi: Tu es Deus meus, in mánibus tuis témpora mea.

Secreta. Propitiáre, Dómine, pópulo tuo, propitiáre munéribus: ut hac oblatióne placátus, et indulgéntiam nobis tríbuas, et postuláta concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Sap. 16, 20.) Panem de caelo dedísti nobis, Dómine, habéntem omne delectaméntum, et omnem sapórem suavitátis.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, caeléstibus sacraméntis: ad redemptiónis aetérnae, quaesumus, profi-

örök üdvösségünkhöz köze-
lebb juthassunk. A mi.

ciamus augméntum. Per
Dóminum.

{A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l.,
a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 14. vasárnap.

A «két úr» vasárnapjának is nevezik a mai vasárnapot a szentmise evangéliuma után. De a többi rész is ezzel a tanítással van kapcsolatban. Az egyik úrnak a lélek szolgál, a másiknak a test. Nekünk a test ellen küzdenünk kell, hogy ne a Sátánnak szolgáljunk, hanem felszabadult lélekkel az igaz Úrnak, a mi Istenünknek. Ehhez hívjuk az Isten kegyelmét a közös imádságban. A szentlecke elolvasása után elmélkedjünk egy percre, hogy mi bennünk a test cselekedetei, vagy a Lélek gyümölcsei vannak-e meg, mert ebből tűnik ki, hogy a két úr közül kinek szolgálunk.

Bevonulásra. (Zs. 83, 10-11.)

Qlalmazó Istenünk, tekints ide és nézz föl kented arcára: mert jobb egy nap a te udvaraiddban, mint más helyen ezer. (Zs. u. o. 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Őrzd meg, kérünk, Urunk, Egyházadat örök irgalommal és mert nélküled erőtlén a halandó ember, a te segítséged vonja el mindig az ártalmas dolgoktól és vezesse az üdvösekre. A mi Urunk.

{A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt leveléből. (5, 16-24.)

Testvérek: Lélek szerint járjatok és nem fogjátok véghezvinni a test ki-

Introitus. (Ps. 83, 10-11.)

Rotector noster, aspice, Deus, et respice in faciém Christi tui: quia melior est dies una in átriis tuis super millia. (Ps. ibid., 2-3.) Quam dilecta tabernacula tua, Dómine virtutum! concupiscit, et defícit ánima mea in átria Dómini. ♪. Glória Patri.

Orátio. Custódi, Dómine, quaesumus, Ecclesiam tuam propitiatióne perpétua: et quia sine te lábitur humana mortáalitas; tuis semper auxiliis et abstrahátur a nóxiis, et ad salutária dirigátur. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (5, 16-24.)

Fratres: Spíritu ambuláte, et desidéria carnis non perficiétis. Caro enim con-

vánságait. Mert a test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyétek, amit akartok. Ha lélek vezet titeket, nem vagytok törvény alatt. Nyilvánvalók pedig a test cselekedetei, melyek: paráznaság, tisztátalanság, szemérmertlenség, bujaság, bálványozás, bűbájosság, ellenségeskedések, viszálykodások, versengések, harag, veszekedések, visszavonások, szakadások, irigykedések, gyilkosságok, részegeskedések, tobzódások és ilyesmik; ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondtam, hogy akik ily dolgokat cselekszenek, nem nyerik el Isten országát. A lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, nyájaság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság. Ilyenek ellen nincsen törvény. Akik pedig Krisztuséi, megfeszítették testüket a

cupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: haec enim sibi invicem adversantur, ut non quaecumque vultis, illa faciatis. Quod si spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, homicidia, ebrietas, comessationes, et his similia: quae praedico vobis, sicut praedixi: quoniam, qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem Spiritus est: caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Adversus hujusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis.

átvonulásra. (Zsolt. 117, 8-9.) Jobb az Úrban bízni, mint emberben reménykedni. *Ÿ.* Jobb az Úrban bízni, mint fejedelmekben reménykedni.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 94, 1.) Jertek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek. Alleluja!

Graduale. (Ps. 117, 8-9.) Bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine. *Ÿ.* Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 94, 1.) Venite, exsultemus Domino, jubilemus Deo salutari nostro. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (6, 24-33.)

Az időben: Mondá Jézus az ō tanítványainak: Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy az egyiket gyűlölni fogja és a másikat szeretni, vagy az egyiket túrni fogja és a másikat megvetni. Nem szolgálhatok Istennek és a mammonnak. Azért mondom nektek: Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelemnél, és a test az öltözetnél? Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál? Ki adhat pedig közületek gondjai által nagyságához egy könyöknyit? És a ruházatról mit aggódtok? Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fognak; pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül. Ha pedig a mezei fűvet, mely ma nagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek? Ne aggódjatok, tehát mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk vagy mivel ruházunk? Mert mindezt a po-

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. (6, 24-33.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire, et mammonae. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum? Respiciate volatilia caeli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et Pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut unum ex istis. Si autem foenum agri, quod hodie est, et cras in cilbanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicae fidei? Nolite ergo solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater

gányok keresik. Hiszen tudja a ti Atyátok, hogy mind ezekre szükségtek vagyon. Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadatok nektek.

Felajánlásra. (Zsolt. 33, 8-9.) Az Úr anyyala táboroz azok körül, kik őt félik és szabadulást hoz nekik: izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.

Csendes imádság. Engedd nekünk, Urunk, kérünk, hogy ez az üdvöthozó áldozati ajándék szolgáljon mind bűneink megtisztítására, mind hatalmad kiengeztelésére. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Máté. 6, 33.) Keressétek először az Isten országát és ezek mind hozzáadatok nektek: mondá az Úr.

Áldozás utáni imádság. Tisztítsanak meg és erősítsenek meg minket szentségeid, Isten: és vezessenek el az örök üdvösség elnyerésére. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

vester, quia his ómnibus indigétis. Quaerite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus: et haec ómnia adjiciéntur vobis.

Offertorium. (Ps. 33, 8-9.) Immittet Angelus Dómini in circúitu timéntium eum, et eripiet eos: gustáte, et vidéte, quóniam suávis est Dóminus.

Secreta. Concéde nobis, Dómine, quaesumus, ut haec hóstia salutáris, et nostrórum fiat purgátio delictórum, et tuae propitiatio potestátis. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 6, 33.) Primum quaerite regnum Dei, et ómnia adjiciéntur vobis, dicit Dóminus.

Postcommunio. Purificent semper et múniant tua sacraménta nos, Deus: et ad perpétuae ducant salvatiónis efféctum. Per Dóminum.

Pünkösd után 15. vasárnap.

A legnagyobb hasznot akkor merithetjük a szentmise szövegeiből, ha azt magunkra alkalmazzuk. Ezt nagyon szépen igazolja a mai szentmise. Mi vagyunk azok a halottak (ha a lelkünket a halálos bűn megölte), akiket édesanyánk, az Egyház megsirat.

És az Úr az Egyház fájalmát látva kegyelmével jön a mi feltámasztásunkra, hogy ezután a Lélek szerint élhessünk, mint a szentlecke tanít. Szeressük tehát a miattunk síró és az értünk imádkozó Egyházat és a liturgia által éljünk az Egyházzal együtt! De nemcsak maga a tény: a náimi ifjú feltámasztása tud bennünk bizalmat kelteni, hanem a mód is, ahogy azt az Üdvözítő megtette és az ok, amiért megtette. Irgalmas szíve hajtotta a csodára és az hajtja most is, hogy hallgasson értünk imádkozó anyánkra, az Egyházra. És vigasztalta szerető szavakkal, mert nemcsak irgalmas, hanem gyengéd is az ő szeretete. Mennyit tanulhatunk a mai liturgiából! Bizalmat, szeretetet, kirtást, bűnbánatot, irgalmat, gyengédséget, hálát, buzgóságot.

Bevonulásra. (Zs. 85, 1, 2-3.) **Introitus.** (Ps. 85, 1 et 2-3.)

Ajtsd hozzám, Uram, füledet és hallgass meg; mentsd meg Istentem, szolgálodat, ki benned bíz; könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap. (Zs. u. o. 4.) Örvezdtesd meg szolgálodat, hisz hozzád emelem, Uram, lelkemet. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Egyházadat, Urunk, a te állandó irgalmasságod tisztítsa és erősítse, és mert nélküled biztonságban meg nem állhat, kegyelmeddel mindig kormányozd. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhöz írt leveléből. (5, 25-26; 6, 1-10.)

Testvérek: Ha lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is. Ne vágyódjunk a hiú dicsőség után, egymást ingerelve, egymásra irigykedve. Testvérek, ha az

Benedicna, Dómine, aures tuam ad me, et exaudi me: salvum fac servum tuum, Deus meus, sperátem in te: miserére mihi, Dómine, quoniam ad te clamávi tota die. (Ps. ibid., 4.) Laetífica ánimam servi tui: quia ad te, Dómine, ánimam meam levávi. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Ecclesiam tuam, Dómine, miserátio continuáta mundet et múniat: et quia sine te non potest salva consistere; tuo semper múnere gubernétur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Gálatas. (5, 25-26; 6, 1-10.)

Fratres: Si spiritu vivimus, spiritu et ambulamus. Non efficiámur inánis glóriae cúpidi, invicem provocántes, invicem invidéntes. Fratres, et si praeoccu-

ember valamely bűnre ragadtatik is, ti, kik lelkiek vagytok, az ilyent oktassátok a szelídség szellemében; de ügyelj magadra, hogy te is kísértésbe ne juss. Hordozátok egymásnak terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét. Mert ha valaki magát valaminek tartja, holott semmi, önmagát vezeti félre. Kiki vizsgálja meg a saját cselekvését, és így csak önmagában lesz dicsősége, és nem másban, mert mindenki a maga terhét fogja hordozni. Aki pedig az ígében oktatást nyer, részesítse oktatóját minden jóban. Ne vezessétek félre magatokat: Istent nem lehet gúnyolni! Mert amit az ember vet, azt fogja aratni is. Mert aki testének vet, a testből arat majd romlást is; aki pedig a léleknek vet, a lélekből arat majd örök életet. A jót cselekedni pedig ne lankadjunk el, mert annak idején majd aratunk, ha nem lankadunk el. Tehát míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképpen pedig hitfeleinkkel.

Átvonulásra. (Zsolt. 91, 2-3.) Jó dolog az Urat dicsérni és nevednek, óh Főlséges, éneket zengeni. *Ÿ.* Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 94, 3.) Mert nagy Isten az

pátus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne et tu tentaris. Alter alterius onera portate, et sic adimpleritis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semetipso tantum gloriam habebit, et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is, qui catechizatur verbo, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare: Deus non irridetur. Quae enim seminaverit homo, haec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptio-nem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Bonum autem facientes, non deficientes: tempore enim suo metemus, non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

Graduale. (Psalm. 91, 2-3.) Bonum est confiteri Domino: et psallere nomini tuo, Altissime. *Ÿ.* Ad annuntiandum mane misericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 94, 3.) Quoniam Deus ma-

Úr, hatalmas Király az egész földön. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (7, 11-16.)

Az időben: Jézus egy Naim nevű városba méne, és vele menének tanítványai és nagy népsokaság. Mikor pedig a város kapujához közeledett, íme, egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt, és a város sok népe méne vele. Kit mikor meglátott az Úr, megkönyörülvén rajta, mondá neki: Ne sírj. És odamenvén, illetve a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának. És mondá: Ifjúl mondom neked, kelj föl. És felüle a halott, és beszélni kezdé. És átadá őt anyjának. Elfogá pedig mindnyájukat a félelem, és dicsőíték az Istent, mondván: Nagy próféta támadt közöttünk, és az Isten meglátogatta az ő népét.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 2, 3, 4.) Várva-vártam az Urat és ő figyelmét felém fordította: meghallgatta könyörgésemet: és szájamba új éneket adott, Istenünket dicsérő szöveget.

Csendes imádság. Szent-ségeid, Urunk, őrizzenek meg és az ördög támadásai ellen mindenkor védjenek meg. A mi Urunk.

gnus Dóminus, et Rex magnus super omnem terram. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (7,11-16.)

In illo tempore: Ibat Jesus in civitatem, quae vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli ejus, et turba copiosa. Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae: et haec vidua erat: et turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset Dóminus, misericórdia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, et tétigit lóculum. Hi autem, qui portabant, steterunt. Et ait: Adolészens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat mórtuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae. Accépit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicéntes: Quia prophéta magnus surrêxit in nobis: et quia Deus visitavit plebem suam.

Offertorium. (Psalm. 39, 2, 3 et 4.) Exspéctans exspéctávi Dóminum, et respéxit me: et exaudivit deprecationem meam: et immisit in os meum cánticum novum, hymnum Deo nostro.

Secreta. Tua nos, Dómine, sacraménta custódiánt: et contra diabólicos semper tueántur incúrsus. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság : a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 6, 52.)
A kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.

Áldozás utáni imádság.
Testünket és lelkünket, kérünk, Urunk, járja át a mennyei adomány működése, hogy ne a saját érzékiségünk, hanem annak az ereje uralkodjék bennünk állandóan. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság : a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Communio. (Joan. 6, 52.)
Panis, quem ego dédero, caro mea est pro saeculi vita.

Postcommunio. Mentis nostras, et corpora possideat, quaesumus, Dómine, doni caeléstis operatio: ut non noster sensus in nobis, sed júgiter ejus praevéniat effectus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pünkösd után 16. vasárnap.

Természetfeletti életet Isten kegyelme nélkül nem élhetünk, azért a kegyelemért imádkozik az Egyház. A kegyelem útjának igazi akadály a mi gögös emberi akaratumk, mely nem akar meghajolni. Ezért tanít például Szent Benedek is arra, hogy először önaratumknak mondjunk ellen és legyünk alázatosak. A mai evangélium tanulsága is ugyanez. Ha Isten útján és nem a magunk feje szerint akarunk tökéletesebbek lenni, akkor az alázatoság által nyissunk ajtót a kegyelemnek és az majd előbbre víszt minket.

Bevonulásra. (Zs. 85, 3 és 5.)

Könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap, mert te, Uram, jószágos és kegyes vagy, nagy irgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak. (Zs. u. a. 1.) Hajtsd hozzám, Uram, füledet és hallgass meg, hisz nyomorult és szegény vagyok. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk Urunk, kegyelmed előzzön meg és kíséren minket minden-

Introitus. (Psal. 85, 3 et 5.)

Miserére mihi, Dómine, quóniam ad te clamávi tota die: quia tu, Dómine, suávis ac mitis es, et copiósus in misericórdia ómnibus invocántibus te. (Ps. ibid., 1.) Inclína, Dómine, aurem tuam mihi, et exáudi me: quóniam inops, et pauper sum ego. ✠. Glória Patri.

Orátio. Tua nos, quaesumus, Dómine, grátia semper et praevéniat et

kor és eszközölje ki, hogy szüntelenül a jócselekedetekben buzgólkodjunk. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (3, 13-21.)

Testvérek: Kérlek titeket, ne csüggedjete el bajaim miatt, melyek értektek vannak. Ez dicsőségre szolgál. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön: Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete benső emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek, s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a széleség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhesséte Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljete az Istennek egész teljességével. Annak pedig, aki a bennünk munkálkodó erőnél fogva mindent megtehet bőven azon túl is, mint mi kérünk vagy megértünk, neki dicsőség legyen az Egyházban s Jézus Krisztusban minden nemzedéken

átvonulásra. (Zsolt. 101, 16-17.) Félik majd, Uram,

sequatur: ac bonis operibus júgiter praestet esse intentos. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Paull Apóstoli ad Ephésios. (3, 13-21.)

Fratres: Obsecro vos, ne deficiátis in tribulationibus meis pro vobis: quae est glória vestra. Hujus rei grátia flecto gēna mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur, ut det vobis secundum divítias glóriæ suae, virtúte corroborári per Spíritum ejus in interiorem hóinem, Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in caritate radicáti, et fundáti, ut possítis comprehendere cum ómnibus sanctis, quae sit latitúdo, et longitúdo, et sublimitas, et profúndum: scire étiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut impleámini in omnem plenitudinem Dei. Ei autem, qui potens est ómnia fácere superabundanter quam pétimus, aut intelligimus, secundum virtútem, quae operatur in nobis: Ipsi glória in Ecclesia, et in Christo Jesu, in omnes generatiónes saeculorum. Amen.

át, örökön-örökké. Amen.

Graduale. (Ps. 101, 16-17.) Timébun¹ gentes no-

nevedet a nemzetek és a föld minden királyai dicsőségedet. *℣.* Mivel az Úr felépíti Siont és megnyilvánul dicsőségében.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Zs. 97, 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett az Úr. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.
(14, 1-11.)

Az időben: Mikor Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni, azok szemmel tarták őt. És íme, előtte vala egy vízkóros ember. És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombaton gyógyítani? Ezek pedig hallgatának. Akkor ő fogván amazt, meggyógyítá és elbocsátá. És szólván nekik, mondá: Ha valakinek közületek számára vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki azt rögtön szombatnapon? És erre nem tudtak felelni neki. A hivatalosoknak pedig példabeszédet monda észrevévén, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk: Mikor lakodalomba hívnak, ne ül az első helyre; nehogy ha náladnál előkelőbb ember volna meghíva, oda jövé az, ki téged és őt meghívta, azt mondja neked: Adj helyet ennek, s akkor szégyenszemre az utolsó helyet

men tuum, Dómine, et omnes reges terrae glóriam tuam. *℣.* Quóniam aedificávit Dóminus Sion, et vidébitur in majestáte sua.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: quia mirabilia fecit Dóminus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.
(14, 1-11.)

In illo témpore: Cum intráret Jesus in domum cujúsdam princípis pharisaeórum sábbato manducáre panem, et ipsi observábant eum. Et ecce homo quidam hydrópicus erat ante illum. Et respóndens Jesus dixit ad legisperítos et pharisaeos, dicens: Si licet sábbato curáre? At illi tacuérunt. Ipse vero apprehénsus sanávit eum, ac dimísit. Et respóndens ad illos, dixit: Cujus vestrum ásinus, aut bos in púteum cadet, et non continuo éxtrahet illum die sábbati? Et non póterant ad haec respóndere illi. Dicébat autem et ad invitátos parábolam, inténdens quómodo primos accúbitus elígerent dicens ad illos: Cum invitátus fúeris ad núptias, non discúmbas in primo loco, ne forte honorátior te sit invitátus ab illo, et véniens is, qui te, et illum vocávit, dicat tibi: Da huic locum: et

kelljen elfoglalnod. Hanem mikor meghívják, eredj, telepedjél az utolsó helyre, hogy mikor jövend, ki téged meghívott, azt mondja neked: Barátom! menj följebb. Akkor dicsőséged leszen az egész asztaltársaság előtt. Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 14-15.) Uram, tekints reám és segíts meg engem: jöjjenek zavarba mind és szegyenüljenek meg, kik életemre törnek, hogy elvegyék: Uram, tekints reám és segíts meg engem.

Csendes imádság. Tisztíts meg minket, kérünk Urunk, ennek az áldozatnak az erejével és eszközödd ki bennünk irgalmassággoddal, hogy méltók legyünk a benne való részvételre. A mi.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetzés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 70, 16-17, 18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem: Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem: öregségemre s aggodalomra se hagyj engem, Isten, magamra.

Áldozás utáni imádság. Tisztítsd meg jóságosan szílvünket, kérünk Urunk, és újítsd meg a mennyei szentségek által, hogy ennek

tunc incipias cum rubóre novíssimum locum tenére. Sed cum vocátus fueris, vade, recúmbe in novíssimo loco: ut, cum vénerit qui te invitávit, dicat tibi: Amíce, ascénde supérius. Tunc erit tibi glória coram simul discumbéntibus: quia omnis, qui se exáltat, humiliábitur: et qui se humiliat, exaltábitur.

Offertorium. (Psalm. 39, 14 et 15.) Dómine, in auxílium meum respice: confundántur et revereántur, qui quae-runt ánimam meam, ut áuferant eam: Dómine, in auxílium meum respice.

Secreta. Munda nos, quaesumus, Dómine, sacrificii praeséntis effectú: et pèrfice miserátus in nobis; ut ejus mereámur esse partícipes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Comunio. (Psalm. 70, 16-17 et 18.) Dómine, memorábor justítiae tuae sollus: Deus, docuísti me a juventúte mea: et usque in senéctam et sénium, Deus, ne derelinquas me.

Postcommunio. Purífica, quaesumus, Dómine, mentes nostras benignus, et rénova caeléstibus sacraméntis: ut consequénter et

következtében megnyerjük testi oltalmunkat most és a jövőben. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

córporem praesens páriter et futúrum capiámus auxiliium. Per Dóminum.

Pünkösd után 17. vasárnap.

A legutóbbi misék mindegyikében alaphangként benne volt annak a bizonyítása, hogy az újszövetség mennyire felülmúlja az ószövetséget. A mai szentmisében is benne van ez a tanítás, amikor egyrészt figyelmeztet arra a nagy egységre, mely Krisztus misztikus testének jellemző vonása, másrészt ebből az egységből fakadó nagy köteleosségre: a szeretetre tanít. Ez a Krisztussal való közösség, az Egyház tagjainak egysége és a szeretet, az újszövetség azon tulajdonságai, melyekkel felülmúlja az ószövetséget.

Bevonulásra. (Zs. 118, 137, 124.)

Jegyző: gazságos vagy, Uram és ítéleted igaz: bánj szolgáladdal irgalmad szerint. (Zs. u. a. 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Add meg, kérünk Urunk, népednek, hogy a gonosz lélek fertőzését elkerülje és tiszta lélekkel csak téged, Istenét kövesse. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Introitus. (Ps. 118, 137 et 124.)

Justus es, Dómine, et rectum judícium tuum: fac cum servo tuo secundum misericórdiam tuam. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. *Ÿ.* Glória Patri.

Oráció. Da, quaesumus, Dómine, pópulo tuo diabólica vitáre contágia: et te solum Deum puramente sectári. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az ehezusiakhoz írt leveléből. (4, 1-6.)

Testvérek: Kérlek titeket, én, aki fogoly vagyok az Úrban, éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek, teljes alázatosságban, sze-

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 1-6.)

Fratres: Obsecro vos ego vinctus in Dómino, ut digne ambulétis vocatióne, qua vocáti estis, cum omni humilitáte, et mansuetúdine, cum paciéntia, sup-

lidségben, és türelemben. Szívleljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével. Egy test és egy lélek, amiképp hivatástok egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindenek fölött, mindenben és mindnyájunkban vagyunk. Ki áldott örökkön örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr; az a nép, melyet tulajdonául kiválasztott az Úr. *Ÿ.* Az Úr igéje alkotta az egeket, szájának lehellelte minden seregüket.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 34-46.)

Az időben: Farizeusok mentek Jézushoz és kérdésközülök egy törvénytudó, kísértvén őt: Mester! melyik a nagy parancsolat a törvényben? Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint

portátes invicem in caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus, et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis. Qui est benedictus in saecula saeculorum. Amen.

Graduale. (Psalm. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dominus Deus eorum: populus, quem elégit Dominus in hereditatem sibi. *Ÿ.* Verbo Domini caeli firmati sunt: et spiritu oris ejus omnis virtus eorum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 101, 2.) Domine, exaudi orationem meam, et clamor meus ad te perveniat. Allelúja.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Matthaeum. (22, 34-46.)

In illo tempore: Accesserunt ad Jesum pharisaei: et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Jesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges

tenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták. Össze gyűlvén pedig a farizeusok, kérdezé őket Jézus, mondván: Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Felelék neki: Dávidé. Mondá nekik: Miképpen hívja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván: Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj az én jobomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem? Ha tehát Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia? És senki sem tud neki egy szót sem felelni, sem nem merete őt senki többé attól a naptól fogva kérdeni.

Felajánlásra. (Dán. 9, 17, 18-19.) Én, Dániel, imádkoztam Istenhez és mondtam: Hallgasd meg, Uram, szolgád imádságát. Ragyogtasd fel arcodat szentélyed fölött és tekints kegyesen erre a népre, mely a te nevedet viseli, Isten.

Csendes imádság. Fölségedet, Urunk, alázatosan kérjük, hogy e szent adományok, melyeket hoztunk, mind a jelenben, mind a jövőben szabadítsanak meg a bűnöktől. A mi.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért a 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznapi közös, 568. l.

Aldozásra. (Zs. 75, 12-13.) Tegyetek fogadalmat és ró-

proximum tuum, sicut te ipsum. In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetae. Congregatis autem pharisaeis, interrogavit eos Jesus, dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est? Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Offertorium. (Dan. 9, 17, 18 et 19.) Orávi Deum meum ego Dániel, dicens: Exáudi, Dómine, precesservitui: illúmina fáciem tuam super sanctuárium tuum: et propítius inténde pópulum istum, super quem invocátum est nomen tuum, Deus.

Secreta. Majestátem tuam, Dómine, suppliciter deprecámur: ut haec sancta, quae gérimus, et a praetéritis nos delictis éxuant, et futúris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért a 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznapi közös, 568. l.

Communio. (Ps. 75, 12-13.) Vovéte, et réddite Dó-

játok le az Úrnak, Istene-
teknek, mind, kik körülötte
vagytok, ajándékot vigye-
tek a Rettenetesnek, ki
megtöri a fejedelmek bátor-
ságát, ki rettenetes a föld
királyai iránt.

Áldozás utáni imádság.
A Megszentelő erőd, min-
denható Isten, gyógyítsa
meg bűneinket és az örökké-
valóságra legyen orvossá-
gunk. A mi Urunk.

mino Deo vestro omnes, qui
in circúitu ejus affértis
múnera: terribili, et ei qui
aufert spiritum principum:
terribili apud omnes reges
terrae.

Postcommunio. Sanctifi-
caciónibus tuis, omni-
potens Deus, et vítia nostra
curéntur, et remédia nobis
aetérna provéniant. Per Dó-
minum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l.
a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Az őszi kántorbőjt szerdája.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A pünkösd utáni vasárnapok sorát az őszi kántorbőjtök most megbontják. Ez is mutatja, hogy közeledik az egyházi év vége. Mint a természetben is sárgulnak, hullnak a levelek, hosszabbak lesznek az éjtszakák; jön az őszi köd és a hideg. Mindez figyelmeztet a lélek őszére is és hangulatával segít az Úr eljövételének várására. Az Úr eljövetele — a paruzia —, a hátralévő időszak egységes gondolata. Szent Pál figyelmeztet: Marana Ta! Jön az Úr! És ez a figyelmeztetés ott égett az őskeresztények lelkében. Jön az Úr! — az egyes emberben a halálkor. Jön az Úr! — az emberiséghez az utolsó ítéletkor. És bár kemény mind a halál, mind az ítélet, azért keresztény őseink lelkében nem a félelmet keltette fel Szent Pál ezen szava, hanem a vágyat, azt a vágyat, melyet az újszövetségi Szentírás utolsó szava fejez ki: Veni, Domine Jesu! Jöjj el, Uram, Jézus.

Ha a liturgia segítségével ezt az őskeresztény lelkületet akarjuk magunkban kialakítani, akkor mi is vessük lelkünkbe ennek a két szónak: «Marana Ta» és «Veni, Dómine» a jelentését. Keltsen reményt bennünk: Jön az Úr! És segítsen egyrészt elszakadni a földtől, amelyen idegenek vagyunk és másrészt öntse belénk a vágyat az ég után, tudjunk Krisztust várni és erényekkel készülni az ő jövetelére. A liturgia segít ebben, amikor (a 18. vasárnap) az Úrral rámutat a mennyei béke lakára és felszólít minket is, mint az inaszakadtat: Menj házádba. Majd megmutatja (19. vasárnap) a mennyegzős lakoma helyét, ahová a keresztségben kapott fehér ruhánkban mi is hivatalosak vagyunk. Rámutat (20. vas.), hogy a földön csak száműzöttek vagyunk és a Babylon partján ülő

zsidókkal kell vágyódnunk igazi hazánk felé. De addig (21. vas.) még türelmesen kell várunk és hősieen kell állnunk a harcot, hogy az ítélőbíró türelmes legyen irántunk. Az is lesz, ha megbocsátunk embertársainknak és megadjuk mindenkinek, ami az övé (22. vas.). Így megyünk a földi élet börtönéből az ég felé (23. vas.) és nem félünk az utolsó ítélettől (24. és utolsó vas.), mert a felhőn trónoló felséges Úr képe, a «maiestas Domini» reményeink teljesedését igéri nekünk.

Az őskeresztény művészet maradványain egy nagyon megkapó képet látunk, melynél szebben nem lehetne kifejezni ennek az időnek a lelkületét. Drága, szép trónust látunk ezeken az emlékeken: párna is van rajta és mégis senki sem ül a trónuson. Mit jelent ez a kép? Az őskeresztény lélek (és a liturgiából élő mai lélek) alapvető, nagy érzését: az ismét eljövő Úr után való vágyat, az Úr várását. Az első keresztények közelinek remélték az Úr eljövetelét, azért már készítették számára a trónt, hogy arra ülve ítéletet tartson. Örögül az ilyen képnek a neve: Ἐτοιμασία τοῦ θρόνου = a trón előkészítése. Ha megértjük a liturgia szellemét, akkor látjuk, hogy az Egyház is a liturgiában trónt készít most az Úrnak, hogy készen várja az Úr visszatérését. Készítsünk mi is trónt neki szívünk bensejében.

Bevonulásra. (Zs. 80, 2-5.)

Irvendjetez az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének: kezdjetez édes énekre és szóljon a lant: fújjátok a harsonát az újhold napján, mert törvénye ez Izraelnek és parancsa Jákob Istenének. (Zs. 80, 6.) Bizonyságául rendelte ezt Józsefnek, midőn kivonult Egyiptom földéről: és halotta az ismeretlen szózatot. *V.* Dicsőség.

Introitus. (Ps. 80, 2, 3, 4, 5.)

Ixsuláté Deo adjutori nostro: jubilate Deo Jacob: sümite psalmum jucúndum cum cíthara: cánite in initio mensis tuba, quia praecéptum in Israel est, et judicium Deo Jacob. (Ps. ibid., 6.) Testimónium in Joseph pósuit illud, cum exiret de terra Aegypti: linguam, quam non nóverat, audivit. *V.* Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Kyrie után mondják el a régi mise maradványát.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok fel. Irgalmad gyógszere, kérünk, Urunk, támogassa gyarló voltunkat, amely saját természeténél fogva ösz-

Orénus. Flectámus génu. *R.* Leváte.

Misericórdiae tuae remédiis, quaesumus, Dómine, fragilitas nostra subsistat: ut, quae sua conditíone

szetörök, hogy a te jószágodból megerősödjék. A mi Urunk.

Szentlecké: Ámosz prófétától (9, 13-15.)

Ezt mondja az Úr Isten: Ime, a szántóvető eléri az aratót, a szállótaposó a magvetőt; a hegyek édes musttól csepegnek, és minden dombot megművelnek. És jóra fordítom népemnek, Izraelnek sorsát, és felépítik az elhagyott városokat, és lakni fognak bennük; szőlőket ültetnek és borukat isszák, kerteket ültetnek és gyümölcsüket eszik. És palántaként elültetem őket földjükön, és nem szakítom el őket többé földjükről, melyet nekik adtam, — úgymond az Úr, a te Istened.

Átvonulásra. (Zsolt. 112, 5-7.) Ki olyan, mint az Úr, a mi Istenünk, ki a magasságban lakozik, de letekint az alázatosakra az égen és a földön? *Ÿ*. Felemeli a nyomorultat a porból, felsegíti a szegényt a sárból.

attéritur, tua cleméntia reparétur. Per Dóminum nostrum.

Lectio Amos Prophetae. (9, 13-15.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce dies véniunt: et comprehéndet arátor messórem, et calcátor uvae mitténtem semen: et stillábunt montes dulcédinem, et omnes colles culti erunt. Et convértam captivitátem pópuli mei Israel: et aedificábunt civitátes desértas, et inhabitábunt: et plantábunt véneas, et bibent vinum eárum: et fácient hortos, et cómedent fructus eórum. Et plantábo eos super humum suam: et non evéllam eos ultra de terra sua, quam dedi eis: dicit Dóminus Deus tuus.

Graduale. (Ps. 112, 5-7.) Quis sicut Dóminus Deus noster, qui in altis hábitat: et humília réspicit in caelo, et in terra? *Ÿ*. Súscitans a terra inopem, et de stércore érigens páuperem.

Itt mondják: Dóminus vobiscum, Flectámus nélkül. És ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, könyörgő családodnak, hogy tartózkodva a testi ételtől, lelkét is megóvja a bűnöktől. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. l.)

Orátio. Praesta, quaesumus, Dómine, familiae tuae supplicánti: ut, dum a cibis corporálibus se ábstinet, a vítiis quoque mente jejúnet. Per Dóminum.

Szentlecke Ezdrás könyvéből. (II. 8, 1-10.)

Ama napokban: Egybe-
gyűlt az egész nép,
mint egy ember, a Vízkapu
előtti térségen, és felszólí-
tották Ezdrás írástudót,
hogy hozza elő Mózes tör-
vénykönyvét, melyet az Úr
rendelt Izraelnek. Odahozta
tehát Ezdrás pap a törvényt
a hetedik hónap első napján
a férfiak, a nők és mindazok
gyülekezete elé, akik érteni
tudtak belőle. És reggeltől
délig felolvasott belőle nyil-
vánosan a férfiaknak s a
nőknek és azoknak, akik
érteni tudtak belőle a Víz-
kapu előtti téren, és az egész
nép füle figyelt a könyvre.
Felállott pedig Ezdrás írás-
tudó egy faemelvényre, me-
lyet a felolvasás céljaira ké-
szített. Majd felnyitotta Ez-
drás a könyvet az egész nép
előtt, — magasabban állott
ugyanis az egész népnél —
és amikor felnyitotta, fel-
állott az egész sokaság, és
Ezdrás áldotta az Urat, a
nagy Istent. Erre az egész
nép kiterjesztett kézzel rá-
felelte: Amen, amen. Aztán
meghajoltak és arcukkal a
földre borulva imádták az
Istent. A levíták csendre
intették a népet, hogy hall-
hassák a törvényt. Erre a
nép nyugodtan állott a
helyén. Ezután felolvastak
az Isten törvényének köny-
véből tagoltan, világosan és
értethetően. Meg is értették,

Lectio libri Esdrae. (II. 8,
1-10.)

In diébus illis: Congregátus
est omnis pópulus quasi
vir unus ad platéam, quae
est ante portam aquárum:
et dixerunt Esdrae scribae,
ut afféret librum legis Mói-
si, quam praecéperat Dómi-
nus Israéli. Attulit ergo Es-
dras sacérdos legem coram
multitúdine virórum et mu-
lierum, cunctisque qui pó-
terant intelligere, in die
prima mensis séptimi. Et lé-
git in eo apérte in platéa,
quae erat ante portam aquá-
rum, de mane usque ad mé-
diam diem, in conspéctu vi-
rórum, et mulierum, et sa-
piéntium: et aures omnis
pópuli erant eréctae ad li-
brum. Stetit autem Esdras
scriba super gradum lígne-
um, quem fécerat ad lo-
quéndum. Et apéruit li-
brum coram omni pópulo:
super univérsum quippe pó-
pulum eminébat: et cum
aperuísset eum, stetit omnis
pópulus. Et benedíxit Es-
dras Dómino Deo magno:
et respóndit omnis pópulus:
Amen, Amen: élevans ma-
nus suas: et incurvátí sunt,
et adoravérunt Deum proni
in terram. Porro levítæ sí-
léntium faciébant in pópulo
ad audiéndam legem: pópu-
lus autem stabat in gradu
suo. Et legérunt in libro le-
gis Dei distincte, et apérte
ad intelligéndum: et intel-
lexérunt cum legerétur. Di-

amit olvastak. Majd Nehemiás, Ezdrás pap és írástudó, meg a leviták, akik tanítgattak, így szólottak az egész néphez: Az Úrnak, a mi Istenünknek van szentelve ez a nap. Ne szomorkodjatok tehát és ne sírjatok! Egyben meghagyta nekik: Menjetek, egyetek zsírosat, igyatok rá édes italokat és juttassatok egy-egy falatot azoknak is, akiknek nincs; mert az Úr szent napja ez, ne szomorkodjatok tehát! Az Úrban való örömünk ugyanis a mi erősségünk.

Atvonulásra u. a., mint az előző misében, 756. l.; az Alleluja elmarad.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (9, 16-28.)

Az időben: Feelvén egy a seregből, mondá Jézusnak: Mester! hozzád hoztam fiamat, kiben néma lélek vagyon, mely akárhol előfogja őt, földhöz vágja, ő pedig tajtézik, fogait csikorgatja és elsorvad. Már mondtam tanítványaidnak, hogy izzék ki, de nem tudták. Ő, pedig feelvén nekik, mondá: Ő hitetlen nemzedék! meddig lesztek nálatok? meddig türjétek titeket? Hozzátok őt ide. És hozzávivék. És amint a gyermek meglátta őt, a lélek azonnal rángatni kezdé, ki földre esvén, tajtékozva fetrengvén. Éskérdező atyját: Mennyi ideje, hogy ebbe a bajba esett? Amaz pedig mondá: Gyermekekora óta.

xit autem Nehemias, et Esdras sacerdos et scriba, et levitae interpretantes universo populo: Dies sanctificatus est Domino Deo nostro, nolite lugere, et nolite flere. Et dixit eis: Ite, comedite pinguia, et bibite mulsum, et mittite partes his, qui non praeparaverunt sibi: quia sanctus dies Domini est, et nolite contristari: gaudium etenim Domini est fortitudo nostra.

✠ Sequentia sancti Evangélii secundum Marcum. (9, 16-28.)

In illo tempore: Respondens unus de turba, dixit ad Jesum: Magister, attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum: qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, et sputat, et stridet dentibus, et arcescit: et dixi discipulis tuis, ut ejicerent illum, et non potuerunt. Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patientiar? Afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: et elisus in terram, volubatur spumans. Et interrogavit patrem ejus: Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab in-

És sokszor tűzbe és vízbe vetette őt, hogy elveszítse. De ha valamit tehetsz, légy segítségünkre, könyörülvén rajtunk. Jézus pedig mondá neki: Ha tudsz hinni, minden lehetséges a hívőnek. Azonnal felkiáltván a gyermek atyja, könnyeket hullatva, mondá: Hiszek, Uram! segíts hitetlenségemben. Midőn pedig látta Jézus az összefutó sereget, megfenyegeté a tisztátalan lelket, mondván neki: Siket és néma lélek! én parancsolom neked, menj ki belőle, és többé beléje ne menj. Erre az kiáltván és össze-visszarángatván őt, kiméne belőle, ki olyan lön, mint a halott, úgyhogy sokan azt mondák, hogy meghalt. Jézus pedig kézenfogva föl-emelé; és fölkele. Midőn aztán bement a házba, külön megkérdeék tanítványai: Mért nem birtuk mi kiűzni? És mondá nekik: Ez a fajta sehogy másképp ki nem mehet, mint imádság és böjtölés által.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 47-48.) Parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket: parancsaid felé emelem kezeimet, mert kedvesek nekem.

Csendes imádság. Ez az adomány, kérünk, Urunk, tisztítson meg minket bűneinktől és szentelje meg alattvalóid lelkét és testét az áldozat bemutatására. A mi Urunk

fántia: et frequenter eum in ignem, et in aquas misit, ut eum pérderet. Sed si quid potes, adjuva nos, miseratus nostri. Jesus autem ait illi: Si potes credere, ómnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclámans pater púeri, cum lácrimis ajébat. Credo, Dómine: adjuva incredulitátem meam. Et cum vidéret Jesus concurréntem turbam, comminátus est spíritui immúndo, dicens illi: Surde et mute spíritus, ego praecipio tibi, exi ab eo: et ámplius ne intróeas in eum. Et exclámans, et multum discérpens eum, éxiit ab eo, et factus est sicut mórtuus, ita ut multi dicerent: Quia mórtuus est. Jesus autem tenens manum ejus, elevávit eum, et surrélixit. Et cum introísset in domum, discipuli ejus secréto interrogábant eum: Quare nos non potúimus ejicere eum? Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratióne et jejúnio.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delicta: et ad sacrificium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum

A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ezdrás II. 8, 10.) Egyetek zsirosat és igyatok rá édes italokat és juttassatok egy-egy falatot azoknak is, akiknek nincs; mert az Úr szent napja ez, ne szomorkodjatok, az Úrban való örömünk ugyanis a mi erősségünk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei adományokat magunkhoz véve, Urunk, kérünk alázattal, hogy amit buzgó szolgálattal alapításod szerint teljesítettünk, kegyelmed segítségével megfelelő érzélemmel fogjuk fel. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Communio. (2 Esdr. 8, 10.) Comédite pínguia, et bíbite mulsum, et mítite partes his, qui non praeparaverunt sibi: sanctus enim dies Dómini est, nolite contristári: gáudium étenim Dómini est fortitúdo nostra.

Postcommunio. Suméntes, Dómine, dona caeléstia, supplíciter deprecámur: ut, quae sédula servitúte donánte te gérimus, dignis sénsibus tuo múnere capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Az őszi kántorbőjt péntekje.

(Stációs-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

A péntek a kántorbőjtök alkalmával az elmúlt évnegyed bűneiért vezeklő és eleget tevő bűnbánati nap. Ma is az Egyház, mint a bűnbánó Magdolna, megmossa Jegyesének lábát. Tegyük mi is így, hogy hallhassuk a megbocsátás boldogító szavait.

Bevonulásra. (Zs. 104, 3-4.)

Qrvendezzék azoknak a szíve, kik az Urat keresik; keressétek az Urat és erejét, keressétek szüntelenül színét. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. **V.** Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 104, 3-4.)

Qaetétur cor quaeréntium Dóminum: quaerite Dóminum, et confirmámini: quaerite fáciem ejus semper. (Ps. ibid., 1.) Confitémini Dómini, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. **V.** Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent böjt által, amelyet áldozatos lélekkel évenként megújítunk, előtted testben és lélekben tetszésre találjunk. Ami Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. 1., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Ozeás prófétától.

(14, 2-10.)

Ezt mondja az Úr Isten: Térj meg, Izrael, az Úrhoz, a te Istenedhez, hisz bűnöd miatt buktál el! Vigyétek magatokkal e szavakat, és térjete az Úrhoz és mondjátok neki: Végy el minden gonoszságot, fogadd el a jót, és mi majd ajkunk áldozatát adjuk néked. Assur ne segítsen nekünk, lóra sem szállunk, és kezünk alkotásait nem nevezük többé istenünknek. Mert te megkönyörölsz az árván, ki nálad talál irgalmat. Meggyógyítom sebeiket, magamtól szeretetembe fogadom őket. Mert haragom elfordul tőlük. Olyan leszek, mint a harmat; virul majd Izrael, mint a lilium, és gyökeret hajt, mint a Libanon. Kiterjednek ágai, és pompája olyan lesz, mint az olajfáé, és illata, mint a Libanoné. Visszaternek, akik az ő árnyékában laknak, gabonával élnek és rügyeznek, mint a szőlő; hírneve olyan lesz, mint a Libanon bora. Ephraim, mi köze neki a bálvá-

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut observationes sacras annua devotiōne recolentes, et corpore tibi placeamus, et mente. Per Dōminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Osée Prophetae.

(14, 2-10.)

Haec dicit Dōminus Deus: Convertere Israel ad Dōminum Deum tuum: quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscum verba, et convertimini ad Dōminum et dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non salvabit nos, super equum non ascendemus, nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum nostrarum: quia ejus, qui in te est, miseréberis pupilli. Sanabo contritiōnes eorum, diligam eos spontanee: quia aversus est furor meus ab eis. Ero quasi ros, Israel germinabit sicut lilium, et erumpet radix ejus ut Libani. Ibunt rami ejus, et erit quasi olīva glōria ejus: et odor ejus ut Libani. Convertentur sedentes in umbra ejus: vivent tritico, et germinabunt quasi vinea: memoriale ejus sicut vinum Libani. Ephraim quid mihi ultra idōla? ego exaudiam, et dirigam eum ego ut abietem virentem: ex me fructus tuus inventus est. Quis

nyokhoz? Én hallgatom meg és gyámolítom őt; olyan leszek én, mint a zöldelő ciprus, és tőlem való lesz a gyümölcs, melyet rajtad találnak. Ki oly bölcs, hogy ezt megértse? Oly értelmes, hogy ezt belássa? utai, s az igazak biztosan szok eslesnek rajtuk.

Átvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végrevalahára és légy irgalmas szolgálidhoz. *V.* Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

A szent evangélium:

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 2, 5.) Áldjad lelkem az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét: és mint a sasé, visszatér ifjúságod.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, böjtölésünk adományait, hogy azok kiengesztelést szerezve, tegyenek minket kegyelmedre méltókká és vezessenek el az örök jutalomra. **A mi Urunk.**

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Aldozásra. (Zs. 118, 22, 24.) Vedd el rólam a szégyent és a gyalázatot, hiszen bizonyosságaidat kerestem, Uram: mert bizonyosságaidról elmélkedem.

Aldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a vett adomá-

sápiens, et intélleget ista? intéllegens, et sciet haec? Quia rectae viae Dómini, et justí ambulábunt in eis: praevaricatóres vero córruent in eis.

Bizony, egyenesek az Úr járnak azokon, de a gonoszok

Graduale. (Ps. 89, 13 et 1.) *Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. V. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.*

Rogábat Jesum, 372. l.

Offertorium. (Ps. 102, 2 et 5.) *Benedic, ánima mea, Dómino, et noli oblivisci omnes retributiónes ejus: et renovábitur, sicut aquílae, juvéntus tua.*

Secreta. *Accépta tibi sint, Dómine, quaesumus, nostri dona jejúnii: quae et expiándo nos tua grátia dignos efficiant, et ad sempitérna promissa perdúcant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.*

Communio. (Ps. 118, 22 et 24.) *Aufer a me opprobrium et contéptum, quia mandata tua exquisívi, Dómine: nam et testimónia tua meditatio mea est.*

Postcommunio. *Quaesumus, omnipotens Deus: ut, de percéptis munéribus*

nyokért hálát adva, még nagyobb jótéteményeket nyerünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. l.)

grátias exhibentes, beneficia potióra sumamus. Per Dóminum.

Az őszi kántorbőjt szombatja.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A kántorbőjtök szombatjai általában hálaadó napok az elmúlt év jótetteiért. Most a gyümölcsstermő ősz ideje még fokozottabb hálaadásra késztet. A mai mise a hála mellett egyúttal a szövetség megújítása is Istennel, mint a zsidók sátorosünnepe volt.

Bevonulásra. (Zs. 94, 6-7.)

Jertek, imádjuk az Istent és boruljunk le az Úr előtt, esedezzünk a mi alkotónk előtt; mert ő az Úr, a mi Istenünk. (Zs. 94, 1.) Jertek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek. *Ű.* Dicsőség.

Introitus. (Ps. 94, 6-7.)

Venite, adorémus Deum, et procidámus ante Dóminum, plorémus ante eum, qui fecit nos: quia ipse est Dóminus Deus noster. (Ps. ibid., 1.) Venite, exultémus Dómino: jubilémus Deo salutári nostro. *Ű.* Glória Patri.

A Kyrrie után mondják el a régi papszentelő mise maradványát. Először van a tonzura feladása.

Könyörögjünk. Hajtsunk fejet. *Ű.* Álljatok fel.

Mindenható örök Isten, ki az önmegtágadásban a test és lélek üdvös orvosságát adtad, alázattal kérjük Fölségedet, hogy a bőjtöt tartók jámbor kérésére kiengesztelődve nyujts segítséget nekünk mind a jelenben, mind a jövőben. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 26-32.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: A hetedik hó tizedik napján

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte.

Omnipotens sempitérne Deus, qui per continentiam salutárem corpóribus medéris et méntibus: majestátem tuam súpplices exorámus; ut pia jejunántium deprecatione placátus, et praeséntia nobis subsidia tríbuas, et futúra. Per Dóminum.

Léctio libri Levítici. (23, 26-32.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Décimo die mensis hu-

az engesztelés nagy ünnepe legyen; szentnek nevezzétek, sanyargassátok meg magatokat rajta és mutassátok be tűzáldozatot az Úrnak. Semmiféle szolgálai munkát se végezzetek e nap folyamán, mert e nap az engesztelésé, hogy megengesztelődjék az Úr, a ti Isteneitek, irántatok. Mindaz, aki nem sanyargatja meg magát ezen a napon, vesszék el népéből, s aki valami munkát végez, azt eltörlöm népéből. Semmiféle munkát se végezzetek tehát rajta: örök törvény legyen ez minden nemzedékekben és lakóhelyeteken. Nyugalom szombatja legyen és sanyargassátok meg magatokat a hó kilencedik napján: estétől-estéig üljétek meg nyugalmatokat: úgymond az Úr, a mindenható.

jus séptimi, dies expiatiónum erit celeberrimus, et vocabitur sanctus: affligetisque ánimas vestras in eo, et efferetis holocáustum Dómino. Omne opus servile non faciétis in témpore diéi hujus: quia dies propitiatiónis est, ut propitiétur vobis Dóminus Deus vester. Omnis ánima, quae afflícta non fuerit die hac, peribit de pópulis suis: et quae óperis quídpiam fécerit, delébo eam de pópulo suo. Nihil ergo óperis faciétis in eo: legítimum sempitérnum erit vobis in cunctis generatióibus, et habitatióibus vestris. Sábbatum requietiónis est, et affligetis ánimas vestras die nono mensis: a véspera usque ad vésperam celebrábitis sábbata vestra: dicit Dóminus omnípotens.

Az ajtónállók (ostiariusok) fölszentelése következik most.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9-10.) Bocsásd meg, Uram, bűneinket, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? *Ű.* Segíts rajtunk, szabadító Istenünk és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket.

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? *Ű.* Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl.

Orémus. Flectámus genua. *R.* Leváte.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy böjtölve, kegyelmeddel jóllakjunk és magunkat megtartóztatva, minden ellen-

Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut jejúnádo, tua grátia satiémur; et abstinádo, cunctis efficiámur hóstibus fortió-

ségnél erősebbé váljunk. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 39-43.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez mondván: A hetedik hó tizenötödik napjától kezdve, miután földetek minden termését betakarítottátok, üljétek meg hét napon át az Úr ünnepét; az első és a nyolcadik napon szombat, azaz nyugalom legyen. Vegyetek magatoknak az első napon szép fákról való gyümölcsöket, pálmafaágakat, sűrűlombú fákról való gallyakat, patakmenti fűzfafaágakat és örvendeztetek az Úr, a ti Istenetek előtt hét napig; így üljétek meg ünnepét esztendőről-esztendőre. Örök törvény legyen ez nemzedékről-nemzedékre közöttetek. A hetedik hónapban üljétek ezt az ünnepét és sátrakban lakjatok hét napig: mindenki, ki Izrael nemzetségéből való, sátorban lakjék, hogy megtudják utódaitok, hogy sátrakban lakattam Izrael fiait, miután kihoztam őket Egyiptom földéről, én, az Úr, a ti Istenetek.

Itt van a felolvasók (lectorok) fölszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz szolgáládra. *V.* Uram, seregek Istene, hallgasd meg szolgálád imádságát.

res. Per Dóminum. nostrum Jesum Christum.

Lectio libri Levítici. (23, 39-43.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: A quintodécimo die mensis séptimi, quando congregaveritis omnes fructus terrae vestrae, celebrábitis férias Dómini septem diébus: die primo et die octávo erit sábbatum, id est réquies. Sumetisque vobis die primo fructus árboris pulcherrimae, spatulasque palmárum, et ramos ligni densárum fróndium, et sálices de torrénite, et laetabimini coram Dómino Deo vestro. Celebrabitisque solemnitátem ejus septem diébus per annum: legitimum sempiternum erit in generatióibus vestris. Mense séptimo festa celebrábitis, et habitábitis in umbráculis septem diébus. Omnis, qui de genere est Israel, manébit in tabernáculis: ut discant pósteri vestri, quod in tabernáculis habitáre fécerim filios Israel, cum edúcerem eos de terra Aegypti. Ego Dóminus Deus vester.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et réspice super servos tuos. *V.* Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl. Gyámolítsd, kérünk, Urunk, családodat, hogy az örök üdvösség eszközeit, amelyet sugallatodra keresünk, a te bőkezűségedből el is nyerjük. A mi Urunk.

Szentlecke Mikeás prófétától. (7, 14, 16, 18-20.)

Urunk Istenünk: Legeltesd botoddal népedet, örökséges nyáját, mely magánosan lakik az erdő-ségben, Kármel közepén. Legeljék Bását és Gálaadot, mint a hajdankor napjaiban. Látják majd ezt a nemzetek, és szégyent valának minden hatalmukkal. Melyik isten hasonló hozzád, ki megbocsájtod a gonoszságot és elengeded örökrészed maradékainak bűnét? Nem folytatja tovább haragját, mert az irgalmasságot szereti. Ismét irgalmaz ő majd nekünk; leveszi rólunk gonoszságainkat, s a tenger mélyére veti minden bűbűnünket. Hűséget tanusítasz majd Jákob iránt, irgalmasságot Ábrahám iránt, amint megesküdtél atyáinknak a hajdankor napjaiban, Urunk Istenünk.

Az ördögűzők (exorcisták) fölszentelése következik most.

Atvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végre valahára: és légy irgalmas szolgálidhoz. V. Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

Orémus. Flectámus genua. R. Leváte.

Tuére, quaesumus, Dómine, famíliam tuam: ut salútis aetérnae remédia, quae te inspiránte requírimus, te largiénte consequámur. Per Dóminum.

Léctio Michaeae Prophetae. (7, 14, 16 et 18-20.)

Dómine Deus noster, pasce pópulum tuum in vírga tua, gregem hereditátis tuae habitántes solos in saltu, juxta dies antiquos. Vidébunt gentes, et confundéntur super omni fortitúdine sua. Quis Deus símilis tui, qui aufers iniquitátem, et transis peccátum reliquiárum hereditátis tuae? Non immittet ultra furórem suum, quóniam volens misericórdiam est. Revertétur, et miserébitur nostri: depónet iniquitátes nostras, et projiciet in profúndum maris ómnia peccáta nostra. Dabis veritátem Jacob, misericórdiam Abraham: quae jurásti pátribus nostris a diébus antiquis: Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 89, 13 et 1.) Convértete, Dómine, ali-quántulum, et deprecáre super servos tuos. V. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl.

Add meg, kérünk, Urunk, hogy a testi tápláléktól úgy tartózkodjunk, hogy egyszerűsmind a reánk támadó bűnöktől is tartózkodjunk. A mi Szentlecke Zakariás prófétától. (8, 14-19.)

Ama napokban szózatot intézett hozzám az Úr, mondván: Így szól a seregek Ura: Amint elhatároztam, hogy csapásokkal sújtalak titeket, amikor atyáitok haragra ingereltek engem, úgymond az Úr, és nem irgalmaztam, épúgy elhatároztam ezekben a napokban, hogy jót teszek Juda és Jeruzsálem házával. Ne féljete! Ezeket kell azonban megtartanotok: Igazat mondjatok egymásnak, hűséggel és békével szolgáltassatok igazságot kapuitokban. És egyiketek se gondoljon szívében rosszat felebarátja ellen, se ne szeressétek a hamis esküt, mert mindez olyan dolog, amit gyűlölök, úgymond az Úr. És a seregek Ura így szólt hozzám: Ezt mondja a seregek Ura: A negyedik hónap böjtje, az ötödiknek böjtje, a hetediknek böjtje, s a tizediknek böjtje örömmé, vidámsággá, és jeles ünneppé leszen Juda háza számára. Csak az igazságot és a békét szeressétek! Ezeket mondja a seregek Ura.

Orémus. Flectámus genua. R. Leváte.

Praesta, quaesumus, Domine, sic nos ab épulis abstinére carnalibus: ut a vitiiis irruéntibus páriter jejúnemus. Per Dóminum.

Lectio Zachariae Prophetae. (8, 14-19.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Haec dicit Dóminus exercítuum: Sicut cogitávi, ut afflígerem vos, cum ad iracúndiam provocássent patres vestri me, dicit Dóminus, et non sum misértus: sic convérsus cogitávi in diébus istis, ut benefáciam dómni Juda et Jerúsalem: nolíte tímére. Haec sunt ergo verba, quae faciétis: Loquímini veritátem, unusquisque cum próximo suo: veritátem, et judícium pacis judicáte in portis vestris. Et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitétis in córdibus vestris: et juraméntum mendax ne diligátis: ómnia enim haec sunt, quae odi, dicit Dóminus. Et factum est verbum Dómini exercítuum ad me, dicens: Haec dicit Dóminus exercítuum: Jejúnium quarti, et jejúnium quinti, et jejúnium séptimi, et jejúnium décimi erit dómni Juda in gáudium, et laetítiam, et in solemnitétes praecláras: veritátem tantum, et pacem diligíte: dicit Dóminus exercítuum.

A gyertyavivők (akolythusok) fölszentelése következik most.

Átvonulásra. (Zs. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. *Ÿ.* Kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl. Amint, Urunk, megengeded, hogy ünnepi böjttel hódoljunk neked; épúgy add meg nekünk, kérünk, a megbocsátó segítséget. A mi Urunk.

A szentlecke, a himnusz és a könyörgés ugyanaz, mint a téli kántorbőjt szombatján, 90. l. Ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.

Graduale. (Ps. 140, 2.) *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, Dómine. Ÿ. Elevatio mánuum meárum sacrificium vespertinum.*

Orémus. *Flectámus genua. R. Leváte.*

Ut nobis, Dómine, tribuis solémne tibi deferre jejúnium: sic nobis, quaesumus, indulgéntiae praesta subsidiúm. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (9, 2-12.)

Testvérek: Sátor állított, az első, amelyben valának a szövetség és az asztal és a kenyerek kitétele; ez szentélynek nevezetik. A második kárpit mögött pedig az a sátor, mely szentek szentjének nevezetik, melyben arany tömjénező vala és a szövetség szekrénye, mindenfelől arannyal borítva, ebben a mannát tartalmazó aranyveder és Áronnak kivirágzott vesszeje és a szövetség táblái és fölötté a dicsőség kerubjai valának, melyek beárnyékozták a fedelet; melyekről most nem szükséges egyenkint

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (9, 2-12.)

Fratres: Tabernáculum factum est primum, in quo erant, candelábra, et mensa, et propositio panum, quae dicitur Sancta. Post velamentum autem secundum, tabernáculum, quod dicitur Sancta sanctorum: áureum habens thuribulum, et arcam testaménti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna áurea habens manna, et virga Aaron, quae frondúerat, et tábulae testaménti, superque eam erant Chérubim glóriae obumbrántia propitiátórium: de quibus non est modo dicéndum per singula.

beszélni. Ezek pedig így lévén elrendezve; az első sátorba ugyan mindenkor beléptek a papok, hogy elvégezzék az áldozatok szolgálatát; a másodikba azonban esztendőnkint egyszer egyedül a főpap, nem vér nélkül, melyet bemutat önmagának és a népnek tévedéseieért; azt jelezvén a Szentlélek, hogy még nem áll nyitva a szentély útja, míg az első sátor még fennáll. Ez jelképe a jelen időknek, mely szerint oly ajándékok és áldozatok mutattatnak be, amelyek nem tehetik tökéletessé lelkiismeretben a bemutatót, mert csupán eledelből és italból és különböző mosdásból, azaz testi megigazulásokból állottak, melyek a tökéletesítés idejéig voltak rendelve. Krisztus azonban, mint a jövődő javak főpapja jelenvén meg, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, nem is bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszerismindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve.

Bőjti ének. (Zs. 116, 1-2.)
Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek: Dicsérjétek őt valamennyien népek: *Ÿ*. Mert bőséges az ő irgalma irántunk és örökre megmarad az Úr hűsége.

His vero ita compósitis; in prióri quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes: in secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro sua et populi ignorántia: hoc significante Spiritu Sancto, nondum propalátam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum. Quae parabola est temporis instántis: juxta quam múnera, et hostiae offerúntur, quae non possunt juxta consciéntiam perfectum fácere serviéntem, solúmmodo in cibis, et in potibus, et váriis baptismátibus, et justítiis carnis usque ad tempus correctiónis impósitis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per ámplius et perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non hujus creatiónis; neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per próprium sanguinem introívit semel in Sancta, aetérna redemptióne invénta.

Tractus. (Psalm. 116, 1-2.)
Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes populi. *Ÿ*. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (13, 6-17.)

Az időben: Mondá Jézus a tömegnek e hasonlatosságot: Egy valakinek szőlőjében fügefa volt ültetve; és méne, gyümölcsöt keresvén rajta, de nem találta. Mondá tehát a vincellérnek: Íme, három esztendeje, hogy járok, gyümölcsöt keresvén e fügefán és nem találok; vágd ki azt; minek is foglalja el hiába a földet? Amaz pedig felelvén, mondá neki: Uram! hagyd meg még az idén; addig, míg körülásom és megtrágyázom, hátha gyümölcsöt hoz a jövőben; ha pedig nem, kivághatod azután. Tanít vala pedig egyik zsinagógájukban szombatonkint. És íme, egy asszony, kin a betegség lelke volt tizennyolc évig és meg lévén görbülve, épenséggel nem tudott felegyenesedni. Kit megláta Jézus, előhíva és mondá neki: Asszony! megszabadultál betegségedtől. És rája tevé kezeit, mire az rögtön kiegyenesedék és dicsőíté az Istent. Felszólalván pedig a zsinagóga főnöke, méltatlankodva, hogy Jézus szombaton gyógyított, mondá a seregnek: Hat nap van, melyen dolgozni kell; azokon jöjjetek tehát, hogy meggyógyuljatok, nem pedig szombatnapon. Felelvén neki az Úr, mondá: Képmutatóki nem oldja-e el

✠ Sequéntia sancti Evangelii secundum Lucam. (13, 6-17.)

In illo tempore: Dicébat Jesus turbis hanc similitudinem: Arborem fici habébat quidam plantátam in vinea sua, et venit quærens fructum in illa, et non invénit. Dixit autem ad cultórem vineæ: Ecce anni tres sunt ex quo vénio quærens fructum in ficúnea hac, et non invénio: succide ergo illam: ut quid étiam terram occupat? At ille respóndens, dicit illi: Dómine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fódiam circa illam, et mittam stércora: et si quidem fécerit fructum: sin autem, in futúrum succides eam. Erat autem docens in synagóga eórum sabbatis. Et ecce múlier, quæ habébat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclináta, nec omnino póterat sursum respicere. Quam cum vidéret Jesus, vocávit eam ad se, et ait illi: Múlier, dimissa es ab infirmitate tua. Et impósuit illi manus, et conféstim erecta est, et glorificábat Deum. Respóndens autem archisynagógus, indignans quia sabbato curáset Jesus, dicébat turbæ: Sex dies sunt, in quibus opórtet operári: in his ergo veníte, et curámini, et non in die sabbati. Respóndens autem ad illum Dóminus, dixit: Hypócritæ,

mindenitek szombaton ökrét vagy szamarát a jászoltól és nem viszi-e itatni? Hát Ábrahám azon leányát, kit immár tizennyolc év óta megkötözött a sátán, nem kellett-e föloldani e köteléktől szombat napon? És midőn ezeket mondotta, megszégyenülének minden ellenfelei és az egész nép örvendé mindazon nagyszerű dolgokon, melyeket cselekedett.

Felajánlásra. (Zsolt. 87, 2-3.) Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a Fölséged szeme előtt bemutatott adomány nekünk az áldozatos lelkület kegyelmét megnyerje, másrészt pedig a boldog örökkévalóság birtokát megszerezze. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mózes III. 23, 41, 43.) A hetedik hónapban üljétek annak ünnepeit, hogy sátrakban laktattam Izrael fiait, miután kihoztam őket Egyiptom földéről, én, az Úr, a ti Istenetek.

Áldozás utáni imádság. Valósítsák meg teljesebben mibennünk, Urunk, kérünk, ezen misztériumok,

unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio, et ducit ad aquam? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit sathanas, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et cum hæc diceret, erubescerant omnes adversarii ejus: et omnis populus gauderet in universis, quæ gloriose fiebant ab eo.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine Deus salutis meæ, in die clamavi, et nocte coram te: intret oratio mea in conspectu tuo, Dómine.

Secreta. Concède, quæsumus, omnipotens Deus: ut oculis tuæ majestatis munus oblatum, et grátiam nobis devotiõnis obtineat, et effectum beætæ perennitatis acquirat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Communio. (Levít. 23, 41 et 43.) Mense sétimo festa celebrábitis, cum in tabernaculis habitare fécerim filios Israel, cum edúcerem eos de terra Aegypti, ego Dóminus Deus vester.

Postcommunio. Perficiant in nobis, Dómine, quæsumus, tua sacramenta quod continent: ut, quæ nunc

amit tartalmaznak, hogy amit most jelképben cselekszünk, azt igazán és valóságban felfogjuk. A mi.

spécie gérimus, rerum veritate capiámus. Per Dóminum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért: 1389. 1., 3. tetszés szerint az 1390—1410. 1.)

Pünkösd után 18. vasárnap.

Valamikor a mai vasárnapnak nem volt külön miseszövege, mert a kántorszombat liturgiája — amikor a papszentelést végezték — áthúzódott erre a vasárnapra is. Mikor szombat este helyett szombat reggel kezdték az áldozatot bemutatni, akkor azt a miseszöveget tették erre a vasárnapra, amelyet a római Szent Mihály-templom fölszentelésének ünnepén szoktak mondani. Ezért a mise énekei a templomszentelésre vonatkoznak, a *szentleckében és evangéliumban pedig a papszentelésre történik célzás. Az új papok lettek gazdagok igazán e napon a kegyelemben és ők kapták meg a hatalmat a bűnök megbocsátására. Imádkozunk az Egyház szándékának megfelelően a kántorböjttel kapcsolatban a jó papokért. — Az evangéliumban leírt csodás gyógyítás Péter házában történt Kapharnaumban. Ennek mély jelentősége van ránk nézve. Mi is Péter házában, az Egyháznak lakói vagyunk. Ez a hely, ahol lelkünk sebei meggyógyulnak, ahol megvan ma is a hatalom a bűnök bocsánatára. Íme, ha a szentlecke tanításában kételkednénk, hogy valóban bűn nélkül lehetünk mindvégig, az ítélet napjáig, a szent evangélium eloszlata kétségünket, mi is átérzve énekelljük: Örülök, mikor az Úr házába megyünk, melynek vezetője Péter és utóda. — Azután a csendes imádságot érdemes jól átélmélnünk és tanítását szívünkbe vésnünk, hogy a szentmisében való részvételünkben megvalósulhasson. Világosan benne van, hogy minden szentmisében csodálatos csere van köztünk és Isten között. Mi odaadjuk Istennek áldozatként a mi emberi életünket, melyet jelképez a kenyér és a bor. Isten ezt az áldozatunkat elfogadja, mert a magunk helyett feláldozott kenyér és bor szent Fia testvévé és vérévé lett, tehát a mi áldozatunk a legszorosabb egységbe olvadt Krisztus áldozatával. Most tehát viszontadományként adja Isten a mi feláldozott emberi életünkért az isteni életet, mert szent Fia testével és vérével táplálva, az istenség részeseivé tesz minket. Ez a szentmisében lévő misztérium és ha ennek az igazságát megértettük, akkor életünkben meg kell valósítanunk.

Bevonulásra. (Sirák. 36, 18.)

Adj, Uram, békességet azoknak, kik benned bizakodnak, hogy prófétaid igazmondóknak bizo-

Introitus. (Eccli. 36, 18.)

Da pacem, Dómine, sustinentibus te, ut prophetae tui fideles inveniántur: exáudi preces

nyuljanak: és hallgasd meg szolgáltnak és népednek, Izraelnek könyörgését. (Zs. 121, 1.) Örvezdeztem, mikor azt mondották nekem, az Úr házába megyünk. V. Dicsőség.

Könyörgés. Vezesse szívünk, kérünk, Urunk, irgalmas működésed, mert nélküled nem lehetünk előtted kedvesek. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetazés szerint az 1390—1410. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 4-8.)

Testvérek: Szüntelenül hálát adok Istenemnek mindenkor értetek Isten kegyelméért, mely megadatott nektek Krisztus Jézusban, hogy mindenben gazdagok lettetek őbenne, minden igében és minden ismeretben, amint Krisztus tanubizonyosága megerősödött bennetek, úgyhogy semmiféle kegyelemnek sem vagytok híjával, várván a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését, ki meg is erősít majd titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus

átvonulásra. (Zs. 121, 1, 7.) Örvezdeztem, mikor azt mondották nekem, az Úr házába megyünk. V. Békeség legyen várásban és bősz tornyaidban.

Alleluja, alleluja! V. (Zs. 101, 16.) Félik majd neve-

servi tui, et plebis tuae Israel. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus. V. Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio.

Orátio. Dirigat corda nostra, quaesumus, Domine, tuae miseratiónis operátio: quia tibi sine te placere non possumus. Per D.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. (I. 1, 4-8.)

Fratres: Grátias ago Deo meo semper pro vobis in grátia Dei, quae data est vobis in Christo Jesu: quod in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, et in omni sciéntia: sicut testimoniúm Christi confirmátum est in vobis: ita ut nihil vobis desit in ulla grátia, exspectántibus revelatió-nem Domini nostri Jesu Christi, qui et confirmábit vos usque in finem sine crimine, in die advéntus Domini nostri Jesu Christi.

eljövetelének napján.

Graduale. (Ps. 121, 1 et 7.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus. V. Fiat pax in virtute tua: et abundantia in túrribus tuis.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 101, 16.) Timébunt gentes

det a nemzetek, Uram, és a föld minden királyai fölségedet. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (9, 1-8.)

Az időben: Beszállván Jézus a hajócskába, átkele a tengeren, és az ő városába méne. És íme, hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtat. Látván pedig Jézus azok hitét, mondá az inaszakadtnak: Bízál, fiam! megbocsáttatnak neked bűneid. És íme, némelyek az írástudók közül mondák magukban: Ez káromkodik. És látván Jézus gondolataikat, mondá: Miért gondoltok gonoszat szívetekben? Mi könnyebb, mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: Kelj föl és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak: Kelj föl, vedd ágyadat, és menj házádba. És fölkele, és hazaméne. Látván pedig ezt a seregek, megfélemlének, és dicsőíték Istent, ki ilyen hatalmat adott az embereknek.

Felajánlásra. (Mózes II. 24, 4-5.) Mózes oltárt szentelt az Úrnak és egészen elégő áldozatokat mutatott be rajta és békeáldozatokat áldozott és esti áldozatot

nomen tuum, Dómine: et omnes reges terrae glóriam tuam. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (9, 1-8.)

In illo témpore: Ascéndens Iesus in navículam, transfretávit, et venit in civitátem suam. Et ecce offerébant ei paralyticum jacéntem in lecto. Et videns Iesus fidem illórum, dixit paralytico: Confide, fili, remittúntur tibi peccáta tua. Et ecce quidam de scribis dixérunt intra se: Hic blasphemát. Et cum vidisset Iesus cogitátiónes eórum, dixit: Ut quid cogitátis mala in córdibus vestris? Quid est facilius dícere: Dimittúntur tibi peccáta tua; an dícere: Surge, et ámbula? Ut autem sciátis, quia Filius hóminis habet potestátem in terra dimitténdi peccáta, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Et surréxit, et ábiit in domum suam. Vidéntes autem turbae timuérunt, et glorificavérunt Deum, qui dedit potestátem talem homínibus.

Offertorium. (Exodi 24, 4 et 5.) Sanctificávit Móyses altáre Dómino, offerens super illud holocáusta, et immolans víctimas: fecit sacrificium vespertinum in odó-

mutatott be Izrael fiai előtt, kellemes illatul az Úrnak, az Istennek.

Csendes imádság. Isten, ki ez áldozat tiszteletre-méltó cseréje által az egy fölséges Istenségnek részeseivé teszel minket: engedd, kérünk, hogy amint igazságodat megismerjük, épügy megfelelő étellel is megvalósítsuk. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3; tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 95, 8-9.) Hozzatok áldozati ajándékokat és jertek udvaraiba: boruljatok le szent udvarában az Úr előtt.

Áldozás utáni imádság. Szent ajándékkal táplálkozva, hálát adunk neked Urunk, és kérjük, irgalmat, hogy a benne való részesülésre méltóvá tégy minket. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3; tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

rem suavitatis Dómino Deo, in conspéctu filiórum Israel.

Secreta. Deus, qui nos per hujus sacrificii veneranda commércia, unius summae divinitátis participes éfficis: praesta, quaesumus; ut, sicut tuam cognóscimus veritatem, sic eam dignis móribus assequámur. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 95, 8-9.) Tóllite hóstias, et introíte in átria ejus: adoráte Dóminum in aula sancta ejus.

Postcommunio. Grátias tibi reférimus, Dómine, sacro múnere vegetáti: tuam misericórdiam deprecántes; ut dignos nos ejus participatióne perficias. Per Dóminum.

Pünkösd után 19. vasárnap.

Két felszólításban foglaljuk össze a mai szentmise tanítását: «Jöjjetek az Úr lakomájához». — «Óltsétek magatokra Krisztust.» Miután a zsidó nép nem fogadta el Isten meghívását, akkor a pogányokat is meghívta apostolai által. Mi is hivatalosak vagyunk oda, de menyegzői ruhában: azaz új emberré alakulva Krisztusban. Így lesz számunkra is üdvösség az Úr, amint az introitus tanítja. — A mai szentlecke alkalmával tartsunk lelkiismeretvizsgálatot: megtesszük-e, amire Szent Pál tanít. Ez a mi menyegzői ruhánk; csak ebben leszünk méltók az Úr asztalához járulni. A szentlecke arra tanít, hogy dolgozzunk. Ezt a tanítást kiegészíti

a graduale: Imádkozzunk. A kettő együtt az igazi életszabály: Ora et labora! = Imádkozzál és dolgozzál! — A liturgiában minden részlet a mi okulásunkra van. Rólunk szól és nekünk szól a mai evangélium, hallgassuk ilyen lélekkel. És oly világos a tanítása, hogy nem szorul magyarázatra. Isten meghívottja vagyok! Nekem ünneplő ruhában kell lennem!

Bevonulásra.

A nép üdve én vagyok, mondja az Úr. Bár mely szorultságban kiáltanak hozzám, meghallgatom őket és mindörökre Uruk leszek. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam ígéire. *Ű.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, távoztass el kegyesen mindent, ami nekünk ártalmas, hogy testben és lélekben egyformán akadálytalanul, szabadon kövessük, ami a tied. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Szentlecké Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 23-28.)

Testvérek: Újuljatok meg lelkileg bensőtökben, és valóban magatokra öltsetek az új embert, aki az Isten képére teremtetett igaznak és szentnek. Azért szakítsatok a hazugsággal, és mindenki igazat mondjon felebarátjának, hisz egymásnak testrészei vagyunk. Ha haragusztok is, ne vétkeztek: a nap ne nyugodjék le haragotok fölött. Ne adja-

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dóminus: de quacúmque tribulatione clamáverint ad me, exáudiam eos: et ero illorum Dóminus in perpétuum. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Omnipotens et miséricors Deus, unívérsa nobis adversántia propitiátus excludé: ut mente et córpore páriter expedíti, quae tua sunt, liberis méntibus exsequámur. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 23-28.)

Fratres: Renovámini spírítu mentis vestrae, et induíte novum hóminem, qui secúndum Deum creátus est in justítia, et sanctitáté veritátis. Propter quod deponéntes mendácium, loquámini veritátem unusquísque cum próximo suo: quóniam sumus invicem membra. Irascímini, et nolíte peccáre: sol non occídat super iracúndiam vestram.

tok helyet az ördögnek. Aki lopott, többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék, önzésével tisztességgel szerezzen javakat, hogy legyen, miből adjon a szűkölködőknek.

Átvonulásra. (Zs. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. *Ÿ.* És kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 1-14.)

Az időben: Példabeszédben szólt Jézus a főpapokhoz és farizeusokhoz, mondván: Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának. És elküldé szolgálait, hogy hívják meg a hivatalosokat a menyegzőre; de nem akartak eljönni. Ismét más szolgálakat küldé, izenvén: Mondjátok meg a hivatalosoknak: Íme, elkészítettem ebédemet, tulkaim és hízlalt állataim le vannak ölve, és minden kész; jöjjetek a menyegzőre. De azok nem törődván vele, elmenének, egyik majorjába, másik meg üzlete után. A többiek pedig megfogván szolgálait, bántalmazzák őket és megölik.

Nolite locum dare diabolo: qui furabatur, jam non furetur; magis autem laboret, operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo, Domine. Ÿ.* **Elevatio** manuum mearum sacrificium vespertinum.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 104, 1.) *Confitemini Domino, et invocante nomen ejus: annuntiante inter gentes opera ejus. Alleluja.*

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Matthaeum. (22, 1-14.)

In illo tempore: Loquebatur Jesus principibus sacerdotum et pharisaeis in parabolis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolébant venire. Iterum misit alios servos, dicens: Dicitis invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: et abiérunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam: reliqui vero tenuerunt servos ejus, et contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audisset,

Midőn a király ezt hallotta, megharaguvék, és elküldvén hadait, elveszíté ama gyilkosokat, és városukat felégeté. Akkor mondá szolgálóinak: A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók. Menjetek ki tehát az útszélre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre. És kimenvén szolgálói az utakra, összegyűjték mind, akiket találtak, rosszakat és jókat, és betelék a lakodalmas ház vendégeikkel. Beméne pedig a király, hogy megnézzé a letelepülteket; és láta ott egy embert, ki nem volt menyegzői ruhába öltözve. És mondá neki: Barátom! hogy jöttél ide be menyegzői ruha nélkül? Amaz pedig elnémula. Akkor mondá a király a szolgálóknak: Megköztöztvén kezeit és lábait, vesétek őt a külső sötétségre; ott léssen sírás és fogak csikorgatása. Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.

Felajánlásra. (Zsolt. 137, 7.) Ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet, Uram, és elleneim haragjával szemben kinyujtod kezdet és jobbod megszabadít engem.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy ez adományok, melyeket Főlséged színe előtt bemutattunk, számunkra üdvőt-szerzők legyenek. A mi.

irátus est: et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit. Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite ergo ad exitum viarum, et quoscumque invenieritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi ejus in vias, congregaverunt omnes, quos invenierunt, malos et bonos: et impletae sunt nuptiae discumbentium. Intravit autem rex, ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus et pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me, Dómine: et super iram inimicorum meorum extendes manum tuam, et salvum me faciet dextera tua.

Secreta. Haec munera, quaesumus, Dómine, quae oculis tuae majestatis offerimus, salutaria nobis esse concede. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.)

Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani: bár arra iránynálnának utaim, hogy megtartsam törvényedet.

Communio. (Ps. 118, 4-5.)

Tu mandásti mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiéndas justificatiónes tuas.

Áldozás utáni imádság.
A te gyógyító működésed, Urunk, szabadítson meg minket kegyesen rossz hajlamainktól és tegyen mindenkor parancsaidhoz ragaszkodóvá. A mi Urunk.

Postcommunio. Tua nos, Dómine, medicinális operátio, et a nostris per-versitátibus cleménte expédíat, et tuis semper fáciat inhaerére mandátis. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Pünkösöd után 20. vasárnap.

A pünkösöd utáni idő utolsó vasárnapjain közös gondolat vonul végig. Készülünk az utolsó dolgokra. A négy utolsó dolog: a halál, az ítélet, a pokol és a mennyország közül ránk nézve a legfontosabb, az igazl sorsdöntő, az ítélet. A legutolsó vasárnap evangéliuma ezt tárja majd a szemünk elé. De hogy nyugodt lélekkel nézhessünk szembe ítéletünkkel, arra készít elő a mai szentmise is, mikor a legfontosabb érzelmre: a bűnbánat érzelmére tanít a kafarnaumi százados példájával és a szentmise énekeiben. A százados előbb nem hisz teljes szívvel-lélekkel az Úr szavában. Az Úr ezért megrója őt. Ekkor alázatosan, hívő lélekkel kér és meggyógyul gyermeke. Ne legyünk kicsinyhitűek, hanem alázatos, bűnbánó lélekkel higgyünk Mesterünk szavának és nyugodtan várhatjuk ítéletünket.

Bevonulásra. (Dán. 3, 31, 29, 35.)

Mindazt, amit velünk tettél, Uram, igazságos ítélettel cselekedted, mert vétkeztünk ellened és parancsaidnak nem engedelmeskedtünk: de di-

Introitus. (Dan. 3, 31, 29 et 35.)

Quia, quae fecísti nobis, Dómine, in vero iudicio fecísti, quia peccávimus tibi, et mandásti tuis non obedívimus: sed da glóriam nómini tuo, et

csóítsd meg nevedet és tégy velünk nagy irgalmasságot szerint. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. V. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, adj híveidnek megengesztelődött bocsánatot és békességet, hogy minden bűntől megtisztulva, nyugodt lélekkel szolgáljanak neked. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (5, 15-21.)

Testvérek: Vigyázzatok, hogy óvatosan éljete; nem mint esztelenek, hanem mint bölcsek; jól értékesítétek az időt, mert rossz napokat élünk. Ne legyetek tehát oktalanok, hanem értelmesek abban, mi az Úrnak akarata. Meg ne részegedjetek borral, mert benne fajtalanosság vagy, inkább teljete el Szentlélekkel. Magatok közt zsoltárokat, szent dalokat és lelki énekeket mondjatek, énekeljetek és zengedezetek szívetekben az Úrnak. Adjatek hálát mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának. Engedelmeskedjetek egymásnak Krisztus

félelmében.

Átvonulásra. (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bízik, Uram, és te

fac nobiscum secundum multitudinem misericordiae tuae. (Ps. 118, 1.) Beáti Immaculáti in via: qui ambulat in lege Domini. V. Glória Patri.

Oráció. Largire, quaesumus, Domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem: ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secúra tibi mente deserviant. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apostoli ad Ephésios. (5, 15-21.)

Fratres: Vidéte quomodo caute ambulátis: non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimétes tempus, quóniam dies mali sunt. Propterea nolíte fieri imprudentes, sed intellegétes, quae sit volúntas Dei. Et nolíte inebriári vino, in quo est luxúria: sed implémini Spíritu Sancto, loquétes vobismetípsis in psalmis, et hymnis, et cánticis spirituálibus, cantátes, et psallétes in córdibus vestris Dómino: grátias agétes semper pro omnibus, in nómine Dómini nostri Jesu Christi, Deo et Patri. Subjécti invicem in tímóre Christi.

Graduale. (Ps. 144, 15-16.) Oculi ómnium in te sperant, Domine: et tu das illis

idejében megadod ételüket.
 V. Megnyitod kezedet és betöltesz minden élőt áldással.

Alleluja, alleluja! V. (Zs. 107, 2.) Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem: éneklek és zsoltárt zenge-dezem neked, én dicsőségem. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (4, 46-53.)

Az időben: Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala. Midőn ez meghallotta, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett, hozzáméne és kéré őt, hogy jöjjön le, és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán vala. Mondá azért neki Jézus: Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek. Felelé a királyi ember: Uram! jöjj le, míg meg nem hal gyermekem. Mondá neki Jézus: Menj el, a te fiad él. Hitt az ember a beszédnek, melyet Jézus mondott neki, és elméne. Amint hazafelé tartott, már elébe jövének szolgálai, és jelenték, mondván, hogy fia él. Tudakozódék tehát tőlük az óráról, mikor jobban lett; és mondák neki, hogy tegnap hét órakor hagyta el őt a láz. Megérté tehát az atya, hogy éppen ebben az órában mondotta neki Jézus: A te fiad él. És hitt ő és egész háza.

escam in tempore opportuno. V. Aperis tu manum tuam: et implem omne animal benedictione.

Alleluja, alleluja. V. (Ps. 107, 2.) Parátum cor meum, Deus, parátum cor meum: cantábo, et psallam tibi, glória mea. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (4, 46-53.)

In illo tempore: Erat quidam régulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset, quia Jesus adveniret a Judaea in Galilaeam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium ejus: incipiebat enim mori. Dixit ergo Jesus ad eum: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum régulus: Dómine, descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Jesus: Vade, filius tuus vivit. Crédidit homo sermóni, quem dixit ei Jesus, et ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, et nuntiaverunt dicentes, quia filius ejus viveret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora séptima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus: Filius tuus vivit: et crédidit ipse, et domus ejus tota.

Felajánlásra. (Zsolt. 136, 1.) Ültünk Babilonfolyóvizei mellett és sírtunk, amikor a Sionra gondoltunk.

Csendes imádság. Ezek a miszteriumok, kérünk Urunk, nyujtsanak nekünk mennyei gyógyszert és irtásák ki szívünk hibáit. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564: l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 49-50.) Emlékezzél meg szavadról, melyet szolgáltnak mondottál, Uram, mellyel nekem reménységet nyujtottál: nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Áldozás utáni imádság. Hogy szent adományaidra méltók legyünk, Urunk, tedd meg, kérünk, hogy parancsaidnak mindig engedelmeskedjünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Offertorium. (Ps. 136, 1.) Super flúmina Babylónis illic sédimus, et flévimus: dum recordarémur tui, Sion.

Secreta. Caeléstem nobis praebeant haec mystéria, quaesumus, Dómine, medicinam: et vítia nostrí cordis expúrgent. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 49-50.) Meménto verbi tui seruo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedísti: haec me consoláta est in humiliatate mea.

Postcommunio. Ut sacris, Dómine, reddámur digni munéribus: fac nös, quaesumus, tuis semper obedíre mandátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pünkösöd után 21. vasárnap.

A mai vasárnap is az utolsó ítéletre készít elő. Ezért szól a küzdelemről, melyet a gonosszal kell megvívni és ezért tanít arra, amire a Miatyánk is int: Ha azt akarjuk, hogy Isten az ítéletkor megbocsásson nekünk, akkor mi is bocsássunk meg az ellenünk vétőknek. A küzdelemünk két segítőjéről is szól a mai liturgia: Isten hatalmáról, melynek nincs ki ellenálljon és Isten fegyverzetéről, melyet magunkra öltve győztesek leszünk. — Tudjuk a Szentírásból, hogy az ördög éppen az ítélet előtt mesterkedik legjobban azon, hogy elejtsen minket. Azért tanít ma Szent Pál által arra az Egyház, hogy mint tudunk neki legjobban ellenállani. Ha érezzük, hogy harcainkat nem vívtuk végig győzedelmesen,

hogy hibáztunk közben és rászorulunk Isten megbocsátó irgalmasságára, akkor vessük szívünkbe a mai evangélium tanítását és bocsássunk meg mi is mindazoknak, akik minket megbántottak.

Bevonulásra. (Eszt. 13, 9, 10-11.)

Hatalmad alá tartozik, Uram, minden és nincs, aki akaratomnak ellentállhatna, mert te teremtettél mindent, az eget és a földet és mindent, amit az ég pereme magában foglal: a mindenség Ura te vagy. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Családodat, kérünk, Urunk, őrizd meg örök jóságoddal, hogy védelmed alatt minden bajtól mentes legyen és jótettekkel áldozzon nevednek. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l. a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (6, 10-17.)

Testvérek: Erősödjétek meg az Úrban az ő erejének hatalmából. Öltsetek fel az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög cselvetései ellen. Mert nem a test és a vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és a hatalmaságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonoszságnak égi magasságokban levő szellemei

Introitus. (Esth. 13, 9 et 10-11.)

In voluntáte tua, Dómine, univérſa sunt pósito, et non est qui possit resistere voluntáti tuæ: tu enim fecisti ómnia, caelum et terram, et univérſa quæ caeli ámbitu continéntur: Dóminus univérſórum tu es. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Familiam tuam, quaesumus, Dómine, continúa pietáte custódi: ut a cunctis adversitatibus, te protegénte, sit líbera; et in bonis áctibus tuo nómini sit devóta. Per Dóminum.

Léctio Epístolæ beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (6, 10-17.)

Fratres: Confortámini in Dómino, et in poténtia virtútis ejus. Indúite vos armatúram Dei, ut possitis stare advérsus insídias diaboli. Quóniam non est nobis colluctátio advérsus carnem et sánguinem: sed advérsus príncipes, et potestátes, advérsus mundi rectóres tenebrárum harum, contra spirítuália, nequítiae, in caeléstibus. Proptérea accípíte ar-

ellen. Ennélfogva vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, s megállhassatok, mert mindent megtettetek. Úgy álljatok tehát, hogy derekatokat felövezétek igazsággal, s rajtatok legyen az igazság vértje. Lábatok saruja legyen a felkészültség, a béke evangéliumának hirdetésére. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyílát. Azonkívül vegyétek fel az üdvösség sisakját és a Lélek kardját:

Átvonulásra. (Zsolt. 89, 1-2.) Uram, te vagy a mi menedékünk, nemzedékről-nemzedékre. *Ÿ*. Mielőtt hegyek lettek, föld és világ születtek: öröktől fogva és mindörökké vagy te Isten.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Zs. 113, 1.) Midőn Izrael kivonult Egyiptomból, Jákob házanépe az idegen nép közül. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 23-35.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Hasonlított a mennyek országa egy királyemberhez, aki számot akart vetni szolgálival. És mikor elkezdte a számvetést, eléje vivének egyet, ki neki tízezer talentummal tartozott. Mivel pedig nem volt miből meg-

matúram Dei, ut possitis resistere in die malo, et in ómnibus perfécti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et indúti lorícam justítiae, et calceáti pedes in praeparatióne Evangélii pacis: in ómnibus suméntes scutum fidei, in quo possitis ómnia tela nequíssimi ignea extingueré: et gáeam salútis assúmite: et gládium spiritus, quod est verbum Dei.

matúram Dei, ut possitis resistere in die malo, et in ómnibus perfécti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et indúti lorícam justítiae, et calceáti pedes in praeparatióne Evangélii pacis: in ómnibus suméntes scutum fidei, in quo possitis ómnia tela nequíssimi ignea extingueré: et gáeam salútis assúmite: et gládium spiritus, quod est verbum Dei.

Graduale. (Psalm. 89, 1-2.) Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie. *Ÿ*. Priúsqvam montes fíerent, aut formarétur terra et orbis: a saeculo, et usque in saeculum tu es Deus.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Ps. 113, 1.) In éxítu Israel de Aegypto, domus Jacob de pópulo bárbaro. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (18, 23-35.)

In illo témpore: Dixit Jesus I discipulis suis parábolam hanc: Assimilátum est regnum caelórum hómini regi, qui vóluit ratiónem pónere cum servis suis. Et cum coepisset ratiónem pónere, oblátus est ei unus, qui debébat ei decem millia talénta. Cum autem non habéret unde rédderet, jussit eum

fizetnie, parancsolá ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és minden vagyonát és úgy fizessen. Leborulván pedig a szolga, esedezék neki mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. Könyörülvén tehát az úr ama szolgán, elbocsátá őt, és az adósságot elengedé neki. Kimenvén pedig ez a szolga, találkozék egyik szolgatársával, ki neki száz denárral tartozott; és megragadván, fojtogató őt, mondván: Add meg, amivel tartozol. És leborulván szolgatársa, kéré őt, mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. De amaz nem engedett, hanem ment és tömlöcbe veté őt, míg csak meg nem fizeti adósságát. Látván pedig szolgatársai a történeteket, igen megszorodának, és urukhoz menvén, elbeszélék neki mind, ami történt. Akkor előhíván őt ura, mondá neki: Gonosz szolga! minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad? És megharagudván ura, átadá őt a poroszlóknak, míg csak meg nem fizeti minden adósságát. Így fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok, kiki az ő atyjafiának, szívetekből.

dóminus ejus venúmdari, et uxórem ejus, et filios, et ómnia, quae habébat, et reddi. Prócidens autem servus ille, orábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Misértus autem dóminus servi illius dimísit eum, et débitum dimísit ei. Egréssus autem servus ille, invénit unum de consérvis suis, qui debébat ei centum denários: et tenens suffocábat eum, dicens: Redde quod debes. Et prócidens consérvus ejus, rogábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Ille autem nóluit: sed ábiit, et misit eum in cárcerem donec rédderet débitum. Vidéntes autem consérvi ejus quae fiébat, contristáti sunt valde: et venérunt, et narravérunt dómino suo ómnia, quae facta fúerant. Tunc vocávit illum dóminus suus: et ait illi: Serve nequam, omne débitum dimísi tibi, quóniam rogásti me: nonne ergo opórtuit et te miseréri consérvi tui, sicut et ego tui misértus sum? Et irátus dóminus ejus, trádidit eum tortóribus, quoadúsque rédderet univérsum débitum. Sic et Pater meus caeléstis fáciét vobis, si non remiséritis unusquisque fratri suo de córdibus vestris.

ha meg nem bocsáttok, kiki

Felajánlásra. (Jób. 1.) Volt egy férfiú, Húsz földjén, kinek Jób volt a neve. Egyszerű, egyenes és istenfélő volt. A sátán követelte őt magának, hogy megkísértse. És hatalmat kapott az Úrtól vagyona és teste felett: és el is pusztította minden vagyonát és gyermekeit is, sőt testét is súlyos fekélyvel megsebesítette.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, kegyesen ez adományokat, amelyekről akard, hogy téged megengeszteljenek, nekünk pedig hatalmas jószágodból az üdvösséget visszaszerezzék. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 81, 84, 86.) Lelkem epedve várja segítségedet, igédben én felette remélek: mikor mondasz ítéletet üldözőim felett? csalárdul üldöznek, segíts meg engem, Uram, Istenem.

Áldozás utáni imádság. A halhatatlanság táplálékát elnyerve, kérünk, Urunk, hogy amit szánkkal vettünk, azt tiszta lélekkel megőrizzük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Offertorium. (Job 1.) Virerat in terra Hus, nómine Job: simplex et rectus, ac timens Deum: quem Satan pétiit, ut tentáret: et data est ei potestas a Dómino in facultates, et in carnem ejus: perdiditque omnem substántiam ipsius, et filios: carnem quoque ejus gravi úlcere vulnerávit.

Secreta. Súscipe, Dómine, propítius hóstias: quibus et te placári voluísti, et nobis salútem poténti pietáte restítui. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit.

Communio. (Ps. 118, 81, 84 et 86.) In salutári tuo ánima mea, et in verbum tuum sperávi: quando fácies de persequéntibus me júdicium? iníqui persecúti sunt me, ádjua me, Dómine Deus meus.

Postcommunio. Immortalitátis alimóniam consecúti, quaesumus, Dómine: ut, quod ore percépi-mus, pura mente sectémur. Per Dóminum.

Pünkösöd után 22. vasárnap.

Ma is már az utolsó ítéletre készült elő az Egyház a szentmise liturgiájában. Ezért tanít Szent Pállal az állhatatos kitartásra, ezért figyelmeztet az Úr szavával, hogy adjuk meg az Istennek, ami az Istené. Szívleljük meg az Egyháznak évenként visszatérő tanítását és gondoljunk ezekben a napokban az «utolsó dolgokra», hogy meglegyen bennünk a szent komolyság. Így a szentlecke hármastantást foglal magában. Először a bizalomra tanít, ezután a végsőkig tartó állhatatosságra int és végül figyelmeztet, hogy az igazság gyümölcseivel, tetteinkkel készüljünk az ítéletre.

Bevonulásra. (Zs. 129, 3-4.)

Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted? Ám tenálad bocsánat vagyon, Izrael Istene! (Zs. u. a. 1-2.) Mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, oltalmunk és erősségünk, figyelj Egyházad buzgó könyörgésére és te, a buzgóságnak szerzője, add, hogy amit hittel kérünk, azt valóban meg is nyerjük. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. I., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (1, 6-11.)

Testvérek: Bizunk Jézus Krisztusban, hogy aki megkezdte bennetek a jó művet, teljessé teszi azt Krisztus Jézus napjáig; amint illő is, hogy így gondolkozzam mindnyájatokról, mert szívembe zártalak titeket, kik mindnyá-

Introitus. (Ps. 129, 3-4.)

Si iniquitátes observaveris, Dómine, Dómine, quis sustinebit? quia apud te propitiatio est, Deus Israel. (Ps. ibid., 1-2.) De profundis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi vocem meam. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, refúgium nostrum, et virtus: adesto piis Ecclesiae tuae precibus, auctor ipse pietatis, et praesta: ut, quod fideliter pétimus, efficaciter consequámur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippenses. (1, 6-11.)

Fratres: Confidimus in Dómino Jesu, quia qui coepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu. Sicut est mihi iustum hoc sentire pro ómnibus vobis: eo quod hábeam vos in corde, et in vinculis meis, et in defensione, et

jan társai vagytok örömmel a bilincseimben, valamint az evangéliumnak megvédelmében és megerősítésében. Tanum ugyanis az Isten, mennyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében. S ezért imádkozom, hogy szeretetetek mindjobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel, hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára, telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett győmolesével, az Isten dicsőségére és dicséretére.

Átvonulásra. (Zsolt. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek. *Ÿ.* Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 113, 11.) Kik félik az Urat, benne bizakodnak: ő a segítőjük és az oltalmazójuk. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 15-21.)

Az időben: Elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának, hogy megfogják Jézust beszédében. És hozzája küldék tanítványaikat a Heródes-pártiakkal, mondván: Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek

confirmatióne Evangélii, sócios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim mihi est Deus, quomodo cúpiam omnes vos in viscéribus Jesu Christi. Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in sciéntia, et in omni sensu: ut probétis potióra, ut sitis sincéri, et sine offénsa in diem Christi, repléti fructu justítiae per Jesum Christum, in glóriam et laudem Dei.

szertett győmolesével, az Isten dicsőségére és dicséretére.

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucúndum, habitáre fratres in unum! *Ÿ.* Sicut unguéntum in cápite, quod descendit in barbam, barbam Aaron.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 113, 11.) Qui timent Dóminum sperent in eo: adjutor et protector eórum est. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaëum. (22, 15-21.)

In illo témpore: Abeúntes pharisæi consílium iniérunt ut cáperent Jesum in sermóne. Et mittunt ei discípulos suos cum Herodiánis, dicéntes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritáte doces, et non est tibi cura de áliquo: non enim respicis persónam hóminum: dic ergo nobis quid

személyét; mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem? Tudván pedig Jézus az ő álnokságukat, mondá: Mit kísértetek engem? képmutatók! Mutassátok meg nekem az adópénzt. Azok pedig hozának neki egy denárt. És mondá nekik Jézus: Kié ez a kép és e felírás? Felelék neki: A császáré. Akkor mondá nekik: Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré,

tibi videtur, licet census dare Caesari, an non? Cognitione autem Jesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis, hypocritae? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis, Jesus: Cujus est imago haec, et superscriptio? Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Réddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari; et quae sunt Dei, Deo.

és Istennek, ami Istené.

Felajánlásra. (Eszk. 14, 12-13.) Emlékezzél meg rólam, Uram, ki minden hatalmasság felett uralkodol és adj helyes szót ajkamra, hogy beszédem kegyelmet találjon a király előtt.

Csendes imádság. Add meg, irgalmas Isten, hogy ez az üdvöthozó felajánlás egyrészt bűneinktől szabadítson meg mindenkor, másrészt óvjon meg minden viszontagságtól. Ami Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3.: tetés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Aldozásra. (Zsolt. 16, 6.) Kiáltok, hisz te meghallgatsz, Istenem: hajtsd hozzám füledet, hallgasd meg szavaimat.

Aldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium

Offertorium. (Eszk. 14, 12 et 13.) Recordare mei, Dómine, omni potentatui dómínans: et da sermónem rectum in os meum, ut placeant verba mea in conspectu principis.

Secreta. Da, miséricors Deus: ut haec salutáris oblatio et a própriis nos réatibus indesinénter expédíat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Communio. (Psalm. 16, 6.) Ego clamávi, quóniam exaudísti me, Deus: inclina aurem tuam, et exáudi verba mea.

Postcommunio. Sumpsimus, Dómine, sacri dona mystérii, humlíter de-

ajándékait és alázatosan kérünk, hogy amit emlékeztedre megünnepeltetsz, az gyengeségünk támaszául szolgáljon: *Ki élsz.*

precántes: *ut quae in tui commemoratiónem nos fá cere praecepisi, in nostrae proficiant infirmitátis auxili um: Qui vivis et regnas.*

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Pünkösd után 23. vasárnap.

A Pünkösd utáni idő jelképe a mi hosszú vándorútunknak az égi haza felé. Az utolsó vasárnapok tehát ennek az útnak az utolsó állomásait jelzik. A szentmise énekei már mind erre vonatkoznak és ha Pünkösd után 24-nél több vasárnap esnék, akkor ezek az énekek állandóan megmaradnak, míg a többi részt a vizkereszt után fennmaradt misékből kell vennünk. A mai szentmise is egyébként az Isten erejében és irgalmában való bizalmat akarja bennünk növelni, mely a bűn bilincsetől (or.), a rabságból (énekek) sőt a halálból (ev.) és bármely szükségből (com.) ki tud szabadítani.

Bevonulásra. (Jer. 29, 11, 12, 14.)

Igy szól az Úr: Én a békességgondolatait gondolom és nem a sanyargatáséit: hívjatok segítségül és én meghallgatlak titeket: és hazavezetlek fogságtokból bármely helyről. (Zs. 84, 2.) Megáldottad, Uram, a te országodat, véget vetettél Jákok fogságának. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Bocsásd meg, kérünk, Urunk, népednek bűneit, hogy vétkeink bilincselből, melyeket gyarlóságunkkal vettünk magunkra, a te jóságod által kiszabaduljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Jerem. 29, 11, 12 et 14.)

Dicit Dóminus: Ego cogito cogitatiónes pacis, et non afflictiónis: invocábitis me, et ego exáudiam vos: et redúcam captivitátem vestram de cunctis locis. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avértísti captivitátem Jacob. *Ű. Glória Patri.*

Orátio. Absólve, quaesumus, Dómine, tuórum delicta populórum: ut a peccatórum néxibus, quae pro nostra fragilitáte contráximur, tua benignitáte liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (3, 17-21. és 4, 1-3.)

Testvérek: Kövessétek a példámat, és figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtunk nektek. Mert sokan élnek úgy, (sokszor mondtam nektek s most is sirva mondom,) mint Krisztus keresztjének ellenségei. Ezeknek végük pusztulás, istenük a hasuk, s dicsekvésük az, ami a szégyenük. Ők földi dolgokat hajhásznak. A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan várjuk Üdvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent. Azért szeretett testvéreim, kedveltjeim, kik öröömöm és koronám vagytok, így maradjatok meg az Úrban, szeretettjeim. Evodiát igen kérem, szintúgy Szintichet is nagyon kérem, hogy értse nek egyet az Úrban. Téged is felkérlek igazi munkatársam, légy nekik segítségükre, kik velem együtt dolgoztak az evangéliumban, Kelemennel és a többi munkatársaimmal, kiknek neve az élet könyvében van.

Átvonulásra. (Zs. 43, 8-9.) Sanyargatóinktól, Uram, te mentesz meg minket és te szégyeníted meg gyűlölőinket.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippenses. (3, 17-21; 4, 1-3.)

Fratres: Imitatores mei estote, et observate eos qui ita ambulat, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulat, quos saepe dicébam vobis (nunc autem et flens dico) inimicos crucis Christi: quorum finis interitus: quorum Deus venter est: et glória in confusione ipsorum, qui terréna sapiunt. Nostra autem conversatio in caelis est: unde etiam Salvátorem exspectamus Dóminum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae, configurátum corpore claritatis suae, secundum operationem, qua etiam possit subjicere sibi ómnia. Itaque, fratres mei carissimi, et desideratissimi, gáudium meum, et coróna mea: sic state in Dómino, carissimi. Evódiam rogo, et Syntychem deprecor idípsum sapere in Dómino. Etiam rogo et te, germáne compar, ádjuva illas, quae mecum laboraverunt in Evangélio cum Clemente, et céteris adiutoriis meis, quorum nómina sunt in libro vitae.

Graduale. (Ps. 43, 8-9.) Liberásti nos, Dómine, ex affligéntibus nos: et eos, qui nos odérunt, confudisti. 7.

¶ Mindenkoron az Istenben dicsekszünk, és hálát mindörökké atenevedbenzengünk.

Alleluja, alleluja! ¶. (Zs. 129, 1-2.) A mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (9, 18-26.)

Az időben: Beszért Jézus a sereghez, s íme, egy elüljáró jöven hozzá, imádá őt, mondván: Uram! leányom most halt meg; de jer, tedd rá kezedet, és élni fog. Erre fölkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt. És íme, egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzá járulván, hátulról megilleté köntöse szegélyét; mert mondá magában: Hacsak ruháját illetem is, meggyógyulok. Jézus pedig megfordulván és meglátván őt, szóla: Bizzál leányom! a hited meggyógyított téged. És meggyógyult az asszony abban az órában. Amint pedig Jézus az elüljáró házába ért, és látta a fuvolásokat és a zajongó sereget, mondá: Távozzatok, mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik. És kinevették őt. Miután pedig eltávolították a sereget, beméne, megfogá a kezét, és a leányzó fölkele. És híre méne ennek azon az egész földön.

In Deo laudábimur tota die, et in nómine tuo confitébimur in saecula.

Allelúja, allelúja. ¶. (Ps. 129, 1-2.) De profúndis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi orationem meam. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (9, 18-26.)

In illo témpore: Loquente I Jesu ad turbas, ecce princeps unus accéssit, et adorábat eum, dicens: Dómine, filia mea modo defúncta est: sed veni, impóne manum tuam super eam, et vivet. Et surgens Jesus sequébatur eum, et discípuli ejus. Et ecce múlier, quae sánguinis fluxum patiebatur duódecim annis, accéssit retro, et tétigit fimbriam vestiménti ejus. Dicébat enim intra se: Si tetigero tantum vestiméntum ejus, salva ero. At Jesus convérsus, et videns eam, dixit: Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est múlier ex illa hora. Et cum venisset Jesus in domum princípis, et vidisset tibícines, et turbam tumultuántem, dicébat: Recédite: non est enim mórtua puélla, sed dormit. Et deridébant eum. Et cum ejectione esset turba, intrávit, et tenuit manum ejus. Et surréxit puélla. Et éxiit fama haec in univérsam terram illam.

Felajánlásra. (Zsolt. 129, 1-2.) A mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat: a mélységekből kiáltok hozzád, Uram.

Csendes imádság. Hogy neked mindig jobban szolgálhassunk, Urunk, felajánljuk neked ezt a dícsérő áldozatot, hogy amit bennünk, méltatlanokban megkezdettél, azt kegyelmesen fejezd is be. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mk. 11, 24.) Bizony mondom nektek, mindazt, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek és meg lesznek nektek.

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy akiknek az Istenségben való részvétel örömet megadtad, azokat az emberi veszedelmekben sýnlődni ne engedd. A mi.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Offertorium. (Psalm. 129, 1-2.) De profundis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi oratiómem meam: de profundis clamávi ad te, Dómine.

Secreta. Pro nostrae servitútis augménto sacrificium tibi, Dómine, laudis offerimus: ut, quod imméritis contulísti, propítius exsequáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Commúnio. (Marc. 11, 24.) Amen dico vobis, quidquid orántes pétitis, crédite quia accipiétis, et fiet vobis.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, quos divína tribuis participatióne gaudére, humánis non sínas subjacére periculis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pünkösd után 24—27. vasárnap.

A Vízkereszt után eső vasárnapok száma változik. Ha ugyanis a Húsvét ünnepe nagyon korán, tehát március 22. és 26-ika között van, akkor a Hetvenedvasárnapig csak két vasárnap van. Ellenben, ha a Húsvét április 16-ika után van, akkor Vízkereszt és Hetvenedvasárnapja közé hat vasárnap kerül. E szerint változik a Pünkösd után eső vasárnapok száma is. A Vízkereszt után elmaradt vasárnapokat ugyanis a Pünkösd utáni 23. vasárnap után iktatjuk közbe és így a Pünkösd utáni vasárnapok száma 24-től

28-ig változik. Ezekben a vasárnapokon a szentmisét mindig a Pünkösd utáni 23. vasárnapról vesszük, de az olvasmányokat (a szentleckét és az evangéliumot), valamint a három imádságot (a könyörgést, a csendes és az áldozás utáni imádságot),

ha a *pünkösd utáni utolsó vasárnap előtt*

24. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 6. vasárnapról (168. l.);

ha 25. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 5. vasárnapról (166. l.);

ha 26. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 4. vasárnapról (164. l.);

ha 27. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 3. vasárnapról (160. l.) mondjuk. A *pünkösd utáni utolsó vasárnap* szentmiséjét mindig úgy mondjuk, amint alább következik.

Pünkösd után utolsó vasárnap.

Az egyházi év utolsó vasárnapja elénk tárja a világ utolsó napját, mikor eljön az Úr a világot lángokban itélni. Engedjük, hogy ennek a napnak komolysága lelkünk mélyéig átjárjon min ket. Az üdvösség egy esztendeje elmúlt: vajjon maradt-e nyoma lelkünkben? Felhasználtuk-e azt a sok kegyelmet, melyet a liturgia által nyújtott számunkra az Egyház. Kérjünk bocsánatot a mulasztásért és tegyünk erős fogadást, hogy a következő liturgikus évben még jobban együtt imádkozunk a liturgiában értünk imádkozó Egyházzal és még jobban vele együtt élünk. — A szentleckében a hálára és az imádságra int minket Szent Pál. Adjunk hálát Istennek azért a sok kegyelemért, amellyel az elmúlt liturgikus évben gazdagított és imádsággal készüljünk az új liturgikus év küzdelmeire. Az utolsó Itélet harsonája riad fel a mai evangéliumban. Hogy milyen lesz számunkra ez az Itélet, azt a földi életünk dönti el. Azért hallgassunk Üdvözítőnk kettős tanítására. Először is ne engedjük magunkat félrevezetni, mert hamis próféták már most is járnak közöttünk. Azután vigyázzunk, hogy mindig készen álljunk, mert nem ismerjük sem a napot, sem az órát, mely elhív a számadásra.

A szentmise az alábbiak kivételével ugyanaz, mint a 23. vasárnapon, 794. l.

Könyörgés. Ébreszd fel, kérünk, Urunk, híveid akaratát, hogy az isteni áldozat gyümölcse után egyre buzgóbban törekedve, jóságodtól egyre nagyobb segítséget nyerjenek. A mi.

Órário. Excita, quaesumus, Dómine, tuorum fidélium voluntates: ut divini óperis fructum propensius exsequentes; pietatis tuae remédia majóra percipiant. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (1, 9-14.)

Testvérek: Mi sem szűnünk megértetek imádkozni és könyörögni, hogy az ő akaratának az ismerete teljes legyen bennetek minden lelki bölcseséggel és megértéssel együtt, és méltóan éljete az Istenhez, minden tetszésére legyetek, minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok s gyarapodjatok az Isten megismerése által. Meg is erősíttetek az ő dicsőségének a hatalmából minden erővel, hogy végig kitartsatok, béketűrők legyetek, örömmel hálát is adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorában a világosságban, és kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának az országába. Benne van a megváltásunk a vére által, és a bűnök bocsánata.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (24, 15-35.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Midőn látjátok a pusztulás útálatosságát, melyet megjövendölt Dániel próféta, állani a szent helyen: aki olvassa, értse meg! akkor, akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre, és ki a héjazaton vagyon, az le ne szálljon valamit elvinni há-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossenses. (1, 9-14.)

Fratres: Non cessamus pro vobis orantes, et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis Dei, in omni sapientia et intellectu spiritali: ut ambulatis digne Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, et crescetes in scientia Dei: in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis ejus in omni patientia, et longanimitate cum gaudio, gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suae, in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. (24, 15-35.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto: qui legit, intelligat: tunc qui in Judaea sunt, fugiant ad montes: et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: et qui in agro, non revertat-

zából, és aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját. Jaj pedig a nehézkeseknek és szoptatóknak ama napokban! Imádkozzatok azért, hogy futástok ne legyen télen vagy szombaton. Mert nagy szorongatás leszen akkor, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindedig, és nem is leszen. És ha meg nem rövidítenének ama napok, egy élő lény sem szabadulna meg; de a választottakért megrövidítenek ama napok. Akkor, ha valaki mondja nektek: Íme, itt a Krisztus vagy amott, ne higgyétek. Mert támadnak hamis krisztusok és hamis próféták; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is. Íme, eleve megmondottam nektek. Ha tehát mondják nektek: Íme, a pusztában vagyon, ki ne menjetek; íme, a rejtkehelyeken, ne higgyétek. Mert valamint a villámlás napkeleten támad, és látszik napnyugatig, úgy leszen az Emberfiának eljövetele is. Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is. Mindjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lefullanak az égről, és az egek erői megrendülnek. Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen; és jajveszékelni fognak a föld min-

tur tollere tunicam suam. Vae autem praegnántibus, et nutriéntibus in illis diebus. Oráte autem, ut non fiat fuga vestra in hieme, vel sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet. Et nisi breviáti fuissent dies illi, non fferet salva omnis caro: sed propter electos brevibuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic: nolite crédere. Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in errorem inducántur (si fieri potest) étiam elécti. Ecce praedixi vobis. Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetrálibus, nolite crédere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, et parit usque in Occidentem: ita erit et adventus Filii hóminis. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et áquilae. Statim autem post tribulationem diérum illórum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtútes caelórum commovebuntur: et tunc parébit signum Filii hóminis in caelo: et tunc plangent omnes tribus terrae: et vidébunt Filium hóminis veniéntem in núbibus caeli cum virtúte multa, et majestáte. Et mittet Ange-

den népei, és meglátják az Emberfiát, amint jön az ég felhőiben, nagy hatalommal és fönséggel. És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szél felől, az eget egyik végétől másik határáig. Vegyetek példát a fűgefáról: Mikor ága már gyöngye és levelei kihajtottak, tudjátok, hogy közel van a nyár. Azonképen ti is, midőn mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az ajtóban. Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, míg nem mindezek meglesznek. Ég és föld elmúlnak, de az

los suos cum tuba, et voce magna: et congregábunt eléctos ejus a quatuor ventis, a summis caelórum usque ad términos eórum. Ab árbore autem fici discite parabolam: cum jam ramus ejus tener fuerit, et fólia nata, scitis quia prope est aestas: ita et vos cum vidéritis haec ómnia, scitote quia prope est in június. Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec ómnia haec fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

én igéim el nem múlnak.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, esedezéseink iránt: és néped felajánlását és imádságait elfogadván, fordítsd magadhoz mindnyájunk szívét, hogy a földi vágyaktól megszabadulva, a mennyek után vágyakozzunk. A mi.

Secreta. Propítius esto, Dómine, supplicatióibus nostris: et pópuli tui oblatiúnibus, precibúsque susceptis, ómnium nostrum ad te corda convérte; ut a terrénis cupiditatibus liberáti, ad caeléstia desidéria transeámus. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3. tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozás utáni imádság. Engedd meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy a magunkhoz vett szentségek gyógyító adománya gyógyítsa meg mindazt, ami lelkünkben bűnös. A mi Urunk.

Postcommunio. Concéde nobis, quaesumus, Dómine: ut per haec sacraménta quae sumpsimus, quidquid in nostra mente vitiósum est, ipsórum medicatiónis dono curétur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)



A SZENTEK MISÉI.

Az egyházi év kialakulásában körülbelül a X. századtól kezdve harmadik korszak következik. (Az első volt az ősi alkotóelemek kialakulása, lásd a 32. lapon; a második a szoros értelemben vett *egyházi év*, a megtestesülés és a megváltás két ünnepkörével, lásd 67—801. l-ig). Ezt a korszakot — mely ma is tart — jellemzi az egyes ünnepek keletkezése, de ezek már nem kapcsolódnak be szervesen a meglévő egyházi évhez, hanem jórészt attól függetlenül külön csoportot alkotnak. A történelmi fejlődés ellenére is össze tudjuk azonban kapcsolni az előző misékkal.

Hasonlíthatjuk ugyanis a liturgikus évet az éghez és rajta a naphoz és a csillagokhoz. Az égen ott látjuk a természetet megvilágító, meleggel és élettel átjáró napot, mint a látható teremtés középpontját. A liturgikus évnek középpontja a «sol verus», a mi igazi Napunk; az ő pályafutását kísértük végig a két ünnepkör misztériumain. De az ég boltozatján ott látjuk a csillagokat, amelyek mintegy a naptól kapják a fényüket és azt sugározgatják vissza. Ezek a csillagok a liturgikus évben a szentek; ők is a Krisztustól kapott mennyei fényben ragyognak; a megdicsőült Krisztusnak megdicsőült másai. Az igazi fénynek visszavert fényei; a meleg igazi forrásából, az Úr Jézus izzó szívéből árad az ő izzásuk. Így a liturgiában a szentek tisztelete tulajdonképpen az Úr Jézusnak a tisztelete.

Ezen harmadik rész miséi közt három csoportot tudunk megkülönböztetni:

1. az Úr Jézusnak dogmatikus ünnepeit;
2. a boldogságos Szent Szűz ünnepeit;
3. az angyalok és szentek ünnepeit.

Az Úr Jézus dogmatikus ünnepe.

Az egyházi év ünnepkörei az Úr Jézus földi életét tárják elénk szinte történeti sorrendben, de főként misztériumos jelentőségében. Látjuk tehát *történetileg* az Úr várását (Advent), megszületését (Karácsony), a világ megváltójaként való megjelenését (Vízkereszt) és az utána következő vasárnapok küzdelmes életét, (a nagybőjt), szenvedését és halálát (Nagyhét), feltámadását, mennybemenetelét és a Szentlélek elküldését (Húsvét, Pünkösd) és kormányzását a lelkek világában (Pünkösd utáni vasárnapok) egészen az elkövetkezendő eljöveteleig. Látjuk és boldogan tapasztaljuk *misztériumos valóságban*, hogy a liturgikus év a szentmise teljes valóságát szétbontja és így jelenti meg részleteiben üdvösségünk szent tényeit, hogy a liturgiában részt véve, a megváltás kegyelme szentségi erővel megvalósuljon számunkra. (V. ö. a pünkösd utáni 9. vasárnap secretáját.)

De a római liturgia még az Úr ünnepeinek egész sorát ismeri, amelyek nem tartoznak közvetlenül sem Krisztus megváltói művének misztériumos megjelenítéséhez és megvalósításához, sem az Úr életének történelmi kialakulásáról való megemlékezéshez, hanem amelyek *olyan igazságokat és kegyelmeket dicsőltenek*, amelyek legnagyobb áldással vannak a keresztények hit- és erkölcsi életére. És ezenkívül hitünk nagy dogmatikus igazságairól emlékeznek meg a legnagyobb liturgikus tiszteletadással. Ezek az ünnepek :

- a Szentháromság ünnepe (lásd a 686. lapon),
- az Úrnapija, nyolcadával együtt (lásd a 694. lapon),
- Jézus szentséges Szívének ünnepe (lásd a 982. lapon),
- a szentséges Vér ünnepe (júl. 1., lásd az 1039. lapon),
- az *szent Kereszt két ünnepe* (máj. 3. és szept. 14., I. a 958. és 1144. l.),
- az Úr színeváltozásának ünnepe (aug. 6., lásd az 1096. lapon),
- a templomszentelés ünnepe (nov. 9., lásd az 1228. lapon).

A boldogságos Szent Szűz ünnepe.

A Szentírás is együtt említi az Úr Jézus Krisztussal az ő édesanyját és az Egyház sem választja el tiszteletében az anyát és Szent Fiát. Az Istenanya tisztelete a kereszténység szívéből fakadt legszebb virág és gyökerel magukig az evangéliumokig nyúlnak vissza. Ott halljuk már az angyal üdvözlőszavait (Lk. 1, 28), ott zeng az ő hálaadó éneke az Úr nagy tetteiről (Lk. 1, 48), ott dicsérik már a nép közül a boldog anyát (Lk. 11, 27). Ezért már a legelső keresztények is szent és tisztelendő személynek tekintették Krisztus anyját.

Történet. Már Antiochiai Szent Ignác († 105) ünnepli Máriát, aaki anyal méhében hordozta a mi Istenünket, Jézus Krisztust. Szent Jusztin vértanu és apologéta mint második Évát magasztalja, ki jóvátesszi az első Éva engedetlenségét. Az első apostoli hitvallás is (talán már az 1. századból való) mily tisztelettel szól

a «szűz»-ről. A katakombák képein ott látjuk, mint például a Priscilla-katakombában, amint gyermekét ölében tartja és Izaiás próféta rámutat.

A kereszténységgel egyidőben került ki a katakombákból a napvilágra Szűz Mária tisztelete is. Nagy Konstantin már 318-ban Niceában épít tiszteletére templomot, anyja, Szent Ilona pedig Betlehemben és Názáretben. Rómában a legrégebb Mária-templom a Forumon van, az ú. n. «*Maria antiqua*», melyet I. Szilveszter pápa építtetett († 335). Csakhamar felépül a híres Sancta Maria Major-bazilika is Liberius pápa alatt († 366) és oly sokszor vagyunk ott a Szűzanyánál léleekben mi is a stációs-ünnepeken. A leghatalmasabban az efezusi zsinat mozdította elő a Szent Szűz tiszteletét (431-ben), amikor kimondotta, hogy a boldogságos Szűz Mária valóban «*θεοτόκος*», Isten anyja.

Ettől kezdve a századok versenyeztek a Szűzanya tiszteletében és egymásután keletkeznek az ünnepek és ezeknek saját miseszövegeik vannak.

A liturgikus év Mária-ünnepeit két nagy csoportba lehet osztani.

a) *A dogmatikus Mária-ünnepek* az első csoport és ebbe azokat az ünnepeket sorozzuk, amelyekben a Szent Szűz földi életének eseményeit ünnepezzük meg, amint azok a Szentírásból és szent-hagyományból ismeretesek. A Szent Szűz egész élete ez által lesz ismertté a keresztény hívők előtt, mert megünnepezzük:

szeplőtelen fogantatását (dec. 8.), ezt a nagy kitüntetést;

születését (szept. 8.), mint üdvösségünk kezdetét;

szent nevét (szept. 12.), mert Jézus neve mellett a legdrágább név;

a templomban való felajánlását (nov. 21.), ahol rejtve él;

szentséges fogantatását (márc. 25.), az angyal szavára Gyümölcsoltáskor

Erzsébettel való találkozását (júl. 2.) Sáriós Boldogasszonykor
anyaságának boldogságát (okt. 11.)

Fia születésének napját (dec. 25.) és vele Mária édesanyjai örömeinek idejét

Fia bemutatása napját (febr. 2.);

hétfájdalmát (fájdalmas péntek és szept. 15.), végül

mennybemenetelét is (aug. 15.), hogy ezzel élete teljes legyen a liturgiában.

2. *Egyháztörténelmi Mária-ünnepeknek* nevezhetjük a másik csoportot. Ezek egyik részében Máriát, mint hatalmas közbenjárónkat az égből köszöntjük, a másik részében a földön való megjelenését ünnepezzük. Az első ünnepek közé tartoznak:

a Rózsafüzér Királynéjának ünnepe (okt. 7.);

Segítő Mária ünnepe (máj. 24.);

a Jó Tanács Anyja (ápr. 26.);

Mária oltalma (nov. 2. vasárnapja);

A másik csoport főbb ünnepei :

a *lourdesi jelenés* évfordulója (febr. 11.) ;

a *lorettói ház ünnepe* (dec. 10.) ;

a *Karmel-hegyi Szűz* (skapuláré) ünnepe (júl. 16.) ;

a *havas Boldogasszony* (aug. 5.).

A szentek ünnepe.

A szentek tiszteletének liturgikus alapjai. A liturgia a szenteket először, mint *Isteniek* mindvégig hűséges és ezért most megdicsőült, boldog *barátait* tiszteli. Sokszor énekei ünnepükön az Egyház : «Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid ; mily hatalmas a számuk». Emellett tiszteli az Egyház a szentek fejedelmi, diadalmas uralkodását, magas állását az Egyházban és az egész emberiségben. «A szentek ítélnek meg a népeket és uralkodnak a nemzetek felett» — mondja a Mindenszentek introitusa. De harmadszor ünnepelei bennük Isten szent országának *hőseit és őseit*. A szent apostolokról mondja például a liturgia : «Ezek azok a férfiak, akik földi életükben saját vérük árán ültették el az Egyházat. Ittak uruknak kelyhéből és Isten barátai lettek». A vértanúk véréből pedig mint Isten-vetette magból, nemzedékek támadtak Isten országa számára.

A liturgia tiszteli a szenteket, mint *példaképeket* Krisztus követésében, mégpedig mind az Istennek áldozott étellel (*devotio*), mind a tevékeny felebaráti szeretettel (*caritas*). Ezeknek a *szent példaképeknek utánságát* főként az ünnepi imádságban hangsúlyozza erősen az Egyház ; mert annak utánságában, akit tisztelünk, áll Szent Ágoston szerint az életerős tiszteletnek a legmagasabb foka. Így vezet el a liturgia a szentek tisztelete által a keresztény élet mélységeibe.

Közvetlenül azonban az Egyház a szenteket a *róluk való megemlékezés*, nevük és érdemük megemlézése által tiszteli ; továbbá azért, hogy ünnepélyes imádságban kéri az *ő közbenjárásukat* (*intercessio*) Istennél és az *ő jószágos oltalmukat* (*patrocinium*) fölöttünk ; azután azért is, hogy alázatosan könyörög, hogy *velük közösségben* résztvehessünk a dicsőségben ; ezenkívül a különböző rangú *ünnepek* által stb. De a szentek tiszteletének a felsoroltakon kívül legmagasabb foka a liturgiában az *eucharisztikus áldozat bemutatásában* áll Istennel az *ünnepeit szent tiszteletére*. A benne való részvétel jelenti a szentnek legmagasabb liturgikus tiszteletét. Krisztussal, az egész Anyaszentegyház fejével való egyesülés az Eucharisztia magával hozza a másvilág szentjeivel, mint az Egyház megdicsőült tagjaival való étellel legteljesebb egyesülést. A szentek tisztelete a «szentek egységének» hittételét a legszebben juttatja kifejezésre és egyúttal misztériumos erővel szentségileg át is élteni velünk.

November 29: Szent András apostol vigiliája.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Szaturninus emlékezetét is. Tiszteletben álló öreg ember volt Rómában és 306-ban hitéért lefejezték.

Bevonulásra. (Máté 4, 18-19.)

Az Úr a galileai tenger mellett látta két testvért, Pétert és Andrást és hívá őket: Jöjjetek utánam és emberhalászokká teszlek benneteket. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét beszéljük az egek keze művét hirdeti az égbolt. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent András apostol, kinek ünnepére előkészülünk, esdje ki segítségedet nekünk; hogy bűneink adósságától feloldozva egyszersmind minden veszélytől is megmeneküljünk. A mi Urunk.

A 2. könyörgés, ha e nap már az adventbe esik, a megelőző vasárnapról, adventen kívül: megemlékezés Szent Szaturninusról:

Isten, ki megengeded nekünk, hogy Szent Szaturninus vértanud születése napján örvendhessünk; add, hogy érdemei megsegítsenek minket. A mi.

(A 3. könyörgés adventben Szent Szaturninusról, adventen kívül a Szent Szűzről, 622. l.)

Szentlecke: Benedictio 1246. l.

Atvonulásra. (Zsolt. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. *Ÿ*. Megolvasnám őket, de számosságuk a fűnél.

Introitus. (Matth. 4, 18, 19.)

Dóminus secus mare Galilaeae vidit duos fratres, Petrum et Andréam, et vocavit eos: Venite post me: faciam vos fieri piscatores hóminum. (Ps. 18, 2.) Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánum ejus annúntiat firmaméntum. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut beátus Andréas Apóstolus, cujus praevenimus festivitatem, tuum pro nobis implóret auxiliium; ut, a nostris réatibus absolúti, a cunctis étiám periculis eruámur. Per Dóminum.

Deus qui nos beáti Saturnini Mártiris tui concédís natalício pérfrui: ejus nos tribue méritis adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. *Ÿ*. Dinumerábo eos: et super aréam multiplicabúntur.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (1, 35-51.)

Az időben: Áll vala János és kettő az ő tanítványai közül. És ránézvén Jézusra, ki arra járt, mondá: Íme, az Isten Báránya! És hallá őt szólni a két tanítvány, és követék Jézust. Megfordulván Jézus, és látván, hogy utána mennek, kérdé őket: Mit kerestek? Azok pedig mondák neki: Rabbi! (amit mesternek értelmeznek) hol lakol? Mondá nekik: Jertek és lássátok. Menének tehát és láták, hol lakik, és aznap nála maradának. Akkor mintegy tíz óra vala. András pedig, Simon Péter testvére, egyik vala a kettő közül, kik ezt hallották Jánostól, és követték őt. Ez először találkozik saját fivérével, Simonnal, és mondá neki: Megtaláltuk a Messiást (minek jelentése Krisztus). És Jézushoz vivé őt. Jézus pedig rátekintvén, mondá: Te Simon vagy, Jónás fia; te Kéfásnak fogsz neveztetni, ami annyit tesz, mint Péter. Másnap Galileába akarván menni, találkozik Fülöppel. És mondá neki Jézus: Kövess engem. Ez a Fülöp Betszaidából való volt, András és Péter városából. Fülöp találkozik Natánaellel, és mondá neki: Akiről Mózes írt a törvényben és a próféták, megtaláltuk Jézust, József fiát Ná-

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (1, 35-51.)

In illo tempore: Stabat Joannes, et ex discipulis ejus duo. Et respiciens Jesum ambulátem, dicit: Ecce Agnus Dei. Et audiérunt eum duo discipuli loquentem, et secúti sunt Jesum. Convérsus autem Jesus, et videns eos sequétes se, dicit eis: Quid quaeritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretátum Magister) ubi hábitas? Dicit eis: Venite, et vidéte. Venérunt, et vidérunt ubi manéret, et apud eum mansérunt die illo: hora autem erat quasi décima. Erat autem Andréas frater Simónis Petri unus ex duóbus, qui audierant a Joanne, et secúti fúerant eum. Invénit hic primum fratrem suum Simónem, et dicit ei: Invénimus Messíam (quod est interpretátum Christus). Et addúxit eum ad Jesum. Intúitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon fílius Jona: tu vocáberis Cephas, quod interpretátur Petrus. In crástinum volúit exíre in Galilaeam, et invénit Philípum. Et dicit ei Jesus: Séquere me. Erat autem Philíppus a Bethsáida, civitáte Andréae et Petri. Invénit Philíppus Nathánael, et dicit ei: Quem scripsit Móyses in lege, et prophétae, invénimus Jesum fílium Joseph a

záretből. Mondá neki Natánael: Jöhet-e valami jó Názaretből? Felelé neki Fülöp: Jer és lásd. Látván Jézus a hozzájövő Natánaelt, mondá felőle: Íme, az igaz Izraelita, kiben nincs álnokság. Kérdezé őt Natánael: Honnan ismeresz engem? Felelvén Jézus, mondá neki: Mielőtt Fülöp téged hívott volna, mikor a fügefa alatt voltál, láttalak téged. Felelé neki Natánael és mondá: Rabbil te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael királya. Felelvén Jézus, mondá neki: Mivel azt mondtam neked: Láttalak téged a fügefa alatt, hiszel; nagyobb dolgot fogsz látni ezeknél. És mondá neki: Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok az eget megnyltni, az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött.

Felajánlásra. (Zsolt. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg; és kezéd művei fölé állítottad, Uram!

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az áldozathoz ezt az adományt, mellyel Szent András apostol ünnepét üljük s egyszerűsmind lelkünk tisztulásáért könyörgünk. A mi Urunk.

A 2. csendes imádság ádventben a megelőző vasárnapról, ádventen kívül Szent

Názareth. Et dixit ei Nathanael: A Názareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, et vide. Vidit Jesus Nathanael veniéntem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocáret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel. Respondit Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: majus his vidébis. Et dicit ei: Amen dico vobis, vidébitis caelum apértum, et Angelos Dei ascendéntes, et descendéntes supra Filium hóminis.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Secreta. Sacrándum tibi, Dómine, munus offéri-mus: quo beáti Andréae Apóstoli solémnia recoléntes, purificationem quoque nostris méntibus implorá-mus. Per Dóminum.

a megelőző vasárnapról, ádventen kívül Szent Szaturninusról:

Szenteld meg, Urunk, a neked ajánlott adományokat és Szent Szaturninus vértanud közbenjárá-

Múnera, Dómine, tibi dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto Saturnino Mártyre tuo, per haec

sára, általuk kiengesztelődöttünk tekints le ránk. A mi Urunk.

(A 3. csendes Imádság ádventben Szent Szaturninusról, ádventen kívül a Szent Szűzről, 624. 1.)

Prefáció a közös, 568. 1.

Áldozásra. (Ján. 1, 41, 42.) Mondá András a fivérének, Simonnak: megtaláltuk a Messiást, vagyis Krisztust, és Jézushoz vivé őt.

Áldozás utáni imádság. Vettük, Urunk, a szentségeket s alázatosan kérünk, hogy Szent András apostolod közbenjárására az, amit az ő vértanúságának tiszteletére cselekszünk, legyen a mi gyógyító eszközünk. A mi.

A 2. áldozás utáni imádság ádventben a megelőző vasárnapról, ádventen kívül Szent Szaturninusról:

Kérünk, Urunk, szenteljen meg minket szentségednek vétele; s tegyen szenteid közbenjárására elfogadottakká előtted. A mi Urunk.

(A 3. áldozás utáni imádság ádventben Szent Szaturninusról, ádventen kívül a Szent Szűzről, 625. 1.)

éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joann. 1, 41 et 42.) Dicit Andréas Simóni fratri suo: Invénimus Messiam, qui dicitur Christus: et adduxit eum ad Jesum.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacramentis suppliciter exorámus: ut, intercedente beáto Andréa Apóstolo tuo, quae pro illius veneranda gérimus passióne, nobis proficiant ad medellam. Per Dóminum.

Sanctificet nos, quaesumus, Dómine, tui percéptio sacraménti: et intercessióne Sanctórum tuórum tibi reddat accéptos. Per Dóminum.

November 30: Szent András apostol.

András, Simon Péter testvére, János evangélistával együtt Keresztelő Szent János tanítványa volt, mielőtt Jézus tanítványa lett volna. Meghívását a mai evangélium tárgyalja. — Pünkösöd után először Palesztinában, majd Scythiában, Epirusban és Thraciában hirdette az evangéliumot. Vértanuhalálal halt meg, mert Patrasban (Achaiban) fölfeszítették egy X-alakú keresztre, melyet róla András-keresztnek neveznek. A vértanúságát tárgyaló Acta tele van a szent kereszttel magasztaló szavaival. Ezért hívják őt magát is a kereszt apostolának. — Testét először Konstantinápolyba vitték, majd később Nápolyba; fejét pedig 1462-ben a Szent Péter-templomban testvére sírja mellé temették.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Felségedet, Urunk, könyörögve kérjük, hogy Szent András apostol, ki Egyházadban tanított és kormányzott, járjon közbe értünk szüntelenül előtted. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. könyörgés ádentben: megemlékezés a megelőző vasárnapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (10, 10-18.)

Testvérek: A szív hite megigazulására s a szájjal való megvallás üdvösségre szolgál. Az Írás ugyanis azt mondja: Mindaz, aki hisz őbenne, meg nem szégyenül. Nincsen ugyanis különbségtétel zsidó és görög között; mert ugyanazon egy Urunk van mindnyájunknak, aki gazdag mind azok iránt, akik őt segítségül hívják. Mert mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözü. De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? S hogy higgyenek abban, akit nem hallottak? S hogy halljanak, ha nincsenek, akik hirdeszenek? S hogyan hirdessék.

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honorati sunt oculi tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum. (Psalm. ibid., 1-2.) Dómine, probasti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Majestátem tuam, Dómine, suppliciter exoramus: ut, sicut Ecclesiae tuae beátus Andréas Apóstolus existit praedicator et rector; ita apud te sit pro nobis perpétuus intercessor. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Romanos. (10, 10-18.)

Fratres: Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim Scriptúra: Omnis, qui credit in illum, non confundetur. Non enim est distinctio Judaei, et Graeci: nam idem Dóminus ómnium, dives in omnes, qui invocant illum. Omnis enim, quicumque invocaverit nomen Dómini, salvus erit. Quómodo ergo invocábunt, in quem non crediderunt? Aut quómodo credent ei, quem non audierunt? Quómodo autem audient sine praedicante? Quómodo vero praedicábunt, nisi mittántur? sicut scriptum est: Quam speciósus

hacsak nem küldetnek; amiképp meg van írva: Mily gyönyörűségesek azok lábai, kik hirdetik a békét, hirdetik a jókat. De nem mindnyájan fogadták engedelmességgel az evangéliumot. Azért mondja Izaiás: Uram, ki hitt annak, amit tőlünk hallott? Eszerint a hit hallásból van, a hallás pedig Krisztus szava által. De kérdem: Vajjon nem hallották-e? Sőt ellenkezőleg: Hangjuk elhatott az egész kerektség határait.

Átvonulásra. (Zsolt. 44, 17-18.) Az egész világ fejlődelmévé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram. *Ÿ.* Atyáid helyébe fiaid születnek, dicsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Az Úr szerette Andrászt, mint a kellemes illatot. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (4, 18-22.)

Az időben: Jézus a galileai tenger mellett járva, látta két testvért, Simont, ki Péternek hivatik, és fivérént Andrászt, amint hálót vetének a tengerbe, mert halászok valának. És mondá nekik: Jöjjetek utánam, és emberhalászokká teszlek benneteket. Azok pedig mindjárt elhagyván hálójukat, követték őt. És onnan továbbmenvén, látta más két test-

pedes evangelizántium pacem, evangelizántium bonal Sed non omnes obédiunt Evangélio. Isaias enim dicit: Dómine, quis crédidit audítui nostro? Ergo fides ex audítu, audítus autem per verbum Christi. Sed dico: Numquid non audiérunt? Et quidem in omnem terram exívit sonus eórum, et in fines orbis terrae verba eórum.

földre és beszédük a föld-

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos príncipes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine. *Ÿ.* Pro pátribus tuis nati sunt tibi filii: propterea pópuli confitebúntur tibi.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Dilexít Andréam Dóminus in odórem suavitatís. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (4, 18-22.)

In illo témpore: Ambulans Iesus juxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simónem, qui vocátur Petrus, et Andréam fratrem ejus, mitténtes rete in mare (erant enim piscatóres), et ait illis: Veníte post me, et fáciam vos fferi piscatóres hóminum. At illi contínuo, relctis rétibus, secúti sunt eum. Et procédens inde, vidit álios duos fratres, Jacó-

vért, Jakabot, Zebedeus fiát, és testvérét Jánost, amint atyjukkal, Zebedeus-sal rendezgették hálóikat a hajóban; és hívá őket. Azok pedig rögtön elhagyván hálóikat és atyjukat, követték őt.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletre méltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Csendes imádság. Áldozati adományunkat tegye előtted kedvessé, kérünk. Urunk, Szent András apostolnak szent könyörgeése, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutatjuk, annak érdemei által váljék elfogadottá. A mi Urunk.

(A 2. csendes Imádság ádventben: a megelőző vasárnapról.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Máté 4, 19-20.) Jöjjetek utánam és emberhalászokká teszlek benneteket. Azok erre mindjárt elhagyván hálóikat követték az Urat.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, Szent András ünnepének örvendezve az isteni misztériumot és kérünk, add hogy szenteidnek dicsőségére, nekünk pedig bűneink bocsánatára szolgáljon. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni Imádság ádventben: a megelőző vasárnapról.)

bum Zebedaei, et Joánnem fratrem ejus in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficiéntes rétia sua: et vocávit eos. Illi autem statim, relic-tis rétibus et patre, secúti sunt eum.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eorum.

Secreta. Sacrificium nostrum tibi, Dómine, quaesumus, beáti Andréae Apóstoli precátio sancta conciliet: ut, in cujus honóre solémniter exhibétur, ejus méritis efficiátur ac-céptum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Communio. (Matth. 4, 19-20.) Veníte post me: fáciam vos fleri piscatóres hóminum: at illi continuo, relic-tis rétibus, secúti sunt Dóminum.

Postcommunio. Sumpsi-mus, Dómine, divína mystéria, beáti Andréae Apóstoli festivitáte laetán-tes: quae, sicut tuis Sanctis ad glóriam, ita nobis, quae-sumus, ad véniam prodésse perficias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

December 2: Szent Bibliána szűz és vértanu.

Vértanucsalád sarja; apja, anyja, nővére meghaltak Krisztusért. Ólmos korbáccsal addig verték őt is, míg ki nem lehellte lelkét. † 363 (?) körül Rómában. Az okos szűzek egyike ő, akik égő lámpával mennek a közeledő Üdvözítő elé. Kövessük példáját.

Szentmise: *Me expectavérunt*, 1305. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, minden jónak adója, ki Bibiána szolgálódban a szűzesség virágához a vértanuság pálmáját fűzted, az ő közbenjárására fűzd a szeretet által szívünket magadhoz, hogy a veszélyektől megszabadulva, elnyerjük az örök jutalmakat. A mi Urunk.

Oráció. *Deus, omnium largitor bonorum, qui in famula tua Bibiána cum virginitatis flore martyrui palmam conjunxisti: mentes nostras ejus intercessióne tibi caritate conjunge; ut, amotis periculis, praemia consequámur aetérna. Per Dóminum.*

December 3: Xavéri Szent Ferenc hitvalló.

Spanyol nemes család sarja. Párisban egyetemi tanár volt, amikor Loyolai Szent Ignáccal megismerkedett és társal közé lépett. Tíz évig Indiában és Japánban tértett. Buzgóságára jellemző az ő imádsága: Adj, Uram, lelkeket nekem. Általa a miszsiós apostol is készíti a liturgiában az Úr útját. Meghalt Szanclán szigetén 1552-ben. A hitterjesztők pártfogója.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46-47.)

Bizonyosságaidról királyok előtt beszéltek és nem szégyenülök meg; parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek, dicsérjétek őt valamennyien, népek, mert bőszeges az ő irgalma irántunk, s örökre megmarad az Úr hűsége. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ferenc prédikációja és csodái által akartad Egy-

Introitus. (Ps. 118, 46-47.)

Loquébar de testimóniis tuis in conspectu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes, laudáte eum, omnes pópuli: quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus, et véritas Dómini manet in aetérnum. *Ű.* Glória Patri.

Oráció. *Deus, qui Indiárum gentes beáti Francisci praedicatióne et mirá-*

házadba vezetni India népelt: engedd kegyesen, hogy akik az ő dicsőséges érdemeit tiszteljük, erényeinek példáit is utánozzuk. A mi Urunk.

culis Ecclesiae tuae aggregare voluisti: concede propitius; ut, cujus gloriósa mérita venerámur, virtutum quoque imitemur exempla. Per Dóminum.

NB. Adventben, ha valamely szentről szól a szentmise és másképen nem jelöljük, 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak mindig a megelőző adventi vasárnap könyörgését, csendes és áldozás utáni imádságát kell mondanunk.

Szentlecke: Corde enim, 810. l.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13 és 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. *Ű.* (Zsolt. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (16, 15-18.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: EImenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszen és megkezesztelkedik, üdvözl; aki pedig nem hiszen, elkárhozik. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki; új nyelveken szólnak; kígyókat vesznek fel; és ha valami

Graduale. (Ps. 91, 13 és 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur in domo Dómini. *Ű.* (Ibid., 3.) Ad annuntiandum mane misericórdiam tuam, et veritatem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentationem: quóniam cum probátus fuerit accípiet coronam vitae. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (16, 15-18.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Eúntes in mundum univérsum, praedicáte Evangélium omni creatúrae. Qui crediderit, et baptizátus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnábitur. Signa autem eos, qui crediderint, haec sequéntur: In nómine meo daemónla eijcient: linguis loquéntur novis: serpentes tollent: et si mortíferum quid bíberint, non eis

halálosat isznak, nem árt nekik; a betegekre kezeiket teszik és meggyógyulnak.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelem és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy alázatos áldozatunk kedves legyen előtted szenteid tiszteletére és tisztítsa meg testünket és lelkünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál. Bizony mondom nektek, minden vagyona fölé rendeli őt.

Áldozás utáni imádság. Kérünk mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Ferenc hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

nocébit: super aegros manus impónent, et bene habébunt.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Praesta nobis, quaesumus, omnipotens Deus: ut nostrae humilitátis oblatió, et pro tuórum tibi grata sit honóre Sanctórum, et nos córpore páriter et mente purificet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépmus, intercedénte beáto Francíscó Confessóre tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

December 4: Krizológus Szent Péter püspök, hitvalló, egyháztanító.

Gyönyörű szentbeszédéért kapta a Chrysologus = Aranybeszédű melléknevet. III. Sixtus pápa mennyei jelenés alapján tette őt meg Ravenna püspökévé. Meghalt ugyanott 449-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Borbála szűz és vértanu emlékezetét. Sok kínzás után lefejezték 306-ban, Kisázsliában. A tűzerek és haldoklók pártfogója.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki a kiváló egyháztanítót, Krizológus Szent Pétert is-

Oratio. Deus, qui beátum Petrum Chrysólogum Doctórem egréglum, divini-

teni csodáddal jelölted ki arra, hogy Egyháznak vezetőjéül és tanítójául kiválasszák, add meg kérünk, hogy ő, aki a földön életünk tanítója volt, a mennyben közbenjárónk legyen. A mi Urunk

tus praemonstratum, ad regendam et instruendam Ecclesiam tuam eligi voluisti: praesta, quaesumus; ut, quem Doctorem vitae habuimus in terris, intercesorem habere mereamur in caelis. Per Dominum.

(A 2. könyörgés : megemlékezés a megelőző adventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról, a Loquébar kezdetű szentmise könyörgésével, 1301. 1.)

Átvonulásra. (Sir. fia 44, 16.) Ime, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. V. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo. V. (Ibid., 20.) Non est inventus similis illi, qui conservaret legem Excelsi.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Allelúja.

(A 2. csendes imádság a megelőző adventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról, 1304. 1.)

Áldozásra. (Máté 25, 20-21.) Uram, öt talentumot adtál nekem, Ime, másik ötöt nyertem rajta. Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízik rád; menj be Urad örömébe.

Communio. (Matth. 25, 20 et 21.) Dómine, quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque superlucratum sum. Euge, serve bone, et fidelis, quia in pauca fulsti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.

(A 2. áldozás utáni imádság a megelőző adventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról. 1304. 1.)

December 5: Megemlékezés Szent Szabbás apátról.

Palesztinában élt és ott is halt meg, Jeruzsálem közelében, 532-ben. Az igaz hit harcosa volt, különösen a kalcedoni zsinat ellenségeivel szemben. A mise a megelőző adventi vasárnapról van, Szent Szabbásról csak megemlékezünk az Os Justí kezdetű szentmise könyörgésével, 1298. 1.

December 6: Szent Miklós püspök és hitvalló.

Görögországban élt és ott is halt meg, Myrában 350. Az ajándékot osztogató Szent Miklós ünnepe beillik adventbe, mint az üdvösség ajándékát hozó Úr Ödvöztető előhírnöke.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Mele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökké. (Zs. 131, 1.) Uram, emlékezzél meg Dávidról és minden győztrődéséről. *Ÿ.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Miklós püspököt számtalan csodával ékesítetted, add, kérünk, hogy érdemei és imádsága által a pokol lángjaitól megszabaduljunk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (13, 7-17.)

Testvérek: Emlékezzetek meg elöljáróitokról, kik nektek az Isten igéjét hirdették; kiknek élete végét szemlélvén, kövessétek hitüket. Jézus Krisztus ugyanaz tegnap és ma és mindörökké. Sokféle és idegen tanításokkal ne engedjétek magatokat félrevezetni; mert legjobb a szívet kegyelemmel erősíteni meg, nem ételekkel, melyek nem használtak az azokkal élőknek. Van oltárunk, amelyről nem ehetnek azok, akik a sátor-nak szolgálnak. Mert amely

Introitus (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testamentum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdoti dignitas in aeternum. (Ps. 131, 1.) **Meménto**, Dómine, David: et omnis mansuetudinis ejus. *Ÿ.* Glória Patri et Filio.

Orátio. Deus, qui beátum Nicoláum Pontíficem innúmeris decorásti miraculis: tribue, quaesumus; ut ejus méritis et precibus a gehennae incéndiis liberémur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Paull Apóstoli ad Hebraeos. (13, 7-17.)

Fratres: Mementóte praepositorum vestrórum, qui vobis locúti sunt verbum Dei: quorum intuéntes éxitum conversatiónis, imitámini fidem. Jesus Christus heri, et hódie: ipse et in saecula. Doctrínis váriis et peregrínis nolíte abdúci. Optimum est enim grátia stabilire cor, non escis, quae non profuerunt ambulántibus in eis. Habémus altáre, de quo édere non habent potestátem, qui tabernáculo desérviunt. Quorum enim animálium infértur sanguis

állatok vérét a főpap a bűnért a szentélybe viszi, azok testét a táboron kívül égetik el. Ezért Jézus is, hogy a saját vére által megszentelje a népet, a kapun kívül szenvedett. Menjünk ki tehát őhozzá a táboron kívül, hordozván az ő gyalázatát. Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődőt keressük. Átala mutassuk be tehát Istennek mindenkor a dicséret áldozatát, azaz gyümölcsét ajkunknak, mely az ő nevét magasztalja. A jótékonyaságról pedig és az adakozásról ne feledkezzetek meg; mert ily áldozatok tetszenek az Istennek. Engedelmeskedjete elüljáróitoknak és hódoljatok nekik, mert ők öröködnék, mint akik számot fognak adni lelketekért.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. *Ÿ.* Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja.

A szent evangélium: Homo peregre proficiscens, 1283. 1.

Felajánlásra (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és ke-

pro peccato in Sancta per pontificem, horum cörpera cremantur extra castra. Propter quod et Jesus, ut sanctificáret per suum sanguinem pópulum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra, impropérium ejus portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futúram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hóstiam laudis semper Deo, id est fructum labiórum confitentium nómini ejus. Beneficéntiae autem, et communionis nolite oblivisci: talibus enim hóstis promeretur Deus. Obedite praepósitis vestris, et subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.

Graduale. (Psalm. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. *Ÿ.* Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitátis non nocébit ei.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florebit: sicut cedrus Libani multiplicábitur. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia

gyelmem, és fölemelkedik a szarva nevében.

Csendes imádság. Szenteld meg kérünk, Urunk Istenünk, ez adományokat, melyeket Szent Miklós püspököd ünnepén bemutattunk, hogy balsorban, jó-sorsban egyaránt, irányítsák életünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Zsolt. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szentségemre, örökké tart ivadéka; és mint a nap, szí-nem előtt a trónja; megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. Az áldozatok, melyeket Szent Miklós püspököd ünnepén magunkhoz vettünk, tartsanak meg minket, Urunk, állandó oltalmukkal. A mi Urunk.

mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sanctifica, quae sumus, Dómine Deus, haec múnera, quae in solemnitáte sancti Antístitis tui Nicolái offérimus: ut per ea, vita nostra inter adversa et próspera ubique dirigátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 88, 36-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aetérnum manébit, et sedes ejus sicut sol in conspéctu meo, et sicut luna perfécta in aetérnum, et testis in caelo fidélis.

Postcommunio. Sacrificia, quae súmpsimus, Dómine, pro solemnitáte sancti Pontificis tui Nicolái, sempitérna nos protectióne consérvent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

December 7: Szent Ambrus püspök, hitvalló és egyháztanító.

Trierben született, Rómában nevelkedett, s Milánó püspöke lett. December 7-én szentelték fel. Ő térítette meg Szent Ágostont. Beszéde és himnuszai mutatják nagyságát. Milánóban halt meg, 397-ben, április 4-én. Ott is van eltemetve.

Szentmise: In médio 1288. l., az alábbiak kivételével.

(A 2. könyörgés megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. a Szeplőtelen Fogantatás vigíliájáról, 821 l.)

Átvonulásra. (Sirák fia 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. V. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis pláculit Deo. V. (Ibid., 20.) Non est inventus símilis illi, qui consérváret legem Excélsi.

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelem, és felemelkedik a szarva nevében.

Csendes imádság. Mindenható örök Isten, engedd, hogy az adományok, melyeket Fölségednek felajánlunk, Szent Ambrus hitvallód és püspököd közbenjárására örök üdvösségünkre szolgáljanak. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság az ádventről, a 3. a vigiliáról, 821. 1.)

Prefáció a közös, 568. 1.

Áldozásra. (Zs. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szentségemre, örökké tart ivadéka és mint a nap, szí-nem előtt a trónja, megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. Üdvösségünk szentségeit magunkhoz véve, engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mindenütt segítsen minket Szent Ambrus hitvallód és püspököd imádsága, kinek tiszteletére ezt az áldozatot Fölségednek bemutatottuk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság az ádventről, 3. a vigiliáról 822. 1.)

Utolsó szent evangelium: Liber generatiónis, 1139. 1.

Alleluja, alleluja. V. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacerdos in aetérnum, secúndum órđinem Melchisedech. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Omnipotens sempitérne Deus, múnera tuae majestáti obláta, per intercessiónem beáti Ambrósii Confessóris tui atque Pontíficis, ad perpétuam nobis fac proveníre salútem. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 88, 36-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aetérnum manébit, et sedes ejus sicut sol in conspéctu meo, et sicut luna perfécta in aetérnum, et testis in caelo fidéllis.

Postcommunio. Sacraménta salútis nostrae suscipiétes, concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut beáti Ambrósii Confessóris tui atque Pontíficis, nos ubique orátio ádjuset; in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum.

Ugyanaznap, december 7: Szeplőtelen Fogantatás vigiliája.

Bevonulásra (Zs. 65, 16.)

Li mind, kik féltetek az Istent, jertek, halljátok, elbeszélem, mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem. (Zs. 65, 1-2.) Ujjongj az Istennek egész világ, mondjatok nevének éneket, dicsőségét dicsérve zengjétek. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egy-szülöttednek Anyját fogantatásakor csodálatosan megőrizted az áteredő büntől: add, kérünk, hogy közbenjárása által megerősödj, tiszta szívvel vegyünk részt ünnepén. Ugyanazon a mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ambrusról, 1288. l., a 3. megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról.)

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1062. l.

Átvonulásra. (Péld. 9, 1.) A bölcsesség házat épített magának, kifaragta hét oszlopát. *Ÿ*. (Zs. 86, 1, 2.) Szent hegyeken vetette meg alapjait; szereti az Úr a Sionnak kapuit, jobban, mint Jákob többi hajlékát.

A szent evangélium: Liber generatiónis, 1139. l.

Felajánlásra. (Ének. 6, 2.) Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, ajánlja kegyességed előtt az Is-

Introitus. (Ps. 65, 16.)

Meníte, audíte et narrábo, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus ánimae meae. (Ps. ibid., 1-2.) Jubiláte Deo, omnis terra: psalmum dícite nómini ejus, date glóriam laudi ejus. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Unigéniti tui Matrem ab origináli culpa in sua Conceptione mirabíliter praeservásti: da, quaesumus; ut sua nos intercessióne munitis, corde mundos fácias suae interésse festivitáti. Per eúdem Dóminum.

Graduale. (Prov. 9, 1.) Sapiéntia aedificávit sibi domum, excídit colúmnas septem. *Ÿ*. (Ps. 86, 1-2.) Fundaménta ejus in móntibus sanctis: díligit Dóminus portas Sion super ómnia tabernácula Jacob.

Offertorium. (Cant. 6, 2.) Ego dílecto meo, et dílectus meus mihi, qui páscitur inter lília.

Secreta. Múnera nostra, Dómine, apud tuam cleméntiam immaculátae

ten szeplőtelen anyjának imádsága, akit az áteredő bűn minden szennyétől megóvtál, hogy Fiad méltó hajlékává lehessen. Ki vedled él.

Dei Genitricis commendat oratio: quam ab omni origináli labe praeservásti: ut dignum Filii tui habitaculum éffici mererétur: Qui tecum.

(A 2. csendes imádság Szent Ambrusról, 820. l., a 3. az ádventről.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ének. 6, 9.)
Ki az, ki előjön, mint a hajnal pírja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmes mint a rendben álló tábor?

Áldozás utáni imádság.
Add meg, irgalmas Isten, gyarlóságunknak a te segítségedet, hogy mi, akik egyszülött Fiad szeplő nélkül fogantatott Anyjának ünnepére előkészülünk, közbenjárásának segítségével bűneinkből fölkelhessünk. Ugyanazon.

Communio. (Cant. 6, 9.)
Quae est ista, quae progreditur quasi auróra consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum ácies ordináta?

Postcommunio. Concéde, miséricors Deus, fragilitáti nostrae praesídium: ut, qui immaculatae Conceptionis Genitricis unigéniti Filii tui festivitátem praevenimus; intercessiónis ejus auxilio a nostris iniquitátibus resurgámus. Per eúdem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság Szent Ambrusról, a 820. l., 3. az ádventről.)





December 8. A szeplőtelen fogantatás ünnepe.

Mindjárt az egyházi év kezdetén, december 8-án csodálja meg a liturgia a megváltás nagy napjának kedves hajnalcsillagát és dicsőíti azt a hittitkot, hogy Mária Isten különös kegyelméből, Jézus Krisztus érdemeiért az eredeti bűn minden foltjától ment maradt. Ezen ünnepnek gondolatát a középkor végéig élénken vitatták a theológusok, de csakhamar a pápák tekintélyének hatására mindinkább világossá tették, úgy, hogy amikor IX. Pius 1854 december 8-án mint isteni kinyilatkoztatást kihirdette ezt a tant, akkor már a XVII. századtól általános meggyőződés volt.

Az ünnepet a keleti egyházban már a VII. században kimutathatjuk és a IX. században már nyugaton is ismerték. Főterjesztői a bencések voltak és a Szeplőtelen Fogantatás első theológusa Eadmer angol bencés volt. 1476-ban IV. Sixtus bevezette a római Egyházba. 1622-ben XV. Gergely: «*Conceptio B. M. V. immaculata*» címet adta neki. 1693-ban XII. Ince másodrendű ünnepé emelte, nyolcaddal. 1708-ban XI. Kelemen általános ünnepé emelte. 1863-ban IX. Pius egy új zsolozsmát és egy új misét rendelt el a napra és címét: «*Immaculata Conceptio*»-ra változtatta. 1879-ben XIII. Leó elsőrendű ünnepé emelte, vigiliával. 1883-ban a lorettói litániához hozzáfűzte: «*Regina sine labe originali concepta*» = «Eredeti bűn nélkül fogantatott királynő — könyörögj érettünk.» — 1891-ben engedélyezte Franciaországban a Szeplőtelen Szűz lourdesi megjelenésének ünneplését. 1904-ben ugyanezt X. Pius az egész Egyházba bevezette.

December 8-ának választását a természetes következtetés hozta magával; kilenc hónappal ünnepelik szeptember 8., a Szent Szűz születése napja előtt.

Ezen ünnep titka megmutatja nekünk az emberi szépség leg-tökéletesebb ideálját, melyre nekünk is testben és lélekben törekednünk kell.

Megmutatja azután ennek az ünnepnek a története azt is, hogy a theológiai tudományok előrehaladása az isteni igazságokat nem másítja meg, hanem csak tudományosan megalapozza és teljesebb világgosságra kifejlesztli azt.

Bevonulásra. (Iz. 61, 10.)

Orvendve örvendek az Úrban és lelkem ujjong az én Istenemben, mert felöltöztetett az űdv ruházatába s az igazság köntösével vett körül, mint az ékszereivel díszített mennyasszonyt. (Zs. 29, 2.) Magasztallak, Uram, mert fölemeltél engem és nem engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te a szent Szűznek szeplőtelen fogantatása által Fiadnak méltó hajlékot készítettél, kérünk, hogy amint Fiadnak (érdemszerző) halálát előre látva, őt minden büntől megőrizted, úgy engedd meg, hogy az ő közbenjárására mi is tisztán juthassunk el hozzád. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Péld. 8, 22-35.)

Az Úr szerzett engem útjal elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott; öröktől fogva rendelt engem, és idők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam, még nem törtek elő a vízben dús források, még nem állottak a hegyek súlyos tömegükben, a halmok előtt születtem; még nem

Introitus. (Isa. 61, 10.)

Gaudens gaudébo in Dómino, et exultábit ánima mea in Deo meo: quia induit me vestiméntis salutis: et induménto justítiae circúmdedit me, quasi sponsam ornátam monilibus suis. (Ps. 29, 2.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepisti me: nec delectásti inimicos meos super me. ♪. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per immaculátam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitáculum praeparásti: quaesumus; ut, qui ex morte ejúdem Filii tui praevísá, eam ab omni labe praeservásti, nos quoque mundos ejus intercessióne ad te pervenire concédas. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Prov. 8, 22-35.)

Dóminus possédit me in initio viárum suárum, ántequam quidquam fáceret a princípío. Ab aetérno ordináta sum, et ex antiqúis, ántequam terra fleret. Nondum erant abyssi, et ego jam concépta eram: necdum fontes aquárum erúperant: necdum montes gravi mole constiterant: ante colles ego parturiébar:

teremtette meg a földet és a folyókat és a földkerekség sarkait; amikor az eget felállította, már ott voltam, amikor biztos törvénnyel kört vont a mélység színe fölé; amikor a fellegeket odafenn megerősítette, és kimérte a vízforrásokat, amikor a tengert körülvette határával, és törvényt szabott a vizeknek, hogy át ne hágják határaikat, amikor a föld alapjait megvetette: ott voltam mellette, mindent elrendeztem, és gyönyörködtem napnap után; színe előtt játszadoztam mindenkor, játszadoztam a földje kerekességén, és gyönyörűséggel voltam az emberek fiai között. Most pedig, gyermekeim, hallgassatok reám! Boldogok, kik megtartják utaimat! Hallgassátok az intést, legyetek bölcsék és el ne vessétek azt magatoktól! Boldog az az ember, ki hallgat reám, és ajtómnál vízraszt naponta, és őrzi ajtóm félfáját; mert aki engem megtalál, életet talál,

Átvonulásra. (Judit 13, 23.) Áldott vagy te, Szűz Mária, a fölséges Úristentől, minden asszony előtt a földön. *V.* (U. o. 15, 10.) Te vagy Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te népünk ékessége.

Alleluja, alleluja! *V.* (Én. 4, 7.) Egészen szép vagy, Mária és az áteredő bűnnek foltja sincs benned. Alleluja!

adhuc terram non fécerat, et flúmina, et cárdines orbis terrae. Quando praeparábat caelos, áderam: quando certa lege et gyro vallábat abyssos: quando aethera firmábat sursum, et librábat fontes aquárum: quando circúmdabat mari términum suum, et legem ponébat aquis, ne transírent fines suos: quando appendébat fundaménta terrae. Cum eo eram cuncta compónens: et delectábar per síngulos dies, ludens coram eo omni témpore: ludens in orbe terrárum: et delliciae meae esse cum filiis hóminum. Nunc ergo, filii, audíté me: Beáti, qui custódiunt vias meas. Audíte disciplinam; et estóte sapiéntes, et nolíte abjícere eam. Beátus homo, qui audit me, et qui vígilat ad fores meas quotídie, et obsérvat ad postes óstii mei. Qui me invénerit, invéniet vitam, et háuriet salútem a Dómino.

és üdvöt merít az Úrtól.

Graduale. (Judith 13, 23.) Benedícta es tu, Virgo Maria, a Dómino Deo excélsó, prae ómnibus muliéribus super terram. *V.* (Ibid., 15, 10.) Tu glória Jeruzsálem, tu laetítia Israel, tu honorificéntia pópuli nostri.

Allelúja, allelúja. *V.* (Cant. 4, 7.) Tota pulchra es, María: et mácula originális non est in te. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.

(1, 26-28.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábrriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlég, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között.

Felajánlásra. (Lukács 1, 28.) Üdvözlég Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között, alleluja!

Csendes imádság. Ezt az üdvötszerző áldozati adományt, melyet a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepén neked, Urunk, felajánlunk, fogadd el és engedd, hogy amint őt megelőző kegyelmed által minden büntől sértetlennek tudjuk, úgy az ő közbenjárása által mi is minden büntől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. 1.

Áldozásra. Dicsőséges dolgokat mondanak rólad, Mária, mert nagy dolgot művelt veled a Hatalmas.

Áldozás utáni imádság.
A magunkhoz vett szentségek, Urunk, Iste-

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam.

(1, 26-28.)

In illo tempore: Missus est Angelus Gábrriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Názareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Virginis Mária. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus.

Offertorium. (Luc. 1, 28.)
Ave, Mária, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus, allelúja.

Secreta. Salutárem hostiam, quam in solemnitate immaculatae Conceptionis beatae Virginis Mariae tibi, Dómine, offerimus, súscipe et praesta: ut, sicut illam tua grátia praeveniente ab omni labe immúnem profitémur; ita ejus intercessióne a culpis ómnibus liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. Gloriósa dicta sunt de te, Mária: quia fecit tibi magna qui potens est.

Postcommunio. Sacramenta quae súmpsimus, Dómine Deus noster: illus in

nünk, gyógyítsák meg bennünk annak a bűnnek sebeit, melytől egyedül a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatását óvtad meg. A mi Urunk.

nobis culpaē vūlnera reparent; a qua immaculatam beatae Mariae Conceptionem singulariter praeservasti. Per Dōminum nostrum Jesum Christum.

(A nyolcad alatt, ha másként nem jelöljük, a szentmise ugyanaz, mint az ünnepen. — A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az ádventről, *harmadik* a Szentlélekről, 1339. l.)

December 10: A nyolcad harmadik napja.

Ezen a napon üli az Egyház Szent Melkiádes pápa és vértanu emlékezetét is. Nehéz időkbén kormányozta az Egyházat és sokat szenvedett Maximianus császár üldözése alatt. † 314.

A szentmise ugyanaz, mint az ünnepen, 824. l. — A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az ádventről, a harmadik pedig Szent Melkiádes pápa és vértanuról, a Si diligis kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1248. l.

December 11: Szent I. Damazus pápa és hitvalló.

I. Damazus pápa a keresztény ókor egyik legjelentősebb pápája. Sokat tett a hitvédelem, a liturgia és a keresztény irodalom terén. Szent Jeromos a szűzi Egyház szűzi tanítójának nevezi. († 384.)

Szentmise: Si diligis me 1248. l.

A 2. könyörgés: a nyolcadról:

Könyörgés. Isten, ki a szent Szűznek szeplőtelen fogantatása által Fiadnak méltó hajlékot készítettél, kérünk, hogy amint Fiadnak (érdemszerző) halálát előre látva, őt minden bűntől megőrizted, úgy engeddd meg, hogy az ő közbenjárására mi is tisztán juthassunk el hozzád. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Oratio. Deus, qui per immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum praeparasti: quaesumus; ut, qui ex morte ejusdem Filii tui praevisa, eam ab omni labe praeservasti, nos quoque mundos ejus intercessióne ad te pervenire concédas. Per eūdem Dōminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

(A 3. könyörgés az adventről.)

A 2. csendes imádság: a nyolcadról:

Csendes imádság. Ezt az üdvöztető áldozati adományt, melyet a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepén neked, Urunk, felajánlunk, fogadd el és engedd, hogy amint őt megelőző kegyelmed által minden bűntől sértetlennek tudjuk, úgy az ő közbenjárása által mi is minden bűntől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Secreta. Salutarem hōstiam, quam in solemnitāte immaculātae Conceptionis beatāe Virginis Mariae tibi, Dōmine, offerimus, sūscipe et praesta: ut, sicut illam tua grātia praeveniente ab omni labe immūnem profitēmur; ita ejus intercessiōne a culpis omnibus liberēmur. Per Dōminum nostrum Jesum Christum Fīlium tuum.

(A 3. csendes imádság az adventről.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. 1.

A 2. áldozás utáni imádság: a nyolcadról:

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek, Urunk, Istennünk, gyógyítsák meg bennünk annak a bűnnek sebeit, melytől egyedül a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatását óvtad meg. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacramēnta quae sūmptimus, Dōmine Deus noster: illius in nobis culpae vūlnera réparent; a qua immaculātam beatāe Mariae Conceptionem singulārīter praeservāsti. Per Dōminum nostrum Jesum Christum.

(A 3. áldozás utáni imádság az adventről.)

December 13: Szent Luca, szűz és vértanu,

Az ősegyház nagy vértanui közé tartozik. Neve, Lucia annyit jelent: a Világító. Az adventi homályban az okos szűzek egyike vezet, ime, a karácsonyi Világosság elébe. † 304 (?)

Bevonulásra. (Zs. 44, 8.)

Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot; azért kent fel téged az Isten, a te

Introitus. (Ps. 44, 8.)

Bilexisti justitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae.

Istened az öröm olajával társaid felett. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózáttól árad, zengem dalomat a királynak. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg üdvözítő Istenünk; hogy amint Szent Luca szűz és vértanud ünnepének örvendünk, úgy a jámbor áldozatos lelkületben is növekedjünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a nyolcadról, 824. l., a 3. az ádventről.)

Szentlecke: Qui gloriatur, 1309. l.

Átmenetre. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. *V.* Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. *V.* (U. o. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

A szent evangélium: Simile est regnum 1306. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, neked viszik őket örvendezve, ujjongással bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába.

Csendes imádság. Legyen elfogadott előtted, Urunk, az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: megemlékezés a nyolcadról, 826. l., a 3. az ádventről.)

tiae prae consortibus tuis. (Ps. ibid., 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. *V.* Glória Patri.

Oráció. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beatae Lúciae Virginitis et Mátyris tuae festivitáte gaudemus; ita pia devotionis erudiámur afféctu. Per Dóminum.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexisti justítiam, et odisti iniquitátem. *V.* Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ibid., 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: propterea benedixit te Deus in aetérnum. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetitia, et exsultatíone: adducéntur in templum Regi Dómino.

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, sacratae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quorum se mértitis de tribulatíone percípisse cognóscit auxiliúm. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. 1.

Áldozásra. (Zsolt. 118, 161-162.) Fejedelmek üdöznek ok nélkül engem, de csak a te igéidtől fél szívem; örvendek beszédeiden, mint aki sok zsákmányra tett szert.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családotat a szent adományokkal, kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepest üljük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a nyolcadról, 826. l., a 3. az adventről.)

Communio. (Psalm 118, 161-162.) Principes persecúti sunt me gratis, et a verbis tuis formidávit cor meum: laetabor ego super eloquia tua, quasi qui invénit spolia multa.

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventione nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

December 15: Szűz Mária Szepültelen Fogantatásának nyolcada.

Minden úgy, mint az ünnepen, 824. l.

December 16: Szent Űzséb püspök és vértanu († 370).

Olaszországban, Venettiben volt püspök. Különösen az arianusok ellen küzdött, azért ezek számúzték és így halt meg Egyiptomban, 370-ben.

Szentmise: Sacérdotes Dei, 1245. l.

December 20: Szent Tamás apostol vigiliája.

Szentmise: Ego autem, 1244. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az adventről, 3. a Szent Szűzről, 68—72. l.)

December 21: Szent Tamás apostol

Szent Tamás, akif Didymusnak (iker) nevez a Szentírás, szintén galileai halász volt. A hagyomány szerint Indiában hirdette az evangéliumot, ahol vértanuságot szenvedett. A pogány papok megölték, mikor a kereszt előtt imádkozott. Miséje a hit értékéről, szükségességéről és boldogságáról szól. Ismételjük X. Plus tanácsa szerint, minden szentmisében a felmutatott szent színekre tekintve, Szent Tamás vallomását: Én Uram és én Istenem. (Hét évi és hétszer 40 napi búcsú.)

Bevonulásra: Mihi autem 810. l.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy apostolodnak, Szent Tamásnak ünnepét örömmel ünnepeljük s hogy az ő oltalma alatt mindig előbbre juthassunk és az ő hitét hasonló áldozatkészséggel kövessük. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az ehezusiakhoz írt leveléből. (2, 19-22.)

Testvérek: Így tehát most már nem vagytok idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és az Isten házanépe, az apostolok és próféták alapjára rakott épület, melynek szegletköve maga Krisztus Jézus. Benne az egész egybe-szerkesztett építmény az Úr szent templomává növekszik. Ti is egybeépültök benne az Istennek lakóhelyévé a Lélekben.

Atvonulásra. (Zsolt. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. *Ÿ*. Megolvasnám őket, de számosabbak a fővénynél.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Zs. 32, 1.) Örvendezetek, igazak, az Úrban; a jámborokhoz illik a dicséret. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (20, 24-29.)

Ama napokban: Tamás, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek nevezetik,

Oráció. Da nobis, quaesumus, Dómine, beáti Apóstoli tui Thomae solemnítatibus gloriári: ut ejus semper et patrocíniis sublevémur; et fidem cóngrua devotióne sectémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (2, 19-22.)

Fratres: Jam non estis hóspites, et ádvenae: sed estis cives sanctórum, et doméstici Dei: supraedificáti super fundamentum Apostolorum, et Prophetarum, ipso summo angulári lápide Christo Jesu: in quo omnis aedificátió constructa crescit in templum sanctum in Dómino, in quo et vos coaedificámini in habitaculum Dei in Spíritu.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. *Ÿ*. Dinumerábo eos, et super arénam multiplicábuntur.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justí in Dómino: rectos decet collaudátió. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (20, 24-29.)

In illo témpore: Thomas, unus ex duódecim, qui dicitur Dídymus, non erat

nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek nyomát, és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljőve Jézus a zárt ajtón át és megállta középen és szóla: Békesség nektek! Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő. Felelé Tamás és mondá: neki Én Uram és én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak, és hittek.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határait szavuk.

Csendes imádság. Megadjuk neked, Urunk, kötelességszolgálatunkat és leborulva kérünk, hogy Szent Tamás apostolnak közbenjárására őrizd meg bennünk ajándékaidat, mert az ő tiszteletét megvallva hoztuk dicséretedre ezeket az adományokat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

cum eis, quando venit Jesus. Dixérunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dóminum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus ejus fixuram clavórum, et mittam dígitum meum in locum clavórum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomae: Infer dígitum tuum huc, et vide manus meas et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, et dixit ei: Dóminus meus, et Deus meus. Dixit ei Jesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exivit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Secreta. Débitum tibi, Dómine, nostrae réddimus servitútis, suppliciter exorantes: ut, suffragiis beati Thomae Apóstoli, in nobis tua múnera tuearis, cujus honoranda confessióne laudis tibi hóstias immolámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Áldozásra. (Ján. 20, 27.)
Tedd ide kezedet és ismerd meg a szögek helyét és ne légy hitetlen, hanem hívő.

Áldozás utáni imádság.
Légy mellettünk, irgalmas Isten, és Szent Tamás apostol közbenjárására őrizd meg bennünk kiengesztelődött adományaidat. A mi Urunk.

(A december 26. és január 11. közé eső szentek miséi az egyházi év miséi között a 114—150 lapokon található meg.)

Január 14: Szent Vidor püspök, hitvalló és egyháztanító.

Poltiers püspöke, az igaz hit harcosa az arianusok ellen. Ezért sokat szenvedett, de hosszú száműzetés után győzött. Nagy műve: A Szentháromságról. Meghalt 367-ben. — Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Félix pap és vértanu emlékezetét. A keresztény ókor nagyon tisztelte, mint vértanút, mert Jézusért hétszer is szenvedett, bár békében halt meg 260-ban, Nólában.

Szentmise: In medio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Félixről:

Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy szenteid példája minket jobb életreserkentsen: hogy azoknak, kiknek ünnepét megüljük, cselekedeteit is utánnozzuk. A mi Urunk.

A 2. csendes imádság: Szent Félixről:

A Szent Félix vértanud érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el Urunk, jóságosan s add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

A 2. áldozás utáni imádság Szent Félixről:

Az üdvöthozó misztériumtól betöltve: kérünk, Urunk, hogy Szent Félix vér-

Communio. (Joannes 20, 27.) Mitte manum tuam, et cognosce loca clavórum: et noli esse incredulus, sed fidelis.

Postcommunio. Adesto nobis, misericors Deus: et, intercedente pro nobis beáto Thoma Apóstolo, tua circa nos propitiátus dona custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Concede, quaesumus, omnipotens Deus: ut ad meliorem vitam Sanctórum tuórum exempla nos provocent; quatenus, quorum solémnia ágimus, étiam actus imitémur. Per Dóminum.

Hóstias tibi, Dómine, beáti Felcís Mátyris tui dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire sub sídium. Per Dóminum.

Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, beáti Felcís Már-

tanud imádsága legyen a mi segítségünk, akinek ünnepét megüljük. A mi Urunk. tyris tui, cujus solémnia celebrámus, oratióibus adjuvémur. Per Dóminum.

Január 15: Remete Szent Pál hitvalló.

Azoknak az úttörője volt, kik Krisztus szeretetért elhagyták a világot és a pusztaságba menekültek, hogy megtanítsanak minket is a világról való lemondásra. Példája termékeny volt, mert a szerzetesrendek mind ezt a példát követték. Mikor meghalt Egyiptomban (347 körül) már 113 éves volt. Ezen a napon emlékezik meg az Egyház Szent Mór apátról is; Szent Benedek legelső tanítványa s az engedelmesség hőse volt. Ő terjesztette el a rendet Franciaországban († 565).

Bevonulásra. (91, 13-14.)

Virul majd az igaz, mint a pálma, gyorszik, mint a Libanon cédrusa; el vannak űk űltetve az űr házában: Istenünk házának udvaraiban. (Zsolt. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengení. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te minket Szent Pál hitvalló évenkénti ünnepével megörvendetzsz, engedd kegyesen, hogy akinek születésnapját űljük, annak cselekedeteit is kövessük. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Mórról, a szent apátról szóló szentmise könyörgésével, 1298. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (3, 7-12.)

Testvérek: Ami nyereségetem volt, azt vesztéségnek ítéltém Krisztusért. Sőt mindent vesztéségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak mindent fölül-

Introitus. (Ps. 91, 13-14.)

Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicabitur: plantátus in domo Dómini: in átriis domus Dei nostri. (Ps. ibid., 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. V. Glória Patri et Filio et Spirítul Sancto.

Orátio. Deus, qui nos beáti Pauli Confessóris tui ánnua solemnitáte laetificas: concéde propítius; ut, cujus natalícia cólimus, étiam actiónes imitémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénes. (3, 7-12.)

Fratres: Quae mihi fuerunt lucra, haec arbitrátus sum propter Christum detriménta. Verúm tamen existimo ómnia detriméntum esse propter emi-

múló ismerete miatt, akiért minden kárvallást elszenvedtem és mindent szemétnék tekintek, csakhogy Krisztus legyen a nyereségem, s én öbenne legyek — nem a saját megigazulásomból, amely a törvényből származik, hanem abból, mely Krisztus Jézus hitéből van, vagyis abból a megigazulásból, mely az Istentől a hit által van, hogy megismerjem őt s feltámadásának erejét, a részvételt a szenvedéseiben és felvegyem halála alakját és eljuthassak a halottakból való feltámadásra. Nem mintha már kezemben tartanám, vagy már tökéletes lennék, de töreksem rá, hogy magamhoz ragadjam, mert Krisztus is magához ragadott engem.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma: gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. V. (U. o. 3.) Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente húségedet.

Alleluja, alleluja. V. (Oz. 14, 6.) Virul majd az igaz mint a lilium, és virágzik, az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (11, 25-30.)

Az időben: Felelvén Jézus, mondá: Hálát adok neked Atyám, mennynek és

néntem scientiam Jesu Christi Dómini mei: propter quem ómnia detriméntum feci, et árbitor ut stércora, ut Christum lucrifáclam, et invéníar in illo, non habens meam justítiam, quae ex lege est, sed illam, quae ex fide est Christi Jesu: quae ex Deo est justítia in fide, ad cognoscéndum illum, et virtútem resurrectionis ejus, et societátem passiónum illius: configurátus morti ejus: si quo modo occúrram ad resurrectionem, quae est ex mórtuis: non quod jam accéperim, aut jam perféctus sim: sequor autem, si quo modo comprehéndam, in quo et comprehénsus sum a Christo Jesu.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur in domo Dómini. V. (Ibid 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. V. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (11, 25-30.)

In illo témpore: Respóndens Jesus, dixit: Confíteor tibi, Pater, Dómine

földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsektől és okosaktól és kinyilatkoztattad a kisdedeknek. Igen, Atyám, mert így tetszett neked. Mindeneket átadott nekem Atyám; és senki sem ismeri a Fiút más, mint az Atya, az Atyát sem ismeri senki más, mint a Fiú és a Fiú ki akarja nyilatkoztatni. Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve és én felüdítlek titeket. Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelld vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek. Mert az én igám édes és az én terem könnyű.

Felajánlásra. (Zsoltár 20, 2-3.) Uram, hatalmaddal örvend az igaz, és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Csendes imádság. A dicséret áldozatát mutatjuk be neked, Urunk, szenteid emlékére: δ általuk reméljük, hogy mind a jelen, mind a jövő bajoktól megszabadulunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: Szent Mórról, 1300. l.)

Aldozásra. (Zsolt. 63, 11.) Örvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igaz szívűek mindnyájan.

caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et inveniatis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve.

Offertorium. (Psalm. 20, 2-3.) In virtute tua, Domine, laetabitur justus, et super salutem tuam exsultabit vehementer: desiderium animae ejus tribulasti ei.

Secreta. Laudis tibi, Domine, hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum: quibus nos et praesentibus eximialis confidimus, et futuris. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetabitur justus in Domino, et sperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde.

Áldozás utáni imádság.
A mennyei étellel és itallal eltöltve, könyörögve kérünk, Istenünk, hogy akinek emlékére ezeket magunkhoz vettük, annak könyörgése legyen a mi erősségünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Refecti cibo potuque caelésti, Deus noster, te supplices exoramus: ut, in cujus haec commemoratióne percépi-mus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Mórról, 1300. l.)

Január 16: Szent I. Marcell pápa és vértanu.

Római származású volt; mint pápa, ő osztotta be Rómát 25 egyházközségre (titulus): száműzetésben halt meg. († 309.)

Szentmise: Si diligis, 1248. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Néped könyör-gését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy Szent Marcell vértanud és pápád érdemeiért, kinek vértanaságán örvendünk, segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Oráció. Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleméter exáudi: ut beáti Marcélli Mártiris tui atque Pontíficis méritis adjuvémur, cujus passióne laetámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Január 17: Szent Antal apát.

«A puszták csillagá»-nak életrajza századokon át volt a tökéletességre törekvők vezérkönyve. (Megírta Szent Atanáz.) Barátjával, Szent Pállal együtt nagy hatással volt a későbbi szerzetes ségre. Meghalt 356-ban, 105 éves korában.

Szentmise: Os Justi 1298. l.

Szent evangélium: Sint Iumbi, 1294. l.

Január 18: Szent Péter apostol római székhelye.

Szent Péter uralkodásának két ünnepe is van és mind a kettő az ő elsőségét dicsőíti, vagyis azt, hogy az Úr őt az egész keresztény Egyház fejévé emelte szavaival: «Te, Péter, azaz kőszikla vagy és erre a sziklára építem Anyaszentegyházamat . . . » «Legeltesd hányóimat, legeltesd juhaimat . . . » — A mai ünnep újabb eredetű, de már a IV. században február 22-én is volt egy hasonlóan Szent Péter primátusát kiemelő ünnep.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Piroska szűz és vértanu emlékezetét, ki Claudius alatt szenvedett vértanuhalált, alig 14 éves korában. († 270.)

Bevonulásra. (Sir. fia 45, 30.)

Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékaikat illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg Uram, Dávidról és minden győtrődéséről. *Ÿ. Dicsőség.*

Könyörgés. Isten, ki apostolodnak, Szent Péternek a mennyország kulcsait odaadtad és a kötés és oldás főpapi hatalmát átadtad; engedd, hogy közbenjárásának segítségével megszabaduljunk bűneink bilincseitől; Ki élsz.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Pál apostolról:

Isten, ki a pogány népek sokaságát Szent Pál apostol prédikációjával tanítottad; add meg kérünk, hogy akinek emlékét üljük, annak pártfogását érezhessük. (A mi Urunk.)

A 3. könyörgés: megemlékezés Szent Piroskáról:

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy mi, akik Szent Piroška szűz és vértanud születése napját tartjuk, ezt az évenkénti ünnepet örömmel ülhessük és oly nagy hitének példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 1, 1-7.)

Péter, Jézus Krisztus apostola, a választott jövevényeknek, kik elszéledtek Pontusban, Galáciá-

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testamentum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdotii dignitas in aeternum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetudinis ejus. *Ÿ. Glória Patri.*

Orátio. Deus, qui beato Petro Apóstolo tuo, collátis clavibus regni caelstis, ligándi atque solvendi pontificium tradidisti: concede; ut, intercessiónis ejus auxíllio, a peccatorum nostrórum nexibus liberémur: Qui vivis.

Deus, qui multitúdinem gén-tium beáti Pauli Apóstoli praedicatione doculsti: da nobis, quaesumus; ut, cujus commemoratió nem cólimus, ejus apud te patrocínia sentiámus. (Per Dóminum.)

Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beatae Priscae Virginis et Mártiris tuae natalicia cólimus: et ánnua solemnitáte laetémur, et tantae fidei proficiámus exémplo. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 1, 1-7.)

Petrus Apóstolus Jesu Christi, eléctis ádvenis dispersiónis Ponti, Galátiae, Cappadóciae, Asiae et Bi-

ban, Kappadóciában, Ásiában és Bitiniában, az Atya Istennek előretudása szerint a Léleknek megszentelésére, engedelmességre és a Jézus Krisztus vérével való meghintésre: a kegyelem és béke gyarapodjék bennetek. Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmasága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak halottaiból való feltámadása által romolhatlan, fertőzetlen és hervadhatlan örökségre, mely a mennyekben számotokra fenntartatik, kik Isten erejében a hit általmegőriztettek az üdvösségre, mely készen áll, hogy az utolsó időben kinyilváníttassék. Ennek örvendeni fogtok, ha most szomorkodnotok kell is egy kissé különféle kísértésekben, hogy a ti hitetek próbája a romlandó aranyból (mely tűz által próbáltatik meg) sokkal értékesebbnek találtsék dicséretetekre, dicsőségetekre és tisztességetekre Jézus

Átvonulásra. (Zs. 106, 32, 31.) Magasztalják őt a népgyülekezetében, és dicsérik őt a vénék ülésében. *V.* Áldják az Urat irgalmaságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Alleluja, alleluja. *V.* (Máté 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat. Alleluja.

thyniae secundum praescientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam, et aspersionem sanguinis Jesu Christi: gratia vobis, et pax multiplicetur. Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem, conservatam in caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in variis tentationibus: ut probatio vestrae fidei multo pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniat in laudem, et gloriam, et honorem, in revelatione Jesu Christi Domini nostri.

Krisztusnak megjelenésekor.

Graduale. (Ps. 106, 32 et 31.) Exaltem eum in ecclesia plebis: et in cathedra seniorum laudent eum. *V.* Confiteantur Domino misericordiae ejus, et mirabilia ejus filiis hominum.

Alleluja, alleluja. *V.* (Mt. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Alleluja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és *Ÿ*. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Máté 16, 18-19.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat. *Ÿ*. És a pokol kapui nem vesznek erőt rajta; és neked adom a mennyek országa kulcsait. *Ÿ*. Amit megkötöndesz a földön, meg lesz kötve mennyekben is. *Ÿ*. És amit feloldandasz a földön, fel lesz oldva a mennyekben is.

Tractus. (Matth. 16, 18-19.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. *Ÿ*. Et portae inferi non praevalébunt adversus eam: et tibi dabo claves regni caelorum. *Ÿ*. Quodcúmque ligáveris super terram, erit ligátum et in caelis. *Ÿ*. Et quodcúmque soláveris super terram, erit solútum et in caelis.

Szent evangélium: Venit Jesus 1035. l.

Felajánlásra. (Mt. 16, 18, 19.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat; és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta; és neked adom a mennyek országa kulcsait.

Csendes imádság. Egyháznak imáit és adományait, kérünk, Urunk, pártfogolja Szent Péter apostol imádsága; hogy amit az ő dicsőítésére ünnepeünk, bocsánatot szerezzen nekünk. A mi Urunk.

Offertorium. (Matth. 16, 18-19.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam: et portae inferi non praevalébunt adversus eam: et tibi dabo claves regni caelorum.

Secreta. Ecclesiae tuae, quaesumus, Dómine, precés et hóstias beáti Petri Apóstoli comméndet oratio: ut, quod pro illius glória celebrámus, nobis prosit ad véniam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: Szent Pálról:

Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. (A mi Urunk.)

Apóstoli tui Pauli precibus, Dómine, plebis tuae dona sanctífica: ut, quae tibi tuo grata sunt institúto, gratióra fiant patrocínio supplicántis. (Per Dóminum nostrum.)

A 3. csendes imádság: Szent Piroskáról:

Ez az áldozati adomány, melyet szenteid születésnapját megüjltva bemuta-

Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam Sanctórum tuórum natalícia re-

tunk, kérünk, Urunk, oldja fel vétkünk bilincseit és eszközölje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk.

censentes offerimus, et vincula nostrae pravitatis absolvat, et tuae nobis misericordiae dona conciliet. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat.

Communio. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.

Áldozás utáni imádság. Örvendeztessen meg minket, Urunk, a bemutatott áldozat s miként Szent Péter apostolod által dicsőítjük hatalmadat, épúgy ő általa nyerjük el bőséges irgalmadat. A mi Urunk.

Postcommunio. Laetificet nos, Dómine, munus oblátum: ut, sicut in Apóstolo tuo Petro te mirabilem praedicamus; sic per illum tuae sumamus indulgentiae largitatem. Per Dóminum nostrum Jesum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Pálról:

Az üdvöthozó misztérium által megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy meg ne szűnjék értünk annak imádsága, kit nekünk vezetőül és pártfogóul adtál. (A mi.)

Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis ejus non desit oratio, cujus nos donásti patrocínio gubernári. (Per Dóminum.)

A 3. áldozás utáni imádság: Szent Piroskáról:

Az üdvözlő misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akinek ünnepest üljük, annak imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, cujus solémnia celebrámus, ejus orationibus adjuvemur. Per Dóminum nostrum.

Január 19: Szent Márius, Márta, Audifax és Abakum vértanuk.

Apa, anya és két fia Perzsiából Rómába jöttek a vértanuk sírjának meglátogatására. Itt szenvedtek vértanuhalált Claudius alatt (270). Ugyanezen a napon emlékezik meg az Egyház Szent Kanut királyról és vértanuról. Dánia királya volt. Minden hatalmával a keresztény fegyelmet és erkölcsöt akarta megszilárdítani hazájában. Ezért gyilkolták meg egy lázadás alkalmával, Oden-seeben. († 1086.)

Bevonulásra. (Zs. 67, 4.)

Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak, s örömben vigadoznak. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten, és elszélednek ellenségei, elfutnak előle kik őt gyűlölik. *℣.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Hallgasd meg, Urunk, népedet, mely szenteid oltalma alatt esedezik: add, hogy ebben az ideigvaló életben békének örvendhessünk és az örökkévalónak elérésére segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Kanutról:

Isten, te Egyházad megdicsőítésére Szent Kanut királyt a vértanuk pálmájával és dicsőséges csodákkal kitüntetni méltóztattál; engeddd kegyesen, hogy amint ő az Úr szenvedéseit utánozta, úgy mi is az ő nyomdokain járva, méltók legyünk eljutni az örök boldogságra. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke: Rememorámini, 1272. 1.

Atvonulásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. *℣.* Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 67, 36.) Csodálatos a mi Istenünk az ő szenteiben. Alleluja.

Introitus. (Ps. 67, 4.)

Iusti epuléntur, et exsultent in conspectu Dei, et delecténtur in laetitia. (Ps. ibid., 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant qui odérunt eum, a fácie ejus. *℣.* Glória Patri.

Oráció. Exáudi, Dómine, pópulum tuum cum Sanctórum tuórum patrocínio supplicántem: ut et temporális vitae nos tribuas pace gaudére; et aetérnae reperire subsidiúm. Per Dóminum.

Deus, qui ad illustrándam Ecclesiám tuam beátum Canútum regem martyrii palma et gloriósis miráculis decoráre dignátus es: concéde propítius; ut, sicut ipse Dominicae passiónis imitátor fuit, ita nos per ejus vestigia gradiéntes, ad gáudia sempitérna pervenire mereámur. Per eúmdem Dóminum.

Graduale. (Sap. 3, 1, 2 et 3.) Justórum ánimaie in manu Dei sunt: et non tanget illos torméntum malítiae. *℣.* Visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus noster in sanctis suis. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V. helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk 1267. l.)

Szent evangélium: Sedente Jesu, 1275. l.

Felajánlásra. (Zs. 123, 7.) Lelkünk megszabadult, mint a madár a vadászok töréből: összetört a tör és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, híveid kéréseire és adományaira, hogy azok szenteid ünnepén, neked kedvesek legyenek, nekünk pedig szerezzék meg kegyes segítségedet. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra sicut passer erepta est de láqueo venantium: láqueo contritus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Preces, Dómine, tuorum respice, oblationisque fidélium: ut et tibi gratae sint pro tuorum festivitáte Sanctórum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxiliium. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Kanutról:

Legyen elfogadott, Urunk, színed előtt áldozatkészségünk és váljék üdvösségünknek annak a közbenjárására, kinek ünnepére elhoztuk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 12, 4.) Mondom pedig nektek, barátaimnak, ne féljete azoktól, kik üldöznek benneteket.

Áldozás utáni imádság. Szenteid közbenjárására megengesztelődött, add meg, kérünk, Urunk, hogy amit e földi cselekménnyel ünnepelünk, azt az örök élet számára megnyerhessük. A mi Urunk.

Accépta sit in conspectu tuo, Dómine, nostra devotio: et ejus nobis fiat supplicatióne salutáris, pro cuius solemnitate defertur. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 4.) Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his, qui vos persecúntur.

Postcommunio. Sanctórum tuórum, Dómine, intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiamus. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Kanutról:

A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Kanut vértanud közbenjárására, érezhessük annak a hatását, amit cselekedtünk. A mi.

Refécti participatióne muneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cuius exséquimur cultum, intercedente beáto Canúto Mártyre tuo, sentiámus effectum. Per Dóminum.

Január 20: Szent Fábán pápa és Sebestyén vértanuk.

Rómának két nagy vértanu szentje. Az első Szent Fábán, pápa, a Décius-üldözés alatt szenvedett vértanuhalált (250). Szent Sebestyén a császár szolgálatában állt, mint katonatiszt és Diocletianus hitéért először nyilakkal végeztette ki, de a holtnak hitt vértanu felgyógyult és ekkor agyonveaszóztette őt a császár. (289 táján).

Bevonulásra. (Zsolt. 78, 11, 12, 10.)

Jusson színed elé, Uram, a bilincsbbe vertek jajszava, öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe; bosszuld meg szenteid kiontott vérét. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökségedet, megfertőzték szentséges templomodot, romhalmazzá tették Jeruzsálemet. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket, mindenható Isten; és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezdednek ránk, Szent Fábán és Sebestyén vértanuid dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (11, 33-39.)

Testvérek: A szentek, mivel hittek, győztek le országokat, cselekedtek igazságosságot, nyertek el ígéreteket, tömték be oroszlanok száját, oltották el a tűz erejét, menekedtek meg a kard élettől, gyógyultak fel betegségeikből, diadalmaszkodtak a harcban, futamí-

Introitus. (Ps. 78, 11, 12 et 10.)

Intret in conspectu tuo, Dómine, gémitus compeditórum: redde vicinis nostris séptuplum in sinu eórum: vindica sanguínem sanctórum tuórum, qui effúsus est. (Ps. ibid., 1.) Deus, venérunt gentes in hereditátem tuam: polluérunt templum sanctum tuum: posuérunt Jerúsalem in pomórum custódiám. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Infirmítátem nostram respice, omnípotens Deus: et, quia pondus própriæ actiónis gravat, beatórum Mártyrum tuórum Fabiáni et Sebastiáni intercéssio gloriósa nos prótegit. Per Dóminum.

Léctio Epístolæ beáti Pauli Apóstoli ad Hebræos. (11, 33-39.)

Fratres: Sancti per fidem vicérunt regna, operáti sunt justítiam, adépti sunt repromissiónes, obturavérunt ora leónum, exstinxérunt impetum ignis, effugérunt áciem gládii, convaluérunt de infirmítáte, fortes facti sunt in bello, castra vertérunt exterórum: acce-

tották meg az idegenek táborát, így nyerték vissza asszonyok feltámadás által halottalkat. Egyesek pedig kínpadra vonattak, nem fogadván el a szabadulást, hogy jobb feltámadást nyerjenek; mások meg gúnyt és megvesszőzést szenvedtek, ezenfelül még bilincseket és börtönt; megköveztettek, szétfűrészeltettek, megkísértettek, kardélre hányatva megölettek, szerte bujdosnak juhok és kecskék bőrében, szűkölködvén, szorongatást szenvedvén, nyomorogván, kikre nem volt méltó a világ; sivatagokban bolyongván, hegyek közt és barlangokban és a földnek űregeiben. És mindezek, kik hitük tanuságtétele által igazoltattak, megmaradtak a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Mózes II. 15, 11.) Dícsérendő az Isten az ő szenteiben, bámulatos fönségében, csodatevő. *V.* (U. o. 6.) Jobbodat, Uram, felmagasztalta ereje, jobbod az ellenséget megverte.

Alleluja, alleluja. *V.* (Zs. 144, 10-11.) Uram, áldanak téged szentjeid, országod dicsőségét hirdetik. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *V.* helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.)

Szent evangélium: Descendens Jesus, 1270. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjete az Úrban és vigadjatok, igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatok.

pérunt mulieres de resurrectione mórtuos suos: alii autem disténti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem: alii vero ludíbria, et vérbera expérti, insuper et víncula, et cáreres: lapidáti sunt, secti sunt, tentáti sunt, in occisióné gládii mórtui sunt: circulérunt in melótis, in péllibus caprínis, egéntes, angustiáti, afflícti: quibus dignus non erat mundus: in solitudínibus errántes, in móntibus, et spelúncis, et in cavérnis terrae. Et hi omnes testimónio fídeli probáti, invénti sunt in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Exodi 15, 11.) Gloriósus Deus in sanctis suis: mirábilis in majestáte, fácies prodígia. *V.* (Ibid., 6.) Déxtera tua, Dómine, gloriificáta est in virtúte: déxtera manus tua confrégit inimícos.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 144, 10-11.) Sancti tui, Dómine, benedícunt te: glóriam regni tui dicent. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *V.* helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.)

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exultáte justí: et glóriámini omnes recti corde.

Csendes imádság. A Szent Fábían és Sebestyén vértanuid érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk.

Aldozásra.(Luk. 6, 18-19.) Sok beteg és akiket tisztátalan lelkek gyötörtek, jöttek hozzá, mert erő méne ki belőle és meggyógyította mindnyájukat.

Aldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Fábían és Sebestyén vértanuid közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beatorum Mátyrum tuorum Fabiáni et Sebastiani dicátas méritis, benignus assúme: et ad perpetuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 6, 18 et 19.) Multitúdo languentium, et qui vexabántur a spirítibus immúndis, veniebant ad eum: quia virtus de illo exibat, et sanábat omnes.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedéntibus sanctis Mátyribus tuis Fabiáno et Sebastiano, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Január 21: Szent Ágnes szűz és vértanu.

Gazdag római leány volt. Alig tizenhárom éves korában szenvedett vértanuhalált. († 304.)

Bevonulásra. (Zs. 118. 95-96.)

Mesnek reám a bűnösök, hogy elveszítessenek; de én bizonyosságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod megmarad. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szepíltelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a világ előtt gyengéket választod ki, hogy megszégyenítsd az

Introitus. (Ps. 118, 95-96.)

Me exspectavérunt peccatóres, ut perderent me: testimónia tua, Dómine, intelléxi: omnis consummationis vidi finem: latum mandátum tuum nimis. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ♪. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui infirma mundi éligis, ut fórtia quaeque confúndas: con-

erőseket, engedd kegyesen, hogy mi, kik Szent Ágnes szűz és vértanud ünnepét üljük, pártfogását érezhesük. A mi Urunk.

céde propítius; ut, qui beatae Agnetis Virginis et Martyris tuae solémnia cólimus, ejus apud te patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

Szentlecke: Confitébor, 1301. I.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. *Ű.* (U. o. 5.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért: s vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényében; éjféلكor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: propterea benedixit te Deus in aetérnum. *Ű.* (Ibid., 5.) Propter veritatem, et mansuetudinem, et justitiam: et dedúct te mirabiliter dextera tua.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Matth. 25, 4 et 6.) Quinque prudentes virgines accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és *Ű.* helyett a Veni sponsa kezdetű böjti ének mondjuk, 1302. I.)

Szent evangélium: Simile erit regnum caelorum decem 1303. I.

Felajánlásra. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, neked viszik őket: örvendezve, ujjongással bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába.

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur regi virgines post eam: proximae ejus afferéntur tibi in laetitia, et exsultatione: adducéntur in templum regi Dómino.

Csendes imádság. Az áldozati adományokat, melyeket neked, Urunk, felajánlunk, fogadd kegyesen; és Szent Ágnes szűz és vértanud közbenjárására oldozd fel bűneink bilincseit. A mi.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offerimus, propítius súscipe: et intercedénte beata Agnéte Virgine et Mártyre tua, vincula peccatorum nostrórum absólve. Per Dóminum.

Áldozásra. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényé-

Communio. (Mt. 25, 4, 6.) Quinque prudentes virgines accepérunt óleum in vasis

ben; éjjélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe.

Áldozás utáni imádság. A mennyei étel és ital által megújulva, könyörögve kérünk Istenünk, hogy akinek emlékezetére ezeket magunkhoz vettük, annak könyörgése legyen a mi erősségünk. A mi Urunk.

suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite obviam Christo Dómino.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cuius haec commemoratióne percépi-mus, ejus muniámur et pré-cibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Január 22: Szent Vince és Anasztáz vértanuk.

Egy napon szenvedtek vértanuhalált, bár időben és helyben messze estek egymástól. Szent Vince Spanyolországban szenvedett vértanuhalált Diocletianus alatt (304); Szent Anasztáz pedig perzsa katonatiszt, majd Palesztinában keresztény lesz és hazájába visszatérésekor ölik meg hitéért (628).

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez, hogy minket, kik elismerjük, hogy bűneink miatt méltók vagyunk az ítéletre, Szent Vince és Anasztáz vértanuid közbenjárása szabadítson meg. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánljuk, neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait; legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére, és irgalmadból, mint üdvöthöz adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a mennyei táplálék, melyet magunkhoz vet-

Órátió. Adésto, Dómine, supplicatió-nibus nostris: ut, qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognóscimus, beatórum Mártýrum tuórum Vincéntii et Anastásii intercessióne liberémur. Per Dóminum.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotió-nis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, redántur. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépi-mus, intercedéntibus

tünk, Szent Vince és Anasztáz vértanuid közbenjárására minden bajjal szemben erősítsen meg minket. A mi.

beátis Martyribus tuis Vincentio et Anastasio, per haec contra ómnia adversa muniámur. Per Dóminum.

Január 23: Pennaforti Szent Rajmund hitvalló.

Előkelő spanyol család sarja; domonkos szerzetes lett. Kiváló jogtudós, a rend generálisa és római penitenciárius lett. († 1275-ben, Barcelonában.) Imádkozzunk a gyóntatóatyáért!

Ugyanezen a napon üli meg az Egyház Szent Emerencia emlékeztét. Szent Ágnes testvére volt és annak sírjánál következtek agyon. Így, bár még csak katechumen volt, de vérével lett a kereszttség részese. († 304.)

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Rajmundot a bűnbánat szentségének jeles sáfárává kiválasztottad és a tenger hullámain csodálatosan átvezetted, engedd, hogy közbenjárására a bűnbánat méltó gyümölcseit teremjük és az örök üdvösség kikötőjébe eljuthassunk A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Raymúndum poenitentiae sacraménti insignem ministrum elegísti, et per maris undas mirabíliter traduxísti: concéde; ut ejus intercessióne dignos poenitentiae fructus fácere, et ad aetérnae salutis portum pervenire valeámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Emerenciáról, a Me exspectaverunt kezdetű szentmise imádságaival, 1305—1307. l.)

Január 24: Szent Timót püspök és vértanu.

Szent Pál hűséges kísérelje volt. Az apostol szentelte őt Etezus püspökévé. Vértanuként halt meg az I. század vége felé.

Szentmise: Státuit, 1252. l. az alábbi szentleckével:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I. 6, 11-16.)

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 6, 11-16.)

Kedvesem: Igazságra, jámborságra, hitre, szeretetre, béketűrésre, szelídségre törekedjél. Harcold a hit jó harcát, szerezd meg

Caríssime: Sectáre justitiam, pietátem, fidem, caritátem, paciéntiam, mansuetúdinem. Certa bonum certámen fidei, apprehénde

az örök életet, amelyre hivatással s amelyre számos tanu előtt letetted a szép hitvallást. Parancsolom neked az Isten előtt, ki mindeneket éltet s Krisztus Jézus előtt, ki Poncius Pilátus alatt tanuságot tett ama szép hitvallás mellett, tartsd meg a parancsolatot szeplőtelenül, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételéig, melyet meg fog mutatni annak idején a boldog s egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya, az urak Ura, ki egyedül bírja a halhatatlanságot, ki megközelíthetetlen világosságban lakozik, kit senki ember nem látott s nem láthat, kinek dicsőség és örök hatalom. Amen.

vitam aeternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Póntio Piláto, bonam confessionem: ut serves mandatum sine mácula, irreprehensibile usque in adventum Dómini nostri Jesu Christi, quem suis temporibus osténdet beátus, et solus potens, Rex regum, et Dóminus dominantium: qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et imperium sempiternum. Amen.

Január 25: Szent Pál apostol megtérése.

A népek apostolának nemcsak a halálát ünnepli meg az Egyház, hanem a damaszkuszi úton való kegyelmes megtérését is.

Bevonulásra. (Tim. II. 1, 12.)

Tudom, kinek hittem, s biztos vagyok abban, hogy ő megtudja őrizni reábizott kincsemet addig a napig, az igazságos bíró. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem, tudod, ha leülök és ha felkelek. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki az egész világot Szent Pál apostol prédikációi által tanítottad, add, kérünk, hogy

Introitus. (II. Tim. 1, 12.)

Scio cui crédidi, et certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem, justus iudex. (Ps. 138, 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessionem meam, et resurrectionem meam. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui univérsam mundum beáti Pauli Apóstoli praedicatione docuísti: da nobis, quae-

akik ma megtérését ünnepeljük, példájára hozzád irányítsuk lépteinket. A mi Urunk.

sumus; ut, qui ejus hodie Conversionem colimus, per ejus ad te exempla gradiamur. Per Dominum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Péterről, 838. l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (9, 1-22.)

A ma napokban: Saul még egyre fenyegetőzést és öldöklést lihegett az Úr tanítványai ellen. Elméne tehát a főpaphoz és levelet kére tőle Damaszkusba a zsinagógákhoz, hogyha talál férfiakat és asszonyokat, akik ezt az utat követik, elhozhasssa megkötözve Jeruzsálembe. Amidőn azonban az úton ment, történék, hogy Damaszkushoz közeledett s hirtelen fényesség ragyogá őt körül az égből. Leesék a földre s szózatot halla, mely azt mondá neki: Saul, Saul, miért üldözesz engem? Ő szólott: Ki vagy, Uram? Az meg: Én vagyok Jézus, akit te üldözesz. Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod. Mire remegve és ámulva kérdé: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Az Úr válaszolá neki: Kelj föl s menj be a városba, ott megmondják majd neked, mit kell cselekedned. Ama férfiak pedig, kik őt kísérték, álmélkodva állanak vala, hallák ugyan a hangot, de nem látanak senkit sem. Saul pedig fölkele a földről, de midőn felnyitá szemeit, semmit sem láta.

Lectio Actuum Apostolorum (9, 1-22.)

In diebus illis: Saulus adhuc spirans minarum, et caedis in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset hujus viae viros, ac mulieres, vinctos perduceret in Jerusalem. Et cum iter faceret, contigit, ut appropinquaret Damasco: et subito circumfuit eum lux de caelo. Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? Qui dixit: Quis es, Domine? Et ille: Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac stupens, dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introdixerunt Damascum. Et

Úgy vezették be kezénél fogva Damaszkusba. S ott vala három napig, nem látván és sem nem evett, sem nem ivott. Vala pedig Damaszkusban egy Ananiás nevű tanítvány, kihez az Úr látomásban ígyszólott: Ananiás! Ő pedig mondá: Itt vagyok, Uram! Az Úr megőhozzá: Kelj föl és menj el az úgynevezett Egyenes-utcába és keress föl Judásnak a házában Saul nevű tarzusi embert. Íme, épp imádkozik. (Az pedig láta egy Ananiás nevű férfiút, amint belép hozzá és ráteszi kezét, hogy látását visszanyerje.) Ananiás azonban felelé: Uram, sokaktól hallottam erről a férfiúról, hogy mennyi gonoszat cselekedett szenteiddel Jeruzsálemben. Itten meg felhatalmazása van a papi fejedelmektől, hogy megköttözze mindazokat, kik segítségül hívják nevedet. De az Úr azt mondá neki: Csak menj, mert kiválasztott edényem ő nekem, hogy hordozza nevemet a pogányok, a királyok és Izrael fiai előtt. Én ugyanis megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért. Erre Ananiás elindult, be-méne a házba és reátéve kezét, mondá: Saul testvér, az Úr Jézus küldött engem, ki megjelent neked az úton, melyen jöttél, hogy láss és beteljél Szentlélekkel. Erre

erat ibi tribus diébus non videns, et non ma. ucávit, neque bibit. Erat autem quidam discipulus Damásci, nómine Ananiás: et dixit ad illum in visu Dóminus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Dómine. Et Dóminus ad eum: Surge, et vade in vicum, qui vocátur Rectus: et quaere in domo Judae Saulum nómine Tarsensem: ecce enim orat. (Et vidit virum, Ananiám nómine, introeúntem, et imponéntem sibi manus, ut visum recípiat.) Respóndit autem Ananiás: Dómine audívi a multis de viro hoc, quanta mala fécerit sanctis tuis in Jerúsalem: et hic habet potestátem a princípibus sacerdotum alligándi omnes, qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dóminus: Vade, quóniam vas electiónis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et régibus, et fíliis Israel. Ego enim osténdam illi, quanta opórteat eum pro nómine meo pati. Et ábiit Ananiás, et introívit in domum: et impónens ei manus, dixit: Saule frater, Dóminus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via, qua veniébas, ut vídeas, et impleáris Spírítu Sancto. Et conféstim ceciderunt ab óculis ejus tamquam squamae, et visum recépit: et surgens baptizátus est. Et cum accepisset cibum, confortátus

tüstént halpikkelyfélék hullottak le szemeiről s visszanyerte szemvilágát, mire fölkelte és megkeresztelkedett. Azután ételt vőn magához és megerősödött. Néhány napig még együtt maradt a tanítványokkal, kik Damaszkusban voltak és legottan hirdeti vala a zsinagógákban Jézust, hogy az Istennek a Fia. Mindazok pedig, akik hallgatták, csodálkoznak vala és mondák: Nemde, ez az, aki Jeruzsálemben azoknak vesztére tört, kik ezt a nevet segítségül hívták: s ide is azért jött, hogy megköttözve hurcolja őket a papi fejedelmekhez? Saul azonban mind nagyobb erővel lépett föl és zsidókat, bizonyítván, hogy

Átvonulásra. (Gal. 2, 8, 9.) Aki erőt adott Péternek az apostolságra, nekem is erőt adott a pogányok javára; és megismerték az Isten malasztját, mely nekem adatott. *℣.* Az Isten malasztja nem volt bennem hiába, de kegyelme mindig velem marad.

Alleluja, alleluja. *℣.* A nagy Szent Pál, a kiválasztott edény, valóban méltó a dicséretre, hisz megérdemelte a tizenkettedik trónust is. Alleluja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *℣.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. Választott edény vagy te, Szent Pál apostol; valóban méltó a

est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Damásci, per dies aliquot. Et continuo in synagógis praedicabat Jesum, quóniam hic est Filius Dei. Stupébant autem omnes, qui audiébant, et dicébant: Nonne hic est, qui expugnabat in Jerúsalem eos, qui invocábant nomen istud: et huc ad hoc venit, ut vincitos illos dúceret ad principes sacerdotum? Saulus autem multo magis convalescébat, et confundébat Judaeos, qui habitábant Damásci, affirmans quóniam hic est Christus.

Saul azonban mind zavarba hozta a damaszkusi ez a Krisztus.

Graduale. (Gal. 2, 8 et 9.) Qui operátus est Petro in apostolatúm, operátus est et mihi inter gentes: et cognovérunt grátiam Dei, quae data est mihi. *℣.* Grátia Dei in me vácuá non fuit: sed grátia ejus semper in me manet.

Allelúja, allelúja. *℣.* Magnus sanctus Paulus, vas electiónis, vere digne est glorificándus, qui et méruit thronum duodécimum possidére. Allelúja.

Alleluja és a *℣.* helyett ezt mondjuk:

Tractus. Tu es vas electiónis, sancte Paule Apóstole: vere digne es glorifi-

dicséretre. *V.* Az igazság hirdetője és a nemzetek tanítója a hitben és igazságban. *V.* Általad ismerték meg minden népek az Isten kegyelmét. *V.* Járj közben érettünk Istennél, ki téged kiválasztott.

cándus. *V.* Praedicator veritatis, et doctor gentium in fide et veritate. *V.* Per te omnes gentes cognoverunt gratiam Dei. *V.* Intercède pro nobis ad Deum, qui te elégit.

Szent evangélium : Ecce nos reliquimus ómnia, 1299. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Psalm. 138, 17.) Mihi autem nimis honorati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eórum.

Csendes imádság. Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Apóstoli tui Pauli precibus, Dómine, plebis tuae dona sanctifica: ut, quae tibi tuo grata sunt instituto, gratióra fiant patrocinio supplicantis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Szent Péterről 840. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28, 29.) Bizony mondom nektek, hogy ti, kik elhagyatok mindent és engem követetek, százannyit kaptok és az örök életet öröklitek.

Communio. (Matth. 19, 28 et 29.) Amen dico vobis: quod vos, qui reliquistis ómnia, et secúti estis me, centuplum accipiétis, et vitam aetérnam possidébitis.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztérium által megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy meg ne szűnjék értünk annak imádsága, kit nekünk vezetőül és pártfogóuladtál. A mi.

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis ejus non desit oratio, cujus nos donásti patrocinio gubernári. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Péterről, 841. l.)

Január 26: Szent Polikárp püspök és vértanu.

Polikárp Szent János evangélista tanítványa és ő tette püspökké Szmirnában; 86 éves volt, mikor vértanuhalált halt (159). A haláláról szóló írás a vértanuk legrégebbi okmánya. Ebben mondják az első keresztények: «Csontrajai értékesebbek a drágakőnél». Sirjánál kezdték vértanúságának napját «születésnapjaként» megünnepelni. Az ereklyék és a szentek liturgikus tiszteletének kezdetei ezek.

Szentmise: Sacerdotes Dei, 1255. l., az alábbiak kivételével:

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 3, 10-16.)

Szeretteim: Mindaz, aki nem igaz s aki nem szereti testvérét, nem Istentől van. Mert ez az izenet, melyet kezdettől fogva hallottatok, hogy szeressétek egymást. Nem úgy, mint Kain, ki a gonosztól volt és megölte testvérét. És miért ölte meg őt? Mivel az ő cselekedetei gonoszak voltak, testvéreie pedig igazak. Ne csodáljátok, testvérek, ha a világ gyűlöl titeket. Mi tudjuk, hogy a halálból átvitettünk az életre, mivel szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, halálban marad. Mindaz, aki gyűlöl testvérét, gyilkos. És ti tudjátok, hogy egy gyilkosnak sincs magában maradó örök élete. Abban ismertük meg az Isten szeretetét, hogy ő életét adta miérettünk; tehát nekünk is kell életünket adnunk testvéreinkért.

Lectio Epistolae beati Joannis Apóstoli. (I. 3, 10-16.)

Carissimi: Omnis qui non est justus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum: quoniam haec est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex maligno erat, et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant: fratris autem ejus justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte: omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in semetipso manentem. In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere.

Szent evangélium: Nihil est opertum, 1263. l.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által meg-

Postcommunio. Refecti participatione muneris sacri, quaesumus, Domine

újítvva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Polikárp püspököd és vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi.

Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedente beáto Polycárpo Martyre tuo atque Pontífice, sentiámus effectum. Per Dominum.

Január 27: Aranyaszájú Szent János püspök, hitvalló, egyháztanító.

Kis Ázsiában született. Megtérése után remete lett. Később Antiokiában prédikált. Beszédeiért kapta a Krizosztomusz-Aranyaszájú jelzőt. 388-ban konstantinápolyi pátriárka lett. A népet és a klérust megreformálta, árvaházakat alapított, a gótok miszsiójáról gondoskodott. Az udvar azonban üldözte és számkivetésbe küldte, ahol 407-ben meghalt.

Szentmise: In médio, 1288. 1. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. A mennyei kegyelem kérünk, Urunk, árássa el Egyházadat, amelyet aranyaszájú Szent János hitvallód és püspököd dicsőséges érdemei és tanításai által is ragyogóvá akartál tenni. A mi Urunk.

Átvonulásra. (Sirák fia 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. V. (U. a. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. V. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja; mert hűnek mutatkozván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V helyett a Beatus vir kezdetű böjti éneket mondjuk 1282. 1.

Oráció. Ecclésiam tuam, quaesumus, Dómine, grátia caeléstis amplíficet: quam beáti Joánnis Chrysóstomi Confessoris tui atque Pontíficis illustrare voluisti gloriósis méritis, et doctrinis. Per Dóminum.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis placuit Deo. V. (Ibid., 20.) Non est inventus símills illi, qui conservaret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. V. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffer tentatiómem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja.

Január 28: Nolaszko Szent Péter hitvalló.

Nemes lovagi család sarja és a spanyol királyi udvarban élt. Ott alapította Pennaforti Szent Rajmuddal a mercedáriusok rendjét. Maga 840 foglyot szabadított ki a szaracének kezéből. Meghalt 1256-ban, Barcelonában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Ágnes szűz és vértanu emlékezetét másodízben. A vértanuság nyolcadán Szent Ágnes angyalokkal körülvéve megjelent a sírnál imádkozó szülői előtt és így vigasztalta őket: «Szeretett szüleim, ne sirassatok engem, mint egy halottat; mert ezekkel a szűzekkel egyesülve élek én a mennyben, azzal együtt, akit a földön egész szívemből szerettem».

Szentmise: Justus ut palma, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki szereteted bizonyosságául Szent Pétert isteni sugallattal arra tanítottad, hogy a hívők kiváltására Egyházadat új renddel gazdagítsa; engeddd meg az ő közbenjárására, hogy a bűn szolgaságából megszabadulva, a mennyei hazában örök szabadságnak örvendhessünk: Ki élsz.

Oráció. Deus, qui in tuae caritatis exemplum, ad fidélium redemptionem sanctum Petrum Ecclesiam tuam nova prole foecundare divinitus docuisti: ipsius nobis intercessióne concede; a peccáti servitúte solútis, in caelésti pátria perpétua libertáte gaudére: Qui vivis et regnas, cum Deo Patre in unitate.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ágnesről:

Isten, ki minket Szent Ágnes szűz és vértanud évenkénti ünnepével megörvendeztetsz, add meg, kérünk, hogy akit szent ünnepel tisztelünk, a jámbor élet példájával is kövessük. A mi Urunk.

Deus, qui nos ánnua beátae Agnétis Virginis et Mátyris tuae solemnítate laetíficas: da, quaesumus; ut, quam venerámur officio, étiam piae conversatiónis sequámur exemplo. Per Dóminum.

Csendes imádság. A dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk, szenteid emlékezetére; általuk remélve szabadulást a jelen és jövő bajoktól. A mi Urunk, Jézus Krisztus által, ki veled.

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commemoratióne Sanctórum: quibus nos et praeséntibus éxui malls confidimus, et futúris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: Szent Ágnesről:

Ezen adományokra, kérünk, Urunk, szálljon bőséges áldásod, hogy egyrészt kegyelmedből hassa-

Super has, quaesumus, Dómine, hóstias benedictio copiósa descéndat: quae et sanctificatiónem

nak a mi megszentelődésünkre, más részt vértanuid ünnepén töltsenek el örömmel. A mi.

Áldozás utáni imádság. A mennyei étellel és itallal megújulva, alázatosan kérünk, Istenünk, hogy annak kérése oltalmazzon minket, kinek emlékére magunkhoz vettük őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

nobis cleménter operétur, et de Mátyrum nos solemnitáte laetificet. Per Dóminum.

Postcommunio. Refecti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépi-mus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 3. áldozás utáni imádság Szent Ágnesről.

Magunkhoz vettük, Urunk, az évforduló ünnepén feláldozott szentségeket: add meg, kérünk, hogy azok üdvötszerzők legyenek számunkra, mind a földi, mind az örök életre. A mi Urunk.

Súmpsimus, Dómine, celebrátis ánnuae votíva sacraménta: praesta, quaesumus; ut et temporális vitae nobis remédia praebeant, et aetérnae. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Január 29: Szalézi Szent Ferenc püspök, hitvalló és egyháztanító.

Orófi család sarja. Mint pap, majd mint genfi püspök sokat fáradozott az eretnekek megtérítésén. Szentsége és buzgalma kiváló volt. «Filotea»-ja ma is a legelterjedtebb könyvek egyike. XI. Pius pápa a katolikus írók pártfogójává tette meg. Meghalt 1622-ben, Lyonban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te azt akartad, hogy a lelkek üdvösségére Szent Ferenc hitvalló és püspököd mindenkinél mindenévé legyen, engedd kegyesen, hogy szereteted édességétől elárasztva az irányító tanításai szerint és közbenjáró érdemei által az örök örömeiket elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui ad animárum salútem beátum Franciscum Confessórem tuum atque Pontíficem ómnibus ómnia factum esse voluisti: concéde propítius; ut caritátis tuae dulcédine perfúsi, ejus dirigéntibus inóntis ac suffragántibus méritis, aetérna gáudia consequámur Per Dóminum nostrum.

Január 30: Szent Martina szűz és vértanu.

Római szűz; Szent Cecilla kortársa; lefejezték Rómában 226-ban.

Szentmise: Loquébar, 1301. l.

Január 31: Szent Bosco János hitvalló.

Az ifjúság apostola 1815-ben született; korunk egyik legcsodálatosabb szociális apostola lett. Működése a szeretet és bizalom jegyében indult. Jelszava: jó polgárokat a földnek, boldog lakókat az égnek. Megalapítja a szaléziánusok rendjét a férfiak, és a Segítő Szűz Mária-társulatát a nők számára, Meghalt 1888-ban.

Bevonulásra. (Kir. III. 4, 29.)

Adott neki az Isten bölcseséget, igen nagy okosságot, s olybőséges ismereteket, mint a tenger partján levő főveny. (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, ti szolgák, dicsérjétek az Úr nevét! *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat az ifjúság atyjává és mesterévé tetted és általa, Szűz Mária segítségével Egyházadban új családot akartál kivirágoztatni: engedd, kérünk; hogy ugyanazon szeretettől lángra lobbanva mi is tudjuk a lelkeket keresni és egyedül neked szolgálni. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveleiből. (4, 4-9.)

Testvérek, örüljétek az Úrban mindig, újra mondom, örüljétek. Ismerjé meg mindenki a szelidség-

Introitus (3. Reg. 4, 29.)

Dedit illi Deus sapientiam et prudentiam multam nimis, et latitudinem cordis quasi arenam quae est in littore maris. (Ps. 112, 1.) Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini. *V.* Glória Patri.

Oratio. Deus, qui sanctum Joannem Confessorem tuum adolescentium patrem et magistrum excitasti, ac per eum, auxiliatrice Virgine Maria, novas in Ecclesia tua familias florere voluisti: concede, quaesumus; ut eodem caritatis igne succensi, animas quaerere, tibi que soli servire valeamus. Per Dominum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Philippenses. (4, 4-9.)

Fratres, gaudete in Domino semper: iterum dico, gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus ho-

teket; az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. S az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban. Egyébiránt, testvérek, ami csak igaz, ami csak tisztességes, ami csak igazságos, ami csak szent, ami csak szeretetreméltó, ami csak dicséretes, erényes, magasztos: arra irányuljanak gondolataitok. Amit tanultatok is, s elfogadtatok, hallottatok és láttatok tőlem: ezt cselekedjétek; és a békesség Istene veletek leszen.

Átvonulásra. (Zs. 36, 3-5.) Bízzál az Úrban s a jót cselekedd, lakjál a földön és élvezd gazdagságát. *℣.* Az Úrban leld gyönyörűségedet, s ő megadja neked, amit kíván szíved. Tárd fel az Úr előtt utadat, bízzál benne, ő majd eligazít.

Alleluja, alleluja! *℣.* (Zs. 73, 21.) Szegény és szűkölködő áldja nevedet. Alleluja!

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és az V. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 60, 4-6.) Mert te vagy az én remény-ségem, Uram, erős tornyom az ellenség ellen. *℣.* Bár lakhatnék mindörökké hajlékban, hogy oltalmat nyer-

minibus: Dóminus prope est. Nihil solliciti sitis; sed in omni oratione et obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax Dei quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras, in Christo Jesu. De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque justa, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplinae, haec cogitate. Quae et didicistis, et accepistis, et audistis, et vidistis in me, haec agite: et Deus pacis erit vobiscum.

Graduale. (Ps. 36, 3-5.) Spera in Dómino et fac bonitatem et inhabitá terram et pascéris in divitiis ejus.

℣. Delectáre in Dómino et dabit tibi petitiones cordis tui; revéla Dómino viam tuam et spera in eum, et ipse fáciat.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Ps. 73, 21.) Páuper et inops laudábunt nomen tuum. Alleluja.

Tractus. (Ps. 60, 4-6.) Factus es spes mea, Dómine: turris fortitudinis a fácie inimici. *℣.* Inhabitábo in tabernáculo tuo in saecula: prótegar in velaménto

hetnék szárnyad árnyékában! *Ÿ*. Mert Istenem, te meghallgatod imádságomat, s azoknak, kik nevedet félik, örökséget adsz.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 1-5.)

Az időben Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá, és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint az a kisded, az nagyobb a mennyek országába. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.

Felajánlásra. (Zs. 33, 12.)
Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az üdvötszerző ostyának tiszta följajánlását, és add, hogy téged mindenben és mindennek fölött szeressünk és dicsőséged dicséretére élhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Róm. 4, 18.)
Ő hitt reménységgel a remény ellenére, s így atyja lett sok nemzetnek, amint megmondattott neki.

alárum tuárum. *Ÿ*. Quóniam tu, Deus, exaudisti orationem meam: dedisti hereditatem timéntibus nomen tuum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (18, 1-5.)

In illo témpore: Accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: Quis putas major est in regno caelórum? Et advocans Jesus párvulum státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicumque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscepérit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit.

Offertorium. (Ps. 33, 12.)
Veníte, filii, audíte me: timórem Dómini docébo vos.

Secreta. Súscipe, Dómine, Soblationem mundam salutáris Hóstiae et praesta, ut, te in ómnibus et super ómnia diligéntes, in glóriae tuae laudem vívere mereámur. Per Dóminum.

Commúnio. (Rom. 4, 18.)
Contra spem in spem crédidit, ut fieret pater multárum géntium, secúndum quod dictum est ei.

Aldozás utáni imádság. Testednek és vérednek misztériumával betöltöttél minket, Urunk, engedd, kérünk; hogy Szent János hitvallód közbenjárására a hálaadásban mindenkor kitartsunk. Ki élsz.

Postcommunio. Córporis et Sanguinis tui, Dómine, mystério satiátis, concede, quaesumus; ut, intercedente sancto Joánne Confessore, in gratiárum semper actióne maneámus. Qui vivis.

Február 1: Szent Ignác, püspök és vértanu.

Szent János apostol tanítványa volt. Traján császár Antiochiából Rómába hurcoltatta és ott kiéheztetett oroszlánok elé dobatta keresztény hite miatt. († 107.) Megható az a levél, amit Rómából írt: az ősegyház szellemének örök tanuja.

Bevonulásra. (Galat. 6, 14.)

Tölem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak keresztjében, ki által a világ megfeszítettett nekem és én a világnak. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról és minden győtrődéséről. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket mindenható Isten: és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezédnek ránk, Szent Ignác vértanud és püspököd dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 35-39.)

Testvérek: Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? nyomorúság, vagy szorongatás? éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard? (amint

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Mihi autem absit glóriári nisi in Cruce Dómini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ♪. Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Orátio. Infirmítátem nostram respice, omnípotens Deus: et, quia pondus própriæ actiónis gravat, beáti Ignátii Mártiris tui atque Pontificis intercésio glóriása nos prótegat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (8, 35-39.)

Fratres: Quis nos separábit a caritáte Christi: tribulátio, an angústia, an fames, an núditas, an periculum, an persecútio, an gládius? (sicut scriptum est:

Irva vagyon: Miattad gyilkolnak minket naphosszat: olybá vesznek, mint leölésre szánt juhokat.) De mindezekben győzedelmeskedünk azáltal, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sēm jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Istennek szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban vagyon.

Átvonulásra. (Sirák 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. *Ű.* (U. a. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölseges törvényét.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Galat. 2, 19-20.) Krisztussal együtt keresztre szegeztettem; élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett a Deslérium kezdetű böjti éneket mondjuk, 1253. 1.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (12, 24-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Bizony, bizony mondom nektek, hacsak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszti azt;

Quia propter te mortificamur tota die: aestimáti sumus sicut oves occisionis). Sed in his ómnibus superámus propter eum; qui diléxit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque ángeli, neque principátus, neque virtútes, neque instántia, neque futúra, neque fortitúdo, neque altitúdo, neque profúndum, neque creatúre ália póterit nos separáre a caritáte Dei, quae est in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Eccli. 44, 16. Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis plácuít Deo. *Ű.* (Ibid., 20.) Non est inventus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Gal. 2, 19-20.) Christo confíxus sum Cruci: vivo ego, iam non ego, vivit vero in me Christus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (12, 24-26.)

In illo témpore: Dixit Jesus discíplulis suis: Amen, amen dico vobis, nisi granum fruménti cadens in terram, mórtuum fúerit, ipsum solum manet: si autem mórtuum fúerit, multum fructum affert. Qui amat áni-

és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrzi meg azt. Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgálóm is. Ha valaki nekem szolgál, meg fogja azt tisztelni Atyám.

Felajánlásra. (Zsolt. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg és kezded művei fölé állítottad, Uram.

Csendes imádság. A Szent Ignác vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. Krisztus gabonája vagyok, megdörölnek a vadállatok fogai, hogy tiszta kenyér legyen belőlem.

Áldozás utáni imádság. A szent adományban való részvétel által megújítva kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Ignác vértanud és püspököd közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi

mam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum, Dómine.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti Ignátii Mátyris tui atque Pontificis dicatas méritis, benignus assume: et ad perpetuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum nostrum.

Communio. Frumentum Christi sum: dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar.

Postcommunio. Refecti participatione muneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedente beáto Ignátio Mátyre tuo atque Pontífice, sentiámus effectum. Per Dóminum.

Február 2: Gyertyaszentelő Boldogasszony.

1. *Az ünnep jelentése.* Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe tartalma szerint éppen úgy az Úr ünnepe, mint Szűz Máriáé s ezért a liturgiában több neve is van. *Gyertyaszentelő Boldogasszony* a neve azért, mert ezen a napon gyertyát szentelnek és gyertyás körmenetet tartanak és a hívek a szentmisén szentelt, égő gyertyákkal vesznek részt. *Mária megtisztulása* a neve azért, mert Mária a zsidó törvények iránti engedelmességből az Isteni gyermek szüle-

tése után 40 napra a Mózes törvénykönyvében meghagyott módon bemutatta a tisztulási áldozatot a templomban. *Jézus bemutatása* a zsinagógában a neve azért, mert ezen a napon mutatták be Jézust, mint elsőszülöttet a templomban és szentelték szülei Istennek. A keleti liturgiában *Hypapante* a neve, azaz: találkozás (Occursus Domini), mert ezen a napon találkozott Isten Fia először papságával. Ezt az ünnepet Jeruzsálemben, valószínűleg már a IV. században, az Úr ünnepének tartották és csakhamar nyugaton is elterjedt. Az örmények «Az Úr érkezése a templomba» néven nevezték. A bemutatás ünnepéhez a Karácsony rendszeresítésével Mária tisztulásának ünnepe is csatlakozott, így Mária-ünnep lett belőle, Rómában pedig a Sancta Maria Major-bazilika stáció-ünnepé.

Eredetileg azonban, tartalma szerint pedig még ma is, ez az ünnep az Úr ünnepe. Az Isten Fia már születésekor találkozott a kiválasztott néppel. Az egyszerű pásztorok csodálkozó hódolata ezt jelentette. Ezen a napon azonban a szent törvényekben először találkozik a templomban a papsággal és a prófétákkal, a maga örök papságának előképeivel. Az Úrnak ez a találkozása szolgálja, — a Völegény találkozása menyasszonyával — az ünnepi liturgia első és legmélyebb gondolata. Együttal azonban Máriának egy olyan törvény iránt tanúsított alázas engedelmeségét dicsőíti, amely bár mindenkire érvényes volt, de őreá nem; s ezáltal kiváló Mária-ünnepé is válik. Jézus bemutatása a templomban, illetve égi Atyjának való szentelése a gyertyaszentelésnek (megszentelt világosságnak) mai szertartásában jut kifejezésre a legszebben.

2. *A gyertyaszentelés.* A gyertyák az oltár szentlecke-oldalán vagy ha főpap végzi a szentelést, a főpapi trónus mellett vannak előkészítve. A szentelő pap lila ruhában öt hosszabb imát mond a gyertyák felett, meghinti azokat szenteltvízzel, tömjénnel megfüstöl s aztán elosztja őket a papság és a hívek között. Eközben az énekhar Simor: dicsőítő énekét énekli és közbeiktat egy antifonát.

A lila szín, valamint az az ima, amellyel a körmenet kezdődik, talán azon bűnbánó, gyertyáskörmenetek maradványa, amelyek a bűnös pogány Luperkállák ellensúlyozására Rómában szokásosak voltak. A pogányság legyőzése után ezt a bűnbánó körmenetet a Gyertyaszentelő Boldogasszony szertartásába olvasztották be. Jeruzsálemben és a keleti egyházban általában, ahol Jézus bemutatását először ünnepelték, Mária templombavonulásának emlékére mindig gyertyáskörmenet volt, mert ő «a népek felvilágosítására szolgáló fényt» vitte oda. «Gyujtsatok örömmel világosságot az igazi világosságnak... fényel a kezünkben akarunk elébe menni... mint Jézus világosságának gyermekei, gyertyáinkat az igazi világosság elé akarjuk vinni». — «Senki se maradjon el a gyertyás körmenetektől. Azért tartjuk kezünkben az égő gyertyákat, hogy a Megváltó isteni fényét jelképezzük, amely mindent az örök fényességgel áraszt el és hogy különösképpen jelezzük lelkünk tisztaságát, amellyel Krisztus elé járulunk.» (Egy V. és VI. századi prédikációból.)

3. *A körmenet.* A gyertyák megszentelése után a papság és a nép körmenetbe sorakozik. Az énekkar belekezd a szokásos megnyitó antifonába. Utána a pap egy imát mond. Most a megszentelt gyertyák fényében s a régi ünnepi énekkel megindul a körmenet.

4. *Az ünnepi mise.* Ha a körmenet a templomba visszatért, kezdődik a fehérszínben mondott ünnepi mise. Énekeinek és mise-szövegeinek tárgya ismét Jézus bemutatása a templomban és a jelenlévő hívők az égő gyertyákat legalább az evangéliumnál és az Úr változásától az áldozásig kezükben tartják, annak emlékére, akit jelképeznek.

A gyertyaszentelés.

℣. Az Úr legyen veletek.
℞. A te lelkeddel is.

℣. Dóminus vobiscum.
℞. Et cum spíritu tuo.

Könyörögjünk. Szent Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ki a mindenséget a semmiből alkottad és parancsodra e folyadékot a méhek munkássága által tökéletes viasszá tetted és a mai napon az igazlelkű Simeon kérését teljesítetted, alázatosan kérünk, hogy e gyertyákat az emberek használatára, a test és lélek egészségére, mind a földön, mind a vizeken szentséges nevednek segítségülhívása és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának esedezése által, kinek emlékét ma ájtatosan ünnepeljük, és minden szentednek könyörgése által meg ✠ áldani, és meg ✠ szentelni méltóztassál: és az itt jelenlévő népednek imáit, mely ezeket a gyertyákat tisztelettel a kezében hordozni óhajtja s téged énekszóval dicsérni akar, mennyei szentélyedből és fölséges trónusodról hallgasd meg: és

Orémus. Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus, qui ómnia ex nihilo creásti, et jussu tuo per ópera apum, hunc liquórem ad perfectiónem cérei veníre fecísti: et qui hodiérna die petitiónem justí Simeónis implésti: te humíliter deprecámur; ut has candélas ad usus hóminum, et sanitátem córporum et animárum, sive in terra, sive in aquis, per invocatiónem tui sanctíssimi nóminis, et per intercessiónem beátae Mariáe semper Virginis, cujus hódie festa devóte celebrántur, et per preces ómnium Sanctórum tuórum, bene ✠ dicere, et sancti ✠ ficáre dignéris: et hujus plebis tuae, quae illas honorífice in mánibus desíderat portáre, teque cantádo laudáre, exáudias voces de caelo sancto tuo, et de sede majestátis tuae: et propítius sis ómnibus clamántibus ad te, quos redemísti

légy kegyes mindazokhoz, akik hozzád esedeznek kiket szent Fiad drága vérelvel megváltottál. Ki veled. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten, ki a mai napon Egyszülöttedet Szent Simeon karjain szent templomodban bemutatad, alázattal kérjük kegyelmességedet, hogy ezen gyertyákat, melyeket mi szolgálid, szent neved dicsőítésére kezünkbe venni és meggyújtottan hordozni óhajtunk, meg ✠ áldani, meg ✠ szentelni s mennyei áldásodnak világával meggyújtani méltóztassál, hogy azokat neked, Urunknak Istenünknek följánlván, mi magunk is méltóan és legédesebb szereteted tüztől lángragyújtottan dicsőséged szent templomában bemutatni érdemesek legyünk. Ugyanazon. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Úr Jézus Krisztus, igaz világosság, te világosítasz meg minden e világra jövő embert, áraszd áldá ✠ sodat ezekre a gyertyákra és szent ✠ teld meg azokat kegyelmed fényével és engedd kegyelmesen, hogy valamint e gyertyák meggyújtva, látható tűzfénnyel eloszlattják az éjtszaka sötétségét, úgy a mi szívünk is a láthatatlan tűz, azaz a Szentlélek fényessége által megvilágosítva, minden vét-

pretióso sángine Filii tui: Qui tecum. *R.* Amen.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, qui hodierna die Unigénitum tuum ulnis sancti Simeónis in templo sancto tuo suscipiendum praesentásti: tuam súpplices deprecámur cleméntiam, ut has candélas, quas nos fámulí tui, in tui nóminis magnificéntiam suscipiéntes, gestáre cúpimus luce accénsas, bene ✠ dícere, et sancti ✠ ficáre, atque lúmíne supérnae benedictiónis accéndere dignéris: quátenus eas tñbi Dómino Deo nostro offeréndo digni, et sancto igne dulcíssimae caritátis tuae succénsi, in templo sancto glóriae tuae repraesentári mereámur. Per eúndem Dóminum. *R.* Amen.

Orémus. Dómine Jesu Christe, lux vera, quae illúminas omnem hóminem veniéntem in hunc mundum: effúnde bene ✠ dictiónem tuam super hos céreos, et sancti ✠ fica eos lúmíne grátiae tuae, et concéde propítius; ut, sicut haec luminária igne visibili accénsa noctúrnas depéllunt ténebras; ita corda nostra invisibili Igne, id est, Sancti Spíritus splendóre illustráta, ómnium vitiórum caecitáte cáreant: ut, purgáto mentis

kes vakoskodástól ment legyen és így lelkünk megtisztult szemével azt szemlélhessük, mi előtted kedves, üdvűnkre nézve pedig hasznos, hogy így e világ homályos viszontagságai után a soha meg nem fogyatkozó világosságra eljutni érdemesek lehessünk, te általad, Jézus Krisztus, a világ Megváltója, ki a teljes Szentháromságban élsz és uralkodol. *R.* Amen.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, ki megparancsoltad, hogy szolgád, Mózes, szent színed előtt folytonosan égetendő mécskek anyagául a legtisztább olajat készítse el, áraszd el ál ✠ dásod kegyelmével ezeket a viaszgyertyákat, hogy úgy terjesszék a világosságot külsőleg, hogy kegyes jóvoltodból bensőleg ne hiányozzék lelkünkben Szentlelked világossága. A mi Urunk... ki veled s ugyanazon Szentlélekkel... *R.* Amen.

Könyörögjünk. Úr Jézus Krisztus, ki a mai napon testünk természetében az emberek között megjelentél, kit szülőid a templomban bemutatnak, akit a tiszteletreméltó agg Simeon Szentlelked fényétől fölvilágosítva megismert, karjaiba vett és megáldott: engeddd kegyesen, hogy ugyanazon Szentlélek kegyelme által felvilágosítva és kioktatva igazán megismerjünk és hi-

óculo, ea cernere possimus, quae tibi sunt plácita, et nostrae salutis utilia; quatenus post hujus saeculi caliginosa discrimina, ad lucem indeficientem pervenire mereamur. Per te, Christe Jesu, Salvator mundi, qui in Trinitate perfectè vivis et regnas Deus, per omnia saecula saeculorum. *R.* Amen.

és uralkodol. *R.* Amen.

Orémus. Omnipotens semipitèrne Deus, qui per Mósens famulum tuum purissimum olei liquorem ad luminaria ante conspèctum tuum júgiter concinnanda praeparáris jussisti: bene ✠ dictionis tuae grátiam super hos céreos benignus infunde; quatenus sic administrent lumen extérius, ut, te donante, lumen Spíritus tui nostris non desit méntibus intérius. Per Dóminum... in unitate ejúsdem. *R.* Amen.

Orémus. Dómine Jesu Christe, qui hodierna die in nostrae carnis substántia inter hómines appárens, a paréntibus in templo es praesentátus: quem Símeon venerábills senex, lúmine Spíritus tui irradiátus, agnóvit, suscepit, et benedixit: praesta propítius; ut ejúsdem Spíritus Sancti grátia illumináti atque edócti, te veráciter agnoscámus, et fidéliter dilligámus: Qui

ven szeressünk téged: Ki az Atyával, s ugyanazon Szentlélekkel egyetemben élsz és uralkodol, Isten, mindörökön örökké. R. Amen.

cum Deo Patre in unitate ejusdem Spiritus Sancti vivis et regnas Deus, per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Erre a pap a gyertyákat megbínti szenteltvízzel és megtömjénezi, azután pedig kiosztja; ezalatt a kar éneklí:

Ant. (Luk. 2, 32.) V. Világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek. R. (U. a. 29-31) Most bocsátod el, szolgádat, Uram! a te ígéd szerint békességben. V. Világosságul a pogányok stb. R. Mert látták szemeim a te megváltásodat. V. Világosságul stb. R. Melyetkészítettél mindennépek színe előtt. V. Világosságul stb. R. Dicsőség az Atyának, és Fiúnak és Szentléleknek. V. Világosságul stb. R. Milyen kezdetben volt, van most és lesz mindig, mindörökön örökké. Amen. V. Világosságul stb.

Ant. (Zs. 43, 26.) Kelj föl, Uram, nyujts segítséget és tenevedért ments meg minket. (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk; atyáink beszéltek el nekünk. V. Dicsőség.

Kelj föl stb.

Ant. (Luc. 2, 32.) V. Lumen ad revelationem gentium: et gloria plebis tuae Israel. R. (ibid. 29-31.) Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace. V. Lumen ad revelationem gentium: etc. R. Quia viderunt oculi mei salutarem tuum. V. Lumen. R. Quod parasti ante faciem omnium populorum. V. Lumen. R. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. V. Lumen. R. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen. V. Lumen.

Ant. (Ps. 43, 26.) Exsúrge, Domine, adjuva nos: et libera nos propter nomen tuum. (Ps. ibid., 2.) Deus, auribus nostris audivimus: patres nostri annuntiaverunt nobis. V. Glória Patri. Exsúrge, etc.

A gyertyák kiosztása után a pap éneklí:

Könyörögjünk. — Orémus.

(Ha ez ünnep Hetvenedvasárnap után és nem vasárnapra esik, akkor hozzátesszik: «Hajtsunk térdet», «Keljetek föl».)

Hallgasd meg, Urunk, kérésünk, népedet és amit évenkénti áldozattal külső-

Exáudi, quaesumus Domine, plebem tuam: et, quae extrinsecus ánnua trí-

képpen tisztelnünk meg-
hagytál, engedd azt kegyel-
med fényével belsőképpen is
megnyernünk. A mi Urunk.

R. Amen.

buis devotióne venerári, in-
térius ássequi grátiae tuae
luce concéde. Per Christum
Dóminum nostrum.

R. Amen.

Ekkor a szerpap, vagy ahol ez nincs, maga a szertartást végző
pap a néphez fordulva mondja :

¶ Induljunk békességben.
R. Krisztus nevében. Amen.

¶ Procedámus in pace.
R. In nómine Christi. Amen.

A menet megindul és éneklük :

Ant. Sion, ékesítsd föl
templomodat, és fogadd
Királyodat, Krisztust; öleld
át Máriát, a mennyország
ajtáját; mert ő hordozta az
új világosság dicsőségének
Királyát; megáll a Szűz és
kezében hozza a hajnalcsil-
lag előtt szült Fiát, kit
Simeon ölébe fogadott és a
népeknek hirdette, hogy ő
az élet és halál Ura, s a világ
Üdvözítője.

Ant. (Luk. 2, 26-27,
28-29.) Ki volt jelentve
Simeonnak a Szentlélektől,
hogy halált nem lát, míg
csak meg nem látja az Úr
Krisztusát. És mikor a gyer-
meket bevitték a temp-
lomba, karjaiba vevé őt és
magasztalván az Istent,
mondá: Most bocsátod el,
Uram! szolgádat békesség-
ben. ¶ Mikor bevitték
szülői a gyermek Jézust,
hogy a törvény szokása sze-
rint cselekedjenek vele, kar-
jaiba vevé őt.

Mikor a menet visszaérkezik a templomba :

¶ Áldozatot vittek érte
az Úrnak, egy pár gerli-
cét, vagy két galambfiat:*

Ant. Adórna thálamum
tuum, Sion, et súscipe Re-
gem Christum: ampléctere
Mariam, quae est caeléstis
porta: ipsa enim portat Re-
gem glóriae novi lúminis:
subsístit Virgo, addúcens
mánibus Fílium ante lucife-
rum génitum: quem acci-
piens Símeon in ulnas suas,
praedicávit pópulis, Dómi-
num eum esse vitae et mor-
tis, et Salvatórem mundí.

Ant. (Luc. 2, 26, 27 et
28-29.) Respónsum accépit
Simeon a Spírítu Sancto,
non visúrum se mortem,
nisi vidéret Christum Dó-
mini: et cum inducerent
púerum in templum, accépit
eum in ulnas suas, et bene-
dixit Deum, et dixit: Nunc
dimíttis servum tuum, Dó-
mine, in pace. ¶ Cum in-
ducerent púerum Jesum pa-
réntes ejus, ut fácerent se-
cúndum consuetúdinem le-
gis pro eo, ipse accépit eum
in ulnas suas.

¶ Obtulérunt pro eo
Dómino par túrturum, aut
duos pullos columbárum:

Mert így áll megírva az Úr törvényében. *V.* Miután elérkeztek Mária tisztulásának napjai, Mózes törvénye szerint, Jeruzsálembé vitték Jézust, hogy bemutassák az Úrnak. Mert így áll megírva az Úr törvényében. *V.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Mert így áll megírva az Úr törvényében.

A szentmisében az evangélium alatt, valamint Úrfelmutatótól szentáldozásig a gyertyát égve kezünkben tartjuk

A szentmise.

Bevonulásra. (Zs. 47, 10, 11.)

Megemlékezünk irgalmasról, ó Isten, templomodnak bensejében, miként híred, ó Isten, dicséreted is betölti a föld határait, jobbod igazsággal van tele. (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dicsérni kell őt felette Istenünk városában, az ő szent hegyén. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, fölségedet könyörögve kérjük, engedd meg, hogy amint egyszülött Fiadat a mai napon testünk természetében bemutatták a templomban, úgy minket is ily tisztult lélekkel mutassanak be neked. Ugyanazon a mi Urunk, Krisztus által.

Szentlecke Malachiás próféta jövendöléséből. (3, 1-4.)

Ezt mondja az Úr Isten: Íme, én elküldöm angyalomat, hogy elkészítse

* Sicut scriptum est in lege Dómini. *V.* Postquam impléti sunt dies purgationis Marlae, secundum legem Móysi, tulérunt Jesum in Jerusalem, ut sísterent eum Dómino. Sicut scriptum est in lege Dómini. *V.* Glória Patri, et Filio, et Spiritul Sancto. Sicut scriptum est in lege Dómini.

Introitus. (Ps. 47, 10-11.)

Suscépmus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secundum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae: justitia plena est dextera tua. (Ps. ibid., 2.) Magnus Dóminus, et laudabilis nimis: in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus. *V.* Glória Patri.

Oráció. Omnipotens semipitérne Deus, majestatem tuam súpplices exorámus: ut, sicut unigénitus Filius tuus hodiérna die cum nostrae carnis substantia in templo est praesentátus; ita nos fácias purificátis tibi méntibus praesentári. Per eúndem Dóminum.

Léctio Malachiae Prophetae. (3, 1-4.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego mitto Angelum meum, et praeparabit

az utat szíнем előtt. És csakhamar eljő templomához az Úr, akit ti kerestek és a szövetség angyala, kit ti óhajtotok. Íme, eljő, úgymond, a seregek Úra. De ki tudja elviselni az ő eljövételének napját és ki állhat meg az ő láttára? Mert ő olyan, mint az olvasztó tűz és mint a posztóványolóklúgja. Leül, mint az ezüstolvasztó és tisztító mester és salaktalanná teszi Levi fiait és megtisztítja őket, mint az aranyat és mint az ezüstöt, hogy igazságban mutassanak be áldozatot az Úrnak. És tessék az Úrnak Juda és Jeruzsálem áldozata, mint a hajdankor napjaiban és mint a régi esztendőkből: ezt mondja az Úr, a mindenható.

Átvonulásra. (Zs. 47, 10, 11, 9.) Megemlékezünk irgalmadról, ó Isten, templomodnak bensejében: miként híred, ó Isten, dicséreted is betölti a föld határait. *Ÿ.* Amint hallottuk, úgy láttuk a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* Az agg gyermekét tartotta, a gyermek pedig az aggot kormányozta. Alleluja!

Hetvenedvasárnapja után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Bőjtiének. (Luk. 2, 29-32.) Most bocsátod el Uram, szolgádat, a te igéd szerint békességben. *Ÿ.* Mert látták szemeim a te megvál-

viam ante faciē meam. Et statim veniet ad templum suum Dominátor, quem vos quaeritis, et Angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce venit, dicit Dóminus exercituum: et quis poterit cogitare diē adventus ejus, et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, et quasi herba fulgōnum: et sedēbit conflans, et emūdans argēntum, et purgābit filios Levi et colābit eos quasi aurum, et quasi argēntum: et erunt Dómino offerēntes sacrificia in justitia. Et placēbit Dómino sacrificium Juda, et Jerúsalem, sicut diēs saeculi, et sicut anni antiqui: dicit Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 47, 10-11 et 9.) Suscēpimus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secūndum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae. *Ÿ.* Sicut audivimus, ita et vidimus in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Senex puerum portabat: puer autem senem regēbat. Allelúja.

Tractus. (Luc. 2, 29-32.) Nunc dimittis servum tuum, Dómine, secūndum verbum tuum in pace. *Ÿ.* Quia vidērunt óculi mei salutāre

tásodat. *Ÿ.* Melyet készítetél minden népek színe előtt. *Ÿ.* Világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (2, 22-32.)

Az időben: Miután elteltek Mária megtisztulása napjai, Mózes törvénye szerint felvivék Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak; amint írva vagyon az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve; és hogy áldozatot mutassanak be, miképpen megmondattott az Úr törvényében, egy pár gerlicét vagy két galambfiat. Vala pedig Jeruzsálemben egy ember, Simeon nevű, igaz és istenfélő férfiú, ki várja vala Izrael vigasztalását, és a Szentlélek volt benne. És ki volt neki jelentve a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát. És a Lélek ösztönzésére a templomba méne. És mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele, karjaiba vevé őt, és magasztalván az Istent, mondá: Most bocsátd el, Uram, szolgálodat a te igéd szerint békeességben; mert látták szemeim a te megváltáso-

tuum. *Ÿ.* Quod parásti ante faciem ómnium populórum. *Ÿ.* Lumen ad revelatiónem géntium, et glóriam plebis tuae Israel.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (2, 22-32.)

In illo tempore: Postquam impléti sunt dies purgatiónis Mariæ, secúndum legem Móysi, tulérunt Jesum in Jerúsalem, ut slisterent eum Dómino, sicut scriptum est in lege Dómini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Dómino vocábitur. Et ut darent hóstiam secúndum quod dictum est in lege Dómini, par túrturum, aut duos pullos columbárum. Et ecce homo erat in Jerúsalem, cui nomen Simeon, et homo iste justus et timorátus, expéctans consoliónem Israel, et Spíritus Sanctus erat in eo. Et respónsum accéperat a Spíritu Sancto, non visúrum se mortem, nisi prius vidéret Christum Dómini. Et venit in spritu in templum. Et cum indúcerent púerum Jesum paréntes ejus, ut fácerent secúndum consuetúdinem, legis pro eo: et ipse accépit eum in ulnas suas, et benedíxit Deum, et dixit: Nunc dimíttis servum tuum, Dómine, secúndum verbum tuum in pace: Quia vidérunt óculi mei salutáre

dat, melyet készítettél minden népek színe előtt, világosságul a pogányok megvilágítására, és dicsőségére népednek, Izraelnek.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökkön örökké.

Csendes imádság. Hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket és hogy ezek az adományok, melyeket Főlséged színe előtt bemutatunk, méltó adományok legyenek, add meg nekünk jószágod segítségét. A mi

tuum: Quod parásti ante faciē omniū populōrum: Lumen ad revelatiōnem gentiū, et glōriam plebis tuae Israel.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffusa est grātia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum, et in saeculum saeculi.

Secreta. Exaudi, Dōmine, preces nostras: et, ut digna sint mūnera, quae oculis tuae majestātis offerimus, subsidiū nobis tuae pietātis impēde. Per Dōminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Luk. 2, 26.) Ki volt jelentve Simeonnak a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk Istenünk, hogy ezek a szentséges szent misztériumok, miket megújulásunk biztosítására rendeltél, a boldogságos, mindenkoron Szűz Mária esedezésére a jelenben és a jövőben megváltásunkra szolgáljanak. A mi Urunk.

Communio. (Luc. 2, 26.) Respōsum accēpit Simeon a Spīritu Sancto, non visurum se mortem, nisi vidēret Christum Dōmini.

Postcommunio. Quaesumus, Dōmine Deus noster: ut sacrosāncta mystēria, quae pro reparatiōnis nostrae munīmine contulisti, intercedēte beāta Marīa semper Virgīne, et praesens nobis remēdiū esse faciās, et futūrum. Per Dōminum.

Február 3: Szent Balázs püspök és vértanu.

Örményországban volt püspök és borzasztó kínzások után Diocletianus lefejeztette, 303-ban. Egyszer egy gyermek életét megmentette, akinek torkán egy szálka megakadt, ezért az Egyház minden torokbaj ellen közbenjárónkként tiszteli. Innen származik a Balázs-áldás. (1429. l.)

Szentmise: Sacerdotes Dei, 1255. l.

Február 4: Corsini Szent András püspök és hitvalló.

Előkelő firenzei család sarja; először kármelita, majd Fiesole püspöke lett; † 1373. A szigorú vezeklés példaképe. Egész életén át böjtölt, a vezeklőruhát soha le nem tette, a bűnbánati zsoltárokat naponként elimádkozta. Ezenkívül a felebaráti szeretetet gyakorolta. Különösen a tévelygők visszavezetésében volt kegyelemmel áldott.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadban állandóan az erények új példáját támasztod, add, hogy néped Szent András hitvallód és püspököd nyomdokait úgy kövesse, hogy jutalmát is elnyerje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui in Ecclesia tua nova semper instauras exempla virtutum: da populo tuo beati Andréae Confessoris tui atque Pontificis ita sequi vestigia; ut assequatur et praemia. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Február 5: Szent Ágota szűz és vértanu.

Szicíliai volt és ott is szenvedett vértanuhalált Catániában, 251-ben, Decius alatt. A Rómában tisztelt négy vértanu-szűz egyike. (Érdekes, hogy a négy téli hónapra esik ezeknek ünnepe és mily szépen beleilleszkednek az egyházi év hangulatába. Szent Cecília (= a vak) a sötét, borongós novemberben, Lucia (= a világoskodó) a Megváltót váró decemberben, Ágnes (= a tiszta bárány) januárban és Ágota (= a jóságos) februárban állnak az Úr kíséretébe.) A sírját befödő szűzi fátyolával többször csodásan megállították az Etna kitérősekor pusztító forró lávát; ezért az érzéki szenvedélyekben az ő segítségét hathatósan szokták kérni.

Bevonulásra.

Grvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet űlve Szent Ágota szűz és vértanu tiszteletére, kinek szenvedésén örülnek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózáttól árad, zengem dalomat a Királynak. ♪. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus.

Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebrantes sub honore beatae Agathae Virginis et Martyris: de cuius passione gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. ♪. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki hatalmasad egyéb csodái között a gyöngye nemnek is megadtad a vértanúság diadalát; engedd kegyesen, hogy akik Szent Ágota szűz és vértanud születésnapját ünnepeljük példájára, lép-teinket feléd irányítsuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui inter cétera poténtiae tuae miracula étiam in sexu fragilli victóriam martyrii contulisti: concéde propítius; ut, qui beatae Agathae Virginis et Mátyris tuae natalita cólimus, per ejus ad te exémpia gradiámur. Per Dóminum.

NB: Nagyböjtnben, ha valamely szentről van a szentmise és másképp nem jelöljük, a 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak mindig a megfelelő nagyböjti nap könyörgését, csendes és áldozás utáni imádságát, utolsó evangéliumnak pedig a megfelelő böjti nap evangéliumát kell mondanunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 26-31.)

Testvérek: Nézzétek meghívástokat, mert nem sokan vannak a bölcsek a test szerint, nem sokan a hatalmasok, nem sokan a nemesek; hanem azt, ami a világ szerint oktalan, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket; és azt, ami a világ szerint gyöngye, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse az erőseket; és azt, ami a világ szerint nemtelen és megvetett, választotta ki az Isten és azokat, amik semmik; hogy azokat, amik valamik, megsemmisítse, hogy egy test se dicsekedhessék az ő színe előtt. Átala vagyatok pedig ti Krisztus Jézusban, ki Istentől bölcseségünkkel lett és igazságunkkal és megszentelésünkkel és megváltásunkkal, hogy amint írva vagyon: Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 1, 26-31.)

Fratres: Vidéte vocatió-nem vestram, quia non multi sapiéntes secúndum carnem, non multi poténtes, non multi nóbiles: sed quae stulta sunt mundi elégit Deus, ut confúndat sapiéntes: et infirma mundi elégit Deus, ut confúndat fórtia: et ignobília mundi, et contemptibília elégit Deus, et ea quae non sunt, ut ea quae sunt destrúeret: ut non gloriétur omnis caro in conspéctu ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapiéntia a Deo, et justítia, et sanctificátio, et redemptio: ut quemádmódum scriptum est: Qui gloriátur, in Dómino gloriétur.

Átvonulásra. (Zs. 45, 6.) Megsegíti őt az Isten arca, benne van az Isten és meg nem inoghat. *Ÿ.* (U. a. 5.) A folyó árja örvendezteti meg az Isten városát; a Fölséges megszentelte hajlékát.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 118, 46.) Bizonyosságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. 1.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (19, 3-12.)

Az időben: A farizeusok Jézushoz járulának, kísértvén őt és mondván: Szabad-e az embernek feleségét elbocsátani akármilyen okból: Ő meg felelvén, mondá nekik: Nem olvastátok-e, hogy aki az embert kezdetben teremtette, férfivá és asszonnyá alkotta őket és mondá: Annakokáért az ember elhagyja atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik és a kettő egy testté lesz. Ennélfogva már nem ketten vannak, hanem egy test. Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassza. Mondák neki: Miért parancsolta hát Mózes válásleveli adása mellett az elbocsátást? Felelé nekik: Mert Mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte meg nektek, hogy elbocsás-

Graduale. (Ps. 45, 6.) Adjuvabit eam Deus vultu suo: Deus in medio ejus, non commovébitur. *Ÿ.* (Ibid 5.) Flúminis ímpetus laetificat civitátem Dei: sanctificávit tabernáculum suum Altíssimus.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 118, 46.) Loquébar de testimoniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (19, 3-12.)

In illo tēpore: Accesserunt ad Jesum pharisaei tentántes eum, et dicéntes: Si licet hómini dimíttre uxórem suam quacúmque ex causa? Qui respóndens, ait eis: Non legístis, quia, qui fecit hóminem ab initio, másculum et féminam fecit eos? et dixit: Propter hoc dimíttet homo patrem, et matrem, et adhaerébit uxóri suae, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjúnxit, homo non séparet. Dicunt illi: Quid ergo Móyses mandávit dare libéllum repúdií, et dimíttre? Ait illis: Quóniam Móyses ad durítiam cordis vestri permisit vobis dimíttre uxóres vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia

sátok feleségeiteket, de kezdettől fogva nem úgy volt. Mondom pedig nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, ha csak nem paráznaság miatt és mást veszen, házasságot tör és aki elbocsátott nőt vesz el, házasságot tör. Mondák neki tanítványai: Ha így van az ember dolga a feleségével, nem érdemes megházasodni. Ki mondá nekik: Nem mindenki fogja fel ezt az ígét, hanem akiknek megadatott. Mert vannak férfiatlanok, kik anyjuk méhéből úgy születtek; és vannak férfiatlanok, kiket az emberek tettek azzá; és vannak férfiatlanok, kik magukat teszik férfiatlanná a mennyek országáért. Aki fel tudja fogni, fogja fel.

Felajánlásra. (Zs. 44, 15.) Szűzi társnői követik a királyhoz: neked viszik őket.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, amelyeket Szent Ágota szűz és vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi.

Aldozásra. Ki meggyógyított engem, minden sebémből és keblemet megújította mellemen, őt, az élő Istent hívom segítségül.

Aldozás utáni imádság. A vett miszteriumok, Urunk, segítsenek meg miniket és Szent Ágota szűz és vértanud közbenjárására

quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur: et qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt ei discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat.

Offertorium. (Ps. 44, 15.) Afferentur Regi virgines post eam: proximae ejus afferentur tibi.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in beatae Agathae Virginis et Mártiris tuae solemnitáte deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

Communio. Qui me dignatus est ab omni plaga curare, et mamillam meam meo pectori restituere, ipsum invoco Deum vivum.

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beata Agatha Virgine et Mártire tua, sempí-

erősítsenek minket mindenkor oltalmukkal. A mi Urunk.

térna protectione confirment. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 6: Szent Titus püspök és hitvalló.

Titus pogány szülők gyermekéből lett ifjú korában keresztény és Szent Pál kísérője. Az apostol tette meg őt Kréta püspökévé és ott halt meg az I. század végén.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Dorottya szűz és vértanu emlékezetét. Valószínűleg Diokleliánus alatt szenvedett vértanaságot, 303 körül.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Titus hitvallódat és püspöködet apostoli erényekkel díszítetted, add meg az ő érdemei és közbenjárása által, hogy megigazultan és jámborul élvén e világon, érdemesek legyünk eljutni a mennyei hazába. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Titum Confessorem tuum atque Pontificem apostolicis virtutibus decorasti: ejus méritis et intercessióne concéde; ut juste et pie vivéntes in hoc saeculo, ad caeléstem pátriam pervenire mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. — nagybőjtben a 3. — könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Dorottjáról, a Me exspectavérunt kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1305. l.)

Szent evangélium: Designávit Dóminus, 940. l.

Február 7: Szent Romuald apát

Ravennai születésű nemes, de vagyonáról lemondva, belépett Szent Benedek rendjébe, majd a camalduli oldalágnak, azaz a remete életet élő bencéseknek megalapítója lett. Meghalt 120 éves korában, 1027-ben.

Szentmise: Os justl, 1298. l.

Február 8: Máthai Szent János hitvalló.

Franciaországban, a Provenceban született. Gyermekkorá óta szerette a szegényeket. A rabokat kiváltó trinitáriusok egyik megalapítója. Meghalt 1213-ban, Rómában.

Szentmise: Os justl. 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent János által a szaracénok foglyainak kiváltására a szentséges Szentháromság rendjét méltóztattál a mennyből megalapítani; engeddd kérünk, hogy érdemei által segítségével a test és lélek szolgaságából megszabadulhassunk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui per sanctum Joannem ordinem sanctissimae Trinitatis ad redimendum de potestate Saracenorum captivos caelitus institüere dignatus es: praesta, quaesumus; ut, ejus suffragantibus méritis, a captivitate corporis et animae, te adjuvante, liberemur. Per Dóminum.

Február 9: Alexandriai Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító.

A legnagyobb görög egyházatyák egyike. Különösen a nesztóriánusok ellen harcolt. Az efezusi zsinat lelke is ő volt. Ő szerezte meg Máriának az «Isten anyja» címet. Meghalt 444-ben, Alexandriában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Apollónia szűz és vértanu emlékezetét. Egyiptomban élt és a csöcselék kínozza halálra 249-ben.

Szentmise: In medio Ecclesiae 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Cirill hitvallódat és püspöködet, a boldogságos Szűz Mária isteni anyaságának győzhetetlen hirdetőjévé titted; add nekünk közbenjárására, hogy minket, akik őt valóban Isten Anyjának hisszük, anyai oltalma megmentsen. Ugyanazon a mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Cyrillum Confessórem tuum atque Pontificem divinae maternitatis beatissimae Virginis Mariae assertórem invictum effecisti: concéde, ipso intercedente; ut, qui vere eam Genitricem Dei crédimus, matérna ejusdem protectióne salvémur. Per eúndem Dóminum.

(A 2. — nagyobbjában a 3. — könyörgés: megemlékezés Szent Apollóniáról, a Loquébar kezdetű szentmise könyörgésével, 1301. l.)

Csendes imádság. Tekints, mindenható Isten, kegyesen ajándékainkra; s Szent Cirill közbenjárására add meg, hogy méltón fogadhassuk szívünkbe Egyszülöttedet, a dicsőségedben veled egyaránt örök Urunk.

Secreta. Múnera nostra omnípotens Deus, benígnus réspice: et, intercedente beáto Cyrillo, praesta; ut unigénitum tuum Jesum Christum Dóminum nostrum in tua tecum glória coaetérnum, in córdibus no-

kat, Jézus Krisztust: Ki veled él és uralkodik.

stris digne suscipere mereamur: Qui tecum.

(A 2. — nagybőjtben a 3. — csendes imádság: Szent Apollóniáról, 1304. l.)

Áldozás utáni imádság.
Az isteni misztériumban megújulva, Urunk, alázatosan kérünk, hogy Szent Cirill püspök példája és érdeme által segítve méltóképpen szolgálhassuk szentséges Anyját Egyszülöttednek: Ki veled él és uralkodik.

Postcommunio. Divínis, Dómine, refecti mystériis, te súpplícis deprecámur: ut exémplicis et méritis beáti Cyrilli Pontíficis adjúti, sanctíssimae Genitrici Unigéniti tui digne famulári valeámus: Qui tecum vivit et regnas.

(A 2. — nagybőjtben a 3. — áldozás utáni imádság: Szent Apollóniáról, 1304. l.)

Február 10: Szent Skolasztika szűz.

Szent Benedek ikertestvére és a bencés apácák megalapítója. Kiváló volt alázatos elvonultsága és Isten iránti bizalommal teljes szeretete. Ebben még bátyját is legyőzte. † 542-ben, Monte Cassino közelében.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te megengeded, hogy Szent Skolasztika szűzed lelke ártatlan életének kimutatására galamb képében szálljon az égbe, add meg nekünk az ő érdemeiért és közbenjárására, hogy olyan ártatlanul élhessünk, hogy az örök boldogságba jutni érdemek legyünk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui ánimam beátae Vírginis tuae Scholásticæ ad ostendendam innocéntiæ viam in colúmbæ spécie caelum penetráre fecisti: da nobis ejus méritis et précibus ita innocéter vívere; ut ad aetérna mereámur gáudia pervenire. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 11: A Szeplőtelen Szűz (lourdesi) megjelenése.

1858-ban, február 11-én jelent meg először Soubirous Bernadettenek a Szent Szűz Lourdesban és július 16-ig tizenhatszor jelent meg. Március 25-én a nevét is megmondta a jelenség: Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás. Számtalan csodával mutatta meg a Szent Szűz ezen a helyen Istentől kapott hatalmát. Azért köszöntjük mi is hódolattal a lourdesi jelenések Asszonyát.

Bevonulásra. (Jelen. 21, 2.)

Iátám a szent várost, az új Jeruzsálemet, Istentől leszállni az égből, mint férjének felékesített menyasszonyt. (Zs. 44, 2.) Szílvem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a Királynak. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki a Szűz szeplőtelen Fogantatásával méltó hajlékot készítettél Fiadnak, könyörögve kérünk, hogy mi, akik ugyanazon Szűz megjelenését ünnepeljük, lelkünk és testünk egészségét megnyerhessük. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (11, 19; 12, 1, 10.)

Megnyílék Isten temploma az égben ésláthatóvá lőn szövetségének szekrénye az ő templomában; és lőnek villámok és szózatok és földrengés és nagy jégeső. És nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap és lába alatt a hold és fején tizenkét csillagból álló korona. És nagy szózatot hallék az égből, mely így szólt: Most lőn az üdvösség és az erő és a mi Istenünknek királysága és az ő Krisztusának hatalma.

Átvonulásra. (Ének 2, 12.) Földünkön elöbujnak a virágok, eljött a sző-

Introitus. (Apoc. 21, 2.)

Midi civitatem sanctam, Jerusalem novam, descendentem de caelo a Deo, paratam sicut sponsam ornatum viro suo. (Ps. 44, 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. *Ű.* Glória Patri.

Oratio. Deus, qui per immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum praeparasti: supplices a te quaesumus; ut ejusdem Virginis Apparitionem celebrantes, salutem mentis et corporis consequamur. Per eundem Dominum nostrum.

Lectio libri Apocalypsis beati Joannis Apostoli. (11, 19; 12, 1 et 10.)

Apertum est templum Dei in caelo: et visa est arca testamenti ejus in templo ejus, et facta sunt fulgura, et voces, et terrae-motus, et grando magna. Et signum magnum apparuit in caelo: Mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim. Et audivi vocem magnam in caelo dicentem: Nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus.

Graduale. (Cant. 2, 12.) Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis

lőmetszés ideje, a gerle szava hallatszik földünkön. *Ÿ.* (U. o. 10, 14.) Kelj fel barátom, szépem és jőjj: galambom a sziklaüregekben, a kőszál rejtekében.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Hadd lássam arcodat, hadd halljam hangodat. Mert a te szavad édes és orcád bájos. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Judith 15, 10.) Te Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te népünk ékessége vagy. *Ÿ.* (Ének 4, 7.) Egészen szép vagy, Mária és az eredeti bűn makulája nincsen benned. *Ÿ.* Boldog vagy, szent Szűz Mária és méltó minden dicséretre, mert szűzi lábaiddal összezúztad a kígyó fejét.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 26-31.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábrriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfinak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája, az angyal mondá: Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez. És mondá neki

advénit, vox túrturis audíta est in terra nostra. *Ÿ.* (Ibid., 10 et 14.) Surge, amica mea, speciósá mea, et veni: columba mea in foraminibus petrae, in caverna maceriae.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Osténde mihi faciém tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, et facies tua decóra. Allelúja

Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Tractus. (Judith 15, 10.) Tu glória Jerúsalem, tu laetitia Israel, tu honorificéntia pópuli nostri. *Ÿ.* (Cant. 4, 7.) Tota pulchra es, Mária: et mácula originális non est in te. *Ÿ.* Felix est, sacra Virgo María, et omni laude digníssima, quae serpéntis caput virgíneo pede contrívlsti.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (1, 26-31.)

In illo témpore: Missus est Angelus Gábrriel a Deo in civitatém Galilaeae, cui nomen Názareth, ad Virgínem desponsátam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Virgínis María. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Quae cum audísset, turbáta est in sermóne ejus, et cogitábat qualis esset ista salútatio. Et ait Angelus ei: Ne tíneas, María, inventísti

az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hívod.

Felajánlásra. (Lk. 1, 28.)
Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között.

Csendes imádság. A dicsérő áldozati adományok, melyet neked, Urunk, a dicsőséges és szeplőtelen Szűz érdemeiért elhoztunk, szolgáljon neked kedves illatul, s adja meg nekünk a test és lélek óhajtott egészségét. A mi Urunk.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Áldozásra. (Zsolt. 64, 10.)
Meglátogatod a földet s elárasztod; bőséges javakkal elhalmozod.

Áldozás utáni imádság.
Akiket, Urunk, a mennyei eledellel tápláltál, emelje fel szeplőtelen Anyád jobbjára, hogy segítségével méltók legyünk eljutni az örök házába: Ki élsz.

enim grátiam apud Deum: ecce concipies in útero, et páries filium, et vocábis nomen ejus Jesum.

Offertorium. (Luc. 1, 28.)
Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus.

Secreta. Hóstia laudis, quam tibi, Dómine, per mérita glóriósae et immaculatae Virginis offérimus, sit tibi in odórem suavitátis, et nobis optátam cónferat cörperis et ánimae sanitátem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Psalm. 64, 10.)
Visitásti terram et inebriásti eam, multiplicásti locupletáre eam.

Postcommunio Quos caelesti, Dómine, aliménto satiásti, súblevet dextera Genitricis tuae immaculatae: ut ad aetérnam pátriam, ipsa adjuvánte, pervenire mereámur: Qui vivis.

Február 12: A szervita rend hét szent alapítója.

1240-ben hét tekintélyes firenzei polgár a Szent Szűz hét fájalmának tiszteletére megalapította a Szűz Mária szolgálóinak (a szervitáknak) a rendjét. (L. 923. l.) Őket ünnepli ma az Egyház.

Bevonulásra. (Bölcsesség 10, 20-21.)

Az igazak énekkel dicsérték, Uram, szent nevedet, s egyetértve magasztalták győztes

Introitus (Sapiéntiae 10, 20-21.)

Justi decantavérunt, Dómine, nomen sanctum tuum, et victricem manum tuam lauda

kezedet; a bölcsesség ugyanis megnyitotta a néma száját s a gyermekek nyelvét ékesszólvá tette. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk, mily csodálatos a te neved az egész világon. ✠. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki szentséges Anyád fájdalmi emlékének tiszteletben tartására a hét szent atya által Egyházadat az ő szolgálóinak új családjával gazdagítottad, engedd kegyesen, hogy sírásukhoz úgy csatlakozhassunk, hogy örömlükét is élvezhessük: Ki élsz és uralkodó!

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sírak 44, 1-15.)

Hadd dicsérjük a híres férfiakat, a mi őseinket nemzedékeik sorában. Sok dicsőséget juttatott nekik az Úr, Fensége által régtől fogva. Voltak, kik hatalommal uralkodtak. Kik híresek voltak vitéségük miatt, voltak, kik okossággal ékeskedtek, kik hírnevet szereztek a próféták tisztének jövendöléssel; kik parancsoltak az akkori népnek, és szentséges igéket mondtak a nemzeteknek bölcsességük folytán. Voltak, kik dallamokat gondoltak ki művészetükkel, és írásba foglalták költeményeiket; férfiak, kik bővelkedtek vagyonban, olyanok, kik szép életre törekedtek és békében laktak házuk-

vérunt pártter: quóniam sapiéntia apéruit os mutum, et linguas infántium fecit disértas. (Ps. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsta terra! ✠. Glória Patri.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui ad recoléndam memóriam dolórum sanctíssimae Genitricis tuae, per septem beátos Patres nova Servórum ejus familia Ecclésiám tuam foecundásti: concéde propítius; ita nos eórum consociári flétibus, ut perfruámur et gáudiis: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 1-15.)

Laudémus viros gloriósos, et paréntes nostros in generatióne sua. Multam glóriam fecit Dóminus magnificéntia sua a saeculo. Dominántes in potestátibus suis, hómines magni virtúte, et prudéntia sua praediti, nuntiántes in prophétis dignitátem prophetárum, et imperántes in praesénti pópulo, et virtúte prudéntiae pópulis sanctíssima verba. In perftia sua requiréntes modos músicos, et narrántes cármina scripturárum. Hómines dívites in virtúte, pulchritúdinis stúdiúm habéntes: pacificántes in dómibus suis. Omnes isti in generatióne gentis suae glóriam adépti sunt, et in diébus suis ha-

ban. Becsben álltak is mindannyian népük nemzedékei előtt, és dicséretet arattak napjaikban. Voltak közöttük, kik nevet hagytak hátra. Melyről dicsérettel beszélnek, és voltak, kiknek nem maradt emlékük; kimúltak, mintha nem is lettek volna, születtek, mintha nem is születtek volna. Éppígy gyermekeik is utánuk. Azok azonban a jámbor férfiak, kiknek kegyessége nem ért véget; javaik megmaradnak ivadékuknál, és szent örökségük unokáiknál; a szövetségek részese marad ivadékuik, és miattuk gyermekeik is mindörökre. Törzsük és hírnevük el nem enyészik; testüket békében eltemették. De nevük él nemzedékről nemzedékre. Népek emlegetik bölcsességüket, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet.

Átvonulásra. (Iz. 65, 23.) Az én választottaim nem munkálkodnak hiába és nem nemzenek rettegés között, mert az Úr áldottainak ivadéka az, és velők unokáik. *Ű.* (Sírak fia 44, 14.) Testüket békében eltemették, de nevük él nemzedékről nemzedékre.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (U. a. 15.) Népek emlegetik bölcsességüket, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet. Alleluja!

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.

béntur in laudibus. Qui de illis nati sunt, reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Et sunt quorum non est memoria: perierunt quasi qui non fuerint: et nati sunt, quasi non nati, et filii ipsorum cum ipsis. Sed illi viri misericordiae sunt, quorum pietates non defuerunt: cum semine eorum permanent bona, hereditas sancta nepotes eorum, et in testamentis stetit semen eorum: et filii eorum propter illos usque in aeternum manent: semen eorum et gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem. Sapiéntiam ipsorum narrent populi, et laudem eorum nuntiet Ecclesia.

Graduale. (Isai. 65, 23.) Elécti mei non laborábunt frustra, neque germinábunt in conturbatione: quia semen benedictórum Dómini est, et nepotes eorum cum eis. *Ű.* (Eccli. 44, 14.) Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ibid., 15.) Sapiéntiam ipsorum narrent populi, et laudem eorum nuntiet Ecclesia. Allelúja.

Szent evangélium: Dixit Petrus, 1299. I.

Felajánlásra. (Iz. 56, 7.)
Elviszem mindezeket az én szent hegyemre és megvidámítom őket imádságom házában; az ő égő és béke áldozataik kedvesek lesznek nekem oltáromon.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket neked elhoztunk és add, hogy szenteid közbenjárására szabad lélekkel szolgáljunk neked és Fiad fájdalmas Szűz Anyja iránt szeretetre gyuladjunk. Ugyanazon.

Áldozásra. (Ján. 15, 16.)
Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjete; és a ti gyümölcsötök megmaradjon.

Áldozás utáni imádság.
A mennyei misztériumban megújulva kérünk, Urunk, hogy azok példáit követve, akiknek ünnepét üljük, Máriával, az ő Anyjával, hűségesen álljunk Jézus keresztye alatt, és megváltásának gyümölcsét elnyerni érdemesek legyünk. Ugyanazon.

Offertorium. (Isa. 56, 7.)
Adducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in domo orationis meae: holocausta eorum, et victimae eorum placébunt mihi super altare meum.

Secreta. Accipe, quaesumus, Dómine, hostias quas tibi offerimus: et praesta; ut, Intercedentibus Sanctis tuis, libera tibi mente serviámus, et perdoléntis Virginitis Genitricis Filii tui amóre inflammémur. Per eúndem Dóminum.

Communio. (Joannes 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat.

Postcommunio. Caeléstibus refécti mystériis te, Dómine, deprecámur: ut quorum festa percóllimus imitántes exémpia; juxta Crucem Jesu cum María Matre ejus fidéliter adstémus, et ejúsdem redemptiónis fructum percípere mereámur. Per eúndem Dóminum nostrum.

Február 14: Szent Bálint pap és vértanu.

Buzgó pap volt, sok pogányt megtértített, ezért fejezték le 269-ben, Rómában.

Szentmise: In virtute, 1258. I., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik Szent

Oratio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beáti Valentíni Már-

Bálint vértanud születésnapját ünnepeljük, közbenjárására minden fenyegető bajtól megszabaduljunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket a méltóképpen neked hozott adományokat és engeddd, hogy azok Szent Bálint vértanud érdemeiért üdvösségünk eszközévé váljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Legyen számunkra, Urunk, testi és lelki megújulás ez a mennyei misztérium, hogy Szent Bálint vértanud közbenjárására annak, amit most a szentáldozatban cselekedtünk, hatását is érezzük. A mi Urunk.

tyris tui natalitia colimus, a cunctis malis imminéntibus, ejus intercessióne, liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter obláta: et beáti Valentini Mártiris tui suffragántibus méritis, ad nostrae salutis auxiliúm provenire concéde. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, reparátio mentis et córporis caelésté mystérium: ut, cujus exséquimur actiónem, intercedénte beáto Valentíno Mártire tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 15: Szent Fausztinus és Jovita vértanuk.

Fausztinus pap és Jovita diákonus testvérek voltak és szent hitükért 120-ban, Bresciában lefejezték őket.

Szentmise: Salus 1271. l., az alábbiak kivételével:

Csendes imádság. Állj melénk, Urunk, könyörgéseinkre, melyeket szenteidről megemlékezve terjesztünk eléd, hogy akik a magunk igaz voltában nem bízhatunk, azoknak az érdemeiben találjunk segítséget, akik tetszettek neked. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünne-

Secreta. Adésto, Dómine, supplicatióibus nostris, quas in Sanctórum tuórum commemoratióne deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciám non habémus, eórum qui tibi placuérint, méritis adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solénnia celebrá-

pét üljük, azok imádsága | mus, eorum orationibus ad-
 által segítséget nyerjünk. | juvémur. Per Dóminum
 A mi Urunk. | nostrum Jesum Christum.

Február 18: Szent Simeon püspök és vértanu.

Jeruzsálem második püspöke lett Szent Jakab halála után. Szűz Máriával vérrokonságban volt, mint Kleofás és Mária fia. 120 éves korában szenvedett vértanuhalált, 107 körül.

Szentmise: Státult, 1252. I.

Február 22: Szent Péter antiochiai székhelyfoglalása.

Szent Péter, mielőtt 42-ben Rómába ment volna, egy ideig Antiochiában tartózkodott, mint püspök. Ennek emléke a mai ünnep. (A szentmise ugyanaz, mint Szent Péter római székhelyfoglalásának ünnepén, 838. I., a Szent Piroskáról való megemlékezés nélkül.)

Február 23: Damiáni Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító.

Péter gyermekkorától buzgó volt; egyszer pénzt talált és egy papnak adta, hogy mondjon misét elhunyt apjáért. Bátyja taníttatta, azért hálából az ő nevét is viselte, a «Damián»-t. Bencés lett, majd bíboros; a pápaság egyik nagy támasza: † 1072-ben Faenzában. Nem szökőesztendőben ma van Szent Mátyás apostol vigiliája is.

Szentmise: In medio, 1288. I., az alábbiak kivételével:

<p>Könyörgés. Engedd kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Péter hitvallód és püspököd intéseit és példáit kövessük: hogy a földieket megvetve, az örök örömeiket elnyerhessük. A mi Urunk.</p>	<p>Oráció. Concéde nos, quae sumus, omnipotens Deus: beáti Petri Confessóris tui atque Pontíficis mónita et exempla sectári; ut per terréstrium rerum contéptum aetérna gáudia consequámur. Per Dóminum</p>
---	--

(A 2. — nagybajtben a 3. — könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság (ha nincs szökőév), megemlékezés Szent Mátyás apostol vigiliájáról, az Ego autem kezdetű szentmise imádságaival. 1245. I.)

Február 24 vagy 25: Szent Mátyás apostol.

Szent Mátyást a tizenegy apostol választotta Júdás helyébe, hogy számuk teljes legyen. Júdeában és Aethiopiában hirdette az igaz vallást. A pogányok megkövezték, majd bárdal lefejezték.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk. (Zs. u. o. 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. *Ű.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, te Szent Mátyást apostolaid társává tetted, add meg nekünk, kérünk, hogy az ő közbenjárására mindig érezzük a te irántunk való irgalmas szeretetedet. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (1, 15-26.)

Ama napokban: Felállá Péter a testvérek között (mintegy százhusz emberből álló sokaság volt együtt) és szóla: Férfiak, testvérek! Be kell teljesednie az Írásnak, melyet a Szentlélek megjövendölt Dávid szája által Judásról, azoknak vezetőjéről, akik elfogták Jézust. Ő közénk tartozott és részes volt ebben a szolgálatban. Telket szerze azonban a gonoszság bérében, azután felakasztá magát, kettérepedt és minden bele kiomlott. Erről tudomást vett Jeruzsálem minden lakója, úgyhogy azt a telket az ő nyelvükön Hakeldamának, azaz Vérmezőnek hívják. Meg van ugyanis írva a Zsoltárok könyvében: Lakóhelyük váljék pusztá-

Introitus. (Psalm. 138, 17.)

Mihi autem nimis honorati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beatum Matthiam Apostolorum tuorum collégio sociásti: tribue, quaesumus; ut ejus interventióne, tuae circa nos pietátis semper viscera sentiamus. Per Dóminum.

Lectio Actuum Apostolorum. (1, 15-26.)

In diébus illis: Exsurgens Petrus in médio fratrum, dixit (erat autem turba hominum simul, fere centum viginti): Viri fratres, opórtet impléri Scriptúram, quam praedixit Spíritus Sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehendérunt Jesum: qui connumerátus erat in nobis, et sortítus est sortem ministérii hujus. Et hic quidem possédit agrum de mercéde iniquitátis, et suspénsus crepuit médius: et díffúsa sunt ómnia viscera ejus. Et notum factum est ómnibus habitántibus Jerúsalem, ita ut appellarétur ager ille, lingua eorum, Hacéldama, hoc est, ager sánguinis. Scriptum est enim in libro Psalmórum: Fiat commorátio eorum de-

sággá és ne legyen, ki benne lakjék; továbbá: Elüljárói tisztségét kapja meg más. Ennélfogva szükséges, hogy azon férfiak közül, kik együtt voltak velünk minden időben, mikor az Úr Jézus közöttünk járt-kelt, kezdve János keresztségétől addig a napig, melyen felvételünk, azok közül valaki az ő feltámadásának tanúságtévője legyen velünk együtt. Kijelölének tehát ketőt: Józsefet, kit Barzabásnak és melléknevén Jusztusnak hívtak, azután Mátyást. Majd imádkozának, mondván: Urunk, aki mindenkinek a szívét ismered, mutasd meg a kettő közül az egyiket, akit kiválasztottál, hogy átvegye ezen szolgálatnak és apostoli hivatásnak a helyét, melyet Judás hűtlenül elhagyott, hogy eltávozzék a maga helyére. Azután sorsot vetének rájuk, s a sors Mátyásra esék, ki a tizenegy

Atvonulásra. (Zs. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. *℣.* Megolvasnám őket, de számosságuk a fővénynél.

Böjti ének. (Zs. 20, 3-4.) Teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhaját. *℣.* Sőt eléje siettel boldogító áldással. *℣.* Fejére drágaköből koronát helyeztél.

sértá, et non sit qui inhabitet in ea: et episcopátum ejus accípiat alter. Opórtet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni témpore, quo intrávit et exívit inter nos Dóminus Jésus, incipens a baptísmate Joánnis usque in diem, qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuérunt duos, Joseph qui vocabátur Bársabas, qui cognominátus est Justus, et Matthíam. Et orántes dixerunt: Tu, Dómine, qui corda nosti ómnium, osténde, quem elégeris ex his duóbus unum, accíperere locum ministérii hujus, et apostolátus, de quo praevaricátus est Judas, ut abíret in locum suum. Et dedérunt sortes eis, et cécidit sors super Matthíam, et annumerátus est cum úndecim Apóstolis.

apostolhoz soroztaték.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. *℣.* Dinumerábo eos, et super arénam multiplicábúntur.

Tractus. (Ps. 20, 3-4.) Desidérium ánimae ejus tribuisti ei: et voluntáte labiórum ejus non fraudásti eum. *℣.* Quóniam praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis. *℣.* Posuisti in cápíte ejus corónam de lápide pretiósó.

Szent evangélium : Respóndens Jesus, 835. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17, 18.) Az egész világ fejedelmivé teszed őket, emlékeztetessé teszik nevedet, Uram, mindenkor, nemzedékről-nemzedékre.

Csendes imádság. Az áldozati adományokat, Urunk, miket neved megszentelésére hoztunk, kísérvé Szent Mátyás apostolodnak az imádsága, hogy kiengesztelődést és védelmet szerezzen nekünk. A mi Urunk.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélkezvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy ezek a magunkhoz vett szentségek Szent Mátyás apostolodnak közbenjárására bocsánatot, békét szerezzenek. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos principes super omnem terram: memores erunt nómínis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, quas nómíni tuo sacrándas offerimus, sancti Matthíae Apóstoli tui prosequátur orátio: per quam nos expiári fácias, et deféndi. Per Dóminum nostrum Jesum.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, iudicántes duódecim tribús Israel.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut per haec sancta, quae sumpsimus, interveniénte beato Matthíae Apóstolo tuo, véniam consequámur, et pacem. Per Dóminum.

Febr. 27.: A fájdalmas Szűzről nevezett Sz. Gábor hitvalló.

(Szökőévben 28-án.)

Passzionista szerzetes volt. Mint a neve is mutatja, különösen tisztelte a Szent Szűz hét fájalmát. † 1862-ben, 24 éves korában.

Bevonulásra. (Sir. 11, 13.)

Isten szeme kegyesen tekint reá és felemeli alacsony helyzetéből: felmagasztalja fejét, úgy, hogy sokan elámulnak

Introitus. (Eccli. 11, 13.)

Oculus Dei respexit illum in bono, et erexit eum ab humiliatate ipsius, et exaltavit caput ejus: et miráti sunt in

rajta és dicsérik Istent. (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igaz szívűek. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Gábort megtanítottad, hogy édesanyádnak szenvedéseit állandóan tisztelje és általa a szentség és csodák dicsőségével felmagasztaltad őt: add meg nekünk, hogy az ő közbenjárására és példájára szülőd könnyeivel úgy egyesüljünk, hogy anyai oltalmában üdvösségünket megtaláljuk: Ki élsz és uralkodol.

Szentlecke. Szent János apostol leveléből. (I. 2, 14-17.)

Szeretteim: Irok nektek, fiatal emberek! mert erősek vagytok és az Isten ígéje megmarad bennetek s a gonoszt legyőztétek. Ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban vannak. Ha valaki szereti a világot, abban nincs meg az Atyának szeretete; mert minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége, ami nem az Atyától van, hanem a világtól van. És e világ elmúlik és az ő kívánsága. Aki pedig Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.

Átvonulásra. (Zs. 30, 20.)

Uram, mily bőséges az édeséged, melyet elrejtettél a téged félőknek. *Ű.* Melyet a benned bízóknak juttatsz az emberek fiai előtt.

illo multi, et honoravérunt Deum. (Ps. 72, 1.) Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde! *Ű.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui beátum Gabriélem dulcíssimae Matris tuae dolóres assidue recólere docuisti, ac per illum sanctitátis et miraculórum glória sublimásti: da nobis, ejus intercessióne et exémplo; ita Genitricis tuae consociári flétibus, ut máterna ejúsdem protectióne salvémur: Qui vivis et regnas.

Léctio Epistolae beáti Joánis Apóstoli. (I. 2, 14-17.)

Carissimi: Scribo vobis, júvenes, quóniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicístis malignum. Nolite diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo: quóniam omne quod est in mundo, concupiscéntia carnis est, et concupiscéntia oculórum, et superbia vitae: quae non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, et concupiscéntia ejus. Qui autem facit voluntátem Dei, manet in aetérnum.

Graduale. (Ps. 30, 20.) Quam magna multitúdo dulcedinis tuae, Dómine, quam abscondisti tíméntibus te! *Ű.* Perfecísti eis qui sperant in te, in conspéctu filiórum hóminum

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 8, 6-7.) Kevéssé tetted őt, Úram, kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, és kezéd művei fölé állítottad. Alleluja.

Allelúja. allelúja. *Ÿ.* (Ps. 8, 6-7.) Minuisti eum, Dómine, paulo minus ab Angelis, glória et honóre coronásti eum: et constituisti eum super ópera mánuum tuárum. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Bójtí ének. (Zsolt. 83, 6-7, 11, 13.) Boldog az az ember, akit te megsegítesz, mikor szívében elhatározza, hogy felmegy a Könnyek völgyén át a kitűzött helyre. *Ÿ.* Inkább akarok utolsó lenni Istenem házában, mint lakni a gonoszok sátraiban. *Ÿ.* Nem vonja meg javait azoktól, kik ártatlanságban járnak: seregek Ura, boldog az az ember, aki tebenned bizik.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (10, 13-21.)

Az időben: Kisdedeket vitének Jézushoz, hogy illesse őket; de a tanítványok feddék azokat, akik őket hozták. Látván ezt Jézus, haragra gerjede és mondá nekik: Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony mondom nektek, aki nem fogadja Isten országát mint a kisdéd, nem megyen be abba. És karjába vevén őket és rájuk tevén kezeit, megáldá őket. És amint kiment az útra, hozzá futván egy valaki, térdre-

Tractus. (Ps. 83, 6-7, 11 et 13.) Beátus vir, cujus est auxilium abs te: ascensionis in corde suo dispósuit, in valle lacrimárum, in loco quem pósuit. *Ÿ.* Elégi abjectus esse in domo Dei mei: magis quam habitáre in tabernáculis peccatórum. *Ÿ.* Non privábit bonis eos, qui ámbulant in innocentia: Dómine virtútum, beátus homo, qui sperat in te.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Marcum. (10, 13-21.)

In illo témpore: Offerébant Jesu párvulos ut tängeret illos. Discípuli autem comminabántur offeréntibus. Quos cum vidéret Jesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite párvulos veníre ad me, et ne prohibuéritis eos: tálium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: Quisquis non recéperit regnum Dei velut párvulus, non intrábit in illud. Et compléxans eos, et impónens manus super illos, benedicébat eos. Et cum egréssus esset in viam, procúrrens quidam genuflexo ante eum, rogábat

esvén előtte, kérdé őt: Jó mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Jézus pedig mondá neki. Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó csak egyedül az Isten. Tudod a parancsokat. Ne törj házasságot, ne ölj, ne orozz, hamis tanúságot ne szólj, ne csalj, tiszteld atyádat és anyádat. Amaz pedig felelvén mondá neki: Mester! Ezeket mind megtartottam ifjúságom óta. Jézus pedig rája tekintvén, megkedvelte őt és mondá neki: Egynek híjával vagy, menj, add el amid vagyon és add a szegényeknek és kincsed leszen mennyben, azután jer kövess engem.

Felajánlásra. (Zs. 115, 16-17.) Én, Uram, a te szolgád vagyok, és fia szolgálódnak: széttörted bilincselmet, a hála áldozatát neked bemutatam.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, Szent Gábor emlékezetére az üdvöztörző adományt, add meg, hogy halálot áldozatát rendezted szerint megüljük és a fájdalmas Szűz érdemei által ugyanezen áldozat bőséges gyümölcsét megnyerjük: Ki élsz.

eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam percipiam? Jesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudem feceris, Honóra patrem tuum et matrem. At ille respondens, ait illi: Magister, haec omnia observavi a juventute mea. Jesus autem intuitus eum, dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quaecumque habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et veni, sequere me.

Offertorium. (Ps. 115, 16-17.) O Dómine, quia ego servus tuus, et filius ancillae tuae: dirupisti vincula mea, tibi sacrificábo hostiam laudis.

Secréta. Salutárem hostiam in memóriam sancti Gabriélis tibi, Dómine, offeréntes, fac nos sacrificium mortis tuae rite recólere: ac, méritis perdoléntis Virginis, ejúsdem sacrificii fructum copióse percípere: Qui vivis et regnas.

Prefáció a közös 568. l.

Áldozásra. (Titk. jel. 3, 20.) Íme, az ajtónál állok és kopogok, ha valaki meg-

Communio. (Apoc. 3, 20.) Ecce sto ad ostium, et pulso: si quis audierit vocem meam

hallja szavamat és megnyitja nekem az ajtót, bemegyek hozzá és vele étkezem és ő énevelem.

Áldozás utáni imádság.
Szent Gábor hitvalló ünnepén, Urunk, a nekünk adott adományokért hálát adunk: fogadd ezt a dicsőséges és mindenkor Szűz Mária kezei által kegyesen, akitől azt a testet vetted, melynek édességét ez üdvötszerző lakomában megízlelni méltók lettünk: Ki élsz.

et aperuerit mihi januam, intrábo ad illum, et coenábo cum illo, et ipse mecum.

Postcommunio. Quas tibi, Dómine, in festivitáte sancti Gabriélis Confessoris tui, pro collátis donis grátias ágimus, súscipe propítius per manus gloriósae semper Virginis Maríae: ex qua carnem illam assumpsisti, cujus in hoc salutári convívio merúimus gustáre dulcédinem: Qui vivis et regnas.

Márclus 4: Szent Kázmér hitvalló.

IV. Kázmér lengyel király fia; a jámborság és a tisztaság példája. Mátyás királlyal szemben az elégedetlen magyar urak ellenkirállyá akarták tenni. Be is jött az országba, de mivel a magyarok kibékültek Mátyással, visszatért hazájába és az akarata ellen tett hibájáért szigorúan vezekelt. Fiatalon, 26 éves korában halt meg 1484-ben, Vlnában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Lucius pápa emlékeztét. Született római volt. Csak kilenc hónapig kormányzott. Kivált a bűnözők iránt való jólelkűségével. † 254-ben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az üdvvar örömei és a világ csábításai között Szent Kázmért az állhatatosság erejével megerősítetted; kérünk, hogy közbenjárására híveid a földi örömöket megvessék s mindenkor a meny nyelvekre törekedjenek. A mi Urunk.

Oratio. Deus, qui inter re gáles delicias et mundi illícebras, sanctum Casimírum virtúte constantiae roborásti: quaesumus; ut ejus intercessióne fidéles tui terrena despícient, et ad caeléstia semper aspírent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. (nagybőjtben a 3.) könyörgés : megemlékezés Szent Luciusról :

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekints le kien-gesztelődötten : és örök ol-talommal őrizd meg Szent Lucius vértanud és pápád által, akit egész Egyhá-zad pásztorává tettél. A mi Urunk.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placá-tus inténde : et, per beátum Lucium Mártýrem tuum atque Summum Pontíficem perpétua protectióne cus-tódi; quem totius Ecclésiae praestitisti esse pastórem. Per Dóminum nostr.

A 2. (nagybőjtben a 3.) csendes imádság : Szent Luciusról :

Csendes imádság. A fel-ajánlott adományok-kal, kérünk, Urunk, jóságo-san világosítsd meg Egy-házadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormány-zásod alatt neved iránt há-lásak legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Oblátis munéri-bus, quaesumus, Dó-mine, Ecclésiam tuam be-nígnus illúmina : ut, et gre-gis tui proficiat ubique suc-cessus, et grati fiant nómini tuo, te gubernánte, pastóre-res. Per Dóminum.

A 2. (nagybőjtben a 3.) áldozás utáni imádság : Szent Luciusról :

Áldozás utáni imádság. A szent eledellel táp-lált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődöt-ten kormányozd : hogy ha-talmas irányításoddal ve-zetve elnyerje szabadságá-nak növekedését és a vallás sértetlenségében megma-radjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Refectió-ne sancta enutritam gubérna, quaesumus, Dó-mine, tuam placátus Ecclé-siam : ut, poténti modera-tióne dirécta, et incrementa libertátis accípiat et in reli-giónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum.

Március 6: Szent Perpétua és Felicitas vértanuk.

Perpétua előkelő asszony, Felicitas hűséges szolgálója volt. Karthagóban 202-ben először vad tehének elé dobták őket, majd lefejezték. Példájuk erősítsen a nagybőjti fegyelemben és kitar-tásban, hogy elnyerjük (miként Szent Ágoston egybekapcsolta a két szent nevét) a *perpetua felicitas*-t, az örökkévaló boldogságot.

Szentmise : Me exspectavérunt, 1314. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Add meg ne-künk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Per-

Oratio. Da nobis, quaesu-mus, Dómine Deus nos-ter, sanctárum Mártýrum

pétua és Felicitás vértanuidnak győzelmét szüntelen áthiattal tiszteljük; hogy akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints le az áldozati adományokra, melyeket Szent Perpétua és Felicitás vértanuid ünnepén azoltárookra helyezünk; hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A misztérium szent adományaival és örömeivel elárasztva, kérünk, Urunk, add, hogy Szent Perpétua és Felicitás vértanuk közbenjárására azt, amit most a szentáldozatban időben cselekedtünk, lélekben is elnyerhessük. A mi Urunk.

Március 7: Aquinói Szent Tamás hitvalló és egyháztanító.

Közép-Itáliában, Aquinóban született; Monte Cassinon tanult a bencéseknel; majd domonkos rendi lett. A középkor legtudósabb teológusa; a keresztény iskolák védője; meghalt 1274-ben.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Tamás hitvallód csodálatos tudományával ragyogóvá teszed és szent tevékenységével megtermékenyíted: add meg nekünk, kérünk, hogy amit tanított, értelemmel felfogjuk és amit tett, követésével végrehajtsuk. A mi

tuárum Perpétuae et Felicitatis palmas incessabili devotióne venerári: ut, quas digna mente non possumus celebráre, humilibus saltem frequentemus obséquiiis. Per Dóminum.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Mártyrum tuárum Perpétuae et Felicitátis festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contulisti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Mysticis, Dómine, repléti sumus votis et gáudiis: praesta, quaesumus; ut intercessiönibus sanctárum Mártyrum tuárum Perpétuae et Felicitátis, quae temporáliter ágimus, spirituáliter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Orátio. Deus, qui Ecclesiam tuam beáti Thomae Confessoris tui mira eruditióné clarificas, et sancta operatióne foecúndas: da nobis, quaesumus; et quae dócuit, intellectu conspícere, et quae egit, imitatióne complére. Per Dóminum.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (7, 7-14.)

Könyörögtem, és értelem adatott nekem, imádkoztam és eljött hozzám a bölcsesség lelke. Többre becsültem azt országnál és trónnál, s a gazdagságot hozzá mérve semminek tartottam; nem tettem vele egy sorba drágakövet, mert minden arany hozzá képest csak kevés homok, s az ezüst mellette csupán sárnak számít. Egészségnél, szépségnél jobban szerettem, s eltökéltem, hogy világhosszágul használom, mivel fénye soha el nem alszik. De vele együtt a többi javak is hozzám jöttek, és mérhetetlen gazdagság volt kezében. Én pedig örvendtem mindnek, mivel a bölcsesség volt a vezérük, de nem tudtam, hogy mind ezeknek ő az anyja! Csálárdság nélkül sajátítottam el, és irigység nélkül adom tovább, nem rejtem el gazdagságát, mert kifogyhatatlan kincs az az embernek; akik vele éltek, megszerezték Isten barátságát, mert a fegyelem adományai ajánlották őket.

Lectio libri Sapiéntiae. (7, 7-14.)

Optávi, et datus est mihi sensus: et invocávi, et venit in me spírítus sapiéntiae: et praepósui illam regnis et sédibus, et divítias nihil esse duxi in comparatióne illius: nec comparávi illi lápidem pretiósium: quóniam omne aurum in comparatióne illius, aréna est exígua, et tamquam lutum aestimábitur argéntum in conspéctu illius. Super salútem et spéciem dílléxi illam, et propósui pro luce habére illam: quóniam inexstinguíbile est lumen illius. Venérunt autem mihi ómnia bona páriter cum illa, et innumerábilis honéstas permanus illius, et laetátus sum in ómnibus: quóniam antecedebat me ista sapiéntia, et ignorábam quóniam horum ómnium mater est. Quam sine fictióne dídicí, et sine invídia commúnico, et honestátem illius non abscondo. Infínitus enim thesáurus est homínibus: quo qui usi sunt, partícipes facti sunt amicitiae Dei, propter disciplínae dona commendáti.

Március 8 : Istenes Szent János hitvalló.

Portugál szent; először pásztor, azután katona, majd szolga. Negyvenéves korában megtér és megalapítja a betegek ápolására az Irgalmas-rendet. Granadában (ahol meg is halt 1550-ben) egy kórház égése alkalmával sértetlenül hordta ki a tűz közül a betegeket.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki a szeretetedre gyullasztott Szent Jánost a lángok közt sértetlenül járni engedted és általa Egyházadat új renddel gazdagítottad; érdemeiért add, hogy szereteted tüze meggyógyítsa hibáinkat és orvosságunk legyen az örök életre. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Joánnem, tuo amore succensum, inter flammam innóxiū incidere fecisti, et per eum Ecclesiā tuam nova prole fecundasti: praesta, ipsius suffragātibz méritis; ut igne caritātis tuae vitia nostra curēntur, et remēdia nobis aeterna provēniant. Per D-

Szent evangélium: Accesserunt, 756. l.

Március 9: Római Szent Franciska özvegy.

Római nemes asszony; a családanyák mintaképe, mert 40 éves házasságuk alatt egyetlen keményebb szó sem hagyta el ajkait. Mint özvegy is mintakép. Megalapítja az együttélő bencés oblaták társaságát. Sok jót tett a szegényekkel. Órangyala látható alakban kísérte őt. † 1440-ben, Rómában.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Franciska szolgálodat kegyelmed egyéb ajándékain kívül az őrangyal bizalmas társaságával tüntetted ki: engedd, kérünk, hogy közbenjárásának segítségével méltók legyünk az angyalok társaságába jutni. A mi.

Oráció. Deus, qui beátam Franciscam famulam tuam, inter cetera grátiae tuae dona, familiāri Angeli consuetudine decorasti: concede, quaesumus; ut intercessionis ejus auxilio, Angelorum consortiū consequi mereāmur. Per Dóminum.

Március 10: A negyven szent vértanu.

Mind a negyven katona volt. Liciniusz császár alatt, 320-ban hitükért vértanuhaltak. Ruhátlanul a befagyott tó jegére tették őket s ott fagytak meg Sebastében, Örményországban.

Bevonulásra. (Zs. 33, 18.)

Ia kiáltanak az igazak, őket az Úr meghallgatja: és minden szorongatásukból kiszabadítja. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat

Introitus. (Ps. 33, 18.)

Ilamaverunt justi, et Dóminus exaudivit eos: et ex ómnibus tribulatióibus eórum liberavit eos. (Ps. ibid., 2.) Be-

minden időben; ajkamon van dicsérete szüntelen. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik dicső vértanuidat a hit megvallásában erőseknek ismertük meg, az ő jóságos közbenjárásukat is érezzük. A mi Urunk.

nedicam Dóminum in omni tēpore: semper laus ejus in ore meo. *℣.* Glória Patri.

Oráció. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui gloriósos Mátyres fortes in sua confessióne cognóvimus, pios apud te in nostra intercessióne sentiámus. Per Dóminum.

Szentlecke: Sancti per fidem, 844. 1.

Átvonulásra. (Zs. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek.

℣. Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Böjti ének. (Zs. 125, 5-6.) Akik könnyek között vetnek, aratáskot örvendeznek.

℣. Akik sírva indultak, mentek, elvetni magvaikat.

℣. Megjönnek majd, ujjongva jönnek meg, és hozzák kévéiket.

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucúndum, habitáre fratres in unum!

℣. Sicut unguéntum in cápite, quod descéndit in barbam, barbam Aaron.

Tractus. (Ps. 125, 5-6.) Qui séminant in lácrimis, in gáudio metent.

℣. Eúntes ibant et flebant, mitténtes sémina sua.

℣. Veniéntes autem vénient cum exsultatióne, portántes manípulos suos.

Szent evangélium: Descéndens Jesus, 1270. 1.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjete az Úrban és vigadjatok, igazak; egyes szívűek, mindnyájan ujjongjatek.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, híveid kérésére és áldozati adományaira, hogy kedvesek legyenek előtt-

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exsultáte justi: et gloriámini omnes recti corde.

Secreta. Preces, Dómine, tuórum respice, oblationésque fidélium: ut et tibi gratæ sint pro tuórum

ted szenteid ünneplésére és nekünk megszerezzék a te könyörülő segítségedet. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

Aldozásra. (Mát. 12, 50.) Aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagy, az az én fivérem és nővérem és anyám, mondja az Úr.

Aldozás utáni imádság. A Szenteid közbenjárására, Urunk, megengesztelődött, add meg, kérünk, hogy amit a szentáldozatokra az időben megtettünk, azt az örök üdvösségben elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

festivitáte Sanctórum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxiliúm. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate. Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Communio. (Matth. 12, 50.) Quicumque fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est, dicit Dóminus.

Postcommunio. Sanctórum, Dómine, intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiamus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Március 12: Nagy I. Szent Gergely pápa, hitvalló és egyház-tanító.

Római nemes, a város prefektusa volt. Majd Szent Benedek rendjébe lép és onnan hívják meg a pápai trónra. Mint pápa megkezd a népvándorlás új népének megtérítését és megszervezi a liturgiát, amint ez a misekönyv is legnagyobbrészt az ő alkotása, és az egyházi éneket. † 604-ben, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. I., az alábbi könyörgésekkel:

Könyörgés. Isten, te szolgád Gergely lelkének az örök boldogságot adtad jutalmul; engedd kegyesen, hogy mi, kik bűneink súlya alatt gőnyedezünk, közbenjárására felemelkedhessünk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui animae fámulí tui Gregórii aetérnae beatitúdinis praemia contulisti: concéde propitiús; ut, qui peccatórum nostrórum póndere prémimur, ejus apud te précibus sublevémur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy Szent Gergely közbenjárására javunkra váljék az adományok felajánlása, melynek feláldozásával az egész világnak megadtad a bűnbocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

Áldozás utáni imádság. Isten, te Szent Gergely pápát érdemeiért szenteiddel egyenlővé tetted, engedd kegyesen, hogy mi, akik emlékezetét áldozattal megünnepeljük, életének példáját is kövessük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine: ut intercessióne beáti Gregórii haec nobis prosit oblátio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxári delicta. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Postcommunio. Deus, qui beátum Gregorium Pontíficem Sanctórum tuórum méritis coaequásti: concéde propítius; ut, qui commemoratiónis ejus festa percólimus, vitae quoque imitemur exémpia. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Március 17 : Szent Patrik püspök és hitvalló.

Szent Patrik egyszer Rómába zarándokolt, és ott Nagy Szent Leó püspökké szentelte és misszionáriusként visszaküldte hazájába, ahol Irország apostola lett ; † 461-ben.

Szentmise : Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel :

Könyörgés. Isten, ki Szent Patrik hitvallót és püspököt el méltóztattál küldeni, hogy a pogány népeknek hirdesse dicsőségedet; engedd meg érdemeiért és közbenjárására, hogy amit tennünk parancsolsz, irgalmad által teljesíteni tudjuk. A mi Urunk.

Oratio. Deus, qui ad praedicándam gentibus glóriam tuam beátum Patricium Confessórem atque Pontíficem mittere dignátus es: ejus méritis et intercessióne concéde; ut, quae nobis agénda praecipis, te miserante adimplére possimus. Per Dóminum.

Március 18: Jeruzsálemi Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító.

A tiszta katolikus hit nagy harcosa a IV. században. Az ariánusok ezért háromszor számúzték. Hires munkája a katechezise, hitmagyarázata, korának hitét őrzi meg napjainkig. † 386-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk téged, mindenható Isten, hogy Szent Cirill püspök közbenjárására úgy megismerjünk téged, egyedülvaló igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust; hogy örökké az ő szavát hallgató juhok közé tartozhassunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Oráció. Da nobis, quaesumus, omnipotens Deus, beáto Cyrillo Pontífice intercedente: te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum ita cognoscere; ut inter oves, quae vocem ejus audiunt, perpetuo connumerári mereámur. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Justus cor suum, 1291. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (10, 23-28.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor üldöznek titeket egyik városban, fussatok a másikba. Bizony mondom nektek, nem járjátok végig Izrael városait, mígnem eljön az Emberfia. Nem különb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál. Elég a tanítványnak, ha olyan lesz, mint mestere; és a szolganak, ha olyan, mint ura. Ha a családtyát Belzebubnak nevezték, mennyivel inkább háza népét? Ne féljetek tehát tőlük. Mert semmi sincs elfedve, ami föl nem fede-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (10, 23-28.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum persequéntur vos in civitate ista, fugite in áliam. Amen dico vobis, non consummábitis civitates Israel, donec véniat Filius hóminis. Non est discipulus super magístrum, nec servus super dóminum suum. Súfficit discipulo, ut sit sicut magíster ejus: et servo, sicut dóminus ejus. Si patremfílias Beélzebub vocáverunt; quanto magis domésticos ejus? Ne ergo timuéritis eos. Nihil enim est opértum, quod non revelábitur: et

zödnék és elrejtve, ami ki nem tudódnék. Amit nekteksötétben mondok, mondjátok el fényes nappal; és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről. És ne féljete azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket; hanem inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gehennában.

Credo.

Csendes imádság. Tekints le, Urunk, a szeplőtelen áldozati adományra, melyet neked hoztunk; és add, hogy Szent Cirill püspököd és hitvallód érdemeiért igyekezzünk azt tiszta szívvel visszanyerni. A mi Urunk...

Áldozás utáni imádság. Testednek és vérednek magunkhoz vett szentségei, Urunk, Jézus Krisztus, Szent Cirill püspök imájára szenteljék meg lelkünket és szívünket, hogy az isteni természet részeseivé lehessünk: Ki élsz.

occúltum, quod non sciétur. Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine: et quod in aure auditis, praedicáte super tecta. Et nolíte timére eos, qui occidunt corpus, ánimam autem non possunt occidere: sed pótius timéte eum, qui potest et ánimam et corpus pérdere in gehénam.

Credo.

Secreta. Réspice, Dómine, immaculátam hóstiam, quam tibi offérimus: et praesta; ut méritis beáti Pontíficis et Confessóris tui Cyrilli, eam mundo corde suscipere studeámus. Per Dóminum.

Postcommunio. Sacraménta córporis et sánguinis tui, quae súmpsimus, Dómine Jesu Christe, beáti Cyrilli Pontíficis précibus, mentes et corda nostra sanctíficent: ut divínae consórtis natúrae éffici mereámur: Qui vivis.

Március 19: Szent József ünnepe.

1. Dávid király nemzetségéből származó Szent József volt a szeplőtelen Szűz Mária jog szerint való hitestársa és az Úr Jézusnak Istentől rendelt nevelőatyja. E magasztos kegyelem által került ez az egyszerű, názáreti kézműves a megváltás munkájának középpontjába és jutott az emberré lett Isten Flának közvetlen közelébe. E nagyszerű hivatás és magasztos szentség ellenére Szent József tiszteletére az Egyház csak később szentelt liturgikus ünnepet.

2. Bár az őskeresztény művészet képekben tiszteletreméltó emléket állított Szent Józsefnek, mégis csak a IX. században

találjuk meg nevét a reichenauai kolostor szentek jegyzékében. Ebben az időben ünnepelte meg a keleti egyház is Szent József és az ószövetségi szentatyák tiszteletét, Karácsony után való vasárnap. Csak a XIV. század kezdetétől találjuk meg a nyugati országok templomaiban Szent József tiszteletét március 19-én, de csak a szerzetesrendeknél. Így például Szent Benedek gyermekei közül már Szent Bernát († 1153) és Nagy Szent Gertrud († 1299) is nagy tisztelői voltak Szent Józsefnek. Azonban az ő liturgikus tiszteletének tulajdonképpeni elterjesztői voltak: Gerson János, a párisi egyetem kancellárja «doctor christianissimus» († 1429) és kortársa, Sienai Szent Bernardin († 1444), valamint a tudós d'Ailly Péter bíboros († 1420). — 1479-ben jelenik meg Szent József ünnepe március 19-én a római breviáriumban, 1621-ben XV. Gergely pápa egyháziilag parancsolt ünnepévé rendelte; 1870-ben IX. Pius az Egyház védőszentjévé tette és ünnepét elsőrendű ünnepévé emelte. (V. ö. ezzel még áprilisban Szent József nőtalmának ünnepét.)

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.)

Mirul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa, el vannak ültetve az Úr házában, virulnak Istenünk házában udvaraiban. (H. i. : Alleluja, alleluja.) (Zs. u. o. 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felséges éneket zengeni. ♫. Dicsőség.

Könyörgés. Szentséges anyád jegyesének érdemei miatt, Urunk, kérünk, gyámolts minket, hogy mindazt, mire a mi könyörgéseink elégtelenek, az ő esedezése által megnyerjük: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák fia 45, 1-6.)

Kedves volt Isten és emberek előtt és áldva legyen emléke. Hasonlóvá tette őt dicsőségben a szentekhez, és nagyvá az ellen-ségék megfélemlítésében;

Introitus. (Ps. 91, 13-14.)

Iustus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicabitur: plantatus in domo Domini: in atrils domus Dei nostri. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 2.) Bonum est confiteri Domino: et psallere nómni tuo, Altissime. ♫. Glória Patri.

Orátio. Sanctissimae Genitricis tuae Sponsi, quaesumus, Dómine, méritis adjuvémur: ut, quod possibilitas nostra non óbtinet, ejus nobis intercessióne donétur: Qui vivis et regnas.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Eccli. 45, 1-6.)

Diléctus Deo et hominibus, cujus memória in benedictióne est. Símilem illum fecit in glória sanctorum, et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in

bősz állatokat szelidített meg szavával. Megdicsőltette őt királyok színe előtt, parancsokat adott neki népéhez, és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelídsége miatt szentté tette őt, és kiválasztotta minden élő közül. Megengedte, hogy hallja szavát, és bevezette a felhőkbe. Parancsokat adott neki szemről-szembe, az élet és a fegyelem törvényét.

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással: fejére drágaköből koronát helyeztél. *℣.* Életet kért tőled, s te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időkig.

Bőjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsaiban nagy tetszését leli. *℣.* Hatalmas lesz a földön ivadéka: az igazak nemzedéke áldott leszen. *℣.* Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

(Ha Húsvét utánra kerül ez az ünnep, akkor a graduale és bőjti ének elmarad, helyébe jön az Alleluja az In médio kezdetű szentmiséből, 1289. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (1, 18-21.)

Mikor Mária, Jézus anyja el volt jegyezve Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találták, hogy méhében fogant a Szent-

verbis suis monstra placavit. Glorificavit illum in conspectu regum, et jussit illi coram populo suo, et ostendit illi gloriam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Audivit enim eum, et vocem ipsius, et induxit illum in nubem. Et dedit illi coram praecepta, et legem vitae et disciplinae.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso. *℣.* Vitam petiisti a te, et tribuisti ei longitudinem dierum in saeculum saeculi.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *℣.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicetur. *℣.* Glória et divitiae in domo ejus: et justitia ejus manet in saeculum saeculi.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (1, 18-21.)

Cum esset desponsata mater Jesu Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. Joseph au-

lélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani. Amint pedig ezen gondolkozott, íme az Úr angyala megjelenék neki álmában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát: mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon. És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől. Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.)

Vele lesz hűségem és kegyelemem, és felemelkedik a szarva nevemben. (Húsv. id. Alleluja.)

Csendes imádság. Megadjuk neked, Urunk, kötelességszolgálatunkat és leborulva kérünk téged, hogy Szent Józsefnek, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus anyja jegyesének közbenjárására őrizd meg bennünk a te ajándékaidat, akinek tiszteletét megvallva, hoztuk a te dicséretedre ezeket az áldozati adományokat. Ugyanazon a mi Urunk.

Prefáció Szent

Aldozásra. (Mát. 1, 20.) József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon.

Áldozás utáni imádság. Légy velünk, kérünk, irgalmas Isten, és Szent

tem vir ejus, cum esset justus, et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est. Pariet autem filium: et vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Credo.

Offertorium. (Ps. 88, 25.)

Véritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus. (T. P. Alleluja.)

Secreta. Débitum tibi, Dómine, nostrae réddimus servitútis, supplíciter exorátes: ut, suffrágiis beáti Joseph, Sponsi Genitricis Filii tui Jesu Christi Dómini nostri, in nobis tua múnera tueáris, ob cujus venerándam festivitátem laudis tibi hóstias immolámus. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Józsefről, 567. l.

Communio. (Matth. 1, 20.)

Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.

Postcommunio. Adesto nobis, quaesumus, misericors Deus: et, interce-

József hitvallód közbenjárására őrizd bennünk kegyesen ajándékaidat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

dente pro nobis beáto Joseph Confessóre, tua circa nos propitiátus dona custódi. Per Dóminum.

Március 21: Szent Benedek apát ünnepe.

A nyugati szerzetesség atyja és törvényhozója. Neve magyarul áldottat jelent. És valóban az volt ő: Isten áldottja, aki által mi is részesülhetünk az Úr áldásaiban. † 543-ban.

Szentmise: Os justi, 1298. l.

Március 24: Szent Gábor arkangyal ünnepe.

Szent Gábor arkangyal ünnepe Gyümölcsoltó Boldogasszony előtt egy nappal van. Gábor nevének jelentése: «Isten ereje». De joggal nevezik a szent angyalt a «megtestesülés angyalának» is. Ő jövendölte meg ugyanis Dávid prófétának a messiási időket, és Jézus halálát. Ő hirdette ki Zakariásnak a templomban Jézus előhírnökének születését. Végül ő vitte hírül a legszentebb Szűz Máriának a Szentlélek kegyelemmel teljes leszállását. Tehát Szent Gábor a Megváltó előhírnökének, megtestesülésének és halálának követe.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Aldjátok az Urat angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. ♪. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki az angyalok közül Gábor arkangyalt választottad megtestesülésed titkának hírüladására; engedd kegyesen, hogy akinek ünnepét üljük a földön, annak oltalmát érezzük a mennyben: Ki élsz.

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fáctis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ♪. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui inter ceteros Angelos, ad annuntiándum incarnationis tuae mystérium, Gabriélem Archángelum elegísti: concéde propítius: ut, qui festum ejus celebrámus in terris, ipsíus patrocínium sentiámus in caelis: Qui vivis.

Szentlecke Dániel prófétától. (9, 21-26.)

Ama napokban: Íme, Gábriel, az a férfiú, kit az előbbi látomásban láttam, gyorsan hozzám repült és megérintett az esti áldozat idején. Értésemre adta, szólt nekem és mondotta: Dániel, máris eljöttem, hogy megmagyarázzam neked a dolog értelmét. Amikor imádkozni kezdél, elhangzott egy szózat, és én eljöttem, hogy tudtadra adjam, mert te kedvelt férfiú vagy: figyelj tehát a szózatra és értsd meg a látomást. Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra, míg megszűnik a törvényszegés és véget ér a bűn, eltöröltetik a gonoszság és örök igazság támad, beteljesedik a látomás és a jövővendülés, és felkenetik a Szentek Szentje. Tudd meg tehát és értsd meg: Ama parancs kiadásától, hogy ismét felépüljön Jeruzsálem, a felkent fejedelemig hét hét és hatvankét hét leszen, és viszontagságos időkben ismét felépülnek az utcák és a falak. A hatvankét hét mulva megölik a felkentet, és nem leszen az ő népe, mely őt megtagadja. S a várost és a szentélyt elpusztítja egy nép az eljövendő vezérrel, s a vége rombolás, és a háború vége után jó az elhatározott pusztulás.

Lectio Daniélis Prophetae. (9, 21-26.)

In diébus illis: Ecce vir Gábriel, quem videram in visione a principio, cito volans tétigit me in tempore sacrificii vespertini. Et docuit me, et locutus est mihi, dixitque: Dániel, nunc egressus sum ut docerem te, et intelligeres. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo animadvérte sermómem, et intéllige visionem. Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam ut consummetur praevaricatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur iustitia sempiterna, et impleatur visio, et prophetia, et ungatur Sanctus sanctorum. Scito ergo, et animadvérte: Ab exitu sermónis, ut iterum aedificetur Jeruzsálem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duae erunt: et rursus aedificabitur platéa, et muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: et non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem, et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: et finis ejus vastitas, et post finem belli statuta desolatio.

Átvonulásra. (Zs. 102, 20, 1.) Áldjátok az Urat angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. *V.* Áldjad lelkem az Urat s egész bensőm az ő szent nevét.

Böjti ének. (Luk. 1, 28, 42, 31, 35.) Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr vagyton teveled. *V.* Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. *V.* Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Emmánuelnek hívod. *V.* A Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnyékoztat téged. *V.* Ezért a Szent is, mi tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.

Szent evangélium: Missus, 914. l., utána Credo.

Felajánlásra. (Jelen 8, 3. és 4.) Az angyal megállta az oltár előtt, aranytömjénezővel kezében és sok jó illatszer adaték neki és fölszálla a jó illatszerek füstje Isten elé.

Csendes imádság. Elfogadott legyen színed előtt, Urunk, szolgálóid áldozati adománya és Szent Gábor arkangyal imádsága; hogy akit a földön tisztelünk, szószólónk legyen előtted a mennyben. A mi.

Áldozásra. (Dániel 3, 58.) Áldjátok Úr összes angyalai az Urat; dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Graduale. (Ps. 102, 20 et 1.) Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fáctis verbum ejus. *V.* Bénedic, ánima mea, Dóminum, et ómnia interióra mea nomen sanctum ejus.

Tractus. (Luc. 1, 28, 42, 31 et 35.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum. *V.* Benedicta tu in mulieribus: et benedictus fructus ventris tui. *V.* Ecce concípies, et páries Fílium, et vocábis nomen ejus Emmánuel. *V.* Spíritus Sanctus supervéniet in te, et virtus Altíssimi obumbrábit tibi. *V.* Ideóque et quod nascétur ex te Sanctum, vocábitur Fílius Dei.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuribulum áureum in manu sua, et data sunt ei incénsa multa: et ascéndit fumus arómatum in conspéctu Dei.

Secreta. Accéptum fiat in conspéctu tuo, Dómine, nostrae servitútis munus, et beáti Archángeli Gabriélis orátio: ut, qui a nobis venerátur in terris, sit apud te pro nobis advocátus in caelis. Per Dóminum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedicite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Áldozás utáni imádság.
Szent tested és véred misztériumát magunkhoz véve, kérjük kegyességedet, Urunk Istenünk, hogy amint Gábor híradása által tudtuk meg a Megtestesüléset, ugyancsak az ő támogatása által e Megtestesülés áldásait is elnyerjük: Ki élsz.

Postcommunio. Córporis tui et sanguinis sumptis mystériis, tuam, Dómine Deus noster, deprecámur cleméntiam: ut, sicut Gabriéle nuntiánte, incarnatió nem tuam cognóvimus: ita, ipso adjuvánte, incarnatió nis ejúsdem benefícia consequámur: Qui vivis.

Március 25 : Gyümölcsoltó Boldogasszony.

E napon dicsőíti az Egyház Mária életének legnagyobb csodáját és titkát. Amit a Szeplőtelen Fogantatás előkészített, az ma valóra válik. A Szentlélek mindenható teremtő erejében alászáll az örök Ige, mint a természetfölötti élet csiréje, az égből az asszonyok között Áldottnak makulátlan méhébe és emberre lesz. A szűzből anya lesz, anélkül, hogy megszűnnék szűz maradni. Ezt az ünnepet tehát oly mély titok hatja át, amely előtt hódolattal és Imádatlall hajtunk térdet. Valahányszor a liturgia erről a nagy titokról megemlékezik tehát, a Credóban, az utolsó evangéliumban és az «Úr anyala» imában, térdet hajtunk. És amikor ezen az ünnepen, valamint Karácsonykor az ünnepélyes nagymiséen azt éneklik: «Et Incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est», a papság és a nép is mindkét térdére ereszkedik a misztérium imádatára. Ezen titok hirdetésére csendül fel tornyainkban naponként háromszor a harang, hogy a hívők az Úr anygalával együtt köszöntsék az Úr alázatos szolgáló leányát.

Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe egyike a legrégebb Mária-ünnepeknek. Eredete a karácsonyi ünnepségek behozatalából való. Kezdetben az Úr ünnepe volt és neve: *Annuntiatio Domini* vagy *Christi*, sőt *Conceptio Christi* és *Annuntiatio Angeli ad B. M. V.* A milánói ambrózián liturgiában és Spanyolországban az ünnepet hosszú időn át kivették a böjti időből s adventra helyezték. Ez lett alapja Mária várakozása ünnepének, december 18-án. A mai ünnep titka tette Máriát méltóvá a «θεοτόκος» = az «Isten anyja» jelzőre. Imádjuk hódolattal a mai napon a testté lett Igét és köszöntsük Máriát, kinek tisztasága és alázatossága szerezte meg nekünk is az Isten gyermekeinek kegyelmét.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15 és 16.)

Bsdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: szűzi társnői követik a Királyhoz: kö-

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Multum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam:

vetik őt hozzád társnői ör-
vendezve, ujjongással. (H. i.
Alleluja, alleluja.) (Zs. u. a. 2.)
Szívem ünnepiszózatától árad,
zengem dalomat a Királynak.
V. Dicsőség, az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, te azt
akartad, hogy Igéd az
angyal üzenetére a boldogságos
szűz Máriának méhében testet
vegyen magára; add meg alázatos
könyörgésünkre, hogy akik
Máriát valóban Isten szülőjének
hisszük, az ő közbenjárására
nálad segítségre találjunk.
Ugyanazon.

Szentlecke Izaiás prófétától. (7, 10-15.)

Ama napokban: Szólt az
Úr Acházhoz mondván: Kérj
magadnak jelt az Úrtól, a te
Istenedtől, akár az alvilág mélyéből,
akár fenn a magasból! Erre azt
mondotta Acház: Nem kérek,
és nem kísérem az Urat. Erre ő
azt mondotta: Halljátok tehát,
Dávid háza! Kevés-e nektek,
hogy terhére vagytok az embereknek,
és azért terhére vagytok az én
Istenemnek is? Ezért az Úr maga
ad majd nektek jelt: Íme, a szűz
méhében fogan és fiút szül; neve
Emmanuel lesz, vajjat és mézet fog
enni, hogy meg tudja vetni a rosszat
és a jót tudja választani.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3 és 5.)
Kedvesség ömlik el ajkadon,
azért áldott meg téged

proximae ejus adducéntur tibi in
laetitia et exultatione. (T. P. Allelúja,
allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Eructávit
cor meum verbum bonum: dico ego
opera mea Regi. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui de beatae
Mariae Virginis útero Verbum
tuum, Angelo nuntiante, carnem
suscepere voluisti: praesta
supplicibus tuis; ut, qui vere
eam Genitricem Dei credimus,
ejus apud te intercessionibus
adjuvemur. Per eundem Dominum
nostrum Jesum Christum.

Lectio Isaiae Prophetae. (7, 10-15.)

In diebus illis: Locutus est
Dominus ad Achaz, dicens: Pete
tibi signum a Domino Deo tuo in
profundum inférni, sive in excelsum
supra. Et dixit Achaz: Non petam,
et non tentabo Dominum. Et dixit:
Audite ergo domus David: Numquid
parum vobis est, moléstos esse
hominibus, quia molésti estis et Deo
meo? Propter hoc dabit Dominus
ipse vobis signum. Ecce virgo
concipiet, et pariet filium, et
vocabitur nomen ejus Emmanuel.
Butyrum et mel comedet, ut sciat
reprobare malum, et eligere bonum.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 5.)
Diffusa est gratia in labiis
tuis: propterea benedixit te

örökre az Isten. *Ÿ*. A hűségért, a szelídségért és az igazságért vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Böjti ének. (Zs. 44, 11 és 12.) Halljad leányom, figyelj, hajtsd ide füledet, ím a Király kívánja szépségedet. *Ÿ*. (U. a. 13 és 10.) Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagjai, tisztelnek a királyok leányai. *Ÿ*. (U. a. 15 és 16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz: követik őt társnői hozzád: *Ÿ*. Követik őt örvendezve ujjongással: bevonulnak a Király templomába.

Húsvéti időben a graduale és a böjti ének helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malasztal teljes: az Úr vagydon teveled: áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja. *Ÿ*. (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesszője kihajtott: a Szűz Istent és embert szült: Isten a békét visszaadta, mert az a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 26-38.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábrriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlégy, malasztal teljes,

Deus in aeternum. *Ÿ*. Propter veritatem, et mansuetudinem, et justitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua.

Tractus. (Ibid., 11 et 12.) Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam: quia concupivit Rex speciem tuam. *Ÿ*. (Ibid., 13 et 10.) Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: filiae regum in honore tuo. *Ÿ*. (Ibid., 15-16.) Adducuntur Regi virgines post eam: proximae ejus afferuntur tibi. *Ÿ*. Adducuntur in laetitia, et exultatione: adducuntur in templum Regis.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Luc. 1, 28.) Ave, Maria, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta ta in mulieribus. Allelúja. *Ÿ*. (Num. 17, 8.) Virga Jesse flóruit: Virgo Deum et hóminem génuít: pacem Deus réddidit, in se reconcilians ima summis. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (1, 26-38.)

In illo témpore: Missus est Angelus Gábrriel a Deo in civitatem Gallilaeae, cui nomen Názareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Virgínis María. Et ingressus Angelus ad eam, dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: be-

az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, mi féle köszöntés ez. És mondá neki az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hívod. Nagy leszen ő, és a Magasságbeli Fiának fog hivatni; és neki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem leszen vége. Mondá pedig Mária az angyalnak: Miképpen leszen ez, mikor férfit nem ismerek? És felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll te-reád, és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged; azért a Szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni. És íme, Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant öregségében, és ez a hatodik hónapja neki, aki magtalanak hivatik, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Mária pedig mondá: Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd

Felajánlásra. (Luk. 1, 28, 42.) Üdvözlégység Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. H. i. Alleluja.)

nedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset, turbata est in sermone ejus, et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei: Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus: et regnabit in domo Jacob in aeternum, et regni ejus non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

szerint.

Offertorium. (Luk. 1, 28 et 42.) Ave, Maria, gratia plena: Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui. (T. P. Alleluja.)

Csendes imádság. Erősítsd meg lelkünkben, Urunk, kérünk, az igaz hit titkait, hogy akik valljuk, hogy a Szűz valóban Istent és embert fogant, az ő üdvöthozó föltámadásának ereje által az örök boldogságra eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Aldozásra. (Iz. 7, 14.) Ime, egy szűz méhében fogan és fiat szül, és neve Emmanuelnek fog hívni. (H. i. Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, önts lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik angyali üzenet által Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kínszenvedése és keresztje által a dicsőséges feltámadásra eljuthassunk Ugyanazon a mi Urunk.

Secreta. In méntibus nostris, quaesumus, Dómine, verae fidei sacraménta confirma: ut, qui concéptum de Virgine Deum verum et hóminem confitémur; per ejus salutíferae resurrectionis poténtiam, ad aetérnam mereámur pervenire laetítiam. Per eúndem.

Communio. (Isaí. 7, 14.) Ecce virgo concípiet, et páriet fílium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut qui, Angelo nuntiánte, Christi Fílii tui incarnationem cognóvimus; per passiónem ejus et Crucem, ad resurrectionis glóriam perducámur. Per eúndem Dóminum.

Március 27: Damaszkuszi Szent János hitvalló és egyház-tanító.

Szent János eleinte szaracén állami tisztviselő volt, majd belépett Szent Szabas laurájának (lásd dec. 5.) szerzetesei közé és pap lett. A képprombólók ellen harcolt az Egyház igazáért. Ebben a küzdelemben levágták jobb karját, de egy csoda által visszakapta. Erre vonatkozik a szentmise sok utalása. † 756-ban. Tanuljuk meg tőle a szentképek és ereklyék helyes és buzgó tiszteletét.

Bevonulásra. (Zs. 72, 24.)

Te megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz, s aztán dicsőségre emelsz. (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez,

Introitus. (Ps. 72, 24.)

Tenuisti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxisti me, et cum glória suscepisti me. (Ps. ibid., 1.) Quam

azokhoz, kik igazszívűek. *Ű.*
Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki Szent Jánost mennyei tudományal és csodálatos bátorsággal ruháztad fel, hogy a szentképek tiszteletét védelmezze; engedd az ő közbenjárására és példájára, hogy akiknek képeit tiszteljük, azoknak erényeit utánozzuk és oltalmát érezzük. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (10, 10-17.)

Az Üregyenes úton vezérelte az igazat és megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőséggel jutalmazta; vele volt kizsákmányolónak ármányávalszemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrizte ellenségektől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcsesség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilincsekben sem, míg meg nem hozta neki a kormánypalcát s a hatalmat elnyomói fölött; meghazudtolta az ellene vádaskodókat, és örök hírnevet szerzett neki. Ez ragadta ki a szent népet,

bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde! *Ű.* Glória.

Oráció. Omnipotens sempiterna Deus, qui ad cultum sacrarum imaginum asserendum, beatum Joannem caelestis doctrina et admirabili spiritus fortitudine imbulsti: concede nobis ejus intercessione et exemplo; ut quorum colimus imagines, virtutes imitemur et patrocinia sentiamus. Per Dominum.

Lectio libri Sapiëntiae. (10, 10-17.)

Justum deduxit Dominus per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiam sanctorum: honestavit illum in laboribus, et complavit labores illius. In fraude circumveniëntium illum affuit illi, et honestum fecit illum. Custodivit illum ab inimicis, et a seductoribus tutavit illum, et certamen forte dedit illi, ut vinceret, et sciret, quoniam omnium potentior est sapiëntia. Haec venditum justum non dereliquit, sed a peccatoribus liberavit eum: descenditque cum illo in foveam, et in vinculis non dereliquit illum, donec afferret illi sceptrum regni, et potentiam adversus eos, qui eum deprimébant: et mendaces ostendit, qui maculaverunt illum, et dedit illi claritatem aeternam. Haec populum justum, et semen

a feddhetetlen ivadékot, az elnyomó nemzet hatalmából, ez vonult be az Isten szolgájának lelkébe, mire ő csodákkal és jelekkel állott ellen félelmes királyoknak; megadta az igazaknak robotjuk jutalmát.

Átvonulásra. (Zsolt. 17, 33, 35.) Isten, ki erővel övezett fel engem és szeplőtelenné tette utamat. *V.* Ki kezemet harcra tanította, s karomat, mint rézíjjat felajzotta.

Bőjti ének. (Zs. 17, 38, 39, 50.) Üldözöbe vettem ellenségeimet, elfogtam őket. *V.* Elpusztítottam őket, fel nem kelhettek, a lábam alá estek. *V.* Dicsérlek érte, Uram, a nemzetek között, és zsoltárt zengek nevednek.

sine querela liberavit a nationibus, quae illum deprimébant. Intrauit in animam servi Dei, et stetit contra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit justis mercedem laborum suorum.

Graduale. (Ps. 17, 33 et 35.) Deus, qui praecinxit me virtute: et posuit immaculatam viam meam. *V.* Qui docet manus meas ad praelium: et posuisti, ut arcum aereum, brachia mea.

Tractus. (Ibid., 38, 39 et 50.) Persequar inimicos meos, et comprehendam illos. *V.* Confringam illos, nec poterunt stare: cadent subtus pedes meos. *V.* Propterea confitebor in nationibus, Domine, et nominari tuo psallam dicam.

Húsvéti időben a graduale és bőjti ének helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *V.* (Kir. I. 25, 26 és 28.) Az Úr megmentette kezedet, mert te az Úr harcait harcolod. Alleluja. *V.* (Zs. 143, 1.) Áldott az Úr, az én Istenem, ki kezemet harcra tanítja, és ujjaimat viadalra. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (6, 6-11.)

Az időben: Történt pedig egy másik szombaton, hogy Jézus beméne a zsinagógába és taníta. És vala ott egy ember, kinek jobb keze

Allelúja, allelúja. *V.* (I. Reg. 25, 26 et 28) Dominus salvavit manum tuam tibi: quia praelia Domini tu praeliáris. Allelúja. *V.* (Ps. 143, 1) Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad praelium. et digitos meos ad bellum. Allelúja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. (6, 6-11.)

In illo tempore: Factum est et in alio sabbato, ut intraret Jesus in synagoga, et doceret. Et erat ibi homo, et manus ejus dextera erat

el volt száradva. Lesik tehát az írástudók és farizeusok, vajjon gyógyít-e szombaton, hogy találjanak valamit, amiről vádolhassák. Ő pedig tudta gondolataikat és mondá az elszáradt kezű embernek: Kelj föl és állj a közepre. És fölkelvén, odaállá. Azután mondá nekik Jézus: Kérdelek titeket, szabad-e szombaton jót cselekedni, vagy rosszat tenni, életet megmenteni, vagy elveszíteni? És körülnézvén mindnyájukon, mondá az embernek: Nyujtsd ki kezedet. És kinyújtá, és keze helyreállá. Azok pedig eltelvén esztelenséggel, beszélgetének egymásközt, mit cselekedjenek Jézussal. Credo.

Felajánlásra. (Jób 14, 7.) Van reménye a fának, ha ki is vágják, újra sarjadzik és ágai kihajtanak.

Csendes imádság. Hogy a neked hozott adományok, Urunk, méltók legyenek tekintetedre, egyesüljön Szent Jánosnak az imádsága és a többi szenteké, kiknek képeit az ő buzgólkodására tiszteljük templomainkban. A mi Urunk.

Aldozásra. (Zs. 36, 17.) Összetörik a gonosznak karja, de erőt ad az Úr az igaznak.

Aldozás utáni imádság. A magunkhoz vett adományok kérünk, Urunk, mennyei fegyverként óvja-

árida. Observábant autem scribae et pharisaei, si in sabbato curáret: ut invenirent unde accusarent eum. Ipse vero sciébat cogitationes eorum: Et ait hómini, qui habébat manum áridam: Surge, et sta in médium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus: Interrogo vos si licet sabbatis benefácere, an male: ánimam salvam fácere, an pérdere? Et circumspéctis ómnibus dixit hómini: Exténde manum tuam. Et exténdit: et restitúta est manus ejus. Ipsi autem repléti sunt insipiéntia, et colloquebántur ad invicem, quidnam fácerent Jesu.

Credo.

Offertorium. (Job 14, 7.) Lignum habet spem, si praecisum fuerit, rursum virescit, et rami ejus pullulant.

Secreta. Ut, quae tibi, Dómine, offerimus, dona tuo sint digna conspéctu: beáti Joánnis et Sanctórum, quos ejus ópera expósitos in templis cólimus, pia suffragátio conspíret. Per Dóminum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. (Ps. 36, 17.) Bráchia peccatórum conteréntur, confirmat autem justos Dóminus.

Postcommunio. Sumpta nos, quaesumus, Dómine, dona caeléstibus armis tueántur: et beáti Jo-

nak meg minket: és Szent Jánossal együtt imádkozzunk értünk mind a szentek, mert ő bizonyította be, hogy képeiket a templomokban tisztelni kell. A mi Urunk.

ánnis patrocínia circumdant Sanctórum unánimi suffragio cumulata; quorum imágines evicit in Ecclesia esse venerandas. Per Dóminum.

Március 28: Kapisztrán Szent János hitvalló.

Három nemzet vallja magáénak: a német, mert apja német nemes volt, az olasz, mert ott született és ott volt állami tisztviselő, mielőtt szerzetes lett és a magyar, mert a török elleni kereszteshadjárat szónoka, Hunyadi János küzdőtársa és a nándorfehérvári diadal osztályrészese lett. Meghalt 1456-ban.

Bevonulásra. (Hab. 3, 18-19.)

Len pedig az Úrban örülök; és vigadok Istenemben, Jézusban: az Úristen az én erősségem. (Zs. 80, 2.) Örvendjete az Istennek, a mi segítőnknek, ujjongjatok Jákob Istenének. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent János által Jézus szenteséges nevében híveidet a kereszt ellenségeivel szemben győzelemre segítetted; add meg, kérünk, hogy közbenjárására a lélek ellenségeinek támadását legyőzzük és kezedből az igazak koronáját megérdemljük. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (10, 10-14.)

Az Úr egyenes úton vezérelte az igazat és megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőséggel jutal-

Introitus. (Hab. 3, 18-19.)

Lego autem in Dómino gaudebo: et exultabo in Deo Jesu meo: Deus Dóminus fortitúdo mea. (Ps. 80, 2.) Exultáte Deo adjutori nostro, jubiláte Deo Jacob. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per beatum Joánnem fideles tuos in virtúte sanctíssimi nóminis Jesu de crucis inimicis triumpháre fecisti: praesta, quaesumus; ut, spirituálium hóstium, ejus intercessióne, superátis insidiis, corónam justítiae a te accípere mereámur. Per eúdem Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae. (10, 10-14.)

Justum dedúxit Dóminus per vias rectas, et osténdit illi regnum Dei, et dedit illi sciéntiam sanctórum: honestávit illum in labóribus, et complévit labóres illius. In fraude circumveniéntium

mazta; vele volt kizsákmányolóinak ármányával szemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrizte ellenségeiktől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcsesség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilincsekben sem.

Átvonulásra. (Zs. 21, 24-25.) Kik álltak az Urat, dicsérjétek őt: Jákob minden ivadéka magasztaljátok őt. *V.* Félje őt Izrael minden ivadéka; mert ő nem veti meg és nem nézi le a szegény könyörgését.

Bőjti ének. (Móz. II. 15, 2-3.) Az Úr az én erőm és dicsérő énekem, mert ő lett az én menekvésem, ő az én Istenem, hadd dicsőítsem. *V.* Olyan az Úr, mint a hősi harcos: mindenható az ő neve. *V.* (Jud. 16, 3.) Az Úr szab véget a harcnak: Úr az ő neve.

Húsvéti időben a graduale és a

Alleluja, alleluja. *V.* (Zs. 58, 17.) Én azonban énekelem hatalmat és minden reggel magasztalom irgalmat. Alleluja. *V.* Mivel te oltalmazóm voltál, és menedékem sanyargatásom napján. Alleluja.

Szent evangélium : Convocátis, 672. 1.

illum áffuit illi, et honéstum fecit illum. Custodívit illum ab inimicis, et a seductóribus tutávit illum et certámen forte dedit illi, ut vínceret, et sciret, quóniam óm-nium poténtior est sapiéntia. Haec véndítum justum non derelíquit, sed a peccatóribus liberávit eum: descendít-que cum illo in fóveam, et in vínculis non derelíquit illum.

Graduale. (Ps. 21, 24-25.) Qui tímétis Dóminum, laudáte eum: univérsum semen Jacob glorificáte eum. *V.* Tímeat eum omne semen Israel: quóniam non sprevit, neque despéxit deprecatió-nem páuperis.

Tractus. (Exodi 15, 2 et 3.) Fortitúdo mea, et laus mea Dóminus, et factus est mihi in salútem: iste Deus meus, et glorificábo eum. *V.* Dóminus quasi vir pugnátor, omnípotens nomen ejus. *V.* (Judith 16, 3.) Dóminus cónterens bella: Dóminus nomen est illi.

bőjti ének helyett ezt mondjuk :

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 58, 17.) Ego autem cantábo fortitúdinem tuam: et exsultábo mane misericórdiam tuam. Allelúja. *V.* Quia factus es suscéptor meus, et refúgium meum in die tribulatiónis meae. Allelúja.

Felajánlásra. (Sirák fia 46, 6.) Segítségül hívta a Magasságbelit, a hatalmast, mikor ellenségek szorongatták mindenfelől és meghallgatta őt a nagy és szentséges Isten.

Csendes imádság. Nézz megengesztelődött, Urunk, az áldozati adományra, melyet neked bemutattunk, hogy Szent János hitvallód közbenjárása által az ellenség támadásainak meg hiúsítására minket a te biztos oltalmadba helyezzen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Bölcsesség 10, 20.) Énekekkel dicsérték, Uram, szent nevedet s egyetértve magasztalták győztes kezedet.

Áldozás utáni imádság. A mennyei eledellel eltöltve és a lelki italtól újjászületve, kérünk téged mindenható Isten, hogy Szent János hitvallód közbenjárására oltalmazz meg minket a gonosz ellenségtől és Egyházadat tartós békében őrizd meg. A mi Urunk.

Offertorium. (Eccli. 46, 6.) Invocávit Altissimum potentem in oppugnando inimicos úndique, et audívit illum magnus et sanctus Deus.

Secreta. Sacrificium, Dómine, quod immolámus placátus inténde: ut, intercedente beáto Joánne Confessóre tuo, ad conterendas inimicórum insídias nos in tuae protectiónis securitate constituat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Sap. 10, 20.) Decantavérunt, Dómine, nomen sanctum tuum, et victricem manum tuam laudavérunt.

Postcommunio. Repléti alimónia caelésti et spirituáli póculo recreáti, quaesumus, omnipotens Deus: ut, intercedente beáto Joánne Confessóre tuo, nos ab hoste maligno deféndas, et Ecclesiam tuam perpétua pace custódias. Per Dóminum.

Péntek, fekete vasárnap után: Hétfájdalmas Szűz Mária.

1. A szenvedés hetében, pénteken az Egyház nagy szeretettel és együttérzéssel szemléli azt a fájdalmat, amelyet Mária a kereszt lábánál, szenvedő és haldokló flával egyesülve elszenvedett. Ezt *Transfixio*-nak, vagyis Törsvérzésnek nevezik, Simeon jövendölésre való vonatkozással. Az őszi ünnepen (szept. 15.) pedig az Egyház úgy tiszteli Máriát, mint a Pieta-képek ábrázolják: ölben isteni Flának holttestével, de gondol azért Mária életének, a vértanuk királynéjának többi szenvedésére is.

2. Az Isten anyjának szenvedéseit már akkor tisztelték, mielőtt a liturgia azokat külön ünnepekkel megülte volna. 1233-ban hét gazdag és jámbor firenzei férfiú egyesült közös életre és feladatul tűzték ki a fájdalmas Anya tiszteletének ápolását és terjesztését. Egyesülésüket 1304-ben XI. Benedek pápa jóváhagyta ezen a címen: Mária szolgáinak rendje. XIII. Leó «a hét alapítót» 1888-ban szentté avatta és ünnepüket február 11-ére tette. Ebben a rendben bontakozott ki lassan a hét fájdalom jámbor tisztelete, amelyek hét törként járják át Szűz Mária fájdalmas szívét. Legelőször 1423-ban egy kölni zsinat rendelt el egy liturgikus ünnepet ezzel a címmel: *Commemoratio Angustiae et Doloris B. M. V.* (Megemlékezés Szűz Mária fájdalmáról és szenvedéséről.) Mégpedig húsvét után való harmadik vasárnap utáni péntekre rendelte el a husztlák képrombolásának kiengesztelésére. Ez az ünnep egész Németországban elterjedt. XIII. Benedek az egész Egyházra elrendelte, de áthelyezte erre a péntekre.

3. A Szervita-rendben, valamint néhány egyházmegyében még egy másik fájdalmas-ünnep is szokásban volt több ünnepl jelleggel. Ezt VII. Pius 1814-ben az egész Egyházba bevezette, szeptember harmadik vasárnapjára tette, hálaából a napoleoni fogóságából való megszabadulásáért. Most szeptember 15-én ünnepeljük. Mindkét ünnepen a szentmisében a «Stabat mater» sequentiát imádkozza az Egyház. (Szerzője a ferencrendi Jacopone da Todi, † 1306.) Ez az ének bensőséges jámborsággal dicsőíti Mária fájdalmát és a belőle fakadó áldást.

Bevonulásra. (Ján. 19, 25.)

Jézus keresztje mellett állnak vala az ő anyja és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége, Szalóme és Mária Magdolna. (U. a. 26 és 27.) Asszony, ime a te fiad, mondá Jézus; a tanítványnak pedig: Ime, a te anyád. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átjárta, add kegyelme-

Introitus. (Joann. 19, 25.)

Stabant juxta Crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophae, et Salome, et Maria Magdalene. (Ibid., 26-27.) Múlier, ecce filius tuus: dixit Jesus; ad discipulum autem: Ecce mater tua. *Ÿ.* Glória Patri et Filio et Spiritui.

Oratio. Deus, in cujus passione, secundum Simeonis prophetiam, dulcissimam animam gloriósae Virginis et Matris Mariae doloris gladius pertransivit:

sen, hogy akik átszúrt szívének szenvedéséről tisztellettelenen megemlékezünk, mindazon szenteknek, kik a kereszttel mellett hűségesen kitarítottak, dicsőséges érdemei s imái által, kínszenvedésednek boldog eredményét elnyerjük: Ki élsz.

Szentlecke Judit könyvéből.
(13, 22, 23-25.)

Megáldott téged az Úr az ő hatalmával, mert semmivé tette általad ellenségeinket. Leányom, a föld minden asszonyánál jobban megáldott téged az Úr, a fölséges Isten! Áldott az Úr, az ég és föld teremtője, mert ma megdicsőítette nevedet, és a te dicséreted el nem hal az emberek ajakán. Örökké megemlékeznek majd az Úr hatalmáról azok, akiknek kedvéért nemzedetnek szorongatása és sanyarúsága miatt nem kímélted saját életedet, hanem Istenünk színe előtt a romlásból kiementetted őket.

Átvonulásra. Fájdalmas és siralmas vagy, szűz Mária, amint az Úr Jézusnak, Fiadnak, az Üdvözlőnek keresztje mellett állsz. Szűz szülője, Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, a kereszttel halálbüntetését szenvedni, az élet emberré lett szerzője.

Böjti ének. Szent Mária, a mennyország Királynéja s a világ Úrnője, fájdalomtel-

concede propitius; ut, qui transfixionem ejus et passionem venerando recolimus, gloriósis méritis et précibus ómnium Sanctorum Crucis fideliter astantium intercedentibus, passionis tuae effectum fellicem consequamur: Qui vivis.

Lectio libri Judith. (13, 22 et 23-25.)

Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redégit inimicos nostros. Benedicta es tu filia a Domino Deo excéso, prae ómnibus mulieribus super terram. Benedictus Dominus, qui creávit caelum et terram: quia hódie nomen tuum ita magnificávit, ut non recédát laus tua de ore hóminum, qui mémoires fuerint virtútis Domini in aetérnum, pro quibus non pepercisti ánimae tuae propter angústias et tribulationem géneris tui, sed subvenisti ruinae ante conspéctum Dei nostri.

Graduale. Dolorosa et lacrimábilis es, Virgo María, stans juxta Crucem Domini Jesu Filii tui Redemptoris. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, hoc Crucis fert supplicium, auctor vitae factus homo.

Tractus. Stabat sancta María, caeli Regina, et mundi Dómina, juxta Crucem Dó-

ten áll Krisztus Jézus Urunknak keresztje mellett. *Ű.* (Jer. Sir. 1, 12.) Ó, ti mindnyájan, akik az úton átmentek, figyeljeteK és lássátok, ha nagyon-e fájdalom, mint az én fájdalmam.

mini nostri Jesu Christi dolorosa. *Ű.* (Thren. 1, 12.) O vos omnes, qui transítis per viam, atténdite, et vidéte, si est dolor sicut dolor meus.

Ünnepi ének. — *Sequentia.*

Álla a keserves anya —
Keresztfánál siráncozva,
— Midőn függne szent Fia.

Kit lelkének bánatában,
— És siralma fájdalmában
— Hegyes tőr áltáljára.

Ó, mely nagy volt rettegése,
— Aggodalma s epe-
dése, — Mely gyötrelmet
szenvede.

Sírt és szíve vérzett, látván,
— Hogy nagy kínban a keresztfán —
Függ isteni gyermeke.

Ki az, aki meg nem indul —
Krisztus anyján, s könnye nem hull,
— Látván őt keseregni.

Ki az, akit bú ne érne, —
Egy anyját, ha így szemlélné,
— Magzatával vérezni!

Nemzetének bűne végett —
Látta magát a szentséget,
— Ostorral mint szagatták.

Fiát látta elhagyatva, =
S midőn már lelkét kiadta,
— Mint oldalát megnyitják.

Szeretetnek szent forrása,

Stabat Mater dolorosa —
Juxta Crucem lacrimosa.
— Dum pendébat Filius,

Cujus animan geméntem,
= Contristátam et doléntem,
— Pertransivít gládius.

O quam tristis et afflicta
— Fuit illa benedicta —
Mater Unigéniti!

Quae maerébat, et dolébat
— Pia Mater, dum vidébat
= Nati poenas íncltyti.

Quis est homo, qui non fleret,
— Matrem Christi si vidéret —
In tanto supplicio?

Quis non posset contristári,
— Christi Matrem contemp-
lári — Doléntem cum Filio?

Pro peccátis suae gentis —
Vidit Jesum in torméntis,
= Et flagéllis súbditum.

Vidit suum dulcem natum
— Moriéndo desolátum, —
Dum emísit spiritum.

Eja Mater, fons amóris, —

= Ó szűz! lelked bánkódása,
— Add, lelkemé is legyen.

Add, hogy szívem érte égen,
— Szent Fiadnak gyötrelmében — Lelkem mindig részt vegyen.

Szűzanyám! kérlek esengve,
— Hathatósan védj szívedben — Szent Fiadnak sebeit.

Közöld velem sebesített,
— S az érettem megfeszített — Jézusnak gyötrelmeit.

Add, hogy veled együtt sírjak — S töredelmes szívvel bírnak — Míg elérem végemet.

A keresztnél veled álljak,
= Siralmidtól el ne válljak,
= S ebben leljem kedvemet.

Szűzességnek szép virága!
= Taníts engem, veled drága = Szent Fiadon könnyezni.

Ó, taníts meg kínjáról, — És halálos fájdalomról = Gyakran megemlékezni.

Hogy sebében részesüljek,
— Szerelmétől felhevüljek = E mulandó életben.

És ezektől gerjedezve, = Legyek, ó szűz! védelmezve — Tőled az ítéletben.

Ó szenvedő Jézus, engedd,
— Szűzanyám oltalma mellett — Életemet tölteni.

Me sentire vim dolóris —
— Fac, ut tecum lúgeam.

Fac, ut árdeat cor meum
= In amándo Christum Deum — Ut sibi compláceam.

Sancta Mater, istud agas,
— Crucifixi fige plagas — Cordi meo válíde.

Tui nati vulneráti, — Tam dignáti pro me patri, — Poenas mecum dívide.

Fac me tecum pie flere,
— Crucifixo condolére, = Donec ego víxero.

Juxta Crucem tecum stare
— Et me tibi sociáre — In planctu desidéro.

Virgo vírginum praeciára,
— Mihi jam non sis amára :
= Fac, me tecum plángere.

Fac, ut portem Christi mortem, = Passiónis fac consórtem, = Et plagas recólere.

Fac me plagis vulnárári,
— Fac me Cruce inebriári,
— Et cruóre Fílii.

Flammis ne urat succénus, = Per te, Virgo, sim defénus = In die judícii.

Christe, cum sit hinc exíre,
= Da per Matrem me veníre — Ad palmam victóriæ.

S midőn a test sírba megyen, = Engedj veled majd az égben — Vég nélkül örvendezni. — Amen.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (19, 25-27.)

Az időben: Jézus keresztje mellett állnak vala az ő anyja, és anyjának testvére Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Jézus azért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! Íme, a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Íme, a te anyád! És azon órától magához vevé őt a tanítvány.

Felajánlásra. (Jer. 18, 20.) Emlékezzél meg, Isten Szűzanya, az Úr előtt állva, hogy jót szólj érettünk, hogy méltatlankodását elfordítsa tőlünk.

Csendes imádság. Imákat s áldozatot bemutatva, Úr Jézus Krisztus, alázatosan esedezünk, hogy akik boldog anyád, Mária édes szívének átdöfetéséről imáinkban megemlékezünk, az ő közbenjárására, valamint a kereszt tövénél vele egyesült szentek hozzájáruló kegyeletes közbenjárásának segítségével, halálod érdemei miatt, a boldogokkal mi is érdemet nyerjünk: Kí élsz és uralkodol.

Quando corpus morietur. — Fac, ut animae donetur — Paradisi glória. — Amen,

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (19, 25-27.)

In illo tempore: Stabant iuxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus María Cléophae, et María Magdaléne. Cum vidisset ergo Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suae: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

Offertorium. (Jer. 18, 20.) Recordáre, Virgo Mater Dei, dum steteris in conspéctu Dómini, ut loquáris pro nobis bona, et ut avértat indignatiómem suam a nobis.

Secreta. Offérimus tibi preces et hóstias, Dómine Jesu Christe, humílliter supplicántes: ut, qui Transfixiónem dulcíssimi spiritus beátae Maríae Matris tuae precibus recensémus; suo, suorúmque sub Cruce Sanctórum consórtium multiplicáto piíssimo intervéntu, méritis mortis tuae, méritum cum beátis habeámus: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti.

Prefáció a boldogságos Szűzről, 566. 1.

Áldozásra. Szerencsések a boldogságos Szűz Mária érzelkei, mert az Úr keresztyének tövénél halál nélkül a mártíromság pálmáját kiérdemelték.

Áldozás utáni imádság. Az áldozati eledel, Úr Jézus Krisztus, amelyet, Szűzanyád átdöfetését ájtatosan megünnepelve, magunkhoz vettünk, szerezzé meg nekünk kegyelmességednél minden üdvös jónak eredményét: Ki élsz és uralkodol.

Communio. Felices sensus beatae Mariae Virginis, qui sine morte meruerunt martyrii palmam sub cruce Domini.

Postcommunio. Sacrificia, quae sumpsimus, Domine Jesu Christe, Transfixionem Matris tuae et Virginis devote celebrantes: nobis impetrent apud clementiam tuam omnis boni salutaris effectum: Qui vivis et regnas.

Április 2: Paulai Szent Ferenc hitvalló.

Tizenhárom éves korában már elhagyta a világot és remete lett. Szent élete sokakat vonzott és így lett a paulanusok, vagy a minimik (a legkisebb testvérek) rendjének a megalapítója. Meghalt 1507-ben.

Szentmise: Justus ut palma, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, az alázatosak felmagasztalója, aki Szent Ferenc hitvallót szenteid dicsőségére emeled, add kérünk, hogy érdemeiért és követéséért szerencsésen elnyerjük az alázatosoknak ígért jutalmat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, humilium celsitudo, qui beatum Franciscum Confessorem Sanctorum tuorum gloria sublimasti: tribue, quaesumus; ut, ejus méritis et imitatione, promissa humilibus praemia feliciter consequamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Szentlecké: Quae mihi, 834. l.

Csendes imádság. Áldozatos népednek adományai, Urunk, amiket oltáraidra halmozunk, Szent Ferenc érdemeinél fogva legyenek előttem kedvesek, és irgalmadból, üdvötszerző eledelként kapjuk vissza. A mi Urunk.

Secreta. Haec dona devotae plebis, Domine, quibus tua cumulamus altaria, beati Francisci méritis tibi grata, nobisque salutaria, te miserante, reddantur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum,

Áldozás utáni imádság.
A mennyei szentségeket, Urunk, magunkhoz véve, Szent Ferenc hitvallód közbenjárásával kérünk; hogy szerezzenek nekünk segítséget mind a jelen, mind az örök életre. A mi.

Postcommunio. Sumpta, Dómine, sacramenta caeléstia: beáto Francisco Confessóre tuo intercedente, precámur; ut et temporális vitae subsidiá nobis cónferant, et aetérnae. Per Dóminum.

Április 4: Szent Izidor püspök hitvalló és egyháztanító.

Bencés szerzetes, majd Szevilla püspöke. A tudományok nagy pártfogója; sok iskolát és kolostort alapított. † 636-ban.

Szentmise: In médlo, 1288. I.

Április 5: Ferreri Szent Vince hitvalló.

Spanyolországban született; domonkos lett. Nagy tudós, buzgó térítő (25.000 zsidót és 8000 mórt térített meg), lelkes prédikátor (20 ezernél több beszédet mondott). «Az ítélet angyalának» nevezték, mert erről sokat beszélt; † 1419-ben.

Szentmise: Os justl, 1292. I., az alábbi könyörgéssel

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Vince hitvallód érdemeivel és beszédeivel megvilágítani kegyeskedtél; engedd meg nekünk, szolgálóidnak, hogy példájából okuljunk és oltalma által minden bajtól megszabaduljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui Ecclesiam tuam beáti Vincéntii Confessóris tui méritis et praedicatione illustráre dignátus es: concéde nobis fámulis tuis; ut et ipsius instrúamur exémples, et ab ómnibus ejus patrocínio liberémur advérsis. Per Dóminum.

Április 11: I. Nagy Szent Leó pápa, hitvalló és egyháztanító.

440-ben lett pápa és mint ilyen, az igaz hit védelmezője volt kora tévedéseivel (Eutyches és Nestoriusszal) szemben. Róla mondta a kalcedoni zsinat: «Péter szólt Leó ajkával». Attilát kérésével visszafordította Róma falai alól.

Bevonulásra. (Sirák fia 15,5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette; betölti őt az Úr a bölcsesség és értelem lelkével; s a dicsőség ruháját adja reá.

Introitus. (Eccl. 15, 5.)

In médlo Ecclesiae aperuit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae et intelléctus: stolam glóriae in-

(H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Főlséges, éneket zengeni. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, imáinkat, amelyeket Szent Leó hitvallód és pápád ünnepén elhoztunk eléd; és annak érdemeiért, ki méltó volt téged oly hűségesen szolgálni, oldozz fel minket minden bűnünktől. A mi Urunk.

duit eum. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 91, 2.) Bonum est confitēri Dómino: et psállere nómini tuo, Altissime. *℣.* Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Leónis Confessoris tui atque Pontificis solemnitate deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke: Justus cor suum, 1291. l.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *℣.* Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Bőjti ének (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. *℣.* Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott lesz. *℣.* Dicsőség és gazdagság lesz házában, és igazsága mindörökre megmarad.

Graduale (Ps. 36, 30-31.) Os justí meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur júdicium. *℣.* Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantábitur gressus ejus.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beáthus vir, qui tímet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. *℣.* Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. *℣.* Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

Húsvéti időben a graduale és bőjti ének helyett ezt mondjuk

Alleluja, alleluja. *℣.* (Sirá 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja. *℣.* (Os. 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a lillom, és virágozik az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Eccl. 45, 9.) Amávit eum Dóminus. et ornávit eum: stolam glóriæ induit eum. Allelúja. *℣.* (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lillium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

Szent evangélium : Venit Jesus, 1035. l. utána Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal: és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Szent Leó hitvallód és pápád évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen jóságod előtt minket elfogadottá; hogy e jámbor engesztelő szolgálat által őt a boldogító viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait megszerezze. A mi Urunk.

Aldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolgál, kit mikor ura eljövend, ébren talál: Bizony mondom nektek, minden vagyona fölé rendeli őt. (H. i. Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy kinek tiszteletreméltó ünnepét üljük, Szent Leó hitvallód és pápád imájára bocsánatot nyerjünk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Sancti Leónis Confessoris tui atque Pontificis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut per haec piae placatiónis officia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona conciliet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilátem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Deus, fidelium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Leónis Confessoris tui atque Pontificis, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

Április 13: Szent Hermenegild vértanu.

Az ariánus gót király fia volt, de visszatért a kathollikus hitre. Ezért börtönbe vetették és alyja parancsára 585-ben lefejezték, mert nem akarta a húsvéti szentáldozást ariánus püspök kezéből elfogadni.

Szentmise : Nagyböjten : In virtute, 1258. l., húsvéti időben : Protexisti, 1276. l., mindkét esetben az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki Szent Hermenegild vértanudat megtanítottad, hogy az **Oráció.** Deus, qui beátum Hermenegildum Mátyardum tuum caelésti regno ter-

égi királyságot a földi fölé helyezze; add, kérünk, hogy az ő példájára a mulandókat megvessünk és az örökkévalókra törekedjünk. A mi Urunk.

Szent evangélium: Si quis venit ad me, 1254. l.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imáinkat; és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint mostan örömmel ünnepeljük szenteidnek emlékezetét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi

rénüm postpónere docuisti: da, quaesumus, nobis; ejus exémplo cadúca despícere, atque aetérna sectári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne Sanctórum temporáli gratulámur officio; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

Április 14: Szent Jusztin vértanu.

Pogány szülők gyermeke, filozófiai kutatásai vezették el a katolikus hitre. Irt két híres Apológiát, melyekkel Antonius Plus császár és a római szenátus előtt megvédte a katolikus hitet. Vértanu halált halt 166-ban, Rómában.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Tibor, Valerián és Maximus emlékezetét. Közülük az első kettő testvér volt és Valerián Szent Cecilia (nov. 22.) vőlegénye. Mindkettőjük a szent szűz hatására keresztény és vértanú lett, 230-ban. Maximust az ő állhatóságuk térítette meg. Őt pedig halálra korbaoszták.

Bevonulásra. (Zs. 118, 85, 46.)

Vende-mondákat beszélnek nekem az istentelenek, de nem olyanok azok, mint a te törvényed: én pedig bizonyosságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kik-

Introitus. (Ps. 118, 85 et 46.)

Narravérunt mihi iniqui fabulatiónes, sed non ut lex tua: ego autem loquébar de testimoniis tuis in conspéctu regum et non confundébar. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. Ibid., 1.) Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dó-

nek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. **V.** Dicsőség az Atyának, és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki a kereszt balgasága által Szent Jusztin vértanudat, Jézus Krisztusnak mindent fölülmúló tudományára csodálatosan megtanítottad, engedd az ő közbenjárására, hogy a tévelygés csábítását elutasítva, a hitben megerősödjünk. Ugyanazon a mi Urunk.

A 2. (nagyböjtben 3.) könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik Szent Tibor, Valérián és Maximus vértanuid ünnepét üljük, erényeiket is utánozzuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 18-25, 30.)

Testvérek: A kereszt igéje azoknak, akik elvesznek ugyan oktalanság, de azoknak, akik üdvözülnek, vagyis nekünk, Isten ereje. Mert írva vagyon: Elvesztem a bölcsék bölcseségét és az okosak okosságát elvetem. Hol van a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világnak kutatója? Nemde, oktalansággá tette Isten e világnak bölcseségét? Mivel ugyanis Isten bölcseségében nem ismerte meg a világ a bölcseség által az Istent, úgy

mini. **V.** Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper.

Orátio. Deus, qui per stultitiam Crucis eminenter Jesu Christi scientiam beatum Justinum Mátyrem mirabiliter docuisti: ejus nobis intercessióne concede; ut, errorum circumventióne depúlsa, fidei firmitatem consequámur. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui sanctorum Mátyrum tuorum Tibúrtii, Valeriáni et Máximi solémnia cólimus; eórum étiam virtútes imitémur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I Cor. 1, 18-25 et 30.)

Fratres: Verbum crucis pereúntibus quidem stultítia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobábo. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor hujus saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapiéntiam hujus mundi? Nam quia in Dei sapiéntia non cognóvit mundus per sapiéntiam Deum: plácuít Deo per stultítiam praedica-

tetszett Istennek, hogy az igehirdetés oktalansága által üdvözlte a hívőket. Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök meg bölcseséget keresnek; mi azonban a keresztre feszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig oktalanság, maguknak a meghívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcseségét, mert az Isten oktalansága bölcsőbb az embereknél; és Isten gyöngesége erősebb az embereknél. Átala vagytok pedig ti Krisztus Jézusban, ki Istentől bölcseségünké lett és igazságunkká és megszentelődésünké és megváltásunkká.

Átvonulásra. (Kor. I. 3, 19-20.) E világ bölcsesége oktalanság Isten előtt, mert írva vagyon: Az Úr ismeri a bölcsék gondolatait, hogy hiábavalók. *Ÿ.* (Kor. I. 1, 19.) Elvesztem a bölcsék bölcsességét és az okosak okosságát elvetem.

tionis salvos fácere credentes. Quóniam et Judaei signa petunt, et Graeci sapientiam quaerunt: nos autem praedicamus Christum crucifixum: Judaeis quidem scándalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocátis Judaeis, atque Graecis, Christum Dei virtútem, et Dei sapientiam: quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, et justítia, et sanctificatio, et redemptio.

Graduale. (1 Cor. 3, 19 et 20.) Sapiéntia hujus mundi stultítia est apud Deum, scriptum est enim: Dóminus novit cogitationes sapientium, quóniam vanae sunt. *Ÿ.* (Ibid., 1, 19.) Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobabo.

Nagybőjten:

Bőjti ének. (Kor. I. 2, 2, 7, 8.) Nem szándékoztam más valamit tudni köztektek, mint Jézus Krisztust, és pedig a megfeszítettet. *Ÿ.* Istennek titokzatos, elrejtett bölcsességét hirdetjük, melyet Isten öröktől fogva előre elrendelt a mi dicsőségünkre. *Ÿ.* Melyet senki

Tractus. (1 Cor. 2, 2 et 7-8.) Non judicávi me scire aliquid inter vos nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. *Ÿ.* Lóquimur Dei sapientiam in mystério, quae abscondita est, quam praedestinávit Deus ante saecula in glóriam nostram. *Ÿ.* Quam nemo princípum

sem ismert ezen világ fejedelmei közül, mert ha ismerték volna, sohasem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.

Húsvéti időben a graduale és a tractus helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Kor. I. 3, 19, 20.) E világ bölcsesége oktalanság Isten előtt, mert írva vagyon: Az Úr ismeri a bölcsék gondolatait, hogy hiabavalók. Alleluja. *Ÿ.* (Filip. 3, 8.) Sőt mindent veszteségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak mindent fölülműló ismerete miatt. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (12, 2-8.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Semmi sincs elleplezve, mi le ne lepleztetnék, sem elrejtve, amit meg ne tudnának. Azért, amiket sötétben mondtatok, fényes nappal fognak hallatszani és amit fülbe sugtatok a kamrákban, a háztetőkről fogják hirdetni. Mondom pedig nektek barátaimnak: Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet és azután semmi egyebet sem tudnak tenni. Megmondom én nektek, kitől féljetek: Féltetek attól, kinek miután megölt, hatalma van a gehennába vetni; igenis, mondom nektek, tőle féljetek. Nemde, öt verebet két garasért adnak?

hujus saeculi cognóvit. Si enim cognovissent, numquam Dóminum glóriae crucifixissent.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (I Cor. 3, 19 et 20.) Sapiéntia hujus mundi stultitia est apud Deum, scriptum est enim: Dóminus novit cogitationes sapiéntium, quóniam vanae sunt. Allelúja. *Ÿ.* (Philipp. 3, 8.) Verúntamen exístimo ómnia detriméntum esse propter eminentem sciéntiam Jesu Christi Dómini mei. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (12, 2-8.)

In illo témpore: Dixit Jesus discíplulis suis: Nihil opérum est quod non revelétur: neque absconditum, quod non sciátur. Quóniam quae in ténebris dixístis, in lúmine dicéntur: et quod in aurem locúti estis in cubículis, praedicábitur in tectis. Dico autem vobis amiciis meis: Ne terreámini ab his qui occidunt corpus, et post haec non habent ámplius quid fáciant. Osténdam autem vobis quem timeátis: timéte eum, qui postquam occiderit, habet potestátem míttre in gehénnam; ita dico vobis, hunc timeáte. Nonne quinque pásseres véneunt dipóndio, et unus ex illis non est in oblivíone

és egy sincs azok közül elefejtve az Isten előtt. Sőt még fejetek hajszálai is mindszámon vannak tartva. Ne féljete; sokkal becsebbek vagytok ti a verebeknél. Mondom pedig nektek: Mindenkit, aki vallomást tesz rólam az emberek előtt, az Emberfia is megvallja azt az Isten angyalai előtt.

Felajánlásra. (Kor. I. 2, 2.) Mert nem szándékoztam más valamit tudni köztetek, mint Jézus Krisztust, és pedig a megfeszítettet.

(H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Fogadd Úr Isten, kegyesen adományainkat, amelyeknek csodálatos misztériumát Szent Jusztin vértanu bátran védelmezte a hitetlenek rágalmaival szemben. A mi Urunk.

A 2. (nagybőjtben a 3.) csendes

Ez az áldozat, melyet szenteid születésének ünnepén bemutatunk, kérünk, Urunk, oldja meg bűnösségünk bilincseit és eszközölje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk. Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Tim. II. 4, 8.) Vár rám az igazság koronája, melyet megad nekem azon a napon az Úr, az igazságos bíró. (H. i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. A mennyei táplálékkal megújítva, alázatosan ké-

coram Deo? Sed et capilli cápitis vestri omnes numeráti sunt. Nolíte ergo timére: multis passéribus pluris estis vos. Dico autem vobis: Omnis, quicumque conféssus fuerit me coram homínibus, et Filius hóminis confitébitur illum coram Angelis Dei.

Offertorium. (1 Cor. 2, 2.) Non enim judicávi me scire áliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.

(T. P. Allelúja.)

Secreta. Múnera nostra, Dómine Deus, benignus súscipe: quorum mirábile mystérium sanctus Martyr Justinus advésum impiórum calúmniastrénue deféndit. Per Dóminum nostrum.

imádság: a szent vértanukról:

Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam sanctórum Mátyrum tuórum natalítia recenséntes offérimus: et víncula nostrae pravítatis absólvat, et tuae nobis misericórdiae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (2 Tim. 4, 8.) Repósite est mihi coróna justítiae, quam reddet mihi Dóminus in illa dfe justus judex. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Caelésti alimónia refécti súpplices te, Dómine, deprecámur:

rünk, Urunk, hogy Szent Jusztinus vértanud intéseire a vett adományokért a hálaadásban állandóan kitart-sunk. A mi Urunk.

ut, beáti Justíni Mártýris tui mónitis, de accéptis donis semper in gratiárum actióne maneámus. Per Dó-minum.

A 2. (nagybőjtben a 3.) áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei viszontadománnyal betöltve, alázattal kérünk, Urunk, hogy amit köteles szolgálatunk áldozataként bemutatunk, azáltal üdvözlő kegyelmed növekedését érezzük. A mi Urunk.

Sacro múnere satláti, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut, quod débitae servitútis celebrámus officio, salvatiónis tuae sentiámus augméntum. Per Dóminum nostrum.

Április 17: Szent Anicét pápa és vértanu.

Szíriai származású volt. Szent Polikárp hozzá jött Rómába, hogy Húsvét ünneplésének napjáról tárgyaljon. Vértanuhalált halt 165-ben, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. 1.

Április 21: Szent Anzelm püspök, hitvalló és egyháztanító.

A híres bec-i bencés apátság szerzetese, majd apátja, végül pedig canterbury érsek. Bölcséleti munkái miatt kapta a «skolasztikus filozófia atyja» címet és az egyházdoktori rangot. 1109.

Szentmise: In médio, 1288. 1.

Április 22: Szent Szótér és Kájusz pápák és vértanuk.

Két pápa; mind a kettő vértanu lett. Szent Szótér 174 körül és Kájusz 296 táján.

Szentmise: Si diligis 1248. 1.

Április 23: Szent György vértanu.

Katona volt Diocletian hadseregében. Hitéért szenvedett vértanuhalált 303 körül, Palesztinában.

Szentmise: Protexisti, 1276. 1., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki minket Szent György vértanud érdemeivel és közbenjárásával megörvendeztetsz, engedd kegyesen, hogy jóté-

Orátio. Deus, qui nos beáti Geórgii Mártýris tui méritis et intercessióne laetíficas: concéde propítius; ut, qui tua per eum bene-

teményeidet, melyeket általa kérünk, kegyelmed ajándékaként elnyerjük. A mi

füccia póscimus, dono tuae grátiae consequámur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke: Memor esto, 1262. I.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a bemutatott adományokat és Szent György vértanud közbenjárására tisztíts meg általuk bűneinknek szennyétől. A mi Urunk.

Secreta. Múnera, Dómine, obláta sanctífica, et intercedénte beáto Geórgio Mártyre tuo, nos per haec a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, add meg, hogy Szent György vértanud közbenjárására azok, kiket szentségeiddel újjáalkotsz, neked tetsző étlettel is méltón szolgáljanak téged. A mi Urunk.

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, intercedénte beáto Geórgio Mártyre tuo, tibi étiam plácitis móribus dignánte tribuas deservire. Per Dóminum nostrum Jesum.

Április 24: Szent Fidéi vértanu.

Sigmaringen születt. Először keresett ügyvéd volt, de mint ilyen is a «szegények ügyvédje» lett. Azután belépett Szent Ferenc rendjébe. Az ellenreformáció nagy apostola volt. A kálvinisták verték agyon 1622-ben, 45 éves korában.

Szentmise : Protexisti, 1276. I., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki a szeráfi szellem lángjára gyúlt Szent Fidéit az igaz hit terjesztésében a vértanuság pálmájával és dicső csodákkal ékesíteni méltóztattál, kérünk, érdemeiért és közbenjárására úgy erősíts meg kegyelmeddel a hitben és szeretetben, hogy szolgálatodban mindhalálíg híven kitarssunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beátum Fidélem, seráphico spíritus ardóre succésum, in verae fidei propagatióne martyrii palma et gloriósis miráculis decoráre dignátus es: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne, ita nos per grátiam tuam in fide et caritáte confírma; ut in servitio tuo fideles usque ad mortem inveniri mereámur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adonyainkat és imáinkat; és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Aldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük szenteid emlékezetét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi Urunk.

Secreta. Muneribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne Sanctórum, temporáli gratulámur officio; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

Április 25: Szent Márk evangélista.

Szent Márk Krisztus Urunk 72 tanítványához tartozott. Evangéliumát Szent Péter beszédei után írta meg és Egyiptomban hirdette, hol vértanuságot szenvedett. — A mai napon tartja az Egyház a búzaszentelést. (Más néven «régebbi könyörgő körmenetek». Lásd ezt a függelékben.)

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.)

Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja! a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja! (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet: az ellenség félelmetől szabadítsd meg lelkem. ✠. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Szent Márk evangélistádat az evangélium hirdetőinek kegyelmével felmagasztaltad, add meg nekünk, kérünk, hogy tanításában előrehaladást, imádságában mindenkör védemet találjunk. A mi.

Introitus. (Ps. 63, 3.)

Rotextisti me, Deus, a convéntu malignántium, alleluja: a multitudine operántium iniquitátem, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 2.) Exáudi Deus, oratiómem meam cum deprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. ✠. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Marcum Evangélistam tuum evangélicae praedicationis grátia sublimásti: tribue, quaesumus; ejus nos semper et eruditóne proficere, et oratióne deféndi. Per Dóminum.

Szentlecke Ezekiel próféta könyvéből. (1, 10-14.)

A négy lény arca a következő volt: Arcuk emberi archoz hasonlított, de mind a négyüknek jobbfelől oroslánarca volt, és mind a négyüknek balfelől bikaarca volt, és ezenfelül mind a négyüknek sasarca volt. Ilyen volt az arcuk. Szárnyuk pedig felül ki volt terjesztve, mindegyiküknek két szárnya összeért, és kettő befödte testüket. Mindegyikük a saját arca irányában haladt, amerre a lélek törekedett, arrafelé mentek, és nem kellett megfordulniok, amikor mentek. És az élőlények között olyasvalami látszott, mintha tűzben szén izzott volna, és mintha fátkya imbolygott volna az élőlények között: a tűz ragyogott, és a tűzből villámok cikáztak. S az élőlények ide-oda mozgottak, mint a cikázó villám.

Alleluja, alleluja. ♪. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat, az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja! ♪. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakövből koronát helyeztél. Alleluja!

✠ **A** szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (10, 1-9.)

Az időben: Rendele az Úr más hetvenkettőt is, és elküldé őket kettenként ma-

Lectio Ezechielis Prophetae. (1, 10-14.)

Similitudo vultus quatuor animalium: facies hominis, et facies leonis a dextris ipsorum quatuor: facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor, et facies aquilae desuper ipsorum quatuor. Facies eorum, et pennae eorum extantae desuper: duae pennae singulorum jungebantur, et duae tegebant corpora eorum: et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat: ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium, aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, et quasi aspectus lampadarum. Haec erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, et de igne fulgur egradiens. Et animalia ibant, et revertebantur in similitudinem fulguris coruscantis.

Alleluja, alleluja. ♪. (Ps. 88, 6.) Confitebuntur caeli mirabilia tua, Domine. etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Alleluja. ♪ (Ps. 20, 4.) Posuisti, Domine, super caput ejus, coronam de lapide pretioso. Alleluja.

✠ **Sequentia** sancti Evangelii secundum Lucan. (10, 1-9.)

In illo tempore: Designavit Dominus et alio: septuaginta duos: et misit illos bi-

ga előtt minden városba és helységbe, hova menendő vala. És mondá nekik: Az aratnivaló ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásához. Menjetek; íme, én úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé. Ne hordjatok erszényt, se táskát, se sarut, és senkit az úton ne köszöntsetek. Ha valamely házba bementek, először is azt mondjátok: Békesség e háznak! És ha ott békesség fia vagy, rája száll a ti békességtek; ha pedig nem, visszaszáll rátok. Ugyanazon házban maradjatok, even és iván, amijük vagy; mert méltó a munkás a maga bérére. Ne járjatok házról-házra. Ha valamely városba mentek, és ott befogadnak titeket, egyetek, amit elétek adnak. És gyógyítsátok meg az ottlevő betegeket, és mondjátok nekik: Elközelgetett hozzátok az Isten országa.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Szent Márk evangélistád ünnepén ajándékainkat elhozván neked, kérünk

nos ante faciētem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis, requiescat super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes, et bibentes quae apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis: et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei.

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebuntur caeli mirabilia tua, Domine: et veritatem tuam in ecclesia sanctorum, alleluja, alleluja.

Secreta. Beāti Marci Evangelistae tui solemnitāte, tibi mūnera deferentes, quaesumus, Dó-

Urunk, hogy amint őt az evangélium hirdetése tette dicsővé, úgy tegyen minket az ő közbenjárása mind szavainkban, mind tetteinkben előtted elfogadhatóvá. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

mine: ut, sicut illum prae-dicatio evangelica fecit gloriósum; ita nos ejus intercessio et verbo, et opere tibi reddat accéptos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia caecula saeculorum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Zs. 63, 11.) Ör-vendezik az igaz az Úrban és benne reménykedik: és dicsökszenek az igazszívűek mindnyájan, alleluja, alleluja!

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetabitur justus in Dómino, et sperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde, allelúja, allelúja.

Aldozás utáni imádság. A te szent adományaid, kérünk, Urunk, adjanak nekünk állandó védelmet, és Szent Márk evangélistád kérései által oltalmazzanak meg minket mindenkorra minden veszedelemtől. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

Postcommunio. Tribuant nobis, quaesumus, Dómine, continuum tua sancta praesídium: quo, beáti Marci Evangelistae tui précibus, nos ab ómnibus semper tueántur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Április 26: Szent Klétus és Marcellinus pápák és vértanuk.

Klétus a harmadik pápa; Szent Péter térítette meg; † 91-ben. Marcellinus pápa pedig Diocletianus alatt szenvedett vértanulahált, 304-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Április 27: Canisius Szent Péter hitvalló és egyháztanító.

Németország első jezsuitája volt. Rendíthetetlen hittel s erővel hirdette a katolikus hit igazságait a protestáns újítókkal szemben, s így hazájának második apostola lett. Meghalt 1597-ben, Freiburgban, Svájcban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter hitvallódat az erény és a tudomány által a katolikus hit erős védőjévé tetted, engedd kegyesen, hogy az ő példája és intései által a tévedők szíve visszatérjen a belátásra és üdvösségre, a hívek pedig kitartsanak az igazság megvallásában. A mi Urunk. Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Oratio. Deus, qui ad tuendam catholicam fidem beatum Petrum, Confessorem tuum, virtute et doctrina roborasti: concede propitius: ut ejus exemplis et monitis errantium corda ad salutem respiciant, et fideles in veritatis confessione perseverent. Per Dominum nostrum, Jesum Christum Filium tuum.

Április 28: Keresztes Szent Pál hitvalló.

Rendalapító volt. Mint a neve is mutatja, a szent keresztet tisztelte buzgón és rendjét is az Úr szenvedéséről passzionistáknak nevezik; † 1775-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon üli meg az Egyház Szent Vitalis emlékeztét. Római katona volt; Szent Gyárfás és Prótáz vértanuk (jún. 19.) édes apja; Néró korában elevenen elásták 67 táján.

Bevonulásra. (Gal. 2, 19-20.)

Krisztussal együtt keresztre szegeztetem; élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem: az Isten Fiában való hitben élek, ki szeretett engem és önmagát adta értem, alleluja, alleluja. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szű-

Introitus. (Gal. 2, 19-20.)

Christo confixus sum Crucis: vivo autem, jam non ego: vivit vero in me Christus: in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me, alleluja, alleluja. (Ps. 40, 2.) Beátus qui intellegit super egnum et páu-

kölködőnek s a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, ki Szent Pált a kereszt titka hirdetésére különös szeretettel ajándékoztad meg, és az Egyházban általa új családot engedté felvirulni: engedd közbenjárására, hogy szenvedésedet a földön állandóan tiszteljük és gyümölcsét a mennyben elnyerhessük: Ki élsz.

perem: in die mala liberabit eum Dómnus. *V.* Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui ad mystérium Crucis praedicándum, sanctum Paulum singuláris caritáte donásti, et per eum novam in Ecclesia familiam floréscere voluisti: ipsius nobis intercessióne concéde; ut passiónem tuam júgiter recoléntes in terris, ejúsdem fructum cónsequi mereámur in caelis: Qui vivis et regnas.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Vitálisról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Vitális vértanud születése napját ünnepeljük, az ő közbenjárására neved szeretetében megerősödjünk. A mi.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beáti Vitális Mátyris tui natalitia cólimus, intercessióne ejus, in tui nóminis amóre robóremur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 17-25.)

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I Cor. 1, 17-25.)

Testvérek: Nem küldött engem Krisztus, hogy kereszteljek, hanem hogy az evangéliumot hirdessem; nem a szó bölcsességével, hogy meg ne hiúsuljon Krisztus keresztje. Mert a kereszt Igéje azoknak, akik elvesznek, ugyan oktalanság, de azoknak, akik üdvözülnek, vagyis nekünk, Isten ereje. Mert írva vagyon: Elvesztem a bölcsék bölcsességét, és az okosak okosságát elvetem. Hol van a bölcs? Hol az írástudó? Hol

Fratres: Non misit me Christus baptizáre, sed evangelizáre: non in sapiéntia verbi, ut non evacuétur crux Christi. Verbum enim crucis pereúntibus quidem stultitia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobábo. Ubi sápiens? ubi scriba? ubi conquisítor hujus sacculi? Nonne stultam fecit Deus sapiéntiam hujus mundi?

e világ kutatója? Nemde, oktalansággá tette Isten e világnak bölcseségét? Mivel ugyanis Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcseség által az Istent, úgy tetszett Istennek, hogy az íghirdetés oktalansága által üdvözítse a hívőket. Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök meg bölcseséget keresnek; mi azonban a keresztfeszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak oktalanság, maguknak a meghívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcseségét, mert az Isten oktalansága bölcsőbb az embereknél; és az Isten gyöngesége erősebb az embereknél.

Alleluja, alleluja. V. (Kor. 11. 5, 15.) Valamennyiért meghalt Krisztus; hogy azok is, akik élnek, már ne önmaguknak éljenek, hanem annak, ki értük meghalt és föl-támadt. **Alleluja.** V. (Róm. 8, 17.) Ha fiai, akkor örökösök is: Istennek az örökösői, Krisztusnak pedig társörökösői, ha tudniillik vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. **Alleluja.**

Szent evangélium : Designávit, 940. 1.

Felajánlásra. (Efez. 5, 2.) Éljetek szeretetben, amikép Krisztus is szeretett minket, s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul az Istennek, alleluja.

Nam quia in Dei sapiéntia non cognóvit mundus per sapiéntiam Deum: plácuít Deo per stultítiam praedica-tiónis salvos fácere creden-tes. Quóniam et Judaei signa petunt, et Graeci sapiéntiam quaerunt: nos autem praedicámus Christum cruciff-xum: Judaeis quidem scán-dalum, géntibus autem stultítiam, ípsis autem vocátis Judaeis, atque Graecis, Christum Dei virtútem, et Dei sapiéntiam: quia quod stultum est Dei, sapiéntius est homínibus: et quod infirmum est Dei, fórtius est homínibus.

Allelúja, allelúja. V. (2 Kor. 5, 15.) Pro ómnibus mórtuus est Christus: ut, et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mórtuus est, et resurrexít. **Allelúja.** V. (Rom. 8, 17.) Si filii, et herédes: herédes quidem Dei, coherédes autem Christi: si tamen compátimur, ut et conglorificémur. **Allelúja.**

Offertorium. (Ephes. 5, 2.) Ambuláte in dilectióne, sicut et Christus diléxit nos, et trádidit semetípsum pro nobis oblatiónem, et hó-stiam Deo in odórem suavítá-tis, allelúja.

Csendes imádság. Adják meg nekünk, Urunk, szenvedésed és halálod ezen misztériumai azt az égi tüzet: amellyel Szent Pál adta oda testét, bemutatásuk alkalmával élő, szent és neked tetsző áldozati adományul: Ki élsz.

Secreta. Caeléstem nobis, Dómine, praebeant mysteria haec passionis et mortis tuae fervorem: quo sanctus Paulus, ea offerendo, corpus suum hostiam viventem, sanctam, tibi que placéntem exhibuit: Qui vivis. et regnas cum Deo Patre.

A 2. csendes imádság: Szent Vitálisról.

Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imáinkat: és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Pét. I. 4, 13.) Örüljete, ha Krisztus szenvedéseiben részt vehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendeztetek. Alleluja.

Áldozás utáni imádság. Vettük, Urunk, az isteni szentséget, mérhetetlen szereteted örök emlékét; add, kérünk, hogy Szent Pál érdemei és követése által forrásaidból az örök élet forrásvizét méríthessük, és szentséges szenvedésedet szívünkbe vésve, életünkkel s erkölcsainkkal megtartsuk: Ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel.

Muneribus nostris, quaesumus, Dómine precibusque susceptis: et caelestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per Dóminum.

Communio. (I Petr. 4, 13.) Communicántes Christi passionibus gaudéte, ut in revelatione glóriæ ejus gaudeátis exsultantes, alleluja.

Postcommunio. Sumpsimus, Dómine, divinum sacramentum, imménsæ caritátis tuæ memoriæ perpétuum: tribue, quaesumus; ut, sancti Pauli méritis et imitatióne, aquam de fontibus tuis hauriamus in vitam aeternam salientem, et tuam sacratissimam passionem cordibus nostris impréssam moribus et vita teneamus: Qui vivis.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Vitálisról:

Add meg kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük szenteid emlékeztét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi Urunk.

Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuorum commemoratióne Sanctorum temporáligratulamur officio; ita perpétuo laetemur aspectu. Per Dóminum.

Április 29: Szent Péter vértanu.

Domonkos szerzetes volt és a katarok eretneksége ellen küzdött. Ezek ölték is meg 1252-ben, Milanó közelében.

Szentmise : Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy illő áldozatkészséggel kövessük, Szent Péter vértanud hitét, aki ugyan ezen hit terjesztéséért megérdemelte a vértanuk pálmájának elnyerését. A mi. **O**rátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut beáti Petri Mátyris tui fidei congrua devotióne sectémur; qui, pro ejúsdem fidei dilatatióne, martyrii palmam méruit obtinére. Per Dóminum.

Szentlecke : Memor esto 1262. l.

Csendes imádság. A kéréseket, melyeket Urunk, eléd terjesztünk, Szent Péter vértanud közbenjárására kegyesen hallgasd meg; és a hit bajnokait oltalmaddal őrizd meg. A mi Urunk. **S**ecreta. Preces, quas tibi, Dómine, offerimus, intercedénte beáto Petro Mátyre tuo, cleméter inténde: et propugnatóres fidei sub tua protectióne custódi. Per Dóminum nostrum.

Áldozás utáni imádság. A szentségek, Urunk, amelyeket magunkhoz vetünk, őrizték meg híveidet: és Szent Péter vértanud közbenjárására oltalmazzák meg őket minden ellenséges támadással szemben. A mi. **P**ostcommunio. Fidéles tuos, Dómine, custódiat sacramenta, quae súmpsimus: et, intercedénte beáto Petro Mátyre tuo, contra omnes advérsos tuántur incúrsus. Per Dóminum nostrum.

Április 30: Sziénai Szent Katalin szűz.

A nagy misztikus szent. Tíz évi kemény megpróbáltatás után domonkos-apáca lett és önmegtágadó életet folytatott. Az 1374-iki pestis-járvány alkalmával mutatott áldozatos szeretete, csodái, látnoki tehetsége, ereje, mellyel a legnagyobb bűnösöket is megtudta téríteni: egész Európában híressé tették. † 1380-ban, Rómában.

Szentmise : Dilexisti, 1309. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Add, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Katalin szűz születésnapját megtartjuk, **O**rátio. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beatae Catharinae Virginitas tuae natalitia cólimus:

ezt az évenkinti ünnepet örömmel üljük és oly nagy erénye példájából hasznot merítsünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szálljon fel hozzád, Urunk, kérésünk és szűzi illatot árasztó üdvös áldozatunk, amelyet Szent Katalin ünnepén bemutatunk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Szerezze meg nekünk az örökkévalóságot, Urunk, a mennyei lakoma, melyet magunkhoz vettünk s mely Szent Katalinnak még földi életét is táplálta. A mi Urunk.

et annua solemnitate laetemur, et tantae virtutis proficiamus exemplo. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Ascendant ad te, Dómine, quas in beatae Catharinae solemnitate offerimus, preces, et hóstia salutáris, virgíneo fragrans odóre. Per Dóminum.

Postcommunio. Aeternitatem nobis, Dómine, cónferat, qua pasti sumus, mensa caeléstis: quae beatae Catharinae Virginis vitam étiam áluit temporálem. Per Dóminum.

Szent József oltalma.

1. Mivel március 19-ike nagyböjtre esik és ez megakadályozza, hogy teljes fényével megünnepelhesse a liturgia az egész Egyház pártfogóját, azért van Húsvét után még egy ünnepe Szent Józsefnek, amelynek szentmiseje, mint egy triptichon, hármas képet fest Szent Józsefről. A szentlecke Szent József öszösvetségi előképéről szól, hogy növelje bizalmunkat benne. Az evangélium, az imádság és a communio megmutatja magának Szent Józsefnek a hatalmát. A többi rész pedig mint pártfogónkat állítja eléink.

2. *Története.* Szent Józsefet a világtól elrejtett, láthatatlan működése, a látható világ példaképevé tette. Ezért talált Szent Teréziában († 1582) és Szalézi Szent Ferencben († 1622) nagy tisztelőkre és általuk a hívő népek között is elterjedt áhítatra. A hívő lelkekre gyakorolt ezen hatását dicsőítette már 1680-ban a karmelita-rend egy külön liturgikus ünnep keretében, melynek neve: *Szent József oltalma*. 1677-ben I. Lipót császár, a pápával egyetértve, államaiba szintén bevezette, a török veszedelemtől való megszabadulás és amint mondják, a későbbi trónörökös, I. József születésének hálaadó ünnepeként. 1847-ben az egész Egyházban bevezették, Húsvét után a 3. vasárnapra. 1889-ben XIII. Leó pápa Szent József tiszteletét lélekemelő körlevélben ismertette és egy általa szerkesztett imában az Egyházat és a pápát hathatós védelmébe ajánlotta. X. Pius pápa ezt az ünnepet is első osztályú ünneppé emelte, nyolcaddal, *«Solemnitas sancti Joseph»* címmel. 1909-ben külön litániát engedélyezett Szent József tiszteletére. XV. Benedek pápa Szent József ünnepének külön prefációt és oktavát adott és Húsvét után a 3. szerdára tette.

3. E liturgikus ünnepek mellett az Egyház minden szabad

szerdán fogadalmi misét mond és jóváhagyta az úgynevezett «Szent József kis zoologmáját» a hívők használatára. Felvették nevét a Mindenszentek litániájába és mint a jó halál patrónusát tisztelik. Szűz Mária eljegyzésének ünnepén megemlékeznek Mária szent jegyeséről is.

A keresztény művészet a szent pátriárkát rendszerint karján a gyermek Jézussal, kezében virágzó bottal ábrázolja. A legenda szerint ugyanis, mikor a szeplőtelen Szűz Máriának el kellett jegyeznie magát egy férfival, a főpap elrendelte, hogy Dávid nemzetségének minden ifja, aki a Szűz kezét elnyerni óhajtja, egy botot fektessen a templom szentélyének küszöbére és akinek betja kizöldül és kivirágzik, az legyen a szeplőtelen Szűznek Istentől rendelt jegyese. És íme, másnap reggelre Szent József botjával történik meg ez a csoda.

Bevonulásra. (Zs. 32, 20,21.)

Az Úr a mi segítségünk és oltalmazónk, benne örvend a mi szívünk és az ő szent nevében reménykedünk. Alleluja, alleluja! (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérel. *Ű* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te szavakkal ki nem fejezhető gondoskodással Szent Józsefet szentséges szülőd jegyesévé választani kegyes voltál, add meg nekünk, kérünk, hogy akit pártfogónként tisztelünk a földön, az közbenjárónk lehessen a mennyben: Ki élsz.

Szentlecke Mózes I. könyvéből. (49, 22-26.)

József, termékeny fa, a forrás mellett álló termékeny fa; ágal túlnyúlnak a kőfalon. De megkeserítették s beléje kötöttek s irigykedtek reá a nyilasok. Am erős kézben ült az ő lja s karjánkezen a kötelet megoldotta

Introitus. (Ps. 32, 20-21.)

Adjuutor, et protector noster est Dominus: in eo laetabitur cor nostrum, et in nómine sancto ejus sperávimus, alleluja, alleluja. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. *Ű* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ineffabili providéntia beátum Joseph sanctíssimae Genitricis tuae sponsum eligere dignátus es: praesta, quaesumus; ut, quem protectorem venerámur in terris, intercessórem habére mereámur in caelis: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Génesis. (49, 22-26.)

Filius accrészens Joseph, filius accrészens, et decórus aspéctu: filiae discurrerunt super murum. Sed exasperaverunt eum, et jurgáti sunt, inviderúntque illi habéntes jácula. Sedit in forti arcus ejus, et dissolúta

Jákob Hatalmasának keze: Onnan jött segítség: Izrael pásztor, sarkköve. Atyád Istene a segítőd leszen s a Mindenható meg fog áldani téged onnan felülről az ég áldásaival, az alant elterülő mélység áldásaival, az emlő s az anyaméh áldásaival. Atyád áldásai, melyek meghaladják az ő atyái áldását, — míg eljön az örök hallok kívánsága, — szálljanak József fejére, testvérel koszorúsának feje tetejére.

Alleluja, alleluja! *℣.* Bármilyen bajukban hozzám kiáltanak, meghallgatom őket és mindenkor oltalmazójuk leszek. Alleluja! *℣.* Szerezd meg, József, hogy utunkat ártatlanul és mindig a te oltalmad alatt futassuk meg. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (3, 21-23.)

Az időben: Történt, mikor megkereszteltetvén az egész nép, Jézus is megkeresztelkedék és míg imádkozott, megnyílt az ég; és leszállta rája a Szentlélek testi alakban mint galamb, és e szózat hangzék mennyből: Te vagy az én szeretett Fiam, tebenned telik kedvem. És maga Jézus, mikor tanítani kezdett, mintegy harminc esztendő volt, fia lévén, amint vélték, Józsefnek.

sunt vincula brachiórum et mánuum illius per manus poténtis Jacob: inde pastor egréssus est, lapis Israel. Deus patris tui erit adjutor tuus, et Omnipotens benedictet tibi benedictionibus caeli desuper, benedictionibus abyssi jacéntis deorsum, benedictionibus úberum et vulvae. Benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum ejus, donec veniret desiderium cöllium aeternórum: fiant in cápite Joseph, et in vértice Nazaraei inter fratres suos.

Allelúja, allelúja. *℣.* De quacúmque tribulatione clamáverint ad me, exáudiam eos, et ero protector eórum semper. Allelúja. *℣.* Fac nos innócuam, Joseph, decúrere vitam: sitque tuo semper tuta patrocínio. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (3, 21-23.)

In illo témpore: Factum est autem cum baptizarétur omnis pópulus, et Jesu baptizáto, et oránte, apértum est caelum: et descéndit Spíritus Sanctus corporáli spécie sicut colúmba in ipsum: et vox de caelo facta est: Tu es Fílius meus diléctus, in te complácuí mihi. Et ipse Jesus erat incípiens quasi annórum trigínta, ut putabátur, filius Joseph.

Credo ma és az egész nyolcad alatt.

Felajánlásra. (Zs. 147, 12 és 13.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, mert ő erősekké teszi kapuid zárait, megáldja benned fiadat, alleluja, alleluja!

Csendes imádság. Szent-séges szülőanyád jegyesének pártfogásában bizakodva, kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy szívünk minden földit megvessen és téged, igaz Istent, tökéletes szeretettel szeressen: Ki élsz.

Prefáció Szent

Áldozásra. (Mt. 1, 16.) Jákob fia pedig volt József, férje Máriának, kitől született Jézus, kit Krisztusnak hívnak, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Az isteni adományok forrásánál megújítva kérünk téged, Urunk, Istenünk, hogy amint megadtad, hogy Szent József oltalmának örvendhessünk, úgy az ő érdemei és közbenjárása által add meg, hogy a mennyei dicsőségben is részesülhessünk. A mi.

Offertorium. (Ps. 147, 12 et 13.) Lauda, Jeruzsálem, Dóminum: quóniam confortávit seras portárum tuárum, benedixit filiis tuis in te, alleluja, alleluja.

Secreta. Sanctissimae Genitricis tuae sponsi patrocinio suffulti, rogámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut corda nostra fácias terrena cuncta despícere, ac te verum Deum perfectá caritáte dilgere: Qui vivis.

Józsefről, 567. 1.

Communio. (Matth. 1, 16.) Jacob autem genuit Joseph virum Mariae, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus, alleluja, alleluja.

Postcommunio. Divíni muneris fonte refecti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut nos facis beáti Joseph protectióne gaudere; ita, ejus méritis et intercessióne, caeléstis glóriae fácias esse partícipes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Május 1: Szent Fülöp és Jakab apostolok.

Ma ünnepli az Egyház Szent Fülöp és ifjabb Szent Jakab apostolok napját. Ez tulajdonképpen a templomuk búcsúnapja Rómában, amelyet I. Pelagius pápa épített (556–61) és amelyben az ereklyéket is őrzik. Fülöp vezette Nathánaelt az Üdvözítőhöz. Misszióterülete Kisázsiaiban volt. Itt Hierapollisban, mint 87 éves aggastyánt keresztrefeszítették. Leánya szűziessen élt, csodákat tettek és hosszú ideig a kisázsiai Egyház támasza voltak. Ifjabb Jakab, Alfeus és Mária fia volt, egyik testvére vagy közeli rokona Jézus Anyjának és így Jézus unokatestvére volt. Jeruzsálem első

püspöke lett és ő írta a katolikus levelek egyikét. Mintegy 30 évig kormányozta egyházmegyéjét, amíg, mint 96 éves aggastyánt a templom erkélyéről le nem dobták és agyon nem ütötték. Utóda testvére, Simon lett. Őt pedig, 107-ben, 120 éves korában keresztrefeszítették. Ünnepe február 18-án van.

Bevonulásra. (Ezd. II. 9, 27.)

Lozzád kiáltottak,
Uram, szorongatásuk idején és te meghallgattad őket az égből, alleluja, alleluja! (Zs. 32, 1.) Újjongva zengjétek igazak az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. *V. Dicsőség...*

Könyörgés. Isten, ki apostolaidnak, Fülöpnek és Jakabnak ünnepével évről-évre megörvendeztetsz, add meg nekünk, kérünk, hogy akiknek érdemein örvendünk, azoknak példáján okuljunk is. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (5, 1-5.)

Az igazak nagy bátorsággal állnak azok ellenébe, kik sanyargatták őket és hiábavalónak gondolták fáradságukat. Mikor ezt látják, iszonyú félelem háborgatja őket, s elámulnak a nem várt, hirtelen üdvösség miatt. Bánkódva mondják majd egymásnak s elfogódott szívvel sóhajtoznak: Ezek azok, kiken egykor neveltünk, kikből csúfot űztünk! Mi, ostobák, életüket örülségnek és végüket dicstelennek véltük. Íme, mint számláltatnak Isten fia! közé, s a szentek között vagyunk részük!

Introitus. (2. Esdr. 9, 27.)

Elamaverunt ad te, Domine, in tempore afflictionis suae, et tu de caelo exaudisti eos, alleluja, alleluja. (Ps. 32, 1.) Exsultate justi in Domino: rectos decet collaudatio. *V. Glória Patri.*

Oráció. Deus, qui nos annua Apostolorum tuorum Philippi et Jacobi solemnitate laetificas: praesta, quaesumus; ut, quorum gaudemus meritis, instruamur exemplis. Per Dominum nostrum.

Lectio libri Sapiëntiae. (5, 1-5.)

Stabant justi in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, et qui abstulerunt laborem eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, et mirabuntur in subitacione insperatae salutis, dicentes intra se, poenitentiam agentes, et praeventia spiritus gementes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, et finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter sanctos sors illorum est.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja! *Ÿ.* (Ján. 14, 9.) Annyi idő óta vagyok veletek és nem ismertek még engem? Fülöp, aki engem lát, látja az én Atyámat is. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (14, 1-13.)

Az időben: Mondá Jézus az 8 tanítványainak: Ne nyugtalankodjék szívetek. Higgyetek az Istenben, énbennem is higgyetek. Atyám házában sok lakóhely vagy. Máskülönbem megmondottam volna nektek; mert megyek helyet készíteni számotokra. És ha már elmentem és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek. És ahová én megyek, tudjátok, az utat is tudjátok. Mondá neki Tamás: Uram! nem tudjuk, hová mégy; miképpen tudhatnók az utat? Mondá neki Jézus: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához másképp, mint én általam. Ha engem megismertetek volna, Atyámat is ismernétek; de mostantól fogva ismeritek őt és láttátok őt. Mondá neki Fülöp: Uram! mutasd meg

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 88, 6.) Confitebuntur caeli mirabilia tua, Dómine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Allelúja. *Ÿ.* (Joann. 14, 9.) Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippus, qui videt me, videt et Patrem meum. Allelúja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (14, 1-13.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. In domo Patris mei mansiones multae sunt. Si quominus dixissem vobis: Quia vado parare vobis locum. Et si abiero, et praeparavero vobis locum: Iterum venio, et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado, scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas: Dómine, nescimus quo vadis: et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Jesus: Ego sum via, veritas, et vita; nemo venit ad Patrem nisi per me. Si cognovissetis me, et Patrem meum útique cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Dómine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Jesus: Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippus, qui videt me, videt et Pa-

nekünk az Atyát és elég nekünk. Mondá neki Jézus: Annyi idő óta vagyok veletek, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát is. Hogyan mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed-e, hogy én az Atyában, és az Atya énbennem vagyok? Az ígéket, melyeket én mondok nektek, nem magamtól mondom; az Atya pedig énbennem lakván, ő maga cselekszi a tetteket is. Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok és az Atya énbennem. Ha másképp nem,

hát a cselekedetekért magukért higgyetek. Bizony, bizony mondom nektek, aki énbennem hiszen, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekedni fogja azokat; sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál; mert én az Atyához megyek. És akármit kértek majd az Atyától az én nevemben, megteszem azt.

Felajánlásra. (Zs. 88. 6.) Magasztalják Uram, csodálat az egek, és hűségedet az egybegyült szentek, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Ajándékainkat, melyeket apostolaidnak, Fülöpnek és Jakabnak ünnepén hoztunk neked, Urunk, fogadd el kegyesen, és minden bajt, amit megérdemeltünk, távoztass el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

trem. Quomodo tu dicis: Osténde nobis Patrem? Non créditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quae ego loquor vobis a melpso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit ópera. Non créditis quia ego in Patre et Pater in me est? Alióquin propter ópera ipsa crédite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, ópera quae ego fáció, et ipse fáciét, et majóra horum fáciét: quia ego ad Patrem vado. Et quodcúmque petiérítis Patrem in nómine meo, hoc fáciam.

Offertórium. (Ps. 88. 6.) Confitebúntur caeli mirabilia tua, Dómine: et veritatem tuam in ecclésia sanctorum, alleluja, alleluja.

Secreta. Múnera, Dómine, quae pro Apostolorum tuorum Philippi et Jacóbi solemnitate deférimus, propítius súscipe: et mala ómnia, quae merémur, avérte. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 14, 9 és 10.) Annyi idő óta vagyok | **Communio.** (Joann. 14, 9, et 10.) Tanto tēpore vo-

veletek és nem ismertek meg engem? Fülöp, aki engem lát, látja az én Atyámat is, alleluja: nem hiszed-e, hogy én az Atyában és az Atya énbennem vagyok? Alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Az üdvözhözó misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünnepest üljük, azok imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

biscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem meum, alleluja: non credis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Alleluja, alleluja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solémnia celebrámus, eórum oratióibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Május 2: Szent Atanáz püspök, hitvalló és egyháztanító.

45 éven át Alexandria püspöke volt és ezalatt az igaz hit rendíthetetlen védelmezője volt Áriussal szemben. A császár ezért ötször küldötte száműzetésbe. Minden idők egyik legnagyobb embere volt. Meghalt 373-ban Alexandriában.

Bevonulásra. (Sirák 15, 5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette, és betölti őt az Úr, a bölcsesség és értelem lelkével s a dicsőség ruháját adja reá. alleluja, alleluja. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Fölséges éneket zengenil ¶ Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, imádságainkat, melyeket Szent Atanáz hitvallód és püspököd ünnepén felajánlunk; és annak érdemeiért, ki oly hűségesen szolgált neked, szabadíts meg minket minden bűnünktől. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In médio Ecclésiæ aperuit os ejus: et implévit eum Dóminus spiritu sapiéntiæ et intelléctus: stolam glóriæ induit eum, alleluja, alleluja. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ¶ Glória Patri.

Oratio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Athanásii Confessoris tui atque Pontificis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 4, 5-14.)

Testvérek: Mi nem önmagunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust, a mi Urunkat; önmagunkat pedig, mint a ti szolgáitokat Jézusért; mert az Isten, aki azt mondotta, hogy a sötétségből világosság ragyogjon, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán. Ez a kincsünk pedig cserépedényben van: hogy az erő nagysága Istené legyen és nem önmagunktól. Mindenben nyomorúságot szenvedünk, de nem szorongat semmi; bizonytalanságban vagyunk, de nem esünk kétségbe; üldözést szenvedünk, de el nem hagyatunk; földre terítettünk, de el nem veszünk; mindig hordozzuk testünkön Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön. Mert mi, akik élünk, mindig halálra adatunk Jézusért, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen a mi halandó testünkön. Tehát bennünk a halál munkálkodik, bennetek pedig az élet. Mivel azonban a hitnek ugyan az a lelke van bennünk, amint írva nagyon: Hittem, azért szólottam, mi is hiszünk és azért szólunk: tudván, hogy aki feltámasztotta Jézust,

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. (II. 4, 5-14.)

Fratres: Non nosmetipsos praedicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum: nos autem servos vestros per Jesum: quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei, in facie Christi Jesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, et non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiámur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non delinquimur: deijcitur, sed non perimur: semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in corpóribus nostris. Semper enim nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter Jesum: ut et vita Jesu manifestetur in carne nostra mortáli. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eúdem spírítum fidei, sicut scriptum est: Crédidi, propter quod locútus sum: et nos crédimus, propter quod et loquimur: sciéntes, quoniam qui suscitávit Jesum, et nos cum Jesu suscitábit, et constituet vobiscum.

minket is fel fog támasztani Jézussal és veletek együtt eléje állít.

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja. V. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Allelúja. V. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae. Allelúja.

Szent evangélium: Cum persequuntur vos, 904. I. Utána Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége, alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum, allelúja.

Csendes imádság. Szent Atanáz hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe tegyen, kérünk, Urunk, minket atyai jóságod előtt elfogadottá, hogy e jámbor engesztelő szolgálat által neki a boldog viszonzást juttassa osztályrészü, nekünk pedig megszerezze kegyelmed adományait. A mi Urunk.

Secreta. Sancti Athanasii Confessoris tui atque Pontificis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis officia, et illum beáta retribútió comitétur, et nobis grátiae tuae dona conciliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr; és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről, alleluja.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, dicit Dóminus: et quod in aure audistis, praedicáte super tecta, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy Szent Atanáz hitvallód és püspököd könyörgésére, akinek

Postcommunio. Deus, fideillum remunerátor animárum: praesta; ut beáti Athanasii Confessoris tui atque Pontificis, cujus vene-

tiszteletreméltó ünnepét megültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

rándam celebrámus festivitatem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dominum nostrum.

Május 3: A szent Kereszt megtalálása.

A szent Kereszt tiszteletére két ünnep van. Az egyik ma van, a szent Kereszt megtalálásának ünnepe, a másik szeptember 14-én, a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe. Mindkét ünnep a szent Keresztet dicsőíti, vagyis azt a fát, amelyen az Üdvözítő kinhalált szenvedett és minket megváltott. Az ünnep alapja a valódi kereszt megtalálása a keresztrefeszítés helyén, a IV. század első felében (326). Nagy Konstantin császár itt egy templomot építtetett, melyet 335 szeptember 14-én szenteltek fel és amelyben a szent Keresztet értékes szekrényben őrizték és tisztelték. Tehát a szeptemberi ünnep, a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe emlékeztet a templom felszentelésére és a szent Kereszt megtalálására. Ezt az ünnepet már Nagy Szent Gergely pápa átvette a római liturgiába. Nyugaton a gallikán egyházban a szent Kereszt megtalálásának emlékére május 3-án ülték ünnepét. Ezt az ünnepet is 800 táján átvette a római Egyház, mint a megtalálás ünnepét. De később hozzáfűzte az ősi ünnepet a szent Kereszt visszaszerzésének emlékeztetére. A szent Kereszt ugyanis 614-ben a pogány perzsák birtokába jutott, de 628-ban a görög Heraklius császár ünnepélyes diadalmeneten visszavitte a jeruzsálemi templomba. Erre az eseményre emlékeztet a római Egyházban a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház I. Szent Sándor pápa, Szent Eventulus és Theodulus vértanuk († 116) és Juvenalis hitvalló püspök emlékeztét († 376)

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiből vagyunk üdvösségünk, életünk és feltámadásunk; ki által megváltatunk és megszabadultunk, alleluja, alleluja! (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. *V.* Dicsőség.

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in Cruce Domini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et resurrectio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus, alleluja, alleluja. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedicat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. *V.* Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Könyörgés. Isten, ki az üdvötszerző kereszt magasztos feltalálásával szenvedésednek csodáit megújítottad, engedd, hogy az élet fájának árán az örök élet kegyelmét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol.

Orátio. Deus, qui in praeclára salutiferae Crucis Inventioné, passionis tuae miracula suscitásti: concéde; ut vitális ligni pratio, aeternae vitae suffragia consequámur: Qui vivis et regnas cum.

Csak a csendes szentmisékben: a 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanúkról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy akik szenteidnek Sándornak, Eventiusnak, Theodulusnak és Juvenalishnak születésük napját áldozattal megüljük, az ő közbenjárásukra minden fenyegető bajtól megszabaduljunk, A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut qui sanctorum tuorum Alexandri, Evéntii, Theoduli, atque Juvenális natalícia cõlimus, a cunctis malis imminéntibus eõrum intercessionibus liberémur. Per Dõminum.

Szentlecke: Hoc enim, 397. 1.

Alleluja, alleluja! ♯. (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy az Úr uralkodik a keresztfáról. Alleluja! ♯. Drága fa, drága szögeket, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (3, 1-15.)

Az időben: Volt a farizeusok közt egy Nikodémus nevű ember, a zsidók egyik főembere. Ez Jézushoz méne éjjel, és így szóla hozzá: Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul; mert senki sem cselekedheti e jeleket, melyeket te cse-

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 95, 10.) Dícite in gentibus, quia Dõminus regnãvit a ligno. Allelúja. ♯. Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens põndera: quae sola fuisti digna sustinére Regem caelõrum, et Dõminum. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joãnnem. (3, 1-15.)

In illo tẽpore: Erat homo ex pharisaeis, Nicodẽmus nõmine, princeps Judaeõrum. Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister, nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum

lekszel, hacsak nincs vele az Isten. Felelé Jézus és mondá neki: Bizony, bizony mondom neked, hacsak valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg az Isten országát. Mondá neki Nikodémus: Hogyan születhetik az ember, ha már vén? csak nem mehet be ismét anyja méhébe, hogy újra szülessék? Felelé Jézus: Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába. Ami a testből született, test az; és ami a lélekből született, lélek az. Ne csodálkozzál, hogy azt mondtam neked: szükséges újra születnetek. A szél, ahol akarja, ott fú; és halod zúgását, de nem tudod, honnét jön, vagy hová megyen; így van mindaz, ki a lélektől született. Felelé Nikodémus, és mondá neki: Miképpen lehetséges mindez? Felelé Jézus, és mondá neki: Te mester vagy Izraelben, és ezeket nem érted? Bizony, bizony mondom neked, hogy amit tudunk, azt beszéljük, és amit láttunk, arról tanuskodunk, de a mi tanuságunkat nem fogadjátok el. Ha földi dolgokról szólottam nektek, és nem hiszitek: miképpen fogjátok majd hinni, ha a mennyei dolgokról szólok nektek? És senki sem ment föl mennybe, hanem csak az,

eo. Respondit Jesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire, et renasci? Respondit Jesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es magister in Israel, et haec ignoras? Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis. Si terréna dixi vobis et non creditis: quomodo, si dixerero vobis caelestia, creditis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo. Et sicut Moyses exaltavit serpéntem in deserto; ita exaltári oportet Filium hominis: ut omnis qui credit

ki mennyből szállott alá, az Emberfia, ki mennyben van. És amint Mózes fölemelte a kígyót a pusztában, úgy kell fölemeltetnie az Emberfiának, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Felajánlásra. (Zs. 117, 16 és 17.) Az Úr jobbjára győzelmet szerzett, az Úr jobbjára felmagasztalt engem; nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit, alleluja.

Csendes imádság. Az adományokra, Urunk, miket neked hozunk, tekints le megengesztelődötten, és szabadíts ki minden háborús veszedelemből, hogy Fiaid szent keresztjének zászlaja alatt az ellenséges hatalom cselszövéseinek megsemmisítésével a te oltalmad alatt biztonságban lehessünk. Ugyanazon.

Csak a csendes szentmisékben: a 2. csendes imádság, megemlékezés a szent

Ezekre az adományokra, kérünk, Urunk, szálljon le bőséges áldásod, hogy egyrészt munkálják bennünk kegyelmedből a megszentelődést, másrészt szentjeid ünnepén szerezzenek örömet. A mi.

Prefáció a szent

Aldozásra. A kereszt jélével szabadíts meg minket ellenségeinktől, mi Istenünk, alleluja!

Aldozás utáni imádság. Mennyei táplálékkal táplálva és a szent italtól

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Dextera Dómini fecit virtutem, dextera Dómini exaltávit me: non moriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini, alleluja.

Secreta. Sacrificium, Dómine, quod tibi immolamus, placátus inténde: ut ab omni nos éruat bellórum nequítia, et per vexillum sanctae Crucis Filii tui, ad conteréndas potestátis adversae insídias, nos in tuae protectionis securitáte constituat. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

a 2. csendes imádság, megemlékezés a szent

Super has hóstias, quae sumus Dómine, benedictio cópiósa descéndat: quae et sanctificatió nem nobis cleménter operétur, et de Sanctorum nos solemnitáte laetíficat. Per Dóminum.

Keresztről, 562. 1.

Communio. Per signum Crucis de inimicis nostris líbera nos, Deus noster, alleluja.

Postcommunio. Repléti alimónia caeléstí, et spirítáli póculo recreáti,

felüdvítve, kérünk téged, mindenható Isten, hogy védelmezz meg a gonosz ellenségtől minket, akiket Fiad szent Keresztjének fája által, mint a világ üdvösségére szolgáló igazságos fegyver által diadalra juttatni akartál. Ugyanazon.

quaesumus, omnipotens Deus: ut ab hoste maligno defendas, quos per lignum sanctae Crucis Filii tui, arma justitiae pro salute mundi, triumphare jussisti. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Csak a csendes szentmisékben a 2. áldozás utáni imádság megemlékezés a szent vértanukról:

A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Sándor, Eventius, Theodulus, és Juvenális szenteidnek közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Refecti participatione muneris sacri, quaesumus, Domine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedentibus sanctis tuis Alexandro, Evéntio, Theodúlo, et Juvenále sentiámus effectum. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Május 4: Szent Mönika özvegy.

Szent Ágostonnak, a könnyek és imádság gyermekének, édesanyja fiát könnyeivel térítette meg, míg pogány urát jósága és szelidsége segítette a keresztségre. † 387-ben Ostiában.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a szomorúak vigasztalója és a benned reménylők üdvössége, te Szent Monikának fia, Ágoston, megtéréseért hullatott jámbor könnyeit irgalmasan elfogadtad, add mindkettőjük közbenjárására, hogy bűneinket megsirassuk és kegyelmedből bocsánatot nyerjünk. A mi.

Orátio. Deus, maerentium consolátor et in te sperantium salus, qui beatae Mónicae piás lácrimas in conversióne filii sui Augustini misericórditer suscepisti: da nobis utriúsque interventu; peccáta nostra deplorare, et grátiae tuae indulgéntiam invenire. Per Dominum.

Szentlecke: Viduas honóra, 1319. l.

Szent evangélium: Ibat Jesus, 750. l.

Május 5: Szent V. Pius pápa és hitvalló.

Tizennégy éves korában domonkos, majd pápa lett, de mint pápa is életében jámbor szerzetes maradt. Emellett erélyesen végrehajtotta a tridentinai zsinat határozatait, kiadta a mai misékönyvet. Küzdött a török ellen (lásd a Rózsafüzér ünnepét, 1177. l.). Meghalt 1572-ben.

Szentmise : Si diligis, 1248. l., az alábbi könyörgéssel :

Könyörgés. Isten, ki Szent Pius pápát az Egyház ellenségeinek megdöntésére és az istentisztelet megújítására kiválasztani méltóztattál: add, hogy védelme oltalmazzon és szolgálathoz úgy ragaszkodjunk, hogy minden ellenség cselvetését legyőzve az örök békének örvendhessünk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui ad conterendos Ecclesiae tuae hostes, et ad divinum cultum reparandum, beatum Pium Pontificem maximum eligere dignatus es: fac nos ipsius defendi praesidiis, et ita tuis inhaerere obsequiis: ut, omnium hostium superatis insidiis, perpétua pace laetémur. Per Dóminum nostrum.

Május 6: Szent János apostol és evangélista (olajbaőzése a Porta Latina előtt.

Szent János második ünnepe van ma. Tulajdonképpen az ő szenvedésének tiszteletére épült római templom felszentelésének napja, annak emlékére, hogy Szent János apostolt 95-ben, az üldözés alatt forró olajba dobták és mivel ez nem ártott neki, Patmos szigetére száműzték. A művészet az apostolt többnyire ifjú arccal ábrázolja, kezében serleggel, melyből egy kígyó siklik ki. A legenda szerint ugyanis egyszer egy pogány mérgezett borral telt serleget nyújtott az apostolnak, azzal az ígérettel, hogy keresztény lesz, ha János azt minden baj nélkül kiíssa. János megtette és ezzel leküzdötte ennek a pogány léleknek pokoli kígyóját. Másik értelmezése ennek az ábrázolásnak (és a Szent János-napon szokásos boráldásnak is) az apostol szeretetének szimbólikus dicsérete. A bor jelenti a mámoros istenszeretetet, melytől a kígyó, — a gonosz — menekül.

Szentmise : Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy szenvedéseink mindenünnen szorongatnak minket; add meg kérünk, hogy Szent János apostolod és evangélistád dicsó köz-

Oráció. Deus, qui conspicis quia nos undique mala nostra perturbant: praesta, quaesumus; ut beati Joannis Apostoli tui et Evangelistae intercessio glo-

benjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja. V. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a lilium és mindörökké virágozik az Úr előtt. Alleluja.

riosa nos prótegat. Per Dóminum.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja. V. (Osee 14, 6.) Justus germínábit sicut lílum: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

Szent evangélium : Accessit 1081. l.

Csendes imádság. Adományainkat és imáinkat fogadd el, kérünk, Urunk, és a mennyei misztériumban tisztíts meg és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménte exáudi. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozás utáni imádság. Megújítva, Urunk, a mennyei kenyér által, kérünk, táplálj minket az örök életre. A mi Urunk.

Postcommunio. Refécti, Dómine, pane caeléstis: ad vitam, quaesumus, nutriámur aetérnum. Per Dóminum.

Május 7: Szent Szaniszló püspök és vértanu.

Krakkói püspök volt. Mint ilyen felemelte szavát II. Boleszláv lengyel király erkölcstelen élete ellen és ki is közölte őt. Ezért miséje közben a dühöngő király rátámadt és a püspök fejét levágta 1079-ben.

Szentmise : Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, kinek tiszteletéért a dicsőséges Szaniszló püspök a gonoszok kardjától elesett: add meg, kérünk, hogy mindazok, kik segítségéért könyörögnek, kérésük üdvös eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

Orátio. Deus, pro cujus honore gloriósus Póntifex Stanisláus gládiis impiórum occúbult: praesta, quaesumus; ut omnes, qui ejus implórant auxíllium, petitiónis suae salutárem consequántur efféctum. Per Dóminum.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat; és

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto

Szent Szaniszló vértanud és püspököd közbenjárására általuk kiengesztelve tekints ránk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság.
Ez a szent egyesülés Urunk, tisztítson meg minket a bűntől; és Szent Szaniszló vértanud és püspököd közbenjárására tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi Urunk.

Stanisláo Mártýre tuo atque Pontífice, per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedente beato Stanisláo Mártýre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum.

Május 8: Szent Mihály arkangyal megjelenése.

A mai ünnep a Gargano-hegyen való megjelenését ünnepli, mely 495 körül történt. (L. bővebben 1163. l.)

Szentmise: Benedicite 1162. l., de az introitushoz két, az offeratoriumhoz és a communicatiohoz egy alleluját fűzünk hozzá s a szentlecke után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a harcban, hogy el ne vesszünk a félelmes ítéleten. Alleluja. *Ÿ.* A tenger megmozdult, a föld megrendült, midőn Mihály arkangyal leszállott a mennyből. Alleluja.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Sancte Michael Archágele, defende nos in praelio: ut non pereamus in treméndo iudicio. Alleluja. *Ÿ.* Concússum est mare, et contrémuit terra, ubi Archángelus Michael descendit de caelo. Alleluja.

Május 9: Nazianzi Szent Gergely püspök, hitvalló és egyháztanító.

Athénben tanult jóbarátjával, Nagy Szent Vazullal együtt. Már 28 éves volt, mikor megkeresztelkedett és barátjával együtt remete, majd püspök lett. Különösen az arianusok ellen küzdött; † 389-ben.

Szentmise: In médio, 1288. l., a Justus cor suum kezdetű szentleckével, 1291. l.

Május 10: Szent Antoninus püspök és hitvalló.

Firenzei jegyző fia, 16 éves korában domonkos lett; meghalt mint Firenze érseke, 1459-ben. Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Gordjánus és Epimachus vértanuk emlékezetét, akik a hitelhagyott Julianus alatt szenvedtek vértanúságot 362 körül.

Szentmise: Státult, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Antoninus hitvallód és püspököd érdemei segítsenek, Urunk, minket: és amint benne téged csodálatosnak hirdetünk, úgy dicsekedhessünk azzal is, hogy hozzánk irgalmas voltál. A mi.

Orátio. Sancti Antonini, Dómine, Confessoris tui atque Pontificis méritis adjuvémur: ut, sicut te in illo mirabilem praedicámus, ita in nos misericórdem fulsse gloriémur. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy nekünk, akik Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid ünnepét üljük, az ő közbenjárásuk legyen nálad a mi segítségünk. A mi Urunk.

Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beatorum Mátyrum tuorum Gordiáni et Epímachi solémnia cólimus, eorum apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Fogadd el kegyesen, Urunk, a Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid érdemeiért neked szentelt adományokat, és add, hogy az örök életre segítségünkkel váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Hóstias tibi, Dómie, beatorum Mátyrum tuorum Gordiáni et Epímachi dicátas méritis, benignus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsidiúm. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum. Qui tecum vivit et regnat.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Kérünk mindenható Isten, hogy a mennyei eledel, amelyet magunkhoz vetünk, Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid közbenjárására minden viszontagság ellen oltalmazzon meg minket. A mi Urunk.

Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia alimentá percépimus, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Gordiáno et Epímacho, per haec contra ómnia adversa muniámur. Per Dóminum.

Május 12: Szent Nereus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuk.

Római vértanuk; Nereus és Achilleus testvérek voltak és Domitillának, Vespasianus császár unokájának szolgálatában állottak; 98 körül szenvedtek mind a hárman vértanuságot. — Pongrác pedig, mint 14 éves gyermek halt meg hitéért Diocletianus alatt, 304-ben.

Bevonulásra. (Zs. 32, 18-20.)

Ime, nézi az Úr szeme azokat, akik őt félik, kik irgalmát remélik, alleluja: és megmenti a haláltól lelküket; ő segít és oltalmaz meg minket, alleluja, alleluja. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjétek, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. *Ÿ*. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Szüntelenül oltalmazzon minket, kérünk, Urunk, Szent Néreus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuid ünnepe; s tegyen minket szolgálóddra méltókká. A mi.

Szentlecke: *Stabat Justi*, 1277. 1.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Ez az igazi testvériség, mely legyőzte a világ gonoszságait; követte Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja. *Ÿ*. Téged dicsőít, Uram, imádva a mártirok sokasága. Alleluja.

Szent evangélium: *Erat quidam*, 785. 1.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodádat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Szent Néreus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuid dicsőséges hitvallása, kérünk, Urunk, legyen kedves előtted; és ajánlja neked adományainkat és esdje ki

Introitus. (Ps. 32, 18-20.)

Ecce oculi Domini super timéntes eum, sperántes in misericórdia ejus, allelúja: ut erípiat a morte ánimas eórum: quóniam adjutor, et protector noster est, allelúja, allelúja. (Ps. *ibid.*, 1.) Exsultáte, justí, in Dómino: rectos decet collaudátio. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Semper nos, Dómine, Mátyrum tuórum Nérei, Achillei, Domitillae atque Pancrátii főveat quaesumus, beáta solémnitás: et tuo dignos reddat obséquio. Per Dóminum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. Haec est vera fraternitas, quae vincit mundi crimina: Christum secuta est, inclýta tenens regna caeléstia. Allelúja. *Ÿ*. Te Mátyrum candidátus laudat exercitus, Dómine. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabilia tua, Dómine: et veritátem tuam in ecclésia sanctorum, allelúja, allelúja.

Secreta. Sanctorum Mátyrum tuorum, quaesumus, Dómine, Nérei, Achillei, Domitillae atque Pancrátii sit tibi grata confésio: quae et múnera nostra comméndet, et tuam nobis

számunkra mindig bocsánatot. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Örvendezetek igazak az Úrban, alleluja, a jámborokhoz illik a dicséret, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, hogy a szentségek, melyeket vétünk, Szent Néreus, Achilles, Domitilla és Pongrác vértanuid könyörgésére szerezzék meg egyre jobban számunkra a te kiengesztelődésedet. A mi Urunk.

Május 13: Bellarmin Szent Róbert püspök, hitvalló és egyháztanító.

Az ellenreformáció nagy hittudósa. Pázmány Péter mestere és példaképe. Gonzagai Szent Alajos lelki vezetője. † 1621-ben Rómában. XI. Pius pápa avatta szentté és egyháztanítónak nyilvánította.

Szentmise : In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki Szent Róbert püspököt és egyháztanítót, hogy a tévedések cselvetéseit meghiúsíthassa és az Apostoli Szék jogaiért küzdhessen, csodálatos tudással ékesítetted, engedd érdemelért és közbenjárására, hogy mi az igazság szeretetében gyarapodjunk, a tévedő szívek pedig visszatérjenek az Egyház egységébe. A mi Urunk.

Szentlecke : Optávi, 899. l.

Alleluja, alleluja. V. (Dán. 12, 3.) Az értelmesek tündökleni fognak, mint az ég-boltozat fénye. Alleluja. V. Akik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok örökkön örökké. Alleluja.

Indulgentiam semper impleret. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justi, in Dómino, allelúja: rectos decet collaudatio, allelúja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine: ut beatorum Mátyrum tuorum Nérei, Achillei, Domitillae atque Pancrátii deprecationibus, sacramenta sancta, quae sumpsimus, ad tuae nobis proficiant placationis augmentum. Per Dóminum.

Oratio. Deus, qui ad errorum insídias repellendas et Apostolicae Sedis jura propugnanda, beátum Robertum Pontíficem tuum atque Doctórem mira eruditione et virtúte decorásti: ejus méritis et intercessioné concéde: ut nos in veritátis amore crescámus et errantium corda ad Ecclesiae tuae rédeant unitátem. Per Dóminum nostrum.

Allelúja, allelúja. V. (Dan. 12, 3.) Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti. Allelúja. V. Qui ad justítiam erúdiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitátes. Allelúja.

Felajánlásra. (Zs. 72, 28.) Nekem azonban jó az Istenhez ragaszkodnom, az Úrban, az Istenben biznom, és hirdetem minden dicséretet Sion leányának kapuibán, alleluja.

Csendes imádság. Áldozati adományokat hozunk neked, Urunk, kellemes illatul, és add, hogy Szent Róbert intésein és példáján okulva, parancsaid ösvényén örvendező szívvel füssünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 5, 14.) Ti vagytok a világ világossága; úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki mennyekben vagy, alleluja.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek, Urunk Istenünk, élesszék bennünk a szeretet tüzét, melytől Szent Róbert hatalmas lángra gyulladva magát szüntelen Egyházad szolgálatára adta. A mi.

Offertorium. (Ps. 72, 28.) Mihi autem adhaerere Deo bonum est, pónere in Dómino Deo spem meam: ut annúntiem omnes praedicationes tuas in portis filiae Sion, alleluja.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, in odórem suavitatis offérimus: et praesta: ut beáti Robérti mónitis et exemplis edócti, per sémitam mandatórum tuórum dilatáto corde currámus. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 5, 14.) Vos estis lux mundi: sic líceat lux vestra coram hominibus, ut vídeant ópera vestra bona, et gloríficent Patrem vestrum, qui in caelis est, alleluja.

Postcommunio. Sacraménta, quae súmpsimus, Dómine Deus noster, in nobis fóveant caritátis ardórem: quo beátus Robértus veheménter accénsus pro Ecclésia tua se júgiter impendébat. Per Dóminum.

Május 14: Szent Bonifác vértanu.

Egy bűnös római asszony intézője volt. Keleti útja alkalmával látta a keresztények állhatatosságát és maga is Krisztus híve lett. Tarsusban szenvedett vértanúságot, 306 körül.

Szentmise: Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy minket, akik Szent Bonifác vértanud ünnepét üljük, az ő közbenjárása segítsen előtted. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Oráció. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beáti Bonifátli Mátyris tui solémnia cólimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csendes imádság. Adományainkat és imáinkat fogadd el, kérünk Urunk, és a mennyei misztériumban tisztíts meg és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Bonifác vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum.

Postcommunio. Refécti participatione múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercédente beáto Bonifátio Mártyre tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum Jesum Christum Fílium tuum.

Május 15: De la Salle Keresztelő Szent János hitvalló.

Reimsban született; pap, majd kanonok lett. Ekkor alapította meg a keresztény iskolatestvérek kongregációját. † 1719-ben, Rouenben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, te Keresztelő Szent János hitvallót támasztottad, hogy a szegényeket a kereszténységben oktassa, az ifjúságot az igaz úton megerősítse és ki ő általa az Egyházban új családot gyűjtöttél: engedd kegyesen, hogy közbenjárására és példájára dicsőségedért buzgólkodva és a lelkek üdvéért égve az ő mennyei koronájának részeseivé lehessünk. A mi

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(18, 1-5.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki na-

Oráció. Deus, qui ad christiánam páuperum eruditionem, et ad juvéntam in via veritátis firmándam, sanctum Joánnem Baptistam Confessórem excitásti, et novam per eum in Ecclesia familiam collegísti: concéde propítius; ut ejus intercessióne et exémplo, stúdio glóriae tuae in animárum salúte fervéntes, ejus in caelis coronae participes fier. valeámus. Per Dóminum-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.
(18, 1-5.)

In illo tempore: Accesserunt discipuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major

gyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.

est in regno caelorum? Et advocans Jesus párvulum, stáruit eum in médio eorum, et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelorum. Quicumque ergo humiliáyerit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelorum. Et qui suscepit unum párvulum talem in nómine meo, me súcipit.

Május 16: Szent Ubald püspök és hitvalló.

Gubbio püspöke volt; az apostoll egyszerűség, szelídség és lelkipásztori hűség mintaképe. † Gubbióban, 1160-ban.

Szentmise: Stáruit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Segítségedet, kérünk, Urunk, kien-gesztelődöttén add meg nekünk és Szent Ubald hitvalló és püspököd közbenjárására terjeszd ki fölénk kegyesen jobbodat az ördög minden gonoszsága ellen. A mi Urunk.

Orátio. Auxílium tuum nobis, Dómine, quaesumus, placátus impénde: et, intercessióne beáti Ubáldi Confessóris tui atque Pontíficis, contra omnes diabóli nequítias dexteram super nos tuae propitiatiónis exténde. Per Dóminum.

Május 17: Bayloni Szent Paskál hitvalló.

Spanyolországban pásztorfiú volt; később ferences laikustevér és portás több kolostorban. Alázatosság, vezeklés és felebaráti szeretet, és főként az Oltánzsentség iránt való tisztelet voltak az erényei. Ezért lett az eucharisztikus egyesületek pártfogója. † 1592-ben, Villarealban, Spanyolországban.

Szentmise: Os justí, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Paskál hitvallódat tested és véred szentséges titka iránt való csodálatos szeretettel ékesítetted: engedd kegyesen, hogy mi is érdemesek legyünk az isteni la-

O:rátio. Deus, qui beátum Paschálem Confessórem tuum mirífica erga córporis et sánguínis tui sacra mystéria dilectióne decorásti: concéde propítius; ut, quam ille ex hoc divino

komából azt a lelki édességet meríteni, amelyet ő merített: Ki élsz és uralkodol.

convivio spíritus percépit
pinguédinem, eámdem et
nos percípere mereámur:
Qui vivis.

Május 18: Szent Venáncius vértanu.

Umbriában született; 15 éves korában kegyetlenül megkínózták hitéért, de az angyal mellette állt; végül is lefejezték 250 körül, Camerinóban.

Szentmise: Húsvéti időben Protexisti, 1276. I., húsvéti időn kívül: In virtúte, 1258. I., mindkét esetben az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki ezt a napot Szent Venáncius vértanud győzelmével szentelted meg, hallgasd meg néped könyörgését és add, hogy akik érdemeit tiszteljük, hitének állhatatosságát is utánozzuk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ez adományt, mindenható Isten, tegyék Szent Venáncius érdemei kedvessé előtted; hogy az ő segítségének támogatásával dicsőségének társai lehessünk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örökélet szentségeit s alázatosan kérünk, hogy Szent Venáncius vértanud esedezésére eszközöljenek ki számunkra bocsánatot és kegyelmet. A mi

Oratio. Deus, qui hunc diem beáti Venántii Mátyris tui triúmpho consecrásti: exáudi preces pópuli tui, et praesta; ut, qui ejus mérita venerámur, fídel constántiam imitémur. Per Dóminum.

Secreta. Hanc oblatiónem, omnípotens Deus, beáti Venántii mérita tibi reddant accéptam: ut, ipsíus subsidiis adjúti, glóriae ejus consórtes efficiámur. Per Dóminum.

Postcommunio. Súmptimus, Dómine, aetérnae vitae sacraménta, te humíliter deprecánte: ut, beáto Venántio Mátyre tuo pro nobis deprecánte, véniam nobis concilient, et grátiam. Per Dóminum.

Május 19: Celesztin Szent Péter pápa és hitvalló.

Először remete volt, majd megalapította Szent Benedek rendjének legszigorúbb ágát, a róla elnevezett celestinus-rendet. Már 72 éves agg, amikor akarata ellenére pápának megválasztották. Négyhónapi uralkodás után azonban lemondott. Nemsokára meghalt, 1296-ban.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Pudentiana szűz emlékezetét, ki Szent Praxedis (jul. 21.) testvére volt és a 2. században élt Rómában.

Szentmise: Si dilígs, 1248. I. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Celsztin Szent Pétert a pápai trónra emeled és megtanítottad, hogy azt az alázatos életért újra elhagyja; engedd kegyesen, hogy példájára mindent megvessünk a világon és így méltán elnyerhessük az alázatosoknak ígért jutalmakat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Pudentiana szűzről a Dilexisti kezdetű szentmise imádsággal. val, 1309. l.)

Május 20: Szienai Szent Bernardin hitvalló.

Ferences szerzetes volt és Kapisztrán Szent János mestere, Híres népszónok és Jézus szent Neve iránt való ájtatosság terjesztője. Az ő szellemét valószínűleg meg a Credo-egyesületek. † 1444-ben, Aquillában.

Szentmise : Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Urunk Jézus, ki Szent Bernardin hitvallódnak szent neved iránt rendkívüli szeretetet adtál: érdemeiért és könyörgésére, kérünk, öntsd belénk kegyesen szereteted lelkét: Ki élsz.

Oráció. Deus, qui beátum Petrum Caelestinum ad summi pontificátus ápicem sublimásti, quique illum humilitáti postpónere docuisti: concéde propítius; ut ejus exémplo cuncta mundi despícere, et ad promissa humilibus praemia pervenire felíciter mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Oráció. Dómine Jesu, qui beáto Bernardino Confessóri tuo eximium sancti nómínis tui amórem tribuisti: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne, spíritus nobis tuae dilectiónis benignus infúnde: Qui vivis.

Szent evangélium : Ecce nos, 1299. l.

Május 25: VII. Szent Gergely pápa és hitvalló.

A clunyi bencés kolostor szerzetese volt. Mikor Rómába került, nagy tehetsége és az Egyházhoz való hűsége több pápa nagy támogatójává tette. 1073-ban maga is pápa lett. IV. Henrik császárral folytatott investitúra-küzdelemben menekülnie kellett és Salerno-ban halt meg, 1085-ben. Utolsó szavai voltak : «Szerettem az igazságot és gyűlöltem az igazságtalanságot; azért halok meg számkivetésben.»

Ugyanezen a napon üli az Egyház I. Szent Orbán pápa és vértanu emlékezetét; † 230-ban.

Szentmise : Si diligis 1248. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, a bened reménylők erősége, te Egyházad szabad-

Oráció. Deus, in te sperántium fortitúdo, qui beátum Gregórium Confes-

ságának megvédésére Szent Gergely hitvallódat és pápát az állhatatosság erényével megerősítetted; add, hogy példájára és közbenjárására minden támadást bátran legyőzzünk. A mi Urunk.

sorem tuum atque Pontificem, pro tuenda Ecclesiae libertate, virtute constantiae roborasti: da nobis, ejus exemplo et intercessione, omnia adversantia fortiter superare. Per Dominum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Orbánról:

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekint le kiengesztelődött: és örök oltalommal őrizd meg Szent Orbán vértanud és pápád által, akit egész Egyházad pásztorává tettél. A mi Urunk, Jézus Krisztus, te Fiad által.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placatus inténde: et, per beátum Urbanum. Mártýrem tuum atque Summum Pontificem, perpétua protectióne custódi; quem totius Ecclesiae praestitisti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: Szent Orbánról:

Fogadd el jóságosan, Urunk, a neked örömmel hozott ajándékokat, és add meg, hogy Szent Orbán közbenjárására Egyházad mint a hit sértetlenségének örvendezhessék, mint pedig mindenkor nyugodt időkben ujjonghasson. A mi Urunk.

Múnera, quae tibi, Dómine, laetántes offérimus, súspice benignus, et praesta: ut, intercedente beáto Urbano, Ecclesia tua et fidei integritate laetétur, et téporum tranquillitate semper exsúltet. Per Dóminum nostrum.

A 3. áldozás utáni imádság: Szent Orbánról:

Sokasítsd meg, kérünk Urunk, Egyházadban nekünk adott kegyelem lelkét: hogy Szent Orbán vértanud és pápád könyörgésére ne nélkülözze sem a pásztor a nyáj engedelmességét, sem a nyáj a pásztor gondját. A mi Urunk.

Multiplica, quaesumus, Dómine, in Ecclesia tua spíritum grátiae, quem dedisti: ut beáti Urbani Mártýris túi atque Summi Pontificis deprecatione nec pastóri oboediéntia gregis nec gregi desit cura pastóris. Per Dóminum nostrum.

Május 26: Néri Szent Fülöp hitvalló.

Évtizedeken át áldásos apostoli tevékenységet fejtett ki Rómában, különösen a szegények, betegek közt és az ifjúság körében. Meghalt 1595-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Aladár (Eleutherius) pápa és vértanu emlékezetét. Görög származású volt. Mint pápa a montanisták eretneksége ellen küzdött. † 189-ben.

Bevonulásra. (Róm. 5, 5.)

Az Isten szeretete kiáradt szívünkbe az ő, bennünk lakozó Lelke által. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem az Urat: s egész bensőm az ő szent nevét. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Szent Fülöp hitvallódat szenteid dicsőségére emeled, engedd kegyesen, hogy akik ünnepét örömmel üljük, erényeinek példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Aladáról:

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent Aladár vértanud és pápád által, akit egész Egyházad pásztorává tettél. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a Te Fiaid által, ki veled él és uralkodik.

Introitus (Rom. 5, 5.)

Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per inhabitantem Spiritum ejus in nobis. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. 102, 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia quae intra me sunt, nómini sancto ejus. *Ÿ.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui beátum Philippum Confessórem tuum Sanctórum tuórum glória sublimásti: concéde propítius; ut, cujus solemnitáte laetámur, ejus virtutum proficiámus exémplo. Per Dóminum.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum Eleutherium Mártýrem tuum atque Summum Pontíficem perpétua protectióne custódi; quem totíus Ecclésiae praestítisti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Optávi, 899. 1.

Atvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére. *Ÿ.* Járuljatok hozzá és felvidultok; és arcotok nem szégyenül meg.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, filii, audíte me: timórem Dómini docébo vos. *Ÿ.* Accédite ad eum, et illuminámini: et fácies vestrae non confundéntur.

Alleluja, alleluja. V. (Jer. sir. 1, 13.) A magasból tüzet bocsátott csontjaimba és kioktatott engem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. V. (Thren. 1, 13.) De excélso misit ignem in óssibus meis, et erudívit me. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. V. (Jer. sir. 1, 13.) A magasból tüzet bocsátott csontjaimba és kioktatott engem. Alleluja. V. (Zs. 38, 4.) Szívem bensőmben felhevült: és elmékedésemben lángra gyúlt. Alleluja.

Alleluja, allelúja. V. (Thren. 1. 13.) De excélso misit ignem in óssibus meis, et erudívit me. Alleluja. V. (Ps. 38, 4.) Concaluit cor meum intra me: et in meditatióne mea exardéscet ignis. Allelúja.

Szent evangélium : Sint lumbi vestri, 1294. 1.

Felajánlásra. (Zs. 118, 32.) Parancsaid útján futok, mert szívemet te bátorítod. (H. i. Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 118, 32.) Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatásti cor meum. (T. P. Allelúja.)

Csendes imádság. Az itt levő adományokra, kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve és add: hogy a Szentlélek azzal a tűzzel gyujtsa lángra szívünket, amely Szent Fülöp szívét csodálatosan áthatotta. A mi Urunk . . . ugyanazon Szentlélekkel.

Secreta. Sacrificiis praesentibus, quaesumus, Domine, inténde placátus: et praesta; ut illo nos igne Spiritus Sanctus inflámmet, quo beáti Philippi cor mirabiliter penetrávit. Per Dóminum . . . in unitáte ejúdem.

A 2. csendes imádság : Szent Aladárról :

Csendes imádság. A felajánlott adományokkal, kérünk, Urunk, jóságosan világosítsd meg Egyházadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormányzásod alatt neved iránt hálasak legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Oblátis munéribus, quaesumus, Domine, Ecclesiam tuam benignus illúmina: ut, et gregis tui proficiat ubique succéssus, et grati fiant nómini tuo, te gubernánte, pastóres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Aldozásra. (Zs. 83, 3.) Újjongva eped szívem és testem az élő Isten után. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Ps. 83, 3.) Cor meum, et caro mea exsultavérunt in Deum vivum. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság.
Megízlelve, Urunk, a mennyei örömöket: kérünk, hogy Szent Fülöp hitvallód érdemei és követése által mindenkor vágyakozzunk azokra, amik által valóban élünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Caeléstibus, Dómine, pasti delectis: quaesumus: ut beáti Philippi Confessoris tui méritis et imitatióne, semper éadem, per quae veraciter vivimus, appetamus. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Aladárról:

Áldozás utáni imádság.
A szent eledellel táplált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődöten kormányozd: hogy hatalmas irányításoddal vezetve elnyerje szabadságának növekedését és a vallás sértetlenségében megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Refectióne sancta enutritam gubérna, quaesumus, Dómine, tuam placátus Ecclé-siam: ut, poténti moderatióne dirécta, et incrementa libertátis accípiat et in religiónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Május 27: Szent Béda Venerabilis hitvalló és egyháztanító.

Az angol bencések legnagyobb tudósa. «Az angol történetírás atyja». Tudásával szentsége versenyzett. † 735-ben, a yarrow kolostorban.

Ugyanezen a napon üll az Egyház Szent János pápa és vértanu emlékezetét. Az ariánus Nagy Teodorik császár Ravennában fogságba vetette és ott halt meg 526-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Béda hitvallód és egyháztanítód tudományával megdicsőíted; engedd kegyesen szolgálóidnak, hogy bölcsesége mindig megvilágosítsa és érdemei segítsék őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui Ecclé-siam tuam beáti Bedae Confessoris tui atque Doctóris eruditióne clarificas: concéde propítius fámulis tuis; ejus semper illustrári sapiéntia et méritis adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés, caendes és áldozás utáni imádság; megemlékezés I. Szent János pápa és vértanuról, a Si diligis kezdetű szentmise imádságaival, 1248. l.)

Május 28: Szent Ágoston püspök és hitvalló.

A római Szent András-kolostor perjele volt, mikor Nagy Szent Gergely pápa negyven bencés társával elküldötte Anglia megtérítésére. Így lett Anglia apostola. † 604-ben.

Szentmise : Sacerdótes tui, 1285. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az angol törzseket Szent Ágoston hitvallód és püspököd tanításai és csodái által az igaz hit fényével megvilágosítani méltóztatál: engedd, hogy közbenjárására a tévelygők szíve is visszatérjen igazságod egységébe, és mi is egyek legyünk akaratom teljesítésében. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonicaiakhoz írt leveléből. (I. 2, 2-9.)

Testvérek : Bizodal munk volt az Istenünkben, hogy a nagy gondok közepette hirdessük nektek az Isten evangéliumát. Mert a mi intő beszédünk nem fakad sem tévedésből, sem tisztátalanságból, és nem történik álnoksággal, hanem amiképp az Isten kipróbált és igazolt minket, hogy ránk bizassék az evangélium: akképp beszélünk, nem mint olyanok, kik az emberek tetszését keresik, hanem az Istenét, aki vizsgálja szívünket. Egyáltalában nem szokásunk a hízelgő beszéd, amint tudjátok, sem az alkalomkeresés a kapzsiságra, amire tanunk az Is-

Orátio. Deus, qui Anglorum gentes, praedicatione et miraculis beati Augustini Confessoris tui atque Pontificis, verae fidei luce illustrare dignatus es: concede; ut, ipso interveniente, errantium corda ad veritatis tuae redeant unitatem, et nos in tua simus voluntate concordes. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Thessalonicenses. (I. 2, 2-9.)

Fratres: Fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos Evangelium Dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo, sed sicut probati sumus a Deo, ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur, non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritiae: Deus testis est: nec quaerentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis; cum possemus vobis óneri esse ut Christi Apostoli: sed facti

ten. Nem is kerestük az elismerést az emberektől, sem tőletek, sem másoktól. Habár rátok nehezehettünk volna, mint Krisztus apostolai, mégis úgy voltunk köztetek, mint kicsinyek, oly módon, amint a dajka ápolgatja gyermekét. Akként ragaszkodtunk hozzátok és szívesen akartuk nektek adni nemcsak az Isten evangéliumát, hanem életünket is, mert nagyon megkedveltünk titeket. Emlékeztek ugyanis, testvérek, munkánkra és fáradozásunkra; éjjel-nappal dolgoztunk és úgy hirdettük nálatok az Isten evangéliumát, hogy ne legyünk közületek senkinek sem terhére.

sumus párvuli in médio vestrum, tamquam si nutrix főveat filios suos. Ita desiderantes vos, cúpide volébámus trádere vobis non solum Evangélium Dei, sed étiam ánimás nostras: quóniam caríssimi nobis facti estis. Mémoires enim estis, fratres, labóris nostri, et fatigatiónis: nocte ac die operántes, ne quem vestrum gravarémus, praedicávimus in vobis Evangélium Dei.

Szent evangélium : Designávit, 940. l.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk az áldozatot Szent Ágoston püspököd és hitvallód ünnepe-n alázattal kérve, hogy az elveszett juhok térjenek vissza az egy akolba és ezzel az üdvös eledellel táplálkozzanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Az üdvötszerző áldozattal megújítva, alázattal kérünk, Urunk, hogy azt Szent Ágoston közbenjárására mindenhol és mindenkoron bemutassák nevednek. A mi Urunk.

Secreta. Sacrificium tibi offerimus, Dómine, in solemnitate beáti Augustíni Pontificis et Confessoris tui, humiliter deprecántes: ut oves, quae periérunt, ad unum ovile revérsae, hoc salutári pábulo nutriántur. Per Dóminum.

Postcommunio. Hóstia salutári refécti: te, Dómine, súpplices exorámus; ut éadem, beáti Augustíni interveniénte suffrágio, in omni loco nómini tuo júgiter immolétur. Per Dóminum nostrum.

Május 29: Pazzi Szent Mária Magdolna szüz.

Firenzei régi nemes család sarja. Tíz éves korában szüzességet fogadott, később karmelita lett. Jelszava: szenvedni vagy meghalni. Így jutott el az Istennel való misztikus egyesülésig. Meghalt 1607-ben.

Szentmise : Dilexisti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel :

Könyörgés. Isten, a szüzesség kedvelője, ki Szent Mária Magdolna szűzet szeretetedre gyullasztottad és mennyei adományokkal ékesítetted: add, hogy akit az ünnepi áldozat bemutatásával tisztelünk, tisztaságában és szeretetében utánozzuk. A mi Urunk.

Óráció. Deus, virginitatis amátor, qui beátam Mariam Magdalenam Virginem tuo amore succénsam, caelestibus donis decorásti: da ut, quam festiva celebritate venerámur, puritate et caritate imitemur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Május 30 : I. Szent Félix pápa és vértanu.

Sok szenvedésével érdemelte ki a vértanu nevet. 269—274-ig kormányozta a világot.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Május 31 : Merici Szent Angela szűz.

Szegény szülők gyermeke. Szentföldre zarándokolt s ezután alapította meg az Orsolya-apácákat. Először a felebaráti szeretet gyakorlása volt a céljuk, később tanítókká lettek. † 1540-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Petronilla szűz emlékezetét. A Flaviusok császári családjából származott. Valószínű Szent Péter keresztelte meg. † az I. században, Rómában.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Szent Angela által Egyházadban a neked szentelt szűzek új társasága viruljon fel: add, hogy az ő közbenjárására angyali életet élhessünk és minden földiről lemondva, az örök örömeink élvezésére méltók legyünk. A mi Urunk.

Óráció. Deus, qui novum per beátam Angelam sacrarum Virginum collegium in Ecclesia tua florescere voluisti: da nobis, ejus intercessióne, angelicis móribus vivere; ut, terrénis ómnibus abdicátis, gáudiis pérfrui mereámur aetérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. könyörgés : megemlékezés Szent Petronilláról, a Dilexist kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1309. l.)

Csendes imádság. Az adományok, melyeket Szent Angela emlékünnepe, neked, Urunk, elhoztunk, esdjék ki a bocsánatot hibáinkért és szerezzék meg nekünk kegyelmed ajándékait. A mi Urunk.

Secreta. Hóstia, Dómine, quam tibi beatae Angelae memóriam recolentes offerimus, et nostrae pravitate véniam implóret, et grátiae tuae nobis dona concíliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság : Szent Petronilláról, 1310. 1.)

Áldozás utáni imádság. A mennyei tápláléktól megújítva, alázatosan kérünk, Urunk, hogy Szent Angela imájára és példájára minden szennytől megtisztuljunk és neked testileg és lelkileg tessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Caelésti allmónia refécti, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut beatae Angelae precibus et exémplo, ab omni labe mundáti, et córpore tibi placeámus, et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság : Szent Petronilláról, 1311. 1.)





Péntek, Úrnap nyolcada után : Jézus szentséges Szívének ünnepe.

Ezen ünnep liturgiájának tárgya : a) a Jézus testi szive, amennyiben a második isteni személlyel való titokteljes egyesüléssel isteni és ezért imádásra méltó Szív b) Jézus testi szive, mint Jézus istenemberi szeretetének székhelye és forrása, amellyel mennyei Atyja és az emberek iránt viseltetik. c) Jézus mindenekfeletti szeretete, ki szívéből merítette az erőt mindazon magasztos és csodálatos tettekhez, melyeket lelkünk üdvözítésére véghezvitt és visz most is mennyei dicsőségében és a legméltóságosabb Oltáriszentségben való titokteljes jelenlétében.

Jézus Szíve tiszteletének szelleme és tartalma oly régi, mint maga az Egyház. Külső formáját azonban Szent Benedek két nagylelkű leányának munkája alapította meg. Szent Gertrúd (1256—1302) : «Az isteni szeretet küldötte» és Hackeborni Szent Mechtild (1241—1299) : «Lelki kegyelmek könyve». Buzgó apostolai voltak még Jézus Szíve tiszteletének többek között Canisius Szent Péter (1521—1597) és Eudes Szent János, a Jézus és Mária szentséges Szíve tisztelet papi kongregációnak alapítója († 1680). Szalézi Szent Ferenc (1567—1622) is műveiben különösképpen Jézus Szíve iránti szeretetre tanít és lelki leányait eredetileg «Jézus Szíve leányainak» nevezte. Közülük választotta ki az Úr az eszközöket, akik által legszentebb Szíve tiszteletének azon külső formáját és jelentését adta, ahogy ma a liturgiában és a hívő nép szívében él. Szolgálójának : Alacoque Szent Margitnak (1647—1690) egy látomásában kinyilvánította : «Azt akarom, hogy Úrnapja nyolcada utáni pénteken az egész Egyházban Szívem tiszteletére ünnepet tartsanak . . . Azoknak a nevei, akik az én isteni szívemet tisztelik és ezt az ajátatoságot az emberek között terjesztik, legyenek szívembe írva és én sohasem akarom onnan kitörölni azokat».

XIII. Kelemen pápa az ünnepet jóváhagyta (1765), IX. Pius az egész Egyházba bevezette (1856) és XIII. Leó elsőrendű ünnepé emelte (1889), XI. Pius pápa külön miseszöveget rendelt el erre az ünnepre (1929).

Jézus szentséges Szívének ünnepén, ha csak lehet, járuljunk a szentáldozáshoz, engesztelésül azon bántalmakért, melyekkel az isteni Szívet a legméltóságosabb Oltárszentségben illetik és vegyünk részt az ünnepélyes felajánláson, mely által a hívők az isteni Szív szolgálatának szentelik magukat. Az Úr kinyilatkoztatása alapján kilenc egymásután következő hónap első péntekén járulunk a szentáldozáshoz, felajánlva a fent említett engesztelésül. Miután Jézus Szívének ünnepe legtöbbször június hónapjára esik, azért ez a hónap a legszentebb Szív tiszteletének szentelt hónap.

Bevonulásra. (Zs. 32, 11, 19.)

Szive szándéka nemzedékről-nemzedékre, és megmenti a haláltól lelküket és éhínség idején táplálja őket. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki irgalmasságodban Szent Fiadnak bűneink által halálra sebzett Szívében nekünk szeretettednek véghetetlen kincseit nyújtani méltóztatol: engedd, könyörögünk, hogy míg áldozatunk hódoló tiszteletét neki bemutatjuk, ugyanakkor méltó elégtételünk adóját is leőrjük. Ugyanazon Jézus Krisztus által.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (3, 8-19.)

Testvérek: Nekem, az összes szentek között a legkisebbnek jutott osztályrészül a kegyelem: hirdetni

Introitus. (Ps. 32, 11 et 19.)

Cogitationes Cordis ejus in generatione et generationem: ut eruat a morte animas eorum et alat eos in fame. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Exsultate, justi, in Domino: rectos decet collaudatio. ♪. Glória Patri.

Oratio. Deus, qui nobis in Corde Filii tui, nostris vulnerato peccatis, infinitos dilectionis thesauros misericórditer largiri dignáris: concéde, quáesumus: ut, illi devótum pietátis nostrae praestantes obsequium, dignae quoque satisfactionis exhibeamus officium. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (3, 8-19.)

Fratres: Mihi, ómnium sanctorum minimo, data est grátia haec, in gentibus evangelizare investi-

a pogányok közt Krisztus felfoghatatlan gazdagságát és felvilágosítani mindenkét, miként vált valóra a titkok, amely öröktől fogva el volt rejtve a mindeneket teremtő Istenben, hogy most kinyilváníttassék az Istennek sokszoros bölcsesége a mennyei fejedelemségeknek és hatalmasságoknak az egyház útján az örök végzés szerint, mely beteljesedett Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, akiben bizodalunk van és bátor-ságos útunk a benne való hit által. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete benn emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével.

Átvonulásra. (Zs. 24, 8-9.)
Édes az Úr és igazságos s azért útbaigazítja a vétkeket. *Ÿ*. Vezéri a jóban az alázatosakat, megtanítja útjaira a szelídeket.

gábiles divítias Christi, et illumináre omnes, quae sit dispensatio sacraménti absconditi a saeculis in Deo, qui ómnia creávit: ut innotéscat principátibus et potestátibus in caeléstibus per Ecclesiam multifórmis sapiéntia Dei, secúndum praefinitiónem saeculórum, quam fecit in Christo Jesu, Dómino nostro, in quo habémus fidúciam et accés-sum in confidéntia per fidem ejus. Hujus rei grátia flecto génua mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis patérnitas in caelis et in terra nominátur, et det vobis secúndum divítias glórie suae, virtúte corroborári per Spíritum ejus in interiorem hóminem, Christum habitáre per fidem in córdibus vestris: in caritate radicáti, et fundáti, ut possitis comprehendere cum ómnibus sanctis, quae sit latitúdo, et longitúdo, et sublimitas, et profúndum: scire étiam supereminéntem sciéntiae caritátem Christi, ut impleámur in omnem plenitúdinem Dei.

Graduale. (Ps. 24, 8-9.)
Dulcis et rectus Dóminus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via. *Ÿ*. Diriget mansuetos in iudicio, docébit mites vias suas.

Alleluja, alleluja! V. (Mt. 11, 29.) Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek. Alleluja.

Hetvened vasárnap után fogadalmi misékben az Alleluja és a V. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 102, 8-10.) Irgalmas az Úr és könyörületes, hosszan tűrő és felette kegyelmes. V. Nem tartja meg haragját mindenkoron, és nem fenyeget mindörökké. V. Nem bűneink szerint bánt velünk és nem gonoszságaink szerint fizetett meg nekünk.

Húsvéti időben a graduale és a tractus helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. V. (Mt. 11, 29 és 28.) Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek. Alleluja. V. Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felűdítlek titeket. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (19, 31-37.)

Az időben: A zsidók pedig (mivel készültnap volt), hogy ne maradjanak keresztben a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait, és vegyék le őket. Menének hát a katonák, és az elsőnek ugyan megtörék

Allelúja, allelúja. V. (Matth. 11, 29.) Tóllite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et húmilis corde: et inveniétis réquiem animábus véstris. Allelúja.

Tractus. (Ps. 102, 8-10.) Miséricors et miserátor Dóminus, longánimus et multum miséricors. V. Non in perpétuum irascétur, neque in aetérnum comminábitur. V. Non secúndum peccáta nostra fecit nobis, neque secúndum iniquitátes nostras retríbuit nobis.

Allelúja, allelúja. V. (Matth. 11, 29 et 28.) Tóllite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et húmilis Corde: et inveniétis réquiem animábus vestris. Allelúja. V. Veníte ad me, omnes qui laborátis, et onerátis estis, et ego reflciam vos. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (19, 31-37.)

In illo témpore: Judaei, (quóniam Parascéve erat) ut non remanérent in cruce córpora sábbato, (erat enim magnus dies ille sábbati) rogavérunt Pilátum, ut frangeréntur eórum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mílites: et primi quidem frégérunt crura, et altérius,

szárait és a másoknak is, kit megfeszítettek ővele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyosságot tett róla, és igaz az ő tanúsága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: Csontot nem fogtok törni benne. És ismét más Írás mondja: Látni fogják, kit vertenek által.

Felajánlásra. (Zs. 68, 21.) Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem, kerestem, ki szánakozzék rajtam, de nem akadt senki sem, ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem.

Húsvéti időben a fogadalmi misékben ezt mondjuk:

(Zsoltár 39, 7-9.) Égősbűnért való áldozatot nem követelsz, ezért mondom: Ím, eljövök. A könyv élén az van írva felőlem, hogy akaratomat teljesítsem, ezt akarom, én Istenem, törvényed itt van szívemben, alleluja.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, szerelmes Fiad Szívének kimondhatatlan szeretetére, hogy az, amit most felajánlunk, legyen előtted kedves és bűneinkért engesztelést nyújtó áldozat. Ugyanazon a mi.

qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregērunt ejus crura; sed unus militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exiit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. Facta sunt enim haec ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptura dicit: Vidēbunt in quem transfixerunt.

Offertorium. (Ps. 68, 21.) Improperium expectavit cor meum, et miseriam: et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit: et qui consolaretur, et non invēni.

(Psalmus 39, 7-9.) Holocaustum et pro peccato non postulasti; tunc dixi: Ecce, venio. In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam: Deus meus, volui et legem tuam in medio Cordis mei, alleluja.

Secreta. Respice, quaesumus, Domine, ad ineffabilem Cordis dilecti Filii tui caritatem, ut quod offerimus sit tibi munus acceptum et nostrorum expiatio delictorum. Per eumdem Dominum.

Prefáció Jézus Szivéről, 565. 1.

Aldozásra. (Ján. 19, 34.) Egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki.

Communio. (Joann. 19, 34.) Unus, militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua.

Húsvéti időben a fogadalmi misékben ezt mondjuk:

(Ján. 7, 37.) Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék, alleluja, alleluja.

(Ján. 7, 37.) Si quis sitit, veniat ad me et bibat, alleluja, alleluja.

Aldozás utáni imádság.
Szent titkaid, Urunk Jézus, öntsék belénk isteni buzgalmat: hogy édes-séges Szivednek nyájasságát megismerve, tanuljuk meg a földleket megvetni és az égieket szeretni: Ki élsz.

Postcommunio. Praebeant nobis, Dómine Jesu, divinum tua sancta fervorem; quo dulcissimi Cordis tui suavitate percépta discamus terréna despícere et amáre caeléstia: Qui vivis et regnas.

Június 2: Szent Marcellin, Péter és Erazmus püspök, vértanuk.

Mind a hárman 303 körül szenvedtek vértanaságot. Marcellin pap volt és Péter exorcista, borzasztó kínzások után lefejezték őket Rómában. Erazmus püspök volt és már korán a segítő szentek közt tisztelték, így már Szent Benedek is nagy tisztelője volt.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Zs. 33, 18.)

Kialtanak az igazak, őket az Úr meghallgatja, és minden szorongatásukból kiszabadítja. (Zs. u. o. 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. **¶** Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Marcellin, Péter és Erazmus vértanuid évenkénti ünnepével megörvendtetsz minket, add, kérünk, hogy azok példája gyujtson lángra bennünket, kiknek érdemeiért örvendünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 33, 18.)

Elamavérunt justí, et Dóminus exaudivit eos: et ex ómnibus tribulatió nibus eórum liberávit eos. (Ps. ibid., 2) Benedicám Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. **¶** Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos ánua beatórum Mártýrum tuórum Marcellíni, Petri atque Erásmi solemnitáte laetificas: praesta, quae sumus; ut, quorum gaudemus méritis, accendámur exemplis. Per Dóminum nostrum Jesum.

Szentlecke: Existimo, 708. 1.

Átvonulásra. (Zsolt. 33, 18-19.) Kiáltanak az igazak, őket az Úr meghallgatja; és minden szorongásukból kiszabadítja. *V.* Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. *V.* (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

Szent evangélium : Cum audiéritis, 1267. 1.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjete az Úrban és vigadjatok igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatek.

Csendes imádság. Ez az adomány, melyet szent vértanuid születésnapját felújítva elhoztunk, kérünk, Urunk, oldja meg bűnösségünk bilincseit és eszközje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk.

Áldozásra (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket; úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békeségben vannak.

Áldozás utáni imádság. A szent adománnyal eltöltve, Urunk, alázatosan kérünk, hogy köteles szolgálatunk áldozatának megünneplése által kegyelmed növekedését érezhessük. A mi Urunk.

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamaverunt justi, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. *V.* Juxta est Dominus his, qui tribulatio sunt corde: et humiles spiritu salvabit.

Alleluja, alleluja. *V.* (Jóann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eatis, et fructum afferatis: et fructus vester maneat. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetamini in Domino, et exultate, justi: et gloriamini, omnes recti corde.

Secreta. Haec hostia, quaesumus, Domine, quam sanctorum Martyrum tuorum natalitia recensentes offerimus: et vincula nostrae pravitatis absolvat, et tuae nobis misericordiae dona conciliet. Per Dominum.

Communio. (Sap. 3, 1, 2 et 3.) Justorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum malitiae: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Sacro munere satiati, supplices te, Domine, deprecamur: ut, quod debitae servitutis celebramus officio, salvatiōnis tuae sentiāmus augmētum. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Húsvéti időben szentmise : Sancti tui, 1279. I., a fenti könyörgéssel, csendes és áldozás utáni imádsággal és szentleckével, de a szentlecke után ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. V. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmeivén, gyümölcsöt teremjetekek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja. V. (Zs. 115, 15.) Az Úr színe előtt drága dolog az ő szentjeinek halála. Alleluja.

Allelúja, allelúja. V. (Jóann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis; et fructus vester máneat. Allelúja. V. (Ps. 115, 15.) Pretiósá in conspéctu Dóminí mors Sanctórum ejus. Allelúja.

Június 4: Caracciolo Szent Ferenc hitvalló.

Nagy betegségben megígérte, hogy Istennek szenteli életét. Szerzetes-kongregációt alapít, hogy tagjai a kórházakban, börtönökben és a missziókban lelkipásztorok legyenek. † 1608-ban Olaszországban.

Bevonulásra. (Zsoltár 21, 15; 68, 10.)

Szívem olyan lett testem belsejében, mint a megolvadt viasz; mert engem emészt a buzgóság házadért. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igaz szívűek. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ferencet, ez új rend alapítóját, az imádságban való buzgósággal és a bűnbánat szeretetével ékesíttetted, add meg szolgálóidnak, hogy utánzásában úgy haladjanak, hogy szüntelenül imádkozva s testüket szolgálatba hajtva a mennyei dicsőségre eljutni érdemesek legyenek. A mi Urunk.

Introitus. (Psalmus 21, 15; 68, 10.)

Factum est cor meum tamquam cera liquescens in médio ventris mei: quóniam zelus domus tuae comédit me. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 72, 1.) Quam bonus Israel Deus: his, qui recto sunt corde! V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Franciscum, novi ordinis institutórem, orándi stúdio et poeniténtiae amóre decorásti: da fámulis tuis in ejus imitatióne ita proflicere; ut, semper orántes et corpus in servitútem redigéntes, ad caeléstem glóriam pervenire mereántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (4, 7-14.)

Az igaz, haljon meg bár idő előtt, nyugalomban leszen; mert a tisztas aggkört nem a hosszú élet adja, és nem az évek száma méri; ellenkezőleg: az ember bölcsesége az igazi ősz haj, s a szeplőtelen élet az igazi aggkor. Mert kedvessé lett Isten előtt, szeretetet talált, s ő elvitte, mert bűnösök között töltötte életét; elragadta, hogy a gonoszság meg ne rontsa elméjét, s az álnokság meg ne tévessze lelkét; mert a bohóság igézete homályba helyezi a jót, s a csapongó szenvedély megrontja az ártatlan szívet. Mivel hamar tökéletessé lett, hosszú időt töltött be. Mert lelke kedves volt Isten előtt, sietve kiragadta őt a gonoszság közepéből.

Atvonulásra. (Zs. 41, 2.) Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez: úgy kívánczik lelkem tehozzád, Isten. *Ű.* (Zs. u. o. 3.) Szomjazza lelkem az erős, élő Istent.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 72, 26.) Erje bár testemet, szívemet enyészet, szívem Istene s osztályrészem mindörökké az Isten. Alleluja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 64, 5.) Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz; ki udvaraidban lakha-

Lectio libri Sapiéntiae. (4, 7-14.)

Justus, si morte praeoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, et aetas senectutis vita immaculata. Placens Deo factus est dilectus, et vivens inter peccatores translatus est. Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, et inconstantia concupiscentiae transvertit sensum sine malitia. Consummatus in brevi expleret tempora multa, placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum.

Graduale. (Psalm. 41, 2.) Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te, Deus. *Ű.* (Ps. ibid., 3.) Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Ps. 72, 26.) Defecit caro mea, et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus in aeternum. Alleluja.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Ps. 64, 5.) Beatus quem elegisti, et assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis. Alleluja. *Ű.*

tik. Alleluja. *Ű.* (Zs. 111, 9.)
A szegényeknek bőven osztogat; igazsága örökre megmarad. Alleluja.

(Ps. 111, 9.) *Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Alleluja.*

Szent evangélium: *Sint lumbi vestri, 1294. I.*

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma; gyarapszik mint a Libanon cédrusa. (H. i. Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 91, 13.) *Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplícabitur. (T. P. Alleluja.)*

Csendes imádság. Add meg nekünk, legkegyesebb Jézus; hogy akik Szent Ferenc kiváló érdemeit ünnepejük, a szeretet ugyanolyan lángjára gyúljunk, mint ő és így e szent asztalodat méltóképpen állhassuk körül: Ki élsz.

Secreta. *Da nobis, cleméntissime Jesu: ut praecíára beáti Francísci mérita recoléntes, eódem nos, ac ille, caritátis igne succénsi, digne in circúitu sacrae hujus mensae tuae esse valeámus: Qui vivis et regnas.*

Áldozásra. (Zs. 30, 20.) Uram, mily bőséges az édes-séged, melyet elrejtettél a téged féldőknek. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Ps. 30, 20.) *Quam magna multitúdo dulcédinis tuae, Dómine, quam abscondísti tíméntibus tel (T. P. Alleluja.)*

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, hogy a szentséges áldozatnak, melyet Szent Ferenc ünnepe-n bemutatunk Főlségednek, kedves emléke és gyümölcse lelkünkben állandóan megmaradjon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. *Sacrosancíti sacrificíi, quaesumus, Dómine, quod hódie in solemnitáte beáti Francísci tuae obtúllmus majestáti, grata semper in méntibus nostris memória persevéret, et fructus. Per Dóminum.*

Június 5: Szent Bonifác püspök és vértanu.

Előkelő angol család sarja, majd bencés lesz és így megy missziós útjára a germán (német) törzsek közé. Dokkum mellett 52 szerzetestársával együtt vértanuságot szenvedett, 755-ben.

Bevonulásra. (Iz. 65, 19, 23.)

Introitus. (Isaí. 65, 19 et 23.)

Orvendeni fogok Jeruzsálemben és örülni az én népemen: és nem hallatszik benne többé

Lxsultábo in Jerúsalem et gaudébo in pópulo meo: et non audiétur in eo ultra vox fletus

siralom szava és kiáltás szava. Az én választottaim nem munkálkodnak hiába és nem nemzenek rettegés között: mert az Úr áldottainak ivadéka az és velök unokáik. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszéltek el nekünk, mit műveltél napjaikban. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Bonifác püspököd és vértanud buzgósága által számos népet méltóztattál neved megismerésére meghívni, engedd kegyesen, hogy akinek ünnepét üljük, atyai oltalmát is érezzük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

et vox clamóris. Elécti mei non laborábunt frustra, neque generábunt in conturbatióne: quia semen benedictórum Dómini est, et nepótes eórum cum eis. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 43, 2.) Deus, áuribus nostris audívimus: patres nostri narravérunt opus, quod operátus es in diébus eórum. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui multitudinem populórum, beáti Bonifátii Mátyris tui atque Pontíficis zelo, ad agnitiónem tui nóminis vocáre dignátus es: concéde propítius; ut, cujus solémnia cólimus, étiam patrocínia sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke : Laudémus viros, 885. I.

Átvonulásra. (Pét. I. 4, 13-14.) Örüljete, ha Krisztus szenvedéseiben résztvehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendeztetek. *Ű.* Ha szidalmaznak titeket Krisztus nevéért, boldogok lesztek, mert az Isten tisztelete, dicsősége és ereje és az ő Lelke megnyugszik rajtatok.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Iz. 66, 12.) Rája térítem a békességet, mint a folyóvizet s mint megáradt patakot a dicsőséget. Alleluja.

Graduale. (I. Petr. 4, 13-14.) Communicáns Christi passiónibus gaudéte, ut in revelatióne glóriæ ejus gaudéatis exsultáns. *Ű.* Si exprobrámini in nómine Christi, beáti éritis: quóniam quod est honóris, glóriæ, et virtútis Dei, et qui est ejus Spíritus, super vos requiescet.

Alleluja, allelúja. *Ű.* (Isaí. 66, 12.) Declinábo super eum quasi flúvium pacis, et quasi torrentem inundántem glóriam. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. V. (Iz. 66, 10, 14.) Vigadjatok Jeruzsálemmel és örvendezetek benne mindnyájan, kik szeretitek az Urat. Alleluja. V. Meglátjátok és örülni fog szívetek: megismertetik az Úr keze az ő szolgálín. Alleluja.

Allelúja, allelúja. V. (Isaí. 66, 10 et 14.) Laetámini cum Jerúsalem, et exultáte in ea omnes, qui diligitis Dóminum. Allelúja. V. Vidébitis, et gaudébit cor vestrum: cognoscétur manus Dómini servis ejus. Allelúja.

Szent evangélium: Videns Jesus, 1215. l.

Felajánlásra. (Zs. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki ezt megérttette velem; szüntelen magam előtt látom az Istent; hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Szálljon le, kérünk, Urunk, áldásod bősége ez adományokra, és adja meg nekünk kegyelmesen a megszentelődést és töltsön el örömmel Szent Bonifác vértanud és püspököd ünnepen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Jelen. 3, 21.) Aki győzelmes lesz, annak megadom, hogy velem üljön trónomon; amint én is győztem és Atyámmal ülök az ő trónján. (H. i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthöző misztériumban megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy Szent Bonifác vértanud és püspököd kegyes imádsága értünk meg ne szűnjék, kit nekünk vezetőül és pártfogóul adtál. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 15, 7 et 8.) Benedícam Dóminum, qui tribuit mihi intelléctum: providébam Deum in conspéctu meo semper, quóniam a dextris est mihi ne commóvear. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Super has hostias, Dómine, quaesumus, benedictio copiósá descendat: quae et sanctificationem nostram misericórditer operétur: et de sancti Bonifátii Mártyris tui atque Pontificis fáciat solemnitate gaudére. Per Dóminum.

Communio. (Apoc 3, 21.) Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego vici, et sedi cum Patre meo in throno ejus. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis sancti Bonifátii Mártyris tui atque Pontificis pia non desit oratio, cujus nos donásti patrocínio gubernári. Per Dóminum. nostrum Jesum Christum.

Június 6: Szent Norbert püspök és hitvalló.

Rajnamenti német volt. Eleinte könnyelmű világi életet élt, de egy villámcsapás, mely lovát megölte, őt magát elkábitotta, az Isten útjára téríti. Eleinte vándorszónok, majd megalapítja a premontrei rendet. † 1134-ben

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Norbert hitvallódat és püspöködet igéd kiváló hirnökévé tetted és általa Egyházadat új renddel gazdagítottad; add, kérünk, hogy érdemei által mindazt, amit szavával és tetteivel egyaránt tanított, a te segítségével mi is megtehesünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui beátum Norbertum Confessorum tuum atque Pontificem, verbi tui praeconem eximium effecisti, et per eum Ecclesiam tuam nova prole foecundasti: praesta, quaesumus; ut, ejusdem suffragantibus méritis, quod ore simul et opere docuit, te adjuvante, exercere valeamus. Per Dóminum.

Június 9: Szent Primus és Felicián vértanuk.

A Diocletianus-féle üldözések idején szenvedtek vértanuhalált 303 körül.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcsességét, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet: nevük pedig él örökkön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, hogy Szent Primus és Felicián vértanuid ünnepét mindenkor úgy üljük meg, hogy közbenjárásukra oltalmad adományait elnyerjük. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctorum narrent pópuli, et laudes eorum nuntiet ecclesia: nómina autem eorum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exultate, justí, in Dómino: rectos decet collaudatio. *V.* Glória Patri.

Oráció. Fac nos, quaesumus, Dómine, sanctorum Mátyrum tuorum Primi et Feliciáni semper festa sectári: quorum suffragliis protectionis tuae dona sentiamus. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Justi autem, 1269. 1.

Átvonulásra. (Zs. 88, 6, 2.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek. *Ÿ.* Az Úr kegyelmeit örökké éneklek, nemzedékről-nemzedékre.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

Szent evangélium : Confiteor tibi Pater, 835. 1.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten, alleluja.

Csendes imádság. Legyen kedves előtted, kérünk, Urunk, a dicső vértanúság ünnepén a szent áldozatra szánt adomány: és tisztíts meg minket bűneinktől és az áldozatban egyesüljenek szolgálid. A mi.

Áldozásra. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Primus és Felicián vértanuid mennyei misztériummal megült ünnepe szerezzé meg ne-

Graduale. (Ps. 88, 6 et 2.) Confitebuntur caeli mirabilia tua, Dómine: étenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. *Ÿ.* Misericordias tuas, Dómine, in aeternum cantabo: in generatione et progénie.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Haec est vera fraternitas, quae vicit mundi crimina: Christum secuta est, incluta tenens regna caelestia. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtutem, et fortitudinem plebi suae: benedictus Deus, allelúja.

Secreta. Fiat tibi, quae sumus, Dómine, hostia sacranda placabilis, pretiosi celebritate martyrii: quae et peccata nostra purificet, et tuorum tibi vota conciliet famulorum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joánn. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eatis, et fructum afferatis; et fructus vester máneat.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut sanctorum Mátyrum tuorum Primi et Feliciáni caelestibus mystériis celebrata solémnitas, indulgéntiam no-

künk könyörülő bocsánatot. A mi Urunk.

bis tuae propitiatiónis acquírat. Per Dóminum.

Húsvéti időben a szentmise : Sancti tui, 1279. l., a fenti könyörgéssel, szent evangéliummal, csendes és áldozás utáni imádsággal, a szentlecke után pedig ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ű.* Ez az Igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja. *Ű.* Téged dicsőít, Urunk, imádva a mártírok sokasága. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Haec est vera fraternitas, quae vicit mundi crimina: Christum secúta est, inclýta tenens regna caeléstia. Allelúja. *Ű.* Te Mártýrum candidátus laudat exércitus, Dómine. Allelúja.

Június 10: Szent Margit királyné, özvegy.

Szent István királyunk unokája, aki Skócia királynője lett. Különösen kitűnt a szegények iránt való szeretete, vezeklése és imádságos lelke. Az édesanya és királynő példaképe. † 1093-ban.

Szentmise : Cagnóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel :

Könyörgés. Isten, ki Szent Margit királynét a szegények iránt való szeretetben csodálatossá teted; add, hogy közbenjárására és példájára szívében az irántad való szeretet szüntelenül növekedjék. A mi

Oráció. Deus, qui beatam Margarítam reginam exímia in páuperes caritate mirábilém effecísti: da; ut ejus intercessióne et exémplo, tua in córdibus nostris caritas júgiter augeátur. Per Dóminum.

Június 11: Szent Barnabás apostol.

Valószínű az Úr 72 tanítványa közül való. Később Szent Pál apostol vette társul maga mellé, minthogy a Szentlélek maga jelölte ki kettőjüket apostolnak és együtt tették meg az első missziós utat. Ezután Cyprus szigetén hirdette az evangéliumot. † 65-ben.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók, előttem Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgálál és ismersz engem; tu-

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti

dod, ha leülök és ha felkelek. *V.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki Szent Barnabás apostolod érdemei és közbenjárása által megörvendetzetsz minket: engedd kegyesen, hogy jótéteményeidet, amelyeket általa kérünk, kegyelmed ajándékából elnyerjük. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (11, 21-26; 13, 1-3.)

Ama napokban: A hívők nagy számban tértek meg Antiochiában az Úrhoz. Hírük eljutott a jeruzsálemi egyház fülébe, azért elküldték Barnabást Antiochiába. Mikor ő ideérkezett és meglátta az Isten malasztját, megörült s inté mindnyájukat, hogy maradjanak meg az Úrban szívük eltökélése mellett, mert ő derék férfi vala, telve Szentlélekkel és hittel. És nagyszámú sokaság áll vala az Úrhoz. Barnabás azután elutazott Tarzusba, hogy felkeresse Sault s mikor megtalálta, elhozta Antiochiába. És egy álló esztendőn át jelen voltak az özszejöveteleken s nagy sokaságot tanítottak, úgy hogy Antiochiában nevezték legelőször a tanítványokat keresztényeknek. Az antiochiai egyházban pedig valának próféták és tanítók, köztük: Barnabás és Simon,

me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. *V.* Glória Patri,

Oráció. Deus, qui nos beati Barnabae Apostoli tui méritis et intercessióne laetificas: concede propitius; ut, qui tua per eum beneficia poscimus, dono tuae gratiae consequamur. Per Dóminum.

Lectio Actuum Apostolorum. (11, 21-26; 13, 1-3.)

In diébus illis: Multus numerus credentium Antiochiae conversus est ad Dóminum. Pervenit autem sermo ad aures ecclesiae, quae erat Jerosólymis, super istis: et miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. Qui cum pervenisset, et vidisset gratiam Dei, gavisus est: et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Dómino: quia erat vir bonus, et plenus Spiritu Sancto, et fide. Et apposita est multa turba Dómino. Profectus est autem Barnabas Tarsum, ut quaereret Saulum: quem cum invenisset, perdúxit Antiochiam. Et annum totum conversati sunt ibi in ecclesia: et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum Antiochiae discipuli, Christiáni. Erant autem in ecclesia, quae erat Antiochiae, prophetae et doctores, in quibus Barnabas, et Simon,

kit Nigernek neveztek, cirenei Lucius, továbbá Manahen, Heródes negyedes fejedelemnek a bizalmasa és Saul. Miközben ezek az Úrnak szolgálatát végezték és böjtöltek, mondá nekik a Szentlélek: Különítsétek el nekem Sault és Barnabást a munkára, amelyre meghívtam őket. Erre böjtöt tartottak, imádkoztak, rájuk tették kezüket, azután útra bocsátották őket.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség hatáiraira szavuk. *Ÿ.* Isten dicsőségét beszélük az egek és keze művét hirdeti az égbolt.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elemvén, gyümölcsöt teremjete és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 16-22.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ime, úgy küldlek titeket, mint juhokat a farkasok közé. Legyetek tehát okosak, mint a kígyók és szelldék, mint a galambok. Óvakodjatok pedig az emberektől. Mert átadnak titeket a törvényszékeknek és megostoroznak benneteket zsinagógaikban; és a helytartókhöz és királyokhoz hurcolnak majd énéret-

qui vocabátur Niger, et Lucius Cyrenénsis, et Manahen, qui erat Heródis Tetrarchae collectáneus, et Saulus. Ministrántibus autem illis Dómino, et jejunántibus, dixit illis Spíritus Sanctus: Segregáte mihi Saulum, et Bárnabam in opus, ad quod assúmpsi eos. Tunc jejunántes, et orántes, imponentésque eis manus dimiserunt illos.

Graduale. (Ps. 18, 5. et 2.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum. *Ÿ.* Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiát firmaméntum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (10, 16-22.)

In illo témpore: Dixit Jesus discíplulis suis: Ecce ego mitto vos sicut oves in médio lupórum. Estóte ergo prudéntes sicut serpéntes, et símplices sicut colúmbae. Cavéte autem ab homínibus. Tradent enim vos in concíliis, et in synagógis suis flagellábunt vos: et ad praesides, et ad reges ducémini propter me in testimónium illis, et géntibus. Cum

tem, bizonyosságul nekik és a pogányoknak. Mikor pedig átadnak titeket, ne legyen rá gondotok, miképpen és mit mondjatok; mert adatik nektek azon órában, mit szóljatok. Hisz nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke az, mely szól belőletek. Odaadja pedig a testvér testvérét halálra, és az atya fiát, és a gyermekek szüleik ellen támadnak és megölik őket. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért; aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmévé teszed őket; emlékezetessé teszik nevedet, Uram, mindenkor, nemzedékről-nemzedékre.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott adományokat és Szent Barnabás apostolod közbenjárására tisztíts meg általuk bűneink szennyétől. A mi Urunk.

Prefáció az apostolokról, 568. I.

Aldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, akik követtetek engem, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Aldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, Szent Barnabás apostolod közbenjárására add meg azoknak, akiket szentségeiddel fel-

autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquámini: dábitur enim vobis in illa hora quid loquámini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spíritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insúrgent filii in paréntes, et morte eos afficient: et éritis ódio ómnibus propter nomen meum: qui autem perseveráverit usque in finem, hic salvus erit.

az üdvözül.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos principes super omnem terram: memores erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne.

Secreta. Múnera, Dómine, Sobláta sanctifica, et intercedénte beáto Bárnaba Apóstolo tuo, nos per haec a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, iudicántes duódecim tribus Israel.

Postcommunio. Súpplícites te rogámus, ómnípotens Deus: ut, quos tuis réficiis sacraméntis, intercedénte beáto Bárnaba Apóstolo tuo, tibi étiam plácitis mó-

újítsz, hogy neked tetsző
élettel is méltón szolgálja-
nak téged. A mi Urunk.

ribus dignanter tribus de
servire. Per Dóminum no-
strum Jesum Christum.

Húsvéti időben a Protexisti (1276. 1.) kezdetű szentmisét mondjuk
a fenti könyörgésekkel, szentleckével és szent evangéliummal.

Június 12: Sahaguni Szent János hitvalló.

Spanyolországban, Sahagunban (latinul S. Facundo, azért
Facundói Szent Jánosnak is nevezik) született, pap, majd remete
lett Salamancában. Lelkipásztorkodásban és prédikálásban szer-
zett sok érdemet; † 1479-ben.

Ugyanezen a napon üll az Egyház Szent Bazilides, Cirinus,
Nábor és Nazárius vértanuk emlékét. Római katonák voltak és
Diocletianus alatt szenvedtek vértanúságot 305 körül.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a béke
szerzője és a szeretet
kedvelője, ki Szent János
hitvallódat a vizsálykodók
kibékítésének csodálatos ke-
gyelmével ékesítetted, en-
gedd meg érdemeiért és
közbenjárására, hogy szere-
tetedben megerősödjünk és
semmiféle kísértés el ne vá-
lasszon tőled. A mi Urunk.

Orátio. Deus, auctor pacis
et amátor caritátis, qui
beátum Joánnem Confessó-
rem tuum mirífica dissidén-
tes componendi grátia deco-
rásti: ejus méritis et inter-
cessióne concéde; ut, in tua
caritáte firmáti, nullis a te
tentatióne separémur.
Per Dóminum nostrum Je-
sum Christum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Szent Bazilides, Cirinus,
Nábor és Nazarius vértanuid
áldozattal megült születés-
napja, kérünk, Urunk, új
fényben ragyogjon; és ami
nekik megszerezte az örök
dicsőséget, az áldozatos lel-
künk gyümölcseivel is gya-
rapodjék. A mi Urunk.

Sanctórum Mártýrum tuórum
Basílidis, Cyríni, Ná-
boris atque Nazárii, quae-
sumus, Dómine, natalítia
nobis votíva resplédeant:
et, quod illis cónsulit excel-
léntia sempitérna, frúctibus
nostrae devotiónis accrésca-
t. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Bazilides, Cirinus, Nábor
és Nazarius szenteid vére-
nek tiszteletére ünnepélye-
sen neked szenteljük, Urunk,

Pro sanctórum tuórum
Basílidis, Cyríni, Náboris
atque Nazárii sánguine vene-
rándo, hóstias tibi, Dómine,

ezeket az adományokat, látva csodatetteidet; mert általad vívták ki ezt a győzelmet. A mi Urunk.

solémniter immolámus, tua mirabilia pertractantes: per quem talis est perfecta victoria. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Miként, Urunk, Szent Bazilides, Cirinus, Nábor és Nazarius vértanuid ünnepe mindig megüljük: úgy add meg, kérünk, hogy pártfogásukat is állandóan érezzük. A mi Urunk.

Semper, Dómine, sanctorum Mátyrum tuorum Basilidis, Cyríni, Náboris atque Nazárii solémnia celebrantes: praesta, quaesumus; ut eorum patrocínia júgiter sentiámus. Per Dóminum.

Június 13: Pádual Szent Antal hitvalló.

Portugáliában született; még Szent Ferenc életében követői közé lépett. Marokkóba küldték téríteni, de onnan belegsége miatt visszajött és előljárói akarata szerint Olaszországban vándorprédikátor lett. Sok csodat művelt. † 1231-ben, Páduában.

Szentmise: Os justí, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Egyházadat, Istenünk, örvendeztesse meg Szent Antal hitvallód áldozattal megült ünnepe, hogy a lelki segítség által mindenkoron erős legyen és az örök örömeiket élvezni méltó lehessen. A mi Urunk.

Orátio. Ecclésiám tuam Deus, beáti Antóni, Confessoris tui solémnitas votiva laetificet: ut spirituálibus semper muniátur auxiliis et gaudiis pérfrui mereátur aetérnis. Per Dóminum.

Szentlecke: Spectáculum facti, 1296. l.

A graduale után:

Alleluja, alleluja. ♯. (Sírak 45, 9.) Szerette őt az Úr és fölékesítette; díszes ruhába öltöztette. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ♯. (Eccl. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriæ induit eum. Allelúja.

Csendes imádság. A jelen adomány váljék, Urunk, üdvösségére népednek, amelyért magadat élő áldozatként méltóztattál bemutatni Atyádnak: Ki ugyanazon Atyaistennel és Szentlélekkel élsz.

Secreta. Praesens oblátio fiat, Dómine, pópulo tuo salutáris: pro quo dignátus es Patri tuo te vivéntem hóstiam immoláre: Qui cum eodem Deo Patre, et Spíritu Sancto vivis et regnas Deus.

Áldozás utáni imádság. Az isteni adományokkal betöltve, Urunk kérünk, hogy Szent Antal hitvallód érdeineiért és közbenjárására az üdvöszszerző áldozat hatását is érezhesük. A mi Urunk.

Postcommunio. Divinis, Dómine, munéribus satiáti: quaesumus; ut beáti Antónil Confessoris tui méritis et intercessióne, salutaris sacrificii sentiámus effectum. Per Dóminum nostrum.

Június 14: Nagy Szent Vazul püspök, hitvalló és egyház-tanító.

Szent Vazul (Basilius) a keleti szerzetesség atyja. Nagy theologus hatalmas prédikátor, szellemes író, a keleti liturgia szervezője; † 379-ben, Kappadociában.

Bevonulásra. (Sir. fia 15, 5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette: és betölté őt az Úr a bölcsesség és értelem lelkével; a dicsőség ruháját adja reá. (Zs. 91. 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felséges, éneket zengenl. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, a könyörgéseket, melyeket Szent Vazul hitvallód és püspököd ünnepén eléd bocsátunk: és annak érdemei által, ki néked méltóképpen szolgált, szabadíts meg minket minden büntől. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Introitus. (Eccli. 15. 5.)

In médio Ecclésiæ apéruit os ejus: et implevit eum Dóminus spiritu sapiéntiæ, et intellectus: stolam glóriæ induit eum (Ps 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altissime. *℣.* Glória Patri.

Órátió. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Basili Confessoris tui atque Pontificis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke: Testifcor, 1288. 1.

Átvonulásra. (Zs. 36. 30-31.) Bölcsességet beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *℣.* Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justí meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. *℣.* Lex Dei ejus in corde ipsíus, et non supplantábitur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 8, 21.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal. Alleluja.

✠A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (14, 26-35.)

Az időben: Mondá Jézus a seregnek: Ha valaki hozzám jön, és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom. És aki nem hordozza keresztyét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom. Nemde, aki közületek tornyot akar építeni, először leülvén, kiszámítja a szükséges költségeket, hogy van-e miből befejezni, nehogy miután alapot vetett, és nem bírta bevégezni, mind, aki látja, csúfolni kezdje őt, mondván: Ez az ember építeni kezdett, és nem tudta befejezni? Avagy micsoda király az, aki háborúba indulván más király ellen, előbb le nem ül és meg nem fontolja, vajjon képes-e tízezerrel szembeállni azzal, ki húsz-ezerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor még annak távollétében követséget küld és békét kér. Így tehát mindaz közületek, ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom. Jó dolog a só, de ha a só megfuzetlenül, mivel

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 88, 21.) Invéni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum. Allelúja.

✠Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (14, 26-35.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bájulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificáre, non prius sedens cómputat sumptus, qui necessarij sunt, si hábeat ad perficiéndum ne, posteaquam posúerit fundaméntum, et non potúerit perficere, omnes, qui vident, incipient illúdere ei, dicéntes: Quia hic homo coepit aedificáre, et non pótuit consummáre? Aut quis rex itúrus committere bellum advérsus álium regem, non sedens prius cógitat, si possit cum decem míllibus occurrere ei, qui cum viginti míllibus venit ad se? Alióquin, adhuc illo longe agénte, legatiónem mittens, rogat ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renúntiat ómnibus, quae pússidet, non potest meus esse discipulus.

adnak Izt nek? Sem a földre, sem a trágyadombra nem való; hanem kivetik. Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg.

Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szent Vazul hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket atyai jóságod előtt elfogadottá: hogy ez engesztelő adományok felajánlása őt a boldog viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait szerezz meg. A mi Urunk.

Aldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel; hogy búzáat adjon nekik mérték szerint, a maga idejében.

Aldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek jutalmazója, add meg, hogy Szent Vazul hitvallód és püspököd könyörgései által, akinek tiszteletreméltó ünnepét megültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk. Jézus Krisztus.

Bonum est sal. Si au em sal evanuerit, in quo condiétur? Neque in terram, neque in sterquillnium útile est, sed foras mittétur. Qui habet aures audiéndi, áudiat. Credo.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sancti Basilii Confessoris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piac placatiónis offlicia, et illum beáta retribútió comitétur, et nobis grátiae tuae dona conciliet. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Luk. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constituit dóminus super familiam suam: ut det illis in témpore tritici mensúram.

Postcommunio. Deus, fidelium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Basilii Confessoris tui atque Pontíficis, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum nostrum.

Júnus 15: Szent Vítus, Modesztus és Kreszcencia vértanuk.

Szent Vítus gazdag szicillai ifjú volt és mikor keresztény lett, pogány atya gyötörte. Ezért tanítójával, Modesztussal és dajkájával, Kreszcenciával együtt elhagyta őt és Rómába ment. Mind a hármukat Diocletianus végeztette ki 305-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 20-21.)

Az igazakat sok szenvedés éri, de őket az Úr mindegyikből kimentí: megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem törik el belőlük. (Zs. u. o. 2.) Áldom az Urat minden időben: ajkamon van dicsérete szüntelen. *℣.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, Egyházadnak, Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia vértanuid közbenjárására, hogy ne kevélykedjék, hanem a neked tetsző alázatban gyarapodjék és így a gonoszat megvetve, a szeretet szabadságával mindazt, ami jó, gyakorolja. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 33, 20- 21).

Multae tribulationes justorum, et de his omnibus liberavit eos Dominus: Dominus custodit omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur. (Ps. ibid., 2.) Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus ejus in ore meo. *℣.* Gloria Patri.

Oratio. Da Ecclesiae tuae, quaesumus, Domine, sanctis Martyribus tuis Vito, Modesto atque Crescentia intercedentibus, superbe non sapere, sed tibi placita humilitate proficere: ut, prava despiciens, quaecumque recta sunt, libera exerceat caritate. Per Dominum.

Szentlecke : Justorum animae, 1266. 1.

Atvonulásra. (Zs. 149, 5, 1.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben: örvendeznek nyugvóhelyükön. *℣.* Énekeljete az Úrnak új éneket; zengjen a szentek gyülekezetében dicsérete

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 144, 10-11.) Uram, áldanak téged szentjeid; országod dicsőségét hirdetik. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (10, 16-20.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Aki titeket hallgat, engem hallgat; és aki titeket megvet, engem vet meg. Aki pedig

Graduale. (Ps. 149, 5 et 1.) Exsultábunt sancti in gloriolaetabúntur in cubilibus suis. *℣.* Cantáte Dómino cánticum novum: laus ejus in ecclésia sanctorum.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 144, 10-11. Sancti tui, Domine, benedícant te: glóriam regni tui dicent. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (10, 16-20.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit

engem megvet, azt veti meg, ki engem küldött. Visszatéré pedig a hetvenkettő, örömmel mondván: Uram! még az ördögök is engedelmeskednek nekünk a te nevedben. És mondá nekik: Láttam a sátánt, mint vilámot az égből leesni. Íme, hatalmat adtam nektek kígyókat és skorpiókat taposni, és minden ellenséges hatalmat: és semmi sem fog nektek ártani. Mindazáltal ne annak örüljete, hogy a lelkek engedelmeskednek ti-nektek: hanem örüljete, hogy neveitek be vannak írva mennyekben.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben; Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének; áldott legyen Isten.

Csendes imádság. Miként a szentek tiszteletére felajánlott adományok az isteni hatalom dicsőségét tanúsítják: úgy szerezzék is meg nekünk megváltásod hatását. A mi Urunk.

Aldozásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket: úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak: ők azonban békeségben vannak.

Aldozás utáni imádság. Az ünnep kegyelmi áldásával betöltve: kérünk, Urunk, hogy Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia

eum, qui misit me. Reversis sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam daemonia subijciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de caelo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici: et nihil vobis nocabit. Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subijciuntur: gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in caelis.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus Israel ipse dabit virtutem, et fortitudinem plebi suae: benedictus Deus.

Secreta. Sicut gloriæ divinæ potentiae muneribus pro Sanctis oblata testantur: sic nobis effectum, Domine, tuae saluationis impendant. Per Dominum nostrum.

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum malitiae: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Replēti, Domini, benedictione solēmi: quaesumus; ut per intercessionem sanctorum Martyrum tuorum Viti, Mo-

vértanuid közbenjárására a szentség gyógyító ereje testünknek s lelkünknek hasznára váljék. A mi Urunk.

désti et Crescéntiae, medicina sacraménti et corpóribus nostris prosit, et méntibus. Per Dóminum.

Húsvéti időben a szentmise: Sancti tul, 1279. l., a fenti könyörgésekkel és evangéliummal.

Június 18: Szíriai Szent Efrém, diákonus, hitvalló és egyháztanító.

Pogány pap fia volt s mint fiatal ember tért át a katolikus hitre. Nagy Szent Vazul diákonussá szentelte. A keleti egyházatyák sorában foglal helyet. Költeményeiért a szírek «a Szentlélek hárfájának» nevezték. † 373-ban, Edessában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Márk és Marcellianus vértanuk emlékezetét, akik 300 körül szenvedtek vértanuságot, Rómában.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Efrém hitvallód és egyháztanítód csodálatos tudományával és életének kiváló érdemeivel ragyogóvá akartad tenni: alázatosan kérünk, véd meg közbenjárására örök hatalmaddal a tévhit és az erkölcsi romlottság cselvetéseivel szemben. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui Ecclesiam tuam beáti Ephraem Confessoris tui et Doctóris mira eruditíone et praecláris vitae méritis illustráre voluísti: te supplices exorámus: ut, ipso intercedente, eam advérsus erróris et pravitatís insídias perénni tua virtúte deféndas. Per Dóminum nostrum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Márk és Marcellianus vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Márk és Marcellianus vértanuid születésnapját ünnepeljük, közbenjárásukra minden fenyegető veszedelemtől megmeneküljünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui sanctorum Mátyrum tuorum Marci et Marcelliani natalicia colimus; a cunctis malis imminéntibus, eorum intercessiónibus liberémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Szenteld meg, Urunk, a nek hozott adományokat és SzentMárk és Marcellianus vértanuid közbenjárására

Múnera tibi, Dómine, dicata sanctífica: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Marco et Marcelliano,

általuk kiengesztelődöttnek tekinthetünk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökkön örökké.

per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

A 2. áldozás utáni Imádság: a szent vértanukról:

Az üdvöztetők adományával betöltve, Urunk, könyörögve kérünk: hogy annak hatása által, amit gyönyörűséggel élveztünk, Szent Márk és Marcellianus vértanuid közbenjárására megújuljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökkön örökké.

Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súplices exorámus: ut, cujus laetámur gustu, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Marco et Marcelliano. renovémur efféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Június 19: Falkonléri Szent Juliánna szűz.

Firenzei nemes leány volt; a szerviták egyik alapítójának unokája és később maga is az első szervita apáca. Halálos ágyán már nem tudta a szent ostyát lenyelni, azért kérte, hogy legalább szívéhez közel tegyék. Egyszerre a szent ostya csodálatosan eltűnt, de mellén ott volt a képe. † 1341-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Gyárfás és Protáz vértanuk emlékezetét. Két testvér volt, mint szüleik, Szent Vitális (945. I.) és Valéria, ők is vértanuk lettek 170 körül, Milánóban.

Szentnise: Dilexisti, 1309. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Juliánna szűz halálos ágyán Fiad drágalátos testével csodálatosan táplálni méltóztattál, engedd, kérünk, hogy érdemei által, a haláltusában mi is ezzel az edellel táplálkozva és meg-

Orátio. Deus, qui beátam Juliánam Virgíneam tuam extrémó morbo laborántem, pretiósó Filii tui córpore mirabíliter recreáre dignátus es: concéde, quaesumus; ut, ejus intercedéntibus méritis, nos quoque eó-

erősödve, a mennyei hazába eljussunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

dem in mortis agóne refécti ac roboráti, ad caeléstem pátriam perducámur. Per eumdem Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni Imádság: megemlékezés Szent Gyárfás és Protázról, a Salus kezdetű szentmise Imádságával, 1271. l.)

Június 20: Szent Szilvér pápa és vértanu.

Hormisdas pápa fia volt; Hormisdas ugyanis felesége halála után pap lett. Fia is pap lett és később pápa. Az eretnek Theodora császárnő Palmaria szigetére száműzte, s ott 537-ben éhenhalt. Sírja a Szent Péter-bazilikában van és sok csodával ékes.

Szentmise: Si diligis, 1248. l.

Június 21: Gonzaga Szent Alajos hitvalló.

Gonzaga Ferdinánd őrgróf legidősebb fia volt, de rangjáról lemondott és jezsuita lett. Tisztasága és szigorú önfegyelme volt két legfőbb erénye. Pestisbetegek ápolása közben érte utól a halál, 1591-ben, alig 23 éves korában.

Bevonulásra. (Zs. 8, 6.)

Kevéssé tetted őt kisebbé az angyaloknál; dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg. (Zs. 148, 2.) Dicsérjétek az Urat, angyalai mind; dicsérjétek őt, seregei mind. **V.** Dicsőség.

Könyörgés. Mennyei adományok osztogatója, Isten, ki az angyali ifjú Alajosban csodálatosan büntelen életet ugyanakkora bűnbá-

Introitus. (Ps. 8, 6.)

Minuísti eum paulo minus ab Angelis: glória et honóre coronásti eum. (Ps. 148, 2.) Laudáte Dóminum, omnes Angeli ejus: laudáte eum, omnes virtútes ejus. **V.** Glória Patri.

Orátio. Caeléstium donórum distribútor, Deus, qui in angélico júvene Aloisio miram vitae innocéntiam pari cum poeniténtia

nattal egyesítettél; engedd érdemei és közbenjárása által, hogy ha nem követtük ártatlanságában, kövessük bűnbánatában. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sir. 31, 8-11.)

Boldog az az ember, ki hiba nélkül vagy, és nem tévedt meg az arany miatt, és nem bizakodott sem pénzben, sem kincsben. Ki az, hogy magasztalhasuk? mert csodát tett életében. Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök. Mert véthetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett: biztonságban vannak ezért javai az Úrnál.

Átvonulásra. (Zs. 70, 5-6.)

Te vagy az én reménységem, Uram, ifjúkorom óta, születésem óta reád támaszkodom, anyám méhétől fogva te vagy oltalmazóm. *Ÿ*. (Zs. 40, 13.) Engem pedig felkarolsz ártatlanságomért és színed elé állítasz mindörökké.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Zs. 64, 5.) Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz; ki udvaraidban lakhatik. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (22, 29-40.)

Az időben: Felelé és monda Jézus a szaduceusoknak: Tévedtek, nem tud-

sociásti: ejus méritis et precibus concéde; ut, innocéntem non secúti, poeniténtem imitémur. Per Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccl. 31, 8-11.)

Beátus vir, qui invéntus est sine mácula: et qui post aurum non ábiit, nec sperávit in pecúnia et thesauris. Quis est hic, et laudábimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Qui probátus est in illo, et perfectus est, erit illi glória aeterna: qui pótuít transgredi, et non est transgressus: fácere mala, et non fecit: Ideo stabilita sunt bona illius in Dómino.

Graduale. (Ps. 70, 5-6.)

Dómine, spes mea a juventúte mea: in te confirmátus sum ex útero: de ventre matrís meae tu es protéctor meus. *Ÿ*. (Ps. 40, 13.) Me autem propter innocéntiam suscepísti: et confirmásti me in conspéctu tuo in aetérnum.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Ps. 64, 5.) Beátus quem elegísti, et assumpsísti: inhabitábit in átriis tuis. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (22, 29-40.)

In illo témpore: Respóndens Jésus, ait sadducaeis: Errátis, nesciéntes Scriptú-

ván az Írásokat, sem az Isten erejét. Mert a feltámadáskor nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az Isten angyalai a mennyben. A holtak feltámadásáról pedig nem olvastátok-e, amit az Isten mondott nektek, szólván: Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene? Nem a holtak Istene, hanem az élők. És hallván ezt a seregek, bámulának az ő tanításán. A farizeusok pedig hallván, hogy elnémitotta a szadduceusokat, egybegyűlének; és kérdé őt közülök egy törvénytudó, kísértvén őt: Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben? Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény és a

Felajánlásra. (Zs. 23, 3-4.) Ki mehet fel az Úr hegyére, vagy ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szive tiszta.

Csendes imádság. Az égi lakomához engedd, Urunk, hogy abban a mennyegzői ruhában járulhas-

ras, neque virtútem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in caelo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Dei dicente vobis: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes turbae, mirabantur in doctrina ejus. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset sadducaeis, convenérunt in unum: et interrogávit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandátum magnum in lege? Ait illi Jesus: Diliges Dóminum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est máximum, et primum mandátum. Secundum autem símile est huic: Diliges próximum tuum, sicut teípsum. In his duobus mandátis unívérsa lex pendet, et prophetae.

próféták.

Offertorium. (Ps. 23, 3-4.) Quis ascendet in montem Dómini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, et mundo corde.

Secreta. Caelésti convívio fac nos, Dómine, nuptiáli veste indúctos accúmberé: quam beáti Aloísii pla-

sunk, amelyet Szent Alajos buzgó előkészülete és szüntelen könnye megbecsülhetetlen gyöngyökkel ékesített. A mi Urunk.

Aldozásra. (Zs. 77, 24-25.) Mennyei kenyeret adott nekik, angyalok kenyerét ette az ember.

Aldozás utáni imádság. Az angyali eledellel táplálkozva, engedd, Urunk, hogy angyali módon éljünk is és annak példájára, kit ma tisztelünk, a hálaadásban mindenkor megmaradjunk. A mi Urunk.

praeparatio, et juges lacrimae inaestimabilibus ornabant margaritis. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 77, 24-25.) Panem caeli dedit eis: panem Angelorum manducavit homo.

Postcommunio. Angelorum esca nutritos, angelicis etiam, Domine, da moribus vivere: et ejus, quem hodie colimus, exemplo, in gratiarum semper actione manere. Per Dominum nostrum.

Június 22: Szent Paulin püspök és hitvalló.

Kampania helytartója volt, de egyetlen gyermekének halála után minden vagyonát elosztogatta a szegényeknek és pap lett. Mint püspök, mindenkinek vigasztalója volt. † 431-ben.

Bevonulásra. (Zs. 131, 9-10.)

Papjaid, Uram, öltözzenek igazságba, szentjeid pedig ujjongjanak: Dávidért, a te szolgáért, ne vesd meg Fölkenednek színe. (Zsoltár 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden győtrődéséről. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te azoknak, kik éretted az életben mindent elhagytak, a jövőben százszor annyit és örök életet ígértél: engedd kegyesen, hogy Szent Paulin püspök nyomdokait követve, megvessük a földieket és csak a mennyeieket kívánkozzunk: Ki élsz.

Introitus. (Ps. 131, 9-10.)

Sacerdotes tui, Domine, induant justitiam, et sancti tui exsultent: propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui. (Ps. ibid., 1.) Meménto, Domine, David: et omnis mansuetudinis ejus. ♪. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui omnia pro te in hoc saeculo relinquentibus, céntuplum in futuro et vitam aeternam promisisti: concéde propitius; ut, sancti Pontíficis Paulini vestigiis inhaerentes, valeamus terréna despicere, et sola caeléstia desiderare: Qui vivis et regnas.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 8, 9-15.)

Testvérek: Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értetek szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek. De ezt tanácsolom: mert ez hasznokra van, kik nemcsak cselekedni, hanem akarni is elkezdtetek tavaly óta; most tehát hajtsátok végre tettel is, hogy amint megvan a készség az akarásra, úgy meglegyen a végrehajtásra is, abból amitek van. Mert ha az akarat készséges, aszerint kedves az, amije van; nem aszerint, amije nincs. Nem úgy, hogy másoknak könnyebbségük legyen, nektek pedig nyomorúságtok, hanem egyenlőség szerint. Most a ti bőségtok pótolja azoknak szűkölködését, hogy az ő bőségük is pótolja majd a ti szűkölködésüket, hogy egyenlőség legyen, amint írva van: Aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett és aki keveset, nem szűkölködött.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.)

Íme a főpap ki életének napjaiban tetszett az Istennek. *Ű.* (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló: ki úgy megtartotta a Főlségestörvényét.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (II. 8, 9-15.)

Fratres: Scitis grátiam Dómini nostri Jesu Christi, quóniam propter vos egénus factus est, cum esset dives, ut illius inópia vos dívites essétis. Et consílium in hoc do: hoc enim vobis útile est, qui non solum fá cere, sed et velle coepístis ab anno prióre: nunc vero et facto perfícite: ut quemádmodum promptus est ánimus voluntátis, ita sit et perficiéndi ex eo quod habétis. Si enim volúntas prompta est, secúndum id quod habet, accépta est, non secúndum id quod non habet. Non enim ut áliis sit remissio, vobis autem tribulátio, sed ex aequalitáte. In praesénti témpore vestra abundantia illórum inópiam súpleat: ut et illórum abundantia vestrae inópie sit suplementum, ut fiat aequalitas, sicut scriptum est: Qui multum, non abundávit: et qui módicum, non minorávit.

Graduale. (Eccli. 44, 16.)

Ecce sacérdos magnus, qui in diebus suis plácuít Deo. *Ű.* (Ibid., 20.) Non est inventus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 109, 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órđinem Melchisedech. Allelúja.

Szent evangélium Nolite timere, 1297. l.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítsége és karom az ő erőssége.

Csendes imádság. Add meg nekünk, Urunk, hogy Szent Paulin püspök példájára a tökéletes szeretet áldozatát az oltár áldozatával egyesítsük, és a jótékonyságban való buzgósággal az örök irgalmat kiérdemeljük. A mi.

Aldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik, mérték szerint a maga idejében.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, Urunk, e szentségek által azt a jámbor és alázatos lelket, amelyet Szent Paulin püspök ez isteni forrásból merített; és közbenjárására áraszd kegyesen kegyelmed bőségét mindazokra, kik hozzád esedeznek. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum.

Secreta. Da nobis, Domine, perfectae caritatis sacrificium, exemplo sancti Pontificis Paulini, cum altaris oblatione conjungere et beneficentiae studio semper in misericordiam promereri. Per Dominum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidelis servus et prudens, quem constituit dominus super familiam suam: ut det illis in tempore tritici mensuram.

Postcommunio. Tribue nobis per haec sancta, Domine, illum pietatis et humilitatis affectum, quem ex hoc divino fonte hausit sanctus Pontifex tuus Paulinus: et, ipsius intercessione, in omnes, qui te deprecantur, gratiae tuae divitias benignus effunde. Per Dominum.

Június 23: Keresztelő Szent János vigiliája.

Bevonulásra. (Luk. 1, 13, 15, 14.)

E félj, Zakariás! mert meghallgatást nyert könyörgésed; feleséged, Erzsébet, fiat szül neked és az ő nevét Jánosnak fogod hívni: és nagy lesz az Úr előtt; és betelik Szent-

Introitus. (Luc. 1, 13, 15, 14.)

E timeas, Zacharia, exaudita est oratio tua: et Elisabeth uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus Joannem: et erit magnus coram Domino: et Spiritu Sancto

lélekkel már anyja méhétől fogva és sokan örülnek majd az ő születésén. (Zs. 20, 2.) Uram, hatalmadon örvend a király és felette ujjong segítségeden. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy családod az üdvösség útján járjon; és Szent János előfutárod buzdítását követve, biztonságban eljusson Fiadhoz, akit ő előre hirdetett, ami Urunk Jézus Krisztushoz: Ki veled él.

(A 2. könyörgés a Szent Szűzről házáért vagy a

replébitur adhuc ex útero matris suae: et multi in natiuitate ejus gaudébunt. (Ps. 20, 2.) Dómine, in virtute tua laetábitur rex: et super salutáre tuum exsultábit veheménter. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut familia tua per viam salutis incédatur; et, beati Joannis Praecursoris hortaménta sectándo, ad eum quem praedixit, secúra perveniat, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

(Concéde, 622. 1.), a 3. az Egy-páapéért, 622. 1.)

Szentlecke Jeremiás prófétaétól. (1, 4-10.)

Igy szólt hozzám az Úr: Mielőtt megalkottalak anyád méhében, ismertelek téged, mielőtt kijöttél méhe szájából, megszenteltelek, és prófétaul rendeltelek a nemzetek között. Erre én így szóltam: Jaj, jaj, jaj, Uram, Isten! Ime, nem tudok én beszélni, hiszen még gyermek vagyok! És mondotta nekem az Úr: Ne mondd azt, hogy: Gyermek vagyok — mert bárhová küldelek majd, te elmégy, és bármit parancsolok majd neked, te elmondod. Ne félj az ő színtől, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak, — úgymond az Úr. Majd kinyujtotta kezét az Úr, megérintette szájamat

Lectio Jeremiae Prophetae. (1, 4-10.)

In díebus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Priúsqvam te formárem in útero, novi te: et ántequam exíres de vulva, sanctificávi te, et prophétam in géntibus dedi te. Et dixi: A a a, Dómine Deus: ecce néscio loqui, quia puer ego sum. Et dixit Dóminus ad me: Noli dícere: Puer sum: quóniam ad ómnia, quae mittam te, íbis: et univérssa, quaecúmque mandávero tibi, loquéris. Ne tímeas a fácie eórum: quia tecum ego sum, ut éruam te, dicit Dóminus. Et misit Dóminus manum suam, et tégitit os meum: et dixit Dóminus ad me: Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce

és mondotta nekem az Úr: Íme, én szájadba adom igéimet; Íme, én ma nemzetek és országok fölé állítlak, hogy gyomlálj és rombolj, hogy szétszórj és széthányj, hogy építs és ültess.

Átvonulásra. (Ján. 1, 6, 7.) Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. ¶ Ez tanuságul jöve, hogy tanuskodjék a világosságról és az Úrnak alkalmas népet készítsen.

✠ A szent evangélium kezdete Szent Lukács szerint. (1, 5-17.)

Vala Heródesnek, Judea királyának napjaiban egy Zakariás nevű pap, Abia papi osztályából, kinek felesége Áron leányai közül volt és Erzsébetnek nevezeték. Mindketten pedig igazak valának Isten előtt, feddhetetlenül élvén az Úrnak minden parancsa és igazsága szerint. És nem vala gyermekük, minthogy Erzsébet magtalan volt és már mindketten előhaladtak korban. Történt pedig, hogy midőn osztályának rendjében szolgálatot teljesített az Isten előtt s a papi szolgálat szokása szerint sors útján rákerült a tömjénezés sora, beméne az Úr templomába; míg az egész népsokaság kívül imádkozik vala az illatáldozat órájában. Akkor megjelenék

constitui te hodie super gentes, et super regna, ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipas, et aedifices, et plantes: dicit Dominus omnipotens.

Graduale. (Joann. 1, 6-7.) Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. ¶ Hic venit ut testimonium perhiberet de lumine, parare Domino plebem perfectam.

✠ Initium sancti Evangelii secundum Lucam. (1, 5-17.)

Fuit in diebus Herodis, regis Judaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, et justificationibus Domini sine querela, et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit, ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi Angelus Domini, stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias

neki az Úr angyala, állván a tömjénoltár jobboldalán. Ennek láttára Zakariás megzavarodék és félelem szállá meg őt. Mondá pedig neki az angyal: Ne félj, Zakariás! mert meghallgatást nyert könyörgésed; feleséged, Erzsébet, fiat szül neked és az ő nevét Jánosnak fogod hívni. Örömed és vigasságod léssen és sokan örülnek majd az ő születésén. Mert nagy léssen az Úr előtt; bort és részegítő italt nem iszik és betelik Szentlélekkel már anyja méhétől fogva és Izrael fiai közül sokakat fog Urukhoz Istenükhöz téríteni; Illés szellemével és erejével fog előtte járni, hogy az atyák szívét a fiakhoz fordítsa és a hitleneket az igazak okosságára, alkalmas népet készítendő az Úrnak.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg; és kezéd művel fölé állítottad, Uram.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a bemutatott adományokat és általuk Keresztelő Szent János közbenjárására a bűn minden szennyétől tisztíts meg minket. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság a Szent Szűzről, 624. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.)

Áldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítséged folytán nagy a dicsőséged, dicsőséggel és nagy

turbátus est, videns, et timor irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus Joannem: et erit gaudium tibi, et exultatio, et multi in natiuitate ejus gaudebunt: erit enim magnus coram Domino: et vinum, et siceram non bibet, et Spiritu Sancto replabitur adhuc ex utero matris suae: et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum: et ipse praecedet ante illum in spiritu, et virtute Ellae: ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum, Domine.

Secreta. Múnera, Domine, oblata sanctifica: et, intercedente beato Joanne Baptista, nos per haec a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 20, 6.) Magna est glória ejus in salutari tuo: glóriam et ma-

ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

Áldozás utáni imádság.
A Keresztelő Szent János dicső imája kíséren minket, Urunk: és esdje ki számunkra kegyesen annak az irgalmát, kinek előre hirdette eljövételét, Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak: Ki veled él.

gnum decorem impónes super eum, Dómine.

Postcommunio. Beáti János Baptistae nos, Dómine, praeclára comitetur oratio: et quem venturum esse praedixit, poscat nobis fore placátum, Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szent Szűzről, 625. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.)

Június 24: Keresztelő Szent János születésnapja.

1. A legszentebb Szűz Mária Istenanyja után mindjárt keresztelő Szent Jánosé az első hely a világmegváltás történetében. Az ő nagysága az Istenember visszavert fénye, mert közvetlen előtte járt és az emberlekekben számára az utat előkészítette. Így hirdette őt előre Malachias próféta, mint angyalt, aki az Ur útját elkészíti. Szent János valóban a csodák gyermeke; Illés próféta ereje és buzgalma volt benne, ahogy ezt Gábor arkangyal a templomban atyjának, Zachariás papnak megligerte. Már az anyja méhében megtisztult az áteredő bűntől és maga az Isten Fia szentelte meg, amikor közeledett hozzá. (Sarlós Boldogasszony, 1044. l.) A Jordán mellett látta az Isten lelkét lebegni az Ur fölött és hallotta az égi hangokat: «Ez az én kedvelt fiam». Ő mutathatott rá ujjal az Üdvözítőre és a zsidóknak hirdethette: «Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit». Szent János volt továbbá az, aki az Üdvözítőnek az első tanítványokat adta. Ha tehát Krisztus születését a napfelkeltéhez hasonlítjuk, Mária születését a hajnal derengéséhez, akkor Szent János születésével a hajnali csillag jelent meg. Ez a három szent születés, amelyet az Egyház a liturgiában is felmagasztal. Egyébként a szentek földi halálának napját ünnepli meg, mert ez a mennyel születésnapjuk.

2. Szent János születésnapja elsőrendű ünnep, amelyet vigília előz meg és oktáva követ. Eredetileg az Egyház nagy ünnepei közé tartozott és Pünkösdötől böjtjével készülték rá. Ezt már a XI. század óta 14 napos megtartóztatásra korlátozták, ma pedig teljesen gyakorlaton kívül van. Az ünnepnek ezenkívül három szentmiséje is volt. Az első, az előző vecsernye után, Szent János meghívását ünnepelte, a második, éjjel születésének ígérését az arkangyal által (ma a vigiliámlse), a harmadik pedig magán a napján ünnepli az ő érdemeit, mint Krisztus megkeresztelőjét és az ő útjának előkészítőjét. A legújabb időkig ez a János-nap parancsolt ünnepnap volt, munkaszünettel.

(A keleti egyház még Szent János fogantatását is ünnepli szeptember 23-án vagy 24-én, azzal a feltevéssel, hogy Gábor arkangyal az engesztelés ünnepén (Jom kippur), tehát szeptember közepétáján jelent meg Zakariásnak a templomban. Ezenkívül az Epifánia-ünnepel, Krisztus keresztele-ünnepével kapcsolatban másnap Keresztelő Szent Jánost is megünnepelték, mert ő a Vízkereszt-ünnep misztériumában közreműködött.) A karácsonyi ünnep behozatalával a IV. században a János-nap is ünnep lett a nyugati országokban, de június 24-én, megfelelően az evangélium időpontjainak (Lukács 1, 26 és 36), mert e szerint Erzsébet már hatodik hónapja hordta gyermekét, amikor az Ige a Szűz méhében testté lőn (azaz március 25-én).

Szent János halála, lefejeztetése (*Decollatio*) szintén liturgikus ünnep tárgya augusztus 29-én. Ez azonban nem a halála napja, hanem csak ereklyéi átvitelének a napja. Aachenben régi idő óta tisztelnek egy halotti kendőt, amelybe János tanítványai mesterük holttestét a temetéskor betakarták.

3. Az ünnepeken kívül a liturgia még más módokon is tiszteli az «asszonytól születtek legnagyobbikát». Neve sok liturgiail szövegben és imában előfordul, különösen a szentmiseáldozat ünnepében. A IV. század óta Szent Jánosnak oltárokat, kápolnákat és templomokat szentelnek. Egyedül Konstantinápolyban 15 János-szentélyt számláltak össze, sőt Rómának legrégebb temploma, a lateráni bazilika is Szent Jánosnak van szentelve. Püspökségek, államok és vallásos egyesületek az ő oltalma alá helyezkedtek. A betegápolók lovagrendje a rendi templomot Jeruzsálemben Szent Jánosnak szentelte, 1113 körül védőangyalává választotta s ez időtől kezdve nevezik «Johannita-rend»-nek. Végül az összes nemzeteknél alig van Keresztelő Szent Jánosénál általánosabb és gyakoribb keresztnév.

Sok országban, különösen a germán népeknél, Szent János-napján mindenféle népünnepet tartanak. Így például Szent János-tüzeket gyújtanak. Ezek azonban bizonyára a pogány Baldur-ünnepekből erednek, akit napfordulás idején különösen tiszteltek. A keresztnység a nagy szentnek, az igazság lelki napja előhírnökének szenteli e napot.

Bevonulásra. (Iz. 49, 1 és 2.)

Anyám méhétől hívt engem az Úr nevémnél fogva és szájamat éles kardhoz tette hasonlónak; kezének árnyékával oltalmazott engem; ki választott nyíllá tett. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felségségek zengeni. *Ÿ.* Dicsőség.

Introitus. (Isa. 49, 1 et 2.)

De ventre matris meae vocavit me Dominus nómíne meo: et posuit os meum ut gládium acútum: sub teguménto manus suae protéxit me, et posuit me quasi sagittam eléctam. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómíno: et psállere nómíni tuo, Altíssime. *Ÿ.* Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki a mai napot, Szent János születése napját tiszteletreméltóvá tette nekünk, add meg népednek a lelki örömek kegyelmét és minden hívőd lelkét vezesd az örök üdvösség útján. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(49, 1-3, 5, 6 és 7.)

Halljátok, szigetek, és figyeljete, távoli népek: Anyám méhétől hívott meg engem az Úr, anyám méhétől fogva megemlékezett nevemről. Szájamat éles kardhoz tette hasonlóvá, kezének arnyékával oltalmazott engem; kiválasztott nyillá tett, tegzébe rejtett engem, és szólt hozzám: Szolgám vagy te, Izrael, rajtad mutatom meg dicsőségemet. És most így szól az Úr, ki anyám méhétől fogva szolgájának alkotott engem: Ime, a nemzetek világosságává tettelek, hogy üdvösségem légy a föld széléig. Látnak majd a királyok és felkelnek, fejedelmek, és leborulnak az Úr miatt, és Izrael Szentje miatt, aki téged kiválasztott.

Atvonulásra. (Jer. 1, 5, 9.) Mielőtt alkottalak téged anyád méhében, ismertelek és mielőtt kijöttél anyád méhéből, megszenteltelek téged. *Ÿ.* Az Úr kinyújtotta kezét és illette számat és szólt hozzám.

Oratio. Deus, qui praesentem diem honorabilem nobis in beati Joannis natiuitate fecisti: da populis tuis spirituálium grátiam gaudiórum; et ómnium fidelium mentes dirige in viam salutis aeternae. Per Dóminum.

Lectio Isaiæ Prophætae.
(49, 1-3, 5, 6 et 7.)

Audite insulae, et attendite populi de longe: Dóminus ab útero vocávit me, de ventre matris meae recordátus est nóminis mei. Et pósuit os meum quasi gládium acútum: in umbra manus suae protéxit me, et pósuit me sicut sagittam eléctam: in pháretra sua abscondit me. Et dixit mihi: Servus meus es tu, Israel, quia in te gloriabor. Et nunc dicit Dóminus, formans me ex útero servum sibi: Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extrémum terrae. Reges vidébunt, et consurgent principes, et adorábunt propter Dóminum, et sanctum Israel, qui elégit te.

Graduale. (Jerem. 1, 5 et 9.) Priúsqvam te formárem in útero, novi te: et ántequam exires de ventre, sanctificávi te. *Ÿ.* Misit Dóminus manum suam, et tétigit os meum, et dixit mihi.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Luk. 1, 76.) Te, gyermek, a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 57-68.)

Erzsébetnek eljött az ideje, hogy szüljön; és fiat szüle. És meghallák szomszédai és rokonai, hogy az Úr nagy irgalmasságot cselekedett rajta, és vele együtt örvendezének. Lőn pedig nyolcadnapon, eljövének körülmetélni a gyermeket, és atyja nevéről Zakariásnak nevezék. És felelvén anyja, mondá: Semmi esetre sem, hanem Jánosnak fogják hívni. Mondák neki: De hiszen senki sincsen rokonságodban, kit így nevezének. Intének tehát atyjának, hogyan akarja őt hivatni. Ő pedig író táblát kérvén, e szavakat írta: János az ő neve. És csodálkozána mindnyájan. Erre azonnal megnyílék szája és nyelve, és szóla, magasztalván az Istent. És félelem szállá meg összes szomszédait, s ezen dolgoknak híre futá Judea egész hegyvidékén. És szívükbe vevék mind, akik ezt hallották vala, mondván: Hát mi lesz ebből a gyermekből? Mert az Úr keze vala ővele. Atyja pedig, Zakariás, betelék Szentlélekkel és jóvendőle, mond-

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Luc. 1, 76.) Tu, puer, prophéta Altíssimi vocáberis: praeíbis ante Dóminum paráre vias ejus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam (1, 57-68.)

Elisabeth implétum est tempus pariéndi, et péperit filium. Et audiérunt vicini, et cognáti ejus, quia magnificávit Dóminus misericórdiam suam cum illa, et congratulábántur ei. Et factum est in die octávo, venérunt circumcidere púerum, et vocábant eum nómine patris sui Zachariám. Et respóndens mater ejus, dixit: Nequáquam, sed vocábitur Joánnes. Et dixerunt ad illum: Quia nemo est in cognatióne tua, qui vocétur hoc nómine. Innuébant autem patri ejus, quem vellet vocári eum. Et póstulans pugillárem, scripsit, dicens: Joánnes est nomen ejus. Et miráti sunt univérsi. Apértum est autem illico os ejus, et lingua ejus, et loquebátur benedícens Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eórum: et super ómnia montána Judaeae divulgábántur ómnia verba haec: et posuérunt omnes, qui audierant in corde suo, dicéntes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Dómini erat cum illo. Et Zacharias pater

ván: Áldott legyen az Úr, Izraelnek Istene, mert rátekintett és megváltást készített az ő népének.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa.

Csendes imádság. Oltáraidat, Urunk, elhalmozzuk adományainkkal; annak születését ünnepelve megfelelő tisztelettel, aki előre hirdette, hogy eljön a világ Üdvözítője és mikor megjelent, rámutatott a mi Urunk Jézus Krisztusra, a te Fiadra: Ki veled.

Prefáció a közös, 568. 1.

Áldozásra. (Luk. 1, 76.) Te, gyermek, a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, mert előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait.

Áldozás utáni imádság. Isten, Keresztelő Szent János születése napján mérítsen örömet Egyházad; mert általa megismerte üdvösségének szerzőjét, a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled.

ejus replétus est Spiritu Sancto, et prophetávit, dicens: Benedíctus Dóminus Deus Israel, quia visitávit, et fecit redemptionem plebis suae.

Offertorium. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Libano est, multiplicábitur.

Secreta. Tua, Dómine, munéribus altária cumulámus: illius nativitátem honóre débito celebrátes, qui Salvatórem mundi et cécinít adfutúrum, et adesse monstrávit, Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

Communio. (Luc. 1, 76.) Tu, puer, prophéta Altíssimi vocáberis: praelibis enim ante faciém Dómini paráre vias ejus.

Postcommunio. Sumat Ecclesia tua, Deus, beáti Joánnis Baptistae generatióne laetitiam: per quem suae regeneratiónis cognóvit auctórem, Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Június 25: Szent Vilmos apát.

Vercelli Vilmos gazdag családból származott, de atyai örökségéről lemondott és Monte-Verginen megalapította a remete életet élő bencések kongregációját. † 1142-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki gyengeségünk elé az üdvösség útjának járására példát

Oráció. Deus, qui infirmítati nostrae ad terendam salutis viam in Sanctis

és védelmet állítottál szenteidben; add, hogy Szent Vilmos apát érdemeit úgy tisztelhesd, hogy közbenjárását elnyerjük és nyomdokait kövessük. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020 és 1022. l.)

Június 26: Szent János és Pál, vértanuk.

Testvérek voltak és a császári udvarban szolgáltak. De mikor az apostata Jullán szolgálatában megmaradni nem akartak, saját házukban lefejezték őket 362-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 20-21.)

Az igazakat sok szenvedés éri, de őket az Úr mindegyikből kimentí: megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem törik el belőlük. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, töltsön el minket a mai ünnep kettős öröme, amely Szent János és Pál megdicsőítéséből fakad, akiket ugyanaz a hit és szenvedés tett igazán két testvérré. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 44, 10-15.)

Azok irgalmas férfiak voltak, kiknek kegyessége nem ért véget; javaik megmaradnak ivadéuknál, és szent örökségük unokáiknál; a szövetségek részese marad ivadéuk, és miat-

tuis exemplum et praesidium collocásti: da nobis, ita beáti Guilélmi Abbátis mérita venerári; ut ejúdem excipiámus suffrágia, et vestigia prosequámur. Per Dóm inum

Introitus. (Ps. 33, 20-21.)

Multae tribulatiónes jústórum, et de his ómnibus liberávit eos Dóminus: Dóminus custódit ómnia ossa eórum: unum ex his non conterétur. (Ps. ibid., 2.) Benedicám Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut nos gemináta laetítia hodiérnae festivitátis excípiat, quae de beatórum Joánnis et Pauli glorificatióne procedit; quos eádem fides et pássio vere fecit esse germános. Per Dóminum.

Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Lectio libri Sapiéntiae.
(Eccli 44, 10-15.)

Hi viri misericórdiae sunt, quórum pietátes non defuérunt: cum sémine eórum pérmament bona, heréditas sancta nepótes eórum, et in testaméntis stetit semen eórum: et filii eórum propter

tuk gyermekeik is mind-örökre. Törzsük és hírnevük el nem enyészik; testüket békében eltemették, de nevük él nemzedékről-nemzedékre. Népek emlegetik bölcseségüket, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet.

Átvonulásra. (Zsolt. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek. *Ű.* Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világgonoszságait, követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

Szent evangélium : Attëndite, 1273. l.

Felajánlásra. (Zs. 5, 12-13.) Dicselkedjenek mind-azok benned, kik szeretik nevedet, mert te, Uram, az igazat megáldod és pajzsként borítod reánk, Uram, jóakarotodat.

Csendes imádság. Szent János és Pál vértanuid érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság : Szent

Áldozásra. (Bölcs. 3, 4, 5 és 6.) És ha kint szenvedtek is az emberek szemében, Isten tette próbára őket, megvizsgálta őket, mint az

illos usque in aeternum manent: semen eorum, et gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem. Sapientiam ipsorum narrent populi, et laudem eorum nuntiet Ecclesia.

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucundum, habitare fratres in unum. *Ű.* Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Haec est vera fraternitas, quae vicit mundi crimina: Christum secuta est, inclita tenens regna caelstia. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 5, 12-13) Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum, quoniam tu, Domine, benedices justo: Domine, ut scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos.

Secreta. Hostias tibi, Domine, sanctorum Martyrum tuorum Joannis et Pauli dicatas meritis, benignus assume: et ad perpetuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dominum.

János nyolcadáról, 1022. l.)

Communio. (Sap. 3, 4, 5 et 6.) Et si coram hominibus tormenta passi sunt, Deus tentavit eos: tamquam aurum in fornace pro-

aranyat a kohóban s elfogadta őket egészen elégő-áldozat gyanánt.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, Szent János és Pál vértanuid ünnepén a menynevei titkokat: engedd, kérünk, hogy amit itt a földön ünnepelünk, azt az örök örömeik közt elnyerhessük. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

bávit eos, et quasi holocáusta accépit eos.

Postcommunio. Sumpsimus, Dómine, sanctorum Mártyrum tuorum Jóánnis et Pauli solémnia celebrátes, sacraménta caelestia: praesta, quaesumus; ut, quod temporáliter gérimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum.

Június 28: Szent Ireneus püspök és vértanu.

Szent Pollkárp tanítványa volt, akinek mestere Szent János evangélista volt. Külön isteni kegyelem, hogy e három szent majdnem két századon át szakadatlanul örködhettek a katholikus hit folytonosságára és a hagyomány hamisítatlan tisztaságára. Lyonban 202-ben az oroszánok elé dobták.

Bevonulásra. (Malakiás 2, 6.)

Az igazság törvénye volt szájában és hamisság nem találtott ajkiban; békében és igazságban járt velem és sokat tartott vissza a gonoszástól. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ireneus vértanud és püspöködnök megadtad, hogy igaz tanításával legyőzze az eretnekségeket és sikerrel megvédje az Egyház békéjét, kérünk, add meg népednek szent vallásodban az állhatatosságot, s nyújtsd korunknak a te békédet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Malach. 2, 6.)

Ex veritatis fuit in ore ejus, et iniquitas non est inventa in labiis ejus: in pace, et in equitate ambulavit mecum, et multos avertit ab iniquitate. (Ps. 77, 1.) Atténdite, popule meus, legem meam, inclináte aurem vestram in verba orismei. *Ű.* Glória Patri

Orátio. Deus, qui beato Irenaeo Mártyri tuo atque Pontifici tribuísti, ut et veritáte doctrinae expugnáret haereses, et pacem Ecclesiae felíciter confirmáret: da, quaesumus, plebi tuae in sancta religióne constantiam; et pacem tuam nostris concéde temporibus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020. l., a 3. az apostolok vigiliájáról, 1029. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (II. 3, 14-17; 4, 1-5.)

Kedvesem: Tarts ki amellett, amit tanultál, s amiről meggyőződted; hiszen tudod, kitől tanultad, s gyermekkorod óta ismered a szent írásokat, melyek a Krisztus Jézusban való hit révén üdvösségedre oktathatnak téged. Minden Istentől sugalmazott írás hasznos a tanításra, az intésre, a fedésre, az igazságban való oktatásra, hogy az Isten embere tökéletes s minden jócselekedetre kész legyen. Kérve kérek az Isten előtt s Jézus Krisztus előtt, ki ítélni fog eleveneket s holtakat, az ő eljövételére és az ő országára: hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, fedj minden türelemmel s tudománnyal. Lesz ugyanis idő, mikor majd az emberek nem viselik el az egészséges tanítást, hanem saját kívánságaik szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat, mert vizsket a fülük, s elfordítják fülüket az igazságtól, de odaadják magukat a meséknek. Te vigyázz, viseld el a szenvedéseket mindenben, végezd az evangélista dolgát, töltsd be tisztedet.

Átvonulásra. (Zs. 121, 8.)
Testvéreimért és barátaim-

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Timotheum.

(II. 3, 14-17; 4, 1-5.)

Carissime: Permane in iis, quae didicisti, et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris; et quia ab infanzia sacras litteras nosti, quae te possunt instruire ad salutem, per fidem, quae est in Christo Jesu. Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia: ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Testificor coram Deo, et Jesu Christo, qui iudicaturus est vivos et mortuos, per adventum ipsius, et regnum ejus: praedica verbum, insta opportune, importune: argue, obsecra, increpa in omni patientia, et doctrina. Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacerabunt sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae, ministerium tuum imple.

Graduale. (Ps. 121, 8.)
Propter fratres meos, et

ért békességet óhajtok neked. *Ű.* (Zs. 36, 37.) Őrzd az ártatlanságot és nézd az igazságot; mert megmarad a békés ember ivadéka.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Sirák 6, 35.) Szegődjél a tapasztalt öregek csoportjához, és kövesd szívesen bölcseségüket, hogy meghallj minden előadást Istenről. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 28-33.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ne féljete azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gehennában. Nemde két verebet egy garasért adnak? és egy sem esik azokból a földre a ti Atyátok nélkül. Nektek pedig még fejete hajszálai is mind meg vannak számlálva. Ne féljete tehát, sokkal többet érte ti a verebeknél. Azért mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt ki mennyekben vagyon; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.

Felajánlásra. (Sirák 24, 44.) Mint a hajnal pírját felragyogtatom tudásomat

proximos meos loquébar pacem de te. *Ű.* (Ps. 36, 37.) Custódi innocéntiam, et vide aequitatem: quóniam sunt reliquiae hómini pacífico.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Eccli. 6, 35.) In multitúdine presbyterórum prudéntium sta, et sapiéntiae illórum ex corde conjúgere, ut omnem narratiónem Dei possis audíre. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum (10, 28-33.)

In illo tēpore: Dixit Jesus discipulis suis: Nolíte timére eos, qui occídunt corpus, ánimam autem non possunt occidere: sed pótius timéte eum, qui potest et ánimam et corpus pérdere in gehénnam. Nonne duo pásseres asse véneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capílli cápitis omnes numeráti sunt. Nolíte ergo timére: multis passéribus melióres estis vos. Omnis ergo, qui confitébitur me coram homínibus, confitébor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem negáverit me coram homínibus, negábo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Offertorium. (Eccli. 24, 44.) Doctrínam quasi antelucánium illúmino ómnibus,

mindnyájuknak és hirdetem azt messze vidékeknek.

Csendes imádság. Isten, ki nem engeded, hogy a benned hívő népeket rémület rendítse meg; méltóztassál elfogadni néped imáit és szentelt adományait: hogy a jóságod által nyújtott béke megóvja a keresztények határait minden ellenségtől. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l., a 3. az apostolok vigiliájáról, 1031. l.)

Áldozásra. (Sirák 24, 47.)
Lássátok, hogy nemcsak magamnak fáradtam, hanem mindazok javára, kik igazságot keresnek.

Áldozás utáni imádság.
Isten, a béke szerzője és barátja, kit megismerni élet, kinek szolgálni uralom, védelmezz meg minket, könyörgünk, minden támadás ellen; hogy akik a te oltalmadban bízunk, Szent Ireneus vértanud és püspököd közbenjárására, semmiféle ellenséges fegyvertől se féljünk. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l. a 3. az apostolok vigiliájáról, 1031. l.)

Ugyanaz nap: Szent Péter és Pál apostolok vigiliája.

Szent Ireneus szentmiséje helyett a mai napon ezt a szentmisét is mondhatjuk:

Bevonulásra. (Ján. 21, 18-19.)

Mondja az Úr Péternek: Mikor ifjabb voltál, övet kötöttél és jártál, ahol akartál; de majd

et enarrábo illam usque ad longinquum.

Secreta. Deus, qui crederis déntes in te pópulos nullis sinis concuti terroribus: dignare preces et hostias dicatae tibi plebis suscipere; ut pax a tua pietate concessa, christianorum fines ab omni hoste faciat esse securus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Eccli. 24,47.)
Vidéte quóniam non soli mihi laborávi, sed ómnibus exquiréntibus veritátem.

Postcommunio. Deus, auctor pacis et amator, quem nosse vivere, cui servire regnare est: prótege ab ómnibus impugnationibus súpplices tuos; ut, qui in defensione tua confidimus, beáti Irenaei Mártiris tui atque Pontíficis intercessióne, nullius hostilitatis arma timeamus. Per Dóminum.

Introitus. (Joánn. 21, 18-19.)

Dicit Dóminus Petro: Cum esses júnior, cingébas te, et ambulábas ubi volébas: cum

ha megöregszel, kiterjeszted kezeidet és más övez föl téged és odavisz, hová te nem akarod; ezt pedig mondá, jelezvén, minő halállal fogja megdicsőíteni az Istent. (Zs. 18, 1.) Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy semmi zavar se rendítsen meg minket, kiket az apostoli vallás kőszikláján megerősítettél. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ireneusról, 1025. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (3, 1-10.)

Ama napokban: Péter és János fölmenének a templomba a kilencórai imádság idején. Ekkor egy férfit vittek arra, ki sánta volt születésétől fogva. Ezt naponta odatették a templomnak úgynevezett Ékeskapujához, hogy alamizsnát kérjen a templomba jövőktől. Mikor ez meglátá Pétert és Jánost, amint a templomban készültek bemenni, könyörge, hogy alamizsnát kapjon. Péter Jánossal együtt rátekinte és mondá: Nézz reánk. Erre az reájuk nézett, remélve, hogy kap tőlük valamit. Péter azonban mondá: Ezüstöm, aranyom nincs, de amim van, néked adom: a Názáreti Jé-

autem senúeris, extédes manus tuas, et álius te cinget, et ducet quo tu non vis: hoc autem dixit, significans qua morte clarificáturus esset Deum. (Ps. 18, 1.) Caeli enarrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. *Ű. Glória Patri.*

Oráció. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut nullis nos permittas perturbatióibus cóncuti; quos in apostólicae confessiós petra solidásti. Per Dóminum.

Lectio Actuum Apostolorum. (3, 1-10.)

In diébus illis: Petrus et Joánnes ascendébant in templum ad horam oratiónis nonam. Et quidam vir, qui erat claudus ex útero matris suae, bajulabátur: quem ponébant quotídie ad portam templi, quae dicitur Speciósá, ut péteret eleemósynam ab introeúntibus in templum. Is cum vidisset Petrum et Joánnem incipiéntes introíre in templum, rogábat, ut eleemósynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Joáanne, dixit: Réspice in nos. At ille intendébat in eos, sperans se áliquid acceptúrum ab eis. Petrus autem dixit: Argéntum et aurum non est mihi: quod autem hábeo,

zus Krisztus nevében kelj fel és járj. Azzal megfogá jobbkezénél s felsegíté, mire azonnal erő szállott annak lábába és talpába, úgy hogy felszökött, állt és járt-kelt; s beméne velük a templomba, járt-kelt, ugrándozott és dicsérte az Istent. Az egész nép látta, hogy járkál és magasztalja az Istent. S ráismertek, hogy ő az, aki alamizsnáért üldögélt a templom Ékes-kapujánál, és elteltek álmélkodással; s magukon kívül voltak amiatt, ami vele történt.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.)

Az egész földre elhat szózatuk: s a földkerekség határaitra szavuk. *V.* Isten dicsőségét beszélük az egek: és keze művét hirdeti az égbolt.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (21, 15-19.)

Az időben: Mondá Jézus Simon Péternek: Simon, János fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél? Felelé neki: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én bárányaimat. Ismét mondá neki: Simon, János fia, szeretsz-e engem? Felelé neki: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én bárányaimat. Harmadszor mon-

hoc tibi do: In nómine Jesu Christi Nazaréni surge, et ámbula. Et apprehénsa manu ejus dextera, alleuávit eum, et prótinus consolidátae sunt bases ejus, et plantae. Et exsiliens stetit, et ambulábat: et intrávit cum illis in templum, ámbulans, et exsiliens, et laudans Deum. Et vidit omnis pópulus eum ambulántem, et laudántem Deum. Cognoscébant autem illum, quod ipse erat, qui ad eleemósynam sedébat ad Speciósam portam templi: et impléti sunt stupóre et éxtasi in eo, quod contígerat illi.

Graduale. (Ps. 18, 5 et 2.)

In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum. *V.* Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (21, 15-19.)

In illo témpore: Dixit Jesus Simóni Petro: Simon Joánnis, díligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Dómine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joánnis, díligis me? Ait illi: Etiam, Dómine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Joánnis, amas me? Contristátus est Petrus, quia dixit ei tertio: Amas me? et dixit ei:

dá neki: Simon, János fia, Szeretsz-e engem? Elszorodék Péter, hogy harmadszor kérdé őt: Szeretsz-e engem? és felelé neki: Uram: te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én juhaimat. Bizony, bizony mondom neked, mikor ifjabb voltál, övet kötöttél, és jártál, ahol akartál; de majd ha megöregszel, kiterjeszted kezeidet, és más övez föl téged, és odavisz, hová te nem akarod. Ezt pedig mondá, jelezvén, minő halállal fogja megdicsőíteni az Istent.

Felajánlásra. (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk.

Csendes imádság. Néped adományát, kérünk, Urunk, az apostoli közbenjárásra szenteld meg, minket pedig bűnelnk szennyétől tisztíts meg. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Szent Ireneusról, 1028. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Áldozásra. (Ján. 21, 15, 17.) Simon, János fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél? Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.

Áldozás utáni imádság. Akiket, Urunk, a mennyei táplálékkal kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrizd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Ireneusról, 1028. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Dómine, tu ómnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi: cum esses júnior, cingébas te, et ambulábas ubi volébas: cum autem senúeris, exténdes manus tuas, et álius te cinget, et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit, significans qua morte clarificáturus esset Deum.

és odavisz, hová te nem jelezvén, minő halállal fogja

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum.

Secreta. Munus pópuli tui, quaesumus, Dómine, apostólica intercessióne sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Communio. (Joánn. 21, 15 et 17.) Simon Joánnis, diligis me plus his? Dómine, tu ómnia nosti: tu scis, Dómine, quia amo te.

Postcommunio. Quos caelesti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitate custódi. Per Dóminum.



Június 29: Szent Péter és Pál ünnepe.

Szent Pétert — mint a római hitközség püspökét — Néro császár üldözésének idején a 67. évben, június 29-én, Rómában keresztrefeszítették, és pedig saját kérésére, Urának halálától való alázatos megkülönböztetésül, fejjel a föld felé. Szent Pál ugyan ezen a napon 64., 66. vagy 67-ik évben lefejezéssel szenvedett vértanuhalált, mert mint római polgárt, nem lehetett keresztrefeszíteni. A római hagyomány szerint június 29-ike mind a két apostol halálának napja és már az V. században majdnem egész Itáliában és Észak-Afrikában, mint a «Dies natalis»-t, mint a mennyei életre való születésük napját, vigiliával, később még nyolcaddal is ünnepelték. A pápa ezen a napon kétszer mutatta be a szentmiseáldozatot: egyiket Szent Péter, a másikat Szent Pál sírjánál. A XII. században a két templom között levő távolság miatt ezzel a szokással felhagytak és a kettős ünnepet két napra osztották. Az első főünnep Szent Pétert dicsőíti, mint Krisztus egyházának alapját. A második, a következő napon stációs ünnep volt Szent Pál sírjánál, akiben a pogány világ nagy apostolát tisztelik. Az egyházi naptárban ez a második ünnep «Szent Pál emlékezete» nevet viseli.

Szent Péter halászt Bethsaidából, a Genezáreti tó vidékéről testvére, András vezette az Úrhoz. Krisztus mennyemenetele után nemsokára Szíriába ment, Antiochiába, ahol keresztény közösséget alapított és ennek körülbelül hét éven keresztül püspöke volt. Jeruzsálembé visszatérése után Heródes meg akarta ölni, amint már Jakab apostolt is megölette. Egy angyal csodálatos módon szabadította meg a fogságból. Ezután 42-ben Rómába ment, ahol szintén hitközséget alapított és azt haláláig vezette, azzal a rövid megszakítással, amikor a többi zsidókkal együtt, 50 körül, Rómából elűzték. Ebben az időben megegyezser Jeruzsálembé jött és az úgynevezett apostoli zsinatot vezette (kb. 52-ben).

Szent Pál Kr. u. 3 táján Kísászlában, Tarsusban, szigorú zsidó családból született, amelynek római polgárjoga volt. Jeruzsálemben a zsidó Gamaliel törvénytanító iskolájában tanult, de emellett megtanulta a sátor szövés kézművességét is, hogy ezzel függetlenséget biztosítson magának. Mint szigorú farizeus, fanatikus buzgósággal vett részt a jeruzsálemi fiatal keresztény hitközség ellen irányuló üldözésben. Egyik nyomozó útjában, Damaszkusz kapuja előtt, az Úr csodálatos jelenése által Krisztushoz tért és «pogányok apostola» lett. Ezután 3 évig egyedül élt az arábiai sivatagban, ahol Krisztussal érintkezve kigyulladt nagy szeretete. Tevékenysége kiterjedt Palesztinára, Szíriára, Kísászlára és Görögországra. Két évi cezariai fogság után, mint fogoly Rómába ment (59) és itt Péter apostollal együtt működhetett. Ezután ellátogatott Spanyolországba, majd a Kísászlában és Görögországban levő misszióira.

Június 29-ét, a másik három Péter-ünneppel együtt (Jan., febr. és aug.), liturgikus pápal ünnepeknek lehet nevezni, mert ahogyan Krisztus mindig az ő Egyházával van, úgy közöttünk él Péter is a pápában. A pápaság az igazság soha le nem hanyatló napja. A pápaságba vetett hitünk Krisztusba vetett hit és minden szeretetünk és hódolatunk, amit a mindenkori pápa Iránt szívünkben hordozunk, amit imádságban és anyagi (ajándékban) áldozatban külsőleg is elismerünk, mind csak Szent Péter szavának visszhangja: «Te Krisztus vagy, az élő Isten Fia».

Bevonulásra. (Ap. cs. 12,11.)

Most igazán tudom, hogy az Úr elküldötte angyalát és kimentett engem Heródesnek a kezéből és mindabból, amire a zsidó nép számított. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki e mai napot Szent Péter és Pál apostolaid vértanúságával szentelted meg, add meg Egyházadnak, hogy mindenben azoknak a parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

Introitus. (Act. 12, 11.)

Nunc scio vere, quia misit Dominus Angelum suum: et eripuit me de manu Herodis, et de omni exspectatione plebis Judaeorum. (Ps. 138, 1-2.) Dómine, probasti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiernam diem Apostolorum tuorum Petri et Pauli martyrio consecrasti: da Ecclesiae tuae, eorum in omnibus sequi praecceptum; per quos religionis sumpsit exordium. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke az Apostolok Cselekedeteiből. (12, 1-11.)

Ama napokban: Heródes király felemelte kezét, hogy lesujtsa némelyekre az egyházból. Így karddal kivégeztette Jakabot, Jánosnak a bátyját. Mivel pedig látta, hogy ez tetszik a zsidóknak, tovább ment és elfogatta Pétert. Éppen a kovásztalan kenyerek napjai valának. Miután őt elfogatta, a tömlöcbe veté s átadá őrizetbe négy-négy vitézből álló négy őrségnek, az lévén a szándéka, hogy húsvét után a nép elé vezetteti. Péter tehát a börtönben őriztetett, az egyház pedig szüntelen könyörög vala Istenhez őéréte. Mikor pedig Heródes éppen arra készült, hogy elővezetteti, azon az éjtszakán Péter két katona között aluszik vala kettős láncsal megbilincselve, az őrk meg az ajtó előtt őrzik vala a tömlöcöt. És íme, az Úr angyala melléje állott, s fény ragyogott fel a hajlékban. És Péter oldalát megütvén, fölkelte őt s mondá: Kelj föl gyorsan. Erre a láncok lehullottak kezéről. Az angyal pedig mondá neki: Övezd fel magadat és vedd fel saruidat. Ő megtevé, az meg mondá neki: Vedd magadra ruházatodat és kövess engem. És követé őt, kifelé menvén s nem tudja vala, hogy valóság, ami az angyal által történék, mert

Lectio Actuum Apostolorum (12, 1-11.)

In diébus illis: Misit Heródes rex manus, ut affligeret quosdam de ecclésia. Occidit autem Jacobum fratrem Joánnis gládio. Videns autem quia placéret Judaeis appósuit ut apprehénderet et Petrum. Erant autem dies azymórum. Quem cum apprehendisset, misit in cárcerem, tradens quátuor quaterniónibus militum custodiéndum, volens post Pascha producere eum pópulo. Et Petrus quidem servabatur in cárcere. Oratio autem fiébat sine intermissióne ab ecclésia ad Deum pro eo. Cum autem producturus eum esset Heródes, in ipsa nocte erat Petrus dórmians inter duos milites, vinctus caténis duabus: et custódes ante óstium custodiébant cárcerem. Et ecce Angelus Dómini ástitit: et lumen refúlsit in habitaculo: percussóque látère Petri, excitávit eum, dicens: Surge velóciter. Et ceciderunt caténae de mánibus ejus. Dixit autem Angelus ad eum: Praecingere, et cálcea te cáligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circúmda tibi vestiméntum tuum, et séquere me. Et éxiens sequebátur eum, et nesciébat quia verum est, quod fiébat per Angelum: existimábat autem se visum vidére. Transeúntes autem primam et secun-

azt vélé, hogy jelenést lát. Miután általmentek az első és a második őrségen, a vas- kapuhoz jutottak, mely a városba viszen; ez magától megnyílt előttük; s kimen- vén, egy utcán végig halad- tak, ekkor az angyal hirte- lenül eltávozott mellőle. Pé- ter pedig magához térve mondá: Most igazán tudom, hogy az Úr elküldötte an- gyalát és kimentett engem Heródesnek a kezéből és mindabból, amire a zsidó

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejede- lmeivé teszed őket, em- lékezetessé teszik neve- det, Uram! *Ÿ.* Atyáid helyett fiaid születnek, s dí- csérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* (Mt. 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kösziklára fogom épí- teni egyházamat. Alleluja.

✠ **A szent evangélium sza- kasza** Szent Máté szerint. (16, 13-19.)

Az időben: Jézus Fülöp Cezareájának környé- kére ment, és kérdező tanít- ványait, mondván: Kinek tartják az emberek az Em- berfiát? Ők pedig mondák: Némelyek Keresztelő János- nak, mások Illésnek, mások pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül. Mondá nekik Jézus: Hát ti kinek mondotok engem? Fe- lolvén Simon Péter, mondá: Te vagy a Krisztus, az élő

dam custódiám, venérunt ad portam férream, quae ducit ad civitatem: quae ultro apérta est eis. Et exeúntes processérunt vi- cum unum: et continuo dí- scéssit Angelus ab eo. Et Petrus ad se revérsus, dixit: Nunc scio vere, quia misit Dóminus Angelum suum, et erípuit me de manu Heródis, et de omni exspectatióne plebis Judaeórum.

nép számlított.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) **Constitúes eos príncipes su- per omnem terram: mémo- res erunt nóminis tui, Dó- mine.** *Ÿ.* Pro pátribus tuis nati sunt tibi filii: propterea pópuli confitebúntur tibi.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Mat. 16, 18.) Tu es Petrus, et su- per hanc petróam aedificábo Ecclésiám meam. Alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (16, 13-19.)

In illo témpore: Venit Jesus in partes Caesaréae Philíppi, et interrogábat discí- pulos suos, dicens: Quem dicunt hómines esse Filium hóminis? At illi dixérunt: Alii Joánnem Baptístam, álii autem Elíam, álii vero Je- remíam, aut unum ex pro- phétis. Dicit illis Jesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respóndens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus, Filius Dei vivi. Respóndens autem

Isten fia. Jézus pedig felel-
vén, mondá neki: Boldog
vagy Simon, Jónás fia, mert
nem a test és vér nyilat-
koztatta ki ezt neked, ha-
nem az én Atyám, ki meny-
nyekben vagy. Én is
mondom tehát neked, hogy
te Péter vagy, és erre a kő-
sziklára fogom építeni egy-
házamat, és a pokol kapui
nem vesznek erőt rajta. És
neked adom a mennyek or-
szága kulcsait. És amit meg-
kötöndesz a földön, meg lé-
szen kötve mennyekben is,
és amit feloldandasz a föld-
dön, fel lesz oldva mennyekben is.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17 és
18.) Az egész világ fejedel-
meivé teszed őket, megem-
lékeznek nevedről, Uram,
mindenkor, nemzedékről-
nemzedékre.

Csendes imádság. Az ado-
mányokat, Urunk, me-
lyeket neved megszentelé-
sére hoztunk, kísérje az
apostolok imádsága, s adj
nekünk azáltal kiengeszte-
lődést és védelmet. A mi.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Mt. 16, 18.)
Te Péter vagy, és erre a kő-
sziklára fogom építeni Egy-
házamat.

Aldozás utáni imádság.
Akiket mennyei táplá-
lékkal, Urunk, kielégítettél,
az apostolok közbenjárására
őrizd meg azokat minden
bajtól. A mi Urunk.

Jesus, dixit ei: Beátus es,
Simon Bar Jona: quia caro
et sanguis non revelávit tibi,
sed Pater meus, qui in cae-
lis est. Et ego dico tibi,
quia tu es Petrus, et super
hanc petram aedificábo Ec-
clésiám meam, et portae ín-
feri non praevalébunt ad-
vérsus eam. Et tibi dabo
claves regni caelórum. Et
quodcúmque ligáveris super
terram, erit ligátum et in
caelis: et quodcúmque sól-
veris super terram, erit so-
lútum et in caelis.

Offertorium. (Ps. 44, 17-
18.) Constitues eos prínci-
pes super omnem terram:
mémores erunt nóminis tui,
Dómine, in omni progénie et
generatióne.

Secreta. Hóstias, Dómine,
quas nómini tuo sa-
crándas offérimus, apostó-
lica prosequátur orátio: per
quam nos expiári tríbuas, et
deféndi. Per Dóminum no-
strum Jesum Christum.

Communio. (Matth. 16,
18.) Tu es Petrus, et super
hanc petram aedificábo Ec-
clésiám meam.

Postcommunio. Quos cae-
lesti, Dómine, aliménto
satiásti: apostólicis inter-
cessiónibus ab omni adver-
sitéte custódi. Per Dómi-
num.

Június 30: Szent Pál apostol emlékezete.

Bevonulásra. (Tim. II. 1, 12.)

Tudom, kinek hittem
s biztos vagyok ab-
ban, hogy Ő meg-
tudja őrizni reábizott kin-
csemet addig a napig, az
igazságos bíró. (Zs. 138, 1-2.)
Uram, te megvizsgáltál és
ismersz engem, tudod, ha
leülök és ha felkelek. *Ÿ.*
Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a nem-
zetek sokaságát Szent
Pál apostol tanításával ok-
tattad, add meg nekünk, ké-
rünk, hogy akinek születése
napját üljük, annak pártfo-
gását érezhessük. A mi.

(A 2. könyörgés : megemlékezés Szent Péterről, 838. l., a 3. Szent
János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke Szent Pál apos-
toznak a Galatákhoz írt le-
veléből. (1, 11-20.)

Testvérek: Tudtokra
adom, hogy az evan-
gélium, melyet én hirdet-
tem, nem ember szerint
való; mert én sem embertől
nyertem vagy tanultam azt,
hanem Jézus Krisztus ki-
nyilatkoztatásából. Mert
hallottátok, mint viseltem
magamat egykor a zsidó-
ságban; hogy mód felett
üldöztem az Isten egyházát
és pusztítottam és fölülmúl-
tam a zsidóságban számos
kortársamat nemzetemből,
nagyobb buzgósággal kö-
vetvén őseim hagyomá-
nyait. Midőn azonban tet-

Introitus. (II. Tim. 1, 12.)

Scio cui credidi, et cer-
tus sum, quia po-
tens est depositum
meum servare in illum diem,
justus iudex. (Ps. 138, 1-2.)
Dómine, probásti me, et co-
gnovísti me: tu cognovísti
sessionem meam, et resur-
rectionem meam. *Ÿ.* Glória
Patri.

Oratio. Deus, qui multítú-
dinem gentium beáti
Pauli Apóstoli praedicatione
docuísti: da nobis, quaesum-
mus; ut, cujus natali. la cóllim-
us, ejus apud te patrocínia
sentiámus. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli
Apóstoli ad Gálatas. (1,
11-20.)

Fratres: Notum vobis fá-
cio Evangélium, quod
evangelizátum est a me, quia
non est secundum hóminem:
neque enim ego ab hómine
accépi illud, neque didici,
sed per revelationem Jesu
Christi. Audístis enim con-
versationem meam aliquán-
do in Judaismo: quóniam
supra modum perseguébar
Ecclésiám Dei, et expugnábam
illam, et proficiébam
in Judaismo supra multos
coetáneos meos in genere
meo, abundántius aemulá-
tor existens paternarum
meárum traditionum. Cum

szett annak, aki engem anyám méhétől fogva kiválasztott és malasztja által meghívott, hogy kinyilatkoztassa bennem Fiát, hogy hirdessem a nemzetek között; egyáltalán nem hallgattam testre és vérre, sem nem mentem föl Jeruzsálembe apostol-elődeimhez; hanem elmentem Arábiába és ismét visszatértem Damaszkusba. Azután három év mulva felmentem Jeruzsálembe, hogy Pétert lássam és nála maradtam tizenöt napig; mást azonban az apostolok közül nem láttam, csak Jakabot, az Úr atyjafiát. Amit pedig írok nektek, íme, Isten előtt mondom, hogy nem hazudom.

Átvonulásra. (Gal. 2, 8-9.) Aki erőt adott Péternek az apostolságra, nekem is erőt adott a pogányok javára; és megismerték az Istenmalasztját, mely nekem adatott. *Ű.* (Kor. I. 15, 10.) Az Isten kegyelme nem volt bennem eredménytelen, de kegyelme mindig velem marad.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Szent Pál apostol, az igazság hirdetője és nemzetek tanítója, járj közben érettünk. Alleluja.

Szent evangélium : Ecce ego mitto vos, 998. l.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előtttem, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk.

autem plácutt ei, qui me segregávit ex útero matris meae, et vocávit per grátiam suam, ut reveláret Fílium suum in me, ut evangelizárem illum in gentibus: continuo non acquiévi carni et sánguini, neque veni Jerosólymam ad antecessóres meos Apóstolos: sed ábii in Arábiam: et iterum revérsus sum Damáscum: deinde post annos tres veni Jerosólymam vidére Petrum, et mansi apud eum diébus quíndecim: álium autem Apóstolorum vidi néminem, nisi Jacóbum fratrem Dómini. Quae autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non méntior.

Graduale. (Gal. 2, 8-9.) Qui operátus est Petro in apostolátum, operátus est et mihi inter gentes: et cognovérunt grátiam Dei, quae data est mihi. *Ű.* (I. Cor. 15, 10.) Grátia Dei in me vácuá non fuit: sed grátia ejus semper in me manet.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Sancte Paule Apóstole, praedicator veritátis et doctor gentium, intercède pro nobis. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum.

Csendes imádság. Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Szent Péterről, 840. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28, 29.) Bizony mondom nektek, hogy ti, kik mindent elhagytatok és engem követtetek, százannyit kaptok és az örök életet fogjátok örökölni.

Áldozás utáni imádság. A szentségeket magunkhoz véve, Urunk, Szent Pál apostolod közbenjárására kérünk, hogy amit az ő tiszteletére ültünk, szolgáljon gyógyulásunkra. A mi Urunk.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Péterről, 841. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Secreta. Apóstoll tui Pauli precibus, Dómine plebis tuae dona sanctifica: ut, quae tibi tuo grata sunt instituto, gratiára fiant patrocinio supplicantis. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum Filium tuum Qui tecum.

Communio. (Matth. 19, 28 et 29.) Amen dico vobis: quod vos, qui reliquistis ómnia, et secúti estis me, cén-tuplum accipiétis, et vitam aetérnam possidébítis.

Postcommunio. Percéptis. Dómine, sacraméntis: beáto Paulo Apóstolo tuo intervenlente, deprecámur; ut, quae pro illius celebráta sunt glória, nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum.

Július 1: Jézus Krisztus legdrágább vérének ünnepe.

Ezen ünnep liturgikus tárgya Jézus Krisztusnak, az Istenembernek igaz vére, amennyiben az Úr azt keserves szenvedése alkalmával bűneink engesztelésére és eltörlésére zálogul kiontotta. A szentséges Vér ünnepe háládatosságra és szeretetre figyelmeztet minket, de áldozatkészségre is, lelkiüdvünk érdekében.

Krisztus legszentebb Véréből megkülönböztetjük a szent vér ereklyéket. Ezek vagy néhány cseppnyi maradékok Krisztus valóságos véreből pl. megkínzításának eszközein vagy pedig az áldozókelyhekben levő szent vérből, vagy átváltoztatott ostyában csodálatosan megjelenő vérből. Az ilyen vérereklyéket már csodás eredetük miatt is a legnagyobb tisztelet illeti meg, de imádat nem. Csakis az ú. n. cultus relativus-ra méltók.

Ilyen ereklyeként tisztelik Rómában a szent lépcsőt, Turinban a sirlepedőt, Aachenben a kendőt, Rómában az ostorozási oszlopot

ezenkívül Weingartenben, Reichenauban és egyebütt a szent vér egyes kis részelt.

A legdrágább vér ünnepét IX. Plus rendelte el 1849-ben, hála-ból a gaetai fogságból való kiszabadulásáért.

Bevonulásra. (Jel. 5, 9-10.)

Megváltottál minket, Uram, önvéréddel, minden törzsből és nyelvből és népből és nemzetből, és királysággá tettél bennünket Istenünknek. (Zs. 88, 2.) Az Úr kegyelmeit örökké éneklek, hűségedet szájjammal nemzedékről-nemzedékre hirdetem. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki egyszerűlt Fiadat a világ megváltójává rendelted és az ő vére árán akartál velünk kien-gesztelődni, engedd, kérünk, hogy mi üdvösségünk díját ez ünnepélyes áldozattal úgy tiszteljük és annak ereje minket a földön a jelen élet minden bajától úgy védjen meg, hogy az örök gyű-mölcsöknek örvendhessünk a mennyben. Ugyanazon a mi Urunk.

(A 2. könyörgés : megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke : Christus assistens 354. l.

Átvonulásra. (Ján. 1. 5, 6-8.) Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus: nem csupán víz által, hanem víz és vér által. *Ÿ*. Hárm-an vannak, kik bizony-ságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek: és ez a három egy. És hár-

Introitus. (Apoc. 5, 9-10.)

Redemlísti nos, Dómine in ságuine tuo, ex omni tribu, et lingua et pópulo, et natione: et fecísti nos Deo nostro regnum. (Ps. 88, 2.) Misericórdias Dómini in aetérnum cantábo: in generationem et generationem annuntiábo veritátem tuam in ore meo. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui unigénitum Filium tuum mundi Redemptórem constituísti, ac ejus Ságuine placári voluísti: concéde, quaesumus, salutis nostrae prétium solémni cultu ita venerári, atque a praeséntis vitae malis ejus virtúte deféndi in ter-ris; ut fructu perpétuo laetémur in caelis. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum.

Graduale. (I. Joánn. 5, 6 et 7-8.) Hic est qui venit per aquam et ságuinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et ságuine. *Ÿ*. Tres sunt, qui testimónium dant in caelo: Pater, Verbum, et Spíritus Sanctus et hi tres unum sunt. Et

man vannak, kik bizony-
ságot tesznek a földön: a Lélek,
a víz és a vér: és ez a három
egy.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (U. o.
9.) Ha az emberek bizony-
ságát elfogadjuk, az Isten
bizonyossága nagyobb. Alle-
luja!

✠ A szent evangélium sza-
kasza Szent János szerint.
(19, 30-35.)

Az időben: Amint Jézus az
ecetet elvette, mondá:
Beteljesedett. És lehajtván
fejét, kiadá lelkét. A zsidók
pedig (mivel készültnap
volt), hogy ne maradjanak
keresztben a testek szombat-
on (mert ama szombatnap nagy
vala), kérék Pilátust, hogy
törjék meg azok szárcsont-
jait, és vegyék le őket.
Menének hát a katonák, és
az elsőnek ugyan megtörék
szárait, és a másíknak is,
kit megfeszítettek ővele.
Mikor pedig Jézushoz ér-
tek, látván, hogy ő már
meghalt, nem törék meg
szárait, hanem egyik ka-
tona lándzsával megnyitá
oldalát, melyből legottan
vér és víz jöve ki. És aki
ezt látta, bizonyosságot tett
róla, és igaz az ő tanussága.

Felajánlásra. (Kor. I. 10,
16.) Az áldás kelyhe, melyet
megáldunk, nemde, Krisztus
vérében való részesülés-e?
és a kenyér, melyet meg-
törünk, nemde, az Úr Jézus
testében való részesülés-e?

tres sunt, qui testimónium
dant in terra: Spíritus, aqua,
et sanguis: et hi tres unum
sunt.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ib.,
9.) Si testimónium hómi-
num accipimus, testimó-
nium Dei majus est. Alle-
lúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii
secúndum Joánnem. (Joann.
19, 30-35.)

In illo témpore: Cum acce-
pisset Jesus acétum, di-
xit: Consummátum est. Et
inclináto cápíte trádidit spí-
ritum. Judaei ergo (quó-
niam Parascéve erat) ut non
remanérent in cruce córpora
sábbato (erat enim magnus
dies ille sábbati), rogavé-
runt Pilátum, ut frangerén-
tur eórum crura, et tolle-
réntur. Venérunt ergo mili-
tes: et primi quidem fre-
gérunt crura, et altérius,
qui crucifixus est cum eo.
Ad Jesum autem cum ve-
nissent, ut vidérunt eum
jam mórtuum, non fregérunt
ejus crura, sed unus militum
láncea latus ejus apéruit,
et continuo exívit sanguis
et aqua. Et qui vidit, testi-
mónium perhibuit: et ve-
rum est testimónium ejus.

Offertorium. (I. Cor. 10,
16.) Calix benedictiónis, cui
benedícimus, nonne com-
municátio sánguinis Christi
est? et panis, quem frángi-
mus, nonne participátio cór-
poris Dómini est?

Csendes imádság. Add meg, kérünk, hogy ez isteni misztériumban az Újszövetség közbenjárójához, Jézushoz léphessünk és olтарodon, seregek Ura, megújíthassuk ennek az Ábel vérénél jobban beszélő vérenek hullását. Ugyanazon.

(A 2. csendes imádság: Szent Jánosról. 1022. l.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsid. 9, 28.) Krisztus egyszer áldoztatott fel, hogy sokaknak bűneit elvegye: másodsor bűn nélkül fog megjelenni, az őt váróknak üdvösségére.

Áldozás utáni imádság. Szent asztalodhoz bocsátva, Urunk, örömmel merítettünk az Üdvözlő forrásvizéből, s kérünk, hogy az ő vére legyen számunkra az örök élet forrásának szökővize: Ki veled.

A (2. áldozás utáni imádság: Szent Jánosról. 1022. l.)

Július 2: Sárló Boldogasszony napja.

A Szűzanya megtudta az angyal szavából, hogy Erzsébet nem-sokára szülni fog, azért elment meglátogatni őt. Egy kedves legenda szerint útjában egy elszáradt fákból és tüskés bokrokból álló erdőn ment keresztül és utána kiszödeltek a fák és virágot hoztak a tüskék. Járjunk mi is Jézussal szívünkben.

Mikor megérkezése után Mária üdvözölte Erzsébetet, a gyermeket az Úr Erzsébet ölében megszentelte, az anya pedig a Szentlélektől eltelt és mindkét asszony halhatatlan szavakkal (Magnificat-tal és az Üdvözlégy Mária első részével) hirdeti a világnak közeli üdvét. Minthogy az evangélium adata szerint Erzsébet az Isten anyja előtt hat hónappal fogant s utóbbi mintegy három hónapig Erzsébetnél tartózkodott, ezért ez a látogatás március végétől június végéig tarthatott, vagyis Szent János születéséig. Mert ez a Szent Szűz foganása után három hónapra és a szent este előtt hat hónappal történt. Az ünnepet ezért a látogatás végére, János oktavájának napjára tették, mert a látogatás kez-

Secreta. Per haec divina mystéria, ad novi, quaesumus, testaménti mediátorem Jesum accedamus: et super altária tua, Dómine virtútem, aspersionem sanguinis mélius loquéntem, quam Abel, innovémus. Per eúdem Dóminum.

Communio. (Hebr. 9, 28.) Christus semel oblátus est ad multórum exhauriéndam peccáta: secúndo sine peccáto apparébit expectántibus se in salútem.

Postcommunio. Ad sacram, Dómine, mensam admíssi, háusimus aquas in gáudio de fóntibus Salvatóris: sanguis ejus fiat nobis, quaesumus, fons aquae in vitam aetérnam salientis: Qui tecum.

dete a bõjti idõre esik, amikor az Egyház nem szívesen tart ünnepet. Máriát visszatérése után Zakariás házából, magához vette Szent József, azaz a törvény szerint feleségül vette. Innentõl kezdve a világ elõtt a legtisztább Szûz Szent Józsefnek hitestársa. Sarlós Boldogasszony ünnepét Szent Bonaventura kezdeményezésére 1263-ban hozták be a ferencrendieknél. VIII. Bonifác pápa 1389-ben az egész Egyházra elrendelte. Hosszú ideig parancsolt ünnep volt. IX. Pius másodrendû ünneppé tette.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Processus és Martinianus vértanuk emlékezetét, kik Néró alatt szenvedtek vértanúságot Rómában.

Bevonulásra. (Sedulius.)

Udvõzlégý, szent szûlõ, mert te szûlted a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörõkõn örökké. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szõzattól árad: zengem dalmat a Királynak. *Ÿ*. Dicsõség.

Könyõrgés. Add meg szolgálidnak, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem ajándékát, hogy akiknek a boldogságos Szûz szûlése üdvõségük kezdete lett, az õ látogatásának áldozattal megült ünnepe adja meg a békeség gyarapodását. A mi.

A 2. könyõrgés: (csak csendesmisékben) megemlékezés Szent Processus és Martinianusról:

Isten, ki minket Szent Processus és Martinianus vértanuid dicsõséges hitvallásával körülveszel és megvédesz: adj nekünk utánzásuk által elõrehaladást, közbenjárásuk által örömet. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvébõl. (Énekek 2, 8-14.)

Ime, itt jõ! Ugrál hegyeken át, szõkell halmokon át; olyan a kedvesem, mint

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puérpera Regem: qui caelum, terrámque regit in saecula saeculorum. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Fámulis tuis, quaesumus, Dómine, caeléstis grátiae munus impertire: ut, quibus beatae Virginis partus exstitit salútis exórdium; Visitationis ejus votiva solémnitas, pacis tributum incrementum. Per Dóminum.

Deus, qui nos sanctórum Mátyrum tuórum Procéssi et Martiniáni gloriósis confessionibus circúmdas et prótegis: da nobis et eórum imitatione proficere, et intercessióne gaudére. Per Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Cant. 2, 8-14.)

Ecce iste venit sáliens in montibus, transliens colles: símilis est diléctus

a gazella, mint a szarvasborjú; már itt is áll a háznak fala mögött, benéz az ablakon, nézdel a rácson által. Íme, a kedvesem mondja nekem: Kelj fel szaporán barátnőm! Jöjj, galambom, szépem! Mert a tél már elmúlt, az eső elállt, elvonult; földünkön előbujnak a virágok, eljött a szőlőmetszés ideje, s a gerle szava hallatszik földünkön. A füge már kihajtja első gyümölcsét, s a virágzó szőlő illatot áraszt; kelj fel, barátnőm! Jöjj, te szépem! Te, galambom a sziklaüregben, a kőszál rejtekében, hadd lássam arcot, hadd halljam hangodat! Mert a te szavad édes, és orcád bájos!

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szüzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ♀. Szűz, Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, ember-ré lévén tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja. ♀. Boldog vagy, szent Szűz Mária és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szt. Lukács szerint.
(1, 39-47.)

Az időben: Mária útra kelvén, sietve méne a he-

meus cápreae, hinnulóque cervórum. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenéstras, prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi: Surge, própera, amíca mea, colúmba mea, formósa mea, et veni. Jam enim hiems tránsiit, imber ábiit, et recéssit. Flores apparuérunt in terra nostra, tempus putatiónis advénit: vox túrturis audíta est in terra nostra: ficus prótulit grossos suos: véineae floréntes dedérunt odórem suum. Surge, amíca mea, speciósa mea, et veni: colúmba mea in foramínibus petrae, in cavérna macériae, osténde mihi fáciem tuam, sonet vox tua in áuribus meis: vox enim tua dulcis, et fácies tua decóra.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Vírgo María: quae sine tactu pudóris inventa es mater Salvatóris. ♀. Vírgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. ♀. Felix es, sacra Vírgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae Christus Deus noster. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.
(1, 39-47.)

In illo témpore: Exsúrgens María ábiit in montána

gyek közé, Juda városába. S beméne Zakariás házába, és köszönté Erzsébetet. És lőn, hogy amint meghalotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat, és betelék Erzsébet Szentlélekkel. És nagy szóval fölkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülemben hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett.

Felajánlásra. Boldog vagy, Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szüled, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Csendes imádság. Egyszülötted embersége, Urunk, legyen segedelmünkre, hogy ki a Szűztől születvén, anyjának tisztaságát nem kisebbítette, hanem megszentelte, az ő látogatásának ünnepén minket bűneinktől megszabadítson és adományunkat előtted kedvessé tegye, Krisztus Jézus, a mi Urunk: Ki veled.

cum festinatione in civitatem Juda: et intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero ejus, et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Ecce enim, ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exsultavit in gaudio infans in utero meo. Et beata, quae credidisti, quoniam perficiuntur ea, quae dicta sunt tibi a Domino. Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum: et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

Offertorium. Beata es, Virgo Maria, quae omnium portasti Creatorem: genuisti qui te fecit, et in aeternum permanes virgo.

Secreta. Unigeniti tui, Domine, nobis succurrat humanitas: ut, qui natus de Virgine, matris integritatem non minuit, sed sacravit; in Visitationis ejus sollemnibus, nostris nos placulis exuens, oblationem nostram tibi faciat acceptam Jesus Christus Dominus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitate.

A 2. csendes imádság: (csak csendesmisékben) a vértanukról:

Fogadd el, Urunk, imáinkat és adományainkat; és hogy azok tekintetedre méltók legyenek, segítsen minket szenteidnek könyörgése. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, preces et múnera: quae ut tuo sint digna conspéctu, Sanctórum tuórum précibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a boldogságos Szűzről. 566. lap.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Communio. Beáta viscera Mariae Virginis, quae portáverunt aetérni Patris Fílium.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, ez évenként megünnepelet áldozat szentségeit: add, kérünk, hogy azok számunkra mind a mulandó, mind az örök élet üdvös eszközeivé váljanak. A mi Urunk.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, celebrátis ánnuae votiva sacraménta: praesta, quaesumus; ut, et temporális vitae nobis remédia praebeant, et aetérnae. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

A 2. áldozás utáni imádság: (csendesmisékben) a vértanukról:

A szent test és drágalátos vér áldozatával megtelve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amit jámbor áldozattal cselekszünk, azt biztos megváltásként megkapjuk. A mi Urunk.

Córpóris sacri, et pretiósi sánguínis repléti libámíne, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quod pia devotióne gérimus, certa redemptióne capiámus. Per eúdem Dóminum.

Július 3: II. Szent Leó pápa és hitvalló.

Tudós és ékesszóló, szelíd és okos pápa volt; †683-ban Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Isten, ki e mai napot Szent Péter és Pál apostolaid vértanúságával szentelted meg, add meg Egyháznak, hogy mindenben azoknak a parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

a szent apostolok nyolcadáról: Deus, qui hodiérnam diem Apostolórum tuórum Petri et Pauli martyrio consecrásti: da Eccléslae tuae, eórum in ómnibus sequi praecéptum; per quos religiónis sumpsit exórdium, Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: a szent apostolok nyolcadáról:

Az adományokat, Urunk, melyeket neved megszentelésére hoztunk, kíséрге az apostolok imádsága, s adj nekünk azáltal kien-gesztelődést és védelmet. A mi Urunk.

Hóstias, Dómine quas nómini tuo sacrándas offé-rimus, apostólica prosequá-tur orátio: per quam nos expiári trībuas, et deféndi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent apostolok nyolcadáról:

Akiket mennyei táplálékkal, Urunk, kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrizd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti: apos-tólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 4: Szent Péter és Pál apostolok nyolcadának hatodik napja.

Szentmise: Mihi autem, 890. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki a mai napot Péter és Pál apostolaid vértanúságával szentelted meg: add meg Egyháznak, hogy mindenben azoknak parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui hodiérnam diem Apostolorum tuorum Petri et Pauli martyrio consecrásti: da Ecclesiae tuae, eórum in ómnibus sequi praecéptum; per quos religionis sumpsit exórdium. Per Dóminum.

Szentlecke: Per manus, 670. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmivé teszed őket: emlékezetessé teszik nevedet, Uram. **Ű.** Atyáid helyébe fiad születnek: dicsérni fognak érte a népek.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos príncipes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine. **Ű.** Pro pátribus tuis nati sunt tibi filii: propterea pópuli confitebúntur tibi.

Alleluja, alleluja. **Ű.** (Luk. 22, 32.) Könyörögtem érted

Allelúja, allelúja. **Ű.** (Luc. 22, 32.) Rogávi pro te, Pe-

Péter, hogy meg ne fogyatkozzék hited; és te egykoron megtérvén, megerősítsd testvéreidet. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk; s a földkerekség határaitra szavuk.

Csendes imádság. Az adományokat, Urunk, melyeket neved megszentelésére hoztunk, kísérje az apostolok imádsága és adj nekünk azáltal kiengesztelődést és védelmet. A mi.

Prefáció az apostolokról, 568. 1.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Áldozás utáni imádság. Akiket a mennyei táplálékkal, Urunk, kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrizd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk.

tre, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Alleluja.

Dixit Petrus, 1299. 1.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terrae verba eorum.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas nómini tuo sacrándas offérimus, apostólica prosequátur orátio: per quam nos explári tríbuias, et deféndi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos qui secúti estis me, sedébitis super sedes, iudicántes duódecim tribus Israel.

Postcommunio. Quos caelesti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Július 5: Zaccaria Szent Antal Mária hitvalló.

Cremonában született és ott is halt meg, 1539-ben. Először orvos, majd pap volt. Ő alapította a barnabíták rendjét a férfiak és az angelikák (a veszélyeztetett leányok őrangyalainak) rendjét a nők számára. A negyvenórás szentségimádás is az ő kezdeményezésére keletkezett.

Bevonulásra. (Kor. 1. 2, 4.)

Beszédem és tanításom nem állott az emberi bölcsesség meggyőző szavaiból, hanem a lélek és az erő bizonyítéká-

Introitus. (1. Cor. 2, 4.)

Sermo meus, et praedicationis mea non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et vir-

ból. (Zs. 110, 1.) Hálát adok neked, Uram, teljes szívemből az igazak tanácsában és a gyülekezetben. ✠. Dícsőség.

Könyörgés. Add, Urunk Istenünk, hogy megtanuljunk Szent Pál apostol szellemében Jézus Krisztus kimagasló tudományát: amelyből Szent Antal Mária csodálatosan okulva, Egyházadban új papi és szűzi társulatokat gyűjtött. Ugyanazon.

(A 2. könyörgés : megemlékezés az szent apostolok nyolcadáról, 1033. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (I. 4, 8-16.)

Kedvesem: A jámborság mindenre hasznos, mert bírja a jelen és a jövőndő élet ígérétét. Igaz ez a beszéd, s minden hitelre méltó. Hiszen azért fáradozunk s azért szidalmaznak minket, mivel reménylünk az élő Istenben, ki Üdvözítője minden embernek, különösen a híveknek. Ezt parancsold, ezt tanítsd! Senki meg ne vessen téged ifjúságod miatt, de légy is példaképe a híveknek beszédben, viselkedésben, szeretetben, hitben, tisztaságban. Míg odamegyek, fordíts gondot a felolvasásra, az intésre s a tanításra. Ne hanyagold el a benned levő kegyelmet, mely a jövőndőlés következtében a preszbiterium kéz-

tútis. (Ps. 110, 1.) Confitebor tibi, Dómine, in toto corde meo, in consilio justorum et congregatióne. ✠. Glória Patri.

Orátio. Fac nos, Dómine Deus, supereminentem Jesu Christi sciéntiam, spirítu Pauli Apóstoli ediscere: qua beátus Antónius María mirabíliter eruditus, novas in Ecclésia tua clericórum et vírginum familias congregávit. Per eúndem Dóminum.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 4, 8-16.)

Carissime: Pietas ad ómnia útilis est: promissionem habens vitae, quae nunc est, et futúrae. Fidélis sermo, et omni acceptióne dignus. In hoc enim laborámus, et maledícimur, quia sperámus in Deum vivum, qui est Salvátor ómnium hóminum, máxime fidélium. Praecepte haec, et doce. Nemo adolescentiam tuam contémnat: sed exéplum esto fidélium in verbo, in conversatióne, in caritate, in fide, in castitate. Dum vénio, atténde lectióni, exhortatióni, et doctrinae. Noli negligere grátiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione mánuum presbytérii. Haec meditáre, in his esto:

föltétele mellett adatott neked. Ezekre a dolgokra legyen gondod, ezekre add magad, hogy haladásod nyilvánvaló legyen mindenki előtt. Vigyázz magadra és a tanítással Légy állhatatos ezekben, mert ha ezt teszed, azokat is, kik hallgatnak téged.

Átvonulásra. (Filip. 1, 8-9.) Tanum az Isten, mennyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében. S ezért imádkozom, hogy szeretetetek mind jobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel. *℣.* (U. o. 10.) Hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára.

Alleluja, alleluja. *℣.* (U. o. 11.) Telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett gyümölcseivel, az Isten dicsőségére és dicséretére. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (10, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Aki nem fogadja Isten országát mint a kised, nem megyen be abba. És karjaiba vévén őket, és rájuk tevén kezeit, megáldá őket. És amint kiment az útra, hozzáfutván egy valaki, térdre esvén előtte, kérdé őt: Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem. Jézus pedig mondá neki: Miért mon-

ut profectus tuus manifestus sit ómnibus. Attende tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim faciens, et teipsum salvum facies, et eos qui te audiunt.

üdvözítéd magadat is, meg

Graduale. (Philipp. 1, 8-9.) Testis mihi est Deus, quo modo cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia, et in omni sensu. *℣.* (Ibid., 10.) Ut probetis potióra, ut sitis sinceri, et sine offensa in diem Christi.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ib., 11.) Repléti fructu justitiae per Jesum Christum, in gloriam et laudem Dei. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Marcum. (10, 15-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Quisquis non recéperit regnum Dei velut párvulus, non intrábit in illud. Et compléxans párvulos, et impónens manus super illos, benedicébat eos. Et cum egréssus esset in viam, procúrrens quidam, genu flexo ante eum, rogábat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aetérnam percípiam? Jesus

dasz engem jónak? Senki sem jó, csak egyedül az Isten. Tudod a parancsokat: Ne törj házasságot; ne ölj; ne orozz; hamis tanúságot ne szólj; ne csalj; tiszteljed atyádat és anyádat. Amaz pedig felelvén, mondá neki: Mester, ezeket mind megtartottam ifjúságom óta. Jézus pedig rája tekintvén, megkedvelte őt és mondá neki: Egynek híjával vagy: menj, add el amid vagyon és add a szegényeknek és kincsed leszen mennyben; aztán jer, kövess engem.

Felajánlásra. (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé s áldást mondok nevednek.

Csendes imádság. Tedd, Urunk, hogy a mennyei lakoma asztalához a léleknek s a testnek azt a tisztaságát vigyük, amellyel csodálatosan dicsítve Szent Antal Mária tündöklött, mikor ezt a szentséges áldozatot bemutatta. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság a szent

Prefáció az apostolokról, 568. 1.

Áldozásra. (Filip. 3, 17.) Kövessétek a példámat, testvérek, és figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtunk nektek.

Áldozás utáni imádság. A mennyei lakoma, amely táplált minket, lobbantsa lángra, Urunk Jézus Krisztus

autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Praecépta nosti: Ne adulteres, ne occidas, ne furéris, ne falsum testimónium dixeris, ne fraudem féceris, honóra patrem tuum et matrem. At ille respóndens, ait illi: Magíster, haec ómnia observávi a juventúte mea. Jesus autem intúitus eum, diléxit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quaecúmque habes vende, et da paupéribus, et habébis thesáurum in caelo: et veni, séquere me.

Offertorium. (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo.

Secreta. Ad mensam caeléstis convívii fac nos, Dómine, eam mentis et corpóris puritátem afférre, qua beátus Antónius María, hanc sacratíssimam hóstiám offerens, mirífice ornátus enítuit. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(apostolok nyolcadáról, 1036. 1.)

Communio. (Philipp. 3, 17.) Imitatóres mei estóte, fratres, et observáte eos, qui ita ámbulant, sicut habébis formam nostram.

Postcommunio. Caelésti dape qua pasti sumus, Dómine Jesu Christe, eo corda nostra caritátis igne

szívünket a szeretetnek azzal a tűzével, amellyel Szent Antal Mária ez üdvösséges áldozat zászlaját győzelemre vitte Egyházad ellenségei ellen: Ki élsz.

(A 2. áldozás utáni imádság a szent apostolok nyolcadáról, 1036. l.)

Július 6: Szent Péter és Pál apostolok nyolcada.

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

A szentek bölcseségét emlegetik a népek és dicséretüket hirdeti a gyülekezet; nevük pedig él örökön-örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dicséret. *Ÿ* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek jobbjára a hullámokon járó Szent Pétert fenntartotta, hogy el ne merüljön, és apostoltársát Pált, ki háromszor hajótörést szenvedett, a tenger mélyéből kimentette, hallgass meg minket kegyesen és engedd, hogy mindkettejük érdemei által elnyerjük az örök dicsőséget: Ki élsz.

Szentlecke: Hi viri misericordiae, 1023. l.

Átvonulásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. *Ÿ* Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Luk. 22, 28-30.) Ti vagytok, akik

flammescant: quo beátus Antónius María salutáris hostiae vexillum, contra Ecclesiae tuae hostes, extulit ad victoriam: Qui vivis et regnas.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctorum narrent pópuli, et laudes eorum nuntiet ecclesia: nómína autem eorum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exultate, justí, in Dómino: rectos decet collaudatio. *Ÿ* Glória Patri.

Orátio. Deus, cujus déxtera beátum Petrum ambulátem in flúctibus, ne mergerétur, eréxit, et copóstolum ejus Paulum, tertio naufragátem, de profúndo pélagi liberávit: exáudi nos propítius, et concéde; ut, ambórum méritis, aeternitátis glóriam consequámur: Qui vivis.

Graduale. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae. *Ÿ*. Visi sunt óculis insipientium mori, illi autem sunt in pace.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Luc. 22, 28-29 et 30.) Vos estis,

kitartottatok velem megpróbáltatásaimban; és én rendelem nektek az országot, hogy trónokon üljete, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (14, 22-33.)

Az időben: Kényszeríté Jézus tanítványait hajóba szállni, hogy előre menjenek a túlsó partra, míg ő a sereget elereszti. És elbocsátván a sereget, fölméne a hegyre, egyedül imádkozni. Beállván pedig az est, egyedül vala ottan. A hajócskát pedig a tenger közepén hányák-veték a hullámok, mert ellenkező szél vala. Az éjtszakának negyedik órváltásakor pedig hozzájuk méne a tengeren járván. Mikor látták őt a tanítványok a tengeren járni, megrémültek, mondván: Ez kísértet. És félelmükben kiáltának. És mindjárt megszólíttá őket Jézus, mondván: Bátorság, én vagyok, ne féljete. Fellevén pedig Péter, mondá: Uram, ha te vagy, parancsold, hogy hozzád menjek a vízén. Ő pedig mondá: Jer! És kiszállván Péter a hajócskából, a vízén jár vala, hogy Jézushoz menjen. Látván pedig az erős szelet, megijedt és midőn merülni kezdett, kiálta, mondván: Uram, ments meg engem. És Jézus azonnal ki-

qui permansistis mecum in tentationibus meis: et ego dispóno vobis regnum, ut sedeatis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (14, 22-33.)

In illo tēpore: Cōmpulit Iesus discipulos ascēdere in naviculam, et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascēdit in montem solus orare. Vespere autem factō, solus erat ibi. Navicula autem in mēdio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. Et vidētes eum super mare ambulātem, turbati sunt, dicētes: Quia phantasma est. Et prae timōre clamaverunt. Statimque Iesus locutus est eis, dicens: Habete fidūciam: ego sum, nolite timere. Respōdens autem Petrus, dixit: Dōmine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descēdens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad Jesum. Videns vero ventum vālidum, timuit: et cum coepisset mergi, clamavit dicens: Dōmine, salvum me fac. Et continuo Iesus extēdens manum, appre-

nyujtván kezét, megfogá őt és mondá neki: Kicsinyhitű, miért kételkedtél? És midőn beszálltak a hajócskába, elállta a szél. Akik pedig a hajócskában valának, odamentek és imádák őt, mondván: Valóban Isten Fia vagy.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben; örvendeznek nyugvóhelyükön; szájukban Isten magasztalása leszen.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, imádságunkat és adományainkat: s hogy tekintettedre méltók legyenek, Péter és Pál apostolaid könyörgése segítsen minket. A mi Urunk.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínya nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békeségben vannak.

Aldozás utáni imádság. Oltalmazd, Urunk, népedet, amely Péter és Pál apostolaid pártfogásában bízik és folytonos védelmeddel őrizd meg. A mi Urunk.

héndit eum, et ait illi: Mōdicae fidei, quare dubitāsti? Et cum ascendisset in naviculam, cessavit ventus. Qui autem in navicula erant, venerunt, et adoraverunt eum, dicētes: Vere Filius Dei es.

Offertorium. (Psalm. 149, 5-6.) Exsultābunt sancti in glōria, laetabūntur in cubilibus suis: exaltatiōnes Dei in faucibus eōrum.

Secreta. Offērimus tibi, Dōmine, preces et mūnera: quae, ut tuo sint digna conspēctu, Apostolorum tuorum Petri et Pauli precibus adjuvēmur. Per Dōminum.

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justōrum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormētum malitiae: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Prōtege, Dōmine, pōpulum tuum: et Apostolorum tuorum Petri et Pauli patrocīnio confidētem, perpētua defensionē conserva. Per Dōminum.

Július 7: Szent Cirill és Metód püspökök és hitvallók.

Két testvér; Szalonikiben születtek, majd a szlávok közé mentek téríteni és a szlávok apostolai lettek. írást szerkesztettek számukra, lefordították a szentkönyveket, megalkották a szláv liturgiát. Cirill † Rómában, 869-ben, Metód Velehradban, 885-ben.

Szentmise: Sacerdótes, 1285. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a szláv népeket Szent Cirill és Metód hitvallóid és püspökeid által engedted neved ismeretére eljutni: add, hogy akiknek ünnepét üljük, azok társaságába is eljussunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Órátió. Omnipotens sempitérne Deus, qui Slavoniae gentes per beatos Confessores tuos atque Pontifices Cyrillum et Methodium ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: praesta; ut, quorum festivitáte gloriámur, eorum consortio copulémur. Per Dóminum.

Szent evangélium: Designávit, 940. 1.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szenteiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, híveid imáira és adományaira; hogy szenteid ünnepén neked kedvesek legyenek, nekünk pedig megszerezzék könyörülő segítségedet. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr: és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, ki nekünk mennyei adományokat méltóztatol nyújtani, engedd, Szent Cirill és Metód közbenjárására, hogy a földieket megvessük. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitudinem plebi suae: benedictus Deus.

Secreta. Preces nostras, quaesumus, Dómine, et tuorum respice oblationes fidélium: ut tibi gratiae sint in tuorum festivitáte Sanctorum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxiliium. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, dicit Dóminus: et quod in aure auditis, praedicáte super tecta.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui nobis múnera dignáris praebére caeléstia, intercedéntibus sanctis tuis Cyrillo et Methodio, despícere terréna concédas. Per Dóminum.

Július 8: Szent Erzsébet királyné, özvegy.

Árpádházi Szent Erzsébet unokahúga. Mikor portugál királynő lett, nagynénjét vette mintaképül. Özvegysegre jutva

ő is belépett Szent Ferenc harmadrendjébe. † 1336-ban; teste épen megmaradt.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Erzsébet királynét más jeles adományok mellett a háborús düh lecsillapításának kiváltásával is feldíszítetted: add meg nekünk az ő közbenjárására, hogy békés földi élet után, amit alázattal kérünk, az örök boldogságba jussunk. A mi Urunk.

Oráció. Clementissime Deus, qui beatam Elisabeth reginam, inter ceteras egrégias dotes, belligeris furoris sedandi praerogativa decorasti: da nobis, ejus intercessiōne; post mortalis vitae, quam suppliciter petimus, pacem, ad aeterna gaudia pervenire. Per Dóminum.

Július 10: Hét szent vértanu testvér és Szent Rufina és Szekunda szűzek és vértanuk.

A hét vértanu testvér volt és anyjuknak, Szent Felcitasnak (nov. 23.) szemelättára szenvedtek borzasztó kínos vértanuhalált Rómában, 162-ben. — Rufina és Szekunda pedig nővérek voltak és mikor vőlegényeik hitehagyottak lettek, a házasság elől elmenekültek Rómából, de visszahozták őket és 257-ben lefejezték.

Bevonulásra. (Zs. 112, 1, 9.)

Dicsérjétek az Urat, ti szolgák, dicsérjétek az Úr nevét; ki lakást ad a házban a magtalannak, mint fiain örvendő anyának. (Zs. 112, 2.) Áldott legyen az Úr neve; most és mindörökre. V. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy kik bátraknak ismertük meg a dicső vértanukat a hit megvallásában, kegyeseknek érezzük őket értünk való közbenjárásukban. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 112, 1 et 9.)

Laudáte, púeri, Dóminus, laudáte nomen Dómini: qui habitare facit stérilem in domo, matrem filiórum laetántem. (Ps. ibid., 2.) Sit nomen Dómini benedictum: ex hoc nunc, et usque in saeculum. V. Glória Patri.

Oráció. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui gloriósos Mártyres fortes in sua confessiōne cognóvimus, pios apud te in nostra intercessiōne sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum.

Szentlecke: Mullerem fortem 1316. l.

Átvonulásra. (Zs. 123, 7-)

Graduale. (Ps. 123, 7-8.)

8.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok töréből. *V.* Összetört a tör és mi megszabadultunk: Az Úr nevében van a segítségünk, ki az eget és a földet alkotta.

Alleluja, alleluja. *V.* Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a menyegyeri ország dicsőségét bírja. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (12, 46-50.)

Az időben: Szólt Jézus a sereghez, íme, az ő anyja s atyjafiai kinn állnak vala, beszélni akarván vele. Mondá tehát neki valaki: Íme, anyád és atyádfiai kinn állanak, keresvén téged. Ő pedig felelvén annak, ki neki szólt, mondá: Ki az én anyám és kik az én atyámfiai? És kiterjesztvén kezét tanítványai felé, mondá: Íme, az én anyám és az én atyámfiai. Mert aki Atyám akaratát cselekszi, ki menyegyerekben legyen, az az én fivérem és nővérem és anyám.

Felajánlásra. (Zs. 123, 7.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok töréből: összetört a tör és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. A jelenlevő adományokra, kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve; hogy szenteid közbenjárására mind

Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venantium. *V.* Láqueus contritus est, et nos liberáti sumus: adjutórium nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Allelúja, allelúja. *V.* Haec est vera fraternitas, quae vicit mundi crimina: Christum secúta est, Inclyta tenens regna caeléstia. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (12, 46-50.)

In illo témpore: Loquente I Jesu ad turbas, ecce mater ejus, et fratres stabant foris, quaeréntes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant quaeréntes te. At ipse respóndens dicénti sibi, ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Et exténdens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. Quicumque enim fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venantium: láqueus contritus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Sacrificiis praesentibus, quaesumus, Dómine, inténde placátus: et, intercedéntibus Sanctis tuis, devotióni nostrae pro-

áldozatkészségünket, mind üdvösségünket gyarapítsák. A mi Urunk.

Aldozásra. (Mt. 12, 50.) Aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben van, az az én fivérem és nővérem és anyám, mondja az Úr.

Aldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy szenteid közbenjárására valóban el is nyerjük azt az üdvösséget, melynek zálogát vettük e misztériumokban. A mi.

ficiant, et salutí. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium.

Communio. (Matth. 12, 50.) Quicumque fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est, dicit Dóminus.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut intercedéntibus Sanctis tuis, illius salutáris capiámus effectum; cujus per haec mystéria pignus accépipimus. Per Dóminum.

Július 11: I. Szent Pius pápa és vértanu.

Sokat küzdött a gnosztikusok ellen. A hagyomány szerint ő rendelte el, hogy a húsvétot vasárnapon kell ünnepelni. † 155 körül, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. I.

Július 12: Gualbert Szent János apát.

Firenzei nemes volt. Testvérét meggyilkolták és ő bosszút akart állani. Éppen Nagypénteken találkozott a gyilkossal; maga fegyveresen volt, az védelem nélkül. De mikor ellensége Krisztus nevében könyörgött életéért, megbocsátott neki. Utána bencés lett és Valumbrozában kolostort alapított. Ott is halt meg, 1073-ban.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Nátor és Félix vértanuk emlékezetét. Mind a kettő katona volt és Milánó közelében lefejezték őket, 303 körül.

Szentmise: Os justi 1298. I. az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, Urunk, hogy miként Szent Nátor és Félix vértanuid születésének ünnepe mindig viszsztatér, úgy közbenjárásuk is mindig kísérjen minket. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, Dómine: ut, sicut nos sanctorum Mátyrum tuorum Naboris et Fellicis natalicia celebránda non déserunt; ita júgiter suffrágiis comiténtur. Per Dóminum.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (5, 43-48.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Hallotátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért, hogy fiai legyetek Atyátoknak, ki mennyekben vagyon, ki napját fölkelti jókra és gonoszokra, s esőt ad az igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, kik titeket szeretnek, mi csoda jutalmatok leszen? Nem azt cselekszik-e a vámosok is? És ha csak atyátokfiat köszöntitek, mi különöset műveltek? Nem azt cselekszik-e a pogányok is? Legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Néped adományai, kérünk, Urunk, Szent Nábor és Félix vértanuid közbenjárására legyenek kedvesek előtted és akiknek diadalnapján hozzuk el nevednek, azoknak érdemei által méltók is legyenek. A mi.

A 2. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

Szenteid születésének ünnepén kérünk, Urunk: hogy a szakramentum ado-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum. (5, 43-48.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: et orate pro persecutibus, et calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super justos et iniustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? Et si salutareritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est.

Múnera plebis tuae, quaesumus, Dómine, sanctorum Mártýrum tuorum Naboris et Felicis fiant gratusfrágiis: et quorum triúmphis tuo nómini offerúntur, ipsorum digna perficiántur et méritis. Per Dóminum.

Nataliciis Sanctorum tuorum, quaesumus, Dómine: ut, sacraménti múnere

mányával megerősítve, örökké élvezzük a javakat, amelyek jóvoltodból most segítenek. A mi Urunk.

vegetati, bonis, quibus per tuamgratiam nunc fovémur, perfruámur aetérnis. Per Dóminum.

Július 13: Szent Anaklét pápa és vértanu.

Más néven Klétus pápa. Uralkodott az első században; † 91-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. 1.

Július 14: Szent Bonaventura püspök, hitvalló és egyház-tanító.

Ferences szerzetes volt, majd rendi generális, végül kardinális lett. Aquino szentje mellett a skolasztikus theologia legnagyobb tudósa lett, a «doctor seraphicus» és «minden misztikus fejedelme». † 1274-ben, a második lyoni zsinat alatt.

Szentmise: In médio, 1288. 1., az alábbiak kivételével:

Graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelem; és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szent Bonaventura hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket elfogadottá kegyességed előtt: hogy ez engesztelő szolgálat neki a boldog jutalmat adja meg, nekünk pedig szerezze meg kegyelmed adományait. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus et non poenitébit eum: Tu es sacerdos in aetérnum, secundum ordinem Melchisedech. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sancti Bonaventúrae Confessoris tui atque Pontificis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec pia placatiónis officia, et illum beata retribútió comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság.
Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója; add, hogy Szent Bonaventura hitvalló és püspöködnék könyörögésére, akinek tiszteletreméltó ünnepét ültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, fidelium remunerátor animarum: praesta; ut beati Bonaventurae Confessoris tui atque Pontificis, cujus venerandam celebramus festivitatem, precibus indulgentiam consequamur. Per Dóminum.

Július 15: Szent Henrik császár, hitvalló.

Német császár volt. Súlyos betegségéből Szent Benedek közbenjárására csodával gyógyult meg. Ezután belépett a rendbe, de azt a parancsot kapta, hogy menjen vissza trónjára. Így lett a bencés Oblátusoknak, Szent Benedek világban élő gyermekeinek a pártfogója. † 1024-ben

Szentmise: Os Justí, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:


Könyörgés. Isten, ki a mai napon Szent Henrik hitvallót a földi ország magaslatáról az örök birodalomba helyezted, alázatosan kérünk, hogy miként neki megadtad, hogy kegyelmed bőségének segítségével legyőzze a világ csábításait, őt követve mi is elkerüljük e világ hízalgéseit és tiszta szívvvel hozzád jussunk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui hodierna die beátum Henricum Confessorem tuum e terrénal cúlmine impérii ad regnum aeternum transtulisti: te supplices exoramus; ut, sicut illum, grátiae tuae ubertate praeventum, illécebras saeculi superare fecisti, ita nos fácias, ejus imitatioe, mundi hujus blandiménta vitare, et ad te puris méntibus pervenire. Per Dóminum.


Július 16: Kármelhegyi Boldogasszony

A kármelita-rend a XII. században alakult Kármel hegyén, ahol Illés próféta is elvonulva élt. Jellemzője a Szűzanya iránti nagy tisztelet. A skapuláré (a szent vállruha) felvétele mindenkit a Szent Szűz különös oltalma alá helyez. Ma tulajdonképpen ezt az anyal oltalmat köszönjük meg az ünnepi áldozattal.

Bevonulásra.

rvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet űlve a boldogságos Szűz Mária tiszteletére, kinek ünnepén örvendez-

Introitus.

audeamus omnes in Dómino, diem festum celebrantes sub honóre beatae Mariae Virginis: de cujus solemni-

nek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a Királynak. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a Kármel rendjét szentéges Anyádnak, a mindenkoron Szűz Máriának nevével különösképp kitüntetted: engedd meg kegyesen, hogy akinek emlékét most ünnepélyes áldozattal üljük annak védelmével az örök boldogságba eljuthassunk: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 24, 23-31.)

Jó illatot fakasztok én, mint a szőlőtő, és virágomból pompás, dús gyümölcs terem. Anyja vagyok én a szép szeretetnek, a félelemnek, beismerésnek és a szent reménynek. Nálam vagy az út és az igazság minden kegyelme, nálam az élet és az erény minden reménye. Jertek hozzám mind, kik megkívántok engem, és teljete el gyümölcsseimmel, mert lelkem édesebb a méznél, és birtoklásom jobb a lépés-méznél! Emlékezetem él minden idők nemzedékeiben. Kik engem esznek, még inkább éheznek, kik engem isznak, még inkább szomjaznak; ki reám hallgat, meg nem szégyenül, kik értem fáradsz, nem esnek bűnbe. Kik fényt derítenek rám, örök életet nyernek.

tate gaudent Angeli, et colaudant Filium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ♪. Glória Patri.

Óráció. Deus, qui beatissimae semper Virginis et Genitricis tuae Mariae singulari titulo Carmeli ordinem decorasti: concede propitius; ut, cujus hodie Commemorationem solénni celebrámus officio, ejus muníti praesidiis, ad gaudia sempitérna pervenire mereámur: Qui vivis.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 24, 23-31.)

Ego quasi vitis fructificávi suavitatem odoris: et flores mei, fructus honoris et honestatis. Ego mater pulchrae dilectionis, et timoris, et agnitionis, et sanctae spei. In me grátia omnis viae et veritatis: in me omnis spes vitae et virtutis. Transíte ad me omnes qui concupiscitis me, et a generationibus meis implémini. Spíritus enim meus super mel dulcis, et heréditas mea super mel et favum. Memória mea in generationis saeculorum. Qui edunt me, adhuc esúrient: et qui bibunt me, adhuc sítient. Qui audit me, non confundétur: et qui operántur in me, non peccábunt. Qui elúcidant me, vitam aetérnam habébunt.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szüzességed sérelme nélkül a Megváltó Anyja lettél. *V.* Szűz Szülője Istennek. Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebened lakozott.

Alleluja, alleluja. *V.* Általad kaptuk vissza, Istennek anyja, az elvesztett életet; ki a mennyből kaptad gyermekedet és a világra a Megváltót szüled. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten ígését hallgatják és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Jerem. 18, 20.) Emlékezzél meg, Isten Szűzanya, az Úr előtt állva, hogy jót szólj érettünk, hogy méltatlankodását elfordítsa tőlünk.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk, a bemutatott adományokat és engedd, hogy a boldogságos Szűz Mária áldásos közbenjárására számunkra üdvösek legyenek. Ugyanazon.

Graduale. Benedicta et venerabilis es, Virgo Maria: quae sine tactu pudoris inventa es mater Salvatoris. *V.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.

Allelúja, allelúja. *V.* Per te, Dei Génitrix, nobis est vita pérdita data: quae de caelo suscepisti prolem, et mundo genuisti Salvatórem. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquente I Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera quae suxísti. At ille dixit: Quinímo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Offertorium. (Jerem. 18, 20.) Recordáre, Virgo mater, in conspéctu Dei, ut loquáris pro nobis bona, et ut avértat indignatióem suam a nobis.

Secreta. Sanctífica, Dómine, quaesumus, oblata libámina: et beátae Dei Genitricis Mariae salubérrima intercessióne, nobis salutária fore concéde. Per eúndem Dóminum.

Áldozásra. Világ méltóságos királynője, mindenkor Szűz Mária, járj közbe békeességünkért s üdvösségünkért Te, ki szülted Krisztus Urunkat, a mindenek Megváltóját.

Áldozás utáni imádság. Segítsen minket, kérünk, Urunk, dicsőséges, mindenkoron Szűz Anyád, Mária tiszteletreméltó közbenjárása, hogy akiket jó-téteményeivel mindig elhalmozott, azokat minden veszélytől megszabadítva jó-ságával egyesítse is : Ki élsz.

Communio. Regina mundi dignissima, Maria Virgo perpétua, intercède pro nostra pace et salute, quae genuisti Christum Dóminum Salvatórem ómnium.

Postcommunio. Adjuvet nos, quaesumus, Dómine, gloriósae tuae Genitricis, sempérque Virginis Mariae intercèssio veneranda: ut, quos perpétuis cumulávit beneficiis, a cunctis periculis absolútos, sua faciát pietáte concórdes: Qui vivis.

Július 17: Szent Elek hitvalló.

Krisztus iránti szeretetből elhagyta menyasszonyát és zarándokútra kelt. Majd visszatérve Rómába, ismeretlen koldusként élt 17 éven át szülei házában. † az V. században.

Szentmise: Os Justí, 1292. l., az alábbiak kivételével :

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (I. 6, 6-12.)

Kedvesem: A jámborság nagy jóvedelmiforrás, ha megalégedés kíséri. Mert nem hoztunk semmit sem magunkkal a világra: s kétségtelen, hogy el sem vihetünk semmit. Ha tehát van eledelünk s ruházatunk, elégedjünk meg velük. Mert akik gazdagok akarnak lenni, kísértésbe esnek, az ördög kelepccéjébe, sok haszontalan és káros kívánságba, melyek pusztulásba s romlásba döntenek az embert. Minden bajnak gyökere ugyanis a kapzsi-

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum.

(I. 6, 6-12.)

Carissime: Est quaestus magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim intúlimus in hunc mundum: haud dúbium quod nec auférre quid póssumus. Habéntes autem aliménta, et quibus tegámur, his conténti símus. Nam qui volunt dívites fieri, incidunt in tentatiónem, et in láqueum diaboli, et desidéria multa intúllia, et nocíva: quae merunt hómines in intéritum, et perditiónem. Radix enim ómnium malórum est cupíditas: quam quidam appe-

ság: ahhoz szegődve, jónéhányan eltévelyedtek a hitől és sok gyötrelembe verték magukat. Te, ó Isten embere, fuss e dolgoktól; igazságra, jámborságra, hitre, szeretetre, béketűrésre, szelidségre törekedjél. Harcold a hit jó harcát, szerezd meg az örök életet.

téntes, erravérunt a fide, et inseruérunt se dolóribus multis. Tu autem, o homo Dei, haec fuge: sectáre vero justítiam, pietátem, fidem, caritátem, paciéntiam, mansuetúdinem. Certa bonum certámen fídei, apprehénde vitam aetérnam.

Szent evangélium: Ecce nos, 1299. l.

Július 18: Lellisi Szent Kamill hitvalló.

A «jó halál atyai» rend alapítója. Negyedik fogadalmuk, hogy a járványos betegeket ápolják. Ezt tette az alapító is, ezért a betegek pártfogója. † 1614-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Szimforoza és hét fia emlékezetét. Tivoli mellett szenvedtek vértanúságot, a II. században.

Bevonulásra. (Ján. 15, 13.)

Nagyobb szeretete senkinek sincs, annál, mintha valaki életét adja barátaiért. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek s a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Kamillt a halállal vívódó lelkek megsegítésére a szeretet kiváló buzgóságával ékesítetted, érdemeire kérünk, öntsd belénk szereteted lelkét, hogy halálunk óráján az ellenséget legyőzzük és a mennyei koronát elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki veled él.

Introitus. (Joánn. 15, 13.)

Majórem hac dilectiónem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. (Ps. 40, 2.) Beátus qui intélligit super egénium, et páuperem: in die mala liberábit eum Dóminus. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui sanctum Camillum, ad animárum in extrémó agóne luctántium subsidium, singulári caritátis praerogativa decorásti: ejus, quaesumus, méritis, spíritum nobis tuae dilectiónis infúnde: ut in hora éxitus nostri hostem vincere, et ad caeléstem mereámur corónam pervenire. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Isten, ki megengeded nekünk, hogy Szent Szimfóra és fiai vértanuid születésnapját megüljük: add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságuknak örvendhessünk. A mi Urunk.

Szentlecke: Nolite mirari, 701. l.

Atvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája és igazságot szól nyelve. V. Szívében van Istenének törvénye: s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli és parancsaiban nagy tetszését leli. Alleluja.

Szent evangélium: Hoc est praecceptum meum, 1246. l.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmaddal örvend az igaz és felette újjong segítségeden, teljesítetted szívének kívánságát.

Csendes imádság. A szep-lőtelen áldozati adomány, mellyel a mi Urunk Jézus Krisztus mérhetetlen szeretetének művét meg-újítjuk, legyen mindenható Atyaisten, Szent Kamill közbenjárására a test és lélek minden betegsége ellen üdvös gyógyszer, s a végső küzdelemben vigasztalás és oltalom. Ugyanazon.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Felajánljuk, neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait, legyenek kedvesek előtted szenteld tiszteletére,

Deus, qui nos concedis sanctórum Mátyrum tuórum Symphorósae et filiórum ejus natalicia cólere: da nobis in aeterna beatitúdine de eórum societate gaudére. Per Dóminum.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditabitur sapiéntiam, et lingua ejus loquetur judicium. V. Lex Dei ejus in corde ipsius: et non supplantabitur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. V. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetabitur justus, et super salutáre tuum exsultabit vehementer: desiderium ánimae ejus tribuisti ei.

Secreta. Hóstia immaculáta, qua illud Dómini nostri Jesu Christi imménsae caritátis opus renovámus, sit, Deus Pater omnipotens, sancto Camillo intercedente, contra omnes córporis et ánimae infirmitátes salutáre remédium, et in extrémó agóne solátium et tutéla. Per eúdem Dóminum.

Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offerimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum,

és irgalmadból, mint üdvöthozó adományt kapjuk viszsza őket. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mát. 25, 36, 40.) Beteg voltam és meglátogattatok engem. Bizony, bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.

Áldozás utáni imádság. A E mennyei táplálék által, melyet Szent Kamill hitvallód ünnepén jámbor áhitattal vettünk; add, kérünk, Urunk, megérdemelnünk, hogy halálunk óráján a szentségekkel megújítva és minden bűnünktől megtisztulva irgalmad ölébe örvendezve felvétessünk: Ki élsz.

A 3. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

A Add meg nekünk, kérünk, Urunk, szent vértanuidnak Szimforózának és fiainak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal vettünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.

et nobis salutária, te miserante, reddantur. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 25, 36 et 40.) Infirmus fui, et visitástis me. Amen, amen dico vobis: Quámdiu fecístis uni ex his frátribus meis mínimis, mihi fecístis.

Postcommunio. Per haec caeléstia aliménta, quae sancti Camilli Confessoris tui solénnia celebrántes, pia devotióne suscépimus: da, quaesumus, Dómine; ut in hora mortis nostrae sacraméntis refecti, et culpis ómnibus expiati, in sinu misericórdiae tuae laeti súscipi mereámur: Qui vivis.

Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Symphorósa et fliis ejus; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Július 19: Páli Szent Vince hitvalló.

Szent Vince a lazaristák (misszióspapok) és irgalmas nővérek rendjének alapítója, a keresztényi szeretet társulatainak pártfogója. Neve annyit jelent, mint győztes — és valóban szeretetével legyőzte a világot. Bár teljesen szegény volt, 50 millió frankot tudott életében adni a szegényeknek. Az emberiség egyik legnagyobb jótevője, kinek alapítással ma is áldást és enyhülést terjesztenek. † 1660-ban, 86 éves korában.

Szentmise: Justus ut palma 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Vincét apostoli erővel töltötted el, hogy a szegé-

Oratio. Deus, qui ad evangelizándum paupéribus et ecclesiástici órdinis decó-

nyeknek az evangéliumot hirdesse és az egyházi rend méltóságátelőmozdítsa; add, kérünk, hogy akinek jámbor érdemeit tiszteljük, érneinek példájából is tanuljunk. A mi Urunk.

rem promovendum, beátum Vincéntium apostólica virtúte roborásti: praesta, quae sumus; ut, cujus pia mérita venerámur, virtutum quoque instruámur exemplis. Per Dóminum.

Szent evangélium: Designávit, 940. 1.

Július 20: Aemiliani Szent Jeromos hitvalló.

Az előző két nap szentje után ma a felebaráti szeretet egy harmadik hőst, az «árvák atyját» ünnepli az Egyház. Velencei származású katonatiszt volt és világias életet élt. Megtérése után pap és a szegények, árvák gyógyításával foglalkozó rend megalapítója lett. † 1537-ben, Somaskában. A tevékeny felebaráti szeretet ékes himnusza a mai egész mise.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Margit szűz és vértanu emlékezetét. Dajkája oktatta ki a katolikus hitre, melyért pogány atyja kitaláztotta és amelyért 275-ben szenvedett vértanaságot, Antiochiában. A keresztshadjáratok idején terjedt el tisztelete nyugaton is. Különösen a szülés előtt álló anyák kérik közbenjárását.

Bevonulásra. (Jer. sir. 2, 11.)

Májam a földre omlik az én népem leányának romlása miatt, midőn a kiseded és csecsemő eleped a város utcáin. (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, ti szolgálak, dicsérjétek az Úr nevét. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, irgalom Atyja, Szent Jeromos érdemei és közbenjárására, akit az árvák oltalmazójává és atyjává tettél: engedd, hogy híven megőrizzük fiaiddá való fogadásunk lelkét, amely által nemcsak neveznek gyermekeidnek, hanem azok vagyunk is. A mi Urunk.

Introitus. (Thren. 2, 11.)

Lffusum est in terra jecur meum super contritióne filiae pó-puli mei, cum deficeret parvulus et lactens in platéis óppidi. (Ps. 112, 1.) Laudáte púeri, Dóminum: laudáte nómen Dómini. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, misericordiárum pater, per mérita et intercessiónem beáti Hierónymi, quem órphanis adjutórem et patrem esse voluísti: concéde; ut spíritum adoptiόνis, quo filii tui nominámur et sumus, fidéliter custodiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Margitról a *Me exspecta-*
vérunt kezdetű szentmise könyörgésével, 1305. I.)

Szentlecke Izaiás prófétától Lécio Isaiaae Prophetae.
(58, 7-11.) (58, 7-11.)

Így szól az Úr: Törd meg az éhezőnek kenyeredet, s a szűkölködőket és a bűjdosókat vidd be házádba; ha meztelent láatsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet! Akkor majd felvirrad, mint a hajnal, világosságod, és gyógyulásod gyorsan bekövetkezik; színed előtt halad majd igazságosságod, és az Úr dicsősége gyűjt egybe téged. Akkor majd könyörögsz, és az Úr meghallgat, kiáltasz, és Ő így szól: Íme itt vagyok. Ha eltávolítod körödből az igát, és megszűnsz ujjaddal mutogatni és haszontalanságot beszélni; ha odaadod kenyeredet az éhezőnek, és jóllaktatod a lesújtott lelket: Akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik, és az Úr nyugalmat ad neked mindenkoron, fényességgel tölti be lelkeidet és megszabadítja csontjaidat; olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás, melynek elnem fogynak vizei

Átvonulásra. (Péld. 5, 16.)
Ömöljenek forrásaid a szabadba és osztogasd vizedet az utcákon. *Ÿ*. (Zs. 111, 5, g.) Jó annak az embernek, aki könyörül és kölcsön ad; a törvény szerint intézi dolgait, mert soha meg nem inog az.

Haec dicit Dóminus: Fran-
ge esuriénti panem tu-
um, et egénis, vagósque
induc in domum tuam: cum
videris nudum, óperi eum,
et carnem tuam ne despé-
xeris. Tunc erúmpet quasi
mane lumen tuum, et sáni-
tas tua cítius oriétur, et
antesbit fáciem tuam justí-
tia tua, et glória Dómini
cölliget te. Tunc invocábis,
et Dóminus exáudiet: cla-
mábis, et dicet: Ecce ad-
sum; si abstúleris de médio
tui caténam, et desíeris
exténdere dígitum, et loqui
quod non prodest. Cum ef-
fúderis esuriénti ánimam
tuam, et ánimam afflictam
repléveris, oriétur in téne-
bris lux tua, et ténebrae
tuae erunt sicut meridies.
Et réquiem tibi dabit Dó-
minus semper, et implébit
splendóribus ánimam tuam,
et ossa tua liberábit, et eris
quasi hortus irriguus, et si-
cut fons aquárum cujus
non deficient aquae.

Graduale. (Prov. 5, 16.)
Deriventur fontes tui foras,
et in platéis aquas tuas dí-
vide. *Ÿ*. (Ps. 111, 5-6.) Ju-
cúndus homo, qui miserétur,
et cómmodat: dispónet
sermónes suos in júdicio,
quia in aetérnum non com-
movébitur.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zsol-tár 111, 9.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (19, 13-21.)

Az időben: Kisdedeket vivének Jézushoz, hogy tegye rájuk kezeit és imádkozzék. A tanítványok pedig fedték őket. Jézus azonban mondá nekik: Haggyátok a kisdedeket hozzám jönni és ne tartásatok vissza őket tőlem; mert ilyeneké a mennyek országa. És miután rájuk tette kezeit, elméne onnét. És íme, hozzájárulván egy valaki, mondá neki: Jó mester, mi jót cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Ki mondá neki: Mit kérdesz engem a jóról? Egy a jó, az Isten. De ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsokat. Kérdé amaz: Melyeket? Jézus pedig mondá: Ne ölj, ne törj házasságot, ne orozz, hamis tanuságot ne szólj, tiszteld atyádat és anyádat és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Mondá neki az ifjú: Mindezeket megtartottam fiatalágom óta; minek híjával vagyok még? Mondá neki Jézus: Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el, amid vagyon és oszd el a szegényeknek és kincsed leszen mennyekben; és jer, kövess engem.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ib., 9.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (19, 13-21.)

In illo tēpore: Obláti sunt Jesu párvuli, ut manus eis impóneret, et oráret. Discípuli autem increpábant eos. Jesus vero ait eis: Sinite párvulos, et nolíte eos prohibére ad me veníre: tálíum est enim regnum caelórum. Et cum imposuísset eis manus, ábiit inde. Et ecce unus accédens, ait illi: Magíster bone, quid boni fáciam, ut hábeam vitam aetérnam? Qui dixit ei: Quid me intérogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandáta. Dicit illi: Quae? Jesus autem dixit: Non homicídium fácies: Non adulterábis: Non fácies furtum: Non falsum testimónium dices: Honóra patrem tuum, et matrem tuam, et díliges próximum tuum sicut te ipsum. Dicit illi adoléscens: Omnia haec custodívi a juventúte mea: quid adhuc mihi deest? Ait illi Jesus: Si vis perféctus esse, vade, vende quae habes, et dá paupéribus, et habébis thesáurum in caelo: et veni, séquere me.

Felajánlásra. (Tóbiás 12, 12.) Amikor könnyek között imádkoztál és eltemetted a halottakat és étkezésedet félbeszakítottad és napközben ott rejtegetted a holttesteket házádban, s éjnek idején eltemetted őket: én az Úr elé vittem imádságodat.

Csendes imádság. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Jeromosban a régi embert megsemmisítettél s képmásodra újat méltóztatál teremteni, add meg, az ő érdemei által, hogy hasonlóképpen megújuljunk és az engesztelés ez áldozatát neked kellemes illatul bemutassuk. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság : Szent Margitról, 1307. 1.)

Áldozásra. (Jakab 1, 27.) A tiszta és szeplőtelen valóság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Áldozás utáni imádság. Az angyalok kenyerétől megújítva; alázatosan kérünk, Urunk, hogy akik örömmel ünnepeljük Szent Jeromos hitvallód évenkénti ünnepét, példáját is kövessük és országodban bőséges jutalmat nyerjünk. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

(A 2. áldozás utáni imádság : Szent Margitról, 1307. 1.)

Offertorium. (Tob. 12, 12.) Quando orábas cum lácrimis, et sepeliébas mórtuos, et derelinquébas prándium tuum, et mórtuos abscondébas per diem in domo tua, et nocte sepeliébas eos: ego óbtuli oratiónem tuam Dómino.

Secreta. Clementissime Deus, qui, véteri hómine consúmpo, novum secúndum te in beáto Hierónymo créare dignátus es: da, per mérita ipsíus; ut nos páriter renováti, hanc placatiónis hóstiam in odórem tibi suavíssimum offerámus. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Jac. 1, 27.) Religio munda et immaculáta apud Deum et Patrem, haec est: visitáre pupillos, et víduas in tribulatióne eórum, et immaculátum se custodíre ab hoc saeculo.

Postcommunio. Angelórum pane refécti te, Dómine, supplíciter deprecámur: ut, qui ánnuam beáti Hierónymi Cónfessóris tui memóriam celebráre gaudémus; ejúsdem étiam et exéplum imitémur, et amplíssimum in regno tuo praemium obtinére valeámus. Per Dóminum.

Július 21: Szent Praxedis szűz.

Pudens szenátornek, a legelső római keresztények egyikének, akinek Szent Pál is üdvözlését küldte, a leánya. Vagyonát és munkáját az Egyház és a szegények szolgálatába állította. † 150 körül.

Bevonulásra. (Zsolt. 118, 46-47.)

Bizonyosságaidról királyok előtt beszélek, és nem szégyenülök meg; és parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg üdvözítő Istenünk, hogy miként Szent Praxedis szűz ünnepének örvendünk, a jámbor áldozatos lelkületben is növekedjünk. A mi Urunk.

Szentlecke: De virgíribus, 1311. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot. *℣.* Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. *℣.* (U. o. 5.) Kelj útra ékességemben és szépségemben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Szent evangélium: Simile est regnum caelorum thesauro, 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre, mindörökkön örökké az Isten.

Introitus. (Psalm. 118, 46-47.)

Loquébar de testimoniis tuis in conspectu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. *℣.* Glória Patri.

Oráció. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beátae Praxedis Virginis tuae festivitáte gaudémus; ita plae devotiónis erudiámur afféctu. Per Dóminum.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexisti justitiam, et odisti iniquitátem. *℣.* Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritudine tua inténde, prospere procéde, et regna. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: propterea benedixit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi.

Csendes imádság. Legyen, Urunk, elfogadott előt-
ted az adomány, melyet a
neked szentelt nép, szenteid
tisztületére bemutat, tudva,
hogy érdemeik miatt nyert
a bajban segítséget. A mi
Urunk.

Áldozásra. (Mt. 13, 45-46.)
Hasonló a mennyek országa
a kereskedő emberhez, ki
szép gyöngyöket keres. Ta-
lálván pedig egy drága-
gyöngyöt, eladá minden va-
gyonát és megvevé azt.

Áldozás utáni imádság. Be-
töltötted, Urunk, család-
odat a szent adományok-
kal; kérünk, üdíts is fel
minket mindenkor annak
közbenjárására, akinek ün-
nepét üljük. A mi Urunk
Jézus Krisztus.

Secreta. Accépta tibi sit,
Dómine, sacratae ple-
bis oblátio pro tuórum ho-
nóre Sanctórum: quórum se-
méritis de tribulatióne per-
cepisse cognóscit auxiliúm.
Per Dóminum nostrum. Je-
sum Christum.

Communio. (Matth. 13,
45-46.) Símile est regnum
caelórum hómini negotia-
tóri, quaerénti bonas marga-
ritas: invénta autem una
pretiósá margaríta, dedit óm-
nia sua, et comparávit eam.

Postcommunio. Satiásti,
Dómine, familiam tu-
am munéribus sacris: ejus,
quaesumus, semper inter-
ventiÓne nos réfove, cujus
solémnia celebrámus. Per
Dóminum nostrum Jesum
Christum.

Július 22: Bűnbánó Szent Mária Magdolna.

A Szentírásban úgylátszik három különböző asszonyról van szó: a «bűnbánóról», aki megmosta könnyeivel az Úr lábát; betániai Máriáról, Lázár és Márta testvéréről; és magdalai Máriáról, aki az Úr halálánál (Ján. 19, 25) és a feltámadásnál lép elő. A liturgia azonban ezt a hármat egy személynek veszi.

Bevonulásra. (Zs. 118, 95-96.)

Lesnek reám a bűnő-
sök, hogy elveszítse-
nek: de én bizony-
ságaidra figyelek, Uram: lá-
tom, hogy minden dolog vé-
ges, legyen bármily tökéle-
tes, de a te parancsolatod
megmarad. (Zsolt. 118, 1.)
Boldogok, kiknek útja szep-
lőtelen, kik az Úr törvénye
szerint járnak. ♯. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 118, 95-96.)

Me exspectavérunt pec-
catóres, ut pérderent
me: testimónia tua,
Dómine, intelléxi: omnis
consummationis vidi finem:
latum mandátum tuum ni-
mis. (Ps. ibid., 1.) Beáti im-
maculáti in via: qui ámbu-
lant in lege Dómini. ♯. Glória
Patri et Fílio et Spiritui
Sancto.

Könyörgés. Segítsen minket, kérünk, Urunk, Szent Mária Magdolna közbenjárása; akinek esdeklő könyörgésére bátyját, Lázárt, ki már négy napja halott volt, a sírból életre támasztottad: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Ének. 3, 2-5; 8, 6-7.)

Felkelek, járom a várost, utcáit és tereit, keresem, akit szeret a lelkem! Kerestem, de nem találtam. Ott értek a várost járó örök. Láttátok-e, akit lelkem szeret? Alig hogy elhagytam őket, megeltem, akit szeret a lelkem; megragadtam, el nem engedem, míg be nem viszem anyám házába, édes szülőm kamarájába. Kérlek titeket, Jeruzsálem leányai, a gazellákra, a szarvas-üszökre a mezőn: fel ne költsetek, fel ne riasszátok kedvesemet, míg csak maga nem akarja. Tégy engem, mint a pecsétgyűrűt, szívedre, mint a pecsétgyűrűt, karodra; mert erős a szerelem, mint a halál, könyörtelen a féltés, mint az alvilág; szikrája izzó, tüzes szikra. Tengeri víz sem tudja eloltani a szerelmet, folyamok sem tudják elsodorni; ha valaki a háza egész vagyonát adja a szerelemért, vajjon lenéz-e érte?

tiam domus suae pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.

Oráció. Beatae Mariae Magdalénae, quaesumus, Dómine, suffragiis adjuvémur: cujus precibus exortus, quatríduanum fratrem Lázarum vivum ab inferis resuscitasti: Qui vivis et regnas.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Cant. 3, 2-5; 8, 6-7.)

Surgam, et circulbo civitatem: per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea: quaesivi illum, et non invéni. Invenérunt me vigiles, qui custodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea, vidístis? Páululum cum pertransissem eos, invéni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meae, et in cubiculum genitricis meae. Adjuro vos, filiae Jerúsalem, per cápreas, cervosque camporum, ne suscitétis, neque evigilare faciátis dilectam, donec ipsa velit. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super bráchium tuum: quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut inférnus aemulatio: lámpades ejus, lámpades ignis, atque flammárum. Aquae multae non potuerunt extinguere caritatem, nec flúmina óbruunt illum: si dederit homo omnem substán-

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. *Ÿ.* Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem. *Ÿ.* Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ib., 3.) Diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum. Allelúja.

Szent evangélium: Rogábat, 372. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségben: arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobboldon.

Csendes imádság. Adományaikat, kérünk, Urunk, Szent Mária Magdolna dicső érdemei tegyék előtted elfogadottakká; hiszen az ő szeretetének áldozatos szolgálatát egyszülött Fiad kegyesen fogadta: Ki élsz.

Áldozásra. (Zs. 118, 121, 122, 128.) Igazat és helyeset cselekszem, Uram, el ne nyomjanak engem a kevélyek. Követem minden parancsolatodat, gyűlölök minden hamis utat.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, az egyetlen és üdvöszterző orvosságot, testedet és drága véredet: kérünk, hogy Szent Mária Magdolna pártfogása által minden bajtól megmeneküljünk: Ki élsz.

Offertorium. (Ps. 44, 10.) Filiae regum in honore tuo: astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.

Secreta. Múnera nostra, quaesumus, Dómine, beatae Mariae Magdalénae gloriósa mérita tibi reddant accepta: cujus oblatiónis obséquium unigénitus Filius tuus cleménte suscepit impensum: Qui tecum.

Communio. (Ps. 118, 121, 122 et 128.) Feci iudicium, et justitiam, Dómine, non calumnié tur mihi supérbi: ad ómnia mandáta tua dirigébar, omnem viam iniquitátis ódio hábui.

Postcommunio. Sumpto, quaesumus, Dómine, único ac salutári remedio, córpore et ságuine tuo pretiósó: ab ómnibus malis, sanctae Mariae Magdalénae patrocíniis, eruámur: Qui vivis.

Július 23: Szent Apollináris püspök és vértanu.

Apollinaris Szent Péterrel együtt jött Rómába és innen küldte az apostol püspökként Ravennába, ahol vértanu lett 75 körül.

Ugyanezen a napon üll az Egyház Szent Liborius püspök és hitvalló emlékezetét. Gall származású volt és hazája földjén lett pap és püspök. † 397-ben.

Bevonulásra. (Dán. 3, 84, 87.)

Aldjátok Isten papjai az Urat: szentek és alázatos szívéük dicsérjétek az Istent. (Dán. 3, 57.) Áldjátok az Ur minden alkotmányai az Urat: dicsérjétek, magasztaljátok őt mindörökké. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója, ki ezt a napot Szent Apollináris püspököd vértanúságával megszentelted: add meg, kérünk, nekünk szolgálóidnak, hogy kinek tiszteletreméltó ünnepét áldozattal megüljük, annak könyörgésére bocsánatot nyerjünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Liboriusról, a Státuit kezdetű szentmise könyörgésével, 1281.1.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 5, 1-11.)

Szeretteim: A preszbitereket, kik köztetek vannak, kérem mint elüljárótársuk és Krisztus szenvedésének tanuja és az ő dicsőségének is részese, mely a jövőben ki fog nyilváníttatni: legeltessétek Isten nyáját, mely rátok bízott, gondját viselvén nem kényszerűségből, hanem szabad akaratból Isten szerint; sem nem rút nyereszkeskedésből, ha-

Introitus. (Dan. 3, 84 et 87.)

Sacerdótes Dei, benedicite Dóminum: sancti, et húmiles corde, laudáte Deum. (Ibid., 57.) Benedicite, ómnia ópera Dómini, Dómino: laudáte et superexaltáte eum in saecula. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, fidélium remunerátor animárum, qui hunc diem beáti Apollináris Sacerdótis tui martyrio consecrásti: tribue nobis, quaesumus, fámulis tuis; ut, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus ejus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szent Liboriusról, a Státuit kezdetű szentmise könyörgésével, 1281.1.)

Lectio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 5, 1-11.)

Caríssimi: Senióres, qui in vobis sunt, óbsecro, consénior et testis Christi passiónum: qui et ejus, quae in futúro revelánda est, glóriae comunicátor: páscite qui in vobis est gregem Dei, providéntes non coácte, sed spontáneee secúndum Deum: neque turpis lucri grátia, sed voluntárie: neque ut dominántes in cleris, sed forma facti gregis ex ánimo. Et

nem buzgóságból; sem nem mint uralkodók a választottak fölött, hanem szívből, mint a nyájnak példaképei. S ha majd megjelenik a pásztorok fejedelme, elnyeritek a dicsőség hervadhatlan koronáját. Hasonlóképen ifjak, engedelmeskedjétek az öregebbeknek. Mindnyájan pedig alázatosságot tanúsítatok egymás iránt, mert Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. Alázatok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején, minden aggodalmatokat őreá bizván, mert neki gondja van rátok. Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségtek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen; erős hittel álljatok ellen neki, tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a ti testvéreitekre, kik e világon vannak. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök

dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. Ő neki legyen dicsőség és uralom mindörökkön örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítségére és karom az ő erőssége. *¶* Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat neki a gonoszság fia.

cum apparuerit princeps pastorum, percipiētis immarcescibilem glōriae coronam. Similiter adolescētes, sūbditi estōte seniōribus. Omnes autem invicem humilitātem insinuāte: quia Deus supērbis resistit, humilibus autem dat grātiam. Humiliāmini igitur sub potēnti manu Dei, ut vos exāltet in tēmpore visitatiōnis: omnem sollicitūdinem vestram projiciētes in eum, quōniam ipsi cura est de vobis. Sōbrii estōte, et vigilāte: quia adversārius vester diabōlus tamquam leō rūgiens circuit, quaerens quem dēvoret: cui resistite fortes in fide: sciētes eādem passiōnem ei, quae in mundo est, vestrae fraternitāti fieri. Deus autem omnis grātia, qui vocāvit nos in aetērnā suā glōriā in Christo Jesu, mōdicum passos ipse perficiet, confirmābit, solidābitque. Ipsi glōria, et impērium in saecula saeculōrum. Amen.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invēni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliābitur ei, et brāchium meum confortābit eum. *¶* Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitātis non nocēbit ei.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedekek rendje szerint. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (22, 24-30.)

Az időben: Versengés támadta a tanítványok között, ki tekintendő közülük nagyobbak: Jézus pedig mondá nekik: A nemzetek királyai uralkodnak azokon és akik hatalmat gyakorolnak rajtuk, azokat kegyelmeseknek hívják. De ti ne úgy; hanem aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb és aki előljár, mint a szolgáló. Mert ki nagyobb, az-e, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? nemde aki asztalnál ül? Mégis én úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál. De ti vagytok, akik kitarthatatok velem megpróbáltatásaimban; azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban és trónokon üljete, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.)

Vele lesz hűségem és kegyelemem és felemelkedik a szarva nevében.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, kegyesen ez adományokra, amelyeket Szent Apollinárisz püspököd és

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (22, 24-30.)

In illo tempore: Facta est contentio inter discipulos, quis eorum videretur esse major. Dixit autem eis Jesus: Reges gentium dominantur eorum; et qui potestatem habent super eos, benéfici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecessor est, sicut ministrator. Nam quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: et ego dispóno vobis, sicut dispónuit mihi Pater meus regnum, ut edátis, et bibátis super mensam meam in regno meo: et sedeátis super thronos, judicantes duodecim tribus Israel.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Réspice, Dómine, propítius super haec múnera: quae pro beáti Sacerdótis et Mártýris tui Apol-

vértanud emlékezetére bemutatunk és bűneinkért áldozatul hozunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: Szent Liboriusról, 1284. 1.)

Áldozásra. (Mt. 25, 20-21.) Uram, öt talentumot adtál nekem; imá, másik ötöt nyertem rajta. Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be Urad örömébe.

Áldozás utáni imádság. Szentségeidet magunkhoz véve, kérünk, Urunk, hogy Szent Apollináris támogatása mindenkor gyámolítson minket; hiszen te nem szűnsz meg kegyesen tekinteni azokra, akiket ily segítségben engedsz részesülni. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Liboriusról, 1284. 1.)

Július 24: Szent Jakab apostol vigiliája.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Krisztina szűz és vértanu emlékezetét. Előkelő olaszországi család sarja. Mint gyermek, összetörte bálványszobrait. Vértanú lett 304-ben.

Szentmise: Ego autem, 1245. 1.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság Szent Krisztináról, a Me expectaverunt kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1305. 1. a 3. a Szent Szűzről, 622—625. 1.)

Július 25: Szent Jakab apostol.

Szent Jakab az idősebb, Zebedeus és Salome fia. Szent János testvére volt. Ő is látta Jézus megdicsőülését és halálgyötremét, a másik két kiválasztottal együtt. Az apostolok közül legelőször üritette ki a szenvedés kelyhét, mert Herodes Agrippa 42-ben lefejeztette.

Az ünnep valószínűleg a szent maradványainak feltalálását, ereklyéinek átvitelét, vagy a Santiago de Compostella-bazilika felszentelését ünnepli.

lináris commemoratióne deférimus, et pro nostris offensionibus immolamus. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 25, 20 et 21.) Dómine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratum sum. Euge, serve bone et fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium Dómini tui.

Postcommunio. Tua sancta suméntes, quaesumus, Dómine, ut beáti Apollináris nos foveant continuáta praesidia: quia non desinis propitius intuéri, quos tálibus auxiliis concéseris adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

A szent csontjait ugyanis — bizonyára még az izlám elterjedése előtt — Spanyolországba vitték és ott elrejtették. Csodálatos fényjel következteben, a IX. század elején fedezték fel. II. Alfonz király a szent sírja fölé templomot és kolostort építtetett (829) és ebből fejlődött ki a jelenlegi Santiago de Compostella. Ma a szent ereklyék az 1122-ben befejezett hathajós bazilikában nyugsznak. 1883-ban a Ritus-kongregáció valódiságukra nézve megvizsgálta és XIII. Leó pápa 1884 november 1-én ünnepléses bullával megerősítette.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Kristóf vértanu emlékeztét. A bajokban különösen segítő 14 szent egyike. Samosban hitéért lefejezték 250 körül.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk. (Zs. u. o. 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismeresz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Légy, Urunk, néped megszentelője és oltalmazója, hogy Szent Jakab apostolodnak oltalmával megerősítve, életmódja kedves legyen előtted, s nyugodt lélekkel szolgáljon neked. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: megemlékezés Szent Kristófról, az In virtúte kezdetű szentmise könyörgésével, 1258. 1.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 9-15.)

Testvérek: Azt tartom, hogy Isten minket apostolokat utolsóknak állított oda, mint halálra szántakat, mert látványossága letünk a világnak, angyaloknak is, embereknek is. Mi oktalanok vagyunk Krisz-

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihl autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortatus est principátus eórum. (Ps. ib., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessionem meam, et resurrectionem meam. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Esto, Dómine, plebi tuae sanctificátor et custos: ut, Apóstoli tui Jacóbi munita praesidiis, et conversatione tibi placeat, et secúra mente desérviat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 4, 9-15.)

Fratres: Puto, quod Deus nos Apóstolos novissimos osténdit, tamquam mortí destinátos: quia spectáculum facti sumus mundo, et Angelis, et homínibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudéntes

tusért, ti pedig okosok Krisztusban; mi gyöngék, ti pedig erősek; ti nemesek, mi pedig nemtelenek. Mind ez óráig éhezünk és szomjazunk, és nincs ruhánk, és arcul veretünk, és nincs otthonunk, és fáradunk, saját kezünkkel dolgozván; átkoznak minket és mi áldást mondunk; üldözést szenvedünk és mi eltűrjük; gyaláznak minket és mi imádkozunk; szinte salakja letünk ennek a világnak, mindenek söpredékévé mindez ideig. Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítsek titeket, hanem mint kedves fiaimat intellek. Mert ha tízezer tanítótok is volna Krisztusban, de atyátok nincsen sok, mert Krisztus Jézusban az evangélium által én nemzettelek titeket.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejlődelmivé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram. *Ÿ*. Atyáid helyébe fiaid születnek, dicsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja! *Ÿ*. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjete és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (20, 20-23.)

Az időben: Jézushoz járula Zebedeus fiainak anyja fiaival együtt, imádván őt

in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus, et sitimus, et nudi sumus, et colaphis caedimur, et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, et benedicimus: persecutió nem patimur, et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus: tamquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripséma usque adhuc. Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios meos carissimos moneo. Nam si decem millia paedagogorum habeatis in Christo: sed non multos patres. Nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos principes super omnem terram: memores erunt nominis tui, Domine. *Ÿ*. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: propterea populi confitebuntur tibi.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Jóán. 15. 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eatis, et fructum afferatis: et fructus vester maneat. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaëum. (20, 20-23.)

In illo tempore: Accessit ad Jesum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis, adó-

és kérvén tőle valamit. Ő pedig kérdé: Mit akarsz? Felelé amaz neki: Mondd, hogy ez az én két fiam egyik jobboldalon, másik baloldalon üljön országodban. Feelvén pedig Jézus, mondá: Nem tudjátok, mit kértek. Meg tudjátok-e inni a poharat, melyet én inni fogok? Felelének: Meg tudjuk. Mondá nekik: Az én poharamat ugyan inni fogjátok; de jobb- vagy baloldalomon ülni, nem az én dolgom, hogy megadjam nektek, hanem akiknek Atyám készítette.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.)

Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határait szavuk.

Csendes imádság. Néped felajánlott adományait, kérünk, Urunk, Szent Jakab apostolodnak boldog szenvedése tegye engesztelő erejűvé, és mivel erre a mi érdemeink elégtelenek, az ő könyörgése tegye kedvessé előtted. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Kristófról, 1261. 1.)

Prefáció az apostolokról, 568. 1.

Aldozásra. (Mt. 19, 28.)

Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Aldozás utáni imádság. Szent Jakab apostolodnak közbenjárására segíts meg, kérünk, Urunk, minket, akinek ünnepén örömmel

rans, et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sédeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo. Respóndens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petátis. Potéstis bibere cálicem, quem ego bibíturus sum? Dicunt ei: Póssumus. Ait illis: Cálicem quidem meum bibétis: sedére autem ad dexteram meam, vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus parátum est a Patre meo.

Offertorium. (Ps. 18, 5.)

In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Secreta. Oblatiónes pópuli tui, quaesumus, Dómine, beáti Jacóbi Apóstoli pássio beáta concíliet: et quae nostris non aptae sunt méritis, fiant tibi plácitae ejus deprecatione. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Matth. 19, 28.)

Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Postcommunio. Beáti Apóstoli tui Jacóbi, quaesumus, Dómine, intercessióne nos ádjuva: pro cuius festivitáte percépiamus tua

vettük magunkhoz szentségeidet. A mi Urunk.

sancta laetantes. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]:
Szent Kristófról, 1261. l.)

Július 26: Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária anyja.

Szent Anna nevét a II. századból való «Jakab protoevangélium» tartotta fenn. A Szent Szűz Iránt való nagy szeretet vitte az Egyházat arra, hogy a Szent Szűz anyját is tisztelettel vegye körül. Az ünnep eredete 500 körül kereshető, mikor Jusztinián császár Konstantinápolyban templomot állított neki, de általánossá XIII. Gergely pápa tette 1584-ben.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Anna tiszteletére: kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és együtt magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózáttól árad: zengem dalomat a Királynak. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Annának kegyeskedtél megadni azt a kegyelmet, hogy egyszülött Fiad szülőjének anyja lehetett, engeddd kegyesen, hogy aki nek ünnepét ünnepeljük, annak pártfogására segítséget nyerjünk. Ugyanazon.

Szentlecke: Mulierem fortem, 1316. l.

Atvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. *℣.* Azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával.

Alleluja, alleluja! *℣.* (U. o. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

Introitus.

Gaudeamus omnes in Dómino, diem festum celebrantes sub honóre beatae Annae: de cuius solemnitáte gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. *℣.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui beatae Annae grátiam conférre dignátus es, ut Genitricis unigéniti Filii tui mater éffici mererétur: concéde propítius; ut, cuius solémnia celebrámus, ejus apud te patrocíniis adjuvémur. Per eúdem Dóminum.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Diléxisti justítiam, et odísti iniquitátem. *℣.* Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ib., 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedixit te Deus in aetérnum. Allelúja.

Szent evangélium: *Simile est 1306. I.*

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségében, arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobboldon.

Csendes imádság. A jelenlevő áldozati adományokra, kérünk, Urunk, tekintés le megengesztelődöten, hogy Szent Annának közbenjárására, aki a te Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus szülőjének anyja volt, áldozatkészségünknek és üdvösségünknek javára váljanak. Ugyanazon.

Prefáció a közös, 568. I.

Áldozásra. (Zsolt. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre, mindörökön örökké az Isten.

Áldozás utáni imádság. A mennyei szentségeket magunkhoz véve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Annának közbenjárására, akiről azt akartad, hogy Fiad szülőjének anyja legyen, eljuthassunk az örök üdvösségre. Ugyanazon.

Offertorium. (Ps. 44, 10.) *Filiae regum in honore tuo, ástitit regína a dextris tuis in vestitu deauratio, circúmdata varietáte.*

Secreta. *Sacrificiis præséntibus, quaesumus, Dómine, placátus inténde: ut per intercessiónem beátae Annae, quae Genitricis Filii tui Dómini nostri Jesu Christi mater éxstitit, et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fíllum tuum.*

Communio. (Psalm. 44, 3.) *Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedixit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi.*

Postcommunio. *Caeléstibus sacraméntis vegetáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, intercessióne beátae Annae, quam Genitricis Filii tui matrem esse voluísti, ad aetérnam salútem pervenire mereámur. Per eúmdem Dóminum*

Július 27: Szent Pantaleon vértanu.

Maximianus császár orvosa volt és a Diocletianus-féle üldözéskor fejezték le, 305 körül.

Szentmise: Laetábitur, 1261. I.

Július 28: Szent Nazarius és Celzus vértanuk, I. Viktor pápa és vértanu, I. Ince pápa és hitvalló.

Különböző helyek és idők szentjelt ünnepli ma együtt az Egyház. Nazarius és Celzus 68 körül szenvedtek vértanuhalált

Milanóban. I. Viktor pápa szintén vértanu lett 198-ban, I. Ince pedig a pápaság prímátusának erőskezű védelmezője, 417-ben halt meg.

Szentmise: Intret, 1265. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Nazarius, Celzus, Viktor és Ince szenteknek dicsőséges hitvallása erősítsen meg minket, Urunk, és esdje ki gyöngeségünk számára kegyes segítségedet. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (10, 17-20.)

Az Úr megadta az igazaknak robotjuk jutalmát és csodás utakon vezérelte őket, leplül szolgált nekik nappal, éjjel pedig csillagfényül. Átvitte őket a Vörös tengeren, átvezette őket a nagy vízen; ellenségeiket pedig a tengerbe merítette, s a tenger mélységéből part-ra vetette. Ezért az igazak kifosztották a gonoszokat, és énekkel dicsérték, Uram, szent nevedet, s egyetértve magasztalták győztes kezedet, Urunk Istenünk.

Csendes imádság. Add meg nekünk, mindenható Isten, hogy ez adományokkal, miket Szent Nazarius, Celzus, Viktor és Ince szentek tisztelőtére hoztunk, egyrészt neked adva tetszésedre lehessünk, másrészt tőled visszakapva életet nyerhessünk. A mi Urunk.

Aldozás utáni imádság. Szent Nazarius, Celzus, Viktor és Ince közbenjárá-

Orátio. Sanctórum tuórum nos, Dómine, Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii conféssio beáta commúniat: et fragilitáti nostrae subsidiú dignánter exóret. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae.
(10, 17-20.)

Réddidit Deus justis mercedem labórum suórum et dedúxit illos in via mirábilis: et fuit illis in velaménto diéi, et in luce stellárum per noctem: tránstulit illos per Mare Rubrum, et transvéxit illos per aquam nímiám. Inimícos autem illórum demérsit in mare, et ab altitúdine inferórum edúxit illos. Ideo justí tulérunt spólia impiórum, et decantavérunt Dómine, nomen sanctum tuum, et victrícem manum tuam laudavérunt páriter, Dómine Deus noster.

Secreta. Concéde nobis, Sónnipotens Deus: ut his munéribus, quae in sanctórum tuórum Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii honóre deférimus, et te placémus exhibitis, et nos vivificémur accéptis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Sanctórum Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii, Dómine,

sára megengesztelődött, add meg, Urunk, kérünk, hogy amit a földön a szent-áldozatban cselekszünk, azt az örökkévaló üdvösségben elnyerhessük. A mi Urunk. intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quod temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 29: Szent Márta szűz.

Szent Mária és Lázár testvére. A látszatra haszontalan hétköznapi munka szentje.

Ugyanezen a napon üli az Egyház II. Szent Félix pápa, Szent Simplicius, Fausztinus és Beatrix vértanuk emlékezetét. Simplicius és Fausztinus testvérek voltak és Diocletianus a Tiberisbe dobta őket. Nővérük eltemette testüket és ezért őt megfojtották. (†305.)

Szentmise: Dilexisti, 1309. 1., az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, Urunk, hogy keresztény néped, amint örömmel üli szent vértanuid: Félix, Simplicius, Fausztinus és Beatrix földi ünnepét, úgy élvezhesse az örök ünnepet is; és valóban elnyerje, amit szent áldozattal megünnepel. A mi Urunk. **P**raesta, quaesumus, Dómine: ut, sicut pópulus cristiánus Mártýrum tuórum Felícis, Simplicii, Faustini et Beatricis temporáli solemnitate congáudet, ita perfruátur aetérna; et, quod votis célebrat, comprehendat efféctu. Per Dóminum nostrum.

Szent evangélium: Intrávit, 1114. 1.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Elhoztuk, Urunk, ez adományokat Szent Félix, Simplicius, Fausztinus és Beatrix vértanuid emlékére s könyörögve kérünk, hogy mind a bocsánatot, mind az üdvösséget eszközöljék ki számunkra. A mi Urunk Jézus Krisztus. **H**óstias tibi, Dómine, pro sanctorum Mártýrum tuórum Felícis, Simplicii, Faustini et Beatricis commemoratióne deférimus: suppliciter deprecántes; ut indulgéntiam nobis páriter cónferant, et salútem. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy Szent Félix, Simplicius, Fausztinus **P**raesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut sanctorum Mártýrum tuórum

és Beatrix vértanuid ünnepe, amelyet a mennyei misztériummal ünnepeztünk, megnyerje nekünk irgalmas bocsánatodat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Fellicis, Smplicii, Faustini et Beatricis caeléstibus mystériis celebráta solémnitas, indulgéntiam nobis tuae propitiatiónis acquirat. Per Dóminum nostrum.

Július 30: Szent Abdon és Szennen vértanuk.

Két előkelő perzsa volt. Azzal vádolták őket, hogy a temetlenül hagyott vértanukat saját birtokukon eltemették. Ezért ölmosvégű korbáccsal végigverték őket, majd lefejezték 250-ben.

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki szenteidnek Abdonnak és Szennenek a kegyelem nagy bőségét adtad, hogy ekkora dicsőségre jussanak: add meg szolgálóidnak bűneik bocsánatát, hogy szenteid érdemei által minden bajtól megszabaduljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II, 6, 4-10.)

Testvérek: Viselkedjünk mindenben Isten szolgálóiként, sok tűrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradtságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázat-

Orátio. Deus, qui sanctis tuis Abdon et Sennen ad hanc glóriam veniendi copiósium munusgrátiae contulisti: da fámulis tuis suorum véniam peccatorum; ut, Sanctórum tuórum intercedéntibus méritis, ab ómnibus mereántur adversitátibus liberáři. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoll ad Corínthios. (II, 6, 4-10.)

Fratres: Exhibeámus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa paciéntia, in tribulatióne, in necessitátibus, in angústia, in plagis, in carcéribus, in seditióne, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in sciéntia, in longanimitate, in suavitate, in Spíritu Sancto, in caritate non ficta, in verbo veritátis, in virtúte Dei, per arma justitiae a dextris, et a sinistris: per glóriam, et ignobilitatem: per infámiam, et bo-

ban és jó hírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megverték, de meg nem öltek; mint szomorúak és mégis mindig örvendők; mint szűkölködők és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

Átvonulásra. (Móz. 11. 15, 11.) Dicsőséges Isten az ő szenteiben: csodálatos fölségében, csodatevő. *Ű.* (U. o., 6.) Jobbodat, Uram, felmagasztalta ereje: jobbod az ellenséget megverte.

Alleluja, alleluja! *Ű.* (Bölcs. 3, 1.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Alleluja.

Szent evangélium: Videns Jesus turbas, 1215. 1.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szenteiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten.

Csendes imádság. Ez az áldozati adomány, melyet szent vértanuid születésnapjának emlékére bemutatunk, kérünk, Urunk, oldozza fel gonoszságunk bilincseit s szerezze meg nekünk irgalmad ajándékait. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették szolgálid holttestét eledelül az ég mada-

nam famam: ut seductores, et veraces: sicut qui ignoti, et cogniti: quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, et omnia possidentes.

Graduale. (Exodi. 15, 11.) Gloriosus Deus in sanctis suis: mirabilis in majestate, faciens prodigia. *Ű.* (Ibid., 6) Dextera tua, Dómine, gloriificata est in virtute: dextera manus tua confrégit inimicos.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Sap. 3, 1.) Justorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malitiae. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtutem, et fortitudinem plebi suae: benedictus Deus.

Secreta. Haec hostia, quae sursum, Dómine, quam sanctorum Mátyrum tuorum natalicia recensentes offerimus: et vincula nostrae pravitatis absolvat, et tuae nobis misericordiae dona conciliet. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuerunt mortalia servorum tuorum, Dómine,

rainak, Uram, szenteid hú-
sát a föld vadainak, tartsd
meg karod erejével a ha-
lálra szántakat.

Aldozás utáni imádság.
AE misztérium műkö-
dése által, Urunk, tisztul-
janak meg bűneink: és Szent
Abdon és Szennen vértanuid
közbenjárására teljesülje-
nek igaz kívánságaink. A mi
Urunk.

escas volatilibus caeli, car-
nes sanctorum tuorum bé-
stis terrae: secundum ma-
gnitudinem brachii tui pos-
side filios morte punitorum.

Postcommunio. Per hujus,
Dómine, operationem
mysterii, et vitia nostra pur-
gantur: et, intercedentibus
sanctis Martyribus tuis Ab-
don et Sennen, justa desi-
deria compleantur. Per Dó-
minum.

Július 31: Szent Ignác hitvalló.

Loyola világhírű szentje. Spanyol nemes és katonatiszt volt. Súlyos sebesüléséből meggyógyulva visszavonult Manrézába és megírta a lelkigyakorlatos könyvet. Később pap lett és 1534-ben megalapította a Jézus Társaságát. † 1556-ban Rómában.

Bevonulásra. (Filip 2, 10-11.)

Jézus nevére minden
térd meghajoljon:
az égieké, a földieké
és az alvilágiaké; s minden
nyelv vallja, az Atyaisten
dicsőségére, hogy Jézus
Krisztus az Úr. (Zs. 5, 12-
13.) Dicsőkedjenek mind-
azok benned, kik szeretik
nevedet; mert te az igazat
megáldod. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te ne-
ved nagyobb dicsősé-
gének terjesztésére Szent Ig-
nác által a küzdő Egyházat
újsegítő csapattal erősítet-
ted meg, engedd, hogy támo-
gatásával és példája szerint
harcolva a földön, méltók
legyünk társaságában el-
nyerni a koronát a menny-
ben. A mi Urunk.

Introitus. (Phillp. 2, 10-11.)

In nómine Jesu omne
genuflectatur, caelés-
tium, terréstrium,
et inférnórum: et omnis lin-
gua confiteatur, quia Dómi-
nus Jesus Christus in glória
est Dei Patris. (Ps. 5, 12-13.)
Gloriabúntur in te omnes,
qui díligunt nomen tuum:
quóniam tu benedíces justo,
V. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui ad majó-
rem tui nómínis gló-
riam propagándam, novo
per beátum Ignátium sub-
sidio militántem Ecclesiám
roborásti: concéde; ut, ejus
auxílio et imitatióne certán-
tes in terris, coronári cum
ipso mereámur in caelis. Per
Dóminum nostrum Jesum
Christum.

Szentlecke: Memor esto, 1262. 1.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. V. (Zsolt. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. V. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja; mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicabitur in domo Domini. V. (Ibid., 3.) Ad annuntiandum mane misericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. V. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae. Allelúja.

Szent evangélium: Designávit, 940. 1.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevében.

Csendes imádság. Egyesüljön adományainkkal, Urunk Istenünk, Szent Ignác kegyes pártfogása; hogy a szentséges misztériumok, melyekbe minden szentség forrását helyezted, valóban megszenteljenek minket. A mi Urunk.

Aldozásra. (Luk. 12, 49.) Tűzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy felgyulladjon?

Aldozás utáni imádság. A dicsőítő áldozat, melyet Urunk, Szent Ignácért hálát adva bemutatunk: az ő közbenjárása által juttasson el minket Főlséged örök dicsőítésére. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

Secreta. Adsint, Dómine Deus, oblationibus nostris sancti Ignáci benigna suffragia: ut sacrosancta mysteria, in quibus omnis sanctitatis fontem constituisti, nos quoque in veritate sanctificent. Per Dóminum.

Communio. (Luk. 12, 49.) Ignem veni mittere in terram: et quid volo, nisi ut accendatur?

Postcommunio. Laudis hostia, Dómine, quam pro sancto Ignácio grátias ágentes obtulimus: ad perpetuam nos majestatis tuae laudationem, ejus intercessionem, perdúcat. Per Dóminum.

Augusztus 1: Szent Péter bilincsei.

Augusztus 1. a római Esquilin-templom felszentelésének — Sancti Petri ad vincula — napja, amelyet III. Sixtus pápa (432—40) építtetett. Itt őrzik a szent láncokat, melyekkel Szent Péter a jeruzsálemi és római börtönökben volt megláncolva és amelyek csodálatosan eggyé váltak. Ünnepelei tehát a szent apostolnak az angyal segítségével történt csodálatos kiszabadulását; de egyúttal megünnepelei az oldó- és kötőhatalmat is, amellyel Péter a bűn által leláncolt lelkeket fogságukból megszabadítja.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a Szent Makkabeus vértanu testvérek emlékezetét. Anyjokkal együtt Antiochus Epifánés alatt szenvedtek vértanuságot őseik hitéért, a Kr. előtti II. században. Ereklýüket a Szent Péter bilincseinek római templomában őrzik.

Szentmise: ugyanaz, mint június 29-én, 1033. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter apostolt bilincseitől megszabadítottad s bánatlatlanul távozni hagyad: kérünk, oldd meg bűneink billncseit s zárj ki kegyesen tőlünk minden rosszat. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Pálról, 839. l.; a 3. a Szent Makkabeus vértanu testvérekről:

Vértanuid testvéri serege örvendeztessen meg, Urunk, minket és szerezzen hitűnknek növekedést az erényben s vigasztaljon meg minket sokszoros pártfogásával. A mi Urunk.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Oldd meg, Isten parancsára, Péter, földünk kötelékeit; hisz te nyitod meg a menny birodalmát a boldogoknak. Alleluja.

Csendes imádság. Az áldozati adomány, melyet neked bemutatunk, Urunk, Szent Péter apostolod köz-

Oráció. Deus, qui beátum Petrum Apóstolum, a vinculis absolútum, illaesus abire fecisti: nostrórum quaesumus, absolve vincula peccatórum; et ómnia mala a nobis propitiátus excludé. Per Dóminum.

Fratérna nos, Dómine, Mártýrum tuórum coróna laetíficet: quae et fidei nostrae praebat incrementa virtútum; et múltíplici nos suffrágio consolétur. Per Dóminum.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Sólve, jubénte Deo, terrárum, Petre, caténas: qui facis ut páteant caeléstia regna beátis. Allelúja.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrificium, intercedénte beáto Petro Apóstolo tuo, vivíficet nos

benjárására mindenkor éltes-
sen és erősítsen minket. A mi.

semper, et múniat. Per Dó-
minum.

A 2. csendes imádság: Szent Pálról, 1041. l.; a 3. a Szent
Makkabeus vértanu testvérekről:

Misztériumaidat, Urunk,
szent vértanuidnak tisztele-
tére áldozatos lélekkel vé-
gezzük: hogy általuk mind
az oltalmunk, mind az örö-
münk gyarapodjék. A mi.

Mystéria tua, Dómine,
pro sanctorum Mártyrum
tuorum honóre, devóta
mente tractémus: quibus et
praesídium nobis crescat, et
gáudium. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság.
Szent tested és drága
véred vételével eltöltve, ké-
rünk, Urunk Istenünk, hogy
amit jámbor áldozattal ün-
neplünk, megváltásunk zálo-
gaként megkapjuk. Ugyan-
azon a mi Urunk.

Postcommunio. Córporis
sacri et pretiósí sángu-
nis repléti libámine, quae-
sumus, Dómine Deus noster:
ut, quod pia devotióne gé-
rimus, certa redemptióne ca-
piámus. Per eúndem Dó-
minum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Pálról, 1041. l.; a 3. a Szent
Makkabeus vértanu testvérekről:

Add meg, kérünk min-
denható Isten, hogy akik-
nek emlékét a szentség vé-
telével ünnepeljük, azokat
a hitben való gyarapodás ál-
tal is kövessük. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, om-
nipotens Deus: ut, quorum,
memóriam sacraménti parti-
cipatióne recólimus, fidem
quoque proficiéndo secté-
mur. Per Dóminum.

Augusztus 2: Liguori Szent Alfonz Mária püspök, hit- valló és egyháztanító.

Nápolyi ügyvédből lett pappá és a Megváltóról nevezett rend
(redemptoristák) alapítója. Erkölcstani könyvei a legnagyobb
tekintélynek örvendenek. † 1787-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház I. Szent István pápa vér-
tanu emlékezetét. Róma szülötte volt és ott is halt meg 257-ben.

Bevonulásra. (Luk. 4, 18.)

Az Úr Lelke énrajtam,
azért kent föl en-
gem: elküldött en-
gem örömhírt vinni a sze-
gényeknek, meggyógyítani
a töredelmes szívűeket. (Zs.
77, 1.) Figyelj népem taní-

Introitus. (Luc. 4, 18.)

Spíritus Dómini super
me: propter quod
unxit me: evangeli-
zäre paupéribus misit me,
sanäre contrítos corde. (Ps.
77, 1.) Atténdite, pópule
meus, legem meam: incli-

tásomra; hajtsd füledet számam igéire. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a lelkek iránti buzgóságtól égő Szent Alfonz Mária hitvallód és püspököd által Egyházadat új renddel gazdagítottad: kérünk, hogy üdvös intelmein okulva és példája által megerősödve, szerencsésen eljuthassunk hozzád. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. könyörgés: megemlékezés I. Szent István pápáról a Si diligis kezdetű szentmise könyörgésével, 1248 l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (II. 2, 1-7.)

Kedvesem: Légy erős a Jézus Krisztusban levő kegyelem révén; s amit tőlem számos tanu bizonyágtétele kíséretében hallottál, bízd hűséges, mások tanítására is alkalmas emberekre. Törd magad, mint Krisztus Jézus jó katonája. Aki Istenért harcol, nem bocsátkozik világi dolgokba, hogy annak tessen, akihez szegődött. Hiszen a versenyző is csak akkor nyer koszorút, ha szabályszerűen versenyzik. A termésből elsősorban a fáradozó földművest illeti a részesedés. Értsd meg, amit mondok: majd az Úr megadja néked mindennek a megértését.

Atvonulásra. (Zs. 118, 52-53.) Örök ítéleteidre gondolok, Uram, és megvigasztalodom: harag vesz rajtam erőt

nate aurem vestram in verba oris mei. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per beatum Alfonsum Mariam Confessorem tuum atque Pontificem, animarum zelo succensum, Ecclesiam tuam nova prole foecundasti: quaesumus; ut, ejus salutaribus monitis edocti et exemplis roborati, ad te pervenire feliciter valeamus. Per Dominum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Timotheum. (II. 2, 1-7.)

Carissime: Confortare in gratia, quae est in Christo Jesu: et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus: ut ei placeat, cui se probavit. Nam et qui certat in agone, non coronatur, nisi legitime certaverit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Intellige quae dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum.

Graduale. (Ps. 118, 52-53.) Memor fui judiciorum tuorum a saeculo, Domine, et consolatus sum: defectio té-

a bűnösök miatt, kik elhagyják törvényedet. *Ű.* (Zs. 39, 11.) Igazságodat nem rejtettem el szívemben: hűségedet és segítségedet hirdetem.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Sirák 49, 3-4.) Isten küldötte őt a nép megtérítésére és el is távollította az istentelen undokságokat: és odaadta szívét az Úrnak: s a bűnök napjaiban megszilárdította a jámborságot. Alleluja.

Szent evangélium: Designávit, 940. 1., utána Credo.

Felajánlásra. (Péld. 3, 9, 27.) Tiszteld meg az Urat vagyondból és adj neki minden terméked zsengejéből. Ne tartsd vissza a jötevéstől azt, akitől telik: magad is tégy jót, ha teheted.

Csendes imádság. Urunk Jézus Krisztus, a menynevei áldozat tűzével égesd el szívünket kellemes illatul: aki Szent Alfonz Máriának megadtad, hogy e szent misztériumokat megülhesse és általuk magát szent áldozatul neked bemutassa: Ki élsz.

(A 2. csendes imádság: I. Szent István pápáról 1250. 1.)

Áldozásra. (Sirák 50, 1, 9.) A főpap, ki élete folyamán jókarba hozta a házat és napjaiban megerősítette a templomot, mint a lobogó tűz és a tűzben égő tömjén.

Áldozás utáni imádság. Isten, ki Szent Alfonz Mária hitvallódat és püspö-

nuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. *Ű.* (Ps. 39, 11.) Justitiam tuam non abscondi in corde meo: veritatem tuam, et salutarem tuam dixi.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Eccli. 49, 3-4.) Ipse est directus divinitus in poenitentiam gentis, et tulit abominatiónes impietatis: et gubernavit ad Dóminum cor ipsius: et in diébus peccatorum corroboravit pietatem. Alleluja.

Offertorium. (Prov. 3, 9 et 27.) Honóra Dóminum de tua substántia, et de primitiis ómnium frugum tuarum da ei. Noli prohibere benefacere eum, qui potest: si vales, et ipse benefac.

Secreta. Caelésti, Dómine Jesu Christe, sacrificii igne corda nostra in odórem suavitatis exúre: qui beáto Alfónso Mariæ tribulsti et haec mystéria celebráre, et per eadem hóstiam tibi sanctam seipsum exhibére: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

Communio. (Eccli. 50, 1 et 9.) Sacérdos magnus, qui in vltá sua suffúlsit domum, et in diébus suis corroboravit templum, quasi ignis effúlgens, et thus ardens in igne.

Postcommunio. Deus, qui beátum Alfónsum Marianam Confessórem tuum at-

ködet az isteni misztérium hűséges sáfárává és hirdetőjévé teted: engedd meg az ő közbenjárására és érdemeire, hogy híveid gyakran vegyék és vételével téged szüntelenül dicsőítsenek. A mi Urunk.

que Pontificem, fidélem divini mystérii dispensatorem et praecónem effectisti: ejus méritis, precibusque concéde; ut fideles tui et frequenter percipiant, et percipiéndó sine fine collaudent. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: I. Szent István pápáról, 1251. l.)

Augusztus 3: Szent István első vértanu megtalálása.

Jeruzsálem mellett, Kaphargamalóban, 415-ben megtalálták Szent István első vértanu ereklyéit és a mai napon ünnepélyesen Sion templomába vitték.

Szentmise: ugyanaz, mint dec. 26-án, 855. l. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy kövessük, amit tisztelünk: hogy ellenségeinket is megtanuljunk szeretni; mert annak megtalálását ünnepeljük, aki üldözösiért is tudta kérni a mi Urunkat, Jézus Krisztust, Fiadat: Ki veled él.

Oráció. Da nobis, quaesumus, Dómine, imitári quod colimus: ut discamus et inimicos diligere; quia ejus inventiónem celebramus, qui novit étiam pro persecutóribus exoráre Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Credo nincs.

Augusztus 4: Szent Domonkos hitvalló.

Spanyol nemes volt. Mint kanonok is sokat buzgólkodott Dél-Franciaországban az eretnekek megtérítésén. Ezért alapította meg 1216-ban a «prédikáló testvérek rendjé-t» (domonkosok), † 1221-ben, Bolognában. Ereklyéi is ott pihennek.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Domonkos hitvallód érdemei és tanításai által ragyogóvá tenni méltóztattál, engedd, hogy közbenjárására sohase nélkülözze a földiekben a se-

Oráció. Deus, qui Ecclesiam tuam beáti Domínici Confessoris tui illuminatione dignátus es méritis et doctrinis: concéde; ut ejus intercessióne temporálibus non destituátur auxiliis, et

gítséget és lelkiekben mindenkor gyarapodjék. A mi Urunk.

splrituálibus semper proficiat incrementis. Per Dóminum.

Szentlecke: Testificor, 1288. 1.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom: virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lilium: et florébit in aeternum ante Dóminum. Allelúja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat, hogy Szent Domonkos hitvallód érdemeiért üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctifica: ut, méritis beáti Dóminici Confessoris tui nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Aldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos szolga, kit az Úr háznépe fölé rendel: hogy búzáat adjon nekik mérték szerint annak idején.

Communio (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constituit dóminus super familiam suam: ut det illis in témpore tritici mensuram.

Aldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy minket, kiket bűneink súlya lenyom, Szent Domonkos hitvallód közbenjárása föl-emeljen. A mi Urunk.

Postcommunio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui peccatorum nostrorum pondere prémimur, beáti Dóminici Confessoris tui patrocínio sublevémur. Per Dóminum.

Augusztus 5: Havas Boldogasszony.

A régebbi Mária-templom — Santa Maria Magglóre — szentelésének ünnepe. Liberius pápa építtette 366-ban azon a helyen, amelyet a legenda szerint ezen a napon csodálatosan hó borított. Innen a név is: Havas Boldogasszony.

Szentnise: Salve, 1325. 1.

Augusztus 6: Urunk Jézus Krisztus színeváltozása.

Ez az ünnep Jézus életének arra a csodás esetére emlékeztet, amikor Péter, Jakab és János apostolok előtt (akik később az Olajfák hegyén haláltélelmének tanul voltak,) egész alakját a bennrejlő isteni erő sugározta át. Eme titok illurgikus megdől-

csötlésének nyomai a VII. századba nyúlnak vissza. Már akkor olvasták ezt az evangéliumot a második böjti vasárnap vigíliá miséjén, de ez maradt az evangélium akkor is, amikor a vigíliá ünneplést az előtte levő szombat reggelre tették. A megdicsőülés ünnepét augusztus 6-án III. Kalixtus pápa (1455—58) rendelte el hálaünnepül, annak emlékére, hogy Hunyadi János a török fölött Nándorfehérvárnál az 1457. évben győzelmet aratott. (Ennek emlékét hirdeti még ezenkívül a déli harangszó is az egész világon.)

A megdicsőülés helye régi hagyományok szerint a Tátor hegye. Ez egy 662 méter magas hegy, 10 km távolságra Názarettől keletre. A hegyen már Ilona császárnő három hajlékot építtetett: a Megváltó templomát és két oratóriumot vagyis kápolnát.

Ugyanezen a napon üli az Egyház II. Szent Xistus, Felicissimus és Agapitus vértanuk emlékezetét. Szent Xistus pápa volt és két kedves diakonusával együtt 258-ban lefejezték Rómában.

Bevonulásra. (Zs. 76, 19.)

Millámaid beragyogták a földkerekséget, rengett a föld és remegett. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura, sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki Egy-szülötted dicsőséges színeváltozásában a hit misztériumát az atyák tanúságtételével megerősítetted és a ragyogó felhőből kicsendülő szózzal gyermekeidnek tökéletes örökbefogadását csodálatosan előre jelezted, engedd kegyelmesen, hogy mi ennek a dicsőséges Királynak örökös társai és az ő dicsőségének részesei lehessünk. Ugyanazon.

Introitus. (Ps. 76, 19.)

Illuxérunt coruscationes tuae orbi terrae: commóta est, et contrémuit terra. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilecta tabernacula tua, Dómine virtutum! concupiscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui fidei sacramenta in Unigénitui gloriósa Transfiguratióne, Patrum testimonio roborásti, et adoptiónem fillórum perféctam, voce delápsa in nube lúcida, mirábiliter praesignásti: concéde propítius; ut ipsíus Regis glóriae nos coherédes efficias, et ejúsdem glóriae tribuas esse consórtes. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum qui tecum.

(A 2. könyörgés (csak a csendes misékben): megemlékezés a szent vértanukról a Sapientiam kezdetű szentmise könyörgésével: 1269. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (II. 1, 16-19.)

Szeretteim: Nem mester-ségesen kieszelt meséket követvén adtuk tudomástokra a mi Urunk Jézus Krisztusnak hatalmát és megjelenését, hanem mint akik szemléltői voltunk az ő nagyságának. Midőn ugyanis az Atyaistentől tiszteletet és dicsőséget nyert, ilyenféle szózat hangzott le hozzá a magasztos dicsőségből: Ez az én szeretett fiam, kibem nekem kedvem telt, őt hallgassátok. És ezt az égből jövő szózatot mi hallottuk, mikor vele voltunk a szent hegyen. És erősebb prófétai beszéd birtokában vagyunk, melyre jól teszitek, ha figyelték, mint homályos helyen világító szövétnekre, míg a nap fel nem virrad és a hajnali csillag fel nem tűnik a ti szívetekben.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3 és 2.) Ékesebb vagy az embe-
rek fiainál, kedvesség ömlik
el ajkadon. *Ű.* Szívem ün-
nepi szózattól árad, zengem
dalomat a királynak.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Bölcs
7, 26.) Az örök világos-
ság kisugárzása szeplőtelen
tükör és jóságának kép-
mása. Alleluja!

Lectio Epistolae beáti Petri
Apóstoli. (II. 1, 16-19.)

Caríssimi: Non doctas fá-
bulas secúti notam fé-
cimus vobis Dómini nostri
Jesu Christi virtútem et
praeséntiam: sed speculató-
res facti illus magnítúdinis.
Accípiens enim a Deo Patre
honórem et glóriam, voce
delápsa ad eum hujuscémo-
di a magnífica glória: Hic
est Filius meus diléctus, in
quo mihi complácuti, ipsum
audíte. Et hanc vocem nos
audívimus de caelo allátam,
cum essémus cum ipso in
monte sancto. Et habémus
firmiórem prophéticum ser-
mónem: cui bene fáctis at-
tendéntes, quasi lucérnae
lucénti in caliginóso loco,
donec dies elucéscat, et lú-
cifer oriátur in córdibus ve-
stris.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 2.)
Speciósus forma prae flliis
hóminum: diffúsa est grátia
in lábiis tuis. *Ű.* Eructávit
cor meum verbum bonum:
dico ego ópera mea regi.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Sap.
7, 26.) Candor est lúcis ae-
térnae, spéculum sine má-
cula, et imógo bonitátis il-
lús. Allelúja.

Szent evangélium: Assúmpsit, 252. 1.

Felajánlásra. (Zs. 111, 3.)
Dicsőség és gazdagság lesz

Offertorium. (Ps. 111, 3.)
Glória, et divítiae in domo

házában és igazsága mindörökre megmarad, alleluja.

Csendes imádság. A felajánlott adományokat, kérünk, Urunk, Egyszülöttednek dicsőséges színeváltozása szentelje meg és az ő ragyogó fényességével tisztíts meg minket is bűneink szennyétől. Ugyanazon.

(A 2. csendes imádság : a szent vértanukról, 1271. 1.)

Prefáció a karácsonyi, 561. 1.

Áldozásra. (Máté 17, 9.) A látomást, melynek szemtanui voltatok, senkinek se mondjátok, míg csak az Emberfia halottaiból fel nem támad.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy Fiad színeváltozásának szentséges misztériumát, melyet ünnepélyes áldozattal megünnepeltünk, a tiszta szív értelmével felfoghassuk. Ugyanazon.

(A 2. áldozás utáni imádság : a szent vértanukról, 1271. 1.)

ejus: et justitia ejus manet in saeculum saeculi, alleluja.

Secreta. Oblata, quaesumus, Dómine, múnera gloriósa Unigéniti tui Transfigurationiône sanctífica: nosque a peccatorum máculis, splendoribus ipsius illustrationis emúnda. Per eúmdem Dóminum.

Communio. (Matth. 17, 9.) Visiónem quam vidístis, némini dixerítis, donec a mórtuis resúrgat Filius hóminis.

Postcommunio. Praesta quaesumus, omnípotens Deus: ut sacrosáncta Filii tui Transfigurationiône mystéria, quae solémni celebrámus officio, purificátae mentis intelligéntia consequámur. Per eúmdem Dóminum.

Augusztus 7: Szent Kajetán hitvalló.

Grófl családból származott. Először jogtudós volt s csak azután lett pap. Luther kortársa, de igazi és helyes módon reformátor. Ő alapította a teotinus-kongregációt; † 1547-ben, Nápolyban.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Donát püspök és vértanu emlékezetét. Az aposztata Julián császár végeztette ki 362-ben.

Szentmise : Os justí, 1292. 1., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki Szent Kajetán hitvallódnak megadtad, hogy az apostoli

Orátio. Deus, qui beáto Cajetano Confessóri tuo apostólicam vivéndi fór-

életet kövesse, add, hogy közbenjárására és példájára mindenkor benned bizzunk s egyedül a mennyeiek után vágyakozzunk. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Donátról:

Isten, ki papjaid dicsősége vagy: add meg, kérünk, hogy Szent Donát vértanud és püspököd segítségét, kinek ünnepét üljük, érezhessük. A mi Urunk.

mam imitári tribuisti: da nobis, ejus intercessióne et exemplo, in te semper confidere, et sola caeléstia desideráre. Per Dóminum.

Deus, tuórum glória sacerdotum: praesta, quaesumus; ut sancti Mártyris tui et Episcopi Donáti, cujus festa gerimus, sentiámus auxiliium. Per Dóminum.

Szent evangélium: Nemo potest, 746. l.

Csendes imádság. Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy alázatos áldozatunk szenteid tisztelére kedves legyen előtted és tisztítsa meg testünket és lelkünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Praesta nobis, quaesumus, omnipotens Deus: ut nostrae humilitátis oblatio, et pro tuórum tibi grata sit honóre Sanctórum, et nos córpore páriter et mente purificet. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Donátról:

Add meg, kérünk, Urunk: hogy akit neved dicséretére szentelt adományokkal tisztelünk, Szent Donát vértanud és püspököd közbenjárására, jámbor áldozatkészségünk gyümölcse is gyarapodjék. A mi.

Praesta, quaesumus, Dómine: ut sancti Mártyris tui et Episcopi Donáti intercessióne, quem ad laudem nóminis tui dicátis munéribus honorámus, piae nobis fructus devotiónis accrésca. Per Dóminum.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem cum vénerit dóminus, invenerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten: hogy, a mennyei táplálékot mi, akik magunkhoz vettük, Szent Kajetán hit-

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Cajetáno Confessóre

vallód közbenjárására általa minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

tuo, per haec contra ómnia adversa muniámur. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Donátról:

Mindenható irgalmas Isten, aki minket szentségeid részeseivé és szolgálivá teszel: add, kérünk, hogy Szent Donát vértanud és püspököd közbenjárására, hitének közösségéből is, s a szent szolgálatban való buzgóságából is hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

Omnípotens et miséricors Deus, qui nos sacramentórum tuórum et partícipes éfficis, et minístrós: praesta, quaesumus; ut, intercedénte beáto Donáto Mártýre tuo atque Pontífice, ejúsdem proficiámus et fídei consórtio, et digno servítio. Per Dóminum.

Augusztus 8: Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuk.

Szent Cirjék diákonus a kényszermunkára ítélt keresztények támogatásában szerzett érdemeket. Diocletianus alatt 22 társával, köztük Largusszal és Smaragdusszal, vértanuságot szenvedett 309-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 10-11.)

Kérjétek az Urat szentjei mind, mert nem szenvednek szükségét, akik őt félik: a gazdagok nyomorba juthatnak s éhezhetnek, de akik az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben; ajkamon van dicsérete szüntelen. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuid évenkénti ünnepével megörvendetzetsz minket: engedd kegyesen, hogy akiknek születésnapját üljük, azoknak a szenvedésben való erejét is utánozhassuk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 33, 10-11.)

Tíméte Dóminum, omnes sancti ejus, quóniam nihil deest timentibus eum: dívites eguerunt, et esuriérunt: inquirentes autem Dóminum non deficient omni bono. (Ps. lb., 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos ánua sanctórum Mártýrum tuórum Cyríaci, Larki et Smarágdi solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, quorum natalícia cólimus, virtútem quoque passiónis imitémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonicaiakhoz írt leveléből. (I. 2, 13-16.)

Testvérek: Hálát adunk Istennek szüntelenül, hogy ti mikor Isten ígéjének hirdetését tőlünk hallottátok, azt nem úgy fogadtátok, mint emberek ígéjét, hanem (aminthogy valóban az is), mint az Istennek ígéjét, aki munkálkodik bennetek, akik hívők lettetek. Mert ti, testvéreim, hasonló sorsra jutottatok, mint az Isten egyházai, melyek Judeában vannak Krisztus Jézusban: mert ugyanazt szenvedtétek el fajtestvéreitek-től, mit ők is a zsidóktól, kik megölték az Úr Jézust is és a prófétákat, s minket üldöztek; az Istennek nem telik kedve bennük. Ők ellenséges érzületűek minden ember iránt s megtiltják nekünk, hogy ne beszéljünk a pogányokhoz, nehogy üdvözljenek. Így betöltik mindenkor bűneik mértékét s az Isten haragja utól is érte őket mindvégiglen.

Átvonulásra. (Zs. 33, 10-11.) Féljétek az Urat, szentjei mind: mert nem szenvednek szükségét, akik őt félik. *Ű.* Akik pedig az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Bölcs. 3, 7.) Mindörökké fénylenek majd az igazak, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapózik. Alleluja.

Lectio Epistolae beáti Paull Apóstoli ad Thessalonicén-ses. (I. 2, 13-16.)

Fratres: Grátias ágimus Deo sine intermissione: quóniam cum accepissétis a nobis verbum audíus Dei, accepístis illud, non ut verbum hóinum, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui operátur in vobis, qui credidístis. Vos enim imitátó-res facti estis, fratres, ecclesiárum Dei, quae sunt in Iudaea in Christo Jesu: quia eadém passi estis et vos a contribúlibus vestris, sicut et ipsi a Iudaeis: qui et Dóminum occidérunt Jesum, et prophétas: et nos persecúti sunt, et Deo non placent, et ómnibus homínibus adversántur, prohibéntes nos géntibus loqui, ut salvae fiant, ut impleant peccáta sua semper: pervénit enim ira Dei super illos usque in finem.

s az Isten haragja utól is érte őket mindvégiglen.

Graduale. (Ps. 33, 10 et 11.) Timéte Dóminum, omnes sancti ejus: quóniam nihil deest timéntibus eum. *Ű.* Inquiréntes autem Dóminum, non deficient omni bono.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Sap. 3, 7.) Fulgébunt justí, et tamquam scintíllae in arundínéto discúrrént in aetérnum. Allelúja.

Szent evangélium: Eúntes in mundum, 814. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.)
Örvendjétek az Úrban és ví-
gadjatok, igazak: egyenes
szívűek, mindnyájan uj-
jongjatok.

Csendes imádság. Legyen
elfogadott, Urunk, szí-
ned előtt áldozatkészse-
günk; és azoknak közben-
járására váljék üdvössé-
günkre, kiknek ünnepére
elhoztuk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Márk. 16, 17-
18.) Azokat pedig, akik hisz-
nek, ezek a jelek fogják kí-
sérni: ördögöket űznek ki,
a betegekre kezeiket teszik
és meggyógyulnak.

Áldozás utáni imádság. A
szent adományokban
való részvétel által meg-
újítva, kérünk Urunk, Iste-
nünk: hogy Szent Cirjék,
Largus és Smaragdus vér-
tanuid közbenjárására, amit
az áldozatban cselekedtünk,
annak hatását is érezhessük.
A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 31, 11.)
Laetámini in Dómino, et
exsultáte, justí: et gloriá-
mini, omnes recti corde.

Secreta. Accépta sit in
conspéctu tuo, Dómine,
nostra devótió: et eórum no-
bis fiat supplicatióne salutá-
ris, pro quórum solemnitáte
defértur. Per Dóminum
nostrum Jesum Christum.

Communio. (Marc. 16, 17
et 18.) Signa autem eos, qui
in me credunt, haec sequen-
tur: daemónia ejicient: su-
per aegros manus impónt,
et bene habébunt.

Postcommunio. Refécti
participatióne múneris
sacri, quaesumus, Dómine
Deus noster: ut, cujus exsé-
quimur cultum, intercedén-
tibus sanctis Martyribus tuis
Cyríaco, Largo et Smarágdo-
sentiámus efféctum. Per Dó-
minum nostrum Jesum Chris-
tum, Filium tuum.

Augusztus 9: Vianney Szent János Mária hitvalló.

Ars híres szent plébánosa, szigorú önmegtadó életet foly-
tatott, de egész lénye szelídség és egyszerűség volt. † 1859-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Lőrinc vértanu
vigiliáját és Szent Román vértanu emlékezetét, aki római katona
volt és Szent Lőrinc példáját látva megtért. Keresztsege után
hamarosan lefejezték 258-ban.

Szentmise: Os justí, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Mindenható, ir-
galmas Isten, ki Szent
János Máriát lelkipásztori
buzgósa, szüntelen imád-
Oráció. Omnipotens et mi-
séricors Deus, qui sanc-
tum Joánnem Mariám pa-
storáli stúdió et jugi oratió-

sága és izzó bűnbánata által csodálatossá teted: add, kérünk, hogy példájára és esedezésére testvéreink lelkét Krisztusnak, megnyerhessük, hogy velük együtt az örök dicsőséget elérhessük. Ugyanazon.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Lőrinc vigiliájáról, a 3. Szent Román vértanuról; amint az itt következő misében van.)

Utolsó evangélium a vigiliáról: Si quis vult, 1257. I.

Ugyanaz nap: Szent Lőrinc vértanu vigiliája.

Bevonulásra. (Zs. 111, 9.)

A szegényeknek bőven osztogat: igazsága örökön örökké megmarad: szarva dicsőségesen felemelkedik. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; parancsaiban nagy tetszését leli. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkre, és Szent Lőrinc vértanud közbenjárására, kinek ünnepeére készülünk, fordítsd felénk jóságosan örök irgalmat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

A 2. könyörgés: megemlékezés a 3. Szent

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Román vértanud közbenjárására a test minden bajától megszabaduljunk és a lélek minden rossz gondolatától megtisztuljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 111, 9.)

Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltabitur in glória. (Ps. *ibid.*, 1.) Beátus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *Ű.* Glória Patri.

Oráció. Adesto, Dómine, supplicatióibus nostris: et intercessióne beáti Lauréntii Mátyris tui, cuius praevenimus festivitatem; perpétuam nobis misericórdiam benignus impénde. Per Dóminum.

Szent János Máriáról (1103. I.), Románról:

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, intercedente beáto Románo Mátyrere tuo, et a cunctis adversitatibus liberémur in corpore, et a pravis cogitatióibus mundémur in mente. Per Dóminum.

Szentlecke: Conflitátor, 1301. I.

Átvonulásra. (Zs. 111, 9, 2.) A szegényeknek bőven osztogat: igazsága örökön örökké megmarad. *Ÿ.* Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen.

Szent evangélium: Si quis vult, 1257. 1.

Felajánlásra. (Jób. 16, 20.) Könyörgésem tiszta; azért kérem, hogy meghallgattassék szavam az égben; mert ott vagyok az én bizonyosságom és tanum a magasságban; az Úrhoz száll az én könyörgésem.

Csendes imádság. Az adományokat, amelyeket neked bemutatunk, fogadd kegyesen, Urunk és Szent Lőrinc vértanud közbenjárására oldd meg bűneink bilincseit. A mi Urunk.

A 2. csendes imádság: Szent János Máriáról (1294. 1.), 3. Szent Románról:

Adományainkat és könyörgéseinket elfogadva, Urunk, kérünk, tisztíts meg minket a mennyei misztériumban és hallgass meg kegyesen. A mi.

Áldozásra. (Mt. 16, 24.) Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát; vegye föl keresztjét és kövessen engem.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük Szent Lőrinc vértanud emlékezetét a földön, úgy örvendhesünk látásának az örökkévalóságban. A mi Urunk.

Graduale. (Ps. 111, 9 et 2.) Dispérsit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in saeculum saeculi. *Ÿ.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectórum benedicetur.

Offertorium. (Job 16, 20.) Oratio mea munda est: et ideo peto, ut detur locus voci meae in caelo: quia ibi est iudex meus, et conscius meus in excelsis: ascéndat ad Dóminum deprecatio mea.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offerimus, propítius súscipe: et, intercedénte beáto Lauréntio Mártire tuo, víncula peccatórum nostrórum absólve. Per Dóminum.

Munéribus nostris, quae sumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 16, 24.) Qui vult venire post me, abneget semetípsum et tollat crucem suam, et sequatur me.

Postcommunio. Da, quae sumus, Dómine Deus noster: ut, sicut beáti Lauréntii Mártiris tui commemoratióne, temporáli gratulamur officio; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent János Máriáról (1295. I.),
a 3. Szent Románról:

Kérünk, mindenható Isten, hogy akik a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Román hitvallóid közbenjárására általa minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedente beato Romano Martyre tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Augusztus 10: Szent Lőrinc vértanu.

II. Sixtus pápa szerpapja volt. Mikor Valérián követelte tőle az Egyház kincseit, az egyházgondozta szegényeket vezette eléje. Jókedvűen feküdt a tűzes rostélyra, melyen elevenen megsütötték, 258-ban. Róma városának nagy szentje. Már Szent Agoston elmondhatta: «Amint Róma nem rejtőzhetik el, úgy nem lehet Szent Lőrinc koronáját sem elrejtteni».

Bevonulásra. (Zs. 95, 6.)

Szine előtt fenség van és szépség, szentélyében szentség és dicsőség. (Zs. u. o. 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket; énekeljetek az Úrnak országok mind. *¶* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk mindenható Isten, hogy bűneinknek lángjait kiolthassuk, ki megadtad Szent Lőrincnek, hogy elviselje égető kínjait. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 9, 6-10.)

Testvérek: Aki szűken vet, szűken is arat; és aki áldással vet, áldással is arat. Kiki amint eltökélte szívében, nem kedvetlenséggel vagy kényszerúségből; mert Isten a jókedvű adakozót

Introitus. (Ps. 95, 6.)

Confessio et pulchritudo in conspéctu ejus: sáncitas, et magnificéntia in sanctificatióne ejus. (Ps. ibid., 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, ómnis terra. *¶* Glória Patri.

Orátio. Da nobis, quaesumus, omnipotens Deus: vitiórum nostrórum flammás exstinguere; qui beato Lauréntio tribulstí torméntórum suórum incéndia superáre. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 9, 6-10.)

Fratres: Qui parce sémínat, parce et metet: et qui sémínat in benedictiónibus, de benedictiónibus et metet. Unusquisque prout destinávit in corde suo, non ex tristítia, aut ex necessi-

szereti. Hatalmas pedig az Isten, hogy minden kegyelmét bőven árássa rátok, hogy mindenben, mindig teljes elégségben lévén, bőven teljék minden jótéteményre, amint írva vagyion: Bőven adott a szegényeknek; igazságossága megmarad örökön örökké. Aki pedig magot ad a magvetőnek, és kenyeret juttat eledelel, megsokasítja majd a ti vetéstekeket is, és megszorította igazságosságtok gyümölcsét.

Átvonulásra. (Zs. 16, 3.) Szívemet megvizsgáltad Uram, éjjel is kutattad. *Ű.* Tűzpróbára tettél, s nem találtál bennem rosszat.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Szent Lőrinc levita jó munkát végzett, ki a kereszt jelével visszaadta a vakok látását. Alleluja!

Szent evangélium: Amen, amen 862. l.

Felajánlásra. (Zs. 95, 6.) Színe előtt fenség van és szépség; szentélyében szentesség és dicsőség.

Csendes imádság. Fogadd kegyesen, kérünk, Urunk, a méltóképen felajánlott adományokat és Szent Lőrinc érdemeire való tekintetből engedd, hogy azok üdvösségünk segítőeszközeivé váljanak. A mi.

táte: hllarem enim datorem dligit Deus. Potens est autem Deus omnem grátiam abundare fácere in vobis, ut in ómnibus semper omnem sufficiéntiam habéntes, abundétis in omne opus bonum, sicut scriptum est: Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Qui autem administrat semen semináti: et panem ad manducándum praestábit, et multiplicábit semen vestrum, et augébit incrementa frugum justítiae vestrae.

Graduale. (Ps. 16, 3.) Probásti, Dómine, cor meum, et visitásti nocte. *Ű.* Igne me examinásti, et non est inventa in me iniquitas.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Levita Lauréntius bonum opus operátus est: qui per signum Crucis caecos illuminávit. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 95, 6.) Conféssio et pulchritúdo in conspéctu ejus: sánctitas, et magnificéntia in sanctificátione ejus.

Secreta. Accipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter oblata: et beáti Lauréntii suffragántibus méritis, ad nostrae salutis auxiliúm provenire concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a közös 568. l.

Áldozásra. (Ján. 12, 26.) Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgálóm is.

Áldozás utáni imádság. Szent adományaiddal betöltve, könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy köteles szolgálatunk áldozatának bemutatásával és Szent Lőrinc vértanudnak közbenjárása által megváltásod gyarapodását érezzük. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 12, 26.) Qui mihi ministrat, me sequatur: et ubi ego sum, illic et minister meus erit.

Postcommunio. Sacro munere satiáti, súpplices te, Domine deprecámur: ut, quod débitae servitútis celebrámus officio, intercedente beáto Lauréntio Mártire tuo, salvatiónis tuae sentiámus augméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Augusztus 11: Szent Tibor és Zsuzsanna szűz, vértanuk.

Római vértanuk. Mindkettőjüket 304 körül fejezték le a Diocletianus-féle üldözés alatt.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Tibor és Zsuzsanna vértanuid segítségé szüntelenül támogasson minket, Urunk, hiszen te nem szűnsz meg kegyesen nézni azokra, akiket ily segítségben engedsz részesülni. A mi.

Oráció. Sanctórum Mártyrum tuórum Tibúrtii et Susánnæ nos, Dómine, fóveant continuáta praesidia: quia non désinis propítius intuéri; quos tálibus auxiliis concésseris adjuvári. Per Dóminum.

Szentlecke: Sancti per fidem, 845. l.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, néped könyörgéseire, tekints adományaira, hogy amit a szent misztérium számára elhoztak, szenteid közbenjárására kedves legyen előtted. A mi Urunk.

Secreta. Adésto, Dómine, précibus pópuli tui, adésto munéribus: ut, quae sacris sunt obláta mystériis, tuórum tibi pláceant intercessióne Sanctórum. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örök megváltás zálogát és kérünk, hogy az szent

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, pignus redemptiόνis aetérnae: quod sit nobis, quaesumus, inter-

vértanuid közbenjárására segítségünk legyen a jelen és a jövőendő életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

veniéntibus sanctis Martyribus tuis, vitae praesentis auxilium pariter et futurae. Per Dóminum.

Augusztus 12: Szent Klára szűz.

Assisi Szent Ferenc társnője ; a ferences II. rend megalapítója. † 1253-ban. Assisiben.

Szentmise: Dilexisti, 1309. 1.

Augusztus 13: Szent Ipoly és Kasszián vértanuk.

Szent Ipoly katona volt és Szent Lőrinc térítette meg a legenda szerint. Vértanu lett 258-ban. — Kasszián tanító volt és pogány tanítványai stílusokkal agyonszurkálták 304-ben.

Szentmise: Salus autem, 1271. 1.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Ipoly és Kasszián vértanuid tiszteletreméltó ünnepe mind áldozatkészségünket, mind üdvösségünket gyarapítsa. A mi Urunk.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, néped ajándékaira, amelyeket szenteid napján felajánl, és a te igazságod megvallása váljék nekünk üdvünkre. A mi.

Áldozás utáni imádság. Szentségeidnek vétele, Urunk, mentsen meg minket; és igazságod fényében erősítsen meg. A mi Urunk.

Oráció. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut beatorum Mátyrum tuorum Hippolyti et Cassiáni veneranda solémnitas, et devotiónem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Réspice, Dómine, múnera pópuli tui, Sanctórum festivitáte votiva: et tuae testificatio veritátis nobis proficiat ad salútem. Per Dóminum.

Postcommunio. Sacramentórum tuórum, Dómine, commúnio sumpta nos salvet: et in tuae veritátis luce confirmet. Per Dóminum.

Augusztus 14: Nagyboldogasszony vigillája.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Özséb hitvalló emlékeztét. Római pap volt és az ariánus Konstantius császár őt a saját házában bebörtönöztette. Ott halt meg a IV. században.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15-16.)

Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: szüzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szóztattól árad, zengem dalomat a Királynak. *Ű.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Mária szüzi bensejét, hajlékodul kiválasztani méltóztattál; add, kérünk, hogy védelme által oltalmazva örömmel vegyünk részt ünnepen: Ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Özséb hitvallóról, az *Os just!* kezdetű szentmise könyörgésével, 1292. l., 3. a Szentlélekről 1339. l.)

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1064. l.

Atvonulásra. Áldott és tisztéletreméltó vagy, szüz Mária: mert szüzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. *Ű.* Szüz, szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, fölemelé szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, amelyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.

Introitus. (Ps. 44, 13, 15-16.)

Multum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetitia, et exultatione. (Ps. ib., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. *Ű.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui virginálem aulam beatae Mariae, in qua habitáres, eligere dignátus es: da, quae sumus; ut, sua nos defensioné munitos, jucúndos fácias suae interésse festivitáti: Qui vivis.

Graduale. Benedicta et venerábilis es, Virgo María: quae sine tactu pudóris inventa es mater Salvatóris. *Ű.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquente Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera quae suxísti. At ille dixit: Quinímmo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét; és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, ajánlja kegyességed előtt az Isten anyjának imája; akit azért vettél el e világból, hogy bűneinkért nálad bizalommal járjon közbe. Ugyanazon.

(A 2. csendes imádság: Szent Özsébről, 1294. 1. 3. a Szentlélekről 1340. 1.)

Prefáció a közös, 568. 1.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária benseje, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Áldozás utáni imádság. Add meg, irgalmas Isten, gyarlóságunknak a te segítségedet: hogy akik Isten-szent Anyjának ünnepére előkészülünk, az ő közbenjárásának segítségével bűneinkből fölkelhessünk. Ugyanazon.

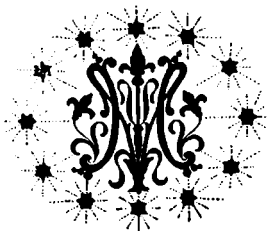
(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Özsébről, 1295. 1., 3. a Szentlélekről, 1340. 1.)

Offertorium. Beáta es, Virgo María, quae ómnium portásti Creatórem: genuisti qui te fecit, et in aeternum permanes virgo.

Secreta. Múnera nostra, Dómine, apud cleméntiam tuam Dei Genitricis comméndet orátio: quam idcirco de praesénti saeculo transtulisti; ut pro peccátis nostris apud te fiduciáliter intercédát. Per eúndem.

Communio. Beáta viscera Mariae Virginis, quae portáverunt aetérni Patris Fílium.

Postcommunio. Concéde, misericors Deus, fragilitáti nostrae praesídium: ut, qui sanctae Dei Genitricis festivitátem praevenimus; intercessiónis ejus auxílio, a nostris iniquitátibus resurgámus. Per eúndem Dóminum.





Augusztus 15: Nagyboldogasszony.

Mária mennybemenetelének ünnepe.

1. Mária mennybemenetelének ünnepén a küzdő Egyház örömnepét egyesíti a győzedelmes Egyházával, mikor Máriának csodálatos és diadalmas testi felvételét ünnepli a mennyországba.

Az Egyháznak ez a hite ősrégi, és hittani hagyományon alapszik. A nyugati országokban az első tanu volt Toursi Gergely (†504.). XIV. Benedek pápa (1740—1758) mondja: «Máriának testi felvétele a mennyekbe *«pia et probabilis opinio»*, azaz jámbor és valószerű vélemény, amit elvetni nemcsak istentelen és bűnös dolog, hanem ostoba és észszerűtlen is».

Mária halálának sem helye, sem ideje, sem éveinek száma határozottsággal meg nem állapítható. A legvalószínűbb vélemény azonban az, hogy Mária Jeruzsálemben halt meg, és pedig, még mielőtt az apostolok elszéledtek volna.

Mennybemenetel-ünnepé a legmagasztosabb és a leggyönyörűbb Mária-ünnep, első osztályú ünnep, vigiliával és oktávéval.

2. Mivel kezdetben az Egyház csak a vértanuk halálának évfordulóját (anniversariumát) ünnepelte, azért bizonyára ez a legrégibb Mária-ünnep is, mint az ő halálának ünnepe. Ezt eleinte január 18-án ünnepelték, de már korán megkezdtek, augusztus 15-én liturgikusan megünnepelni Mária mennybemenetelét is, amíg a két gondolat ebben az ünnepben egyesült. Vigiliát és oktávát IV. Leó pápa (847) adott hozzá. Ma a liturgikus könyvekben az ünnep neve: *Assumptio B. M. V.* Ezzel jelzik a különbséget Krisztus és Mária mennybemenetele között. Krisztus saját erejéből szállott fel a mennybe, ezért «*Ascensio Domini*», Máriát azonban Isten kegyelme vette fel a mennyországba, ezért: «*Assumptio B. M. V.*»

A legrégebbi naptárakban az ünnep más néven is szerepel:

Dormitio vagy *Pausatio B. M. V.*, azaz Mária elhúnyta vagy nyugalma, ez jelzi tehát az Isten anyja halálát.

3. Sok helyen az Egyház e napon mezei virágot, füveket és gabonát szentel. Ezeket a házakban szentelményekként őrzik. A fűszentelést már a IX. század liturgiájában is megtaláljuk és a betakarított termények megszentelését jelenti.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve a boldogságos szűz Mária tiszteletére, kinek mennybevitelen örülnek ma az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózatától árad, zengem dalomat a Királynak. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Szolgáid vétkeiket, kérünk, Urunk, bocsásd meg, hogy akik teinkkel neked nem tetszhetünk, a te Fiaid s a mi Urunk anyjának közbenjárására üdvözölhessünk: Ki veled él és uralkodik.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák. 24, 11-13, 15-20.)

Pihenőt kerestem mind ezek között, hogy az Úr örökrészeiben tartózkodjam. Akkor meghagyta nekem a mindenség Teremtője és mondotta, s aki teremtett engem, pihenőt adott sátramnak; és mondotta nekem: Jákobban lakjál, Izraelben legyen örökrészed, és választottaim között verj gyökeret. Majd pedig Sionban kaptam állandó lakást; a szent városban találtam

Introitus.

Gaudeamus omnes in Dómino, diem festum celebrantes sub honore beatae Mariae Virginis: de cuius Assumptione gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructavit cor meum verbum oonum: dico ego ópera mea Regi. ♪. Glória Patri.

Orátio. Famulorum tuorum, quaesumus, Dómine, delictis ignósce: ut, qui tibi placere de áctibus nostris non valémus; Genitricis Filii tui Dómini nostri intercessióne salvémur: Qui tecum.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 24, 11-13 et 15-20.)

In ómnibus réquiem quaesivi, et in hereditate Dómini morabor. Tunc praecipit, et dixit mihi Créator ómnium et qui creávit me, requiévit in tabernáculo meo, et dixit mihi: In Jacob inhábita, et in Israel hereditare, et in eléctis meis mitte radices. Et sic in Sion firmata sum, et in civitate sanctificata simíliter requiévi, et in Jerúsalem potestas mea. Et radicávi in

ekkép pihenőt, és Jeruzsálem lett uralmam székhelye. A dicsőséges nép közt vertem gyökeret, az én Istenem részében, az ő örök-részében, s a szentek gyülekezetében megtelepedtem. Magasra nőttem, mint a cédrus a Libanonon, mint a ciprusfa Sion hegyén. Felnőttem, miként a pálma Kádesben, mint a rózsaliget Jerichóban, mint a díszes olajfa a síkságon; magasra nőttem, mint a platán a víz mellett, a tereken. Illatozom, mint a fahéj és a fűszeres balzsam; mint a válogott mirha, kellemes illatot

pópulo honorificáto, et in parte Dei mei heréditas illius, et in plenitudine sanctorum ~~definitio~~ ^{definitio} mea. Quasi cedrus exaltáta sum in Libano, et quasi cypressus in monte Sion: quasi palma exaltáta sum in Cades, et quasi plantatio rosae in Jericho: quasi oliva speciosa in campis, et quasi platanus exaltáta sum juxta aquam in platéis. Sicut cinnamomum et balsamum aromatizans odórem dedi: quasi myrrha elécta dedi suavitatem odóris.

árasztok.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5, 11 és 12.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért vezessen téged csodálatosan jobb kezed. *Ű.* Halljad, leányom és figyelj és hajtsd ide füledet, ím a Király kívánja szépségedet.

Alleluja, alleluja. *Ű* Menynekbe vitetett Mária, örvend az angyalok serege. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (10, 38-42.)

Az időben: Jézus betéregy faluba, hol egy Márta nevű asszony befogadá őt házába. Vala pedig ennek egy Mária nevű nővére, aki az Úr lábaihoz ülven hallgatá az ő igéjét. Márta pedig sürgött-forgott a sok házi dologban. Egy-

Graduale. (Ps. 44, 5, 11 et 12.) Propter veritatem, et mansuetudinem, et justitiam, et deducet te mirabiliter dextera tua. *Ű.* Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam: quia concuplivit Rex spéciem tuam.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Assumpta est Maria in caelum: gaudet exercitus Angelorum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (10, 38-42.)

In illo tempore: Intrávit Jesus in quoddam castellum: et mulier quaedam Martha nómine, excépit illum in domum suam: et huic erat soror nómine Maria, quae étiam sedens secus pedes Dómini, audiébat verbum illius. Martha autem

szer csak előlépven, mondá: Uram, nem gondolsz-e velem, hogy nővérem egyedül hagyott engem szolgálni? Mondjad azért neki, hogy segítsen nekem. Felelvén, mondá neki az Úr: Márta, Márta! Sok gondod van és sokat vesződöl; pedig egy a szükséges. Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.

Felajánlásra. Mennyekbe vitetett Mária: örvendenek az angyalok és ujjongva együtt áldják az Urat, alleluja!

Csendes imádság. Legyen, Urunk, néped segítségére az Isten anyjának könyörgése, hogy így bár amint tudjuk, test szerint tőlünk eltávozott, mégis érezzük, amint a mennyei dicsőségben értünk nálad közbenjár. Ugyanazon.

Prefáció Szűz Máriáról, 566. l.

Aldozásra. (Luk. 10, 42.) Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.

Aldozás utáni imádság. A mennyei lakóiban részesülve, kérjük jószágodat, Urunk, Istenünk, hogy akik Isten anyjának mennybemenetelét megünnepeltük, az ő közbenjárására minden fenyegető bajtól megszabaduljunk. Ugyanazon a mi Urunk.

satagébat circa frequens ministrarium: quae stetit, et ait: Dómine, non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare? dicit ergo illi, ut me adjuvet. Et respondens, dixit illi Dóminus: Martha, Martha, sollicita es, et turbáris erga plúrima: porro unum est necessarium. María óptimam partem elégit, quae non auferétur ab ea.

Offertorium. Assúmppta est María in caelum: gaudent Angeli, collaudántes benedicunt Dóminum, alleluja.

Secreta. Subvéniat, Dómine, plebi tuae Dei Genitricis oratio: quam etsi pro conditíone carnis migrásse cognóscimus, in caelésti glória apud te pro nobis intercédere sentiámus. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum.

Communio. (Luc. 10, 42.) Optimam partem elégit sibi María, quae non auferétur ab ea in aetérnum.

Postcommunio. Mensae caeléstis partícipes effécti, implorámus cleméntiam tuam, Dómine Deus noster: ut, qui Assumptiónem Dei Genitricis cólimus, a cunctis malis imminéntibus ejus intercessióne liberémur. Per eúdem Dóminum.

Augusztus 16: Szent Joákim, a boldogságos Szűz Mária atyja.

Szűz Mária atyját is anyjával egyforma rangú ünneppel tiszteli az Egyház, mióta XIII. Leó pápa, akinek a keresztnéve Joákim volt, ezt a két ünnepet 1879-ben a II. osztályú ünnepek rangjára emelte.

Bevonulásra. (Zs. 111, 9.)

A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad: szava dicsőségesen felemelkedik. (Zs. u. o. 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés Isten, ki minden szent fölött Szent Joákimot választottad Fiad Szülőjének atyjává: engedd, kérünk, hogy akinek ünnepe ünnepeljük, annak pártfogását is mindörökre érezzük. Ugyanazon a mi.

Szentlecke: *Beatus vir*, 1292. 1.

Átvonulásra. (Zs. 111, 9 és 2.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad. *℣.* Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen.

Alleluja, alleluja! *℣.* Ó Joákim, Szent Anna férje, a boldogságos Szűz atyja, itt jelenlevő szolgálodat segítsd az üdvösségre. Alleluja!

Szent evangélium: *Liber generationis*, 1139. 1.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg és kezred művei fölé állítottad, Uram.

Introitus. (Ps. 111, 9.)

Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltabitur in glória. (Ps. ib., 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. *℣.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui prae ómnibus Sanctis tuis beátum Jóachim Genitrícis Fílii tuí patrem esse voluísti concéde, quaesumus; ut, cujus festa venerámur, ejus quoque perpétuo patrocínia sentiámus. Per eúndem.

Graduale. (Ps. 111, 9 et 2.) *Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi.* *℣.* Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur.

Alleluja, alleluja. *℣.* Ó Jóachim, sanctae conjux Annae, pater almae Virgínis, hic fámulis fertó salutís opem. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánum tuárum, Dómine.

Csendes imádság. Fogadd el, kegyességes Isten, Szent Joákim pátriárka, Szűz Mária atyja tiszteletére ezt a fölségednek ajánlott adományt, hogy feleségével és boldogságos leányával együtt való közbenjárására megérdemeljük bűneinknek tökéletes bocsánatát és az örök dicsőséget. A mi Urunk.

Prefáció Szűz Máriáról, 566. l.

Aldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében.

Aldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a magunkhoz vett szentségek által és Szent Joákimnak, aki a te szerezett Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus, Szülőjének atyja volt, érdemei és könyörgeése által a jelenben a te kegyelmednek és a jövőben az örök dicsőségnek részesei lehessünk. Ugyanazon.

Secreta. Súscipe, clementissime Deus, sacrificium in honorem sancti Patriarchae Jóachim, patris Mariae Virginis, majestati tuae oblátum: ut, ipso cum cónjuge sua, et beatíssima prole intercedente, perfectam cónsequi mereámur remissionem peccatorum, et glóriam sempitérnam. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constituit dóminus super familiam suam: ut det illis in témpore tritici mensuram.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut per haec sacramenta, quae súmpsimus, intercedéntibus méritis et précibus beáti Jóachim patris Genitricis dilécti Filii tui Dómini nostri Jesu Christi, tuae grátiae in praesénti, et aetérnae glóriae in futuro partícipes esse mereámur. Per eúdem Dóminum.

Augusztus 17: Szent Jácint hitvalló.

Lengyel nemes; később domonkos szerzetes, a lengyelek apostola. † 1257-ben, Krakkóban. — Ma van Szent Lőrinc vértanu oktavája is.

Szentmise: Os justi, 1292. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Nagyboldogasszonyról, 1113. l., a 3.: Szent Lőrinc nyolcadáról, 1106. l.

Gerjeszd fel Urunk Egyházadban a Lelket, melynek Szent Lőrinc levita

Excita, Dómine, in Ecclesia tua Spíritum, cui beátus Lauréntius Levita

szolgált, hogy mi ugyanazzal eltelve igyekezzünk szeretni, amit ő szeretett és megtenni, amire tanított. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

servivit: ut, eodem nos reptelēti, studeamus amāre quod amavit, et opere exercere quod docuit. Per Dōminum . . . in unitate ejusdem.

A 2. csendes imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l., a 3. Szent Lőrinc nyolcadáról:

Áldozatunkat, Urunk, kérünk, Szent Lőrinc könyörgése tegye szentté előtted, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutatunk, annak érdemei által válják elfogadottá. A mi Urunk.

Sacrificium nostrum tibi, Dōmine, quaesumus, beati Laurentii precatio sancta conciliet: ut, cujus honore solēmniter exhibetur, ejus mēritis efficiatur accēptum. Per Dōminum

Prefáció: a Szent Szűzről, 566. l.

A 2. áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l., a 3. Szent Lőrinc nyolcadáról:

Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy kiket a mennyei adományokkal tápláltál, Szent Lőrinc vértanud közbenjárására őrizd meg örök oltalmadban. A mi Urunk.

Sūpplices te rogāmus, omnīpotens Deus: ut, quos donis caelēstibus satiasti, intercedēte beato Laurēntio Mārtyre tuo, perpētua protectione custodias. Per Dōminum.

Augusztus 18: Nagyboldogasszony nyolcadának 4-ik napja.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Agapitus vértanu emlékezetét. Tizenöt esztendő s ifjú volt, amikor 275-ben lefejezték.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen, 1113. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Agapitusról:

Örvendjen Egyházad, Isten, Szent Agapitus vértanud pártfogásában bizva: és dicsőséges imádságára az áldozatkészségben tartson ki és éljen biztonságban. A mi Urunk.

Lætetur Ecclēsia tua, Deus, beati Agapiti Mārtiris tui confisa suffrāgiis: atque, ejus precibus gloriōsis, et devōta permāneat, et secūra consistat. Per Dōminum.

A 2. csendes imádság: Szent Agapitusról:

Fogadd el, Urunk, az adományokat, amelyeket annak az ünnepén mutatunk be ne-

Sūscipe, Dōmine, mūnera quae in ejus tibi solemnitāte defērimus: cujus nos

ked, kinek oltalmától reméljük szabadulásunkat. A mi.

confidimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Agapítusról:

Betöltötted, Urunk, családot a szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, kinek ünnepeét üljük. A mi Urunk.

Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Augusztus 19: Eudes Szent János hitvalló.

Jézus és Mária Szent Szíve tiszteletének nagy apostola. Erre a célra külön papi társulatot alapított. † 1680-ban.

Szentmise: Os Justí, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat Jézus és Mária szentséges Szíve tiszteletének helyes előmozdítására csodálatosan lángalobbantottad és vele Egyházadban új családokat alkíttattál, add meg, kérünk, hogy akinek jámbor érdemeit tiszteljük, erényeinek példáján is okuljunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Joánnem Confessórem tuum ad cultum sacrórum Córdium Jesu et Maríae rite promovéndum mirabílliter inflammásti, et per eum novas in Ecclesiá tua famílias congregáre voluísti: praesta quaesumus; ut cujus píamérita venerámur, virtútu quoque instruámur exemplis. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1113., 1115. l.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Augusztus 20: Szent Bernát apát, egyháztanító.

Burgundi nemes volt. Egyszerre 30 társával együtt szerzetes lett Cîteauxban, majd megalapítja Clairveaux-t, ahol Szent Benedek szellemét igyekszik a legnagyobb pontossággal megvalósítani. A nagy szónok; kiváló tudós; a «doctor mellifluus»; a tévedések elleni küzdelemben erős harcos. † 1153-ban.

Szentmise: In medio, 1288. l., a Justus cor suum kezdetű szent leckével, 1291. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1113., 1115. l.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Augusztus 21: Chantal Fremiot Szent Johanna Franciska özvegy.

Özvegysorsra jutva, az imádságnak, a felebaráti szeretetnek és négy gyermeke nevelésének szentelte napjait. Majd 1616-ban Szalézi Szent Ferenc biztatására és támogatásával megszervezte a «vizitációs apácák» kongregációját. † 1641-ben, Moulinsban.

Szentmise: Cognóvil, 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki a szeretetedtől lángragyúlt Szent Johanna Franciskát, a tökéletesség útján az élet minden ösvényén, csodálatos lelkierővel ajándékoztad meg és aki Egyházadat általa új családdal akartad ragyogóvá tenni: érdemeire és könyörgésére engedd, hogy mi, akik gyöngeségünket tudva, a te erődben bízunk, az égi kegyelem segítségével minden akadályt legyőzzünk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Nagyboldogasszonyról, 1113. l.)

Csendes imádság. A szeretet olyan tűzére gyujtson minket, kérünk, Urunk, ez az üdvötszerző adomány, amilyenel Szent Johanna Franciska szívét gyujtotta oly hatalmasan lángra és emésztette meg az örök szeretet tűzével. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l.)

Áldozás utáni imádság. Áontsd belénk, Urunk, szereteted Lelkét és tedd, hogy mi, akiket a mennyei kenyér erejével tápláltál, Szent Johanna Franciska

Orátio. Omnipotens et misericors Deus, qui beatam Joannam Franciscam tuo amore succénsam, admirabili spiritus fortitudine per omnes vitae sémitas in via perfectionis donásti, quique per illam illustrare Ecclesiam tuam nova prole voluisti: ejus méritis et precibus concéde; ut, qui infirmitatis nostrae cóncilii de tua virtúte confidimus, caeléstis grátiae auxílio cuncta nobis adversántia vincámus. Per Dóminum.

Secreta. Illo nos amoris igne, quaesumus, Dómine, haec hóstia salutáris inflámmet: quo beatae Joannae Franciscae cor vehementer incéndit, et flammis adússit aetérnae caritátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Spiritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos caeléstis panis virtúte satiásti, beata Joánná Francisca intercedente, fácias

közbenjárására a földieket megvessük és téged, az egyedül igaz Istent tiszta szívvel kövessünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

terrēna despīcere, et te solum Deum pura mente sectāri. Per Dōminum... in unitate ejūdem.

(A 2. áldozás utáni imádság : Nagyboldogasszonyról, 1115. l.)

Augusztus 22: Nagyboldogasszony nyolcada.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuk emlékezetét. Az elsőt lefejezték 311-ben; Ipolyt, aki a hit védelmére sokat tett tollával, száműzték és így halt meg 235-ben; Szimforiánt fiatal korában lefejezték 180 körül Galliában.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen, 1113. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Kérünk, Urunk, megengesztelődött nyujtsd segítségedet; és Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuld közbenjárására terjeszd ki fölénk könyörülő jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Auxilium tuum nobis, Dōmine, quaesumus, placatū impēde: et, intercedētibus beātis Mártyribus tuis Timótheo, Hippolyto et Symphoriāno, dēxeram super nos tuae propitiatiōnis extēde. Per Dōminum nostrum Jesum Christum

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Legyen, Urunk, elfogadott előtted az adomány, melyet a neked szentelt népszenteid tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi Urunk.

Accēpta tibi sit, Dōmine, sacratae plebis oblatio pro tuorum honore Sanctōrum: quorum se méritis de tribulatiōne percepisse cognōscit auxilium. Per Dōminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Az isteni áldozati lakoma bőségevel eltelve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuk közbenjárására a benne való részvétellel mindenkor élhesünk. A mi Urunk.

Divini muneris largitāte satiāti, quaesumus, Dōmine Deus noster: ut, intercedētibus sanctis Mártyribus tuis Timótheo, Hippolyto et Symphoriāno, in ejus semper participatiōne vivāmus. Per Dōminum.

Augusztus 23: Benic Szent Fülöp hitvalló.

A szervitarend törvényhozója és nagy elterjesztője. Mint apostoli prédikátor járta be az országokat. † 1285-ben, Todiban. Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Bertalan apostol ünnepének vigiliáját.

Szentmise: Justus ut palma. 1295. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki nekünk Szent Fülöp hitvallódban az alázatosság kiváló példáját nyújtottad: add meg szolgálóidnak, hogy őt utánozva a világ javait megvessék s szüntelenül a mennyieket keressék. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui per beatum Philippum Confessorem tuum, eximium nobis humilitatis exemplum tribulsti: da famulis tuis prospera mundi ex ejus imitatione despiciere, et caelestia semper inquirere. Per Dominum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Bertalan apostol vigiliájáról az Ego autem kezdetű szentmise könyörgésével, 1245. l.)

Utolsó evangélium: a vigiliáról, 1246. l.

Augusztus 24: Szent Bertalan apostol.

Kappadokiában, Arméniában és Indiában hirdette Isten országát. Ashjages elevenen lehúzatva róla a bőrt, azután lefejeztette Albanopolisban.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. **¶** Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés: Mindenható örök Isten, ki e napon Szent Bertalan apostolod ünnepével nekünk tiszteletes és szent örömet nyújtottál, add meg Egyhá-

Introitus. (Psalm. 138, 17.)

Mihi autem nimis honorati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum (Psalm. ibid., 1-2.) Dómine probasti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. **¶** Glória Patri.

Orátio. Omnipotens sempiterna Deus, qui hujus diei venerandam sanctamque laetitiam in beati Apostoli tui Bartholomaei festivitatem tribulsti: da Ecclé-

zadnak, kérünk, hogy szeresse, amiben ő hitt és hirdesse, amit tőle tanult. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 12, 27-31.)

Testvérek: Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként tagjai. Éspedig némelyeket az Isten az egyházban először apostolokká tett, másodsor prófétákká, harmadsor tanítókká, azután némelyeknek csodatevő erőt adott, továbbá gyógyítás adományát, segélynyújtásokat, kormányzást, nyelvek nemeit, beszédek értelmezését. Vajjon mindnyájan apostolok-e? Vajjon mindnyájan próféták-e? Vajjon mindnyájan tanítók-e? Vajjon mindnyájan csodatevők-e? Vajjon mindnyájuknak megvan-e a gyógyítás adománya? Vajjon mindnyájan beszélnek-e nyelveken? Vajjon mindnyájan értelmeznek-e? Törekedjete

siae tuae, quaesumus; et amare quod credidit, et praedicare quod docuit. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 12, 27-31.)

Fratres: Vos estis corpus Christi, et membra de membro. Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primum apóstolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curatiónum, opitulatiónes, gubernatiónes, genera linguarum, interpretatiónes sermónum. Numquid omnes apóstoli? numquid omnes prophetae? numquid omnes doctores? numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curatiónum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Aemulámini autem charismata mellóra.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejlődelmivé teszed őket: emlékeztesd teszik nevedet, Uram. V. Atyáid helyébe fiaid születnek s dicsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja. V. Téged, Uram, az apostolok dicsőséges kara dicsér. Alleluja!

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos príncipes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine. V. Pro pátribus tuis nati sunt tibi filii: propterea pópuli confitebuntur tibi.

Alleluja, alleluja. V. Te gloriósus Apostolorum chorus laudat, Dómine. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint.
(6, 12-19.)

Az időben: Kiméne Jézus a hegyre imádkozni és az egész éjszakát Isten imáadásában tölté vala. Másnap előhívá tanítványait, és kiválaszta közülök tizenketőt (kiket elneveze apostoloknak): Simont, kit Péternek is nevezett, és Andrást, annak fivérét, Jakabot és Jánost, Fülöpöt és Bertalant, Mátét és Tamást, Jakabot, Alfeus fiát és Simont, ki Zelotának hivatik, és Judást a Jakabét, és iskarioti Judást, ki áruló lett. És lemenvén velük, megállta egy sík helyen, vele tanítványainak serege és nagy népsokaság egész Judeából, Jeruzsálemből, Tirus és Szidon tenger mellékéről, kik jöttek vala, hogy hallgassák őt és meggyógyuljanak betegségeikből; akiket pedig tisztátalan lelkek gyötörtek, meggyógyulának. És az egész sereg igyekszik vala őt illetni; mert erő méne ki belőle, és meggyógyította mindnyájukat.

Felajánlásra. (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Csendes imádság. Szent Bertalan apostolodnak ünnepét megülve, kérünk, Urunk, hogy annak segítség-

✠ **Sequéntia sancti Evangelii** secundum Lucam.
(6, 12-19.)

In illo tempore: *xiit Jesus in montem orare, et erat pernóctans in oratióne Dei. Et cum dies factus esset, vocávit discipulos suos, et elégit duódecim ex ipsis (quos et Apóstolos nominávit): Simónem, quem cognominávit Petrum, et Andréam fratrem ejus, Jacóbum et Joán-nem, Philppum et Bartholomaeum, Matthaeum et Thomam, Jacóbum Alphaei et Simónem, qui vocátur Zelótes, et Judam Jacóbi, et Judam Iscariótem, qui fuit próditor. Et descéndens cum illis, stetit in loco campéstri, et turba discipulórum ejus, et multitúdo copiósa plebis ab omni Judaea, et Jerúsalem, et marítima, et Tyri, et Sidónis, qui vénerant, ut audirent eum, et sanaréntur a languóribus suis. Et qui vexabántur a spirítibus immúndis, curabántur. Et omnis turba quaerébat eum tângere, quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes.*

Offertorium. (Ps. 138, 17.) *Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum.*

Secreta. **Beáti Apóstol tui Bartholomaei** so lémnia recenséntes, quae sumus, Dómine: ut ejus au

gével elnyerhessük a te jótéményeidet, akinek tisztelére neked e dicsérő adományokat feláldozzuk. A mi

xilio tua beneficia capiámus, pro quo tibi laudis hostia immolámus. Per Dóminum nostrum Jesum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Mt. 19, 28.)
Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén, Izrael tizenkét nemzetsége felett, mondja az Úr.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel, dicit Dóminus.

Aldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örök megváltás zálogát; legyen ez, kérünk, Szent Bertalan apostolod közbenjárására, egyformán segítőnk mind a jelen, mind a jövő életre. A mi Urunk.

Postcommunio. Sump-tum, Dómine, pignus redemptionis aetérnae: sit nobis, quaesumus; interveniénte beáto Bartholomaeo Apóstolo tuo, vitae praeséntis auxiliium páriter et futúrae. Per Dóminum.

Augusztus 25: Szent Lajos király, hitvalló.

Tizenkét esztendős korában Franciaország királya lett. De anyja arra tanította, hogy inkább a halált, mint a súlyos bűnt válassza; azért megmaradt a trónon is aszkétának. Keresztes hadjáratra vonult és ott halt meg, 1270-ben.

Szentmise: Os justí, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Lajos hitvallódat a földi királyságból a mennyország dicsőségébe helyezted, tégy minket, kérünk, érdemeiért és közbenjárására, a királyok Királyának, Jézus Krisztusnak, Fiadnak társaivá: Ki veled.

Oráció. Deus, qui beátum Ludovicum Confessórem tuum de terréno regno ad caeléstis regni glóriam transtulisti: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne Regis regum Jesu Christi Filii tui fácias nos esse consórtes: Qui tecum.

Szentlecké: Justum dedúxit, 1259. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (19, 12-26.)

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (19, 12-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Egy nemes ember

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Homo quidam nóbillis

messze földre méne, hogy királyságot nyerjen és viszszerterjen. Azért előhíván tíz szolgáját, átada nekik tíz minát így szólván hozzájuk: Üzérkedjete, míg odaleszek. Polgártársai pedig gyűlölik vala őt, és követéseget küldének utána, mondván: Nem akarjuk, hogy ez rajtunk uralkodjék. És lőn, hogy mikor elnyervén az uralkodást, hazament, előhivatá ama szolgálakat, kiknek a pénzt adta, hogy megtudja, ki mennyit szerzett vele. Előjőve tehát az első, mondván: Uram, a te minád tíz minát hozott. És mondá neki: Örülj jó szolgálom, mivelhogy a kevésben hű voltál, legyen hatalmad tíz város felett. A második is előjőve, mondván: Uram, a te minád öt minát nyert. Ennek is mondá: Te meg légy öt város felett. Ismét a másik jőve, mondván: Uram, itt van a minád, melyet eltettem a keszkenőben; mert féltém tőled, minthogy szigorú ember vagy, elveszed, amit le nem tettél, és learatod, amit nem vetettél. Mondá neki: Magad szájából ítéllek meg téged, gonosz szolgál! Tudtad, hogy én szigorú ember vagyok, elveszem, amit le nem tettem, és learatom, amit nem vetettem; miért nem adtad tehát pénzemet a pénzváltóasztalra, hogy visszatérvén, kamatostul kaptam volna meg

ábiit in regiónem longinquam accipere sibi regnum, et revérti. Vocátis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotiámini dum vénio. Civés autem ejus óderant eum: et misérunt legatiónem post illum, dicéntes: Nólumus hunc regnáre super nos. Et factum est, ut redret accépto regno: et jussit vocári servos, quibus dedit pecúniam, ut sciret quantum quisque negotiátus esset. Venit autem primus, dicens: Dómine, mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge bone serve, quia in módico fuisti fidélis, eris postátém habens super decem civitátes. Et alter venit, dicens: Dómine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super quinque civitátes. Et alter venit, dicens: Dómine, ecce mna tua, quam hábui repósitam in sudário: tímui enim te, quia homo austérus es: tollis quod non posuisti, et metis quod non seminásti. Dicit ei: De ore tuo te júdico, serve nequam. Sciébas quod ego homo austérus sum, tollens quod non pósui, et metens quod non seminávi: et quare non dedísti pecúniam meam ad mensam, ut ego véniens, cum usúris útique exegíssem illam? Et astántibus dixit: Auférte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas

aszt? És a körülállóknak mondá: Vegyétek el tőle a minát, és adjátok annak, ki nek tiz minája vagyon. És mondák neki: Uram, már van tiz minája. Mert azt mondom nektek, hogy mind annak, akinek vagyon, adatik és bővelkedni fog; attól

habet. Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas. Dico autem vobis: Quia omni habénti dábitur, et abundábit: ad eo autem, qui non habet, et quod habet, auferétur ab eo.

meg, akinek nincsen, ami je

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy amint Szent Lajos hitvallód a világ örömeit megvetve egyedül a Krisztus Király tetszését kereste, úgy tegyen imádsága minket elfogadottakká előtted. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Secreta. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, sicut beátus Ludovicus Confessor tuus, spretis mundi oblectaméntis, soli Regi Christo placére stúduit; ita ejus orátio nos tibi reddat accéptos. Per eúndem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Aldozás utáni imádság. Isten, ki Szent Lajos hitvallódat a földön csodálatossá és az égben dicsőségessé tetted, tedd őt, kérünk, Egyházad oltalmazójává. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik.

Postcommunio. Deus, qui beátum Confessórem tuum Ludovicum mirificásti in terris, et gloriósum in caelis fecísti: eúndem, quaesumus, Ecclésiæ tuæ constitúe defensórem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum,

Augusztus 26: Szent Zefirin pápa és vértanu.

A szent pápa sokat küzdött kora téves tanításai ellen és mint vértanu halt meg 217-ben.

Szentmise: Si dillgis 1248. l.

Augusztus 27: Calazanci Szent József hitvalló.

Az ifjúság nevelésével foglalkozó piarista-rend alapítója. Sok üldözés és téltreértés után, 91 éves korában halt meg, 1648-ban, Rómában. Legyőzhetetlen türelméért második Jóbnak nevezték.

Bevonulásra. (Zs. 33, 12.)

Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr féltelmére. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben: ajkamon van dicsérete szüntelen. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent József hitvallód által az ifjúságnak a tudomány és jámborság szellemében való tanítására Egyházadnak új segítséget méltóztattál nyújtani, add meg kérünk, hogy példájára és közbenjárására úgy cselekedjünk és tanítsunk, hogy az örök jutalmat elnyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke: Justum dedúxit, 1259. I.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *V.* Szívében van Istenének törvénye s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. *V.* (Jakab 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 1-5.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki na-

Introitus. (Ps. 33, 12.)

Veníte, filii, audíte me: timórem Dómini dócebo vos. (Ps. ib., 2.) **Benedicam** Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per sanctum Joséphum Confessórem tuum, ad erudiéndam spíritu intelligéntiæ ac pietátis juventútem, novum Ecclésiæ tuæ subsidium providére dignátus es: præsta, quaesumus; nos, ejus exémplo et intercessióne, ita fácere et docére, ut præmia consequámur aetérna. Per Dóminum.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.)

Os justí meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. *V.* Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. *V.* (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet coronám vitæ. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthæum. (18, 1-5.)

In illo témpore: Accessérunt discípulli ad Jesum, dicéntes: Quis putas major

gyobb a mennyek országában? És magához hívott Jézus egy kisedet, közékük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok, és nem lesztek, mint a kisedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kised, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisedet az én nevemben, engem fogad be.

Felajánlásra. (Zs. 9, 17.) A szegények kívánságát az Úr meghallgatta: szívük óhajtását füled meghallotta.

Csendes imádság. Oltárodat elhalmozzuk, Urunk, a felajánlott adományokkal, hogy annak könyörgésére, akit nekünk segítségül és pártfogóul adtál, szerezzenek nekünk engesztelést. A mi Urunk.

Aldozásra. (Márk 10, 14.) Hagyjátok a kisedeket hozzám jönni és ne akadályozzátok őket; mert ilyeneké az Isten országa.

Aldozás utáni imádság. Az üdvöthözó misztériumban, Urunk, megszentelődve: kérünk, hogy Szent József hitvalló közbenjárására a jámborság gyarapodásában mindig előbbre haladjunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

est in regno caelorum? Et advocans Jesus párvulum, stáruit eum in médio eorum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelorum. Quicúmque ergo humiliáverit se, sicut párvulus iste, hic est major in regno caelorum. Et qui suscepit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit.

Offertorium. (Ps. 9, 17.) Desidérium páuperum exaudivit Dóminus: praeparatió nem cordis eorum audivit auris tua.

Secreta. Altáre tuum, Dómine, munéribus cumulámus oblátis: ut ejus nobis fiant supplicatióne propítia, cujus nos donásti patrocínio adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Marc. 10, 14.) Sinite párvulos veníre ad me, et ne prohibuéritis eos: tálíum est enim regnum Dei.

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystérió: quaesumus; ut, intercedénte sancto Josépho Confessóre tuo, ad majus semper proficiámus pietátis incrementum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Augusztus 28: Szent Ágoston püspök, hitvalló és egyház-tanító.

Tagastében született Észak-Afrikában; atyja eleinte pogány, anyja Szent Monika (máj. 4.) keresztény volt. Ágoston 32 éves korában tért meg anyja könnyeire és Szt. Ambrus predikációjára (dec. 7.). Pap, majd Hippo püspöke lett. Szóval és írással az igaz hit védelmezője volt. † 430-ban.

Ugyanezen a napon áll az Egyház Szent Hermes vértanu emlékezetét. Előkelő római volt. A 2. században szenvedett vértanúságot Rómában.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Hallgasd meg, mindenható Isten, könyörgésünket; és akikbe jószágod iránt reményt és bizalmat öntesz Szent Ágoston hitvallód és püspököd közbenjárására, engedd meg kegyesen, hogy szokott irgalmadat érezzék. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Hermes vértanuról:

Isten, ki Szent Hermes vértanudat a szenvedésben az állhatatosság erényével megerősítetted; add, hogy őt utánozva irántad való szeretetből a világ javait megvessük és semmiféle szenvedésétől se féljünk. A mi Urunk.

Oráció. Adesto supplicatió nibus nostris, omnipotens Deus: et, quibus fidúciám sperándae pietátis indúlgés, intercedénte beáto Augustíno Confessóre tuo atque Pontífice, consuétae misericórdiae tribue benígnus efféctum. Per Dóminum.

Deus, qui beátum Hermétem Mártirem tuum virtúte constantiae in passióne roborásti: ex ejus nobis imitatioe tribue; pro amore tuo próspera mundi despícere, et nulla ejus adversa formidare. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A Graduale után ezt mondják:

Alleluja, alleluja. ♯. (Zs. 88, 21.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 88, 21.) Invéni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum. Allelúja.

A 2. csendes imádság: Szent Hermesről:

A dicsérő áldozatot bemutatva neked, Urunk, szenteid emlékére, kérünk, add,

Sacrificium tibi, Dómine, laudis offérimus in tuórum commemoratioe Sanctó-

hogy ami azoknak dicsőséget hozott, nekünk üdvösségünkre váljék. A mi Urunk, Jézus Kiszttus.

rum: da, quaesumus; ut, quod illis contulit glóriam, nobis prosit ad salutem. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Hermesről:

A mennyei áldással eltöltve, kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy Szent Hermes vértanud közbenjárására alázatos áldozatunk üdvös hatását érezhessük. A mi Urunk.

Repléti, Dómine, benedictióne caelesti, quaesumus cleméntiam tuam: ut, intercedente beáto Herméte Mártyre tuo, quae humiliter gérimus, salúbriter sentiámus. Per Dóminum.

Augusztus 29: Keresztelõ Szent János fejevétele.

Keleten már az 5. században megülték ezt a napot, melyen Herodes Antipas Salome táncáért lefejeztette az Úr előhírnökét. Ugyanezen a napon ül az Egyház Szent Szabina vértanu emlékezetét. Özvegy; vértanú lett 126 körül Rómában.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46, 47.)

Bizonyosságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg; parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni és nevednek, ó, Felséges, éneket zengetni. ♽. Dicsőség.

Könyörgés. Keresztelõ Szent János vértanud és előfutárod tiszteletreméltó ünnepe, kérünk, Urunk, nyujtson hathatós segítséget üdvösségünkre: Ki élsz.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Szabináról:

Isten, ki hatalmad egyéb csodái között a gyöngénemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent Szabina vértanud születés-

Introitus. (Ps. 118, 46-47.)

Loquebar de testimoniis tuis in conspectu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altissime. ♽. Glória Patri.

Oratio. Sancti Joánnis Baptistae Praecursoris et Mártiris tui, quaesumus, Dómine, veneránda festívitás: salutáris auxilií nobis praestet effectum: Qui vivis.

Deus, qui inter cétera potentiae tuae miracula étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulisti: concéde propítius; ut, qui beatae Sabinae Mártiris tuae natalítia

napját ünnepeljük, példájára, irányítsuk hozzád lép-teinket. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófé-tától. (1, 17-19.)

Ama napokban: Az Úr szózatot intéze hozzám, mondván: Te tehát övezd fel ágyékosdat, kelj fel és mondd el Judának mindazt, amit parancsolok neked. Ne ijedj meg tőlük, én sem fogom engedni, hogy megrettenj arcuktól. Én ugyanis ma erős várossá, vasoszlóppá és ércfallá teszlek téged az egész országban, Juda királyai, főemberei, papjai és a föld népe előtt; ők harcolnak majd ellened, de le nem győznek, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged, úgymond az Úr.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma: gyarapszik mint a Libanon cédrusa az Úr házában. *Ÿ.* (Zsoltár. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet és éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Oz. 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom és virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (6, 17-29.)

Az időben: Heródes elküldvén, megfogatá Jánost és megkötözteté őt a

cólimus, per ejus ad te exempla gradiámur. Per Dóminum.

Lectio Jeremiae Prophetae. (1, 17-19.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Accinge lumbos tuos, et surge, et loquere ad Juda ómnia, quae ego praecipio tibi. Ne formides a fácie eórum: nec enim timére te fáciem vultum eórum. Ego quippe dedi te hódie in civitátem muníam, et in colúmnam férream, et in murum aereum, super omnem terram, régibus Juda, princípibus ejus, et sacerdotibus, et pópulo terrae. Et bellábunt advérum te, et non praevalébunt: quia ego tecum sum, ait Dóminus, ut liberem te.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur in domo Dómini. *Ÿ.* (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (6, 17-29.)

In illo témpore: Misit Heródes, ac tenuit Joánnem, et vinxit eum in cárcere

tömlőcben Heródiás, az ő testvérenek, Fülöpnek felesége miatt, kit elvett vala. Mert azt mondotta János Heródesnek: Nem szabad neked testvéred feleségét bírnod. Azért Heródiás ármanykodék ellene és meg akará őt ölni, de nem tudta; mert Heródes tart vala Jánostól, tudván, hogy ő igaz és szent férfiú és vigyáz vala rája és sok dologban ráhallgata és örömet hallgatá őt. Alkalmadtán pedig, mikor Heródes születése napján lakomát szerzett országa nagyjainak, ezredeseinek és Galilea előkelőségeinek, bemenvén Heródiás leánya és táncolván, megtetszék Heródesnek és az asztaltársaságnak. Akkor a király mondá a leánynak: Kérj tőlem, amit csak akarsz és megadom neked. Meg is esküvék neki, hogy: Bármit kérsz, megadom neked, akár országom felét is. Aki kimentvén, kérdé anyjától: Mit kérjek? Amaz pedig mondá: Keresztelő János fejét. Nagy sietve bemenvén tehát azonnal a királyhoz, elodá kérelmét, mondván: Azt akarom, hogy rögtön add nekem egy tálon Keresztelő János fejét. És elszomorodék a király; de esküje és az asztaltársak miatt nem akará annak kedvét szegni, hanem elküldvén a hóhért, megparancsolá, hogy hozzák el az ő fejét egy tá-

propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Heródi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Heródiás autem insidiabatur illi, et volébat occidere eum, nec póterat. Heródes enim metuébat Joannem, sciens eum virum justum et sanctum: et custodiébat eum, et audito eo multa faciébat, et libénter eum audiébat. Et cum dies opportunus accidisset, Heródes natalis sui coenam fecit principibus, et tribúnis, et primis Galilaeae. Cumque introisset filia ipsius Herodiamis, et saltasset, et placuisset Heródi, simulque recumbéntibus; rex ait puéllae: Pete a me quod vis, et dabo tibi. Et jurávit illi: Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quae cum exisset, dixit matri suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Joánnis Baptistae. Cumque introisset statim cum festinátione ad regem, petívit dicens: Volo ut prótinus des mihi in disco caput Joánnis Baptistae. Et contristátus est rex: propter jusjurándum, et propter simul discumbéntes nóluit eam contristáre: sed misso spiculátore, praecépit afféri caput ejus in disco. Et decollávit eum in cárcere. Et áttulit caput ejus in disco: et dedit illud puéllae, et

Ion. És lefejezé őt a tömlőben és elhozá fejét egy tálon és átadá azt a leánynak, a leány pedig anyjának adá. Meghallván ezt tanítványai, eljövének és elvivék testét és sírbatevék.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Csendes imádság. Az adományok, Urunk, melyeket Keresztelő Szent János vértanud szenvedése napján neked elhozunk: kérünk, váljanak az ő közbenjárása által üdvösségünkre. A mi.

A 2. csendes imádság: Szent Szabináról:

A Szent Szabina vértanud érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre váljanak. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 20, 4.) Férére, Uram, drágakőből koronát helyeztél.

Áldozás utáni imádság. Eszközölje ki nekünk, Urunk, Keresztelő Szent János ünnepe, hogy tiszteljük, amit a vett fenséges szentségek jelentenek s még inkább örvendjünk hatásuknak, melyet bennünk kifejtének. A mi Urunk.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Szabináról:

puella dedit matri suae. Quo audito, discipuli ejus venerunt, et tulerunt corpus ejus: et posuerunt illud in monumento.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetabitur justus, et super salutáre tuum exsultábit vehementer: desidérium ánimae ejus tribulsti ei.

Secreta. Múnera, quae tibi, Dómine pro sancti Mártiris tui Joánnis Baptistae passióne deférimus: quaesumus; ut ejus obténtu nobis proficiant ad salutem. Per Dóminum.

Hóstias tibi, Dómine, beatæ Sabinae Mártiris tuae dicátas méritis, benignus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 20, 4.) Posuisti, Dómine, in cápíte ejus corónam de lápide pretióso.

Postcommunio. Cónferat nobis, Dómine, sancti Joánnis Baptistae solémnitas: ut et magnífica sacraménta, quae sumpsimus, significáta venerémur, et in nobis pótius édita gaudeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Az isteni adomány bőségével betöltve, kérünk, Urunk Istenünk: hogy Szent Szabina vértanud közbenjárására mindig ebben részeseülve élhessünk. A mi Urunk.

Divini muneris largitate satiati, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, intercedente beata Sabina Mártyre tua, in ejus semper participatione vivamus. Per Dóminum.

Augusztus 30: Szűz Máriáról nevezett Lima Szent Róza szűz.

Délamerika, Peru első szentje. Fiatal korától imádság, tisztaság, vezeklés és a boldogságos Szűz tisztelete töltötte ki életét. Lelki kínok győrték és rokonai üldözték, de türelmesen viselte. † 32 éves korában 1617-ben.

Ugyanezen a napon ült az Egyház Szent Félix és Adauctus vértanuk emlékezetét. Félix pap volt, Adauctus ismeretlen római, aki Szent Félix vértanúságát látva, csatlakozott hozzá a halálban 304-ben.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Minden jó adományozója, mindenható Isten, ki a mennyei kegyelem harmatával Szent Rózáat elárasztottad s a szűzesség és türelem díszében az indiánok között kivirágoztattad: add meg nekünk szolgálóidnak, hogy kedves illata után sietve, Krisztus jó illatává lehessünk: Ki veled él.

Oráció. Bonórum ómnium largitor, omnipotens Deus, qui beatam Rosam, caeléstis grátiae rore praeventam, virginitatis et patientiae decore Indis floréscere voluisti: da nobis famulis tuis; ut in odorem suavitatis ejus currentes, Christi bonus odor effici mereámur: Qui tecum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Fel ségedet, Urunk, alázatosan kérjük: hogy amint minket szenteid emlékével szüntelenül megörvendetsz, úgy könyörgésükre mindenkor védelmezz. A mi Urunk.

Majestátem tuam, Dómine, súpplices exoramus: ut, sicut nos júgiter Sanctórum tuórum commemoratióne laetificas; ita semper supplicatióne defendas. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Tekints, Urunk, néped adományaira; érezze, hogy amit szenteid tiszteletére

Hóstias, Dómine, tuae plebis inténde: et, quas in honóre Sanctórum tuórum

áldozatkész szívvel cselekszik, üdvére válik. A mi Urunk.

devóta mente célebrat, proficere sibi séntiat ad salutem. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A szent adományokkal eltöltve, kérünk, Urunk: hogy szenteid közbenjárására, a hálaadásban mindenkoron megmaradjunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Repléti, Dómine, munéribus sacris: quaesumus; ut, intercedéntibus Sanctistuis, in gratiárum semper actióne maneámus. Per Dóminum nostrum.

Augusztus 31: Szent Rajmund Nonnatus hitvalló.

Édesanyja halála után operációval jött a világra, ezért mellékeve: Nonnatus (= nem született). A mercedariusok rendjébe lépett és magát is odaadta váltságul. Harminckét éves korában bíboros lett. Meghalt 1240-ben, 36 éves korában.

Szentmise: Os justí, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Rajmund hitvallódat a híveknek a pogányok fogóságából való kiszabadítása által csodálatossá tetted; engedd meg közbenjárására, hogy bűneink bilincseitől megszabaduljunk és azt, ami neked tetszik, szabad szívvel teljesítsük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui in liberándis fidélibus tuis ab impiórum captivitáte beátum Raymúndum Confessórem tuum mirábilem effecísti: ejus nobis intercessióne concéde; ut, a peccatórum vinculis absolúti, quae tibi sunt plácita, liberis méntibus exsequámur. Per Dóminum.

Szeptember 1: Szent Egyed apát.

Szent Egyed születésére athéni görög volt, de Franciaországban lett remete, majd itt alapította a róla elnevezett Saint-Gilles kolostort. † 721 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a tizenkét vértanutestvér emlékezetét, akik Julianus császár alatt szenvedtek vértanuságot 363 körül Alsó-Itáliában.

Szentmise: Os justí, az apátok közös miséje 1298, 1; a 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság megemlékezés a szent vértanukról azokkal az imádságokkal, melyekkel aug. 1-én a

Makkabeus testvéreket ünnepeljük; 1091. és 1092. l.

Szeptember 2: Szent István király, hitvalló.

A világegyház ezen a napon Magyarország első szent királyát ünnepeli és így hódol az apostol és hitvalló előtt; † 1038-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyházad kiérdemelje, hogy Szent István hitvallód, aki király korában a földön terjesztette, a mennyben dicsőségesen védelmezze. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Concède, quaesumus, Ecclesiae tuae, omnipotens Deus: ut beatum Stéphanum Confessorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem hábit, propugnatorem habere mereatur gloriósum in caelis. Per Dóminum.

Szent evangélium: Homo quidam 1125. l.

Csendes imádság. Tekints, mindenható Isten, a neked hozott adományokra: és add, hogy mi, akik Urunk kinszenvedésének misztériumát üljük, kövessük, amlt cselekszünk. Ugyanazon.

Secreta. Réspice, quas offerimus, hóstias, omnipotens Deus: et praesta; ut, qui passionis Domínicae mystéria celebrámus, imitémur quod ágimus. Per eúdem Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy Szent István hitvallód hitét megfelelő áldozatkészséggel kövessük, aki ugyanazon hit terjesztésével kiérdemelte, hogy a földi királyságból a mennyország dicsőségébe jusson. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut beáti Stéphaní Confessorís tui fidem congrua devotióne sectémur; qui pro ejúsdem fidei dilatatióne, de terréno regno ad caeléstis regni glóriam méruit pervenire. Per Dóminum.

Szeptember 5: Jusztinláni Szent Lőrinc püspök, hitvalló.

Velencei nemes volt, de lemondott a világról és pap lett. Velence első pátriárkája volt; † 1455-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l.

Szeptember 8: Kisasszony napja.

A Boldogságos Szűz születésnapja.

Kilenc hónappal a fogantatás után, tehát szeptember 8-án ünnepli az Egyház ezen rendkívüli kegyelmekben gazdag gyermeknek születésnapját és örömmel, újjongással énekel bölcsőjénél, mert abból támad a világ igazságosságának napja, az Üdvözítő, aki a bűnöket eltörli és kegyelmeket oszt.

Mária születésének helye ismeretlen, legalább is bizonyossággal nem jelölhető meg. Némelyek a Názáretnél fekvő Sephoris városkát nevezik meg, ahová a Dávidtól származó királyi család tagjai a nagyravágyó és kegyetlen Heródes idejében visszahúzódtak. Mások Betlehemet gondolják és újabb időkben a legtöbb valószínűséggel Jeruzsálemet. Magasztos hivatása szempontjából azonban fontosabb Isten kegyelméből való születése, mint földi származása.

Az ünnepet Keleten már a VII. században ismerték, de Nyugaton csak a VIII. században és általános egyházi ünneplését a XI. században lehet kimutatni. Oktávájának ünnepét a pápaválasztásra egybegyűlt bíborosok fogadalmaként IV. Ince pápa (1243—54) rendelte el.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Adorján vértanu emlékezetét, aki császári hivatalnok volt Nikomediában; többed magával elégették 303-ban.

Bevonulásra. (Sedulius.)

Üdvözlégy, szent szülő, mert te szülted a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörökkön örökké. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a Királynak. *V. Dicsőség.*

Könyörgés. Szolgáidnak, kérünk, Urunk, add meg a mennyel kegyelem ajándékát, hogy akiknek üdvössége a boldogságos Szűz születésével kezdődött: azok számára az ő születésének áldozattal megült napja adja meg a béke gyarapodását. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés [csak a csendesmisékben]: megemlékezés Szent Adorján vértanuról, az In virtute kezdetű szentmise könyörgésével. 1258. l.)

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puérpera Regem: qui caelum, terramque regit in saecula saeculorum. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. *V. Glória Patri.*

Orátio. Fámulis tuis, quae sumus, Dómine, caelstis grátiae munus impertrire: ut, quibus beatae Virginis partus éxstitit salútis exórdium; Nativitátis ejus votiva solémnitas pacis tribuat incrementum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Szentlecke: Dóminus possédit, 824. 1.

Átvonulásra. Áldott és tiszteltreméltó vagy Szűz Mária, mert szüzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. *Ÿ.* Szűz Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* Boldog vagy, Szent Szűz Mária és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk. Alleluja!

✠ A szent evangélium kezdete Szent Máté szerint. (1, 1-16.)

Jézus Krisztusnak nemzetségtáblája, ki Dávidnak, Ábrahám fiának fia. Ábrahám fia volt Izsák, Izsák fia meg Jákob; Jákob fiai pedig Juda és ennek testvérei. Juda fiai pedig Fáresz és Zára Támártól; Fáresz fia meg Ezron; Ezron fia meg Áram; Áram fia meg Aminádáb; Aminádáb fia meg Náásszon; Náásszon fia meg Szálmon; Szálmon fia meg Booz Ráhabtól; Booz fia meg Obed Ruthtól; Obed fia meg Jessze; Jessze fia pedig volt Dávid király. Dávid király fia pedig volt Salamon, attól, aki Uriás felesége vala; Salamon fia meg Roboám volt; Roboám fia meg Ábia; Ábia fia meg Ázá. Ázá fia

Graduale. Benedicta et venerabilis es, Virgo María: quae sine tactu pudoris inventa es mater Salvatoris. *Ÿ.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Felix es, sacra Virgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justitiae Christus, Deus noster. Allelúja.

✠ Inítium sancti Evangélii secundum Matthaeum. (1, 1-16.)

Liber generatiónis Jesu Christi filii David, filii Abraham. Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, et fratres ejus. Judas autem genuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naásson. Naásson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse autem genuit David regem. David autem rex genuit Salomónem ex ea, quae fuit Uriae. Sálomon autem genuit Róboam. Róboam autem genuit Abíam. Abías

meg Josafát; Josafát fia meg Jorám; Jorám fia meg Oziás; Oziás fia meg Joatám; Joatám fia meg Ákáz, Ákáz fia meg Ezekiás; Ezekiás fia meg Manasszes; Manasszes fia meg Ámon; Ámon fia meg Józiás; Józiás fiai pedig voltak Jechoniás és ennek testvérei a Babilonba való költözéskor. És a Babilonba való költözés után Jechoniás fia volt Szalátíel; Szalátíel fia meg Zorobabel; Zorobabel fia meg Ábiud; Ábiud fia meg Eliákim; Eliákim fia meg Ázor; Ázor fia meg Szádok; Szádok fia meg Ákim; Ákim fia meg Eliud; Eliud fia meg Eleázár; Eleázár fia meg Mátán; Mátán fia meg Jákob. Jákob fia pedig volt József, férje Máriának, kitől született Jézus, kit Krisztusnak hívnak.

Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariae, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus.

Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szüled, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Csendes imádság. Egy-szülötted embersége, Urunk, jöjjön segítségünkre, hogy aki szüztől születve, anyjának szüzességét meg nem sértette, hanem megszentelte; anyja születése ünnepén minket minden

autem genuit Asa. Asa autem genuit Jósaphat. Jósaphat autem genuit Joram. Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Jóatham. Jóatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manássem. Manássem autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam. Josias autem genuit Jechoniam, et fratres ejus in transmigratione Babylonis. Et post transmigrationem Babylonis: Jechonias genuit Saláthiel. Saláthiel autem genuit Zoróbabel. Zoróbabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Elíacim. Elíacim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleázár. Eleázár autem genuit Mathan. Mathan autem genuit

Joseph virum Mariae, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus.

Offertorium. Beáta es, Virgo María, quae ómnium portásti Creatórem: genuisti qui te fecit, et in aeternum pérmanes Virgo.

Secreta. Unigéniti tui, Dómine, nobis succúrret humánitas: ut, qui natus de Virgine, matris integritátem non minuit, sed sacrávit; in Nativitátis ejus solénniis, nostris nos piáculis éxuens, oblatiónem nostram

büntől megszabadítva, te-
gye előtted kedvessé ado-
mányunkat: Ki veled.

tibi faciāt accēptam Jēsus
Christus Dōminus noster:
Qui tecum.

(2. csendes imádság Szent Adorjánról 1261. 1.)

Prefáció a Szent Szűzről, 566. 1.

Áldozásra. Boldog vagy,
szűz Mária, mert az örök
Atya Fiát hordoztad.

Communio. Beáta víscera
Mariæ Virgīnis, quæ porta-
vérunt aetérni Patris Fīlium.

Áldozás utáni imádság.
Magunkhoz vettük,
Urunk, ez évenként vissza-
térő ünnep szentségeit és
kérünk, engedd, hogy mind
földi mind örök életünknek
támogatói legyenek. A mi.

Postcommunio. Sumpsi-
mus, Dōmine, celebri-
tātis ánnuae votīva sacra-
mēnta: praesta, quæsumus;
ut et temporális vitæ nobis
remēdia praebeant, et ae-
térnae. Per Dōminum.

(2. áldozás utáni imádság: Szent Adorjánról 1261. 1.)

Szeptember 9: Szent Gorgonius vértanu.

Diocletianus testőrtisztje volt és társal közt is buzgón térített.
Ezért kellett meghalnia 303 körül.

Szentmise: Laetábitur, 1261. 1., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Gorgo-
nius vértanud, Urunk,
közbenjárásával örvendez-
tessen meg minket: s adjon
jámbor ünneplése által örö-
met. A mi Urunk.

Oráció. Sanctus tuus, Dó-
mine, Gorgónius sua
nos intercessióne laetificet:
et pia faciāt solemnitáte
gaudere. Per Dōminum
nostrum.

Csendes imádság. Legyen
kedves neked, Urunk,
alázatos áldozatunk, ame-
lyért Szent Gorgonius vér-
tanu legyen a mi közben-
járónk. A mi Urunk.

Secreta. Grata tibi sit,
Dōmine, nostræ servi-
tútis oblátio: pro qua san-
ctus Gorgónius Martyr in-
tervėntor exsístat. Per Dó-
minum.

Áldozás utáni imádság.
A Családodat, Isten, örök
boldogság érje, éltesse és
Fiad, Krisztus jó illatát Gor-
gonius vértanudban min-
denkor élvezze: Ki ve-
led él.

Postcommunio. Familiam
tuam, Deus, suávitás
aetérna contingat eē vége-
tet: quæ in Mártyre tuo
Gorgónio Christi Fīlii tui
bono júgiter odóre pascá-
tur: Qui tecum.

Szeptember 10: Tolentínói Szent Miklós hitvalló.

Ágostonrendi remete volt és az alázat, önmegtagadás, buzgóság példaképe. † 1306-ban.

Szentmise: Justus, 1295. I.

Szeptember 11: Szent Protusz és Jácint vértanuk.

Római vértanuk voltak; 250 körül szenvedtek máglyahalált Krisztusért, Rómában.

Szentmise: Salus autem, 1271. I., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Protusz és Jácint vértanuid drágalátos hitvallása, Urunk, segítsen és szerető közbenjárása oltalmazzon minket szüntelen. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szent Protusz és Jácint vértanuid emlékére, Urunk, elhoztuk neked a köteles adományokat: add meg, kérünk, hogy azok örök üdvösség eszközeiként működjenek bennünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. Hogy magunkhoz vett szentségeid, Urunk, megtisztítsanak minket, esdje ki, kérünk, szent vértanuidnak, Protusznak és Jácintnak mádsága. A mi Urunk.

Oráció. Beatórum Mátyrum tuórum Proti et Hyacínthi nos, Dómine, főveát pretiósá conféssio: et pia júgiter intercéssio tueátur. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Pro sanctórum Mátyrum tuórum Proti et Hyacínthi commémoratióne, múnera tibi, Dómine, quae debémus, exsólvimus: praesta, quaesumus; ut remédium nobis perpétuae salutis operéntur. Per Dóminum.

Postcommunio. Ut percépta nos, Dómine, tua sancta puríficent: beatórum Mátyrum tuórum Proti et Hyacínthi, quaesumus, implóret oráció. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 12: Mária szentséges neve.

Mária neve szent név, amelytől reszketnie kell a pokolnak. Emlékezetünkbe hozza a Boldogságos Szűz életét és magasztos hivatását és növell bizalmunkat hatalmas közbenjárásában. Az ünnep eredetét Spanyolországból nyerte és kezdetben Mária születése utáni 14. napon ünnepelték, tehát szeptember 22-én. XI. Ince pápa az egész Egyházban elrendelte hálaünnepül Szobieszki Jánosnak Bécs kapui előtt, a török fölött 1683 szeptember 12-én vívott győzelmének emlékére.

Bevonulásra. (Zsolt. 44, 13, 15-16.)

Lsdik majd tekinteted valamennyien a nép gazdagai: szűzi társnői követik a Királyhoz: követikőt hozzád társnőiörvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózáttól árad, zengem dalomat a Királynak. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy híveid, kik a Szentséges Szűz Mária nevén és oltalmán örvendenek, az ő hathatós esedezése következtében a földön minden gonosztól megmenekülve, a mennyekben az örökké tartó örömökre eljutni érdemesek lehessenek. A mi Urunk.

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1062. 1.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. *Ÿ.* Szűz szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja! *Ÿ.* Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál; Isten anyja, esedezél érettünk. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Luk. 1. 28, 42.) Üdvözlégy Mária, malszttal teljes, az Úr vagyonteveted, áldott vagy te az

Introitus. (Psalm. 44, 13, 15-16.)

Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducuntur Regi virgines post eam: proxima eius adducuntur tibi in laetitia et exultatione. (Ps. ib., 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Concède, quaesumus, omnipotens Deus: ut fideles tui, qui sub sanctissimae Virginis Mariae Nómine et protectione laetantur; ejus pla intercessione, a cunctis malis liberentur in terris, et ad gaudia aeterna pervenire mereantur in caelis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Graduale. Benedicta et venerabilis es, Virgo Maria: quae sine tactu pudoris inventa es mater Salvatoris. *Ÿ.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Post partum Virgo inviolata permansisti: Dei Génitrix, intercede pro nobis. Allelúja.

Missus est, 914. 1.

Offertorium. (Luc. 1, 28 et 42.) Ave, Maria, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus, et

asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a Boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi.

Prefáció a Szent Szűzről : 566. 1.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária benseje, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyeszerét, kérünk, add, hogy a Boldogságos, mindenkoron Szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket Fölségednek bemutatunk. A mi Urunk.

benedictus fructus ventris tui.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beatae Mariae semper Virginis intercessióne, ad perpétuam atque praesentem haec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pacem. Per Dóminum.

Communio. Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aetérni Patris Filium

Postcommunio. Súmptis, Dómine, salutis nostrae subsidiis: da, quaesumus, beatae Mariae semper Virginis patrocíniis nos ubique prótegi; in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Filium tuum.

Szeptember 14: A szent Kereszt felmagasztalása.

Lásd május 3-án.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyunk üdvösségünk; életünk és feltámasztásunk; ki által megváltatunk és megszabadultunk (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket: ragyogtassa arcát fölöttünk és irgalmazzon nekünk. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki mai napon a Szent Kereszt dídalmenetének évenként

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in Cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et resurrectio nostra: per quem salváti, et liberati sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedicat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. V. Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Orátio. Deus, qui nos hodiérna die Exaltatiónis sanctae Crucis ánnua solem-

megismétlődő ünnepével örvendeztetsz meg minket, add meg, kérünk, hogy aminek misztériumát megismertük a földön, annak megváltó kincseit megéremeljük a mennyben. A mi.

Szentlecke: Hoc enim, 397. l.

Átvonulásra. (Fil. 2, 8 és 9.) Krisztus engedelmes lett értünk a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. *¶* Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.

Alleluja, alleluja! *¶* Drága fa, drága szögeket, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (12, 31-36.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregeknek: Most van ítélet e világ fölött; most fog kivettetni e világ fejedelme. Én pedig, ha föl-emeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok. (Ezt pedig mondá, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.) Felelé azért neki a sereg: Mi azt hallottuk a törvényből, hogy a Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának? Kicsoda ez az Emberfia? Mondá tehát nekik Jézus: Már csak kevés ideig

nitáte laetificas: praesta, quaesumus; ut, cujus mysterium in terra cognovimus, ejus redemptionis praemia in caelo mereámur. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Graduale. (Phil. 2. 8-9.) Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem, mortem autem Crucis. *¶* Propter quod et Deus exaltávit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

Allelúja, allelúja. *¶* Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera: quae sola fulsti digna sustinére Regem caelórum et Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (12, 31-36.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Nunc judícium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejiciétur foras. Et ego si exaltátus fuero a terra, ómnia traham ad meípsum. (Hoc autem dicébat, significans qua morte esset moritúrus.) Respóndit ei turba: Nos audívimus ex lege, quia Christus manet in aetérnum: et quómodo tu dicis: Opórtet exaltári Fílium hóminis? Quis est iste Fílius hóminis? Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum lumen in vobis est. Ambuláte dum lucem

vagyon nálatok a világosság; járjatok, míg tiétek a világosság, hogy sötétség ne lepjen meg benneteket; mert, aki sötétben jár, nem tudja, hová megyen. Míg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban,

Felajánlásra. Oltalmazd meg, Urunk, népedet a szent kereszt jelével minden ellenséges cselszövéstől, hogy neked kedves legyen szolgálatunk és elfogadható a mi áldozatunk, alleluja!

Csendes imádság. Mi, akiket táplálni fog a mi Urunk Jézus Krisztus teste és vére, aki a keresztjelét megszentelte, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint a keresztet tisztelhetjük, úgy üdvözítő dicsőségének örök gyümölcseit is elnyerhessük. Ugyanazon.

Prefáció a szent

Áldozásra. A Kereszt jelével szabadíts meg minket ellenségeinktől, Istenünk.

Áldozás utáni imádság. Légy mellettünk, Urunk Istenünk, és kiket a Szent Kereszt tisztelésével megörvendezettsz, annak örök támogatásával védelmezd is meg. A mi Urunk.

habétis, ut non vos tenebrae comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habétis, créдите in lucem, ut filii lucis sitis.

hogy világosság fiaii legyetek.

Offertorium. Prótege, Dómine, plebem tuam per signum sanctae Crucis, ab insidiis inimicorum ómnium: ut tibi gratam exhibeamus servitútem, et acceptábile fiat sacrificium nostrum, alleluja

Secreta. Jesu Christi Dómini nostri Córpo et Ságuine saginándi, per quem Crucis est sanctificátum vexillum: quaesumus, Dómine Deus noster; ut, sicut illud adoráre merúimus, ita perénniter ejus glórie salutáris potiámur efféctu. Per eúdem Dóminum.

Keresztről, 562. 1.

Communio. Per signum Crucis de inimicis nostris líbera nos, Deus noster.

Postcommunio. Adésto nobis, Dómine Deus noster: et quos sanctae Crucis laetári facis honóre, ejus quoque perpétuis defénde subsidiis. Per Dóminum nostrum.

Szeptember 15: A hét Fájdalmú Szűz.

Az ünnep magyarázatát 1. 922. lapon.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Nikomédész vértanu emlékezetét. Római pap volt. Egy vértanu tetemét rejtette el, ezért őt is kivégezték az 1. században.

Szentmise: Stabant 923. C. az alábbiak kivételével:

Könyörgés, Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik tisztelettel ünnepeljük fájdalmait, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol.

Orátio. Deus, in cujus passioné, secundum Simeonis prophetiam, dulcissimam animam gloriósae Virginis et Matris Mariae doloris gladius pertransivit: concede propitius; ut, qui dolores ejus venerando recolimus, passionis tuae effectum felicem consequamur: Qui vivis.

A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: megemlékezés Szent Nikomédészről:

Légy, Urunk, néped mellett, hogy Szent Nikomédész vértanud kiváló érdemeiben bizakodva, irgalmad elnyerésére az ő pártfogásában mindig segítséget találjon. A mi Urunk.

Adesto, Dómine, populo tuo: ut, beati Nicomedis Martyris tui mérita praeclara suscipiens, ad impetrandam misericordiam tuam semper ejus patrociniiis adjuvetur. Per Dóminum.

A Graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ű.* Állt szent Mária, a menny Királynéja és a világ Úrnője, Urunk Jézus Krisztus keresztjénél keseregve.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Stabat sancta Maria, caeli Regina, et mundi Dómina, juxta crucem Dómini nostri Jesu Christi dolorosa.

A 2. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Nikomédészről:

Fogadd, Urunk, kegyesen a bemutatott adományokat, s ajánlja őket Fölsegednek Szent Nikomédész vértanu imádsága. A mi.

Súscipe, Dómine, múnera propitius oblata: quae majestati tuae beati Nicomedis Martyris commendet orátio. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Nikomédészről:

Tisztítsanak meg minket, Urunk, a magunkhoz vett szentségek s Szent Nikomédész vértanud közbenjárására minden vétektől szabadítsanak meg. A mi.

Purificent nos, Dómine, sacramenta quae sumpsimus: et, intercedente beato Nicomede Martyre tuo, a cunctis efficiant vitiis absolutos. Per Dóminum.

Szeptember 16: Szent Kornél pápa és Szent Cyprían püspök, vértanuk.

Kornéliusz pápa 253-ban halt vértanuságot. Cyprían († 258) karthágói püspök volt. Együtt küzdöttek koruk eretnekségei ellen. Cyprían írásai az őskeresztény szellem szép bizonyosságai.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Eufémia szűz, Lucia és Geminiánus vértanuk emlékezetét. Mind a hárman Diocletianus alatt lettek vértanuvá 303-ban.

Szentmise: Intret, 1265. I.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanukról:

Add meg, Urunk, imádságainknak azt az örvendetes sikert, hogy Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanuidnak, akiknek szenvedése napját évenként áldozattal megüljük, a hitben való állhatatosságát is kövessük. A mi Urunk.

Praesta, Dómine, précibus nostris cum exultatióne provéntum: ut sanctórum Mártýrum Euphémiae, Lúciae et Geminiáni, quorum diem passiónis ánnua devotióne recólimus, étiam fídei constántiam subsequámur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Néped áldozatára kérünk, Urunk, tekints kegyesen és add, hogy akiknek ünnepét szentáldozattal megüljük, azok közbenjárásának örvendezhessünk. A mi Urunk.

Vota pópuli tui, quaesumus, Dómine, propítius inténde: et, quorum nos tribuis solémnia celebráre, fac gaudére suffrágiis. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Hallgasd meg, Urunk, kéréseinket s kiknek ünnepét áldozattal megüljük, Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanuidnak támogatása szüntelenül segítsen minket. A mi Urunk.

Exáudi, Dómine, preces nostras: et sanctórum Mártýrum tuórum Euphémiae, Lúciae et Geminiáni, quorum festa solémniter celebrámus, contínuis foveámur auxiliis. Per Dóminum.

Szeptember 17: Assiszi Szent Ferenc hitvalló stigmatizálása.

Szent Ferenc nagy szeretetét a szenvedő Úr Jézus iránt azzal jutalmazta az Úr, hogy 1224-ben Alverna hegyén ő is megkapta a szent sebeket (stigmákat) két kezén és lábán, valamint az oldalán. Ennek emléke a mai nap.

Szentmise: ugyanaz, mint október 4-én, 1172. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki az elhídegülő világban, hogy szívünk az irántad való szeretet tűzével fellángoljon, Szent Ferenc testén szenvedésed szent sebhelyeit megújítottad: engedd kegyesen, hogy érdemei és közbenjárása által a keresztet állhatatosan viseljük és a bűnbánat méltó gyümölcsseit teremjük: Ki élsz.

Oráció. Dómine Jesu Christe, qui, frigescente mundo, ad inflammándum corda nostra tui amoris igne, in carne beatissimi Francisci passionis tuæ sacra Stigmata renovásti: concède propitijs; ut ejus méritis et précibus crucem júgiter ferámus, et dignos fructus poeniténtiæ faciámus: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate.

Szent evangélium: Si quis vult, 1257. l.

Aldozás utáni imádság. Isten, ki a kereszt csodálatos titkait Szent Ferenc hitvallódon sokfélekép kinyilatkoztattad: add meg nekünk, kérünk, hogy jámborságának példáját mindenkor kövessük s ugyanennek a keresztnek állandó szemlélése által erőt meríthessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, qui mira Crucis mystéria in beáto Francisco Confessore tuo multifórmiter demonstrásti: da nobis, quaesumus; devotiõnis suæ semper exempla sectári, et assídua ejusdem Crucis meditatiõne muniri. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Szeptember 18: Kupertinói Szent József hitvalló.

Egy szegény ács fia volt s maga is kézműves csizmadia lett; de később belépett a ferencesek közé és pappá is szentelték. A misztikus élet rendkívüli jelenségei (extázis, a test felemelkedése különösen a szentmise közben stb.) kísérték szent életét. † 1663-ban, kemény megpróbáltatások után.

Bevonulásra. (Sirák 1, 14-15.) Introitus. (Eccli. 1, 14-15.)

Isten szeretete tisztas bölcseég: akiknek szeme előtt az megjelenik, örvendeznek látásán, és csodái megismerésén. (Zs. 83, 2.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek

Diléctio Dei honorábilis sapiéntia: quibus autem apparúerit in visu, díligunt eam in visióne, et in agnitiõne magnálium suórum. (Ps. 83, 2.) Quam dilécta tabernácula

Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki a föld fölé emelt egyszülött Fiadhoz akartál vonzani mindeneket: tedd meg kegyesen, hogy szeráfi hitvallódnak, Józsefnek érdemei és példája által minden földi kívánságon felülemelkedjünk s érdemesek legyünk eljutni ahhoz: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 13, 1-8.)

Testvérek: Szóljak bár az emberek vagy az anyagok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy a pengő cimbalom. És legyen bár prófétáló tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár egész vagyonomat, a szegények táplálására és adjam bár át testemet úgy, hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem. A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fualkodik fel, nem nagyra-vágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend

tua, Dómine virtutum! concupiscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ad unigenitum Filium tuum exaltátum a terra ómnia tráhere disposuisti: pèrfice propitius; ut, méritis et exemplo seráphici Confessoris tui Joséphi, supra terrénas omnes cupiditátes eleváti, ad eum pervenire mereámur: Qui tecum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 13, 1-8.)

Fratres: Si linguis hóminum loquar, et Angelórum, caritátem autem non hábeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habúero prophetiam, et nóverim mystéria ómnia, et omnem sciéntiam: et si habúero omnem fidem, ita ut montes tránsferam, caritátem autem non hábéro, nihil sum. Et si distribúero in cibos páuperum omnes facultátes meas, et si tradídero corpus meum, ita ut árdeam, caritátem autem non hábéro, nihil mihi prodest. Cáritas pátiens est, benigna est: Cáritas non aemulátur, non agit péperram, non inflátur, non est ambitiósá, non quaerit quae sua sunt, non irritátur, non cógitat malum, non gaudet super iniquitáte, congáudet autem veritáti: ómnia suf-

a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal, mindent eltúr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha meg nem szűnik, a prófétálások véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik.

Átvonulásra. (Zsolt. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással: fejére drágakövből koronát helyeztél. *Ÿ.* Éltet kért tőled s te megadtad neki, hogy soká éljen, időtlen időkig.

Alleluja, alleluja. *Ÿ* (Sirák 11, 13.) Isten szeme kegyesen tekint reá és fölemeli alacsony helyzetéből és felmagasztalja fejét. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zs. 34, 13.) Pedig én, amikor bántottak, szőrühát öltöttem. Bőjttel sanyargattam magamat s mellre hajtott fővel könyörögtem.

Csendes imádság. A dícséret áldozati adományaitelhoztuk neked, Urunk, szenteid emlékezetére: általuk remélünk szabadulást a jelen és jövődjö bajjoktól. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 68, 30-31.) Én szegény vagyok és szenvedek; fölemel, Isten, a te segítséged. Az Isten nevét énekszöval áldom, és öt hálaival magasztalom.

fert, ómnia credit, ómnia sperat, ómnia sústinet. Cáritas numquam éxcidit: sive prophetiae evacuabúntur, sive linguae cessábunt, sive sciéntia destruétur.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápíte ejus corónam de lápide pretiósó. *Ÿ.* Vitam pétiit a te, et tribuísti ei longitúdinem diérum in saeculum, et in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Eccli 11, 13.) Oculus Dei respéxit illum in bono, et eréxit eum ab humilitáte ipsius, et exaltávit caput ejus. Allelúja.

Loquebátur, 781. 1.

Offertorium. (Ps. 34, 13) Ego autem, cum mihi mólesti essent, induébar cilicio Humillábam in jejúnio ánimam meam: et orátio mea in sinu meo convertétur.

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commémoratióne Sanctórum: quibus nos et praeséntibus éxui malis confídimus, et futúris. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 68, 30-31.) Ego sum pauper, et dolens: salus, tua, Deus, suscepit me. Laudábo nomen Dei cum cántico: et magnificábo eum in laude.

Áldozás utáni imádság.
A mennyei eledeltől és italtól megújulva, Istenünk, alázatosan kérünk: hogy akinek emlékezetére magunkhoz vettük, annak imádságában oltalmat találjunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Refecti cibo potúque caeléstí, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépi-mus, ejus muniámur et pré-cibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 19: Szent Januárius püspök és társai vértanuk.

Hat társával együtt 305 körül lefejezték. Vérének erekiyért ampullában őrzik a nápolyi dómban és évenként különösen a mai napon, ezek újra folyékonyvá változnak. Ez Szent Januáriusnak ma is évenként megújuló csodája.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., a Sedente Jesu kezdetű (1275. l.) evangéliumi szakasszal.

Szeptember 20: Szent Euszták és társai vértanuk.

Kiváló római katona és hadvezér volt, de diadala után nem akart a pogány isteneknek áldozni, ezért családjával együtt az oroszlanok elé dobták, 118-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Máté apostol ünnepének vigiliáját.

Szentmise: Sapiéntiam, 1269. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés a vigiliáról, 1245. l.)

Utolsó evangélium:

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (5, 27-32.)

Az időben: Látá Jézus egy Lévi nevű vámost a vámnál ülni és mondá neki: Kövess engem. És elhagyván mindent, fölkelvén, követé őt. És Lévi nagy lakomát készíté neki házában s nagy sereg vámos és más üle velük az asztalnál. És zúgólódának farizeusaik és írástudók, mondván az ő tanítványainak: Miért esztek és isztok a vámosokkal és

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Lucam. (5, 27-32.)

In illo tempore: Vidit Jesus publicánum nómine Levi, sedentem ad telónium, et ait illi: Séquere me. Et relictis ómnibus, surgens secútus est eum. Et fecit ei convívium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicánorum, et aliórum, qui cum illis erant discumbéntes. Et murmurábant pharisaei, et scribae eórum, dicéntes ad discípulos ejus: Quare

bűnösökkel? Felelvén Jézus, mondá nekik: Nincs szükségük orvosra az egészségeseknek, hanem a betegeknek; nem jöttem híni az igazakat, hanem a bűnösöket bűnbánatra.

cumpublicanis, et peccatoribus manducatis et bibitis? Et respondens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni vocare justos, sed peccatores ad poenitentiam.

(Mondhatjuk azonban a vigiliáról szóló szentmisét is, 1245. l. a fenti evangéliumi szakasszal.)

Szeptember 21: Szent Máté apostol és evangélista.

Lévinek is hívták. Vámos volt s Krisztus hívó szavára apostol lett. Ő írta az első evangéliumot. A hagyomány szerint vértanuságot szenvedett Aethiopiában.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.)

Bölcseséget beszél az igaznak szája és igazságot szól nyelve, szívében van Istenének törvénye. (Zs. u. a. 1.) Ne irigykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Szent Máté apostol és evangélista könyörgései segítsenek minket, Urunk, hogy amit mi el nem nyerhetnénk, azt az ő közbenjárására megkaphassuk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 36, 30-31.)

Qui justi meditabitur sapientiam, et lingua ejus loquetur iudicium: lex Dei ejus in corde ipsius. (Ps. ibid., 1.) Noli aemulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem. *Ÿ*. Glória Patri.

Oráció. Beáti Apóstoli et Evangelistae Matthaei, Dómine, precibus adjuvemur: ut, quod possibilitas nostra non óbtinet, ejus nobis intercessióne donétur. Per Dóminum.

Szentlecke: Similitúdo vultus, 940. l.

Átvonulásra. (Zsolt. 111, 1-2.) Boldog az az ember, ki az Urat féli és parancsaiban nagy tetszését leli. *Ÿ*. Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Téged, Uram, az apostolok dicsőséges kara dicsér. Alleluja.

Graduale. (Ps. 111, 1-2.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandatis ejus euepit nimis. *Ÿ*. Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicétur.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Te gloriósus Apostolorum chorus laudat, Dómine. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (9, 9-13.)

Az időben: Jézus láta egy Máté nevű embert a vámnál ülni. És mondá neki: Kövess engem! És fölkelvén, követé őt. És történt, hogy amint asztalhoz ült a házban, íme, sok vámos és bűnös jövé, letelepedének Jézussal és tanítványaival együtt. Látván ezt a farizeusok, mondák az ő tanítványainak: Miért eszik meszteretek a vámosokkal és bűnösökkel? Jézus pedig hallván ezt, mondá: Nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek. Elmenvén pedig, tanuljátok meg, mit tesz az: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Mert nem jöttem az igazakat hívni, hanem a bűnösöket.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4 és 5.) Fejére, Uram, drágakövből koronát helyeztél, éltet kért tőled, s te megadtad neki, alleluja.

Csendes imádság. Szent Máté apostol és evangélista könyörgése, kérünk, Urunk, ajánlja neked Egyháznak adományait, akinek fölséges tanítása oktatja az Egyházat. A mi Urunk.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítséged folytán nagy az ő dicsősége; dicsőséggel és

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. (9, 9-13.)

In illo tempore: Vidit Jesus hominem sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani, et peccatores venientes, discumbebant cum Jesu, et discipulis ejus. Et videntes pharisaei, dicebant discipulis ejus: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.) Posuisti, Dómine, in capite ejus coronam de lapide pretioso: vitam petiit a te et tribuisti ei, alleluja.

Secreta. Supplicationibus beati Matthaei Apostoli et Evangelistae, quaesumus, Dómine, Ecclesiae tuae commendetur oblatio: cujus magnificis praedicationibus eruditur. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 20, 6.) Magna est glória ejus in salutari tuo: glóriam et mag-

nagy ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve ezt a szentséget, Urunk, Szent Máté apostolod és evangélistád közbenjárására, kérünk, hogy amit az ő tiszteletére bemutattunk, nekünk üdvünkre válják. A mi.

num decorem impónes super eum, Dómine.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacraméntis, beáto Matthaео Apóstolo tuo et Evangelista interueniente, deprecámur: ut, quae pro ejus celebráta sunt glória, nobis proficiant ad medelam. Per Dóminum.

Szeptember 22: Villanovai Szent Tamás püspök és hitvalló.

Ágostonrendi remetéből lett Valencia érseke és udvari szónok. Mindenét a szegényeknek adta. Halálos ágyán (és az ágy sem volt a sajátja) ajándékozta el utolsó pénzdarabját és így halt meg, 1553-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Móric és vértanútársai emlékezetét. Katolikus legionáriusok voltak és mert nem akartak a pogány bálványoknak áldozni, a róluk elnevezett svájci városban megtizedelték őket 303-ban.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Tamás püspököt a szegények iránti kiváló irgalmasság erényével ékesítetted: kérünk, hogy közbenjárására áraszd kegyesen mindazokra, akik hozzád könyörögnek, irgalmad gazdagságát. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Thomam Pontíficem insignis in pauperes misericordiae virtute decorásti: quaesumus; ut, ejus intercessióne, in omnes, qui te deprecántur, divítias misericordiae tuae benignus effúndas. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Móric és társai vértanukról.

Add, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Móric és társai vértanuid ünnepe minket megörvendeztessen: hogy kiknek pártfogásában bízunk, azok születése napján mi is dicsőségben lehessünk. A mi Urunk.

Annue, quaesumus, omnipotens Deus: ut sanctorum Mártýrum tuorum Maurítii et Sociórum ejus nos laetificet festiva solémnitas; ut, quorum suffrágiis nitimur, eórum natalitiis gloriémur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Szent Tamás hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, ké-

Secreta. Sancti Thomae Confessoris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dó-

rünk, Urunk, tegyen minket kegyességed előtt elfogadottá: hogy a jámbor engesztelés e szolgálata által, őt a boldog jutalomban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait megszerze. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten, mindörökön örökké.

mine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec pia placatiónis officia, et illum beáta retribútió comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Tekints le, kérünk, Urunk, az adományokra, melyeket Szent Móric és társai vértanuid emlékezetére elhoztunk: és add, hogy akiknek tisztelete miatt kedvesek előtted, azoknak közbenjárására örök javunkra váljanak. A mi Urunk.

Réspice, quaesumus, Dómine, múnera, quae in sanctórum Mártyrum tuórum Maurítii et Sociórum ejus commemoratióne deférimus: et praesta; ut, quorum honóre sunt grata, eórum nobis fiant intercessióne perétua. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy Szent Tamás hitvallód és püspököd könyörgései által, akinek tiszteletreméltó ünnept megültük, a bocsánatot elnyerjük. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, fidelium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Thomae Confessoris tui atque Pontificis, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei szentségektől és örömöktől megújulva, alázatosan kérünk, Urunk, hogy akiknek diadalát dicsekedve üljük, azoknak a segítségével oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Caeléstibus refécti sacraméntis et gáudiis: súpplices te rogámus, Dómine; ut, quorum gloriámur triúmpphis, protegámur auxiliis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 23: Szent Linus pápa és vértanu.

Szent Péter első utóda volt a pápai székbén; s mikor 79 körül vértanuhalált halt, az apostolfejedelem sírja mellé temették.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Tekla szűz és vértanu emlékezetét, akit Szent Pál térített meg és aki a haldoklók egyik pártfogója lett.

Szentmise: Si diligis 1248. I.**A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Tekláról:**

Kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Tekla szűzed és vértanud születése napját üljük, egyrészt ennek az évenkinti ünnepnek örvendhessünk, másrészt az ily nagy hit példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökkön örökké.

Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beatae Theclae Virginis et Martyris tuae natalitia colimus; et annua solemnitate laetemur, et tantae fidei proficiamus exemplo. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

A 2. csendes imádság: Szent Tekláról:

Fogadd el, Urunk, az adományokat, amelyeket Szent Tekla szűz és vértanud ünnepén neked hozunk: az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, múnera, quae in beatae Theclae Virginis et Martyris tuae solemnitate deférimus: cujus nos confidimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Tekláról:

Segítsenek meg minket a magunkhoz vett misztériumok, Urunk: és Szent Tekla szűzed és vértanud közbenjárására örvendeztessenek meg minket szüntelenül oltalmukkal. A mi Urunk.

Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedente beata Thecla Virgine et Martyre tua, semper terna faciánt protectione gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Szeptember 24: Fogolykiváltó Boldogasszony (Maria de Mercede)

A nolascoi Szent Péter és pennaforti Szent Rajmund által alapított mercedarius rend védőasszonyának ünnepe. A rend arra törekedett, hogy a szaracénok fogságába esett keresztényeket kiváltsa.

Szentmise: Salve, 1325. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Fiad dicsőséges Anyja által Egyházadat, Krisztus híveinek a pogányok hatalmából való kiszabadítására, kegyesen új renddel gazdagítottad: add, kérünk, hogy akit e kiváló mű szerzőjeként jámbor módon tisztelünk, annak érdemei és közbenjárása által minden bűntől és a sátán fogságából megszabaduljunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Oráció. Deus, qui per gloriosissimam Filii tui Matrem, ad liberandos Christi fideles a potestate paganorum, nova Ecclesiam tuam prole amplificare dignatus es: praesta, quaesumus; ut, quam pie veneramus tanti operis institutricem, ejus pariter méritis et intercessione, a peccatis omnibus et captivitate daemonis liberemur. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Szeptember 26: Szent Ciprián és Jusztina szűz vértanúk.

Ciprián pogány varázsló volt és mikor Jusztinát nem sikerült eltántorítania, maga is keresztény lett. Együtt szenvedtek vértanúságot 304 körül, Nikomédiában.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Erősítsen minket, Urunk, szüntelenül Szent Ciprián és Jusztina vértanuid segítségére; hiszen te nem szűnsz meg kegyesen tekinteni azokra, akiket ilyen segítségben engedsz részesülni. A mi.

Oráció. Beatórum Mátyrurum Cypriáni et Justinae nos, Domine, főveant continuata praesidia: quia non desinis propitius intueri, quos talibus auxiliis concesseris adjuvari. Per Dominum.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait: legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére és irgalmadból, mint üdvötszerző adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Ciprián és Justina vértanuid közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk magunkhoz. A mi.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiōnis offerimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, redántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Cypriáno et Justina; ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.

Szeptember 27: Szent Kozma és Damján vértanuk.

Arábiából származó Ikerestvérek. Amerre jártak, ingyen gyógyították a betegeket és közben a keresztény hitet terjesztették. Ezért azután 303-ban Ciliciában lefejezték őket.

Bevonulásra. (Sírák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcseségét és dicséretüket hirdeti a gyülekezet; nevük pedig él örökön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjétek igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dicséret. *¶* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Kozma és Damján vértanuid születésnapját ünnepeljük, közbenjárásukra minden fenyegető veszedelemtől megmeneküljünk. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctorum narrent pópuli, et laudes eorum nuntiet ecclesia: nómína autem eorum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exultáte, justí, in Dómino: rectos decet collaudátio. *¶* Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui sanctorum Mátyrum tuorum Cosmae et Damiani natalicia colimus, a cunctis malis imminéntibus, eorum intercessiónibus, liberémur. Per Dóminum.

Szentlecke: Justí autem, 1269. l.

Átvonulásra. (Zs. 33, 18-19.) Kláltanak az igazak,

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamavérunt justí, et Dó-

őket az Úr meghallgatja és minden szorongatásukból kiszabadítja. *Ű.* Közel van az Úr a megtört szívéekhez; és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Ez az igazi testvériség, amely legyőzi a világ gonoszságait, követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

Szent evangélium: Descendens Jesus, 1270. 1.

Felajánlásra. (Zs. 5, 12-13.) Dicselkedjenek mindazok benned, kik szeretik nevedet, mert te, Uram, az igazat megáldod; Uram, pajzsként borítod reánk jóakarodat.

Csendes imádság. Szentjeid kegyes imádsága ne hagyjon el minket, Urunk, és egyrészt ajánlja előtted adományainkat, másrészt szerezzé meg számunkra mindenkor bocsánatodat. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették, Uram, szolgálid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak; tartsd meg karod erejével a halálra szántakat.

Áldozás utáni imádság. Védelmet meg népedet, kérünk, Urunk, egyrészt a mennyei lakomában való részesülés, melyet nekünk engedél, másrészt pedig szenteid együttes közbenjárása. A mi Urunk.

minus exaudivit eos: et ex ómnibus tribulationibus eorum liberavit eos. *Ű.* Juxta est Dóminus his, qui tribulatio sunt corde: et húmiles spíritu salvábit.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Haec est vera fraternitas, quae vicit mundi crimina: Christum secuta est, incluta tenens regna caeléstia. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 5, 12-13.) Gloriabúntur in te omnes, qui dligunt nomen tuum: quóniam tu, Dómine, benedices justo: Dómine, ut scuto bonae voluntátis tuae coronásti nos.

Secreta. Sanctórum tuórum nobis, Dómine, pia non desit orátio: quae et múnera nostra conciliet, et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuerunt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatílibus caeli, carnes sanctórum tuórum béstiis terrae: secúndum magnitúdinem bráchii tui pós-side filios morte punitórum.

Postcommunio. Próteget, quaesumus, Dómine, pópulum tuum et participátio caeléstis indúlta convívii, et deprecátio colláta Sanctórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fíllum tuum, qui tecum.

Szeptember 28: Szent Vencel herceg és vértanu.

Cseh herceg volt és a pogány csehek közt terjesztette Krisztus hitét, ezért a templomban ölték meg őt, 935-ben.

Szentmise: In virtúte, 1258. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Vencelt a vértanuság pálmája által a földi fejedelemségből a mennyei dicsőségbe helyezted át: imádságára őrizz meg minket minden bajtól s add, hogy egykor társaságának örvendhessünk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Venceslám per martyrii palmam a terréno principátu ad caeléstem glóriam transtulisti: ejus précibus nos ab omni adversitate custódi; et ejúsdem tribue gaudére consórtio. Per Dóminum.

Szeptember 29: Szent Mihály arkangyal ünnepe.

1. A Mihály név azt jelenti: «Ki olyan, mint Isten?» — és jelezni akarja azt az Isten dicsőítésére szolgáló törekvést, amit Szent Mihály arkangyal ismételtan tanúsított. A liturgia szerint «a mennyei hadsereg fejedelme, akit minden angyal tisztel». A Luciferrel való győzelmes küzdelme és annak következményei (Jel. 12, 7) miatt őt tekintik Krisztus szent embersége különös védelmezőjének és a legszentebb Oltáriszentség őrzőjének. A liturgia erre mutat rá, amikor az ünnepélyes nagymisében tömjénáldáskor a pap így imádkozik: «Szent Mihály arkangyal könyörgésére áldja meg az Úr ezen tömjénsemeket», amelyek itt a tűzben elégve, Krisztus áldozatát és szentségének illatát jelképezik. A liturgiamaғыarázóк közül többen azt mondják, hogy az is Szent Mihály arkangyalnak szól, amidőn a pap az átváltozás után mélyen meghajolva, így imádkozik: «Mindenható Isten, engedd, hogy e szent áldozatokat szent angyalod kezével oltárodra vigye fel isteni Főlséged színe elé». Szent Mihály arkangyal másodszer úgy ismeretes, mint a hívő nép védelmezője a pokol hatalma ellen. Az ünnepi szertartás szövegében ezért ez áll: «Szent Mihály arkangyal, jöjj az Isten népének segítségére!» Sőt a csendes szentmise utáni imádságban is az Egyház úgy szólítja őt, mint a keresztény nép védelmezőjét, a pokolbeli lelkek hatalmassága ellen. Harmadszor Szent Mihály arkangyalt az ördöggel való győzelmes küzdelme miatt, melyet Mózes testéért vívott (Judás 9. v.), az angyalhadak vezérének is nevezik, aki a haldoklókat a gonosz szellemek támadásaitól védi és a lelkeket az égi paradicsomba vezeti. Ezért szentelik nagy szeretettel az ő tiszteletére a temetőkapornákat és ezért áll ott a képe sokszor a sírköveken és a temetők bejárata fölött. A keresztény művészet

fegyverzetben is szívesen ábrázolja, amint kivont karddal a pokoli sárkányt lábával széttapossa, vagy úgy, mint az igazság angyalát a mérleggel, amelyen a lelkeket méri. Mint ilyen említik őt a Confiteor-ban, a közgyónásban is. A gyászmisében a felajánlásnál így imádkozik a pap: «A zászlótartó Szent Mihály vezesse a lelkeket a szent világosságba». A haldoklókért mondott egyházi imában (*Commendatio animae*) így imádkozik az Egyház: «Vegye fel az elhaltat Szent Mihály arkangyal, aki méltó volt rá, hogy a mennybéli seregek élén álljon».

2. Mindezekből érthető, hogy ezt az égi fejedelmet az Egyházban már a legrégebb idő óta nagyrabecsülték és hogy neki templomokat, kápolnákat, oltárokat szenteltek, hogy kolostorok, szerzetesrendek és vallásos társaságok magukat az ő védelme alá helyezték. Az Egyház két ünnepet ül a szent arkangyal tiszteletére. Május 8-án Szent Mihály arkangyal megjelenésének ünnepét Gargano hegyén, Apuliában (Alsó-Itália) 495-ben. És a főünnepet: Szent Mihály arkangyal templomának felszentelését, *Dedicatio sancti Michaelis Archangeli*, szeptember 29-én. Mindkét Mihály-ünnep gyűjtőünnep és egyben valamennyi angyal tiszteletére szolgál, amint ez az ünnepi imádságban és az ünnepi szertartás más szövegeiben kifejezésre jut. Ezért az ünnep — legalábbis eredetében — nemcsak egy templomszentelésre vonatkozik, hanem inkább az angyaloknak az Isten dicsőítésére és a mi lelkünk üdvére való felszentelését ünnepli. Tartalma tehát inkább az: amit a későbbi őrangyal-ünnep jelent és így a nagy mennyel fejedelem a liturgiában az egész angyalvilágot képviseli.

3. A kereszténység őskora Szent Mihálynak még két csodálatos jelenését tartotta tiszteletben. Az egyik a pestis elhárítása végett tartott könyörgő-processzióban történt. Ekkor Nagy Szent Gergely pápa Hadrián mausoleuma fölött (épült 134-ben Kr. u.) látta Szent Mihály arkangyalt, amint a megbékülés jeléül kardját hüvelyébe dugja. VIII. Bonifác ennek emlékére sírja fölé kápolnát emeltetett e fölirattal: «S. Angelus inter nubes usque ad coelos» — «A szent angyal az égig érő felhők közt». Ez a mausoleum ma «Angyalvár» néven ismeretes és csúcsán ma is Szent Mihály arkangyal ércszobor áll. Az angyalnak egy másik csodajelenését tiszteli Franciaország a VIII. századból «St. Michel» hegyén, egy alig megközelíthető sziklacsúcson, Rouen mellett, a tengerben, ahol egy gyönyörű bencés-apátság és egy nagyon látogatott búcsújáróhely alakult. Szent Mihály vallásos társulat is alakult 1680-ban Bécsben, a Szentatya támogatására és különösen Ausztriában terjedt el.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Aldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hang-

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: potentes virtúte, qui fáctis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum

ját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, Istenem, az Urat, s egész bensőm az ő szent nevét. *V.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki csodálatos rendben kiosztod az angyalok és az emberek szolgálatát, engedd meg kegyesen, hogy akik mindenkor neked szolgálnak a mennyben, azok védjék életünket a földön. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (1, 1-5.)

Ama napokban: Isten ki nyilatkoztatta, aminek csakhamar meg kell történnie; angyala által küldvén azt szolgájának, Jánosnak, ki tanúságot tett az Isten igéje mellett és Jézus Krisztus tanubizonyossága mellett, mindarról, amit látott. Boldog az, aki olvassa és aki hallja ennek a jövendölésnek igéit, és megtartja mindazt, ami abban meg van írva; mert az idő közel van! János a hét egyháznak, mely Ásiában van. Kegyelem nektek és békeség attól, aki van és aki volt és aki eljövendő; és a hét szellemtől, kik az ő trónja előtt vannak; és Jézus Krisztustól, ki hűséges tanu, elsősülötte a halottaknak és fejedelme a föld királyainak; ki szeretett minket és megmosott bennünket bűneinktől a saját

ejus. (Ps. 102., 1.) *Benedic, ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. V.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui, miro órdine, Angelórum ministéria hominúmque dispénsas: concéde propítius; ut, a quibus tibi ministrántibus in caelo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniátur. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (1,1-5.)

In diébus illis: Significávit Deus quae opórtet fieri cito, mittens per Angelum suum servo suo Joánni, qui testimónium perhibuit verbo Dei, et testimónium Jesu Christi, quaecúmque vidit. Beátus qui legit, et audit verba prophetiae hujus: et servat ea, quae in ea scripta sunt: tempus enim prope est. Joánnes septem ecclesiis, quae sunt in Asia. Grátia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, et qui ventúrus est: et a septem spirítibus, qui in conspéctu throni ejus sunt: et a Jesu Christo, qui est testis fidélis, primogénitus mortuórum, et princeps regum terrae, qui diléxit nos, et lavit nos a peccátis nostris in ságuine suo.

vére által.

Átvonulásra. (Zs. 102, 20, 1.) Áldjátok az Urat, anyaljai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. *℣.* Áldjad lelkem, az Urat s egész bensőm az ő szent nevét.

Alleluja, alleluja. *℣.* Szent Mihály főangyal, őrizz meg minket a küzdelemben, hogy a remegést keltő ítéleten el ne vesszünk. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 1-10.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük álltá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be. Aki pedig megbotráncztat egyet e kicsinyek közül, kik én bennem hisznek, jobb volna annak, hogyha malomkövet kötnének nyakára és a tenger mélységébe merítenék. Jaj a világnak a botrányok miatt! Mert szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mindazáltal

Graduale. (Ps. 102, 20 et 1.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: potentes virtúte, qui fáctis verbum ejus. *℣.* Bénedic, ánima mea, Dóminum, et ómnia interióra mea nomen sanctum ejus.

Allelúja, allelúja. *℣.* Sancte Michael Archágele, defende nos in praelio: ut non pereámus in treméndo júdicío. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (18, 1-10.)

In illo témpore: Accesserunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscéperit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit. Qui autem scandalizáverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendátur mola asinária in collo ejus, et demergátur in profúndum maris. Vae mundo a scándalis. Nécesse est enim ut véniant scándala: verúmtamen vae hómini illi, per quem scándalum venit. Si autem ma-

jaj annak az embernek, ki által a botrány történik. Ha pedig kezed vagy lábad megbotránkoztat téged, vágd le azt és vedd el magadtól; jobb neked az életre bemenned bénán, vagy sántán, mint két kézzel, vagy két lábbal az örök tűzre vetetni. És ha szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; jobb neked egy szemmel az életre bemenned, mint két szemmel a gehenna tűzére vetetni. Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet a kicsinyek közül: mert mondom nektek, hogy azok angyalai az égben mindenkor látják Atyám orcáját, ki

nus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscede eum, et prójice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et prójice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est. Credo.

Felajánlásra. (Jelen. 8, 3-4.) Megáll a templom oltára előtt, arany tömjénezővel a kezében, és sok jó illatszer adaték neki. És fölszálla a jó illatszerek füstje Isten színe elé, alleluja.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, a dicséret adományait és alázatosan kérünk, hogy az angyal értünk közbenjáró könyörögésére egyrészt kiengesztelődötten fogadd el, másrészt engedj, hogy üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Áldozásra. (Dán. 3, 58.) Úr összes angyalai, áldjátok az Urat; dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuribulum aureum in manu sua, et data sunt ei incensa multa: et ascendit fumus aromatum in conspectu Dei, alleluja.

Secreta. Hóstias tibi, Domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes: ut eadem, angelico pro nobis interveniente suffragio, et placatus accipias, et ad salutem nostram provenire concedas. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedicite, omnes Angeli Domini, Dominum: hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula.

Áldozás utáni imádság. Szent Mihály főangyal közbenjárására támaszkodva: könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy amit ajkunkkal megízleltünk, azt szívünkkel is felfoghassuk. A mi Urunk.

Postcommunio. Beáti Archangeli tui Michaélis intercessióne suffúlti: supplices te, Dómine, deprecámur; ut quod ore proséquimur, contingámus et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 30: Szent Jeromos áldozópap, hitvalló és egyháztanító.

Dalmát szülők gyermeke. Tanulmányait Rómában kezdte és kicsapongó élet után megtért és megkeresztelkedett. Keletre utazott, ahol pap lett. Végül Bellehembben telepedett le és ott remete, majd kolostor alapító lett. Itt fordította le a Szentírást. Fordítását Vuigata-nak, azaz «Elterjedt»-nek nevezik. Azt használja csekély kivétellel a misekönyv is. † 420-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadnak Szent Jeromos hitvallódban a Szentírás magyarázásának legnagyobb tanítóját adni méltóztattál: add meg, kérünk, hogy érdemei által azt, amit szóval és tettel egyaránt tanított, segítségeddel megvalósíthassuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Mennyei adományoddal add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szabad szívvel szolgáljunk neked és hogy neked hozott ajándékaink Szent Jeromos hitvallód közbenjárására üdvünkre és dicsőségünkre szolgáljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei táplálékkal betöltve, kérünk, Urunk, hogy

Oráció. Deus, qui Ecclesiae tuae in exponendis sacris Scripturis beátum Hieronymum Confessorem tuum, Doctorem maximum providere dignatus es: praesta, quaesumus; ut, ejus suffragantibus méritis, quod ore simul et opere dócuít, te adjuvante, exercere valeámus. Per Dóminum.

Secreta. Donis caeléstibus da nobis, quaesumus, Dómine, líbera tibi mente servíre: ut múnera quae deférimus, interveniénte beáto Hieronymo Confessore tuo, et medélam nobis operéntur, et glóriam. Per Dóminum Jesum Christum.

Postcommunio. Replét-alimónia caelésti, quaesumus, Dómine: ut, interi

Szent Jeromos hitvallód közbenjárására irgalmad kegyelmét elnyerni méltók legyünk. A mi Urunk.

veniēnte beāto Hieronymo Confessore tuo, misericordiae tuae grātiam cōsequi mereāmur. Per Dōminum.

Október 1: Szent Remig püspök és hitvalló.

Rheimsi püspök; a frankok téritője, Chlodwig király megkeresztelője. † 535-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. I.

Október 2: Szent Őrőangyalok.

Az őrőangyal ünnepe a hálás hódolat liturgiája Istennel szemben, aki maga küldi le szent angyalát hozzánk szolgálatunkra és védelmünkre. Egyúttal ennek az ünnepnek erősíténe és mélyíténe kell bennünk a szent őrőangyalunk iránt az űntudatot és a hitet. És ezzel növelnie kell bennünk űnmagunk és ember-társaink lelkének megbecsülését is, hiszen, íme, Isten is egy tiszt szent angyal által űríztteti azt. — Az ünnep keletkezett Spanyolországban s onnan terjedt a XVI. században Franciaországba. II. Ferdinánd császár kérelmére engedélyezte V. Pál (1605—1621) a császári államokban, amelyekben mindig szeptember első vasárnapján, a többi templomokban X. Kelemen (1670—76) rendeletére október 2-án, Szent Mihály ünnepe után való első szabad napon ünnepelték. Ma X. Pius rendeletére, az összes nyugati egyházakban október 2-án ünnepelik meg. — Mindenütt tisztelttel gondoljunk szent őrőangyalunk jelenlétére és semmiféle vétékkel meg ne szomorítsuk űt. Bizalommal hívjuk fel szószólásra Istennél és ajánljuk magunkat védelmébe. Benső intéseit és figyelmeztetéseit mindig készséggel kövessük.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Aldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, lelkem, az Urat s egész bensőm szent nevét. †. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki irántunk való kimondhatatlan gondoskodásodból szent angyalaidat méltóztatol űrízettükre küldeni, add meg

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedicite Dōminum, omnes Angeli ejus: potētes virtūte, qui fācitis verbum ejus, ad audiēdam vocem sermōnum ejus. (Ps. ibid., 1.) Benedic, ānima mea, Dōmino: et űmnia, quae intra me sunt, nōmini sancto ejus. †. Glória.

Orátio. Deus, qui ineffābili providētia sanctos Angelos tuos ad nostram custōdiam mittere dignāris: largire supplīcibus tuis; et

a hozzád folyamodóknak, hogy azoknak pártfogása szüntelen oltalmazza őket és egykor örökkétartó társaságuknak örvendhessenek. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (23, 20-23.)

Ezt mondja az Úristen: Íme, én elküldöm angyalomat, hogy előtted menjen s őrizzen az úton s bevigyen arra a helyre, amelyet neked szántam. Féld őt s hallgass a szavára s ne véld, hogy megvetheted; mert nem nézi el, ha vétkezel és az én nevem van benne. Ha hallgatsz a szavára és megteszed mindazt, amit mondok, akkor ellenségeleszek ellenségeidnek és szorongatni fogom szorongatóidat: és előtted megy angyalom.

Átvonulásra. (Zs. 90, 11-12.) Angyalainak parancsolt felőled Isten, hogy minden utadon őrizzenek. *Ÿ.* Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 102, 21.) Áldjátok az Urat, seregei mind; szolgálai, kik akaratát megteszitek. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 20-21.) Áldjátok az Urat angyalai mind, szolgálai, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját.

eórum semper protectione defendi, et aeterna societate gaudere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Lectio libri Exodi. (23, 20-23.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego mittam Angelum meum, qui praecedat te, et custodiat in via, et introducat in locum, quem paravi. Observa eum, et audi vocem ejus, nec contemnendum putes: quia non dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in illo. Quod si audferis vocem ejus, et féceris ómnia, quae loquor, inimicus ero inimicis tuis, et affligam affligentes te: praecedetque te Angelus meus.

Graduale. (Ps. 90, 11-12.) Angelis suis Deus mandávit de te, ut custodiant te in ómnibus viis tuis. *Ÿ.* In mánibus portábunt te, ne umquam offendas ad lápidem pedem tuum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 102, 21.) Benedicite Dómino, omnes virtútes ejus: ministri ejus, qui fáctis voluntatem ejus. Allelúja.

Quis putas, 1164. 1.

Offertorium. (Ps. 102, 20 et 21.) Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: ministri ejus, qui fáctis verbum ejus, ad audiendam vocem sermónum ejus.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, e szent angyalaid tiszteletére bemutatott adományainkat és engedj kegyelmesen, hogy folytonos oltalmuk által a jelen veszedelemtől megszabaduljunk és így az örök életre eljuthassunk. A mi Urunk.

Aldozásra. (Dán. 3, 58.-) Az Úr minden angyalai, áldjátok az Urat; dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Aldozás utáni imádság. Szent angyalaid ünnepét örömmel ünnepelve, résztvettünk, Urunk, az isteni misztériumokban és ez által kérünk, hogy pártfogásuk alatt az ellenség cseleltől mindig megmeneküljünk és minden viszontagság elviselésére megedződjünk. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae pro sanctórum Angelórum tuórum veneratióne deférimus: et concéde propítius; ut, perpétuis eórum praesídiis, a praeséntibus perículis liberémur, et ad vitam perveniámus aetérnam. Per Dóminum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedicite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, divína mystéria, sanctórum Angelórum tuórum festivitáte laetántes: quaesumus; ut eórum protectióne ab hóstitium júgíter liberémur insídiis, et contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Október 3: Kis Szent Teréz szűz.

Napjaink szentje a mennyből is rózsákat hullató Kis Szent Teréz; † 1897-ben és már 1925-ben szentté avatta az Egyház. Korunk gőgös embereit tanítja az Isten-gyermekség kised ősvényére.

Bevonulásra. (Ének, 4, 8, 9.)

Jöjj a Libanonról, mátkám, jöjj a Libanonról, jöjj, megsebezted szívemet, mátkám, húgom, megsebezted szívemet. (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, ti szolgálk, dicsérjétek az Úr nevét. ♪. Dicsőség.

Introitus. (Cant. 4, 8, 9.)

Veni de Libano, sponsa mea, veni de Libano, veni: vulnerásti cor meum, soror mea sponsa, vulnerásti cor meum. (Ps. 112, 1.) Laudáte, púeri, Dóminum; laudáte nomen Dómini. ♪. Glória Patri et Filio et Spíritui Sancto.

Könyörgés. Urunk, ki azt mondottad: Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába; add meg nekünk, kérünk, hogy Szent Teréz szűz nyomait alázatos és egyszerű szívvél követhessük és így az örök jutalmat elnyerhessük: Ki élsz.

Szentlecke Izaiás prófétától.
(66, 12-14.)

Ezeket mondja az Úr: Íme, én reá bocsátom a békét, mint folyamat, és mint megáradt patakot a a nemzetek dicsőségét, hogy azt szopjátok; keblen hordoznak majd és térden becéznek titeket. Mint akit anyja becéz, úgy vigasztalalak meg én titeket és Jeruzsálemben vigasztalást lettek. Meglátjátok és örül majd szívetek és csontjaitok mint a fű sarjadoznak és ismeretessé lesz az Úr keze az ő szolgáin.

Átvonulásra. (Máté 11, 25.) Hálát adok neked, Atyám, mennynek és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcséktől és okosaktól, és nyilvánítottad a kisdedeknek. ✠. (Zs. 70, 5.) Te vagy Uram, ifjúkorom óta bizodalمام.

Alleluja, alleluja. ✠. (Sirák fia 39, 17-19.) Virultok, mint a patak mellé ültetett rózsza; édes leszen illatotok, mint a Libanoné, virágoztok, mint a lilium és illatot ontotok, és

Orátio. Dómine, qui dixisti: Nisi efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelorum: da nobis, quaesumus; ita sanctae Terésiae Vírginis in humilitate et simplicitate cordis vestigia sectári, ut praemia consequámur aetérna: Qui vivis.

Lectio Isaiae Prophetae. (66, 12-14.)

Haec dicit Dóminus: Ecce ego declinábo super eam quasi flúvium pacis, et quasi torrémentem inundántem glóriam géntium, quam sugétis: ad úbera portabimini, et super génua blandiéntur vobis. Quómodo si cui mater blandiátur, ita ego consolabor vos, et in Jerúsalem consolabimini. Vidébitis, et gaudébit cor vestrum, et ossa vestra quasi herba germinábunt, et cognoscétur manus Dómini servis ejus.

Graduale. (Matth. 11, 25.) Confiteor tibi, Pater, Dómine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapiéntibus, et prudéntibus, et revelásti ea párvulis. ✠. (Ps. 70, 5.) Dómine, spes mea a juventúte mea.

Allelúja, allelúja. ✠. (Eccli. 39, 17-19.) Quasi rosa plantata super rivos aquarum fructificáte: quasi Libanus odórem suavitátis habéte: floréte flores quasi lilium, et

levéldíszbe öltöztök. Zengjétek dalt és áldjátok az Urat műveiért Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 1-4.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában.

Felajánlásra. (Lukács 1, 46-49.) Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett; mert ránézett szolgálója kicsinységére: nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas.

Csendes imádság. Adományunkat, Urunk, kérünk, tegye kedvessé előtted Szent Teréz szüzednek szent könyörgése, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutatjuk, annak érdemei által válják elfogadottá. A mi Urunk.

Áldozásra. (Móz. V. 32, 10-12.) Felkarolta s oktattatta és mint szemefényét óvta. Miként a sas tette, kiterjesztette szárnyait s fel-

date odórem, et frondéte in grátiam, et collaudáte cánticum, et benedicíte Dóminum in opéribus suis. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaéum. (18, 1-4.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum.

Offertorium. (Luc. 1, 46-49.) Magnificat ánima mea Dóminum: et exsultávit spíritus meus in Deo salútári meo: quia respéxit humilitátem ancíllae suae: fecit mihi magna qui potens est.

Secreta. Sacrificium nostrum tibi, Dómine, quaesumus, sanctae Terésiae Virginis tuae precátio sancta concíliet: ut in cujus honóre solémniter exhibéatur, ejus méritis efficiátur accéptum. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Móz. V. 32, 10-12.) Circumdúxit eam, et dócuit: et custodívit quasi pupíllam óculi sui. Sicut áquila expándit alas suas, et

kapta s tulajdon szárnyain hordozta. Egyedül az Úr vezette.

Áldozás utáni imádság.
A mennyei misztérium gyujtsa fel bennünk, Urunk, azt a tüzet, mellyel Szent Teréz szüzed magát felajánlotta neked a szeretet áldozatául az emberekért. A mi.

assumpsit eam, atque portávit in húmeris suis. Dominus solus dux ejus fuit.

Postcommunio. Illo nos, Dómine, amóris igne caeléste mystérium inflámet: quo sancta Terésia Virgo tua se tibi pro hominibus caritátis víctimam devóvit. Per Dóminum.

Oktober 4: Assiszi Szent Ferenc hitvalló.

A ferences rend alapítója; a szegénység alázatos szerelmese, az egyházi élet nagy reformátora; † 1226-ban.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak keresztjében, ki által a világ megfeszítettett nekem, és én a világnak. (Zs. 141, 2.) Szavammal az Úrhoz kiáltok, szavammal az Úrhoz könyörgök. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Ferenc érdemei által új nemzedék keletkezésével gazdagítottad; add meg nekünk, hogy őt követve, a földieket megvessük és a mennyei adományokban részesülve, mindenkor örvendezzünk. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Galatákhoz írt leveléből. (6, 14-18.)

Testvérek: Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztus-

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Mihi autem absit gloriári, nisi in Cruce Dómini nostri Jesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. (Ps. 141, 2.) Voce mea ad Dóminum clamávi: voce mea ad Dóminum deprecátus sum. V. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui Ecclesiam tuam, beáti Francisci méritis foetu novae prolis amplificas: tribue nobis; ex ejus imitatione, terrena despícere, et caeléstium donórum semper participatióne gaudére. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (6, 14-18.)

Fratres: Mihi autem absit gloriári, nisi in cruce Dómini nostri Jesu Christi: per quem mihi mundus cru-

nak keresztjében, ki által a világ megfeszítettett nekem, és én a világnak. Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, csak az új teremtmény. És mindazok, akik ezt a szabályt követik, békeség azokra és irgalom, és Istennek Izraeljére! Ezután senki se okozzon nekem kellemetlenséget, mert én az Úr Jézus jegyeit viselem testemen. A mi Urunk Jézus

Krisztus kegyelme legyen lelketekkel, testvérek! Amen.

Átvonulásra. (Zsolt. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igazaknak szája, és igazságot szól nyelve. *Ÿ.* Szívében van Istenének törvénye és nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* A szegény és alázatos Ferenc gazdagon megy az égbe, mennyei énekek köszöntik. Alleluja.

Szent evangélium: Confiteor tibi, 835. 1.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelemem és felemelkedik szarva nevemben.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat; és Szent Ferenc közbenjárására a bűn minden szennyétől tisztíts meg minket. A mi.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében.

cifixus est, et ego mundo. In Christo enim Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque praepútium, sed nova creatúra. Et quicumque hanc régulam secúti fuerint, pax super illos, et misericórdia, et super Israel Dei. De cétero nemo mihi moléstus sit: ego enim stigmata Dómini Jesu in corpore meo porto. Grátia Dómini nostri Jesu Christi cum spíritu vestro, fratres. Amen.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justí meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur júdicium. *Ÿ.* Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantábitur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Franciscus pauper et húmilis, caelum dives ingréditur, hymnis caeléstibus honorátur. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto Francisco, ab omni nos culpárum labe purífica. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constituit dóminus super familiam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Áldozás utáni imádság. Árassza el, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem, Egyházadat; amelyet Szent Ferenc hitvallód dicsőséges érdemei és példája által is ragyogóvá tettél. A mi.

Postcommunio. Ecclesiam tuam, quaesumus, Domine, grátia caeléstis amplifícet: quam beáti Francisci Confessoris tui illumináre voluisti gloriósis méritis, et exemplis. Per Dóminum.

Oktober 5: Szent Placidus és társai vértanuk.

Szent Benedek kedves tanítványa és a hagyomány szerint rendjének első vértanuvirága. Állítólag nővérével, Fláviával és 30 szerzetestársával 541 körül kalózek ölték meg.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Placidus és társai vértanuid születésnapját áldozattal megülni megengeded: add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságuknak örvendezhesünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait, legyenek szenteid tiszteletére kedvesek előtted, és irgalmadból, mint üdvözhözó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Placidus és társai vértanuidnak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi.

Oráció. Deus, qui nos concédís sanctórum Mátyrum tuórum Plácidi et Sociórum ejus natallicia cólere: da nobis in aetérna beatitúdine de eórum societáte gaudére. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Múnera tibi, Domine, nostrae devotiónis offerimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Domine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Plácido et Sóciis ejus; ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Oktober 6: Szent Brunó hitvalló.

Német nemes. Mint kanonok elvonul hat társával a Chartreuse melletti vadonba és így alapítja meg a kartauzi rendet. † 1101-ben, Kaláabriában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Brunó hitvallód közbenjárása, kérünk, Urunk, segítsen minket, hogy kik Fölségedet vétkeinkkel súlyosan megbántottuk, az ő érdemeiért és könyörgéseiért bűneink bocsánatát megkapjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Áldozás utáni imádság.
Kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Brunó hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Orátio. Sancti Brunónis Confessoris tui, quaesumus, Dómine, intercessionibus adjuvémur: ut, qui majestatem tuam grávitèr delinquendo offéndimus, ejus méritis et précibus, nostrórum delictórum véniam consequámur. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Brunóne Confessore tuo per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Október 7: A Szentolvasó Királynéja.

A török veszedelem idején kétszer is (1571-ben Lepantónál és 1716-ban Péterváradnál) az olvasó imádsága segített a győzelem megszerzésében. Ezért rendelte el hálából XIII. Gergely pápa a mai ünnepet és XI. Kelemen kiterjesztette az egész Egyházra.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Márk pápa és hitvalló, továbbá Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuk emlékezetét. Szent Márk nyolc hónapig volt az egyház feje. Sergius és Bacchus római katonatisztek voltak és Diocletianus alatt 303-ban halálra korbácsolták őket. Marcellust és Apulejst Szent Péter térítette meg és majdnem vele egyszerre lettek vértanuk.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyájan az Úrban, a boldogságos Szűz Mária tiszteletére ünnepet ülve, kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózatától árad, zengem dalomat a Királynak. ♪. Dicsőség.

Introitus.

Gaudéamus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beatae Maríae Virginis: de cujus solemnitáte gaudent Angeli, et coláudant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ♪. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, kinek Egyszülötte élete, halála és feltámadása által nekünk az örök élet jutalmát megszerezte, engedd, kérünk, hogy e titkokról a boldogságos Szűz Mária szent olvasója elmondásával megemlékezvén, utánozzuk, amit azok magukban foglalnak és elnyerjük, amit ígérnek. Ugyanazon a mi Urunk.

A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: Szent Márkról: Si diligis kezdetű szentmise imádságával. 1248. I.

A 3. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: a szent vértanukról:

Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuid boldog érdemei kísérenek minket, Urunk, s tegyék meg, hogy szüntelenül égjünk szeretetedtől. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Péld. 8, 22-24, 32-35.)

Az Úr szerzett engem útjai elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott; öröktől fogva rendelt engem, és idők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam, most pedig, gyermekeim, hallgassatok reám! Boldogok, kik megtartják utaimat! Hallgassatok az intést, legyetek bölcsék és el ne vessétek azt magatoktól! Boldog az az ember, ki hallgat reám, és ajtómnál virraszt naponta, és őrzi ajtómfélfáját; mert aki engem megtalál, életet talál, és üdvöt merít az Úrtól.

Orátio. Deus, cujus Unigenitus per vitam, mortem et resurrectionem suam nobis salutis aeternae praemia comparavit: concede, quaesumus; ut, haec mysteria sacratissimo beatae Mariae Virginis Rosario recolentes, et imitemur quod continent, et quod promittunt, assequamur. Per eumdem Dominum.

Sanctorum Martyrum tuorum nos, Domine, Sergii, Bacchi, Marcelli et Apuleji beata mérita prosequantur: et tuo semper faciant amore ferventes. Per Dominum.

Lectio libri Sapientiae. (Prov. 8, 22-24 et 32-35.)

Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Ab aeterno ordinata sum, et ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram. Nunc ergo, filii, audite me: Beati, qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, et estote sapientes, et nolite abjicere eam. Beatus homo, qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei. Qui me invenerit, inveniet vitam, et auriem salutem a Domino.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5, 11-12.) A hűségért, a szelidségért és az igazságért, s vezessen téged csodálatosan jobb kezed. *Ű.* Halljad, leányom, és figyelj és hajtsd ide füledet; Im a Király kívánja szépségedet.

Alleluja, alleluja. *Ű.* A dicsőséges Szűz Máriának ünnepe van, ki Ábrahám ivadéka, Juda nemzetségéből, Dávid híres törzséből való. Alleluja.

Szent evangélium: Missus est, 914. l.

Felajánlásra. (Sirák 24, 25; 39, 17.) Nálam vagyok az út és az igazság minden kegyelme, nálam az élet és az erény minden reménye: virulok, mint a patak mellé ültetett rózsa.

Csendes imádság. Add, kérünk, Urunk, hogy a neked felajánlott adományokkal együtt magunkat is átadjuk, s a szent olvasó titkai elmondása által úgy tiszteljük Egyszülötted életét, szenvedését és dicsőségét, hogy ígéretére méltókká vájunk: Ki veled él.

A 2. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Márkról: 1250. l.

A 3. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: a szent vértanúkról:

Ez a bemutatandó áldozati adomány, kérünk, Urunk, szenteidnek méltó könyörgésére, engesztelje ki Fölségedet irántunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Graduale. (Ps. 44, 5, 11 et 12.) Propter veritatem, et mansuetudinem, et justitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua. *Ű.* Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam: quia concupivit Rex spem tuam.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Sollemnitas gloriósae Virginis Mariae ex semine Abrahae, ortae de tribu Juda, clara ex stirpe David. Alleluja.

Offertorium. (Eccli. 24, 25; 39, 17.) In me gratia omnis viae et veritatis, in me omnis spes vitae et virtutis: ego quasi rosa plantata super rivos aquarum fructificavi.

Secreta. Fac nos, quaesumus, Dómine, his muneribus offerendis convenienter aptari: et per sacratissimi Rosarii mysteria sic vitam, passionem et gloriam Unigéniti tui recólere; ut ejus digni promissionibus efficiámur: Qui tecum vivit et regnat.

Majestatem tuam nobis, Dómine, quaesumus, haec hostia reddat immolanda placatam, tuorum digna postulatióne Sanctórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Áldozásra. (Sirák 39, 19.) Virágoztok mint a liliom, illatot ontotok, és levéldszbe öltöztök, zengjétek dalt és áldjátok az Urat műveiért.

Áldozás utáni imádság. Szentséges Anyádnak esedezése, kinek olvasója ünnepeét üljük, kérünk, Urunk, gyámolítson minket, hogy mind az általunk ünnepeletitkok hathatóságát tapasztaljuk, mind a magunkhoz vett szentségek hatását elnyerjük: Ki élsz.

A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Márkról: 1251. l.

A 3. áldozás utáni imádság [csak csendes szentmisékben]: a szent vértanukról:

A szentségek, Urunk, amelyeket magunkhoz vettünk, erősítsenek meg minket: és Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuid közbenjárására a gonoszság minden támadása ellen mennyei vértézzel oltalmazzanak. A mi Urunk.

Communio. (Eccli. 39, 19.) Floréte flores quasi liliom, et date odórem, et frondéte in grátiam, collaudáte cánticum, et benedicíte Dóminum in opéribus suis.

Postcommunio. Sanctissimae Genitrícis tuae, cujus Rosárium celebrámus, quaesumus, Dómine, préci-bus adjuvémur: ut et mysteriórum, quae cólimus, virtus percipiátur; et sacramentórum, quae súmpsimus, obtineátur effectus: Qui vivis.

Sacraméntis, Dómine, muniamur accéptis: et sanctorum Mártýrum tuórum Sérgii, Bacchi, Marcélli et Apuléji intercessióne, contra omnes nequítias irruéntes, armis caeléstibus protegámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Október 8: Szent Birgitta özvegy.

Svéd királyi család sarja; rendalapító; sok misztikus kegyelemmel tüntette ki az Úr: látomásokban kapott kinyilatkoztatásai mélyértelműek. Nagy szerepe volt, hogy V. Orbán pápa Avignonból visszatért Rómába. Itt halt meg Brigitta is, 1373-ban.

Szentmise: Cognóvi 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk Istenünk, ki Szent Birgittának egyszülött Fiad által a mennyei titkokat kinyilatkoztattad: az ő kegyes közbenjárására, add meg ne-

Oráció. Dómine Deus noster, qui beatae Birgittae per Fílium tuum unigénitum secréta caeléstia revelásti: ipsius pla intercessióne da nobis fámulis

künk, szolgálidnak, hogy amikor örök dicsőségedet nyilvánlatkoztatod, örvendezve ujjonghassunk. Ugyanazon.

tuis; in revelatióne sempiternae glóriae tuae gaudere laetántes. Per eúndem Dóminum.

Szentlecke: Viduas, 1319. 1.

Oktober 9: Leonardi Szent János hitvalló.

Huszonhat éves korában hívta meg az Isteni kegyelem a papságra. Különösen sokat tett a missziókért. Rómában halt meg 1607-ben.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Dénes püspök, Rusztikus és Aladár vértanuk emlékezetét. Három Szent Dénest ismer az egyháztörténelem. Az első Szent Dénest a népek apostola térítette meg az arcopagon mondott beszédével. Erről szól a szentlecke. — A második Páris első püspöke, aki Rusztikusszal és Aladárral vértanuságot szenvedett 285-ben. Róluk szól az ünnep. — A harmadik egy később, a IX. században élt mélyértelmű misztikus író, akit sokáig tévesen az első Dénessel azonosítottak. De ha nem is az apostolok korából való az írása, azért a misztikus irodalom egyik legnagyobb kincse.

Bevonulásra. (Sir. fia. 42, 15-16.)

Az Úr szava által lettek az ő alkotásai: miként a tündöklő nap beragyogja a mindenséget, úgy felik be az Úr dicsőségével az ő alkotása. (Zs. 95, 1.) Énekeljete az Úrnak új éneket, énekeljete az Úrnak országok mind! **Ű.** Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te Szent János hitvallódat csodálatosan kegyeskedtél felbuzdítani, hogy a pogányok közt a hitet terjessze és általa Egyházadban a hívek oktatására új családot gyűjtöttél: add meg szolgálidnak, hogy az ő intézményeiben úgy haladjanak előre,

Introitus. (Eccli. 42, 15-16.)

In sermónibus Dómini ópera ejus: sol illúminans per ómnia respéxit, et glória Dómini plenum est opus ejus. (Ps. 95, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, omnis terra. **Ű.** Glória Patri.

Oratio. Deus, qui beatum Joánnem Confesórem tuum ad fidem in gentibus propagándam mirabiliter excitáre dignátus es, ac per eum in erudiéndis fidelibus novam in Ecclesia tua famliam congregásti: da nobis famulis tuis, ita ejus institútis proficere; ut

hogy az örök jutalmat elérjék. A mi Urunk.

praemia consequamur aeterna. Per Dominum nostrum.

A 2. könyörgés a szent vértanúkról:

Isten, ki a mai napon Szent Dénes vértanudat és püspöködet a szenvedésben a kitartás erényével megerősítetted s neki, dicsőségednek a pogányok között való hirdetésére, Rusztikust és Aladárt társul adtad; add meg nekünk, kérünk, hogy őket követve irántad való szeretetből a világ örömeit megvessük és semmiféle szenvedéstől se féljünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 4, 1-6. és 15-18.)

Testvérek: Minthogy tehát ilyen szolgálatunk van, aminthogy irgalmasságot nyertünk, nem csüggedünk el, hanem lemondunk a gyalázatos alattomoságról, nem járván álnokságban és nem hamisítván meg az Isten igéjét; hanem az igazság hirdetésével ajánlván magunkat minden ember lelkiismeretének Isten előtt. Ha a mi evangéliumunk mégis el van takarva, azok előtt van eltakarva, akik elvesznek; akikben a világ istene megvakította a hitetlen értelmet, hogy ne ragyogjon számukra az evangélium fénye Krisztus

Deus, qui hodierna die beatum Dionysium Martyrem tuum atque Pontificem, virtute constantiae in passione roborasti, quique illi, ad praedicandum gentibus gloriam tuam, Rusticum et Eleutherium sociare dignatus es: tribue nobis, quaesumus; eorum imitatione, pro amore tuo prospera mundi despiciere, et nulla ejus adversa formidare Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. (2 Cor. 4, 1-6 et 15-18.)

Fratres: Habentes administrationem juxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficimus, sed abdicamus occulta decoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quod si etiam operum est Evangelium nostrum: in iis, qui pereunt, est operum: in quibus Deus hujus saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos

dicsőségéről, ki az Isten képmása. Mi ugyanis nem önmagunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust, a mi Urunkat; önmagunkat pedig, mint a ti szolgálókat Jézusért, mert az Isten, aki azt mondotta, hogy a sötétségből világosság ragyogjon, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán. Mert minden értetek van, hogy mivel a kegyelem bőséges, sokak hálaadása által bőségessé legyen az Isten dicsőségére. Éppen ezért nem csüggedünk el; sőt bár a mi külső emberünk romlásnak indul is, mindazonáltal a belső ember napról-napra megújul. Ez a mi jelenlegi, pillanatnyi és könnyű szenvedésünk, ugyanis a mennyei dicsőségnek fölötte nagy örök mértékét szerzi meg nekünk, ha nem a látható dolgokra figyelünk, hanem a láthatatlanokra. Mert ami látható, az ideigvaló; ami pedig láthatatlan, örökkévaló.

Átvonulásra. (Zs. 72, 21; 68, 10.) Mert keserűség fogta el szívemet, fájdalom hasogatta vesémet: mert emészt a buzgóság házadért. **V.** (Iz. 49, 2.) Szájamat éles kardhoz tette hasonlónak, kezének árnyékával oltalmazott engem; kiválasztott nyillá tett, tegzébe rejtett engem.

praedicamus, sed Jesum Christum, Dóminum nostrum: nos autem servos vestros per Jesum: quóniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illúxit in córdibus nostris ad illuminationem sciéntiae claritátis Dei, in fácie Christi Jesu. Omnia enim propter vos: ut grátia abúndans, per multos in gratiárum actióne, abúndet in glóriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licet is, qui foris est, noster homo corrumpátur: tamen is, qui intus est, renovátur de die in diem. Id enim, quod in praesenti est momentáneum et leve tribulatiónis nostrae, supra modum in sublimitáte aetérnum glóriae pondus operátur in nobis, non contemplántibus nobis, quae vidéntur, sed quae non vidéntur. Quae enim vidéntur, temporália sunt: quae autem non vidéntur, aetérna sunt.

Graduale. (Ps. 72, 21; 68, 10.) Inflammátum est cor meum, et renes mei commutáti sunt: zelus domus tuae comédit me. **V.** (Is. 49, 2.) Pósuit os meum quasi gládium acútum: in umbra manus suae protéxit me, et pósuit me sicut sagittam eléctam.

Alleluja, aleluja. *Ÿ.* (Zs. 70, 7.) Szinte csodája lettem sokaknak, de hatalmaddal segítettél engem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 70, 7.) Tamquam prodígium factus sum multis: et tu adjutor fortis. Allelúja.

Szent evangélium: Designavit, 940. l.

Felajánlásra. Krisztus szolgálja lettem az Istentől kapott tisztségnél fogva, mely nekem jutott tiéreteket, hogy teljesen érvényt szerezzek az Isten ígéjének.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az üdvötszerző ostyának tiszta fölajánlását: és add, hogy boldog János hitvallód közbenjárására, mindenhol és mindenkor felajánlják a népek. A mi Urunk.

Offertorium. (Col. 1, 25.) Christi factus sum ego minister secundum dispensationem Dei, quae data est mihi, ut impleam verbum Domini.

Secreta. Súscipe, Dómine, oblatiónem mundam salutáris hóstiae: et praesta; ut, intercedente beáto Jóáinne Confessóre tuo, ubique géntium júgiter offerá-tur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Néped adományait, amelyeket szenteid tiszteletére neked bemutat, kérünk, Urunk, fogadd el kegyesen: és közbenjárásukra szentelj meg minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Aldozásra. (Fil. 3, 7.) De ami nyereségem volt, azt veszteségnek ítéltém Krisztusért.

Aldozás utáni imádság. Drága testednek és vérednek szent misztériumaival megújítva kérünk, Urunk: hogy boldog János hitvallód példáján igyekezzünk megvallani, amiben ő hitt, és cselekedettel gyakorolni, amit tanított: Klélsz.

Obláta tibi, Dómine, múnera pópuli tui, pro tuórum honóre Sanctórum, súscipe propítius, quaesumus: et eórum nos intercessióne sanctífica. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Phillipp. 3, 7.) Quae mihi fuérunt lucra, haec arbitrátus sum propter Christum detriménta.

Postcommunio. Pretiósi Córporis et Sanguinis tui sacris refécti mystériis, Dómine, deprecámur: ut, beáti Jóánnis Confessóris tui exémplo, studeámus confitéri quod crédidit, et ópere exercére quod dócuit: Qui vivis.

A 2. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

A szentségek vétele növelje bennünk, kérünk, Urunk, Szent Dénes, Rusztikus és Aladár vértanuid közbenjárására a megváltás örök kegyelmét. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Sumptis, Dómine, sacramentis, quaesumus: ut, intercedentibus beatis Martyribus tuis Dionysio, Rústico et Eleuthério, ad redemptionis aeternae proficiamus augmentum. Per Dóminum.

Oktober 10: Borgia Szent Ferenc hitvalló.

Katalonia alkirálya. A fiatal Izabella királynő holttestének meglátása rázta meg annyira, hogy felesége halála után jezsuita lett; † 1572-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk Jézus Krisztus, az igaz alázatosság példaképe és jutalma, kérünk, hogy amint Szent Ferencet a földi tisztelet megvetésében dicsőséges utánzóddá tetted, úgy add meg, hogy ebben az utánzásban és a dicsőségben mi az ő társai lehessünk: Ki élsz.

Csendes imádság. Hogy a szent oltárodra tett adományok, Urunk, üdvösségünkre váljanak, kérünk: Szent Ferenc esdje ki ezt nekünk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazzon meg minket, Urunk, vett szentséggel együtt, Szent Ferenc közbenjárása: hogy életének kiváló hatását tapasztaljuk és közbenjárásának segítségét megkapjuk. A mi Urunk.

Oráció. Dómine Jesu Christe, verae humilitatis et exemplar et praemium: quaesumus; ut, sicut beatus Franciscus in terréni honóris contemptu imitatorum tui gloriósum effecti, ita nos ejusdem imitationis et glóriae tribuas esse consortes: Qui vivis.

Secreta. Sacris altáribus, Dómine, hostias superpositas sanctus Franciscus, quaesumus, in salutem nobis provenire deprecatur. Per Dóminum.

Postcommunio. Próteget nos, Dómine, cum tui perceptione sacramenti beatus Franciscus, pro nobis intercedendo: ut et conversationis ejus experiámur insignia, et intercessionis percipiámus suffragia. Per Dóminum.

Oktober 11: A Boldogságos Szűz Mária anyasága.

Az efezusi zsinat 1500 éves évfordulójára rendelte el ezt a misét XI. Piusz pápa, 1932-ben.

Bevonulásra. (Iz. 7, 14.)

Méme, egy Szűz méhében fogan és szül és neve Emmánuelnek fog hivatni. (Zs. 97, 1.) Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett. *℣.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Igéd az angyali üzenetre a Boldogságos Szűz Mária méhében öltön testet, add meg alázatos könyörgésünkre, hogy mi, akik őt valóban Isten anyjának hisszük, közbenjárására nálad segítséget nyerjünk. Ugyanazon.

Szentlecke: Ego quasi, 1062. 1.

Átvonulásra. (Iz. 11, 1-2.)

Vessző sarjad Jessze törzsökéből, virág növekedik az ő gyökeréből. *℣.* És megnyugszik rajta az Úr Lelke.

Alleluja, alleluja. *℣.* Szűz szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint (2, 43-51.)

Az időben: Midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vélvén pedig, hogy az útítárságban van, menének egy napi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének

Introitus. (Is. 7, 14.)

Misce Virgo concipiet, et páriet Filium, et vocábitur nomen ejus Emmánuel. (Ps. 97, 1) Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabilia fecit. *℣.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui de beatae Mariae Virginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscipere voluisti: praesta supplicibus tuis; ut qui vere eam Genitricem Dei credimus, ejus apud te intercessionibus adjuvemur. Per eúdem.

Graduale. (Is. 11, 1-2.)

Egrediétur virga de radíce Jesse, et flos de radíce ejus ascendet. *℣.* Et requiescet super eum Spíritus Dómini.

Allelúia, allelúia. *℣.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo. Allelúia.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (2, 43-51.)

In illo tempore: Cum redirent, remánsit puer Jესus in Jerúsalem, et non cognoverunt paréntes ejus. Existimántes autem illum esse in comitátu, venérunt iter diéi, et requirébant eum inter cognátos, et notos. Et non inveniéntes, regréssi sunt in Jerúsalem, requi-

Jeruzsálemben, keresvén őt. És lőn, három nap múlva megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdező őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkoznak. És mondá neki az ő anyja: Gyermekeim! miért cselekedtél így velünk? Íme, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik.

Felajánlásra. (Mt. 1, 18.) Mikor el volt jegyezve az ő anyja, Mária, Józsefnek, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor szűz Máriának, Egyszülötted anyjának közbenjárása által ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

réntes eum. Et factum est, post triduum invenérunt illum in templo, sedéntem in medio doctórum, audiéntem illos et interrogántem eos. Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, super prudéntia et respónsis ejus. Et vidéntes admiráti sunt. Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecísti nobis sic? Ecce pater tuus, et ego doléntes quaerebámus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebátis? Nesciebátis quia in his, quae Patris mei sunt, opórtet me esse? Et ipsi non intellexérunt verbum, quod locútus est ad eos. Et descendit cum eis, et venit Názareth: et erat súbditus illis.

Offertorium. (Mt. 1, 18.) Cum esset desponsáta mater ejus Maria Joseph, inventa est in útero habens de Spíritu Sancto.

Secreta. Tua, Dómine, propitióne, et beátae Mariae semper Vírginis Unigéniti tui Matris intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis proficiat prosperitátem, et pacem. Per eúmdem Dóminum.

Prefáció a Szent Szűzről: 566. I.

Áldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hozdoztad.

Communio Beáta víscerae Mariae Vírginis, quae portáverunt aetérni Patris Filium.

Áldozás utáni imádság.
Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől: és Isten anyja, a Boldogságos Szűz Mária közbenjárására, tegyen a mennyei orvosság részesévé. Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et intercedente beáta Virgine Dei Genitrice María, caeléstis remédii fáciat esse consortes. Per eúmdem Dóminum Jesum Christum.

Oktober 13: Szent Ede király és hitvalló.

Az utolsó angolszász király. A házasságban is megőrizte szüzességét. † 1066-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki hitvallódat, Szent Ede királyt az örökkévalóság dicsőségével megkoronáztad, tedd meg, kérünk, hogy őt a földön úgy tiszteljük, hogy a mennyben vele uralkodhassunk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum regem Eduárdum Confessorem tuum, aetérnitátis glória coronásti: fac nos, quaesumus; ita eum venerári in terris, ut cum eo regnare possimus in caelis. Per Dóminum.

Oktober 14: I. Szent Kalliszt pápa és vértanu.

Rabszolgából Zephyrinus pápa alatt diákonus és a keresztény temető (a San Callisto-katakomba) őre lett. Később a pápa utóda a trónon és a vértanuságban is. † 222-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Ispod, hogy elcsüggedünk gyöngeségünkben: szenteid példáival erősíts meg minket irgalmasan szeretetben. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

Oráció. Deus, qui nos conspicias ex nostra infirmitate deficere: ad amorem tuum nos misericórditer per Sanctorum tuorum exempla restaura. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Csendes imádság. A misztikus adomány, Urunk, váljék nekünk javunkra:

Secreta. Mystica nobis, Dómine, prosit oblátio: quae nos et a reátibus no-

vétkeinktől mentesítsen minket s üdvözítő erejével mindenkor erősítsen meg. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a megszentelt adományok töröljék el vétkeinket és tegyék helyessé életünket. A mi Urunk.

stris expédiat, et perpétua salvatióne confirmet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut reátus nostros múnera sacráta purificent, et recte vivéndi nobis operéntur effectum. Per Dóminum.

Október 15: Szent Teréz szűz.

Nagy Szent Teréz, a kármelitarend nagy reformátora Spanyolországban. A legnagyobb misztikus szentek egyike. † 1582-ben.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Hallgass meg, megváltó Istenünk, hogy amint Szent Terézia szűzed ünnepének örvendünk, úgy mennyei tanításának eledelével táplálkozunk s áldozatkész jámborságából okuljunk. A mi.

Oráció. Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, sicut de beátae Terésiae Virginis tuae festivitáte gaudémus; ita caeléstis ejus doctrínae pábulo nutriámur, et piae devotiónis erudiámur afféctu. Per Dóminum.

Október 16: Szent Hedvig özvegy.

A bajor királyi család sarja. A mi Szent Erzsébetünknek is anyai nagynénje. Férje halála után cisztercita apáca lett és így Szent Benedek családjának szentjei közé tartozik. † 1243-ban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te Szent Hedviget a világ pompájából teljes szívvel keresztet alázatos követésére térni megtanítottad: engeddd, hogy érdemei és példája által megtanuljunk a világ mulandó gyönyörűségeit lábbal tiporni s ke-

Oráció. Deus, qui beátam Hedwígem a saeculi pompa ad húmílem tuae Crucis sequélam toto corde transíre docuísti: concéde; ut ejus méritis et exémplo discámus peritúras mundi calcáre delicias, et in amplexu tuae Crucis ómnia

resztedet átölelve mindent,
ami ellenünk támad, le-
győzni: Ki élsz.

nobis adversántia superáre:
Qui vivis et regnas cum
Deo Patre.

Október 17: Alacoque Szent Mária Margit szűz.

A Szent Szív tiszteletének kiválasztott hirdetője, mert az Úr neki nyilatkoztatta ki teljesen szeretetének csodálatos titkát. † 1690-ben.

Bevonulásra. (Ének. 2, 3.)

Ami után kívánczo-
tam, annak árnyé-
kában ülök; és gyü-
mölcse édes az ínyemnek.
(Zs. 82, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ural sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, te Szíved mérhetetlen gazdagságát Szent Mária Margit szűznek csodálatosan kinyilatkoztattad: add meg nekünk: követése által és érdemeiért, hogy téged mindenben és mindenek felett szeressünk s így ugyan-
ebben a Szívben állandó otthont nyerni méltók legyünk: Ki élsz.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az ehezusiakhoz írt leveléből. (3, 8, 9, 14-19.)

Testvérek: Nekem, az összes szentek között a legkisebbnek, jutott osztályrészül a kegyelem: hirdetni a pogányok közt Krisztus felfoghatatlan gazdagságát és felvilágosítani mindenkit, miként vált valóra a titkok, amely öröktől fogva el

Introitus. (Cant. 2, 3.)

Sub umbra illius, quem desideráveram, sedi: et fructus ejus dulcis gútturi meo. (Ps. 82, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtutum concupiscit, et déficit ánima mea in átria Dómini ♪. Glória.

Oráció. Dómine Jesu Christe, qui investigábiles divítias Cordis tui beatae Margaritae Mariae Virgini mirábíliter revelásti: da nobis ejus méritis et imitátione; ut te in ómnibus et super ómnia diligéntes, jugem in eódem Corde tuo mansiónem habére mereámur: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (3, 8, 9, 14-19.)

Fratres: Mihi ómnium sanctorum minimo data est grátia haec, in géntibus evangelizáre investigábiles divítias Christi, et illumináre omnes quae sit dispensátio sacraménti abscondíti a saeculis in Deo, qui ómnia creávit. Hujus

volt rejtve a mindeneket teremő Istenben. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete bennő emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek, s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljete az Istennek egész teljességével.

Átvonulásra. (Ének 8, 7.) A szeretetet tengernyi víz sem tudja eloltani, folyamok sem tudják elsodorni. *V.* (Zs. 72, 26.) Érze bár testemet, szívemet enyészet: szívem Istene s osztályrészem mindörökké az Isten.

Alleluja, alleluja. *V.* (Ének 7, 10.) A kedvesemé vagyok én, ő meg utánam eped. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zk. 9, 17.a) Mi az ő java és mi az ő szépsége, ha nem a választottak gabonája és a szűzeket nevelő bor.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, néped adományait és engedd, hogy az

rei grátia flecto genua mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis, et in terra nominatur, ut det vobis secundum divitias glóriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiorum hóminem: Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in caritate radicati, et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum: scire etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.

Graduale. (Can. 8, 7.) Aquæ multæ non poterunt extinguere caritatem, nec flúmina obruent illum. *V.* (Ps. 72, 26.) Defécit caro mea et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus in aeternum.

Alleluja, alleluja. *V.* (Can. 7, 10.) Ego dilecto meo, et ad me conversio ejus. Alleluja.

Confiteor tibi, 835. l.

Offertorium. (Zac. 9, 17.) Quid bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electórum, et vinum germinans vírgines?

Secreta. Accépta tibi sint, Dómine, plebis tuæ múnera, et concéde, ut ignis

az isteni tűz gyujtson fel minket, amely Fiad Szívéből Szent Mária Margitot oly erősen égette. Ugyanazon.

Áldozásra. (Ének 6, 2.) Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliumokat.

Áldozás utáni imádság.
A Tested és véred misztériumait, Urunk Jézus, magunkhoz véve: kérünk, engeddd meg nekünk, hogy Szent Mária Margit szűz közbenjárására levessük magunkról a világ hiúságait és Szíved szelldségét és alázatosságát magunkra ölteni méltók legyünk: Ki élsz.

ille divinus nos inflámet, quo de Corde Filii tui beáta Margaríta María veheménter aestuávit. Per eúndem Dóminum nostrum.

Communio. (Cant. cant. 6, 2.) Ego dilécto meo: et diléctus meus mihi, qui páscitur inter lilia.

Postcommunio. Córporis et Sánguinis tui Dómine Jesu sumptis mystériis: concéde nobis quaesumus, beáta Margaríta María Vírgine intercedénte; ut supérbis saeculi vanitátibus exútis, mansuetúdinem et humilitátem Cordis tui induére mereámur: Qui vivis et regnas.

Oktober 18: Szent Lukács evangélista.

A régi kelet egyik legkulturáltabb városában, Antiochiában született. Ebben a városban nevezték először Krisztus tanítványait keresztényeknek és úgy látszik, Lukács maga is hamarosan keresztény lett. Később Szent Pálhoz csatlakozott és mindvégig hűséges követője lett. Ő írta Szent Pál tanítása alapján a harmadik evangéliumot és nagyrészt személyes tapasztalatai alapján az Apostolok cselekedeteit. Orvos volt s a hagyomány szerint néhány Szűz Mária képet is festett. Valószínűleg Görögországban halt meg 84 éves korában vértanu halállal.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. *℣.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. *ibid.*, 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrecciónem meam. *℣.* Glória.

Könyörgés. Járjon közben értünk, kérünk, Urunk, Szent Lukács evangélistád, aki neved dicsőségére a kereszt önmegtagadását testében állandóan hordozta. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 8, 16-24.)

Testvérek: Hálát adok Istennek, ki ugyanezt a buzgóságot adta értetek Titus szívébe, mert a felszólítást elfogadta ugyan, de mivel buzgósága nagy volt, önkaratából ment el hozzátok. Vele küldtük azt a testvért is, kinek dicsérete nagyon minden egyházban az evangéliumért, sőt mi több, akit az egyházak utazásunk kísérőjévé is rendeltek ebben a jótékonyágban, melyet az Úr dicsőségére és a mi akaratunk elhatározásából szolgálunk; kerülvén azt, hogy valaki minket megrágalmazhasson azon bőség miatt, mely gondunkra van bízva; mert gondunk van a tisztességre nemcsak Isten előtt, hanem az emberek előtt is. Velük együtt küldtük pedig azt a testvérünket is, kinek buzgó voltát sok dologban gyakran kipróbáltuk, most pedig még sokkal buzgóbb, irántatok való nagy bizalommal, akár Titus iránt, ki az én társam és segítőm között-

Oráció. Intervéniat pro nobis, quaesumus, Domine, sanctus tuus Lucas Evangelista: qui crucis mortificationem júgiter in suo corpore, pro tui nómínis honóre, portávit. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (2 Cor. 8, 16-24.)

Fratres: Grátias ago Deo, qui dedit eámdem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, quóniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. Mísimus étiam cum illo fratrem, cujus laus est in Evangélio per omnes ecclé-sias: non solum autem, sed et ordinátus est ab ecclésiis comes peregrinationis nostrae in hanc grátiam, quae ministrátur a nobis ad Dómini glóriam, et destinátam voluntátem nostram: devitántes hoc, ne quis nos vitúperet in hac plenitúdine, quae ministrátur a nobis. Providémus enim bona non solum coram Deo, sed étiam coram homínibus. Mísimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probávimus in multis saepe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem, confidentia, multa in vos, sive pro Tito, qui est sócius meus, et in vos adjútor, sive fratres nostri, Apóstoli ec-

tek; akár testvéreink iránt, kik az egyházak küldöttei, Krisztusnak dicsősége. Mutassátok meg tehát szereteteteknek és felöletek való dicsekvésünknek bizonyosságát az egyházak színe előtt.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaitra szavuk. *V.* Isten dicsőségét beszélük az egek és keze művét hirdeti az égbolt.

Alleluja, alleluja. *V.* (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elemenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

cleslárum, glória Christi. Ostensionem ergo, quae est caritatis vestrae, et nostrae gloriae pro vobis, in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

Graduale. (Ps. 18, 5 et 2.) In omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terrae verba eorum. *V.* Caeli enarrant gloriám Dei: et ópera mánuum ejus annuntiat firmamentum.

Alleluja, alleluja. *V.* (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis, et fructus vester máneat. Alleluja.

Szent evangélium: Designávit, 940. l.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Csendes imádság. Mennyei adományoddal, add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szabad szívvel szolgáljunk neked és hogy a neked hozott ajándékaink Szent Lukács evangélistád közbenjárására üdvünkre és dicsőségünkre szolgáljanak. A mi.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui, Deus nimis confortátus est princípátus eorum.

Secreta. Donis caeléstibus da nobis, quaesumus Dómine, libera tibi mente servíre: ut múnera quae deférimus, interveniénte beáto Evangelísta tuo Luca, et medélam nobis operéntur, et glóriam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum,

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, júdicántes duódecim tribus Israhel.

Áldozás utáni imádság.
Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az, amit szent oltárodrol vissza-kaptunk, Szent Lukács evangélistád könyörgésére szentelje meg lelkünket, hogy így biztonságban lehessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, quod de sancto altári tuo accépimus, précibus beáti Evangelistae tui Lucae sanctificet animas nostras, per quod tuti esse possimus. Per Dóminum.

Október 19: Alkantarai Szent Péter hitvalló

16 éves korában ferences lett és az egyik ferences kongregációs szervezetnek alapítója. † 1562-ben.

Szentmise: Justus, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter hitvallódat a csodálatos bűnbánat s a legmélységesebb szemlélődés adományával tündöklővé tenni méltóztattál, add meg, kérünk, hogy érdemeinek segítségével testünket megtagadjuk s így a mennyei javakat könnyebben megkapjuk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Petrum Confessórem tuum admirabilis poenitentiae et altíssimae contemplationis múnere illustráre dignátus es: da nobis, quaesumus; ut, ejus suffragántibus méritis, carne mortificáti, facilius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Quae mihi fuérunt lucra, 834. l.

Október 20: Kantli Szent János hitvalló.

Lengyel szent; a krakkói egyetem theológiai tanára; az ájtosság, alamizsnázkodás és önmegtágadás példaképe. † 1473-ban.

Bevonulásra. (Sir. 18, 12-13.)

Az ember atyjafia iránt van részvéttel, Isten irgalma azonban kiterjed minden élőlényre. Ő megkönyörül, tanítja és oktatja őket, mint a pásztor a nyáját. (Zs. 1, 1.) Boldog ember, ki el nem indul a gonoszok tanácsán, meg nem áll a bűnösöknek

Introitus. (Eccli. 18, 12-13.)

Miserátio hóminis circa próximum: misericórdia autem Dei super omnem carnem. Qui misericórdiam habet, dócet, et érudit quasi pastor gregem suum. (Ps. 1, 1.) Beátus vir qui non ábiit in consilio impiórum, et in via peccatórum non stetit, et in cá-

útján és le nem ül a pestis székére. *Ű. Dicsőség.*

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy Szent János hitvallód példájára a szentek tudományában előbbre haladjunk s mások iránt irgalmasságot tanusítsunk, és így érdemeiért nálad bocsánatot találjunk. A mi Urunk

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (2, 12-17.)

Testvérek: Úgy beszéljétek és úgy cselekedjétek, mint akik a szabadság törvénye által fogtok megítéltetni. Mert irgalom nélkül való ítélet vár arra, aki nem cselekedett irgalmasságot; az irgalmasság azonban felülhaladja az ítéletet. Mit használ, testvéreim, ha valaki mondja, hogy hite van, de cselekedetei nincsenek? Vajjon a hit üdvözítheti őt? Ha pedig egy testvér vagy nővér ruhátalan és szükségét szenved a mindennapi élelemben, valaki pedig közületek azt mondja nekik: Menjétek békében, melegedjétek meg és lakjatok jól de nem adjátok meg nekik, amikre a testnek szüksége van, mit fog ez használni? Így a hitnek, holt önmagában.

Átvonulásra. (Zs. 106, 8-9.) Áldják az Urat irgalmasságaért, az emberek fiaival művelt csodáiért. *Ű. Mert az epedőket kielégítette,*

thedra pestilentiae non sedit. Ű. Glória Patri.

Oratio. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, sancti Joannis Confessoris exémplo in sciéntia Sanctorum proficiéntes, atque áliis misericórdiam exhibéntes; ejus méritis, indulgentiam apud te consequámur. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epistolae beáti Jacóbi Apóstoli. (2, 12-17.)

Fratres: Sic loquimini, et sic fácite sicut per legem libertátis incipiéntes judicári. Judícium enim sine misericórdia illi, qui non fecit misericórdiam: superexáltat autem misericórdia judícium. Quid próderit, fratres mei, si fidem quis dicat se hábere, ópera autem non hábeat? Numquid póterit fides salváre eum? Si autem frater, et soror nudí sint, et indígeant victu quotidiano, dicat autem áliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini, et saturámini: non dedéritis autem eis, quae necessária sunt córpori, quid próderit? Sic et fides, si non hábeat ópera, mórtua est in semetipsa.

is, ha cselekedetei nincsenek,

Graduale. (Ps. 106, 8-9.) Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabília ejus filiis hóminum. *Ű. Quia satiávit ánimam inánem: et*

az éhezőket jókkal betöltötte.

Alleluja, alleluja. V. (Péld. 31, 20.) Kinyújtja kezét a szűkölködő felé és megnyitja tenyerét a szegénynek. Alleluja.

ánimam esuriéntem satiávit bonis.

Allelúja, allelúja. V. (Prov. 31, 20.) Manum suam aperuit inopi: et palmas suas exténdit ad páuperem. Allelúja.

Szent evangélium: Sint lumbi vestri, 1294. I.

Felajánlásra. (Jób. 29, 14-16.) Az igazság ruháját vettem magamra: mint a palást és fejdísz, úgy burkolt igaz ítéletem. Szeme voltam a vaknak és lába a sántának: atyja voltam a szegényeknek.

Csendes imádság. Ez adományokat, kérünk, Urunk, Szent János hitvallód érdemei által, fogadd el kegyesen s add, hogy téged mindenekfelett s mindenkit éretted szeressünk és így szívünkkel és tetteinkkel neked tessünk. A mi Urunk.

Aldozásra. (Luk. 6, 38.) Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe.

Aldozás utáni imádság. Á Drága tested és véred örömeivel táplálva, Urunk, alázatosan kérjük kegyeségedet: hogy Szent János hitvallód érdemei és példája által őt szeretetében utánozzuk, s így dicsőségnek is részeseivé legyünk: Ki élsz.

Offertorium. (Job 29, 14-16.) Justítia indútus sum, et vestívi me, sicut vestiméto et diadémate, judício meo. Oculus fui caeco, et pes claudo: pater eram páuperum.

Secreta. Has, quaesumus, Dómine, hóstias sancti Joánnis Confessoris tui méritis benignus assúme: et praesta; ut te super ómnia, et omnes propter te diligéntes, corde tibi et ópere placeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Luc. 6, 38.) Date, et dábitur vobis: mensúram bonam, et confértam, et coagítátam, et supereffluéntem dabunt in sinum vestrum.

Postcommunio. Pretiósí córporis et sánguinis tui, Dómine, pastí delíclis, tuam súpplices deprecámur cleméntiam: ut, sancti Joánnis Confessoris tui méritis et exemplis, ejúsdem caritátis imítatóres effécti, consórtes simus et glóriæ: Qui vívis et regnas.

Október 21: Szent Hiláron apát.

Remete Szent Antal tanítványa; maga is több helyen volt remete; a palesztinai szerzetesek atyja lett. † 372 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Orsolya és vértanúársai emlékét. A monda sok csodás eseménnyel vette körül őket; valószínű, Diocletianus alatt haltak meg 300 körül.

Szentmise: Os justi, 1298. I.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Orsolyáról, a több szűz vértanuról szóló szentmise könyörgéseivel, 1308. I.)

Október 24: Szent Ráfael arkangyal.

Ráfael, azaz Isten gyögyszere, mert mint az ifjú Tóbiás úti-társa, atyja vakága ellen gyögyszert adott. A liturgikus úti-áldásban (Itinerarium) a szent angyalt mint az úton levők oltalmazóját hívják és a keresztény nép, mint ilyen tiszteletli.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Aldjátok az Urat angyalait, mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem, az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. *V.* Dicsőség Atyának, Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ráfael arkangyalt szolgálóknak; Tóbiásnak az útra kísérelőül adtad: engedd meg nekünk, szolgálóidnak, hogy oltalma, őrizzen mindenkör és segítsége védelmezzen minket. A mi Urunk.

Szentlecke Tóbiás könyvéből (12, 7-15.)

Ama napokban: Mondá Ráfael angyal Tóbiásnak: Üdvös dolog rejtve tartani a király titkát, de az Isten műveit hirdetni és

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: potentes virtúte, qui fáctis verbum ejus, ad audiendam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) *Benedic, ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. V.* Glória Patri.

Oráció. Deus, qui beátum Raphaélem Archangelum Toblae fámulo tuo cómitem dedisti in via: concede nobis fámulis tuis; ut ejúsdem semper protegámur custódia, et muniámur auxílio. Per Dóminum.

Léctio libri Tobíae. (12, 7-15.)

In diébus illis: Dixit Angelus Ráphael ad Tobíam: Sacraméntum regis abscondere bonum est: ópera autem Dei reveláre et confi-

dicsőíteni tiszteletreméltó tett. Jobb dolog a bűjttel kapcsolatos ima meg az alalmazna, mint az aranykincsek gyűjtése, mert az alalmazna megment a haláltól, megtisztít a bűntől és irgalmasságot meg örök életet szerez. Aki pedig bűnt és csalárdságot követ el, önmagának ellensége. Föltárom tehát előttetek az igazságot és semmit sem tartok előttetek titokban. Amikor te könnyek között imádkoztál, és eltemetted a halottakat, sőt még étkezésedet is félbeszakítottad, és napközben ott rejtegetted a holttesteket házádban, éjnek idején pedig eltemetted őket, én az Úr elé vittem imádságodat. És mivel kedvére voltál az Istennek, megpróbáltatásnak kellett érnie téged. Most azonban elküldött engem az Úr, hogy téged meggyógyítsalak, Sárát pedig, fiadnak feleségét, megszabadítsam a gonosz lélektől. Én ugyanis Ráfáel

angyal vagyok, egy a hét közül, akik az Úr előtt állunk. **Atvonulásra.** (Tób. 8, 3.) Ráfáel, az Úr angyala megragadta a gonosz lelket és megbilincselte. *Ű.* (Zs. 146, 5.) Nagy a mi Urunk és nagy az ő hatalma.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé, s áldást mondok nevednek, Uram. Alleluja.

téri honorificum est. Bona est oratio cum jejúnio, et eleemósyna magis quam thesáuros auri recóndere: quóniam eleemósyna a morte liberat, et ipsa est, quae purgat peccáta, et facit inveníre misericórdiam et vitam aetérnam. Qui autem faciunt peccátum, et iniquitatem, hostes sunt ánimae suae. Manífesto ergo vobis veritátem, et non abscondam a vobis occultum sermónem. Quando orábas cum lácrimis, et sepeliébas mórtuos, et derelinquébas prándium tuum, et mórtuos abscondébas per diem in domo tua, et nocte sepeliébas eos, ego óbtuli oratiónem tuam Dómino. Et quia accéptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probáret te. Et nunc misit me Dóminus ut curárem te, et Saram uxórem filii tui a daemónio liberárem. Ego enim sum Ráphael Angelus, unus ex septem, qui astámus ante Dóminum.

Graduale. (Tob. 8, 3.) Angelus Dómini Ráphael apprehéndit, et ligávit daemónem. *Ű.* (Ps. 146, 5.) Mag-nus Dóminus noster, et magna virtus ejus.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo, Dómine. Allelúja

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (5, 1-4.)

Az időben: A zsidók ünnepe vala és fölméne Jézus Jeruzsálembe. Van pedig Jeruzsálemben a Juhkapunál egy fürdőtó, mely héberül Betszaidának neveztetik és öt tornáca van. Ezekben fekvék a betegek, vakok, sánták, sorvadtak nagy sokasága, kik a víz mozdulását várják vala. Mert az Úr angyala időnként leszáll a tóba és felkavará a vizet; s aki a víz felzavarása után először ment bele a tóba, meggyógyult, akár-miféle betegségben sinylődött.

Felajánlásra. (Jelen. 8, 3-4.) Megáll a angyal a templom oltára előtt, arany tömjénezővel a kezében; és sok jó illátszer adaték neki és föl szálla a jó illatszerek füstje Isten színe elé.

Csendes imádság. Dicsérő adományokat hozunk neked, Urunk, s alázatosan kérünk: fogadd el megengesztelődötten és engedd, hogy az angyalok közbenjárására üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Aldozásra. (Dán. 3, 58.) Áldjátok az Úr angyalait mindnyájan az Urat, dicsérjétek és fölötte magasztaljátok őt mindörökké.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (5, 1-4.)

In illo tempore: Erat dies festus Judaeorum, et ascendit Jesus Jerosolymam. Est autem Jerosolymis Probatica piscina, quae cognominatur hebraice Bethsaida, quinque porticus habens. In his jacébat multitudo magna languentium, caecorum, claudorum, aridorum expectantium aquae motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquae, sanus fiebat a quacúmque debilitate.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuribulum aureum in manu sua, et data sunt ei incensa multa: et ascendit fumus aromaticum in conspectu Dei.

Secreta. Hóstias tibi, Domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes: ut eádem, angélico pro nobis interveniente suffragio, et placátus accipias, et ad salutem nostram provenire concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedicite, omnes Angeli Domini, Dóminum: hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula.

Áldozás utáni imádság.
Méltóztassál, Úr Isten, segítségünkre küldeni Szent Ráfael arkangyalt és akiről hisszük, hogy mindenkor Fölséged előtt szolgál, gyarló imádságainkat áldásra ő terjessze eléd. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Dirigere dignáre, Dómine Deus, in adjútórium nostrum sanctum Raphaélem Archángelum: et, quem tuae majestáti semper assistere crédimus, tibi nostras exiguas preces benedicéndas assignet. Per Dóminum.

Krisztus királyságának ünnepe.

(Október utolsó vasárnapján.)

E liturgikus ünnep tárgya Krisztus legfőbb uralma minden teremtmény felett. A korunkban az emberiségre különös súllyal nehezedeő nyomorúságnak oka voltaképpen a népek elpártolása Krisztustól. Krisztus uralmát ismét be kell vezetni az állami és társadalmi életbe. Ezt a célt szolgálja ez az esztendőnként visszatérő ünnepnap és mind a feljebbvalóknak, mind az alattvalóknak hathatósan hirdeti Krisztusnak az emberek és dolgok felett való fölséges és föltétlen uralmát.

Ezt az ünnepet XI. Pius rendelte el 1925-ben a kegyelemteljes jubileumi év végén és minden évben Mindenszentek ünnepe előtti vasárnap Krisztusnak való felajánlással kell az egész Egyházban megünnepelni. Ezzel a pompás liturgiával koronázzuk meg Krisztus élete titkának egyházi ünnepeit és mielőtt az Egyház Mindenszentek megdicsőülését ünnepl, annak a tiszteletét és dicsőségét magasztalja, aki diadalt űl minden szentekben és kiválasztottakban.

Bevonulásra. (Jel. 5, 12; 1, 6.)

Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcsesség és erő és tisztelet. Övé a dicsőség és a hatalom örökön öröké. (Zs. 71, 1.) Isten, add át ítéletedet a Királynak és igazságodat a Király Fiának.
V. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, ki azt akartad, hogy szeretett Fiadban, a mindenség Királyában minden megújhódjék, en-

Introitus. (Apoc. 5, 12; 1, 6.)

Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapiéntiam, et fortitudinem, et honórem: Ipsi glória et impérium in saecula saeculórum. (Ps. 71, 1.) Deus, júdicium tuum Regida: et justítiam tuam Fílió Regis. V. Glória Patri.

Oráció. Omnipotens semipitérne Deus, qui in dilecto Fílió tuo, universórum Rege, ómnia instauráre volulsti: concéde propítius; ut

gedd kegyelmesen, hogy a népek minden családja, akiket a bűn sebe elszakított egymástól, az ő édes uralmának meghódoljon: Ki veled.

(A 2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (1, 12-20.)

Testvérek: Hálát adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorsában a világosságban, és kiragadott minket a sötétség hatalmából s áthelyezett szeretett Fiának az országába. Benne van a megváltásunk a vére által és a bűnök bocsánata. Ő a láthatatlan Istennek képmása, elsőszülött minden teremtmény előtt, mert benne teremtett minden az égen és a földön, a láthatók és a láthatatlanok, a trónusok, az uralmak, a fejedelemségek és a hatalmasságok egyaránt: minden általa és őérette teremtett. Ő előbb van mindennél, és minden őbenne áll fenn. Ő a testnek, az Egyháznak feje, ő a kezdet, elsőszülött a halottak közül, hogy az ővé legyen az elsőség mindenben, mert úgy tetszett az Atyának, hogy őbenne lakozzék minden teljesség, és hogy általa megengeszteljen magával mindent, hogy békességet szerezzen keresztjének vérével min-

cunctae familiae gentium, peccati vulture disgregatae, ejus suavissimo subdantur império: Qui tecum vivit et regnat.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Colossenses. (1, 12-20.)

Fratres: Grátias ágimus Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suae in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum. Qui est imago Dei invisibilis, primogénitus omnis creaturae; quoniam in ipso condita sunt universa in caelis et in terra, visibilia et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogénitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens; quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ejus sive quae in terris, sive quae in caelis sunt, in Christo Jesu Domino nostro.

dennek, ami akár a földön, akár a mennyben legyen, a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Atvonulásra. (Zs. 71, 8, 11.) Uralkodjék tengertől tengerig, a folyamtól a földkerekség széléig. *V.* És hódoljon előtte a föld minden királya; s legyen minden nemzet a szolgálója.

Alleluja, alleluja. *V.* (Dán. 7, 14.) Az ő hatalma örökkévaló hatalom, mely el nem vétetik; és országa, mely el nem enyészik. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (18, 33-37.)

Az időben: Mondá Pilátus Jézusnak: Te vagy-e a zsidók királya? Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem? Mondá Pilátus: Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzedet és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél? Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgálaim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való. Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.

Graduale. (Ps. 71, 8, 11.) Dominabitur a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. *V.* Et adorábunt eum omnes reges terrae: omnes gentes sérvient ei.

Allelúja, allelúja. *V.* (Dán. 7, 14.) Potestas ejus, potestas aeterna, quae non aufertur: et regnum ejus, quod non corrumpetur. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Joannem. (18, 33-37.)

In illo tempore: Dixit Pilátus ad Jesum: Tu es Rex Judaeorum? Respóndit Jesus: A temetípso hoc dicis, an álíi dixérunt tibi de me? Respóndit Pilátus: Numquid ego Judaeus sum? Gens tua et pontífices tradiderunt te mihi, quid fecísti? Respóndit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei útique decertarent, ut non tráderer Judaeis; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilátus: Ergo Rex es tu? Respóndit Jesus: Tu dicis quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimónium perhibeam veritáti; omnes qui est ex veritáte, audit vocem meam.

Felajánlásra. (Zsolt. 2, 8.)
Kérd tőlem és neked adom
a nemzeteket örökségedül,
a föld határait osztályrésze-
dül.

Csendes imádság. Felaján-
juk neked, Urunk, az em-
beri nemért ezt az engesz-
telő adományt és add meg
nekünk, kérünk, hogy akit
a jelenlevő áldozati adomá-
nyok színe alatt neked ál-
dozunk, maga adja meg
minden népnek az egyesség
és béke ajándékát, Jézus
Krisztus, a te Fiad, a mi
Urunk: Ki veled él.

(A 2. csendes imádság: megemlékezés a vasárnapról.)

Prefáció Krisztus királyról, 565. l.

Áldozásra. (Zs. 28, 10, 11.)
Trónol az Úr mint Király
örökké: népét az Úr békes-
séggel áldja meg.

Áldozás utáni imádság.
A halhatatlanság elede-
lét elnyerve, kérünk, Urunk,
hogy akik Krisztus-Király
zászlaja alatt dicsőségesen
harcolunk, vele a mennyek
országában örökre együtt
maradhassunk: Ki veled él.

(A 2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a vasárnapról, utolsó
evangélium: a vasárnapi.)

Offertorium. (Psalm. 2, 8.)
Póstula a me, et dabo tibi
gentes hereditatem tuam,
et possessionem tuam tér-
minos terrae.

Secreta. Hóstiam tibi, Dó-
mine, humanae recon-
ciliationis offerimus: praes-
ta, quaesumus; ut quem
sacrificiis praesentibus im-
molamus, ipse cunctis gen-
tibus unitatis et pacis dona
concedat, Jesus Christus Fi-
lius tuus Dominus noster:
Qui tecum vivit et regnat
in unitate Spiritus Sancti,
Deus.

Communio. (Ps. 28, 10,
11.) Sedébit Dominus Rex
in aeternum: Dominus be-
nedicet populo suo in pace.

Postcommunio. Immorta-
litas alimóniam con-
secuti, quaesumus, Dómine:
ut, qui sub Christi Regis
vexillis militare gloriámur,
cum ipso, in caelesti sede,
júgiter regnare possimus:
Qui tecum.

Október 25: Szent Krizanthusz és Dária vértanúk.

Szent Krizanthusz keresztény lett és pogány menyasszonyát
Dáriát is megtérítette. Szűzies házasságban éltek együtt és sok
hívót szereztek Krisztusnak. Ezért elevenen elásták őket 283-ban.

Szentmise: Intret, 1265. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Kri-
zanthusz és Dária vér-
tanuid imádsága, kérünk,

Oráció. Beatórum Márty-
rum tuórum, Dómine,
Chrysánthi et Daríae, quae-

Urunk, támogasson minket: hogy akik őket e szolgálattal tiszteljük, kegyes segítségüket szüntelenül érezzük. A mi Urunk.

Szentlecke: Exhibeamus, 1087. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 47-51.)

Az időben: Mondá Jézus az írástudóknak és farizeusoknak: Jaj nektek, mert építitek a próféták síremlékeit, atyáitok pedig megölték őket. Ezáltal tanuskodtok, hogy egyetértetek atyáitok tetteivel: mert azok megölték őket, ti meg sírjaikat építitek. Azért mondotta az Isten bölcsesége is: Majd küldök hozzájuk prófétákat és apostolokat és azok közül megölnék és üldöznék, hogy számon kéressék e nemzedéktől minden próféta vére, mely kiontatott a világ kezdetétől, Ábel vérétől Zakariás véreig, ki az oltár és a templom között veszett el. Igenis, mondom nektek, számon fogják azt kérni e nemzedéktől.

Csendes imádság. Néped áldozati adománya, kérünk, Urunk, legyen kedves előtted, mert Szent Krizantusz és Dária vértanuid születése napján ünnepélyesen mutatjuk be neked. A mi.

Áldozás utáni imádság. Misztériumod adományaival és örömeivel eltöltve, Urunk, add meg, kérünk,

sumus, adsit nobis oratio: ut, quos venerámur obsequio, eorum pium júgiter experiámur auxiliium. Per Dóminum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam. (11, 47-51.)

In illo tempore: Dicebat Jesus scribis et phariseis: Vae vobis, qui aedificatis monuménta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. Profecto testificámini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quóniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepúlcrá. Propterea et sapiéntia Dei dixit: Mittam ad illos prophetas et apóstolos, et ex illis occident, et persequéntur: ut inquirátur sanguis ómnium prophetarum, qui effusus a generatióne ista, a ságuine Abel usque ad ságuinem Zachariae, qui périit inter altáre et aedem. Ita dico vobis, requirétur ab hac generatióne.

Secreta. Pópuli tui, quaesumus, Dómine, tibi grata sit hóstia, quae in natalitiis sanctorum Mátyrum tuorum Chrysánthi et Daríae solémniter immolátur. Per Dóminum.

Postcommunio. Mysticis, Dómine, repléti sumus votis et gáudiis: praesta, quaesumus; ut, intercessió-

hogy Szent Krizanthusz és Dária vértanuid közbenjárására, amit most időben cselekszünk, azt lelkileg elnyerjük. A mi Urunk.

nibus sanctorum Mátyrum tuorum Chrysanthi et Dariae, quae temporaliter agimus, spiritaliter consequamur. Per Dominum.

Október 26: Szent Evaristus pápa és vértanu.

Az első pápák egyike, vértanuként halt meg 105 táján Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. 1.

Október 27: Szent Simon és Júdás apostolok vigiliája.

Bevonulásra. (Zsolt. 78, 11, 12, 10.)

Usson színed elé, Uram, a bilincsbevertetek jajszava, öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe: bosszuld meg szenteid kiontott vérét. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökségedet, megfertőzték szentséges templomodot, romhalmazzá tették Jeruzsálemet. *Ÿ.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy amint Simon és Júdás apostolaid dicsőséges születését megelőző ünnepel megüljük, úgy előzzenek meg ők is minket Föliségednél, hogy jótéteményeidet nekünk kiérdemeljék. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 622. 1.)

Szentlecke: Spectaculum facti, 1296. 1.

Átvonulásra. (Zs. 78, 10, 2.) Bosszuld meg, Uram,

Introitus. (Psalm. 78, 11, 12, 10.)

Intret in conspectu tuo, Dómine, gémitus compeditorum: redde vicinis nostris séptuplum in sinu eorum: vindica sánguinem sanctorum tuorum, qui effusus est. (Ps. ib., 1.) Deus, venérunt gentes in hereditátem tuam; polluéruunt templum sanctum tuum: posuéruunt Jerúsalem in pomórum custodiam. *Ÿ.* Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut, sicut Apostolorum tuorum Simónis et Judae glóriosa natalitia praevénimus; sic ad tua beneficia promerénda, majestátem tuam pro nobis ipsi praevéniant. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Graduale. (Ps. 78. 10 et 2.) Vindica, Dómine, sán-

szenteid kiontott vérét. *Ps.* Odavetették, Uram, szolgálid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak.

Ps. guinem sanctórum tuórum, qui effusus est. *Ps.* Posuérunnt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatilibus caeli: carnes sanctórum tuórum béstiis terrae.

Szent evangélium: Ego sum vitis, 1277. 1.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjonganak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön, szájukban Isten magasztalása leszen.

Csendes imádság. Adományainkkal előkészülünk, Urunk, Szent Simon és Judás apostolaid ünnepére s alázatosan kérünk: hogy mivel elfogadásukat a mi lelkiismeretünk bűnössége akadályozza, az ő érdemeik miatt legyenek kedvessé előtted. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.)

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették, Uram, szolgálid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak; tartsd meg karod erejével a halálra szántak fiát.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, szentségedet, alázatosan kérünk: hogy Szent Simon és Judás apostolaid közbenjárására, amit most az időben ünneplünk, azt az örök életre elnyerjük. A mi

(A 2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. 1.)

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubilibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum.

Secreta. Munéribus nostris, Dómine, sanctórum Apostolórum tuórum Simónis et Judae festa praecedimus: te suppliciter deprecántes; ut, quae conscientiae nostrae praepe-diúntur obstáculis, illórum méritis grata reddántur. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuérunnt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatilibus caeli, carnes sanctórum tuórum béstiis terrae: secúndum magnitúdinem bráchii tui pósside filios morte punitórum.

Postcommunio. Sumpto, Dómine, sacraménto, suppliciter deprecámur: ut, intercedéntibus beátis Apóstolis tuis Simóne et Juda, quod temporáliter gérimus, ad vitam capiámus aetérnam. Per Dóminum.

Oktober 28: Szent Simon és Júdás apostolok.

Júdás a harmadik az Úr Jézus rokonságából, az úgynevezett «Úr testvérei» közül. Hogy az áruló Júdástól megkülönböztessék, Tádénak nevezték. A hét katolikus levél egyikét ő írta és amint hiszik, a kánai menyegző vőlegénye is ő volt. Egyesek felfogása szerint Palesztinában az evangéliumot hirdette és Beirutban vértanuhalált halt. Mások szerint Simonnal prédikált Perzsiában és ott szenvedett vele együtt vértanuhalált Suanir városában.

A «testvérei» szó bibliai kifejezés a közeli rokonokra vonatkozik. Szent Simon apostol úgy látszik a zeloták pártjához tartozott; azért buzgónak is nevezték. Júdás Tádé Alpheus vagy Kleofás fia volt, aki viszont egyesek véleménye szerint Szent Józsefnek, az Úr Jézus nevelőatyjának volt testvére. Felesége, Mária pedig — tehát az apostol anyja — fogadott testvére, vagy közeli rokona volt Jézus Anyjának. Így tehát Jézus unokatestvére volt.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. *℣.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki minket Szent Simon és Júdás apostolaid által neved megismerésére segítettél, add meg nekünk, hogy az ő örök dicsőségüket egyrészt előrehaladásunkkal ünnepeljük meg, másrészt a megünnepléssel előbbre haladhassunk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honorati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum. (Ps. ib., 1-2.) Dómine, probasti me, et cognovisti me: tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. *℣.* Glória Patri.

Oratio. Deus, qui nos per beatos Apóstolos tuos Simónem et Judam ad agnitionem tui nóminis venire tribuisti: da nobis eorum glóriam sempiternam et proficiendo celebrare, et celebrando proficere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Szentlecke: Unicum nostrum, 640. 1.

Atvonulásra. (Zsolt. 44, 17-18.) Az egész világ fejdelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik, Uram, nevedet. *℣.* Atyáid helyébe

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constitues eos principes super omnem terram: ménsures erunt nóminis tui, Dómine. *℣.* Pro pátribus tuis

fiaid születnek, dicsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (15, 17-25.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást. Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami övé; de mivelhogy nem vagytok e világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl benneteket a világ. Emlékezzetek szavaimra, melyeket mondtam nektek: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én beszédemet megtartották, a tiéteket is majd megtartják. De mindezeket az én nevemért fogják cselekedni nektek: mert nem ismerik azt, aki engem küldött. Ha nem jöttem és nem szólottam volna nekik, vétők nem volna; most pedig nincs mentségük bűneikre. Aki engem gyűlöl, Atyámat is gyűlöli. Ha nem műveltem volna közöttük a tetteket, amelyeneket senki más

nati sunt tibi filii: propterea pópuli confitebuntur tibi.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 138, 17.) Nimis honorati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum. Allelúfa.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Joannem. (15, 17-25.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Haec mando vobis, ut diligatis invicem. Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elégi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermónis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persecuentur: si sermónem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Sed haec ómnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum, qui misit me. Si non venissem, et locutus fuissetem eis, peccátum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit: et Patrem meum odit. Si ópera non fecissem in eis, quae nemo álius fecit, peccátum non haberent: nunc autem et vidérunt, et odérunt et me, et Patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo, qui

nem művelt, bűnük nem volna: most pedig láttak és gyűlöltek engem is, Atyámat is. De hogy beteljesedjék a mondás, mely meg van írva az ő törvényükben, hogy ok nélkül gyűlöltek engem.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaitra szavuk.

Csendes imádság. Szent apostolaidnak: Simonnak és Judásnak örök dicsőségét tisztelve, kérünk, Urunk, hogy ezt a szent misztériumokban megtisztultan, méltóan tudjuk megünnepelni. A mi Urunk.

in lege eorum scriptus est: Quia ódio habuerunt me gratis.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terrae verba eorum.

Secreta. Glóriam, Dómine, sanctorum Apostolorum tuorum Simónis et Judae perpétuam venerantes: quaesumus; ut eam, sacris mystériis expiati, dignius celebrémus. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Aldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Aldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük a szentségeket, Urunk, és alázatosan kérünk: engedd meg, hogy Szent Simon és Judás apostolaid közbenjárására az ő vértanúságuk tiszteletére bemutatott áldozatunk nekünk javunkra váljék. A mi Urunk.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedebitis super sedes, iudicantes duodecim tribus Israel.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacramentis, suppliciter exorámus: ut, intercedéntibus beátis Apóstolis tuis Simóne et Juda, quae pro illórum veneranda gérimus passióne, nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Október 31: Mindenszentek vigiliája.

Bevonulásra. (Bölcs. 3, 8.)

Itélkeznek a szentek nemzeteken és uralkodnak népeken és az Úr az Ó Istenük lesz a ki-

Introitus. (Sap. 3, 8.)

Iudicant sancti gentes, et dominántur pópulis: et regnabit Dóminus Deus illórum in

rályuk örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjétek, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. V. Dicsőség.

Könyörgés. Urunk Istenünk, növeld irántunk való kegyelmedet, s add, hogy kiknek dicsőséges ünnepére előkészülünk, azoknak szent ünnepi örömeiben is részesüljünk. A mi.

(A 2. könyörgés a Szentlélekről 1339. 1., 3. az Egyházért vagy a pápáért 622. 1.)

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből.
(5, 6-12.)

Ama napokban: Ime, én, János, láttam a trón és a négy élőlény között és a vének közepette a Bárányt állani mintegy megölve, melynek hét szarva és hét szeme volt, amelyek Istennek az egész földre küldött hét szelleme. És odaméne és átvevé a trónon ülőnek jobb-jából a könyvet. És midőn megnyitá a könyvet, a négy élőlény és a huszonnégy vén leborula a Bárány előtt; mindegyiküknek hárfája és arany csészéje vala, telve illatszerekkel, melyek a szentek imádságai. És új éneket éneklének, mondván: Méltó vagy, Uram, hogy elvedd a könyvet és megnyissad annak pecsétjeit, mert megöltétél, és megváltottál minket Istennek önvéréddel, minden törzsből és nyelvből és népből és nemzetből és királysággá, és papokká tet-

perpétuum. (Ps. 32, 1.) Exultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. V. Glória Patri.

Órátió. Dómine Deus noster, multiplica super nos grátiam tuam: et, quorum praevenimus gloriósa solénnia, tribue súbsequi in sancta professione laetítiam. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli.
(5, 6-12.)

In diébus illis: Ecce ego Joánnes vidi in médio throni, et quátuor animálium, et in médio seniórum, Agnum stantem tamquam occisum, habéntem córnu septem, et óculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram. Et venit: et accepit de dextera sedéntis in throno librum. Et cum aperuisset librum, quátuor animália et viginti-quátuor senióres ceciderunt coram Agno, habéntes sín-guli cítharas, et phialas áureas plenas odóramentórum, quae sunt oratiónes sanctórum: et cantábant cánticum novum, dicéntes: Dignus es, Dómine, accipere librum, et aperire signácula ejus: quóniam ocísus es, et redemísti nos Deo in sánguine tuo ex omni tribu, et lingua, et pópulo, et natióne: et fecísti nos Deo nostro regnum,

tél bennünket Istenünknek, és uralkodni fogunk a föld felett. És láték és hallám sok angyal szavát a trón körül s az élőlényekét és a vénekét és számuk ezernyi ezer vala, kik nagy szóval mondták: Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcsesség és erő és tisztelet és dicsőség és áldás, mindörökön örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 149, 5, 1.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön. *Ű.* Énekeljete az Úrnak új éneket, zengjen a szentek gyülekezetében dicsérete.

Szent evangélium: Descendens Jesus, 1270. 1.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5, 6.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön; szájukban Isten magasztalása léssen.

Csendes imádság. Oltárodát, Urunk, elhalmozzuk a felajánlott adományokkal s add, kérünk, hogy üdvösségünkre váljanak, minden szenteid esedezésére, kiknek jövőendő ünnepére készülünk. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság a Szentlélekről 1340. 1., 3. az Egyházért, vagy a pápáért, 624—625. 1.)

Aldozásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja

et sacerdotés: et regnabimus super terram. Et vidi, et audivi vocem Angelorum multorum in circúitu throni, et animálium, et seniórum: et erat númerus eórum millia millium, dicéntium voce magna: Dignus est Agnus, qui occísus est, accípere virtútem, et divinitátem, et sapiéntiam, et fortitúdinem, et honórem, et glóriam, et benedictiónem, in saecula saeculórum. Amen.

Graduale. (Ps. 149, 5 et 1.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubilibus suis. *Ű.* Cantáte Dómino cánticum novum, laus ejus in ecclésia sanctorum.

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubilibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum.

Secreta. Altáre tuum, Dómine, munéribus cumulámus oblátis: da, quaesumus; ut ad salútem nostram, ómnium Sanctorum tuórum precatióne, proficiant, quorum solémnia ventúra praecúrrimus. Per Dóminum.

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tan-

nem éri őket; úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Áldozás utáni imádság.
A bemutatott áldozatnak misztériumával és örömeivel betöltve, Urunk, kérünk: hogy azok könyörgései segítsenek minket, kiknek emlékezetére bemutatuk őket. A mi Urunk.

get illos torméntum malitiae: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Sacraméntis, Dómine, et gaudiis optatae celebritatis explétis: quaesumus; ut eorum precibus adjuvemur, quorum recordationibus exhibentur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1340. l., 3. az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.)





November 1: Mindenszentek ünnepe.

Az Egyház nem akar az Isten látására jutott lelkek közül egyet sem figyelmen kívül hagyni. Ezért szentel egy ünnepet Mindenszentek tiszteletének, tehát azoknak is, akiknek nevét egyedül csak Isten ismeri. Ez a legfelsőbb foka az Egyház életének. Mindenszentek ünnepe a küzdő és győzedelmes egyházat egy nagy családi ünnep keretében akarja egyesíteni, amikor minden állás-kor, nemzet és idők megkoronázottai győzelmi pálmáikkal intgetnek felénk és biztatnak, hogy törekedjünk e dicsőséges diadal-jel után, Istennek örök, boldog meglátására.

Ehhez az ünnephez a Pantheon ajándékozása nyújtotta az alkalmat, melyet Phokas császár adott IV. Bonifác pápának (608—25.). Ezt Kr. e. 27-ben Augusztus tiszteletére építették. Sok fülkével van ékesítve és ezekben isten-szobrok állottak. A pápa ezután templommá alakította át és Isten Anyjának és a szent vértanuknak tiszteletére szentelte, 609 vagy 610 május 13-án, IV. Gergely (827—44) ezt az avatási ünnepet november 1-re helyezte át és IV. Sixtus (1471—84) oktavával, az egész Egyházra kiterjesztette.

Ma Mindenszentek az egyházi év nagy ünnepei közé tartozik, első osztályú ünnep, vigiliával kezdődik, mely böjti nap. Egyúttal az egyházi év utolsó szakába esik az Egyház diadal-ünnepe, melyen seregszemlét tart mennyben diadalmaskodó tagjai felett. Nagy és ránk nézve igen fontos tanítása az Egyháznak a szentek közösségéről szóló tanítás, mely sehol sem lesz oly élettől átjárt valósággá, mint a megértett és átélt liturgiában. Pedig csak ekkor lesz meg bennünk a katolikusságnak, más szóval a közösségnek, az egyetemességnek igazi tudata. Az egész liturgia ezt hirdeti, de a mai ünnepen még jobban kellene erre gondolnunk, hogy katolikus életünk irányítója legyen a

szentek egyességének hittétele. A szentlecke szerint Szent János főnséges vízióban látta Isten szentjeinek boldogságát, amiről az Úr mondotta, hogy szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív fel nem fogta. Ezt próbálta emberi szóval visszaadni. Úgy hallgassuk tehát meg szavait, mint a szavakkal ki nem fejezhető boldogságnak szavakba öntését.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve mindenszentek tiszteletére, kiknek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dícséret. *V.* Dícsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki megengedted, hogy minden szenteknek érdemeit egy ünnepnapon tiszteljük, kérünk, hogy e sok közbenjáróra való tekintettel add meg nekünk gazdagon irgalmaságod sóvárgótt bőségét. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János titkos jelenéseiből. (7, 2-12.)

Ama napokban: Én, János, más angyalt láttam felszállni napkeletről, kinél az élő Isten pecsétje volt és nagy szóval kiálta a négy angyalnak, akiknek megadatott, hogy ártsanak a földnek és a tengernek, mondván: Ne ártsatok a földnek és a tengernek, sem az élőfáknak, míg meg nem jelöljük homlokukon Istenünknek szolgáit. És hallám a megjelöltek számát,

Introitus.

Gaudeamus omnes in Dómino, diem festum celebrantes sub honore Sanctórum ómnium: de quorum solemnitate gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. (Ps. 32, 1.) Exsultate, justi, in Dómino: rectos decet collaudatio. *V.* Glória Patri.

Oráció. Omnipotens semipitérne Deus, qui nos ómnium Sanctórum tuórum mérita sub una tribulsti celebritate venerári: quaesumus; ut desiderátam nobis tuae propitiatiónis abundantiam, multiplicáti intercessóribus, largiáris. Per Dóminum.

Lectio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (7, 2-12.)

In diébus illis: Ecce ego Joánes vidi áalterum Angelum ascendéntem ab ortu solis, habéntem signum Dei vivi: et clamávit voce magna quátuor Angelis, quibus datum est nocére terrae, et mari, dicens: Nolíte nocére terrae et mari, neque arbóribus, quoadúsque signémus servos Dei nostri in fróntibus eórum. Et audívi númerum signatórum, centum quadraginta quátuor

száznegyvennégyezer megjelölt, Izrael fiainak valamennyi törzséből. Juda törzséből tizenkétezer megjelölt; Ruben törzséből tizenkétezer megjelölt; Gad törzséből tizenkétezer megjelölt; Áser törzséből tizenkétezer megjelölt; Neftali törzséből tizenkétezer megjelölt; Manasse törzséből tizenkétezer megjelölt; Simeon törzséből tizenkétezer megjelölt; Lévi törzséből tizenkétezer megjelölt; Isszakár törzséből tizenkétezer megjelölt; Zabulon törzséből tizenkétezer megjelölt; József törzséből tizenkétezer megjelölt; Benjamin törzséből tizenkétezer megjelölt. Ezután nagy sereget láték, melyet senki sem volt képes megszámlálni, minden nemzetből és néptörzsből és népből és nyelvből; a trón előtt és a Bárány színe előtt állni, hosszú fehér ruhákba öltözve és kezükben pálmaág és nagy szóval kiáltának, mondván: Üdv a mi Istenünknek, aki a trónon ül és a Bárálynak. És az angyalok mindnyájan a trón és a vének és a négy élőlény körül állának és a trón előtt arca borulának és imádnák Istent, mondván: Amen. Az áldás és a dicsőség és a bölcsesség és a hálaadás, a tisztelet és a hatalom és az erősség a mi Istenünké örökön örökké. Amen.

millia signáti, ex omni tribu filiórum Israel. Ex tribu Juda duodecim millia signáti. Ex tribu Ruben duodecim millia signáti. Ex tribu Gad duodecim millia signáti. Ex tribu Aser duodecim millia signáti. Ex tribu Néph tali duodecim millia signáti. Ex tribu Manasse duodecim millia signáti. Ex tribu Simeon duodecim millia signáti. Ex tribu Levi duodecim millia signáti. Ex tribu Issachar duodecim millia signáti. Ex tribu Zabulon duodecim millia signáti. Ex tribu Joseph duodecim millia signáti. Ex tribu Bénéjamin duodecim millia signáti. Post haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis albis, et palmae in manibus eorum: et clamabant voce magna, dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, et Agno. Et omnes Angeli, stabant in circúitu throni, et seniórum, et quátuor animálium: et ceciderunt in conspectu throni in facies suas, et adoraverunt Deum, dicentes: Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et gratiárum actio, honor, et virtus, et fortitúdo Deo nostro in saecula saeculórum. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 33, 10 és 11.) Féljétek az Urat szentjei mind, mert nem szenvednek szűkséget, akik őt félik. *¶* Akik pedig az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek.

Alleluja, alleluja. *¶* (Mt. 11, 28.) Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve és én felüdítlek titeket. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (5, 1-12.)

Az időben: Látván Jézus a sereget, fölméne a hegyre és miután leült, hozzá járulának tanítványai. És megnyitván száját, tanítá őket, mondván: Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek. Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak. Boldogok, akik éheznek és szomjúhozak az igazságot, mert ők kielégltést nyernek. Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván, min-

Graduale. (Ps. 33, 10 et 11.) Timéte Dóminum omnes sancti ejus: quóniam nihil deest timéntibus eum. *¶* Inquiréntes autem Dóminum, non deficient omni bono.

Allelúja, allelúja. *¶* (Matth. 11, 28.) Veníte ad me, omnes qui laborátis, et oneráti estis: et ego reficiam vos. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (5, 1-12.)

In illo témpore: Videns Jé-
sus turbas, ascéndit in
montem, et cum sedisset,
accessérunt ad eum disci-
puli ejus, et apériens os
suum, docébat eos, dicens:
Beáti páuperes spírítu: quóniam ipsórum est regnum caelórum. Beáti mites: quóniam ipsi possidébunt terram. Beáti qui lugent: quóniam ipsi consolábúntur. Beáti qui esúriunt et sítiunt justítiam: quóniam ipsi saturábúntur. Beáti misericódes: quóniam ipsi misericórdiam consequéntur. Beáti mundo corde: quóniam ipsi Deum vidébunt. Beáti pacífici: quóniam filii Dei vocabúntur. Beáti qui persecutiónem patiúntur propter justítiam: quóniam ipsórum est regnum caelórum. Beáti estis cum maledixerint vobis, et persecúti vos fuerint, et dixerint omne malum advérsus vos,

den rosszat mondanak rá-
tok énérettem. Örüljete-
k és vigadjatok, mert jutalmatok
bőséges a mennyekben.

mentientes, propter me:
gaudete, et exsultate, quoniam
merces vestra copiosa
est in caelis.

Credo.

Felajánlásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak s a halál kínya nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békeségben vannak, alleluja.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, áldozatos lelkünk adományait, hogy azok egyrészt neked minden szentnek tiszteletére kedvesek legyenek, másrészt irgalmasságból üdvünk eszközlőiként kaptuk vissza őket. A mi.

Offertorium. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum animae in manu Dei sunt et non tanget illos torméntum mallitiae: visi sunt óculis insipientium mori: illi autem sunt in pace, allelúja.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiõnis offerimus: quae et pro cunctórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció a közös, 568. 1.

Áldozásra. (Mt. 5. 8-10.) Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. Boldogok a békeségesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy hívõ néped minden szented tiszteletének mindenkor örvendjen és az õ közbenjárásukban megerősítést nyerjen. A mi.

Communio. (Matth. 5, 8-10.) Beáti mundo corde, quoniam ipsi Deum vidébunt: beáti pacifici, quoniam filii Dei vocabúntur: beáti qui persecutiõnem patiúntur propter justítiam, quoniam ipsórum est regnum caelórum.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine, fidélibus pópulis ómnium Sanctórum semper veneratiõne laetári: et eórum perpétua supplicatiõne muníri. Per Dóminum.





November 2: Halottak napja.

Tegnap a diadalmas Egyházzal emlékezett meg a liturgia, ma a szenvedő Egyházra fordítja a hívek figyelmét. A clunyi bencés-kolostorból terjedt el ez a szép szokás az egész Egyházban. Legújabbán megengedte az Egyház, hogy a papok ezen a napon három misét mondhassanak a tisztító tűzben szenvedő lelkekért. Ezenkívül annyiszor engedélyez teljes búcsút, ahányszor Mindenszentek délután és ezen a napon templomba vagy kápolnába betérve, imádkozunk a szegény lelkekért. Mindegyikünknek van kedves halottja, használjuk fel tehát az ő javukra a mai nap kegyelmét.

Mindenszentek vecsernyéje után minden ünnepi dísz eltávolítanak az oltárról és a halottak vecsernyéjének hangulatával jámbor komolyság tölti be a templom csarnokait. Ezután az Egyház a hívő népeket körmenetben vezeti a mécsekkel és őszi virágokkal díszített sírokhoz és ott elmondja a liturgikus könyörgést az elhunytakért. Másnap reggel zsolozsmát tart a halottak napjáról és ünnepélyes gyászmisét mond.

Halottak napjának gyászünnepé különös alkalom és ösztönzés legyen számunkra, hogy könyörgéssel és jótettekkel (alamizna, búcsúk) a kedves halottak iránt érzett részvétünket valóban kimutassuk. Ezért, ha csak lehet, járuljunk méltóan a bűnbánat szentségéhez és a szentáldozáshoz, hogy e nap «*toties-quoties*» teljes búcsúját mentől többször elnyerhessük és a szegény lelkekre átruházhassuk. A sírok látogatása emlékeztessen minket a földi mulandóságra és ébresszen bennünk gondolatokat arról az igazságról, amit a halott a sírból kiált: «Ma nekem, holnap neked, — ami én ma vagyok, az lész te holnap». Joggal és bölcsen nevezi a keresztény nép az egész novembert a halottak hónapjának. Mert a Mindenszentek és halottak-napi szertartás, amelyekkel

kezdődik, lelkünk halhatatlan életére emlékeztet és elvezet a másvilág szemléletére. Legszebben kifejezésre juttatják azonban hitünknek a küzdő, szenvedő és győzedelmes Egyházzól (szentek egyessége) szóló tanítását.

Az első mise.

Bevonulásra. (Ezdr. IV. 2, 34-35.)

Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. (Zs. 64, 2 és 3.) Téged Isten a Sionon, dicséret illet, fogadalmi áldozatot mutassanak be neked Jeruzsálemben: mert te meghallgatod imádságomat, eléd járulnak mind az emberek. *V.* Adj, Uram.

Könyörgés. Minden hűvek teremtető és megváltó Istene, szolgálid és szolgálóid lelkének add meg minden bűnük bocsánatát, hogy jámbor könyörgéseikkel elnyerhessék a bocsánatot, melyet mindig óhajtottak: Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 15, 51-57.)

Testvérek: Íme, titkot mondok nektek: Mindnyájan fel fogunk ugyan támadni, de nem mindnyájan fogunk elváltozni. Hírtelesen, egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra; mert megszólal a harsona, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. Mert ennek a

Introitus. (Ezdr. IV. 2, 34, 35.)

Réquiem aeternam dona eis, Dómine: et lux perpétua luceat eis. (Ps. 64, 2-3.) Te decet hymnus, Deus, in Sion, et tibi reddetur votum in Jerúsalem: exaudi orationem meam, ad te omnis caro veniet. *V.* Réquiem aeternam dona eis, Dómine: et lux perpétua luceat eis.

Oráció. Fidélium, Deus, ómnium conditor et redemptor: animabus famularum, famularumque tuarum remissionem cunctarum tribue peccatorum; ut indulgentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur: Qui vivis.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 15, 51-57.)

Fratres: Ecce mysterium vobis dico: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Opórtet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: et mortale hoc

romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie, és ennek a halandó testnek halhatatlanságba kell öltöznie. Midőn pedig ez a halandó test halhatatlanságba öltözött, akkor beteljesedik az ige, mely írva nagyon: Elnyelte a halált a diadal! Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod? A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. De hála Istennek, ki nekünk megadta a győzelmet a mi

Átvonulásra. (Ezdr. IV. 2. 34-35.) Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. *V.* (Zs. 111, 7.) Örökké emlékezetben maradj az igaz, rossz hírtől nem kell félnie.

Bőjti ének. Mentsd meg, Uram, minden megholt hívő lelkét a bűnök bilincseitől. *V.* És kegyelmeddel siess segítségükre, hogy a szigorú ítéletet kikerülhessék. *V.* És az örök világosság boldogságát élvezhessék.

Ének.

Ama végső harag napja —
A világot tűznek adja, —
Dávid így s Szibilla hagyja.
Reszket akkor holt meg élő, —
Ha megjön a nagy Ítéző, —
Mindeneket lattai mérő.

Csodakürtök zengenek meg, —
Sírok éjén átremegnek, —
Ítéletre, mindeneknek.

indúere immortalitátem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitátem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: Absórpta est mors in victória. Ubi est mors victória tua? ubi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccátum est: virtus vero peccáti lex. Deo autem grátias, qui dedit nobis victóriam per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Urunk Jézus Krisztus által.

Graduale. (Ezdr. IV. 2, 34-35.) Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua luceat eis. *V.* (Ps. 111, 7.) In memória aetérna erit justus: ab auditióne mala non tlmébit.

Tractus. Absólve, Dómine, ánimas ónium fídelium defunctorum ab omni vínculo delictórum. *V.* Et grátia tua illis succurrénte, mereántur evádere judícium ultiónis. *V.* Et lucis aetérnae beatitúdine pérfrui.

Sequentia.

Dies irae, dies illa, —
Solvit saeculum in favilla: —
Teste David cum Sibylla.
Quantus tremor est futurus, —
Quando iudex est venturus, —
Cuncta stricte discussurus!

Tuba mirum spargens sonum —
Per sepulcra regionum, —
Coget omnes ante thronum.

Csodájára a halálnak, —
Aki rég por, talpra támad,
— Számot adni Bírójának.

Kézvel írt könyv nyílik
ottan, — Világ terhe, minden,
ott van, — Ítéletre felrovottan.

Bíró majd, ha széket ül
ott, — Minden rejtek föl-
derül ott, — Zsoldot bűn
el nem kerül ott.

Én szegény, ott mit be-
széljek, — Pártfogómul kit
reméljek, — Hol a szent is
alig él meg.

Rettenetes Fejedelem, —
Kinél ingyen a kegyelem,
— Örök Jóság, légy jó ve-
lem!

Kegyes Jézus, kérlek té-
ged, — Értem áltál ember-
séget, — Ne adj érnem go-
nosz véget.

Munkád, könnyed értem
vesztek, — Ennyi kínod,
szent kereszted, — Ne ma-
radjon céljavesztett.

Bírója a bosszulásnak, —
Add kegyelmét tisztulásnak,
— Míg itt nincs a száma-
dásnap.

Reszket szívem, sóhajtoz-
ván, — Vétkemtól vet lán-
got orcám, — Légy kegyel-
mes, Uram, hozzám.

Magdolnához lehajoltál,
— A latorhoz kegyes voltál.
— Énbelém is reményt oltál.

Méltó imát nem tud aj-
kam, — Te könyörülj, Jó-
ság, rajtam, — Ne veszíts
el örök jajban.

Báránkyáid közé végy
föl, — Válassz el a gödö-

Mors stupébit, et natúra
— Cum resúrget creatúra,
— Judicánti responsúra.

Liber scriptus proferétur,
— In quo totum continé-
tur, — Unde mundus judi-
cétur.

Judex ergo cum sedébit,
— Quidquid latet, appa-
rébit: — Nil inúltum rema-
nébit.

Quid sum miser tunc dic-
túrus? — Quem patrónum
rogatúrus, — Cum vix jus-
tus sit secúrus?

Rex treméndae majestá-
tis, — Qui salvándos salvás
gratis, — Salva me, fons
pietátis.

Recordáre, Jesu pie, —
Quod sum causa tuae viae:
— Ne me perdas illa die.

Quaerens me, sedísti las-
sus: — Redemísti Crucem
passus: — Tantus labor non
sit cassus.

Juste judex ultiónis, —
Dónum fac remissionis —
Ante diem ratiónis.

Ingemisco, tamquam reus
— Culpa rubet vultus meus:
— Supplicánti parce, Deus.

Qui Mariam absolvísti, —
Et latrónem exaudísti, —
Mihi quoque spem dedísti.

Preces meae non sunt di-
gnae: — Sed tu bonus fac
benigne, — Ne perénni cre-
mer igne.

Inter oves locum praesta
— Et ab hoedis me sequé-

lyéktől, — Jobbra álltass ama széktől.

Ha a rosszak zavarodnak, — Fojtó lángok kavarnak, — Akkor engem hívj áldottnak.

Térden kérlek, görnyedtetten, — Sír a lelkem megtörötten, — Ott, a végnél, állj mellettem!

Könnyel árad ama nagy nap, — Hamvukból ha föltámadnak, — A bűnösök számat adnak.

Uram, nekik adj jó véget, — Kegyes Jézus, kérünk téged, — Add meg nekik békességed.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (5, 25-29.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregeknek: Bizony, bizony mondom nektek, hogy eljön az óra, és most vagyon, midőn a halottak meghallják az Isten Fia szavát, és akik hallották, élni fognak. Mert miként az Atyának élete vagyon önmagában, azonképpen adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában, és hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mivel ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok ezen; mert eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fia szavát; és előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet feltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az

stra, — Státuens in parte dextra.

Confutátis maledictis, — Flammis ácribus addictis: — Voca me cum benedictis.

Oro supplex, et acclínis, — Cor contritum quasi cinis: — Gere curam mei finis.

Lacrimósa dies illa, — Qua resúrget ex favilla, — Judicándus homo reus.

Huic ergo parce Deus: — Pie Jesu Dómine, — Dona eis réquiem. Amen.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (5, 25-29.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mórtui audient vocem Fílii Dei: et qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetípso, sic dedit et Fílio habere vitam in semetípso: et potestátem dedit ei judícium fácere, quia Filius hóminis est. Nolíte mirári, hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, áudient vocem Fílii Dei: et procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui vero mala egerunt, in resurrectionem judícii.

itélet feltámadására.

Felajánlásra. Urunk, Jézus Krisztus, dicsőség Királya, szabadítsd meg minden megholt hívő lelkét a pokol büntetésétől és mélységéből; szabadítsd meg őket az oroszlán tor-kától, hogy el ne nyelje őket a pokol és le ne zuhanjanak a sötétségbe; hanem a zászlóhordozó Szent Mihály vezesse el őket a szent világosságra: * Melyet egykor Ábrahámnak és utódjának megígértél. *℣.* Aldozati adományokat és imádságokat ajánlunk fel neked, Urunk, dicséretedre, fogadd el azokért a lelkekért, akikről ma megemlékezünk. Juttasd el őket, Urunk, a halálból az életbe: * Melyet egykor Ábra-

Offertorium. Dómine Jesu Christe, Rex glóriæ, líbera ánimas ómnium fidélium defunctorum de poenis inférni, et de profúndo lacu: líbera eas de ore leónis, ne absórbeat eas tártarus, ne cadant in obsúrum: sed sígnifer sanctus Michael repraeséntet eas in lucem sanctam: * Quam olim Abrahæ promísisti, et sémini ejus. *℣.* Hóstias et preces tibi, Dómine, laudis offérimus: tu súscipe pro animábus illis, quarum hódie memóriam fácimus: fac eas, Dómine, de morte transíre ad vítam. * Quam olim Abrahæ promísisti, et sémini ejus.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődötten ezekre az áldozati adományokra, melyeket szolgálid és szolgálid lelkéért neked felajánlottunk, hogy akiknek megadtad a keresztény hit érdemét, add meg azoknak a jutalmát is. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, quas tibi pro animábus famulórum, famularúmque tuárum offérimus, propitiátus inténde: ut, quibus fidei cristiánæ méritum contulisti, dones et præmium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Prefáció a halotti, 569. I.

Aldozásra. (Ezdr. IV. 2, 35, 34.) Az örök világosság fényeskedjék nekik, Uram: * Szenteiddel mindörökké, mert kegyes vagy. *℣.* Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. Szenteiddel mindörökké, mert kegyes vagy.

Communio. (Ezdr. IV. 2, 35, 34.) Lux aetérna luceat eis, Dómine: * Cum Sanctis tuis in aetérnum: quia pius es. *℣.* Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua luceat eis. Cum Sanctis tuis in aetérnum: quia pius es.

Áldozás utáni imádság.
Kérünk, Urunk, könyörgő imádságunk váljék szolgálód és szolgálód lelkének javára, hogy őket mind bűneiktől megmentesd, mind megváltásod részesévé tegyed: Ki élsz és uralkodol.

Postcommunio. Animabus, quaesumus; Dómine, famulorum, famularumque tuarum oratio proficiat supplicantium: ut eas et a peccatis omnibus exuas, et tuae redemptionis facias esse participes: Qui vivis et regnas.

A második mlse.

(Ugyanaz, mint az első, az alábbiak kivételével:)

Könyörgés. Isten, a megbocsátás Ura, add meg szolgálód és szolgálód lelkének az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. A mi Urunk.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II. 12, 43-46.)

Ama napokban: Júdás, ez a nagyon bátor férfiú, gyűjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen és jámborul gondolkodott a feltámadásról. (Ha nem remélte volna ugyanis, hogy az elesettek fel fognak támadni, felesleges és hiábavaló dolognak látszott volna imádkozni a halottakért.) Tekintetbe vette továbbá azt is, hogy azokra, akik jámborul hűnytak el, igen nagy jutalom vár. Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak.

Oratio. Deus, indulgentiarum Dómine: da animabus famulorum, famularumque tuarum refrigerium, quietis beatitudinem, et lúminis claritatem. Per Dóminum.

Lectio libri Machabaeorum.
(II. 12, 43-46.)

In diébus illis: Vir fortissimus Judas, facta collatione, duodecim millia drachmas argénti misit Jerosólymam, offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene et religiöse de resurrectione cogitans (nisi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos speráret, superfluum videtur, et vanum oráre pro mórtuis): et quia considerábat quod hi, qui cum pietate dormitióne accéperant, óptimam habérent repositam grátiam. Sancta ergo, et salúbris est cogitatio pro defunctis exoráre, ut a peccatis solvantur.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 37-40.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Minden, amit nekem ad az Atya, énhozzám jön, és aki hozzám jön, bizonyára nem dobom ki, mert nem azért szállottam le mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, ki engem küldött. Ez pedig az Atyának akaratára, ki engem küldött, hogy semmit abból, amit nekem adott, el ne veszítsek, hanem föltámasszam azt az utolsó napon. Mert ez Atyámnak akaratára, ki engem küldött, hogy mindenkinek, aki a Fiút látja és hisz őbenne, örök élete legyen és én feltámasztom őt az utolsó napon.

Csendes imádság. Könyörgéseinkre, Urunk, irgalmazz meg szolgálóid és szolgálóid lelkének, akikért bemutattuk neked ezt a dicséretű áldozatot, hogy őket szentjeid társaságába eljuttatni kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy szolgálóid és szolgálóid lelke ezen áldozattal megtisztulva mind a megbocsátást, mind az örök életet elnyerje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

✠ Sequéntia sancti Evangelii secundum Joannem. (6, 37-40.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis Judaeorum: Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet: et eum, qui venit ad me, non ejectionem foras: quia descendere de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Haec est autem voluntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illum in novissimo die. Haec est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die.

Secreta. Propitiare, Domine, supplicationibus nostris, pro animabus famularum, famularumque tuarum, pro quibus tibi offerimus sacrificium laudis: ut eas Sanctorum tuorum consortio sociare digneris. Per Dominum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Domine: ut animae famularum, famularumque tuarum, his purgatae sacrificiis, indulgentiam pariter et requiem capiant sempiternam. Per Dominum.

A harmadik mise.

(Ugyanaz, mint az első, az alábbiak kivételével:)

Könyörgés. Isten, kegyelmek osztóatója és az emberek üdvösségének szeretője, kérjük kegyelmedet, hogy szolgálóid és szolgálóid lelke, mely e világból eltávozott, a boldogságos mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteidnek közbenjárására, az örök boldogság osztályrészébe eljuthasson. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Titkos jelenéseiből. (14, 13.)

Ama napokban: Szózatot hallék az égből, mely ezt mondta nekem: Írjad: Boldogok a holtak, akik az Úrban halnak meg, már most. Igen, mondja a Lélek, hogy megpihenjenek munkáiktól; mert cselekedeteik követik őket.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 51-55.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregeinek: Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért. Vitakozának azért a zsidók egymás közt, mondván: Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül? Mondá tehát nekik Jézus: Bizony,

Oráció. Deus, véniae largitor, et humanae salutis amator: quaesumus clementiam tuam; ut animas famulorum, famularumque tuarum, quae ex hoc saeculo transierunt, beata Maria semper Virgine intercedente cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuae beatitudinis consortium pervenire concedas. Per Dominum.

Lectio libri Apocalypsis beati Joannis Apostoli. (14, 13.)

In diebus illis: Audivi vocem de caelo, dicentem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (6, 51-55.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis Judaeorum: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Litigabant ergo Judaei ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vo-

bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az ő véréát, nem leszen élet tibennetek. Aki eszi az én testemet, és issza az én véreát, annak örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon.

Csendes imádság. Isten, kinek irgalma megszámlálhatatlan, fogadd el kegyesen alázatos imádságunkat és add meg minden megholt hívő lelkének, akiknek megadtad neved megvallását, hogy üdvösségünk e szentségei által elnyerjék minden bűnüknek bocsánatát. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten: hogy szolgálóid és szolgálóid lelkei, akikért bemutattuk felségednek ezt a dicséretű áldozatot, ennek a szentségnek az ereje által minden bűnűktől megszabadulva, irgalmadból az örök világosság boldogságát elnyerhessék. A mi Urunk.

bis: nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

Secreta. Deus, cujus misericordiae non est numerus, suscipe propitius preces humilitatis nostrae: et animabus omnium fidelium defunctorum, quibus tui nominis dedisti confessionem, per haec sacramenta salutis nostrae, cunctorum remissionem tribue peccatorum. Per Dominum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens et misericors Deus: ut animae famulorum, famularumque tuarum, pro quibus hoc sacrificium laudis tuae obtulimus majestati; per hujus virtutem sacramenti: a peccatis omnibus expiatae, lucis perpetuae, te miserante, recipiant beatitudinem. Per Dominum.

November 4: Szent Károly püspök és hitvalló.

A Borromei család szent fia, Milano érseke; a tridentin zsinat reformjainak nagy munkása; a szegények és betegek ápolója; † 1584-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Vitalis és Agricola vértanuk emlékezetét. Közülük Szt. Vitalis szabadon bocsátott rabszolgája volt Agricolának; a szolgát halálra kínozták, az urát pedig keresztre feszítették 304-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Egyházadat, Urunk, Szent Károly hitvallód és püspököd állandó oltalmában őrizd meg; hogy miként neki a lelkipásztori gondosság dicsőséget szerzett, úgy az ő közbenjárása minket is az irántad való szeretetben mindenkor buzgóvá tegyen. A mi Urunk.

A 2. könyörgés: megemlékezés a nyolcadról 1213. 1; a 3. megemlékezés a szent vértanúkról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Vitalis és Agricola vértanuid ünnepét áldozattal megüljük, az ő közbenjárásukban nálad segítséget találjunk. A mi Urunk.

A 2. csendes imádság a nyolcadról 1216. 1; a 3. a szent vértanúkról:

A felajánlott adományok, kérünk, Urunk, engeszteljenek meg: és Szent Vitalis és Agricola vértanuid közbenjárása által ments meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

A 2. áldozás utáni imádság a nyolcadról, 1216. 1; a 3. a szent vértanúkról:

Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent Vitális és Agricola vértanuid közbenjárására tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi.

Oratio. Ecclésiam tuam, Dómine, sancti Cároli Confessoris tui atque Pontificis continua protectione custódi: ut, sicut illum pastorális sollicitúdo gloriósum réddidit; ita nos ejus intercessio in tuo semper fáciat amóre fervéntes. Per Dóminum.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui sanctorum Mártyrum tuorum Vitális et Agricolae solémnia cólimus, eórum apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Vitále et Agricola, a cunctis nos defénde periculis. Per Dóminum.

Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímíne: et intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Vitále et Agricola, caeléstis remédii fáciat esseconsórtes. Per Dóminum.

November 8: Mindenszentek ünnepének nyolcada.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a négy megkoronázott vértanu emlékezetét. Kőfaragók voltak Pannoniában és ólomkoporsóba zárva a Dunába vetették őket 306-ban.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen. 1213. 1.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy akik dicső vértanuidat a hit megvallásában bátraknak ismerjük meg, értünk való közbenjárásukban az ő jóságukat is érezzük. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui gloriosos Mátyres fortes in sua confessione cognovimus, pios apud te in nostra intercessione sentiámus. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Szálljon le, Urunk, bőséges áldásod és tegye szent vértanuidkönyörgésére ajánlékainkat elfogadottá és változtassa átzokatszámunkra megváltásunk misztériumává. A mi Urunk.

Benedictio tua, Dómine, larga descendat: quae et múnera nostra, deprecántibus sanctis Martyribus tuis, tibi reddat accépta, et nobis sacraméntum redemptionis efficiat. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei szentségtől és örömöktől megújítva: könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy akiknek győzelmeit ünnepeljük, azok segítségében oltalmat nyerjünk. A mi Urunk.

Caeléstibus refécti sacraméntis et gáudiis: súpplices te, Dómine, deprecámur; ut quorum gloriámur triúmphis, protegámur auxiliis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

November 9: A Megváltó (lateráni) bazillikának felszentelési ünnepe.

Minden egyházmegye közösen ünnepli meg a püspöki székesegyház szentelőnapját, a püspöki templom iránt való nagyrabecsülésből, amely bizonyos értelemben anyaszentegyháza egy egyházmegyének.

A nyugati egyházban november 9-én ülik meg a római Lateráni templom fölszentelését, amely közös anyaszentegyháza a katolikus világnak (caput et mater omnium ecclesiarum) és november 18-án Szent Péter és Szent Pál római dómjainak fölszentelését, melyekben a két apostolfejedelem tetemei nyugosznak.

A templomszentelés liturgiája arra tanít bennünket, hogy: 1. a templom szent és Istennek szentelt hely, melyet csupán szent gondolatokkal és tiszteletteljes félelemmel léphetünk át;

2. hogy hálásan gondoljunk mindazon kegyelmekre és áldásokra, melyeket ezeken a szent helyeken nyerünk, de arra a nagy szerencsére is, hogy egyáltalán templomunk van;

3. hogy a mi lelkünk is a megszentelő kegyelem által a Szentlélek templomává avatott és erényekkel ékesnek kell lennie.

4. hogy az Isten házának egyúttal a mennyország kapujává is kell lennie.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Tivadar vértanu emlékezetét. Egyszerű katona volt; a keresztények üldözésekor egy pogány templomot felgyújtott, ezért ő is vértanu lett, borzasztó kínzás után elégették 303-ban.

Szentmise: Terribilis, 1320. 1.

A 2. könyörgés (csak csendes szentmisében): megemlékezés Szent Tivadar vértanuról:

<p>Isten, ki minket Szent Tivadar vértanud dicsőséges hitvallása által oltalmazol és védelmezél, add, hogy követéséből hasznot meríthessünk és imádsága által segítséget nyerjünk. A mi.</p>	<p>Deus, qui nos beáti Theodóri Mártýris tui confessione glóriosa circúmdas et prótegis: praesta nobis ex ejus imitatione proficere, et oratione fulciri. Per Dóminum nostrum.</p>
--	--

A 2. csendes imádság (csak csendes szentmisében): Szent Tivadar vértanuról:

<p>Fogadd el, Urunk, az adományok felajánlásával együtt, híveid könyörgéseit, és Szent Tivadar vértanud közbenjárására jámbor áldozatkészségünknek e szolgálata juttasson minket a mennyei dicsőségbe. A mi.</p>	<p>Súscipe, Dómine, fidélium preces cum oblationibus hostiárum: et, intercedente beáto Theodóro Mártýre tuo, per haec pia devotiönis officia ad caeléstem glóriam transeámus. Per Dóminum.</p>
--	--

A 2. áldozás utáni imádság (csak csendes szentmisében): Szent Tivadarról:

<p>Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Tivadar vértanud közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.</p>	<p>Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedente beáto Theodóro Mártýre tuo; ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.</p>
---	---

November 10: Avellinó! Szent András hitvalló.

Jogtudó és pap volt, majd a theatinusok rendjébe lépett és fogadalmat ett, hogy az erényekben naponként előbbre halad, † 1608-ban, Nápolyban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Trifon, Respicus és Nimfa vértanuk emlékezetét. Az első kettőt 259-ben fejezték le Kis-Ázsiában, az utóbbit a 4. században kinozták halálra Sziciliában.

Szentmise : Os Justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel :

Könyörgés. Isten, ki Szent András hitvallód szívét az erényekben napról-napra való előbbre haladás nehéz fogadalma által csodásan magadhoz szállni engedted: engedd meg nekünk, hogy érdemei és közbenjárása által úgy részesüljünk ugyanabban a kegyelemben, hogy mindig a tökéletesebbre törekedve, szerencsésen eljussunk dicsőséged magaslatára. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui in corde beáti Andréae Confessoris tui, per arduum quotidie in virtutibus proficiendi votum, admirabiles ad te ascensionis dispositi: concède nobis, ipsius méritis et intercessióne, ita ejusdem grátiae participare fieri; ut, perfectióra semper exsequentes, ad glóriæ tuæ fastigium felciter perducámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. könyörgés : megemlékezés a szent vértanúkról.

Tedd meg kérünk, Urunk, hogy Szent Trifon, Respičius és Nimfa vértanuid ünnepét mindighűségesen megüljük és közbenjárásukra oltalmad elnyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Fac nos, quaesumus, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Tryphónis, Respičii et Nymphae semper festa sectári: quorum suffrágiis, protectionis tuæ dona sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság : a szent vértanúkról:

Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait: legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére és irgalmadból, mint üdvözhözó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offerimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

A 2. áldozás utáni imádság : a szent vértanúkról:

Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Trifon, Respičius és Nimfa vértanuid közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedentibus sanctis Martyribus tuis Tryphóne, Respičio et Nympha; ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

November 11.: Szent Márton püspök és hitvalló.

Sabariában, — a mai Pannonhalma táján — született. Tizenöt éves korában háboru tört ki és ő Franciaországba került. Itt 20 éves korában szerzetes és később Tours püspöke lett. A legelső nem vértanu szent, akit az egész kereszténység tisztelni kezdett, mert az imádság, áldozatos munka és alázatosság szentje volt; † 400 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Mennás vértanu emlékeztét. Római katona volt, s hitéért 295-ben lefejezték.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Mele a békeszövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden gyötrődéséről. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy saját erőnk-ből meg nem állhatunk, engeddd meg kegyesen, hogy Szent Márton hitvallód és püspököd közbenjárására minden baj ellen oltalmat találjunk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Mennás vértanuról, az In virtúte kezdetű szentmise könyörgésével, 1258. 1.)

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 44, 16-27; 45, 3-20.)

Ime a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek, és igaz volt, s a harag idején engesztelésül szolgált. Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét. Ezért az Úr megesküdött neki, hogy népek atyjává teszi. Minden

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testamentum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdotii dignitas in aetérnum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ♪. Glória Patri et Filio et Spíritui Sancto.

Orátio. Deus, qui cónspicis, quia ex nulla nostra virtúte subsistimus: concéde propítius; ut, intercessióne beáti Martíni Confessoris tui atque Pontificis, contra ómnia advérsa muniamur. Per Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli 44, 16-27; 45, 3-20.)

Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis placuit Deo, et inventus est justus: et in témpore iracúndiae factus est reconciliátio. Non est inventus símilis illi, qui conservávit legem Excélsi. Ideo jurejurádo fecit illum Dóminus créscere in plebem

nemzetek áldását neki adta és szövetségét fején megerősítette. Elismerte őt áldásai által és megőrizte számára irgalmasságát és kegyelmet talált az Úr szemében. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és neki adta a dicsőség koronáját. Örök törvényt állapított meg javára s neki adta a főpapságot és dicsőséggel boldogította. Hogy papi szolgálatot teljesítsen és dicséretet mondjon az ő nevében és méltó tömjént mutasson be neki kellemes illatú áldozatul.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.)
Ime a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. *Ÿ.* (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Főlséges törvényét.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* A boldog férfiú, Szent Márton, Tours városának püspöke, elpihent; fölvették őt az angyalok és arkangyalok, a trónok, uralkodók és erősségek. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 33-36.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Senki, aki világot gyújt, nem teszi azt rejtekbe, sem a véka alá, hanem a tartóra, hogy akik bemennek, lássák a világosságot. Tested világa sze-

suam. *Benedictionem omnium gentium dedit illi, et testamentum suum confirmavit super caput ejus. Agnovit eum in benedictionibus suis: conservavit illi misericordiam suam: et invenit gratiam coram oculis Domini. Magnificavit eum in conspectu regum: et dedit illi coronam gloriae. Státuit illi testamentum aeternum, et dedit illi sacerdotium magnum: et beatificavit illum in gloria. Fungi sacerdotio, et habere laudem in nomine ipsius, et offerre illi incensum dignum in odorem suavitatis.*

Graduale. (Eccli. 44, 16.)
Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo. Ÿ. (Ib. 20.) Non est inventus similis illi, qui conservaret legem Excelsi.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Beatus vir, sanctus Martinus, urbis Turónis Episcopus, requievit: quem suscepérunt Angeli atque Archángeli, Throni, Dominationes et Virtútes. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Lucam. (11, 33-36.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Nemo lucernam accéndit, et in abscondito ponit, neque sub módio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediúntur, lumen videant. Lucerna cór-

med; ha szemed jó, egész tested világos lesz; ha pedig rossz, tested is sötét lesz. Vigyázz tehát, hogy a világosság, mely benned vagy, sötétség ne legyen. Ha azért tested egészen világos, nem lévén benne semmi sötét rész, világos lesz egészen, mint mikor a szövetnek villámfényével megvilágít téged.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelem, és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk Istenünk, ez adományokat, melyeket Szent Márton főpapod ünnepén bemutattunk; hogy balsorsban, jó sorsban egyaránt irányítsák életünket. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság: Szent Mennásról, 1261. 1.)

Áldozásra. (Mt. 24, 46, 47.) Boldog a szolga, kit mikor Ura eljövend, ébren talál; bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Áldozás utáni imádság. Add, kérünk, Urunk Istenünk, hogy az áldozati adományokat, azoknak a közbenjárására, akiknek ünnepére elhoztuk, üdvösségünk eszközeként kapjuk vissza. A mi Urunk.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Mennásról, 1261. 1.)

poris tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrorum erit. Vide ergo, ne lumen, quod in te est, tenebrae sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

Secreta. Sanctifica, quae sumus, Dómine Deus, haec múnera, quae in solemnitate sancti Antistitis tui Martini offerimus: ut per ea, vita nostra inter adversa et próspera ubique dirigatur. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invenerit vigilátem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum.

Postcommunio. Praesta, quae sumus, Dómine Deus noster: ut, quorum festivitáte votiva sunt sacraménta, eórum intercessióne salutária nobis reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

November 12: Szent I. Márton pápa és vértanu.

Pápa korában az igaz hit megvédéséért a monotheitákkal szemben sokat kellett szenvednie és nagy nélkülözések között halt meg, 655-ben, a száműzetése helyén, Chersonesus félszigetén.

Szentmise: Si diligis, 1248 I.

November 13: Szent Didakus hitvalló.

Ferencrendi laikus testvér; az alázat és felebaráti szeretet mintaképe. † 1463-ban, Alkalában.

Szentmise: Justus, 1295. I., az alábbi könyörgéssel:


Könyörgés. Mindenható, örök Isten, ki csodálatos berendezkedéssel választod ki a világ gyöngé elemét, hogy megszégyenítsed az erőseket: engedd meg kegyesen alázatosságunknak, hogy Szent Didakus hitvallód jámbor imájára, a mennyei örök dicsőségbe való felmagasztalásra méltók legyünk. A mi Urunk.

Óráció. Omnipotens sempitérne Deus, qui dispositióne mirabili infirma mundi éligis, ut fórtia quaeque confúndas: concéde propítius humilitáti nostrae; ut, piis beáti Dídaci Confessóris tui precibus, ad perénnem in caelis glóriam sublimári mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

November 14: Szent Jozafát püspök és vértanu.

Volhyniában született; szerzetes, majd érsek lett. Sokat dolgozott a szakadárság megszüntetésén, ezért ölték meg a szkizmatikusok 1623-ban.

Bevonulásra.

Könyörgés.  vendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Jozafát üszteletére, kinek szenvedésén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dicséret. V. Dicsőség.

Könyörgés. Gerjeszd fel, kérünk, Urunk, Egyházadban a Lelket, amelylyel eltelve Szent Jozafát vértanud és püspököd életét adta juhaidért, hogy közbenjárására mi is ugyan-

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honore beáti Jósaphat Mátyris: de cujus passióne gaudent Angeli, et colláudant Filium Dei. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justí, in Dómino: rectos decet collaudátio. V. Glória Patri.

Óráció. Excita, quaesumus, Dómine, in Ecclésia tua Spiritum, quo replétus beátus Jósaphat Mátyr et Póntifex tuus ánimam suam pro óvibus pósuit: ut, eo intercedénte, nos

attól a Lélektől vezetve és megerősítve, ne féljünk életünket adni testvéreinkért. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke: Omnis pōntifex, 129. l.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítsége, és karom az ő erőssége. *Ű.* Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Alleluja, alleluja. *Ű.* Ez az a pap, kit az Úr megkoronázott. Alleluja.

Szent evangélium: Ego

Felajánlásra. (Ján. 15, 13.) Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.

Csendes imádság. Legkegyelmesebb Isten, áraszd el áldásoddal ez adományodat s erősíts meg minket a hitben, melyért Szent Jozafát vértanud és püspököd vére ontásával tett bizonyosságot. A mi Urunk.

Aldozásra. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a jó pásztor és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim.

Aldozás utáni imádság. Az erősség lelkét adja meg nekünk, Urunk, e mennyei lakoma, mely Szent Jozafát vértanud és püspököd életét az Egyház dicsőségéért egészen a győzelemig szüntelenül táplálta. A mi

quoque eodem Spiritu moti ac roboráti, ánimam nostram pro fratribus pōnere non vereámur. Per Dóminum... in unitate ejúsdem.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. *Ű.* Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitátis non nocébit ei.

Allelúja, allelúja. *Ű.* Hic est sacerdos, quem coronávit Dóminus. Allelúja.

sum pastor bonus, 623. l.

Offertorium. (Joann. 15, 13.) Majórem caritátem nemo habet, ut ánimam suam ponat quis pro amicis suis.

Secreta. Clementíssime Deus, múnera haec tua benedictióne perfúnde, et nos in fide confírma: quam sanctus Jósaphat Martyr et Pōntifex tuus, effúso sáanguine, asséruít. Per Dóminum.

Communio. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus, et cognóscó oves meas, et cognóscunt me meae.

Postcommunio. Spírítum, Dómine, fortitúdinis haec nobis tribuat mensa caeléstis: quae sancti Jósaphat Mártiris tui atque Pontíficis vitam pro Ecclésiæ honóre júgiter áluit ad victóriam. Per Dóminum.

November 15: Nagy Szent Albert püspök, hitvalló és egyháztanító.

Domonkosrendi szerzetes és tudós. Aquinói Szent Tamásnak is mestere volt. XI. Pius pápa 1932-ben szentté avatta és egyháztanítónak jelentette ki, amint már régen «doctor universalis»-jelzővel tüntették ki.

Szentmise: In médio, 1288. I., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Albert püspököt és egyháztanítót nagyra tetted, mivel az emberi bölcseséget az isteni hitnek alávetted; add meg, kérünk, hogy tanításának nyomdokait úgy kövessük, hogy a mennyben teljes világosságot élvezzünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Tekints kiengesztelődött, kérünk, Urunk, a jelen áldozati adományokra, hogy amit Fiad, a mi Urunk kinszenvedésének misztériumában cselekszünk, Szent Albert közbenjárására és példájára jámbor áhitattal elnyerjük. Ugyanazon.

Áldozás utáni imádság. **E** magunkhoz vett szentségekkel az ellenség támadásaitól védelmezz meg minket, Urunk, és Szent Albert hitvalló és püspök közbenjárására engedd, hogy az örök békében enyhülésre találjunk. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Albértum Pontificem tuum atque Doctorem, in humana sapiéntia divinae fidei subjiciónda magnum effecísti: da nobis, quaesumus, ita ejus magistérij inhaerere vestigiis, ut luce perfectá fruámur in caelis. Per Dóminum.

Secreta. Sacrificiis praeséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut quod Passiónis Filii tui Dómini nostri mysterio gérimus, beáti Albéti intercessióne et exémplo, pio consequámur afféctu. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Per haec sancta quae súmpsimus, ab hóstium nos, Dómine, impugnatione defénde: et intercedénte beáto Albérto, Confessóre tuo atque Pontífice, perpétua pace respiráre concéde. Per Dóminum.

November 16: Szent Gertrud szűz.

Szent Benedek egyik legnagyobb leánya. Az Úr Jézus Szent Szívének titkát a legelsőként kinyilatkoztatta neki. Joggal megilleti a «Nagy Szent Gertrud» név. † 1302-ben.

Szentmise: Dilexisti, 1309. I.

Könyörgés. Isten, ki Szent Gertrud szűz szívében magadnak kellemes lakóhelyet készítettél, az ő érdemeiért és közbenjárására tördöl le kegyesen szívünk szennyét és add, hogy társaságának örvendhessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui in corde beatae Gertrúdis Virgínis jucúndam tibi mansiónem praeparásti: ipsíus méritis et intercessióne; cordis nostri máculas cleménter abstérge, et ejúsdem tribue gaudére consórtio. Per Dóminum.

November 17: Csodatevő Szent Gergely püspök és hitvalló.

Pogány szülők gyermeke, de megtérése után mint szülővárosa első püspöke, majdnem az egész várost megtérítette. Sok csodájáért kapta a «Thaumaturgos» (= csodatevő) melléknevet. † 270 körül! Neocezareában.

Szentmise : Státuit, 1281. l., az alábbi evangéliummal :

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (11, 22-24.)

Az időben: Felelvén Jézus tanítványainak, mondá nekik: Legyen hitetek az Istenben. Bizony mondom nektek, hogyha valaki azt mondja e hegynek: Kelj fel és merülj a tengerbe! és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, megleszen neki. Azért mondom nektek, mindaz, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek, és megleszen nektek.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (11, 22-24.)

In illo témpore: Respóndens Jesus discípulis suis, ait illis: Habéte fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumque díxerit huic monti: Tóllere, et míttre in mare, et non haesitáverit in corde suo, sed crediderit, quia quodcúmque díxerit, fiat, fiet ei. Proptérea dico vobis: Omnia quaecúmque orántes pétitis, crédite quia accipiétis, et evénient vobis.

November 18: Szent Péter és Pál apostolok bazilikáinak főszentelési ünnepe.

Mindkét templom alapját Nagy Konstantin vetette meg. A mai Szent Péter-bazilika Bramante és Michelangelo tervei alapján készült s 1626. nov. 18-án szentelték fel. Benne van Szent Péter apostol sírja. Szent Pál-bazilikáját a múlt században építették újra, s 1854. dec. 10-én szentelték fel ismét.

Szentmise : Terribilis, 1320. l.

November 19: Szent Erzsébet özvegy.

II. Endre magyar király leánya, thüringiai Lajos felesége. Meghalt 1231-ben. Ezek a földi adatai. «Tizenhárom évvel már hitves, tizenkilencel özvegy, huszonnégy évvel halott lett Erzsébet, a kereszténység öröme és dicsősége, a keresztény asszony-ideál.» (Prohászka). Ezek az örökkévalóság adatai.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Ponciánus pápa és vértanu emlékezetét. Száműzetésben halt meg, 235-ben Szárdinia szigetén.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Híveid szívéd világosítsd meg, irgalmas Isten, és add, hogy Szent Erzsébet dicsőséges könyörgése által a világ javait megvevessük és mindig a mennyei vigasztalásban gyönyörködhesünk. A mi Urunk.

Orátio. Tuorum corda fidelium, Deus miserator, illustra: et, beatae Elisabethae precibus gloriosis; fac nos prospera mundi despicere, et caelesti semper consolatione gaudere. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Ponciánusról, a Si diligis kezdetű szentmise imádságaival, 1248. l.)

November 20: Valois Szent Félix hitvalló.

A trinitárius rend alapítója Szent Jánossal együtt (lásd febr. 8), † 1212-ben, Párisban.

Szentmise: Justus, 1295. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Félix hitvallódat a magányból mennyei sugallattal a foglyok kiváltásának feladatára meghívni kegyes voltál: add meg kérünk, hogy közbenjárására kegyelmed által a bűn rabságából megszabaduljunk s a mennyei hazába eljussunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beatum Felicem Confessorem tuum ex eremo ad munus redimendi captivos caelitus vocare dignatus es: praesta, quaesumus; ut per gratiam tuam ex peccatorum nostrorum captivitate, ejus intercessione, liberati, ad caelestem patriam perducamur. Per Dominum.

November 21: Boldogasszony bemutatása.

Szent Jakab apokrif evangéliumában olvassuk, hogy szülei a gyermek Máriát, életének harmadik évében a templomban Istennek szentelték. Flavius Josephus, azon idő zsidó történetírója

szerint az ilyen szentelménnyel a szüzességi fogadalom is egybe volt kötve. Ez a Mária gyermekéveiből való és a hagyományon alapuló értesülésünk ennek az ünnepnek liturgikus tárgya.

XI. Gergely a XIV. században bevezette az avignoni pápai udvarnál, V. Sixtus (1585) az egész Egyház számára előírta. Ez a nap egyúttal a bencés oblaták főünnepé is, mert Szűz Mária is oblatá = Istennek felajánlott lett a mai napon.

Szentmise: Salve, 1325. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriát, a Szentlélek lakóhelyét, a mai napon a templomban bemutassák: add, kérünk, hogy közbenjárására dicsőségednek templomában majdan minket is bemutassanak. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel.

Oráció. Deus, qui beatam Mariam semper Virginem, Spiritus Sancti habitaculum, hodierna die in templo praesentari voluisti: praesta, quaesumus; ut, ejus intercessióne, in templo glóriae tuae praesentari mereamur. Per Dóminum... in unitate ejusdem.

November 22: Szent Cecilia szűz és vértanu.

'Az ősegyház különösen tisztelt vértanu szűze. Valószínű 230 körül szenvedett vértanuságot, vőlegényével és annak testvérével együtt (lásd ápr. 14-én). Az egyházi zene pártfogója.

Szentmise: Loquēbar, 1301. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki minket Szent Cecilia szűzed és vértanud évenkénti ünnepével megörvendeztetsz, add, hogy akit e szolgálattal tisztelünk, jámbor életének példájában is köves-sük. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui nos annua beatae Caeciliae Virginis et Mártiris tuae solemnitate laetificas: da, ut quam veneramur officio, etiam piae conversatiónis sequamur exemplo. Per Dóminum.

Szentlecke: Dómine Deus, 1305. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 11, 12.) Halljad, leányom, és figyelj és hajtsd ide füledet; ím a Király kívánja szépségedet. ♯. (U. a. 5.) Kelj útra ékességdben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál.

Graduale. (Ps. 44, 11 et 12.) Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam: quia concupivit Rex spéciem tuam. ♯. (Ib. 5.) Spécie tua, et pulchritudine tua inténde, prospere procéde, et regna.

Alleluja, alleluja. V. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásával együtt olajat vitt edényében; éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. Alleluja.

Csendes imádság. Az engesztelésnek és dícséretnek ez áldozati adományai, kérünk, Urunk: Szent Cecilia szűzed és vértanud közbenjárására tegyenek minket mindenkor irgalmassággal méltókká. A mi.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket, mindenkor annak a közbenjárására, kinek ünnepeit üljük. A mi Urunk.

November 23: I. Szent Kelemen pápa és vértanu.

Szent Péter tanítványa volt és a pápai trónon harmadik utóda. Ő írta a kor hitére oly jellemző levelet a korinthusiakhoz. Száműzték, majd 101-ben nyakára horgonyt kötve, a tengerbe fullasztották.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Felcitas vértanu emlékezetét, ki hét fiával együtt (I. júl. 10.) szenvedett vértanúságot a 2. században.

Szentmise: Si diligis, 1248, 1., az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Iz. 59, 21; 56, 7.)

Az Úr mondja: Igéim, melyeket szádba adtam, nem távoznak el szádtól és az áldozataid kedvesek lesznek nekem oltáromon. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat félt; és parancsaiban nagy tetszését leli. V. Dicsőség.

Allelúja, allelúja. V. (Mt. 25, 4 et 6.) *Quinque prudentes virgines accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino. Allelúja.*

Secreta. Haec hóstia, Dómine, placatiónis et laudis, quaesumus: ut, intercedénte beáta Caecília Virgine et Mártire tua, nos propitiatióne tua dignos semper efficiat, Per Dóminum.

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famlíiam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solénnia celebrámus. Per Dóminum.

November 23: I. Szent Kelemen pápa és vértanu.

Szent Péter tanítványa volt és a pápai trónon harmadik utóda. Ő írta a kor hitére oly jellemző levelet a korinthusiakhoz. Száműzték, majd 101-ben nyakára horgonyt kötve, a tengerbe fullasztották.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Felcitas vértanu emlékezetét, ki hét fiával együtt (I. júl. 10.) szenvedett vértanúságot a 2. században.

Szentmise: Si diligis, 1248, 1., az alábbiak kivételével:

Introitus. (Isai. 59, 21; 56, 7.)

Dicit Dóminus: Sermónes mei, quos dedi in os tuum, non deficient de ore tuo: et múnera tua accépta erunt super altáre meum. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. V. Glória Patri.

A 2. könyörgés : megemlékezés Szent Felicitásról :

<p>Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy kik Szent Felicitás vértanú ünnepét üljük, az ő érdemei és közbenjárása által oltalmat találjunk A mi Urunk.</p>	<p>Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, beatae Felicitatis Mátyris tuae solémnia recensentes, méritis ipsius protegámur et préci-bus. Per Dóminum.</p>
---	--

Szentlecke : Imitatóres mei, 795. l.

A 2. csendes imádság : Szent Felicitásról :

<p>Néped áldozatát fogadd, Urunk, kegyesen ; s akinek ünnepét megülnünk enged, annak imádságára adj nekünk örömet. A mi.</p>	<p>Vota pópuli tui, Dómine, propitiátus inténde: et, cujus nos tríbuis solémnia celebráre, fac gaudere suffrá-giis. Per Dóminum.</p>
--	--

A 2. áldozás utáni imádság : Szent Felicitásról :

<p>Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy szenteid közbenjárására sokasítsd meg bennünk adományaidat s vezesd jóra napjainkat. A mi Urunk.</p>	<p>Súpplíces te rogámus, omnípotens Deus: ut, intercedéntibus Sanctis tuis, et tua in nobis dona múltíplíces, et témpora nostra dispónas. Per Dóminum.</p>
---	--

November 24: Keresztes Szent János hitvalló és egyház-tanító.

A kármelitarend nagy reformátora ; az üldözések és félre-értések közt az alázatosság példaképe. Híresek a misztikus írásai. † 1591-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Krizogónus vértanu emlékezetét. Római pap volt ; Szt. Anasztázia (dec. 25.) tanítója : † 304-ben.

Szentmise : In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel :

<p>Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat és egyháztanítódat a tökéletes önmegtagadás és a kereszt kiváló kedvelőjévé tetted; engedd, hogy őt állandóan utánozva elnyerjük az örök dicsőséget. A mi Urunk.</p>	<p>Orátio. Deus, qui sanctum Joánnem Confessórem tuum, atque Doctórem perfectae sui abnegationis, et Crucis amatórem exímium effecisti: concéde; ut, ejus imitatióni júgiter inhaerentes, glóriam assequámur aetérnam. Per Dóminum.</p>
---	--

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Krizogonusról:

Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez; hogy minket, kik elismerjük, hogy bűneink miatt méltók vagyunk az ítéletre, Szent Krizogonus vértanud közbenjárása szabadítson meg. A mi

Adesto, Dómine, supplicationibus nostris: ut qui ex iniquitate nostra reos nosse cognoscimus, beáti Chrysogoni Mátyris tui intercessióne liberémur. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: Szent Krizogonusról:

Kérünk, téged, Urunk, engesztelődjél meg, a felajánlott adományok által s Szent Krizogonus vértanud közbenjárására minden veszélytől óvj meg minket. A mi

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et, intercedente beáto Chrysogono Mátyre tuo, a cunctis nos defénde periculis. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Krizogonusról:

Szentséged vétele, Urunk, rejtett bűneinktől tisztítson meg s az ellenség cselvetésitől mentsen meg. A mi Urunk.

Tui, Dómine, perceptióne sacraménti, et a nostris mundémur occúltis, et ab hóstium liberémur insidiis. Per Dóminum.

November 25: Szent Katalin szűz és vértanu.

Nagyon művelt alexandriai leány volt. Hitéért először kerékbe-törték, majd lefejezték 305-ben. Testét a hagyomány szerint a Sínai hegyen temették el.

Szentmise: Loquébar, 1301. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki a Sínai hegy tetején törvényt adott Mózesnek és anyagiakkal Szent Katalin szűz és vértanud testét csodálatosan ugyanoda vitetted: add, kérünk, hogy érdemeiért és közbenjárására eljuthassunk arra a hegyre, mely maga Krisztus: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt.

Orátio. Deus, qui dedisti legem Móysi in summitate montis Sínai, et in eodem loco per sanctos Angelos tuos corpus beatae Catharinae Virginis et Mátyris tuae mirabiliter collocasti: praesta, quaesumus; ut, ejus méritis et intercessióne, ad montem, qui Christus est, pervenire valeamus. Qui tecum.

November 26: Szent Szilveszter apát.

Kanonok volt már, mikor barátjának holttestét meglátta és ez úgy megrázta, hogy remete lett, majd Szent Benedek szabályai szerint kolostort alapított (szilvesztrinusok). † 1267-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Alexandriai Szent Péter püspök és vértanu emlékezetét. † 311-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Szilveszter apátot, midőn a nyitott sírnál áhitattal gondolkodott a világ hiábavalóságán, a magányba hívtad és az életszentség kiváló érdemeivel felékesítetted: alázattal kérünk, hogy példájára a földieket megvessük s így örökös társaságotat élvezhessük. A mi Urunk.

Oráció. Clementissime Deus, qui sanctum Silvéstrum Abbátem, saeculi hujus vanitatem in aperto túmulo ple meditátem, ad erémum vocáre, et praecláris vitae méritis decoráre dignátus es: te súpplices exorámus; ut, ejus exémplo terréna despiciéntes, tui consórtio perfruámur aetérno. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Alexandriai Szent Péterről, Státuit kezdetű szentmise könyörgésével, 1252. l.)

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, hogy isteni Fölsegédnek ez adományokat hódolattal elhozva, a lélek jámbor előkészületében és a szív tisztaságában Szent Szilveszter apát utánzóit legyünk s így szentül vehessük magunkhoz Fiadnak testét és vérét: Ki veled él.

Secreta. Quaesumus, Dómine: ut, dum haec múnera divinae majestáti tuae reverénter offerimus; pia mentis praeparatióne et cordis puritáte, beáti Silvéstri Abbátis imitatóres effécti, corpus et sánguinem Filii tui sancte percípere mereámur: Qui tecum.

(A 2. csendes imádság: Alexandriai Szent Péterről. 1255. l.)

Áldozás utáni imádság. Az isteni lakoma által megújult híveidnek, add meg, kérünk, Urunk, hogy Szent Szilveszter apát nyomdokain haladjunk; és így dicsőséged országában a bőséges jutalmat szenteiddel elnyerhessük. A mi Urunk.

Postcommunio. Divina dape reféctis tribue, quaesumus, Dómine: sancti Silvéstri Abbátis vestigiis ita inhaerére; ut copiósam mercédem in regno glóriae tuae cum Sanctis habeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Alexandriai Szent Péterről, 1255. l.)



KÖZÖS SZENT MISÉK.

A római misekönyvben a szentek miséi után több közös mise-szöveget találunk. Ha a misekönyvet sokszor használjuk, akkor észrevevesszük, hogy éppen a régi és nagy szenteknek nincs külön miséjük, míg az újonnan szenttéavatottak saját misét kaptak. Az oka ennek az, hogy eredetileg a liturgia nem ülte meg külön a szentek ünnepét. Liturgiájuk onnan ered, hogy a katakombákban a szentáldozatot annak a szentnek a sirja fölött mondták, akinek a halálzási évfordulója volt. Ebből lett a vértanúszenetek ünnepe. Ehhez csatlakozott az apostolok ünnepe, mert mint az Egyház tartóoszlopait, körülbelül a tizenkét hónapra szétosztva ünnepelték. Ezek után alakultak ki az egyes típusok.

Amint ebből láthatjuk, a liturgia általános osztályokat, jellemző típusokat állít fel. Vagyis nem akar a részletekbe elmerülni, hanem inkább a szentben megnyilatkozó eszményképet állítja elének, amelyet már mintának vehetünk és megvalósíthatunk. Ebben nyilvánul meg az Egyház nagy és felülmúlhatatlan, mert Istentől irányított, pedagógiai bölcsesége. Ezzel áhítatunk nagyvonalú és egyszerű és mindig az egészre, a tipikusra, a Krisztusra és az Egyházra irányuló lesz.

Figyelemre méltó, hogy a liturgia a szentek tiszteletében is megtartja imádságának és gondolkodásának alapvető tulajdonságát, hogy Krisztus által, az Atyához fordul. Tehát nem a szentet szólítja meg, hanem az Atyához imádkozik Krisztus által, hogy a szent közbenjárására kapjon meg valamely kegyelmet. (A Mindenszentek litániája az egyetlen imádság a liturgiában, mely közvetlenül a szentekhez könyörög.) Különösen látszik ez az alapgondolat az Eucharisztia megünneplésénél, a szentek ünnepén. *A szentmiseáldozatban hálát adunk az Atyának Krisztus által.*

a dicsőségért, mellyel a szentet körülvette; s ezután a szentmiseáldozat által részt kérünk és részt kapunk az Atyától, Krisztus által, ugyanabból a dicsőségből.

APOSTOL VIGILIÁJÁN.

Az apostolok ünnepei egykor nyilvános ünnepek voltak és mint a régi nagy ünnepeket, vigiliával ünnepelték meg. Ezek éjszakán át tartó imádságból és olvasmányból álló istentiszteletek voltak, amelyhez csatlakozott hajnalban, tehát magán a napon már, az Eucharisztia bemutatása. Amikor később az egész vigilia az előző napra került, akkor a napra új misét állítottak össze. A vigiliamise tehát a régebbi.

Bevonulásra. (Zs. 51, 10, 11.)

En azonban olyan vagyok, mint a termékeny olajfa az Úr házában, bízom Istenem irgalmában: remélek a te nevedben, mert jó vagy szenteiddel szemben. (Zs. 51, 3.) Mit kérkedsz a gonoszszággal, ki hatalmas vagy az igazságtalanságban? *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. apostolod tiszteletreméltó ünnepe, amelyre ma előkészülünk, gyarapítsa bennünk az áldozatos lelkületet s üdvösségünket. A mi Urunk.

Ha ezt a könyörgést már alkalmaztuk, akkor a következőt mondjuk helyette:

Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. apostol, kinek ünnepére előkészülünk, esdje ki segítségdet számunkra, hogy vétkeinktől feloldozva, minden veszedelemtől is megszabaduljunk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 51, 10 et 11.)

Ego autem sicut oliva fructifera in domo Domini, speravi in misericordia Dei mei: et exspectabo nomen tuum, quoniam bonum est ante conspectum sanctorum tuorum. (Ps. ibid., 3.) Quid gloriaris in malitia: qui potens es in iniquitate? *Ű.* Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus. omnipotens Deus: ut beáti N. Apóstoli tui, quam praevenimus, veneranda sollemnitas, et devotiónem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Quaesumus, omnipotens Deus: ut beátus N. Apóstolus, cujus praevenimus festivitátem, tuum pro nobis implóret auxílium; ut a nostris reátibus absolúti, a cunctis étiam periculi eruámur. Per Dóminum.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 44, 25-27; 45, 2-4; 6-9.)

Az Úr áldása az igaz fején nyugodott, azért megadta neki örökrészét az Úr, ő pedig elosztotta részét a tizenkét törzs között és kegyet talált minden élő szemében. Naggyá tette őt az ellenségek megfélemlítésében; bőséggel állatokat szelídített meg szavával. Megdicsőítette őt királyok színe előtt, parancsokat adott neki népéhez, és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelidsége miatt szentté tette őt és kiválasztotta minden élő közül. Parancsokat adott neki szemtől szembe, az élet és fegyelem törvényét és felmagasztalta őt. Örök törvényt állapított meg javára, felövezte a dicsőség övével és megkoronázta őt az Úr a hatalom jelvényeivel.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. *V.* (Zs. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 12-16.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Az az én parancsolatom, hogy sze-

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 25-27; 45, 2-4 et 6-9.)

Benedictio Dómini super caput justi. Ideo dedit illi Dóminus hereditatem, et divisit illi partem in tribubus duodecim: et invenit grátiam in conspectu omnis carnis. Et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in verbis suis monstra placávit. Glorificávit illum in conspectu regum, et jussit illi coram pópulo suo, et osténdit illi glóriam suam. In fide, et lenitate ipsius, sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Et dedit illi coram praecepta, et legem vitae, et disciplinae, et excelsum fecit illum. Stáuit ei testaméntum aeternum, et circumcinxit eum zona justitiae: et induit eum Dóminus corónam glóriae.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur in domo Dómini. *V.* (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritatem tuam per noctem.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (15, 12-16.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Hoc est praeceptum meum, ut dili-

ressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért. Ti az én barátaim vagytok, ha megteszitek, amiket parancsolok nektek. Már nem mondalak benneteket szolgálknak; mert a szolga nem tudja, mit mivel az ura, hanem barátaimnak mondotalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, s én rendeltelek, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetekek és a ti gyümölcsötök megmaradjon, hogy akár mire kérítekek az Atyát az én

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, Uram, és kezéd művei fölé állítottad.

Csendes imádság. Az apostoli méltóság tiszteletére mutatjuk be neked, Urunk, a szentséges misztériumokat: és kérünk, hogy akinek születésnapjára előkészülünk, Szent N. apostolod közbenjárása által terjessze eléd néped mindenkor a maga áldozatát és nyerje el óhaját. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítségét folytán nagy a dicsősége, dicsőséggel és nagy ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

gátis invicem, sicut diléxi vos. Majórem hac dilectiónem nemo habet, ut ánimam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid fáciat dóminus ejus. Vos autem dixi amicos: quia ómnia quaecúmque audivi a Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed ego elégi vos, et pósui vos, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat: ut quodcúmque petiéritis Patrem in nómine meo, det vobis.

nevemben, megadja nektek.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Secreta. Apostólicí reveléntia cúlminis offeréntes tibi sacra mystéria, Dómine, quaesumus: ut beátí N. Apóstoli tui suffrágiis, cujus natalícia praevenimus; plebs tua semper et sua vota deprómat, et desideráta percipiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Psalm. 20. 6.) Magna est glória ejus in salutári tuo: glóriam et magnum decórem impónes super eum, Dómine.

Aldozás utáni imádság.
Szent N. apostolod közbenjárása által kiengesztelve, kérünk, Urunk: add meg nekünk a bocsánatot és részesíts minket az örök élet eszközeiben. A mi.

Postcommunio. Sancti Apóstoli tui N. quaesumus, Dómine, supplicatióne placátus: et véniam nobis tribue, et remédia sempitérna concéde. Per Dóminum.

A SZENT PÁPÁK KÖZÖS MISÉJE.

Bevonulásra. (János 21, 15, 16 és 17.)

A szeretsz engem, Simon Péter, akkor legeltesd juhaimat. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 29, 2.) Magasztallak Uram, mert fölemeltél engem, és nem engedted, hogy elleneim örüljenek felettem. **¶** Dicsőség.

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent N. (vagy N. és N.) (vértanud, vagy: vértanuid és) pápád (vagy: pápáid) által, akit (vagy: akiket) egész Egyházad pásztoraivá tettél. Ami Urunk.

Ha még egy páparól kell megemlékezni, akkor a következő lesz a 2. könyörgés:

Könyörgés. Isten, te Egyházadat a szilárd apostoli sziklára alapítottad és a pokol kapuinak rettenetéből kiszabáltod: add meg, kérünk, hogy Szent N. (vértanud és) pápád közbenjárására a te igazsá-

Introitus. (Joann. 21, 15, 16 et 17.)

Si diligis me, Simon Petre, pasce agnos meos, pasce oves meas. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 29, 2.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepis i me, nec delectásti inimicos meos super me. **¶** Glória Patri.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum N. (vel: N. et N.) (Mártýrem tuum atque) Summum Pontíficem (vel: Martyres tuos atque Summos Pontífices), perpétua protectióne custódi; quem (vel: quos) totíus Ecclésiae praestitisti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

Oratio. Deus, qui Ecclésiam tuam, in apostólicae petrae soliditáte fundátam, ab infernárúm éruis terróre portárum: praesta, quaesumus; ut, intercedénte beát. N. (Mártýre tuo atque) Summo Pontífice, in

godban kitartson és állandó biztonságban védve legyen. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 5, 1-4 és 10-11.)

Szeretteim: A presbitereket, kik köztetek vannak, kérem mint előljárótársuk és Krisztus szenvedésének tanuja és az ő dicsőségének is részese, mely a jövőben ki fog nyilvánítani: legeltessétek Isten nyáját, mely rátok bízott, gondját viselvén nem kényszerűségből, hanem szabad akarattól Isten szerint; sem nem rút nyereszkeségből, hanem buzgóságból; sem nem mint uralkodók a választottak fölött, hanem szívből, mint a nyájnak példaképei. S ha majd megjelenik a pásztorok fedelme, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koronáját. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. Őneki legyen dicsőség és uralom mindörökon örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 106. 32, 31.) Magasztaljátok őt a népgyülekezetében, és dicsérjétek őt a vének ülésében. **V.** Áldjátok tehát az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

tua veritate persistens, continua securitate muniatur. Per Dominum nostrum.

Lectio Epistolae beati Petri Apostoli. (I. Petri 5, 1-4 et 10-11.)

Carissimi: Seniores, qui in vobis sunt, obsecro consenior et testis Christi passionum, qui et ejus, quae in futuro revelanda est, gloriae communicator: pacite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie; neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et, cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriae coronam. Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passus ipse perficiet, confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.

Graduale. (Ps. 106, 32, 31.) Exaltent eum in Ecclesia plebis: et in cathedra seniorum laudent eum. **V.** Confiteantur Domino misericordiae ejus; et mirabilia ejus filiis hominum.

Alleluja, alleluja. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. Alleluja.

Allelúja, allelúja. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclesiám meam. Allelúja.

Hetvened vasárnapja után az Alleluja és a Ψ helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 39, 10-11.) Nagy gyülekezet előtt hirdetem igazságodat, ime, nem tartom vissza ajkamat, Uram, te tudod. Ψ . Igazságodat nem rejtem el szívemben, hűségedet és segítségedet hirdetem. Ψ . Nem titkolom irgalmadat és hűségedet a nagy gyülekezetben.

Tractus. (Ps. 39, 10-11.) Annuntlári justítiam tuam in ecclesia magna, ecce, lábia mea non prohibébo: Dómine, tu scisti. Ψ . Justítiam tuam non abscondi in corde meo: veritátem tuam et salutáre tuum dixi. Ψ . Non abscondi misericórdiam tuam, et veritátem tuam a concílio multo.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. Alleluja. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik nevedet mindenkor, Uram. Alleluja.

Allelúja, allelúja. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclesiám meam. Allelúja. (Ps. 44, 17, 18.) Constitues eos principes super omnem terram: mémoires erunt nómínis tui, Dómine. Allelúja.

Evangelium: Venit Jesus, 1037. l.

Felajánlásra. (Jerem. 1, 9-10.) Ime, én szájadba adom igéimet; ime én ma nemzetek és országok fölé állítalak, hogy gyomlálj és rombolj, hogy szétszórj és széthányj, hogy építs és ültess.

Csendes imádság. A felajánlott adományokkal, kérünk, Urunk, jóságosan világosítsd meg Egy-

Offertorium. (Jerem. 1, 9-10.) Ecce, dedi verba mea in ore tuo: ecce, constitui te super gentes et super regna, ut evéllas et déstruas, et aedifices et plantes. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Oblátis munéribus, quáesumus, Dómine, Ecclesiám tuam benígnus illúmina: ut, et gre-

házadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormányzásod alatt neved iránt hála-
lások legyenek. A mi Urunk.

Fogadd el jóságosan. Urunk, a neked örömmel hozott ajándékokat, és add meg, hogy Egyházad mind a hit sértetlenségének örvendezhessék, mind pedig mindenkor nyugodt időkben ujjonghasson. A mi Urunk.

Aldozásra. (Máté, 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. (H. i. Alleluja.)

Aldozás utáni imádság.
A szent eledellel táplált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődöten kormányozd: hogy hatalmas irányításoddal vezetve elnyerje szabadságának növekedését és a vallás sértetlenségében megmaradjon. A mi Urunk.

Sokasítsd meg, kérünk Urunk, Egyházadban nekünk adott kegyelem lelkét: hogy Szent N. (vértanú és) pápád könyörgésére ne nélkülözze sem a pásztor a nyáj engedelmességét, sem a nyáj a pásztor gondját. A mi Urunk.

gis tui proficia: ubique successus, et grati fiant nómni tuo, te gubernánte, pastóres. Per Dóminum.

Múnera, quae tibi, Dómine, laetántes offérimus, súscipe benignus, et praesta: ut, intercedénte beáto N., Ecclésia tua et fidei integritáte laetétur, et témporum tranquillitáte semper exsúltet. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. (T. P. Alleluja.)

Postcommunio. Refectióne sancta enutrítam gubérna, quaesumus, Dómine, tuam placátus Ecclésiam: ut, poténti moderatióne dirécta, et incrementa libertátis accípiat et in religiónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum.

Multiplica, quaesumus, Dómine, in Ecclésia tua spíritum grátiae, quem dedísti: ut beáti N. (Mártiris tui atque) Summi Pontíficis deprecatióne nec pastóri oboediéntia gregis nec gregi desit cura pastóris. Per Dóminum nostrum.

A VÉRTANUK KÖZÖS MISÉI.

Püspök-vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden gyötrődéséről. V. Dicsőség.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket, mindenható Isten, és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezedenek reánk, Szent N. vértanud és püspököd dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 12-18.)

Szeretteim: Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találattván, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az őt szeretőknak megígért. Senki se mondja, mikor kísértetik, hogy Istentől kísértetik; mert Isten nem kísérthető rosszra, maga pedig senkit sem kísért. Hanem minden-

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testamentum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdotii dignitas in aeternum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus V. Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Orátio. Infirmítatem nostram respice, omnipotens Deus: et, quia pondus propriae actionis gravat, beáti N. Mártiris tui atque Pontificis intercessio gloriósa nos próteget. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 12-18.)

Carissimi: Beátus vir, qui suffert tentationem: quóniam cum probátus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cum tentátur, dicat, quóniam a Deo tentátur: Deus enim intentátor malórum est: ipse autem néminem tentat. Unusquisque vero tentátur a con-

ki a saját kívánságától félrevezetve és elcsábítatva kísértetik meg. Azután a kívánság, mihelyt fogant, bűnt szül, a bűn pedig, ha végbevitetik, halált okoz. Ne tévedjeteek tehát, szeretett testvéreim. Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről vagy on alászállva a világosságok Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengeje legyünk az ő teremtésének.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal, és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. *℟.* Semmit sem tehet vele az ellenség, és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Alleluja, alleluja. *℟.* (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *℟.* helyett ezt mondjuk :

Böjti ének. (Zs. 20, 3-4.) Teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhajtasát. *℟.* Sőt eleje siettél boldogító áldással. *℟.* Fejére drágakövből koronát helyeztél.

cupiscéntia sua abstractus, et illéctus. Deinde concupiscéntia cum concéperit, parit peccátum: peccátum vero cum consummátum fuerit, génerat mortem. Nolíte itaque erráre, fratres mei dilectíssimi. Omne datum óptimum, et omne donum perfectum desúrsum est, descéndens a Patre lúminum, apud quem non est transmutátio, nec vicissitúdínis obumbrátio. Voluntárie enim genuit nos verbo veritátis, ut simus inítium áliquod creatúrae ejus.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. *℟.* Nihil proficiet inimicus in eo, et fílius iniquitátis non nocébit ei.

Allelúja, allelúja. *℟.* (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aetérnum, secúndum órđinem Melchisedech. Allelúja.

Tractus. (Ps. 20, 3-4.) Desidérium ánimae ejus tribulsti ei: et voluntáte labiórum ejus non fraudásti eum. *℟.* Quóniam praevenísti eum in benedictiónibus dulcedínis. *℟.* Posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretiósó.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (14, 26-33.)

Az időben: Mondá Jézus a tömegnek: Ha valaki hozzám jön és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom. És aki nem hordozza keresztjét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom. Nemde, aki közületek tornyot akar építeni, először leülvén, kiszámítja a szükséges költségeket, hogy van-e miből befejezni, nehogy miután alapot vetett és nem bírta bevégezni, mind aki látja, csúfolni kezdje őt, mondván: Ez az ember építeni kezdett és nem tudta befejezni? Avagy micsoda király az, aki háborúba indulván más király ellen, előbb le nem ül és meg nem fontolja, vajjon képes-e tízezerrel szembeszállni azzal, ki húszezerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor még annak távollétében követtséget küld és békét kér. Így tehát mindaz közületek, ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelemem, és fölemelkedik a szarva nevében.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Lucam. (14, 26-33.)

In illo tempore: Dixit Jesus turbis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum; ne, posteaquam posuerit fundamentum, et non poterit perficere, omnes, qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare? Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin, adhuc illo longe agente legationem mittens, rogat ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

Csendes imádság. A Szent N. vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szent-ségemre, örökké tart ivadéka és mint a nap, színem előtt a trónja; megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. A szent adományban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti N. Mártýris tui atque Pontíficis dicátas méritis, benignus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 88, 36 et 37-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aeternum manébit: et sedes ejus sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in aeternum, et testis in caelo fidelis.

Postcommunio. Refécti participatione muneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedente beáto N. Mártýre tuo atque Pontífice, sentiámus effectum. Per Dóminum nostrum.

Püspök-vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Dán. 3, 84, 87.)

Isten papjai, áldjátok az Urat; szentek és alázatos szívfiek, dicsérjétek az Istent. (Dán. 3, 57.) Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat, dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. vértanud és püspököd évenkinti ünnepével megörvendezett: engedj kegyesen, hogy akinek születése

Introitus. (Dán. 3, 84 et 87.)

Sacerdótes Dei, benedicite Dóminum: sancti, et húmiles corde, laudáte Deum. (Ibid., 57.) Benedicite ómnia ópera Dómini Dómino: laudáte et superexaltáte eum in saecula. V. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos beáti N. Mártýris tui atque Pontíficis ánnua solemnitáte laetificas: concéde propitius; ut, cujus natalicia

napját üljük, annak oltalmán is örvendezzünk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 1, 3-7.)

Testvérek: Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, ki megvigasztal minket minden szorongatásunkban, hogy mi is megvigasztalhassuk azokat, kik bárminemű szorongatásban vannak, azzal a vigasztalással, mellyel minket is megvigasztal az Isten. Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is. Tehát akár szorongatást szenvedünk, a ti vigasztalástokért és üdvösségetekért vagyon, akár vigasztalásban van részünk, a ti vigasztalástokért vagyon, akár buzdításban részesülünk, a ti buzdítástokért és üdvösségetekért vagyon, mely erőt ad ugyanazon szenvedések elviselésére, melyeket mi is szenvedünk, úgy hogy szilárd a mi reménységünk titeket illetőleg, tudván, hogy amint társaink vagytok a szenvedésekben, úgy társaink lesztek a vigasztalásban is. Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg. *Ÿ.* És kezeid művei fölé állítottad, Uram.

cólimus, de ejúsdem étiam protectióne gaudeámus. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (II. 1, 3-7.)

Fratres: Benedictus Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, Pater misericordiárum, et Deus totius consolatiónis, qui consolatur nos in omni tribulatióne nostra: ut possimus et ipsi consolári eos, qui in omni pressúra sunt, per exhortatióne, qua exhortámur et ipsi a Deo. Quóniam sicut abúndant passióes Christi in nobis: ita et per Christum abúndat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatióne et salúte, sive consolámur pro vestra consolatióne, sive exhortámur pro vestra exhortatióne et salúte, quae operátur tolerántiam earúmdem passiónum quas et nos pátimur: ut spes nostra firma sit pro vobis: sciéntes quod sicut sócii passiónum estis, sic éritis et consolatiónis: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum. *Ÿ.* Et constituísti eum super ópera mánum tuárum Dómine.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Ez az a pap, kit az Úr megkoronázott. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Hic est sacerdos, quem coronavit Dóminus. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. *Ÿ.* Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen. *Ÿ.* Dicsőség és gazdagság lesz házában; és igazsága mindörökre megmarad.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (16, 24-27.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem. Mert aki meg akarja menteni életét, el fogja azt veszteni; aki pedig elveszti életét énértem, meg fogja azt találni. Pedig mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja? vagy mit adhat az ember cserébe lelkéért? Mert az Emberfia el fog jönni Atyja dicsőségében az ő angyalival és akkor majd megfizet mindenkinek cselekedetei szerint.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajjossal: és kezem lesz a segítségé, karom az ő erőssége.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. *Ÿ.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicetur. *Ÿ.* Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum. (16, 24-27.)

In illo tempore: Dixit Jesus I discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam fácere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest hómini, si mundum univérsum lucrétur, animae vero suae detrimentum patiátur? Aut quam dabit homo commutationem pro ánima sua? Filius enim hóminis ventúrus est in glória Patris sui cum Angelis suis: et tunc reddet unicuique secundum ópera ejus.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Inveni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum.

Csendes imádság. A neked hozott adományokat szenteld meg, Urunk és Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására általuk kiengesztelődöttek tekintsránk. A mi Urunk.

Aldozásra. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágaköböl koronát helyeztél.

Aldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására tegyen az örök üdvösség eszközeinek részesévé. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctifica: et, intercedente beáto N. Mártyre tuo atque Pontífice, per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Ps. 20, 4.) Posuisti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretiósó.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedente beáto N. Mártyre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nem-püspök vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Zs. 20, 2-3.)

Uram, hatalmadon örvend az igaz, és felette ujjong segítségeden, teljesítetted szívének kívánságát. (Zs. 20, 4.) Sőt eléje siettél boldogító áldással, fejére drágaköböl koronát helyeztél. *V.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Miképen kezdetben.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent N. vértanud, születésnapját ünnepeljük, az ő közbenjárására neved szeretetében megörösdjünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 20, 2-3.)

In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus: et super salutáre tuum exsultábit veheménte: desidérium ánimae ejus tribuisti ei. (Ps. *ibid.*, 4.) Quóniam praevenisti eum in benedictiónibus dulcedinis: posuisti in cápite ejus corónam de lápide pretiósó. *V.* Glória Patri.

Oráció. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beáti N. Mártyris tui natalicia cólimus, intercessióne ejus, in tui nóminis amóre roborémur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (10, 10-14.)

Egyenes úton vezérelte az Úr az igazat s megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőszéggel jutalmazta; vele volt kizsákmányolóinak ármányával szemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrizte ellenségektől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcsesség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilircsekben sem, míg meg nem hozta neki a kormánypalcát s a hatalmat elnyomói fölött; meghazudtolta az ellene vádaskodókat, és örök hírnevet szerzett neki az Úr, a mi Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 111, 1-2.) Bódog az az ember, ki az Úr a féli; és parancsaiban nagy tetszését leli. *℣.* Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 20, 4.) Fjéere, Uram, drágakövből kőnát helyeztél. Alleluja.

Lectio libri Sapiéntiae. (10, 10-14.)

Iustum deduxit Dominus per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiam sanctorum: honestavit illum in laboribus, et complavit labores illius. In fraude circumventionium illum affuit illi, et honestum fecit illum. Custodivit illum ab inimicis, et a seductoribus tutavit illum, et certamen forte dedit illi, ut vinceret, et sciret, quoniam omnium potentior est sapientia. Haec venditum iustum non dereliquit, sed a peccatoribus liberavit eum: descenditque cum illo in foveam, et in vinculis non dereliquit illum, donec afferret illi sceptrum regni, et potentiam adversus eos, qui eum deprimebant: et mendaces ostendit, qui maculaverunt illum: et dedit illi claritatem aeternam, Dominus Deus noster.

Graduale. (Ps. 111, 1-2.) Beátus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *℣.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedictur.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Ps. 20, 4.) Posuisti, Domine, super caput ejus coronam de lapide pretioso. Alleluja.

(Hetvened/asarnap után az Alleluja és a *℣.* helyett a Desiderium kezdeti tractust mondjuk, 1253. 1.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (10, 34-42.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ne véltétek, hogy békét jöttem hozni a földre; nem jöttem békét hozni, hanem kardot, mert elválasztani jöttem az embert atyjától, a leányt anyjától és a menyét napától; és ellenségei az embernek az ő házanépe. Aki atyját vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó énhozzám; és aki fiát vagy leányát jobban szereti, mint engem, nem méltó énhozzám. És aki föl nem veszi keresztjét s nem követ engem, nem méltó énhozzám. Aki megtalálja életét, elveszti azt; és aki elveszti életét énérettem, megtalálja azt. Aki titeket befogad, engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, ki engem küldött. Aki befogad egy prófétát, mint prófétát, az a próféta jutalmát nyeri. És aki befogad egy igazat, mint igazat, az igaznak jutalmát nyeri. És aki csak egy pohár hideg vizet ad is inni egynek e legkisebbek közül, mint tanítványnak, bizony mondom nektek, nem veszti el jutalmát.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, Uram, és kezded művei fölé állítottad.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaëum. (10, 34-42.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam: et inimici hominis, domestici ejus. Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus: et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: et qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit: et qui me recipit, recipit eum, qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: et qui recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Offertorium. (Ps 8, 6-7.) Glória et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum, Domine.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imádságainkat; és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Áldozásra. (Mt. 16, 24.) Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint mostan örömmel ünnepeljük szenteidnek emlékezetét, úgy örvendhessünk látásuknak az örökkévalóságban. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Domine, precibusque susceptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 16, 24.) Qui vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.

Postcommunio. Da, quaesumus, Domine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne sanctorum, temporáli gratulamur officio; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum nostrum.

Nem-püspök vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Zs. 63, 11.)

Orvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igazszívűek mindnyájan. (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet, az elenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. vértanud közbenjárására minden testi bajtól megszabaduljunk s lelkünkben minden rossz gondolattól megtisztuljunk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 63, 11.)

Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde (Ps. ibid., 2.) Exáudi, Deus, oratióne meam cum deprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. *V.* Glória Patri et Filio.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut, intercedénte beáto N. Mártyre tuo, et a cunctis adversitatibus liberémur in corpore, et a pravis cogitatiónebus mundémur in mente. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (II. 2, 8-10; 3, 10-12.)

Kedvesem: Gondoljatok az Úr Jézus Krisztusra, Dávid sarjára, ki feltámadott a halálból, mint ahogy hirdeti az én evangéliumom, melyért egész a bilincsekig úgy szenvedek, mint a gonosztevő. Ám az Isten igéje nincs megbilincselve. Így hát mindent elviselek, a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban levő üdvösséget a mennyel dicsőséggel együtt. Te követted tanításomat, életmódomat, elhatározásomat, hitemet, béketűrésemet, szeretetemet, türelmemet, üldöztetéseimet, szenvedéseimet. Mik történtek velem Antiochiában, Ikoniumban, Lisztrában, micsoda üldözéseket áliottam ki s mindezekből kiszabadított az Úr engem. De hiszen akik jámborul akarnak élni Krisztus Jézusban, mindnyájan

Átvonulásra. (Zs. 36, 24.) Az igaz, ha el is esik, sem űti meg magát, mert az Úr alája tartja kezét. **℣.** (U. o. 26.) Alamizsnálkodhatik és kölcsön adhat szüntelen, és ivadéka áldássá leszen.

Alleluja, alleluja. **℣.** (Ján. 8, 12.) Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az örök élet világsága. **Alleluja.**

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a **℣.** helyett a Beátus vir kezdetű tractust mondjuk, (1257. l.)

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Timótheum. (II. 2, 8-10; 3, 10-12.)

Carissime: Memor esto, Dóminum Jesum Christum resurrexisse a mórtuis ex sémine David, secúndum Evangélium meum, in quo labóro usque ad víncula, quasi male óperans: sed verbum Dei non est alligátum. Ideo ómnia sustineo propter eléctos, ut et ipsi salútem consequántur, quae est in Christo Jesu, cum glória caelésti. Tu autem assecútus es meam doctrinam, institútiómem, propósitum, fidem, longanimitátem, dilecti ónem, patiénciam, persecuti ónes, passi ónes: quália mihi facta sunt Antiochiae, Iconii et Lystris: quales persecuti ónes sustíniui, et ex ómnibus erípuit me Dóminus. Et omnes, qui ple volunt vívere in Christo Jesu, persecuti ónem patiéntur.

Graduale. (Ps. 36, 24.) Justus cum ceciderit, non collidétur: quia Dóminus supponit manum suam. **℣.** (Ib., 26.) Tota die miserétur, et cómmodat: et semen ejus in benedicti óne erit.

Allelúja, allelúja. **℣.** (Jóann. 8, 12.) Qui séquitur me, non ámbulat in ténebris: sed habébit lumen vitae aetérnae. **Allelúja.**

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint.
(10, 26-32.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Semmi sincs elfedve, ami föl nem fedeződne, és elrejtve, ami ki nem tudódnék. Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal és amit fölbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről. És ne féljete azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gehennában. Nemde, két verebet egy garasért adnak? és egy sem esik azokból a földre a ti Atyátok nélkül. Nektek pedig még fejete hajszálai is mind megvannakszámlálva. Ne féljete tehát, sokkal többet érte ti a verebeknél. Azért mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4-5.)
Fejére Uram, drágaközből koronát helyeztél; éltet kért tőled és te megadtad neki, alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja elmarad.)

Csendes imádság. Legyen elfogadott, Urunk, színed előtt áldozatkészségünk és váljék üdvösségünkre annak a közbenjárására, ki nek ünnepére elhoztuk. A mi.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaeum.
(10, 26-32.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Nihil est opertum, quod non revelabitur; et occultum, quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: et quod in aure audistis, praedicite super tecta. Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius timeate eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeris asse véneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli cápitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.)
Posuisti, Dómine, in cápite ejus coronam de lapide pretioso: vitam petiisti a te, et tribuisti ei, alleluja.

Secreta. Accépta sit in conspectu tuo, Dómine, nostra devotio: et ejus fiat supplicatio salutáris, pro cujus solemnitate defertur. Per Dóminum.

Áldozásra. (Ján. 12, 26.) Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgálóm is.

Áldozás utáni imádság. A Szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk annak hatását is érezhessük. A mi.

Communio. (Joann. 12, 26.) Qui mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit.

Postcommunio. Refecti participatione muneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedente beáto N. Mártyre tuo, sentiámus effectum. Per Dóminum.

Az utóbbi négy szentmisében a következő szentlecke is mondható:

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 2-12.)

Szeretteim: Csupa örömeinek tartsátok, ha különféle kísértésekbe estek, tudván, hogy a ti hitetek megpróbáltatása béketűrést szerez. A béketűrés pedig tökéletességre viszi a cselekedetet, hogy tökéletesek legyetek és feddhetetlenek, minden fogyatkozás nélkül. Ha pedig valaki közületek bölcseség nélkül szűkölködik, kérje az Istentől, aki mindeneknek bőven ad és nem hányja fel: és megadatik neki. Kérje azonban hitel, semmit sem kételkedvén: mert aki kételkedik, hasonló a tenger hullámához, melyet a szél indít meg és hány ide-s tova. Ne gondolja azért az ilyen ember, hogy kap valamit az Úrtól. A kettőslelkű ember állhatatlan minden útain. Az alázatos testvér pedig dicseked-

Lectio Epistolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 2-12.)

Caríssimi: Omne gáudium existimáte, cum in tentationes várias incidéritis: sciéntes, quod probatio fidei vestrae patiéntiam operáatur. Patiéntia autem opus perféctum habet: ut sitis perfécti, et integri, in nullo deficiéntes. Si quis autem vestrum indiget sapiéntia, póstulet a Deo, qui dat omnibus affluénter, et non impróperat: et dábitur ei. Póstulet autem in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, similis est flúctui maris, qui a vento movétur, et circumfértur. Non ergo aestimet homo ille, quod accípiat aliiquid a Dómino. Vir duplex ánimo, incónstans est in omnibus viis suis. Glóriétur autem frater húmilis in exaltatione sua: dives autem in humilitáte sua, quóniam sicut flos foeni

jék az ő felmagasztaltatásában, a gazdag pedig az ő megaláztatásában, mivel el fog tűnni, mint a fű virága: mert fölkel a nap tűz hevével és kiszáradtatta a fűvet és lehullott a virága és színpompája tönkrement; így fog a gazdag is elhervadni az ő útain. Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találta, melyet Isten

transibit: exortus est enim sol cum ardore, et arefécit foenum, et flos ejus décidit, et decor vultus ejus depé-riit: ita et dives in itinéri-bus suis marcéscet. Beátus vir, qui suffert tentatióem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitæ, quam repromísit Deus dili-géntibus se.

(Ugyanezekben a szentmisékben az Amen, amen kezdetű evangéliumi szakasz is mondható, 862. l.)

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Zs. 78, 11, 12, 10.)

Jusson színed elé, Uram, a bilincsbe vertek jajszáva; öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe; boszszuld meg szenteid kiontott véréért. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökséged, megfertőzték szent-séges templomodot, romhal-mazzá tették Jeruzsálemet. **Ű.** Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Szent N. és N. vértanuidnak és püspökeidnek ünnepe, kérünk, Urunk, védjen meg minket: és az ő tiszteletreméltó könyörgésük ajánljon minket. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 78, 11, 12 et 10.)

Intret in conspéctu tuo, Dómine, gémitus compeditórum: redde vicinis nostris séptuplum in sinu eórum: vindica sánguinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. (Ps. ibid., 1.) Deus, venérunt Gentes in hereditátem tuam: polluérunt templum sanctum tuum: posuérunt Jerúsalem in pomórum custó-diam. **Ű.** Glória Patri.

Orátio. Beatórum Mártyrum paritérque Pontíficum N. et N. nos, quaesumus, Dómine, festa tueántur: et eórum comméndet orátio veneránda. Per Dó-minum.

(Ha e szentmisét nem-püspök vértanuk ünnepén mondjuk, akkor a könyörgést a következő szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (3, 1-8.)

Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték, és végső romlásnak, hogy elmentek tőlünk; ők azonban békességben vannak. Ha kint szenvedtek is az emberek szemében, reményük halhatatlansággal teljes; kevés fenyítés után nagy javakban van részük, mert Isten próbára tette és magához méltóknak találta őket. Megvizsgálta őket, mint az aranyat a kohóban, s elfogadta őket egészen eléggő áldozat gyanánt. Látogatásuk idején pedig az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapózik; Itélkeznek nemzeteken és uralkodnak népeken, s az Úr lesz a királyuk örökké.

Átvonulásra. (Móz. II. 15, 11.) Dicsérendő az Isten az ő szentjeiben, csodálatos fönségében, csodatévő. V. (U. o. 6.) Jobbodat, Úram, felmagasztalta ereje, jobbod az ellenséget megverte.

Alleluja, alleluja. V. (Sírak 44. 14.) A szentek testét békében eltemették, de ne-

Lectio libri Sapiéntiae. (3, 1-8.)

Justórum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum mortis. Visi sunt óculis insipiéntium mori: et aestimáta est afflictio éxitus illórum: et quod a nobis est iter, exterminium: illi autem sunt in pace. Et si coram homínibus torménta passi sunt, spes illórum immortalitáte plena est. In paucis vexáti, in multis bene disponéntur: quóniam Deus tentávit eos, et invénit illos dignos se. Tamquam aurum in fornáce probávit illos, et quasi holocásti hóstiam accépit illos, et in témpore erit respéctus illórum. Fulgébunt justí, et tamquam scintíllae in arundinéto discúrrunt. Judicábunt nátiónes, et dominábuntur pópulis, et regnábit Dóminus illórum in perpétuum.

Graduale. (Exodi 15, 11.) Gloriósus Deus in sanctis suis: mirábilis in majestáte, fáciens prodígia. V. (Ibid., 6.) Déxtera tua, Dómine, gloriificáta est in virtúte: déxtera manus tua confrégit inimícos.

Allelúja, allelúja. V. (Eccli. 44, 14.) Córpora sanctórum in pace sepúlta sunt, et nó-

vük él nemzedékről nemzedékre. Alleluja.

mina eorum vivent in generationem et generationem. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a V. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 125, 5-6.)
Akik könnyek között vetnek, aratáskor örvendeznek. V. Akik sirva indultak, mentek, elvetni magvaikat. V. Megjönnek majd, ujjongva jönnek meg, és hozzák kévéiket.

Tractus. (Ps. 125, 5-6.)
Qui séminant in lácrimis, in gaudio metent. V. Eúntes ibant et flebant, mitténtes sémina sua. V. Veniéntes autem vénient cum exsultatione, portántes manipulos suos.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (21, 9-19.)

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (21, 9-19.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor pedig majd harcokról és háborgásról hallotok, meg ne rémüljete; ezeknek előbb meg kell lenni; de nincs mindjárt itt a vég. Akkor mondá nekik: Nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és nagy földindulások lesznek helyenkint, dögvészek, éhségek, rettentő tűnemények és nagy égi jelek. Mindezek előtt pedig kezet vetnek rátok és üldözni fognak, átadván a zsinagógáknak és börtönöknek, a királyokhoz és helytartókhoz hurcolván titeket az én nevemért. Bizonyosságul fog ez történni számotokra. Vegyétek tehát szívetekbe, hogy ne gondoljatok előre, mi módon védekezete. Mert én majd adok nektek szájat és bölcseséget, melynek nem tud-

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum audieritis proelia et seditiónes, nolíte terréri: opórtet primum haec fieri, sed nondum statim finis. Tunc dicébat illis: Surget gens contra gentem, et regnum advérsus regnum. Et terraemótus magni erunt per loca, et pestiléntiae, et fames, terrorésque de caelo, et signa magna erunt. Sed ante haec ómnia injícíent vobis manus suas, et persequéntur tradéntes in synagógas et custódias, trahéntes ad reges et praesides propter nomen meum: contínget autem vobis in testimoniúm. Pónite ergo in córdibus vestris non praemedítári quemádmódum respondeátis. Ego enim dabo vobis os, et sapiéntiam, cui non póterunt resistere, et contradicere omnes adversárii vestri. Tradémini autem a

nak ellenállani, sem ellemondani valamennyi ellenfeleitek. Elárulnak szüleitek és testvéreitek, rokonaitok és barátaitok és némelyeket közületek halálra visznek. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért; de egy hajszál sem vész el fejeteokről. Állhatatossággal tekertek.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének. Áldott legyen az Isten, alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja elmarad.)

Csendes imádság. Állj melénk, Urunk, könyörgéseinkre, melyeket szenteidről megemlékezve hozunk neked, hogy akik a magunk igaz voltában nem bízhatunk, az ő érdemeikben, akik neked tetszettek, segítséget találjunk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Bölcs. 3, 4-6.) Ha kint szenvedtek is az emberek szemében, Isten próbára tette őket: megvizsgálta őket, mint az aranyat a kohóban s elfogadta őket egészen eléggő áldozat gyanánt.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthöző misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünnepest üljük, azok imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

paréntibus, et fratribus, et cognátis, et amícis, et morte afficient ex vobis: et éritis ódio ómnibus propter nomen meum: et capillus de cápite vestro non peribit. In patiéntia vestra possidébitis ánimas vestras.

fogjátok megnyerni lelkei-

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus, alleluja.

Secreta. Adésto, Dómine, supplicatióibus nostris, quas in Sanctórum tuórum commemoratióne deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciam non habémus, eórum qui tibi placuérunt, méritis adjuvémur. Per Dóminum.

Communio. (Sap. 3, 4, 5 et 6.) Et si coram hominibus torménta passi sunt, Deus tentávit eos: tamquam aurum in fornáce probávit eos, et quasi holocáusta accépit eos.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solénnia celebrámus, eórum oratióibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum.

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcseségét, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet: nevük pedig él örökön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjétek, igazak, az Úrnak: a jámborokhoz illik a dicséret. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki megengeded nekünk, hogy Szent N. és N. vértanuid, születésnapját megüljük, add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságunknak örvendezhessünk. A mi Urunk.

(Ha e szentmisét, püspök vértanu ünnepén mondjuk, akkor a könyörgést az előző szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (5, 16-20.)

Az igazak ellenben örökké élnek és jutalmuk az Úrnál vagyon, és gondjuk viselése a Magasságbelinél; ezért nyerik el az ékesség országát s a szépség koronáját az Úr kezéből, mert jobbával betakarja, és szentséges karjával megvédi őket. Fölveszi fegyverzetül haragos indulatát és fölfegyverzi a teremtést az ellenség megtorlására. Felölti mellvértnek az igazságosságot, és sisak gyanánt fölteszi a kemény ítéletet.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctórum narrent pópuli, et laudes eórum súnctiet ecclésia: nómina autem eórum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exultáte justi in Dómino: rectos decet collaudátio. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos concedis sanctórum Márttyrum tuórum N. et N. natalicia cólere: da nobis in aetérna beatitúdine de eórum societáte gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio libri Sapiéntiae. (5, 16-20.)

Iusti autem in perpétuum vivent, et apud Dóminum est merces eórum, et cogitátio illórum apud Altissimum. Ideo accipient regnum decóris, et diadéma speciéi de manu Dómini: quóniam dextera sua teget eos, et bráchio sancto suo deféndet illos. Accipient armáturam zelus illius, et armábit creaturam ad ultiónem inimicórum. Induet pro thoráce justitiam, et accipiet pro gálea iudícium cer-

Fölveszi győzhetetlen pajzsul a szentséget.

Átvonulásra. (Zs. 123, 7-8.) Megszabadultunk, mint a madár, a vadászok töréből. *℣.* Összetört a tör és mi megszabadultunk. Az Úr nevében van a segítségünk, ki az eget és a földet alkotta.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 67, 4.) Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak, s örömben vigadoznak. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *℣.* helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk, 1267. I.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (6, 17-23.)

Az időben: Jézus lementén a hegyről, megállt egy sík helyen, vele tanítványainak serege és nagy népsokaság egész Judeából, Jeruzsálemből, Tirus és Szidon tengermellékéről, kik jöttek vala, hogy hallgassák őt és meggyógyuljanak betegségeikből; akiket pedig tisztátalan lelkek gyötörték, meggyógyulának. És az egész sereg igyekszik vala őt illetni; mert erő méne ki belőle, és meggyógyította mindnyájukat. És ő föl-emelvén szeméit tanítványaira, mondá: Boldogok ti szegények: mert tiétek az Isten országa. Boldogok, akik most éheztek, mert ki fogtok elégíteni. Boldogok, akik most sirtok, mert

tum. Sumet scutum inexpugnabile, aequitatem.

Graduale. (Ps. 123, 7-8.) Anima nostra sicut passer erepta est de láqueo venantium. *℣.* Láqueus contritus est, et nos liberáti sumus: adiutorium nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Ps. 67, 4.) Justi epuléntur, et exsúltent in conspéctu Dei: et delecténtur in laetitia. Alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secundum Lucam.** (6, 17-23)

In illo témpore: Descéndens Iesus de monte, stetit in loco campéstri, et turba discipulórum ejus, et multitúdo copiósa plebis ab omni Judaea, et Jerúsalem, et marítima, et Tyri, et Sidónis, qui vénerant, ut audírent eum, et sanaréntur a languóribus suis. Et qui vexabántur a spirítibus immúndis, curabántur. Et omnis turba quaerébat eum tângere: quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes. Et ipse elevátiis óculis in discípuulos suos, dicébat: Beáti páuperes: quia vestrum est regnum Dei. Beáti, qui nunc esurítis: quia saturabímmini. Beáti qui nunc fletis: quia ridébítis. Beáti éritis, cum vos úderint hómines, et cum

nevetni fogtok. Boldogok lesztek, mikor gyűlölnék titeket az emberek, és mikor kirekesztenek és szidalmaznak, és kivetik neveteket, mint gonoszat az Emberfiaért; örüljete az azon a napon és vigadjatok, mert íme, nagy a ti jutalmatok mennyekben.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön; szájukban Isten magasztalása leszen, alleluja.

(Hetvened vasárnap után elmarad az Alleluja.)

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait; legyenek szenteid tiszteletére kedvesek előtted, és irgalmadból mint üdvöztető adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Aldozásra. (Luk. 12, 4.) Mondom pedig nektek barátainak: Ne féljete azoktól, kik üldöznek titeket.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. vértanuidnak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal vetünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.

separaverint vos, et exprobraverint, et ejecerint nomen vestrum tamquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in illa die, et exultate: ecce enim merces vestra multa est in caelo.

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultabunt sancti in gloria, laetabuntur in cubilibus suis: exaltationes Dei in faucibus eorum, alleluja.

Secreta. Múnera tibi, Domine, nostrae devotionis offerimus: quae et pro tuorum tibi grata sint honore justorum, et nobis salutaria, te miserante, reddantur. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Luc. 12, 4.) Dico autem vobis amiciis meis: Ne terreámini ab his, qui vos persecúntur.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Domine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N., ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

III.

Bevonulásra. (Zs. 36, 39.)

Megsegíti az Úr az igazakat, oltalmazójuk a szorongatás idején. (Zs. 36, 1.) Ne irigyked-

Introitus. (Ps. 36, 39.)

Salus autem justorum a Dómino: et protector eorum est in tempore tribulationis. (Ps.

jél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. *V.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. és N. vértanuid évenkénti ünnepével megörvendeztetsz minket, engedd kegyesen, hogy akiknek érdemein örvendezünk, azoknak a példája gyujtson lángra minket. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (10, 32-38.)

Testvérek: Emlékezzetek vissza a hajdani napokra, amelyeken megvilágosítástok után a szenvedések nagy küzdelmét állottátok ki, amennyiben részint gyalázásokban és szorongatásokban látványul szolgáltatok, részint pedig azoknak, akikkel így bántak, társai lettetek. Mert részetek volt a foglyok szenvedésében és javaitok elrablását is örömmel viseltétek, tudván, hogy jobb és marandó javatok van. Azért ne veszítsétek el bizodalmatokat, amelyre nagy jutalom vár. Mert béketűrésre van szükségetek, hogy Isten akaratát megcselekedvén, elnyerjétek az ígéretet. Mert még egy kevésse, az, aki eljövendő, el fog jönni és nem fog késni. Az én igazam pedig a hit által élni fog.

Átvonulásra. (Zs. 33, 18-19.) Kiáltanak az igazak,

ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zelaveris faciéntes iniquitátem. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos ánuua sanctorum Mátyrum tuorum N. et N. solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, quorum gaudemus méritis, accendámur exémpilis. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (10, 32-38.)

Fratres: Rememorámini prístinos dies, in quibus illumináti, magnum certámen sustinuístis passiónum: et in áltero quidem oppróbriis, et tribulatióibus spectáculum facti: in áltero autem sócii táliter conversántium effécti. Nam et vincis compássi estis, et rapínam bonórum vestrórum cum gáudio suscepístis, cognoscéntes vos habére meliórem, et manéntem substántiam. Nolíte itaque amíttite confidéntiam vestram, quae magnam habet remuneratió-nem. Patiéntia enim vobis necessária est: ut voluntátem Dei faciéntes, reportétis promissió-nem. Adhuc enim módicum aliquántulum, qui ventúrus est, véniet, et non tardábit. Justus autem meus ex fide vivit.

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamavérunt justí, et Dó-

őket az Úr meghallgatja, és minden szorongatásukból kiszabadítja. *Ÿ*. Közel van az Úr a megtört szívéekhez és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Téged dicsőít, Urunk, imádva a mártírok sokasága. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *Ÿ*. helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk, 1267. I.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (12, 1-8.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Óvakodjatok a farizeusok kovászától, mely képmutatás. Semmi sincs elleplezve, mi le ne lepleztetnék, sem elrejtve, amit meg ne tudnának. Azért, amiket sötétben mondtatok, fényes nappal fognak hallatszani, és amit fülbe súgtatok a kamrákban, a háztetőkről fogják hirdetni. Mondom pedig nektek, barátaimnak: Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet és azután semmi egyebet sem tudnak tenni. Megmondom én nektek, kitől féljetek: Féltetek attól, kinek miután megölt, hatalma van a gehennába vetni; igenis, mondom nektek, tőle féljetek. Nemde, öt verebet két garasért adnak? és egy sincs azok közül elfelejtve az Isten előtt. Sőt még fejetek hajszálai is

minús exaudivit eos: et ex ómnibus tribulationibus eorum liberávit eos. *Ÿ*. Juxta est Dóminus his, qui tribuláto sunt corde: et húmiles spírítu salvábit.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. Te Mártýrum candidátus laudat exercítus, Dómine. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (12, 1-8.)

In illo témpore: Dixit Jesus I discíplulis suis: Atténdite a ferménto pharisaeórum, quod est hypócrisis. Nihil autem opértum est, quod non revelétur: neque abscondítum, quod non sciátur. Quóniam, quae in ténebris dixístis, in lúmine dicéntur: et quod in aurem locúti estis in cubículis, praedicábitur in tectis. Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his, qui occídunt corpus, et post haec non habent ámplius quid fáciant. Osténdam autem vobis quem timeátis: timéte eum, qui postquam occiderit, habet potestátem míttre in gehennam. Ita dico vobis: hunc timeíte. Nonne quinque pásseres véneunt dipóndio, et unus ex illis non est in oblivióne coram Deo? Sed et capilli cápitis vestri omnes nume-

mind számon vannak tartva. Ne féljete, sokkal becsesebbek vagytok ti a verbebnél. Mondom pedig nektek: Mindenkit, aki valamást tesz rólam az emberek előtt, az Emberfia is megvallja azt az Isten angyalai előtt.

Felajánlásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak; a halál kínja nem éri őket: úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak; ők azonban békeségben vannak, alleluja.

(Hetvened vasárnap után elmarad az Alleluja.)

Csendes imádság. A felajánlott adományok által, kérünk, Urunk, engesztelődjél meg és Szent N. és N. vértanuid közbenjárására oltalmaz meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Aldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr: és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről.

Aldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent N. és N. vértanuid közbenjárására tegyen az örök üdvösség eszközeinek részesévé. A mi Urunk.

rátí sunt. Nolite ergo timere: multis passibus pluris estis vos. Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei.

Offertorium. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum mallitiae: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace, alleluja.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placare munéribus: et, intercedentibus sanctis Martyribus tuis N. et N., a cunctis nos defende periculis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, dicite Dóminus: et quod in aure auditis, praedicáte super tecta.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedentibus sanctis Martyribus tuis N. et N. caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Az utóbbi három szentmisében a következő szentleckék is mondhatók: Réddidit, 1085. l., Justificáti, 682. l., Existimo, 708. l. Exhibeámus, 1087. l., Sancti, 845. l. és:

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből.

(7, 13-17.)

Ama napokban: Megszólalala egy a vének közül és mondá nekem: Ezek, akik hosszú fehér ruhába vannak öltözve, kicsodák és honnan jöttek? És mondám neki: Uram, te tudod. És mondá nekem: Ezek azok, akik a nagy szorongatásból jöttek és megmosták ruhájukat és fehérré tették a Bárány vérében. Ezért vannak Isten trónja előtt, és éjjelnappalszolgálnak neki templomában; és aki a trónon ül, fölöttük lakozik. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, és nem éri őket többé a nap, sem bármiféle forróság, mert a királyi széken trónoló Bárány lesz pásztoruk és az élet vizeinek forrásaihoz vezeti őket, és Isten letéről szemükről minden könnyet.

Ugyanezekben a szentmisékben a következő evangéliumi szakaszok is mondhatók: Videns, 1215. l., Confiteor, 835. l., Vae vobis, 1203. l., Qui vos, 1005. l. és:

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.

(24, 3-13.)

Az időben: Jézus leült az Olajfák hegyén, hozzá menének a tanítványok külön, szólván: Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek? és mi lesz a jele eljövetelednek és a világ végének? És felelvén Jézus, mondá nekik: Vigyázzatok, hogy valaki el ne ámítson ti-

Lectio libri Apocalypsis beati Joannis Apóstoli.

(7, 13-17)

In diébus illis: Respóndit unus de senióribus et dixit mihi: Hí qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et unde venérunt? Et dixi illi: Dómine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hí sunt qui venérunt de tribulatióne magna et lavérunt stolas suas, et dealbavérunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt ante thronum Dei et sérviant ei die ac nocte in templo ejus: et qui sedet in throno, habitábit super illos: non esúrient, neque sitient ámplius, nec cadet super illos sol, neque ullus aestus: quóniam Agnus, qui in médio throni est, reget illos, et dedúcet eos ad vitæ fontes aquárum, et abstérget Deus omnem lácrimam ab óculis eórum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.

(24, 3-13.)

In illo témpore: Sedénte Jesu super montem Olivéti, accessérunt ad eum discipuli secréto, dicéntes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui, et consummationis saeculi? Et respóndens Jesus, dixit eis: Vidéte, ne quis vos sedúcat. Multi enim

teket. Mert sokan fognak jönni az én nevemben, mondván: Én vagyok a Krisztus; és sokakat meg tévesztenek. Hallani fogtok majd háborúkat és harci híreket; vigyázzatok, hogy meg ne rémüljete; mert azoknak meg kell lenni; de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és lesznek dögvészek, éhségek és földindulások, itt is, ott is. Mindez pedig a gyötrelmek kezdete. Akkor majd szorongatás alá vetnek titeket, és megölnek benneteket; és gyűlöletesek lesztek minden népnél az én nevemért. Akkor sokan megbotránkoznak; elárulják és gyűlölni fogják egymást. Számos hamis próféta támad és sokakat tévedésbe ejt. És minthogy megnövekszik a gonoszság, sokakban meghűl a szeretet. Aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.

vénient in nómine meo, dicentes: Ego sum Christus: et multos sedúcent. Audíturi enim estis praelia, et opiniónes praeliórum. Vidéte, ne turbémini. Opórtet enim haec fieri, sed nondum est finis. Consúrget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestiléntiae, et fames, et terraemótus per loca. Haec autem ómnia, inítia sunt dolórum. Tunc tradent vos in tribulatiónem, et occident vos: et éritis ódio ómnibus géntibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabúntur multi, et invicem tradent, et ódio habébunt invicem. Et multi pseudoprophétae surgent, et sedúcent multos. Et quóniam abundávit iniquitas, refrigéscet caritas multórum. Qui autem perseveráverit usque in finem, hic salvus erit.

Egy vértanu ünnepén.

(A húsvéti időben.)

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.)

Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja; a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja. (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet: az ellenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. *℣.* Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ps. 63, 3.)

Rotexisti me, Deus, a convéntu malignántium, alleluja: a multitúdine operántium iniquitátem, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 2.) Exáudi, Deus, oratiónem meam cum déprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. *℣.* Glória Patri.

(A könyörgést püspök vértanu ünnepén a Státuit, (1252. l.), vagy a Sacerdotes tui, (1285. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1258. l.), vagy a Laetábitur (1261. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (5, 1-5.)

Akkor az igazak nagy bátorsággal állnak azok ellenében, kik sanyargatták őket és hiábavalónak gondolták fáradságukat. Mikor ezt látják, iszonyú félelem háborgatja őket, s elámulnak a nem várt hirtelen üdvösség miatt. Bánkódva mondják majd egymásnak s elfogódott szívvel sóhajtoznak: Ezek azok, kiken egykor neveltünk, kikből csúfot üztünk? Mi, ostobák, életüket örülségnek és végüket dicstelenségnek véltük. Íme, mint számláltatnak Isten fiaival, s a szentek között vagyunk részük.

(Mondható azonban a Memor kezdetű szentlecke is. L. 1262. l.)

Alleluja, alleluja. ♯. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja. ♯. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakövből koronát helyeztél. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 1-7.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Én vagyok az igazi szőlőtő, és Atyám a szőlőműves. Minden szőlővesszőt, mely én-

Lectio libri Sapiéntiae. (5, 1-5.)

Stabant justi in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt, et qui abstulerunt laborem eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, et mirabuntur in subitacione insperatae salutis, dicentes intra se, poenitentiam agentes, et prae angustia spiritus gementes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, et finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter sanctos sors illorum est.

Alleluja, alleluja. ♯. (Ps. 88, 6.) Confitebuntur caeli mirabilia tua, Dómine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Alleluja. ♯. (Ps. 20, 4.) Posuisti, Dómine, super caput ejus coronam de lapide pretioso. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangelii secundum Joánnem. (15, 1-7.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Ego sum vitis vera: et Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fru-

rajtam gyümölcsöt nem hoz, lemetsz, és minden gyümölcstermőt megtisztogat, hogy többet teremjen. Ti már tiszták vagytok az ige által, melyet szólottam nektek. Maradjatok énbennem és én tibennetek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehettek. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad: és összeszedik, és tűzrevetik, és elég. Ha énbennem maradtok és az én igéim tibennetek maradnak, amit csak akartok, kérjétek, és meglesz nektek.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

(A csendes imádságot püspök vértanu ünnepén a Státuit (1255. l.), vagy a Sacerdotes tui (1285. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1261. l.), vagy a Laetábitur (1263. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

Áldozásra. (Zs. 63, 11.) Örvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igazszívűek mindnyájan, alleluja, alleluja.

(Az áldozás utáni imádságot püspök vértanu ünnepén a Státuit (1255. l.), vagy a Sacerdotes tui (1258. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1261. l.), vagy a Laetábitur (1264. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

ctum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Jam vos mundi estis propter sermónem, quem locutus sum vobis. Manéte in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetípso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos pálmités: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potéstis fácere. Si quis in me non manserit, mittétur foras sicut palmes, et aréscet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcúmque volueritis, petétis, et fiet vobis.

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabilia tua, Dómine: et veritatem tuam in ecclésia sanctorum, alleluja, alleluja.

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde, alleluja, alleluja.

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időben.)

Bevonulásra. (Zs. 144, 10-11.)

Bram, áldanak téged szentjeid, országod dicsőségét hirdetik, alleluja, alleluja. (Zs. 144, 1.) Magasztallak téged, Istenem, Királyom s áldom nevedet örökön örökké. *Ÿ.* Dicsőség.

(A könyörgést püspök vértanuk ünnepén az Intret (1265. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapiéntiam (1269. l.), vagy a Salus (1271. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 1, 3-7.)

Aldott legyen az Isten és ami Urunk, Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak halottaiból való feltámadása által, romolhatlan, fertőzetlen és hervadhatlan örökségre, mely a mennyekben számotokra fenntartatik, kik Isten erejében a hit által megőriztettek az üdvösségre, mely készen áll, hogy az utolsó időben kinyilváníttassék. Ennek örvendeni fogtok, ha most szomorkodnotok kell is egy kissé különféle kísértésekben, hogy a ti hitetek próbája a romlandó aranyból (mely a tűz által próbáltatik meg) sokkal értékesebbnek találtassék dicséretetekre, dicsőségetekre és tisztességetekre Jézus Krisztusnak megjelenésekor.

Introitus. (Ps. 144, 10-11.)

Sancti tui, Dómine, benedicent te: glóriam regni tui dicent, alleluja, alleluja. (Ps. ibid., 1.) Exaltábo te, Deus meus Rex: et benedicam nómini tuo in saeculum, et in saeculum saeculi. *Ÿ.* Glória.

Lectio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 1, 3-7.)

Benedictus Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, qui secúndum misericórdiam suam magnam regenerávit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mórtuis, in hereditátem incorruptibilem, et incontaminátam, et immarcescibilem, conservátam in caelis in vobis, qui in virtúte Dei custodímmini per fidem in salutem, parátam revelári in témpore novíssimo. In quo exsultábítis, módicum nunc si opórtet contristári in váriis tentatióibus: ut probátio vestrae fidei multo pretiósior auro (quod per ignem probátur) inveniátur in laudem, et glóriam, et honórem, in revelatióne Jesu Christi Dómini nostri.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Szentteid, Uram, virágozni fognak, mint a lilium és olyanok lesznek előtted, mint a balszam illata. Alleluja. *Ÿ.* (Zs. 115, 15.) Az Úr színe előtt drága dolog szenteinek a halála. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 5-11.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehettek. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad; és összeszedik, és tűzre vetik, és elég. Ha énbennem maradtok és az én igéim tibenetek maradnak, amit csak akartok, kérjetek, és meglesz nektek. Azáltal dicsőítetik meg az én Atyám, ha sok gyümölcsöt hoztok és tanítványaim lesztek. Amint engem szeretett az Atya, én is szerettelek titeket. Maradjatok meg az én szeretetemben. Ha parancsaimat meg fogjátok tartani, megmaradtok szeretetemben; valamint én is megtartottam Atyám parancsait, és az ő szeretetében maradok. Ezeket szólottam nektek, hogy örömem teljék bennetek

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.)
Örvendjete az Úrban és vi-

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Sancti tui, Dómine, florébunt sicut lílimum: et sicut odor balsami erunt ante te. Allelúja. *Ÿ.* (Ps. 115, 15.) Pre-tiósá in conspéctu Dómini, mors sanctórum ejus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (15, 5-11.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis: Ego sum vitis, vos pálmities: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potéstis fácere. Si quis in me non mánserit, mittétur foras sicut palmes, et aréscet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. Si manséritis in me, et verba mea in vobis mánsérint: quodcúmque voluérítis, petétis, et fiet vobis. In hoc clarificátus est Pater meus, ut fructum plúrimum afferátis, et efficiámini mei discipuli. Sicut diléxit me Pater, et ego diléxi vos. Manéte in dilectióne mea. Si praecepta mea servavérítis, manébitis in dilectióne mea, sicut et ego Patris mei praecepta servávi, et máneo in ejus dilectióne. Haec locútus sum vobis, ut gáudium meum in vobis sit, et gáudium vestrum impleátur.

és a ti örömetek teljes legyen.

Offertorium. (Ps. 31, 11.)
Laetámini in Dómino, et

gadjakot, igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjakot, alleluja, alleluja. | exsultate justi: et gloriámini omnes recti corde, alleluja, alleluja.

(A csendes imádságot püspök vértanuk ünnepén az Intret (1268. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapientiam (1271. l.), vagy a Salus (1274. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Örvendezetek, igazak, az Úrban, alleluja, a jámborokhoz illik a dicséret, alleluja. | Communio. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justi, in Dómino alleluja: rectos decet collaudatio, alleluja.

(Az áldozás utáni imádságot püspök vértanuk ünnepén az Intret (1268 l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapientiam (1271. l.), vagy a Salus (1274. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

(Az utóbbi két szentmisében a Post haec kezdetű szentlecke (938. l.) és az Amen, amen kezdetű szentevangélium (937. l.) is mondható.)

A HITVALLÓK KÖZÖS MISÉI.

Püspök hitvalló ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.) | Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Mele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Húsv. id.: Alleluja, alleluja) (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden gyötördéséről. V. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. hitvalló és püspököd tiszteletreméltó ünnepe gyarapítsa bennünk egyrészt az áldozatos lelkületet, másrészt üdvösségünket. A mi Urunk.

Státuit ei Dóminus testamentum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdotii dignitas in aeternum. (T. P. Alleluja, alleluja) (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetudinis ejus. V. Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Orátio. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut beáti N. Confessoris tui atque Pontificis veneranda solémnitas, et devotiönem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sir. 44, 16-27; 45, 3-20.)

Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek, és igaz volt, s a harag idején engesztelésül szolgált. Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét. Ezért az Úr megesküdött neki, hogy népe atyjává teszi. Minden nemzetek áldását neki adta és szövetségét fején megerősítette. Elismerte őt áldásai által és megőrizte számára irgalmasságát és kegyelmet talált az Úr szemében. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és neki adta a dicsőség koronáját. Örök törvényt állapított meg javára s neki adta a főpapságot és dicsőséggel boldogította. Hogy papi szolgálatot teljesítsen és dicséretet mondjon az ő nevében és méltó tömjént mutasson be neki kellemes illatú áldozatul.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.) Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. *Ű.* (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett azt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 16-27; 45, 3-20.)

Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis placuit Deo, et inventus est justus: et in témpore iracúndiae factus est reconciliátio. Non est inventus símilis illi, qui conservávit legem Excélsi. Ideo jurejurádo fecit illum Dóminus créscere in plebem suam. Benedictiónem ómnium géntium dedit illi, et testaméntum suum confirmávit super caput ejus. Agnóvit eum in benedictiónibus suis: conservávit illi misericórdiam suam: et invenit grátiam coram óculis Dómini. Magnificávit eum in conspéctu regum: et dedit illi corónam glóriæ. Státuit illi testaméntum aetérnum, et dedit illi sacerdotium magnum: et beatificávit illum in glória. Fungi sacerdotio, et habere laudem in nómine ipsius, et offerre illi incénsus dignum in odórem suavitátis.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis placuit Deo. *Ű.* (Ibid., 20.) Non est inventus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aetérnum, secúndum órđinem Melchisedech. Allelúja.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dómi-

Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését leli. *℣.* Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen. *℣.* Dicsőség és gazdagság lesz házában; és igazsága mindörökre megmarad.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Alleluja. *℣.* Ez az a pap, kit megkoronázott az Úr. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint.

(25, 14-23.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Egy idegenbe menendő ember előhívá szolgálait és átadá nekik vagyonát. És egyiknek adott öt talentumot, másiknak kettőt, harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek a maga tehetsége szerint, és azonnal elutazék. Elmenvén pedig, aki öt talentumot kapott, dolgozék vele és más ötöt nyere. Hasonlóképpen az is, ki kettőt kapott, más kettőt szerze. Aki pedig egyet kapott, elmenvén, földbe ásá és elrejté ura pénzét. Sok idő múlva pedig megjöve ama szolgák ura, és számadást tartá velük. És előjövén az, aki öt talentumot kapott vala, másik öt talentumot hozá, mondván; Uram! öt talentumot adtál nekem, íme másik ötöt nyer-

num: in mandátis ejus cupit nimis. *℣.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectórum benedicétur. *℣.* Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aetérnum, secúndum órđinem Melchisedech. Allelúja. *℣.* Hic est sacerdos. quem coronávit Dóminus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum.

(25, 14-23.)

In illo témpore: Dixit Jesus discíplulis suis parábolam hanc: Homo péregre proficiscens, vocávit servos suos, et trádidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talénta, álii autem duo, álii vero unum, unicuíque secúndum própriam virtútem, et proféctus est statim. Abiit autem qui quinque talénta accéperat, et operátus est in eis, et lucrátus est ália quinque. Simíliter et qui duo accéperat, lucrátus est ália duo. Qui autem unum accéperat, ábiens fodit in terram, et abscondit pecúniám dómini sui. Post multum vero témporis venit dóminus servórum illórum, et pósuit ratióem cum eis. Et accédens qui quinque talénta accéperat, óbtulit ália quinque talénta, dicens: Dómine, quinque talénta tradidisti

tem rajta. Mondá neki ura: Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád; menj be urad örömébe. Eljőve pedig az is, ki két talentumot kapott és mondá: Uram! két talentumot adtál nekem, íme más kettőt nyertem. Mondá neki ura: Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád; menj be urad örömébe.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; és kezem lesz a segítségé, karom az ő erőssége.

(H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szenteid, kérünk, Urunk, örvendeztessenek meg minket mindenütt, hogy érdemeiket ünnepelve, oltalmukat érezhessük. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzáat adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a vett adományokért hálát adva, Szent N. hitvallód és püspököd közbenjárására még nagyobb jótéteményeket nyerhessünk. A mi Urunk.

mihi, ecce alia quinque superlucratum sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: Intra in gaudium domini tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invénit David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Sancti tui, quae sumus, Domine, nos ubique laetificent: ut, dum eorum mérita recólimus, patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidelis servus et prudens, quem constituit dominus super familiam suam: ut det illis in tempore tritici mensuram. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Praesta, quae sumus, omnipotens Deus: ut, de percéptis munéribus grátias exhibentes, intercedente beáto N. Confessóre tuo atque Pontífice, beneficia potióra sumámus. Per Dóminum.

Püspök hitvalló ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 131, 9-10.)

Rapjaid, Uram, öltözenek igazságba, szentjeid pedig ujjongjanak: Dávidért, a te szolgádért, ne vesd meg föl-kentednek szlnét. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról és minden gyötrődéséről. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, könyörgéseinket, melyeket szent N. hitvallód és püspököd ünnepén eléd bocsátunk és annak érdemei által, ki néked méltóképpen szolgált, szabadíts meg minket minden büntől. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (7, 23-27.)

Testvérek: Többen lettek papokká, mert a halál miatt nem maradhattak meg; Jézusnak pedig, mivel örökre megmarad, örök papsága van. Ezért örökre is üdvözítheti azokat, akik általa Istenhez közelednek, mert mindenkor él, hogy értünk közbenjárjon. Mert illő volt, hogy ilyen főpapunk legyen, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített és fölségesebb az egeknél, akiknek nincs arra szüksége na-

Introitus. (Ps. 131, 9-10.)

Sacerdótes tui, Dómine, induant justitiam, et sancti tui exsultent: propter David servum tuum, non avértas faciém Christi tui. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetudinis ejus. ♪. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti N. Confessoris tui atque Pontificis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári ejus, intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absolve peccátis. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (7, 23-27.)

Fratres: Plures facti sunt sacerdótes, idcirco quod morte prohiberéntur permanére: Jesus autem eo quod máneat in aetérnum, sempitérnum habet sacerdotium. Unde et salváre in perpétuum potest accedéntes per semetípsum ad Deum: semper vivens ad interpellándum pro nobis. Talis enim decébat, ut nobis esset pón-tifex, sanctus, innocens, impollútus, segregátus a peccatóriibus, et excélsior caelis

ponkint, hogy miként a papok, előbb a saját vétkeikért mutassanak be áldozatot, azután a népéért; mert ezt egyszer megcselekedte önmagát feláldozván, a mi Urunk Jézus Krisztus.

Atvonulásra. (Zs. 131, 16, 17.) Papjait felruházom segítségével s ujjongva ujjongának majd szentjei. *Ÿ.* Dávidnak itt szarvat növelek: Fölkentemnek szövétneket készíték.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedekek rendje szerint. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Beátus vir kezdetű böjti éneket mondjuk, 1282. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg; Pap vagy te mindörökké Melkizedekek rendje szerint. Alleluja. *Ÿ.* (Sírak 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesztette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(24, 42-47.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ébren legyetek, mert nem tudjátok, mely órában jön el a ti Uratok. Azt pedig jegyezték meg, hogyha tudná a

factus: qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum sacerdotis, prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel, seipsum offerendo, Jesus Christus Dominus noster.

Graduale. (Ps. 131, 16-17.) Sacerdotis ejus induam salutari: et sancti ejus exultatione exultabunt. *Ÿ.* Illuc producam cornu David: paravi lucernam Christo meo

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacerdos in aetérnum, secundum ordinem Melchisedech. Alleluja.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacerdos in aetérnum, secundum ordinem Melchisedech. Alleluja, *Ÿ.* (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriæ induit eum. Alleluja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum.
(24, 42-47.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Vigilate. quia nescitis qua hora Dóminus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias,

házigazda, mikor jön a tolvaj, bizonyára ébren lenne, és nem engedné betörni házába. Azért ti is legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia. Kicsoda hát a hű és okos szolga, kit ura háznépe fölé rendelt, hogy enni adjon nekik a maga idején? Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, így cselekedve talál. Bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelemem, és fölemelkedik a szarva nevemben. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szent N. hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket kegyességed előtt elfogadottá, hogy ez engesztelő adományok felajánlása őt a boldog viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait szerezzé meg. A mi.

Aldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál. Bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt. (Húsv. i.: Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója, add meg, hogy Szent N. hitvallód és püspököd könyörgései által, aki-

qua hora fur ventúrus esset, vigiláret útique, et non síneret pérfodi domum suam. Ideo et vos estóte paráti: quia qua nescitis hora Fílius hóminis ventúrus est. Quis, putas, est fidélis servus, et prudens, quem constituit dóminus suus super familiam suam, ut det illis cibum in témpore? Beátus ille servus, quem, cum vénerit dóminus ejus, invénerit sic faciéntem. Amen dico vobis, quóniam super ómnia bona sua constituet eum.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus. (T. P.: Allelúja.)

Secreta. Sancti N. Confessoris tui atque Pontificis, quaesumus, Dómine, ánua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piaae placatiónis offícia, et illum beáta retribútió comítétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum. (T. P.: Allelúja.)

Postcommunio. Deus, fidelium remunerató animárum: praesta: ut beáti N. Confessoris tui atque Pontificis. cujus venerándam

nek tiszteletreméltó ünne-
pét megültük, elnyerjük a
bocsánatot. A mi Urunk.

celebrámus festivitátem,
précibus indulgéntiam con-
sequámur. Per Dóminum.

Az utóbbi két szentmisében az Omnis pöntifex (1351. l.) és a Mementóte (817. l.) kezdetű szentlecke, és a Nemo lucérnam (1232. l.) és a Vidéte (1351. l.) kezdetű szentevangélium is mondható.

Egyháztanítók ünnepén.

Bevonulásra. (Sirák 15, 5.)

Megnyitja száját a gyü-
lekezet közepette,
betölti őt az Úr a
bölcesség és értelem lelké-
vel s a dicsőség ruháját adja
reá. (H. i. : Alleluja, alle-
luja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az
Urát dicsérni, nevednek, ó
Felséges, éneket zengeni. *Ÿ*.
Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki né-
pednek az örök üdvös-
ségre Szent N.-t segítőül ad-
tad, add, kérünk, megérde-
melnünk, hogy aki életünk-
nek tanítója volt a földön,
közbenjárónk legyen a
mennyben. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apos-
tolnak Timóteushoz írt le-
veléből. (II. 4, 1-8.)

Kedvesem: Kérve-kérlek
az Isten előtt és Jézus
Krisztus előtt, ki ítélni fog
eleveneket és holtakat, az ő
eljövetelére és az ő orszá-
gára: hirdesd az igét, állj
elő vele, akár alkalmas,
akár alkalmatlan, ints,
kérj, fedj minden türe-
lemmel s tudománnyal. Lesz
ugyanis idő, mikor majd az
emberek nem viselik el az

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In médio Ecclésiae
aperuit os ejus: et
implévit eum Dó-
minus spírítu eum Dó-
minus sapiéntiae
et intelléctus: stolam gló-
riae induit eum. (T. P. : Al-
leluja, alleluja.) (Ps. 91, 2.)
Bonum est confitéri Dó-
mino: et psállere nómini
tuo, Altíssime. *Ÿ*. Glória.

Orátio. Deus, qui pópulo
tuo aetérnae salútis beá-
tum N. minístrum tribuísti:
praesta, quaesumus; ut,
quem Doctórem vitae ha-
buímus in terris, intercessó-
rem habére mereámur in
caelis. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli
Apóstoli ad Timótheum.
(II. 4, 1-8.)

Caríssime: Testíficor co-
ram Deo, et Jesu Christo,
qui judicatúrus est vivos et
mórtuos, per advéntum ip-
slus, et regnum ejus: prae-
dica verbum, insta oppor-
túne, importúne: argue, ób-
secra, increpa in omni pa-
tiéntia, et doctrína. Erit
enim tempus, cum sanam
doctrínam non sustinébunt,
sed ad sua desidéria coacer-

egészséges tanítást, hanem saját kívánságaik szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük s elfordítják fülüket az igazságtól, de odaadják magukat a meséknek. Te vigyázz, viseld el a szenvedéseket mindenben, végezd az evangelista dolgát, töltsd be szolgálatodat, légy józan. Én ugyanis már áldozatként kiöntetem, elköltözésem ideje közel van. A jó harcot végig harcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam, készen vár reám az igazság koszorúja, melyet megad nékem azon a napon

az Úr, az igazságos bíró, sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, kik sóvárogják az ő eljövételét.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *℣.* Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. *℟.* (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja.

(Hetvenedvasárnaptól húsvétig Beátus vir kezdetű böjti éneket, mondjuk, 1282. 1.)

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *℣.* (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja. *℣.* (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a lilium: és virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

vábunt sibi magistros, pruriéntes áuribus, et a veritate quidem auditum avértent, ad fábulas autem converténtur. Tu vero vígila, in ómnibus labóra, opus fac Evangelístae, ministérium tuum imple. Sóbrius esto. Ego enim jam delíbor, et tempus resolutiónis meae instat. Bonum certámen certávi, cursum consummávi, fidem servávi. In réliquo repósita est mihi coróna justítiae, quam reddet mihi Dóminus in illa die, justus judex: non solum autem mihi, sed et iis, qui diligunt advéntum ejus.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justí meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. *℣.* Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantábitur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. *℣.* (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriæ induit eum. Alleluja.

az Alleluja és a *℣.* helyett a

Alleluja, alleluja. *℣.* (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriæ induit eum. Alleluja. *℣.* (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(5, 13-19.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ti vagytok a föld sója. Hogyha a só ízét veszti, mivel fogják megsózni? Semmire sem való többé, mint hogy kivessék és eltapodják az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen fekvő város. Gyertyát sem azért gyujtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem a gyertyatartóra, hogy világítson mindazoknak, kik a házban vannak. Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jó tetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki mennyekben vagyon. Ne gondoljátok, hogy felbontani jöttem a törvényt vagy a prófétákat; nem jöttem felbontani, hanem beteljesíteni. Mert bizony mondom nektek, míg elmúlik az ég és föld, egy i betű vagy egy vesszőcske sem szűnik meg a törvényből, míg csak mind be nem teljesedik. Aki tehát felbont egyet e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, azt legkisebbnek fogják hívni a mennyek országában; aki pedig cselekszi és tanítja, annak nagy lesz a neve mennyek országában. Credo.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.)
Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. (H. i.: Alleluja.)

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaëum.
(5, 13-19.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Vos estis sal terrae. Quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub módio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Nolite putare, quoniam veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, jota unum, aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum: qui autem fecerit, et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Credo.

Offertorium. (Ps. 91, 13.)
Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Libano est, multiplicabitur. (T. P.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szent N. püspököd és egyháztanítód kegyes imádsága, Urunk, sohase hagyjon el minket, hanem egyrészt tegye kedvessé előtted ajándékainkat, másrészt nyerje meg nekünk mindenkor bocsánatodat. A mi Urunk.

Secreta. Sancti N. Pontificis tui atque Doctoris, nobis, Dómine, pia non desit oratio: quae, et múnera nostra conciliet; et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Ha a szentmisét nem-püspök egyháztanító tiszteletére mondjuk, akkor a püspököd szó helyett a hitvallód szót mondjuk.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus, et prudens, quem constituit dóminus super familiam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram. (T. P.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Hogy áldozatod üdvösséget szerezzen nekünk, Urunk, kérünk, hogy Szent N. püspököd és kiváló egyház tanítód járuljon eléd értünk könyörögve. A mi Urunk.

Postcommunio. Ut nobis, Dómine, tua sacrificia dent salútem: beátus N. Póntifex tuus et Doctor egrégius, quaesumus, precátor accédát. Per Dóminum nostrum.

Ha a szentmisét nem-püspök egyháztanító tiszteletére mondjuk, akkor a püspököd szó helyett a hitvallód szót mondjuk.

A következő szentlecke is mondható.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák fia, 39, 6-14.)

Az igaz arra adja szívét, már hajnalban, hogy keresse az Urat, az ő Alkotóját, és könyörög a Magaságbeli színe előtt. Imára nyitja száját, és bűneiért könyörög. Ha az Úr, a hatalmas, úgy akarja, eltölti őt az értelem lelkével; akkor úgy hullatja bölcs igéit, mint a záport, és imában dicséri az Urat, ki irányítja megfontolását és tudomá-

Lectio libri Sapiéntiae.
(Eccli. 39, 6-14.)

Justus cor suum tradet ad vigilandum dilúculo ad Dóminum, qui fecit illum, et in conspéctu Altíssimi deprecábitur. Apériet os suum in oratióne, et pro delictis suis deprecábitur. Si enim Dóminus magnus volúerit, spírítu intelligéntiae replébit illum: et ipse tamquam imbres mittet elóquia sapiéntiae suae, et in oratióne confitébitur Dómino: et ipse di-

nyát; az pedig az Ő titkain tanakodik. Nyilvánosságra hozza tudós tanítását, s az Úr szövetségének törvényével dicsekszik. Sokan magasztalják bölcsességét, s az nem múlik el sohasem. Nem megy feledésbe emléke, és neve él nemzedékről-nemzedékre. Bölcsességét népek emlegetik, és dicséretét hirdeti a gyülekezet.

gentes, et laudem ejus enuntiabit ecclesia.

riget consilium ejus et disciplinam, et in absconditis suis consiliabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae, et in lege testamenti Domini gloriabitur. Collaudabunt multi sapientiam ejus, et usque in saeculum non delebitur. Non recedat memoria ejus, et nomen ejus requiratur a generatione in generationem. Sapientiam ejus enarrabunt

Nem-püspök hitvalló ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.)

Bölcséséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve: szívében van Istenének törvénye. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zsolt. 36, 1.) Ne irigykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. hitvallód, évenkénti ünnepével megörvendetsz minket, engedd kegyesen, hogy akinek születésnapját üljük, cselekedeteit is utánozzuk. A mi.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 31, 8-11.)

Boldog az az ember, ki hiba nélkül vagon, és nem tévedt meg az arany miatt, és nem bizakodott sem pénzben, sem kincsben!

Introitus. (Ps. 36, 30-31.)

S justi meditabitur sapientiam, et lingua ejus loquetur judicium: lex Dei ejus in corde ipsius. (T. P.: Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Noli aemulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem. ✠. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui nos beati N. Confessoris tui annua solemnitate laetificas: concede propitius; ut, cujus natalitia colimus, etiam actiones imitemur. Per Dominum.

Lectio libri Sapientiae. (Eccli 31, 8-11.)

Beátus vir, qui inventus est sine mácula, et qui post aurum non ábiit, nec sperávit in pecúnia et thesauris. Quis est hic, et lau-

Ki az, hogy magasztalhasuk, mert csodát tett életében! Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök! Mert véthetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett! Biztonságban vannak ezért, javai az Úrnál, s a szentek egész gyülekezete hirdeti alamizsnáit.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa! *V.* (Zs. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. *V.* (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *V.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését lel! *V.* Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen. *V.* Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *V.* (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja. *V.* (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a di-

dábimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Qui probatus est in illo, et perfectus est, erit illi glória aeterna: qui potuit transgredi, et non est transgressus: facere mala, et non fecit: ideo stabilita sunt bona illius in Domino, et eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicabitur in domo Domini. *V.* (Ps. 91, 3.) Ad annuntiandum mane misericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem.

Alleluja, alleluja. *V.* (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae. Alleluja.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *V.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicetur. *V.* Glória et divitiae in domo ejus: et justitia ejus manet in saeculum saeculi.

Alleluja, alleluja. *V.* (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae. Alleluja. *V.* (Eccli. 45, 9.) Amavit eum Dominus, et ornavit

csőség köntösébe öltöztette.
Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.
(12, 35-40.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Legyenek felővezve csipőitek, és égő gyertyák kezeitekben; magatok meg hasonlók olyan emberekhez, kik urukat várják, midőn visszatér a menyegzőről, hogy mihelyt jön és zörget, azonnal megnyissanak neki. Boldogok azok a szolgák, kiket midőn megjön az Úr, ébren talál; bizony mondom néktek, hogy felővezvén magát, asztalhoz ülteti őket, és odaáll szolgálni nekik. És ha a második őrváltáskor és ha a harmadik őrváltáskor jön, és így találja őket, boldogok ama szolgák. Azt pedig tudjátok meg, hogy ha tudná a házigazda, mely órában jön a tolvaj, bizonyára ébren volna, és nem engedné házába betörni. Ti is legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Embertia.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.)
Vele lesz hűségem és kegyelem, és felemelkedik a szarva nevemben. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. A dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk, szenteid emlékeze-

eum: stolam glóriæ induit eum. Alleluja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. (12, 35-40.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris, et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur a nuptiis: ut, cum venerit et pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos, cum venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quod præcinctet se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilarét utique, et non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.

Offertorium. (Ps. 88, 25.)
Veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Laudis tibi, Domine, hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum: quibus

tére, általuk remélve szabadulást a jelen és a jövőendő bajoktól. A mi Urunk.

Aldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövendő, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt. (H. i.: Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. A mennyei étellel és itallal megújulva, alázatosan kérünk téged, Istenünk, hogy akinek emlékezetére magunkhoz vettük, annak imádságában oltalmat találjunk. A mi Urunk.

nos et praesentibus éxui malis confidimus, et futúris. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátusservus, quem, cum vénerit dóminus, invenerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Refécti cibo, potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépi-mus, ejus muniámur et pré-cibus. Per Dóminum.

Nem-püspök hitvalló ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.)

Mirul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa; el vannak ők ültetve az Úr házában, Istenünk házának udvarai-ban. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. **V.** Dicsőség.

Könyörgés. Légy jelen, Urunk, könyörgésünk-nél, amelyeket Szent N. hitvallód ünnepén eléd terjesztünk: hogy akik a magunk igazvoltában nem bízhatunk, annak imádságában találjunk segítséget, ki tett néked. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 91, 13-14.)

Iustus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur: plantátus in domo Dómini: in átriis domus Dei nostri. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. **V.** Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

Oráció. Adésto, Dómine, supplicatió-nibus nostris, quas in beáti N. Confessóris tui solemnitáte deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciam non habé-mus, ejus, qui tibi plácuít, précibus adjuvémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 9-14.)

Testvérek: Látványossága lettünk a világnak, angyaloknak is, embereknek is. Mi oktalanok vagyunk Krisztusért, ti pedig okosak Krisztusban; mi gyöngék, ti pedig erősek; ti nemesek, mi pedig nemtelenek. Mind ez óráig éhezünk és szomjazunk, és nincs ruhánk, és arcul veretünk, és nincs otthonunk, és fáradunk, saját kezünkkel dolgozván; átkoznak minket és mi áldást mondunk; üldözést szenvedünk és mi eltűrjük; gyaláznak minket és mi imádkozunk; szinte salakja lettünk ennek a világnak, mindenek söpredékévé mind ezideig. Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítselek titeket, hanem mint kedves fiaimat intelk, a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30, 31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *Ÿ*. Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsában nagy tetszését leli. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ*. helyett a Beátus vir kezdetű böjti éneket mondjuk, 1282. l.)

A húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember,

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 4, 9-14.)

Fratres: Spectaculum facti sumus mundo, et Angelis, et hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus, et siti-mus, et nudi sumus, et colaphis caedimur, et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, et benedicimus: persecutió-nem patimur, et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus: tamquam purgamenta hujus mundi facti sumus, ómnium perispe-ma usque adhuc. Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios meos carissimos moneo: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditabitur sapiéntiam, et lingua ejus loquetur júdicium. *Ÿ*. Lex Dei ejus in corde ipsius: et non supplantabúntur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Alleluja.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui ti-

ki az Urat féli, és parancsai-
ban nagy tetszését leli. Alle-
luja. *Ÿ.* (Ozeás 14, 6.) Virul
majd az igaz, mint a lilium
és mindörökké virágozik az
Úr előtt. Alleluja.

✠ **A szent evangélium sza-
kasza** Szent Lukács szerint.
(12, 32-34.)

A: időben: Mondá Jézus
tanítványainak: Ne félj
te kisedé nyáj, mert tetszett
a ti Atyátnak, hogy nek-
tek adja az országot. Adjá-
tok el, amitek van, és adjá-
tok oda alamizsna gyanánt;
készítsetek magatoknak meg
nem avuló erszényeket, ki-
fogyhatatlan kincset meny-
nyekben, hol a tolvaj hozzá
nem fér, és a moly meg
nem rontja. Mert ahol kin-
csetek vagyon, ott leszen a
szívetek is.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.)
Uram, hatalmamon örvend
az igaz, és felette ujjong se-
gítségeden; teljesítetted szí-
vének kívánságát.

(H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Add
meg, kérünk, minden-
ható Isten, hogy alázatos ál-
dozatunk szenteid tisztele-
tére kedves legyen előtted és
testünket és lelkünket is
tisztítsa meg. A mi Urunk
Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Mt. 19, 28-
29.) Bizony mondom nek-
tek, hogy ti, kik mindent el-
hagyatok és engem követ-

met Dóminum: in mandátis
ejus cupit nimis. Alleluja.
Ÿ. (Osee 14, 6.) Justus ger-
minábit sicut lílium: et flo-
rébit in aetérnum ante Dó-
minum. Alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii**
secúndum Lucam. (12, 32-
34.)

In illo témpore: Dixit Jesus
discípulis suis: Nolite ti-
mére, pusillus grex, quia
compláuit Patri vestro dare
vobis regnum. Véndite quae
possidéitis, et date eleemó-
synam. Fácite vobis sáccu-
los, qui non veteráscunt,
thesáurum non deficiéntem
in caelis: quo fur non appró-
piat, neque tínea corrúmpit.
Ubi enim thesáurus vester
est, ibi et cor vestrum erit.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.)
In virtúte tua, Dómine, lae-
tábitur justus, et super sa-
lutáre tuum exsultábit vehe-
ménter: desidérium ánimae
ejus tribuísti ei. (T. P.:
Alleluja.)

Secreta. Praesta nobis,
quaesumus, omnípo-
tens Deus: ut nostrae hu-
militátis oblátio, et pro tuó-
rum tibi grata sit honóre
Sanctórum, et nos córpore
páriter et mente purificet.
Per Dóminum.

Communio. (Matth. 19, 28
et 29.) Amen dico vobis:
quod vos, qui reliquistis
omnia, et secúti estis me,

tetek, százannyit kaptok és az örök életet fogjátok örökölni. (H. i.: Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vetjük, Szent N. hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Ebben a misében a Quae mihi kezdetű szentlecke (834. l.) és a Homo quidam kezdetű evangélium (1125. l.) is mondható.

Szent apát ünnepén.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.)

Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve; szívében van Istenének törvénye. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 36, 1.) Ne irigykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Szent N. apát közbenjárása, kérünk, Urunk, ajánljon minket, hogy amire saját érdemeink elégtelenek, azt az ő pártfogására kapjuk meg. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 45, 1-6.)

Kedves volt Isten és emberek előtt: áldva legyen emléke. Hasonlóvá tette őt dicsőségben a szentekhez, és nagyvá az elleneségek megfélemlítésében; bösz állatok szelidültek meg szavával. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és pa-

céntuplum accipiétis, et vitam aeternam possidébitis. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto N. Confessóre tuo, per haec contra ómnia adversa muniámur. Per Dóminum.

Introitus. (Ps. 36, 30-31.)

Qui s justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur iudícium: lex Dei ejus in corde ipsius. (T. P.: Alleluja, alleluja.) (Psalm. ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. *Ÿ*. Glória Patr.

Oráció. Intercéssio nos, quaesumus, Dómine, beáti N. Abbátis comméndet: ut, quod nostris méritis non valémus, ejus patrocinio assequámur. Per Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Eccli. 45, 1-6.)

Diléctus Deo et homínibus, cujus memória in benedictióne est. Símilem illum fecit in glória sanctorum, et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in verbis suis monstra placávit. Glorificávit illum in conspéctu regum, et jussit illi

rancsokat adott neki népéhez és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelidsége miatt szentté tette őt és kiválasztotta minden élő közül. Megengedte, hogy hallja szavát és bevezette a felhőbe. Parancsokat adott neki szemtől szembe, az élet és a fegyelem törvényét.

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással, fejére drágakőből koronát helyeztél. *Ÿ.* Éltet kért tőled, s te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időnkig.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és *Ÿ.* helyett a Beátus vir kezdetű böjti éneket mondjuk 1282. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja. *Ÿ.* (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a lilium és mindörökké virágozik az Úr előtt. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (19, 27-29.)

Az időben: Mondá Péter Jézusnak: Íme mi elhagytunk mindent és követünk téged; mit fogunk tehát kapni? Jézus pedig mon-

coram pópulo suo, et osténdit illi glóriam suam. In fide, et lenitáte ipsíus, sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Audívit enim eum, et vocem ipsíus, et indúxit illum in nubem. Et dedit illi coram praecépta, et legem vitae et disciplínae.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posulísti in cápite ejus corónam de lápide pretiósó. *Ÿ.* Vitam pétiit a te, et tribulísti ei longitúdinem diérum in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja. *Ÿ.* (Osee 14, 6.) Justus germínábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaëum. (19, 27-29.)

In illo témpore: Dixit Petrus ad Jesum: Ecce nos relíquimus ómnia, et secúti sumus te: quid ergo erit nobis? Jesus autem dixit

dá nekik: Bizony mondom nektek, hogy ti, kik engem követtetek, az újjászületés-kor, midőn az Emberfia az ő fölségének trónján fog ülni, ti is tizenkét széken fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett. És mindaz, aki elhagyta házát, vagy fivéreit, vagy nővéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét, vagy gyermekeit, vagy földjeit az én nevéért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.

Felajánlásra. (Zs. 20, 3, 4.) Uram, teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhaját; fejére drágakőből koronát helyeztél. (Húsvéti időben: Alleluja.)

Csendes imádság. Az oltárra tett adományok, Urunk, kérünk, Szent N. apát imádságára váljanak üdvösségünkre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Oltalmazzon meg minket, Urunk, szentségednek vételével együtt Szent N. apát közbenjárása, hogy egyrészt kiváló életének hatásait tapasztaljuk, másrészt közbenjárásának segítségét elnyerjük. A mi Urunk.

illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit.

Offertorium. (Ps. 20, 3 et 4.) Desiderium animae ejus tribuisti ei, Domine, et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum: posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Sacris altaribus, Domine, hostias superpositas sanctus N. Abbas, quaesumus, in salutem nobis provenire deprecatur. Per Dominum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidelis servus et prudens, quem constituit dominus super familiam suam: ut det illis in tempore tritici mensuram. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Protegat nos, Domine, cum tua perceptione sacramenti beatus N. Abbas, pro nobis intercedendo: ut, et conversationis ejus experiamur insignia, et intercessionis percipiamus suffragia. Per Dominum.

A SZÜZEK KÖZÖS MISÉI.

Vértanu-szűz ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46-47.)

Bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg: parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki hatalmad egyéb csodái között, a gyöngye nemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent N. szűzed és vértanud születésnapját ünnepeljük, példájára lép-teinket hozzád irányítsuk. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 51, 1-8, 12.)

Hadd magasztaljalak, Uram, királyom! És dicsérjelek téged, szabadító Istenem! Hadd hirdessem nevedet, mert segítőm és oltalmazóm lettél! Megmentetted testemet az enyészettől, a gonosz nyelv törétől, s a hazugságot cselekvők ajkától, és megsegítettél a támadókkal szemben. Megmentetted neved nagy kegyessége szerint a prédára leső ordítózóktól, és azok

Introitus. (Ps. 118, 46-47.)

In quoque bar de testimonio tuis in conspectu regum, et non confundebatur: et meditabatur in mandatis tuis, quae dilexi nimis. (T. P.: Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ambulat in lege Domini. *Ű.* Glória Patri.

Oratio. Deus, qui inter cetera potentiae tuae miracula, etiam in sexu fragili victoriam martyrii contulisti: concede propitius; ut, qui beatae N. Virginis et Martyris tuae natalicia colimus, per ejus ad te exempla gradiamur. Per Dominum nostrum.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Eccli. 51, 1-8 et 12.)

Confitebor tibi, Domine rex, et collaudabo te Deum salvatorem meum. Confitebor nomini tuo: quoniam adjutor, et protector factus es mihi, et liberasti corpus meum a perditione, a laqueo linguae iniquae, et a labiis operantium mendacium, et in conspectu astantium factus es mihi adjutor. Et liberasti me secundum multitudinem misericordiae nominis tui a rugientibus,

kezeből, kik életemre törtek, a nagy szorongatásból, mely körülvett engem, a fojtó lángtól, mely körülvett, úgyhogy meg sem perzselődtem a tűzben, az alvilág méhének mélységéből, az elvetemült nyelvtől és a hazug beszédőtől, a gonosz királytól és az álnok nyelvtől. Mindhalálig dicsérje lelkem az Urat, mert megmentetted a benned bizókat, és kiszabadítottad őket a pogányok kezéből, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonosztságot, *Ÿ*. Azért kent föl téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Zs. 44, 15-16.) Szúzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és *Ÿ*. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. Jöjj Krisztus jegyese, vedd a koronát, melyet mindörökre neked készített az Úr: kinek szeretetéért véredet ontottad. *Ÿ*. (Zs. 44, 8, 5.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonosztságot, azért kent föl téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett. *Ÿ*. Kelj útra ékességben és szépségben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál.

praeparátis ad escam, de mánibus quaeréntium ánimam meam, et de portis tribulatiónum, quae circumdedérunt me: a pressúra flammae, quae circumdedit me, et in médio ignis non sum aestuáta: de altitúdine ventris inferi, et a lingua coinquináta, et a verbo mendáccii, a rege iníquo, et a lingua injústa: laudábit usque ad mortem ánima mea Dóminum: quóniam éruis sustinéntes te, et líberas eos de mánibus géntium, Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. *Ÿ*. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Ib., 15 et 16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetitia. Allelúja.

Tractus. Veni, sponsa Christi, áccipe corónam, quam tibi Dóminus praeparávit in aetérnum: pro cujus amóre ságuinem tuum fudísti. *Ÿ*. (Ps. 44, 8 et 5.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetitiae prae consórtibus tuis. *Ÿ*. Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, prospere procéde, et regna.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességében és szépségében, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(25, 1-13.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példa-beszédet: Hasonló leszén a mennyek országa tíz szűzhöz, kik vévén lámpásaikat, a vőlegény és menyasszony elé menének. Öten pedig közülük esztelenek voltak és öten okosak; mert az esztelenek lámpásaikat véve, nem vittek olajat magukkal, míg az okosak lámpásaikkal együtt olajat vittek edényeikben. Késvén pedig a vőlegény, mindnyájan elálmosodtak és elalvának. Éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme jön a vőlegény, jertek ki elébe. Akkor mind fölkelének ama szűzek és rendbehozák lámpásaikat. Az esztelenek pedig mondák az okosoknak: Adjatok nekünk olajotokból, mert lámpásaink kialszanak. Felelének az okosak, mondván: Nehogy nekünk is, nektek is kevés legyen, menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak. Amíg pedig vá-

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 44, 15 et 16.) Adducéntur regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia. Allelúja. *Ÿ.* (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, prospere procéde, et regna. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.
(25, 1-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discipulis suis parábolam hanc: Símile erit regnum caelórum decem vírgínibus: quae accipiéntes lámpades suas, exiérunt óbviám sponso et sponsae. Quinque autem ex eis erant fátuae, et quinque prudéntes: sed quinque fátuae, accéptis lámpádibus, non sumpserunt óleum secum: prudéntes vero accépérunt óleum in vasis suis cum lámpádibus. Moram autem faciénte sponso, dormitavérunt omnes, et dormiérunt. Média autem nocte clamor factus est: Ecce spon-sus venit, exíte óbviám ei. Tunc surrexérunt omnes vírgines illae, et ornavérunt lámpades suas. Fátuae autem sapiéntibus dixérunt: Date nobis de óleo vestro: quia lámpades nostrae extinguúntur. Respondérunt prudéntes, dicéntes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, ite pótius ad vendéntes, et émite vobis. Dum autem irent émere, venit spon-

sárolni jártak, megérkezék a vőlegény és akik készen voltak, bemenének vele a menyegzőre: és bezáratott az ajtó. Végre megjövének a többi szüzek is, mondván: Uram, uram! nyiss ki nekünk. Ő pedig felelvén, mondá: Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket. Ébren legyetek tehát, mert nem tudjátok a napot,

Felajánlásra. (Zs. 44, 15, 16.) Szüzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással: bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket Szent N. szüzed és vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 118, 78, 80.) Érje szégyen a kevélyeket, mert ők csalárdul gonoszat művelnek ellenem, én azonban elmélkedem rendeleteiden, s törvényeiden, hogy meg ne szégyenüljek. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. A vett misztériumok, Urunk, segítsenek meg minket és Szent N. szüzed és vértanud közbenjárására erősítsenek minket mindenkor oltalmukkal. A mi Urunk.

sus: et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est janua. Novissime vero veniunt et reliquae virgines, dicentes: Dómine, Dómine, áperi nobis. At ille respóndens, ait: Amen dico vobis, nescio vos. Vigiláte itaque, quia nescitis diem, neque horam.

sem az órát.

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur regi vírgines post eam: próxímae ejus afferéntur tibi in laetitia, et exultatióne: adducéntur in templum Regi Dómino. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in beáta N. Vírginis et Mártýris tuae solemnítate deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Ps. 118, 78 et 80.) Confundántur superbi, quia injúste iniquitátem fecérunt in me: ego autem in mandátis tuis exercebor, in tuis justificatiónebus, ut non confundar. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáta N. Vírgine et Mártýre tua, sempitérna faciánt protectióne gaudére. Per Dóminum.

Vértanu-szűz ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 118, 95-96.)

Lesnek reám a bűnösök, hogy elveszítsek, de én bizonyosságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod bizony megmarad. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szepelőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. V. Dicsőség.

Könyörgés. Esdjen ki számunkra, kérünk, Urunk, bocsánatot Szent N. szűz és vértanu, ki a tisztaságnak érdeme és hatalmadnak megvallása miatt mindenkor kedves volt előtted. A mi.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 51, 13-17.)

Uram, Istenem, fölemeltem a földről szavamat és könyörögtem, hogy megmenekedjem a haláltól. Kiáltottam az Úrhoz, Uram atyjához, hogy ne hagyjon szorongatásom napján, a kevélyek idejében segítség nélkül. Hadd dicsérjem nevedet szüntelen és magasztalva emlegetsem. Imám ekkor meghallgatásra talált; megszabadítottál a romlástól és megmentettél a szorongatás napjától. Ezért magasztallak, és dicsőítlek téged, Urunk Istenünk!

Introitus. (Ps. 118, 95-96.)

Me exspectaverunt peccatores, ut perderent me: testimonia tua, Dómine, intelligi: omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis (T. P.: Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ambulat in lege Dómini. V. Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Orátio. Indulgéntiam nobis, quaesumus, Dómine, beáta N. Virgo et Martyr implóret: quae tibi grata semper exstitit, et mérito castitatis, et tuae professione virtutis. Per Dóminum.

Lectio libri Sapiéntiae.

(Eccli. 51, 13-17.)

Dómine Deus meus, exaltasti super terram habitationem meam, et pro morte defluente deprecatus sum. Invocavi Dóminum patrem Dómini mei, ut non derelinquat me in die tribulationis meae, et in tempore superbórum sine adjutório. Laudabo nomen tuum assidue, et collaudabo illud in confessione, et exaudita est oratio mea. Et liberasti me de perditione, et eripuisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor, et laudem dicam tibi, Dómine Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 45, 6, 5.) Megsegíti őt az Isten arca: benne van az Isten, meg nem inoghat *Ÿ*. A folyó árja örvendezteti meg az Isten városát, a Fölséges megszentelte hajlékát.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Bölcs szűz ő, és az okosak közül való. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és *Ÿ*. helyett Veni Sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. 1.)

A húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. Bölcs szűz ő, és az okosak közül való. Alleluja. *Ÿ*. (Bölcs. 4, 1.) Ő be szép a tiszta nemzedék dicsőségében! Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (13, 44-52.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Hasonló mennyek országa a szántóföldön elrejtett kincshez, melyet az ember, aki megtalált, eldugott s azon való örömeben megyen és eladja minden vagyonát, és megveszi azt a szántóföldet. Ismét hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, ki szép gyöngyöket keres. Találván pedig egy drága gyöngyöt, elment és eladá minden vagyonát, és megvevé azt. Ismét hasonló a mennyek országa a tengerbe vetett hálához, mely mindenféle halat összefog, melyet, midőn

Graduale. (Ps. 45, 6 et 5.) *Adjuvabit eam Deus vultu suo: Deus in medio ejus, non commovébitur. Ÿ. Flúminis ímpetus laetificat civitátem Dei: sanctificávit tabernaculum suum Altíssimus.*

Allelúja, allelúja. *Ÿ. Haec est virgo sápiens, et una de número prudéntum. Allelúja.*

Allelúja, allelúja. *Ÿ. Haec est virgo sápiens, et una de número prudéntum. Allelúja. Ÿ. (Sap. 4, 1.) O quam pulchra est casta generatio cum claritáte! Allelúja.*

✠ **Sequentia sancti Evangélii secundum Matthaeum.** (13, 44-52.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis parábolam hanc: Símile est regnum caelórum thesáuro abscóndito in agro: quem, qui invénit homo, abscóndit, et prae gáudio illíus vadit, et vendit univérsa, quae habet, et emit agrum illum. Íterum símile est regnum caelórum hómini negotiátóri, quae rénti bonas margarítas. Invénta autem una pretiósá margaríta, ábiit, et véndidit ómnia, quae hábuit, et emit eam. Íterum símile est regnum caelórum sagénae missae in mare, et ex omni génere piscium congregánti. Quam, cum impléta esset,

megtelt, kihúztak a partra és leülvén, kiválogatták, a javát az edényekbe, a selejteset pedig kivetették. Így lesz a világ végén is: Majd kimennek az angyalok, és az igazak közül kiválasztják a gonoszokat, és a tüzes kemencébe vetik őket; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. Értettétek-e mindezeket? Felelék neki: Igen. Ő pedig mondá nekik: Azért minden írástudó, aki tanítvány lett a mennyek országában, hasonló a házigazda emberhez, aki kamrájából újat és régít hoz elő.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökkön örökké. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. A szent N. szüzed és vértanud érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Aldozásra. (Zs. 118, 121-122. 128.) Igazat és helyeset cselekszem, Uram, el ne nyomjanak engem a kevélyek; azért követem minden parancsolatodat, és gyűlölök minden hamis utat. (H. i.: Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Az isteni adomány bőségével betöltve, kérünk téged, Urunk Istenünk, hogy

educéntes, et secus litus sedéntes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione saeculi: exhibunt Angeli, et separabunt malos de medio justorum, et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium. Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum, et in saeculum saeculi. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Hostias tibi, Domine, beatae N. Virginis et Martyris tuae dicatas meritis, benignus assume: et ad perpetuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dominum.

Communio. (Ps. 118, 121, 122 et 128.) Feci iudicium et justitiam, Domine, non calumnié tur mihi superbi: ad omnia mandata tua dirigébar, omnem viam iniquitatis odio habui. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Divini muneris largitate satiati, quaesumus, Domine Deus noster: ut, interce-

Szent N. szüzed és vértanud közbenjárására szüntelenül ebben részesülve élhessünk. A mi Urunk.

(Ebben a szentmisében az Accessérunt kezdetű 877. l. szent-evangélium is mondható.)

dénte beáta N. Virgine et Mártyre tua, in ejus semper participatióne vivámus. Per Dóminum nostrum.

Több vértanu-szűz ünnepén.

Szentmise: Me exspectáverunt (1305. l.), az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. és N. szüzeidnek és vértanuidnak győzelmét szüntelen áldozattal tiszteljük, hogy akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster, sanctárum Virginum et Mártýrum tuárum N. et N. palmas incessábili devotióne venerári: ut, quas dignamente non pössumus celebráre, humílibus saltem frequentémus obséquiiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: De virgínibus 1311. l.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, az áldozati adományokra, melyeket Szent N. és N. szüzeid és vértanuid ez ünnepnapján az oltárokra helyezünk, hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Virginum et Mártýrum tuárum N. et N. festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contullsti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. szüzeid és vértanuid közbenjárására, hogy amit szánkkal veszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, intercedéntibus sanctis Virgínibus et Martyribus tuis N. et N. ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nem-vértanu szüz ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 44, 8.)

Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonzságot; azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett. (H. i.: Allelúja, allelúja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a királynak. ♫. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, üdvözlő Istenünk, hogy amint Szent N. szüzed ünnepének örvendezünk, úgy jámbor, áldozatos lelkületében is növekedjünk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 10, 17-18; 11, 1-2.)

Testvérek: Aki dicsekszik, az Ūban dicsekedjék; mert nem az a kipróbált, aki önmagát ajánlja, hanem akit az Isten ajánl. Vajha eltűnétek tőlem egy kis balgatságot. Sőt viseljétek el engem is, mert isteni féltékenységgel féltékenykedem reátok. Ugyanis eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szüzet vezesselek Krisztushoz.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5.)

Kelj útra ékességben és szépségben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. ♫. A hűségért, a szelidségért

Introitus. (Ps. 44, 8.)

Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae consortibus tuis. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. ♫. Glória Patri.

Oráció. Exaudi nos, Deus salutáris noster: ut, sicut de beatae N. Virginis tuae festivitáte gaudemus; ita piae devoti6nis erudiamur affectu. Per D6minum nostrum.

Lectio Epistolae beati Pauli Ap6stoli ad Corinthios. (II. 10, 17-18; 11, 1-2.)

Fratres: Qui gloriatur, in D6mino glorietur. Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est; sed quem Deus commendat. Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae, sed et supportate me: aemulor enim vos Dei aemulatione. Desp6ndi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo.

Graduale. (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritudine tua inténde, prospere procéde, et regna. ♫. Propter veritatem, et mansuetudinem, et

és az igazságért : s vezessen csodálatosan jobb kezed.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44, 15-16.) Szüzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk :

Böjti ének. (Zs. 44, 11-12.) Halljad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet; mert a király kívánja szépségedet. *Ÿ.* (U. o. 13, 10.) Esdik majd tekintetedet valamennyien a népgazdagjai: királyleányok jönnek dicsőségben. *Ÿ.* (U. o. 15-16.) Szüzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői. *Ÿ.* Neked viszik őket örvendezve, újjongással: bevezetik a Király templomába.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44, 15-16.) Szüzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja. *Ÿ.* (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességben és szépségben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Szent evangélium: *Simile erit*, 1303. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségben; arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobboldon. (H. i.: Alleluja).

Csendes imádság. Legyen elfogadott előtted, Urunk, az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid

justítiam: et dedúcet te mirabiliter dextera tua.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ib. 15 et 16.) *Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia.* Allelúja.

Tractus. (Ps. 44, 11 et 12.) *Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam: quia concupivit rex spéciem tuam.* *Ÿ.* (Ibid., 13 et 10.) *Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: filiae regum in honóre tuo.* *Ÿ.* (Ibid., 15-16.) *Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi.* *Ÿ.* *Afferéntur in laetítia, et exultatióne: adducéntur in templum Regis.*

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 44, 15 et 16.) *Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia.* Allelúja. *Ÿ.* (Ib., 5.) *Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna.* Allelúja.

Offertorium. (Ps. 44, 10.) *Filiae regum in honóre tuo, ástitit regina a dextris tuis in vestítu deauráto, circúmdata varietáte.* (T. P.: Allelúja).

Secreta. *Accépta tibi sit, Dómine, sacratae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quorum se*

tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi.

Áldozásra. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényében: éjjelkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság
Betöltötted, Urunk, családot a szent adományokkal, kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

méritis, de tribulatione percipisse cognoscit auxilium. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 25, 4 et 6.) Quinque prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite obviam Christo Dómino. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Satiásti, Dómine, familiam tuam munéribus sacris: ejus, quae sumus, semper interventione nos réfove, cujus solénnia celebrámus. Per Dóminum.

Nem-vértanu szűz ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15, 16.)

Isdik majd tekinteted valamennyien a nép gazdagai. Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szóztattól árad, zengem dalmat a Királynak. *Ÿ.* Dícsőség.

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Multum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducéntur Regi virgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetitia et exultatione. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. *Ÿ.* Glória Patri.

Könyörgés: Exaudi 1309. I.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 7, 25-34.)

Testvérek: A szűzekre nézve nincs parancsolatom az Úrtól: tanácsot azonban adok, mint aki irgalmasságot nyertem az Úr-

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (I. 7, 25-34.)

Fratres: De virginibus praecéptum Dómini non hábeo: consilium autem do, tamquam misericórdiam consecútus a Dó-

tól, hogy hű legyek. Azt tartom tehát, hogy ez jó a közelálló szükség miatt, hogy jó az embernek úgy lennie. Feleséghez vagy-e kötve? Ne keress elválást. Feleség nélkül vagy-e? Ne keress feleséget. De ha feleséget veszel, nem vétkeztél; és ha a szűz férjhez megy, nem vétkezett. Azonban az ilyeneknek testi gyötrelmük lesz! Én pedig meg akarlak kímélni titeket. Azt mondom tehát, testvérek: Az idő rövid; most már az van hátra, hogy azok is, akiknek feleségük van, olyanok legyenek, mintha nem volna; és akik sírnak, mintha nem sírnának, és akik örvendeznek, mintha nem örvendeznének, és akik vesznek, mintha nem volna birtokuk, és akik élnek ezzel a világgal, mintha nem élnének; mert elmúlik ennek a világnak alakja. Én pedig azt akarnám, hogy gond nélkül legyetek. Akinek nincs felesége, arra gondol, ami az Úré, hogyan tessék az Istennek. Akinek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé, hogyan tessék feleségének, és meg van osztva. Mind a férjetlen asszony, mind a szűz arra gondol, ami az Úré, hogy testben és lélekben szent legyen, a mi

átvonulásra. (Zs. 44, 12.) A Király kívánja szépségedet, hisz ő az Úr, a te Istened. ♪. (U. o. 11.) Hall-

mino, ut sim fidélis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxóri? noli quaerere solutionem. Solutus es ab uxóre? noli quaerere uxórem. Si autem accéperis uxórem, non peccásti. Et si núpserit virgo, non peccávit: tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico, fratres: Tempus breve est: réliquum est, ut et qui habent uxóres, tamquam non habéntes sint: et qui flent, tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: et qui utúntur hoc mundo, tamquam non utántur: praeterit enim figura hujus mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxóre est, sollicitus est, quae Dómini sunt, quomodo pláceat Deo. Qui autem cum uxóre est, sollicitus est, quae sunt mundi, quomodo pláceat uxóri, et divisus est. Et mulier innúpta, et virgo, cogitat quae Dómini sunt, ut sit sancta córpore et spíritu: in Christo Jesu Dómino nostro.

Urunk Jézus Krisztusban.

Graduale. (Ps. 44, 12.) Concupívit Rex decórem tuum, quoniam ipse est Dóminus Deus tuus. ♪. (Ibid.,

jad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Bölcs szűz ő és az okosak közül való. Alleluja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk :

Böjti ének (Zs. 44, 12, 13, 10.) Ím, a Király kívánja szépségedet. *Ÿ.* Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: királyleányok jönnek dicsőségében. *Ÿ.* (U. o. 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői. *Ÿ.* Neked viszik őket örvendezve, ujjongással: bevezetik a Király templomába.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Bölcs szűz ő és az okosak közül való. Alleluja. *Ÿ.* (Bölcs. 4, 1.) Oh, be szép a tiszta nemzedék dicsőségében! Alleluja.

Szent evangélium :

Felajánlásra (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással: bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába. (H. i. Alleluja.)

(Csendes imádság :

Áldozásra. (Mt. 13, 45-46.) Hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, ki szép gyöngyöket keres: találván pedig egy drága gyöngyöt, eladá minden vagyonát és megvevé azt. (H. i. Alleluja.)

(Áldozás utáni imádság : Satiásti, 1311.1.)

11.) Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Haec est virgo sapiens, et una de numero prudentum. Allelúja.

Allelúja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk :

Tractus. (Ps. 44, 12, 13 et 10.) Quia concupivit Rex speciem tuam. *Ÿ.* Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: filiae regum in honore tuo. *Ÿ.* (Ibid., 15-16.) Adducuntur Regi virgines post eam: proximae ejus afferuntur tibi. *Ÿ.* Afferuntur in laetitia, et exultatione: adducuntur in templum Regis.

Allelúja helyett ezt mondjuk :

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Haec est virgo sapiens, et una de numero prudentum. Allelúja. *Ÿ.* (Sap. 4, 1.) O quam pulchra est casta generatio cum claritate! Allelúja.

Simile est, 1306. 1.

Offertorium. (Ps. 44, 15, 16.) Afferuntur Regi virgines post eam: proximae ejus afferuntur tibi in laetitia, et exultatione: adducuntur in templum Regi Dómino. (T. P. Alleluja.)

Accépta, 1310. 1.)

Communio. (Matth. 13, 45-46.) *Simile est regnum caelorum homini negotiatori, quaerenti bonas margaritas: inventa autem una pretiosa margarita, dedit omnia sua, et comparavit eam.* (T. P. Alleluja.)

A SZENT ASSZONYOK KÖZÖS MISÉI. Vértanu szent asszony ünnepén.

Bevonulásra. (Zs. 118. 95-96.)

Lesnek reám a bűnösök, hogy elveszítessenek; de én bizonyágaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod megmarad. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szep-lőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki hatalmasnak egyéb csodái között a gyöngye nemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent N. vértanud születésnapját ünnepeljük, példájára lépteinket hozzád irányítsuk. A mi Urunk.

Szentlecke: Confitébor tibi, 1301. 1.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonzságot. *Ÿ*. Azért kent föl téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (U. o. 5.) Kelj útra ékességében és szépségében, haladj szerencsével és diadal-maskodjál. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ*. helyett a Veni sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. 1.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ*. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességében és szépségében, haladj szerencsével és diadalmas-

Introitus. (Ps. 118, 95-96.)

Me exspectavérunt peccatóres, ut pérderent me: testimónia tua, Dómine, intelléxi: omnis consummationis vidi finem: latum mandátum tuum nimis. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dómini. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui inter cétera poténtiae tuae miracula étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulisti: concéde propítius; ut, qui beatae N. Mártiris tuae natalitia cólimus, per ejus ad te exémpa gradiámur. Per Dóminum.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem. *Ÿ*. Propterea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetitiae.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (1b., 5.) Spécie tua, et pulchritudine tua inténde, prospere procéde, et regna. Allelúja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ*. (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritudine tua inténde, prospere procéde, et regna. Allelúja.

kodjál. Alleluja. *V.* A hűségért, a szelídségért és az igazságért: s vezessen téged csodálatosan jobb kezred. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökké. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az offer

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket Szent N. vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi.

Áldozásra. (Zs. 118, 161-162.) Fejedelmek üldöznek ok nélkül engem, de csak a te igéidtől fél szívem: úgy örvendek ígéreteidnek, mint aki sok zsákmányra tesz szert. (H. i.: Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Segítsenek meg minket, Urunk, a magunkhoz vett misztériumok és Szent N. vértanud közbenjárására, szüntelenül oltalmukkal örvendtessenek meg minket. A mi.

Több vértanu-szentasszony ünnepén ugyanezt a szentmisét mondjuk az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. és N. vértanuidnak győzelmét szüntelen áhitattal tiszteljük, és így akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi.

V. Propter veritatem, et mansuetudinem, et iustitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua. Alleluja.

Simile est, 1306. 1.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum, et in saeculum saeculi. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az alleluja elmarad.)

Secreta. Súscipe, Dómine múnera, quae in beatae N. Mártiris tuae solemnitate deferimus: cujus nos confidimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 161-162.) Príncipes persecúti sunt me gratis, et a verbis tuis formidávit cor meum: laetabor ego super eloquia tua, quasi qui invénit spólia multa. (T. P. Alleluja.)

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beata N. Mártire tua, sempitérna fáciant protectióne gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster, sanctárum Mártýrum tuárum N. et N. palmas incessábili devotióne venerári: ut, quas digna mente non póssumus celebráre, humilibus saltem frequentémus obséquiiis. Per Dóminum.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, az áldozati adományokra, melyeket Szent N. és N. vértanuid napján az oltárookra helyezünk, hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. vértanuid közbenjárására, hogy amit szánkkal vesszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Mártýrum tuárum N. et N. festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contulisti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N. ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.

Nem-vértanu szent asszony ünnepe.

Bevonulásra. (Zs. 118, 75, 120.)

Tudom, Uram, hogy ítéleteid igazságosak, és méltán aláztaál meg engem; szegezd át félelmeddel testemet, hogy ítéleteidtől remegjek. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szep-lőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. *Ÿ*. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, üdvözítő Istenünk, hogy amint Szent N. ünnepének örvendezünk, úgy áldozatos lelkének jámborságából okuljunk. A mi.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Péld. 31, 10-31.)

Derék asszonyt ki talál? becese a korállokét messze meghaladja! Férfjének szíve bátran reá hagyatkozik és nem lesz nye-

Introitus. (Ps. 118, 75 et 120)

Gognóvi, Dómine, quia aequitas júdicia tua, et in veritáte tua humiliásti me: confíge tímóre tuo carnes meas, a mandátis tuis tímui. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. *Ÿ*. Glória Patri.

Óráció. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beatae N. festivitáte gaudémus; ita pia devotiónis erudiámur afféctu. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae.

(Prov. 31, 10-31.)

Mulierem fortem quis invéniet? Procul, et de últimis flnibus prétiúm ejus. Confidit in ea cor viri sui, et spóliis non indigébit. Red-

reség híján. Jóval fizet neki és nem rosszal, élete minden napján; előszedi a gyapjút és a kendert és ügyes kézzel végzi a munkát; úgy, mint a kereskedő hajója, messziről szerzi be élelmét; még tart az éjjel, és már is felkel, eleséget ad házanépének, és élelmet szolgálóinak. Szántóföldön jár az esze, és azt meg is szerzi: szőlőt ültet kézimunkája árán. Derékát jól felövezi és erős karral lát dolgozóhoz. Érzi, látja, hogy szépen keres, mécsese éjjel el nem alszik. Kezébe veszi a rokkát, és ujjai megfogják az orsót. Megnyitja tenyerét a szegénynek és kinyújtja kezét a szűkölködő felé. Nem félti házát a hó hidegétől, mert egész háza népének kettős a ruhája. Takarót készít magának; bisszusból, bíborból van a ruhája. Urának nagy a becsülete a kapuknál, ha ülésen van az ország véneivel. Gyolcsot készít és eladja, és övet ad át a kanaeusnak. Erő és ékesség a ruhája, ezért nevetve néz a jövő nap elé. Bölcseségre nyitja száját, és nyelvén jószágos tanítás vagyon. Szemmel tartja házanépe útjait, és nem eszi a tunyaság kenyerét. Kiállnak fiai és boldognak hirdetik, a férje is magasztalja: Sok nő gyűjtött már vagyont, de te túltettél valamennyin! A kedvesség csal, a szépség mu-

det ei bonum, et non malum ómnibus diébus vitae suae. Quaesivit lanam et linum, et operata est consilio mánuum suarum. Facta est quasi navis institóris, de longe portans panem suum. Et de nocte surréxit, deditque praedam domésticis suis, et cibária ancillis suis. Considerávit agrum, et emit eum: de fructu mánuum suarum plantávit vineam. Accínxit fortitúdine lumbos suos, et roborávit bráchium suum. Gustávit, et vidit, quia bona est negotiatio ejus: non exstinguétur in nocte lucérna ejus. Manum suam misit ad fórtia, et dígiti ejus apprehendérunt fusum. Manum suam apéruit inopi, et palmas suas exténdit ad páuperem. Non tímébit dómni suae a frigóribus nivis: omnes enim doméstici ejus vestíti sunt duplicibus. Stragulatam vestem fecit sibi: byssus, et púrpura indumentum ejus. Nóbilis in portis vir ejus, quando séderit cum senatóribus terrae. Sindonem fecit, et véndidit, et cíngulum trádidit Chananaeo. Fortitúdo et decor indumentum ejus, et ridébit in die novissimo. Os suum apéruit sapiéntiae, et lex cleméntiae in lingua ejus. Considerávit sémitas domus suae, et panem otíosa non comédit. Surrexérunt filii ejus, et beatíssimam praedicavérunt: vir ejus, et laudávit eam.

landó, de az istenfélő asszony dicséretet érdemell Adjatok neki keze gyümölcséből, és tettei dicsérik őt a kapuknál

mánuum suárum: et laudent

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.)

Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. *V.* (U. o. 5.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért; s vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Alleluja, alleluja. *V.* (U. o. 5.) Kelj útra ékességben és szépségben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *V.* helyett a Veni sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. l.)

(Husvétli időben a graduale helyett ezt mondjuk:)

Alleluja, alleluja. *V.* (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességben és szépségben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja. *V.* A hűségért, a szelídségért és az igazságért; s vezessen téged csodálatosan jobb kezed. Alleluja.

Szent evangélium: *Simile est*, 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökre. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Legyen, Urunk, elfogadott előtted az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid tiszteletére bemutat, tudva,

Multae filiae congregaverunt divitias: tu supergressa es univérsas. Fallax grátia, et vana est pulchritúdo: múlier timens Dóminum, ipsa laudábitur. Date ei de fructu

eam in portis ópera ejus.

Graduale. (Ps. 44, 3.)

Difúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum. V. (Ibid., 5.) Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter dextera tua.

Alleluja, alleluja. *V.* (Ib. 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Alleluja.

Alleluja, alleluja. *V.* (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Alleluja. *V.* Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter dextera tua. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) *Difúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi. (T. P. Alleluja.)*

Secreta. *Accépta tibi sit, Dómine, sacratae plebis oblátio pro tuórum honóre sanctórum: quorum se méritis, de tribulatióne per-*

hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi.

Áldozásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot, és gyűlölöd a gonoszságot; azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával, társaid felett. (H.i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket, mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi.

Szent özvegy ünnepén a következő szentlecke is mondható: Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I, 5, 3-10.)

Kedvesem: Az özvegyasszonyokat, ha igazán özvegyek, tiszteld. Amelyik özvegyasszonynak fiai vagy unokái vannak, tanulja meg elsősorban a maga házát vezetni s szüleinek viszontszolgálatára lenni, mert ez kedves dolog az Isten előtt. Amelyik pedig igazán özvegy és elhagyatott, bízzék az Istenben s tartson ki éjjel-nappal az imádságban és a könyörgésben, mert amelyik bujálkodik, élőhalt. Ezt parancsold hát nekik, hogy feddhetetlenek legyenek. Aki pedig övének, főképpen házanépének gondját nem viseli, megtagadta a hitet s rosszabb a hitetlennél. Özvegyasszonynul olyan választassék, ki legalább hatvanesztendő.

cepisse cognoscit auxilium Per Dóminum.

Communio. (Ps. 44, 8.) Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae consórtibus tuis. (T. P. Alleluja.)

Postcommunio. Satiásti, Dómine, familiam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Paul Apóstoli ad Timótheum. (I, 5, 3-10.)

Carissime: Víduas honóra, quae vere víduae sunt. Si qua autem vídua filios, aut nepótes habet, discat primum domum suam régere, et mútuam vicem rédere paréntibus: hoc enim accéptum est coram Deo. Quae autem vere vídua est, et desoláta, speret in Deum, et instet obsecrátióne, et oratióne nocte, ac die. Nam quae in deliciis est, vivens mórtua est. Et hoc praecipe, ut irreprensíbilis sint. Si quis autem suórum, et máxime domesticórum curam non habet, fidem negávit, et est infidéli detérior. Vídua eligátur non minus sexaginta annórum, quae fúerit uníus viri uxor, in opéribus bonis testimónium habens, si filios edu-

ki egy férúú felesége volt, kinek jócselekedeteiről tanubizonyosság vagyon, ki gyermeket nevelt, vendégszerető volt, a szentek lábát mosta, a nyomorúságban sínylődőkön segített: ki minden jócselekedetet gyakorolt.

cávit, si hospítio recépit, si sanctórum pedes lavit, si tribulatiónem patiéntibus subministrávit, si omne opus bonum subsecúta est.

TEPLOSMSZENTELESŐOR.

Bevonulásra. (Móz. I. 28, 17.)

Elélmertes ez a hely; ez az Isten háza és a menny kapuja és Isten hajlékának nevezik. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. *Ÿ*. Dicsőséő.

Introitus. (Gen. 28, 17.)

Terríbillis est locus iste: hic domus Dei est, et porta caeli: et vocábitur aula Dei. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. 83, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútu! concupiscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. *Ÿ*. Glória Patri.

A templomszentelés évfordulóján:

Könyörgés. Isten, ki minden évben megújítod nekünk e szent templomod fölszentelésének napját és engeded, hogy a szent misztériumokon mindig épségben legyünk jelen: hallgasd meg néped imádságait és add, hogy aki jótéteményeidet kérve belép e templomba, minden könyörgése teljesülésének örvendezhessen. *Aml.*

Orátio. Deus, qui nobis per singulos annos hujus sancti templi tui consecrationis réparas diem, et sacris semper mystériis repraeséntas incólumes: exáudi preces pópuli tui, et praesta; ut, quisquis hoc templum benefícia petitúrus ingréditur, cuncta se impetrásse laetétur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Magán a templomszentelés napján:

Isten, ki láthatatlanul mindeneket fenntartasz, de az emberi nem üdvözítésére láthatóképpen is nyilvánítod hatalmad jeleit, dicsőítsd meg hatalmaddal ezt a templomot, a te lakóhelyedet, és engedd, hogy mind-

Deus, qui invisíbiliter ómnia cóntines, et tamen pro salúte géneris humáni signa tuae poténtiae visíbiliter osténdis: templum hoc poténtia tuae inhabitatiónis illústra, et concéde; ut omnes, qui huc deprecátúri convé-

azok, kik itt az imádságra egybegyűlnek, bármilyen bajban kiáltsanak is hozzád, elnyerjék vigasztalásod jó-téteményeit. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből.
(21, 2-5.)

Ama napokban: Látám a szent várost, az új Jeruzsálemet Istentől leszállni az égből, mint férjének fel-ékesített menyasszonyt. És nagy szózatot hallék a trón felől, amely mondá: Íme, Istennek hajléka az emberekkel; és velük fog lakni, és ők az ő népe lesznek, és maga az Isten őnekik «Isten velük» leszen. És az Isten majd letöröl szemükből minden könnyet, és halál nem leszen többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem leszen többé, mert az elsők elmúltak. És így szóla, aki a trónon ült: Íme, megújítok mindeneket!

Átvonulásra. Ezt a helyet az Isten alkotta, kifejezhetetlen misztérium, gáncs nem érheti. *Ÿ.* Isten, kinek rendelkezésére állanak az anyagi karok, hallgasd meg szolgálid kérését.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 137, 2.) Leborulok szent templomod felé; és áldást mondok nevednek. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 124, 1-2.) Aki az Úrban bízik, olyan, mint a Sion hegye: meg nem

niunt, ex quacúmque tribulatione ad te clamáverint, consolationis tuae beneficia consequántur. Per Dóminum.

Lectio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli.
(21, 2-5)

In diébus illis: Vidi sanctam civitátem Jerúsalem novam descendéntem de caelo a Deo, parátam sicut sponsam ornátam viro suo. Et audívi vocem magnam de throno dicéntem: Ecce tabernáculum Dei cum hominibus, et habitábit cum eis. Et ipsi pópulus ejus erunt, et ipse Deus cum eis erit eórum Deus: et abstérget Deus omnem lácrimam ab óculis eórum: et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abiérunt. Et dixit qui sedébat in throno: Ecce nova fácio ómnia.

Graduale. Locus iste a Deo factus est, inaestimábile sacraméntum, irreprehensibilis est. *Ÿ.* Deus, cui astat Angelórum chorus, exáudi preces servórum tuórum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 137, 2.) Adorábo ad templum sanctum tuum: et confitébor nómini tuo. Allelúja.

Tractus. (Ps. 124, 1-2.) Qui confídunt in Dómino, sicut mons Sion: non com-

inog sohasem, ki ott lakik Jeruzsálemben. *V.* Hegyek vannak körülötte, s népét az Úr veszi körül most és mindörökre.

movébitur in aeternum, qui hábitat in Jerúsalem. *V.* Montes in circúitu ejus, et Dóminus in circúitu pópuli sui, ex hoc nunc, et usque in saeculum.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *V.* (Zs. 137, 2.) Leborulok szent templomod felé és áldást mondok nevednek. Alleluja. *V.* Szilárdan van építve az Úr háza, biztos kősziklára. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (19, 1-10.)

Az időben: Bemenvén Jézus, átvonula Jerikón. És ime egy Zakeus nevű férfiú, ki a vámosok feje és gazdag vala, látni akarta Jézust, hogy melyik; de nem láthatta a sokaság miatt, mert alacsonytermetű volt. Előre futván tehát, felmászék egy vad fügefára, hogy őt lássa; mert arra vala átmenendő. És midőn ama helyre ért, föltekintvén Jézus, meglátá őt és mondá neki: Zakeus! szállj le hamar, mert ma a te házában kell maradnom. Erre az sietve leszálla, és örömmel fogadá őt. És mindnyájan, akik ezt látták, zúgolódának, mondván, hogy bűnös emberhez tért be szállásra. Előállván pedig Zakeus, mondá az Úrnak: Uram! ime, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha va-

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 137, 2.) Adorábo ad templum sanctum tuum: et confitébor nómini tuo. Allelúja. *V.* Bene fundáta est domus Dómini supra firmam petram. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (19, 1-10.)

In illo témpore: Ingressus Iesus perambulábat Jericho. Et ecce vir nómine Zachaeus: et hic princeps erat publicanórum, et ipse dives: et quaerébat vidére Jesum, quis esset: et non póterat prae turba, quia statúra pusillus erat. Et praecúrrens ascéndit in árborem sycómorum, ut vidéret eum; quia inde erat transitúrus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachae, festínans descénde; quia hódie in domo tua opórtet me manére. Et festínans descéndit, et excépit illum gaudens. Et cum vidérent omnes, murmurábant, dicéntes, quod ad hóminem peccatórem divertisset. Stans autem Zachaeus, dixit ad Dóminum: Ecce dimídium bonórum meórum, Dómine, do paupéri-

lakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette. Mondá neki Jézus: Ma üdvössége lett e háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia; mert az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett. Credo.

Felajánlásra. 7. (Kronika I. 29, 17, 18.) Uram, Istenem, szívem egyszerűségében örvendezve ajánlottam fel mindezeket; és láttam, hogy ittlevő néped is felette örvendezett; Izrael Istene, őrizd meg ezt az akaratot, alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluját nem mondjuk.)

A templomszentelés évfordulóján:

(A zárjelbe tett rész elmarad, ha a szentmisét nem magában a felszentelt templomban mondjuk.)

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, könyörgéseinket (hogy mindnyájan, kik itt vagyunk ebben a templomban, amelynek felszentelési évforduló napját ünnepeljük, testünk és lelkünk teljes és tökéletes átadásával tetszésedre legyünk), hogy akik a jelenlevő adományokat neked átadjuk, segítségeddel az örök jutalomra eljuthassunk. A mi Urunk.

Magán a templomszentelés napján:

Isten, ki a neked szentelendő adományok teremtője vagy, áraszd áldásodat az imádságnak erre a házára, hogy mindazok, kik benne nevedet szölkítják, oltalmad segítségét tapasztalják. A mi Urunk.

bus: et si quid áliquem defraudávi, reddoquaduplum. Ait Jesus ad eum: Quia hódie salus dómui huic facta est: eo quod et ipse fllius sit Abrahæ. Venit enim fllius hóminis quaerere, et salvum fácere, quod perferat. Credo.

Offertorium. (I. Paral. 29, 17 et 18.) Dómine Deus, in simplicitáte cordis mei lætus óbtuli univérssa; et pópulum tuum, qui repértus est, vidi cum ingyénti gáudio: Deus Israel, custódi hanc voluntátem, alleluja.

Secreta. Annue, quaesumus, Dómine, précibus nostris: (ut quicumque intra templi hujus, cujus anniversárium dedicatiónis diem celebrámus, ámbitum continémur, plena tibi, atque perfécta córporis et ánimæ devotióné placeámus;) ut, dum hæc vota præsentia réddimus, ad aetérna præmia, te adjuvánte, pervenire mereámur. Per Dóminum.

Deus, qui sacrandórum tibi auctor es múnerum, efúnde super hanc oratiónis domum benedictiónem tuam: ut ab ómnibus in ea invocántibus nomen tuum, defensionis tuæ auxiliium sentiátur. Per Dóminum.

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 21, 13.) Az én házam imádság házá-
nak fog hivatni, mondá az
Úr: benne mindenki, aki kér,
kapni fog, aki keres talál és
a zörgetőnek megnyitnak.
(H. i. Alleluja.)

Communio. (Matth. 21,
13.) Domus mea, domus ora-
tiónis vocabitur, dicit Dó-
minus: in ea omnis, qui pe-
tit, accipit: et qui quaerit,
invenit, et pulsantiaperiétur.
(T. P. Alleluja.)

A templomszentelés évfordulóján:

Áldozás utáni imádság. Is-
ten, ki élő és kiválaszt-
ott kövekből készítesz föl-
ségeidnek örök lakóhelyet,
segítsd meg könyörgő népe-
det, hogy ez a hely, mellyel
Egyházad gyarapszik a föl-
diekben, gazdag legyen lel-
kiekben. A mi Urunk Jé-
zus Krisztus, a te Fiaid által.

Postcommunio. Deus, qui
de vivis et eléctis lapí-
dibus aetérnum majestáti
tuae praeparas habitáculum
auxiliáre pópulo tuo suppli-
cánti; ut, quod Ecclesiáe
tuae corporális profícit
spátiis, spirituális ampli-
ficétur augméntis. Per Dó-
minum.

Magán a templomszentelés napján:

Kérünk, mindenható Is-
ten, hogy ezen a helyen,
amelyet mi méltatlanok ne-
vednek szenteltünk, mind-
azokat, akik hozzád esedez-
nek, méltasd kegyes figyel-
medre. A mi Urunk.

Quaesumus, omnípotens
Deus: ut in hoc loco, quem
nómíni tuo indigni dedicá-
vimus, cunctis peténtibus
aures tuae pietátis accóm-
modes. Per Dóminum no-
strum Jesum Christum.

Magán a templomszentelés napján a könyörgéshez, csendes és
áldozás utáni imádsághoz még hozzá kell fűznünk egy-egy
imádságot arról a hittitokról vagy szentről, akinek tiszteletére
a templomot szentelik.

(A nyolcad alatt és a nyolcadik napon a fenti szentmisét mondjuk;
a nyolcad alatt a második könyörgést, csendes és áldozás utáni
imádságot a Szent Szűzről (az időszaknak megfelelő fogadalmi
miséből 1328—1331. l.), a harmadikat az Egyházért vagy a
pápáért mondjuk, 131—132. l.)

Oltárszenteléskor ugyanezt a szentmisét mondjuk az alábbi
könyörgésekkel; ha el nem mozdítható oltárt szentelnek, mind-
egyikhez hozzáfűzünk egy-egy imádságot arról a hittitokról, vagy
szentről, kinek tiszteletére az oltárt szentelik.

Könyörgés. Isten, ki vala-
mennyi szenteidet egye-
sítet és belőlük készítesz
örök lakást magadnak: adj

Oratio. Deus, qui ex omni
coaptatióne Sanctórum,
aetérnum tibi condis habi-
táculum: da aedificatióni

háznak mennyei gyarapodást, hogy akiknek ereklyéit jámbor szeretettel idehelyezzük, azoknak érdemei szüntelenül segítsenek minket. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szálljon le, kérünk, Urunk Istenünk, Szentlelked ez oltárra, hogy néped adományait megszentelje és azoknak a szívével, akik magukhoz veszik, kegyelmesen megtisztítsa. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Áldozás utáni imádság. Mindenható örök Isten, mennyei hatalmad áldásával szenteld meg ezt a nevednek ajánlott oltárt és mutasd meg mindazoknak, akik benned bíznak, segítő kegyelmedet, hogy itt mind a szentség erejét, mind áldozatkészségük eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

tuae incrementa caeléstia; ut, quorum hic reliquias pio amore compléctimur, eorum semper méritis adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Descéndat, quaesumus, Dómine Deus noster, Spiritus tuus Sanctus super hoc altáre: qui, et pópuli tui dona sanctíficet, et suméntium corda dignánter emúndet. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spiritus Sancti.

Postcommunio. Omnipotens sempitérne Deus, altáre hoc nómini tuo dedicátum, caeléstis virtútis benedictióne sanctífica: et ómnibus in te sperántibus auxilií tui munus osténde; ut, et hic sacramentórum virtus, et votórum obtineátur effectus. Per Dóminum nostrum.

A Boldogságos Szűz Mária ünnepén.

(Ha külön szentmise nincsen.)

Bevonulásra. (Sedulius.)

Bdvözlégyszent szülő, mert te születed a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörökkön örökké. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózáttól árad, zengem dalomat a Királynak. V. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, Uristen, hogy mi, a te szolgálád, folytonos lelki

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puerpera Regem: qui caelum, terrámque regit in saecula saeculórum. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. V. Glória Patri.

Oráció. Concéde nos fámulos tuos, quaesumus, Dómine Deus, perpétua men-

és testi jólétnek örvendhesünk és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának dicső közbenjárása által a jelen szomorúságtól megszabadulva, örökké tartó örömet élvezzünk. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 24, 14-16.)

Kezdetben teremtettem, még a világ előtt, és nem szünöm meg sohasem. A szent hajlékban tettem színe előtt szolgálatot, majd pedig Sionban kaptam állandó lakást; a szent városban találtam ekkép pihenőt, és Jeruzsálem lett uralmam székhelye. A dicsőséges népközt vertem gyökeret, az én Istenem részében, az ő örök-részeiben, s a szentek gyülekezetében megtelepedtem.

Átvonulásra. Áldott és tisztetreméltó vagy, Szűz Mária, mert szüzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. *Ÿ.* Szűz Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál: Isten Anyja, esedezéll érettünk. Alleluja.

Adventben az Alleluja és a

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Luk. 1, 28.) Üdvözlégys Mária, malasztal teljes, az Úr vagyonteveted, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

tis et cörperis sanitáte gaudére: et, gloriósa beátæ Mariæ semper Virginis intercessióne, a praesenti liberári tristitia, et aetérna pérfrui laetitia. Per Dóminum nostrum.

Léctio libri Sapiéntiæ.
(Eccli. 24, 14-16.)

Ab inítkio, et ante saecula creáta sum, et usque ad futúrum saeculum non desinam, et in habitatióne sancta coram ipso ministrávi. Et sic in Sion formáta sum, et in civitáte sanctificáta similitér requiévi, et in Jerúsalem potéstas mea. Et radicávi in pópulo honorificáto, et in parte Dei mei heréditas illius, et in plenitúdine sanctórum deténtio mea.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Virgo Mariá: quæ sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. *Ÿ.* Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Post partum Virgo invioláta permansisti: Dei Génitrix, intercéde pro nobis. Allelúja.

Ÿ. helyett ezt mondjuk:

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Luc. 1, 28.) Ave Mariá, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V. helyett ezt mondjuk :

Bőjti ének. Örülj, Szűz Mária, minden tévedést megsemmisítettél tenmagad. V. Aki hittél Gábrriel arkangyal szavainak. V. Mikor mint szűz Istent és embert szültél; és szülés után is szeplőtelen szűz maradtál. V. Isten Anyja, esedezzél érettünk.

Tractus. Gaude, Maria Virgo, cunctas haereses sola interemisti. V. Quae Gabriélis Archángeli dictis credidisti. V. Dum Virgo Deum et hóminem genuisti: et post partum Virgo inviolát: permansisti. V. Dei Génitrix, intercéde pro nobis.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. V. (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesseje kihajtott, a Szűz Istent és embert szült, Isten a békét visszaadta, mert a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja. V. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, főlemelé szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlék, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten ígését hallgatják és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Luk. 1, 28, 42.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. (H. i. Alleluja.)

Allelúja, allelúja. V. (Num 17, 8.) Virga Jesse flóruit: Virgo Deum et hóminem genuit: pacem Deus reddidit, in se reconcilians ima summis. Allelúja. V. (Luc. 1, 28.) Ave, Marla, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in muliéribus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquente Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam mulier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera, quae suxisti. At ille dixit: Quinimmo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódlunt illud.

Offertorium. (Luc. 1, 28 et 42.) Ave, Maria, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in muliéribus, et benedictus fructus ventris tui. (T. P. Alleluja.)

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a Boldogságos, mindenkoron szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beatae Mariae semper Virginis intercessióne, ad perpétuam atque praesentem haec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pacem. Per Dóminum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. 1.

Aldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad. (H. i. Alleluja.)

Communio. Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aetérni Patris Filium. (T. P. Alleluja.)

Aldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyesrét, kérünk, add, hogy a Boldogságos, mindenkoron szűz Mária pártfogásában mindennütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket Fölségednek bemutattuk. A mi Urunk.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, salutis nostrae subsidiis: da, quaesumus, beatae Mariae semper Virginis patrocinis nos ubique prótegi; in cuius veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

A Bold. Szűz Mária tiszteletére szombaton.

A következő öt szentmisében, ha nem szombaton mondjuk, a Glória in excélsis elmarad.

I. Adventtől Karácsonyig.

Szentmise ugyanaz, mint március 25-én, az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Marmatozzatok egek onnan felülről és csepegjék a felhők az igazat; nyilatkozzék meg a föld és teremje a Szabadtót. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. V. Dicsőség.

Introitus. (Is. 45, 8.)

Roráte, caeli, désuper, et nubes pluant justum: aperiátur terra, et germinet Salvatórem. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. V. Glória Patri et Filio et Spirítui Sancto.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság megemlékezés a megelőző adventi vasárnapról, a 3. a Szentlélekről, 1339, 1340. 1.)

Átvonulásra. (Zs. 23, 7.) Tárljatok fel, hatalmas kapuk, tárljatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség Királya. *V.* (U. o. 3-4.) Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az ő szent helyén? Akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta.

Alleluja, alleluja. *V.* (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr vagyonteveted, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

Credo ninc.

Graduale. (Ps. 23, 7.) Töltsd ki a portát, princeps, portas: et elevámini portae aeternales: et introibit Rex glóriae. *V.* (Ibid., 3-4.) Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, et mundo corde.

Allelúja, allelúja. *V.* (Luc. 1, 28.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus. Allelúja.

II. Karácsonytól Gyertyaszentelő Boldogasszonyig.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15, 16.)

Esdik majd tekinteted valamennyien a nép gazdagai: Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szóztattól árad, zengem dalmat a Királynak. *V.* Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szűzessége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, aki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled él és uralkodik.

(A 2. könyörgés a Szentlélekről, 1339. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.)

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Multum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducuntur Regi virgines post eam: proximae ejus adducuntur tibi in laetitia et exultatione. (Ps. ibid., 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. *V.* Glória Patri.

Orátio. Deus, qui salutis aeternae, beatae Mariae virginitate foecunda, humano generi praemia praestitisti: tribue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitae suscipere, Dóminus nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum.

Szentlecke : Appáruit, 108. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.) Ékesebb vagy az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon. *Ÿ.* (U. o. 2.) Szívem ünnepi szózatától árad, zengem dalomat a Királynak; gyors író vesszeje lett a nyelvem.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál : Isten Anyja, esedezzel érettünk. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Gaude kezdetű böjti éneket mondjuk, 1327. l.)

Szent evangélium : Pastóres 108. l. Credo nincs.

Felajánlásra. Boldog vagy Szent Szűz Mária és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

(A 2. csendes imádság a Szentlélekről, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.)

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől és Isten Anyja, a boldogságos Szűz Mária közbenjárására

Graduale. (Ps. 44, 3.) Speciosus forma prae filiis hominum: diffusa est gratia in labiis tuis. *Ÿ.* (Ibid., 2.) Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi: lingua mea calamus scribae velociter scribens.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* Post partum Virgo inviolata permansisti: Dei Genitrix, intercede pro nobis. Allelúja.

Offertorium. Felix namque es, sacra Virgo Maria, et omni laude dignissima: quia ex te ortus est sol justitiae, Christus, Deus noster.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beatae Mariae semper Virginis intercessióne, ad perpétuam atque praesentem haec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pacem. Per Dóminum.

Communio. Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aeterni Patris Filium.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crimine: et, intercedente beata Virgine Dei Genitricis Mariae, caeléstis re-

tegyen a mennyei orvosság részesevé. Ugyanazon. | médii fáciat esse consórtes. Per eúndem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.)

III. Gyertyaszentelő Boldogasszonytól Húsvétig.

Szentmise : Salve, 1325. l., az alábbiak kivételével :

A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l.)

A graduale után ezt mondjuk :

<p>Alleluja, alleluja. <i>Ÿ.</i> (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesszeje kihajtott, a Szűz Istent és embert szült : Isten a békét visszaadta, mert a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja.</p>	<p>Allelúja, allelúja. <i>Ÿ.</i> (Num. 17, 8.) Virga Jesse flóruít : Virgo Deum et hóminem genuit : pacem Deus réddidit, in se reconcílians ima summis. Allelúja.</p>
---	---

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Gaude kezdetű böjti éneket mondjuk, 1327. l.)

Credo nincs.

<p>Felajánlásra. Boldog vagy, szent Szűz Mária és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.</p>	<p>Offertorium. Felix namque es, sacra Virgo Maria, et omni laude digníssima : quia ex te ortus est sol justítiae, Christus Deus noster.</p>
--	--

IV. Húsvétől Pünkösdig.

Szentmise : Salve, 1325. l., az alábbiak kivételével :

(A 2. könyörgés csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l.)

Szent evangélium : Stabant, 927. l., Credo nincs.

<p>Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz, alleluja.</p>	<p>Offertorium. Beáta es, Virgo Maria, quae ómnium portásti Creatórem : genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes Virgo, allelúja.</p>
---	---

V. Pünkösdötől Adventig.

Szentmise : Salve, 1325. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l., Credo nincs.)



FOGADALMI SZENT MISÉK.

A HÉT NAPJÁIRA.

(Advent, nagyböjt, kántorböjt, keresztjáró napok és vigiliák kivételével, ha nincs ünnep és a vasárnapi szentmisét nem kell pótolni, a hétköznapokon az alábbi fogadalmi szentmiséket mondhatjuk. — 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak a megfelelő hétköznap imádságait, 3.-nak a megfelelő időszaki imádságokat, 1388. l., kell vennünk. Húsvéti időben az Introitus után két, az Offertorium és a Communio után egy Alleluját kell mondanunk.)

Hétfő: a Szentháromságról.

Szentmise Benedicta, 687. l., az alábbiak kivételével:

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 13, 11, 13.)

Testvérek: Örvendjete, legyetek tökéletesek, buzdítsátok egymást, értsetek egyet, éljetekek békességben és a békesség és szeretet Istene veletek leszen. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme, és Isten szeretete, és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal! Amen.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 13, 11 et 13.)

Fratres: Gaudéte, perfécti estóte, exhortámini, idem sápite, pacem habéte, et Deus pacis et dilectiónis erit vobiscum. Grátia Dómini nostri Jesu Christi, et caritas Dei, et comunicátio Sancti Spíritus sit cum ómnibus vobis. Amen.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. Téged önmagadtól való Atyaistent, téged egyszülött Fiút, téged vigasztaló Szentlelket, szent és oszthatatlan Háromságot teljes szívünkben dicsérünk, imádunk és áldunk. V. Mert nagy vagy és csodatevő: egyedül te vagy Isten. V. Tied a dicséret, tied a dicső-

Tractus. Te Deum Patrem ingénitum, te Filium unigénitum, te Spiritum Sanctum Paráclitum, sanctam et individuum Trinitátem, toto corde confitémur, laudámus, atque benedicimus. V. Quóniam magnus es tu, et fáciens mirabilia: tu es Deus solus. V. Tibi laus, tibi gló-

ség, tied a hálaadás mindörökön örökké, ó Szentháromság.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *℣.* (Dán. 3, 52.) Áldott vagy, Uram, atyáink Istene és dicséretes mindörökké. Alleluja. *℣.* Áldjuk az Atyát és a Fiút a Szentlélekkel egyetemben. Alleluja.

ria, tibi gratiárum áctio in saecula sempiterna, o beáta Trínitas.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Dan 3, 52.) Benedictus es, Dómine Deus patrum nostrorum, et laudábilis in saecula. Allelúja. *℣.* Benedicámus Patrem, et Filium, cum Sancto Spíritu. Allelúja.

Szent evangélium: Cum vénerit, 648. l.

Kedd: az angyalokról.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Aldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, lelkem, az Urat, s egész bensőm az ő szent nevét. *℣.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki csodálatos rendben kiosztod az angyalok és az emberek szolgálatát, engedd meg kegyesen, hogy akik mindenkor neked szolgálnak a mennyben, azok védjék életünket a földön. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (5, 11-14.)

Ama napokban: Hallám sok angyal szavát a trón körül, s az élőlényekét, és a vénekét, és számuk ezernyi ezer vala, kik nagy szóval mondták: Méltó a

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fáctis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia quae intra me sunt, nómini sancto ejus. *℣.* Glória.

Orátio. Deus, qui, miro órdine Angelórum ministéria hominúmque dispénsas: concéde propítius; ut, a quibus tibi ministrántibus in caelo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniátur. Per Dóminum.

Lectio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (5, 11-14)

In diébus illis: Audívi vocem Angelórum multórum in circúitu throni, et animálium, et seniórum: et erat númerus eórum millia millium, dicéntium voce ma-

Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcsesség és erő és tisztelet és dicsőség és áldás! És minden teremtményt, mely az égben van és a földön és a föld alatt és amely a tengeren és abban van, mind ezeket hallám, amint mondták: A trónon Ülőnek és a Báránynak áldás és tisztelet és dicsőség és hatalom, örökön örökké! És a négy élőlény mondá: Amen! És a huszonnégy vén arcra borula és imádá az örökön örökké élet.

suas: et adoraverunt viventes

Átvonulásra. (Zsolt. 148, 1-2.) Dicsérjétek az Urat az egekből, dicsérjétek őt a magasságban. *V.* Dicsérjétek őt, angyalai mind, dicsérjétek őt, seregei mind.

Alleluja, alleluja. *V.* (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé, s áldást mondok nevednek. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *V.* helyett ezt mondjuk :

Böjti ének. (Zs. 102, 20.) Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. *V.* (U. o. 21-22.) Áldjátok az Urat, seregei mind, szolgálai, kik akaratát megteszitek. *V.* Áldjátok az Urat, művei mind, mindenütt, ahol uralkodik, áldjad lelkem az Urat.

gna: Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem. Et omnem creaturam, quae in caelo est, et super terram, et sub terra, et quae sunt in mari, et quae in eo: omnes audivi dicentes: Sedenti in throno, et Agno: benedictio, et honor, et gloria, et potestas in saecula saeculorum. Et quatuor animalia dicebant: Amen. Et vigintiquatuor seniores ceciderunt in faciem in saecula saeculorum.

Graduale. (Ps. 148, 1-2.) Laudate Dóminum de caelis: laudate eum in excelsis. *V.* Laudate eum, omnes Angeli ejus: laudate eum, omnes virtutes ejus.

Allelúja, allelúja. *V.* (Ps. 137, 1-2.) In conspectu Angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nómini tuo. Allelúja.

Tractus. (Ps. 102, 20.) Benedicite Dóminum, omnes Angeli ejus: potentes virtute, qui facitis verbum ejus. *V.* (Ibid., 21-22.) Benedicite Dómino, omnes virtutes ejus: ministri ejus, qui facitis voluntatem ejus. *V.* Benedicite Dómino, ómnia ópera ejus: in omni loco dominationis ejus, benedic anima mea, Dómino.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé s áldást mondok nevednek. Alleluja. *℣.* (Máté 28, 2.) Az Úr angyala leszálla az égből és odamenvén, elhengeríté a követ és ráült. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (1, 47-51.)

Az időben : Látván Jézus a hozzájövő Natánaelt, monda felőle : Íme az igaz izraelita, kiben nincs álnokság. Kérdezé őt Natánael : Honnan ismersz engem? Felelvén Jézus, mondá neki : Mielőtt Fülöp téged hívott volna, mikor a fügefa alatt voltál, láttalak téged. Felelé neki Natánael és mondá : Rabbi! te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael Királya. Felelvén Jézus, mondá neki : Mivel azt mondtam neked : Láttalak téged a fügefa alatt, hiszel; nagyobb dolgot fogsz látni ezeknél. És mondá neki : Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok az eget megnyílni, és az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött.

Felajánlásra. (Jel. 8, 3-4.) Megállá az angyal a templom oltára előtt arany tömjénezővel a kezében, és sok jó illatszert adott neki, és föl szállá a jó illatszerek füstjé az Isten színe elé.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 137, 1-2.) In conspectu Angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomeni tuo. Allelúja. *℣.* (Matth. 28, 2.) Angelus Domini descendit de caelo, et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum. Allelúja.

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (1, 47-51.)

In illo tempore: Vidit Jesus Nathanael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel. Respondit Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbitis caelum apertum, et Angelos Dei ascendentes, et descendentes supra Filium hominis.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuribulum aureum in manu sua: et data sunt ei incensa multa et ascendit fumus aromatum in conspectu Dei.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, a dicséret adományát és alázatosan kérünk, hogy az angyal értünk közbenjáró könyörgésére egyrészt kiengesztelődötted fogadd el, másrészt engedd, hogy a mi üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Áldozásra. Angyalok, Arkangyalok, Trónok, és Uraságok, Fejedelemségek, és Hatalmasságok, mennyei Erők, Kerubok és Szeráfok, áldjátok az Urat mindörökké.

Áldozás utáni imádság. A mennyei áldással betöltve, Urunk, alázattal kérünk, hogy amit gyarló szolgálattunkkal végzünk, a szent angyalok és arkangyalok segítségével magunkra hasznosnak érezzük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, laudis offerimus, suppliciter deprecátes: ut eádem, angélico pro nobis interveniente suffragio, et placátus accípias, et ad salutem nostram provenire concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Communio. Angeli, Archángeli, Throni, et Dominationés, Principátus, et Potestátes. Virtútes caelórum, Chérubim, atque Séráphim, Dóminum benedicite in aetérnum.

Postcommunio. Repléti, Dómine, benedictióne caelésti, suppliciter implorámus: ut, quod frágili celebrámus officio, sanctórum Angelórum atque Archangelórum nobis prodésse sentiámus auxilió. Per Dóminum

Szerda: Szent Józsefről.

1.) Húsvéti időn kívül az Adjútor, 949. l., kezdetű szentmisét mondjuk, de az Introitusban, az Offertóriumban és a Communióban az Alleluját elhagyjuk. A szentlecke után ezt mondjuk:

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettel boldogító áldással: fejére drágaköből koronát helyeztél. *V.* Éltet kért tőled és te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időkig.

Alleluja, alleluja. *V.* Szerzd meg, József, hogy utunkat ártatlanul és mindig a te oltalmazás alatt futassuk meg. Alleluja.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in cápite ejus coronam de lápide pretiósó. *V.* Vitam petiit a te, et tribuisti ei longitúdinem diérum in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. *V.* Fac nos innocuam, Joseph, decurrere viam: sitque tuo semper tuta patrocinio. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:)

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.)
Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsaiban nagy tetszését leli. *Ÿ.* Hatalmas lesz a földön ivadéka: az igazak nemzedéke áldott leszen. *Ÿ.* Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.)
Beátus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *Ÿ.* Potens in terra erit semen ejus: generatio rectórum benedicetur. *Ÿ.* Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

2.) Húsvéti időben az Adjútor kezdetű szentmisét mondjuk, úgy mint az ünnepen, 949. l.

Ugyanaznap: Szent Péter és Pál apostolokról.

1.) Húsvéti időn kívül a július 4-i szentmisét mondjuk, 1047. l., a július 6-i, 1052. l., szentmise könyörgésével, csendes és áldozás utáni imádságával a graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. Alleluja.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 138, 17.) Nimis honorátisunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Qui séminant kezdetű (1267. l.) böjti éneket mondjuk.

2.) Húsvéti időben az április 25-i szentmisét mondjuk, a július 6-i szentmise könyörgésével, csendes- és áldozás utáni imádságával, (a július 4-i szentmise szentleckéjével és evangéliumával, 1047. l.)

Ugyanaznap: az összes szent Apostolokról.

1.) Húsvéti időn kívül az október 28-i szentmisét mondjuk, 1206 l., az apostolok nevei nélkül, az Ecce nos kezdetű evangéliummal, 1299. l.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett a Qui séminant kezdetű (1267. l.) böjti éneket mondjuk.

2.) Húsvéti időben az október 28-i szentmisét mondjuk, az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.)

Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja: a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja. (U. a. 2.)
Hallgasd meg, Isten, esdó

Introitus. (Ps. 63, 3.)

Rotextisti me, Deus, a convéntu malignántium, allelúja: a multitúdine operántium iniquitátem, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.)
Exáudi, Deus, ora-

könyörgésem, az ellenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. *Ű.* Dicsőség.

A szentlecke után ezt mondjuk :

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyült szentek. Alleluja. *Ű.* (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetekek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

Szent evangélium : Ecce nos, 1299. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmivé teszed őket; emlékezetessé teszik, Uram, nevedet mindenkor, nemzedékről, nemzedékre, alleluja, alleluja.

Áldozásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk; s a földkerekség hatáira szavuk, alleluja, alleluja.

tiónem meam, cum deprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. *Ű.* Glória.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabilia tua, Dómine: étenim veritátem tuam in ecclé-sia sanctorum. Allelúja. *Ű.* (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis, et fructus vester máneat. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constitúes eos príncipes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne, allelúja, allelúja.

Communio. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exivit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum, allelúja, allelúja.

(Ezeket a szentmiséket egy apostol ünnepén is mondhatjuk, ha arra külön miseszöveg nincsen; ebben az esetben a könyörgést, csendes- és áldozás utáni imádságot Szent András szentmiséjéből vesszük, 809. l., a megfelelő apostol nevével.)

Csütörtök : a Szentlélekről.

Bevonulásra. (Bölcs. 1, 7.)

Az Úr lelke betölti a föld kerek-ségét; s ami egybefogja a mindenséget, az tud is minden szóról. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten, és elszélednek ellenségei, elfutnak előle, kik őt gyűlölik. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Sap. 1, 7.)

Spiritus Dómini replévit orbem terrarum: et hoc, quod cónitet ómnia, sciéntiam habet vocis. (Ps. 67, 2.) Exurgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. *Ű.* Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki híveid szívét a Szentlélek felvilágosítása által oktattad, add meg nekünk, hogy ugyanazon Lélekben a jót megszeressük és vigasztalásában mindig örvendjünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke: Cum audissent, 666. 1.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr: az a nép, melyet az Úr tulajdonául kiválasztott. *℣.* Az Úr igéje alkotta az egeket; szájának lehellete minden seregüket.

Alleluja, alleluja. (Térdezhajtva.) *℣.* Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tűzét. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *℣.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek: és megújítod a föld színét. *℣.* Ó, mily jó és kegyes, Uram, a te Lelked bennünk! (Térdezhajtunk.) *℣.* Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tűzét.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *℣.* (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek és megújítod a föld színét. Alleluja. (Térdezhajtunk.) *℣.* Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tűzét. Alleluja.

Oráció. Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere; et de ejus semper consolatione gaudere. Per Dóminum... in unitate ejusdem Spiritus Sancti.

Graduale. (Ps. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dóminus Deus eorum: pópulus, quem elégit Dóminus in hereditatem sibi. *℣.* Verbo Dómini caeli firmati sunt: et Spiritu oris ejus omnis virtus eorum.

Allelúja, allelúja. (Hic genuflectitur.) *℣.* Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium: et tui amoris in eis ignem accende. Allelúja.

Tractus. (Psal. 103, 30.) Emitte Spiritum tuum, et creabuntur: et renovabis faciem terrae. *℣.* O quam bonus et suavis est, Dómine, Spiritus tuus in nobis! (Hic genuflectitur.) *℣.* Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium: et tui amoris in eis ignem accende.

Allelúja, allelúja. *℣.* (Ps. 103, 30.) Emitte Spiritum tuum, et creabuntur: et renovabis faciem terrae. Allelúja. (Hic genuflectitur.) *℣.* Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium: et tui amoris in eis ignem accende. Allelúja.

Szent evangélium : Si quis. 660. 1.

Felajánlásra. (Zs. 67, 29-30.) Erősítsd meg, Isten, amit köztünk készítettél: Jeruzsálemi templomodból királyok hozzanak neked ajándékot.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, szenteld meg ezeket a felajánlott ajándékokat: és szívünket a Szentléleknek felvilágosítása által tisztítsd meg. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Offertorium. (Ps. 67, 29-30.) Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis: a templo tuo, quod est in Jerusaleme, tibi offerent reges múnera.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, oblata sanctifica: et corda nostra Sancti Spíritus illustratióne emunda. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus.

Prefáció a Szentlélekről, 564. 1.

Aldozásra. (Ap. csel. 2, 2, 4.) Hirtelenül zaj támad az égből, ahol ültek, olyan, mint a heves szélvész zúgása. És mindnyájan betelének Szentlélekkel és hirdették Isten nagy tetteit.

Aldozás utáni imádság. A Szentléleknek ránk áradása tisztítsa meg, Urunk, szívünket és harmatja szívünk mélyéig hatolva, termékenyítse meg azt. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Communio. (Act. 2, 2 et 4.) Factus est repente de caelo sonus, tamquam adveniéntis spíritus veheméntis, ubi erant sedéntes: et repéti sunt omnes Spíritu Sancto, loquéntes magnalia Dei.

Postcommunio. Sancti Spíritus, Dómine, corda nostra mundet infúsió: et sui roris íntima aspersione foecúndet. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Ugyanaznap: az Oltáriszentségről.

Szentmise Cibávit 695. 1., az alábbiak kivételével.

(Húsvéti időn kívül az Introitusban, Offertóriumban és Communióban elhagyjuk az Alleluját; a Lauda Sion elmarad.)

Hetvenedvasárnap után az Allelúja és ♯. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Mal. 1, 11) Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között. ♯. És minden helyen áldozni fognak és tiszta áldozatot bemutatni az én nevemnek; mert nagy az én

Tractus. (Malach. 1, 11.) Ab ortu solis usque ad occásum, magnum est nomen meum in géntibus. ♯. Et in omni loco sacrificátur, et offerétur nómini meo oblátio munda: quia magnum est

nevem a nemzetek között. *V.* (Péld. 9. 5.) Jertek, egyetek kenyeremet és igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem.

nomen meum in gentibus. *V.* (Prov. 9, 5.) Venite, comedite panem meum: et bibite vinum, quod miscui vobis.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *V.* (Luk. 24, 35.) Megismerték a tanítványok az Úr Jézust a kenyérszegésben. **Alleluja.** *V.* (Ján. 6, 56-57.) Az én testem bizonynal étel, és az én vérem bizonynal ital: aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne. **Alleluja.**

Allelúja, allelúja. *V.* (Luc. 24, 35.) Cognoverunt discipuli Dominum Jesum in fractione panis. **Allelúja.** *V.* (Joann. 6, 56-57.) Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus: qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo. **Allelúja.**

Péntek: a szent Keresztről.

Szentmise Nos autem 1144. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egy-
szülött Fiad drága vére-
vel az éltetadó kereszt zász-
laját megszentelni méltóz-
tattál, engedd, kérünk, hogy
akik örvendve tisztelik e
szent Keresztet, oltalmaz-
nak is mindenütt örvend-
hessenek. Ugyanazon.

Oráció. Deus, qui unigé-
niti Filii tui pretioso
sanguine, vivificae Crucis
vexillum sanctificare volu-
isti: concede, quaesumus;
eos, qui ejusdem sanctae
Crucis gaudent honore, tua
quoque ubique protectione
gaudere. Per eumdem.

Húsvéti időben ezt mondjuk:

Isten, ki azt akartad,
hogy Fiad magára vegye
érettünk a Kereszt bitófá-
ját, hogy elűzd tőlünk az
ellenség hatalmát: engedd
nekünk, szolgálóidnak, hogy a
feltámadás kegyelmét el-
nyerjük. Ugyanazon.

Deus, qui pro nobis Fi-
lium tuum Crucis patibulum
subire voluisti, ut inimi-
ci a nobis expelleres po-
testatem: concede nobis, fá-
mulis tuis; ut resurrectionis
gratiam consequamur. Per
eumdem Dominum.

Szentlecke Szent Pál apos-
tolnak a filippiekhez írt leve-
léből. (2, 8-11.)

Lectio Epistolae beati Pauli
Apóstoli ad Philippenses.
(2, 8-11.)

Testvérek: Krisztus, enge-
delmes lett értünk a ha-
lálíg és pedig a halálíg a ke-

Fratres: Christus factus est
pro nobis obediens usque
ad mortem, mortem autem

resztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van ; (térdet hajtunk) hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon : az égieké, a földieké és az alvilágiaké, s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a Ψ . helyett ezt mondjuk :

Böjti ének. Imádunk téged, Krisztus és áldunk téged, mert Kereszted által megváltottad a világot. Ψ . Keresztedet, Urunk, imádjuk, dicsőséges szenvedésedet tiszteljük: könyörülj rajtunk, ki értünk szenvedtél. Ψ . Áldott vagy Kereszt, mely egyedül voltál méltó hordani az egek Királyát és Urát.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. Ψ . (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy az Úr uralodik a keresztfáról. Alleluja. Ψ . Drága fa, drága szöveget, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (20, 17-19.)

Az időben: Magához vevé Jézus a tizenkét tanítványt külön és mondá nekik: Íme felmegyünk Jeruzsálembe és az Emberfiát a papi fejedelmek és írástudók

crucis. Propter quod et Deus exaltávit illum, et donávit illi nomen, quod est super omne nomen ; (hic genuflectitur) ut in nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium, et infernórum, et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris.

Tractus. Adorámus te, Christe, et benedícimus tibi: quia per Crucem tuam redemisti mundum. Ψ . Tuam Crucem adorámus, Dómine, tuam gloriósam recólimus passiónem: miserére nostri, qui passus es pro nobis. Ψ . Ó Crux benedícta, quae sola fuisti digna portáre Regem caelórum, et Dóminum.

Allelúja, allelúja. Ψ . (Ps. 95, 10.) Dícite in géntibus, quia Dóminus regnávit a ligno. Allelúja. Ψ . Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera: quae sola fuisti digna sustinére Regem caelórum, et Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (20, 17-19.)

In illo témpore: Assúmpsit Iesus duódecim discipulos secréto, et ait illis: Ecce ascéndimus Jerosólymam, et Filius hóminis tradétur princípibus sacerdotum, et scri-

kezeibe fogják adni és halálra ítélik; és átadják őt a pogányoknak, hogy kicsúfolják, megostorozzák és megfeszítsék és harmadnapon föltámad.

Csendes imádság. Ez az áldozat, Urunk, kérünk, tisztítson meg minket bűneinktől, hiszen a Kereszt oltárán az egész világ bűnét is elvette. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus.

bis, et condemnábunt eum morte, et tradent eum gentibus ad illudendum, et flagellandum, et crucifigendum, et tertia die resurget.

Secreta. Haec oblatio, Domine, quaesumus, ab ómnibus nos purget offensis: quae in ara Crucis étiam totius mundi tulit offénsam. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Ugyanaznap: Krisztus szenvedéséről.

Bevonulásra. (Filip 2, 8-9.)

Az Úr Jézus Krisztus megalázta magát a halálig, és pedig a halálig a keresztfán: ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van. (Zs. 88, 2.) Az Úr kegyelmeit örökké éneklem, nemzedékről nemzedékre. *¶* Dicsőség.

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki az Atya kebléről a mennyből a földre szállottál és bűneink bocsánatára drága véredet ontottad: alázattal kérünk, hogy az ítélet napján méltók legyünk jobboldon ezt hallani: Jöjjetek áldottak: Ki ugyanazon Atyaistenel és Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten, mindörökkön örökké.

Introitus. (Phil. 2, 8-9.)

Iumiliávit semet(ípsum) Dóminus Jesus Christus usque ad mortem, mortem autem Crucis: propter quod et Deus exaltávit illum, et donávit illi nomen, quod est super omne nomen. (Ps. 88, 2.) Misericórdias Dómini in aetérnum cantábo: in generatiónem et generatiónem. *¶* Glória.

Orátio. Domine Jesu Christe, qui de caelis ad terram de sinu Patris descendisti, et sánguinem tuum pretiósum in remissiónem peccatórum nostrórum fudisti: te humilliter deprecámur; ut in die judicii, ad dexteram tuam audire mereámur: Veníte, benedicti: Qui cum eódem Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus.

Szentlecke Zakariás prófé-
tától. (12, 10-11; 13, 6-7.)

Ezt mondja az Úr: Kiön-
töm Dávid házára és
Jeruzsálem lakóira a kegye-
lem és imádság lelkét; és ők
rám néznek, kit átszegez-
tek; és siratni fogják őt,
mint az egyszülöttet és bán-
kódni fognak rajta, mint
bánkódni szoktak az első-
szülött halálán. Az napon
nagysírás leszen Jeruzsálem-
ben. És ha kérdezni fogják:
Micsoda sebek ezek itt ke-
zeiden? azt fogja mondani:
Ezzel sebesíttetem meg
azok házában, kik szeret-
nek vala engem. Föl, fegy-
ver! támadj az én pászto-
rom ellen és a hozzám leg-
közelebb való férfiú ellen,
úgymond a seregek Ura.
Verd meg a pásztort és el-
szélednek a juhok, mondá a
mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 68, 21-
22.) Gyalázatot és nyomorú-
ságot szenved a szívem. Ke-
restem, ki szánakozzék raj-
tam, de nem akadt senki
sem, ki vigasztaljon engem,
de senkit sem leltem. *℣.* Sőt
enni nekem epét adtak, szom-
júságomban ecettel itattak.

Alleluja, alleluja. *℣.* Üd-
vözlégy Királyunk; egyedül
te könyörültél meg tévelygés-
ünkön: az Atyának engedel-
meskedve, úgy vitetted ma-
gadat a keresztrefeszítésre,
mint szelid bárány a levá-
gásra. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *℣.* helvett ezt mondjuk:

Lectio Zachariae Prophetae.
(12, 10-11; 13, 6-7.)

Haec dicit Dominus: Ef-
fundam super domum
David, et super habitatores
Jerusalem spiritum gratiae
et precum: et aspicient ad
me, quem confixerunt: et
plangent eum planctu quasi
super unigenitum, et dolé-
bunt super eum, ut doléri
solet in morte primogeniti.
In die illa magnus erit plan-
ctus in Jerusalem, et dicé-
tur: Quid sunt plagae istae
in medio manuum tuarum?
Et dicet: His plagatus sum
in domo eorum, qui dilige-
bant me. Frange suscitare
super pastorem meum, et
super virum cohaerentem
mihi, dicit Dominus exerci-
tuum: percute pastorem, et
dispergentur oves: ait Dó-
minus omnipotens.

Graduale. (Ps. 68, 21-22.)
Impropérium exspectávit
cor meum, et misériam: et
sustinui, qui simul mecum
contristarétur, et non fuit:
consolántem me quaesívi,
et non invéni. *℣.* Dedérunt
in escam meam fel, et in siti
mea potavérunt me acéto.

Allelúja, allelúja. *℣.* Ave,
Rex noster: tu solus nostros
es miserátus erróres: Patri
obédiens, ductus es ad cru-
cifigéndum, ut agnus man-
suétus ad occisiónem. Alle-
lúja.

Böjti ének. (Iz. 53, 4-5.)
Valóban a mi betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat ő hordozta. *V.* És mi őt mintegy poklosnak tartottuk és az Istentől megvertnek és megaláztatottak. *V.* Ő pedig megsebesítettett a mi gonoszságainkért, megroncsoltatott bűneinkért. *V.* A mi békességünkért van rajta a fenyíték és az ő kékségével gyógyultunk meg.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *V.* Üdvözlég Királyunk: egyedül te könyörültél meg tévelygésünkön: az Atyának engedelmeskedve, úgy vitetted magadat a keresztfeszítésre, mint szelíd bárány a levágásra. *Alleluja.* *V.* Tied a dicsőség, hoszána; tied a diadal és győzelem; tied a legfőbb dicséret és a tisztelet koronája. *Alleluja.*

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (19, 28-35.)

Az időben: Tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Írás, mondá: Szomjúhozom. Vala pedig ott egy edény tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvén izzópra, odanyujták az ő szájához. Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét. A zsidók pedig (mivel készületnap volt), hogy ne

Tractus. (Isai. 53, 4-5.)
Vere languóres nostros ipse tulit, et dolóres nostros ipse portávit. *V.* Et nos putávimus eum quasi leprósum, et percússum a Deo, et humiliátum. *V.* Ipse autem vulnerátus est propter iniquitátes nostras, attrítus est propter scélera nostra. *V.* Disciplina pacis nostrae super eum: et livóre ejus sanáti sumus.

Allelúja, allelúja. *V.* Ave, Rex noster: tu solus nostros es miserátus erróres: Patri obédiens, ductus es ad crucifigéndum, ut agnus mansuétus ad occisiónem. *Allelúja.* *V.* Tibi glória, hosánna: tibi triúmphus et victória: tibi summae laudis, et honoris coróna. *Allelúja.*

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (19, 28-35.)

In illo témpore: Sciens Jésus quia ómnia consummáta sunt, ut consummáretur Scriptúra, dixit: Sitio. Vas ergo erat pósitum acéto plenum. Illi autem spóngiam plenam acéto, hyssópo circumponéntes, obtulérunt ori ejus. Cum ergo accepisset Jésus acétum dixit: Consummátum est. Et inclináto cápite trádidit spíritum. Judaei ergo (quóniam Parasceve erat) ut non remané-

maradjanak keresztben a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. Menének hát a katonák, és az elsőnek ugyan megtörék szárait és a másoknak is, kit megfeszítettek ővele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyoságot tett róla; és igaz az ő tanusága.

Felajánlásra. Gonosz férfiak támadtak ellenem; irgalmatlanul megölésre kerestek; és kíméletlenül az arcomba köptek; lándzsájukkal megsebeztek engem és minden csontom megrendült.

Csendes imádság. A neked felajánlott áldozat, Urunk, egyszülött Fiad közbenjáró szenvedése által éltesen és oltalmazzon minket mindenkor: Ki veled él.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 21, 17-18.) Átfúrták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat.

Áldozás utáni imádság. Urunk, Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, aki hat órákor a világ megváltásáért a kereszt bitófájára felmen-

rent in cruce cōrpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati), rogaverunt Pilátum, ut frangeréntur eorum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mīlites: et primi quidem fregérunt crura, et altérius, qui cruciflixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mórtuum, non fregérunt ejus crura, sed unus mīlitum láncea latus ejus apéruit, et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit, testimónium perhibuit: et verum est testimónium ejus.

Offertorium. Insurrexerunt in me viri iniqui: absque misericórdia quaesierunt me interficere: et non pepercerunt in faciém meam spūere: lánceis suis vulneraverunt me, et concússa sunt ómnia ossa mea.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrificium, intercedente unigéniti Filii tui passióne, vivíficet nos semper, et múniat: Qui tecum vivit.

Communio. (Ps. 21, 17-18.) Foederunt manus meas, et pedes meos: dinumeraverunt ómnia ossa mea.

Postcommunio. Dómine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui hora sexta, pro redemptióne mundi crucis patibulum ascendisti, et sán-

tél és drága véredet ontotad bűneink bocsánataért, alázatosan kérünk, engedd, hogy halálunk után örvendezve bevonulhassunk a paradicsom kapuján: Ki élsz.

guinem tuum pretiõsum in remissionem peccatorum nostrorum fudisti: te humiliter deprecámur; ut post õbitum nostrum paradisi januas nos gaudenter introire concedas: Qui vivis.

Szombat: A Szent Szúzról.

(Az idõszaknak megfelelõen, az 1328—1331. lapokon közölt szentmisék valamelyikét mondjuk.)

MÁS FOGADALMI SZENT MISEK.

Pápválasztáskor.

Vagy a Szentlélekrõl szóló szentmisét mondjuk, 1338. l., vagy az itt következõt:

Bevonulásra. (Kir. I. 2, 35.)

Mûsleges papot támasztok magamnak, ki szívem és lelkem szerint fog cselekedni: s annak maradandó házat építtek s az Felkentem elõtt fog járni minden idõben. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden gyõtrõdésérõl. †. Dicsõség.

Könyörgés. Alázatosan könyörögve, kérünk, Urunk: hogy mérhetetlen irgalmad adja meg a római szent Egyháznak azt a fõpapot, aki egyrészt irántunk való buzgalmában neked mindig tessék, másrészt néped elõtt az üdvõs kormányzásért neved dicsõségére mindig tisztelt legyen. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt levelébõl. (4, 16; 5, 1-7.)

Testvérek: Járuljunk bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk alkalmas idõben való segítségére. Mert minden fõpap, emberek

Introitus. (I. Reg. 2, 35.)

Suscitábo mihi sacerdotem fidélem, qui juxta cor meum, et animam meam faciet: et aedificábo ei domum fidélem, et ambulábit coram Christo meo cunctis diébus. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. †. Glória Patri.

Oráció. Súpplíci, Dómine, humilitáte depóscimus: ut sacrosánctae Románae Ecclesiae concédát Pontíficem illum tua imménsa pietas; qui et pio in nos stúdio semper tibi plácitus, et tuo pópulo pro salúbri regimine sit assidue ad glóriam tuam nómínis reveréndus. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (4, 16; 5, 1-7.)

Fratres: Adeámus cum fiducia ad thronum grátiae, ut misericórdiam consequámur, et grátiam inveniámus in auxilio opportúno. Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus,

közül választatván; emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnőkért; ki részvétellel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt; mert ő maga is körül van véve gyöngeséggel, és ezért, valamint a népért, úgy önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnőkért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát dicsőítette meg, hogy főpappá legyen, hanem az, aki mondotta neki: Fiam vagy te, én ma nemzetek téged. Amint más helyen is mondja: Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint. Ki testének napjaiban Imáit és könyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással bemutatván Annak, aki őt megszabadíthatta a haláltól, meghallgattatott az ő hódolatáért.

Átvonulásra. (Móz. III. 21, 10.) A főpapnak, azaz testvérei között a legfőbb papnak, kinek fejére öntötték a kenet olaját s kinek kezét felszentelték a papságra s kit felöltöztettek a szent ruhákba: mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez. †. (Zsid. 2, 17.) Hogy irgalmas legyen és hűséges főpap az Isten előtt; hogy kiengesztelje a nép bűneit.

Alleluja, alleluja. †. (Móz. III. 21, 8.) Szent legyen a pap, mert szent vagyok én is, az Úr, és szentséget kívánok tőletek. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a † helyett ezt mondjuk

Böjti ének. (Zs. 131, 8-10.) Indulj el, Uram, nyugalmad helyére, te és a te szent ládád. †. Papjaid öltözzenek igazságba és szentjeid ujjongjanak. †. Dá-

pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro peccatis: qui condolare possit iis, qui ignorant, et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit, ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Qui in diebus carnis suae preces, supplicationesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte, cum clamore valido et lacrimis offerens, exauditus est pro sua reverentia.

Graduale. (Levit. 21, 10.) Pontifex sacerdos magnus inter fratres suos, super cuius caput fuscum est unctio oleum, et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus: debuit per omnia fratribus similari. †. (Hebr. 2, 17.) Ut misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum, ut reprobatiorem delicta populi.

Alleluja, alleluja. †. (Levit. 21, 8.) Sacerdos sit sanctus, sicut et ego sanctus sum, Dominus qui sanctifico vos. Alleluja.

Tractus. (Ps. 131, 8-10.) Surge Domine, in requiem tuam: tu et arca sanctificationis tuae. †. Sacerdotes tui induantur iustitiam, et sancti tui exultent. †-

vidért, a te szolgáért, ne vesd meg Fölkentednek színét.

Propter David servum tuum, non avértas fáciem Christi tui.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ♯. (Móz. III. 21, 8.) Szent legyen a pap, mert szent vagyok én is, az Úr, és szentséget kívánok tőletek. Alleluja. ♯. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a jó pásztor, és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ♯. (Levit. 21, 8.) Sacérdos sit sanctus, sicut et ego sanctus sum, Dóminus qui sanctifico vos. Allelúja. ♯. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae. Allelúja.

Szent evangélium: Si diligitis me, 654. I.

Felajánlásra. (Ezdr. III. 5, 40.) Ne részesüljünk az áldozatokban, míg főpap nem támad, ki az igazságot megmutatja.

Csendes imádság. Kegyelmed bősége adja meg nekünk, Urunk, hogy a szent ajándékokért, melyeket neked tisztelettel elhoztunk, örvendhessünk annak, hogy olyan pápa áll az Anyaszentegyház élén, ki fölséged előtt kedves. A mi Urunk.

Aldozásra. (Móz. II. 29, 29-30.) Szent öltözetet viseljen a főpap, aki tisztébe lép s bemegy a bizonyosság sátrába, hogy szolgáljon a szentélyben.

Áldozás utáni imádság. Örvendeztessen meg, Urunk, minket, kiket drága tested és véred szentsége táplált, csodálatos kegyességed olyan főpap: aki népedet erényeivel oktassa és a hívők szívét a lelki bölcsesség jóillatával elárasza: Ki él és uralkodik.

Offertorium. (III. Esdrae 5, 40.) Non participentur sancta, donec exsúrget pöntifex in ostensionem, et veritatem.

Secreta. Tuae nobis, Dómine, abundantia pietátis indulgeat: ut per sacra múnera, quae tibi reverénter offerimus, gratum majestáti tuae Pontíficem sanctae matris Ecclésiae regimini praeesse gaudeámus. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Exodi 29, 29-30.) Veste sancta utétur pöntifex, qui fuerit constitútus, et ingrediétur tabernaculum testimónii, ut ministret in sanctuário.

Postcommunio. Pretiósl corpóris et ságuinis tui nos, Dómine, sacraméto reféctos, mirífica tuae majestátis grátia de illius summi Pontíficis concessióne laetificet: qui et plebem tuam virtútibus instruat, et fidélium mentes spirituálium arómatum odóre perfúndat: Qui vivis et regnas.

A pápa megválasztásának és megkoronázásának napján és évfordulóján.

(A szentmise ugyanaz, mint január 18-án, [839. I.] a pápáért való könyörgéssel, csendes és áldozás utáni imádsággal, 131—132. I.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ♯. (Ps. 106, 8.) Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért. Alleluja. ♯. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kösziklára fogom építeni Egyházamat. Alleluja.

Alleluja, alleluja. ♯. (Ps. 106, 8.) Confiteantur Dómino misericórdiae ejus, et mirabilia ejus filiis hóinum. Alleluja. ♯. (Math. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. Alleluja.

Püspökszenteléskor.

A megfelelő nap szentmiséjét mondják, de a könyörgéshez hozzátesszik:

Légy kegyes, mindenható Isten, könyörgéseink iránt, hogy amit alázatos szolgálatunkkal végzünk, erőd hatalmából teljessé legyen. A mi Urunk.

Adesto supplicatióibus nostris, omnípotens Deus: ut, quod humilitátis nostrae geréndum est inistério, tuae virtútis impleátur effectu. Per Dóminum.

A csendes imádsághoz hozzátesszik:

Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket e szolgáért (értem szolgáért) neked felajánlunk, hogy kegyesen megőrizd benne (bennem) ajándékaidat. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, múnera, quae tibi offerimus pro (me hoc fámuló tuo: ut propítius in eo (in me) tua dona custódias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

A Kánonban ezt mondják:

Szolgáidnak tehát s egyszerű szíved egész családodnak ezt az áldozatát, melyet felajánlunk neked ezért a szolgáért (értem szolgáért) is, kit a püspöki méltóságra felemelni méltóztattál, kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődött és őrizd meg benne (bennem) kegyesen ajándékaidat, hogy amit isteni adománnyal elnyert (elnyertem), isteni segítséggel végezze (végezzem), és napjainkat stb. (mint a 574. l.).

Hanc igitur oblatiónem servitútis nostrae, sed et cunctae familiae tuae, quam tibi offerimus etiam pro hoc fámuló tuo (pro me), quem ad Episcopátus ordinem promovére dignátus es, quaesumus, Dómine, ut placátus accípias, et propítius in eo (in me) tua dona custódias: ut, quod divino múnere consecútus est (sum), (in me) divinis efféctibus exsequátur (exsequar): diésque nostros etc.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzátesszik:

Tedd, kérünk, Urunk, bennünk teljessé irgalmasságod gyógyító erejét és tökéletesíts és erősíts meg minket kegyesen úgy, hogy neked mindenben tetzésedre lehessünk. A mi Urunk.

Plenum, quaesumus, Dómine, in nobis remédium tuae miseratiónis operáre: ac tales nos esse pífice propítius, et sic fovéri; ut tibi in ómnibus placére valeámus. Per Dóminum.

A püspök felszentelésének évfordulóján.

Szentmise: Sacerdótes tui, 1285. l., az alábbiak kivételével: (Könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a pápáért, 131—132. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt leveléből. (5, 1-4.)

Testvérek: Minden főpap emberek közül választatván, emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért; ki részvételt tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, mert ő maga is körül van véve gyöngeséggel és ezért, valamint a népért, úgy önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnökért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V. helyett a Beatus vir kezdetű tractust mondjuk, 1282. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (13, 33-37.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Vigyázzatok, ébren legyetek és imádkozzatok; mert nem tudjátok, mikor jön el azon idő. Miként az ember, ki idegenbe menvén, elhagyta házat és hatalmat adott szolgáltnak, mindenkinek a maga dolgában, és az ajtónállónak megparancsolta, hogy ébren legyen. Résen legyetek tehát (mert nem tudjátok, mikor jön meg a ház ura, este-e vagy éjjelkor, vagy kakasszóra, vagy reggel), hogy mikor hirtelen eljövend, alva ne találjon benneteket. Amit pedig nektek mondom, legyetek! Credo.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Hebraeos. (5, 1-4.)

Fratres: Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro peccatis: qui condolere possit iis, qui igno-rant, et errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.

✠ **Sequentia sancti Evangelii** secundum Marcum. (13, 33-37.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cujusque operis, et janitori praecepit, ut vigilet. Vigilate ergo (nescitis enim, quando dominus domus veniat: sero, an media nocte, an galli cantu, an mane) ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate. Credo.

mindenkinek mondom: Ébren

A szent rendek feladásakor.

A megfelelő nap szentmiséjét mondják, de a könyörgéshez hozzátesszik:

Hallgasd meg, kérünk, Urunk, alázatos kérésünket és őrizd meg örök oltalmaddal azokat, akik teljes szívvel szolgálnak neked, hogy minden háborúságtól mentesen, szabadon végezhessük szolgálatodat. A mi Urunk.

Exáudi, quaesumus Dómine, supplicum preces, et devoto tibi pectore famulantes, perpétua defensioné custodi: ut nullis perturbaciónibus impediti, liberam servitútem tuis semper exhibeamus officiis. Per Dóminum.

A csendes imádsághoz hozzáteszik:

Tedd meg, kérünk, Urunk, misztériumaiddal, hogy ezeket az adományokat méltó lélekkel mutassuk be neked. A mi Urunk.

Tuis, quaesumus, Dómine, operáre mystériis: ut haec tibi múnera dignis méntibus offeramus. Per Dóminum.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzáteszik:

Kiket, Urunk, szentségeiddel felüldítettél, tartsd fenn kegyesen állandó segítségeddel, hogy megváltásod gyümölcsét misztériumaid és életünk által elnyerjük: Ki élsz.

Quos tuis, Dómine, réficis sacraméntis, continuis attólle benignus auxilliis: ut tuae redemptionis efféctum, et mystériis capiámus, et móribus: Qui vivis.

Nászmise.

A legfontosabb fogadalmi misék egyike. Élők számára egyetlen más misét sem lát el annyi kiváltsággal az Egyház, mint éppen ezt az egyet. Oly nagyra tartja, hogy ha még nem kapták meg a házaselek, később is megengedi, hogy elmondják értük.

A jegyesek a szentmise előtt már kijelentették Isten papja előtt az igen-t és ezzel kiszolgáltatták egymásnak a házasság szentségét. Szent szövetségükben misztériumban megjelenül Krisztus és az Egyház közötti titokzatos kapcsolat. Ezért kell ezt a házasságkötésüket annak az áldozatnak megemlékezésével megpecsételni, melyben Krisztus az isteni Völegény életét feláldozva, megszerezte magának szent menyasszonyát. És ezzel a misével kell egyszermind Istennek is hálát adni az ő kegyelmeiért és neki kell szentelniük egész házaseletüket.

A misében külön áldás van a jegyesekre. Ezt, ha az Egyháztól kívánt feltételek megvannak, mindig el lehet mondani. Olyankor is tehát, mikor a mise szövege nem a nászmise szövege. Vasárnapon, I. és II. oszt. ünnepeken, Pünkösdi vigiliáján, Vizkereszt, Húsvét, Pünkösdi és Úrnap oktávjában, Hamvazószerdán és Nagyhéten ugyanis mindig a napi mise szövegét kell venni. A nászmise imádságait azonban második helyen vesszük, mint a megemlékezéseket és az utolsó evangélium is a nászmise evangéliuma.

Bevonulásra. (Tób. 7, 15; 8, 19.)

Izrael Istene kössön össze titeket: és ő maga legyen veletek, aki megkötöztél a két egyetlen szülőt-

Introitus. (Tób. 7, 15; 8, 19.)

Deus Israel conjungat vos: et ipse sit vobiscum, qui misértus est duobus únícis: et nunc, Dómine, fac eos

tön; és most add, Uram, hogy ők még tökéletesebben áldjanak téged. (Zs. 127, 1.) Mind boldog az, aki féli az Urat, s az Ő utain jár. ♯. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit szolgálunk végez, áldásoddal még inkább teljesejék. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az ehezusiakhoz írt leveléből. (5, 22-33.)

Testvérek: Az asszonyok engedelmesskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi épúgy feje az asszonymnak, mint Krisztus az Egyháznak. Ő megváltója ugyan a testének, de amint az Egyház Krisztusnak alá van rendelve, úgy az asszonyok is mindenben férjük alá. Ti férfiek szeressétek feleségeket, amiképp Krisztus is szeretete az egyházat és önmagát adta érte a végett, hogy megszentelje és megtisztítsa a víz fürdőjében az élet igéjével s dicsővé tegye magának az egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen. Szintúgy a férfiak is úgy szeressék feleségeket, mint önnön testüket. Aki szereti a feleségét, önmagát szereti. Hiszen soha senki sem gyűlöli a testét; sőt ellenkezőleg, táplálja és ápolja, akárcsak Krisztus az egyházat, mert mi az ő testének tagjai vagyunk, húsból és csontjaiból valók. Ezért az ember elhagyja atyját és anyját s ragaszkodik a feleségéhez, és ketten lesznek egy test. Nagy titok ez; mondom én, Krisztusra és az egyházra értem. Tehát mindegyitek szeresse a feleségét, mint önmagát; az asszony meg félje az urát.

plénius benedicere te. (Ps. 127. 1.) Beáti omnes qui timent Dominum: qui ambulat in viis ejus. ♯. Glória Patri et Filio et Spirítul Sancto.

Oráció. Exaudi nos, omnipotens et misericors Deus: ut, quod nostro ministrátor officio, tua benedictione potius impleatur. Per Dominum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (5, 22-33.)

Fratres: Mulieres viris suis subditae sint, sicut Dominus: quoniam vir caput est mulieris: sicut Christus caput est Ecclesiae: ipse, salvator corporis ejus. Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, et fovet eam, sicut et Christus Ecclesiam: quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, et de ossibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam, et adhaerebit uxori suae: et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, et in Ecclesia. Verumtamen et vos singuli, unusquisque uxorem suam, sicut seipsum diligit: uxor autem timeat virum suum.

Átvonulásra. (Zs. 127, 3.) Feleséged olyan lesz, mint a bőven termő szőlőtő házad oldalán. *†* Fiaid, mint az olajfacsemeték veszik majd körül asztalodat.

Alleluja, alleluja. *†* (Zs. 19, 3.) Küldjön neked szentélyéből segítséget az Úr, és Sionból nyujtszon védelmet. Alleluja.

Helvencedvasárnap után az Alleluja és a *†* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 127, 4-6.) Ime, ilyen áldás ér minden embert, aki féli az Urat. *†* Megáld téged akkor az Úr a Sionról, és boldognak látod Jeruzsálemet élted minden napján. *†* És meglátod unokáidat. Békessége legyen Izraelnek.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *†* (Zs. 19, 3.) Küldjön neked szentélyéből segítséget az Úr, és Sionból nyujtszon védelmet. Alleluja. *†* (Zs. 133, 3.) Áldjon meg titeket Sionról az Úr, ki az eget és a földet alkotta. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint (19, 3-6.)

Az időben: Jézushoz járulának a farizeusok, kísértvén őt és mondván: Szabad-e az embernek feleségét elbocsátani akármi okból? Ő meg felelvén, mondá nekik: Nem olvastátok-e, hogy aki az embert kezdetben teremtette, férfivá és asszonnyá alkotta őket? és mondá: Annak-okaért az ember elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik és a kettő egy testté lesz. Ennélfogva már nem ketten vannak, hanem egy test. Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassa.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15-16.) Benned bízom, Uram, és mon-

Graduale. (Ps. 127, 3.) Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuae. *†* Filii tui sicut novellae olivarum in circuitu mensae tuae.

Allelúja, allelúja. *†* (Ps. 19, 3.) Mittat vobis Dóminus auxilium de sancto: et de Sion tueatur vos. Allelúja.

Tractus. (Ps. 127, 4-6.) Ecce sic benedicetur omnis homo, qui timet Dóminum. *†* Benedicat tibi Dóminus ex Sion: et videas bona Jerúsalem ómnibus diébus vitae tuae. *†* Et videas filios filiörum tuörum: pax super Israel.

Allelúja, allelúja. *†* (Ps. 19, 3.) Mittat vobis Dóminus auxilium de sancto: et de Sion tueatur vos. Allelúja. *†* (Ps. 133, 3.) Benedicat vobis Dóminus ex Sion: qui fecit caelum et terram. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthaeum. (19, 3-6.)

In illo tempore: Accesserunt ad Iesum pharisaei tentantes eum, et dicentes: Si licet hómini dimittere uxórem suam quacúmque ex causa? Qui respóndens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hóminem ab initio, masculum et féminam fecit eos? et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem, et matrem, et adhaerébit uxóri suae, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjúnxit, homo non séparet.

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te sperávi, Dómine: dixi: Tu

dám: Te vagy az én Istenem, sorsom a te kezében van.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, a házasság szent törvényéért neked hozott adományt; és annak, aminck te vagy a szerzője, te légy az oltalmazója is. A mi Urunk.

(A Pater noster után a pap kifordul az oltártól és elvégzi a menyasszony megáldását. De ha a menyasszony özvegyasszony és így az első esküvője alkalmával már megáldották, akkor elmarad.)

Könyörgés. Légy kegyes könyörgéseinkre, Urunk, és ügyelj jóságosan intézményedre, amelyet az emberi nem fenntartására rendeltél; hogy amit rendelkezésed szerint kötnek, segítségeddél meg is tartsák. A mi Urunk.

Könyörögjünk: Isten, ki erő hatalmával a semmiből mindent megteremtettél és miután a mindenség alapjait megvetted, az Isten képmására alkotott embernek az asszonyt addad elválaszthatatlan segítőül, hogy az asszony testét a férfiéből véve tanítsd, hogy amit te egyből méltóztattál alkotni, azt sohasem szabad elválasztani; Isten, ki a hitvesi életközösséget e nagy misztériummal megszentelted, hogy a házassági szövetség által Krisztus és az Egyház szent és titokzatos kapcsolatát előre jelezzed; Isten, ki által az asszony a férfival egyesül s ez a kezdettől fogva rendelt közösség abban a kivételes áldásban részesül, melyet sem az eredeti bűn büntetése, sem a vízözön ítélete meg nem szüntetett: tekints kegyesen e szolgálódra, ki házastársi közösségre akarván lépni, oltalmad segítségéért könyörög; legyen rajta a szeretet és békesség ígája, hűséggel és tisztasággal menjen férjhez Krisztusban, s maradjon

es Deus meus: in manibus tuis tempora mea.

Secreta. Súscipe, quaesumus; Dómine, pro sacra connubii lege munus oblátum: et, cuius largitor es operis, esto dispósitor. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Oráció. Propitiare, Dómine, supplicationibus nostris, et institútis tuis, quibus propagatiónem humani generis ordinásti, benígnus assiste: ut, quod te auctóre júngitur, te auxiliante servétur. Per Dóminum.

Orémus: Deus, qui potestáte virtútis tuae de nihilo cuncta fecísti: qui dispóstitis universitátis exórdiis, hómini ad imáginem Dei factó, ideo inseparábilis mulieris adjutórium condidisti, ut femíneo córpori de virili dares carne princípium, docens quod ex uno placuisset instituí, numquam licére disjúngi: Deus, qui tam excellénti mystério conjugálem cópulam consecrásti, ut Christi et Ecclésiæ sacraméntum praesignáres in foedere nuptiarum: Deus, per quem mulier júngitur viro, et societas princípáliter ordináta, ea benedictióne donátur, quae sola nec per originális peccáti poenam, nec per dilúvii est abfáta senténtiam: réspice propitiús super hanc fámulam tuam, quae maritáli júngénda consórtio, tua se expetit protectióne muniri: sit in ea jugum dilectiónis, et pacis: fidélis et casta nubat in Christo, imitatrixque sanctárum permáneat femínarum: sit amabilis viro suo, ut Rachel: sapiens,

a szent asszonyok utánczója: legyen kedves a férje előtt, mint Ráchel; bölcs, mint Rebekka; hosszúéletű és hű, mint Sára; tetteiből a bűn szerzője semmit se mondhasson a magáénak, ragaszkodjék mindenkor a hithez és a parancsolatokhoz, egy férfiúhoz lévén kötve, kerülje a tiltott érintkezéseket, gyengesége ellen önfegyelméssel erősítse magát, legyen szerénységével komoly, szemérmességével tisztos, a mennyei tudományokban járatos, ivadékban bővelkedő, becsületes és ártatlan s jusson el a boldogok nyugalmaiba s a mennyei országába, s lássák mindketten gyermekeik gyermekeit harmad- és negyedizig s érjenek boldog öregséget.

Aldozásra. (Zs. 127, 4, 6.) Íme, ilyen áldás ér minden embert, aki féli az Urat; és meglátod unokáidat. Békessége legyen Izraelnek!

Aldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, kísérd kegyes jószággal gondviselésednek ezt az intézményét, hogy akiket törvényes szövetséggel egybekötöttél, tartós békében megőrizd. A mi Urunk.

A nép megáldása előtt a jegyesek

Abrahám Istene, Izsák Istene, és Jákob Istene legyen veletek és töltsé be áldását rajtatok, hogy lássátok gyermekeitek gyermekeit harmad- és negyedizig; azután pedig elnyerjétek a végnélküli örök életet, a mi Urunk Jézus Krisztus segítségével, aki az Atyával és Szentlélekkel él és uralkodik, Isten mindörökkön örökké.

℞. Amen.

ut Rebécca: longaeva et fidelis, ut Sara: nihil in ea ex áctibus suis ille auctor praevaricationis usurpet: nexa fidei, mandatis que permáneat: uni thoro juncta contactus illicitos fugiat: múniat infirmitátem suam róbre disciplínae: sit verecúndia gravis, pudóre venerábilis, doctrínis caeléstibus erudíta: sit foecúnda in sóbole, sit probáta et innocens: et ad beatórum réquiem, atque ad caeléstia regna pervéniat: et videant ambo filios filiórum suórum, usque in tertiam et quartam generatió-nem, et ad optátam pervéniant senectútem. Per eúndem Dóminum.

Ugyanazon.

Communio. (Ps. 127, 4 et 6.) Ecce sic benedicétur omnis homo, qui timet Dóminum: et videas filios filiórum tuórum: pax super Israel.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: institúta providéntiae tuae pio favóre comítare; ut, quos legítima sociatáte connéctis, longaeva pace custódias. Per Dóminum.

felé fordulva ezt mondja a pap:

Deus Abraham, Deus Isaac⁹ et Deus Jacob sit vobiscum: et ipse adimpleat benedictiónem suam in vobis: ut videátis filios filiórum vestrórum usque ad tertiam et quartam generatió-nem, et póstea vitam aetérnam habeátis sine fine: adjuvánte Dómino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spíritu Sancto vivit et regnat Deus, per ómnia saecula saeculórum. ℞. Amen.

A hit terjedéséért.

Bevonulásra. (Zs. 66, 2-3.)

Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk, és irgalmazzon nekünk: hogy ismerjük e földön utadat, minden nemzet lássa szabadításodat. (U. o. 4.) Áldjanak, Isten, téged a népek, áldjanak téged a népek valamennyien. †. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki azt akarod, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismertetése eljusson, küldj, kérünk, munkásokat aratásodba és add, hogy teljes bizalommal hirdessék igédet, hogy szavad haladjon és ragyogjon és minden nemzet megismerjen téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust, egyszülött Fiadat, a mi Urunkat: Ki veled.

Szentlecke a Bölcsesség könyvéből. (Sirák 36, 1-10, 17-19)

Könyörülj rajtunk, mindenség Istene, tekints reánk és mutasd meg nekünk irgalmad világosságát! Bocsásd félelmedet a népekre, kik nem keresnek téged; hadd tudják meg, hogy nincsen Isten kívüléd és híreszteljék csodás tetteidet! Emeld fel kezedet az idegen népek ellen, hogy lássák hatalmadat! Amint rajtunk szentnek bizonyultál az ő szemük láttára, úgy mutasd magad dicsőnek irányukban szemünk előtt; hadd ismerjék meg, amint mi már tudjuk, hogy nincs Isten kívüléd, Uram! Újítsd meg a jeleket és ismételd a csodákat; Dicsőítsd meg kezedet, jobb karodat! Szítsad haragodat és önts ki bosszúságodat, törd meg az ellenséget és verd

Introitus. (Ps. 66, 2-3.)

Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereatur nostri: ut cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum. (Ps. ibid., 4.) Confiteantur tibi pópuli, Deus: confiteantur tibi pópuli omnes. †. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui omnes homines vis salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire: mitte, quaesumus, operarios in messem tuam, et da eis cum omni fiducia loqui verbum tuum; ut sermo tuus currat et clarificetur, et omnes gentes cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum: Qui tecum vivit.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 36, 1-10 et 17-19.)

Miserere nostri, Deus ómnium, et respice nos, et ostende nobis lucem miserationum tuarum: et immitte timorem tuum super gentes, quae non exquisierunt te, ut cognoscant quia non est Deus nisi tu, et enarrant magnalia tua. Alleva manum tuam super gentes alienas, ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis, sic in conspectu nostro magnificaberis in eis, ut cognoscant te, sicut et nos cognovimus, quoniam non est Deus praeter te, Dómine. Innova signa, et immuta mirabilia. Glorifica manum, et brachium dextrum. Excita furorem, et effunde iram. Tolle adversarium

meg az ellenfélt! Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet! Tégy bizonyágot azok mellett, kik teremtményeid között az elsők, és teljesítsd a jövővondöléseket, amelyeket a régi próféták mondtak nevedben. Jutalmazd meg azokat, kik benned bizakodnak, hogy prófétáid igazmondóknak bizonyuljanak, és hallgasd meg szolgálóid könyörgését Aronnak népedre adott áldása szerint és vezess minket az igazság útján! Hadd tudja meg a föld minden lakója, hogy te vagy az Isten, az örökkévalóság szemlélője.

Átvonulásra. (Zs. 66, 6-8.) Áldjanak, Isten, téged a népek, áldjanak téged a népek valammenyien. A föld megadja gyümölcsét. *Ű.* Megáldott minket az Isten, a mi Istenünk. Áldjon is meg minket az Isten, a föld minden határa tőle féljen.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 99, 1-2.) Ujjongjatok Istennek, országok mind; szolgáljátok az Urat örvendezve, járuljatok eléje lelkendezve. Alleluja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 95, 3-5.) Hirdessétek az Úr dicsőségét a nemzetek között, csodatetteit minden nép előtt. *Ű.* Mert nagy az Úr, fölötte dicséretes; minden istennél félelmetesebb. *Ű.* Mert a nemzetek istenei mind csak hamis istenek; az Úr azonban egeket alkotott.

Húsvétiidőben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 99, 1-3.) Ujjongjatok Istennek, országok, mind; szolgáljátok az Urat örvendezve; járuljatok eléje lelkendezve. Alleluja. *Ű.* Tud-

et afflige inimicum. Festina tempus, et meménto finis, ut enárrent mirabilia tua. De testimonium his, qui ab initio creatúrae tuae sunt, et súscita praedicationes, quas locúti sunt in nómine tuo prophetae priores. Da mercédem sustinentibus te, ut prophetae tui fideles inveniántur: et exáudi orationes servórum tuórum, secúndum benedictionem Aaaron de pópulo tuo, et dirige nos in viam justítiae, et sciant omnes, qui hábitant terram, quia tu es Deus conspéctor saeculórum.

Graduale. (Ps. 66, 6-8.) Confiteántur tibi pópuli, Deus: confiteántur tibi pópuli omnes: terra dedit fructum suum. *Ű.* Benedícat nos Deus, Deus noster, benedícat nos Deus: et métuant eum omnes fines terrae.

Allelúja, alleluja. *Ű.* (Ps. 99, 1-2.) Jubiláte Deo omnis terra: servíte Dómino in laetítia: in-trolte in conspéctu ejus, in ex-sultatióne. Alleluja.

Tractus. (Ps. 95, 3-5.) Annuntiáte inter gentes glóriam Dómini, in ómnibus pópulis mirabilia ejus. *Ű.* Quóniam magnus Dóminus, et laudábilis nimis: terríbilis est super omnes deos. *Ű.* Quóniam omnes dii géntium daemónia: Dóminus autem caelos fecit.

Allelúja, alleluja. *Ű.* (Ps. 99, 1-3.) Jubiláte Deo omnis terra: servíte Dómino in laetítia: in-trolte in conspéctu ejus, in ex-sultatióne. Allelúja. *Ű.* Scítóte

Játok meg, hogy az Úr az Isten. Ő alkotott minket, és nem mi magunkat. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (9,35-38.)

Az időben: Körüljára Jézus minden várost és falut, tanítván zsinagógáikban, és hirdetvén az ország evangéliumát, és meggyógyítva minden betegséget és minden nyavalyát. Látván pedig a sereget, megkönyörülre rajtuk; mert el valának gyötörve és lesujtva, mint a pásztor nélkül való juhok. Akkor mondá tanítványainak: Az aratni való ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe.

Felajánlásra. (Zs. 95, 7-9.) Adjatok az Úrnak, népek családdal, adjatok az Úrnak dicsőséget és tiszteletet: adjátok meg az Úrnak a nevét megillető dicsőséget, hozzatok áldozati ajándékokat és jertek udvaralba. Boruljatok le szent udvarában az Úr előtt.

Csendes imádság. Védelmeső Istenünk, nézz reánk és tekints Fölkented arcára, aki odaadta magát váltságul mindenkiért; és tedd, hogy napkelettől napnyugatig magasztalják nevedet a pogányok között és minden helyen áldozzanak és tiszta áldozatot mutassanak be nevednek. Ugyanazon.

Áldozásra. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat, mind ti nemzetek, dicsérjétek őt valamenynyien, népek, mert bőséges az ő irgalma irántunk, s örökre megmarad az Úr hűsége.

Áldozás utáni imádság. Megváltásunk ajándékával táplálva: kérünk. Urunk, hogy a ke-

quóniam Dóminus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos. Alleluja.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Matthaem. (9,35-38.)

In illo tempore: Circulabat Jesus in omnes civitates, et castella, docens in synagogis eorum, et praedicans Evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, et jacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dóminum messis, ut mittat operarios in messem suam.

Offertorium. (Ps. 95, 7-9.) Afferte Dómino patriae gentium, afferte Dómino glóriam et honórem, afferte Dómino glóriam nómini ejus: tollite hostias, et introlte in átria ejus: adoráte Dóminum in átrio sancto ejus.

Secreta. Protéctor noster aspice Deus, et respice in faciem Christi tui, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus: et fac; ut ab ortu solis usque ad occasum magnificetur nomen tuum in gentibus, ac in omni loco sacrificetur et offeratur nómini tuo oblatio munda. Per eúndem Dóminum.

Communio. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum omnes gentes: laudáte eum, omnes pópuli: quóniam confirmata est super nos misericórdia ejus, et veritas Dómini manet in aeternum.

Postcommunio. Redemptiónis nostrae múnere vegetáti: quaesumus. Dómine; ut hoc per-

gyelemnek ezzel az örök segítségével az igaz hit szüntelenül gyarapodjék. A mi Urunk.

pétuae salutis auxilio, fides semper vera proficiat. Per Dóminum.

A következő szentlecke is mondható:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I. 2, 1-7.)

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 2, 1-7.)

Mindenekelőtt arra kérlek tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések s hálaadások minden emberért: a királyokért s minden fellebvalóért, hogy békés és csendes életet élhessünk, telve jámborsággal s tisztességgel. Ez jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt, ki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön s az igazság ismeretere eljusson. Hiszen egy az Isten s egy a közvetítő is az Isten és az emberek között: az ember Krisztus Jézus, ki mindenkéért adta oda magát váltságul, bizonyosságul annakidején. E végett rendeltettem én hírnökké és apostollá (igazat mondok, nem hazudom), pogányok tanítójává, hitben és igazságban.

Obsecro primum ómnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro ómnibus hominibus: pro régibus et ómnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus, in omni pietate, et castitate; hoc enim bonum est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus: qui dedit redemptionem semetipsum pro ómnibus, testimonium temporibus suis: in quo positus sum ego praedicator et apóstolus (veritatem dico, non mentior), doctor gentium in fide et veritate.

A pogányok ellen.

Bevonulásra. (Zs. 43, 23-24, 25-26.)

Introitus. (Ps. 43, 23-24 et 25-26.)

Bredj fel, miért alszol, Uram? ébredj fel, ne taszíts el végképen! Miért fordítod el arcodat s felejtet el szorongatásunkat? testünk a földhöz tapadt: kelj fel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket. (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk. ♯. Dicsőség.

Exsúrge, quare obdormis, Dómine? exsúrge, et ne repéllas in finem: quare faciém tuam avértis? oblivisceris tribulationem nostram? Adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Dómine, adjuva nos, et líbera nos. (Ps. ibid., 2.) Deus, auribus nostris audivimus: patres nostri annuntiavérunt nobis. ♯. Glória Patri.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, kinek kezében van mindenki hatalma és minden ország joga: fordítsd tekintete-

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, in cuius manu sunt ómnium potestates et ómnium jura regnórum: respice in

det a keresztények megsegítésére, hogy a nyers erejükben blzó pogány népeket jobbod ereje megtörje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke : Orávit

Átvonulásra. (Zs. 82, 19, 14.) Hadd tudják meg a népek, hogy Istennek hívnak téged, az egész földön csak te vagy fölséges. *ŕ.* Én Istenem, tedd őket olyanokká, mint a forgatag és amilyen a polyva a szél előtt.

Alleluja, alleluja. *ŕ.* (Zs. 79, 3.) Gerjeszd fel, Uram, erödet és jöjj: szabadíts meg minket. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *ŕ.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 78, 9-11.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk, és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket; bocsásd meg nevedért bűneinket. *ŕ.* Hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Legyen nyilvánvaló a pogányokon szemünk láttára. *ŕ.* Szolgáid kiontott vérének megbosszulása: jusson színed elé a bilincsbe vertek jajsza.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *ŕ.* (Zs. 79, 3.) Gerjeszd fel, Uram, erödet és jöjj; szabadíts meg minket. Alleluja. *ŕ.* (U. o. 15-16.) Seregek Istene, fordulj vissza hozzánk, te-kints le az égből, hogy meglásd és oltalmadba vedd e szölöt, erősítsd meg, amit jobbod ültett. Alleluja.

Szent evangélium :

Felajánlásra. (Zs. 17, 28 és 32.) A megalázott népet megmented, de megalázod a kevélyek szemét mert ki Isten ki-üved, Uram ?

auxilium Christianorum; ut gentes paganorum, quae in sua feritate confidunt, dexterarum tuarum potentia conterantur. Per Dominum.

Mardocheus, 262. I.

Graduale. (Ps. 82, 19 et 14.) *Sciatis gentes, quoniam nomen tibi Deus: tu solus Altissimus super omnem terram. ŕ. Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti.*

Alleluja, alleluja. *ŕ.* (Ps. 79, 3.) *Excita, Domine, potentiam tuam, et veni: ut salvos facias nos. Alleluja.*

Alleluja és a *ŕ.* helyett ezt mondjuk:

Tractus. (Ps. 78, 9-11.) *Adjuva nos, Deus salutaris noster: et propter honorem nominis tui, Domine, libera nos: et propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuum. ŕ. Ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eorum? et innotescant in nationibus coram oculis nostris. ŕ. Vindica sanguinem servorum tuorum, qui effusus est: intret in conspectu tuo gemitus competitorum.*

Alleluja, alleluja. *ŕ.* (Ps. 79, 3.) *Excita, Domine, potentiam tuam, et veni: ut salvos facias nos. Alleluja. ŕ. (Ibid., 15-16.) Deus virtutum convertere, respice de caelo, et vide, et visita vineam istam: et perfice eam, quam plantavit dextera tua. Alleluja.*

Quis vestrum, 638. I.

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) *Populum humilem salvum facies: et oculos superborum humiliabis: quoniam quis Deus praeter te, Domine?*

Csendes imádság. Tekintsd, Urunk, ezt az adományt, melyet feláldozunk: hogy az érted harcolókat a pogányok minden armányától megmentsd és biztos oltalmadba helyezd. A mi.

Áldozásra. (Zs. 118, 81, 84, 86.) Lelkem epedve várja segítségedet, igédben én felette remélek. Mikor mondasz ítéletet üldözőim felett? Csalárdul üldöznek, segíts meg engem, Uram, Istenem.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazó Istenünk, tekints reánk és óvd meg az érted harcolókat a pogányok veszedelmeitől, hogy minden zűrzavar megszüntével szabad lélekkel szolgáljanak neked. A mi Urunk.

Secreta. Sacrificium, Dómine, quod immolamus, inténde: ut propugnatores tuos ab omni éruas paganorum nequítia, et in tuae protectionis securitate constituas. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 81, 84 et 86.) In salutári tuo ánima mea, et in verbum tuum sperávi: quando fácies de persequéntibus me iudícium? Iniqui persecúti sunt me, ádjuva me, Dómine Deus meus.

Postcommunio. Protéctor noster áspice Deus: et propugnatores tuos a paganorum defénde periculis; ut, omni perturbatione submóta, liberis tibi méntibus desérviat. Per Dóminum.

Hitszakadás megszűnéséért.

Bevonulásra. (Zs. 105, 47.)

Szabadíts meg minket, Urunk, Istenünk, és gyűjts össze minket a nemzetek közül: hogy hálát adhassunk szent nevednek és dicselkedhessünk dicséretteddel. (Zs. 105, 1.) Áldjátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló. ♫. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki az eltévedteket helyreigazítod, a szétzortakat összegyűjtöd s az összegyűjtötteket megőrzöd, kérünk, áraszd kegyesen egységed kegyelmét a keresztény népre, hogy a megosztást elvetve s az Egyház igazi pásztorávalegyesülve, méltóképpenszolgálhasson neked. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 1-7, 13-21.)

Testvérek: Kérlek titeket, éljetez méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek,

Introitus. (Ps. 105, 47.)

Salvos nos fac, Dómine Deus noster, et cóngrega nos de nátiónlbus: ut confiteámur nómini sancto tuo, et gloriémur in laude tua. (Ps. ibid., 1.) Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus. ♫. Glória Patri.

Oráció. Deus, qui errata córrigis, et dispérsa cóngregas et congregáta consérvas: quae sumus, super pópulum cristiánium tuae uniónis grátiam cleménter infúnde; ut, divisióne rejécta, vero pastóri Ecclésiae tuae se úniens, tibi digne váleat famulári. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 1-7 et 13-21.)

Fratres: Obsecro vos, ut digne ambulétis vocatióne qua vocáti estis, cum omni humili-

teljes alázatosságban, szelidségben és türelemben. Szíveleljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével. Egy test és egy lélek, amiképp hivatástok egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindenek fölött mindenben és mindnyájunkban vagyon. A kegyelmet azonban mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapta: mignem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége, hogy ne legyünk már ingatag gyermekek, és ne vessen minket ide-oda a tanítás bármely szélfuvása emberi megtévesztéssel és tévedésbeejtő álnoksággal. Ellenkezőleg, járjunk az igazság útján szeretetben s mindenképpen növekedjünk öhozzá, Krisztushoz, aki a fej és akitől van az egész testnek az egybeerősítése és egybekötése minden összekötő iz közreműködésével, minden egyes tagra kimért tevékenységben; így történik azután a test növekedése a maga épülésére a szeretetben. Azt mondom tehát és kérve-kérlek titeket az Úrban, hogy ne éljétek most már úgy, ahogy a pogányok élnek, kik hiúságokon jártatják az eszüket. Sötétség borult az értelmükre, az istenes élettől elidegenedtek a bennük levő tudatlanság és szívük megátalkodottsága miatt. Elcsüggedtek és átadták magukat a fajtalanoknak, s haszonlesésből mindenféle tisztátalan cselekedetnek. Ti azonban nem ezt tanultátok Krisztustól. Halottátok ugyanis őt és tőle tanultátok, aminthogy az igazság a mi

táte, et mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocatiōnis vestrae. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus, et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donatiōnis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitiōnis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi: ut iam non simus parvuli fluctuantes, et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in caritate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus: ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem juncturam subministratiōnis, secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit in aedificatiōnem sui in caritate. Hoc igitur dico, et testificor in Domino, ut iam non ambulatis, sicut et gentes ambulantes in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam quae est in illis, propter caecitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum: si tamen illum audistis, et in ipso edocti estis, sicut est veritas in Christo Jesu Domino nostro.

Urunk Jézus Krisztusban vagyon

Atvonulásra. (Zs. 121, 6-7.) Kívánjatok békességet Jeruzsálemnek, bőségben éljenek, kik téged szeretnek. *Ÿ.* Békesség legyen váradban, bőség tornyaidban.

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 147, 12.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, dicsérd Sion Istenedet. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ÿ.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 75,2-4.) Ismeretes Júdában az Isten, nagy a neve Izraelben. *Ÿ.* Lakóhelye Sálemben vagyon, lakása a Sionon. *Ÿ.* Ott tört össze hatalmas ljakat, pajzsot, kardot és háborút.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *Ÿ.* (Zs. 147, 12.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, dicsérd Sion Istenedet. Alleluja. *Ÿ.* (Zs. 147, 14.) Ki békességet ad határaidnak, és kövér búzával jöllakat. Alleluja.

† A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (17, 1 és 11-23.)

Az időben: Jézus égre emelvén szemeit, szóla: Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, kiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi. Mig velük voltam, én tartottam meg őket a te nevedben. Akiket nekem adtál, megőriztem; és senki sem vezett el közülük más, mint a kárhozat fia, hogy az Írás beteljesedjék. Most pedig hozzád megyek, és ezeket beszélem a világon, hogy az én örömem bennük teljes legyen. Én a te igédet közöltem velük, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, amint én sem vagyok a világból. Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg

Graduale. (Ps. 121, 6-7.) Rogate quae ad pacem sunt Jerusaleem: et abundantia diligentibus te. *Ÿ.* Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 147, 12.) Lauda, Jerúsalem, Dóminum: lauda Deum tuum, Sion. Allelúja.

Tractus. (Ps. 75, 2-4.) Notus in Judaea Deus, in Israel magnum nomen ejus. *Ÿ.* Et factus est in pace locus ejus, et habitatio ejus in Sion. *Ÿ.* Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gládium, et bellum.

Allelúja, allelúja. *Ÿ.* (Ps. 147, 12.) Lauda, Jerúsalem, Dóminum: lauda Deum tuum, Sion. Allelúja. *Ÿ.* (Ibid., 14.) Qui posuit fines tuos pacem, et ádipe frumentí sátiat te. Allelúja.

† Sequéntia sancti Evangélii secundum Joánnem. (17, 1 et 11-23.)

In illo tempore: Sublevátis Jesus óculis in caelum, dixit: Pater sancte, serva eos in nómine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servábam eos in nómine tuo. Quos dedisti mihi, custodívi: et nemo ex eis périit, nisi filius perditiónis, ut Scriptúra impleátur. Nunc autem ad te vénio: et haec loquor in mundo, ut hábeant gáudium meum implétum in semetipsis. Ego dedi eis sermónem tuum, et mundus eos ódio hábuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De

őket a gonosztól. Nem e világból valók ők, aminthogy én sem vagyok e világból. Szenteld meg őket az igazságban. A te igéd igazság. Amint te küldöttél engem a világba, úgy küldöttél én is őket a világba. És én őértük szentelem magamat, hogy ők is meg legyenek szentelve az igazságban. De nem csupán őrettük könyörgök, hanem azokért is, kik az ő szavaik által hinni fognak énbennem, hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem. Én pedig a dicsőséget, melyet nekem adtál, közöltem velük, hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk. Én őbennük, te meg egyé legyenek.

Felajánlásra. (Róm. 15, 5-6.) Adjon az Isten nektek egyetértést: hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsóítsétek Istenünket.

Csendes imádság. Ezeket a keresztény nép egységéért neked hozott adományokat szenteld meg, Urunk, és add meg nekünk általuk Egyházadban az egység és béke ajándékait. A mi Urunk.

Áldozásra. (Kor. I. 10, 17.) Egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben és egy kehelyben részeseülünk.

Áldozásutáni imádság. Amint, A mi Urunk, szent áldozásod vétele a hivek egységét jelzi benned: úgy teremtsé is meg Egyházadban, kérünk, az egységet. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum.

énbennem, hogy tökéletesen

Offertorium. (Róm. 15, 5-6.) Det vobis Deus Idipsum sapere in alterutrum: ut unanimes uno ore honorificetis Deum nostrum.

Secreta. Múnera haec pro unione pópuli christiáni tibi, Dómine, oblata sanctifica: per quae unitatis et pacis in Ecclesia tua nobis dona concedas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (I. Cor. 10, 17.) Unus panis, et unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane, et de uno cálice participamus.

Postcommunio. Haec tua, Dómine, sumpta sacra communio: sicut fidelium in te uníonem praesignat; sic in tua Ecclesia unitatis, quaesumus, operetur effectum. Per Dóminum.

Háborúban.

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.)

Emlékezzél meg, Uram, könyörületedről és irgalmadról, hisz azok megvannak öröktől; sohse uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket, Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. 24, 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istenem, te benned remélek, ne hagyj, hogy megszégyenüljek. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki megszünteted a háborúkat és a bened bizók támadóit hatalmas védelmeddel elűzöd: segítsd meg szolgálóidat, kik irgalmadért esdekelnek, hogy ellenségeik dühe megtörjőns mi szakadatlan hálaadással dicsérjünk téged. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófétától. (42, 1-2, 7-12.)

Ama napokban: Odajárult a harcok valamennyi főembere és mondták Jeremiás prófétának: Imádkozzál értünk az Úrhoz, a te Istenedhez. És szót az Úr Jeremiás-hoz. Erre ő elhívatta a harcoknak valamennyi főemberét, meg az egész nép apraját-nagyját, és mondtotta nekik: Így szól az Úr, Izrael Istene, kihez elküldtetek engem, hogy könyörgéseket színe elé terjesszem: Ha nyugton maradtok ebben az országban, felépítlek titeket, mert én nem rombolok, elültetek titeket, mert én nem tépek ki. Megbántam ugyanis azt a nyomorúságot, melyet reátok bocsátottam. Ne féljetek Babilon királyától, kiről félve remegtek, ne féljetek tőle, úgymond az Úr, mert én veletek vagyok, hogy megmentsélek titeket, és ki-

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.)

Reminiscere miseratiónum tuarum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo sunt: ne unquam dominentur nobis inimici nostri: libera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústiis nostris, (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine. levávi ánimam ineam: Deus meus, in te confido, non erubescam. ✠. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui cónteris bella, et impugnatóres in te sperántium poténtia tuae defénsiónis expúgnas: auxiliáre fámulis tuis, implorántibus misericórdiam tuam; ut, inlmicórum suórum feritáte depréssa, incessábili te gratiárum actióne laudémus. Per Dóminum.

Lectio Jeremiae Prophetae. (42, 1-2 et 7-12.)

In diébus illis: Accesserunt omnes principes bellatórum: dixerúntque ad Jeremiam próphétam: Ora pro nobis ad Dóminum Deum tuum. Et factum est verbum Dómini ad Jeremiam. Vocavitque omnes principes bellatórum, et univérsum pópulum a minimo usque ad magnum. Et dixit ad eos: Haec dicit Dóminus Deus Israel, ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras in conspéctu ejus: Si quiescéntes manséritis in terra hac, aedificábo vos, et non destrúam; plantábo, et non evéllam: jam enim placátus sum super malo, quod feci vobis. Nolite timére a fácie regis Babilónis, quem vos pávidi formidátis; nolite metúere, eum, dicit Dóminus: quia vobiscum sum ego, ut salvos vos faciám, et éruam de manu ejus. Et dabo

szabadítsalak titeket kezéből. Én irgalmasságot teszek veletek és megkönyörülök rajtatok, és visszatelepítelek titeket országotokba, úgymond az Úr, a mindenható.

Átvonulásra. (Zs. 76, 15-16.) Te vagy az Isten, egyedül te művelsz csodákat, megmutattad a népeknek hatalmadat. ♫. Karoddal megváltottad népedet, Jákob és József fiait.

Alleluja, alleluja. ♫. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ♫. helyett a Dómine kezdetű böjti éneket mondjuk, 203. l.)

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ♫. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja. ♫. (Zs. 58, 17.) Én azonban éneklek hatalmadat, minden reggel magasztalom irgalmadat. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (24, 3-8.)

Az időben: Jézushoz menének a tanítványok külön, szólván: Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek? és mi lesz a jele eljövetelednek és a világ végének? És felelven Jézus, mondá nekik: Vigyázzatok, hogy valaki el ne ámtson titeket. Mert sokan fognak jönni az én nevemben, mondván: Én vagyok a Krisztus; és sokakat megtévesztenek. Hallani fogtok majd háborúkat és harci híreket; vigyázzatok, hogy meg ne rémüljete; mert azoknak meg kell lenniök; de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és lesznek dögvések, éhségek és földindulások itt is, ott is. Mindez pedig a gyötrelmek kezdete.

vobis misericórdias, et miserébor vestri, et habitáre vos fáciam in terra vestra: dicit Dóminus omnipotens.

Graduale. (Ps. 76, 15-16.) Tu es Deus, qui facis mirabilia solus: notam fecisti in géntibus virtútem tuam. ♫. Liberásti in bráchio tuo pópulum tuum, filios Israel et Joseph.

Alleluja, alleluja. ♫. (Ps. 58, 2.) Eripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me libera me. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ♫. helyett a Dómine kezdetű böjti éneket mondjuk, 203. l.)

Alleluja, alleluja. ♫. (Ps. 58, 2.) Eripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me libera me. Alleluja. ♫. (Ib., 17.) Ego autem cantábo fortítudinem tuam: et exsultábo mane misericórdiam tuam. Alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (24, 3-8.)

In illo témpore: Accessérunt ad Jesum discipuli secréto, dicénte: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum advéntus tui, et consummationis saeculi? Et respóndens Jesus, dixit eis: Vidéte, ne quis vos sedúcat. Multi enim vénient in nómine meo, dicénte: Ego sum Christus: et multos sedúcent. Auditóri enim estis praelia, et opiniónes praeliórum. Vidéte ne turbémíni. Opórtet enim haec fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestiléntiae, et fames, et terraemótus per loca. Haec autem ómnia, initia sunt dolórum.

Felajánlásra. (Zs. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét: mert ki Isten kivüled, Uram?

Csendes imádság. Az adományra, Urunk, melyet feláldozunk, tekints le kiengesztelődött: hogy minket a háború minden nyomorúságától megszabadítson és oltalmad biztonságába helyezzen. A mi Urunk.

Aldozásra. (Zs. 30, 3.) Hajtsd hozzánk füledet, siess, szabadíts meg minket.

Aldozás utáni imádság. Isten, minden ország és király Ura, ki minket a csapással gyógyítasz és a megbocsátással fenntartasz: nyújtsd nekünk irgalmat, hogy a hatalmaddal megőrzött csendes békét javulásunkra szolgáló eszközként használjuk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 17, 28. et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies, Dómine, et óculos superbórum humiliabis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Secreta. Sacrificium, Dómine, quod immolámus, inténde placátus: ut ab omni nos éruat bellórum nequitia, et in tuae protectiónis securitate constituat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 30, 3.) Inclina aurem tuam: accélera, ut eripias nos.

Postcommunio. Deus, regnórum, ómnium, regúmque dominátor, qui nos et percutiéndó sanas, et ignoscéndó consérvas: praeténde nobis misericórdiam tuam; ut tranquillitate pacis, tua potestáte serváta, ad remédia correctiónis utámur. Per Dóminum.

A békéért.

Bevonulásra. (Sirák 36, 18.)

Ad, Uram, békeséget azoknak, kik benned bízak, hogy profétáid igazmondóknak bizonyuljanak; hallgasd meg szolgálóidnak és népednek, Izraelnek, könyörgését (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. V. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kitől a szent óhajok, a helyes tervek és az igaz tettek származnak, add szolgálóidnak azt a békét, amelyet a világ nem adhat, hogy szívünk a te parancsaidnak szolgáljon, és az ellenségtől való félelem megszűntével napjaink a te oltalmad alatt nyugodtan folynak. A mi Urunk.

Introitus. (Eccl. 36, 18.)

Da pacem, Dómine, sustinentibus te, ut prophetae tui fidèles inveniantur: exáudi preces servi tui, et plebis tuae Israel. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini ibimus. V. Glória Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

Oratio. Deus, a quo sancta desideria, recta consilia et justa sunt ópera: da servis tuis illam, quam mundus dare non potest, pacem; ut et corda nostra mandátis tuis dedita et, hóstium sublata formidine, témpora sint, tua protectióne, tranquilla. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II. 1, 1-5.)

Testvéreiket, az egyiptomi zsidókat üdvözlük és nekik békességet kívánnak zsidó testvéreik Jeruzsálemben és Júdea földén! Tegyen jót veletek az Isten, s emlékezzék meg ama szövetségről, melyet Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal, hűséges szolgálóival kötött. Adjon mindnyájatoknak olyan lelkületet, hogy teljes szívvel és készséges lélekkel szolgáljatok neki és teljesítsétek akarátát. Nyissa meg szíveteket az ő törvénye és parancsa számára, és szerezzén békességet. Hallgassa meg imáitokat, engesztelődjék meg irányotokban és el ne hagyjon titeket gonosz időben a mi Urunk, Istenünk.

Léctio libri Machabaeorum. (II. 1, 1-5.)

Fratribus, qui sunt per Aegyptum, Judaeis, salutem dicunt fratres, qui sunt in Jerosolymis, Judaei, et qui in regione Judaeae, et pacem bonam. Beneficiat vobis Deus, et meminerit testamenti sui, quod locutus est ad Abraham, et Isaac, et Jacob, servorum suorum fidelium: et det vobis cor omnibus ut colatis eum, et faciatis ejus voluntatem, corde magno, et animo volenti. Adapériat cor vestrum in lege sua, et in praeceptis suis, et faciatis pacem. Exaudiatur orationes vestras, et reconcilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo, Dominus Deus noster.

(A Graduale, bőjti ének és húsvéti alleluja u. a., mint a 1364. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (20, 19-23.)

Az időben: Mikor este lőn azon a napon a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljőve Jézus, megállá közepén, és mondá nekik: Békesség nektek! És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendének tehát a tanítványok, látván az Urat. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván, rájuk lehele, és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Joannem. (20, 19-23.)

In illo tempore: Cum sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli congregati propter metum Judaeorum: venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et latus. Gavisissimi sunt ergo discipuli, viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

Felajánlásra. (Zs. 134, 3, 6.)
Dicsérjétek az Urat, mert jó;

Offertorium. (Ps. 134, 3 et 6.)
Laudate Dominum, quia bení-

zengedeztetek nevének, mert kedvességgel van telve; amit akar, mindent megtehet égen és földön.

Csendes imádság. Isten, ki nem engeded, hogy a bened hívő népeket rémület ingassa meg, méltóztassál elfogadni a neked ajánlott nép könyörgéseit és adományait, hogy a kegyesség által adott béke a keresztények határait minden ellenségtől biztossá tegye. A mi.

Áldozásra. (Ján. 14, 27.) Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, mondja az Úr.

Áldozás utáni imádság. Isten, a béke szerzője és barátja, kit megismerni élet, kinek szolgálni uralom: védelmezz meg minket, könyörgünk, minden támadás ellen: hogy akik a te oltalmadban bizunk, semmiféle ellenséges fegyvertől se féljünk. A mi Urunk.

Pusztító járvány megszűnéséért.

Bevonulásra. (Kir. II. 24, 16.)

Emlékezzél meg, Uram, szövetségedről és mondd az öldöklő angyalnak: Elég, vondd vissza immár kezdet és ne pusztuljon el a föld és ne veszíts el minden élő lelket. (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérelt. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki nem akard a bűnösök halálát, hanem bünbánatát: tekints kegyesen hozzád visszatérő népedre; s mivel hűségesen szolgál neked, vedd el róla kegyesen haragod ostorát. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiaid által.

gnus est: psállite nómini ejus, quóniam suávis est: ómnia quaecúmque vólult, fecit in caelo et in terra.

Secreta. Deus, qui credentes in te pópulos nullis sinis concuti terróribus: dignare preces et hóstias dicatae tibi plebis suscipere; ut pax a tua pietate concessa, christianórum fines ab omni hoste fáciat esse secúros. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joann. 14, 27.) Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, dicit Dóminus.

Postcommunio. Deus, auctor pacis et amátor, quem nosse vivere, cui servire regnare est: prótege ab ómnibus impugnationibus súpplices tuos; ut, qui in defénsione tua confidimus, nullius hostilitátis arma timeamus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Introitus. (II. Reg. 24, 16.)

Recordáre, Dómine, testaménti tui, et dic Angelo percutiénti: Cesset jam manus tua, et non desolétur terra, et ne perdas omnem ánimam vivéntem. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ✠. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui non mortem, sed poenitentiam desideras peccatórum: pópulum tuum ad te reverténtem propítius respice; ut, dum tibi devótus existit, iracúndiae tuae flagella ab eo cleménter amóveas. Per Dóminum.

Szentlecke a Királyok könyvéből. (II. 24, 15-19, 25.)

Ama napokban: Döghalált bocsáta az Úr Izraelre attól a reggeltől fogva a megszáított Ideig s meghala a népből Dántól Bersabéig hetvenezer ember. Mikor azonban az Úr anyala Jeruzsálemre nyújtotta ki kezét, hogy azt is elpusztítsa, megkönyörülte az Úr a nyomorúságon és mondá a nép öldöklő angyalának: Elég, vondd vissza immár kezedet. Mikor ugyanis az Úr anyala a jebuzeus Áreuna szerűje mellett volt, így szóla Dávid az Úrhoz, amint meglátta a nép öldöklő angyalát: Én vagyok az, aki vétkeztem s aki gonoszul cselekedtem; ők, a juhok, mit követtek el? Kérlek, forduljon tehát kezed én ellenem s az én atyámnak háza ellen! Erre Gád még aznap elméne Dávidhoz és mondá neki: Menj fel és állíts oltárt az Úrnak a jebuzeus Áreuna szerűjén. Dávid fel is méne Gád beszéde szerint, ahogy az Úr parancsolta neki, s ott oltárt építe Dávid az Úrnak s egészen elégő áldozatokat és békeáldozatokat mutata be. Erre az Úr megengesztelődék az ország iránt és megszűnék az csapás Izraelben.

Átvonulásra. (Zs. 106, 20-21.) Elküldte az Úr szavát és meggyógyította őket, és kimentette őket a sírveremből. †. Áldják az Urat Irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Alleluja, alleluja. †. (Zs. 68, 2.) Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek immár a lelkemig hatolnak. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a †. helyett a Dómine kezdetű böjti éneket mondjuk, 203. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Lectio libri Regum. (II. 24, 15-19 et 25.)

In diébus illis: Immisit Dóminus pestilentiam in Israel, de mane usque ad tempus constitutum, et mórtui sunt ex pópulo, a Dan usque ad Bersabée, septuaginta millia virórum. Cumque extendisset manum suam Angelus Dómini super Jerúsalem, ut disperderet eam, miseratus est Dóminus super afflictione, et ait Angelo percutiénti pópulum: Súfficit: nunc cónfine manum tuam. Erat autem Angelus Dómini juxta áream Aréuna Jebusaei. Dixitque David ad Dóminum, cum vidisset Angelum caedéntem pópulum: Ego sum qui peccávi, ego inique egi: isti, qui oves sunt, quid fecérunt? Vertátur, óbsecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei. Venit autem Gad prophéta ad David in die illa, et dixit ei: Ascénde, et constitue altáre Dómino in área Aréuna Jebusaei. Et ascéndit David juxta sermónem Gad, quem praecéperat ei Dóminus. Et aedificávit altáre Dómino, et óbtulit holocáusta et pacífica: et propitiátus est Dóminus terrae, et cohibita est plaga ab Israel.

Graduale. (Ps. 106, 20-21.) Misit Dóminus verbum suum, et sanávit eos: et erípuit eos de morte eórum. †. Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabilia ejus filiis hóminum.

Allelúja, allelúja. †. (Ps. 68, 2.) Salvum me fac, Deus, quóniam intravérunt aquae usque ad ánimam meam. Allelúja.

Alleluja, alleluja. ♯. (Zs. 68, 2.) Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek immár a lelkemig hatolnak. Alleluja. ♯. (Zak. 8, 7-8.) Megszabadítom népemet, Izraelt, a rossz napján és én nekik Istenök leszek hűségben és igazságban. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 68, 2.) Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam. Allelúja. ♯. (Zach. 8, 7 et 8.) Salvabo populum meum Israel in die malo, et ero eis in Deum, in veritate et justitia. Allelúja.

Szent evangélium: Surgens Jesus, 301. l.

Felajánlásra. (Móz. IV. 16, 48.) Odaáll a főpap arany füstölővel a kezében a holtak és az élők közé; és bemutatva a füstölő áldozatot, engesztelé az Isten haragját, és megszűnik az Úr csapása.

Csendes imádság. Segítsen minket, kérünk, Urunk, a jelen áldozati adomány felajánlása, és szabadítson meg erejével minden tévedéstől s mentsen meg a romlás minden támadásától. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 6, 17, 18, 19.) A betegek és a tisztátalan lelkek által gyötörtek közül sokan jöttek hozzá; mert erő méne ki belőle és meggyógyítá mindnyájukat.

Áldozás utáni imádság. Hallgass meg minket, üdvözítő Istenünk: és szabadítsd meg népedet rettenetes haragodtól és tedd irgalmad bőségével biztossá. A mi Urunk.

Offertorium. (Num. 16, 48.) Stetit pontifex inter mortuos et vivos, habens thuribulum aureum in manu sua: et offerens incensi sacrificium, placavit iram Dei, et cessavit quassatio a Domino.

Secreta. Subveniat nobis, quaesumus, Domine, sacrificii praesentis oblatio: quae nos et ab erroribus universis potenter absolvat, et a totius eripiat perditionis incursu. Per Dominum.

Communio. (Luc. 6, 17, 18 et 19.) Multitudo languentium, et qui vexabantur a spiritibus immundis, veniebant ad eum: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

Postcommunio. Exaudi nos, Deus salutaris noster: et populum tuum ab iracundiae tuae terroribus liberum, et misericordiae tuae largitate securum. Per Dominum.

A Szentlélek kegyelméért.

Szentmise: Spiritus, 1338 l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki előtt minden szív nyitva áll és kihez minden akarat szól és aki előtt senmi titok nem marad rejtve: tisztítsd meg szívünk gondolatait a Szentlélek belénk áradásával; hogy téged tökéletesen szeret-

Oráció. Deus, cui omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum: purifica per infusiónem Sancti Spiritus cogitationes cordis nostri; ut te perfecte diligere, et digne laudare mereá-

hessünk és méltó módon dicsérhessünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Csendes imádság. Ez a felajánlás, kérünk, Urunk, tisztítsa meg szívünk szennyét: hogy a Szentlélek méltó lakásává lehessen. A mi Urunk Jézus Krisztus... ugyanazon Szentlélekkel.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a Szentleket buzgó áldozatunkkal elnyerhessük: hogy az ő kegyelméből egyrészt minden kísértésből megszabadulhassunk, másrészt bűneink bocsánatát elnyerhessük. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

A bűnök bocsánataért.

Bevonulásra. (Bölcs. 11, 24, 25 és 27.)

Könyörülj mindenem, Uram, és mit sem utálsz abból, amit alkottál; elnézd az emberek bűneit a bűnbánatért és megbocsátasz nekik; mert te vagy a mi Urunk, Istenünk! (Zs. 56, 2.) Könyörülj rajtam, Istenem, könyörülj rajtam, mert beléd vetem bizodal-mamat. ✠. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, Urunk, alázatos kérésünket: bocsásd meg előttd megvallott bűneinket, hogy jóvoltodból egyaránt megadd nekünk a bocsánatot és a békét. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostol-nak a rómaiakhoz írt leveléből. (7, 22-25.)

Testvérek: Belső emberi vol-tom szerint gyönyörűséget találok Isten törvényében; de más törvényt látok tagjaim-ban, ez küzd értelmem törvénye

mur. Per Dóminum... in unitate ejúsdem Spiritus Sancti.

Secreta. Haec oblatio, quae sumus, Dómine, cordis nostri máculus emúndet: ut Sancti Spiritus digna efficiatur habitatio. Per Dóminum... in unitate ejúsdem Spiritus Sancti.

Postcommunio. Concéde, quae sumus, omnipotens Deus, Sanctum nos Spiritum votis promeréri sédulis: quatenus ejus grátia, et ab ómnibus libéremur tentationibus, et peccatorum nostrórum indulgéntiam percipere mereámur. Per Dóminum... in unitate ejúsdem Spiritus Sancti.

Introitus. (Sap. 11, 24, 25 et 27.)

Misereris ómnium, Dómine, et nihil odísti eórum, quae fecísti: dissimulans peccáta hóminum propter poeniténtiam, et parcens illis: quia tu es Dóminus Deus noster. (Ps. 56, 2.) Miserére mei, Deus, miserére mei: quóniam in te cónfidit ánima mea. ✠. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quae sumus, Dómine, súpplicum preces, et confiténtium tibi parce peccáts: ut páriter nobis indulgéntiam tribuas benignus, et pacem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Epistolae beáti Paull Apóstoli ad Romános. (7, 22-25.)

Fratres: Condeléctor legi Del secúndum interiorem hóminem: video autem áliam legem in membris meis, repugnántem legi mentis meae, et capti-

ellen s a bűn törvényének foglyává tesz, amely tagjaimban van. Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálnak testétől? Az Istennek kegyelme, Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

Átvonulásra. (Zsoltár 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? *ŷ.* (U. o. 9.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk, és neved dicsőségéért, ments meg, Uram, minket.

Alleluja, alleluja. *ŷ.* (Zsolt. 7, 12.) Az Isten igazságos bírő. Hatalmas ő, s türelme hosszú. Vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *ŷ.* helyett a *De profundis* kezdetű böjti éneket mondjuk, 174. l.)

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *ŷ.* (Zsolt. 7, 12.) Az Isten igazságos bírő. Hatalmas ő, s türelme hosszú. Vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja. *ŷ.* (Zs. 50, 10.) Add, hogy örömet és vidámságot halljak; megtört csontjaim hadd ujjongjanak. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 9-13.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Kérjétek, és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. Ki az az atya közületek, aki, ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki; vagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? vagy ha tojást kér, vajjon skorpiót fog-e nyújtani neki? Ha tehát ti, rossz létekre

vántem me in lege peccáti, quae est in membris meis. Infélix ego homo, quis me liberábit de corpore mortis hujus? Grátia Dei per Jesum Christum Dóminum nostrum.

Graduale. (Ps. 78, 9-10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris, ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? *ŷ.* (Ib., 9.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, libera nos.

Allelúja, allelúja. *ŷ.* (Ps. 7, 12.) Deus iudex justus, fortis et pátiens: numquid irascétur per singulos dies? Allelúja.

Allelúja, allelúja. *ŷ.* (Ps. 7, 12.) Deus iudex justus, fortis et pátiens: numquid irascétur per singulos dies? Allelúja. *ŷ.* (Ps. 50, 10.) Audítui meo dabis gáudium, et laetítiam: et exsultábunt ossa humiliáta. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (11, 9-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Péтите, et dábitur vobis: quaerite, et invénietis: pulsáte, et aperiétur vobis. Omnis énim qui petit, áccipit: et qui quaerit, invenit: et pulsánti aperiétur. Quis autem ex vobis patrem petit panem: numquid lápidem dábit illi? Aut piscem numquid pro pisce serpéntem dábit illi? Aut si petierit ovum: numquid pórriget illi scorpíonem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare

tudtok jó adományokat adni gyermekeiteknek: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak, kik tőle kérik.

Felajánlásra. (Zs. 101, 2.) Uram! Hallgasd meg imádságomat: és kiáltásom jusson eléd.

Csendes imádság. Az engesztelés és dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk: hogy egyrészt vétkeinket megbocsásd, másrészt ingadozó szívünket te irányítsd. A mi.

Aldozásra. (Luk. 11, 9-10.) Kérjétek és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgesetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni.

Aldozás utáni imádság. Add meg nekünk, örök Üdvözítő: hogy ezzel a viszontajándékkal elnyervén bűneink bocsánatát, ezentúl kerüljük a bűnök. A mi Urunk.

Zarándokokért és utasokért.

Bevonulásra. (Zs. 25, 11-12.)

Ments meg engem, Uram, és irgalmazz nekem; lábam egyenes úton áll, a gyülekezetekben áldalak, Uram. (U. o. 1.) Szolgáltass, Uram, igazságot nekem, mert ártatlanságban járok, s az Úrban való bizalmamban meg nem ingok. †. Dicsőség.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgésünkre és igazságot szolgáló útját üdvösséged jóságában: hogy ez út és ez élet minden viszontagsága között, oltalmad szüntelenül védje őket. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiaid által.

filii vestris: quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

Offertorium. (Ps. 101, 2.) Domine, exaudi orationem meam: et clamor meus ad te perveniat.

Secreta. Hostias tibi, Domine, placationis et laudis offerimus: ut et delicta nostra miseratus absolvas, et nutantia corda tu dirigas. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Luc. 11, 9-10.) Petite, et accipietis: quaerite, et inveniatis: pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur.

Postcommunio. Praestanobis, aetérne Salvátor: ut percipientes hoc múnere véniam peccatorum, deinceps peccata vitemus. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Introitus. (Ps. 25, 11-12.)

Rédime me, Domine, et miserere mei: pes enim meus stetit in via recta: in ecclesiis benedicam Dominum. (Ps. ibid., 1.) Júdica me, Domine, quóniam ego in innocentia mea ingressus sum: et in Domino sperans non infirmabor. †. Glória Patri.

Oratio. Adesto, Domine, supplicationibus nostris: et vram famulorum tuorum in salutis tuae prosperitate dispone: ut inter omnes viae et vitae hujus varietates, tuo semper protegantur auxilio. Per Dominum.

Szentlecke Mózes könyvéből.
(I. 28, 10-12, 13-15, 18, 20-22.)

Ama napokban: Jákob elindult Bersábéből s Hárán felé tartott. Mikor aztán eljutott egy helyre s ott, hogy a nap leszállott, meg akart nyugodni, vön egy ott heverő követ s feje alá tevé, s azon a helyen aluvék. Álmában látá az Urat, ki mondá néki: Én vagyok az Úr, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene; a földet, melyen alszol, neked s ivadéknak fogom adni. És annyi lesz az ivadékok, mint a földnek porszeme: kiterjedsz nyugatra s keletre, északra meg délre és benned s ivadékokban nyer áldást a föld minden nemzetsége. És őrződ leszek én, bárhová mégy és visszahozlak erre a földre s el nem hagylak, míg nem teljesítem mindazt, amit mondtam. Ezért Jákob, mikor reggel felkelt, vevé a követ, melyet a feje alá rakott s felállítá emlékjelül s olajat önte reá. Fogadalmat is tőn, mondván: Ha velem lesz az Úr s megőriz az úton, amelyet járok s ad nekem kenyeret, mit megegyek s ruhát, amit felvegyek, s szerencsésen visszatérek atyám házába: az Úr lesz az Istenem s ezt a követ, melyet emlékjelül ideállítottam, az Isten házának fogják hívni; s mindannak, mit adsz majd nekem, neked áldozom tizedét.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.) Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól sem, mert te velem vagy, Uram. †. Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem.

Alleluja, alleluja. †. (Ps. 118, 133.) Irányítsd lépteimet beszéded szerint; hogy semmiféle

Lectio libri Génesis. (28, 10-12, 13-15, 18 et 20-22.)

In diébus illis: Egressus Jacob de Bersabée, pergébat Haran. Cumque venisset ad quemdam locum, et vellet in eo requiescere post solis occubitum, tulit de lapidibus qui jacébant, et supponens cápiti suo, dormivit in eodem loco. Viditque in somnis Dóminum dicentem sibi: Ego sum Dóminus Deus Abraham patris tui, et Deus Isaac: terram, in qua dormis, tibi dabo et sémini tuo. Eritque semen tuum quasi pulvis terrae: dilatáberis ad Occidentem, et Orientem, et Septentriónem, et Meridiem: et benedicéntur in te, et in sémine tuo cunctae tribus terrae. Et ero custos tuus quocúmque perréxeris, et reducam te in terram hanc; nec dimittam nisi complévero univérsa quae dixi. Surgens ergo Jacob mane, tulit lápidem, quem supposúerat cápiti suo, et eréxit in titulum, fundens óleum désuper. Vovit étiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, et custodierit me in via, per quam ego ámbulo, et déderit mihi panem ad vescéndum, et vestiméntum ad induéndum, reversúsque fuero prospere ad domum patris mei: erit mihi Dóminus in Deum, et lapis iste, quem eréxi in titulum, vocábitur domus Dei: cunctorúmque, quae déderis, mihi, décimas offeram tibi.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in médio umbrae mortis, non timébo mala, quóniam tu mecum es, Dómine. †. Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

Alleluja, alleluja. †. (Ps. 118, 133.) Gressus meos dirige secúndum elóquium tuum: ut

hamisság se uralkodjék rajtam. Alleluja.

non dominétur mei omnis injustitia. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a Ψ . helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 90, 11-13.) Az Isten angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek. Ψ . Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Ψ . Áspiskigyón és viperán fogsz járni, oroszlánt és sárkányt fogsz tiporni.

Tractus. (Ps. 90, 11-13.) Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. Ψ . In manibus portabunt te, ne umquam offendas ad lapidem pedem tuum. Ψ . Super aspidem et basiliscum ambulabis, et conculcabis leonem et draconem.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. Ψ . (Zs. 118, 133.) Irányítsd léptelmet beszéded szerint, hogy semniféle hamisság se uralkodjék rajtam. Alleluja. Ψ . (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: az Úr házába megyünk. Alleluja.

Alleluja, alleluja. Ψ . (Ps. 118, 133.) Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: ut non dominetur mei omnis injustitia. Alleluja. Ψ . (Ps. 121, 1.) Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus. Alleluja.

Ψ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 7-14.)

Ψ **Sequentia sancti Evangélii** secundum Matthaeum. (10, 7-14.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Elmenvén hirdessétek, mondván, hogy elközélt a mennyek országa. Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat, poklosokat tisztítsatok meg, ördögöket űzzetek ki; ingyen kaptatok, ingyen adjátok. Ne legyen aranyotok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben; se táskátok az útra, se két köntöstök, se sarutok, se bototok; mert méltó a munkás az ő élelmére. Ha valamely városba, vagy faluba bementek, tudakozódjatok, ki méltó abban és maradjatok ott, míg tovább nem mentek. Bemenvén pedig a házba, köszöntésétek azt, mondván: Békesség e háznak! És ha méltó az a ház, rászáll a ti békességetek; ha pedig nem méltó, békességetek

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Euntes, praedicáte, dicentes: Quia appropinquavit regnum caelorum. Infirmos curáte, mórtuos suscitáte, leprósos mundáte, daemones ejcitate: gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem, aut castellum intraveritis, interrogáte quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum, salutáte eam, dicentes: Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra

visszatér hozzátok. S ha valaki nem fogad be titeket, sem beszédeiteket nem hallgatja: kimenvén abból a házból vagy városból, rázzátok le a port lábaitokról.

Felajánlásra. (Zs. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden szilárd léptekkel járjak és meg ne inogjon a lábam. Hajtsd hozzám füledet: hallgasd meg szavaimat, mutasd meg csodás irgalmatod, hisz megmented, Uram, a benned bízókat.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez, fogadd jóságosan ez ajándékokat, amelyeket szolgálidért felajánlunk: hogy útjukat megelőző kegyelmeddel irányítani és követő kegyelmeddel kísérni méltóztassál; hogy irgalmad védelme által életüknek s épségüknek egyaránt örvendhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.) Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani. Bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényedet.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vett szentségeid, Urunk, őrizték meg benned remélő szolgálidat: és minden ellenséges támadástól oltalmazzák meg. A mi Urunk.

revertétur ad vos. Et quicumque non recéperit vos, neque audierit sermónes vestros: exeúntes foras de domo, vel civitate, excútite púlverem de pédibus vestris.

Offertorium. (Ps. 16, 5 et 6-7.) Pérfice gressus meos in sémitis tuis, ut non moveántur vestigia mea: inclina aurem tuam mihi, et exáudi verba mea: mirifica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris, et has oblatiões, quas tibi offerimus pro fámulis tuis, benignus assúme: ut viam illórum et praecedente grátia tua dirigas, et subsequénte comitári dignéris; ut de actu atque incolumitáte eórum, secúndum misericórdiae tuae praesídia gaudeámus. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 4-5.) Tu mandásti mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiédas justificatiões tuas.

Postcommunio. Tua, Dómine, sacraméta quae súmpsimus, fámulos tuos in te sperántes custodiánt: et contra omnes advérsos tueántur incúrsumus. Per Dóminum.

A betegekért.

Bevonulásra. (Zs. 54, 2-3.)

Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem. (U. o. 3-4.) Elcsüggedtem küzdelmemben, meggyötört az ellenség káltozása és a bűnösök

Introitus. (Ps. 54, 2-3.)

Exáudi, Deus, oratióem meam, et ne despéxeris deprecatióem meam: inténde in me, et exáudi me. (Ps. ibid., 3-4.) Contristátus sum in exercitatióne mea: et conturbátus sum a voce inimíci, et a

szorongatása. *Ű.* Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, hived örök üdvössége; hallgass meg minket, kik beteg szolgálid számára irgalmad segítségéért esedezünk, hogy visszanyervén egészségüket, Egyházadban hálát adhassanak neked. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

(Egy betegért az imádságot egyes számban mondjuk.)

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (5, 13-16.)

Szeretteim: Szomorkodk valaki közületek? Imádkozzék. Jó hangulatban van? Énekeljen zoltárokat. Beteg valaki köztetek? Hivassa el az egyház papjait és ezek imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olajjal az Úr nevében; és a hitből fakadó imádság megszabadítja a beteget és az Úr megkönnyebbiti őt s ha bűnökben van, megbocsáttatnak neki. Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért,

Átvonulásra. (Zsolt. 6, 3-4.) Könyörülj rajtam, Uram, mert elernyedek; gyógyíts meg, Uram. *Ű.* Mert csontjaim remegnek és lelkem nagyon szomorú.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 101, 2.) Uram, hallgass meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 30, 10-11.) Könyörülj rajtam, Uram, mert szorongatnak engem: szemem, lelkem, testem a búsulástól elernyed. *Ű.* Mert fájdalomban enyészik el életem, és éveim siránkozásban. *Ű.* Az inségtől ellankad erőm és remegnek csontjaim.

tribulatióne peccatoris. *Ű.* Glória Patri.

Oratio. Omnipotens sempiterna Deus, salus aeterna credentium: exaudi nos pro famulis tuis infirmis, pro quibus misericordiae tuae imploramus auxilium; ut, reddita sibi sanitáte, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beati Jacó Apóstoli. (5, 13-16.)

Carissimi: Tristátur aliquis vestrum? oret. Aequo animo est? psallat. Infirmátur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nómine Dómini: et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dóminus: et si in peccátis sit, remittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et oráte pro invicem, ut salvemini.

hogy meggyógyuljatok.

Graduale. (Ps. 6, 3-4.) Misere mihi, Dómine, quóniam infirmus sum: sana me, Dómine. *Ű.* Conturbáta sunt ómnia ossa mea: et ánima mea turbáta est valde.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 101, 2.) Dómine, exaudi orationem meam: et clamor meus ad te perveniat. Allelúja.

Tractus. (Ps. 30, 10-11.) Misere mei, Dómine, quóniam tribulor: conturbátus est in ira óculus meus, ánima mea, et venter meus. *Ű.* Quóniam defecit in dolóre vita mea, et anni mei in gemitibus. *Ű.* Infirmáta est in paupertáte virtus mea: et ossa mea conturbáta sunt.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ♯. (Zsolt. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat, és kiáltásom jusson eléd. Alleluja. ♯. (Zs. 27, 7.) Szívem az Úrban remél s ő megsegít engem, és újra felvirágozik lestem s örömben hálát zengek neki. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (8, 5-13.)

Az időben: Mikor Jézus be ment Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt, és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házában, és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másoknak: Jöszte, ő jön, és szolgáltnak: Tedd ezt, és teszi. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozik és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi orationem meam: et clamor meus ad te perveniat. Allelúja. ♯. (Ps. 27, 7.) In Deo speravit cor meum, et adjútus sum: et refloruit caro mea, et ex voluntate mea confitebor ei. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Matthaëum. (8, 5-13.)

In illo tempore: Cum introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum centurio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. Et respondens centurio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit; et álli: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Iesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invénit tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quod multi, ab Oriénte et Occidénte venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelórum: filii autem regni ejiciéntur in ténébras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Et dixit Iesus centurióni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanátus est puer in illa hora.

órában.

Felajánlásra. (Zs. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg eszed-

Offertorium. (Ps. 54, 2-3.) Exáudi, Deus, orationem meam, et ne despéxeris deprecaciónem

lésemet; figyelj reám, és hallgass meg engem.

Csendes imádság. Isten, kinek intései szerint folynak életünk percei, fogadd el szolgálád imádságait és áldozati adományait, melyekkel a betegek számára irgalmad segítségéért esedezünk; hogy akiknek életét féltjük, azok épségének örvendhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zsolt. 30, 17-18.) Ragyogtasd fel szolgálád fölött arcodat, szabadíts meg irgalmasságodban, Uram, ne hagyj, hogy szégyen érjen, hisz segítségül hívlak téged.

Áldozás utáni imádság. Isten, az emberi gyengeség kiváló gyámola: mutasd meg segítségéd erejét beteg szolgáládon; hogy irgalmadból felépüljenek és szent Egyházadban egészségesen megjelenhessenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Haldoklóért ugyanezt a szentmisét mondjuk, az alábbi imádságokkal:

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, aki az emberi nemnek az üdvösség gyógyszerit és az örök élet ajándékait megadtad, tekints kegyesen testi betegségben sanyalódó szolgáládra (szolgálódra) és erősítsd meg lelkét, melyet teremtetél, hogy távozásának óráján a szent angyalok keze a bűn szennye nélkül állítsa őt eléd, Teremtője elé. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezt az áldozatot, amelyet élete végén álló szolgáláért (szolgálódért) neked bemutatunk és engedj, hogy általa minden bűne eltöröltessék s ő, kit ez életben rendelkezésed

meam: inténde in me, et exaudi me.

Secreta. Deus, cujus nūtibz vitae nostrae momenta decurrunt: sūscipe preces et hostias famulorum tuorum, pro quibus aegrotantibus misericordiam tuam imploramus, ut, de quorum periculo metūimus, de eorum salute laetēmur. Per Dōminum.

Communio. (Ps. 30, 17-18.) Illūmina faciē tuam super servum tuum, et salvum me fac in tua misericordia: Dōmine, non confundar, quōniam invocavi te.

Postcommunio. Deus, infirmitatis humanae singulare praesidium: auxiliū tui super infirmos famulos tuos ostēde virtutem; ut, ope misericordiae tuae adjūti, Ecclesiae tuae sanctae incolumes repraesentari mereantur. Per Dōminum nostrum.

Oratio. Omnipotens et misericors Deus, qui humano generi et salutis remedia, et vitae aeternae mūnera contulisti: respice propitius famulum (am) tuum (tuam) infirmitate corporis laborantem, et animam rēfove, quam creasti; ut in hora exitus illius, absque peccati macula tibi Creatori suo per manus sanctorum Angelorum repraesentari mereatur. Per Dōminum.

Secreta. Sūscipe, quaesumus, Dōmine, hostiam, quam tibi offerimus pro famulo(a) tuo(a) in extremo vitae constitūta: et concede, ut per eam univēsa illius purgētur delicta; ut, qui (quae) dispositionis flagellis in

ostora sujt, a jövődő életben az örök nyugalmat elnyerje. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, hogy e szentség ereje által szolgálodat (szolgálodat) kegyelmeddel megerősíteni méltóztassál, hogy halála óráján ne bírjon vele az ellen, hanem angyalaiddal átvonulhasson az életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

hac vita attéritur, in futúra réquiem consequatur aetérnam. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus cleméntiam tuam, omnípotens Deus, ut per hujus virtútem sacraménti fámulum(am) tuum(am) grátia tua confirmáre dignéris: ut in hora mortis ejus ne praeváleat contra eum(eam) adversárius; sed cum Angelis tuis tránsitum habére mereátur ad vitam. Per Dóminum.

A jó halál kegyelméért.

Bevonulásra. (Zs. 12, 4.)

Ragyogtasd fel szememet, hogy halásól álomba sohase merüljek, hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem! (Zs. 12, 1.) Meddig felejtess el Uram! egészen? Arcodat meddig fordítod el tőlem? †. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki az emberi nemnek az üdvösség gyógyszerit és az örök élet ajánlékait megadtad: tekintsz kegyesen reánk szolgálóidra és segítsd meg a lelkeket, amelyeket teremtetél, hogy távozásuk óráján a szent angyalok keze a bűn szennye nélkül állítsa őket ismét éléd, Teremtőjük élé. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (14, 7-12.)

Testvérek: Egyikünk sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának; mivel az Úrnak élünk, amíg élünk, és az Úrnak halunk meg, mikor meghalunk. Azért akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. Krisztus ugyanis azért halt meg és támadt fel, hogy holtaknak is,

Introitus. (Ps. 12, 4.)

Illúmina óculos meos, ne umquam obdórmiam in morte, ne quando dicat inimicus meus: Praeválui adversus eum. (Ps. ibid., 1.) Usquequo, Dómine, obliviscéris me in finem? usquequo avértis faciém tuam a me? †. Glória Patri.

Oráció. Omnípotens et mísericors Deus, qui humano géneri et salutis remédia, et vitae aetérnae múnera contulisti: respice propítius nos fámulos tuos, et ánimas réfove, quas creásti; ut in hora éxitus eárum, absque peccáti mácula tibi Creatóri suo per manus sanctorum Angelórum repraesentári mereántur. Per Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (14, 7-12.)

Fratres: Nemo nostrum sibi vivit, et nemo sibi móritur. Sive enim vivimus, Dómino vivimus: sive mórimur, Dómino mórimur. Sive ergo vivimus, sive mórimur, Dómini sumus. In hoc enim Christus mórtuus est, et resurrexit: ut et mortuórum, et vivórum dominétur. Tu autem

élőknek is az uruk legyen. Te pedig miért ítéled meg testvéredet? Te meg miért vetted meg testvéredet? Hiszen mindnyájan odaállunk majd Krisztus ítélőszéke elé. Mert meg van írva: Élek én, úgymond az Úr, s minden térd meghajlik előttem, és minden nyelv magasztalja az Istent. Így tehát mind-egyikünk magáról ad majd számot az Istennek.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.) Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy, Uram, *ŷ.* Veszszöd és pásztorbotod megvigasztal engem.

Alleluja, alleluja. *ŷ.* (Zs. 30, 2-3.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek; igazságodban szabadíts meg s ments meg engem, hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg. Alleluja

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *ŷ.* helyett a De necessitatibus kezdetű bőjti éneket mondjuk, 233. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. *ŷ.* (Zs. 113, 1.) Midőn Izrael kivonult Egyiptomból, Jákob házanépe az idegen nép közül. Alleluja. *ŷ.* (Zs. 107, 2.) Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem, énekelni és zengeni neked, én dicsőségem. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (21, 34-36).

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Vigyázzatok hát magatokra, hogy el ne nehezedjenek szilveitek tobzódásban és részegségben és az élet gondjai között; és hirtelen meg ne lepjen ama nap. Mert tör gyanánt fog az lecsapni mind-azokra, kik az egész föld színén

quid júdicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stábumus ante tribúnal Christi. Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dómlnus, quóniam mihi flectétur omne genu: et omnis lingua confitétur Deo. Itaque unusquisque nostrum pro se ratióinem reddet Deo.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in médio umbrae mortis, non timébo mala: quóniam tu mecum es, Dómine. *ŷ.* Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

Allelúja, allelúja. *ŷ.* (Ps. 30, 2-3.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua libera me, et éripe me: Inclína ad me aurem tuam, accélera, ut erípias me. Allelúja.

Allelúja, allelúja. *ŷ.* (Ps. 113, 1.) In éxítu Israel de Aegypto, domus Jacob de pópulo bárbaro. Allelúja. *ŷ.* (Ps. 107, 2.) Parátum cor meum, Deus, parátum cor meum: cantábo, et psallam tibi, glória mea. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (21, 34-36.)

In illo tēpore: Dixit Jesus discipulis suis: Atténdite vobis, ne forte gravéntur corda vestra in crápula, et ebrietáte, et curis hujus vitae: et supervéniat in vos repentina dies illa: tamquam láqueus enim supere véniet in omnes, qui sedent super fáciem omnís terrae. Vigiláte

laknak. Ébren legyetek tehát, minden időben imádkozván, hogy méltók lehessetek mindazoktól, amik bekövetkezendők, megmenekülni és az Emberfia elé állani.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15-16.) Én benned bízom, Uram; azt mondom: Te vagy az én Istenem! sorsom a te kezében van.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezt az áldozatot, melyet életünk utolsó órájáért mutatunk be neked és engedd: hogy általa minden bűnünk eltöröltesse, s ha ez életben sujt is rendelkezésed ostroma, a jövődő életben az örök nyugodalmat elnyerjük. A mi.

Áldozásra. (Zs. 70, 16-18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem. Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem, öregségemre aggkoromra se hagyj engem, Isten, magamra.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, méltóztassál e szentség ereje által minket, szolgálaidat megerősíteni, hogy halálunk óráján ne bírjon velünk az ellen, hanem angyalaiddal átvonulhassunk az életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

itaque, omni tēmpore orāntes, ut digni habeāmini fūgere ista ōmnia, quae futūra sunt, et stare ante Filium hōminis.

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te sperāvi, Dōmine; dixi: Tu es Deus meus, in mānibus tuis tēmpora mea.

Secreta. Sūscipe, quaesumus, Dōmine, hōstiam, quam tibi offerimus pro extrēmo vitae nostrae, et concēde: ut per eam univērsa nostra purgētur delicta; ut, qui tuae dispositiōnis flagellis in hac vita attērimur, in futūra réquiem consequāmur aeternam. Per Dōminum.

Communio. (Ps. 70, 16-17. et 18.) Dōmine, memorābor iustitiae tuae solus: Deus, docuisti me a iuventute mea: et usque in senectate et sēnium, Deus, ne derelinquas me.

Postcommunio. Quaesumus clemēntiam tuam, omnipotens Deus, ut per hujus virtutem sacramēti nos fāmulos tuos grātia tua confirmāre digneris: ut in hora mortis nostrae non praevāleat contra nos adversārius; sed cum Angelis tuis trāsitum habēre mereāmur ad vitam. Per Dōminum.

Minden szükségben.

Bevonulásra.

In vagyok a nép megszabadítója, úgymond az Úr: bármilyen szükségben fohászoknál hozzám, meghallgatom őket és Uruk leszek mindörökké. (Zs. 77, 1.) Figyelj népem, tanításonra, hajtsd füledet szájam igéire. f. Dicsőség.

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dōminus: de quacūque tribulatiōne clamāverint ad me, exāudiam eos: et ero illōrum Dōminus in perpētuum. (Ps. 77, 1.) Attēdite, pópule meus, legem meam: inclināte aurem vestram in verba oris mei. †. Glória Patri.

Könyörgés. Kimondhatatlan irgalmadat, Urunk, azzal mutasd meg nekünk kegyesen, hogy megszabadítsz minket minden büntől s egyszersmind az értük megérdemlett büntetésektől megmentesz. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófétától.
(14, 7-9.)

Ha gonoszságaink ellenünk szólnak is, cselekedjél mégis, Uram, a te nevedért; mert sokféle az elpártolásunk, mellyel ellened vétkezünk. Te, Izrael reménysége, és szabadítója a nyomorúság idején! Hiszen közöttünk vagy te, Uram, mi a te nevedet viseljük; ne hagyj el hát minket, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 43, 8-9.)

Uram, sanyargatóinktól te mentesz meg minket, és te szegényíted meg gyűlölőinket. *Ű.* Mindenkoron az Istenben dicsekszünk, és hálát mindörökké a te nevedben zengünk.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a *Ű.* helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 24, 17-18, 1-4.) Vezess ki inségemből engem, Uram, nézd megalázottságomat és szenvedésemet, bocsásd meg minden vétkeimet. *Ű.* Hozzád emelem, Uram, lelkemet. Istenem, tebened remélek; ne hagyj, hogy megszegyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzenek. *Ű.* Hiszenki, aki tebened bizik, meg nem szégyenül; de szégyen éri mindazokat, kik gonoszságot tesznek könnyelműn.

Oratio. Ineffabilem misericórdiam tuam, Dómine, nobis cleménter osténde: ut simul nos et a peccátis ómnibus éxuas; et a poenis, quas pro his merémur, erípias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Lectio Jeremiae Prophetae.
(14, 7-8 et 9.)

Si Iniquitates nostrae responderint nobis: Dómine, fac propter nomen tuum, quóniam multae sunt aversiones nostrae: tibi peccávimus. Expectatio Israel, salvátor ejus in tempore tribulationis. Tu autem in nobis es, Dómine, et nomen tuum invocatum est super nos, ne derelinquas nos, Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 43, 8-9.) Liberásti nos, Dómine, ex afflictionibus nos: et eos, qui nos odérunt, confundísti. *Ű.* In Deo laudábimur tota die: et in nómine tuo confitébimur in saecula.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 78, 9-10.) Propitius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? Allelúja.

Tractus. (Ps. 24, 17-18 et 1-4.) De necessitatibus meis éripe me, Dómine: vide humiliatém meam, et labórem meum: et dimítte ómnia peccáta mea. *Ű.* Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei. *Ű.* Etenim univérsi, qui te expécant, non confundéntur: confundántur omnes faciéntes vana.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ♯. (Zs. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Alleluja. ♯. (Zs. 30, 8.) Újjongva örvendek Irgalmasságnak, hisz megtekintetted megalázottságot, megszabadítottál szorongatásaimból. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza.** Szent Márk szerint. (11, 22-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Legyen hitetek az Istenben. Bizony mondom nektek, hogyha valaki azt mondja e hegynek: Kelj fel, és merülj a tengerbe! és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond megtörténik, megleszen neki. Azért mondom nektek: Mindazt, mit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek, és megleszen nektek. És mikor imádságra fölálltok, bocsássátok meg, ha van valamitek valaki ellen, hogy a ti Atyátok is, ki mennyekben vagyon, megbocsássa nektek vétkeiteket. Hogyha ti meg nem bocsátotok, a ti Atyátok, ki mennyekben vagyon, sem bocsátja meg nektek bűneiteket.

Felajánlásra. (Zs. 137, 7.) Ha szorongatások között járok is, megörzöd életemet, Uram, elleneim haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.

Csendes imádság. Tisztíts meg minket, Urunk, kérünk, a jelen adományok felajánlása; és tegyen méltókká a szent lakomában való részvételre. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 78, 9-10.) Propitius esto, Dómine, peccatis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eorum? Allelúja. ♯. (Ps. 30, 8.) Exsultábo et laetabor in misericórdia tua, quóniam respexisti humilitátem meam: salvásti de necessitatibus ánimam meam. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secundum Marcum. (11, 22-26.)

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Habéte fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, et mittere in mare, et non haesitáverit in corde suo, sed crederit quia quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis: Omnia quaecumque orantes pétitis, crédate quia accipiétis, et evénient vobis. Et cum stábitis ad orándum, dimittite, si quid habétis adversus aliquem: ut et Pater vester, qui in caelis est, dimittat vobis peccáta vestra. Quod si vos non dimiseritis: nec Pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccáta vestra.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulávero in médio tribulatiónis, vivificábis me, Dómine: et super iram inimicórum meórum exténdes manum tuam, et salvum me faciet dextera tua.

Secreta. Purificet nos, Dómine, quaesumus, múneris praesentis oblátio: et dignos sacra participatióne perficiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Áldozásra. (Zsolt. 118, 49-50.)
Emlékezzél meg, Uram, szavadról, melyet szolgáltnak mondtál, mellyel nekem reménységet nyújtottál. Nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy a földi hajlamoktól megtisztulva, annak a mennyei szentségnek teljességére törekedjünk, amelynek szent adományait ez áldozatban vettük. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 118, 49-50.)
Meménto verbi tui servo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedisti: haec me consoláta est in humilitáte mea.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut, terrénis afféctibus expiáti, ad supérni plenitúdinem sacraménti, cujus libávimus sancta, tendámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Hálaadó mise.

Szentmise vagy a Szentháromságról, vagy a Szentlélekről, vagy a szent Szűzről vagy valamely szentről, de a könyörgéshez hozzátesszik:

Isten, kinek irgalma határtalan és jóságának kincse végtelen: hálát adunk szent fölsegédnek a nyert ajándékokért és szüntelenül kérjük kegyességedet, hogy te, aki az esedezők kéréseit teljesíted, el ne hagyj őket, hanem készítsd el a jövővendő jutalomra. A mi Urunk.

A csendes imádsághoz hozzátesszik:

Ez áldozat illatát, fogadd el Urunk, hálaadásunkkal együtt és tedd meg, hogy akiket kegyesen meghallgattál és épségben megóvtál, őrizd meg a jövőben is minden bajtól, hogy szolgálatodban és szeretetedben növekedjenek. A mi Urunk.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzátesszik:

Isten, ki a benned remélők közül senkit sem hagysz túlságosan szenvedni, hanem kegyesen meghallgatód a kéréseket: hálát adunk neked, hogy elfogadtad áldozatunkat és imádságainkat, és áhitattal kérünk, hogy a magunkhoz vett misztériumok által minden bajtól megszabadulhassunk. A mi Urunk.

Deus, cujus misericórdiae non est númerus, et bonitátis infinitus est thesáurus: piíssimae majestáti tuae pro collátis donis grátias ágimus, tuam semper cleméntiam exorátes; ut qui peténtibus postuláta concédís, eósdem non déserens, ad praemia futúra dispónas. Per Dóminum.

Odórem, Dómine, sacrificii huius cum gratiárum actióibus súscipe, et praesta: ut quos exaudire, et incólumes serváre dignátus es, ab omni in pósterum adversitáte custódiás; et in tuo servítio, et amóre concrecant. Per Dóminum.

Deus, qui néminem in te sperántem, nímiúm afflígi permittis, sed piúm précibus praestas áuditum: pro postulatióibus nostris votisque súscéptis grátias ágimus, te piíssime deprecátes; ut per haec quae súmpsimus, a cunctis éripi mereámur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

KÜLÖNFÉLE KÖNYÖRGÉSEK.

Általános szabály: a szentmisében három egyforma jellegű változó imádság van. A közös imádság (oratio, collecta), a csendes imádság (secreta) és az áldozás utáni imádság (postcommunio).

A duplex-ünnepeken mindháromból csak egy-egy imádság van a napról magáról, kivéve, ha egy másik összeeső ünnepről is megemlékezést kell venni.

A semi-duplex és simplex rangú ünnepeken és napokon legalább 3—3 imádság van. Az első a napi miséből van, a másik kettő az egyházi időszaknak megfelelő. Az ádventi időszak imádságokat lásd a 68—73. lapon, Karácsonytól Gyertyaszentelőig a 131—133., a nagybőjti megemlékezést a 201—206. és a húsvétit a 622—625. l. Gyertyaszentelőtől nagybőjtig és pünkösdőtől ádventig a 2. imádság a szentek esedezéséért (A cunctis) van: a 3. az alábbiak közül tetszés szerint választható.

A simplex-ünnepeken a pap ezenfelül tetszés szerint választhat az alább következő imádságokból; számuk 3-tól 7-ig mehet.

1. A szentek közbenjárásáért.

Könyörgés. Engedd, ké-
rünk, mindenható Isten,
hogy Isten szent Anyjának,
Máriának, minden szent
apostoloknak, vértanuknak,
hitvallóknak, szűzeknek és
összes kiválasztottaidnak
közbenjárása szerezzon ne-
künk mindenhol örömet,
hogy amikor az ő érdemeiket
tiszteljük, pártfogásukat is
érezzük. Ugyanazon a mi.

Csendes imádság. A fel-
ajánlott adományok
engeszteljenek ki, Urunk, és
a boldogságos mindenkoron
Szűz Máriának és minden
szenteidnek közbenjárására,
szabadíts meg minket min-
den veszedelemtől. A mi.

Áldozás utáni imádság.
A Magunkhoz vettük,
Urunk, a mennyei szentsé-

Oratio. Concède, quaesu-
mus, omnipotens Deus:
ut intercessio sanctae Dei
Genitricis Mariae, sancto-
rumque ómnium Apostoló-
rum, Mátyrum, Confessó-
rum, atque Virginum, et
ómnium electórum tuórum,
nos ubique laetificet; ut,
dum eórum mérita recóli-
mus, patrocinia sentiámus.
Per eúndem Dóminum.

Secreta. Oblátis, Dómine,
placáre munéribus: et,
intercedénte beáta Marla
semper Virgine, cum ómni-
bus Sanctis tuis, a cunctis
nos defénde periculis. Per
Dóminum nostrum Jesum
Christum, Filium tuum.

Postcommunio. Súpssi-
mus, Dómine, beátae
Mariae semper Virginis et

geket, s a boldogságos és mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteidnek emlékezetét ünnepelve: kérünk, add meg nekünk, hogy amit a földön ez áldozatban cselekedtünk, azt az örök örömek közt elnyerhessük. A mi.

ómnium Sanctórum tuórum memóriam recolentes, sacramenta caeléstia: praesta, quaesumus; ut, quod temporáliter gerimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

2. A szentek esedezéséért.

Könyörgés. Óvj meg minket, kérünk, Urunk minden lelki és testi veszélytől és a boldogságos és dicsőséges, mindenkor szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. s minden szentjeid közbenjárására adj nekünk kegyelmesen épséget és békességet, hogy minden háborúság és tévely megszüntével Anyaszentegyházad biztos szabadságban szolgálhasson neked. A mi Urunk.

Csendes imádság. Hallgass meg bennünket, üdvözítő Istenünk, és e szentség erejével minden lelki és testi ellenségünk ellen e talmazz meg minket és ad kegyelmet a jelen, dicsőséget a jövő életben. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Tisztítson és erősítsen meg minket, kérünk, Urunk, ez isteni szentség ajándéka, és a Boldogságos Szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. és minden szentek közbenjá-

Oráció. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, mentis et cörperis defénde perículis: et, intercedénte beáta et glóriosa semper Vírgine Dei Genitrice María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N. et ómnibus Sanctis, salutem nobis tríbue benignus et pacem; ut, destrúctis adversitatibus et erróribus univérsis, Ecclésia tua secúra tibi sérviat libertáte. Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, per hujus sacraménti virtútem, a cunctis nos mentis et cörperis hóstibus tueáris; grátiam tríbue in praesénti, et glóriam in futúro. Per Dóminum.

Postcommunio. Mundet et múniat nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti munus oblátum: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitrice María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N., et ómnibus Sanctis; a

rása által tegyen mentekké minden gonoszástól s szabadítson meg minden háborúságtól. A mi Urunk.

cunctis nos reddat et per-versitatibus expiátos, et ad-versitatibus expeditos. Per eúndem Dóminum.

3. Az egész egyházi hierarchiáért.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, kinek Lelke az Egyház egész testét megszenteli és kormányozza: hallgass meg minket, az egész egyházi rendért könyörgőket, hogy kegyelmed segítségével minden rend hűségesen szolgáljon neked. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg szolgálóidnak, Urunk, bűneik bocsánatát, az életben a vigasztalást és az örök kormányzást, hogy neked szolgálva, irgalmadhoz mindenkor eljuthassanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Szabadíts meg, kérünk, Urunk, a bűnöktől és az ellenségtől hozzád könyörgő szolgálóidat, hogy szent módon élve, semmi szerencsétlenség ne érje őket. A mi

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, cujus spiritu totum corpus Ecclesiae sanctificatur et régitur: exáudi nos pro univérsis ordinibus supplicántes; ut, grátiae tuae múnere, ab ómnibus tibi grádibus fideliter serviátur. Per Dóminum.

Secreta. Da fámulis tuis, Dómine, indulgéntiam peccatorum, consolatió nem vitae, gubernatió nem perpetuam: ut, tibi serviéntes, ad tuam júgiter misericórdiam prvenire mereántur. Per Dóminum.

Postcommunio. Líbera, quaesumus, Dómine, a peccátis et hóstibus fámulos tuos, tibi supplicántes: ut, in sancta conversatió ne vivéntes, nullis afficiántur advérsis. Per Dóminum.

4. A pápáért.

(Lásd a 69.—73. lapon.)

5. A római császárért.

(Ma már nem mondják.)

6. A királyért.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, hogy szolgálád, N. királyunk, aki

Orátio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut fámulus tuus N. rex noster, qui

a te irgalmadból kapta a királyi uralmat, az erényekben is egyre gyarapodjék, hogy ezek díszével felruházva, mind a bűn szörnyeit el tudja kerülni, mind pedig kegyelmedből hozzád, ki az út, igazság és élet vagy eljuthasson. A mi Urunk.

Csendes imádság. A neked hozott adományainkat, Urunk, kérünk, szenteld meg, hogy számunkra Egyszülötted testévé és vérévé váljanak és a te bőségedből mindenkor királyunknak a testi és lelki egészség megtartására és a ráruházott kötelességek elvégzésére szolgáljanak. Ugyanazon a mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Ez az üdvötszerző áldozat őrizze meg, Urunk, szolgálodat, a mi királyunkat, N-t, minden veszedelemtől, hogy így az Egyház békés nyugalját megőrizze és ez élet után az örök örökségbe eljuthasson. A mi Urunk.

tua miseratióne suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa; quibus decenter ornatus, et vitiorum monstra devitare, et ad te, qui via, veritas, et vita es, gratiofus valeat pervenire. Per Dóminum.

Secreta. Múnera, Dómine, quaesumus, oblata sanctifica: ut et nobis Unigeniti tui corpus et sanguis fiant; et regi nostro ad obtinendam animae, corporisque salutem, et peragendum injunctum officium, te largiente, usquequaque proficiant. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Haec, Dómine, oblatio salutáris fámulum tuum N. regem nostrum ab ómnibus tuéatur advérsis: quatenus et ecclesiásticae pacis obtineat tranquillitatem; et post hujus téporis decúrsu, ad aetérnam pervéniat hereditatem. Per Dóminum.

7. Az egyházi elöljárókért.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, ki egyedül mívelsz nagy csodákat, terjeszd ki ezekre a szolgálóidra és a rájuk bízott gyülekezetre a kegyelem üdvösséges erejét, és hogy valóban neked kedvesek legyenek, áraszd rájuk áldásod örök harmatát. A mi Urunk.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui facis mirabilia magna solus: praetende super fámulos tuos, et super congregatiónes illis commissas, spíritum grátiae salutáris; et, ut in veritate tibi compláceant, perpétuum eis rorem tuae benedictiónis infunde. Per Dóminum.

Csendes imádság. Szolgáid áldozati adományaira, Urunk, tekints le kiengesztelődöttén és amiket neved tiszteletére ájtatos lélekkel értettük bemutatnak, annak gyógyító erejét javukra érezzék. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Akiket mennyei viszontadománnyal újjáteremtettél, Urunk, kísérd azokat örök oltalmaddal, hogy akiket ápolni meg nem szűnsz, méltók legyenek az örök megváltásra is. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, Dómine, famulórum tuórum placátus inténde: et quas in honórem nóminis tui devóta mente pro eis celebrámus, profícere sibi séntiant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Quos caelesti récreas múnere, perpétuo, Dómine, comítare praesídio: et, quos fovére non désinis, dignos fferi sempitérna redemptióne concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

8. Valamely közösségért, társulatért, családért.

Könyörgés. Védeld meg, kérünk, Urunk, a boldogságos mindenkoron Szűz Mária közbenjárására minden bajtól ezt a családot és tiszta szívből előtted leboruló közösségedet az ellenség cselvetéseitől kegyesen megoltalmazni méltóztatással. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, mindenható Isten, áldozatkészségünk adományait és e szentségnek ereje által véd meg szolgálodat minden bajtól. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük megváltásunk adományait: add meg nekünk, kérünk, irgalmas Isten, hogy ennek megünneplésével minden ellenséggel szemben a te oltal-

Orátio. Defénde, quaesumus, Dómine, beáta María semper Virgine intercedénte, istam ab omni adversitáte famíllam: et toto corde tibi prostrátam, ab hóstium propítius tuére cleménte insídiis. Per Dóminum Jesum Christum, Fíllum tuum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, omnipotens Deus, oblatiónem nostrae devotiónis: et per virtútem hujus sacraménti, fámulos tuos a cunctis adversitátibus prótege. Per Dóminum.

Postcommunio. Sumptis redemptiónis nostrae munéribus: praesta, quaesumus, miséricors Deus; eórum nobis celebratióne, tuae protectiónis contra omnes adversitátes subsídium.

mad segítségét elnyerhesük. A mi Urunk.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

9. Az egyetértésért a közösségben.

Könyörgés. Isten, a béke osztogatója és a szeretet barátja, add meg szolgálóidnak a te akaratoddal való igazi egyetértést, hogy minden minket üldöző kísértéstől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ezekkel az adományokkal kiengeesztelve, engedd meg, kérünk, Urunk, hogy minket, akik a magunk bűneink bocsánataért imádkozunk, ne terheljenek meg idegen bűnök. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Áldd szívünkbe, Urunk, szereteted Lelkét, hogy akiket egy mennyei kenyérrel tápláltál, a te jóságoddal tedd azokat egyetértőkke. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Oráció. Deus, largitor pacis, et amator caritatis: da famulis tuis veram cum tua voluntate concórdiam; ut ab ómnibus, quae nos pulsant, tentationibus liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. His sacrificiis, Dómine, quaesumus, concède placátus: ut, qui própriis orámus absólví delictis, non gravémur extéris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fillum tuum, qui tecum vivit.

Postcommunio. Spiritum nobis, Dómine, tuae caritatis infúnde: ut, quos uno pane caelésti satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spiritus Sancti.

10. Az Egyházért ellenségeivel szemben.

(Lásd a 69.—72. lapon, az 1. ádventi misében.)

11. Üldözöinkért és ellenségeinkért.

Könyörgés. Ellenségeink büszkeségét, kérünk, Urunk, törd meg és felfuvalkodottságukat hatalmas jobboldal terítsd le. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ennek a misztériumnak az ereje, Urunk, tisztítson meg saját

Oráció. Hóstium nostrórum, quaesumus, Dómine, elide supérbiam: et eórum contumáciam déxterae tuae virtúte prostérne. Per Dóminum.

Secreta. Hujus, Dómine, virtúte mystérii, et a própriis mundémur occúl-

bűneinktől és szabadítson meg az ellenség cseleitől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazó Istenünk tekints ránk, és az ellenség veszedelmétől védelmezz meg minket, hogy minden zavar lecsillapodása után szabad lélekkel szolgálhasunk neked. A mi Urunk.

tis, et ab inimicorum liberemur insidiis. Per Dominum.

Postcommunio. Protéctor noster, aspice, Deus, et ab inimicorum nos defende periculis: ut, omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus serviamus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

12. Bármily szükségben.

Könyörgés. Isten, menedékünk és erősségünk, hallgasd meg Egyházad jámbor könyörgéseit, te a jámborság szerzője, és add meg, hogy amit hívő lélekkel kérünk, azt valóban el is nyerhessük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg, irgalmas Isten, hogy ez az üdvötszerző adomány hibáinktól bennünket szakadatlanul szabadítson és minden veszedelemtől megvédjen. A mi.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium adományait és alázatosan kérünk, hogy amit megparancsoltál, hogy emlékeztetre tegyünk, az szolgáljon gyengeségünk gyámolául: Ki élsz.

Oráció. Deus, refugium nostrum, et virtus: adesto plis Ecclesiae tuae precibus, auctor ipse pietatis, et praesta; ut, quod fideliter petimus, efficaciter consequamur. Per Dominum.

Secreta. Da, miséricors Deus: ut haec salutáris oblatio et a pröpriis nos reatibus indesinenter expediat, et ab ómnibus tueatur advérsis. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, sacri dona mystérii, humíliter deprecántes: ut quae in tui commemoratiónem nos fácere praecepísti, in nostrae proficiant infirmitátis auxiliúm: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

13. Szorongató szükségben.

Könyörgés. Ne vedd meg, mindenható Isten, a szükségben hozzád kiáltó

Oráció. Ne despicias, omnipotens Deus, populum tuum in afflictione cla-

népedet, hanem, nevednek dicsőségéért, siess kiengesztelődöttén a szorongatottak segítségére. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kegyesen ezeket az adományokat, mert magad akartad, hogy ezek kiengesztelésre szolgáljanak és jóságos hatalmaddal helyreállítsák üdvőségünket. A mi.

Áldozás utáni imádság. Szorongattatásunkban, kérünk, Urunk, tekints reánk kegyesen és méltatlankodásodat és haragodat, melyet igazában megérdemlünk, fordítsd el. A mi Urunk.

mántem: sed propter gloriam nóminis tui, tribulátis succúrre placátus. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, propítius hóstias, quibus et te placári voluísti, et nobis salútem poténti pietáte restítui. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Postcommunio. Tribulatió nem nostram, quaesumus, Dómine, propítius respice: et iram tuae indignatió nis, quam juste merémur, avérte. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

14. Éhinség idején.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, amit jámbor könyörgéssel kérünk és az éhinséget vedd el tőlünk kegyesen, hogy a halandó szív megismerje, hogy a te haragod küldi javunkra az ilyen ostort, és a te irgalmad veszi el azt rólunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki a jelenlevő adományokkal az emberi természet két részét, egyfelől táplálékkal élteted, másfelől szentsegileg megújítod; add meg, kérünk, hogy segítségüket sohase nélkülözze se testünk, se lelkünk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, piae supplicatió nis efféctum: et famem propitiátus avérte; ut mortálium corda cognóscant, et te indignánte tália flagélla prodíre, et te miseránte cessáre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum.

Secreta. Deus, qui humáni géneris utrámque substántiam, praeséntium múnierum et aliménto végetas, et rénovas sacraménto: tribue, quaesumus; ut eórum et corpóribus nostris subsidium non desit, et méntibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Áldozás utáni imádság.
Add meg nekünk, kérünk, Urunk, a testi táplálékot, akiket az örök misztériumokkal kegyeskedtél alakítani. A mi Urunk.

Postcommunio. Gubérna, quaesumus, Dómine, temporálibus aliméntis: quos dignáris aetérnis informáre mystériis. Per Dóminum.

15. Földrengéskor.

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, ki tekintettel megremegteted a földet, kegyelmezz nekünk, kik félünk, irgalmazz nekünk, kik alázatosan kérünk, hogy akinek a föld alapjait megremegtető haragjától rettengünk, annak a föld megrázkódásait megszüntető kegyelmét is mindenkoron érezzük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki a földet szilárd alapjaira helyezted, fogadd el néped áldozati adományait és könyörgéseit, és a földrengés veszedelmétől teljesen megszabadítva, isteni haragodnak ezt a félelmetes eszközt változtasd az emberek üdvére, hogy ők, akik a földből valók és a földbe térnek vissza, szent életmódjukkal a mennyei örömek részesei lehessenek. A mi.

Áldozás utáni imádság.
Védj meg minket, Urunk, kérünk, akik szentségeidet magunkhoz vettük: és a földet, melyet bűneink miatt remegni láttunk, égi adománnyal erősítsd meg; hogy a halandó szív megismerje, hogy a te haragod

Oratio. Omnipotens sempitérne Deus, qui respicis terram, et facis eam tremere: parce metuéntibus, propitiáre supplicibus; ut, cujus iram terrae fundaménta concutiéntem expávimus, cleméntiam contritiónes ejus sanántem júgiter sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Secreta. Deus, qui fundásti terram super stabilitátem suam, súscipe oblatiões et preces pópulitui: ac treméntis terrae periculis pénitus amóttis, divínae tuae iracúndiae terróres, in humánae salútis remédia convérte; ut, qui de terra sunt, et in terram reverténtur, gáudeant se fieri sancta conversatióne caeléstes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Tuére nos, Dómine, quaesumus, tua sancta suméntes: et terram, quam vídimus nostris iniquitátibus treméntem, supérno múnere firma; ut mortálium corda cognóscant, et te indignánte tália flagélla prodíre, et te mise-

küldi javunkra az ilyen osztott és a te irgalmad veszi el azt rólunk. A mi Urunk.

rante cessare. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

16. Esőért.

Könyörgés. Isten, kiből élünk, mozgunk és vagyunk, adj nekünk kellő esőt, hogy a jelenben adott segítségedtől elegendőképen támogatva, még biztosabb reménnyel kívánjuk az örök-
kévalókat. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánlott adományaink, kérünk, Urunk, engeszteljenek ki és adj nekünk segítségünkre alkalmas esőt. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Adj nekünk, kérünk, Urunk, üdvösséges esőt: és a száraz föld színét meny-nyei áradattal öntözd meg kegyesen. A mi Urunk.

Oráció. Deus, in quo vivimus, movémur, et sumus: plúviam nobis tribue congruémentem; ut, praesentibus subsídiis sufficiénter adjúti, sempitérna fiducia-lius appetámus. Per Dóminum.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et opportunum nobis tribue plúviae sufficiéntis auxiliium. Per Dóminum.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine, plúviam salutárem: et áridam terrae fáciem fluéntis caeléstibus dignánter infúnde. Per Dóminum.

17. Szép időért.

Könyörgés. Hallgass meg minket, Urunk, kik hozzád kiáltunk és adj könyörgésünkre derűs időt, hogy mi, akiket bűneink miatt igazságosan sújtasz, megelőző irgalmasságodból érezzük jószágodat is. A mi Urunk.

Csendes imádság. A te kegyelmed, kérünk, Urunk, siessen mindenkor élénk és kövessen minket, és ezeket az adományokat, amiket bűneinkért neved megszen-

Oráció. Ad te nos, Dómine, clamántes exáudi: et áeris serenitátem nobis tribue supplicántibus; ut, qui juste pro peccátis nostris affligimur, misericórdia tua praeveníente cleméntiam sentiámus. Per Dóminum.

Secreta. Praevéniat nos, quaesumus, Dómine, grátia tua semper, et subsequátur: et has oblatiónes, quas pro peccátis nostris nómini tuo consecrándas

telésére hoztunk, fogadd el jószágosan, hogy szenteidnek közbenjárására, mindnyájunk üdvösségére szolgáljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, hogy a zuhogó eső áradatát szüntesd meg és arcod derűjét ragyogtasd fel felettünk kegyesen. A mi Urunk.

deférimus, benignus assúme ut, per intercessionem Sanctórum tuórum, cunctis nobis proficiant ad salutem. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus, cleméntiam tuam: ut inundántiam coérceas imbrium, et hilaritátem vultus tui nobis impertíri dignéris. Per Dóminum.

18. Viharban.

Könyörgés. Házadról üzd el, kérünk, Urunk, a gonosz szellemeket és a pusztító vihar távozzék el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, a dicsérő áldozati adományokat az eddig nyert kegyelmekért hálát adva és az új kegyelmek elnyeréséért való alázatos esedezésül. A mi.

Áldozás utáni imádság. Mindenható örök Isten, ki minket megfenyítve gyógyítasz és megbocsátva fenntartasz; add meg nekünk, esedezőknek, hogy a kívánt idő vigasztalásának örvendhessünk és jószágod adományait mindenkor élvezhessük. A mi Urunk.

Oráció. A domo tua, quaesumus, Dómine spiritalés nequítiae repellántur: et aëreárum discédant malignitas tempestátum. Per Dóminum.

Secreta. Offérimus tibi, Dómine, laudes et múniera, pro concessis beneficiis grátias referéntes, et pro concedéndis semper supplíciter deprecántes. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnipotens sempitérne Deus, qui nos et castigándo sanas, et ignoscéndo consérvas: praesta supplícibus tuis; ut et tranquillitátibus hujus optatae consolatiónis laetémur, et dono tuae pietátis semper utámur. Per Dóminum.

19. Pusztító vész idején.

Könyörgés. Isten, ki az emberek munkájának megkönnyébbítésére a néma

Oráció. Deus, qui labóribus hóminum étiam de mutis animálibus solátia

állatokat adtad segítségül, könyörögve kérünk, hogy amire életünk fenntartására szükségünk van, azt ne engedd számunkra elpusztulni. A mi Urunk.

Csendes imádság. A neked ajánlott áldozati adományoktól kiengesztelve, Urunk, add nekünk napjainkban kegyes segítségdet. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Nyerje el áldásodat, Urunk, hűséges néped és szolgáljon testi és lelki javára, hogy egyrészt megadhassa neked a kellő szolgálatot, másrészt kegyes jó-téteményeidet mindig megtalálja. A mi Urunk.

subrogásti: supplices te ro-gámus; ut, sine quibus non álitur humana conditio, nostris facias úsibus non perire. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Sacrificiis, Dómine, placátus oblátis: opem tuam nostris tempóribus cleménte impénde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Benedic-tiónem tuam, Dómine, pópulus fidélis accípiat, qua córpore salvétur, et mente: et cóngruam tibi exhibeat servitútem, et propitiatió-nis tuae beneficia semper invéniat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

20. A pap imádsága önmagáért.

Könyörgés. Mindenható, irgalmas Isten, aláza-tos könyörgésemet hallgasd meg jóságosan és engem, szolgádat, aki minden saját érdemem nélkül, egyedül a te kegyességed megmérhetetlen bőkezűségéből szolgálhatok a mennyei misztériumban, tégy a szent ol-tár méltó szolgájává, hogy ajkam szavát a te megszen-telésed erősítse meg. A mi.

Csendes imádság. Ennek a szentségnek az ereje, Uram, törölje el bűneim szennyét; és add meg, hogy a te kegyelmed a rám rótt hivatal kötelességeinek el-

Orátio. Omnipotens et mi-séricors Deus, humili-tátis meae preces benignus inténde: et me fámulum tuum, quem, nullis suffra-gántibus méritis, sed im-ménsa cleméntiae tuae largi-táte caeléstibus mystériis servíre tribulsti, dignum sacris altáribus fac ministrum; ut, quod mea voce deprómitur, tua sanctificatióne firmétur. Per Dóminum.

Secreta. Hujus, Dómine, virtúte sacraménti, peccátorum meórum mácu-las abstérge: et praesta; ut ad exsequéndum injúnc-ti officii ministérium, me tua

végzésére méltóvá tegyen.
A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság.
Mindenható örök Isten, ki azt akarod, hogy én, bűnös, szolgáljak a szent oltárnál és dicsérjem szent neved hatalmát, add meg nekem kegyelmesen e szentségnek misztériuma által bűneimnek bocsánatát, hogy felségednek méltóan szolgálhassak. A mi Urunk.

grátia dignum efficiat. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnipotens sempiterna Deus, qui me peccatórem sacris altáribus astáre voluisti, et sancti nóminis tui laudáre poténtiam: concéde propítius, per hujus sacraménti mystérium, meórum mihi véniam peccatórum; ut tuae majestáti dígne mérear famulári. Per Dóminum.

21. A könnyek adományáért.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki szomjazó népednek a sziklából élő vízforrást fakasztottál: fakaszd kemény szívünkben is a töredelem könnyűit, hogy bűneinket megírathassuk és értők a te irgalmadból a megbocsátást elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Ezt az adományt, kérünk, Urunk Istenünk, melyet felségednek bűneinkért hoztunk, tekintsd kegyesen és fakassz szemünkben könnyfolyót, hogy azzal a megérdemelt tűz lángjait elolthassuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiaid által.

Áldozás utáni imádság.
A Szentlélek Isten kegyelmét, Urunk Istenünk, öntsd kegyesen szívünkbe, hogy sóhajtásainkkal és könnyeinkkel bűneink szeny-

Oráció. Omnipotens et mitissime Deus, qui sitiénti pópulo fontem vivéntis aquae de petra produxisti: educ de cordis nostri durítia lácrimas compunctiónis; ut peccáta nostra plángere valeámus, remissionémque eórum, te miseránte, mereámur accípere. Per Dóminum.

Secreta. Hanc oblatiónem, quaesumus, Dómine Deus, quam tuae majestáti pro peccáteis nostris offerimus, propítius respice: et produc de óculis nostris lacrimárum flúmina, quibus débita flammárum incéndia valeámus extínguere. Per Dóminum.

Postcommunio. Grátiam Spíritus Sancti, Dómine Deus, córdibus nostris cleménte infúnde: quae nos gemítibus lacrimárum efficiat máculas nostrórum di-

nyét letisztogassuk és az a te bőkezűségedből szerezz meg nekünk az óhajtott megbocsátást. A mi Urunk.. ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

lúere peccatórum; atque optatae nobis, te largiente, indulgentiae praestet effectum. Per Dóminum... in unitate ejusdem Spíritus Sancti.

22. A bűnök bocsánatáért.

Könyörgés. Isten, ki senkit el nem vetsz, hanem a legnagyobb bűnös is bűnbánatával megszerezheti jóságos irgalmad kiengesztelődését: tekints kegyesen alázatos könyörgéseinkre és világosítsd fel szívünket, hogy parancsaidat teljesíthessük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Az itt levő áldozati adományt, melyet bűneinkért elhoztunk, fogadd el, Urunk, és váljék mind az élőknek, mind a holtaknak üdvösségükre. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Hallgasd meg családod kérését, mindenható Isten és add meg, hogy a tőled kapott szentségek a te adományodból sértetlenül megőriztessenek bennünk. A mi

Oráció. Deus, qui nullum réspuis, sed quantumvis peccántibus, per poenitentiam pia miseratióne placáris: réspice propítius ad preces humilitátis nostrae, et illúmina corda nostra; ut tua valeámus implére praecépta. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Praesens sacrificium, Dómine, quod tibi pro delictis nostris offerimus, sit tibi munus accéptum: et tam vivéntibus, quam defúntis proficiat ad salutem. Per Dóminum.

Postcommunio. Exáudi preces familiae tuae, omnipotens Deus: et praesta; ut sancta haec, quae a te sumpsimus, incorrupta in nobis, te donánte, servéntur. Per Dóminum.

23. A nyilvános bűnösökért.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, atyai jóságodban bocsásd meg szolgálóidnak bűneit, kik neked megvallják azokat, hogy a lelkiismeret vádja neszolgáljon nekik büntetésül, hanem jóságos könyörületességed

Oráció. Omnipotens sempitérne Deus, confiténtibus tibi fámulis tuis pro tua pietáte reláxa peccáta: ut non ámplius eis nóceat consciéntiae reátus ad poenam, quam indulgentia tuae propitiatiónis prosit ad vé-

váljék bocsánatukra. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy ez az üdvötszerző felajánlás szolgálodat a maguk bűnétől szakadatlanul megszabadítsa és minden veszedelem ellen megvédje. A mi

Áldozás utáni imádság. Mindenható és irgalmas Isten, ki minden bűnbánó és neked vallomást tevő lelket inkább megjavítani, mint elveszteni akarsz, tekints ezekre a szolgálidra és a magunkhoz vett szent misztériumok által fordítsd el róluk méltatlankodó haragodat és bocsásd meg nekik minden bűnüket. A mi

niam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Praesta, quaesumus, omnipotens et miséricors Deus: ut haec salutáris oblátio fámulos tuos et a própriis reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnipotens et miséricors Deus, qui omnem ánimam poeniténtem, et confiténtem tibi, magis vis emendáre, quam pérdere: réspice super hos fámulos tuos; et per haec sancta sacraménta quae súmpsimus, avérte ab eis iram indignatiónis tuae, et ómnia eórum peccáta dímitte. Per Dóminum.

24. A kísértések ellen.

Könyörgés. Isten, ki megigazulttá teheted az istentelent és nem is akárod a bűnös halálát, alázatosan kérjük fölségedet, hogy irgalmasságodban bízó szolgálodat mennyei segítségeddel jóságosan gyámoold és állandó oltalmaddal őrizd meg, hogy neked mindig szolgálhassanak és tőled semmi kísértés el ne válassza őket. A mi Urunk.

Csendes imádság. E misztériumnak erejével kérünk, Urunk, tisztíts meg minket vétkeinktől és szolgálodat oldd fel minden bűn-

Oráció. Deus, qui justíficas Impium, et non vis mortem peccatóris, majestátem tuam suppliciter deprecámur: ut fámulos tuos de tua misericórdia confidéntes, caelésti prótegas benignus auxíllio, et assídua protectióne consérves; ut tibi júgiter famuléntur, et nullis tentatióibus a te separéntur. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Hujus, quaesumus, Dómine, virtúte mystérii, et a própriis nos munda delictis, et fámulos tuos ab ómnibus absólve

től. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság.
A magunkhoz vett szentségek tisztítsanak meg minket, kérünk, Urunk, és engeddd, hogy szolgálid minden büntől szabadok lehessenek, hogy akiket a lelkiismeret vádja bilincsekben tart, a mennyei kegyelemeszköz teljes erejének örvendhessenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

peccátis. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Purificent nos, quaesumus, Dómine, sacramenta quae súmpsimus: et fámulos tuos ab omni culpa líberos esse concéde; ut, qui consciéntiae reátu constringúntur, caeléstis remédii plenítúdine gloriéntur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

25. A gonosz gondolatok elűzéséért.

Könyörgés. Mindenható és jóságos Isten, tekints kegyesen könyörgésünkre és szabadítsd meg szívünket a rossz gondolatok kísértéseitől, hogy a Szentléleknek méltó hajlékai lehessünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, ezeket az adományokat üdvösségünkért, hogy ezáltal lelkünket a tisztátalan gondolatoktól megtisztítsd és sértetlenül megőrizd és a Szentléleknek kegyelmével megvilágosítsd. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Áldozás utáni imádság.
A Isten, ki megvilágosítasz minden e világra jövő embert: világosítsd fel, kérünk, a mi szívünket is kegyelmed ragyogásával,

Oráció. Omnipotens et mitíssime Deus, réspice propítius ad preces nostras: et líbera corda nostra de malárum tentatió nibus cogitatiónum; ut Sancti Spíritus dignum fieri habitáculum mereámur. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Secreta. Has tibi, Dómine, Sofferimus oblatiões pro salúte nostra: quátenus ánimas nostras ab immúndis cogitatió nibus purges, illaesásque custódiás, et Sancti Spíritus grátia illumináre dignéris. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Postcommunio. Deus, qui illúminas omnem hóminem veniéntem in hunc mundum: illúmina, quaesumus, corda nostra grátiae tuae splendóre; ut

hogy méltó és Felségedhez illő módon gondolkozzunk mindenkor és téged őszintén szerethessünk. A mi.

digna ac plácita majestáti tua cogitare semper, et te sincére diligere valeámus. Per Dóminum.

26. A tisztaságért.

Könyörgés. A Szentlélek tüzevel égesd, Urunk, vesénket és szívünket, hogy neked tiszta testtel szolgáljunk és tiszta lélekkel kedvedben járjunk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Csendes imádság. Tépd szét, Urunk, bűneink kötelekeit, és hogy ezt a dicsérő adományt teljesen szabadon és tiszta lélekkel feláldozhassuk neked, add meg, amit ezelőtt megadtál és megbocsátásoddal ments meg minket újra, akiket régebben kegyelmeddel megmenteni kegyes voltál. A mi.

Áldozás utáni imádság. Urunk, segítők és oltalmazók, támogass minket és szívünk-testünk újra az ifjú szemérem és tisztaság erejében virágozzék, hogy ez áldozat által, melyet jóságodnak bemutatunk, minden kísértéstől megtisztuljunk. A mi.

Orátio. Ure igne Sancti Spiritus renes nostros, et cor nostrum, Dómine: ut tibi casto córpore serviámus, et mundo corde placeámus. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spiritus Sancti.

Secreta. Dirúmpe, Dómine, vincula peccatorum nostrórum: et, ut sacrificáre tibi hóstiam laudis absolúta libertáte, ac munda mente possímus, retrí-bue quae ante tribuísti; et salva nos per indulgéntiam, quos dignátus es salváre per grátiam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Dómine, adjutor et protector noster, adjuva nos: et reflóreat cor et caro nostra vígóre pudicítiae, et castimóniae novitáte; ut per hoc sacrificium, quod tuae ob-túlimus pietáti, ab óm-nibus tentatió-nibus emundémur. Per Dóminum.

27. Az alázatosságért.

Könyörgés. Isten, ki a kevélyeknek ellenállsz és az alázatosoknak kegyelmet adsz, add meg nekünk az igazi alázatosság erejét,

Orátio. Deus, qui supérbis resistis, et grátiam praestas humílibus: concéde nobis verae humilitá-tis virtútem, cujus in se

amelynek példaképét a hívőknek Egyszülötted adta, hogy soha ki ne hívjuk fel-fuvalkodottságunkkal a te méltatlankodásodat, hanem inkább alázatosságunkkal kegyelmed ajándékait elnyerhessük. Ugyanazon a mi.

Csendes imádság. Ez a felajánlás, Urunk, kérünk, szerezzé meg nekünk az alázatosság kegyelmét és egyúttal vegye el szívünk-ből a testnek és a szemnek kívánságát és a világ dolyfösségét, hogy így józanul, igaz módon és jámborul éljünk és az örök jutalmat elnyerhessük. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A E szentségnek vétele, Urunk, törölje el bűneink szennyét és az alázatosság gyakorlása útján vezessen el a mennyek országába. A mi Urunk.

formam fidélibus Unigénitus tuus exhibuit: ut numquam indignationem tuam provocemus eláti, sed pótius grátiae tuae capiámus dona subjécti. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Haec oblatio, Dómine, quaesumus, verae nobis humilitátis grátiam obtíneat: simúlque a córdibus nostris concupiscéntiam carnis et oculórum, atque ambi nem saeculi áuferat; enus sóbrie, juste, piéque vivéntes, praemia consequámur aetérna. Per Dóminum.

Postcommunio. Hujus, Dómine, sacraménti percéptio, peccatórum nostrórum máculas abstérget: et nos per humilitátis exhibitiónem ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum.

28. A türelemért.

Könyörgés. Isten, ki Egyszülötted béketüresével törted össze a régi elenség büszkeségét, add meg nekünk, kérünk, hogy amit miérettünk kegyesen eltűrt, mi méltó áldozattal ünnepeljük; és így az ő példájára bajainkat nyugodt lélekkel eltűrjük. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánlott adományainkat, kérünk, Urunk, fogadd el ki-

Oratio. Deus, qui Unigéniti tui patientia antiqui hostis contrivisti superbiam: da nobis, quaesumus, quae idem pie pro nobis pertulit, digne recólere; sicque exémplo ejus, nobis adversántia aequanimiter toleráre. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Múnera nostrae oblatiõnis, quaesumus, Dómine, súscipe placátus:

engesztelődött; mert áldozatos cselekedettel azért hoztuk ezeket felségednek, hogy értük minket a béketüres ajándékával gazdagítani kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szenteséges misztériumok, kérünk, Urunk, szerezzék meg nekünk újra az elveszett kegyelmet és a türelem viszontadományát minden szenvedésben mindenkor és mindenhol oltalmazva adják meg nekünk. A mi.

quae, ut nobis patientiae donum largiri digneris, majestati tuae devota offerimus actione. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Postcommunio. Mystéria, Dómine, sacrosancta quae súmpsimus, amíssam nobis, quaesumus, reconcilient grátiam: atque munus patientiae in illáti omnibus, semper et ubique protegendo, impértiant. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

29. A szeretetért.

Könyörgés. Isten, ki azoknak, akik téged szeretnek, mindent javukra teszel, add meg szívünkbe a te szereteted sérthetetlen érzelmét; hogy ezt a te sugalmazásodra bennünk megfogamzott vágyat semmi kísértés se tudja megváltoztatni. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki minket a szentségekkel és a parancsokkal a te hasonlatosságodra újjáalakítasz, erősítsd meg lépéseinket a te ösvényeiden, hogy a szeretet adományát, amelyet mi tőled bizton remélünk, a neked hozott áldozati adományok által valóban elnyerhessük. A mi.

Áldozás utáni imádság. A Szentlélek kegyelme, kérünk, Urunk, világosítsa

Oratio. Deus, qui diligentibus te facis cuncta prodésse: da córdibus nostris invioláblem tuae caritátis afféctum; ut desidéria de tua inspiratióne concepta, nulla possint tentatióne mutári. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Secreta. Deus, qui nos ad imáginem tuam sacramentis rénovas et praecéptis: pérface gressus nostros in sémitis tuis; ut caritátis donum, quod fecísti a nobis sperári, per haec, quae offerimus sacrificia, fácias veráctiter apprehéndi. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Sancti Spíritus grátia, quaesumus, Dómine, corda no-

meg szívünket és a szeretetnek tökéletes édességével gazdagon üdítsen fel. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

stra illúminet: et perfectae caritatis dulcedine abundanter reficiat. Per Dóminum... in unitate ejúsdem Spíritus Sancti.

30. Barátainkért.

Könyörgés. Isten, ki a szeretet adományát a Szentlélek Isten kegyelme által híveid szívébe öntöted, add meg szolgálóidnak és szolgálóidnak, akikért kegyességedet kérjük, a testi és lelki egészséget, hogy téged teljes erőből szeressenek és egész szeretettel megtegyék, amik neked tetszenek. A mi Urunk.. ugyanazon Szentlélekkel.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, könyörülj meg szolgálódon és szolgálóidon, akikért felségednek ezt a dicsérő áldozatot bemutatjuk, hogy e szent misztérium által mind a mennyei áldások kegyelmét megszerezzék, mind az örök boldogság dicsőségét elnyerjék. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Áldozás utáni imádság. Az isteni misztériumot megízelve, kérünk, Urunk, hogy ez az üdvötszerző szentség váljék azoknak boldogulására és békességére, akik iránt való szeretetből ezeket felségednek bemutatattuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui caritatis dona per grátiam Sancti Spíritus tuórum fidélium córdibus infudisti: da famulis et famulábus tuis, pro quibus tuam deprecámur cleméntiam, salútem mentis et córporis; ut te tota virtúte diligant, et quae tibi plácita sunt, tota dilectióne perficiant. Per Dóminum... in unitate ejúsdem Spíritus Sancti.

Secreta. Miserére, quaesumus, Dómine, famulis et famulábus tuis, pro quibus hoc sacrificium laudis tuae offerimus majestáti: ut per haec sancta, supérnae benedictiónis grátiam obtineant, et glóriam aetérnae beatitúdinis acquirant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Postcommunio. Divína libántes mystéria, quaesumus, Dómine: ut haec salutária sacraménta illis proficiant ad prosperitátem et pacem; pro quorum quarúmque dilectióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

31. Ellenségeinkért.

Könyörgés. Isten, a béke és szeretet barátja és megőrzője: add meg minden ellenségünknek a békét és az igazi szeretetet és add meg nekik minden bűnük bocsánatát, minket pedig hatalmas erőddel ragadj ki az ő cselszövéseikből. A mi.

Csendes imádság. A felajánlott adományok, kérünk, Urunk, engeszteljétek ki és minket szabadíts meg kegyesen ellenségeinktől, azoknak pedig add meg bűneik bocsánatát. A mi.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, szabadíts meg a bűnöktől és védelmezzen meg az ellenség cselszövéseitől. A mi Urunk.

Oráció. Deus, pacis caritatisque amator et custos: da omnibus inimicis nostris pacem, caritatemque veram; et cunctorum eis remissionem tribue peccatorum, nosque ab eorum insidiis potenter eripe. Per Dóminum.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et nos ab inimicis nostris cleménter eripe, eisque indulgéntiam tribue delictórum. Per Dóminum.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, éruat a delictis: et ab inimicórum deféndat insídiis. Per Dóminum nostrum.

32. A fogságban levőért.

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter apostolt a bilincsektől feloldottad és sértetlenül eltávozni engedted, oldozd fel fogságba esett szolgád bilincset és (Szent Péter) érdemeire engedd meg, hogy ő is sértetlenül eltávozhassék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ezekre az adományokra, kérünk, Urunk, szálljon le bőséges áldásod és oldozza fel ennek a fogolynak a bilincseit, minket pedig örvendeztessen meg az ő gyors szabadulásával. A mi Urunk.

Oráció. Deus, qui beátum Petrum Apóstolum a vinculis absolutum, illaesum abire fecisti: fámulí tui in captivitate pósiti vincula absolve; eúmque ipsíus méritis illaesum abire concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Super has, quaesumus, Dómine, hóstias benedictio copiósá descéndat: quae captívi hujus vincula solvat, et de ejus liberatióne nos cito laetíficet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozás utáni imádság.
Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen: és a magunkhoz vett szentség által oldozd fel ennek a szolgáltnak bilingseit. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Preces nostras, quaesumus, Dómine, clementer exaudi: et per haec sacramenta quae sumpsimus, fámulum tuum a vinculis suae captivitátis absólve. Per Dóminum nostrum.

33. A tengeren járókért.

Könyörgés. Isten, ki atyáinkat átvitted a Vöröstengeren és átvezetted őket a mély vizeken, míg neved dicséretét zengedezték; könyörögve kérünk téged: hogy őrizd meg a hajón szolgálodat, úzz távol minden veszélyt, a kívánt kikötőt mindig elérjék és utuk csendes legyen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, szolgálid könyörgését a felajánlott adományokkal együtt és azokat, akikért misztériumodat megünnepeljük, véd meg minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Az isteni misztériumban megszentelten, alázasan kérjük Felségedet, Urunk, és könyörgünk hozzád, hogy szolgálodat, akiről mennyei lakómban megemlékeztünk, a szent kereszt fája által mentsd meg a bűnöktől és minden veszélyből irgalmasan szabadítsd ki. A mi Urunk.

Oratio. Deus, qui transtulisti patres nostros per Mare rubrum, et transvexisti eos per aquam nimiam, laudem tui nóminis decantátes: te suppliciter deprecámur; ut in navi fámulos tuos, repúlsis adversitátibus, portu semper optábili, cursúque tranquillo tueáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, preces famulórum tuórum, cum oblatiónibus hostiárum: et eos, pro quibus tua mystéria celebrámus, ab ómnibus defénde perículis. Per Dóminum.

Postcommunio. Sanctificáti divíno mystério, majestátem tuam, Dómine, suppliciter deprecámur, et pétimus: ut fámulos tuos, quos donis facis caeléstibus memorári; per lignum sanctae Crucis, et a peccátis ábstrahas, et a perículis cunctis miserátus erípias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

34. Az élők üdvéért.

Könyörgés. Nyujsd ki, Urunk, híveid felé a meñnyből segítő jobbodat, hogy téged teljes szívvel keressenek és amit méltóan kérnek, el is nyerhessék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Légy irgalmas, Urunk, könyörgéseink iránt és híveidnek ez adományait, melyeket az ő sértetlenségükért hoztunk neked, fogadd el jóságosan és hogy semmi fogadás ne legyen hiábavaló és semmi könyörgés eredménytelen, add meg, kérünk, hogy amit hívó lélekkel kérünk, valóban elnyerjük. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg híveidnek, kérünk, Urunk, hogy benned állandóan és őszintén higgyenek és hogy az isteni szeretetben megerősödvé, semmi kísértés épségüktől meg ne foszthassa őket. A mi

Oratio. Praetende, Dómine, fidelibus tuis dexteram caeléstis auxilií: ut te tote corde perquirant, et quae digne postulant, consequi mereántur. Per Dóminum.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris, et has oblatiões fidelium tuórum, quas tibi pro incolumitáte eórum offerimus, benignus assúme: et, ut nullus sit irritum votum, nullius vácuá postulátió, praesta, quaesumus; ut, quod fideliter pétimus, efficaciter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Da fidelibus tuis, quaesumus, Dómine, in tua fide et sinceritáte constántiam: ut in caritáte divína firmáti, nullis tentatióibus ab ejus integritáte vellántur. Per Dóminum.

35. Az élőkért és holtakért.

(Lásd a 202.—206. lapon.)

GYÁSZMISÉK.

Boldogok az Úrban elhunyt halottak. (Jel. 14, 13.) Eljutnak az örök nyugalomba, az örök világosságba, az örök életbe. Így tanítja hitünk, így Igéri ezt a mi Üdvözítőnk. De hitünk tanítja azt is, hogy van tisztítóút is és akinek lelkén még folt van, akit még adósság terhel, annak fájdalmas tisztuláson kell itt átmennie. E két hitigazság közül az első vigaszt és reményt önt belénk, igazi lelki örömet tud adni minden földi baj és szenvedés közepette. A másik azonban figyelmeztet és arra int, hogy

örök szerint a szenvedésnek és megpróbáltatásnak idejét rövidít-
sük meg, különösen az engesztelő szentmiseáldozatnak bemu-
tatásával. Ezzel tudjuk a legnagyobb jót tenni kedves halot-
tainkkal.

Ezeket a miséket fekete színben mutatja be az Egyház: a halál és a gyász színében, de a szent szövegekből ennek ellenére is a feltámadásban való boldog remény uralkodik. A gyász a földön maradt, az Úrban elköltözött lélek azonban élvezi, vagy élvezni fogja az örök világosság ragyogását és a szent hitben örömeinek tár-
saivá lehetünk. Emellett az az állandó kérdés járja át a misét, hogy Isten a szeretett léleknek, ha még a tisztítóhelyen lenne, Krisztusért irgalmazzon meg és vegye magához a dicsőségbe. Csak két részből kell még szólnunk. Az egyik a sequentia; a középkor alkotása (írta: Celanói Tamás). Egészen más hang van ebben, mint az ősbibliai imádságokban. A magunk halálára figyelmeztet és az utolsó ítélet harsonájával riaszt fel, hogy ébredjünk bűnös voltunk tudatára. — A másik az offertorium-ének. Az elhunyt lelket úgy állítja elénk, mint aki egy hosszú, veszélyes úton át megy a földi életből az örökkévalóságba. Az úton ellenség üldözi, szorongatja: a sátán és serege el akarja téríteni, hogy a pokol mélyébe zuhanjon. De Szent Mihály, az Isten harcosa és a halottak kísérője oltalmazza a gyámoltalan lelket és biztosan vezeti a világosság hazájába, mint Isten megígérte. És amíg ez a veszélyes út tart, azalatt az Egyház is az elhúnytra gondol, érte imádkozik és érte mutat be áldozatot, hogy ezzel is segítse és így megmentse.

A gyászmise szertartásairól, lásd a 50. lapot.

A halál vagy a temetés napján.

Szentmise : Réquiem 1218. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, kinek sajátja mindenkor az irgalmazás és bocsánat, alá-
zatosan könyörgünk N. szol-
gád (szolgálód) lelkéért, akit
ma az életből kiszóltottál:
hogy ne engedd őt az ellen-
ség hatalmába jutni s ne fe-
ledkezzél meg örökre róla;
hanem a szent angyalok fo-
gadják őt s vezessék a para-
dicsomi hazába, hogy mivel
benned reménylett és hitt,
ne jusson a pokol bünteté-
sére, hanem nyerje meg az
örökké tartó örömeit. A mi.

Oráció. Deus, cui pró-
prium est misereri sem-
per et párcere, te supplices
exoramus pro ánima fámuli
tui N. (fámulae tuae N.),
quam hódie de hoc saeculo
migráre jussisti: ut non tra-
das eam in manus inimíci,
neque obliviscáris in finem,
sed júbeas eam a sanctis
Angelis súscipi, et ad pá-
triam paradísi perdúci; ut,
quia in te sperávit et crédi-
dit, non poenas inférni su-
stíneat, sed gáudia aetérna
possídeat. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszaloniaiakhoz írt leveléből. (I. 4, 12-17.)

Testvérek: Nem akarunk titeket tudatlanságban hagyni azokról, akik elaludtak, hogy ne bánkódjatok, mint a többiek, kiknek nincs reménységük. Mert — amikép hitünk szerint Jézus meghalt és feltámadt: — épúgy fogja az Isten azokat is elévezetni vele együtt, akik elaludtak Jézusban. Az Úr ígéje alapján ezt mondjuk ugyanis nektek, hogy mi, akik élünk és megmaradunk az Úr eljöveteleig, nem előzzük meg azokat, akik elaludtak. Mert maga az Úr parancsszóval, az arkangyal hangja és az Isten harsonájának szava mellett alászáll az égből, és először a Krisztusban megholtak támadnak fel. Azután mi, az élők és meghagyottak, velük együtt elragadtatunk felhőkön Krisztus elé a levegőégbe s ekképen mindenkorra az Úrral leszünk. Vigasztaljátok tehát egymást ezekkel az igékkel.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (11, 21-27.)

Az időben: Mondá Márta Jézusnak: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. De most is tudom, hogy bármit is kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Felelé neki Jézus: Fel fog támadni

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Thessalonicenses. (I. 4, 12-17.)

Fratres: Nolumus vos ignorare de dormientibus, ut non contristemini, sicut et ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus quod Jesus mortuus est, et resurrexit: ita et Deus eos, qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non praeveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in jussu, et in voce Archangelii, et in tuba Dei descendet de caelo: et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëra, et sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

Vigasztaljátok tehát egymást

✠ Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem. (11, 21-27.)

In illo tempore: Dixit Martha ad Jesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed et nunc scio, quia quaecumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus: Resurget frater tuus. Dicit ei

testvéred. Mondá neki Márta: Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon. Mondá neki Jézus: Én vagyok a föltámadás és az élet: aki énbennem hiszen, még ha meg is halt, élni fog; és mindaz, aki él és énbennem hiszen, nem hal meg soha mindörökké. Hiszed-e ezt? Felelé neki: Igen, Uram! én hittem, hogy te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia, ki e világra jöttél.

Csendes imádság. Irgalmazz, kérünk Urunk, N. szolgád (szolgálód) lelkének, akiért dicsőítő áldozatot mutatunk be neked, alázatosan kérve felségedet, hogy e jámbor engesztelés szolgálata által eljuthasson az örök nyugalomra. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy N. szolgád (szolgálód) lelke, ki ma ebből a világból kiköltözött, ez áldozat által megtisztulva mind a bűnöktől való fölloldozást, mind az örök nyugalmat egyaránt elnyerje. A mi Urunk.

Martha: Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Jesus: Ego sum resurrectio, et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: et omnis qui vivit, et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? Ait illi: Utique, Domine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.

Secreta. Propitiare, quaesumus, Domine, animae famuli tui (famulae tuae) N., pro qua hostiam laudis tibi immolamus, majestatem tuam suppliciter deprecantes: ut per haec placationis officia, pervenire mereatur ad requiem sempiternam. Per Dominum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut anima famuli tui (famulae tuae) N., quae hodie de hoc saeculo migravit, his sacrificiis purgata, et a peccatis expedita, indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per Dominum.

A temetés utáni harmadik, hetedik és harmincadik napon a fenti szentmisét mondják az alábbi imádságokkal:

Könyörgés. Kérünk, Urunk, hogy N. szolgád (szolgálód) lelkét, kinek temetése után a harmadik (hetedik és harmincadik) napot üljük szenteid és választottaid tár-

Orátio. Quaesumus, Domine, ut animae famuli tui N. (famulae tuae N.), cujus depositionis diem tertium (vel septimum, vel trigesimum) commemorá-

saságával megajándékozni méltóztassál s áraszd el irgalmasságod örök harmatával. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, megengesztelődve ajándékainkra, melyet N. szolgád (szolgálód) lelkéért ajánlunk fel, hogy a mennyei orvossággal megtisztítva kegyességében nyugodalmat találjon. A mi.

Aldozás utáni imádság. Fogadd el, Urunk, imádságainkat N. szolgád (szolgálód) lelkéért, hogy ha valami földi szennyfolt tapad még hozzá, azt irgalmas megbocsátásod eltörölje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

mus, Sanctórum atque electórum tuórum largiri dignéris consórtium: et rorem misericórdiae tuae perénnem infúndas. Per Dóminum.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, quae tibi pro ánima fámuli tui N. (fámulae tuae N.), offérimus, placátus inténde: ut remédiis purgáta caeléstibus, in tua pietáte requiéscat. Per Dóminum.

Postcommunio. Súscipe, Dómine, preces nostras pro ánima fámuli tui N. (fámulae tuae N.), ut, si quae ei máculae de terrénis contágiis adhaesérunt, remissionis tuae misericórdia deleántur. Per Dóminum.

A halál évfordulóján.

Szentmise: Requiem, 1218. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a megbocsátás Ura, add meg N. szolgád (szolgálód) lelkének, akinek temetési évfordulójáról emlékezünk, az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, indulgentiárum Dómine: da ánima fámuli tui. (fámulae tuae) N., cujus anniversárium depositiónis diem commemorámus, refrigerií sedem, quiétis beatitúdinem, et lúminis claritátem Per Dóminum.

Szentlecke: Vir fortíssimus, 1223. l.

Szent evangélium: Omne quod, 1224. l.

Csendes imádság. Könyörgéseinkre, Urunk, irgalmazz meg N. szolgád (szolgálód) lelkének, akinek halálozási évfordulója van ma és akiért a dicséző ál-

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris, pro ánima fámuli tui (fámulae tuae) N., cujus hódie ánnua dies ágitur: pro qua tibi offérimus sacrifi-

dozatot neked bemutatjuk, hogy őt szenteid társaságába eljuttatni kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság.
Add meg, kérünk, Urunk, hogy N. szolgád (szolgálód) lelke, akinek temetési évforduló napjáról megemlékezünk, ez áldozattal megtisztulva, mind a bocsánatot, mind az örök nyugalmat egyaránt elnyerje. A mi Urunk.

cium laudis; ut eam sanctorum tuorum consortio sociare digneris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut ánima fámulí tui (fámulae tuae) N., cujus anniversarium depositionis diem commemorámus; his purgáta sacrificiis, indulgentiam páriter et réquiem cápiat sempitérnam. Per Dóminum.

A rendes gyászmise megholt hívőért.

Szentmise : Requiem, 1218. l. *

(Ha a szentmisét a megholt hívekért általában ajánljuk fel, akkor az 1. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot az elhunyt püspökökért és papokért (1416. l.), a 2-ikat az elhunyt testvérekért, rokonokért és jótevőkért (1420. l.), a 3-ikat az összes elhunyt keresztény hívőkért (1218—1223. l.) kell mondanunk. Ha a szentmisét meghatározott halottért ajánljuk fel, akkor az 1. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot (az 1415—1423. lapon lévő megfelelő imádságokkal) a halottért kell mondanunk, a 2-ikat az 1415—1423. lapon lévő imádságokból tetszés szerint választhatjuk, a 3-ikat az összes elhunyt hívőkért (1218—1223. l.) kell mondanunk.)

Szentlecke : Audívi, 1225. l.

(A Sequentia elmondása a csendes szentmisében nem kötelező.)

Szent evangélium : Ego sum, 1225. l.

Különféle könyörgések a megholtakért.

Ha az imádságot több elhunytért ajánljuk fel, akkor többes számban mondjuk.

1. Elhunyt pápáért.

Könyörgés. Isten, ki szóval el nem mondható rendeléssel N. szolgádat a pápák közé soroztad: add meg, kérünk, hogy aki a földön Fiadnak helyettese volt, a szent pápák örök

Oráció. Deus, qui inter summos Sacerdotes fámulum tuum N. ineffábili tua dispositióne connumerávi voluisti: praesta, quaesumus; ut, qui Unigéniti Filii tui vices in terris geré-

társaságában is helyet foglalhasson. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, szolgáltnak, N. pápának, lelkéért felajánlott adományokat, hogy akinek itt az életben megadtad a pápai méltóságot, azt a mennyek országában szenteidnek örök társaságába helyezd. A mi.

Áldozás utáni imádság. Váljék, Urunk, kérünk, szolgáltnak, N. pápának, lelke javára az irgalmasságodtól kikönyörgött kegyelem, hogy ő, aki benned remélt és hitt, irgalmasságodból elnyerje örök társaságot A mi Urunk.

bat, sanctórum tuórum Pontificum consórtio perpétuo aggregétur. Per eúndem.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Summi Pontificis, quas offérimus hóstias: ut, cui in hoc saeculo pontificále donásti méritum, in caelésti regno Sanctórum tuórum júbeas jungi consórtio. Per Dóminum.

Postcommunio. Prosit, quaesumus, Dómine, ánima fámuli tui N. Summi Pontificis, misericórdiae tuae imploráta cleméntia: ut ejus, in quo sperávit et crédidit, aetérnum cápíat, te miseránte consórtium. Per Dóminum.

2. Elhúnyt püspökért.

(Ugyanezeket az imádságokat mondjuk a megfelelő módosításokkal a bíborosokért is.)

Könyörgés. Isten, ki apostoli papjaid között N. szolgáltnak a püspöki (papi) méltósággal kitüntetted, add meg, kérünk, hogy örök társaságukban is helyet foglaljon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, szolgáltnak, N. püspöknek (pápnak) lelkéért a felajánlott adományokat, hogy őt, akinek itt az életben megadtad a püspöki (papi) méltóságot, a mennyek országában szenteidnek örök társaságába helyezd. A mi.

Oráció. Deus, qui inter apostólicos Sacerdótes fámulum tuum N. pontificáli (sacerdotali) fecísti dignitáte vigére: praesta, quaesumus; ut eórum quoque perpétuo aggregétur consórtio. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Pontificis (sacerdótis), quas offérimus hóstias: ut, cui in hoc saeculo pontificále donásti méritum, in caelésti regno Sanctórum tuórum júbeas jungi consórtio. Per Dóminum nostrum.

Áldozás utáni imádság. Vájlék, Urunk, kérünk, szolgáltnak, N. püspöknek (papnak) lelke javára az irgalmasságotól kikönyörgött kegyelem, hogy ő, aki benned remélt és hitt, irgalmasságotból elnyerje örök társaságot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Prosit, quaesumus, Dómine, animae fámuli tui N. Pontificis (sacerdótis), misericordiae tuae imploráta cleméntia: ut ejus, in quo sperávit et crédidit, aetérnum cápiat, te miseránte, consórtium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

3. Más imádság elhúnyt püspökért.

(Ha több püspökért ajánljuk fel, akkor a megfelelő szavakkal többesszámban mondjuk.)

Könyörgés. Add meg nekünk, Urunk, hogy szolgálj, N. püspök lelke, melyet a világ küzdelmes harcaiból kivezettél, szenteid társaságába jusson. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szolgálj, N. püspök lelkének javára szolgáljon ez az áldozat, melynek bemutatására az egész világ bűneit megbocsátottad. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Ez áldozattal megtisztítva, kérünk, mindenható Isten, jusson el szolgálj, N. püspök lelke a bocsánathoz és az örök enyhüléshez. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Oráció. Da nobis, Dómine, ut ánimam fámuli tui N. Episcopi, quam de hujus saeculi eduxisti laborioso certamine, Sanctórum tuórum tribuas esse consórtem. Per Dóminum.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut animae fámuli tui N. Episcopi, haec prosit oblátio: quam immolándo, totius mundi tribuisti relaxári delicta. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. His sacrificiis, quaesumus, omnipotens Deus, purgáta ánima fámuli tui N. Episcopi, ad indulgéntiam et refrigerium sempitérnum pervenire mereátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

4. Elhúnyt papért.

Ugyanazokat az imádságokat mondjuk, mint az elhúnyt püspökért (Deus qui) a megfelelő módosításokkal:

5. Más imádság elhunyt papért.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, hogy szolgálj, N. papnak lelke, akit, míg e világon élt, a szent hivatalokkal ékesítettél, a mennyei trónon örök dicsőségnek örvendezzék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, szolgálj, N. papnak lelkéért a felajánlott adományokat, hogy akinek megadtad a papi méltóságot, annak add meg a jutalmat is. A mi.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy szolgálj, N. papnak lelkét az igazak gyülekezetében az örök boldogság részesévé tedd. A mi Urunk.

Oráció. Praesta, quaesumus, Dómine: ut ánima fámuli tui N. Sacerdótis, quam, in hoc saeculo commorántem, sacris munéribus decorásti; in caelésti sede gloriósa semper exsúlet. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Sacerdótis, quas offerimus hóstias: ut, cui sacerdotále donásti méritum, dones et praemium. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut ánimam fámuli tui N. Sacerdótis in congregatióne justórum aetérnae beatitúdinis júbeas esse consórtem. Per Dóminum.

6. Megholt férfiért.

Könyörgés. Hallgass, Urunk, könyörgésünkre, mellyel irgalmasságot alázatosan kérjük, hogy N. szolgálj lelkét, melyet e világból kiszóllítottál, juttasd el a béke és világosság országába és tedd szenteidnek társává. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiaid által.

Csendes imádság. Légy jó irántunk, kérünk, Urunk, hogy N. szolgálj lelke javára váljék ez az áldozat, melynek bemutatására az egész világ bűneit megbocsátotad. A mi Urunk.

Oráció. Inclína, Dómine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericórdiam tuam súpplices deprecámur: ut ánimam fámuli tui N., quam de hoc saeculo migráre jussisti; in pacis ac lucis regióne constitúas, et Sanctórum tuórum júbeas esse consórtem. Per D.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut ánimae fámuli tui N. haec prosit oblátio: quam immolándo, totius mundi tribuísti relaxári delicta. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. **A**ldozd fel, kérünk, Urunk, N. szolgád lelkét a bűn minden bilincsetől, hogy a feltámadás dicsőségében szenteid és választottaid között éljen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Absólve, quaesumus, Dómine, ánimam fámuli tui N. ab omni vínculo delictórum: ut in resurrectionis glória inter Sanctos et electos tuos resuscitatus respiret. Per Dóminum.

7. Megholt nőért.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, jóságodban könyörülj meg N. szolgálód lelkén és miután a halandó létből kiszabadult, az örök megváltásban részesüljön. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ez áldozati adományok, kérünk, Urunk, szabadítsák meg minden bűntől N. szolgálód lelkét, hiszen ezen adományok nélkül senki sem lehet szabad a bűntől, hogy a kegyeletes engesztelésnek az a tisztsege szerezzé meg neki az örök irgalmat. A mi.

Áldozás utáni imádság. **A** Kérünk, Urunk, N. szolgálód lelke nyerje el az örök világosság osztályrését, mert bemutatták érte az örök irgalom szentségét. A mi Urunk.

Oratio. Quaesumus, Dómine, pro tua pietáte miserére ánimae fámulae tuae N.: et a contágiis mortalitátis exútam, in aetérnae salvatiónis partem restítue. Per Dóminum.

Secreta. His sacrificiis, quaesumus, Dómine, ánimá fámulae tuae N. a peccátis ómnibus exuátur, sine quibus a culpa nemo liber éxstitit: ut, per haec pia placatiónis officia, perpétuam misericórdiam consequátur. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Invéniat, quaesumus, Dómine, ánimá fámulae tuae N. lucis aetérnae consórtium: cujus perpétuae misericórdiae consecúta est sacraméntum. Per Dóminum.

8. Elhúnyt atyáért és anyáért.

Könyörgés. Isten, ki azt parancsoltad, hogy atyánkat és anyánkat tiszteljük, könyörülj irgalmasan atyámnak, anyámnak (süleinknek) lelkén és bo-

Oratio. Deus, qui nos patrem et matrem honoráre praecepísti: miserére cleménter animábus patris et matris meae (paréntum nostrórum), eorúmque pec-

csásd meg bűneiket; és add, hogy én az örök világosság örömében láthassam viszont őket. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ezt az áldozati adományt, amelyet atyám és anyám, (szüleink) lelkéért neked felajánlok, add meg nekik az élők biralmában az örök örömeiket és részesíts engem is velük együtt a szentek boldogságában. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei misztériumban való részvétel, kérünk, Urunk, szerezzé meg atyám és anyám, (szüleink)lelkének az örök nyugalmat és világosságot s engem is velük együtt örök kegyelmed koronázzon meg. A mi Urunk.

9. Elhunyt-testvérekért, rokonokért és jötevőkért.

Könyörgés. Isten, kegyelmek osztogatója és emberek üdvösségének szerezője, kérjük kegyességedet, hogy közösségünk testvérei, rokonai és jötevői, kik e világból eltávoztak, a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteknek közbenjárására, az örök boldogság osztályrészebe eljuthassanak. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, kinek irgalma megszámlálhatatlan, fogadd el kegyesen alázatos imádságunkat és testvéreink, roko-

cátá dimítte; meque eos in aeternae claritatis gaudio fac videre. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Súscipe sacrificium, Dómine, quod tibi pro animabus patris et matris meae (paréntum nostrórum) offero: eisque gaudium sempiternum in regione vivórum concéde: meque cum illis felicitáti Sanctorum conjunge. Per Dóminum.

Postcommunio. Caeléstis participátio sacraménti, quaesumus, Dómine, animabus patris et matris meae (paréntum nostrórum) requiem et lucem obtínea: perpétuam: meque cum illis grátia tua corónet aeterna Per Dóminum.

Orátio. Deus, véniae largitor, et humanae salutis amator: quaesumus cleméntiam tuam; ut nostrae congregatiónis fratres, propínquos, et benefactóres, qui ex hoc saeculo transiunt, beáta María semper Vírgine intercedente cun omnibus Sanctis tuis, ad perpétuae beatitúdinis consortium pervenire concédas. Per Dóminum.

Secreta. Deus, cujus misericórdiae non est numerus, súscipe propítius pecces humilitátis nostrae: et animabus fratrum, propü-

naink és jötevőink lelkének, akiknek megadtad neved megváltását, üdvösségünk szentségei által add meg minden bűnük bocsánatát. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy testvéreink, rokonaink és jötevőink lelke, akikért bemutatott felségednek ezt a dicséző áldozatot, e szentség ereje által minden bűnűktől megszabadulva, irgalmadból az örök világosság boldogságát elnyerhessék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

quorum, et benefactorum nostrorum, quibus tui nominis dedisti confessionem, per haec sacramenta salutis nostrae, cunctorum remissionem tribue peccatorum. Per Dominum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens et misericors Deus: ut animae fratrum, propinquorum, et benefactorum nostrorum, pro quibus hoc sacrificium laudis tuae obtulimus majestati; per hujus virtutem sacramenti a peccatis omnibus expiatae, lucis perpetuae, te miserante, recipiant beatitudinem. Per Dominum.

10. A templom temetőjében nyugvó halottakért.

Könyörgés. Isten, kinek irgalmából talál nyugodalmat a hívők lelke, szolgálóknak és szolgálóidnak s mindazoknak, kik itt és egyebütt Krisztusban nyugszanak, add meg kiengesztelődve bűnük bocsánatát, hogy minden vétectől megszabadulva, vég nélkül örvehdhessenek veled. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Szolgálóid és szolgálóid s minden itt és egyebütt Krisztusban nyugvó katolikusaink lelkéért fogadd el, Urunk, jószágonosan a felajánlott adományokat, hogy e felséges áldozat által a rettenetes halál bilincseitől megszaba-

Oratio. Deus, cujus miseratione animae fidelium requiescunt: famulis et famularibus tuis, et omnibus hic et ubique in Christo quiescentibus, da propitius veniam peccatorum; ut a cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine laetentur. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum vivit.

Secreta. Pro animabus famularum, famularumque tuarum, et omnium catholicorum hic et ubique in Christo dormientium, hostiam, Dómine, suscipe benignus oblátam: ut hoc sacrificio singuláris, vinculis horréndae mortis exúti, vi-

dulva, az örök életet elnyerhessék. Ugyanazon a mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hívő lelkek világossága, hallgasd meg könyörgéseinket s add meg szolgálóidnak és szolgálóidnak, kiknek teste itt és egyebütt Krisztusban pihen, az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. Ugyanazon a mi.

tam mereántur aetérnam. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Deus, fidelium lumen animarum, adesto supplicatióibus nostris: et da famulis et famulábus tuis, quorum córpora hic et ubique in Christo requiescunt, refrigerii sedem, quietis beatitudinem, et lúminis claritatem. Per eúmdem Dóminum.

11. Több megholtért.

Könyörgés. Isten, kinek sajátja mindenkor az irgalmazás és bocsánat, könyörülj meg szolgálóid és szolgálóid lelkén és bocsásd meg nekik minden bűnüket, hogy a halandóság bilincseiből megszabadulva, eljuthassanak az életre. A mi Urunk.

Csendes imádság. Légy kegyes hozzánk, kérünk, Urunk, hogy szolgálóid és szolgálóid lelkének javára válják ez az áldozat, melynek bemutatásával az egész világ bűneire bocsánatot adtál. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Isten, a halál után egyedül neked van hatalmadban, hogy orvosságot nyújts, add meg, kérünk: hogy szolgálóid és szolgálóid lelke, a földi gyarlóságból megszabadulva, megváltásodnak részesévé legyen: Ki élsz.

Oráció. Deus, cui próprium est miseréri semper et párcere: propitiáre animábus famulórum, famularúmque tuárum, et ómnia eórum peccáta dimítte; ut mortalitátis vinculis absolútae, transíre mereántur ad vitam. Per Dóminum.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut animábus famulórum, famularúmque tuárum haec prosit oblátio: quam immolándo, totíus mundi tribulstí relaxári delícta. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Deus, cui soli cómpetit medicínam praestáre post mortem: praesta, quaesumus; ut ánimae famulórum, famularúmque tuárum, terrénis exútae contágiis, in tuae redemptiúnis parte numeréntur: Qui vivis.

12. Más imádság több megholtért.

Könyörgés. Szolgáid és szolgálóid lelkének, kérünk, Urunk, add örök irgalmat és az örökkévalóságban legyen javukra, hogy benned hittek és reméltek. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, ezekre az adományokra megengesztelődötten és amit neved dicséretére hódolattal elhoztunk, válják az elhúnytaknak bűnük bocsánatára. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Könyörgő imádságunkat, Urunk, szolgáid és szolgálóid lelkéért eléd tárjuk és arra kérünk, hogy amit a földi életben hibáztak, bocsásd meg nekik kegyesen, és a megváltásodnak örvendezők között adj nekik helyet. A mi Urunk.

Orátio. Animábus, quaesumus, Dómine, famulorum, famularumque tuarum misericordiam concede perpétuam: ut eis proficiat in aeternum, quod in te speraverunt, et crediderunt. Per Dóminum nostrum.

Secreta. His, Dómine, quaesumus, placátus inténde munéribus: et quod ad laudem tui nóminis supplicantes offerimus, ad indulgéntiam proficiat defunctorum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Súpplices Dómine, pro animábus famulorum, famularumque tuarum preces effúndimus: obsecrantes; ut, quidquid conversatióne contraxerunt humana, et cleménte indulgeas, et in tuorum sede laetántium constituas redemptorum. Per Dóminum.

Feloldozás a (jelképes) sírnál.

Ha a halott jelen van, először a pap elimádkozza a következő könyörgést:

Ne szállj, Urunk, ítéletre szolgálóddal; hiszen senki sem lehet igaz teelőtted, ha csak meg nem adod neki minden bűne bocsánatát. Ne sujtsa tehát őt, kérünk, bírói ítéleted, hiszen a keresztény hit igaz könyörgése ajánlja őt neked, hanem oltalmazza meg őt kegyelmed, hogy elkerülhesse a meg-

Non intres in iudicium cum servo tuo, Dómine, quia nullus apud te justificábitur homo, nisi per te ómnium peccatorum ei tribuátur remissio. Non ergo eum, quaesumus, tua iudiciális senténtia premat, quem tibi vera supplicatio fidei christiánae comméndat: sed, grátia tua illi suc-

torló ítéletet, hiszen míg élt a Szentháromság jelét viselte: Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké. R. Amen.

currénte, mereatur evadere iudicium ultionis, qui, dum víveret, insignitus est signaculo sanctae Trinitátis: Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. R. Amen.

Ezután — vagy ha elmarad, helyette — a kar elénekli a következő responsoriumot:

Ments meg engem, Uram, az örök haláltól, ama rettenetes napon minden bajtól: * Midőn az ég és föld meg fognak indulni. ✠ Midőn eljössz a világot lángokban ítélni. V. Reszket minden tagom, borzadok és félek, földi pályát végzett szegény, bűnös lélek, félek a naptól, mely vizsgálni fog s dúlni. * Midőn az ég stb. V. Haragnak napja az, inség s veszély napja, — Nagy nap, mely a bűnöst győtrelemnek adja. ✠ Midőn eljössz a világot lángokban ítélni. V. Adj Uram örök nyugodalmat nekik, s az örök világoosság fényeskedjék nekik.

Libera me, Dómine, * de morte aetérna, in die illa treménda: * Quando caeli movéndi sunt et terra: ✠ Dum véneris iudicáre saeculum per ignem. V. Tremens factus sum ego, et timeo, dum discússio vénerit, atque ventúra ira. * Quando caeli movéndi sunt et terra. V. Dies illa, dies irae, calamitátis et misériae dies magna et amára valde. ✠ Dum véneris iudicáre saeculum per ignem. V. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua luceat eis.

A pap tömjént tesz a füstölőbe, s megáldja, s aztán mondja:

V. Uram irgalmazz.

R. Krisztus kegyelmezz.

V. Uram irgalmazz.

Miatyánk stb. (halkan).

V. Kyrie, eléison.

R. Christe, eléison.

V. Kyrie, eléison.

Pater noster (secreto).

A pap meghinti szentelt vízzel és megtömjénezi a holttestet vagy a jelképes sírt, s aztán mondja:

V. És ne vígy minket a kísértésbe. R. De szabadíts meg a gonosztól.

V. A pokol kapujától. R. Szabadítsd meg lelkét.

V. Nyugodjék békeességben. R. Amen.

V. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. R. És kiáltásom jusson eléd.

V. Et ne nos indúcas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.

V. A porta inferi. R. Erue, Dómine, ánimam ejus.

V. Requiéscat in pace. R. Amen.

V. Dómine, exáudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te véniat.

☩. Az Úr legyen veletek.
 R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Oldozd föl,
 Urunk, szolgád (szolgá-
 lód) N. lelkét bűneinek
 minden bilincsétől, hogy a
 feltámadás dicsőségében,
 szenteid és választottaid kö-
 zött feltámadva enyhülést
 nyerjen. A mi Urunk Jézus
 Krisztus. R. Amen.

(Ha a feloldozást a pap több halottért végzi, akkor az imádsá-
 gokat többesszámban mondja. A fenti könyörgés helyett a pap
 a szent misében lévő könyörgést is veheti.)

Ha a holttest jelen van, a pap elmondja a Deus cui primum
 est kezdetű könyörgést (1411. l.) aztán így folytatja:

☩. Adj, Uram, neki örök
 nyugalmat. R. És az örök
 világosságfényeskedjék neki.

☩. Nyugodjék békesség-
 ben R. Amen.

☩. Az ő lelke és minden
 elhunyt hívő lelke Isten ir-
 galmából békességben nyu-
 godjék. R. Amen.

Ha a szertartást nem az összes
 akkor a pap visszatérve a sekrestyébe, még ezt imádkozza:

Ant. Ha a vétkeket. Zs. 129.

Mélységekben kiáltok hoz-
 zád, Uram! Uram hallgasd
 meg szavamat!

Legyen füled figyelmes,
 hangos esedezésemre.

Uram, ha a vétkeket fi-
 gyelembe veszed, Uram, ki
 állhat meg előtted?

Ám tenálad bocsánat va-
 gyon, törvényed miatt bízom
 benned, Uram.

Lelkem remél az ő sza-
 vában, lelkem bízik az
 Úrban.

A reggeli órváltástól éj-

☩. Dóminus vobiscum. R.
 Et cum spiritu tuo.

Orémus. Absólve, quaesu-
 mus, Dómine, ánimam
 fámulí tui (fámulae tuae)
 N. ab omni vinculo delic-
 tórum: ut in resurrectionis
 glória, inter sanctos et
 electos tuos resuscitatus (re-
 suscitata) respíret. Per Chri-
 stum Dóminum. R. Amen.

(Ha a feloldozást a pap több halottért végzi, akkor az imádsá-
 gokat többesszámban mondja. A fenti könyörgés helyett a pap
 a szent misében lévő könyörgést is veheti.)

Ha a holttest jelen van, a pap elmondja a Deus cui primum
 est kezdetű könyörgést (1411. l.) aztán így folytatja:

☩. Réquiem aetérnam
 dona ei Dómine. R. Et lux
 perpétua luceat ei.

☩. Requiéscat in pace. R.
 Amen.

☩. Anima ejus et ánimae
 ómnium fidélium defunctó-
 rum per misericórdiam Dei
 requiéscant in pace. R. Amen.

megholt hívek lelkéért végzik,
 restyébe, még ezt imádkozza:

Ant. Si iniquitátes.

De profúndis clamávi ad
 te, Dómine; Dómine, exáudi
 vócem meam.

Fiant aures tuae inten-
 déntes, in vocem deprecá-
 tiónis meae.

Si iniquitátes observáve-
 ris, Dómine; Dómine, quis
 sustinébit?

Quia apud te propitiatio
 est: et propter legem tuam
 sustínui te Dómine.

Sustínuit ánima mea in
 verbo ejus: sperávit ánima
 mea in Dómino.

A custódia matutína us-

jelig bízzék Izrael az Úrban.

Mert az Úrnál van az irgalom, és bőséges nála a szabadítás.

S ő megszabadítja Izraelt minden gonoszságából. Adj Uram.

Ant. Ha a vétkeket figyelembe veszed Uram, Uram ki állhat meg előtted?

☩. Uram, irgalmazz.

℞. Krisztus, kegyelmezz.

☩. Uram, irgalmazz.

Miatyánk stb. (halkan.)

☩. És ne vígy minket a kísértésbe. ℞. De szabadíts meg a gonosztól.

☩. A pokol kapujától. ℞. Szabadítsd meg lelküket.

☩. Nyugodjanak békességben. ℞. Amen.

☩. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℞. És kiáltásom jusson eléd.

☩. Az Úr legyen veletek. ℞. És a te lelkeddel.

Könyörgés. Minden hívek teremő és megváltó Istene, szolgálid és szolgálóid lelkének add meg minden bűnük bocsánatát, hogy jámbor könyörgésünkre elnyerhessék a bocsánatot, melyet mindig óhajtottak: Ki élsz és uralkodol mindörökkön örökké. ℞. Amen.

☩. Adj, Uram, nekik örök nyugodalmat. ℞. És az örök világosság fényeskedjék nekik.

☩. Nyugodjanak békességben. ℞. Amen.

que ad noctem: speret Israel in Dóminó.

Quia apud Dóminum misericórdia: et copiósa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel ex ómnibus iniquitatibus ejus. Réquiem.

Ant. Si iniquitátes observáveris, Dómine, Dómine, quis sustinébit?

☩. Kyrie, eléison.

℞. Christe, eléison.

☩. Kyrie, eléison.

Pater noster. (Secreto.)

☩. Et ne nos indúcas in tentatiómem. ℞. Sed líbera nos a malo.

☩. A porta inferi. ℞. Erue, Dómine, ánimas eórum.

☩. Requiéscant in pace. ℞. Amen.

☩. Dómine, exáudi oratiómem meam. ℞. Et clamor meus ad te véniat.

☩. Dóminus vobíscum. ℞. Et cum spírítu tuo.

Orátio. Fidélium, Deus, ómnium cónditor et redemptor, animábus famulórum famularúmque tuárum remissiómem cunctórum tribue peccatórum: ut indulgéntiam, quam semper optavérunt, piis supplicatiómem consequántur: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. ℞. Amen.

☩. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine. ℞. Et lux perpétua líceat eis.

☩. Requiéscant in pace. ℞. Amen.



BÜGGELÉK.*

A szenteltvízzel való meghintés a nagymisék előtt.

Hints meg engem, * Uram, izsóppal, hogy tiszta legyek, moss meg engem, hogy a hónál fehérebb legyek. (Zs. 50, 3.) Könyörülj rajtam, Isten, nagy irgalmad szerint. *Ÿ*. Dicsőség. Hints meg engem Uram.

Aspérges me, * Dómine, hyssópo, et mundábor : lavábis me, et super nivem dealbábor. (Ps. 50, 3.) Miserére mei, Deus, secúndum magnam misericórdiam tuam. *Ÿ*. Glória Patri. Aspérges me.

Húsvéti időben:

Láttam a vizet, * mely a templom jobbjáról csergedezett, alleluja: és mindazok, kikre hullott, üdvözültek, s mondani fogják, alleluja, alleluja. (Zs. 117, 1.) Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló. *Ÿ*. Dicsőség. Láttam a vizet, mely.

Vidi aquam * egrediéntem de templo, a látere dextro, allelúja et omnes, ad quos pervénit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent, allelúja, allelúja. (Ps. 117, 1.) Confitémini Dómino, quóniam bonus, quóniam in saeculum misericórdia ejus. *Ÿ*. Glória Patri. Vidi aquam egrediéntem.

Eközben a pap meghinti szenteltvízzel a népet, majd énekli:

Ÿ. Mutasd meg, Uram, nekünk irgalmasságodat. (H. i. Alleluja.) *R*. És szabádtásodat add meg nekünk. (H. i. Alleluja.)

Ÿ. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam. (T. P. Allelúja.) *R*. Et salutáre tuum da nobis. (T. P. Allelúja.)

Ÿ. Uram, hallgasd meg

Ÿ. Dómine, exáudi oratió-

* Az itt közölt ájtatosságok és imádságok (az Asperges kivételével) a római misekönyvben nem található.

könyörgésemet. *R.* És kiáltásom jusson eléd.

V. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Hallgass meg minket, szentséges Urunk, mindenható Atyánk, örök Isten, és küldd el kegyesen az égből szent angyalodat, ki őrizze, ápolja, oltalmazza, látogassa és védelmezze e háznak minden lakóját. A mi Urunk Krisztus által.

R. Amen.

nem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat.

V. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Exáudi nos, Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus et mittere dignéris sanctum Angelum tuum de caelis; qui custódiat, fóveat, próteget, visítet, atque deféndat omnes habitántes in hoc habitáculo. Per Christum, Dóminum nostrum.

R. Amen.

XIII. Leó pápa imádsága a szentmise után.

Háromszor:

Üdvözlégý Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

Ave María, grátia plena, Dóminus tecum: benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Jesus. Sancta María Mater Dei, ora pro nobis, peccatoribus, nunc, et in hora mortis nostrae. Amen.

Utána:

Üdvözlégý Királyné, irgalmasság anyja, életünk, édességünk, reménységünk, üdvözlégý! Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai. Hozzád sóhajtunk sírva és zokogva e síralom völgyéből. Fordítsd reánk tehát, Szószólónk, irgalmas szemedet és e számkivetés után mutasd meg nekünk Jézust, méhednek áldott gyümölcsét! Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária!

Salve Regina, mater misericordiae, vita, dulcedo et spes nostra, salve! Ad te clamamus exules filii Evae. Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrimarum valle. Eja ergo, advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte; et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis virgo María!

Ÿ. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja.

Ŕ. Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreire.

Könyörögjünk. Úr Isten, oltalmunk és erősségünk, tekints le kegyesen hozzád kiáltó népedre, és Isten Anyjának, a dicsőséges és szeplőtelen Szűz Máriának, Szent Józsefnek, az ő jegyesének, Szent Péter és Pál apostolaidnak és minden szenteknek közbenjárására hallgasd meg kegyesen és irgalmasan könyörgésünket, melyet a bűnösök megtéréséért, az Anyaszentegyház szabadságáért és felmagasztalásáért hozzád intézünk, a mi Urunk Jézus Krisztus által! Amen.

Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben; a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk! Esedezve kérjük: «Parancsoljon neki az Isten!» Te pedig, mennyei seregek vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére! Amen.

Jézus Szentséges Szíve! Irgalmazz nekünk! (Háromszor.)

Ÿ. Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.

Ŕ. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Orémus. Deus refúgium nostrum et virtus, pópulum ad te clamántem propítius respice, et intercedente gloriósa et immaculáta Virgine Dei genitrice María, cum beáto Joseph ejus sponso, ac beáteis apóstolis tuis Petro et Paulo et ómnibus sanctis, quas pro conversióne peccatórum, pro libertáte et exaltatióne sanctae matris ecclesiae preces effúndimus, miséricors et benignus exáudi. Per eúndem Christum, Dóminum nostrum. Ŕ. Amen.

Sancte Michaél archángle, defénde nos in praelio: contra nequítiam et insídias diabóli esto praesídium. Imperet illi Deus, súpplices deprecámur; tuque, princeps millítiae caelestis, sátanam alióque spíritus malignos, qui ad perditionem animárum pervagántur in hoc mundo, dívina virtúte in inférnum detrúde. Ŕ. Amen.

Cor Jesu sacratíssimum! Miserére nobis! (ter)

Balázsáldás.

A torokmegáldásra használandó gyertyák megáldása:

Ÿ. Segítségünk az Úr nevében. Ŕ. Ki az eget és a földet alkotá.

Ÿ. Adjutórium nostrum in nómine Dómini. Ŕ. Qui fecit caelum et terram.

Ÿ. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. R. És az én kiáltásom jusson eléd.

Ÿ. Az Úr legyen veletek. R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható és legkegyelmesebb Isten, ki az egész világ különféle teremtményeit egy igéddel teremtetted és azt akartad, hogy ugyanez Igéd, aki által lett minden, az emberek váltáságra emberi testet öltön; ki nagy és megmérhetetlen, rettenetes és dicséretes és csodatevő vagy: a tőled eredő hit megvallásában Szent Balázs, a dicsőséges vértanu és püspök a különféle kínzásoktól sem rettent vissza, hanem sikeresen kivívta a vértanuság pálmáját s te őt a többi kegyelmen kívül azzal a kiváltsággal tüntetted ki, hogy hatalmaddal bármily torokbajt meggyógyított. Ezért alázatosan kérjük Fölségedet, ne tekintsd vétkeinket, hanem méltóztatással tiszteletreméltó jóságoddal az ő érdemeiért és esedezéseiért e viaszterményt megálldani és megszentszítelni, közölve vele kegyelmedet, hogy akiknek nyakát vele igaz hittel érintjük, az ő szenvedéseinek érdemei által minden torokbajtól megmeneküljenek és Szentegyházadban egészségben és örömmel hálát adhassanak neked és dicsérhessék a te mindörökké áldott dicsőséges nevedet. A mi.

Ÿ. Dómine exáudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dóminus vobiscum. R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens, et mitíssime Deus! Qui ómnium mundi rerum diversitátes solo verbo creásti, et ad hóminum reformatiónem, illud idem Verbum, per quod facta sunt ómnia, incarnári voluísti: qui magnus es, et imménsus, terribilis, atque laudábilis, ac fáciens mirabilia; pro cujus fidei confessióne gloriósus Martyr et Póntifex Blásius, diversórum tormentórum génera non pavéscens, martyrii palmam felíciter est adéptus, quique eidem inter caeteras grátias hanc praerogativam contulísti, ut quocúmque gútturis morbos tua virtúte curáret, Majestátem tuam suppliciter exorámus, ut non inspéctu reátus nostri, sed ejus placátás méritis et précibus hanc cerae creatúram beneŸdicere, et sanctiŸficáre tua venerábili pietáte dignéris, tuam grátiam infundéndo; ut omnes, quorum colla per eam ex bona fide tacta fuerint, a quocúmque gútturis morbo ipsius passiónis méritis liberéntur, et in Ecclésia sancta tua sani et hílares tibi gratiárum réferant actiónes, laudéntque nomen tuum gloriósum, quod est benedictum in saecula saeculórum. Per Dóminum.

Erre a pap a gyertyákat szenteltvízzel meghinti, majd a hívek nyakához tartva, mindegyikük fölött ezt mondja:

Szent Balázs püspök és vértanu esedezésére, szabadítson meg téged az Isten a torokbajtól és minden más bajtól. Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.

Per intercessionem Sancti Blasii Episcopi et Martyris liberet te Deus a malo gutturis et, a quolibet alio malo. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Feltámadási körmenet.

A pap a szentsírhoz megy és térdenállva énekli:

Ébredj fel.

Kar: Miért alszol, Uram? Ébredj fel, ne taszíts el végképen! Miért fordítod el arcodat, s felejtet el szorongatásunkat? Testünk a földhöz tapadt. Kelj fel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket! (Zs. 43, 23—26.)

Exsúrge.

Chor: Quare obdormis Domine? Exsúrge et ne repéllas in finem: quare faciém tuam avértis, oblivísceris tribulationém nostram? Adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Domine, ádjuva nos et libera nos. (Ps. 43, 23-26.)

Ezután a pap elkezd a 138. zsoltárt és a karral felváltva énekli:

Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: Tudod, ha leülök és ha felkelek.

Messziről érted gondolataimat: Szemmel tartod járásomat és nyugvásomat.

Előre meglátod minden utamat: Még nincs is a szó nyelvemen,

És te, Uram, máris érted egészen: Elül-hátul körülveszel engem, És felettem tartod kezedet.

Tudásod csodálatos előttem: S oly nagy, hogy fel sem érhetem!

Hová mehetnék lelked elől? Hová menekülhetnék színed elől?

Domine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessionem meam, et resurrectionem meam.

Intellexísti cogitationes meas de longe: sémitam meam, et funiculum meum investigásti.

Et omnes vias meas praevidísti: quia non est sermo in lingua mea.

Ecce, Domine, tu cognovísti ómnia novíssima, et antiqua: tu formásti me, et posuísti super me manum tuam.

Mirábilis facta est sciéntia tua ex me: confortáta est, et non pótero ad eam.

Quo ibo a spíritu tuo? et quo a fácie tua fugiam?

Ha felszállok az égbe, te ott vagy: Ha leszálok az alvilágba, jelen vagy.

Ha felölténém a hajnal szárnyait: S a tenger túlsó szélén telepedném meg:

Ott is a te kezéd lenne a vezérem: S a te jobbod tartana engem.

Mondhatnám talán: A sötétség takarjon el engem: És éjtszaka legyen a világosság körülöttem,

De a sötétség sem sötét neked, S az éjjel mint a nappal oly világos előtted: Sötétség és világosság előtted egyre megy.

Hiszen te alkottad ve-séimet: Te szóttél engem anyám méhében.

Dicsőítlek téged, mert oly félelmetesen fölséges vagy: És lelkem nagyon jól tudja, mily csodálatosak alkotásaid.

Csontom nincs rejtve előtted, Te alkottál a rejtekben: Valómmal együtt a föld ölében.

Még alakatlan voltam, és szemed már látott engem, És könyvedbe be volt írva minden: Meg voltak határozva a napok, Mikor még egy sem volt meg belőlük.

Mily tiszteletreméltók előtttem, Isten, a te gondolataid: Mily hatalmas a szárnuk!

Megolvasnám őket, de számosabbak a fővénynél: S ébredésemkor is még nálad lennék.

Si ascéndero in caelum, tu illic es: si descéndero in inférnum, ades.

Si súmpsero pennas meas dilúculo, et habitávero in extrémis maris:

Etenim illuc manus tua dedúcet me: et tenébit me délixtera tua.

Et dixi: Fórsitan ténebrae conculcábunt me: et nox illuminátio mea in delíciis meis.

Quia ténebrae non obscurabúntur a te, et nox sicut dies illuminábitur: sicut ténebrae ejus, ita et lumen ejus.

Quia tu possedísti renes meos: suscepísti me de útero matris meae.

Confitébor tibi quia terribíliter magnificátus es: mirabília ópera tua, et ánima mea cognóscit nimis.

Non est occultátum os meum a te, quod fecísti in occulto: et substántia mea in inferióribus terrae.

Imperféctum meum vidé-runt óculi tui, et in libro tuo omnes scribéntur: dies formabúntur, et nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificáti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum.

Dinumerábo eos, et super arénam multiplicabúntur: exsurréxi, et adhuc sum tecum.

Vajha elvesztenéd, Isten, a bűnösöket: Bárcsak távoznátok tőlem, vérengző emberek!

Kik azt mondjátok gondolatotokban: Hiába emlegetik ők városaidat!

Uram, ne gyűlöljem-e azokat, akik gyűlölnek téged? És ne utáljam-e ellenségeidet?

Teljes gyűlölettel gyűlölöm őket: Ellenségeim lettek.

Vizsgálj meg engem, Isten, és ismerd meg szívemet: Vess próbára s ismerd meg ösvényeimet,

És nézd meg, a gonoszság útján vagyok-e? És légy az örök úton vezérem.

Dicsőség.

Si occideris, Deus, peccatores: viri sanguinum, declinate a me:

Quia dicitis in cogitatione: Accipient in vanitate civitates tuas.

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam? et super inimicos tuos tabescbam?

Perfecto odio oderam illos: et inimici facti sunt mihi.

Proba me, Deus, et scitocor meum: interroga me, et cognosce semitas meas.

Et vide, si via iniquitatis in me est: et deduc me in via aeterna.

Glória Patri.

Utána a pap megtömjénezi az Oltáriszentséget, majd kezébe véve, a nép felé fordul és énekl:

Feltámadtam.

Kar: És mégis veled vagyok, alleluja. Kezed rajtam nyugszik, alleluja. Tudásod csodálatos, alleluja, alleluja, alleluja.

Resurréxi.

Chor: Et adhuc tecum sum, allelúja. Posuisti super me manum tuam, allelúja. Mirabilis facta est scientia tua, allelúja, allelúja, allelúja.

A pap háromszor énekl, mindig emeltebb hangon:

Békeség nektek, én vagyok, alleluja.

Kar: Ne féljeteK, alleluja.

Pax vobis, ego sum, allelúja.

Chor: Nolite timere, allelúja.

Ezután a pap elkezdí és a nép a körmenet alatt eléneklí a «Feltámadt Krisztus e napon» éneket. A főoltárhoz visszaérkezve, eléneklí a Te Deum-ot (1447. l.) a Mennynek királyné asszonyát (1461. l.) és a pap áldást ad az Oltáriszentséggel. (1464. l.)

Búzaszentelő körmenet.

A szertartást végző pap violaszínű palástot és stólát ölt, s az oltár előtt térdre borul. A többi jelenlévő pap karingben, állva énekl:

Hallgass meg minket, Urunk, mert jóságos a te irgalmad, nagy irgalmasságod miatt tekint reánk, Urunk. Ments meg engem, Istenem, mert a hullámok egész a lelkemig hatoltak! *℣.* Dicsőség. (Ism.) Hallgass meg stb.

Exáudi nos, Dómine, quóniam benígna est misericórdia tua: secúndum multitúdinem miseratiónum tuárum réspice nos, Dómine. Salvum me fac Deus, quóniam intravérunt aquae úsque ad ánimam meam. *℣.* Glória. (Rep.) Exáudi nos.

Ennek végeztével a szertartást végző pap mondja:

℣. Irgalmazz a mi bűneinknek, Urunk.

R. A té nevedért.

Könyörögjünk. Könyörülj, Urunk, könyörülj népeden, hogy megérdemelt büntetésedtől megfenyítve, mindenkör a te irgalmasságodban élhessen. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

℣. Propítius esto peccátis nostris Dómine. *R.* Propter nómen tuum.

Orémus. Parce, Dómine, parce pópulo tuo, ut dignis flagellatióibus castigátus, in tua semper miseratióne respíret. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

Ezután valamennyien letérdelnek és két énekes a főoltár előtt térdelve, ájtatosan elkezd énekelni a Mindenszentek-litániáját, a többiek pedig ugyanazon a hangon ismétlik. Mikor pedig azt éneklük: «Szentséges Szűz Mária, könyörögj érettünk», valamennyien felkelnek, rendben megindulnak azon hely felé, ahol a vetést meg fogják áldani: közben a litániát éneklük a szükséghez képest rövidítve.

Mikor a vetésekhez érnek, a szertartást végző pap a vetéseket megáldva, háromszor ismétli ezt a verset: «Hogy a föld termését megadni és fenntartani méltóztassál. Kérünk téged, hallgass meg minket». A kar is háromszor ismétli ugyanazt.

A litánia után:

Miatyánk (csendben).

℣. És ne vigy minket a kísértésbe. *R.* De szabadíts meg a gonosztól. *℣.* Uram, hallgasd meg könyörgésemet. *R.* És kiáltásom jusson eléd. *℣.* Az Úr legyen veletek. *R.* És a te lelkeddel.

Pater noster (secreto).

℣. Et ne nos indúcas in tentatióinem. *R.* Sed líbera nos a malo. *℣.* Dómine exáudi oratióinem meam. *R.* Et clamor meus ad te véniat. *℣.* Dóminus vobiscum. *R.* Et cum spíritu tuo.

Könyörögjünk. Kegyes jó-ságodat, kérjük, mindenható Isten, hogy eme zsenge termést, amelyet eddig levegőddel és esőddel bölcsen tápláltál, áldásod ✠ esőjében is megfüröszteni méltóztassál és a föld gyümölcsét megérlelni kegyeskedjél. Add meg továbbá népednek, hogy jótéteményeidért mindig hálat adhasson neked, és elégítsd ki az éhezőket a föld bőséges termése által, hogy a szegények és szűkölködők is magasztalhassák dicső nevedet. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

Ezután kelet felé fordulva, a szokott módon elénekli az «In principio» kezdetű (585. l.) evangéliumot. Utána :

R. És az Ige testté lőn és miköztünk lakozék. *V.* És láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttének dicsőségét, telve malaszttal és igazsággal.

R. Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. (Ismétlik az előbbi részt :) *V.* És láttuk . . . igazsággal. *R.* Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (Ismétlik:) Telve malaszttal és igazsággal.

Ezután a pap a következő imádságot mondja :

Könyörögjünk. Áldd meg ✠ Urunk, ezt a gabonavetést, hogy az emberiségnek javára váljék; és add meg a te dicsőséges neved közbenjárása által, hogy mindazok, akik ezt majd magukhoz veszik,

Orémus. Pietátem tuam, quaesumus omnipotens Deus, ut has primitias creatúrae tuae, quas aeris et plúviae temperamento nutrire dignátus es bene ✠ dictionis tuae imbre perfundas; et fructus terrae usque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque pópulo tuo, de tuis múnerebus tibi semper grátias ágere, ut a fertilitate terrae, esuriéntium ánimas bonis affluéntibus répleas, et egénus, et pauper laudent nomen glóriae. Per Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

R. Verbum caro factum est, et habitávit in nobis. *V.* Et vídimus glóriam ejus, glóriam quasi Unigéniti a Patre, plenum grátiae et veritátis.

R. In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. (Et repetitur versus.) *V.* Et vídimus . . . et veritátis. *R.* Glória Patri et Filio, et Spirítui Sancto. (Et repetitur versus.) Plenum grátiae et veritátis.

Orémus. Béne ✠ dic Dómine hanc creatúram ségetum, ut sit remédium salutáre humáno géneri: et praesta per intercessiónem nóminis tui gloriósi, ut quicumque ex ea sumpserint,

benne testük számára egészséges táplálékot, lelkük számára erősítést találjanak. A mi Urunk Krisztus által.
R. Amen.

sanitatem mentis et corporis, animaeque tutelam percipiant. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

Ezután dél felé fordulva, a szokott módon elénekli a Recumbentibus kezdetű (645. l.) evangéliumot. Utána :

R. Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot, mondván: Alleluja! Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözülni fog. Alleluja, alleluja, alleluja!

℣. Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. (És ismétlik:) Aki hiszen... Alleluja! ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (És ismétlik :) Alleluja... Alleluja!

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten, világ Ura, ki a földet semmiből teremtetted, kormányozod azt és megparancsoltad, hogy a szántóföldeket a test táplálására az emberi munkával művelje: irgalmassághoz esedezve könyörgünk, hogy ami termést e földekbe vetettünk vagy ültettünk, arra kegyesen tekints le és az időjárást kegyesen kormányozni méltóztassál: az ártalmas tövist és bojtortjánt kirtva és elnyomva, tedd őket termékenyekké és juttasd teljes megéréshez, hogy mi méltatlan szolgálód bőséges ajándékosztásért, gazdag termésért adhassunk hálát és méltóan dicsőíthes-

R. Ite in univérsum orbem, et praedicáte dicentes: Alleluja. Qui crediderit, et baptizátus fuerit, salvus erit. Alleluja, alleluja, alleluja.

℣. In nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti. (Et repetítur.) Qui crediderit... Alleluja. ℣. Glória Patri, et Filio et Spíritui Sancto. (Et repetítur.) Alleluja... Alleluja.

Orémus. Omnipotens, sempitérne Deus, árbitrator throni, qui moles terrae ex nihilo pendente gubernas, et ad usum humáni generis, corporisque sustentationem, agros operibus excólere iussisti: misericórdiam tuam supplices exorámus, ut quidquid in hos agros salubriter seminatum atque plantatum est, aspéctu tuae clementiae prospicias, et aeris temperiem misericórditer moderári digneris: ut rescat, atque absorpto omnium tribulorum, spinarumque squalore, efficiatur foecundum, et ad maturitatem perfectam tribuas pervenire: ut nos famuli tui, licet indigni, úberem tuorum donorum fructum cum

sük szent nevedet. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

mur. Per Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Ezután nyugat felé fordulva, a szokott módon elénekli a Liber generatiónis kezdetű evangéliumot. (1141. l.) Utána:

R. Boldog vagy Szent Szűz Mária és minden dicséretre a legméltóbb: Mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.

V. Imádkozz a népért, járj közbe a klérusért, esedezzel a jámbor női nemért; érezze mindenki a te segítő kezedet, aki csak ünnepli a te szent emlékedet. (És ismétlik:) Mert belőled...

V. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (És ismétlik:) Krisztus.

Könyörögjünk. Kérve kérünk téged, Urunk, hogy e vetésekre derűs szemmel és vidám arccal méltóztassál letekinteni. Mert valamint Mózes, a te szolgád által megparancsoltad a zsidó népnek, hogy Egyiptomból az Igéretföldjére jutva, ott az első zsenge termést a papokkal áldassák meg: ugyanígy mi is kérjük irgalmaságod segítségét e vetésekre, hogy a jég el ne verje, vihar meg ne tépje, szél össze ne törje, szárazság ki ne égesse, árvíz el ne pusztítsa; hanem őrizd meg épségben, és az emberek testének és lelkének javára teljesen megérlelni méltó-

gratiárum actióne perci-piéntes, débitis atque acceptábiles sancto nómini tuo laudes referre mereá-

R. Félix namque es sacra Virgo María, et omni laude digníssima: Quia ex te ortus est Sol justitiae, Christus, Deus noster.

V. Ora pro pópulo, intervéni pro cléro, intercéde pro devóto femíneo sexu: séntiant omnes tuum juvámen, quicúmque célebrant tuam sanctam commemoratió-nem. (Et repétítur.) Quia ex e ortus.

V. Glória Patri, et Filio, et Spíritui Sancto. (Et repétítur.) Christus Deus noster.

Orémus. Te Dómine pétimus et rogámus, ut hos fructus séminum, tuis óculis serénis hilaríque vultu aspícere dignéris. Sicut enim testátus es per fámulum tuum Móysen fíliis Israel, ut egréssi? terra Aegypti in terram, quam eis datúrus eras, primitias frúctuum suórum ófferrent Sacerdóti-bus benedicéndas: sic nos orámus auxiliium misericórdiae tuae super has ségetes, ut non grando eas succídat, non turbo subvértat, non vis tempestátis detrúncet, non aeris serénitas exaestuét, et inundátio pluviárum non extérminet; sed incolúmes conservádo, pro

tassál. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

usū animarum et corporum hóminum, ad plenissimam maturitatem perdúcere dignéris. Per Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Végül észak felé fordulva, a szokott módon éneklék a Fuit in diébus Heródis kezdetű evangéliumot. (1016. l.) Utána:

R. Az asszonytól születtek között nem támadt nagyobb Keresztelő Jánosnál. Ki az Úr útját készítette elő a pusztában. *V.* Vala egy ember Istentől küldetve, kinek János vala a neve. (Ismétlik :) Ki az Úr.

V. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (Ismétlik :) Ki az Úr.

Könyörögjünk. Szentséges Urunk, mindenható Atyánk, örök Isten, kérünk, küldd szent angyalaidat, hogy e vetéseket védelmezzék meg a férgektől, kártékony madaraktól, sáskáktól; hogy mindenütt dicsőítsék szent nevedet. A mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

Hozzáfűzhető a szőlők megáldása, ahol ilyenek vannak:

Könyörögjünk. Isten, ki lelki szőlőskertednek venyigéit az egész világon elterjesztetted, szőlőhegyeink ültetvényeit tedd gyümölcsözővé; áraszd e szőlőültetvényekre áldásod ✠ harmatát, védelmezd meg minden csapás ellen és adj bőséges termést. A mi Urunk Krisztus által.

R. Amen.

Könyörögjünk. Szent Urunk, mindenható Atyánk örök Isten, ki az eget, a

R. Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista. Qui viam Dómini praeparávit in erémo. *V.* Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. (Et repetitur.) Qui viam Dómini praeparávit in erémo.

V. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. (Et repetitur.) Qui viam.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus, quaesumus, emítte sanctos Angelos tuos, ut defendant ségetes nostras a vérmibus, ab ávibus, et locústis: ut magnificétur nomen tuum Deus in omni loco. Per Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Orémus. Deus, qui spirituális vinéae tuae toto terrarum orbe pálmities extendisti: móntium nostrorum cultúram ad boni óperis fructum próvehe; his quoque vineis bene ✠ dictionis tuae rórem infúnde, et a cunctis prótege infestationibus, augéque frúctuum earum largitatem. Per Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus, qui caelum et terram,

földet, a tengereket és mindent alkottái, esdve kérünk téged, hogy ezt az ültetvényt megáldani ✠, megszentelni ✠ és gyarapítani méltóztassál: töltsd meg csütreinket és pincéinket bőséges gabona- és szőlőterméssel, hogy örvendező szívvel magasztalhassunk és adhassunk neked hálát. A mi Urunk Krisztus által. R. Amen.

És a mindenható Istennek, az Atyának ✠ és Fiúnak ✠ és Szentléleknek ✠ az áldása szálljon le erre a vetésre és maradjon rajta mindenkor. R. Amen.

¶. Áldjuk az Urat, alleluja, alleluja, alleluja! R. Hála legyen Istennek, alleluja, alleluja, alleluja!

A körmenet visszatér, közben a papság és az iskolások szent himnuszokat és énekeket énekelnek. Mikor már közel vannak a templomhoz, elkezdik a *Téged Isten dicsérünk* kezdetű (1447. l.) himnuszt és ezt énekelve vonulnak be a templomba, ahol a szertartást a Boldogságos Szűzhöz vagy a templom védőszentjéhez intézett könyörgéssel fejezik be.

A Keresztjárom napok körmenete.

A pap violaszínű palástot ölt, az oltár előtt térdreborul, a kar elénekli az Exáudi-t, a pap pedig a hozzátartozó verssel és könyörgéssel. (1434. l.) Ennek végeztével elkezdik a «Minden-szentek» litániáját. A «Szenséges Szűz Mária» elmondása után a menet megindul a kitérő templomba, vagy ahol csak egy templom van, a kijelölt kereszthez (Innen a magyar neve «keresztjárom nap»), vagy valamely szentnek a szobrához. Ahol templomba megy a körmenet, ott a litánia eléneklése után szentmisét mutatnak be és sok helyütt szentbeszédet is mondanak, a keresztnél szentbeszédet tartanak. Azután mondják el a könyörgéseket. Ha templomba ment a körmenet, az első könyörgés mindig annak a templomnak a védőszentjéről szól, amelybe a körmenet ment; egyébütt az itt következő 3-ik könyörgést «A szent Keresztjárom» mondják elsőnek.

Krisztus Urunk feltámasztásáról. Ant. Az Úr feltámasztásáról.

máre et ómnia creásti; te súpplices exorámus, ut fructum hunc terrénum bene ✠ dícere, et sancti ✠ ficáre, et multiplicáre dignéris: Répleas nostra cellária, síve habitácula, plenitúdine fruménti et vini; ut laetántes in eis, referámus tibi laudes et grátias. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

Et benedíctio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, et Fl ✠ lii, et Spíritus ✠ Sancti, descéndat super hanc creatúram ségetum, et máneat semper. R. Amen.

¶. Benedicámus Dómino. Alleluja, alleluja, alleluja. R. Deo grátias. Alleluja, alleluja, alleluja.

De Resurrectióne. Ant. Surréxit Dóminus de se-

dott a sírból, ki érettünk a kereszten függött, allelujal *Ÿ*. Bizonytal feltámadott az Úr, allelujal *R*. És megjelent Simonnak, allelujal!

Könyörögjünk:

A kereszttjáró napokról. Ant. Kérjete, és adni fognak nektek, hogy örömetek teljes legyen; mert maga az Atya szeret titeket, mint-hogy ti is szerettetek engem, és hittetek, allelujal *Ÿ*. Maradj velünk, Uram! allelujal *R*. Mert esteledik, allelujal!

Könyörögjünk:

A szent Keresztről. Ant. A szent keresztet magára vette, ki a poklot megrontotta; hatalomba öltözött és feltámadott harmadnapra, allelujal *Ÿ*. Hirdessétek a nemzetek közt, allelujal *R*. Hogy az Úr uralkodik a kereszttjáról, allelujal!

Könyörögjünk: Deus, qui pro 1341. l.

A boldogságos Szűz Máriáról. — De beáta Maria V.

A rendes húsvéti antifona és könyörgés. 1461. l.

Szent Péter és Pál apostolokról. Ant. Az igazak atyjok országában fényleni fognak, mint a nap, allelujal *Ÿ*. Az egész földre kiterjed az ő hangjok, allelujal *R*. És a földnek végső határáig elhatottak igéik, allelujal!

Könyörögjünk: Deus, cujus 1052. l.

Az egyházmegye védőszentjéről. — De patróno dioecéseos.

(Az antifona és a könyörgés egyházmegyénkint változik.)

Minden szentről. Ant. Minden szentnek országában

pülchro: qui pro nobis pe-péndit in ligno, allelúja. *Ÿ*. Surréxit Dóminus vere, allelúja. *R*. Et apparuit Simóni, allelúja.

Deus, qui 594. l.

De die ipsarum Rogatiónum. Ant. Pétite, et accipiétis, ut gáudium vestrum sit plénum; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amástis, et credidístis, allelúja. *Ÿ*. Mane nobiscum Dómine, allelúja. *R*. Quóniam advesperáscit, allelúja.

Praesta 637. l.

De Sancta Cruce. Ant. Crúcem sanctam súbiit, qui inférnum confrégit: accinctus est poténtia, surréxit die tértia, allelúja. *Ÿ*. Dícite in natióribus, allelúja. *R*. Quia Dóminus regnávit a ligno, allelúja.

De Sanctis Apóstolis Petro et Paulo. Ant. Fulgébunt justi, sicut sol, in régno Patris eórum, allelúja. *Ÿ*. In ómnem terram exívit sónus eórum, allelúja. *R*. Et in fines orbis terrae verba eórum, allelúja.

De ómnibus Sanctis. Ant. In coeléstibus régnis San-

van a szentek lakóhelye, alleluja, és az ő boldogságuk örökké tart, alleluja! *Ű.* Örvendeztetek igazak az Úrban, alleluja! *R.* A jámborokhoz illik a dicséret, alleluja!

Könyörögjünk. Isten, ki minket minden szented emlékezetével megörvendeztetsz, kérünk, az ő érdemeikre és esedezéseikre vértessz fel minket az örök üdvösség fegyvereivel és engedd, hogy egykor az ő boldog társaságukra méltók legyünk.

Bűnbocsánatért. *Ant.* Uram, ne emlékezzél meg szülőink vétkeiről és a mi vétkeinkről és bűneinkért ne állj bosszút rajtunk. *Ű.* Irgalmazz a mi bűneinknek, Urunk. *R.* A te nevedért.

Könyörögjünk: Exaudi quaesumus 1373. 1.

A pápáért. *Ant.* Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökké. *Ű.* Te Péter vagy. *R.* Éserre a kősziklára építem Egyházamat.

Könyörögjünk: Deus, ómnium 69. 1.

A hitetlenek és eretnekekért. *Ant.* Uram, törd meg Egyházad ellenségeinek hatalmát és széleszd el őket, hogy megismerjék, hogy kívüled, Istenünk, nincs más, ki érettünk harcoljon, alleluja! *Ű.* Keljen föl az Isten és széledjenek el az

ctórum habitatio est, alleluja; et in aeternum réquies eórum, alleluja. *Ű.* Gaudéte justí in Dómino, alleluja. *R.* Réctos decet collaudatio, alleluja.

Orémus. Deus, qui nos ómnium Sanctórum tuórum commemoratióne laetificas: eórum, quaesumus, précibus et méritis, fac nos aetérnae salvatiónis praesidiis muniri; et concéde: ut eórum beatae societáti mereámur conjungi.

Pro peccátis. *Ant.* Ne reminiscáris Dómine delicta nostra, vel paréntum nostrórum: neque vindictam sumas de peccátis. *Ű.* Propitius esto peccátis nostris Dómine. *R.* Propter nomen tuum.

Pro Papa. *Ant.* Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et principem fecit eum: ut sit illi sacerdotii dignitas in aeternum. *Ű.* Tu es Petrus. *R.* Et super hanc petram aedificábo Ecclésiám meam.

Contra pagános et haereticos. *Ant.* Cóntere, Dómine, fortitúdinem inimicórum Ecclésiiae tuae, et dispérge illos; ut cognóscant, quia non est álius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster, alleluja. *Ű.* Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimici ejus,

ő ellenségei, alleluja! *R.* És fussanak színe elől, kik gyűlölik őt, alleluja!

Könyörögjünk: Omnipotens 1360. 1.

Esőért. *Ant.* Urunk, Királyunk! Ábrahám Istene! adj alkalmas esőt a föld színe: hadd tudja meg ez a nép, hogy te vagy a mi Urunk Istenünk, alleluja! *Ű.* Öntözd meg a hegyeket a magasságból, alleluja! *R.* És műved gyümölcseivel teljék meg a föld, alleluja!

Könyörögjünk: Deus, in quo 1397. 1.

Tiszta időért. *Ant.* Egek kegyes alkotója, híveid örök világossága, ki bűneink miatt méltán haragszol ránk; de a hozzád kiáltók iránt kegyelmes vagy: Urunk, könyörülj rajtunk; könyörülj rajtunk, világ Megváltója, és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteknek közbenjárására adj nekünk tiszta időt, hogy megismerjük, hogy te vagy egyedül a Főlséges mindörökké; alleluja! *Ű.* Nyujtsd ki kezedet a magasságból, alleluja! *R.* És ments meg minket az árvizektől, alleluja!

Könyörögjünk: Ad te 1397. 1.

Békességért. *Ant.* Urunk! adj békességet napjainkban; mert nincs más, ki értünk harcoljon, csak egyedül te, Istenünk, alleluja! *Ű.* Békesség legyen váradban, alleluja! *R.* És bőség tornyaidban, alleluja!

allelúja. *R.* Et fugiant, qui odérunt eum, a fácie ejus, alleluja.

Pro plúvia. *Ant.* Dómine Rex, Deus Abraham! dona nobis plúviam super fáciem terrae, ut sciat pópulus iste, quia tu es Dóminus Deus noster, alleluja. *Ű.* Rigans montes de superióribus suis, alleluja. *R.* Et de fructu óperum tuórum satiábitur terra, alleluja.

Pro serenitáte. *Ant.* Cónditor alme síderum, aetérna lux credéntium; qui pro peccátis nostris juste irascéris, et propítius es clamántibus ad te: Dómine, miserére nostri, miserére nostri, Redemptor mundi; et per intercessiónem B. Maríae semper Virgínis, ac Sanctórum, Sanctárumque ómnium, da nobis serenitátem aeris; ut cognoscámus, quia tu es sólus Altíssimus in aetérnum, alleluja.

Ű. Emítte manum tuam de alto, alleluja. *R.* Et líbera nos de áquis multis, alleluja.

Pro pace. *Ant.* Da pacem Dómine in diébus nostris: quia non est álius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster, alleluja. *Ű.* Fiat pax in virtúte tua, alleluja. *R.* Et abundántia in túrribus tuis, alleluja.

Könyörögjünk: Deus, a quo 1368. l.

(Ezután a kar éneklí :)

Vedd el, Urunk, rólunk minden gonoszágunkat : hogy méltók legyünk tiszta lélekkel bemenni a szentek szentjébe.

Aufer a nobis, Dómine, omnes iniquitátes nostras, ut ad Sancta Sanctórum púris mereámur mentibus introire.

Erre a körmenet visszaindul a templomba ; útközben ezt énekelik :

Hallgasd meg, hallgasd meg, hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket.

Exáudi, exáudi, exáudi, Dóminel preces nostras.

Mennybéli Atyaisten, irgalmazz minékünk!

Pater de coelis Deus! miserére nobis!

Irgalmazz népednek, kit megváltottál véreddel; ne haragudjál mireánk örökké!

Miserére, miserére, miserére pópulo tuo, quem redemísti ságuine tuo; ne in aetérnum irascáris nobis!

Hallgasd meg stb.

Exáudi etc.

Megváltó Fíúisten, irgalmazz minékünk!

Fili, Redémtor mundi Deus, miserére nobis.

Irgalmazz, irgalmazz stb.

Miserére, miserére etc.

(Ily módon folytatják a litániát. Harmadnap, mikor a templomhoz közeledik a menet, a «Téged, Isten, dicsérünk»-et éneklík (1447. l.)

A templomba érve «A mennynek királyné asszonya» karéneket énekelik el és a hozzátartozó imádságot is elmondják (1461. l.), vagy a templom védőszentjéről emlékeznek meg, és ahol szokás, az Oltáriszentséggel áldást ad a pap.

Úrnapí körmenet.

Az utolsó evangélium után az áldozattevő pap kezébe veszi az imálandó Oltáriszentséget, kifordul a néphez és elkezd énekelni: «Pange lingua gloriósi» kezdetű éneket. (L. 459. l.) Ezután a körmenet megindul az első oltárhoz, énekelvén a pap által elkezdett éneket. Útközben mondjuk el mi is Aquinói Szent Tamás e mélyértelmű himnusát, utána pedig elmélkedjünk.

1. *Elmélkedés.* Alaphangulata: *imáadás.* Ma minden imádjá az eucharisztikus Údvözítőt. Az Egyház imádságával, körmenetével, liturgiájával. Itt van a papság, a világi társadalom, öregek, ifjak serege, férfiak, nők. Krisztus tart diadalmenetet. Járjuk diadalmas lélekkel az ő útját. — Imádjá az anyagi világ: mind az a drága pompa, mellyel körül vesszük Királyunkat. Imádjá őt a gyertyafény, a harangzúgás, a lába elé szórt rózsaszírom, az előtte égbeszálló tömjénfüst, a ragyogó júniusi nap. Én is imádom és így megyek az első oltárhoz.

Az első oltárnál valamely az Oltáriszentségről szóló énekből énekelnek egy verset, mialatt a pap az oltárra helyezett Szentséget megtömjénezi; az ének megszűntével a pap vagy a szerepapeléneklí a Caro mea kezdetű evangéliumot. (699. l.) Utána következik:

¶ Táplálta őket a búza
zsirjával; alleluja! R. És jól-
lakatta őket mézzel a kő-
sziklából, alleluja!

¶ Cibavit eos ex adipe
frumentí, alleluja! R. Et
de petra melle saturávit eos;
alleluja.

Könyörögjünk: Deus, qui nobis. 695. l.

A könyörgés után eléneklí a: Szent vagy, Uram! kezdetű éneket, mialatt a pap megtömjénezi a Szentséget, majd kezébe veszi s áldást ad vele.

Ezután ismét megindul a menet, miközben a liturgia Aquinói Szent Tamásnak Sacris solémnis kezdetű himnuszát éneklí. Imádkozzuk mi is átérezve, megfontolva, rágondolva:

Szent ünnepet lakunk,
öröme mindenek! — Szív-
ből jövő dalunk zengjen dí-
cséretet! — Romján a ré-
ginek újak teremjenek: —
Új tettek, új hit, új szívek!

A végső éjtszaka em-
léke ünnepel, — Amelyen
önmaga az Úr osztotta el —
Húsvétnak ételét, — együtt
övéivel, — Mint azt az ő-
satyák tették.

Amint a példakép: a bá-
rány elfogyott, — Szent
Testét osztja szét, mit étkül
áldozott. — Így vették tel-
jesen őt az apostolok, —
Ezt vallja, mondja szent
hitem.

Testével élteti, ki holtra
bágyadott, — Vérével el-
veszi a sajtó bánatot. —

Utána pedig foglalkozunk a következő elmélkedő gondolatokkal:

2. *Elmékedés.* Alaphangulata: *hálaadás.* Elsősorban, amiről a himnusz zeng, az Oltáriszentség alapításáért. Azután azért az

Ím mond: Vegyétek ezt,
kelyhem, mit átadok. —
Igyátok, s enyhül a kereszt.

Így létesült ezen fensé-
ges áldozat, — Örökre meg-
leszen, s kegyelmet osztogat,
— Az Úr szolgálatát, osz-
tás-vevés jogát, — Szent-
telt kezeknek adta át.

Az angyal ételét az ember
élvezi, — A példa véget ért:
Krisztus bevégezi; — Cso-
dátatos csoda! Legfőbb Urát
eszi — A szolgálta, koldus, föld
poral

Három személyben egy
felséges Istenünk, — Úgy
nézzen ránk a kegy, ahogy
mi tisztelünk; — Ösvényi-
den vezess, és egykor adj
nekünk — Örök hazát, ó
szent, kegyes!

ezer és ezer kegyelemért, melyet az Eucharisziában és az Eucharisztia által kaptam. A szentmisékért, melyeknek áldozatos levegője vértanui és apostoli lelkületet sugall. A szentségimádásokért, melyeknek áldásos óráiban kristályosodtam. A szentáldozásokért, melyekben az emberi természetet levetve, az Isten részévé lettem. Ó, mennyiért lehetünk és kell is háladatosoknak lennünk!

A második oltárnál ugyanolyan módon, mint az elsőnél, a *Pétite et dábitur* (1374. l.) kezdetű evangéliumot éneklük. Utána:

¶ Mennyei kenyeret adott nekik, alleluja! *R.* Az angyalok kenyerét ette az ember, alleluja!

Könyörögjünk. Isten, ki azt akartad, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus testének és vérének dicsőséges misztériuma velünk maradjon: add meg, kérünk, hogy jelenlétét úgy tiszteljük a földön, hogy egykor színe látásában örvendezni méltók legyünk a mennyekben. Ugyanazon a mi Urunk Krisztus által. *R.* Amen.

¶ *Panem caeli dedit eis, alleluja. R. Panem angelorum manducavit homo, alleluja.*

Orémus. Deus, qui gloriósum Cörperis, et Sanguinis Dómini nostri Jesu Christi mystérium nobiscum manere voluisti; da nobis, quaesumus, ejus praesentiam ita venerari in terris, ut de ejus visione gaudere mereámur in caelis. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

A többi, mint az első oltárnál. Áldás után a menet a harmadik oltárhoz indul, a *Verbum supérnum* kezdetű himnusz énekelve:

Leszállt az égi szent Ige,
De el se hagyta az Atyát,
Nagy műve hívta őt ide,
Midőn az élet estre járt.

A földre szállt: lett jóbarát;
Velünk evett: lett ételünk;
Váltságul állta a halált;
Örök honában Úr velünk.

Halálra szánta már a bűn,
Az ámulás, a Golgota,
S ő még az élet étkeül
Ajánlja önmagát oda.

Kegyelmes Ostya, áldozat;
Az égi ajtó kulcsa vagy;
Nyögünk gonosz viszályokat,
Segíts, a bűnben el ne hagyj!

Szerelme drága zálogát:
Szent teste, vére ételét
Két színbe rejtve adta át,
Hogy így egész-magát
egyék.

Háromszemélyű Istenünk,
Nevednek hála, tisztelet!
Az égi honban adj nekünk
Örökre boldog életet.

Amen.

Ezalatt elmélkedhetünk is a következő gondolatokon:

3. *Elmélkedés.* Alaphangulata : az *engesztelés*. Most is, a körmenet alatt is, mennyi bánthatja az Úr eucharisztikus Szívét. A közönyösség az Élet Kenyere iránt ; a hitetlenség az Oltáriszentség iránt ; tiszteletlenség, nyegleség a bámészködő kíváncsialak részéről ; az élet küzdelmeiben elfáradt emberek fásultsága. És a magam lanyhasága ; sok gépies szentáldozásom ; elfecsérelt szentmisém ; elmulasztott szentáldozásom. És a bűneim ?! — Mit adjak engesztelés gyanánt? Először megbocsátást. Igen, megbocsátok mosolyogva mindazoknak, akik engem megbántottak. Kik azok?... Azután türelmet. Elviselem az engem ért megaláztatásokat, mellőzéseket, szenvedéseket, bajokat. Mik azok? . . . Végül erős elhatározásomat. Új ember, más ember leszek. Mit is mond a himnusz? «Romján a réginek újak teremjenek!» — «Új tettek, új hit, új szívek!»

A harmadik oltárnál ugyanolyan módon mint az előzőnél, a Habéte kezdetű (1386. l.) evangéliumot éneklük. Utána:

<p>☩. Kenyeret adtál nekik a mennyből, alleluja. ☩. Minden gyönyörűséggel teljeset, alleluja.</p>	<p>☩. Panem de caelo prae-stitisti eis, alleluja. ☩. Omne delectamentum in se habentem, alleluja.</p>
---	---

Könyörögjünk : Fac nos (700. l.), a többi mint az első oltárnál.

Ezután a menet a negyedik oltárhoz indul. Útközben a szentmise sequentiáját éneklük a kar : «Lauda Sion» (lásd 697. l.). Ekkor a következő gondolatokon elmélkedhetünk.

4. *Elmélkedés.* Alaphangulata : *kérés*. De először nem magamra gondolok. Nem akarok imádságomban sem magamba gubózott öns lélek lenni. Az Úrra gondolok. Kérem, hogy őt az ittlevők mentől jobban szeressék ! Hogy a bűnösök megtérjenek ! Hogy a lanyhák lánggra gyulladjanak ! Hogy az eucharisztikus Szent Szív országa jöjjön el a földre. — Azután az Egyházra. A Szentatya szándékai teljesüljenek. Az eretnekek, szakadárok, pogányok megtéréseért. A liturgikus apostolság sikeréért, hogy az Úr neve megszenteltesék. — Majd szeretteimért. Kik? . . . És mit kívánjak nekik? . . . Elsősorban lelkieket. — Végül magamért is, hogy különb lehessenek. Nem, nem ezért. Hanem azért, hogy akármilyen is vagyok, csak mindig az Uré lehessenek !

A negyedik oltárnál ugyanolyan módon, mint az előzőnél, az In principio kezdetű (585. l.) evangéliumot éneklük. Utána:

<p>☩. Kenyeret növesztesz a földből, alleluja. ☩. És bort, mely megvidámítja az ember szívét, alleluja.</p>	<p>☩. Edúcas panem de terra, alleluja. ☩. Et vinum laetificet cor hóminis, alleluja.</p>
---	--

Könyörögjünk : Deus, qui nobis (695. l.) a többi, mint az első oltárnál.

Midőn a menet visszajövet a templomhoz közeledik, a kar a templomban a «Téged Isten, dicsérünk» kezdetű (lásd alább) hálaéneket énekl; azután a pap a szokásos módon szentségi áldást (1464. l.) ad s a szertartás véget ér.

Te Deum.

Téged Isten, dicsérünk, —
téged Őrnak ismerünk.

Téged, örök Atyaisten, —
áld az egész földön minden.

Neked mindnyájan az angyalok, — egek és hatalmasságok,

Kerub- és szeráf-seregek,
— szüntelen így énekelnek:

Szent, szent, szent vagy.
— Seregek szent Istene vagy.

Teljesek dicsőségednek —
fölségével föld és egek.

Téged az apostoloknak —
szent karai magasztalnak.

Téged a szent prófétáknak —
lelkei dicsérve áldnak.

Téged dicsőit imádva —
a mártírok sokasága.

Téged a föld kerekiségén —
szentegyházad vall és dicsér.

Téged áld, ó, véghetetlen —
nagy fölségű Atyaisten.

S egyszülött Fiadat áldja,
— kinek tisztelet és hála.

S a vigasztaló Szentlelket,
— kitől nyerjük a kegyelmet.

Krisztus! Dicsőség Királya,

Ő Isten Fia, légy imádva.

Te hogy az embert megmentsed, —
szűz méhében vettél testet.

Te Deum laudamus: —
te Dóminum confitémur.

Te aetérnum Patrem —
omnis terra venerátur.

Tibi omnes Angeli, — tibi
Caeli, et univérsae Potestátes:

Tibi Chérubim et Séraphim —
inCESSÁbili voce proclamant:

Sanctus, — Sanctus, —
Sanctus — Dóminus Deus Sábaoth.

Pleni sunt caeli et terra —
majestátis glóriae tuae.

Te gloriósus — Apostolorum
chorus,

Te Prophetárum — laudábilis
númerus,

Te Mártyrum candidátus —
laudat exércitus.

Te per orbem terrarum —
sancta confitétur Ecclésia,

Patrem — imménsae majestátis;

Venerándum tuum verum —
et únicum Fílium;

Sanctum quoque — Paráclitum
Spíritum.

Tu Rex glóriae, — Christe.

Tu Patris — sempitérnus
es Fílius.

Tu, ad liberándum susceptúrus
hóminem, — non horruísti
Víriginis úterum.

Halál fullánkját elvetted
— s megnyitád nekünk a
mennyet.

Isten jobbján ülsz az ég-
ben — az Atya dicsőségében.

Hisszük, mint világ bí-
rája, — jösz ítélni a világra.

Téged azért, Uram, ké-
rünk, légy oltalmunk, légy
vezérünk, — Kiket szent vé-
red nagy árán — megváltot-
tál a keresztfán.

Engedj részt a dicsőség-
ben—szenteidnek seregében.

Üdvözüljön, Uram, né-
ped, — nyerjen áldást örök-
séged.

Légy vezére boldogságra,
— légy jutalma s koronája.

Mindennap dicsérünk Té-
ged.

Szent nevedet áldja néped.

Őrizz meg ma büntől
minket — és bocsásd meg
vétkeinket.

Könyörülj rajtunk, Úr-
isten! — Könyörülj te hí-
veiden.

Legyen irgalmad miraj-
tunk, — amint benned van
bizalmunk.

Benned van, Uram, re-
ményünk, — ne hagyj soha
szégyent érünk.

¶. Áldjuk az Atyát és Fiút,
a Szentlélek Istennel együtt.
R. Dicsérjük és magasz-
taljuk mindörökké.

Könyörögjünk. Minden-
ható, örök Isten, ki szolgál-
dának megadtad, hogy az igaz

Tu, devicto mortis acú-
leo, — aperuisti credéntibus
regna caelorum.

Tu ad dexteram Dei se-
des, — in glória Patris.

Judex créderis — esse
ventúrus.

Te ergo quaesumus, tuis
fámulis súbveni, — quos
pretiósó sáanguine redemísti.

Aetérna fac cum Sanctis
tuis — in glória numerári.

Salvum fac pópulum tu-
um, Dómine, — et bédedic
hereditáti tuae.

Et rege eos, — et extólle
illos usque in aetérnum.

Per síngulos dies — be-
nedícimus te

Et laudámus nomen tu-
um in saeculum, — et in
saeculum saeculi.

Dígnare, Dómine, die isto
— sine peccáto nos custo-
díre.

Miserére nostri, Dómine,
— miserére nostri.

Fiat misericórdia tua, Dó-
mine, super nos, — quem-
ádmodum sperávimus in te.

In te, Dómine, sperávi:—
non confúndar in aetérnum.

¶. Benedicámus Patrem
et Fílium cum Sancto Spl-
ritu. R. Laudémus et super-
exaltémus eum in saecula.

Orémus. Omnípotens, sem-
pitérne Deus, qui dedísti
fámulis tuis in confessióne

hitvallásban az örök Szent-háromság dicsőségét megismerjék s fölségének hatalmában imádják az egységet: kérünk, hogy ugyanazon hit ereje mindig és minden bajtól őrizzen meg minket.

Isten, kinek irgalmassága megszámlálhatatlan, és jóságának kincse véghetetlen: hálát adunk szent Fölségednek minden ajándékaidért, és kegyességed előtt szüntelen esdekelünk: hogy ki a hozzád folyamodók kérését teljesíted, őket soha el nem hagyva, az örökkétartó jutalmakra vezesd. A mi.

℞. Amen.

verae fidei aeternae Trinitatis glóriam agnoscere, et in potentia majestatis adorare unitatem: quaesumus; ut, ejusdem fidei firmitate, ab ómnibus semper muniámur advérsis.

Deus, cujus misericórdiae non est número et bonitatis infinitus est thesáurus, piíssimae majestáti tuae pro collátis donis grátias ágimus, tuam semper cleméntiam exorátes, ut, qui peténtibus postuláta concédís, eósdem non déserens, ad praemia futúra dispónas. Per Christum Dóminum nostrum.

℞. Amen.

Litánia Jézus legszentebb nevérl.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz nekünk!

Uram, irgalmazz nekünk!
Jézus, hallgass minket!
Jézus, hallgass meg minket!
Mennybeli Atyaisten,¹
Mégváltó Fiúisten,

Szentlélek-Úristen,
Szentháromság egy Isten,
Jézus, az élő Isten Fia,
Jézus, az Atyának fényessége,
Jézus, az örök világosság-
nak fényessége,
Jézus, a dicsőség királya,

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Kyrie, eléison.
Jesu, audi nos.
Jesu, exáudi nos.
Pater de caelis, Deus,¹
Fili, Redemptor mundi,
Deus,
Spíritus Sancte, Deus,
Sancta Trinitas, unus Deus,
Jesu, Fili Dei vivi,
Jesu, splendor Patris,
Jesu, candor lucis aeternae,
Jesu, rex glóriae,

¹ Irgalmazz nekünk!

¹ Miserére nobis.

Jézus, az igazságosság napja, ¹	Jesu, sol justitiae, ¹
Jézus, a boldogságos szűz Máriának Fia,	Jesu, Fili Mariae Virginis,
Szeretreméltó Jézus,	Jesu amabilis,
Csodálatos Jézus,	Jesu admirabilis,
Jézus, erős Isten,	Jesu, Deus fortis,
Jézus, a jövő élet Atyja,	Jesu, pater futuri saeculi,
Jézus, a nagy tanács Angyala,	Jesu, magni consilii ángele,
Leghatalmasabb Jézus,	Jesu potentissime,
Legtürelmesebb Jézus,	Jesu patientissime,
Legengedelmesebb Jézus,	Jesu obedientissime,
Szélid és alázatos szívű Jézus,	Jesu, mitis et humilis cor- de,
Jézus, a szűzesség kedvelője,	Jesu, amator castitatis,
Jézus, szerető barátunk,	Jesu, amator noster,
Jézus, a béke Istene,	Jesu, Deus pacis,
Jézus, az élet szerzője,	Jesu, auctor vitae,
Jézus, az erények példaképe,	Jesu, exemplar virtutum,
Jézus, a lelkek buzgó ke- resője,	Jesu, zelator animarum,
Jézus, a mi Istenünk,	Jesu, Deus noster,
Jézus, a mi menedékünk,	Jesu, refugium nostrum,
Jézus, a szegények atyja,	Jesu, pater pauperum,
Jézus, a hívek kincse,	Jesu, thesauri fidelium,
Jézus, jó pásztor,	Jesu, bone pastor,
Jézus, igaz világosság,	Jesu, lux vera,
Jézus, örök bölcsesség,	Jesu, sapientia aeterna,
Jézus, végtelen jóság,	Jesu, bonitas infinita,
Jézus, utunk és életünk,	Jesu, via et vita nostra,
Jézus, az angyalok öröme,	Jesu, gaudium Angelorum,
Jézus, a patriarkák királya,	Jesu, rex Patriarcharum,
Jézus, az apostolok mestere,	Jesu, magister Apostolorum,
Jézus, az evangelisták ta- nítója,	Jesu, doctor Evangelistarum,
Jézus, a vértanúk erőssége,	Jesu, fortitudo Martyrum,
Jézus, a hitvallók világos- sága,	Jesu, lumen Confessorum,
Jézus, a szűzek tisztasága,	Jesu, puritas Virginum,
Jézus, minden szentek ko- ronája,	Jesu, corona Sanctorum omnium,
Légy irgalmas! Kegyel- mezz nekünk, Jézus!	Propitius esto, parce nobis, Jesu.

¹ Irgalmazz nekünk!¹ Miserere nobis.

Légy irgalmas! Hallgass
meg minket, Jézus!

Minden gonosztól,²
Minden bűntől,
A te haragodtól,
Az ördög incselkedéseitől,
A tisztátalan lélektől,
Az örök haláltól,
Sugallataid elhanyagolásá-
tól,

Szent megtestesülésed titka
által,
Születésed által,
Gyermekséged által,
Isteni életed által,

Fáradalmaid által,
Haláltusád és szenvedésed
által,
Kereszted és elhagyatott-
ságod által,
Ellankadásod által,
Halálod és temetésed által,

Föltámadásod által,
Mennybemeneteled által,
A legméltóságosabb Oltári-
szentség szerzése által,
Örömeid által,
Dicsőséged által,

Isten Báránya, ki elveszed
a világ bűneit, kegyel-
mezz nekünk, Jézus!

Isten Báránya, ki elveszed
a világ bűneit, hallgass
meg minket, Jézus!

Isten Báránya, ki elveszed
a világ bűneit, irgal-
mazz nekünk, Jézus!

Jézus, hallgass minket,
Jézus, hallgass meg min-
ket!

Propítius esto, exáudi nos,
Jesu.

Ab omni malo,²
Ab omni peccáto,
Ab ira tua,
Ab insídiis diáboli,
A spírítu fornicatiónis,
A morte perpétua,
A negligéctu inspiratiónum
tuárum,

Per mystérium sanctae
incarnatiónis tuae,
Per nativitátem tuam,
Per infántiam tuam,
Per divinissimam vitam
tuam,

Per labóres tuos,
Per agóniam et passiónem
tuam,

Per crucem et derelicti-
nem tuam,
Per languóres tuos,

Per mortem et sepultú-
ram tuam,

Per resurrectiõem tuam,
Per ascensiõem tuam,
Per sanctíssimae Eucharí-
stiae institutiõem tuam,

Per gáudia tua,
Per glóriam tuam,

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi, parce nobis,
Jesu.

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi, exáudi nos,
Jesu.

Agnus Dei, qui tollis pec-
cáta mundi, miserére no-
bis, Jesu.

Jesu, audi nos.
Jesu, exáudi nos.

¹ Ments meg minket, Jézus!

² Libera nos, Jesu.

Könyörögjünk. Urunk Jézus Krisztus, te azt mondtad: kérjetelek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik nektek: kérünk, add meg nekünk könyörgésünkre isteni szeretetednek érzelmét, hogy téged teljes szívből, szóval és tettel szeressünk és dicsérni soha meg ne szűnjünk.

Adj nekünk, Urunk, szent neved iránt egyaránt félelmet és örök szeretetet, mert gondviselésedtől soha meg nem fosztod azokat, akiket szereteted állhatatosságára tanítasz: Ki élsz és uralkodol mindörökkön örökké.

R. Amen.

Orémus. Dómine Jesu Christe, qui dixisti: Pétite, et accipiétis; quaerite, et inveniétis; pulsáte, et aperiétur vobis: quaesumus, da nobis peténtibus divinisimi tui amóris afféctum, ut te toto corde, ore et ópere diligámus, et a tua numquam laude cessémus.

Sancti Nóminis tui, Dómine, timórem páriter et amórem fac nos habére perpétuum: quia numquam tua gubernatióne destítuis, quos in soliditáte tuae dilectiónis instítuis: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum.

R. Amen.

Litánia Jézus Szent Szívéről.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz nekünk!

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, hallgass minket!
Krisztus, hallgass meg minket!

Mennyei Atyaisten,¹
Mégváltó Fiúisten,

Szentlélek Úristen,
Szentháromság egy Isten,

Jézus Szíve, az örök Atya
Fiának Szíve,
Jézus Szíve, a Szűzanya
méhében a Szentlélektől
alkotott Szív,

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Kyrie, eléison.
Christe, audi nos.
Christe, exáudi nos.

Pater de caelis, Deus,¹
Fili, Redémptor mundi,
Deus,
Spíritus Sancte, Deus,
Sancta Trínitas, unus Deus,

Cor Jesu, Filii Patris aetérni,
Cor Jesu, in sinu Virginis
Matris a Spíritu Sancto
formátum,

¹ Irgalmazz nekünk!

¹ Miserére nobis.

Jézus Szíve, az Isten igéjével lényegileg egyesített Szív, ¹	Cor Jesu, Verbo Dei substantialiter unítum, ¹
Jézus Szíve, végtelen fölségű Szív,	Cor Jesu, majestátis infinitae,
Jézus Szíve, Isten szent temploma,	Cor Jesu, templum Dei sanctum,
Jézus Szíve, a Magasságbelinek szent szekrénye,	Cor Jesu, tabernaculum Altíssimi,
Jézus Szíve, Isten háza és a mennyország kapuja,	Cor Jesu, domus Dei et porta caeli,
Jézus Szíve, a szeretet lángoló tűzhelye,	Cor Jesu, fornax ardens caritátis,
Jézus Szíve, az igazságosság és szeretet tárháza,	Cor Jesu, justítiae et amoris receptaculum,
Jézus Szíve, jósággal és szeretettel teljes Szív,	Cor Jesu, bonitáte et amore plenum,
Jézus Szíve, minden erény mélysége,	Cor Jesu, virtútum ómnium abyssus,
Jézus Szíve, minden dicséretre legméltóbb Szív,	Cor Jesu, omni laude digníssimum,
Jézus Szíve, minden szív királya és középpontja,	Cor Jesu, rex et centrum ómnium córdium,
Jézus Szíve, melyben a bölcseségnek és tudománynak összes kincsei megvannak,	Cor Jesu, in quo sunt omnes thesáuri sapiéntiae et sciéntiae,
Jézus Szíve, melyben az Istenség egész teljessége lakozik,	Cor Jesu, in quo hábitat omnis plenitúdo divinitátis,
Jézus Szíve, melyben a mennyei Atyának kedvelt,	Cor Jesu, in quo Pater sibi bene complácut,
Jézus Szíve, melynek teljességéből mindannyian merítettünk,	Cor Jesu, de cujus plenitúdine omnes nos accépi-mus,
Jézus Szíve, az örök hal-mok kívánsága,	Cor Jesu, desidérium cól-lium aeternórum,
Jézus Szíve, béketűrő és nagy irgalmasságú Szív,	Cor Jesu, pátiens et multae misericórdiae,
Jézus Szíve, dúsgazdag mindazok iránt, kik hozzád folyamodnak,	Cor Jesu, dives in omnes qui invocant te,

¹ Irgalmazz nekünk!¹ Miserére nobis.

Jézus Szíve, az élet és szentség forrása,¹

Jézus Szíve, vétkeinkért engesztelő áldozat,

Jézus Szíve, gyalázatokkal tetézt Szív,

Jézus Szíve, gonoszságainkért megtört Szív,

Jézus Szíve, mindhalálig engedelmes Szív,

Jézus Szíve, lándzsával át-döfött Szív,

Jézus Szíve, minden vi-gasztalás kútfeje,

Jézus Szíve, életünk és fel-támadásunk,

Jézus Szíve, békességünk és engesztelésünk,

Jézus Szíve, bűnösök áldo-zatja,

Jézus Szíve, benned re-ménylők üdvössége,

Jézus Szíve, benned kimű-lők reménysége,

Jézus Szíve, minden szen-tek gyönyörűsége,

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; kegyel-mezz nekünk, Uram!

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; hallgass meg minket, Uram!

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; irgal-mazz nekünk.

℣. Szelid és alázatos szívű Jézus,

℞. Alakítsd szívünket a te Szíved szerint.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten! te-kints a te szerelmes Fiad

Cor Jesu, fons vitae et sanctitátis,¹

Cor Jesu, propitiatio pro peccátis nostris,

Cor Jesu, saturátum op-próbríis,

Cor Jesu, attrítum propter scélera nostra,

Cor Jesu, usque ad mor-tem obédiens factum,

Cor Jesu, láncea perforá-tum,

Cor Jesu, fons totius con-solatiónis,

Cor Jesu, vita et resur-réctio nostra,

Cor Jesu, pax et reconci-liatio nostra,

Cor Jesu, víctima pecca-tórum,

Cor Jesu, salus in te spe-rántium,

Cor Jesu, spes in te mo-riéntium,

Cor Jesu, deliciae Sanctórum ómnium,

Agnus Dei, qui tollis pec-cáta mundi, parce nobis, Dómine.

Agnus Dei, qui tollis pec-cáta mundi, exáudi nos, Dómine.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.

℣. Jesu mitis et húmilis Corde.

℞. Fac cor nostrum se-cúndum Cor tuum.

Orémus. Omnípotens sem-pitérne Deus, réspice in Cor dilectíssimi Fílii tui, et in

¹ Irgalmazz nekünk!

¹ Miserére nobis.

Szívére és mindama dicsé-
retre és elégtételre, melyet
a bűnösök nevében irántad
lerótt, és nekik, kik irgal-
masságodért esdekelnék,
adj megengesztelődve bo-
csánatot ugyanazon szent
Fiad Jézus Krisztus nevé-
ben: Ki veled él és uralkodik
a Szentlélekkel egyetemben,
Isten, mindörökön örökké.
R. Amen.

laudes et satisfactiões,
quas in nómine peccatorum
tibi persolvit, iisque miseri-
córdiam tuam peténtibus tu
véniám concéde placátus,
in nómine ejúsdem Filii tui
Jesu Christi: Qui tecum vi-
vit et regnat in unitáte Spi-
ritus Sancti Deus, per óm-
nia saecula saeculórum.
R. Amen.

Felajánlás Jézus szentséges Szívéhez.

Édes Jézus, az emberi nem Megváltója, tekints reánk,
kik alázatosan leborulunk oltárod előtt. Tied vagyunk,
tied akarunk lenni; hogy pedig annál szorosabb össze-
kötöttségben lehessünk veled, íme ma mindegyikünk önként
a te szentséges Szívednek szenteli magát. Téged ugyan
sokan sohasem ismertek; parancsaidat megvetve, téged,
sokan visszautasítottak. Irgalmazz mindnyájuknak, jósá-
gos Jézus és vonj a te szent Szívedhez mindenkit.

Légy királya, Urunk, nemcsak a te híveidnek, akik
sohasem távoztak el tőled, hanem a tékozló fiúknak is,
akik elhagytak; add, hogy ezek az atyai házba csakhamar
visszatérjenek, hogy el ne vesszenek a nyomorban és inség-
ben. Légy királya azoknak, akiket téves vélekedések tar-
tanak fogva, vagy akiket egyenetlenkedés tart elszakítva
s hídd vissza őket az igazság kikötőjébe s a hit egységébe,
hogy rövid idő múlva legyen egy akol és egy pásztor. Légy
királya végül mindazoknak, akik a pogányok régi babona-
ságában sínylődnek, s ne vonakodjál őket a sötétségből
visszavezetni Isten világosságába és országába. Adj, Urunk,
a te Egyháznak sértetlenül biztos szabadságot, adj min-
den nemzetnek békességes rendet; tedd, hogy a föld sarkai
ugyan ezen egy szóztattól visszhangozzanak: Legyen dicsé-
ret az isteni Szívnek, mely által nekünk üdvösségünk tá-
madt; övé a dicsőség és tisztelet mindörökké. Amen.

Lorettói litánia a boldogságos Szűzről.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz ne-
künk!

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, hallgass minket!
Krisztus, hallgass meg
minket!

Mennybeli Atyaisten,¹
Meváltó Fiúisten,

Szentlélek Úristen,
Szentháromság egy Isten,
Szentséges szűz Mária,²
Istennek szent anyja,
Szűzeknek szent Szűze,
Krisztusnak szent anyja,
Isteni kegyelem anyja,
Tisztaságos anya,
Szeplőtelen szűz anya,
Sérelem nélkül való anya,
Szűz virág szent anya,
Szeretetreméltó anya,
Csodálatos anya,
Jótanács anyja,
Teremtőnknek anyja,
Üdvözítőnk anyja,
Nagyokosságú Szűz.
Tisztelendő Szűz,
Dicsérendő szent Szűz,
Nagyhatalmú szent Szűz,
Irgalmas Szűz,
Húséges Szűz,
Igazságnak tükre,
Bölcsesség széke,
Örömünk oka,
Lelki edény,
Tiszteletes edény,
Ájtatosság jeles edénye,
Titkos értelmű rózsza,
Dávid királynak tornya,
Elefántcsont torony,
Mária aranyház,
Frigynek szent szekrénye,
Mennysország ajtaja,

Kyrie, eléison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.

Pater de caelis, Deus,¹
Fili, Redemptor mundi,
Deus,
Spiritus Sancte, Deus,
Sancta Trinitas, unus Deus,
Sancta Maria,²
Sancta Dei Génitrix,
Sancta Virgo vrginum,
Mater Christi,
Mater divinae grátiae,
Mater purissima,
Mater castissima,
Mater inviolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater boni Consilii,
Mater Creatóris,
Mater Salvatóris,
Virgo prudentissima,
Virgo veneranda,
Virgo praedicanda,
Virgo potens,
Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Spéculum justítiae,
Sedes sapiéntiae,
Causa nostrae laetitiae,
Vas spirituále,
Vas honorabile,
Vas insigne devotiónis,
Rosa mystica,
Turris Davidica,
Turris ebúrnea,
Domus áurea,
Foederis arca,
Jánua caeli,

¹ Irgalmazz nekünk!

² Könyöröglj érettünk!

¹ Miserere nobis.

² Ora pro nobis.

Hajnali szép csillag,²
 Betegek gyógyítója,
 Bűnösök menedéke,
 Szomorúak vigasztalója,
 Keresztények segítsége,
 Angyalok királynéja,
 Patriárkák királynéja,
 Próféták királynéja,
 Apostolok királynéja,
 Vértanúk királynéja,
 Hitvallók királynéja,
 Szűzek királynéja,
 Minden szentek királynéja,
 Eredeti bűn nélkül fogantatott királyné,
 Szentolvasó királynéja,
 Béke királynéja,
 Magyarok Nagyasszonya,*
 Isten Báránya! ki elveszed
 a világ bűneit, kegyel-
 mezzenekünk, Uram!
 Isten Báránya! ki elveszed
 a világ bűneit, hallgass
 meg minket, Uram!
 Isten Báránya! ki elveszed
 a világ bűneit, irgalmazz
 nekünk.

¶. Imádkozzál érettünk
 Istennek szent Anyja! R.
 Hogy méltók lehessünk
 Krisztus ígéreteire!

Könyörögjünk. Engedd,
 kérünk, Úr Isten, hogy mi, a
 te szolgálid, folytonos lelki és
 testi jólétnek örvendhessünk
 és a boldogságos, mindenko-
 ron szeplőtelen Szűz Máriá-
 nak dicső közbenjárása által
 a jelen szomorúságtól meg-
 szabadulva, örökkétartó örö-
 met élvezzünk. A mi Urunk
 Jézus Krisztus által. R. Amen.

Stella matutina,²
 Salus infirmorum,
 Refugium peccatorum,
 Consolatrix afflictorum,
 Auxilium Christianorum,
 Regina Angelorum,
 Regina Patriarcharum,
 Regina Prophetarum,
 Regina Apostolorum,
 Regina Martyrum,
 Regina Confessorum,
 Regina Virginum,
 Regina Sanctorum omnium,
 Regina sine labe originali
 concepta,
 Regina sacratissimi Rosarii,
 Regina Pacis,
 Patrona Hungariae,*
 Agnus Dei, qui tollis peccata
 mundi, parce nobis, Dó-
 mine.

Agnus Dei, qui tollis peccata
 mundi, exaudi nos, Dó-
 mine.

Agnus Dei, qui tollis pec-
 cata mundi, miserere
 nobis.

¶. Ora pro nobis, sancta
 Dei Génitrix. R. Ut digni
 efficiamur promissionibus
 Christi.

Orémus. Concède nos fá-
 mulos tuos, quaesumus, Dó-
 mine Deus, perpétua mentis
 et córporis sanitáte gau-
 dére, et gloriósa beatae Ma-
 riae semper Virginis inter-
 cessióne a praesenti liberári
 tristítia et aetérna pérfrui
 laetítia. Per Christum Dó-
 minum nostrum.

R. Amen.

² Könyörögj érettünk!

² Ora pro nobis.

* Csak Magyarországon mondják.

Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején, hanem oltalmazz meg minket minden veszedelemtől, mindenkoron, dicsőséges és áldott Szűz, mi Asszonyunk, mi Közbenjárónk, mi Szószólónk; engeszteld meg nekünk szent Fiadat, ajánlj minket szent Fiadnak, mutass be minket szent Fiadnak. Amen.

☩. Imádkozzál érettünk, Szent József!

R. Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire.

Könyörögjünk. Kérünk téged, Úristen, legszentebb szűz Anyád jegyesének érdemei által, segíts, hogy mindazt, mire könyörgéseink elégtelenek, az ő esedezése által megnyerjük. Ki élsz.

Szent Bernát imádsága.

Emlékezzél meg, kegyes szűz Mária, hogy sohasem lehetett hallani, hogy te valakit magára hagytál, aki oltalmadat kérte és segítségért hozzád könyörgött. Ilyen bizalomtól lelkesítve sietek hozzád, ó szűzek szűze, jóságos Anyám, hozzád fordulok és színed előtt sóhajtván álok én szegénybűnös. Ne vesd meg könyörgésemet, ó Anyja az örök igének, hanem hallgass rám kegyelmesen és hallgass meg engem. Amen.

Sub tuum praesídium confugimus, sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed a periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriósa, et benedicta, Dómina nostra, Mediatrix nostra, advocata nostra; tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda, tuo Filio nos repraesenta. Amen.

☩. Ora pro nobis, beatissime Joseph.

R. Ut digni efficiámur promissionibus Christi.

Orémus. Sanctissimae Genitricis tuae Sponsi, quaesumus, Dómine, méritis adjuvémur, ut, quod possibilitas nostra non obtinet, ejus nobis intercessióne donétur. Qui...

Memoráre, o piíssima Virgo María, non esse audí-tum a saeculo quemquam ad tua curréntem praesídia, tua implorántem auxíllia, tua peténtem suffrágia, esse derelíctum. Ego tali animátus confidéntia, ad te, Virgo vírginum mater, curro, ad te vénio, coram te gemens peccátor assisto; noli, Mater Verbi, verba mea despícere, sed audi propítia et exáudi. Amen.

Az Úr anygala.

Az Úr anygala köszönté Szűz Máriát és ez méhébe fogadá a Szentlélektől szent Fiát. Üdvözlégý Mária . . .

Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint. Üdvözlégý Mária . . .

És az Ige testté lón és mi köztünk lakozék. Üdvözlégý Mária . . .

Ű. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja. R. Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéretere.

Angelus Dómini nuntiávit Mariæ, et concépit de Spiritu Sancto. Ave Marla etc.

Ecce ancilla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum. Ave Marla etc.

Et Verbum caro factum est, et habitávit in nobis. Ave Marla etc.

Ű. Ora pro nobis Sancta Dei Génitrix. R. Ut digni officiámur promissionibus Christi.

Könyörögjünk: Grátiam 1460. I.

(Húsvéti időben az Úr anygala helyett a Mennynek királyné asszonya kezdetű karverset és a hozzátartozó könyörgést 1461. I. mondjuk.)

A boldogságos Szűz Mária antifonái.

1. Advent első vasárnapjától Gyertyaszentelő Boldogasszonyig.

Üdvözlőtönknek szent Anyja! — Mennyeknek megnyílt kapuja; — Tengeren evezők csillaga; — Boldogságos szűz Mária!

Légý segítségé népednek; — Az elesett bűnösöknek; — Ki szűlője Istenednek; — Anyja lettél Teremtődnek! Mert anygali köszöntésre — Szálla rád az Úr Szentlelke; — S ekkor lett az örök Ige — Szűz méhednek szűz gyümölcse.

Te azért Istennek anyja, — Légý bűnösöknek gyámola; — Nyavalyánk vigasztalója; — Üdvösségünknek kapujal

Adventtől karácsonyig:

Ű. Az Úr anygala köszönté Máriát. R. És Szentlélektől méhébe fogadal

Ű. Angelus Dómini nuntiávit Mariæ. R. Et concépit de Spiritu sancto.

Könyörögjünk. Kérünk téged, Uristen, öntsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik az angyali üzenet által szent Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztje által a föltámadás dicsőségébe vitessünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. *R.* Amen.

Karácsonytól Gyertyaszentelő Boldogasszonyig:

V. Szülésed után sértetlen szűz maradtál. *R.* Istennek anyja, esedezzél, érettünk!

Könyörögjünk. Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szűzessége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, ki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk, Jézus Krisztust, a te Fiadat. *R.* Amen.

2. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepétől Nagyszombatig.

Mennyországnak királynéja, — Angyaloknak szent Asszonya; — Áldott gyökér, szűz Mária, — Üdvözlégy Krisztus szent Anyja.

Te általad e világra — Új világosság virrada, — Örülj dicsőség virága; — Kínél szebb nem jött világra.

Áldott légy drágalátos Szűz! — Isten veled szép virág Szűz; — Mennyben szent Fiad mellett ülsz, — S tudjuk, rajtunk is könyörülsz.

V. Tégy méltóvá engem, szent Szűz, a te dicséretedre. *R.* Adj erőt a te elenségeid ellen.

Orémus. Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infunde, ut qui, Angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnatiōnem cognovimus, per passiōnem ejus et crucem ad resurrectiōnis glóriam perducámur. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

V. Post partum Virgo invioláta permansisti. *R.* Dei Génitrix, intercéde pro nobis!

Orémus. Deus, qui salutis aetérnae, beatae Mariae virginitáte foecúnda, humano géneri praemia praestitisti: tríbue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiámus, per quam meruimus auctórem vitae suscipere, Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum. *R.* Amen.

Ave Regina coelórum, Ave Dómina Angelórum. — Salve radix, salve porta, Ex qua mundo lux est orta. — Gaude Virgo gloriósa, Super omnes speciósa: Vale, o valde decóra! — Et pro nobis Christum exóra.

V. Dignare me laudare Te, Virgo sacráta. *R.* Da mihi virtútem contra hostes tuos.

Könyörögjünk. Adj irgalmas Isten! gyarlóságunknak oltalmat, hogy kik az Isten szent Anyjának emlékezetét tiszteljük, az ő esedezésének segítségével vétkeinkből fölkeljünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. *R.* Amen.

3. Nagyszombattól Szentháromságvasárnapig.

Mennynek királyné Asszonya! — Örülj, szép Szűz! Alleluja; — Mert kit méhedben hordozni — Méltó voltál, Alleluja; — Amint megmondotta vala — Föltámadott. Alleluja. — Imádd Istent, hogy lemossa —

V. Örülj és örvendezz, Szűz Mária, alleluja.

R. Mert bizonytal föltámadott az Úr, alleluja.

Könyörögjünk. Úristen! ki szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak föltámadásával a világot megörvendeztetni méltóztattál, add, kérünk, hogy az ő anyja, Szűz Mária által az örök élet örömeit elnyerhesük. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. *R.* Amen.

4. Szentháromságvasárnaptól Adventig:

Mennyországban királynéja! — Irgalmasságnak szent anyja! — Élet, édeség, reménység! — Údvözlő szép szűz Mária.

Évának árva fiai, — Számkivetett maradéki, — Siralminak örökös, — Sok nyavalyáknak hajléki.

E siralomnak völgyében

Orémus. Concède miséricors Deus fragilitati nostrae praesidium: ut, qui sanctae Dei Genitricis memoriam ágimus, intercessionis ejus auxilio a nostris iniquitatibus resurgamus. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Regina coeli laetáre, allelúja; — Quia quem meruisti portáre, allelúja. — Resurrexit, sicut dixit, allelúja. — Ora pro nobis Deum, allelúja.

Bűneinket. Alleluja.

V. Gaude et laetáre, Virgo Maria, allelúja.

R. Quia surrexit Dóminus vere, allelúja.

Orémus. Deus, qui per resurrectionem Filii tui Dómini nostri Jesu Christi mundum laetificáre dignatus es: praesta, quaesumus, ut per ejus Genitricem Virginem Mariam perpétuae capiamus gáudia vitae. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. *R.* Amen.

Salve Regina, Mater misericórdiae, vita, dulcedo, et spes nostra salve! — Ad te clamamus éxsules filii Hevae. — Ad te suspiramus geméntes et flentes in hac lacrymárum valle. — Eja ergo advocáta nostra, illos tuos misericordes óculos ad nos convérte: — Et Jesum,

— Kik nyavalygunk nagy inségben; — Hozzád sóhaj-
tunk mennyégbe, — Hol
vagy örök dicsőségben.

Azért szószólónk! szeme-
det — Fordítsd hozzánk s

Ó, édes Szűz! irgalmadat.
— Holtunk után szent Fiadat — Mutasd meg
boldogságodat.

¶. Imádkozzál érettünk,
Istennek szent Anyjál R.
Hogy méltók lehessünk
Krisztus igéreteire!

Könyörögjünk. Minden-
ható örök Isten, ki a di-
csőséges Szűz Máriának tes-
tét és lelkét, hogy szent
Fiadnak méltó hajléka len-
ne, a Szentléleknek munkál-
kodása által előkészítetted,
add, hogy akik emlékezetén
örvendezünk, kegyes kö-
nyörgése által minden ránk
következő veszélytől és az
örök haláltól megszabadul-
junk. Ugyanazon a mi Urunk
Jézus Krisztus által.

R. Amen.

benedictum fructum ventris
tui, nobis post hoc exsiliium
osténde. — O clemens, o
pia, o dulcis Virgo Maria!

kegyelmedet! — És a te

¶. Ora pro nobis, sancta
Dei Génitrix! R. Ut digni
efficiámur promissionibus
Christi!

Orémus. Omnipotens,
sempitérne Deus, qui
gloriosae Virginis matris Ma-
riae corpus et ánimam, ut
dignum Filii tui habitácu-
lum éffici mererétur, Spi-
ritu sancto cooperánte, prae-
parásti: da, ut cujus com-
memorátione laetámur, ejus
pia intercessióne, ab instán-
tibus malis, et a morte per-
pétua liberémur. Per eúm-
dem Christum Dóminum
nostrum. R. Amen.

Szent József litániája.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz ne-
künk!

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, hallgass minket!
Krisztus, hallgass meg min-
ket!

Mennyei Atya-Isten,¹
Meváltó Fjű-Isten,
Szentlélek Úristen,
Szentháromság egy Isten,

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Kyrie, eléison.
Christe, audi nos.
Christe, exáudi nos.

Pater de caelis, Deus,¹
Fili Redemptor mundi, Deus,
Spíritus Sancte, Deus,
Sancta Trínitas, unus Deus

¹ Irgalmazz nekünk!

¹ Miserére nobis.

Szentséges Szűz Mária,¹
 Szent József,
 Dávid nemes sarja,
 Patriárkák fénye,
 Isten Anyjának jegyese,
 A szent Szűz tisztaságos őre,
 Isten Fiának nevelő atyja,
 Krisztus gondviselő oltalmazója,

A szent család feje,
 Igazságos József,
 Tisztaságos József,
 Nagyokosságú József,
 Erőslelkű József,
 Engedelmes József,
 Hűséges József,
 Béketűrés példaképe,
 Szegénység kedvelője,
 Iparosok példaképe,
 A házas élet díszje,
 Szűzek őre,
 Családok oszlopa,
 Inségesek vigasztalója,
 Betegek reménye,
 Haldoklók pártfogója,
 Gonosz szellemek réme,
 Az Anyaszentegyház védőszentje,

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — kegyelmezz nekünk, Uram!

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — hallgass meg minket, Uram!

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — irgalmazz nekünk.

Ÿ. Háza urául rendelte őt.
 R. És egész országának fedelmévé.

Könyörögjünk. Űristen, ki Szent Józsefet mondhatat-

¹ Könyörögj érettünk!

Sancta María,²
 Sancte Joseph,
 Proles David inclyta,
 Lumen Patriarcharum,
 Dei Genitricis sponse,
 Custos pudice Virginis,
 Filii Dei nutritie,
 Christi defensor sedule,

Almae Familiae praeses,
 Joseph justissime,
 Joseph castissime,
 Joseph prudentissime,
 Joseph fortissime,
 Joseph obedientissime,
 Joseph fidelissime,
 Speculum patientiae,
 Amator paupertatis,
 Exemplar opificum,
 Domesticae vitae decus,
 Custos virginum,
 Familiarum columen,
 Solatium miserorum,
 Spes aegrotantium,
 Patrona morientium,
 Terror daemonum,
 Protector sanctae Ecclesiae,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Dómine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Dómine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Ÿ. Constituit eum Dóminus domus suae. R. Et principem omnis possessionis suae.

Orémus. Deus, qui ineffabili providentia beátum Jo-

² Ora pro nobis.

lan Gondviseléssel szent Anyádnak jegyesül választottad: add, kérünk, hogy akit e földön pártfogónkul tisztelünk, közbenjárónk legyen a mennyben: Ki élsz és uralkodol, mindörökön örökké. R. Amen.

seph sanctissimae Genitricis tuae sponsum eligere dignatus es: praesta, quaesumus; ut, quem protectorem venerámur in terris, intercessorem habere mereámur in caelis: Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. R. Amen.

Szentséggel való áldásra.

Azért ezt a nagy Szentséget Leborulva imádjuk:
Teste, vére Krisztusunknak
Hogy itt vagyon, megvalljuk,
Ha elménkkel meg nem fogjuk,
Hitünkkel megfoghatjuk.

Tantum ergo Sacramentum
Venerémur cernui;
Et antiquum documentum,
Novo cedat ritui:
Praestet fides supplementum
Sensuum defectui.

Az Atyának és Fiúnak
Dicséret és tisztesség,
Szentlélekkel egyetemben
Áldás, örök dicsőség.
Háromságban egy szent Isten
Aldjon minden nemzetség.
Amen.

Genitóri, Genitóque
Laus et jubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio:
Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio.
Amen.

¶ Kenyeret adtál nekik
a mennyből. (H. i. Alleluja.)
R. Minden gyönyörűség-
gel teljeset. (H. i. Alleluja.)

¶ Panem de caelo prae-
stitisti eis. (T. P. Alleluja.)
R. Omne delectamentum in
se habentem. (T. P. Alleluja.)

Könyörögjünk. Isten, ki nekünk e csodálatos Ol-táriszentségben kinszenvedésednek emlékét hagyta, engeddd, kérünk, hogy testednek és vérednek szent misztériumát úgy tiszteljük, hogy megváltásodnak gyümölcsét magunkban szüntelen tapasztaljuk: Ki élsz. R. Amen.

Orémus. Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti: tribue, quaesumus, ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerári; ut redemptionis tuae fructum in nobis júgiter sentiámus: Qui vivis. R. Amen.

BETŰSOROS TARTALOMJEGYZÉK.

Abakum jan. 19.	841	Apulejus okt. 7.	1175
Abdon júl. 30.	1087	Asperges	1427
Achilleus máj. 12. ...	966	Atanáz máj. 2.	955
Adauktus aug. 30. ...	1135	Ave Regina	1460
Adorján szept. 8.	1138	Audifax jan. 19.	841
Advent	65	Az egyházi év miséi 65—	801
Adventi vasárnapok 67—	97	Ágnes jan. 21.	846
Agapitus diakonus		— másodszor jan. 28.	857
aug. 6.	1097	Ágoston püspök máj.	
— ifjú aug. 18.	1118	28.	978
Agrikola nov. 4.	1226	— egyháztanító aug.	
Aladár pápa máj. 26..	975	28	1130
— vért. okt. 9.	1179	Ágota febr. 5.	875
Alajos jún. 21.	1011	Áldozó csütörtök vigi-	
Albert nov. 15.	1236	llája	640
Alfonz aug. 2.	1092	— ünnepe	643
Alma Redemptoris ...	1459	Bacchus okt. 7.	1175
Ambrus dec. 7.	819	Balázs febr. 3.	874
Anaklét júl. 13.	1060	— áldás	1429
Anasztáz jan. 22.	848	Barnabás jún. 11. ...	996
Anasztázia dec. 25. ..	107	Bazilides jún. 12.	1000
András		Bálint febr. 14.	887
— apostol vig. nov. 29.	806	Bármely szükségben fo-	
— — ünnepe nov. 30.	809	gadalmi mise	1384
— Avellinói nov. 10. .	1229	Beatrix júl. 29.	1086
— Corsini febr. 4.	875	Benedek márc. 21. ...	909
Angela máj. 31.	980	Bernardin máj. 20. ..	973
Angyalokról fogadalmi		Bernát aug. 20.	1119
mise	1333	Bertalan ap. vig. aug. 23.	1122
Anicét ápr. 17.	937	— ünnepe aug. 24. ...	1122
Anna júl. 26.	1083	Betegekért fogadalmi	
Antal		mise	1378
— apát jan. 17.	837	Béda máj. 27.	977
— Mária Zaccaria júl.		Békéért fogadalmi mise	1368
5.	1048	Bibliána dec. 2.	813
— Páduai jún. 13. ...	1001	Birgitta okt. 8.	1178
Antifonák szűz Máriá-		Bonaventura júl. 14..	1060
ról	1459—1462	Bonifác püsp. jún. 5. .	991
Antoninus máj. 10. ..	965	— vért. máj. 14.	969
Anzelm ápr. 21.	937	Borbála dec. 4.	815
Apollnárís júl. 23. ...	1076	Bójtbevezető idő . 170—	187
Apollónia febr. 9.	880	Brunó okt. 6.	1174
Apostolokról fogadalmi		Búzaszentelő körmenet	1434
mise	1337	Bűnök bocsánatáért fo-	
Aprószentek dec. 28. .	121	gadalmi mise	1373
— nyolcada jan. 4. ...	140	Cecilia nov. 22.	1239

Celzus júl. 28.	1084	Felicissimus aug. 6. ..	1097
Ciprián pk. és vt. szept.		Felicitas vértanu márc.	
16.	1148	6.	897
— vt. szept. 26.	1158	— nov. 23.	1240
Cirill, Alexandriai febr.		Feltámadási körmenet	1431
9.	880	Ferenc, asszisi okt. 4.	1172
— Jeruzsálemi, márc.		— — stigm. szept. 17.	1148
18.	904	— Borgia okt. 10. ...	1183
— szlávok apostola júl.		— Caracciolo jún. 4.	989
7.	1054	— Paulai ápr. 2.	928
Cirinus jún. 12.	1000	— Szalézi jan. 29. ...	860
Cirjék aug. 8.	1101	— Xavéri dec. 3.	813
Cognovi szentmise ...	1316	Félix vért. jan. 14. ..	833
Damazus dec. 11.	827	Félix I. máj. 30.	982
Damján szept. 27.	1159	Félix aug. 30.	1135
Dária okt. 25.	1202	— II. júl. 29.	1086
De profundis zsoltár..	56	— júl. 12.	1058
Dénes okt. 9.	1179	— Valois nov. 20. ...	1238
Didákus nov. 13.	1234	Fidél ápr. 24.	938
Dies irae	1219	Fogadalmi szentmisék	
Dilexisti szentmise. ...	1309	1332—1387	
Domitilla máj. 12. ...	966	Franciska, Chantal aug.	
Domonkos aug. 4.	1095	21.	1120
Donát vért. aug. 7.	1099	— Római márc 9. ...	900
Dorottya febr. 6.	879	Fülöp apostol máj. 1.	951
Ede okt. 13.	1186	— Benici aug. 23. ...	1122
Efrém jún. 18.	1007	— Néri máj. 26.	975
Ego autem szentmise	1245	Gábor arkangyal márc	
Egyed szept. 1.	1136	24.	909
Elek júl. 17.	1064	— a fájdalmas Szűzről	
Előkészület a szentmi-		nevezett febr. 27. .	892
sére (szentáldozásra)	53	Geminianus szept. 16.	1148
Emerencia jan. 23. ...	849	Gergely I. márc. 12. ...	902
Emlékezzél meg	1458	— VII. máj. 25.	973
Epimachus máj. 10. ...	965	— Csodatevő nov. 17.	1240
Erazmus jun. 2.	987	— Nazianzi máj. 9. ...	965
Erzsébet, árpádházi		Gertrud nov. 16.	1236
nov. 19.	1238	Gloria, laus	395
— portugál júl. 8. ...	1055	Gordjánus máj. 10. ..	965
Eufémia szept. 16. ...	1148	Gorgonius szept. 9. ..	1141
Euszták szept. 20. ...	1152	Gyárfás jún. 19.	1008
Evaristus okt. 26. ...	1204	Gyászmise	
Feventius máj. 3.	958	halál vagy temetés	
Édes Jézus	1455	napján	1411
Fausztinus júl. 29. ...	1086	a 3., 7. s a 30. napon	1413
— febr. 15.	888	évfordulón	1414
Fabián jan. 20.	844	egyébként	1415
Fehérvasárnap	617	különféle könyörgé-	
Fekete vasárnap	354	sek a megholtá-	
Felicián jún. 9.	994	kért.	1415—1423

Gyászmise		Jakab (id.) apostol vi-	
feloldozás a (jelké-		gíliaja júl. 24.	1079
pes) sírnál	1423	— — ünnepe júl. 25..	1079
Gyertyaszentelés febr.		-- (ifj.) apostol máj. 1.	951
2.....	864	Januárius szept. 19. ..	1152
György ápr. 23.	937	Jácint aug. 17.....	1117
Haldoklókért foga-		Jácint szept. 11.	1142
dalmi mise	1381	János apostol és ev.	
Halottak napja nov. 2.	1217	dec. 27.	118
Hamvazószerda	197	— — nyolcada jan. 3.	140
Hatvanadvasárnap ...	177	— — olajbafőzése máj.	
Háború idején foga-		6.....	963
dalmi mise	1366	— Aranyszájú jan. 27.	856
Hálaadásért fogadalmi		— Bosco, jan. 31.	859
mise	1387	— Damaszkuszi márc.	
Hálaadás a szentmise		27.....	916
(szentáldozás) után	59	— De la Salle máj. 15.	970
Hedvig okt. 16	1187	— Eudes aug. 19.....	1119
Henrik júl. 15	1061	— Gualbert júl. 12. .	1058
Hermenegild ápr. 13..	931	— Istenes márc. 8....	899
Hermes aug. 28	1130	— Kanti okt. 20. ...	1193
Hetvenedvasárnap ...	172	— Kapisztrán márc. 28.	920
Hét szent vértanu test-		— Keresztelő vig.	
vér júl. 10.	1056	jún. 23.	1014
Hiláron okt. 21	1196	— — születésnapja	
Hitszakadás megszűné-		jún. 24.	1018
séért fogadalmi mise	1362	— — fejevétele aug. 29.	1131
Hít terjedéséért foga-		— Keresztes nov. 24.	1241
dalmi mise	1357	— Leonardi okt. 9. ...	1179
Húsvétvasárnap	587	— Máthai febr. 8. ...	879
Húsvét hete	593—616	— pápa máj. 27.	977
Húsvét utáni vasárna-		— Sahaguni jún. 12...	1000
pok	616—647	— vértanu jún. 26. ..	1023
Hyginus jan. 11	150	— Vianney aug. 9. ...	1103
Ignác antioch. febr. 1.	862	Járvány megszűnéséért	
— loyolai júl. 31	1089	fogadalmi mise ...	1370
Ince júl. 28	1084	Jeromos szept. 30. ...	1166
In medio szentmise ..	1288	— Aemiliani júl. 20. .	1068
Intret szentmise.....	1265	Jézus körülmetélése	
In virtute szentmise ..	1258	jan. 1.	135
Ipoly aug. 13	1109	— szentséges Neve	
— aug. 22	1121	(jan. 2.)	137
Iréneus jún. 28	1025	— szentséges Szíve ..	982
István I. pápa aug. 2.	1092	— legdrágább Vére júl.	
— király szept. 2. ...	1137	1.....	1039
— I. vértanu dec. 26. .	114	Joakim aug. 16.....	1116
— — nyolcada jan. 2.	140	Jó halál kegyelméért fo-	
— — megtalálása aug.		gadalmi mise	1382
3.	1095	Josafát nov. 14.	1234
Izidor ápr. 4.	929	Jovita febr. 15.	888

József, Szűz Mária je- gyese márc. 19.	905	Krisztina júl. 24.	1079
-- — oltalma	948	Krisztus-király ünnepe	1199
-- — fogadalmi mise	1336	— szenvedéséről fogad- almi mise	1343
-- Calazanci aug. 27.	1128	Krisztus lelke szentelj meg	62
— Kupertinói szept. 18.	1194	Krizanthusz okt. 25.	1202
Júdás ap. vig. okt. 27.	1204	Krizogónus nov. 24.	1241
-- ünnepe okt. 28.	1206	Különféle könyörgések 1388—1410	
Juliánna Falkonieri jún. 19.	1008	Laetabitur szentmise	1261
Justus ut palma szent- mise	1295	Lajos aug. 25.	1125
Jusztin ápr. 14.	932	Largus aug. 8.	1101
Jusztina szept. 26.	1158	Lauda Sion	697
Juvenális máj. 3.	958	Laudate Dominum	546
Kajetán aug. 7.	1099	Leó I. ápr. 11.	929
Kájusz ápr. 22.	937	— II. júl. 3.	1046
Kántornapok, tavaszi 239, 243		— imádság	1428
— nyári.	668, 673, 676	Libera	1424
— őszi	758—776	Liborius júl. 23.	1076
— téli (ádventi)	80—94	Linus szept. 23.	1157
Kallszt okt. 14.	1186	Litánia, Jézus Neve	1449
Kamill júl. 18.	1065	— Jézus Szíve	1452
Kanut jan. 19.	842	— Loretói	1455
Karácsony vig. dec. 24.	97	— Mindenszentek (nagyszombati)	540
— ünnepe dec. 25.	101	— Szent József	1462
— nyolcada jan. 1.	135	Loquebar szentmise	1301
Kasszán aug. 13.	1109	Lőrinc vig. aug. 9.	1106
Katalin nov. 25.	1242	— — ünnepe aug. 10.	1108
— Sziénál ápr. 30.	947	— Jusztiniáni szept. 5.	1137
Károly, Borromei nov. 4.	1226	Luca dec. 13.	828
Kázmér márc. 4.	896	Lucia szept. 16.	1148
Kelemen nov. 23.	1240	Lucius márc. 4.	896
Kereszt felmagasztalása szept. 14.	1144	Lukács okt. 18.	1190
— megtalálása máj. 3.	958	Magnificat	546
— fogadalmi mise	1341	Makkabeus testvérek aug. 1.	1091
Keresztjáró napok szt. miséje	637	Marcell jan. 16.	837
— körmenete	1439	Marcellánus jún. 18.	1007
Klára aug. 12.	1109	Marcellin jún. 2.	987
Klétus ápr. 26.	942	Marcellinus ápr. 26.	942
Kornél szept. 16.	1148	Marcellus okt. 7.	1175
Kozma szept. 27.	1159	Margit özvegy jún. 10.	996
Kreszcencia jún. 15.	1004	— szűz júl. 20.	1068
Kristóf júl. 25.	1080	— Mária (Alacoque) okt. 17.	1188
		Martina jan. 30.	859
		Martinianus júl. 2.	1043

Maximus ápr. 14.	932	Márta jan. 19.	841
Mária boldogságos Szűz		Márton (püsp.) nov. 11.	1231
Anyasága	1183	— (pápa) nov. 12. ...	1234
— bemutatása (felaján-		Máté ap. vig. szept. 20.	1152
lása) nov. 21.	1238	— ünnepe szept. 21. .	1153
— fogolykiváltó (de		Mátyás febr. 24. v. 25..	889
Mercéde) szept. 24.	1158	Me exspectaverunt	
— Gyertyvaszentelő		szentmise (vértanú	
febr. 2.	864	szűzről)	1305
Mária, Gyümölcsoltó		Me exspectaverunt	
márc. 25.	912	szentmise (vértanú	
— Havas aug. 5.	1096	szent asszonyról) ..	1314
— Hétfájdalmas Szűz		Megváltó bazilikájának	
(fájdalmas péntek).	922	felszentelése nov. 9.	1228
— — szept. 15.	1146	Melkiádes dec. 10.	827
— Kármelhegyi Bol-		Mennas nov. 11.	1231
dogasszony júl. 16.	1061	Metód júl. 7.	1054
— látogatása (Sarlós		Miatyánk	579
Bold. Asszony) júl. 2.	1042	Mihály (arkangyal)	
— (lourdesi) jelenése		szept. 29.	1161
febr. 11.	881	— megjelenése máj. 8.	965
— Nagyboldogasszony		Miklós myrai dec. 6. ...	817
vigiliája aug. 14. ..	1109	— tolestinói szept. 10.	1142
— ünnepe aug. 15.	1112	Mindenszentek vigiliája	
— nyolcada aug. 22. ...	1121	okt. 31.	1208
— szentséges neve		— ünnepe nov. 1.	1212
szept. 12.	1142	— nyolcada nov. 8. ...	1227
— Rózsafűzér király-		— litániája (nagyszom-	
néja okt. 7.	1175	bati)	540
— Szepiőtelen foganta-		Modesztus jún. 15. ...	1004
tása vigiliája dec. 7.	821	Monika máj. 4.	962
— ünnepe dec. 8. ...	823	Mór jan. 15.	834
— nyolcada dec. 15. .	830	Móric és vértanútársai	
— születése (Kisasz-		szept. 22.	1155
szony napja) szept. 8.	1138	Nagyböjt szentmiséi 187—	547
— szombati szentmise		Nagyhétfő	414
1328—1331		— kedd	417
— ünnepeire közös		— szerda	430
szentmise	1325	— csütörtök	448
— fogadalmi szentmise		— péntek	467
1328—1331		— szombat	492
Mária Magdolna bűn-		Naptár	16—25
bánó júl. 22.	1073	Nazarius jún. 12.	1000
— Pazzi máj. 29.	979	— júl. 28.	1084
Márius jan. 19.	842	Nábor jún. 12.	1000
Márk (evang.) ápr. 25..	939	— júl. 12.	1058
— (vért.) jún. 18. ...	1007	Názmise fogadalmi	
— (pápa) okt. 7.	1175	mise	1352
Márta júl. 29.	1086	Négy megkoronázott	
		nov. 8.	1227

Negyven szent sebastél vértanu márc. 10.	900	Péter ap. római szék-foglalása jan. 18. . .	837
Néurus máj. 12.	966	— — antiochiai szék-foglalása febr. 22. .	889
Nikomédész szept. 15.	1146	— — vigiliája jún. 28.	1028
Nimfa nov. 10.	1229	— — ünnepe jún. 29.	1032
Norbert jun. 6.	994	— — nyolcada júl. 6.	1052
Oltalmazd alá.....	1458	— — bazilikájának felszentelése nov. 18.	1237
Oltárszentelési szentmise.....	1324	— — bilincsei aug. 1.	1091
Oltárszentségről fogadalmi mise.....	1340	— Canisius ápr. 27. . .	943
Orbán máj. 25.	973	— Celesztin máj. 19. . .	972
Orsolya okt. 21.	1196	— Damiáni febr. 23. . .	889
Os justi szentmise I. . .	1292	— Krizologus dec. 4.	815
Os justi szentmise II. .	1298	— Milánói ápr. 29. . .	947
Órzdangyalok okt. 2. . .	1167	— Nolaszko jan. 28. . .	859
Ótvened vasárnap . . .	182	— vértanu jún. 2. . . .	987
Őszb hitvalló aug. 14. .	1109	Péter és Pál vig. jún. 28.	1028
— vértanu dec. 16. . .	830	— ünnepe jún. 29.	1032
Pange lingua corporis. .	459	— nyolcada júl. 6. . . .	1052
— lauream.....	488	— bazilikáinak felszentelése nov. 18.	1237
Pantaleon júl. 27. . . .	1084	— fogadalmi mise . . .	1334
Paskál máj. 17.	971	Piroska jan. 18.	838
Passio: virágvasárnap .	399	Pius I. júl. 11.	1058
— nagykedd.....	417	— V. máj. 5.	963
— nagyszerda.....	430	Placidus okt. 5.	1174
— nagypéntek.....	467	Pogányok elleni fogadalmi mise.....	1360
Patrik márc. 17.	903	Polikárp jan. 26.	855
Paulin jún. 22.	1012	Ponciánus nov. 19. . .	1238
Pál apostol megtérése jan. 25.	850	Pongrác máj. 12.	966
— — vigiliája jún. 28.	1028	Praxedis júl. 21.	1072
— — ünnepe jún. 29.	1032	Prefációk.....	561—569
— — nyolcada júl. 6. . .	1052	Primus jún. 9.	994
— — emlékezete jún. 30.	1037	Processus júl. 2.	1043
— — bazilikájának felszentelése nov. 18.	1237	Protáz jún. 19.	1008
— Keresztes ápr. 28.	943	Protexisti szentmise . .	1276
— remete jan. 15. . . .	834	Protusz szept. 11. . . .	1142
— vértanu jún. 26. . . .	1023	Pudenciána máj. 19. . .	972
Pápválasztáskor fogadalmi mise	1347	Pusztító járvány megszünéséért fogadalmi mise.....	1370
— megkoronázása napján és évfordulóján fogadalmi mise . . .	1349	Pünkösöd vigiliája.....	650
Perpétua márc. 6. . . .	897	— vasárnap.....	656
Petronilla máj. 31. . . .	980	— hete.....	662—683
Péter, alkantaral okt. 19.	1193	— utáni 2—23. vasárnap.....	700—797
— alexandriai nov. 26.	1243	— utáni utolsó vasárnap.....	798

Püspökszenteléskor fo-	Szentcsalád ünnepe...	147
gadalmi mise	Szentek közös miséi	1248—1331
— évfordulóján foga-		
dalmi mise	Szentek külön miséi	802—1247
Rajmund Nonnatus		
aug. 31.	Szentháromság vásár-	
— Pennaforti jan. 23.	napja	686
Ráfael okt. 24.	— fogadalmi mise . . .	1332
Regina coeli	Szentlélek kegyelméért	
Remig okt. 1.	fogadalmi mise . . .	1372
Requiem I. Gyászmisék	Szentlélekről fogadalmi	
1410—1423	mise	1338
Respicus nov. 10.	Szentmise kánonja . . .	571
Róbert Bellarmin máj.	— rendje	548
13.	Szent rendek feladása-	
Román aug. 9.	kor fogadalmi szent-	
Romuald febr. 7.	mise	1351
Rorate szentmise	Szentségi áldás	1464
Róza aug. 30.	Szervita-rend alapítói	
Rufina júl. 10.	febr. 12.	884
Rusztikus okt. 9.	Szilveszter ap. nov. 26.	1243
Sacerdotes Dei szent-	— pápa dec. 31.	133
mise	Szilvér jún. 20.	1069
Sacerdotes tuiszentmise	Szimforián aug. 22. . .	1121
1285	Szimforóza júl. 18. . .	1065
Salus szentmise	Szótér ápr. 22.	937
Salve Regina	Tamás ap. vig. dec. 20.	830
Salve Sancta szentmise	— — ünnepe dec. 21.	830
1325	— Aquinói márc. 7. . . .	898
Sancti tui szentmise. .	— Canterbury dec. 29.	128
1279	— Villanovai szept. 22.	1155
Sapientiam szentmise. .	Tantum ergo	1464
1269	Te Deum	1447
Sándor máj. 3.	Tekla szept. 23.	1157
Sebastéi vértanuk márc.	Teleszforusz jan. 5. . .	140
10.	Templomszentelés . . .	1320
Sebestyén jan. 20. . . .	— évfordulója	1320
844	Teréz okt. 15.	1187
Sergius okt. 7.	— liseuxi okt. 3.	1169
1175	Terribilis szentmise . .	1320
Si diligis mise.	Theodulus máj. 3. . . .	958
1248	Tibor ápr. 14.	932
Simeon febr. 18.	— aug. 11.	1108
889	Timót jan. 24.	849
Simon ap. vig. okt. 27.	— aug. 22.	1121
1204	Titusz febr. 6.	879
— ünnepe okt. 28. . . .	Tivadar nov. 9.	1229
1206	Tizenkét vértanú szept.	
Simplicius júl. 29. . . .	1.	1136
1086	Trifon nov. 10.	1229
Skolasztika febr. 10. . .		
881		
Smaragdus aug. 8. . . .		
1101		
Stabat Mater		
925		
Statuit szentmise I. . .		
1252		
Statuit szentmise II. .		
1281		
Szabbas dec. 5.		
816		
Szabina aug. 29.		
1131		
Szanaszló máj. 7.		
964		
Szaturinusz nov. 29. . .		
806		
Szekunda júl. 10.		
1056		
Szennen júl. 30.		
1087		

Tudnivalók:	Újév	135
A misekönyv	5. Úrangyala	1459
A mise kikeresése ..	6. Űrnapja	694
Az egyházi évről .	7. Űrnapí körmenet.....	1443
a keresztlény hét	8. Urunk körülmetélése	
a vasárnap	8. jan. 1.	135
hétköznapok	9. -- színeváltozása aug.	
kántornapok	10. 6.	1096
stációs napok ...	11. Utasokért fogadalmi	
liturgikus ünne-	mise	1375
pek	13. Űdvözlégý Mária	1428
vigilla és oktáva	14. Valérián ápr. 14.	932
ünnepkörök	15. Vasárnap karácsony	
Változó ünnepek	nyolcadában	125
naptára	16. Vazul jún. 14.	1002
Az egyetemes egy-	Venáncius máj. 18. ..	972
ház naptára	17. Vencel szept. 28.	1161
A szentmise ősi ne-	Veni Sancte	659
vel	25. Vexilla regis	490
A szentmise mint	Victimae paschali	591
áldozat	28. Vidor (Hilarius) jan. 14	833
A szentmise szertar-	Viktor júl. 28.	1084
tásainak magya-	Vilmos jún. 25.	1022
rázata	32. Vince, Ferreri ápr. 5.	929
A szentmise beve-	— Páli júl. 19.	1067
zető része	33. — vértanu jan. 22. ..	849
A hittanulók misé-	Virágvasárnap	383
jének imádságos	Vitális ápr. 28.	943
része	35. — nov. 4.	1226
— tanító része ...	37. Vitus jún. 15.	1004
A hívók miséjének	Vízkereszt vig. jan. 5.	140
felajánlási része .	40. — ünnepe jan. 6.	142
— áldozati része ..	42. — nyolcada jan. 13. .	151
— áldozási része ..	46. — utáni vasárnapok	
A szentmise befeje-		152—170
zése	48. Vultum tuum szent-	
A szentmise célja és	mise 1.	1311
gyümölcse	49. Vultum tuum szent-	
A szentmise fajtái	50. mise (Szűz Máriáról)	1329
Az egyházi ruhák	Xistus aug. 6.	1097
színei	52. Zarándokokért foga-	
Könyörgések befeje-	dalmi mise	1375
zései	64. Zefirin aug. 26.	1127
971. Ubald máj. 16.	971. Zsuzsanna aug. 11. ..	1108



MAGYARORSZÁG KÜLÖN MISÉI.

Az Egyház egyetemes és Krisztus parancsa szerint minden nemzetnek egyaránt hirdeti az evangéliumot és liturgiájában is a nemzetek fölött áll. Mindazonáltal megengedi, hogy minden nemzet (sőt minden egyházmegye és szerzetesrend) külön is tisztelhesse azokat a szenteket, akikhez történelmének különös eseményei fűztek. Ezért a misekönyv végén országonként külön miseszövegeket is találunk, amelyeket csak abban az országban mondanak. A Magyarországon általában mondani szokott szentmiséket alább közöljük. Ezekben a szentmisékben az ünnep rangjának megfelelően mindig megemlékezést kell vennünk azokról a hittitkokról és szentekről, akiket aznap az egyetemes Egyház ünnepel.

Január 19: Szent Margit szűz.

IV. Béla királyunk leánya. A tatárjárás idején született Klisszában. Szülei fogadalma szerint domonkos apáca lett; önmegtadó, alázatos élet után 1271-ben halt meg. XII. Pius pápa 1944-ben szentté avatta.

Szentmise : Dilexisti, 1309. I.

Könyörgés. Isten, a szűzesség kedvelője és őre, kinek kegyelméből szolgálód, Margit, a szűzesség díszét a jó cselekedetek érdemével párosította, engedd, kérünk, hogy elménk szepőltsenségét az üdvös bűnbánat szellemével megújíthassuk. A mi Urunk.

Oratio. Deus, virginitatis amator et custos, cujus dono fámula tua Margarita virginitatis decorem mérito bonorum operum sociavit, concede quaesumus, ut mentis integritatem spiritu salutáris poenitentiae restaurare valeamus. Per Dóminum.

Január 23: Alamizsnás Szent János püspök és hitvalló.

A szegények iránti rendkívüli szeretetével és bőkezűségével nyerte el a szentek koronáját. 620-ban, Cyprus szigetén halt meg. Ereklýei Konstantinápolyba kerültek s a szultán Mátyás királynak adta őket. Jelenleg a pozsonyi káptalan templomában nyugszanak

Szentmise : Sacerdotes, 1285. I.

Szentevangélium : Estóte misericórdes, 692 I.

Április 23: Szent Adalbert (Béla) püspök és vértanu.

Bencés szerzetes, majd Prága püspöke és később Magyarország térítő apostola. Ő keresztelte meg Szent István királyt. Vértanuhalált halt a csehek között, 997-ben. Magyarország egyik védőszentje.

Szentmise : Protexisti, 1276. I., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, ki a mai napon Szent Adalbert vértanudat és püspöködet, szentelésének érdemeiért szentek közé sorolni méltóztattál, add, kérünk, hogy az ő példája nyomán az örök hazába eljuthassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, qui hodiérna die beátum Adalbertum, Mátyrem tuum atque Pontíficem, mérito passiónis sanctis tuis sociare dignátus es: tribue quaesumus; ut per ejus exemplum ad pátriam perveniámus aetérnam. Per Dóminum.

Szentlecke : Omne gáudium, 1264. I.

Csendes imádság. A Szent Adalbert vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti Adalberti, Mátyris tui atque Pontíficis, dicátas méritis, benignus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsidium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Aldozás utáni imádság. Szent Adalbert vértanud és püspököd közbenjárása által megengesztelve, kérünk, Urunk, add, hogy amit földi ténykedéssel ünnepelelünk, azt örök üdvösségünkre meg is nyerjük. A mi Urunk.

Postcommunio. Beáti Adalberti Mátyris tui atque Pontíficis intercessióne, Dómine, placátus: praesta quaesumus; ut quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum.

Április 24: Szent György vértanu.

Szentmise : mint a 937. I.

Május 30: Szent István magyar király jobbjának megtalálása.

Első királyunk sírját szenttéavatásakor, 1083-ban felbontották és alamizsnát osztogató jobb kezét épen találták. Ekkor egy Mercurius nevű főúr titokban megszerezte és biharmegyei

birtokán őriztette. Majd visszavitték Székesfehérvárra. Innen a Szent Jobb a török pusztításkor Raguzába jutott és Mária Terézia hozatta vissza 1771-ben Budavarába. Ezóta itt őrzik.

Bevonulásra. (Zs. 72, 24.)

Megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz s aztán dicsőségre emelsz. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek és a szegénynek gondját viseli, a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. *Ÿ*. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki szenteidnek csodálatos fénye vagy és aki a mai napon Szent István királynak és hitvallódnak dicsőséges jobbát újra megmutattad: add meg nekünk, szolgáidnak, hogy az ő oltalmának szüntelenül örvendhesünk. A mi Urunk.

Szentlecke Tóbiás könyvéből.
(4, 6-12.)

Életed minden napján eszedben legyen az Isten; vigyázz, hogy soha bűnbe bele ne egyezél, és ne hagyd figyelmen kívül az Úrnak, a mi Istenünknek törvényeit. Vagyonodból adj alamizsnát, és semmiféle szegénytől se fordítsd el arcodat; így aztán majd eléred, hogy az Úr sem fogja elfordítani tőled arcát. Amennyire csak tudsz: irgalmas légy. Ha bőven lesz, bőven adj; ha szűken lesz, arra törekedjél, hogy a keveset is szívesen nyujtsd;

Introitus. (Ps. 72, 24.)

Tenuísti manum dexteram meam, et in voluntáte tua deduxísti me, et cum glória suscepísti me. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 40, 2.) Beátus, qui intelligenit super ege-num et pauperem, in die mala liberábit eum Dóminus. *Ÿ*. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui es sanctorum tuorum splendor mirabilis, quique hodierna die beáti Stéphaní, Regis et Confessoris tui, gloriósam dexteram revelásti; da nobis fámulis tuis de ejus semper protectióne gaudere. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Lectio libri Tobíae.
(4, 6-12.)

Omnibus diébus vitae tuae in mente habéto Deum, et cave ne aliquándo peccáto conséntias, et praetermittas praecépta Dómini Dei nostri. Ex substántia tua fac elemósynam, et noli avértere fáciem tuam ab ullo páupere; ita enim fiet, ut nec a te avertátur fácies Dómini. Quómodo potúeris, ita esto miséricors. Si multum tibi fúerit, abundanter tríbue; si exíguum tibi fúerit, étiam exíguum libénter impertiri stude. Praémium enim bonum ti-

igy ugyanis jó kincset gyűjtesz magadnak a szükség napjára, mert az alamizsna megszabadít minden bűntől és a haláltól, és nem engedi, hogy a lélek a sötétség honába kerüljön. Nagy bizodalomul szolgál az alamizsna a fölséges Isten előtt mindenki számára, aki azt gyakorolja.

Átvonulásra. (Iz. 58, 7.) Szegd meg kenyeredet az éhezőnek s a szegényeket és bujdosókat fogadd házadba; midőn mezítelent látsz, fődđ be őt és ne nézd le a testedet.

Alleluja, alleluja. V. (U. o. 8.) Akkor támad föl, mint a hajnal a te világosságod, és az Úr dicsősége fölveszen téged. Alleluja.

Húsvéti időben a *graduale* helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. V. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek és a szegénynek gondját viseli; a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. Alleluja. V. (Zs. 36, 26.) Alamizsnálkodhatik és kölcsön adhat szüntelen és ivadéka áldássá leszen. Alleluja.

Szent evangélium:

Felajánlásra. (Zs. 111, 9.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad; szarva dicsőségesen felemelkedik. Alleluja.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait legyenek kedvesek előtted Szent István király

bi thesaurizas in die necessitatis, quoniam elemosyna ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam.

Graduale. (Iz. 58, 7.) Frange esuriēti panem tuum et egēnos, vagoſque induc in domum tuam. Dum videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne despexeris.

Allelúja, allelúja. V. (Ibid, 8.) Tunc erumpet quasi mane lumēn tuum, et glória Dómini colliget te. Allelúja.

Allelúja, allelúja. V. (Ps. 40, 2.) Beátus, qui intēlligit super egēnum et páuperem, in die mala liberábit, eum Dóminus. Allelúja. V. (Ps. 36, 26.) Tota die miseretur, et cōmodat, semen illius in benedictióne erit. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 111, 9.) Dispērsit, dedit paupéribus, justítia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltábitur in glória. Allelúja.

Secreta. Múnera tibi Dómine nostrae devotiōnis offérimus, quae et pro sancti Stéphanī, Regis et Confessoris tui tibi grata sint honóre,

és hitvallód tiszteletére és irgalmadból mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Aldozásra. (Kor. II. 9, 10. Aki magot ad a magvetőnek és kenyeret juttat eledelel, megsokasítja majd az ő igazságossága gyümölcsét. Alleluja.

Aldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a mennyei szentségeket, Szent István király és hitvallód ünnepét ülvén: add meg, kérünk, az ő közbenjárására, hogy amit az időben ünnepeltünk, azt az örökkétartó örömebe elnyerjük. A mi Urunk.

et nobis salutaria te miserante reddantur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. (2 Cor. 9, 10.) Qui administrat semen seminánti, et panem manducándum praestábit, et augébit incrementa frugum justítiae ejus. Alleluja.

Postcommunio. Sumpsimus Dómine, caeléstia sacraménta, beáti Stéphani Regis et Confessoris tui solémnia celebrántes: praesta, quaesumus; ut ipso intercedente, quod temporáliter gessimus, aetérnis gaudiis consequámur. Per Dóminum.

Június 15: Boldog Jolán, özvegy, IV. Béla király leánya.

Boleszláv lengyel herceg felesége lett, majd ura halála után a Klarissza apácák közé lépett és szent élet után, mint fejedelemszony halt meg 1298-ban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Mindenható Örök Isten, ki boldog Jolánt a dicsőségtől és gazdagságtól irgalmasan elvontad és vele Fia alázatos keresztjét és a test megtagadását választattad; engedd érdemeiért és közbenjárására, hogy minden földit megvessünk és a mennyieket őszinte szívvel keressük. Ugyanazon.

Oratio. Omnipotens semipitérne Deus, qui beátam Joléntam ab honoribus divitiisque misericórditer abstraxisti, et húmílem Fílii tui crucem et carnis mortificationem eligere fecisti: ejus méritis et intercessióne concéde; ut terréna ómnia despiciámus, ac caeléstia sincéro corde qua rámus. Per eúndem Dóminum.

Június 27: Szent László király, hitvalló.

Uralkodott 1077—1095-ig. Főérdeme, hogy a keresztény vallást, melyet a pogány magyarok lázadása többször megingatott, megerősítette és az országot bölcsen megszervezte.

Szentmise : Os Justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki hitvallódat Szent László királyt sokféle csodával dicsőítetted, add meg, kérünk, hogy az ő érdemeiért minden gonosztól mindenkoron mentek legyünk és az örökkétartó örömökre eljuthassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oráció. Deus, qui beátum Regem Ladisláum, Confessorem tuum, divérsis decorásti miraculis, praesta, quaesumus, ut ejus suffragantibus méritis, ab omnibus semper muniámur advérsis, et gáudiis perfruámur aetérnis. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Justum dedúxit, 1259. l.

Csendes imádság. Kiengeisztelő áldozati adományokat hoztunk kegyességednek jámbor szívvel, mindenható Isten, fogadd azokat hitvallód, Szent László király érdemeiért és esedezéséért engesztelődöten és rendelkezéssel vele kegyelmesen. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias piae placiatiónis offérimus cleméntiae tuae, omnipotens Deus; quas beáti Regis Ladislái, Confessoris tui mértis et précibus, placátus accípias, et cleméter dispénses. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Aldozás utáni imádság. Az üdvösséges szentségekben részesülvén, Urunk, alázatosan könyörgünk kegyességed előtt, hogy hitvallód, Szent László király közbenjárásáért számíthassunk a jelenben segedelmedre, és eljuthassunk az örökkétartó örömök élvezetére. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménta, Dómine, salutária suméntes, cleméntiam tuam humíliter exorámus, ut intercessióne beáti Regis Ladislái, Confessoris tui, et praeséntibus non destituámur subsidiis, et gáudiis perfruámur aetérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 17: Szent András és Benedek remeték és vértanuk.

Szent András Lengyelországban született s a Zoborhegy-i kolostor lakója lett. Később Trencsén vidékén remetéskedett. 1110 körül halt meg. Kedvelt tanítványának, Szent Benedek vértanunak tetemeivel együtt Nyitrán nyugszik.

Szentmise : Sapientiam, 1269. l., a következő szentleckével :

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 6, 4-10.)

Testvérek: Viselkedjünk mindenben Isten szolgáláiként sok tűrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradtságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben: mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megverték, de meg nem öltek; mint szomorkodók, és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők, és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Corinthios. (II. 6, 4-10.)

Fratres: Exhibeámus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustis, in plagis, in carceribus, in seditiionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu Sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiae a dextris, et a sinistris: per gloria, et ignobilitatem: per infamiam, et bonam famam: ut seductores, et veraces: sicut qui ignoti, et cogniti: quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, et omnia possidentes.

Július 24: Boldog Kunigunda szűz.

Lengyelország királynője, IV. Béla magyar király leánya.

Szentmise: Dilexisti 1309. I. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki boldog Kunigundát édeséged áldásaival megismertted s a házasságban is szűznek megőrizted, add meg, kérünk, hogy közbenjárására életünk tisztaságával hozzád szüntelenül ra-

Orátio. Deus, qui beatam Cunegundam dulcedinis tuae benedictionibus praevenisti, ac Virginem etiam in conjugio conservasti: praesta, quaesumus; ut ipsa interveniente per vitae puritatem tibi júgiter

gaskodjunk s az ő nyomain járva, hozzád szerencsésen eljuthassunk. A mi Urunk.

adhaerére, et per ejus vestigia gradiéntes, ad te pervenire felicitur mereámur. Per Dóminum.

Augusztus 20: Szent István király, hitvalló.

Magyar embernek Szent István királyról nem kell magyarázatot írni. Hazánk szétszakítása óta ez a nap, amelyen a régi nagy Magyarország minden magyar szíve egyesül és ezen a napon lélekben újra együtt van Szent István régi országa, Szűz Mária virágoskertje. Imádkozzunk kétszeresen, hogy ez a lelki egység szent királyunk jobbja által újra valódi, földrajzi és történeti egység lehessen.

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.)

Mirul majd az igaz, mint a pálma, gyorszik, mint a Libanon cédrusa: el vannak ők ültetve az Úr házában, Istenünk házában udvariban. (Zs. 36, 1.) Ne Irigykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. *Ű.* Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyházad kérdelemelje, hogy hitvallód, Szent István, aki király korában a földön terjesztette, a mennyben dicsőségesen védelmezze. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 91, 13-14.)

Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicabitur; plantátus in domo Dómini. in átriis domus Dei nostri. (Ps. 36, 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. *Ű.* Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Orátio. Concéde, quaesumus, Ecclesiáe tuae, omnipotens Deus: ut beátum Stéphanum, Confessórem tuum, quem regnántem in terris propagatórem hábuit, propugnatórem habére mereátur gloriósum in caelis. Per Dóminum.

Szentlecke: Beátus vir 1292. I.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. *Ű.* Szívében van Istenének törvénye és nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. *Ű.* (Zs. 111, 1.) Boldog az ember, ki

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. *Ű.* Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. *Ű.* (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet

az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. Alleluja! Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Allelúja!

Szent evangélium: Homo quidam 1125. l.

Credo az egész nyolcad alatt.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmaddal örövend az igaz, és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Csendes imádság. Az adományra, Urunk, mit fel ségednek hoztunk, tekintsz kegyes arccal, és Szent István király és hitvallód eszedezésére az ellenség minden csele ellen vedj meg minket és add meg nekünk az örök élet jutalmait. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine laetabitur justus, et super salutare tuum exultabit vehementer: desiderium animae ejus tribuisti ei.

Secreta. Sacrificium, Dómine, quod tuae offérimus majestáti, benigno vultu respice, et intercessióne beáti Regis Stéphani Confessoris tui, nos ab ómnium inimicórum insidiis defende, et vítæ aeternae praemia concéde. Per Dóminum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről. 566. l.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Áldozás utáni imádság. Á Vedd meg családodat, kérünk, Urunk, és miután Szent István király, a te hitvallód tanításával a sötétségből az igaz világságra vezetted őt, vezesd el kegyesen a földi életnek elmúlása után ez áldozattal megerősítve a menynekországa. A mi Urunk.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invenerit vigilátem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constituet eum.

Postcommunio. Tuére, quaesumus, Dómine, familiam tuam: et quam per doctrinam beáti Regis Stéphani Confessoris tui, de ténebris ad veram lucem convertísti, eam post hujus témporis decúrsum, percépti sacrificii munimine, clementer perdúcas ad regna caelórum. Per Dóminum.

Augusztus 27: Szent István király nyolcada.

Szentmise, mint az ünnepen.

Szeptember 7: Boldog Kőrösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért Jézustársasági áldozópapok, vértanuk.

A három kassal vértanu. Rákóczi György küldöttel hlába csalogatták őket igéreteikkel Kálvin hitére. Azért rájuk küldték a hajdukat, kik embertelen kínzásokkal vetettek véget életüknek 1619-ben

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Boldog Márk, István és Menyhért könyörgései, kérünk, Urunk, segítsenek meg minket: hogy akiknek győzedelmét örvendezve üljük, állhatatos hitét utánozzuk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Bőséges áldás szálljon, Urunk, ezekre az adományokra és újítsa meg minket boldog vértanuid példájára szeretetben. A mi Urunk.

Aldozás utáni imádság. A mennyei szentségektől és örömeiktől megújítva, Urunk, részesíts boldog vértanuid dicsőségében, melynek e misztérium által zálogát vettük. A mi Urunk.

Orátio. Beatórum Mátyrum Marci, Stéphanii et Melchióris, quaesumus Dómine précibus adjuvémur: ut quórum gloriámur triúmphi, fidei constantiam imitémur. Per Dóminum.

Secreta. Super has hóstias, Dómine benedictio larga descéndat; quae nos ad amórem tuum beatórum Mátyrum exémplo restáuret. Per Dóminum.

Postcommunio. Caeléstibus reféctos sacraméntis, et gáudiis, fac nos, Dómine beatórum Mátyrum glóriae consórtes; cujus per haec mystéria pignus accépipimus. Per Dóminum.

Szeptember 25: Szent Gellért püspök és vértanu.

Velencei származású bencés. Az Isteni Gondviselés hazánkba vezérelte. Itt eleinte Szent Imre nevelője, majd a Bakonyban remete, később csanádi püspök lett. A lázadó pogány magyarok 1046-ban a Gellérthegyről ledobták és így halt vértanuhalált.

Szentmise: Státuit, 1252. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Gellért püspököt a vértanuság bajnokságával és a halhatatlanság palástjával ékesítetted: engedd kegyesen, hogy akinek emlékét ájtatos lélekkel üljük a földön, annak örök oltalma védelmezzen a mennyben. A mi

Oratio. Deus, qui beátum Gerárdum Pontíficem agóne Martyrii et stola immortalitátis coronásti: concéde propítius; ut cujus memóriam devótis méntibus celebrámus in terris, ejus perpétua defensióne muniámur in caelis. Per Dóminum.

Evangelium: a Sacerdotes miséből 1285. l.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott adományokat; és Szent Gellért vértanud és püspököd közbenjárására védj meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Be-töltötted, Urunk, családodat Fiad drágalatos testének és vérének lakomájával: add is meg, kérünk, hogy Szent Gellért vértanud és püspököd közbenjárására lelkünk és testünk üdvösségére váljék. Ugyanazon a mi Urunk.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera sanctífica: et intercessióne beáti Gerárdi, Mártýris tui atque Pontíficis, ab ómnibus nos defénde perículis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Satiásti Dómine famíliam tuam pretiosíssimi Córporis et Sanguinis Filii tui libámine: praesta, quaesumus; ut intercessióne beáti Gerárdi, Mártýris tui atque Pontíficis, nobis proficiat ad salutem mentis et córporis. Per eúdem Dóminum.

Október 8: Magyarok Nagyasszonya.

Ezt az ünnepet Vaszary Kolos bíbornok, esztergomi érsek kérésére XIII. Leó pápa engedélyezte 1896-ban és október második vasárnapjára tette. X. Pius pápa október 8-ára tette át.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve, a boldogságos Szűz Mária, a mi Nagyasszonyunk és Pátrónánk tiszteletére, kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 104. 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. ♪. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a szep-lőtelen Szűz Mária közbenjárására nemzetünket végtelen sok jótéteménnyel halmoztad el: engedd kegyelmesen, hogy akit Szent István királyunk kezdeményezéséből Nagyasszonyunk-

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrátes sub honóre beátae Maríae Virgínis magnae nostrae Dóminae ac Patrónae: de cuius solemnitáte gaudent ángeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 104, 1.) Confitémini Dómino et invocáte nomen ejus; annuntiáte intergentes ópera ejus. ♪. Glória Patri et Fílio et Spíritui.

Orátio. Deus, qui intercessióne Immaculátae Virgínis Maríae, gentem nostram innúmeris cumulásti beneficiis: concéde propítius ut quam rege beáto Stephano auctóre, Magnam Dóminam celebrámus et Pa-

nak magasztalunk és Pátrónánknak tisztelünk e földön: annak örökkétartó társaságában örvendhessünk a mennyben. A mi.

trónam venerámur in terris, perénni ejus consórtio laetémur in caelis. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Szentlecke : Ego quasi, 1062. l.

Graduale, Alleluja, Szent evangélium és Offertorium mint dec. 8-án. 825. lap.

Csendes imádság. Főljajánlva Főlségédnek, Urunk, a szeplőtelen Bárányt, kérünk, hogy a szeplőtelen, kegyes Szűz közbenjárása által híveid atyáik ősi hitében megerősödjenek, az elveszett juhok pedig, visszatérve az igazság egységéhez, ezzel az üdvös eleddel táplálkozzanak. A mi.

Secreta. Majestáti tuae Dómine Agnum immaculátum offeréntes quaesumus; ut intercedénte alma Vírgine immaculáta et fídelles tui in avíta patrum fide firméntur et oves quae perriérunt ad veritátis unltátem redeúntes, hoc salutári pábulo nutriántur. Per Dóminum nostrum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra (Sirák 36,6-7,10.) Újítsd meg a jeleket, és ismételd a csodákat: Dicsőítsd meg kezedet és jobb karodat. Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet.

Communio. (Eccli. 36, 6-7, 10.) Innova signa et immúta mirabília. Glorffica manum tuam et bráchium dexterum. Festína tempus et meménto finis ut enárrent mirabília tua.

Áldozás utáni imádság. Segítse meg népedet, kérünk, Urunk a mindenkor szeplőtelen Szűz Máriának, a mi Nagyasszonyunknak és Pátrónánknak dicső közbenjárása, hogy akiket örök jótéteményekkel elhalmozott, azokat minden veszedelemtől megszabadítva, kegyességével egyetértőkké tegye. A mi Urunk.

Postcommunio. Adjuvet pópulum tuum, quaesumus, Dómine, beátae Maríae semper Vírginis immaculátae, Magnae nostrae Dóminae ac Patrónae intercessio veneránda: ut quos perpétuis cumulávit beneficiis, cunctis periculis expeditos, sua fáciat pietáte concórdes. Per Dóminum nostrum.

Október 31: Szent Wolfgang püspök és hitvalló.

Bencés, majd regensburgi püspök lett. Sokat fáradozott a pogány magyarok megtérítésén. Meghalt 994-ben.

Szentmise: Sacerdotes tui 1285. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki szent Wolfgang püspököt nekünk az örök üdvösségre vezetdül adtad, add, kérünk, hogy aki életünknek tanítója volt a földön, közbenjárónk legyen a mennyben. A mi Urunk Jézus Krisztus, a Te Fiad által.

Oratio. Deus, qui nobis aeternae salutis beatum Wolfgangum Episcopum ministrum tribuisti: praesta, quaesumus: ut quem doctorem vitae habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in caelis. Per Dominum.

November 5: Szent Imre herceg, hitvalló.

Emberi tervezettség szerint első királyunkat követte volna a trónon és népünket vezette volna egynehány esztendeig a földön. Isten végzése azonban az égi trónra emelte 1031-ben, hogy mindörökké vezesse a magyar ifjúságot, mint dicső példaképe és hatalmas közbenjárója.

Szentmise: Os justi 1292. I., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az ifjúság díszével tündöklő Szent Imrét szenteid sorába fölemelted: engedd, kérünk, hogy kit magadnak szenteltél, annak segítségét szüntelenül érezhessük nálad. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oratio. Deus, qui beatum Emericum, juvenili flore nitentem, in Sanctorum tuorum consortium sublimasti: praesta, quaesumus; ut quem tibi fecisti esse devotum, ejus apud Te perpétuum sentiámus auxiliium. Per Dominum.

A szentlecke ugyanaz, mint jún. 4-én, de a végén hozzátesszük:

A népek látták, de meg nem értették, és nem vetették szívékre azt, hogy az Isten kegye és irgalma vár szentjeire, és kegyes látogatása választottjaira. Az igaz azonban, ha meghalt, eltéli az életben maradt gonoszokat, s a hamar tökéletessé lett ifjúkor a bűnös hosszú életét. Látják ugyanis a bölcsnek végét, de nem értik, mit rendelt felőle az Isten, és miért helyezte őt az Úr biztonságba.

Pópuli autem videntes, et non intelligentes, nec ponentes in praecordiis talia, quoniam gratia Dei, et misericordia est in sanctos ejus, et respectus in electos illius. Condemnat autem justus mortuus vivos impios, et juvenis celarius consummata longam vitam injústi. Vidébunt enim finem sapiéntis et non intelligent, quid cogitáverit de illo Deus, et quare munferit illum Dominus.

Csendes imádság. A neked hozott adomány, Urunk, tisztítson meg minket minden vétectől, hogy akinek szent ünnepét üljük, Szent Imre hitvallódnak esedezése által a mennyei haza örökségébe juthassunk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Népedet, Urunk, óvd meg minden viszontagságtól, hogy Szent Imre hitvalló esedezése által mind a jelen élet veszedelmeit kikerüljük, mind a jövő örök-kétartó örömeire érdeme-
sek legyünk. A mi Urunk.

Secreta. Oblatio, quam tibi offerimus, Dómine, nos purget ab omni crimine: quatenus per intercessiōnem sancti Emerlci Confessoris tui, cujus sacram recólimus festivitatem, ad caelēstis pátriae assumámur hereditatem. Per Dóminum.

Postcommunio. Plebem tuam, Dómine, a cunctis adversitatibus prótege, ut, beáto Emerlco, Confessore tuo, intercedente, et praesentis vitae devitēmus pericula, et futúrae mereámur gáudia sempiterna. Per Dóminum.

November 6: Az egyházmegye ereklyéinek ünnepe.

Szentmise: Multae tribulatiōnes 1007. I. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Nőveld bennünk a feltámadás hitét, Urunk, ki szenteid ereklyéivel csodálatos dolgokat művelsz s tégy minket annak a halhatatlan dicsőségnek részeseivé, melynek zálogát az ő hamvaikban tiszteljük. A mi Urunk.

Oráció. Auge in nobis, Dómine, resurrectionis fidei, qui in Sanctórum tuórum Reliquiis mirabilia operáris: et fac nos immortalis glóriae partícipes; cujus in eórum cineribus plgnora venerámur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke: Hi viri 1023 I.

A graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. (Zs. 67, 4.) Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak s örömlükben vigadoznak. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ♯. (Ps. 67, 4.) Justi epuléntur, et exsúltent in conspéctu Dei: et delecténtur in laetitia. Allelúja.

Szent evangélium: Descéndens 1270. I.

Csendes imádság. Kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy szenteidnek érdemei által, kiknek ereklyéit tiszteljük, engeszteljen meg té-

Secreta. Implorámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut Sanctórum tuórum, quórum Reliquias venerámur, suffragántibus méritis, hó-

ged vétkeinkért a mi neked
ajándékozott adományunk.
A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Ör-
vendeztetek igazak az Úrban,
a jámborokhoz illik a dicséret.

Áldozás utáni imádság.
A Tedd bőszéssé, Urunk,
a magunkhoz vett szentsé-
gek által irgalmadat irán-
tunk, hogy amint jámbor
áhitattal örvendezünk szen-
teidnek ünnepén, kiknek
ereklyéit tiszteljük, kegyel-
med által az ő örök társasá-
gukat is élvezhessük. A mi.

stia, quam offerimus, no-
strorum sit expiatio delictó-
rum. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 32, 1.)
Gaudéte, justi, in Dómino:
rectos decet collaudatio.

Postcommunio. Multiplica
super nos, quaesumus,
Dómine, per haec sancta,
quae súmpsimus, misericór-
diam tuam: ut, sicut in tuó-
rum solemnitate Sanctórum,
quorum Reliquias cólimus,
pia devotióne laetámur; ita
eórum perpétua societáte, te
largiénte, fruámur. Per D.

November 19 Szent Erzsébet özvegy.

Bevonulásra.

Orvendjünk mindnyá-
jan az Úrban, ünne-
pet ülve Szent Er-
zsébet tiszteletére, kinek
ünnepén örvendeznek az
angyalok, és magasztalják
az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.)
Szívem ünnepi szózatból
árad, zengem dalomat a
Királynak. *Ÿ.* Dicsőség.

Introitus.

Gaudéamus omnes in
Dómino, diem fes-
tum celebrántes sub
honóre beátae Elisabeth: de
cujus solemnitate gaudent
Angeli et collaudant Fílium
Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit
cor meum verbum bonum:
dico ego opera mea Regi.
Ÿ. Glória Patri.

A többi ugyanaz, mint a Római Misékönyvben, 1241. l.

TARTALOM

	Lapszám
Január 19. Szent Margit szűz, <i>duplex</i>	147 ³
Január 23. Alamizsnás Szent János püspök, hitvalló, <i>duplex</i>	1473
Ápr. 23. Szent Adalbert püspök és vértanu; az esztergomi főegyházmegyében, I. oszt. <i>duplex</i> , közönséges nyolcaddal	1474
Ápr. 24. Szent György vértanu, <i>duplex majus</i>	1474
Május 30. Szent István Jobbjának megtalálása, <i>duplex majus</i>	1474
Június 15. Boldog Jolán özvegy, <i>duplex</i>	1477
Június 27. Szent László király hitvalló, <i>duplex majus</i>	1477
Július 17. Szent András és Benedek remeték, vértanuk, <i>semiduplex</i>	1478
Július 24. Boldog Kunigunda szűz, <i>duplex</i>	1479
Aug. 20. Szent István király hitvalló, Magyarország patrónusa, I. oszt. <i>duplex</i> , közönséges nyolcaddal	1480
Szept. 7. Boldog Kőrösi Márk kanonok, Pongrácz István, Grodecz Menyhért jézustársasági áldozópapok, vértanuk, <i>duplex</i>	1482
Szept. 25. Szent Gellért püspök és vértanu, <i>duplex</i>	1482
Okt. 8. Magyarok Nagyasszonya, II. oszt. <i>duplex</i>	1483
Okt. 31. Szent Wolfgang püspök, hitvalló <i>duplex</i>	1484
Nov. 5. Szent Imre herceg, hitvalló, II. oszt. <i>duplex</i>	1485
Nov. 6. Az egyházmegye ereklyéinek ünnepe, <i>duplex majus</i>	1486
Nov. 19. Szent Erzsébet özvegy, <i>duplex</i>	1487

U. i. o. gl. D.

